D
20
S25
1886
v.7-9

Sa'īd Pāşā, Diyārbekirli
Mir'āt ül-'iber

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

364

Vols 7 - 9

De La Bibliothèque de Davoud
N° 871.

{ فهرست }

صحيفه	
٢	فذلكه و محاكمۀ تاريخيه
٣٠	(دولت امويه تاريخى)
٣٠	اخبار معاويه
٤٠	« يزيد بن معاويه
٤٨	« معاويه بن يزيد
٤٩	« مروان بن الحكم
٥٢	« عبدالملك بن مروان
٧٣	« وليد بن عبدالملك
٧٨	« سليمان بن عبدالملك
٨١	« عمر بن عبدالعزيز
٨٥	« يزيد بن عبدالملك
٨٩	« هشام بن عبدالملك
٩٥	« وليد بن يزيد
٩٦	« يزيد بن وليد
٩٧	« ابراهيم
٩٨	« مروان بن محمد
١٠٦	دولت امويه زماننده خوارج وشيعه وقوعاتى
١١٨	(دولت عباسيه تاريخى)

صحيفه

١١٨ خلافت ابو العباس عبد الله السفاح

١٢٦ » منصور

١٣٣ » مهدی بن منصور

١٣٦ » هادی بن مهدی

١٣٧ » هرون الرشيد

١٤٥ » امين بن هرون

١٤٨ » مأمون بن هرون

١٥٨ » معتصم بن مأمون

١٦٣ » متوكل

١٦٥ » منتصر

١٦٦ » مستعين

١٧١ » معتز

١٧٣ » مهتدی

١٧٥ » معتمد

١٨١ » معتضد

١٨٥ » مكتفى

١٨٦ » مقتدر

١٩٤ » قاهر

١٩٦ » راضى

صحیفه	
۱۹۹	خلافت مقتفی
۲۰۲	« مستكفی
۲۰۳	« مطیع
۲۰۷	« طایع
۲۲٤	« قادر
۲۱۷	« قائم
۲۲۷	« مقتدی
۲۲۹	« مستظهر
۲۳۲	« مسترشد
۲۳٦	« راشد
۲۳۷	« مقتفی لامرالله
۲٤۲	« مستنجد
۲٤٤	« مستضی
۲٤۷	« ناصرلدین الله
۲۵۳	« ظاهر بالله
۲۵٤	« مستنصر
۲۵٤	« مستعصم
۲۵۷	لاحقه (فذلكه و محاكمه)
۲۷۲	(عراق عرب جغرافیاسی و تاریخی)

صحیفه	
۲۷۲	جغرافیا
۲۷٤	بصره تاریخی
۲۸٦	صاحب الزنجك ظهوری
۲۹۷	صاحب الزنجك مقتولیتی
۳۰۰	بصره‌ده بریدیین حکومتی
۳۰۷	بصره‌نك بقیهٔ وقایعی
۳۲۵	کوفه تاریخی
۳۵۱	بطیحه تاریخی
۳۵۲	بطیحه‌ده بنی شاهین حکومتی
۳۵۸	حله تاریخی
۳۵۸	حله‌ده بنی مزید حکومتی
۳۷۱	حله‌نك بقیهٔ احوالی
۳۷۳	حلوان تاریخی
۳۷٤	حلوانده بنی عنان حکومتی

{ خطا وصواب }

صحیفه	سطر	خطا	صواب
۳۲٤	۷	الناصر الدین الملك	الناصر لدین الملك
۳۳٤	۷	بطریق الخاصه	بطریق الخلاصه

ضبحه وقوع بولوب بالبداهه معلوم اولان خطالر جدوله قونلدی

Sa'īd Pāşā, Diyārbekirli

مرآت العبر

﴿ مفصل تاريخ عمومى ﴾

Mir'āt ül-'iber

مؤلفى

دياربكرلى سعيد پاشا

يدنجى جلد

صاحب وناشرى

عصر كتبخانه سى صاحبى كرقور

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله

درسعادت

(قره بت وقصباد) مطبعه سى - باب عالى جاده سنده نومرو ٢٥

١٣٠٥

D
20
S25
1886
v.7-9

آلتنجى فصل

JUN 2 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

شوكت امويه‌نك بدايت ظهوريله حضرت حسن رضى الله عنه افندمزك امر خلافتى حضرت معاويه‌يه ترك ايتديكى تاريخه قدر ذكرى سبقت ايدن وقايع تاريخيه‌نك فذلكه ومحاكمه‌سى بياننده‌در٠

قبل الاسلام قبائل عربيه شرف وتقدم قريش قبيله‌سنده ايدى٠ قبيله‌نك رياستى عمود نسب نبويده واقع عبد مناقه منتقل اولديغى حالده بريسنك مبدئى اجداد رسالتپناهيدن هاشم وديكرينك مبدئى هاشمك قرنداشى اميه اولمق اوزره عبد منافدن ايكى فخذ عظيم انشعاب ايتمشدر٠ شو ايكى فخذنجيبك ايكيسيده بر اصل كريمك فرعى ايدى٠

هاشمك واوغلى جد النبى عبد المطلبك وفاتندن صكره رياست عرب فخذين مذكورين افرادينك الك ياشليسى بولنان حرب بن اميه‌يه انتقال ايلدى٠ اشبو حرب ابوسفيانك باباسى در٠

عربلرجه بين الافخاذ شرف ايسه هرفخذى تشكيل ايدن

افراد رجالك كثرت وقلتی ایله متناسب وبنی امیه نك افراد رجالی کثرت نفوسجه بنی هاشمه غالب اولدیغندن ریاستك دخی حربه انتقالندن صکره قریشجه بنی امیه برنجی درجه ده کسب شرف واعتبار ایتمش وبنی هاشمك اعتباری ایکنجی درجه ده قالمشیدی . شو حالك منشأ طبیعیسی ایسه قبائل عرب ارالرنده من القدیم جریان ایده کلان حکم عصبیتك کوستردیکی اقتضا ایدی .

فیل وقعه سندن اون درت وجدالنبی عبدالمطلبك وفاتندن التی سنه صکره بین العرب فجار الاخر اسمیله مشتهر اولان وقعهٔ معلومه یوز کوستردی . وقعهٔ مذکوره ده قریش قبائل متعدده سی کنانه واحابش قبیله لریله عقد اتفاق ایدرك هرقبیله کندی رئیسلرینك وجمله سی حرب بن امیه نك ریاستی التنده اولدقلری حالده نخله نام موقعده تجمعله اوزرلرینه هجوم ایدن بنی قیس قبائلی ایله محاربه ایلدیلر . بدایت محاربه ده قریش ومتفقلری بوزیلوب افرادقبائلك اوته یه برویه طاغلدقلری اثناده حرب بن امیه دخی مکه یه عزیمتله ارقه سنی کعبه نك دیوارینه ویروب طوره یور ایدی . هزیمتك کوستردیکی دهشت مکه درونده بولنان نسوان وصبیانه قدر سوء تأثیرینی تعمیم ایلدی . قریش قبیله سنك چوجقلری

حربك يانته قوشه‌رق « ياعم چابك قومك امدادينه يتش »
ديدكلرنده هزيمت مذكوره‌دن طولايى ذاتاً حربك
درونـنده حكمنى يورتمكده اولان سوء تأثير چوجقلرك
اومراجعتى اوزرينه بردن بره شدت كوستردى.

حرب اتكلرينى چكه‌رك اختيار سرعت و افراد
قبيله‌يى كوره‌جك برتپه اوزرينه چقوب يانـنه كلملرى
ايچون رجال قبيله‌يه اشـارت ايلدى . منهزمين عرض
اتبـاع ايله بولندقلرى محللردن حربه طوغرى توجـهله
يانـنده طوپلانديلر . حرب افراد مجتمعه‌يى قـومانداسى
التنه الوب برهجوم شـديد ايله مخالفلرينى تارمار وغلبهٔ
عظيمه‌يه مظهريتله كسب افتخار ايتمكه موفق اولدى.

بوندنصكره بنى اميه‌نك عظمت وشانى برقاتدها تزايد
ايدرك عظماسنك هربريسى قبائله برمرجع خاص وقريشك
امور سياسيه‌لرنجه بنى اميه‌نك الك بيوكى نائل اختصاص
اولمشيدى.

آفتاب كائنات آراى اسلام افق مكه‌دن نشر انوار
قدسيتله اقطار عالمدن ازالهٔ ظلام ايتمكه باشلاديغى اثناده
قبائل عربك رياست سياسيه‌سى بنى اميه عظماسى يدلرنده
ايكن خاتم المرسلين افندمزك بنى هاشمدن ظهوريله هرقبيله
افراديى دين مبينـه دعوت ايتمسى فخذين مذكورندن

اودعوته اجابت ایتمیان افرادك خصومتلرینی موجب اولدی.

بنی هاشمك سبب خصومتی یالکز بابا وددهلرندن انتقال ایدن بت پرستلکه قارشو بر دین جدیدك ظهوریله معبود اتخاذ ایلدکلری اصنامه اهل اسلامك تعرضلری ایدی. بنی امیه طاقنك خصومتلری ایسه هم دینجه تحدث ایدن اختلافدن همده عصبیتلرینه عائد شرف دنیوی وریاست سیاسیهنك دین مبین اسلامه منشأ ظهور اولان بنی هاشمه انتقالی ملاحظهسندن نشئت ایدهیور ایدی.

بنی هاشمدن ابولهب کبی بت پرستلکده تعصب تامی اولانلر شو تعصب اوزرینه خصومتك شدتنده بنی امیه ایله برابر ایدیلر. افراد سائرهنك چوغنده اختلاف دیانتدن تحدث ایدن خصومت مقتضای عصبیت وقرابتدن نشئت ایدن شفقت وحمایهایله تعدیله تصادف ایلدیکندن او مقولهلر خصومت ایچنده بر حمایهٔ مخصوصه التزامندن دخی کندولرینی کیرویه الهمیورلر ایدی.

حضرت پیغمبر انوار معجزات باهرهیی اشاعه ایتدکجه بنی هاشمدن وافراد سائرهدن صفای درون واستعداد وجدانجه قابلیتده تقدم فطریلری اولان طاقم

دين اسلامك دائرهٔ نورانيه‌سنه دخول ایتمکه و بنی هاـ
شمه بو شرف قدسیدن ایلرو کلان مرجعیت معنویه‌لرینه
عائد اولان خصومت قپوسنی قاپامغه باشلادی. بنی امیه
ایسه او دائرهٔ نورانیه‌نك توسعنی کوردکجه عصبیت
اسامی اوزرینه مبنی اولان خصومتلرینی ارتیرمقده و اهل
اسلامدن بریسنك و علی الخصوص ذات عالیٔ پیغمبرینك
اسمنی ایشتدکجه حدت کوسترمکده ایدیلر.

بنی هاشمدن ابو لهب کبی تعصبه منتسب اولانلرك
خصومتلری سائر افراد بنی هاشمك خصومتلری کبی دکل
ایدی. شو تعصب خصوصنجه اصحابیٔ بنی امیه‌نك
عصبیتندن نشئت ایدن خصومتله همحال ایمش ایسه‌ده
هاشمیلرك بو طاقدن معدود اولانلری عددجه پك از
اولدیغندن اکثری جانب قدسیت مناقب نبوتدن ایات
بیناته تصادف ایتدکجه دائرهٔ خصومتدن خروج و دائرهٔ
اسلامیته دخول ایده‌یور ایدی. لکن بنی هاشمك کندی
فخذلرینه عائد غیرت قرابتی دین قدیملرینی محافظه‌جه سؤ
استعمال افکارنده اولمیانلری - فخر المرسلین افندمزك
حمایه‌سنده التزام ایتمکده اولدقلری حالده او بر طرفك
کثرتنه قارشو مقاومته مقتدر اولمدقلرندن هاشمیلر یالکز
دیانت قدیمه‌لری اختلافنی امویلرك هم دیانت و همده

عصبیته تعلق ایدن اختلافلریله برلشدرمکدن محترز وامویلر حضرت پیغمبره اولان عداوتلرینی هاشمدن برو عمود نسب نبویدن انشعاب ایدن افراده سرایت ایتدرمکدن مجتنب ایدیلر.

بو احتراز واجتناب اوزرینه غزوهٔ بدره قدر بنی امیه وبنی هاشم ارالرنده وقعهٔ عظیمه یوز کوسترمدی.

امویلرك اختلاف دیانته غلبه ایدن عصبیتلرندن وهاشمیلرك تعصبه اسیر اولمیانلرینك یالکز اختلاف دیانتلرندن نشئت ایدن خصومت اثناسنده بنی هاشمدن اکثریت وبنی امیه‌دن اقلیت صورتیله دائرهٔ اسلامه دخول ایدنلر علیهلرنده مخالفلر طرفلرندن تحقیر واستهزانك انواعی ارتکاب اولندی. وبو تحقیر واستهزانك تزایدی ایسه هاشمیلردن چوغنك غیرت قرابت محافظه‌سنی تزییده سبب مستقل اولدی.

شو حالدن اهل اسلام ایله مشرکین ارالرنده بر نتیجهٔ وخیمه یوز کوسترمکه باشلادی. بو صره‌ده ایدی‌که بنی هاشمدن ابو لهبك حق رسالتپناهیده کوستردیکی بر حقارت اوزرینه حضرت حمزه غیرت قرابتك حکمی ایله ابو لهبه بر شدتلی مقابله کوستردی. وبنی مخزومدن ابو جهلك حق عالئ نبویده وقوعبولان معاملهٔ تحقیریه‌

سی اوزرینه حضرت حمزه ابو جهلی کوکلرینی قرنجه یه قدر دوکدکدنصکره دائرهٔ اسلامه ده دخول ایتدی .

شو اختلافات متمادیه مکه ده بولنان عموم اهالینك هر قسمنی بر صورتله اشغال وانظار عمومیه بو یوزدن ارتق بر وقعهٔ عظیمه ظهورینه انتظار ایدرکن حضرت پیغمبرله اصحاب کرامنك مدینهٔ منوره یه هجرتلرینه ارادهٔ الهیه تعلق ایدرك هجرت نبویه وقوعبولدی .

قبل الهجره مکه جه رسول اکرم افندمزله اصحابی حقلرنده تتابع ایدن مشهودات یومیه هجرت مناسبتیله منقطع اولوب حضرت پیغمبره واصحابنه مخالفلرك کوستردکاری تجاوزه محل وقرابت غیرتنی التزام ایدنلرك مشهودات یومیه دن متمادیاً تولد ایدن تهور وحدتلرینه مناسبت قالمدیغندن مکه جه امویلرك عصبیتلرندن ایلرو کلان خصومتلری زائل وخصومت یالکز اختلاف دیانته منحصر اولدی .

مدینهٔ منوره ده ایسه دائرهٔ اسلامیت مهاجرین واصحاب عقبه ایله محدود قالمیوب جمعیت عظیمه یی شامل اولان اوس وخزرج بطوننك جمله سنه یایلدیغندن قوهٔ اسلامیه ازوقتده قریشدن قبول اسلام ایتمامش اولان افراده غلبه ایده جك برصورت وسرعتله بیومکه

باشلامسنی جهاد وغزایه امر الهی صدوری تعقیب ایتمکله بوترقی مکه‌ده‌کی قریشك خصومتنی مخاطرات آتیه اوهامیله آرتردی . مدینه‌نك مکه ایله شام اراسنده بولنمسندن ناشی تجارتله مکه‌دن شامه عزیمت وعودت ایدنلر حقلرنده اهل اسلام طرفندن کوستریلان تهدیداتدن طولاییده قریشك حضور وامنیتنه خلل کلدی .

حالك بونقطه‌یه وصولنی بدر غزاسی تعقیب ایلدی . بدر قریه‌سی جانبنده مجتمع اولان ایکی جمعیت مخالفه یکدیکرینه قارشوطوردقده اولوقته دکین ارالرنده مثلی سبقت ایتمیان بروقعهٔ عظیمه‌نك یوزکوسترمسی خصومت سابقه‌نك رنکنی دکشدی . بناءً علیه حربه مباشرت اولنه‌جغی صره‌ده قریش بوندنصکره مخاطره‌لو یکدیکرینی ولی ایده‌جکنی وعلی الخصوص ایکی طرفده‌ده حربه حاضرلنمش اولان افرادك اکثری یکدیکرینك اقرباسندن معدود اولمغله اوغل بابایه ، قرنداش قرنداشه ، عمزاده عمزاده‌یه قارشوطوردیغنی کوردکلرندن قریشك بردرجه‌یه قدر عقللری باشلرینه کلوب « نه مخاطره‌لی حال کیم کیمکله حرب ایده‌جك . اوغل بابا ایله‌می . قرنداش قرنداشله‌می صکره نصل بربریمزك یوزینه باقه‌جغز . بواولمز ایشدر »

دیه‌رك ارالرنده مذاكره‌لر و بكدیكری علیهنده مؤاخذه‌لر جریان ایتمكه باشلادی.

لكن بت پرستلك دین باطلنك تعصبندن منبعث اغراض و عداوته مغلوب اولان ابوجهل كبی بعض اشخاص « یا اهل اسلام اورطه‌دن قالقملی ' یاخود بزم وجودمز محو اولوبده كوزمز اهل اسلامی كورمامليدر نه اولور ایسه واروسون اولسون . محاربه محاربه » دیو باغرملری بدرده حربه سببیت و مجبوریت كوستردی. و محاربه وقوعه كلوب اهل اسلام غالب و قریش ایچنده‌كی عظمانك اكثری مقتول اولدی.

بوندنصكره ارتق مكه‌ده قرابته رعایت قپوسی قاپانوب بنی هاشمك چوغی بربرینی متعاقباً قبول اسلام ایله مدینه‌یه هجرت و ماعداسی دین اسلام علیهنده تأكید اتحاد ایله اعلان خصومت ایلدی.

قریش بدر محاربه‌سنك اجیسنی چیقارمق ایچون مالاً ' بدناً هر درلو فداكارلغی كوزه الوب اهل اسلامك اضمحلالنه قیام ایتدیلر . نه‌چاره كه اولوقتده قدر اهل اسلامك اكثری مدینه‌ده كندولریله معاشرت كوسترن عبدالله بن ابی كبی منافقلری دوستمیدر ' دشمنمیدر دیو فرق و تمییز ایده‌جك تجاربه تصادف ایتمامش و حضرت

پیغمبرك امر و تعلیمات سیاسیه سنه مخالفتك وخامت معنویه سنی هنوز فعلاً کورمامش ایدی. بناءً علیه بعض انصارك مکه خارجنده حربه اصرار ایتملری و منافقلرك یاری یولدن ایریلوب مکه یه دونملری و بر موقع مخصوصه اقامه ایدلمش اولان تیراندازلرك امر رسالتپناهی یه مغایر حرکتلری احد غزوه سنك نهایتنده مغلوبیت ظهورینه بشقه بشقه سبب اولدی ایسه ده اندن صکره بو تجربه‌لر اهل اسلامك عیون دقت و ملاحظه لرینی اچوب بیوك فائده‌لر کورلدی.

بو فائده‌لردن بری خندق غزوه سنده مدینه اوزرینه هجوم ایدن اعدا اون بیك قدر نفوسی جامع ایکن منافقینك ایادی مفسدتلری منقطع و اوامر نبویه نك هر بریسی حسن استعمالجه اصحاب کرامك ایادی اعتقادلرنده بر سیف قاطع اولوب دشمن هیچ بر صورتله غلبه یه موفق اوله مقسزین چکلملری ایدی.

قدرت اسلامیه نك موانعه تصادت ایتمکسزین بیومسنه حدیبیه مصالحه سی سبب عظیم اولمشدرکه شو مصالحه عقد اولندیغی وقت یك عجیب کورنمش ایکن فوائد کثیره سی صکره بر بر ظهور ایتمشدر.

حدیبیه مصالحه سنه قدر قریش غائله سی پیاپی اهل

اسلامی اشغال ایتدیکی ایچون سطوت اسلامیه اوغائله‌نك
مدافعه‌سی دائره‌سنده محصور قالمشیدی . اکرچه مواقع
متجاوره‌جه بعض کوچوك غزوه‌لر وسریه‌لر وقوعبولمقده
ایدی ایسه ده قریش ایله مدافعه غائله‌سندن ناشی قوهٔ
اسلامیه‌نك تجاوزی محدود وافراد مسلمین معدود اولمقله
برابر اختلاط عمومیدن دخی مدافعات خصمانه ایله ممنوع
ایدیلر . عدم اختلاط اسلامیتك منافع مقدسه‌سندن اقوام
عربی استفاده‌یه مانع بولندیغندن اقوام سائره‌یه مهابت
کوستره‌جك درجه‌ده قوتك تزایدینه‌ده میدان بولنه‌میور
ایدی . مصالحه‌نك قازاندردیغی فرصت بوکبی مقاصدك
هپسنه یاردم ایدرك مصالحه ایله فتح مکه اراسنده کچن
مدت ایچنده قریش ایله متفقلرینك هجوملری غائله‌سی
برطرف اولدی ، اسباب غلبه کوندن کونه قولایلقله
حاضرلنمغه مانع ومزاحم قالمدی ، اختلاطجه ممنوعیتك
صلحاً زائل اولدیغی ایچون حسن الفت ومعاشرت تعمم
ایلدی ، دیانت اسلامیه‌نك نه اساس اوزرینه مبنی اولدیغنی
بیلمیانلر شو اختلاط سایه‌سنده اکلادیلر ، هرطرفدن دائرهٔ
اسلامیته دخوله بر بیوك قپو آچلدی ، وقتك مساعده-
سیله خیبر قلعه‌لری کبی حصون جسیمه فتح ایدلدی ،
اوتاریخده هر برینك قوتی دنیایی دتره‌ته‌جك درجه‌ده

مکمل اولان روم وفرس دولتلرینه وارنجه‌یه قدر دول معظمه‌یی دین اسلامه دعوت ایچون مکاتیب شریفه ایله سفرا کوندرلمکه وقت بولنه بیلدی ؛ فرس دولتنك اجزاء ممالکندن معدود یمن قطعهٔ جسیمه‌سی حکومت اسلامیه دائره‌سنه النڈی ؛ موته غزوه‌سی کبی بروقعهٔ مهمه‌یه موفقیت حاصل اولوب شرق ایمپراطورلغنه تابع بردائرهٔ واسعه‌ده ایکیوز بیك قدر غلبه‌لکی حاوی روم وعرب اردولرینه سطوت اسلامیه کوستریلدی ؛ بوموفقیتلرك هپسی اومصالحه‌نك فوائد آتیه‌یه ویردیکی استعداد مقتضیات خیریه سندن ایدی .

حالبوکه حدیبیه مصالحه‌سنك جانب عالیٔ پیغمبریدن حین قبولنده دشمن « قازاندق » دیو ممنون ودوست اوهام بشریه‌یه تبعیتله « غائب ایتدك » دیو محزون ایدی حضرت پیغمبر ایسه ایکی طرفك دخی ملاحظه‌لرنده صواب اولمدیغنی قوهٔ قدسیهٔ ملهمانه ایله بیلدیکندن موفقیات آتیه‌یی اصحابنه تبشیر بیورمقده ایدی . ایش نتایج حسنهٔ مذکوره‌یی کوستردکده دشمن طاقملری « ایواه الداندق » دیه‌رك محزونیت اظهار واوهام مذکوره‌یه طوتیلان دوستلر « نه بیوك خطا ایلدك » دیواستغفار ایلدیلر .

حين مصالحه ده اسلامى قبول ايدنلرك قريشه ردى كبى آغر برشرطك قبولندن ناشى اوكون اسلامه دخالت ايدن ابن سهيلك حقارت شديده ايله زنجير بند اوله رق كوتورلديكنى وصكره مدينه يه عزيمتله اسلامى قبول ايدنلرى حسب المصالحه قريشك شدتيه مكه يه چويرمكده اولدقلرينى كوروب متأسف اولان مسلمين واو معامله لردن تشفئ صدور ايدن مشركين، مهتديلردن مكه ايله شامك ارا سنده قريش قافله لرينى تجارتدن منعه مقتدر برجمعيت قويه تشكل ايده جكنى خاطرلرينه بيله كتيرميورلر ايدى. تصادف ايلدكلرى ضرورت عظيمه اوزرينه قريش ومتفقلرى بالاخره يلواره يلواره بوشرطى مصالحه دن الغا ايتدرديلر. مصالحه دن قريشك اساس مقصدى اولان برشرط مضرك برطرف ايدلمسى جسم مصالحه يى طبيعتيله ميت بى روح دوندردى. قريش جانبندن ايسه مصالحه يه مغاير برمخالفتك ظهوريله برابر نه مكه، نه ده ملحقاتى اللرنده قالوب هپسى فتوحات اسلاميه دائره سنه داخل اولدى.

بومشاهدات حكمت آيات احد غزوه سندن صكره اوامر پيغمبرى يه امتثالك درجهٔ وجوبنه تعلق ايدن اعتقاد عمومى يى تماميله تأييد ايتدى.

قریشـك نقض عهـد ایله امان پیغمبری یه مربوط خزاعه قبیله‌سی علیهنده‌کی حرکات تجاوزکارانه‌لری قوهٔ اسلامیه‌نك مع زیادةٍ قریش ایله متفقلرینه غلبه‌یه کفایت ایده‌جك بردرجـه‌یه واصل اولدیغی برزمانه مصادف اولمغله فتح مکه وقعهٔ مهمه‌سی ظهوره کلوب شـوکت ومهابت اسلامیه مخالفلره مقدارلرینی طانتدردی . اویله برصورتله طانتـدردی‌که بروقت اهل اسـلامدن بریسی قریشـك مکه‌ده‌کی بتلرینه اکری باقسـه تهاجم عمومی‌یه تصـادفله هردرلو تجـاوزه هدف اولور و بواغورده قیامتلر قوپارکن مکه‌نك فتحنده اصنامك جمله‌سی برساعت ایچـنده پارهٔ پاره ایدیله‌رك زقاقلرده چکـندیکنی کورن اصنام پرستان اغزلرینی بیله اچمغه مقتدر اوله‌مدیلر .

اونه انقـلاب غریب ایدی‌که برکون مقدم رئیس قریش ابو سفیان بتلره تقدیم قرابین ایله حرکات اسلامیه‌یی تفتیش ایچون مکه‌دن چقمش ایکن برکون صکره مکه‌نك زقاقلرنده کلوب چکنلرك ایاقلری التنده قالان اصنام پارچه‌لرینی کندی دخی چکینوب « محمدك الهی معبود بالحق اولمسـه ایدی حال بویله اولمز ایدی » سـویلیور ایدی .

اونه انقلاب سریع ایدی‌که بروقت شهدای مسلمیك

برون وقولاقلرندن كردانلق يابوب بوغازينه طاققله بيله غيظنى ازاله ايده‌مامش واهل اسلامك قانني ايچمكه تشنه اولديغى حوالئ حجازيه‌نك هرجهتنده شايع اولمش اولان هند بنت عتبه ايكى ساعت مقدم كوزلرندن غيظ وخصومت ياشلر يغى دوكه‌رك خانه سنده‌كى بتلره عرض عبوديت وتضرعله حضرت پيغمبرك اضمحلالنى بتلردن تمنى ايدركن ايكى ساعت صكره رسول اكرم افندمزه « يارسول الله شمدى يه قدر دنياده اك زياده اهلنك مقهور اولمسنى استديكم سنك چادرك ايدى . والله شمدى اك زياده عزيز اولمسنى استديكم چادر سنك خيمهٔ سعادتكدر » ديه‌رك شرف ومحبت اسلامك حسن تأثيريله سونجندن اغلايه اغلايه عودتله خانه سنده‌كى بتلرى كندى اليله پارچه پارچه ايتدكدن صكره هر پارچه سنى برطرفه فرلاتدى .

شوكت اسلاميه انظار عمومه مقابل بودرجهٔ قدسيه‌ده كندوسنى كوستردكدن صكره (ان الله اذهب عنكم غيبة الجاهلية وفخرها لانسا وانتم بنو آدم وآدم من تراب) حديث شريفنك مدلول منيفى اوزره ارتق نه بنى اميه‌ده‌، نه‌ده قبائل سائره‌ده عصبيته عائد شرف وعظمتك حكمى قالوب هر درلو شرف وعظمت اسلامده سابقيتى اولانلره

صورت متفاوته‌ده کسب انتساب ودین مبین اغورنده غیرت وبسالت ابراز ایدنلر ایسه نظر دیانتده بشقه‌جه بر مزیت علویه اکتساب ایلدی.

مکه‌نك فتحنده قوهٔ جسیمهٔ اسلامیه‌یه مقابل اعمال سلاح ایدن طاقم بر قوهٔ جزئیه ایدی‌که خالد بن الولید حضرتلرینك رفاقتنده بولنان طاقه قارشو کلوب بوزلدیلر. اهالی طرفندن صورت عمومیه‌ده محاربه‌یه تصدی‌یه وقت قالمدی. لکن حنین غزوه‌سنده عساکر اسلامیه‌یه قارشو طورانلر پك غلبه‌لكلی بر جمعیت ایدی‌که بو جمعیت محاربه‌یه باشلامزدن اول هر درلو نواقصی اکمال ایتمش وکذرکاهك صعوبت وتهلکه‌یی حائز اولمسیله برابر تهلکه‌لی نقطه‌لرجه پوصولر دخی اتخاذ اولنه‌رق هر پوصوده عسکر اقامه ایدلمش ومحاربه‌یه صورت مکمله‌ده حاضرلنمش اولان اعدا ایسه اهل وعیاللرینی یانلرینه الوب بالآل والاولاد مضمحل اولنجه‌یه قدر مقاومته دوام ایتمکی عهود وایمان مغلظه ایله قرارلاشدرمشیدی.

مکه اهالیسندن شو غزوه‌ده عساکر اسلامیه‌یه التحاق ایتمشلردن هنوز قبول اسلام ایدن افراد ایچنده پك چوق مؤلفة القلوب وار ایدی. واکثری عساکر

مسلمینك انهزامنی آرزو ایدرلر ایدی. حتی محاربه‌نك باشلامسیله برابر اهل اسلام بوزلدقده بعضیلری «سحر باطل اولدی» کبی سوزلر بیله تفوه ایلدیلر. بو درجه اختلاف وتهلکه ایچنده تمامیله منهزم اولان عساکر مسلمینك برده طوپلانملری وغلبه قازانملری دائرهٔ احتمالدن بعید ایکن منهزملرك درحال دعوته اجابتیله دشمنه غلبه‌لری وجمعیت اعدانك بر نفری بیله فراره میدان بوله‌مقسزین صبیان ونسوانه وارنجه‌یه قدر ایادیٔ اسارته طوتلملری پك بیوك وقایع تاریخیه‌دندر.

مکه‌نك فتحنده مؤلفة القلوب وهوادارلری ایچنده «بغتةً هجوم مسلمینه تصادفله حرکات مکملهٔ عسکریه‌یه وقت بوله‌مدقلرندن ناشی مکه ضبط اولندی» کبی سوزلر سویلیانلر وار ایدی. لکن امور حربیه‌جه کافهٔ قبائله قارشو مهارت وبسالتلرینی هر وقت کوسترمش ومالك بن عوف وابن عبد یالیل کبی بین العرب شجاعتجه برنجی درجه‌ده شهرت قازانمش رئیسلرك ریاستلریله تدارکات حربیه‌لری مکمل اولمق اوزره میدان حربه وپوصولرده عسکر اقامه‌سیله خدعهٔ حربیه‌نك هر نوعنی‌ده اکمال ایلمش اولان بر بیوك اردویه مقابل بغتةً بوزیلوب تارمار اولدقدنصکره بر دعوته اجابتله بتکرار طوپلانوب

غلبهٔ تامه‌یه مظهر اولمق صورتی او شایعه‌لره میدان ویرمکسزین شان اسلامی اعلان ایلدی.

بو غلبه‌نك تأثیراتندن ایدی که اندن صکره قبائل عربك وفودی یکدیکرینی تعقیب ایدرك طاقم طاقم دائرهٔ اسلامه دخول اتمکده مسارعت کوستردیلر و طائف اهالیسی یك مستحکم و متین بر قلعه‌ده جنود مسلمینه بیوك بیوك مقاومتلر کوستروب موقعلرینك یاردمندن و علی الخصوص وقتك طارلغندن بالاستفاده محاصره‌دن قورتلمش اولدقلری حالده صکره مخالفتده ثباتلری قالمیوب بطوعهم طاعتی قبول و دائرهٔ اسلامه دخول ایلدیلر.

انوار دیانت و عدالت اسلامیه پرتو آفتاب کبی جزیرة العربی تنویر ایتدکدنصکره قطعات سائره‌ده انتشاره کسب استعداد ایلدیککی و قبائل و اقوامك قابلیت فطریه‌لرنده اسلامی سرعت قبوله استعداد اولانلر اصحاب تمرده غلبه ایتدکلری بر وقتده فخر کائنات علیه افضل الصلوات افندمزك حجة الوداعلری وقوعبولدی. یالکز حج شریف ایچون یوز بیکدن زیاده اهل اسلامك مکه‌ده تجمعلریله یوللرده تلبیه‌لری تهلیللری، تمجیدلری افاقه عکس انداز اوله‌رق قریش ایچنده دین اسلامك عصبیته تعلق ایدن شرفی امحا و شرف دیانتك مقتضاسنی اجرا

نتیجه‌سندن متولد احوال قدسیت اشتمال جزیرة العرب وقطعات سائره‌ده فتوحات کثیره‌نك قریب الوقوع اولدیغنی هرطرفه اعلان ایتمش اولدیغندن یمامه ویمن ونجد دائره‌لرنده من القدیم عصبیتدن استفاده ایده کلان مشایخ ورؤسانك عیون اوهام وملاحظه‌لری قماشوب مشایخ ورؤساء مرقومه‌نك بعضیلری شرف عصبیتلرینی محافظه‌یه کذباً ادعای نبوت یولنه سلوك ایتمکی تصور ایتدیلر . انتقال نبویدن براز مقدم بوتصور اوزرینه هرطرفده بر پیغمبر کاذب ظهوریله خلقی اضلاله باشلادی . وبونلرك مفسدتلرینی ازاله‌یه تشبث اولندیغی صره‌ده حضرت پیغمبر عازم دار النعیم اولدی .

قبل الاسلام اوس وخزرج قبائلی ارالرنده برعصر مدت جریان ایدن خصومت بعد الاسلام زائل اولمش وهجرت نبویه‌دن صکره مهاجرین کرام ایله اوس وخزرج قبائلندن ظهور ایدن انصار کزین ارالرنده براتحادملی واخوت قدسیه تقرر ایدرك هر بریسی نظر دیانت وانسانیتده دیکرینی قرنداشدن فرق ایتمیوب شرف وتقدم دنیوی وقومیت فکرلری قلبلرندن چقمش ایکن خلیفه انتخابندن طولایی ابتدا مدینهٔ منوره‌ده وشرف عصبیتك اعاده‌سی ایچون متعاقباً مکهٔ مکرمه‌ده بك بیوك

تهلکه‌لر یوز کوستردی . جزیرة العربك حوالیٔ سائره‌سنده ایسه شرف عصبیت وقومیتك محافظه‌سی ایچون مشایخ ورؤسانك فسادات وخیمه‌سی ذکر اولندیغی اوزره دها مقدم اوج ویرمش ایدی . زیرامکه اهالیسی اکرچه فتح مکه‌دن صکره عمومیت اوزره دین اسلامی قبول ایتمشلر ایسه‌ده بونلردن شرف عصبیتك اعاده‌سنی ارزو ایتمکده اولان مؤلفة القلوب طاقمی هنوز تصحیح وجدان وافکار ایده مامش وجزیرة العربك اکثر محللرنده متنبیلر ظهوریله طرف طرف ابواب ردت اچلمش، مدینه‌ده ایسه خلیفه‌نك مهاجرین ویاانصاردن انتخابی حقنده‌کی اختلاف عظیم نعش پیغمبری هنوز دفن اولنمزدن مقدم ظهور ایتمشیدی .

مدینهٔ منوره درونده بولنان اصحاب کزین اوصره‌ده چوبانسز قیونلرکبی صاحبسز قالوب برطرفدن جکرلرینی اتش اسفله احراق ایدن انتقال نبوینك تأثیر عظیمی، دیکر طرفدن خلیفه انتخابنك غائلهٔ مخوفه‌سی پك بیوك اضطرابی موجب اولدی .

امر انتخابه تعلق ایدن اختلاف اطراف ونواحی‌یه یایله‌جق ایامه قدر اوزامش اولسه ایدی . مبنای اسلامیتك تزلزل عظیمه تصادفی پك بدیهی ایدی . لکن حق تعالی

حضرتلری اساس توحید وتنزیه اوزرینه مبنی اولان
بنای مقدس دیانتك بقاسنی مراد بیورمش اولدیغندن
انتخاب خلیفه حقنده‌کی اختلافك هنوز جسد پیغمبری
پرده ایکن برطرف اولمسی اذهان عمومیه‌یی تحریکه
مستعد اولان حیرت وارزوی امتیاز قومیتی الغا ایدرك
اسلامده سابقیتی ودیانتده شرف مخصوصی اولانلرك
شان وامتیازلرینی اثبات ایلدی .

امر خلافتك تقرری محاذیر ملحوظه‌نك مرکز خلافت
اولان مدینه‌یه عائد بربیوك قسمنی ازاله ایتمش اولدیغی
حالده خبر انتقال نبوینك مکه‌یه بالغ اولمسیله برابر شرف
عصبیتك ازاله‌سنه مشتاق اولان مؤلفة القلوبك
کوستردکاری حرکت عمومیه مکه‌یی صارصیده‌جق
برصورتله حکمنی اجرایه باشلادی . واو حرکته میل
ایدنلرك اصلاحلری ایچون قارشولرنده قوهٔ دافعه ومانعه‌ده
ناموجود ایکن دیانت اسلامیه‌نك امر مقدس معنویسی
مؤلفة القلوب ایچنده‌ده درحال حکم سریعنی اجرا
ایتمکله بشقه‌درلو مانعهٔ مجبره وقوهٔ مصلحه‌یه حاجت
قالمقسزین مدینه‌ده‌کی اختلافك سرعت زوالی کبی
مکه‌ده‌کی اختلاف دخی زائل ومؤلفة القلوب طاقمنك
جمله‌سنده اسلامیته عقاید قویه حاصل اولدی .

انتقال نبوی‌یی تعقیب ایدن بیوك مخاطره‌لر مرکز خلافت ومنشأ دیانت اولان حرمین الشریفینده‌کی اختلاف مخوف ایدی . مشیت الهیه‌نك ایجاب ایلدیکی امرمعنوی حرمین الشریفینده درحال احکامنی اجرا ایتمسی محاذیر ملحوظه‌نك هپسنی تیز زمان ایچنده امحا ایتمکله مدینه جوارنده‌کی اصحاب ردت اسامه بن زیدك روم غزاسندن عودتنه قدر مرکز خلافتدن تنکیلات شدیده‌یه تصادف ایلدیلر . حوالی ونواحیٔ سائره‌ده‌کی مرتدین دخی آزمدت ایچنده ازاله واصلاح اولندقدن بشقه ایکی‌سنه‌دن عبارت اولان خلافت صدیقیه اثناسنده سطوت اسلامیه‌نك برشعبهٔ عالیه‌سی عراقه طوغری آچله‌رق ممالك فرسه وبرشعبهٔ جلیله‌سیده شام وفلسطین حوالیسنه طوغری بلاد رومه یایلوب بیوك بیوك فتوحات یوز کوستردی .

وقوعاته ' حاله ' زمانه ' مواقعه ' طبایعه ' اقوامه بربر حکمت تاریخیه نقطهٔ نظرندن باقلوبده هربریسی یکدیکریله موازنه ودیوان حقیقتده محاکمه ایدلسه سلامت وجدانه مالك اولان اصحاب انصافجه بدایت ظهور اسلامدن حضرت ابی بکرك وفاتنه قدر نمایان اولان احوال غریبه‌دن هربر موفقیت اسلامیه‌نك نقطهٔ قدسیتنه

مربوطيتنی کوسترەجك امر مؤثر معنویدن بشقه بر نتیجه یه تصادف اولنه‌مز.

حضرت ابی بکرك انتهاء خلافتی بین المسلمین هردلو اختلاف نابود وممالك اسلامیه‌نك هرطرفنده اسباب فتوحات ومهابت اسلامیه‌نك موجود اولدیغی برزمانه مصادف ایدی‌که دورخلافتی موفقیات آتیه‌یه براساس قوی طرح ایلدی.

اول ادارهٔ مسعوده‌نك خاتمه‌سی خلافت فاروقیه‌نك مقدمه‌سنه ملاصق اولمقدن ناشی حضرت عمرك اقتدار ذاتی وعدالت فطریه‌لری انظار اصحاب ومسلمینده ذاتاً مقرر اولان مهابتلریله برلشوب بدایت خلافتنده قلوب عمومیهٔ اسلامیه‌نك فتوحات جلیله‌یه کمال اشتیاقلری دخی اسباب مذکوره‌یه منضم اولمشیدی. ایام خلافت علیه‌لری دور اسلامك اك پارلاق زمانیدر. غزاة موحدین هرنه طرفه یوز چویرسه منصور واعدا نه‌طرفدن باش کوسترسه مقهور ایدی.

ذات عالیه‌لری هردلو اسباب احتشامدن عاری ایکن مهابت سیاسیه‌سی ممالك اسلامیه‌ده‌کی ولاة وعمالی اول درجه‌ده استیلا ایتمش ایدی‌که هربریسی امور بیته‌سنجه اصرافات غیر مشروعیه‌یه بیله جرأت ایده‌میوب وظایف

مأمورەسنجە جزئی بر تکاسلە تصادف ایتسە خلیفۀ روی زمینی یانی باشندە ناظر وتأدیب سیاسیسنە حاضر کبی تخیل ایدر وکرک ولاة ورؤسانک، کرک افراد رعایانک هربریسی صبیان بابالرندن نصل قورقار ایسە اویلەجە خلیفۀ مشار الیهدن قورقار ایدی.

اوتاریخلردە ملوک موجودەنک ولاة وعمالی ایسە زیرادارلرندەکی اهالی‌یی تحت اسارتندە بولندرر ومماللرینی کندی بابالرینک اموال متروکەلری کبی بی قید وفتور الوب تصرف ایدرلر ایدی. عدالت فاروقیەنک ممالک اجنبیەیە منتشر اولان شایعۀ غبطە فرماسی اهالیٔ اجنبیەنک بالطبع حکومات متبوعەلرندن نفرتلرینی وحکومت اسلامیەیە میللرینی موجب اولەیور ایدی. بومیل مؤثر چوق یرلردە اعمال سیوفک کوستردیکی تأثیردن زیادە فتوحاتە یاردم ایتدی.

کرک حضرت ابی بکرک، کرک حضرت عمرک ازمنۀ خلافتلرندەکندولری، مجاهدلری، والیلری، عامللری، قاضیلری قلبجلرینی ایادیٔ عدالتلە کشیدە وامورعمومیەیی میزان شریعت وحقانیتلە سنجیدە ایدرک غزاة مسلمینک بسالت خالصانەلری روم وفرس دولتلرینە غیرت دینیە نەدیمک اولدیغنی اکلاتمقلە دهشت غزاة شو دولتلرک

ممالكنی ترل ترل دتر تديكی ودائرهٔ فتوحاتی فرسخ فرسخ توسيع ايتديكی وقتلرده حكومات متبوعه لرینك باركران مظالم وتكاليف شاقه لری ومأمورلرينك تجاوزات تحملفرسالری التنده مضطرب اولان اهالیٔ اجنبیه نك اكثری دخی اودهشت سايه سنده نفسلنوب عدالت فاروقيه نك واستقامت عمال ومأمورين اسلاميه نك حسن تأثيراتی فتوحاته ياردم ايتديكی قدر ممالك اجنبيه ده ساكن اهالينك اسايشنه ده ياردم ايده يور ايدی .

رياست عصبيه ايسه زمان فاروقيده تماميله زائل اولمغله اك بيوك برقبيله نك رئيسی حقوق مشروعه وانسانيه جه اوقبيله افرادندن برسائل ايله مساوی ايدی . مصر واليسنك اوغلی بريهودی يی دوكديكی ثابت اولديغندن مضروبك اليله ضارب حقنده مجازات سياسيه اجراسنه امرخلافتك تعلق ويهودیٔ مضروبك حضور خليفه ده ضاربی دوكمسی اديان سائره ده بولنان تبعه نك حقوقجه ندرجه لره قدر مساوات مشروعه وسياسيه يه مظهر اولدقلرينه برهان قويدر .

حضرت عثمانك ايام خلافتنده ولاة وعمالك احوالی قيل وقاله وسيله عد ايدنلرك كوستردكلری معاملات اختلال كارانه نك نتيجهٔ وخيمه سنه برسبب مستقل سيف

اسلامك زمان سعادتده قطع ایتمش اولدیغی شجرهٔ عصبیتی اوصره‌ده فرصت بولان بعض رؤسانك یکیدن غرس ایتملری ایدی . خلیفهٔ کریم حضرتلرینك حلم ومروت علیه‌لری شدت اجراسنه مانع اولدیغندن قبائلجه رؤسا تجاوز داعیه‌سنی کوستردی . مبحث مخصوصنده تفصیل اولندیغی اوزره ظهور ایدن فتنه حکم اسف آمیزینی انتاج ایتدکدن بشقه اندن صکره‌ده اختلافك دوامنی موجب اولدی .

اواختلالده قتل جنایتنی ارتکاب ایدنلر حقلرنده اجراسی لازم کلان معامله‌جه بین الاصحاب ظهور ایدن اختلافك اساسی اجتهاد ماده‌سی ایدی . مجتهدیندن معدود اولمیان عوام طاقملری شو اجتهادی سوء استعمال ایلدیلر . وقعهٔ جملده طرفین دلائل وحجج ایله بربرینی اقناعه چالشوب اصلاح ذات البین ماده‌سنك قوهٔ قریبه‌یه کلسنی متعاقباً اختلال سابقده ذی مدخل بولنان کوفه‌لیلرك معامله‌لری ایشی اودائره‌دن چقاردی . بعد المحاربه شو اختلاف زائل اولدی ایسه‌ده شاملیلرك اجتهاد ماده‌سنی حسن استعمالدن تباعدلری صفین محاربه‌سنی انتاج ایلدی .

حضرت علینك وکندوسیله برابر بولنان اصحاب

كرامك اجتهادلردى « قاتللره هوادارلرينك غلبه لكلرى جهتيله تيزالدن دردست ومؤاخذه لرينه مسارعت كوسترلمسى كلمهٔ اسلامك انشقاقنى موجب اوله جغندن زمان مساعده وخلافت تقرر ايتدكجه بوايشى يد اجرايه المق شرعاً جائز اولهمز » بحثى ايدى . بواجتهادك حق وصوابه مقرون اولديغى بديهيدر .

حضرت معاويه ايله سائر بعض اصحاب كرام « قاتللر حقلرنده اقامهٔ حدود الله اولنمدقچه حضرت عليه بيعت اولنهمز . اقامه اولندقدن صكره خليفه انتخابى ايچون شورايه مراجعت لازم كلور » ديو اجتهاد ايتمشلر ايدى . حدود اللهك اقامه سى شرعاً برخليفه يه عائد اولديغندن خلافت تقرر ايتمدكچه مرجع اجرا تقرر ايده ميه جكى جهتله شو اجتهادك خطاسى بديهيدر . لكن هر مجتهد شرعاً كندى اجتهاديله عمل ايتمكه مأمور اولديغندن بوندن طولايى حضرت عليه مخالف بولنانلر حقلرنده « مجتهد مخطى » سوزندن بشقه برشى ديمك جائز دكلدر .

حضرت علينك اصل مقصدى ايسه لوازم حربيه يى اكمال ايله برابر مخالفلرينى حجج ونصوص شرعيه ايله اقناع ايتمك وبوصورت ممكن اولهمز ايسه هنوز حرب

ایتمك ایدی . اقناع ممكن اوله مدیغندن محاربه ظهور ایلدی .

اصحاب کرامك حسب الاجتهاد یکدیکرلری بیننده چکن منازعه ومخالفتدن طولایی هیچ بریسی حقنده اطالهٔ لسان ایتمك آداب دیانته توافق ایتمیه جکی جهتله کرك ائمهٔ مجتهدین وکرك سائر علماء دین جمله سنك ذکر جمیل ایله یاد اولنمسنی توصیه بیورمشلردر .

ایکنجی کتابك اوچنجی قسمی

قرون وسطاده تشکل ایدی دول اسلامیه تواریخنی حاویدر

(٤١ — ٦٩٩)

برنجی فصل

دولت امویه تاریخی بیانندەدر

(٤١ — ١٣٢)

{اخبار معاویه بن ابی سفیان}

حکملرك اجتماعندن صکره شام اهالیسی معاویه یه بیعت ایتمشلر ایدی. حضرت حسن رضی الله عنه افندمز ترك خلافت بیوردقدن صکره بیعت تامه اجرا اولندی (سنه ٤١).

معاویه خلافتده استقلاله نائل اولدقده ولایاته والیلرینی نصب وارسال ایلدی.

کوفه ولایتی والیلکنه تعیین ایتمش اولدیغی مغیرة بن شعبه کوفه یه کیتدکده کثیر بن شهابی ری نواحیسنه

عامل تعیین ایدوب اندنصکره حضرت علی زمانندن برو فارسده مستخدم زیاده بن سمیه‌یی ابقا ایتدی.

حضرت حسن رضی الله عنه افندمزك ترك خلافت ایتدیکی اثنـاده حمران بن زید تغلباً بصره ولایتنی استیلا ایتمش ایدی. معاویه بسر بن ارطاتی بصره ولایتی والیلکنه تعیین ایدوب کوندردی.

حضرت علی زمانندن برو بصره ملحقاتندن فارس حوالیسنده عامل بولنان زیاد بن سمیه‌دن معاویه فضله‌ٔ وارداتی طلب ایتدکده زیاد وارداتی مصارف ضروریه‌یه صرف ایله فضله‌سنی حضرت علی‌یه کوندرمش اولدیغی جوابنی ویردیکندن شامه کلمسی ایچون معاویه امر کوندردی ایسـه‌ده زیاد کیتمـدی. بسر بصره‌یه کتدکده زیادی استمش اولدیغی حالده اوده جواب رد الدیغندن زیادك بصره‌ده بولنـان اوغللرینی توقیف ایله کلمز ایسه چوجقلرینی اولدره‌جکنی زیاده یازدی. زیاد ینـه جواب رد ویرمکله بسر چـوجقلری اولدرمك استدکده ابو بکره « یا بسر حضرت حسن ومعاویه آرا‌لرنده عقد اولنان مصالحه شروطنده بویله امر غیر مشروعه جواز یوقدر » دیو منع ومعارضه‌یه قیام کوسترمکله بسر کیفیتی معاویه‌دن استیذان ایتدی. ابو بکره شـامه

کیدرك معاویه‌یه «یا امیر خلق چولق چوجقلرینی اولدرمك ایچون سکا بیعت ایتمدیلر. بناءً علیه شو حرکت غیر مشروعه‌دن منع ایتملی» دیمکله معاویه‌نك ویردیکی امر اوزرینه زیادك اوغللری صالیویرلدیلر.

بوندنصکره معاویه بصره والیلکنه عبدالله بن عامری تعیین ایتمکله ابن عامر بصره‌یه کیتدکدنصکره عصیانه قیام ایتمش اولان بلخ، بادغیس، هراة، نوشنج نواحیسنی دائرهٔ اطاعته ادخال ایلدی.

مدینه والیلکنه مروان بن الحکم تعیین اولندی (۴۲). مروانك والیلکی قرق طقوز تاریخنه قدر دوام ایتمشدر.

کوفه والیسی مغیرة بن شعبه معاویه‌نك یانه کیدرك زیاد بین العرب بر بیوك داهیه عد اولنه‌جق اقتدار سیاسی اصحابندن اولدیغندن بونك حسن صورتله الهٔ‌تمسی الزم اولدیغنی افاده ایتدی. معاویه حضرتلری نه صورت اختیاری لازم کلور ایسه استعمالنی کندوسنه حواله ایتدیکندن مغیره کوفه‌یه عودتندنصکره بینلرینی اصلاح ایتمش وزیاد شامه کیدرك معاویه‌یی بالتأمین استحصال ایلدیکی امر ومساعده ایله محل مأموریتنه عودت ایتمشدر.

عبدالله بن عامر بصره والیلکنده مأمور اولدقده عبدالله بن سمره یی سجستانه عامل تعیین ایدوب کوندردی. سجستان اهالیسی ارتکاب عصیان ایتمشیکن عبدالرحمن او حوالینك چوغنی یکیدن فتح ایتدکدن صکره کیدرك کابل شهرینی محاصره و تضییق ایلدی. منجنیقلرك ضربندن سورده کدکلر آچلوب اهالی سده مقتدر اولهمدیلر. هپسی شهردن چیقوب اسلام عسکریله محاربه ایلدیلر ایسه‌ده مغلوب اولدیلر. شهر ضبط اولندی.

بوندنصکره نسف طرفلرینه کتدیلر. حسیك، رحج، زابلستان (غزنه) حوالیسیده فتح و تسخیر ایدلدی.

عبدالله بن عامر هندستان حدودنده استیلا ایتمش اولدیغی یرلره عبدالله بن سواری والی تعیین ایتدی. عبدالله بن سوار تیعان نواحیسنه کیدرك حرب ایلدکده ترکلر نواحیء مذکوره اهالیسنه یاردم ایلدیلر. جریان ایدن محاربه‌ده عبدالله بن سوار مقتول اولدی (٤٣).

بصره والیسی ابن عامر طبعاً حلیم وسفهایه ملایم ایدی. شو حلم وملایمت بعض مرتبه فساده سبب اولدی. زیاد بن سمیه «شو فسادی قلیج ایله اصلاح ایتملیسن» دیدکده ابن عامر «بنم ملایمتمدن نشئت ایدن فساد ایچون خلقی تعذیب ایده‌م» سویلدی. عجزینی

معاويه ايشتدكده ابن عامرى شامه جلب ايله عزل و يرينه
حرث بن عبدالله الازدى يى نصب ايتدى (٤٣).

مصر واليسى عمرو بن العاص سنهٔ مذكورده
وفات ايتدكده يرينه اوغلى عبدالله تعيين اولنمشدر.

زياد بن سميه اطباء عربدن حرث بن كلده نك جاريه سى
سميه نك اوغلى در. حرث سميه يى نكاح ايله كوله سى
عبيده ويرمش و زياد عبيدك فراشندن تولد ايتمش ايدى.
معاويه نك باباسى ابو سفيان اسلامى قبول ايتمزدن مقدم
طائفه كيدرك ميخانه جى ابو مريمك خانه سنده سكر حاليله
سميه يه تقرب ايلمش ايمش. سميه سنهٔ هجرتده زيادى
توليد ايتدى. زياد بيودكده سياست و فطانتجه بيوك
اقتدار كوستروب حضرت عليك زمان خلافتنده
فارس نواحيسنه عامل تعيين اولنمش و معاويه نك خلافتنده
حضرت عليك شيعه سى طرفنده بولنمش ايدى. اقتدار
و مخالفتى معاويه يى مراقه دشوردى. مغيرة بن شعبه
واسطه سيله بينلرى بولندقده ابو مريمك خانه سندهكى معاملهٔ
مذكوره اوزرينه زيادك سميه دن تولد ايتديكنه دائر بعض
اشخاص ابو سفيانك تقريرينه شهادت ايدوب ابو مريم
دخى كيفيتى تصديق ايلديكندن زياد لاب قرنداشى
اولديغنى معاويه اعلان ايلدى (٤٤).

او تاریخده زیاد بصره و خراسان و سجستان ولایتلرینه والی تعیین اولنوب صکره هند و بحرین و عمان ولایتلریده بالعلاوه مغیره وفات ایتدکده کوفه ولایتیده زیاده توجیه ایدلدی .

هجرتك قرق ایکی سنه سنده اسلام عسکری بلاد رومه داخل اولوب روملری حرباً بوزمش ایدی . (٤٤) تاریخنده بسر بن ارطاة معاویه طرفندن عسکرله روم غزاسنه مأمور اولمغله قسطنطینیه یه قدر ایلرولدی . وروملرله بحراً دخی بیوك بر محاربه ایدرك غلبه قازاندی .

شام اهالیسی طرفندن حمص والیسی عبد الرحمن بن خالد بن الولیده میل کوسترلمکله عبدالرحمن تسمیم ایدلمشدر (٤٥) .

حضرت معاویه (٤٨) ده بر بیوك اردو تجهیز ایدرك سفیان بن عوف قوماندا سیله قسطنطینیه اوزرینه سوق ایتدی . ابن عباس و عمر بن الزبیر و ابوایوب خالد الانصاری حضراتی ایله یزید بن معاویه بو عسکرله برابر ایدیلر . ابو ایوب الانصاری بو محاربه ده شهید اولمغله سور جوارنده دفن اولندی . رضی الله عنه .

(٤٩) ده مروان مدينه واليلكندن عزل ايله يرينه سعيد بن العاص تعيين اولندی.

امام حسن بن علی رضی الله عنهما سنهٔ مرقومه‌ده مسموماً عازم دارالنعيم اولمشدر. جسد شريفلری بقيع قبرستاننه دفن ايدلدی. وفاتنده قرق التی ياشنده ايدی.

كوفه واليسی مغيرة بن شعبه وفات ايتدكده كوفه ولايتی بصره‌يه الحاقاً زياد بن سميه‌يه توجيه اولندی (٥٠).

(٥١) ده عقبه بن نافع افريقيه واليلكنه مأمور اولوب مرتدين ايله غزا ايلدی. افريقيه واليلرينك او تاريخه قدر مركزلری برقه شهری ايدی. هم عسكرك همده حكومت مأمورلرينك اقامتلرينه الويرشلی بر مدينه انشاسنه لزوم كورنديكندن عقبه قيروان مدينه سنك انشاسنه باشلاتدروب سنهٔ آتيه‌ده امر بنا ختام بولدی.

بلخ اهاليسی معاويه عليهنده عصيان كوستردكلرندن خراسان حكومتنه مأمور اولان ربيع بن زياد الحارثی اهالئ مرقومه‌يی حرباً دائرهٔ اطاعته ادخال وقهراً قهستانه‌ده غلبه ايتدی (٥١).

زياد بن خراش ومعاذ بن طائی سواد كوفه‌ده خروج ايلديلر. زياد بن سميه طرفندن استيصاللرينه مأمور معد بن خديفه مرقوملری حرباً ازاله ايلدی. (٥١).

(٥٣) ده زیاد بن سمیه وفات ایدوب عهده‌سندن منحل کوفه والیلکنه عبدالله بن خالد وبصره والیلکنه عبدالله بن عمرو بن غیلان تعیین اولنمشیکن التی آی صکره عبدالله بن عمرو عزل ایله یرینه زیاد بن سمیه‌نك اوغلی عبیدالله تعیین قلندی (٥٤).

عبیدالله عسکرله بخارا طرفلرینه قدر اچله‌رق ترکلرله محاربه‌لر ایتدکدن صکره غنائم کثیره ایله عودت ایلدی.

(٥٦) سنه‌سنده خراسان ولایتی والیلکنه تعیین اولنان سعید بن عثمان نهر جیحونه کچوب سمرقند وصغد حوالیسنده بالمحاربه ترمذه قدر فتح ایلدی.

معاویه سنهٔ مذکوره ده اوغلی یزیدی ولی العهد تعیین ایلدیکندن شام وعراق اهالیسی قبول ایلدیلر ایسه ده مدینه‌ده حسین بن علی وعبدالله بن عمر وعبدالله بن الزبیر رضی الله عنهم حضراتی بیعتدن امتناع واهل مدینه دخی مشار الیهم اتباع کوستردیلر. معاویه بیك نفر اتلو ایله مدینه‌یه کیدوب اهالیدن بیعت الدی ایسه ده مشار الیهمك هر بریسی امتناعده دوام ایتدی.

(٥٧) ده مدینه والیلکنه ولید بن عتبه بن ابی سفیان تعیین اولندی.

معاويه همشيره زاده‌سی ابن ام حكم ديمكله معروف عبد الرحمن بن عبد اللهی كوفه ولايتی واليلكنه تعيين ايدرك عبدالرحمن اهالی حقنده سؤسيرت كوستردیكی جهتله اهالی بجمعله عبدالرحمنی كوفه‌دن طرد ايدی ويرديلر (۵۸) .

مغيره كوفه واليسی ايكن بعض حركات تجاوزكارانه‌لری اوزرينه دردست وحبس ايتمش اولديغی اشخاص حيان بن ظبيان سلمی رياستيله بوسنه خروج ايدرك خيلی صارقنديلقلره تصدی ايلديلر . كوفه‌دن سوق اولنان عسكر حرباً غلبه ايتمكله حيان مقتول اولدی .

كماخ طرفلرينه كونديلان اسلام عسكری عمير بن حباب رفاقتيله روملر اوزرلرينه يوريوب حرباً غلبه وكماخ قلعه‌سنی ضبط ايتديلر (۵۹) .

هجرت نبويه‌نك (۶۰) نجی سنه‌سی رجبنك برنجی كيجه‌سی معاويه بن ابی سفيان حضرتلری يتمش بش ياشنده اولديغی حالده وفات ايلدی . مدت خلافتی اون سكزسنه سكز بچق آی‌در .

حين وفاتنده اوغلی يزيد حمص قراسندن حوارين قريه‌سنده ايدی . باباسنك وفاتی خبرينی الدقده شامه عزيمت ايلدی .

معاویه وفاتی اثناسنده سبقت ایدن معاملاتندن طولایی نائب و مستغفر اولوب حضرت حسین و اهل مدینه حقلرنده حرمت ایتمسنی یزیده لاجل التبلیغ حضاره توصیه ایتدی. و « بندن مقدمکی خلیفه‌لرك هپسی بندن خیرلو اولدقلری کبی بندن صکره کله‌جك خلفانك خیرلیسیده بنم » سویلدی.

معاویه فتح مکه سنه‌سنده اسلامی قبول ایتمش و فخر عالم افندمزك وحی کتابتی خدمتنده بولنمشیدی. برادری یزید بن ابی سفیان وفات ایلدکده حضرت عمر رضی‌الله ع.ه کندوسنی شام والیلکنه تعیین بیوردی. زمان فاروقیده درت و حضرت عثمانك زمان خلافتنده اون ایکی سنه شام والیلکنده بولندقدنصکره حضرت علینك خلافتنی متعاقب تغلب طریقیله شامی ضبط ایدوب درت سنه مدت حضرت علی ایله محارب و مخالف بولندی. مبحث مخصوصنده بیان اولندیغی اوزره حضرت حسنك خلافتی ترکندن صکره وفاتنه قدر خلافتی ممتد اولمشدر. امارت و خلافتله شامده حکومتی قرق سنه‌راده‌لرنده‌در.

شامده کندوسندن مقدم برمدت برادری یزید بن ابی سفیان صکره کندوسی حکومت ایدرك خاندانك اوحوالیده امتداد حکومتیله برابر اهالی حقلرنده معاملات جمیله

كوسترمسی وعصبیتلرینك حوالیٔ شامده نفوذ تامه مظهر
اولمسی هربر امرینه اهالینك درحال امتثالنی موجب
اولدیغندن حضرت علی یه مخالفتنی اعلان ایلدکده
شاملیلر ید واحد کبی غیرتنی التزامده متفق بولندیلر .

حضرت معاویه حلیم ، حازم ، امور سیاسیه‌جه‌پك
ماهر ، حلمی غضبنه ، جودی منعنه غالب ایدی . حضرت
علی حقنده‌کی تجاوز ومخالفتندن طولایی حین وفاتنده
اغلایه اغلایه تأسفلر کوستردی . و « جناب حق غریمی
ارضا وبنی عفو بیورمز ایسه ایشم فنادر » سویلدی .
محتضر اولدقده « الهی خطیئاتمی اسقاط وزله‌می عفو
بیور . سندن بشقه‌سنه رجامی اولمیان بوعبد ذلیلك جهل
اوزرینه ارتکاب ایتمش اولدیغی خطالری حلم کریمکله جود
واحسانکه مقرون بیور . عبدك اعتمادی سکا منحصردر .
سن واسع المغفره‌سن . خطیئه صاحبی ایچون قاچه‌جق
محل یوقدر » دیو حق عز وجل حضرتلرینه عرض تضرع
ومناجاة ایتمشدر .

{ اخبار یزید بن معاویه }

یزید بن معاویه مقام خلافته اوطوردقده حسین بن
علی ، عبدالله بن الزبیر ، عبدالله بن عمر حضراتنك بیعته

الزاملرینی مدینه والیسی ولید بن عتبه یه اشعار ایتدی • ولید تکلیف بیعت ایتدکده مشار الیهم حضراتی رد ایله برابر مکه یه کتدیلر • کیفیت ولید طرفندن یزیده بیلدرلدکده یزید ولیدی مدینه والیلکندن عزل ایله یرینه عمرو بن سعید اشدقی تعیین وارسال ایتدی • عمرو بن الزبیر ایله قرنداشی عبدالله ارالرنده خصومت وار ایدی مدینه والیسی عمرو بن سعید ' عمرو بن الزبیری عسکرله عبدالله بن زبیر اوزرینه سوق ایلدی • عبد الله حرباً غالبه وقرنداشی عمروی دردست ایدرك حبس ایتمکله عمرو وفاتنه قدر محبوس قالمشدر •

یزیدك خلافتی وحضرات مشار الیهمك بیعتدن استنکاف ایله مکه یه عزیمتلری عراقجه شایع اولدقده کوفه ده بولنان اصحاب کرامدن سلیمان بن صرد ایله مسیب بن نجبه ' رفاعه بن شداد ' حبیب بن مظاهر ' شیث بن ربعی ' حجار بن ابجر ' زید بن حرث ' یزید بن رویم ' عروه بن قیس ' عمرو بن حجاج زبیدی ' محمد بن عمرو التمیمی ایله سائر اشراف حضرت حسین رضی الله عنه افندمزه یوز اللی قدر مکتوب یازوب کندوسنه بیعت اولنمق اوزره کوفه یی تشریفنی رجا ایتدیلر • ایشی اکلایوب

طرفنه بیلدرمك اوزره عمزاده‌لری مسلم بن عقیلی کوفه‌یه کوندردی .

مسلم کوفه‌یه واصل اولدقده اون سکز بیك نفر اهالی حضرت حسینه بیعت ایلدیلر . اوراالق نعمان بن بشیر الانصاری کوفه والیسی ایدی . بنی امیه هوادارلری نعمانك عجزینی خبر ویردکلرندن یزید بصره والیسی عبیدالله بن زیادی کوفه والیلکنه مأمور ایتدی . ابن زیاد کوفه‌یه کیدرك خلقی یزیدك طاعتنه دعوتله بیوك بیوك تهدیداته قیام ایتمسنی متعاقب مسلم بن عقیل غلبه ایتمکله دار الاماره‌یی بالمحاصره ابن زیادی تضییقه باشلادی . ابن زیادك یاننده موجود کوفه اشرافی دار الاماره‌نك طامی اوزرینه چیقوب ابن زیادك اوامر شدیده‌سنی خلقه تفهیم ایتدیلر . مسلمه بیعت ایتمش اولانلرك هر بریسی برطرفه چکیلوب مسلم یالکز قالمغله کیدرك برخانه‌ده اختفا ایلدی . دردستنه چالشه‌جق اولانلرك عطایا ایله اغنا اولنه‌جغنی ابن زیاد منادیلر واسطه‌لریله اعلان ایتدردیکندن بولندیغی محل برشخص طرفندن اخبار اولنوب اخذینه سوق اولنانلره خیلی مقاومتدن صکره مسلم اغزندن وسائر محللرندن جریحه‌لر الوب شهید اولدی . شهادتی (٦٠) سنه‌سی ذی الحجه‌سنك سکزنجی کونی ایدی . رضی الله عنه .

مسلم مقدمجه کوفه‌یه واصل اوله‌رق اهالی بیعت ایلدکدن صکره بادفتر اون سکز بیك کیمسه‌نك بیعت ایلدیکنی مشعر یازدیغی مکتوب حضرت حسینه بالغ اولدقده مشار الیه افندمز اهل بیت و متعلقاتیله کوفه‌یه کیتمکه حاضرلنمش ایدی. عبدالله بن عباس حضرتلری اهل کوفه‌نك حضرت علی و حضرت حسن حقلرنده سبقت ایدن غدرلرینی تعداد ایله بوایشده تهلکه‌دن بشقه بر شی ملحوظ اولمدیغنی اخطار ایتمش اولدیغی حالده حضرت حسین - یزیده بیعت ایتمسه راحت یشایه‌میه‌جغنی و بیعتك ایسه امکانی اولمدیغندن مقدرات الهیه‌یه تبعیتله کیده‌جکنی بیان و - حوالئ عراقیه‌یه متوجهاً یوم ترویه‌ده مکه‌دن حرکت بیوردیلر.

اثنای راهده مسلمك مقتول و باشنده‌کی جمعیتك متفرق اولدیغنی ایشیدوب تردد و تحیر ایچنده ایکن سراف نام محله واصل اولدقده برشخصك خیلوجه آتلی ایله کندوسنه طوغری کلمکده اولدیغنی کوردی.

شخص مزبور ابن زیادك شحنه‌سی حر نام کمسه ایدی. بو غلبه‌لك یانته یتشدکده حضرت حسین عزیمتی کوفه اهالیسنك مکتوبلری اوزرینه وقوعبولدیغنی و سوزلرندن رجوع ایلمش اولدقلری حالده کندوسیده

مكه‌يه رجوع ايده‌جكنى افاده بيورمقله حر « بزم اويله مكتوبلره معلوماتمز يوقدر . سنى كوفه‌يه كوتورمك ايچون ابن زيادك امريله كلمشز » سويلدى . حضرت حسين ابن زيادك يانه كيتمسى ممكن اوله‌ميه‌جغنى افاده بيورمسيله حر كيفيتى ابن‌زياده يازوب جوابه منتظر ايكن ابن‌زيادك ويرديكى امر اوزرينه حر (٦١) سنه‌سى محرمنك برنجى كونى حضرت حسين و متعلقاتنى كربلا نام موضعه ايندروب بر طرفدن اول حضرتى كوفه‌يه كوتورمكه ارضايه وبر طرفدن دخى ابن زياد ايله مخابره‌يه دوام ايده‌يور ايدى .

كربلايه وصوللرينك ايكنجى كونى عمر بن‌سعد عبد الله بن زياد طرفندن مأموراً درتبيك آتلو ايله كربلايه كلوب امارت و امرينى اجرا ايتمك ايچون شمرذى‌الجوشنى دخى كوندردى . محرمك طقوزنجى كونى طرفين بالمخابره تسليم و محاربه جهتلرينى ملاحظه ايچون حربك بر كون صكره‌يه تأخيرينى قبول ايلديلر . برادر عاليلرى حضرت عباس و سائر متعلقاتى كندوسندن آيرلميه‌جقلرينى و تقدير الهينك كوستره‌جكى صورتى مشاهده‌جه اشترا كدن تخلف كوسترميه‌جكلرينى حضرت حسينه بيان ايدرك

او کیجه هپسی نفسلرینی موت اوزره بالتوطین صباحه قدر صلوة وعبادتله مشغول اولدیلر.

فرداسی محرمك اونجی کونی حضرت حسین یاننده بولنان اوتوز ایکی نفر سواری وقرق نفر پیاده یی تعبیه ایله طرفین اراسنده محاربه باشلایوب وقت ظهره قدر قتال ممتد اولدی. شو محاربه ده کرك حضرت حسینك کرك رفقای کرامنك کوستردکاری شجاعت وبسالت فوق العاده اولوب کندو جمعیتلرینك اون مثلندن زیاده دشمن تلف ایلدیلر. حضرت حسینه صوسزلق تأثیر ایلدیکندن کندوسیله نهر اراسنده بولنان دشمنلری یاروب صو المق ایچون سرعتله فراته طوغری یوریدی. وما نعلری حملات شجیعانه ایله طاغیدوب فراته یتشدی ایسه ده صو ایچمکه باشلامزدن اول مجروح اولمسنی متعاقب شمرذی الجوشنك امریله زرعه بن شریك وسنان بن انس اول حضرتی شهید ایلدیلر.

اولاد علیدن عباس وجعفر ومحمد وابو بکر واولاد حسیندن درت ذات وعبدالله بن جعفر وعقیل اولادندن متعدد ذوات حضرت حسین ایله برابر شهید اولمشلردر. رضی الله عنهم

عمر بن سعد وشمرذی الجوشن ایله رفیقلری مخدراتی

وحياتده قالمش اولان اطفالی الوب کوفه‌یه کوتوردیلر . ابن زیاد اطفال ونسوانی نعمان بن بشیر الانصاری ایله شامده یزیده و یزید دخی دمشقدن مدینه‌یه کوندردی . مدینه‌ده استقبال ایدن عموم اهالی بر بیوك ماتم تشکیل ایدرك هپسنی فریاد وبکا ایله مدینه‌یه کوتوروب مرقد حضرت پیغمبری اوکنده توقفله حقلرنده ارتکاب مظالم ایدنلردن شکایت ایلدیلر . رضوان الله تعالی علیهم اجمعین .

حضرت حسینك جسد شریفلری شهید اولدقلری محلده مدفون اولوب سر مبارکلرینك نره‌ده مدفون اولدیغی اختلافلیدر . بعضیلری والدهٔ ماجده‌لری حضرت فاطمه رضی الله عنهانك مدفنی قربنده، بعضیلری باب الفرادیسده مدفون اولدیغنی روایت ایتمشلردر . بر روایته نظراً دخی سر سعادتلری عسقلانده مدفون ایکن خلفای مصر عسقلاندن قاهره‌یه جلب ایدوب اوراده دفن و اوزرینه مشهد بنا ایلدیلرکه حالا مشهد حسین دیو معروفدر . روایت صحیحه‌یه نظراً حضرت حسین افندمزك وفاتنده سن عالیلری اللی بش سنه‌یی برقاچ آی کچمش ایدی . رضی الله عنه .

سنهٔ مرقومه‌ده عبدالله بن زبیر حضرتلری یزیده مخالفتی اظهار ایله اطاعتدن تمامیله استنکاف کوستردی .

عراق حوالیسنده خوارجك ارائه ایلدکاری خروج ومخالفت اوزرینه ابن زیاد عسکرله تنکیللرینه قیام ایتدکله ابو بلال مرداس بن جدیر الحنظلی وخوارجدن بر جماعت مقتول اولدیلر.

مکۀمکرمه ومدینۀ منوره والیسی عمر بن سعید الاشدق عبدالله بن الزبیر حقنده رفق وملایمت کوستردیکندن یزید عمری عزل ایله یرینه ولید بن عتبه بن ابی سفیانی نصب ایتدی.

(٦٢) ده ولید بن عتبه‌یی عزل ایله یرینه عثمان بن محمد بن ابی سفیانی تعیین ایلدی.

سفاح ومنصورك پدرلری محمد بن علی بن عبدالله بن عباس بو سنه تولد ایتدی.

معاویه زماننده عقبه بن نافع افریقیه ولایتی والیسی اولدیغی حالده معاویه عقبه‌یی عزل ایله یرینه موالیسندن ابو المهاجری نصب ایتمش وعقبه شامه کلدکده معاویه بنه کندوسنی افریقیه والیلکنه تعیین ایده‌جکنی سویلیوب وفاتنه قدر تعیین ایتمامش ایدی. یزید عقبه‌یی بو سنه افریقیه والیلکنه نصب ایتدکله عقبه کیدرك رومله محاربه وبعض بلادی فتح ایتدی. واهل اسلامدن کسیله بن کرم البربری بو تاریخده خروج وافریقا حوالیسنده‌کی بلاد اسلا-

مك چوغنى استيلا ايتمكاه عبدالملك بن مروانك زماننه قدر استيلاسى ممتد وصكره افريقيه واليلكنه مأمور اولان زهير بن قيس مباشرتيله حرباً مغلوب ومقتول اولمشدر .

(٦٣)ده اهل مدينه يزيدك خلعنه اتفاق ايدرك مدينه واليسى عثمان بن محمدى طرد ايلديلر . يزيد مسلم بن عقبه ايله مدينه يه عسكر سوق ايدوب مسلم بالاجبار اهاليدن اخذ بيعت وبعده مكه يه متوجهاً عسكرله مدينه دن حركت ايتمش اولديغى حالده اثناى راهده وفات ايلدى .

يزيد طرفندن مسلمك يرينه تعيين اولنان حصين بن نمير مكه جه انواع تضييقات اجرا وبر طاقم ابنيهٔ مباركه يى احراق ايتدكدن صكره يزيدك وفاتى خبرينى المقله شامه عودت ايتدى .

يزيد سنهٔ مذكوره ربيع الاولنك اون دردنجى كونى اوتوز سكز ياشنده ايكن عازم بئس المصير اولدى .

{ اخبار معاويه بن يزيد }

يزيدك وفاتنده اهل شام بيوك اوغلى معاويه يه بيعت ايتديلر .

معاويه شاب ومتدين ومتقى ايدى . قرق كون قدر خلافت ايتدكدن صكره خلقى جمع ايله اداره دن عجزينى

بیان و بونکله برابر جد و پدرینك اختیار ایتمش اولدقلری مسلکی تقبیح ایله « هر کیمی تنسیب ایدر ایسه کز خلافته انتخاب ایدیکز » دیه‌رك خلافتدن کف ید و خانه‌سنه عزیمت ایتدکدن از وقت صکره وفات ایلدی . رحمة الله علیه .

یزیدك وفاتندن صکره اهل مکه عبدالله بن الزبیره بیعت ایتمش ایدی . مروان بن الحکم او ارالق مدینه‌ده ایدی ، معاویه یزیدك وفاتی خبرینی الدقده ابن زبیرك یانه عزیمت و بیعت ایتمکی تصور ایتدی ایسه‌ده بنی امیه‌نك منعی اوزرینه شامه کیتدی .

بصره ، عراق ، حجاز ، یمن اهالیلری کاملاً ابن زبیره بیعت ایلدکلرندن ابن زبیر طرفندن بصره والیلکنه عبدالله بن حرث و کوفه‌یه عامر بن مسعود تعیین و ارسال اولنمغله والیٔ سابق عبیدالله بن زیاد شامه فرار ایلدی .

حمصده نعمان بن بشیر الانصاری و قنسرینده زفر بن حرث الکلابی علناً و شامده ضحاك بن قیس سراً ابن زبیره بیعت ایتدیلر .

{ اخبار مروان بن الحکم }

مروان شامه کیتدکدنصکره بنی امیه بالاجتماع مروا-

نه بیعت ایلمدیلر. شام ایکی فرقه اولوب بر طاقی مروانه و بر طاقی ابن زبیر ایچون بیعت القده اولان ضحاکه طرفدار اولمشلر ایدی. بالاخره طرفین مرج راهطده مقاتله ایدرك ضحاك مقتول و طرفدارلری منهزم اولدی. مروان بعدالمحاربه دمشقه نزول و زیدك محلوله‌سی ام خالدی تزوج ایلدی.

ضحاکك مقتولیتی خبری حمصده نعمان بن بشیره بالغ اولدقده چقوب فرار ایدرکن اهل حمص طرفلرندن بالتعقیب اعدام اولندی.

قنسرینده بولنان زفر بن الحرث بلاد جزیره‌دن قرقیسایه عزیمتله اوراده تحصن و بلاد جزیره‌نك برقسمنی استیلا ایتدی.

مروان شامجه اموریني بالتأمین مصره کیدرك ابن زبیرك اوراده بولنان عاملنی طرد ایله اهالیدن اخذ بیعت ایتمشدر. حجاز و عراق و یمن ابن زبیرك النده قالدی.

ابن زبیر اشبو (٦٤) سنه‌سنده کعبهٔ شریفه‌یی هدم ایله تعمیر و حجرالاسودی درون بیته ادخال ایلدی.

ری اهالیسی فرخ خانك باشنه طوپلانوب اظهار عصیان ایلدکلرندن کوفه والیسی عامر بن مسعود جانبندن

عسکرله سوق اولنان عتاب بن ورقا حرباً غالب وفرخ خان مقتول اوله‌رق جمعیتی مغلوب ومنهزم اولدی ·

شامجه خلافتدن طولایی تحدث ایدن اختلافك خبری شایع اولدقده خراسان اهالیسی عامللری بولنان سالم بن زیاده بیعت ایتمش اولدقلری حالده ایکی آی صکره سالمه مخالفت کوستردیلر · عامر بن‌مسعود طرفندن مأمور عتاب بن ورقا حرباً ابن زبیره اطاعتلرینی استحصال ایتدی ·

کربلا وقعه‌سندن صکره حوالئ عراقیه‌جه حاصل اولان تأثر وتأسف اوزرینه اشبو (٦٤) سنه‌سنده اهالی انتقام افکارینی التزام ایتمکه وبعض اشراف بووقعهٔ حزن اشتمالك انتقامنی المق ایچون صورت خفیه‌ده اتفاق ومخابره‌یه مباشرت ایلدیلر · مختار بن ابی عبید الثقفی حضرت حسینك قاتللری علیهنده حرکت مقصدیله کوفه‌یه کتدی ·

(٦٥) سنه‌سنده مروان بن الحکم عبید بن زیادی جزیره ولایتی والیلکنه بالتعیین قرقیساده متحصن بولنان زفر بن الحرث ایله محاربه ایتمك وفتح ایده‌جکی یرلر کندی حکومتی دائره‌سنه مربوط اولمق، بعده عراق حوالیسنه کیدرك اورالری ابن‌زبیرك دائرهٔ اطاعتندن چقارمق و کندوسنك دائرهٔ اطاعتنه ادخال ایلمك اوزره مأمور ایلدی ·

مروانك خالد بن‌یزید حقنده کوستردیکی حقارت او-

زرينه خالدك اناسى وكندوسنك زوجه‌سى مروانى ليلاً ومخنوقاً اعدم ايتدرمشدر. وفاتى شهر رمضانك اوچنده ايدى مدتى طقوزاى اون سكز كون وعمرى التمش اوچ سنه‌در.

{ اخبار عبد الملك بن مروان }

معاويه بن يزيد خلافتدن چكلدكدنصكره قرنداشى خالد صغير اولديغندن اهالينك مروانه بيعتى كندوسنك وفاتندن صكره خالده انتقال ايتمك شرطيله وقوعبولمش ايكن مروان وفاتندن مقدم اوغلى عبدالملك ولايت عهدينى عمومه قبول ايتدرمش ايدى. بناءً عليه مروان فوت اولدقده شام اهاليسى عبدالملكه بيعت ايلديلر. عبدالملك او تاريخه قدر صلاح وتقوى ايله مألوف ايدى صكره تحويل مسلك ايلدى.

عبدالملك مقام خلافته اوطوردقده جزيره واليسى ابن زياده باباسى طرفندن ويرلمش اولان مأموريتى بالتأييد تعليمات سابقه وجهله حركتنه امر ويردى.

عبدالله بن زبير مقدمجه برادرى عبيده‌يى مدينه واليلكنه مأمور ايتمش ايدى. اشبو (٦٥) نجى سنهٔ هجريه‌ده عزل ايله يرينه برادرى مصعب بن زبيرى نصب ايتدى.

حضرت حسين رضى الله عنه افندمزك قاتلى دعوى

ایتمك اوزره مختار بن ابی عبید الثقفی کوفه‌ده اجرای تدابیره باشلادی . مختار حضرت عمرك خلافتی زماننده عراق سر- عسکری اولان اصحاب کرامدن ابو عبید الثقفی حضرتلرینك اوغلی در . شودعوانك علنی اولمقسزین موقع تصوره قو- نلمسی یزیدك زماننده ایدی .

حضرت حسینك شهادتندن صکره ابن زیاد کوفه‌ده ایکن شیعهٔ علی طائفه‌سندن توابین نامیله بر جمعیت تشکل ایتمشدر . التمش درت سنهٔ هجریه‌سنده و یزیدك زماننده رؤسای شیعه‌دن و اصحاب کرامدن سلیمان بن صرد رضی الله عنه سائر درت نفر اشراف ایله کوفه‌ده بر اشوب امر انتقامی وجوده کتیرنجه‌یه قدر دوام کوسترمکه عقد اتفاق ایلدیلر . مروان مقام خلافته جلوس ایلدکده مختار مکه‌یه کیدرك ابن زبیره بیعت ایتدکدنصکره ارالری بوزلدیغندن کوفه‌یه دونمش ایدی . مختارك حر- کاتی شبهه‌یی داعی اولوب اوصره‌ده کوفه والیسی بو- لنان ابن زیاد مختاری حبس ایلمشیکن عبدالله بن عمر حضرتلری ــ مختار ایله قرابت صهریه‌سی جهتیله ــ ابن زیاده مکتوب یازدیغندن ابن زیاد مختاری اطلاق ایلدی .

ابن زبیر مکه‌ده خلافتی اعلان واموریني توسیع ایلدکدنصکره ابن زیاد شامه فرار ایلدیکندن کیدرکن کو-

فه ده عمرو بن حريثى استخلاف ايتمشيدى. كوفه اهاليسى عمروى طرد ايله ابن زبيره بيعت ايتديلر.

يزيدك وفاتندن اوچ اى كچدكده ابن زبير عبد الله بن يزيد الانصارى يى امارتله كوفه يه كوندردى. مختار محمد بن الحنفيه حضرتلرى لسانندن اولمق اوزره اوصره ده اشراف كوفه يه كزليجه بعض مكتوبلر طاغيدوب حضرت حسينك قاتللرندن انتقام المغه مأمور اولدقلرينى بيان ايلدى. محمد بن الحنفيه حضرتلرى ايسه نه اويله مكتوبلر يازمش نه ده مختاره وسائر اشرافه اويله مأموريت ويرمش ايدى. شيعه نك بر طاقى درحال موافقت كوستردبلر.

اوارالق مروان - يوقاروده كوستردليكى اوزره - جزيره يى وبعده عراقى ضبط ايتمك اوزره ابن زيادى جزيره وعراق واليلكنه بالتعيين عسكرله چقارديغندن ابن زيادك شيوع مأموريتى ومختارك شوادعاسى اوزرينه سليمان بن صرد فعلاً تجهيز عسكره باشلادى. مختار ايسه محمد بن الحنفيه نك وزيرى اولديغنى وحضرت حسينك انتقامنى المدقجه قليجنى قينه قويميه جغنى سويليوب اللندن كلان غيرتى صرف ايده يور ايدى. عمر بن سعد مختارى سليماندن اشد كورديكندن حقنده كوفه واليسى عبد الله بن يزيده سعايت كوسترمكله عبد الله مختارى مقيداً حبس ايتدردى.

سلیمان بن صرد (٦٥) سنه‌سی ربیع الاخرنده توابین ایله برابر حضرت حسینك کربلاده بولنان مشهدی اوزرینه کیدوب اوراده اخذ انتقامه قرار قطعی ویردکدن صکره انباره وانباردن قرقیسایه کیتدیلر ٠

بنی امیه خلافکیرلرندن ورؤسای قبائلدن زفر بن حرث الکلابی قرقیساده متحصن ایدی ٠ بالمذاکره انك دخی موافقتنی الوب شامدن عسکرله جزیره‌یه طوغری کلمکده اولان ابن زیاد ایله محاربه ایتمك اوزره رأس العین حوالیسنده واقع عین الورده نام موضعی معسکر اتخاذ ایلدیلر ٠ شام عسکری رأس العینه یاقن واروب آرالرنده بر مرحله مسافه قالدی ٠

سلیمان بن صر رؤسای اصحابنی جمع ایله عند المحاربه کندوسی شهید اولور ایسه یرینه کیملرك ریاست عسکریه‌یه قبول اولنمه‌لری لازم کله‌جکنی وصیت ومتسلسلاً افاده ایتدکدن صکره مسیب بن نجبه‌یی درتیوز آتلی ایله ایلرویه کوندردی ٠ مسیب راست کلدیکی براعرابیدن دشمنك حالنی صوردقده دشمن عسکرینك کثرتنی وطاقم طاقم بر رئیس معیتنه ویرلدکارینی بیان ایله برابر شو طاقملرك از موجودلیسی شرحبیل بن ذی الکلاع رفاقتنده‌کی فرقه ایدوکنی اعرابی خبر ویردی شرحبیل ایسه مسیبه بر ساعت

مسافه مقداری یاقین کلمش ایدی. مسیب شرحبیل اوزرینه برشدتلی حمله ایله عسکرینی برباد و پریشان و بولدیغی اشیایی اغتنام ایتدکدن صکره سلیمانك یانینه عودت ایتدی.

شرحبیلك بوزلدیغنی ابن زیاد ایشتدکده رقه امراسندن حصین بن نمیری اون ایکی بیك عسکرله سلیمانك اوزرینه کوندردی. سنهٔ مرقومه جمادی الاولاسنك یکرمی دردنجی کونی سلیمان بن صرد عبدالله بن سعدی میمنه‌سنه و مسیب بن نجبه‌یی میسره‌سنه بالتعیین کندوسی قلب عسکرده اولدیغی حالده رأس العین جوارنده فریقین بربرینه قارشو کلدیلر. طرفیندن هر برینك صاغ جناحی دیکرینك صول جناحنه و سلیمان شامیلرك قلبنه طوغری هجوم ایدرك توابین هر نقدر شامیلره نسبت قبول ایده‌میه‌جك درجه‌ده از ایسه‌لرده جمله‌سی نفسلرینی موته توطین ایتمش اولدقلرندن کوستردکلری بسالت و صلابت شامیلرك ثباته مقتدر اوله‌بیله‌جکلری درجه‌یی چوب غلبهٔ شدیده ایله شامیلری اردوکاهلرینه قدر سوردیلر.

ایکنجی و اوچنجی کون دخی محاربه‌لره دوام اولنه‌رق سلیمان بن صرد و مسیب بن نجبه و عبدالله بن نفیل و سعد بن حذیفه بری بری اردنجه سنجاق التنده شهید اولوب مظفریت توابین عسکرنده قالدی ایسه‌ده عسکرك

مقداری ارتق محاربه‌یه کفایت ایده‌میه‌جك درجه‌یه تنزل ایلدیکندن اکمال نواقص ایلدکدن صکره ینه محاربه ایتمك ایچون کوفه‌یه طوغری رجعت ایلدیلر . هر طاقم اموری تسویه ایله دعوته اجابت ایتمك اوزره قوم وقبیله‌سی ایچنه کتدی .

مروانك وفاتیله اوغلی عبدالملك جلوس ایتدیکی وعبدالملك ینه ابن زیادی جزیره وعراق امارتنده بالابقا عسکرله همان ایلرولمك ومخالفلرله حرب ایتمك امرینی ویردیکی خبری اول اثناده النّدی . بونك اوزرینه شیعه طائفه‌سی حبسخانه‌یه هجوم ایله مختاری محبسدن چیقاردیلر .

عبدالله بن زبیر توابینك رجعتندن مقدم عبدالله بن یزیدی کوفه امارتندن عزل ایله یرینه عبدالله بن مطیعی کوندرمشیدی . مختار محبسدن چقدقدن صکره ترویج مقصده چالشدی ایسه‌ده مختارك نشر ایتدیکی مکتوبلرك صحتنده رؤسا اشتباه ایتدکلرندن تحقیق ایچون متعدد ذوات موثوقه‌یی مکه‌ده بولنان محمد بن الحنفیه حضرتلرینك یانینه کوندردیلر . ومبعوثلر کیدوب کیفیتی عرض ایتدکلرنده مشارالیه حضرتلری مکتوبلر کندوسنك اولدیغنه ومختا. ری وزیر تعیین ایلدیکنه دائر لساننه حرف واحد الندی

ایسه‌ده تشبثات وحرکات مذکوره‌یده تقبیح ایتمدیکندن مبعوثلرك عودتلرنده شیعه افراد ورؤساسی طاقم طاقم لواء اتحاد التنه طوپلاندیلر لکن اشرافك الك معتبری اولان مالك الاشتر النخعینك اوغلی ابراهیم بو اتفاق دائره‌سنده بولنمدیغندن ایش مطلوب اوزره یوریمك ایچون انکده اتفاقه دعوتنه لزوم کوردکاری جهتله بالاقدام موافقتی الندی.

(٦٦) سنه‌سی ربیع الاولنك اون ایکنجی چهارشنبه کیجه‌سی بغتةً هجوم ایله ابن مطیعی کوفه‌دن طرد ایدی ویردیلر. بونی متعاقباً مختار همان مسجده عزیمتله منبره چیقوب مقاصد شیعه‌یی برخطبه ایله عمومه اعلان ایتدکدن صکره اشراف کوفه ایله برلکده انتقام النجیه قدر قلیجلرینی غلافنه قومامق اوزره قرارقطعی‌یی توثیق وتأکید ایتدیلر.

مختار ابراهیم بن مالك الاشترك برادری عبداللهی کردستان ومحمد بن عمیری اذربیجان، عبدالرحمن بن قیسی موصل والیلکلرینه تعیین ایدوب جزیرهٔ مابین النهرین امارت عمومیه‌سنی دخی ابراهیم بن مالك الاشتره توجیه ایلدی.

ابن زیاد قرقیسا وسائر بلاد جزیره‌ده بر سنه مدت

اوغراشدقدن صکره موصله توجه ایلدیکی صره‌ده عبدالرحمن تکریته واصل اولمش ایدی. کیفیتی مختاره یازدی. مختار یزیدبن انسی عسکرله موصله طوغری یوله چقاروب بالذات دخی تشییع ایلدی. ابن زیاد مختارك اجرا آتنی ایشیتدکده عراقده تشکل ایدن دائرهٔ مخالفت کوزینه کوچوك کورنمکله ترتیبات عسکریه‌سنی طاقم طاقم سوق ایتمکه باشلادی.

ابن زیادك معیتنده سکسان بیك عسکر وار ایدی. ابن انس رفاقتنده اولان عسکر ایسه اکا نسبت قبول ایده‌میه‌جك درجه‌ده آز ایدی. دشمنك غلبه‌لکی مختاره خبر ویرلدی. مختار ابراهیم بن الاشتری دخی سکز بیك نفرله یوله چقاردی.

ابراهیم بن الاشترك ورودندن مقدم ابن زیاد عسکرله تقرب ایتمش وابن انس رفاقتنده بولنان اوچ بیك نفرله مقابله‌یه حاضرلنمش ایدی سنهٔ مذکوره قربان بیرامنك برنجی کونی ابن زیادك ربیعه بن مختار الغنوی قومانداسیله سوق ایتمش اولدیغی عسکره ابن انس رفاقتنده‌کی عسکردن مقابلهٔ شدیده کوستریلەرك ربیعه‌نك عسکری بوزلدی. ومحاربه‌نك صوکنده یزید مقتول اولمغله امارت عسکریه‌یی ورقاء بن عازب یداقتدارینه‌ الدی.

محاربهٔ مذکوره‌دن صکره ورقانك عسکری نصف

رادەلرندە قالوب شامیلرك احتیاطلری ایسە طاقم طاقم بربرینە ارقەاولمق اوزرە ورود ایتمکدە ایدی • مختار جانبندن امداد ایچون کلەجك عسکرە انتظاراً ورقاء عسکرلە برابر کیرویە چکلدی •

ابراهیم ذی الحجەنك صولکی کونی موصل حوالیسنە یتشوب یزید بن انسلە مقدما کوندریلان عسکرك بقیەسی وکندو رفاقتندەکی عسکرك مجموعی طقوز بیك بشیوز نفردن عبارت اولدیغی حالدە ابن زیادك قوۀ عسکریەسی او مقدارك طقوز مثلنە قریب اولدیغندن ابراهیم کندی عسکرینی خندق ایچنە الوب «قوتی ارترمغەمی چالشمق، یوقسە همان حربەمی باشلامق مناسبدر» دیە امرا ایلە مذاکرە ایلدی • امرا متفقاً محاربەیە قرار ویردیلر •

(٦٧) سنەسی محرمنك برنجی کیجەسی ابراهیم عسکرینی تعبیە ایلە امرادن سفیان بن زید الازدییی صاغ جناحە، علی بن مالك الجبشییی صول جناحە، قرنداشی عبدالرحمنی اتلولر اوزرینە، طفیل بن لقیطی پیادەلر اوزرلرینە تعیین ایتدی، سنجاق مالك بن مزاحمە ویرلدی •

فجر طلوع ایتدکدنصکرە صباح نمازینی قلدیلر • ابراهیم عسکرینی موصلك اوکندە طوردردی • وکندوسی

بر یوکسك تپه اوزرینه چقدی . تپه‌دن عسکرینه باقدقده عسکرده بر صغوقلق حس ایتمکله سببنی اکلامق ایچون یاننده بولنان عبدالله بن زهیری ایچلرینه کوندروب عبدالله دوندکده عسکرجه بعض مرتبه دهشت و اختلاف حس ایلدیکنی سویلدیکندن ابراهیم عسکره طوغری کیدرك « ای شجعان عرب . ابن زیاد قرة العین رسول‌الله اولان حضرت حسینی و بونجه اهل بیتی کربلاده صوسز شهید ایتدر دیکنی اونوتدیکزمی . شجاعت و حمیتکزی خاندان نبوت اغورنده بدخواهان ایله محاربه‌ده کوسترمیوبده نه‌وقت ایچون صاقلایورسکز . عیبدر ای شجعان عرب عیب . سز کیرویه چکیله‌جك ایسه‌کز منتقم حقیقی بو اغورده قازانه‌جق شرفی سزدن بشقه خیرخواهانه قازاندرر . سز بدنا ملقله مشهور اولورسکز . فداکارانه حرب ایده‌جکمیسز ایتمیه‌جکمیسز سویلیکز » دیمسیله برابر عسکرك هربریسی برارسلان کسیلوب دشمنه طوغری یوریدیلر .

ابن زیاد عسکرینك صاغ جناحنه حصین بن نمیرالسکو- نی یی ، صول جناحنه عمر بن الخطاب السلمی یی ، اتلولر اوزرلرینه شرحبیل بن ذی الکلاع الحمیری یی تعیین ایتمش ایدی .

صفلر بربرینه قارشو طوردقده شام عسکرینك صاغ جناحنده‌کی حصین ابراهیمك صول جناحنه حمله کوستردی. علی بن مالك کمال ثبات ایله مقابله ایدرکن مقتول اولدی. سنجاغنی پیاده عسکرندن قره بن علی آلدی. ابراهیمك میسره‌سی بوزلدی. عبدالله بن ورقا همان سنجاغی الوب «یا شرطة الله ثبات ایدیکز. امیریکز اولاد رسولك دشمنی اولان ابن زیاد ایله حرب ایدیور. روحانیت نبویه‌دن اوتانمیورمیسکز» دیو نطقلرله منهزملری میدان حربه دوندردی. منهزملر ابراهیمك یانـنه واردقلرنده ابراهیم «ای عسکر بوراغورده محافظه ایده‌لم دیدیککز حیات مال مسروقدن ارذل و بو کون جبانت کوسترر ایسه‌کز قیامته قدر بدنامنقله شهرتکز عالمه مثل اوله‌جقدر. اولوم هر یرده سزه یتشه‌بیلور. سهام قضا و قدردنمی قاچیور سکز» دیه‌رك یوکسك صدا ایله نطقلره دوام ایدیور ایدی. بو تحریضات و اقدامات اوزرینه ابراهیمك میمنه‌سی ابن زیادك میسره‌سنه برشدتلی حمله کوستردی. ابراهیم ایسه الندەکی قلیجی دشمندن راست کتیردیکی شخصك باشی اوزرنده شعلهٔ جواله کبی ایشلتمکده و کوزینه ایلشان دشمنی هدف هلاك یدوب اتش کبی اوزرینه ایتمکده ایدی. محاربه بردرجه مشتد اولدی که معرکه‌ده سیللر

مثالی قانلو اقدی . بو صدمات شدیده اوزرینه شاهد مظفریت ابراهیمك عسکرینی استقبال وخیل مغلوبیت ابن ابن زیادك اردوسنی پایمال ایتمکله ابن زیاد شریك بن جدیرك شیر شمشیرینه طعمه اولدی .

ابراهیم مظفریتی مختاره بیلدردکده مختار کربلا وقعه سنده ذی مدخل وکوفه حوالیسنده موجود اولان رؤسایی برر برر طوتدروب اعدام واکمال امر انتقام ایلدی .

حوالیٔ عراقیه‌یی استیلا افکاریله مشغول اولان عبدالله بن الزبیر حضرتلری بوندنصکره قرنداشی مصعبی بصره ولایتی والیلکنه مأمور ایدرك خراسانده بولنان مهلب بن ابی صفره‌دن دخی بالاستعانه مختارك ازاله‌سنه قیام اولندیغندن اچلان محاربه‌ده مختار مقتول اولمشدر . ابراهیم بن الاشتر مختاردن صکره مصعب طرفندن جلب وتلطیف ایله جزیره ولایتی والیلکنده بالابقا اوزرلرینه هجوم ایدن شام عسکریله حرب ایدرکن شهید اولدی .

بونی متعاقباً عبدالله بن زبیر برادری مصعبی بصره ولایتی والیلکندن عزل وعراق ولایتی والیلکنه حمزه بن عبداللهی و (٦٨) ده ینه برادری مصعبی تعیین ایتدی .

(٦٩) ده عبدالملك بن مروان بالذات عراقه

طوغری شامدن حرکت ایدرك مصعب بن زبیرله مقاتله وغلبه ایتمشدر. مصعب دجیل نهرینك قربنده حرب ایدرکن مقتول اولدی.

عبدالملك عراق حوالیسنی بعد الاستیلا خالدبن عبداللهی عراقه والی نصب ایلدی.

(٧١) ده عبدالملك قرقیساده متحصن زفر بن الحرثی محاصره ایتدی ایسه ده زفره غلبه ایده مدیکندن بینلرنده مصالحه وقوع بولدی.

(٧٢) ده حجاج (ظالم) بن یوسف الثقفی مکه ده عبدالله بن الزبیر ایله حربه مأمور اولوب خیلی محاربه ومحاصره‌دن صکره ابن زبیر شهید اولمغله مکه وحوالیسی دخی عبدالملك یداستیلاسنه کچدی. ابن زبیر حضرتلرینك شهادتی (٧٣) سنه‌سی جمادی الاخره‌سنده اولوب شهید اولورکن یتمش اوچ یاشنده ایدی. رضی الله عنه.

عبدالملك سنهٔ مذکوره‌ده برادری محمد بن مروانی جزیره ولایتی والیلکنه تعیین ایلدی. محمد بلاد رومه هجوم وغلبه ایتمشدر.

(٧٤) ده حجاج کعبهٔ شریفه‌یی یقدیروب زمان پیغمبریده‌کی هیئت اوزرینه بنا ایتدردی.

حجاز امارتی بو سنه عبدالملك طرفندن حجاجه و خراسان ولایتی امیه بن عبدالله بن خالده توجیه اولندی.

(٧٥) ده عراق ولایتی حجاجه توجیه اولنمغله حجاج مدینه‌دن کوفه‌یه عزیمت ایلدی. بعدالوصول مسجده کیدرك منبره چیقدیغی وقت عمامه‌سنی یوزینه طوغری ایندرمش ایدی. خلق حجاج اولدیغنی بیلمیوب خوارجدن برشخص اولمق ظنیله طاشلامق ایچون بعضیلری اللرینه بر طاش المش اولدقلری حالده حجاج عمامه‌یی یوزندن یوقاری طوغری قالدروب سویلشمکه باشلادقده کیم اولدیغنی اکلادقلرندن اللرنده‌کی طاشلری یره براقدیلر. منبرده خلقی تهدید ایده‌جك خطبهٔ مشهوره‌یی اوقودی. بوندنصکره عبدالملك یازمش اولدیغی امرنامه‌نك اوقونمسنی کاتبنه امر ایتدی. کاتب « امابعد السلام علیکم فانی احمدالله » عبارەسنی اوقودقده حضار رد سلام ایتمدیلر. حجاج کاتبه « طور » دیه‌رك قرائتی قطع ایله اهالی‌یه خطاباً « یاعبیدالعصا امیرالمؤمنین سزه سلام ایده‌یورکن سز رد سلامه تنزلی ایتمیورسکز. والله بندن اویله شدتلی برتأدیب کوررسکزکه هنوز کیمسه‌دن اویله تأدیبه تصادف ایتمامشسکز » دیدکدن صکره کاتبه « امری تکرار اوقو » سویلدی. کاتب بتکرار باشدن اوقیوب

« السلام عليكم » عبارەسنه كلدكده حاضر بولنان اهالى « سلام الله على امير المؤمنين ورحمة الله وبركاته » ديه‌رك رد سلام ايلديلر ٠

اوراده بوندن زياده برشى ياپمدى ٠ قوناغنه كتدكده شهرك محافظه مأمورلرينى جلب ايله بصره حواليسنده‌كى خوارجدن ازارقه طـاقنك تنكيلنه مأموراولان مهلبه معاونت ايچون اهاليدن حربه مقتدر اولانلرك همان يوله چقارلملرى واوچ كونه قدر حركت ايتميانلرك تأديب اولنه‌جقلرينك اعلانى ومدت مذكورەنك انقضاسنه‌قدر جسر قپولرينك اچق بولندرلمسى امرينى وردى ٠

اوچنجى كون اوطه‌سنده اوطورركن بر تكبير صداسى ايشتدى ٠ شو صدا الله ايچون اولمديغنى اكلاديغندن مسجده كيدرك خلقى اورايه جمع ايتدكدن صـكره منبره چيقوب حسياتنى وتهديدات شديدەيى حاوى برخطبه اوقوسنى متعاقب جمعيتدن عمير بن ضابى اياغه قالقوب « اصلح الله الامير ٠ بن پيرفانى يم حرب ايده‌جك قدرتم قالمامشدر ٠ يرينه اوغلم محاربه‌يه كتسون » ديدكده ٠

حجاج ـ (عميره خطاباً) سن كيم اوله‌يورسن ٠

عمير ـ عمير بن ضابى ٠

حجاج ـ عثمانك خانه‌سنى محاصره ايدنلردن دكل ميسن ٠

عمیر - اوت انلردنم.

حجاج - عثمان علیهنده بولنماکه سبب نه ایدی.

عمیر - بابامی حبس ایتمسی ایدی.

حجاج «بن ظن ایدرم که سنی اولدرمك هم کوفه‌نك، همده بصره‌نك صلاحنی موجب اولور» دیدکدنصکره عمیرك بوینی اوردردی. ارتق کمسه‌ده مخالفته جرأت قالمدیغندن سلاح قوللانمغه مقتدر اولانلر همان مهلبك یاننه کتدیلر.

حجاج بوندنصکره بصره‌یه کیدرك اوراجه‌ده کوفه‌ده‌کی کبی خطابتله تهدیده باشلادی. اهالیدن سلاح قوللانه‌بیله‌جکلرك هیچ بریسنده حرکت کورمدی. اوچنجی کون شریك بن عمرو الیشکری یاننه کلوب «اصلح الله الامیر. بن فتق علتیله معلولم. بشر بن مروان دخی بنی معذور طوتوب عفو ایتمشیدی. بو خدمت ایچون شمدی بیت المالدن بکا ویریلان نقود بودر، بیت الماله رد اولنسون» دیمسیله برابر حجاج شریکك بوینی اوردروب جنازه‌سنی اورطه‌یه اتدردی. بصره‌دن دخی هرکس مهلبك یاننه کتمکه باشلادی.

حجاجك عراق حوالیسنده کوستردیکی شدت اوزرینه اهل عراقك قلبلرنده قورقوسی یرلشیور ایدی. قاسم بن

سلام بو اثناده غیرته كلوب « الله تعالی كوفه‌لیلریده، بصره‌لیلریده قهر اینسون، قبیله‌لریمی باتدی . عشرتلریمی محواولدی . شوحریف بصره‌یه اون‌ایکی ادمله کلدی . شهرده‌یوز بیك ادم‌واردر . بونلرانسانیتدن چیقوب جمادات‌ه‌می دوندیلر » دیوخلقی تشجیع ایتمکله اهالی طرف‌طرف حجاجك اطاعتی دائره‌سندن چیقوب عبدالله بن جارودك باشنه طوپلاندیلر . حجاجك یاننده یالکز کندی خدمه‌سی قالدی .

اهالی مجتمعه حجاجك چادرینی صاروب «شمدی بصره‌دن‌چیقوب کیده‌جکسن » دیه‌رك تهدیده اصرارایله برابر بعض مرتبه تجاوزه‌ده تصدی ایتمش اولدقلری حالده بصره‌لیلرك بعضیلری « حجاجه غلبه‌قولای . لکن صکره خلیفه بزی برباد ایدر . خلافتله اوغراشه‌له‌مز » دیه ملاحظه بیان و برقسمیده ذاتاً ابن‌جارودك علیهنده بولندیغی ایچون شوملاحظه واختلافده بولنانلر جمعیتدن افتراق ایتمکله حجاج اختلافدن استفاده وسطوتنی اعاده‌یه باشلادی . وایکی کون ظرفنده کندوسنه اتباع ایدنلرك مقداری التی بیکه واروب فساد مذکوره نقطهٔ استناد کوردیکی ابن جارودی اخذایله اعدام ایتدردی (٧٥) .

شبیب بن یزید بن نعیم الشیبانی نام خارجی سنهٔ مرقومه

ده حوالیٔ عراقیه‌ده خروج ایتمشدر. (٧٦)ده شبیبك جمعیتی بیویوب صالح بن مروان‌نام خارجیده کندوسیله برلشدی. خارجیلرك مهلبه قارشوکوستردکاری مهاجات اوزرینه مهلب عسکرینی خندق ایچنه الەرق تدابیر تحفظیه‌ده بولنه‌یور ایدی. خوارج مهلبی تضییق ایله مشغول ایکن عبدالرحمن بن مخنف رفاقتنده‌کی کوفه عسکرینك ظهورینی کوردکلرندن مهلبی براغوب کوفه‌لیلره طوغری یوریدیلر. ایکی طرف بیننده محاربه‌وقوعیله عبدالرحمن مقتول اولدی. شبیبك دائرهٔ تجاوزی کتدکجه کسب اتساع ایتمش اولدیغی حالده حجاج طرفندن حرث بن عمیره و صکره سفیان الخثعمی عسکرله کوندریلوب صالح محاربه ده مقتول و عسکری مغلوب اولدی ایسه‌ده شبیب حرثك عسکرینی بوزدی.

سنهٔ مذکوره‌ده عثمان بن عفان رضی الله عنه حضرتلرینك اوغلی ابان مدینهٔ منوره والیلکنه تعیین اولنوب جزیره والیسی محمد بن مروان ملاطیه‌ده‌کی روملرله محاربه ایلدی.

(٧٧) تاریخنه قدر بین الاسلام روم دولتی مسکوکاتی قوللانیلور ایدی. او تاریخده سکهٔ اسلامیه ضرب اولنمغه باشلادی.

سنهٔ مذکوره‌ده شبیب ایله حجاجك عسکری ارا سنده بیوك محاربه‌لر وقوعبولوب الك صکره شبیب مغلوباً فرار ایدرکن حیوانیله برابر دجیل نهری اوزرنده‌کی کوپریدن نهره دوشمکله صوده بوغلمشدر .

خوارجدن ازارقه طائفه‌سی بوسنه ایکی‌یه بولنوب برقسمی قطری ، دیکر قسمی عبدربه نام شخصلره اتباع ایله طبرستان حوالیسنده یکدیکرله حربه طوتشدیلر . عبدربه مقتول ومتفقلری منهزم اولدی .

(٧٨) ده عبدالملك امیه بن عبداللهی خراسان وسجستان ولایتی والیلکندن عزل ایله ولایت مذکوره‌یی حجاجك حکومتنه علاوه ایتدی .

(٨١) ده جزیره والیسی محمد بن مروان بلادرومدن قالیقلا (ارضروم) شهرینی اخذ ایلدی .

عبدالرحمن بن محمد بن اشعث سنهٔ مذکوره‌ده حجاجه مخالفتله قیام وشهر ذی الحجه ده بصره‌یه ورود ایتمکله بصره اهالیسی کندوسنه اتباع ایتمش وسجستان وکرمان وفارس بلادی اهالیسیده عبدالرحمنه میل ایدوب حجاج بوغائله‌یی دفع ایچون عبدالملکدن استعانه‌یه مجبور اولمشدر .

(٨٢) ده حجاج تدارك ایلدیکی عسکرله ابن اشعث

اوزرینـه کیدرك برنجی محـاربه‌ده کندوسی و ایکنجیده عبدالرحمن بوزلدی. ابن اشعث بوزلدقدن صکره منهزملری طوپلایوب طوغریجـه کوفه‌یه عزیمت واوراده کسب استقرار ایلدی. ابن اشعث کوفه‌یه کیتدکدنصکره بصره اهالیسی عبدالرحمن بن عیاضك باشنه جمع اولوب حجاجه مقاومت کوستردیلر. بینلرنده تحدث ایدن محـاربه بش کون بش کیجه ممتد اولدی. حجـاج غلبه ایده مدیکندن بصره‌یی حالی اوزره براغوب ابن اشعثك کوفه‌جه اولان استیلاسنی ازاله ایچون عسکرله کوفه‌یه طوغری حرکت ایتدی. ایکی طرف دیرالجماجده بالمقاتله ارالرنده وقوعات شدیده یوز کوستردیکی مرکز خلافته منعکس اولدقده خلیفه عراق حوالیسنك شوقیام عمومیسی حجاجك کوستر. دیکی شدتدن ایلرو کلدیکنی بیله‌رك تسکین ایچون اوغلی عبداللهی برادری بولنـان جزیره والیسی محمدله برلکده اهالی‌یی تأمینه مأمور ایدوب اهل عراقك بومخالفتلری حجاجی عراق امارتندن عزل ایتدرمك ایچون ایسـه انلر مخالفتده دوام ایتـدکچه حجاجك امارتیده دوام ایده‌جکنی ومخالفتدن چکلدکاری حالده حجاج عزل ایدیله‌جکنی عراق اهالیسـنه تبلیغ ایتملری امرینی ویردی. محمد وعبدالله عزیمتله ابن اشعثه ورفقاسنه تبلیغ ایتدیلر ایسه‌ده «عبدالملك

بزی الداتمق ایچون بو خبری کوندره‌یور . حجاج ظالمك بلیه‌سنی اوزرمزدن قالدرمیه جغنی بیلورز » دیه‌رك مخالفتده ثبات کوستردیلر .

سنهٔ مذکوره‌ده خراسان عاملی مهلب ماوراء النهر بلادندن کش اهالیسیله عقد مصالحه ایلدی .

عبدالملك ابان بن عثمانی مدینه والیلکندن عزل ایله یرینه هشام بن اسماعیلی نصب ایتمشدر (۸۲) .

دیرالجماجم وقعه‌سی (۸۳) سنه‌سنه قدر ممتد اوله‌رق یوز اوچ کون مدت حجاج ایله ابن اشعث ارالرنده محاربه جریان ایتمکله بالاخره ابن اشعث منهزم اولدی ایسه‌ده بصره‌یه عودت وبتکرار عسکر جمعنه اعتنا ایله جمع ایتدیکی قوتله محاربه‌لره دوام ایتمش اولدیغی حالده منهزماً سجستان حوالیسنه چکلدی . حجاج ابن اشعثله محاربه‌دن اول قدر خوفه مصادف اولمشدر که قورقوسندن اهل وعیالنی شامه کوندرمش ایدی . ابن اشعث ایسه سجستان طرفلرنده بولنان رؤسادن رتبیل ایله برلشه‌رك ینه حجاج علیهنده تدارکات عسکریه افکارینه دوام ایده‌یور ایدی .

(۸٤) ده خراسان عاملی یزید بن مهلب بادغیس بلادندن نیزك قلعه‌سنی وعبدالله بن عبدالملك رومله بالمحاربه مصیصه شهرینی فتح ایتمشدر .

(۸۵) ده حجاج رتبیله تحریرات مخصوصه کوندروب ابن اشعثك کندوسنه تسلیمنی طلب وسرمقطوعنی کوندرر ایسه اوحوالینك یدی‌سنه مدت خراجدن معاف طوتیله‌جغنی وعدایتدیکندن رتبیل ابن اشعثی قرق نفر اصحابیله طوتدروب حجاجه کوندرمکله ابن اشعث یولده کندوسنی برطام اوزرندن اشاغی اتوب فوت اولدی.

(۸٦) سنه‌سی شوالنك اون بشنده عبدالملك بن مروان یتمش یاشنده اولدیغی حالده وفات ایدرك اوغلی ولیده بیعت اولندی.

عبدالملك عالم وخصوصیله علم فقهده ماهر اولوب خلافتندن مقدم کمال اتقا ایله معروف ایکن بعدالخلافه زهد وتقوایی ترك ایتدی. استخدام ایلدیکی حجاج ظالمك حجاز وعراق حوالیسنده ارتکاب ایلدیکی مظالم وتعدیات دنیاده نامنی ظلم ایله مثل سائر ایتمشیکن عبدالملك اثنای وفاتنده حجاجه رعایت اولنمسنی ولی عهدینه توصیه ایلمشدر.

{اخبار ولید بن عبد الملك}

عبدالملك حال حیاتنده برادری عبدالعزیزی ولی‌عهد تعیین ایتمش، صکره اوغلی ولیدی تعیین ایتمك استیوب

اوصره‌ده عبدالعزیزك مصرده وفاتی خبری کلدیکندن ولیدك ولایت عهدی حقنده اهالیدن قبول استحصال ایلشیدی. جنازه‌سی دفن اولنمسنی متعاقب ولیده بیعت اولندی.

حجاج بو اثناده کندی طرفندن خراسان والیسی بولنان قتیبه بن مسلمی ماوراء النهره کوندرمکله بعض بلاد فتح اولندی.

(٨٧) ده ولید هشام بن اسماعیلی مدینهٔ منوره حکومتندن عزل ایله یرینه عمر بن عبدالعزیزی تعیین ایلدی.

سنهٔ مرقومه‌ده خراسان والیسی قتیبه بادغیس حاکمی نیزك ترخان ایله مصالحه و بخارا جوارنده بیکندا اهالیسی ایله محاربه ایدرك بیکندی فتح ایتمشدر.

(٨٨) ده قتیبه ماوراءالنهر بلادندن صغد و فرغانه‌یه قدر اچلدیغندن اوحوالیده تجمع ایدن ایکیوزبیك نفر اتراك حرباً منهزم اولدیلر.

بلاد رومدن جرموته وطوانه مسلمه بن عبدالملك واندلس بلادی وطلیطله طارق بن زیادك سنهٔ مذکوره فتوحاتندندر.

زوجات طاهراتك حجره‌لرینی مسجد حرامه ادخال

ایتمسی ایچون ولید طرفندن مدینهٔ منوره امیری عمربن عبد العزیز حضرتلرینه امرو یرلدکله حجرات مذکوره هدم وعلاوه ومصارف انشائیه‌سی بیت المالدن تسویه اولندی ۰

دمشقده‌کی امویه جامع مشهورینی ولید بوسنه بنا ایتدرمشدر ۰

(۸۹) ده قتیبه خراسان حوالیسنده محاربه‌لر ایدرك خوارزمی صلحاً فتح ایلدی ۰ اواوقته قدر ماوراءالنهر اهالیسی مجوسی ایدیلر ۰ اندن صکره مسلمان اولمشلردر ۰

سنهٔ مذکوره‌ده جزیره والیسی محمدبن مروان عزل ایدیله‌رك یرینه مسلمه بن عبدالملك تعیین ایدلدی ۰

موسی بن نصیر بوسنه ولید طرفندن افریقیه ولایتی والیلکنه نصب اولنمغله موسی کتدکدنصکره اوغلی هرونی برطرفه سوق ایله کندوسی دیکر جهته کیدرك بعض بلادك فتحنه موفق اولدیلر ۰ طانجه مدینه‌سی شوفتوحاتدن معدوددرکه حین فتحنده طارق بن زیاد اورایه عامل تعیین قلندی ۰

(۹۰) سنه‌سنده قتیبه بن مسلم بخارایی ومتعاقباً طالقانی فتح ایتدی ۰

(۹۱) ده قتیبه بلاد فرسدن اذربیجان حوالیسنده

برطاقم قلاع وبلادی بالمحاصره منجنیقلرله تضییق وفتح ایلدی.

(۹۳) ده مسلمه بن عبدالملك خاك رومده بعض قلاعك فتحیله سوس اهالیسنی بلاد رومه تبعید ایتمشدر.

(۹۳) ده ولید عمربن عبدالعزیز حضرتلرینی مدینه امارتندن عزل ایله خالد بن عبدالله‌ی مکه‌یه وعثمان بن حیانی مدینه‌یه والی تعیین ایتدی.

ولید جانبندن مغرب حکومتنه مأمور موسی بن نصیر بوسنه غلامی طارق بن زیادی یدی بیك نفر عسکرله اسپانیول بلادینه سوق ایتمکله طارق کوه کلبه (جبل طارق) دن اوروپا حوالیسنه اشه‌رق اون بش ماه مدت اورالرده فتوحاته دوام واسپانیول بلادینی علاوهٔ ممالك اسلام ایلمشدر.

(۹٤) ده عراق امیری حجاج ظالم کبار تابعیندن سعید بن جبیر حضرتلرینی قتل ایتدی. سببی مقدما عبدالرحمن بن اشعثله سجستانده بزلشوب حجاجك علیهنده بولنمسی ایدی. مقتولیتی عقیبنده حجاج اختلال شعوره مبتلا اولدی.

(۹٥) ده وسعید بن جبیرك وفاتندن قرق کون صکره حجاج اللی درت یاشنده اولدیغی حالده وفات وعزم دار

مجازات ایلدی. سعیدك وفاتی عقیبنده حجاج اویخواویویه‌میوب کوزینی یومدقجه سعیدك خیالی قانلرله الوده اولدیغی حالده کندوسنه کورینور و« یاظالم بنی نیچون اولدردك» دیر ایدی. حجاجك ظلمی بردرجه‌یه وارمشیدی که محاربه‌لرده مقتول اولانلرك خارجنده اولمق اوزره امریله قتل اولنان مسلمینك مقداری یوزیکرمی بیکی کچمش واولدیکی وقت اللی بیك قدر ذکور واوتوز بیك نسوان حبسخانه‌سنده محبوس بولنمشیدی.

قتیبه سنهٔ مذکوره‌ده شاش (چاچ) وفرغانه وخجند وکاشان شهرلرینی وقاسم بن محمد الثقفی هندستانك بعض محللرینی فتح ایتدی.

خراسان والیسی قتیبه بن مسلمك همتیله جریان ایدن فتوحات چین حوالیسنه قدر امتداد ایدوب کاشغر دخی (٩٦) ده فتح اولندی. قتیبه‌نك فتوحاتندن حاصل اولان دهشت اوزرینه چین حکمداری جزیه وهدیه ایله قتیبه‌یه روی مماشات کوسترمکه مجبور اولمغله قتیبه خراسانه عودت ایلدی. وسنهٔ مذکوره‌ده چین حکمداری ایله بر تجارت معاهده‌سی عقد ایدلدی.

مساجد شریفه‌ده مناره ایجاد واقامه‌سی بوسنه ایچنده

اولمغله ولیدك امریله شامده بولنان مساجد شریفه‌ده مناره‌لر یاپلمشدر .

ولیدبن عبدالملك اشبو طقسان التی سنه‌سی جمادی الآخره‌سی نصفنده قرق ایکی یاشنده‌ایکن وفات ایتمکله عمربن عبدالعزیز حضرتلری نمازینی قیلدرمشدر . ولید خلفای امویه‌نك افاضلندن اولوب مساجد شریفه بناسنه موفق اولمش . ورمضانك غیری وقتلرده اوچ ورمضان شریفده ایکی کونده بر دفعه ختم قرآن کریم ایدرك تواضعله‌ده متصف بولنمشیدی . لکن عراقنده حجاج ، مدینه‌ده عثمان بن حیان ، مکه‌ده خالدبن عبدالله , مصرده قره‌بن شریك مثللی ظالملری استخدام ایلدیکی ایچون اعتراضه مصادف اولمشدر .

﴿ اخبار سلیمان بن عبدالملك ﴾

ولیدك یوم وفاتنده برادری سلیمان بن عبدالملکه بیعت اولندی . عقیب بیعتده عمر بن عبد العزیز حضرتلرینی وزارته نصب وعثمان بن حیانی مدینه‌دن عزل ایله یرینه ابو بکر بن محمد بن عمری وحجاجك عراقده مقدما نصب ایتمش اولدیغی والیلری بالتبدیل یزید بن مهلبی کوفه وبصره‌یه والی تعیین ایتمکله یزیدك قرنداشی زیادی عمانه

تعیین و حجاجک هواداری اولان آل ابی عقیلی دوچار نکبت و تحقیر ایلدی .

سلیمان مسندنشین خلافت اولدقده بینلرنده سبقت ایدن بغض و خصومت اوزرینه قتیبه خوفه ذاهب اولدیغندن سلیمانه « بنی یدمده‌کی اعمال اوزرنده ابقا و تأمین ایتمدیکک حالده عسکرله اوزریکه کلوب حربه حاضرم » مآلنده بر مکتوب یازدیغندن سلیمان تأمینه مجبور اولمش و خراسان ولایتنی عهده سنده ابقا ایتمشدر . لکن سلیمانه او مکتوبی کوندردکدن صکره قتیبه‌نك وهمی ارتمقله سلیمان علیهنه حرکته قیام و خلقی کندوسی ایله اتحاده دعوت ایلدی ایسه‌ده هیچ برکسه موافقت کوسترمدیکندن موافقت ایتمیانلر علیهلرنده قوهٔ جبریه استعمالنه تشبث ایلدکده اهالی و قبائل متفقاً اوزرینه واروب قتیبه‌یی و قرنداشلریله اوغلنی بالاعدام کیفیتی جانب خلافته بیلدردیلر .

سلیمانك مقدما خراسان ولایتنه تعیین ایتمش اولدیغی یزید بن مهلب بوندن صکره یعنی (۹۷) سنه‌سنده خراسانه کوندریلوب جراح بن عبدالله الحکمی واسطه‌، ابن عبدالله بن هلال بصره‌یه ، حرمله بن عبداللخمی کوفه‌یه بالتعیین حرمله آز وقتده عزل ایله یرینه بشیر بن حبان الهندی تعیین قلندی .

افريقيه ولايتی واليسی موسی بن نصير اشبو طقسان يدی سنه سنده وفات ايدرك يرينه اوغلی عبدالله نصب اولنمشيكن براز صكره عبدالله عزل ايله محمد بن يزيد افريقيه واليلكنه مأمور ايدلدی .

سنهٔ مذكورهده مسلمه بن عبد الملك بلاد رومدن معدود ارض الرصافه يه و عمر بن هبيره ارضروم حواليسنه غزا ايدرك بعض فتوحاته موفق اولديلر .

(٩٨)ده سليمان بر بيوك اردو ايله مرج دابقه كيدرك مسلمه يی قسطنطينيه نك فتحنه مأمور ايتمش وفتح ميسر اولمدقچه عودت اولنمامسی امرينی ويرمشدر . مسلمه سليمانك وفاتنه قدر تضييق و محاصره يه دوام ايدوب سليمانك وفاتنده عمر بن عبدالعزيزك امريله عودت ايلمدی .

سنهٔ مذكوره ده خراسان واليسی يزيد بن مهلب سليمانك امريله جرجان وطبرستانی فتحه موفق اولدی .

سليمان بن عبدالملك (٩٩) سنهٔ هجريه سی شهر صفرنده قرق ياشنده اولديغی حالده وفات ايتدی . مرض موتنده خلافته عمر بن عبدالعزيز حضرتلرينی عهدنامهٔ مخصوص ايله ولی عهد تعيين ايتمشدركه شو عهدنامهده

عمر بن عبد العزیزدن صکره ولایت عهدك یزید بن عبد الملکه عائد اولدیغنی دخی درج ایلمشدر .

{ اخبار عمر بن عبد العزیز }

سلیمانك وفات ایتدیکی کون عمر بن عبد العزیز حضرتلرینه بیعت اولندی . مشارالیه حضرتلری بیعت عقیبنده قسطنطینیه‌یی محاصره ایتمکده اولان عسکرك عودتنه امر ویردی . عسکر محاصره زماننده شدتلی مضایقه‌یه طوتلمشیدی . شو امردن ممنون اوله‌رق عودت ایلدیلر .

معاویه زماندن برو کرك ملوك امویه کرك سائر عمال بنی امیه هر جمعه کونی خطبه عقیبنده حضرت علی‌یی لسان غیر مناسب ایله ذکر ایدرلر ایدی . عمر بن عبدالعزیز حضرتلری بو عادت خبیثه‌یی لغو و ابطال وعقیب خطبه‌ده (ان الله یأمر بالعدل والاحسان) آیهٔ کریمه‌سنك قرائتیله بالجمله بلاد و امصارده اولوجهله امرلر اعطا بیوردی . او زماندن برو شو سنت سنیه‌سی دوام ایتمك اوزره‌در . طرف حضرت پیغمبریدن فاطمه رضی الله عنها ایله اولاد کرامنه تخصیص بیورلمش اولان فدك خرمالغی حضرت عثمانك خلافتی زماننده مروانك

ید ضبطنه کچمشیدی . عمر بن عبد العزیز حضرتلری مسند خلافتی تشریف ایلدکده مذکور خرمالغی اولاد فاطمه یه رد و تخصیص ایلدی .

سنهٔ مذکوره ده حاتم بن نعمان الباهلی جزیره یه وعدی بن ارطاة الفزاری بصره، عبدالرحمن بن یزید کوفه یه والی تعیین اولندی .

(١٠٠) سنه سنده قتیبه نك قرنداشی عمرو بلاد سنده غزا ایدرك مظفریت عظیمه یه موفق اولدی .

تاریخ مذکورده سند ملوکی دین مجوسی ترك و شرف اسلام ایله مشرف اولمشلردر .

ینه سنهٔ مذکوره ده امر خلافتپناهی ایله هشام المعطی و عمرو بن قیس الکندی صائفه غزاسنده اکتساب مظفریت ایلدیلر .

مقدمجه جزیره ولایتی والیلکنه تعیین قلنان حاتم بن نعمانك بعض لزوم اوزرینه عزلیله یرینه عمر بن هبیرة الفزاری تعیین قلندی .

خراسان ولایتی والیسی یزید بن مهلب خلیفهٔ سابق زماننده تحصیل ایتمش اولدیغی اموال میریه جه بعض مرتبه اختلاسه تصدی ایلدیکی تحقیق اولندیغندن عزل ایله یرینه جراح بن عبدالله الحکمی تعیین و یزیدك محفوظاً

مرکز خلافته ارسالنه دائر جراحه امر اعطا بیورلدی. یزید ایسه زمان مأموریتنده متعلقاتنی خراسان نواحیسنه تفریق ایله مظالم ارتکابنه دوام ایتمش و خلیفه حضرتلرینك بغض عظیمنه مظهر اولمشیدی. سلیمان بن عبدالملك زماننده شامه ارسالی کندوسنه اشعار اولنان جرجان اموالی خمسنی ارسال ایتمامش اولمسندن طولایی استنطاق اولندقده «سلیمان بندن المیوب بکا هبه ایدر ملاحظه سیله کوندرمدم» دیدیکندن خلیفه «سلیمان حقوق مسلمینی می سکا هبه ایده جك ایدی» دیه رك یزیدی حبس ایتدی. یزیدك اوغلی حضور خلیفه یه چقه رق باباسی حقنده استعطاف ایله برابر «یاامیرالمؤمنین اکر بابامك علیهنده بینه وار ایسه استشهاد، یوغیسه استحلاف بیوریکز» سویلدکده خلیفه حضرتلری «بابالك جرجانك خمس اموالی سلیمان طرفندن طلب اولنمش ایسه ده بلکه بکا باغشلار ملاحظه سیله کوندرمدم دیه رك اعتراف ایلدی. نه استشهاده، نه ده استحلافه لزوم شرعی واردر. ذمتنی ایفا ایتدیکه صالیویریله مز» جوابنی ویردی. یزید ایسه اختلاساتنی ردو ایفاده عناد کوسترمکله خلیفه حضرتلری یزیدك اوزرینه صوفدن بر جبه کیدروب

کندوسنی بردوه‌یه ارکاب ایله دهلك [۱] طرفنه تبعید ایچون یوله چقاردقده یزید « بنم قوم و قبیله‌م ، عشیرتم یوقیدر » دیو فریاد ایلدی . سلامه بن نعیم الخولانی خلیفه‌نك یاننه واروب « یاامیرالمؤمنین یزیدی محبسه اعاده بیور . زیرا فریادی اوزرینه قومنی غضب استیلا ایتدیکنی ویولده مأمورلرك اللرندن الەجقلرینی حس ایتدم » دیمسیله ینه محبسه اعاده اولندی . عمر بن عبد العزیز حضرتلرینك مرض موتنه قدر یزید محبوس قالوب اندن صکره بصره جانبنه فرار واورالرده بعض تجاوزه اجتسار ایتمشدر .

خراسان ولایتی والیسی جراح محل مأموریتنه کتدکدنصکره اهالی حقنده بعض مرتبه مظالمه تصدی ایتدیکی شکایت اولندیغندن عزل ایله یرینه عبدالرحمن بن نعیم القشیری تعیین اولندی .

سنهٔ مذکوره‌ده بنی العباسك داعیلری ظهور ایتکله محمد بن علی بن عبدالله بن عباس خلقی کندوسنه بیعته دعوت ایچون یتمش نفر داعی بلاد وامصاره تفریق

[۱] دهلك سواکن جوارنده برجزیره در . اوتاریخلرده خلفای امویه جانبندن مجرمین اورایه نفی اولنور ایدی .

وارسال ودمشق ایله مدینه بیننده واقع شراة وحمیه یی کندوسنه منزل اتخاذ ایلدی٠

ابوطفیل عامر بن واثله بوسنه مکهٔ مکرمه ده وفات ایتدی٠ مشارالیه حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندمز حضرتلرینك اك صکره وفات ایدن صحابه‌سی‌در٠ رضی الله عنه٠

(۱۰۱) سنه‌سی رجبنده خلیفهٔ اکرم عمر بن عبدالعزیز حضرتلری دیر سمعان نام محلده عازم دارالجنان اولمغله محل مذکورده دفن اولندی٠ رضی الله عنه٠ سن حالیلری قرق سنه ومدت خلافتی ایکی سنه بش ماه‌در٠

خلفای راشدیندن صکره عمر بن عبد العزیز حضرتلرینه معادل خلیفهٔ عادل کلمامش‌در٠ والدهٔ ماجده‌لری ام عاصی بنت عاصم بن عمر بن الخطاب‌در٠ امام شافعی حضرتلری خلفای کرام بش ذات اولدیغنی ودردی چهار یار کزین اولوب بشنجیسی عمر بن عبدالعزیز ایدوکنی بیان ایلدیلر٠

﴿ اخبار یزید بن عبدالملك ﴾

سلیمان بن عبدالملك وفات ایده‌جکی اثناده عمر بن عبدالعزیزدن صکره قرنداشی یزید بن عبدالملکی ولیعهد تعیین ایتمشیدی٠ عمر بن عبدالعزیز حضرتلرینك وفاتنده یزیده بیعت اولندی٠

يزيد بن المهلب خليفهٔ سابقك مرض موتنده قدر محبوس ایدی. یزید ایله اراسنده خصومت قدیمه اولدیغندن انك مقام خلافته جلوسیله برابر حقنده معاملهٔ وخیمه ظهور ایده‌جکنی ملاحظه ایتمکله خوفه ذهاباً عمر بن عبد العزیز محتضر ایکن برتقریب ایله محبسدن بصره طرفلرینه فرار ایلدی.

کوفه حوالیسنده خوارجدن شوذب نامنده برشخص ظهوریله باشنه برجمعیت طوپلانوب فنالغه تصدی ایتدیلر. یزید بن عبد الملك امریله مسلمه بن عبد الملك عسکرله اوزرینه کیدرك محاربه‌لردن صکره مسلمه غلبه ایتمکله شوذب مقتول اولدی.

یزید بن مهلب بصره‌یه واردقده اهالی حقنده جود واستمالت اظهاریله برادری مروان بن مهلبی بصره‌یه عامل تعیین وکندوسی واسطه عزیمت ایتدی. ویزید بن عبد الملك قرنداشی مسلمه ایله برادر زاده‌سی عباس بن ولیدی سکز بیك نفر عسکرله یزید بن مهلبك دفع مضرتی ایچون عراقه کوندردی.

(١٠٢) ده مسلمه بن عبد الملکله یزید بن مهلب اراسنده انبار حوالیسنده مقاتله وقوعبولوب یزید مغلوب وکندو سیله بنی مهلبدن حبیب ومحمد مقتول اولمشدر. مفضل

بن مهلب واسط شهرینه فرار ایله بر جمعیت عسکریه بالتشکیل بشقه طرفدن کرمانه کتدی . و یزید بن عبدالملک اوحوالیده‌کی عسکر یله مقاتله ایدرکن مغلوب و مقتول اولدی .

سنهٔ مذکوره ده مسلمه بن عبدالملک کوفه و بصره وخراسان ولایتلری والیلکنه مأمور اولمسیله کندو طرفندن سعید بن عبدالعزیز بن حرثی خراسانه والی تعیین ایتدی . سعید تنعمه مائل اولدیغندن خدینه دیو معروفدر . خدینه اوقادینی دیمکدر .

سعید خراسانه مأمور اولدقده شعبه بن ظهیر نهشلی‌یی سمرقنده عامل تعیین ایلدی . صغد اهالیسی عبدالرحمن بن نعیم زماننده طغیان ایتمشلر ایدی . شعبه سمرقنده کتدکده قبول اطاعت وامیرلری علی بن حبیب العبدیدن شکایت ایلدیلر . سعید عبدالرحمنک عمالنی حبس ایله اطلاق ایلدی ایسه‌ده یزید بن المهلبک عمالی طرفلرندن خیانت حس ایتمکله جمله‌سنی حبس و تعذیب ایتمشدرکه بونلرک کیمیسی محبسده عذاب ایله وفات ایدرک کیمیسی ترکلرک غزاسنه قدر محبوس قالدقدنصکره اطلاق اولندیلر .

مسلمه خراسان و عراقه والی اولدقدنصکره ولایت خراجندن یزیده عائد اموالی کوندرمدی . یزید مسلمه‌یی

عزلدن حیا ایتمکله ملاقات بهانه سیله کندوسنی شامه استیوب مسلمه عراقدن حرکت ایتدکدنصکره عمر بن هبیره عراقه والی تعیین وارسال و مسلمه ده جزیره ولایتی والیلکنه نصب اولندی •

بنی العباس داعیلرندن میسره بوسنه عراق حوالیسنه تجار قیافتنده متعدد داعیلر کوندروب خلقی خفیاً محمد بن علی بن عبدالله بن عباسه بیعت ایتمکه دعوت ایلدیلر •

(١٠٤) ده خراسان والیسی سعید بن عمرو نهر جیحونی کچوب دائرهٔ اطاعتدن چقمش اولان ترکستان بلادندن زرنخ ونسف وکش اهالیلریله بالمقاتله جمله سنك اطاعتلرینی استحصال وسلیمان بن ابی السری یی اورالرك حرب وخراجنه مأمور تعیین ایتدی •

ابو العباس عبدالله بن محمد بن علی - که خلفای عباسیه نك برنجیسی وسفاح دیو معروفدر - سنهٔ مذکوره ربیع الاخرنده تولد ایلدی •

(١٠٥) ده عقفان دیو معروف حروری نام خارجی یزید بن عبدالملك علیهنه خروج ایتمش اولدیغی حالده یزیدك برادری طرفندن کوستریلان دلالت اوزرینه ترك مخالفت ایتمشدر • بو اثناده بحرین حوالیسنده مسعود بن ابی زید العبدی وآنی متعاقب هلال بن مدلج میدان

خلافه ایندی ایسه‌ده ایکیسیده مقتول اولدی ۰

یزید بن عبدالملك سنهٔ مرقومه شعبانك اواخرنده قرق یاشنده ایکن وفات ایلدی ۰ مدت خلافتی تقریباً درت سنه در ۰

{ اخبار هشام بن عبدالملك }

یزید بن عبدالملك حیاتنده هشامی وهشامدن صکره اوغلی ولیدی ولی عهد تعیین ایلمشیدی ۰ یزیدك وفات ایتدیکی کون هشام رصافه‌ده ایدی ۰ کیفیت کندوسنه بیلدرلدکده دمشقه کله‌رك اخذ بیعت ایلدی ۰

مذکور (١٠٥) سنه سنده سعید بن عبدالملك ارض رومه ومسلمه بن سعید الکلابی ماوراء النهره ومروان بن محمد صائفه‌یه غزا ایلدیلر ۰ مروان قونیه‌یی فتح ایتدی ۰

جنید بن عبدالرحمن سند حوالیسنه مأمور اولدیغی حالده عزل ایدیله‌رك رفاقتنده بولنان بکیر بن ماهان کوفه‌یه عودت ایتمشیدی ۰ خلقی بنی عباسدن محمد بن علی‌یه بیعته دعوتله مشغول اولان داعیلرك دعوته دواملرینی ایشتدکده محمد بن علینك یاننه کیتمکله بکیر دخی دعاة سلکنه داخل اولدی ۰

(١٠٦) ده خراسان والیسی مسلم جنك ایچون

عسكرله بلخه کیدرك بردقان نام محله وصولرنده بختری بن درهم ایله سائر بعض جنوددن مرکب برجمعیت مسلمه مخالفت کوستروب نصر بن سیار انلرك یرلرینه عسکر تدارکی ایچون بلخه مراجعت ایدرکن بختری و رفقاسندن زیاد بن طریف بر منازعه چقاردیلر. ایکی طرف ارالرنده فتنه ظهوریله بر بیوك محاربه وقوعبولوب نصر غلبه ایتدی.

مسلم بن سعید عسکرله نهر جیحونی کچوب ترکلرله محاربه ایچون بخارایه وصولنده خراسان ولایتی والیلکندن انفصالی خبرینی الدیغندن حربی ترك ایله خراسانه عودت ایدرکن قشون خاقان عسکرله یتشوب ارالرنده مصادمهٔ عظیمه وقوعبولدی. ومسلم فرار ایدرك کوج حال ایله نهر جیحونی عبور ایلدی. خاقانك اوغلی نهره قدر مسلمی تعقیب ایتمشدر.

هشام سنهٔ مذکوره ده بنی امیه دن حر بن یوسفی موصل والیلکنه تعیین ایلدی. موصل اهالیسی اولوقته قدر جره لرله نهر دجله دن صو الفقده وبعض محله لرده دجله یه بعد مسافه جهتیله صقندی چکمکده ایدی. حر هشامك امریله شهر ایچنه دجله دن بر جدول اجرا ایتمکله اهالینك مضایقه دن قورتارلمسنه خدمت ایتدی.

(١٠٧) ده بکیر بن ماهان بیعت بنی عباس خدمتی ایچون خراسانه برجماعت کوندردیکندن خراسان والیسی اسد بن عبدالله جماعت مذکوره‌نك جمله‌سنی طوتدروب اولدرتدی ٠

(١٠٨) ده مسلمه بن عبد الملك روم بلادینه غزا ایدرك قیصریه‌یی و (١٠٩) ده معایه بن هشام بلاد رومدن طیبه قلعه‌سنی فتح و تسخیر ایتدی ٠

(١١٠) ده خراسان والیسی بولنان اشرس بنی ضبه قبیله‌سی رئیسی ابو الصیداء صالح بن طریف ایله ربیع بن عمران التمیمی‌یی سمرقند حوالیسنده‌کی اهالیٔ غیر مسلمه ایچلرینه کوندروب اهالیٔ مرقومه‌یی دین اسلامه دعوت وهیسی قبول دین اسلام ایتمکله مکلف اولدقلری جزیه اوزرلرندن رفع ایدلدی ٠

(١١١) ده کردستان ولایتی جزیره ولایتندن بالتفریق جراح بن عبد اللهه توجیه وخراسان ولایتنه جنید بن عبدالرحمن تعیین اولندی ٠ جنید ماوراء النهره کچوب ترکارله حرب ایده ایده بیکنده ایکی فرسخ قریب برمحله قدر تقدم وخاقان ترکك برادرزاده‌سنی اسیر ایدرك هشامك یانته کوندردی ٠

کردستان والیسی جراح بن عبدالله دخی بلاد خزر

طرفلرينه تجاوزله تفليس و بعضا شهرلريني فتح ايلدي .

(١١٢) ده خزر طرفلرنده بولنـان تركلر عصيان وجراح بن عبدالله اوزرينـه هجوم ايتمكله عندالمحاربه جراح مقتول اولدي . ترك عسـكري دياربكر بلادندن ارزن (غرزان) شهرينه قدر اچه‌رق موصله طوغري ايلرولمكده بولنمش وترك خاقاني دخي اذربيجانه كلمشيدي . هشامك عسـكرله سوق ايتمش اولديغي سعيد الحرشي قتال شديد ايله تركلري بوزدي . تركلرك اسير ايتمش اولدقلري بشبيك قدر مسلمين ايادئ اسارتدن قورتلديلر . بو مظفريتدن صكره هشام اذربيجان و كردستان حواليسي جزيره ولايتنه الحاقاً مسلمه بن عبدالملكه توجيه ايتدي .

خراسان واليسي جنيد عسـكرله طخارستانه عزيمت وتركلرك يد استيلالرينه چكمش اولان سمرقندي محاصره ايلدي ايسه‌ده اون بيك قدر تلفات ويرديكندن وقوعبولان مراجعتي اوزرينه هشامك امريله بصره وكوفه‌دن يكرمي بيك نفر امداده كتديلر .

معاويه بن هشام سنهٔ مرقومه‌ده بلاد رومدن خرشنه (اماسيه) شهريني فتح ايتمشدر .

(١١٣) ده جزيره واليسي مسلمه خزر وترك بلادينه

غزا ایدرك ترکلر منهزم وخاقانك اوغلی مقتول اولوب بعض شهرلر فتح اولندی.

بنی عباس داعیلرینك بعضلری سنه‌مذ کورده خراسان طرفلرینه کیدرك خلقی دعوت ایلدکلرندن جنید بونلرك بریسنی طوتدروب اعدام ایلدی.

(۱۱٤) ده جزیره وملحقاتی والیسی مسلمه بن عبدالملك شامه کتدیکندن خزر ترکلری کتمسندن بالاستفاده ممالك اسلامیه‌یه تجاوزه باشلادیلر. مروان بن محمد جزیره وملحقاتی والیلکنه بالتعیین یوزیکرمی بیك موجودلی بربیوك اردو ایله ترکلر اوزرلرینه کیدرك بلاد ترکی باشدن باشه دور ایله پایمال وترك عسکرینی تنکیل ایتمکله غالبانه عقد مصالحه‌یه موفق اولدی.

(۱۱۷) ده جزیره والیسی بولنان مروان بن محمد لان حوالیسنده بعض بلادی فتح ایتمشدر.

(۱۱۸) ده حزیر ولایتی مربوطاتندن بلاد خزرله همحدود اولان محللرده بربیوك اختلال ظهور ایلدیکندن مروان عسکرله عزیمت ومحاربه‌لر ایدرك اهل خزرك رئیسلری قتل ویدنده‌کی ممالك ضبط اولندی.

خراسان والیسی اسد بن عبدالله بوسنه عسکرله بلخ حوالیسنه کیدوب طخارستان بلادندن توشکان قلعه‌سنی

بالمحاصره فتح ایلدکدنصکره بلخ شهرنده اقامت وديوان قضاتى اورايه نقل ايتدى.

(۱۱۹) ده خاقان ترك عساكر كثيره ایله چقوب جزيره ولايتنده طوغرى اچلدیغی لدى الاستخبار هشام طرفندن اسد بن عبدالله قومانداسيله سوق اولنان عسكر تركلرى بوزدقدن صكره مملكتلرينى پايمال ايلدى. وخاقان ترك دخى دردست وقتل اولنەرق سرمقطوعى هشامه كوندرلدى.

(۱۲۰) ده مروان بن محمد بلاد خزر حدودنده واقع بيت السرير نام قلعه ايله سائر بعض حصون وقلاعى ضبط ايتدى.

(۱۲۱) ده مروان ارمنيه حواليسندەكى غوميك قلعەسنى فتح ايتدكدن صكره خيزج وطرار طرفلرينه قدر ايلرولديكندن اورالرى يد استيلايه الدقدن صكره غالبانه عقد مصالحه ايلدى.

(۱۲۳) ده خراسان واليسى نصر بن سيار صغد وفرغانه اهاليسيله بعدالمحاربه بينلرنده مصالحه منعقد اولدى.

(۱۲٤) ده ابومسلم خراسانى ـ كه دولت عباسيه نك تأسيسنه خدمت عظيمه كوسترمشدر ـ بنى عباسه خلق

بیعت ایتدرمك ایچون جیمه‌ده بولنـان امام ابراهیم بن محمدك یانته کیـدرك اکتساب نسبت وچند سـنه خدمت ایتدکـدنصکره خراسانه عزیمتله مقصدینی ترویجه بذل ماحصل قدرت ایتمشدر. وقوعاتی صره سـیله کتابمزه یازیله جقدر انشا الله تعالی.

محمد بن عبدالله بن عباس بوسنه وفات ایلدی. رحمة الله علیه. مشارالیه حین وفاتنده خلقی بنی عباسه بیعت ایتدرمکه چالشمق اوزره اوغلی ابراهیمه وصایای لازمه تودیع ایتمشدر.

(١٢٥) سنه‌سی ربیع الاولنك اونبجی کونی هشام بن عبدالملك اللی بش یاشنده ایکن رصافه‌ده وفات ایلدی. مشار الیه امور سیاسـیه ده حازم، رأیی سـدید، بغایت فطین وعاقل ایدی. شامده طاعونك کثرتی جهتیله اکثر وقتلرده رصـافه ده بولنور ایدی. وفاتیـده رصافه‌ده وقوعبولدی.

{اخبار ولید بن یزید بن عبدالملك}

یزید بن عبدالملك هشامدصکره اوغلی ولیدی ولیعهد تعیین ایتمش ایدی. هشـامك وفاتندنصکره ولیده بیعت اولندی.

ولید فاسق، فاجر، کیجه وکوندوز سرخوش ایدی. بویله بر بد اخلاقك امارتنده صواب اولمیه‌جغنی هشام حال حیاتنده دوشنمش واوغلی ابوشاکری ولی عهد تعیین ایتمك استمشیدی. ابوشاکر ایسه او حالده ولیددن فرقسز اولدیغندن تعیینه جسارت ایده‌مدی.

ولیدك بدایت امارتنده جزیره والیسی مروان بن محمد ارمنیه‌ده واوغلی عبدالملك حرانده ایدی. ولید مروانی جزیره‌دن عزل ایله یرینه عبدالله بن ریاح الغسانی‌یی کوندردی.

ولید امارته کچمسیله اسکی حاللرینی اصلاح ایتمیوب مناهینك هرنوعنی ارتکاب ایلدی. بناءً علیه حقنده کتدکجه تزاید ایدن نفرت عمومیه اوزرینه تشکل ایلیان جمعیت مخالفه تدمرده کندوسنی بالمحاصره اعدام ایتدیلر. وفاتی (١٢٦) سنه‌سی جمادی الاخره‌سنك یکرمی سکزنجی کونی اولوب سنی قرق التی ایدی.

{ اخبار یزید بن الولید بن عبدالملك }

ولیددن صکره یزیده بیعت اولندی. حمص اهالیسی یزیدك خلافتنی قبول ایتمیوب حمصده بولنان برادری عباسك خانه‌سنه هجوم واموالنی یغما ایتدیلر. وعسکر جمعیله دمشقه طوغری کتدیلر. یزید مقابله وغلبه ایلدی.

بوندن صکره فلسطین اهالیسی مخالفته قیام و یزیدك عاملنی طرد ایله یزید بن سلیمانی کتیروب اوزرلرینه عامل تعیین ایلدیلر ایسه ده شامدن سوق اولنان عسکره مقابل مغلوب اولدقلرندن اطاعت کوستردیلر •

مروان بن محمد بو اثناده ارمنیه ده ایدی • اوغلی عبدالملك جزیره والیسی عبده یی حراندن طرد ایله جزیره یی ضبط و کیفیتی باباسنه اشعار ایتمکله مروان ولیدك قانی دعوی و یزیدك علیهنه قیام ایلدی • مؤخراً بینلری بولنوب جزیره وارمنیه وموصل واذربیجان امارتی مروانه توجیه اولندیغندن مروان یزیده بیعت ایتدی •

یزید بن الولید (١٢٦) سنه سی ذی الحجه سنك یکرمنجی کونی وفات ایتمشدر • مدتی بش ای اون ایکی کوندر •

{ اخبار ابراهیم بن الولید }

یزیدك وفاتنده شامده اکثر اهالی برادری ابراهیمه بیعت ایتدیلر • لکن چوق اختلاف ظهور ایدرك امر بیعتی مطلوبه توافق ایده جك درجه یه وارمه دی •

(١٢٧) ده جزیره والیسی مروان بن محمد زیر دستنده کی محللردن طوپلادیغی سکسان بیك عسکرله شامه طوغری حرکت ایدرك دمشقه تقرب ایلدکده ابراهیم

سليمان بن هشام قومانداسيله مروانك مقابله سنه يوز يكرمى بيك نفر عسكر چقاردى ايسه ده ابراهيمك عسكرى بوزيلوب سليمان اردودن وابراهيم دمشقدن فرار ايلدى. مروان دمشقى ضبط ايتمكله عموم جانبندن خلافته قبول اولندقدنصكره شامه والى تعيين و حرانه عودت ايدرك ممالكنه حرانى عاصمه اتخاذ ايتدى. ابراهيم وسليمان دخى بالاستيمان مروانك اعطا ايلديكى امان اوزرينه ايكيسيده حرانه عزيمت ومروانه بيعت ايلديلر.

{ اخبار مروان بن محمد بن مروان بن الحكم }

مروان حقنده امر بيعت ختام بولدقدنصكره امويه دولتى عليهنده يوز كوسترن وقوعاتك اردى كسلمدى.

سنهٔ مرقومه ده جعفر بن ابى طالب حضرتلرينك اولادندن عبدالله بن معاويه ظهور ايدرك حوالئ عراقيه ده نفسى ايچون اهاليدن بيعت استديكندن كوفه واليسى عبدالله بن عمر بن عبدالعزيز مشار اليهى دردست وحبس ايتمشيدى. ابن عمرك اوصره ده بعض مرتبه عارضه يه تصادفندن بالاستفاده شيعه طائفه سى ابن معاويه يى محبسدن چقاروب باشنه طوپلانديلر. ابن عمرله وقوع بولان محاربه ده ابن معاويه بوزلوب فرار وكندوسنه تابع اولانلر ايله

کیدرك اصفهان و همدان وری ولایتلرینی استیلا ایلدی.

سنهٔ مذکوره ده حمص اهالیسی مروانه مخالفت کوستردیلر. مروان غلبه ایدرك مخالفلرك برقسمنی قتل وشهرك سورینی هدم ایتدی. بونی متعاقب سلیمان بن هشام جمع ایده بیلدیکی عسکرله مروان علیهنه قیام ایلدی. حمص اهالیسیده سلیمانه اتباع ایتدیلر. بالمحاربه سلیمان بوزیلوب عراق حوالیسنه قاچدی ایسه ده حمصلیلر طرفلرندن مخالفته دوام اولندی. مروان شهرك اطرافنه سکساندن زیاده منجنیق وضعیله اون آی قدر محاصره وکیجه لی، کوندزلی تضییقه دوام ایدرك حمصلیلره غلبه ایتدی.

سلیمان عراقه کیتدکده او حوالیجه مروان علیهنه قیام ایتمش اولان ضحاك ایله برلشوب تدارك ایلدکلری بربیوك اردو ایله کوفه دن موصله طوغری اچلدیلر. مروان بونلره مقابله ایچون اوغلی جزیره والیسی عبداللهی سکز بیك نفر عسکرله نصیبینه کوندردی. ضحاك وسلیمان عبداللهی نصیبینده تحت محاصره یه الدیلر. ضحاکك یاننده ایسه یوز بیکدن زیاده عسکر وارایدی. بشبیك موجودلی برفرقه سوقیله رقه یی ده محاصره ایتدردی. مروان بالذات عسکرله ضحاك وسلیمانك اوزرلرینه کیدرك ماردین ملحقاتندن

كفرتوثاده بالمحاربه ضحاك مقتول وعسكرى منهزم اولدى ٠

(١٢٨) ده ضحاكك عسكرى ينه طوپلانوب خبيرى نامنده بريسنى سردار تعيين و مروانك اوزرينه هجوم ايلديلر خبيرى دخى مقتول اولدى ٠

خبيرى اولدكدن صكره عسكرى شيبان حرورى نامنده بريسنه تبعيتله بتكرار مروان ايله مقاتله يه يوريديلر ٠ مروان غلبه ايتمكله شيبانك عسكرندن پك چوق آدم طاغلدى ٠

سليمان شيبان حرورى ايله بالمذاكره موصله چكله رك يانلرنده قالمش اولان عسكرله موصل اهاليسى برلشدكارندن هپسى متفقاً مروان عليهنه خروج ايدى ويرديلر ٠ ارالرنده طقوز اى مدت قانلى محاربه لر جريان ايلدى ٠

بونلر بربرلريله اوغراشركن عراق حواليسنده بولنان مثنى دخى مروانه عصيان كوسترديكندن انكده باشنه كايتلى عسكر طوپلاندى ٠ مروان عراق امارتنى قرقيساده بولنان يزيد بن هبيره يه بالتوجيه مثنى ايله حرب ايتمسى امرينى ويردى ٠ ابن هبيره كيدركن عين التمر نام محلده حربه طوتشوب مثنى يى بوزدقدن صكره بالتعقيب كوفه حواليسنده دخى محاربه وغلبه ايلديكندن موصلده بولنان شيبان حرورى ابن هبيره عراقدن اوزرينه

کلورایسه ایکی دشمن اراسنده قاله جغنی بالملاحظه بلاد فارسه طوغری چکلدی. ابن هبیره‌نك عسکرله شیبان اوزرینه کوندردیکی عامر کیرویه فالمقسزین حرب ایده‌ایده شیبانی تعقیب ایده‌یور ایدی. شیبان بیضاء فارسه قدر کتدی. اوراده دخی اکلنه‌میوب کرمان دیارینه کیدرکن عامر جیرفته نام محلده یتشوب بالمحاربه غالب وشیبان مقتول اولمغله شیبانك یاننده بولنان سلیمان بن هشام سند حوالیسنه قاچدی.

عبدالله بن عباس حضرتلرینك اولاد کرامندن امام ابراهیم بن محمد بوارالق ابو مسلم خراسانی‌یی خراسانه کوندروب امر بیعتی ترویجه مأمور ایتمش وبنی عباسك هوادارلری خراسانجه قوت بولمغه باشلامش ایدی.

(۱۲۹) ده ابو مسلم خراساندن مروه قدر عباسیلرك دعوتنی اعلان ایدوب هر طرفدن دائرهٔ بیعته کیرمکه میل کوسترلمکله مروان طرفندن خراسان امارتنه مأمور نصر بن سیار منع ومدافعه‌یه قیام ایدرك عمالنك چوغنی ابو مسلم اوزرینه کوندردی ایسه‌ده ابو مسلم غلبه‌ویدلرنده‌کی بلادك اکثرینی ضبط ایتدی. ابو مسلمك ایشی یولنه کیروب قوتی بیودکده نصر بن سیار حال حاضرك پك اهمیتلی برنتیجه کوسترجکنی اکلایوب ملاحظه‌سنی مروانه

بيلدردی • امام ابراهيم بن محمدك بولنديغی محل شام قراسندن حميمه قريه‌سی ايدی • مروان مأمور كوندروب امام مشار اليهی جلب وحرانده حبس ايلدی •

(١٣٠) ده ابو مسلم مروه كيدرك قصر الاماره‌يه ايندی • مروده بولنان نصر بن سيار ابو مسلمك ياقين كلديكی خبرينی المسيله برابر نيشابوره قاچدی • امام ابراهيم بن محمد طرفندن مقدمجه اخذ بيعته مأمور ايديلان قحطبه امامك عقد ايتمش اولديغی لوايی كتيروب اوراده ابو مسلمه ويرمش وابو مسلم اندنصكره حركات عسكريه‌يه تشبث ايتمشدر •

ابو مسلم امر دعوت وبيعتی نشر واعلان ايتدكدن وخراسان ومرو بلادينی يد استيلايه الوب اوحوالی‌يه عمال اقامه ايلدكدنصكره قحطبه‌يی براز عسكرله نيشابوره كوندردی • نيشابورده تميم بن نصر بن سيار مدافعه‌يه چقدقده عسكری مغلوب وكندوسی مقتول اولوب نصر قحطبه‌نك غلبه‌سنی واوغلنك مقتوليتنی متعاقب نيشابوردن قومسه فرار ايتدی • قحطبه رفاقتنده‌كی عسكردن برمفرزه‌يی جرجانه كوندروب يزيد بن هبيره‌نك اوراده عاملی بولنان نباته بن حنظله‌نكده عسكری تارمار وكندوسی قتل ايدلمشدر •

(١٣١) ده قحطبه بن شبیب نیشابور حوالیسنده امرینی عباسه قوت ویردکدن صکره عسکرله ری حوالیسنه کلوب اوراده طوپلانان خوارج طاقلرینی تنکیل ایدی ویردی٠

ابومسلم بنی عباسه بیعت امرینی ترویج ایچون بوسنه طبرستان ودماوند طرفلرینه مکتوبلر کوندردیکندن طبرستان اهالیسی بیعتی قبول ایلدی ایسه ده دماوند منصورك خلافتی زماننه قدر قبول ایتمامشدر٠

مروانك عامللرندن عامر بن خباره وداود بن یزیدین هبیره قحطبه نك عراق حوالیسنده کی محاربه سنده بوزیلوب اصفهان نواحیسنه قاچشلر ایدی٠ قحطبه عسکرله اوزرلرینه کیدرك مقاتله ایتدکده عامر قتل واصفهان حوالیسیده ضبط اولندی٠ بوندنصکره قحطبه حرباً نهاوند شهرینی فتح ایتمشدر٠

قحطبه نهاوندی تسخیر ایتمسنی متعاقب ابوالعون عبدالملك بن یزید خراسانیی شهرزوره کوندردی٠

(١٣٢) ده مروانك عراقده والیسی بولنان ابن هبیره ایله حرب ایچون فرات نواحیسنه نزول ایدن قحطبه فراتی کچه رك ابن هبیره نك طوپلادیغی عسکری

بوزدی ایسه‌ده کندیسیده نهره دوشوب صوده بوغلمغله یرینه اوغلی حسن کچدی.

امام ابراهیم بن محمدی مروانك حبس ایتدیکی یوقاروده یازلمشیدی. حبسندن صکره برادری سفاح لقبیله معروف ابو العباس عبدالله بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباسه خبر کوندروب حمیمه‌دن کوفه‌یه کیتملرینی توصیه ایتمش وحسن بن قحطبه‌نك عراق امیری ابی‌هبیره‌یی واسطده محاصره ایلدیکی صره‌ده ابو العباس متعلقاتیله برابر کوفه‌یه واصل اولمشیدی. لکن آچقدن آچغه نامنی اعلان ایتمیوب قرق کون قدر برخانه‌ده مختفی قالدی. اول اثناده ابو مسلمك عظمای امراسندن ابو حمید طوسی عسکرله کوفه خارجنه کلدیکندن ابو العباسك متعلقاتندن سابق نام ذات کوزینه ایلشمکله امامك کوفه‌ده اولدیغنی اوکرنوب سابقك وساطتندن تمنی ایلدیکی ملاقات ایکنجی کونه تعلیق اولندی.

ایکنجی کون ابو حمید، سابق دلالتیله ابو العباس عبد اللهك حضورینه چقارق عدم معارفه‌سی جهتیله « امام هانکی ذاتدر » دیو سؤال ایلدکده داود بن علی ابو العباسی کوستردی. ابو حمید امامك النی اوپوب خلافتله سلام اعطا و اوکونلرده امام ابراهیمك محبسده

وفاتی شایع اولدیغندن بوندن طولاییده امر تعزیتی ایفا ایلدی . وابو العباس ایسه برادرینك وفاتنی هنوز ایشتمدیکی جهتله اغلایوب روحنی رحمتله یاد ایتدی .

(١٣٢) سنه‌سی ربیع الاولنك اون ایکنجی جمعه کونی ابو حمیدك عسکری وسائر شیعه طائفه‌سی عموماً بربیوك الای تشکیل ایدرك ابو العباسی کمال تعظیم ایله بولندیغی خانه‌دن الوب دار الاماره‌یه کوتوردیلر . براز تنفسدن صکره الای ایله جامع شریفه کوتوریله‌رك جمعه نمازینی بعد الادا ابو العباس عبدالله ومتعاقباً عمیسی داود بن علی منبره چقوب بر خطبهٔ بلیغه قرائت وخطبه‌ده خلافتك آل عباسه انتقالیله بعض وصایای خیریه‌یی افاده‌دن صکره عمومه بیان ممنونیت ایلدیلر . او اثناده ابو العباس منحرف المزاج ایدی . مسجدده زیاده‌جه طوره‌مدیغندن قصر الاماره‌یه عودتله برادری ابو جعفر المنصور مسجدده ابو العباس عبد الله نامنه عمومدن اخذ بیعت ایلدی .

لاحقه

دولت امويه زماننده خوارج وشيعه طائفه‌لرينك
جريان ايدن احوال تاريخيه‌لرى بياننده در

حضرت حسن خلافتى حضرت معاويه‌يه ترك ايتدكدن صكره فروه بن نوفل الاشجعى معاويه‌نك اوائل خلافتنده خوارجله بالاتفاق معاويه‌يه مخالفت كوستردكلرى جهتله بونلرك مفسدتلرى عراق حواليسنك هر طرفنه يايلدى. نهروان مقتوللرينك هوادارلرندن مستورد بن عقلة التيمى، حيان بن ضبيان السلمى، معاذ بن جوين الطائى حضرت علينك شهادتندن صكره تجمع ايدرك مذاهب فاسده‌لرينى ترويج ايچون هر طرفله مخابره‌يه باشلامشلر ايدى. كوفه وبصره وشهر زور بلادنده فسادلرى منتشر اولدى. ولاة وعمال طرفلرندن تنكيلارى بالالتزام يزيدك زماننه قدر حكومتله خوارج ارالرنده وقايع جريان ايلدى. وزيادك عراق ولايتى واليلكى اثناسنده مصادف اولدقلرى شدت اوزرينه رؤساء خوارج ابن زبيرك طرفدارلغنى التزام ايلمديلر.

ابن زبير حضرتلرينك برخطبه‌ده شيخين وعثمان وعلى حضراتى حقلرنده محامد وثنا وبعضيلرينك كندى

علیهنده اولان فکرلرندن طولایی تبری ایلدکده جماعت ایچنـده موجود اولان خوارج ابن زبیردن ایریلوب رئیسلرندن نافع بن الازرق الحنظلی، عبدالله بن الصفار السعدی، عبدالله بن اباض، حنظله بن بیهس، بنی سلیطدن مأخورك اوغللری عبدالله و عبیدالله و زبیر بصره‌یه و بنی بکر بن وائلدن ابوطـالوت وابو فدیك عبد الله بن نور وعطیه بن اسود الیشـکری یمامه‌یه کتدیلر. هر بریسی کتدیکی یرده دائرهٔ اختلافی توسیعه چالشـدی. ابتدا بونلرك هپسی ابوطالوتی رئیس اتخـاذ ایتمشـلر ایدی. صکره ابوطالوتدن ایریلوب نجده بن عامر الحنفی‌یه اتباع ایلدیلر. بو صره‌ده ارالرنده تحدث ایدن اختلاف اوزرینه خوارج شعبه‌لره مفترق و درت مذهبه منقسم اولدی.

شـو مذاهبك برنجیسی نافع بن ازرقی، ایکنجیسی نجدة بن عامری، اوچنجیسی عبدالله بن اباضی، دردنجیسی ابن صفاری امام اتخاذ ایتمشدر.

(ازارقه) مسلمینه اعتراض شـدید ایله برابر قتل اطفالی تجویز وامانتی استحلال ایدرلر ایدی. فرق ضاله‌نك اشدی بونلر ایدی.

(نجدیه) فرقه‌سی ازارقه فرقه‌سـنه مخالف رأیده ایدیلر.

(اباضیه) فرقه‌سی عقیده‌جه اهل سنت مذهبنه مخالف وفقط مذهبلرنده مسلمین ایله مناکحه وموارثه جائز ایدی . (بیهسیه) فرقه‌سی اباضیه فروعندن اولوب ابی بیهس جابر الضبعی‌یه منسوب ایدیلر .

(صفریه) فرقه‌سی اباضیه‌یه موافقجه اولوب یالکز عقیده‌جه بعض مخالفتلری وار ایدی . بونلرك عقیده‌لری اباضیه قدر شدید دکل ایدی .

خوارجك اولوجهله فرقه‌لره انقسامندن مقدم فروعجه بینلرنده آز اختلاف وارایکن صکره اختلافلری تکثر ایلدی . اختلافلرینك تکثرینه سبب و منشأ نافع بن الازرق ایله ابی بیهس و عبدالله بن اباض ارالرنده جریان ایدن محاربه‌لردر . بو محاربه‌لرك تفصیلی ابن عبد ربهك عقد الفریدنده ومبردك کاملنده مندرجدر .

نافع هجرتك (٦٤) نجی سنه‌سنده بصره نواحیسنه کیدرك اهوازده اقامتله خلقه اعتراضه باشلادی . بصره والیسی عبد الله بن الحرث عیسی بن کوزی عسکرله کوندروب ارالرنده قتال وقوعبولمقله خوارجله جریان ایدن محاربه‌لر پك چوق وقتلر دولت امویه‌یی اشغال ایتمشدر .

خوارجك عقایدجه مبدأ اتخاذ ایلدکاری اختلاف

صکره‌لری شعبه‌لر کوستروب فسادات کثیره‌یه سببیت
ویردی . بین‌الاسلام بردائرهٔ اختلاف دخی شیعه طائفه‌سی
معرفتلریله وضع وتوسیع اولنمشدر .

(شیعه) طائفه‌سی اختلافنك مبدئی خوارجك مبدأ
اختلافندن چوق مقدم ایکن فعلیاتنك ظهوری اندن
صکره‌در .

سید کائنات علیه افضل الصلوات افندمز حضرتلرینك
مرض موتلرنده طرف اشرف نبویدن خلافتك صورت
صریحه‌ده نه طرفه عائد اولدیغنه وصیت صادر اولمدی .
حضرت علی طرفنی التزام ایدن شیعه طائفه‌سی ایسه
« رسول‌الله مرض موتنده خلافتی حضرت علی‌یه وصیت
ایتمشیکن صکره حق کتم اولندی » دیو دعوا ایلدیلر .
مرض نبوینك بدایتندن انتقال نبوی‌یه قدر حضرت
عایشه رسول اکرم افندمزك یاننده ایدی . حضرت
عایشه لسان نبویدن بویله وصیت و اشارتك صدور
ایتمدیکنی بیان ایلدی . بشقه درلو عهدنامه وشهود دخی
موجود اولمدیغی کبی حضرت علیده اویله وصیت نبویه
صدورینی ادعا ایتمدی . وصیت ثابت اولمامش ایکن
منسوبات اهل بیتدن بعضیلری شو ادعایی بینلرنده محافظه‌یه
دوام ایده‌یورلر ایدی .

وقعهٔ جمل و صفين و اجتماع حكمين بر طرف اولدقده خوارجك تكثر و توسع اختلافى حضرت علينك معاويه عليهنده كى مقصدينى اخلال ايلدكدن و حضرت حسن خلافتى معاويه يه ترك ايتدكدنصكره اهل بيت ايله شيعه لرى ايچلرنده مقرر اولان دعواى استحقاق اصول اصول پردهٔ خفادن علانيته يوز طوتوب بو ادعاده اولانلر ترك خلافت ايتديكى ايچون حضرت حسنى مواخذه يه باشلاديلر . ودعوالرينى جانلاندرمق ايچون معاويه نك خلافتنى متعاقباً حضرت حسينى خلافته دعوت ايتديلر . حضرت حسين بر كره معاويه يه بيعتى قبول ايتمش اولديغى جهتله (واوفوا بعهدالله) حكم جليلنه مخالفت ايده ميه جكى جواب قطعيسنى ويردى .

شيعه طائفه سى حضرت حسيندن بو جوابى الدقلرى ايچون حضرت علينك ديكر مخدوملرى محمد بن الحنفيه يه كندى بيتلرنده بيعتله بو مقصدى صورت خفيه ده اداره ايلديلر . شو بيعت محمد بن الحنفيه نك قبول و موافقته مقرون اولديغى ايسه داتاً ثابت دكلدر .

عراق حواليسنده كى عمال شيعه طائفه سى آراسنده جريان ايدن احوال خفيه دن معلومات الدقجه حسيات وتحقيقات واقعه لرينى صورت محرمانه ده خارل خارل

معاویه یه اشعار ایله برابر منعنه‌ده چالشیورلر ایدی .
شیعه‌لرجه تعمیم ایدن شو مقصدك افکار عمومیه‌دن ازاله‌سی
ممکن اوله میه‌جغنی و علیهلرنده درجهٔ اعتدال خارجنده
شدت کوستریلور ایسه ایش نتیجهٔ وخیمه کوستره‌جکنی
حضرت معاویه بیلدیکی ایچون اقتضاسنه کوره تسکین
صورتنی شدته ترجیح ایله زماننی کچوردی .

او تاریخلرده شیعه طائفه‌لرینك مقصدلری هرنقدر
کزلی ایسه‌ده بو مقصدی صواب و محافظه‌سنی امرواجب
اعتقاد ایدن افراد هر طرفه منتشر و رؤسانك چوغی
بو فکره خادم ایدی . معاویه بونلری و فکرلرینی تماميله
بیلور ایدی . لکن اعتقاد و اعتیاده قارشو هر طرفه
سل سیف مؤاخذه ایتمك معلومات سیاسیه‌ده مهارتی
اولانلرجه نه بیوك محاذیری دعوت ایده‌جکی معلوم
و معاویه ایسه امور سیاسیه‌ده پك ماهر اولمغله اثنای
خلافتنده مخاطرات ملحوظه‌نك هیچ بریسنه میدان
ویرمیه‌جك برادارهٔ ماهرانه یولنی طوتمش ایدی .
او مقوله‌لردن اره‌صره دست مؤاخذه یه الدیغی علویلك
بحثی اوزرینه مؤاخذه ایتمیوب مؤاخذه‌سنی فساد سیاسیجه
سببیت و محذور ملکی ایقاعنه مباشرت اساسی اوزرینه
بنا ایده‌یور ایدی . علویلرك مقصدلرینه دوقنه‌جق بر بحث

اچلوبده اعتراضه مصادف اولسه درحال حسن تأويل التزام ايدر ايدی‌که نظرسیاسیده شواقتدارك درجه‌سی معلومدر .

بناءً عليه معاويه كندی زمانی صورت حكيمانه ايله كچوردی . اوغلی يزيدك اوملاحظه‌دن غفلتنه نخوت فطريه‌سيده منضم اولمغله امارتنده حضرت حسين عليهنده تجويز ايلديكی شدت ظالمانه‌نك تأثير عموميه‌سی امويلر عليهلرنده عالم انتقامی لرزه‌ناك ايدوب اقطار عراق و جزيره‌ده سيللر كبی قانلر جريان ايلدی .

عبدالله بن زبير ايله توابين ارالرنده‌كی اختلاف انتقامك دها زياده اشتدادينه حائل اولمغله عبدالملك بن مروان زماننده علويلرك دعوالرينه دائرهٔ كتم وسكوته چكلدی .

نه‌غريب حالدركه بنی اميه عليهنده اعلان خصومت ايدن توابينك مدافعهٔ شديده ومهلكه‌سنه ينه امويلر عليهلرنده نمايان اولان ابن زبيرك مخالفت فعليه‌سی وضع اساس ايتمش وابن زبيرك خلافتجه نفسنه متعلق اولمق اوزره طرح ايلديكی بناء استقلالی توابين حادثهٔ عظيمه‌سنده حركاتندن استفاده‌ايدن بنی اميه حكومتی كندوسنك وجوديله برابر تملندن سوكوب اورطه‌دن قالدرمشدر .

هشام بن عبدالملك ایام خلافتنده ظهور ایدن زید بن علی عراق والیسی یوسف بن عمروك و متعاقباً خراسان حوالیسنده میدانه چقان یحیی بن زید بعض عمال امویه‌نك مباشرتیله مقتول اولدقدنصکره اهل بیتك قانلرینی طلب دعوالری هرناحیه‌یه یاپیلوب شیعه طائفه‌سیده متعدد فرقه‌لره منقسم اولدی.

بونلردن برفرقه (امامیه) دیو شهرت ویردیلر. شو فرقه امامتك علویلره عائد اولدیغنه و وصیت نبویه‌نك تعلقی دعواسنده اولدقلرندن حضرت علی‌یه (وصی رسول الله) اطلاق و «علینك حقنی منع ایلدیلر» دیه‌رك شیخینه خصومت ابراز ایتمشلردر.

شیخین رضی الله عنهما افندیلرمز حقلرنده بو تفوه باطلی قبول ایتمیانلر حضرت علینك حقنی اعتراف ایله برابر مشارالیهما حضرتلرینی دخی لسان تعظیم ایله یاد ایلدیلرکه دیگر فرقه‌دن تبریلری جهتیله بونلر (رافضه) دیو یاد اولندیلر.

رافضه فرقه‌سنده تعدد ایدرك شو فرقه‌دن ظهور ایدن طوائفك بریسی (زیدیه) طائفه‌سیدر. زیدیه طائفه‌سی حضرت علی‌یی سائر اصحاب کرامك عمومنه تفضیل ایله برابر شیخینك امامتنی دخی صحیح عدایدرلرایدی.

خوارجدن صكره‌لری منشعب اولان فرق ضاله تكثر ایلدیكی كبی شیعه‌دن دخی فرق كثیره منشعب اولمشدركه هر فرقه‌نك اسمی ومنسوب الیهاسی ایله عقیده‌لری كتاب الملل والنحلده تفصیلات كافیه ایله مذكوردر ·

طوائف مذكوره‌دن مختاره منسوب (كیسانیه) طائفه‌سی حضرت حسن وحسیندن صكره محمد بن الحنفیه‌نك وبعده مشار الیهك مخدومی ابوهشام عبداللهك وصكره محمد بن علی بن عبدالله بن عباسك ، اندن صكره اوغلی ابراهیم بن محمدك امامتنه قائل ایدیلر · بومذهب دخی شیعه طائفه‌سی ارا سنده منتشر اولمش وابومسلم خراسانی مذهب مذكوره منسوب بولنمش ایدی ·

دولت امویه‌نك سطوت وصولتی پارلاق كتدیكی زمانلرده شیعه طائفه‌سی مقصدلرینی پردهٔ خفا ارقه‌سنده كزلیوب فرصت بولدقچه كوسترمكده ومدافعه‌یه تصادف ایتدكچه كزلی طوتمقده ایدیلر ·

بنی امیه ارالرنده اختلال ظهور ایدنجه‌یه قدر شیعه وخوارج غائله‌لری دولت امویه‌جه قورقیله‌جق درجه‌یه وارمامشیدی · ملوك امویه‌دن ولید بن یزید حقنده‌كی تجاوز فوق العاده اختلاله وسعتلی بر قپو اچوب علویلرك مقصدلرینی تسهیل ایلدی · واقعا ولیدك هردرلو سیئاتی

میدانده ایدی . لکن اول وقته قدر ملوك امویه نك هیچ بریسی اویله تجاوزه هدف اولمامش اولدیغی ایچون اختلال کتدکچه حکمنی شدتلندردی . و یزید بن الولید ایله ابراهیم بن الولید زمانلرنده اختلالك ازالهسی ممکن اولهمدیغی کبی مروان بن محمدك دخی بیوجه شرعی برخلیفه نك علیهنده حرکات عسکریه یه تشبثله حقوق خلافتی اغتصاب ایتمسی اختلالی بردن بره آتش کبی پارلاتمغه سبب اولوب دولت امویه علیهنده بولنانلرك مقصدلرینی استحصاله فرصت نام کوستردیکندن دولت امویه منقرض اولدی .

بنی عباس داعیلری ذکر اولنان اختلالدن استفاده ایله مقصدلرینی ترویجه چالشدقلری اثناده اهل بیتك الك جمعیتلی شیعهسی (کیسانیه) طائفهسی ایدی . (کیسان) مختارك اسم اصلیسی اولمغله شوطائفه اکانسبتله بونامی المشدر . محمد بن عبدالله بن عباس بوطائفهنك رؤساسندن اولدیغی حالده سلیمان بن عبدالملك زماننده اعمال بلقادن حیمه یه کیدرك اوراده ساکن ابوهشام عبدالله بن محمد الحنفیه ایلة بومقصدی مذاکره ایدهیور ایدی . اثنای مذاکرهده ابوهشامك وفاتی وعبولوب حین وفاتنده نفسنه عائد دعوایه تعلق ایدن حقوقی کندوسندن صکره

محمد بن عبداللهه ترك وتوديع وشو مقصده دوام اولنمسنی محمده توصیه ایلدی.

بناءً علیه عبداللهك وفاتنده شیعه طائفه‌سی محمد بن عبداللهی امام اتخاذ ایله ممالك امویه‌یه طرف طرف داعیلر طاغتدیلر. بو تشبث مؤثرك مبدئی هجرتك یوزنجی سنه‌سنده وعمر بن عبدالعزیزك زماننده ایدی. لکن اوتاریخده بنی امیه‌جه هنوز اختلاف بوز کوسترمامش اولدیغندن اختلال ظهورینه وسیله وامکان یوغیدی. بنی عباسك داعیلری بغایت محرمانه برصورتله ممالك بنی امیه‌ده امر دعوته دوام ایتمکده ایدیلر. مذکور دعوت خفیه خراسان حوالیسنده مقصده موافق اساسپذیر اولمغه باشلادقده محمدبن عبدالله طرفندن صورت خفیه‌ده خراسانه نقبا کوندرلدی.

هجرتك (١٢٤) سنه‌سنده محمدك وفاتی وقوعبولوب عهد وامامتی اوغلی ابراهیمه وصیت ایلدی. دعاة ابراهیمی امام عنوانیله یاد ایتدیلر. ابراهیم ابومسلمی دعوت ایچون خراسانه کوندرمکله بنی عباسك امورینه تقویت کلدیکی اثناده خلفای امویه‌نك صوك کیسی بولنان مروان بن محمد، ابراهیمی حرانه جلب وحبس ایدوب زاب نهری اوزرنده‌کی مغلوبیتندن صکره حرانه وارد‌قده

امام مشار الیهی محو ایلدی . متعاقباً کندوسیده مقتول اولوب ابراهیمك قرنداشی ابوالعباس عبدالله السفاح دولت عباسیه‌یی تشکیل ایتمشدرکه فصل آتیده شو دولتك وقایع تاریخیه‌سی تفصیل اولنه‌جقدر ان شا الله تعالی .

{ اخطار }

دولت عباسیه وقایعنی یازدقدن صکره فتوحات اسلامیه‌نك مبدئندن اعتباراً ممالك اسلامیه‌نك هر بریسی ایچون بشقه بشقه برتاریخ خصوصی یازه‌جغمزدن ولایات والیلرینك تبدلات متسلسله‌لری وممالك اسلامیه‌نك صورت خصوصیه‌ده تواریخ متسلسله‌سی فصل آتیده‌کی وقایع اصلیه‌دن تحلیل اولنوب ولایاتك یالکز دولت عباسیه‌نك مرکزه تعلق ومناسبتی اولان وقایع اصلیه‌سنه مربوط وتحلیلی غیر قابل اولان افادات تاریخیه‌سی فصل مذکورده ایجابنه کوره درج ایله اکتفا اولنه‌جقدر . ان شا الله تعالی .

فصل ثانی

دولت عباسیه نك وقایع تاریخیه سنی حاویدر

(۱۳۲ - ٦٥٦)

(خلفای عباسیه نك برنجیسی اولان ابوالعباس عبدالله)
(السفاح بن محمد بن علی بن عبدالله بن عباسك خلافتی)

فصل سابقده ذکر اولندیغی اوزره ابوالعباس عبدالله السفاح نامنه بیعت عمومیه اجرا اولندقده (۱۳۲) سنه‌سی ربیع الاولنك اون ایکنجی جمعه کونی کوفه شهرنده دولت عباسیه تشکل ایتدی.

بیعت الندقدن صکره سفاح عمیسی داود بن علی‌یی کوفه‌ده بالاستخلاف کندوسی حمام اعین نام محله کیدرك دیکر عمیسی عبد الله بن علی‌یی شهر زور طرفلرینه کوندردی. شهر زور اهالیسی ایسه بنی امیه‌دن نفرت وقحطبه عراق حوالیسنه کلدیکی وقت مروانك اطاعتندن چقوب قحطبه جانبندن کوندریلان ابوالعون بن عبدالملك الازدی واسطه‌سیله ابوالعباسه قبول بیعت ایتمشلر ایدی.

عبدالله بن علینك شهر زوره وصولنده خلیفه ابوالسفاحه بیعت عمومیه‌لرینی تجدید واعلان ایلدیلر.

بوندنصکره خلیفه برادر زاده‌سی عیسی بن موسایی

واسطده محاصره ایله مشغول اولان حسن بن قحطبه‌نك یانـه ویحیی بن جعفری مدائنی ضبطه مأمور حمید بن قحطبه‌یه وعمار بن یاسر نسـلندن ابوالیقظان عثمان بن عروه‌یی اهوازه وسائر مناسبلرینی مواقع سائره‌یه کوندردی. وکندوسی برقاچ آی قدر عسکرله بولندیغی محلده اکلنوب بعده کوفه‌یه جوار مدینهٔ هاشمیه‌یه عزیمتله مروان یدنده بولنان ممالکك فتح وتسخیری اسبابنی اکماله تشبث ایلدی.

مروان حرانده اولدیغی حالده حـوالئ عراقیه‌ده خاندانك خصماسندن بر دولت جدیده تشـکل ایتدیکنی ایشتمسیله برابر بیوك تدارکاته باشلادی. اول باول شهر زورده بولنان ابوالعون ایله حرب ایتمك ایچون یوز یکرمی بیك موجودی حاوی بر جسیم اردو ایله حرکت وزاب نهرینه مواصلت ایلدکده ابوالعون کندوسنك جمع وابوالعباسك سوق ایلدیکی عسـکرله مروانی استقبال ایتدی. طرفین بربرلرینی کورملریله برابر قلیجلر قینلرندن چقوب یکدیکرینی بوته‌جق درجه‌ده بر شـدتلی حربه باشلاندی. جناب حق بر جمعیت عسـکریه‌نك انهزامنی مراد بیوردیغی حالده تدبیر وکثرتك فائده‌سی اوله‌میـه‌جغنـدن مروان بونجه درایت وشجاعتی حائز بولنمش وآز عسکرله بیوك مظفریتلر قازانمش ایکن قوهٔ موجو-

دەسنك بويله التیده بری درجەسنده اولان بر فرقهٔ قلیله‌
یه قارشـو هر نه تدبیره تشبث ایلدی ایسه بر سـقامت
ظهور ایدرك تدبیر وثباتك فائدەسـنی كورەمدی . ارتق
دولت امویەنك زمان انقراضی كلدیكنی اكلادی ایسەده
چقمامش جانده ملاحظه اولنان امید قبیلندن اولمق اوزره
یأس حالنده هر درلو صلابت وبسالتی اختیاردن كیرو
طورمدی . مراد الهی حكمنی اجرا ایدرك عسكرینك
قسم عظیمی مقتولاً ترك حیات وقاچانلرك چوغیـده كمال
تلاشلرندن نهره اوغراتوب غریقاً وفات ایتدیلر . خلیفهٔ
مخلوع ابراهیم بو محاربەده مروانك یاننده ایدی . اوده
فرار ایدركن نهره دوشوب صوده بوغلدی .

ابوالعونك یاننده بولنان خلیفەنك عمیسی عبدالله بن
علی شو مظفریتی تحریراً خلیفەیه تبلیغ ومروانك عسكر-
ندن الدقلری اسلحەیی تقدیم ایلدی .

مروانك زابده‌كی انهزامی (١٣٢) سـنهٔ هجریەسی
جمادی‌الاخرەسنك اون برنجی سبت كوننده ایدی . امام
ابراهیمك مقدمجه وفاتی شایع اولمش ایسەده اولوقته‌قدر
حرانده محبـوس وبر حیات ایدی . مروان بوزلدقدن
صكره حرانه كیدرك ابراهیمی اولدردی . ویكرمی كون
قدر حرانده قالوب خلیفـەنك عمیسی عبـدالله بن علی

عسکرله تقرب ایلدکده حصه چکلدی . عبدالله یوزینی حصه چویردکده مروان دمشقه وبعده فلسطینه فرار ایلدی .

عبدالله رمضانك بشنجی کونی عنوةً دمشق ومتعاقباً فلسطینی ضبط ایلدکدنصکره برادری صالحی مروانك تعقیبنه مأمور ایتدی . مروان صالحك اوکی صره فرار ایده ایده مصر اعمالندن بوصیر نام محله کیدرك برکلیسایه قاپاندی . ارتق یاننده عسکر قالمدیغندن اختفایه مجبور اولمغله سنهٔ مذکوره ذی الحجه سنك یکرمی سکزنجی کونی دردست وقتل ایدلمشدر .

مروان کلیساده اختفا ایلدیکی وقت نجاتندن امیدینی قطع ایلدیکندن کندوسی طوتلدقدن صکره کلیسایه وضع ایلدیکی عائله سنی قتل ایتمسنی خادمنه توصیه ایتمشیدی . خادم هنوز وصیتی اجرا ایتمزدن مقدم تعقیبه مأمور اولانلردن عامرهپسنی سالماً کلیسادن چقاروب صالحك یاننه کوندردی . مروانك بیوك قزی صالحك حضورینه چقارق تصادف ایلدکاری حال حزن اشتمالی لسان استرحام ایله تصویر ایده جك وبورکلر طیانه میه جق درجه ده سوزلرله تذلل وتأثر کوستردیکندن صالحك جکرینه اتش دوشوب اختیارسز اغلامغه باشلادی . مسئوللرینی

استفسار ایتدکده حرانه کوندرلمرینی استدکلرندن اورادن معززاً حرانه کوندرلدیلر٠

مروان مقتول اولدیغی وقت التمش ایکی یاشنده ایدی٠ ابو عبدالملك کنیه سیله مکنی اولوب شجاعت و محاربه ده صلابتندن ناشی (حمار) و خواجه سی جعده نسبتله (جعدی) دیه ملقب ایدی٠ جعد خلق قرآنه قائل اولدیغندن مروان دخی اول اعتقادده ایدی٠ مروانك درایت و فطانتی پك زیاده و شجاعتی فوق العاده ایکن اقبالی ادباره منقلب اولدقدنصکره نه درایتندن، نه ده شجاعتندن استفاده ایده بیلدی٠

سلیمان بن هشام سند طرفلرینه فرار ایتمشیدی٠ بو تاریخده خلیفه یه دخالتله ابتدا مرعی و محترم اولدی ایسه ده صکره بعض اسباب و ملاحظاتك کوستردیکی اقتضا اوزرینه قتل ایدلدی٠

امویلردن اندلسه فرار ایدنلر قورتیلوب ماعداسی قورقولرندن طرف طرف اختفا ایده بورلر ایدی٠ عتبه بن سفیان اولادندن عمرو بن معاویه قاچوب محل بمحل کزمکدن اوصاندیغندن بو حال ایله یشامقدن ایسه اولمك خیرلودر دیه رك بصره امیری سلیمان بن علی یه دخالتله « یا امیر مملکتلر بنی کزدره کزدره حضور کزه آتدی٠ شو

بیکسی بو قپویه دخیل دوشورن حال فضل و کرمکزه اعتمادیدر. عفو و مرحمت ایلدیککز حالده اولنجه یه دکین بنی چولق چوجقلرمله برابر منتکزک التنده براقش اولورسک» دیدکده سلیمان کیم اولدیغنی استفسار ایلدی. عمرو بن معاویه اولدیغنی بیان ایلدیکندن عمروک متذللانه و مؤثرانه تضرعندن سلیمانک یورکی چاپچالک اولوب بلا اختیار کوزلرندن یاش دوکلمکه باشلادی. خلیفه یه بر مکتوب تحریر ایله عمرو و متعلقاتنک دخالتلرینی و بنی امیه حقلرنده‌کی مؤاخذه‌لر عقوقلرینه مبنی اولوب ارحاملرندن ناشی اولدیغی حالده مؤاخذات حد مشروعی پچدیککنی او مکتوبده یازدیغندن خلیفه عمرو و متعلقاتنی عفو ایله برابر اندنصکره امویلردن کیمسه حقنده مؤاخذه و حقارت کوسترلمه‌سی ایچون بلدان و امصارده بولنان ولاة و عمالک جمله‌سنه امرلر کوندردی.

مروانک قنسرینده عاملی بولنان ابوالورد مقدمجه بنی عباسک طاعتنی قبول ایتدیکندن یرنده ابقا اولنمشیدی. اطاعتده ثبات ایتمدیکی جهتله عبدالله بن علی عسکرله اوزرینه کیدرک محاربه‌دن صکره ابوالورد مقتول و عسکری منهزم اولدی.

جزیره اهالیسی دخی خلیفه یه اطاعت ایتمیوب اورفه

امراسندن اسحق بن مسلم العقیلی یی اوزرلرینه رئیس انتخاب وحران عاملی موسی بن کعبی محاصره ایلدیلر. جزیره ولایتی والیلکنه تعیین قلنمش اولان خلیفه نك برادری منصور (١٣٣) ده عسکرله کیدرك قرقیسا ورقه یی دائرهٔ اطاعته الدقدنصکره یوزینی حرانه چویردی وحران عاملی موسی بن کعبی محاصره ایتمکده بولنان اسحق بن مسلم منصورك کلك اوزره اولدیغنی ایشتدکده حراندن اورفه یه چکیلوب قرنداشی بکار بن مسلمی دیار ربیعه‌دن ماردین ودارا حکومتنه بالتعیین ارسال ایلدی. ربیعه نك رئیسی بولنان حروری قبیله سندن بریکه ایله بالاتفاق منصور ایله محاربه اسبابنی اکماله تشبث ایلدیکندن منصور عسکرله اوزرلرینه یوریوب مقاتله وقوعندنصکره بریکه معرکه‌ده مقتول اولغله بکار اورفه‌ده بولنان برادری اسحقك یاننه قاچدی. اسحق بکاری اورفه‌ده براغوب صامصاده عزیمت وتدارکاته تشبثله یاننده مجتمع اولان عسکرك مقداری التمش بیکه ابلاغ ایدلمش اولدیغی حالده منصور برقوهٔ عسکریه ایله کیدرك اورفه یی برمدت محاصره ایلدی ایسه‌ده ضبط ایده‌مدی. اورفه یی ترك وصامصاده عزیمتله اسحاقی تحت محاصره‌یه الدی. اسحق ایسه مروانك مقتول اولدیغنه حالا

اینـانمدیغندن منصوره جواب رد کوندردی . منصور مروانك مقتول اولدیغنه دائر اقناعات کافیه بالاعطا اسحاقی تأمین ودائرهٔ اطاعته ادخال ایتمشدر .

یزید بن هبیره واسـطده محصور اولوب حسن بن قحطبه نك مدافعه سنه دوام ایده یور ایدی . جزیره والیسی منصور خلیفه نك امریله بالذات کیدرك واسـطی ضبط ایتمکله ابن هبیره عندالمحاربه مقتول اولدی .

سنهٔ مذکوره ده روم ایمپراطوری عسـکرله کماخه کیدوب بالمحاربه اهالیی برباد وپریشـان ایلدکدنصکره ملاطیه یه عزیمتله شهری محـاصره ومنجنیقلر وضع ایله تضییقات شدیده کوستردی .

بالاستیمان اهـالینك جمله سی اولاد وعیـالی الوب جزیره بلادینه طاغلدیلر . ایمپراطور شهری سراپا تخریب ایتدردی .

(١٣٤) ده سـفاح دارالخلافه یی انبار شهرینه نقل ایلدی .

خراسان والیسی ابومسلم سنهٔ مذکوره ده صغد وبخارا اهالیـلری ایله محاربه ایدرك اورالری ممالك عباسـیه دائره سنه ادخال وسمرقندك اطرافنه برسور انشا ایتمشدر .

خلیفه ابوالعباس السـفاح بوسـنه موسی بن کعبی

عسكرله سند حواليسنه كوندروب حوالئ مذكوره حكمدارى منصور بن جهور ايله محاربه ايتمش ومنصور بوزيلوب فرار ايدركن يوللرده صوسزلقدن هلاك اولمشدر.

(۱۳۵) ده سمرقند وبخارا عاملى زياد بن صالح عصيان ايتمكله ابومسلم عسكرله عزيمت وغلبه ايلديكى اثناده زياد مقتول اولدى.

(۱۳٦) ده ابومسلم خراسانى خليفه دن بالاستيذان الديغى رخصت اوزرينه حج شريفه كتمش وجزيره واليسى بولنان خليفه نك برادرى منصور سنهٔ مرقومه ده امير الحاجلق ايله جانب حجازه عزيمت ايلمشدر.

خليفه ابو العباس عبدالله السفاح اشبو يوز اوتوز سنهٔ هجريه سى ذى الحجه سنك اون ايكنجى كونى اوتوز اوچ ياشنده ايكن انبار شهرنده وفات ايدرك اوراده دفن اولندى. رحمة الله عليه.

مدت خلافتى درت سنه سكز ماهدر.

﴿ ابوجعفر المنصور بن محمدك خلافتى ﴾

سفاحك وفاتنده ولى عهدى وبيوك برادرى ابوجعفر المنصور ايله ابومسلم خراسانى حجازده ايديلر. عم زاده سى عيسى بن موسى منصور نامنه خلقدن بيعت اخذ ايدرك

سفاحك موتنی منصوره یازدی . ومنصوره حجازده ابتدا ابومسلم وبعده اهالی بیعت ایلدی .

(١٣٧) ده منصور ایله ابومسلم حجازدن کوفه یه واورادن انباره عزیمت ایلدیلر .

ابومسلمك هر ایشده موفقیتی ومظفریتله شان وشهرت قازانمسی منصورك بعض ملاحظه سنی تحریك ایدوب انباره بعد الوصول کندوسنی نصیبین اصلاحاتنه مأمور ایتمش وابومسلم نصیبینده عبدالله بن علینك غائله سنی دفع ایتدکدنصکره خراسان والیلکندن عزل ایله مصر والیلکنه نصب ایدلمشدر . خلیفه نك بوتوجیهدن مقصدی ابومسلمه محبت واطاعت عمومیه سی اولان خراساندن اهالیسی ایله معارفه سی اولمیان بر ولایته نقلیله کندوسنی بربهانه یه هدف ایتمك ایدی . ابومسلم ایسه خلیفه نك مقصدینی حس ایدوب مصره کیتمامك استدی . خلیفه انباردن مداینه کیدرك ابومسلمی اورایه طلب وابومسلم عزیمته تردد ارائه ایلمش اولدیغی حالده مخابره لردن صکره خلیفه نك یاننه کیتمکله وصولنك ایکنجی کونی اوذات بسالت ایات ازاله اولنه رق خیرخواهانه داغ درون اچلمسی تجویز اولندی .

بو اثناده ابومسلمك قاننی دعوی ایتمك اوزره سنباد

نامنده برشخص ظهور ایدوب برفتنه چقارمق استدی ایسه‌ده خراسانده حرباً مقتول اولدی .

بنی امیه‌نك تنكیلاری صره‌سنده عبدالرحمن بن معاویه بن هشام بن عبدالملك مصره وصكره اندلسه فرار ایتمش ایدی . مشار الیه (١٣٩) سنه‌سنده بنی عباسك دائره حكومتندن خارج اولمق اوزره اندلسده برامویه دولت جدیده‌سی تشكیل ایدوب ظهور اسلامدن برو ساق واحد اوزره نشو ونما بولمش اولان شجرهٔ دولت اسلامیه سنهٔ مذكوره‌ده برفلیز انتقاله دولت اسلامیه ایكی‌یه بولندی .

(١٤٠) ده منصور برادرزاده‌سی عبدالوهاب بن ابراهیم ایله حسن بن قحطبه‌یی یتمش بیك نفر عسكر ایله ملاطیه‌یه كوندروب روملرك مقدمجه یقمش اولدقلری یرلری كاملاً تعمیر وطاغلمش اولان اهالی‌یی جمع ایله ملاطیه‌ده اسكان ایلدی .

(١٤١) ده راوندیه طائفه‌سی منصور علیهنه خروج ایتمشدر . بوطائفه خراسان اهالیسندندر . مذهب تناسخه ذاهب ایدیلر . حضرت آدمك روحی منصورك حرم كتخداسی عثمان بن نهیكه حلول ایلدیكنی وتكریلری كندولرینی اطعام ایدن ابوجعفر منصور اولدیغنی اعتقاد ایده‌بورلر ایدی . سكز یوز قدر غلبه‌لكله اوارالق

دارالخلافه اتخاذ ایدلمش اولان هاشمیه یه کلوب منصورك سرایی کوردکلرنده (هذا قصر ربنا) دیدکلرینی منصور ایشتمکله بعضلرینی طوتدروب حبس ایتدی . طائفهٔ مذکوره بومعامله دن کوجنوب منصورك اوزرینه یوریدیلر . منصور قوهٔ جبریه ایله مدافعه‌لرینه قیام ایلدی . بنی امویه عمالندن ایکن اولوقته قدر مختفی بولنان معن بن زائده شوعربده صره‌سنده میدانه چقوب راوندیلر ایله محاربه‌ده منصوری شجاعتنه حیران ایده‌جك درجه‌ده خدمت کوستردی . منصورك بیندیکی قاترك دیزکننی حاجبی ربیع طوته‌ یور ایدی . معن دیزکنی حاجبك الندن الدی . منصور کیم اولدیغنی صوروب اوکرندکده «آفرین یامعن . هردرلو قصورك عفوایتدم» دیه‌رك یمن والیلکنی عهده‌سنه توجیه ایتمشدر .

خلیفه‌نك امریله اوغلی مهدی بوسنه طبرستانه کیدرك خازم بن خزیمه ایله برلکده رویان ودماوند مملکتلرینی دائرهٔ اطاعت واستیلایه الدیلر .

(۱٤۳) ده اهل اسلام فقه وتفسیر وحدیث علوم شریفه‌سنك تدویننه شروع ایتمشدر .

(۱٤۵) ده منصور بغدادك بناسنه باشلادوب برسنه

صكره دار الخلافه يی اورايه نقل ايتمش و (١٤٩) ده شهرك بناسی ختام بولمشدر٠

بوندن مقدم مدينهٔ هاشميه نك بناسيله يوزقرق سنه سنده اوراسی دارالخلافه اتخاذ اولنمش ايدی٠ هاشميه نك كوفه جوارنده اولمسی وكوفه اهاليسنك حاللرينه اعتماد جائز اولمديغی كبی راونديه حادثه سنك دخی اوراده وقوعی جهتيله هاشميه ده اقامت خوش كورلمديكندن منصور بالتحری بغداد موقعنی بولوب امری اوزره تمل وضع ايدلدی٠ شهر مذكور شكل مدورده بنا وهرطرفدن مراجعتده سهولت اولمق ايچون دارالخلافه وسط شهرده انشا اولنمشيدی٠ شهرك برقسمی جانب غربيده، ديكر قسمی جانب شرقيده ياپيلوب قسم غربيه مدينة السلام وقسم شرقيه زوراء ديو آد ويرلدی٠ موقعی سلفكيهٔ قديمه شهری نواحيسنده در٠ اوتاريخلرده اوجوارده بغداد ناميله برقريه اولوب اوراده هرسنه بربيوك پناير قوريلور ايدی٠ بومناسبتله بناسندنصكره اسمنه بغداد شهرتی غلبه ايلدی٠

بغدادك بناسنده قوللانيلان معمار وصناع وعمله ومهندسين شام، طبرستان، كوفه، واسط، بصره بلاددن جلب اولنمش وامام اعظم ابوحنيفه وحجاج بن ارطاة كبی

فضل واقتدار اصحابی امر بناده تسطیح ونظارته مأمور اولمشیدی. موضعنی تعیین وتحدید ایچون كول ایله تخطیط اولندی. وخطوط اوزرینه چكید دینلان یموق چكردكی وضع واشعال اولنه‌رق منصور هرجهتنی كوره‌جك برموضعدن تماشا ایلدی. زقاقلرك جمله‌سی قرقر ارشون وسعتنده تنظیم اولنمش وشهرك اطرافنه ایكی سور چكلمشدركه ایچ طرفده‌كی سوردیكرندن مرتفع بولنمش ایدی. منصوردن صكره پك چوق ابنیهٔ عالیه ومنتظمه دخی علاوه ایدیله‌رك اخلافی زمانلرنده افخر مبانیٔ دنیا اطلاقنه شایان اوله‌جق بردرجه‌یه قدر كسب معموریت وانتظام ایتمشدر.

منصور اشبو یوز قرق طقوز سنه‌سنده امام اعظم ابو حنیفه حضرتلرینه مسند قضایی تكلیف ایدرك قبول ایتمدیكی ایچون امام مشارالیه حبس ایدلمشیدی. (١٥٠) ده محبوساً وفات ایلدی. رحمة الله علیه.

(١٥٣) ده خلیفه مكه‌یه كیدرك اورادن بصره‌یه عودتله حكومته مخالف بولنان ابو ایوب موریا ایله رفقاسنی دردست ایتدردی.

(١٥٥) ده منصور كوفه وبصره شهرلرینك اطرافنه سور بنا ایتدروب اهالیدن هر فرده بشر درهم عطیه

ویرلمسنی امر ایتمکله بو وسیله ایله مقدار نفوس اکلاشلدیغندن هرفرد اوزرینه قرقر درهم توزیع وجملهسندن استحصال اولندی . بناءً علیه بر شاعر

یا لقوم ما لقینا	من امیر المؤمنینا
قسم الخمسة فینا	وجباها اربعینا

بیتلرینی انشاد ایتمشدر .

خلیفه ابوجعفر المنصور (۱۵۸) سنهٔ هجریهسنده حج شریفه عزیمت ایدوب کیدرکن «تولدم ذی الحجهده، خلافتم ذی الحجهده ایدی . وفاتم دخی بو سنهنك ذی الحجه سنده وقوعبولور ظن ایدرم . داعیٔ موت بنی حجاز طپراغنه دعوت ایدهیور» دیدکدنصکره ولی عهدی بولنان اوغلی مهدی‌یه اوزون اوزون وصایاده بولندی . بعدالعزیمه سنهٔ مرقومه ذی الحجهسنك التنجی کونی بئرمعونه نام محلده وفات ایلدی . رحمة الله علیه . وفاتنده التمش اوچ یاشنده ایدی . مدت خلافتی یکرمی ایکی سنهدر .

منصورك زمان خلافتنده اولان فتوحاتی وعمرانجه اولان اقداماتی شایستهٔ تحسین اولهجق درجهده ایسهده سفك دماء و سائر بو کبی احوالده اولان شدتی حد مشروعی چکمشدر .

{ المهدی محمد بن ابی جعفر المنصورك خلافتی }

مهدی باباسی منصورك ولی عهدی ایدی . منصور وفات ایلدکده وفاتنی اخبار ایچون مکه‌دن چقاریلان قاصد حرکتنك اون برنجی کونی بغداده واصل اولوب ذی‌الحجه‌نك اون سکزنجی کونی مهدی‌یه بیعت عمومیه اجرا اولندی .

(١٥٩)ده خراسان حوالیسنده، مقنع نامنده برشخص ظهور ایلدی . شخص مرقوم اعور و بویی قصه اولوب مرو اهالیسندن ایدی . یوزینی یالدزلی برحجاب ایله مستور طوتدیغندن مقنع دیو شهرت ویرمشدر . مرقوم روح الهینك کندوسنه حلولی دعوای باطله‌سیله ظهور ایدوب سبکمغزاندن مرکب برجمعیت فاسده باشنده تجمع و کندوسنه سجده ایلدیلر . بو جمعیت سیام و رستان اعمالندن سنجرده تحصن ایدرك اهل اسلام علیهنده بولنان طوائف کفارك بعضیلری جمعیت مذکوره‌یه التحاق ایتمکله او حوالیده بولنان مسلمینه تجاوزلری تکثر ایلدی . مقنعك اصحابی ابونعمان وجنید ولیث بن نصر ایله محاربه‌لره باشلایوب اتش فسادلری علوکیر اشتداد اولمغله مهدی خلیفه معاذ بن مسلمی مرقومك تنکیلنه مأمور ایتدی . (١٦٠) سنه‌سنده

معاذ عسكرله اوزرلرينه واروب ارالرنده درت اى مقاتله دوام ايتمش اولديغى حالده مقنعك اصحابى مضايقه يه تصادف و امان طلب ايلديلر . مقنع هلاك اوله جغنى اكلامقله اهلنى ونفسنى احراق ايتدى .

(١٦٤) ده مهدى اوغلى هرون الرشيد ايله برابر جزيره يه كيدرك اوراده ايكن عبدالصمد بن على يى جزيره واليلكندن عزل ايله يرينه زفر بن عاصمى تعيين ايلدكدن صكره فراتى عبور و حلبه عزيمت ايتمشدر .

(١٦٥) ده مهدى اوغلى هرون الرشيدى يوز بيكه قريب عسكرله روم بلادينه كوندروب ربيعى دخى رفاقتنه ويردى . صائفه يه وصوللرنده دشمن مقابله يه كلمكله رؤساى عسكردن يزيد بن مزيد الشيبانى قارشوسنده كى روم عسكرينى بوزدقدن صكره روم قوماندانك رفاقتنده كى فرقه يى احاطه وتضييق ايلديكندن يوز طقسان بش بيك دينار نقد وايكيوز اون درتبيك سكز يوز درهم تضمينات سفريه الندقدن صكره روملرك بقيه سى براغلدى . بونى متعاقب هرون الرشيد خيج قسطنطينيه يه قدر ايلروليوب سنوى يتمش بيك دينار فديه ويرمك اوزره اوچ سنه مدتله عقد مصالحه ايدلدى . بو غزاده روملردن النان اسرانك

مقداری بشبیك التیوز قرق اوچ وروملرك مقتوللری اللی درتبیك نفره بالغ اولمش ایدی ۰

مهدی وزارتنده بولنان یعقوب بن داودی بوسنه حبس ایلدی ۰ یعقوب عدالت ودرایت اصحابندن ایدی ۰ ارکان واعیان حسدلرندن ناشی خلیفه‌نك یعقوبه اولان توجهنی چکه‌میوب حقنده درلو درلو سعایتده بولندیلر ۰ خلیفه برعلوینك قتلنی امر و اجرا ایده جکنه یعقوبی تحلیف ایتمش ایدی ۰ یعقوب علوی‌یی خفیاً اطلاق ایلدیکندن معارضلری خبر الوب خلیفه‌یه تبلیغ ایتدیلر ۰ بو ماده صورت مخصوصه‌ده مؤاخذه‌سنه سبب عدایدیلەرك حبس اولنغله هرون الرشیدك خلافتنه قدر محبوسیتی امتداد ایلدی ۰

(۱٦٦) ده مهدی هرونی (رشید) لقبیله تلقیب ودیکر اوغلی موسی الهادیدن صکره ولی عهد تعیین ایتدی ۰

(۱٦٧) ده خلیفه مخدومی هادی‌یی اردو ایله کوندروب جرجان و طبرستانجه بعض اصلاحات اجرا و بو سنه مسجد الحرام ایله مسجد رسول اللهك بنالری توسیع ایلدلمشدر ۰

(۱٦٨) ده روملر نقض عهد ایلدکلرندن خلیفه‌نك

امر يله جزيره واليسى على بن سليمان غزايه كندى • وبالمحاربه غنائم كثيره ايله عودت ايتدى •

(١٦٩) ده مهدى جرجانده بولنان اوغلى موسى الهادى يى ولايت عهددن چقاروب هرون الرشيدى ولى عهد تعيين ايتمك استديكندن موسى الهادى يى بغداده استدى •

هادى مخالفت وعزيمتدن استنكاف كوسترمكله مهدى عسكرله جرجانه متوجهاً بغداددن حركت و ماسيدان نام محله مواصلت ايلدكده اوراده صيدوشكاره چقوب برطاغ كچيسنك ارقه سى صره آت سوردكن آتك باشنى ضبط ايده ميه رك آت بر قپودن ايچرو كيردى • ومهدينك بل كوكى قرلديغندن وفاتى وقوعبولدى • وفاتنده قرق اوچ ياشنده اولوب حسن سيرت اصحابندن وعدل ومروتله متصف خلفادن ايدى • رحمة الله عليه •

﴿ موسى الهادى بن مهدينك خلافتى ﴾

مهدينك وفاتندن صكره برابر بولنان كوچك اوغلى هرون الرشيد حرب ايچون تجمع ايتمش اولان عسكره رخصت ويروب جرجانده بولنان بيوك برادرى موسى الهادى يه مهدينك وفاتنى بعد الاشعار بغداده عودت

وموسی الهادی ایچون جمله دن اخذ بیعت ایلدی . هادی جرجاندن حرکتنك یکرمنجی کونی بغداده کلمشدر .

هادینك زماننده جزیره ده بعض خارجیلر ظهور ایدوب مدینه ده دخی بعض علویلر قیام ایتمش اولمغله هر برینك وقوعاتی محـل ظهور و قیاملری مباحث تاریخیه سـنده یازیله جقدر .

(١٧٠) سنه سنده خلیفه موسی الهادی حدیثهٔ موصله کیتمش اولدیغی حالده خسته لنوب عودتله عیسی اباد نام محله وصولنده سنهٔ مرقومه ربیع الاولنك اون بشنجی کونی یکرمی التی یاشنده ایکن عزم دار اخرت ایلدی . رحمة الله علیه . مدتی بر سنه دن زیاده جه در .

﴿ هرون الرشید بن مهدینك خلافتی ﴾

هـادی وفات ایلدیکی وقت یحیای برمکی محبوس ایدی . هرثمه بن اعین یحیایی محبسدن چقاروب ایکیسی برلکده هرون الرشیدك یاننه کتدیلر . هادی حیاتده ایکن بعضیلرندن اوغـلی جعفر ایچون بیعت المش و برکون رشید کوپریدن کچمك اوزره ایکن هادینك امراسـندن ابوعصمت « طور ولی العهد کچه جکدر » دیه رك هرون الرشیدی تحقیر ایتمش ایدی . هادینك دفنی عقیبنده رشید

ابوعصمتی قتل ایتدروب کندوسی ایچون عمومدن اخذ بیعت ایلدی .

رشید عقیب بیعتده ثغور بلادینی جزیره‌دن بالافراز مرکزی انطاکیه اولمق اوزره عواصم نامیله بر ولایت جدیده تشکیل ایدرك والیلکنه منصور بن زیادی تعیین ایتدی .

(١٧٥) ده رشید اوغلی امینی ولی عهد تعیین ایتمشدر .

رشیدك بدایت خلافتندن (١٧٩) سنه‌سنه‌قدر جزیره وموصل ودیلم ونصیبین وآمد وافریقیه طرفلرندن متعدد خارجیلر ظهور ایدرك اهالی حقنده مضرتلر وقوعه کتوردیلر . هر بریسنك وقوعاتی منسوب اولدیغی محل مبحثنده تفصیل اولنه‌جقدر ان شا الله تعالی .

موصل حوالیسنده‌کی خارجیلردن عطاف بن‌سفیان الازدی‌یی دردست ایتمك اوزره (١٨٠) تاریخنده رشید بالذات موصله کیتمکله حاضرلنوب موصل اهالیسندن هرکیمه ملاقی اولور ایسه قتل ایتمکی جزم ایتمشیدی . بونك ایچون قاضی ابویوسفدن استفتا ایلدکده جواز شرعی اولمدیغی جوابی ویرلدی . اره صره بو مثللو خارجیلر موصله صوقیلوب تحصن ایتدکجه مقاومتلرینه

سورك وجودی سبب اولدیغندن رشید بعد العزیمه موصلك سورینی هدم ایتدردی .

(۱۸۲) ده رشید اوغلی عبداللهی مأمون لقبیله تلقیب وامیندن صكره ولی عهد تعیین ایدوب خراساندن همدانه قدر ممتد اولان ولایتلری مأمونه توجیه ایلدی .

(۱۸۳) ده خزر طائفه‌سی باب‌الابواب (تیمور قپو) طرفلرندن بلاد اسلامه هجوم و انواع اسائه تصدی ایله یوز بیكدن زیاده مسلمان اسیر ایتدیلر . رشید بونلرك دفع مضرتلری ایچون كردستان و اذربیجان والیلكنه یزید بن مزیدی بالتعیین نصیبینده بولنان خزیمه بن خازمی دخی معاونت ایچون یزیده ترفیق ایتدی . یزید وخزیمه كیدرك خزر تركارینی تار مار ویدلرنده‌كی اسرای مسلمینی تخلیص ایتدیلر .

(۱۸۶) ده هرون الرشید حج شریف مقصدیله مكهٔ مكرمه‌یه كیدرك اوراده اوغللری امین ومأمون وقاسمی بری بری اردنجه ولی‌عهد تعیین ایلدی .

(۱۸۷) ده برامكه خاندانك طالعی قطوع نحوسه تصادف ایدوب رشید جعفر بن یحیایی قتل وسائر برمكیلری حبس ایتدی . جعفر عاقل، حسن سیرتله متصف اولدیغندن كرك خلیفه‌نك، كرك عمومك حسن توجهلرینی قازانمشیدی .

برمكيلرك سبب فلاكتلرى حقنده مورخلرك سوزلرى اختلاف اوزره در. اصحى علويلره ميللرى ايدى. شو حالك شهرت شايعه‌سى برمكيلر واسطه‌لريله خلافتك علويلره انتقال ايده‌جكى ملاحظه‌سنى دعوت ايتمكله حقلرنده غدر وقوعه كتيرلدى.

سنهٔ مذكوره‌ده روم ايمپراطوريچه‌سى ايرينى خلع ايله يرينه نيقيفورس ايمپراطور اولديغندن ايرينى زماننده روملرك ايادئ مسلميندن ايچدكلرى زهرابهٔ مغلوبيت ايرينينك عدم اقتدارندن ناشى اولديغنه حمل اولنه‌رق ايمپراطور جديد هرون الرشيده بر مكتوب تحريريله سلفى زماننده النان مالارك ردينى وفديهٔ نجات دخى اعطاسنى تكليف ايلدى. هرون الرشيد حدتندن پراتش اولوب تعبيرات غليظه ايله جواب يازدقدن صكره عساكر كليه ايله بلاد رومه عزيمت وروملره اذاقهٔ زهربلا وهزيمت ايتدى. ايمپراطور ايش مطالعه‌سى كبى نتيجه ويرمديكنى كوروب مصالحه‌رجاسنه دوشمكله دولت عباسيه‌يه سنوى خراج ويرمك اوزره عقد مصالحه اولندى. رشيد مصالحه‌دن صكره رقه‌يه دوندكده روملر نقض عهد ايلديلر. او صره‌ده شتا شدتنى اجرا ايتمكده ايكن هرون الرشيد موسمك شدتنه باقيوب ينه بلاد رومه عزيمت وجنود اعدايى پايمال خيول

هزیمت ایدی‌ویردی . راست کلان معموره لرینی خراب وتشفئ صدر ایدنجیه قدر سل‌سیف غلبه‌یه دوام‌ایتدکدن وایمپراطور هردرلو قصورینی اعتراف واستعفا ایلدکدن صکره ندامت وتضرعله مصالحه رجاسنده بولندی . و رومل‌سنه بسنه دولت عباسیه خزینه‌سنه جزیه‌ویرمك شرطیله مصالحه تجدید اولندی .

(۱۸۸) ده ابراهیم بن‌جبرائیل غزا ایچون بلادرومه سوق اولنه‌رق عسکرله صفصاف نام دربنده واردقده ایمپراطور بر بیوك اردو ایله مقابله‌یه کلمکله عندالمحاربه رومل‌لرك قرق بیکدن زیاده‌سی مقتول و بقیه‌سی منهزم اولمشدر . بو حرکت دخی ایمپراطورك مصالحه‌یه مغایر بعض حاللرندن نشئت ایتمشیدی .

(۱۹۰) ده رشید بلاد رومدن هرقله شهرینی فتح ایلدی .

(۱۹۱) سنه‌سنده افریقاده واقع (فاس)ده ادارسه دولتی تشکل ایتمشدر .

(۱۹۲)ده رافع بن‌لیث خراسان حوالیسنده عصیان کوستردیکندن بو اثناده رشید رقه‌ده بولندیغی حالده اورادن طوغریجه خراسانه کیتمکی نیت ایلدی . عزیمت اوزره ایکن مزاجنه انحراف کلمکله طبیبی جبرائیل بن

بختشوعى يانه استدى . جبرائيل كلدكده رشيدى مكدر بر حال ايچنده كورديكندن استفسار حال ايلدكده رشيد بر دهشتلى رؤيا كورديكنى و اضطرابى اندن نشئت ايلديكنى سويلدى . طبيب بعض مرتبه تسليتكارانه سوزلرله مراقنى دفع ايتمكه چالشدى ايسه ده رشيد « بو كيجه رؤياده شو سريرى اوزرنده جالس ايدم . بكا طوغرى بر انسان قولى اوزاندى . النده بر آوچ قرمزى طپراق وار ايدى . قولدن بشقه برشى كورهمدم . كيمك قولى اولديغنى ده بيلهمدم . قولاغمه يوزينى كوره مديكم برشخصك صداسى دوقندى » شو طپراق سنك دفن اولنهجغك برك طپراغيدر » ديدى . مدفنم نره سى اولديغنى سؤال ايلدم . « طوس » جوابنى ويردى » ديو رؤيايى نقل ايتمكله طبيب « بويله خيالات ايله قلبكزى صقمهيكز . شو رؤيا تهاويل سودا و بخارات رديهدن نشئت ايدن اضغاث احلامدن معدوددر . خراسان افكاريله اويوديغكز ايچون اويله دوش كوردك » ديدكدن صكره بعض افادات مقنعه ايله رشيدك انبساطنى جلب ايتدى .

(١٩٣) ده رشيد رقهدن بغداده و اورادن خراسانه طوغرى عزيمت ايدرك اصلاحات اجراسى افكاريله مشغول ايكن جرجانده خستهلنديكندن هواسى اطيف

اولان طوسه کتدی. طوسده دفعةً کندوسنه بر بایغنلق کلوب کوزینی اچدقده طبیب جبرائیلی یاننده کورمکله «رقه‌ده نقل ایتدیکم رؤیا خاطرکده‌می در» دیدکده طبیب «اوت» جوابنی ویردی. رشید «غالبا مدفنم بوراسی در» دیوب کوله‌سی مسروره «شو باغچه‌دن بکا بر آوج طپراق کتیر» دیدیکندن مسرور طپراغی النده کتیررکن یکنی صغه‌مش وقولی اچق بولنمشیدی. رشید «سبحان الله رؤیاده کوردیکم قول شو قول وطپراق شو طپراق ایدی» دیدکدن اوچ کون صکره سنهٔ مذکوره جمادی الاخره سنده وفات ایتمکله ذکر اولنان باغچه درونده دفن اولندی. رحمة الله علیه. مدتی یکرمی اوچ سنه‌دن زیاده وعمری قرق یدی سنه‌دن عبارت ایدی.

هرون الرشید حسن حالده خلفاء عباسیه‌نك هپسنه فائق اولوب کرك بالذات کرك امراسی واسطه‌لریله چوق فتوحاته مظهر اولمش وشان دولتی هم محافظه همده تزیید ایتمشدر.

مرویدر که رشید بر کون رقه‌ده شکار ایدرکن بر زاهده تصادف ایدوب زاهد رشیده «ای رشید اللهدن قورق اللهدن» دیو عنف شدید ایله خطاب ایلدی. رشید شهره

واردقده زاهدی یانه جلب ایتدرمکله طعام وتلطیفدن صکره

رشید ـ (زاهده خطاباً) سندن برشی سؤال ایده جکم .

زاهد ـ بیورك .

رشید ـ بنمی فنا آدم فرعونمی .

زاهد ـ فرعون دعوای الوهیت ایتمش برکافردر . سن آل رسولدن مؤمن موحد برخلیفه سن .

رشید ـ سنمی بیوك آدمسن موسی وهرونمی .

زاهد ـ بن عاجز وادنا برآدم . انلر ایکی نبی ذیشاندر .

رشید ـ جناب حق موسی وهرون علیهما السلامه فرعون حقنده یومشاق سویلمسنی امرایله (فقولا له قولاً لینا) بیوردیغنی بیلورسك .

زاهد ـ اوت اویله در .

رشید ـ بن آل رسولدن معدود والمدن کلدیکی قدر اوامر الهیه وسنت نبویه یه خادم ایکن بوکون شدت وغلظتله « اللهدن قورق اللهدن » دیو بکا خطاب ایلدك . حقمده آداب نصیحته رعایت ایتمدك » دیدکده زاهد « استغفر الله واتوب الیه » دیه رك قصورینی اعتراف ایلدی . ورشید زاهد حقنده لطف جمیل ارائه ایتدی .

{ امین بن هرون الرشیدك خلافتی }

رشیدك وفات ایتدیکی وقت اوغلی امین یاننده و دیکر اوغلی مأمون مروده ایدی. امینه بیعت اولندی. امین طوسدن بغداده عزیمت واوراجه‌ده جمله‌دن اخذ بیعت ایلدی. والده‌سی زبیده رقه‌ده ایدی. یدنده محفوظ خزائن واموالی بالاستصحاب بغداده کلورکن امین وجوه بغداد ایله انبارده استقبال ایتدی.

(١٩٥) ده امین برادری مأمونی ولایت عهدن خلع ایله بغدادده خطبه‌سنی قطع و ناطق الحق دیو تلقیب ایلدیکی یدی یاشنده‌کی اوغلی موسایی ولی عهد تعیین ایتدی. بوندنصکره مأمون ایله محاربه‌یه قیام ایدرك خراسان حوالیسنده بر اردو تجهیز وعلی بن عیسی قومانداسیله مأمونك اوزرینه سوق ایدی‌ویردی. طاهر بن الحسین مأمون جانبندن (ری)ده مقیم اولدیغی و یاننده آز عسکر بولندیغی حالده عیسی اللی بیك نفر موجودلی بر قوۀ جسیمه ایله طاهر اوزرینه یوریدی. طاهر امینی خلافتدن خلع ایله ری طرفلرنده اهالیدن مأمون نامنه بیعت الدقدنصکره عیسانك عسکریله بالمحاربه عیسی مقتول و عسکری منهزم اولدی. و طاهر مظفریتی مأمونه بیلدردی.

استرحام ایچون کیده محافظه وحمایه سنه غیرت ایلدی ایسه ده طاهر امین ایله هرثمه نك مخابرهٔ خفیه سنی وهرشیئی اوکرنمش اولدیغندن کوندردیکی مأمورلر بغتةً کمی یی چوپروب مهاجمه‌لر کوستردکاری صره‌ده هرثمه نهره دوشمکله بوغله جق ایکن چقارلدی . امین دخی صویه دوشوب اخراج اولنه‌رق الیسه‌سندن صولر جاری اولدیغی حالده محافظه التنه النلدی .

(۱۹۸) سنه‌سی محرمنك یکرمی دردنجی کیجه‌سی نصف اللیده طاهرك امریله امینك وجودی ازاله وکیفیت مأمونه اشعار اولندی . امین اووقت یکرمی سکز یاشنده ایدی . رحمة الله علیه .

{ مأمون بن هرون الرشیدك خلافتی }

حادثهٔ مذکوره عقیبنده بغدادجه مأمونه بیعت عمومیه اجرا اولندقدن صکره مأمون مرودن ایرلمیوب التی سنه مدت اوراده قالمش وبومدت ایچنده ملکك حالی برباد اولمشدر .

امینك وقعه‌سی ومأمونك خلافتی ممالکه شایع اولدقده حلب مضافاتندن کیسومده مقیم عقیل قبیله‌سی رئیسی نصربن شیث وقوعات مذکوره‌دن غضبناك اولمغله

مأمونه اظهار مخالفت واوجوارده بولنان بلادی ضبط ایتدکدنصکره کیدرك صامصادیده یداستیلایه الدی.

باشنه پك چوق اهالی طوپلانوب جمعیتله فراتك جانب شرقیسنه عبور وتغلبنی اعلان ایدی ویردی. کیفیت مروه منعکس اولدقده مأمون بغداداداره سنی وزراسندن فضل بن سهله بالتفویض طاهری جزیره وموصل وشام ولایتلری والیلکنه تعیین ایتمکله طاهر عمالنی طاغتدقدن صکره عسکرله نصرك اوزرینه کتدی ایسه ده کیسومده وقوعبولان محاربه ده نصر غلبه ایلدیکندن طاهر مغلوباً اورفه یه چکلدی. شوهزیمت اوزرینه اونواحینك محافظه سنجه طاهرك موفقیتی زائل اولوب هر طرف برباغینك النده وطاهر رقه نك بر کوشه سنده قالمشدر.

بغداد اداره سنه مأمور سهل بن فضلك سوء اداره سی ممالکك هرطرفنده اختلال ظهورینه سببیت ویروب فضل ازالهٔ اختلاله چالشدی ایسه ده اوکنی الهمدی. نفس بغدادده بیله اجلاف واوباش طاقلری درلو درلو فنالقلرده بولندیلر. بوحال (٢٠٢) سنه سنه قدر ازاله اولنه مدیغندن سنهٔ مرقومه ده بردن بره تعمم ایدرك اتش اختلال بر شدتلی حریق کبی حکم یوریدوب بر طرفدن باصدریلور باصدرلمز برقاچ طرفدن پارلایور ایدی. مأمون هرشیدن

بیخبر اولدیغی حالده علویلره فرط محبتنی محافظه وامام علی الرضا ابن موسی رضی الله عنهی مدینه‌دن مروه جلب ایله ولی‌عهد تعیین ایتدی . بوندن هر طرفجه ممنونیت کوسترلمش ایسه‌ده شیعهٔ عباسیه طوپلانوب « مأمون باباسنك اوغلی اولسه ایدی خلافتی بنی عباسدن چقارمغی جائز کورمز ایدی » دیه‌رك جابجا اختلاف قپوسی اچمغه باشلادیلر . بناءً علیه عباسیلر وسائر هوادارلری سنهٔ مرقومه‌ده علی العموم ابراهیم بن مهدی‌یه بیعت ایلدکلرنده ابراهیم تکثیر جمعیتله اطرافه طاغتدیغی مأمورلر واسطه‌لری وشیعهٔ عباسیه معاونتلریله خارجیلرك چوغنی ازاله ایدلدی . وابراهیمك امورینه قوت کلمکه باشلادی .

مأمون ابراهیمك خروجندن خبر الدقده اوزرینه عسکر کوندردی ایسه ده ابراهیم غلبه ایتدی . مأمون حالا مروده وامور خلافت فضل بن سهلك ید اختیارنده ایدی . خلیفه‌نك مقربلری فضلك مجلوب ومغلوبی اولدقلرندن سیئاتنی وممالکك هر طرفنی صارمش اولان اتش اختلالك حقیقتنی مأمونه خبرویرمیورلر ایدی . فضل ایسه ذاتاً تسکین مفاسدجه اقتدارسزلغیله برابر هر وقعهٔ مضره‌یی کتم ودائما کوزل خبرلر ایله مأمونی اغفالدن استفاده اعتقادینه قاپلمش وهر نقطه‌سی بر دار الفساد

دینیله جك درجه‌ده دوچار اختلال اولان ممالكك هرجهتنی دار اسایش دیو مأمونه بیلدرمكده بولنمش ایدی.

امام علی الرضا بن موسی حضرتلری استقامتك مشخصی اولدیغی كبی ملكك احوال جاریه‌سنه وهردرلو فنالق فضلك هوای استقلال افكاری ایچنده باش كوسترن عجز وسؤاداره‌سندن نشئت ایلدیكنه‌ده مطلع ایدی. بوحالله برابر كندوسنك ولی عهد تعیین اولنمسندن طولایی عباسی شیعه‌سی مأمونك جنتنه حكم ایتدكارینی دخی ایشتدیكندن معلوماتنی تمامها مأمونه بیان وفساداتك وقتیله ازاله‌سنه باقلمز ایسه ایشلر دها فنا اوله‌جغنی تفهیم ایلدی. ممالك عباسیه‌نك هرطرفنده فتنه‌لر حكم یورتمكده وابراهیم خلافتی ضبط ایده‌جك قوتی حائز اوله‌جق درجه‌ده نفوذ بولدیغنه اولوقته قدر مأمون واقف دكل ایكن هنوز كسب وقوف ایلدیكندن یاننده بولنان وزرا وامرایی طوپلایوب استنطاق ایلدكده اول امرده وقوعاتی كتم ایتدیلر ایسه‌ده مأمونك هرشیدن خبرالدیغنی اكلادقلرنده فضلك كندوسنه شدت حلولندن متوهم اولدقلرینی بیان واستحصال اماندن صكره امام مشارالیهك كافهٔ افاداتنی تصدیق ایدرك رقه حوالیسنده نصر بن شیث كبی برخارجینك جزیره بلادینی بصمه‌مش اولدیغی حالده

بغدادجه فتنه‌دن وفضلك افكار سقيمه‌سندن بشقه حاكم اولمديغی جهتله طاهر بن حسين كبی برقهرمان هردرلو معاونتدن محروم قالوب دفع فساده موفق اوله‌مديغی، هرثمه خيرخواهلق يوزندن حسن بن سهلك تيغ سعايتنه اوغراديغی، فضل اقبالنی محافظه يولنده اقتدارسزلغی خليفه‌يه كوسترمامك اسبابنی يد التزامه الوب افكارينه مخالف كورديكی ذواتك خانمانلرينی خراب ايتديكی ايچون شمدی‌يه دكين حقايق احوالی عرضه جسارت ايده‌مدكلرينی وزرا وامرا خليفه‌يه عرض ايله برابر برساعت اول بغداده كيتمز وفسده‌نك ايادئ مضرتلرينی كسمز ايسه ملكدن ال چكمسی لازم كله‌جكنی دخی علاوهٔ مقال ايتديلر . مأمون بودرجه‌يه‌قدر غفلتنه تأسفله نفسنی مؤاخذه ودرحال بغداده متوجهاً مرودن حركت ايلدی .

خليفه‌نك بغداده كلمك اوزره اولديغی شايع اولدقده سهل احوال جاريه‌دن مأمونك خبرالديغنی اكلايوب استقلال واستقبالنی محافظه تداركنه قيام كوستردی . خليفه سرخسه يتشدكده اهل بغداد فضل عليهنه قيام ايتمكله فضل كيمسنی حبس، كيمسنك صقالنی نتف ايله كوستر ديكی شدتلر كندی عليهنده عداوت عموميتی

تشدیددن بشقه برفائده و برمیوب جامده ایکن بغدادلیلر بالهجوم وجودینی ازاله ایلدیلر .

فضلك مقتول اولدیغی مأمونه بالغ اولدقده قاتللرینی دردست ایدنلره اون بیك دینار ویره‌جکنی اعلان ایتمکله عباس بن هیثم دینوری فعلاً مباشر قتل اولان درت نفری طوتوب مأمونه کوتوردی . دردیده اعدام اولندیلر .

فضل مقتول اولدقدنصکره ابراهیم بن مهدی بغدادی ضبط ایتمشدر . ابراهیمك وزیری عیسی بن محمد ایشی ایکی اورطه‌سی طوتوب هم ابراهیمی اویالامق ، همده علیهنده اولانلره خوش کورنمك معامله‌سنی التزام ایده‌یور ایدی . ویردیکی امرلری اجراده کوستردیکی تعلل اوزرینه ابراهیم عیسایی حبس ایتدی .

سنهٔ مرقومه‌ده خلیفه ، حسن بن سهلك قزی بورانی تزوج ایدوب کندی کریمه‌سنی امام علی الرضا حضرتلرینه تنکیح ایلدی .

(۲۰۳) سنه‌سی شهر صفرینك اواخرنده امام مشار الیه مدینهٔ طوسده فجأةً وفات ایتمشدر . رضی الله عنه . بعض مورخین مأمونك مشار الیهی عنب مسموم ایله تسمیم

ایلدیکنی یازمش ایسه ده ابن اثیر بوروایتی تکذیب ایده‌یور .

امام علی الرضا حضرتلرینك خبروفاتی ابراهیم بن المهدینك وزیری عیسابی حبسندن برازصکره بغداده بالغ اولدی . بونك اوزرینه خلافتك بنی عباسدن زائل اوله‌جغی ملاحظه‌سیله متأسف بولنانلر ممنون وامین اولدقلری کبی وزیر عیسی دخی بین الاهالی ممدوح اولمقدن ناشی حبسی ماده‌سی ابراهیم علیهنده حرکت عمومیه یی موجب اولدیغندن بغداد اهالیسی ابراهیمی خلع ایلدیلر . ابراهیم عیسابی اطلاق وسائر تدبیرلره‌ده تشبث ایلدی ایسه ده بقای خلافتنی استحصاله کافی اسبابی دردست ایده‌میوب کندی ادملرندنده خیانت حس ایتمکله چکیلوب برطرفده اختفا ایدی ویردی .

سنهٔ مرقومه‌ده یمنده حکومت عباسیه‌نك تأثیرینه خللی کلدیکندن اورادە بنی زیاد دولتی تشکل ایلدی . وقایع تاریخیه‌سی یمن دائره‌سی تاریخی مبحثنده تفصیل اولنور انشا الله تعالی .

(٢٠٤) سنه‌سی شهر صفری اواسطنده مأمون بغداده واصل اولمشدر . وصولیله برابر امور خلافتك

حل و عقدینی ید استقلالنه المقله فتن و فساداتده سکونت رونما اولمغه باشلادی.

سنهٔ مرقومه‌ده طاهر بن الحسین رقه دن جلب ایله بغداد صاحب الشرطه لکنه نصب اولندقدن صکره خراسان ولایتی والیلکنه تعیین وارسال اولندی. امینك قتلی مأمونك رضاسنه موافق اولمدیغی ایچون مأمون طاهره قلباً باغض اولمغله خراسانه کوندرمسی کوزی اوکندن دفعی مقصدینه مبنی ایدی. طاهر وبعده اولادی خیلی وقتلر خراسانده حکومت ایلدیلر. وقایعنی خراسان تاریخی مبحثنده تفصیل ایدرز ان شاالله تعالی.

طاهر بغداده کیدرکن اوغلی عبداللهی رقه‌ده یرینه توکیل ایتمش ایدی. مأمون یحیی بن معاذی جزیره والیلکنه بالتعیین عبداللهی بغداده جلب وصاحب شرطه نصب ایلمش اولدیغی حالده یحیی بن معاذ متعاقباً وفات ایلدیکندن مصر ولایتی والیلکی عبدالله بن طاهره توجیه اولنوب نصر بن شیثك غائله‌سنی ازاله ایدنجه‌یه قدر جزیره‌ده قالمق وبعده مصره کیتمك اوزره جزیره‌یه بشقه والی تعیینندن صرف نظرله عبدالله رقه‌یه کوندرلدی. عبدالله (٢٠٩) سنه‌سنه قدر نصرك غائله‌سیله اوغراشوب سنهٔ مذکوره‌ده کوستردیکی تضییقات شدیده‌یه نصرك ارتق

مقاومته اقتداری قالمدیغندن عبدالله دخالت ایتمکله مقیداً بغداده ارسال و محبسه القا ایدلدی ·

(٢١٠) سنه سنده مخفی ابراهیم بن مهدی لیلاً نسوان قیافتنه کیروب یوزنده برقع واوزرنده زار اولدیغی حالده دردست و مأمونك حضورینه جلب ایدلدی · مأمون « یاابراهیم شو نه قیافتدر » دیدکده ابراهیم « جنایت انسانی هرقیافته قویه بیلور » دیدکدنصکره «یاامیرالمؤمنین بنم کناهم نقدر بیوك ایسه سنك عفوك دها بیوکدر · بنی مؤاخذه ایلدیکك حالده حقك ، عفو ایدر ایسه‌ك شانکدر » سویلدیکندن مأمون ابراهیمی عفو ایتمکله ابراهیم مأمونك ثناسنه دائر برقصیده انشاد ایتدی · شو بیت اوقصیده دندر ·

وعفوت عمن لم یکن من مثله
عفو ولم یشفع الیك بشافع

خلیفه (٢١٥) ده رومله غزا ایچون اسحق بن ابراهیمی بغدادده استخلاف ایله تکریت وموصل اوزرندن منبجه واورادن انطاکیه ومصیصه طرفلرینه کیدرك جزیره والیسی عباس دخی معاونت ایچون ملاطیه‌یه عزیمت ایتمشیدی · مأمون هرقله قلعه سنی ضبط ایتدکدن وکیسومه عزیمتله ایکی کون اوراده قالدقدنصکره دمشقه کتدی ·

دمشقدن ینه یلاد رومه کیدرك حرباً روملری تضییق ایتمکله ایمپراطورك طلبیله مصالحه وقوعبولدی.

(۲۱۷) ده مأمون مصره کیدوب بعض اصلاحاتدن صکره دیار رومه عزیمت واولوه یی محاصره ایلدی. مدت محاصره یوزکون ممتد اولدقدنصکره امراسندن عجیفی اوراده براغوب کندوسی طرسوس طرفلرینه عزیمتله طوانه قلعه‌سنك بناسنه باشلاندی. روملر تضییقات متماديه‌دن پك مضطرب اولدیلر. ایمپراطور صلحه طالب اولدی ایسه‌ده مصالحه منعقد اوله‌مدی.

(۲۱۸) ده مأمون خلق قرآنك مخلوقیتی اعتقادینه دعوت ایدوب بو اعتقادك ترویجی ایچون بغداده یازدیغی امر اوزرینه امام احمد ومحمد بن نوح اعتقاد مذکورك ردنده اصرار ایلدیلر.

مأمون سنهٔ مرقومه‌ده بدندون ارماغنك کنارنده ومعتصم بن هرون الرشید یاننده اولدیغی حالده ایاقلرینی صویه اوزاتوب اوطوره یورلرایدی. اوارالق یانلرینه کتیردکاری میوه‌لرك ایچنده‌کی تازه خرمادن زیاده‌سنه ییلریله درحال ایکیسنیده سیتمه یقه‌لادی. بذا ایله خلفای شدتلنوب خسته‌لکی مرض موت اتخاذ ایلدیلر.

(یامن لایموت ارحم لمن یموت) دیه‌مندن افشین بن خیذری

عرض تضرع ومناجاة ومعتصمه وصايای لازمه ادا ایتدکدنصکره سنهٔ مذکوره رجبنك اون سکزنجی کونی عزم داربقا ایلدی . طرسوسده مدفوندر .

مأمون عالم، فاضل واخلاق حسنه‌یی جامع ایدی . خلق قرآن اعتقادینه ذهابی ترجمهٔ احوالی صحیفه‌سنی لکه‌لمش و اوائل خلافتنده‌کی وقوعات اوزرینه یتن‌کبی بر بیوك دائره ملکندن ایرلمش در . هرنقدر مرودن بغداده عودتندن صکره انضباطه و محاربه‌لرله بعض فتوحاته‌ده موفق اولمش ایسه‌ده یمنك کندی زماننده الدن چقمسی ودولت عباسیه‌جه خلافتی ایامنده ضعف یوز کوسترمسیده وقایع تاریخیه‌سنی لکه‌لمشدر .

{ ابواسحق المعتصم محمد بن هرونك خلافتی }

مأمون وفات ایتدکدن صکره معتصم طوانه قلعه‌سنك بناسنی بالتعطیل بغداده عودت وعمومدن اخذ بیعت ایلدی .

(٢١٩) ده خلق قرآن مسئله‌سنی ترویج ایچون امام احمد بن حنبل حضرتلری حقنده چوق تعذیبات اجرا ایتدردی ایسه‌ده شو اعتقادینی امام مشارالیه تصدیق ایتدرمه‌مدی .

سنهٔ مرقومه‌ده اولاد علیدن محمد بن قاسم ظهور ایدرك مدینه‌ده مسجد شریفه ملازم ایکن امامته احق اولدیغنی ادعا وجوزجان و خراسان طرفلرینه عزیمتله عادات شیعه اوزره خلق آل محمددن رضایه دعوت ایلدی. عبدالله بن طاهرك قائدلریله ارالرنده محاربه‌لر وقوعیله بوزیلوب فرار ایدرکن دردست و بغدادده حبس ایدلمشیدی. محبسدن فرار ایتمکله نره‌لره کتدیکنه معلومات النه‌مدی.

ینه سنهٔ مرقومه‌ده زط نامیله برطاقم اخلاط ناس محمد بن عثمان نامنده برشخصك ریاستیله بصره طریقنده فساده تصدی ایلدیلر. معتصم عجیف بن عنبسه‌یی عسکرله کوندروب حرباً اوچیوز قدر ادملری قتل و بشیوز نفرلری اسیر ایلدی.

معتصم (۲۲۰) ده اوغلی واثقی بغدادده استخلاف ایله کندوسی قاطوله کیدرك اوراده (سرمن رأی) شهرینی بنا ایتدردی. شهر مذکور صکره‌لری تحریفه تصادفله (سامرا) دیو شهرت ویرمشدر. موقعی بغدادك بشبیك متره بعدنده‌در. معتصمدن بدأ ایله خلفای عباسیه‌نك چوغی اوراسنی دار الملك اتخاذ ایلدیلر.

(۲۲۱) ده معتصم امراسندن افشین بن خیذری

بابك الخرمینك تنكيلنه مأمور ايتدى . افشين عسكرله عراق عجم جانبنه كيدرك بابك ايله خيلى محاربه‌لر ايتدكدن صكره مرقوم بوزيلوب ارمنيه طرفنه قاچه‌رق برپطريق واسطه‌سيله دردست وسامرايه ارسال اولنديغندن خليفه‌نك امريله اعدام اولندى .

(۲۲۳) ده معتصمك روملرله محاربات شديده‌سى وقوعبولمشدر . بابك مقدمجه صقشدقده دولت عباسيه‌يه برغائله اچق فكريله روم ايمپراطورى تئوفيله برمكتوب يازوب خليفه‌نك عسكرله بلاد رومه هجوم ايتمك اوزره اولديغنى بيلدرمشيدى . ايمپراطور تحقيق ايتمكسزين يوز بيك قدر عسكرله بلاد اسلاميه‌يه چقوب ملاطيه‌يه قدر تصادف ايتديكى ممالك عباسيه‌يى برباد ايلدى . ثغور وجزيره اهاليلرندن الى سلاح طوتانلر روم عليهنده محاربه‌يه قيام ايلديلر . روملرك ايادئ اسارتلرينه دوشنلردن برهاشميه « وامعتصماه » ديو صيحه ايلدكده روملرك «ابيك» ديه استهزا ايلدكلرى دخى معتصمه خبر ويرلديكندن معتصم مناديلر واسطه‌لريله « النفير النفير » ندالرينى تعميم ايتدروب قاضى ايله شهود حضورنده اموالنك برثلثنى اولادينه وبرثلثنى فى سبيل الله وجوه بره‌ ديكر ثلثنى مواليسنه وصيت ايتدكدنصكره بلاد رومه متوجهاً حركت ايتدى .

بلاد مذکوره یه یتشدکده ایمپراطور دهامقدم عودت ایلدیکی خبرینی الدیغندن « رومك الك مقبول شهری نه‌سیدر » دیو سؤال و عموریه شهری اولدیغی جوابنی الوب عسکرله عموریه یه توجه ایلدی . شهر مذکوره یدی مرحله مسافه‌ده واقع انقره یه یتشدیکی اثناده بر بیوك روم اردوسنك ارمیناق طرفلرینه کتدیکنی ایشتدیکندن عساکر موجوده ایله انلری تنکیل ایتمکسزین اردویه کلمه‌سی ایچون ارمیناق طرفلرنده بولنان افشینه مکتوب یازدی . خلیفه اسباب محاربه‌یی اکمال ایچون بر مدت انقره‌ده اکلندکدنصکره ارمیناق حوالیسنه کیدن روم اردوسنك افشین رفاقتنده‌کی عسکره قارشو مضمحل اولدیغی خبرینی المغله کیدرك عموریه‌یی تحت محاصره‌یه الدی . قلعه‌نك هر برجنی بر جنرال عسکرله محافظه ایتمکده و منجنیقلرله اتیلان طاشلرك سوره و بردکاری رخنه‌لر درحال تعمیر ایله مقابله‌یه دوام اولنمقده ایدی . محاصره‌نك امتداد و تضییقاتك اشتدادندن قلعه خراب اولنغله عساکر مسلمین هجوم و شهری تخریب ایلدیلر . حیاتده قالان اهالی اسیر وماللری اغتنام ایدلدی . عموریه محاصره‌سی اللی بش کون امتداد ایتمشدر .

سنهٔ مذکوره‌دن متعصمك وفاتنه‌قدر جریان ایدن

وقايع مهمه و ولايانه عائد اولغله مباحث مخصوصه سنده تفصيل اولنمق اوزره بوراده ذكرندن صرف نظر قلندى ٠

(٢٢٧) سنه سى ربيع الاولنك اون سكزنجى كونى خليفه معتصم بن هرون الرشيد قرق سكز ياشنده اولديغى حالده وفات ايتمكله سامراده دفن اولنمشدر ٠

{ الواثق بالله هرون بن المعتصمك خلافتى }

معتصمك وفات ايتديكى كون اوغلى هرونه بيعت اولندى ٠

فلسطين حواليسنده بر وقتدن برو فنالق ايتمكده اولان مبرقع نام شخص بو سنه دردست و سامرايه كوندرلمكله خليفه نك امريله اعدام اولندى ٠

واثق زماننده مدينه حواليسنده فنالق ايدن بنى سليم اعرابيله اصفهان و جبال فارس و ديار ربيعه ناحيه لرنده ظهور ايدن اختلال اصلاح و يمامه ده فساد ايله مشغول اولان بنى نمير قبيله سى استيصال ايدلمشدر ٠

(٢٣٢) سنه سى شهر ذى الحجه سنك يكرمى دردنجى كونى خليفه الواثق بالله مكه طريقنده واقع هارونى نام محلده وفات ايدوب اوراده دفن اولندى ٠ اوتوز ايكى ياشنده ايدى ٠

{ المتوکل علی الله جعفر بن المعتصمك خلافتی }

واثقك وفاتنده متوکل علی اللهه بیعت اولندی .

سنهٔ مذکورهده شدتلی یغمورلر یاغدیغندن عظیم سیللر جریان ایتمکله بر ذراع عمقندهکی سطل برساعتده اوچ دفعه یغموردن طولدی . وموصل حوالیسنده یوز بیك قدر انسان سیللردن بوغولوب تلف اولدی .

(٢٣٤) سنهسنده متوکل اوغللرینه ولایت عهد اولهسی عقد ایدرك محمدی المنتصر بالله ، زبیری المعتز بالله ، ابراهیمی المؤید بالله لقبلریله تلقیب ایلدی . و هر بریسی ایچون بریسی بیاض ودیکری سیاه ایکی لوا عقد ایله ممالکندن هر بریسنه برر قسم اقطاع ایتدی .

(٢٣٧) ده ارمنیه اهالیسنك عصیانی اوزرینه عامللری بولنان یوسف بن محمد رئیس البطارقه بقراط ایله اوغلی نعمه بی طوتوب خلیفهیه کوندردیکندن بطریق موسی الیهك برادر زادهسیله سائر بطریقلر یوسفك قتلی حقنده اتفاق ایلدیلر . ارزنده بولنان موسی بن زراره بطریقك دامادی اولدیغندن اودخی اتفاقه داخل اولدی . ترون نام بلدهده ایکن اوزرینه هجوم ایله یوسفی قتل ایلدیلر . کیفیت دار الخلافهیه منعکس اولدقده متوکل

ترکلرك رؤسای عسکریه سندن بغای کبیره موصل وجزیره ولایتلرینی بالتوجیه ارمنیه‌نك اصلاحنه کتمسی و یوسفك قاتللرینی اله کتیرمسی امرینی ویردی . بغا موصل و جزیره‌دن الدیغی عسکرله ارزنه کیدرك موسی بن زراره‌یی دردست وخلیفه‌یه ارسال ایله برابر اهالی‌یی تربیه وبونلرك اتفاقلرینه داخل اولان حکاری مربوطاتندن الباق حاکمی اشوط بن حمزه ایله خیلوجه اشخاصی دخی اسیر ایتدکدنصکره کیدرك تفلیسی محاصره ایدی ویردی .

بغا (٢٣٨) سنه‌سنده تفلیسك محاصره‌سنی تشدید و شهری احراق ایتدکدنصکره برذعه ایله تفلیس بیننده اولان حرزمان قلعه‌سی اوزرینه یوریوب قلعه‌یی فتح و اوراده بولنان بطریقی اسیر ایتدی . کیسان قلعه‌سنه‌ده هجوم ایله قلعه‌یی فتح و درونده متحصن اولان عیسی بن یوسفی اخذ ایدرك مرکز خلافته کوندردی .

(٢٤٥) ده شدتلی زلزله وقوعبولوب انطاکیه‌ده بیك بشیوز خانه یقلدی . سیس اهالیسی بر صیحهٔ هائله ایشتمکله پك چوق آدم قورقولرندن فوت اولدیلر . جزیره وثغور واطنه وشام طرفلرنده دخی شدید زلزله‌لر وقوعیله لاذقیه اهالیسنك چوغی تلف اولدی .

خلیفه المتوکل علی الله قضاة وامرایی تجربه‌ده مبالغه

ومجلس عشرتده شونك بونك اوزرینه ارسلان هجوم ایتدرمك وقویونلرینه ییلان وعقرب قویدرمق کبی حاللرده بولنوب بوکبی احوال ومعاملاتندن ناشی رؤسای اتراکدن وصیف وبغای صغیر بعضیلریله بالاتفاق (٢٤٧) سنه‌سی شوالنك دردنجی چهارشنبه کونی متوکل ایله وزیری فتح بن خاقان ازاله ایدلمشدر. متوکل قرق یاشنده ایدی.

{ المنتصر محمد بن المتوکلك خلافتی }

متوکلك وفات ایتدیکی کیجه‌نك صباحی اهالی ورؤسای عسکر طوپلانوب متوکل وفتح بن خاقان یکدیکرینی تلف ایلدکلرینی حاوی امرادن احمد بن الخصیب منتصرك لسانندن یازلمش بر ورقه اوقودقدن صکره منتصره بیعت اولندی.

(٢٤٨) سنه‌سنده وصیف عسکرله غزایه کوندرلمشدر. وصیف ایله ابن الخصیب اراسنده خصومت اولدیغندن ابن الخصیب وصیفك مرکز خلافتدن تباعدینی آرزو ایده‌یورایدی. وقوعبولان تشویق اوزرینه منتصر وصیفی جلب ایله «رومك ملاطیه‌یه تجاوزلری خبر ویریله‌یور. ایکیمزدن بریمز غزایه کیتملی‌یز» دیدکده وصیف «بن کیدرم» دیمکله عسکرك تجهیز ولوازم سفریه‌سنك

تداركی ایچون ابن الخصیبه امر اعطـا واون ایکی بیك عسکرله وصیفی غزایه سـوق اولندی. وبلاد ثغوره یتشدکده درت سـنه مدت او حوالیده امور جهـادیه وحفظیه ایله اشتغال ایتمـی امری ویرلدی.

سـنهٔ مذکورەده معتز ومؤیدك ایکیسـیده ولایت عهددن خلع ایدلدیلر. بوده احمد بن الخصیبك تدبیری ایدی. متوکل علیهندەکی معامله شایع اولدیغنـدن معتز ومؤیددن هانکی بریسی خلیفه اولور ایسه کندوسنك هدف مؤاخذه اولەجغنی بیلدیکی ایچـون ابن الخصیب منتصری بالاقناع بویله یاپدردی.

منتصر سنهٔ مرقومەده فساد معده ایله خستهلنوب شهر ربیع الاخرك اون بشنجی کونی وفات ایلـدی. وفاتنده یکرمی بش یاشنده ایدی.

{ المستعین احمد بن المعتصمك خلافتی }

منتصر وفات ایتدکده موالی طاقی هارونیەده طو- پلانوب بغای کبیر وبغای صغیر واتامش نام ترك سرکر- دەلریله سائر امرای عسـکریه خلیفه انتخـابنی مذاکره ایلدیلر. ابن الخصیبك رأییله جمله طرفندن امر انتخاب مذکور الاسـامی اوچ سرکردەیه تفویض اولنـدی.

ومتوکل اولادندن خلیفه انتخابی ایشلرینه الویرمدیکندن مستعینه بیعت ایدلدی.

(٢٤٩) ده جعفر بن دینار صائفه‌ده روملرله محاربه‌لر ایدرك ملاطیه حوالیسندن پك چوق اهالی برابرجه غزا ایلدیلر. روم ایمپراطوری بالذات عسکرله هجوم وعسا- کر اسلامیه‌یی احاطه ایله ایکی طرفدن چوق عسکر تلف اولوب روملر اسلام عسکرینی بوزدقدن صکره ثغور جزیره‌یه طوغری اچلدیلر. مسلمینك اموال ونسوانی ایادیٔ غارت واسارتده قالدی. یوزلرینی میافارقینه چویردیلر. کردستان وجزیره محافظی علی بن یحیی الارمنی برادو ایله میافارقینه کیدرك بالمحاربه کندوسیله برابر درتیوز قدر مجاهد شهید اولدی. روملرك غلبه‌سی بغدادجه سؤ تأثیر کوستروب شومغلوبیت متوکل علیهنده سبقت ایدن یولسزلغك شئامتندن ورؤسای اتراکك خلا- فته غلبه‌لرندن نشئت ایتدیکنی اهالیٔ بغداد دعوی وبالاجتماع محبسده‌کی مجرمینی صالیویروب یغمایه قیام ایلدیلر. بو اتش فسادك بر شراره‌سیده سامرایه اصابتله سامرا اهالیسیده محبوسینی اطلاق ورؤسای اتراك اوزر- لرینه هجوم ایدی ویردیلر. وصیف، بغا، اتامش عامهٔ

اتراك ايله برابر مدافعه‌یه قیام ایدرك ایكی طرفدن چوق انسان مقتول ونیجه ابنیه محترق اولدی.

اتامشك بعض مظالم ومأخوذاتی اوزرینه سامراده بولنان موالی طائفه‌سی علیهنه قیام واهالیدن دخی خیلی غلبه‌لك انلرله اتفاق ایدوب اتامش مستعین ایله برابر قصرده اولدیغی حالده اتامشی قصردن طشره اخراج وپاره پاره ایتدیلر.

سامراجه اتراك واهالینك احداث ایلدكلری فتنه‌لر بربرینی ولی ایتدكله خلیفه المستعین (٢٥٠) سنه‌سنده بغداده عزیمت ایلدی. بغداده كتدیكی وقت معتز ومؤید محبوس ایدیلر. مستعینك سامرایه عودتنی التماس ایچون بعض اشراف بغداده كیدرك التماسده بولندیلر ایسه‌ده مستعین كتمیه‌جكی جوابنی ویردی.

(٢٥١) محرمنده سامراده‌كی تركلر اجتماع ایله معتز ومؤیدی محبسدن چقاروب معتزه بیعت ایتدكدنصكره اللی بیك قدر ترك عسكری بغداده طوغری یوریدیلر. معتزك برادری ابو احمد وآتراك سركرده‌لری هپ شو عسكرله برابر ایدیلر. عساكر اتراكك بغداده كلمك اوزره اولدقلری خبری الندقده مستعینك بغداد امور ملكیه وعسكریه‌سنه تعیین ایتمش اولدیغی محمد بن عبدالله

بن طاهر مقابله ایچون تدارکات عظیمه‌یه تشبث ایدرك خیلی عسکر جمع ایلدی.

معتزك برادری ابو احمد اتراك عسکریله بر طرفدن بغدادی محاصره‌یه چالشوب بر طرفدن دخی ناحیه‌لری یغمایه باشلادی.

شامده بولنان موسی بن بغا معتزك وحسن بن افشین مستعینك عسکرینه التحاق ایلدیلر. محمد بن عبدالله بغایت جسور وبهادر وامور حربیه‌جه هر درلو تصرفه مقتدر اولدیغندن مهاجلره پیاپی ارائهٔ صولتله نه محاصره‌یی اکماله میدان براقفده، نه‌ده بغداده کیرمکه یول ویرمکده ایدی. هر کون وقوعبولان محاربه‌لرده برلو قان ایله بوغورلمش چامور شکلنه کیردی. جزیره وثغور بلادنده موجود اهالینك حربه مقتدر اولانلری جزیره والیسی محمد بن خالد رفاقتیله مستعینه یاردم ایچون بغداده کلمکده ومهاجلر بغدادی استیلایه میدان بوله‌مدقلری کبی خارجدن مسابله‌یی قطعه دخی یول بوله مامقده ایدیلر. معتزك سامراده‌کی تشبثات متمادیه‌سی مستعین علیهنده‌کی قوتنی ارتره‌یور ایدی. محمد بن عبدالله ایسه تزیید قوت وارائهٔ سطوتده هیچ بر وقت انلردن کیرویه قالمیور ایدی. مهاجلر هرنقدر محاصره‌یی اطراف بغداده تعمیمه چالشدیلر

ایسه‌ده دیشاریدن ایچرویه وایچرودن دیشاری‌یه کیروب چقانلری منع ایده‌جك درجه‌یه کثیره‌مدیلر. ابن عبدالله نجون بن قیسی براز عسکرله انباره کوندروب اوراده طوپلانان اهالی ایله برلکده فراتی شق ایله صولری سامرایه طوغری صحرایه براقدیلر. سامرا حوالیسی بطاقلقلره تحول ایتدی. معتز علی بن اسحق رفاقتیله انباره عسکر سوق ایدوب محاربه‌دن و نجون بر مدت مقاومتدن صکره عبور وجسری قطع ایله بغداده عزیمت ایتمشدر. محاربه‌لر اللی بر سنه‌سی صفرندن اللی ایکی سنه‌سی محرمنه قدر ممتد اولدی.

(٢٥٢) سنه‌سنده مستعین خلافتدن چکلمشدر. سنهٔ سابقه وقایعی صره‌سنده تفصیل اولندیغی اوزره محمد بن عبدالله مستعینك اموربنی محافظه اغورنده بو نجه فداکارلقلر کوسترمش ایکن مستعین طرفندن حقنده بعض مرتبه غدر ونفاق علامتلری کوسترلدیکی جهتله ایشدن چکلدی. مستعینك یانده‌کی رؤسای سائره ارتق ایش باشنه چقه‌بیله‌جك امیددن ایرلدیغنی تفهیم ایله چکلمکه مستعینی الزام ایتدیلر. سنهٔ مذکوره محرمنك التنجی کونی مستعین خلافتدن فراغت وعائله‌سیله برابر رصافه‌ده واقع حسن بن سهلك قصرینه عزیمت ایدوب اورادن مکه‌یه

کیتمك استدی ایسه ده منع ایله واسطه ارسال وتوقیف ایدلمشیدی . طقوز ای محبوس قالدقدنصکره سامرایه دعوت اولنه رق اثنای راهده مقتول اولمشدر . رحمة الله علیه .

{ المعتز بالله زبیر بن المتوکلك خلافتی }

مستعیندن صکره المعتز بالله زبیر بن المتوکله بیعت اولنوب محمد بن عبدالله بن طاهر بغداد امارتنده ابقا ایدلدی .

عساکر اتراك رؤساسندن وصیف وبغا ایله رفیقلری خلافت علیهنده هروقت حرکت ایتمکه الشمش اولدقلرندن بونلرك اورطه دن قالدیرلملرینه لزوم کوریله یور ایدی . محمد بن عبداللهك امراء عسکریه سندن محمد بن ابی عون وصیف وبغانك اعداملری حقنده معتزك برادری ابواحمده سوز ویرمشیدی . معتز محمد بن عبداللهه بر مکتوب یازوب رؤساء مرقومه اسملرینك دواویندن ترقین قیودینی امر ایتدی . محمد بن عبدالله شو امرك حکمنی اجرا ایتمیه رك تأخیر ایلدی ایسه ده عساکر اتراکك بعضیلری کیفیته کسب وقوف ایتدکلرندن وصیف و بغایه اخطار ایلدیلر وایکیسیده محمد بن عبداللهك یاننه واروب محمد

بن عون علیهنده بعض افادات وتهدیدات سردیله حقلرنده حس ایتدکلری معامله‌نك اجراسی مراد ایدلدیکی حالده بومعامله‌نك اجراسی قولای شی اولمدیغنی دخی سویلدیلر. ابن عبدالله بعض مرتبه تأمینات اعطاسیله حدتلرینی تسکین ایلدی.

ارمنیه والیسی علا بن احمد معتزك قرنداشی مؤیده بشبیك دینار کوندروب امورینه تقویت ویرمك اوزره عیسی بن فرخان شاهی دخی یانته کوندرمشیدی. مؤید عیسی واسطه‌سیله اتراکی علیهنده تحریك ایلدیکی خلیفه‌یه خبر ویرلدیکندن ایکیسیده تلف ایدلدیلر. مؤیدك وفاتی عقیبنده معتز دیکر برادری ابو احمدیده حبس ایتمشدر.

سنهٔ مذکوره‌ده موصل حوالیسنده مساور نامنده برخارجی ظهور ایدوب ایکیوز التمش اوچ تاریخنه‌قدر حادثه‌سی اوزامش اولمغله تفصیل وقایعی موصل تاریخی مبحثنده کوستریله‌جکدر ان شا الله تعالی.

(٢٥٣) ده اتراك عسکری وظایف مطالبه‌سنه قیام ایله وصیفك یانته آدم کوندردکلرندن وصیف کلام باردله جواب ویردی. عساکر مرقومه وصیفی قتل ایلدیلر.

سنهٔ مرقومه‌ده یعقوب بن لیث الصفار ممالك عباسیه‌دن

هرات و نوشنجی ضبط ایله بنی صفـار دولتنی تشـکیل ایلدی .

(٢٥٤) ده بغا الشرابی خلیفه المعتزی بغداده عزیمته تشویق ایدرك معتزك موافقت ایتامسنه و امراء سائره نك بغا علیهنده کوستردکاری خصومته مبنی بغا قتل ایدلدی .

سنهٔ مذکوره ده احمد بن طولون مصر ولایتی و ایلکنه تعیین اولنوب کتدکجه امورنده قوت حاصل اولمغله مصر حوالیسی دخی دولت عباسیه نك ید استقلالندن چقمغه باشلادی .

(٢٥٥) سنه سنده ترك عسکری تراکم ایدن اللی بیك دینار وظیفه لرینی طلب ایدرك خلیفه المعتز اوزرینه هجوم ایلدیلر . خزینه ده اقچه بولنمدیغندن معتز اناسی قبیحه دن تعویضاً اقچه استدی ایسه ده قبیحه نقد موجودی اولمدیغی جوابنی ویردی . صالح بن وصیف و امراء سائره عساکر مرقومه نك مدافعه سـنه قیام ایتمش اولدقلری حالده منع ایده مدکلرندن اتراك و مغاربه و فراعنه طـائفلری بالاتحاد معتزی حبس ایلدیلر . محبوسـاً وفات ایتمشدر . وفاتنده یکرمی درت یاشنده ایدی . رحمة الله علیه .

{ المهتدی محمد بن الواثقك خلافتی }

معتزدن صکره سنهٔ مذکوره شعبانك یکرمی سکزنجی

چهارشنبه کونی المهتدی ابو عبدالله محمد بن واثقه بیعت اولندی .

معتزك اناسی قبیحه اختفا ایتمشیدی . کزلندیکی قصرده خلاصی ممکن اولمیه جغنی اکلادیغندن میدانه چیقمقله یدنده بر ملیون اوچ یوز بیك دینار و بیك بشیوز درهم زمرد و اول قدر مجوهرات سائره و خیلوجه قیمتدار اشیا ظهور ایتمش و هپسنی صالح بن وصیف النددن المشدر . مزبوره اللی بیك دیناری اوغلندن دریغ ایله بو یوزدن بر بیوك فنالغه سببیت ویرمشیدی . سامرادن طرد ایدلدکله مکه یه کیدرك وفاتنه قدر اوراده قالدی . مؤخراً بغا الشرابینك اوغلی موسی عسکرله سامرایه عزیمتله صالحی قتل و قبیحه دن الدیغی شیلری غصب ایلمشدر .

سنهٔ مرقومه ده بصره حوالیسنده صاحب الزنج خروج ایدرك فساداتی ایکیوز یتمش سنه سنه قدر ممتد اولمغله وقوعاتنی بصره وقایع تاریخیه سی مبحثنده ذکر ایده جکز .

(٢٥٦) سنه سنده مهتدی امراء اتراکدن بابکیالی موصل حوالیسنده کی مساور خارجینك تنکیلنه مأمور ایدوب موسانك قتلنده بابکیاله امر ایلدی . و موسی کیفیته کسب وقوف ایلدیکندن مهتدی علیهنده بعض .

فسده ايله اتفاقه باشلادى . بابكيال ايسه موسى حقنده برشى ياپمقسزين سامرايه عودت ايتمكله خليفه بابكيالى اعدام ايتدرمشدر .

خليفه موسى ايله حرب ايچون سامرادن چقدى ايسه ده يانده اولان عسكرك اكثرى اتراك اولديغندن (الجنس الى الجنس يميل) مدلولنجه ترك طاقلرى قبل المحاربه ايريلوب موسانك عسكرينه التحاق ايلديلر . مهتدى يالكز قالوب عودتله سامراده احمد بن جميلك خانه سنده اختفا ايتدى . تركلر بالتحرى بولوب احمد بن خاقانك خانه سنه كوتورديلر . واوراده شربت شهادتى كندوسنه ايچيرديلر . بو وقعه سنهٔ مذكوره رجبنده ومهتدى اولوقت اوتوز سكز ياشنده ايدى .

مهتدى صلاح وتقواده خلفاى عباسيه نك جمله سنه فائق وهر درلو محامد وسيرت حسنه يى جامع ايدى . لكن سؤ حال ومفسدتك رواجى اولديغى دورلرده حسن حال اصحابنك رغبتى اوليه جغى ومهتدينك زمانى دخى او دورلردن معدود بولنديغى جهتله حسن حالى رؤساى مرقومه يه خوش كورنميور ايدى . رحمة الله عليه .

﴿ المعتمد على الله احمد بن المتوكلك خلافتى ﴾

مهتدى طوتيلوب توقيف اولنديغى وقت معتمد محبوس

ایدی . بالاخراج کندوسنه بیعت اولندی . مهدینك وفاتی معتمدك بیعتندن بر کون صکره در .

(۲۵۷) ده یعقوب بن لیث بلخ و نوشاد و کابلی وحسن بن زید العلوی جرجانی ضبط ایلدی .

(۲۵۸) ده احمد بن طولون مصرده استقلالنی اعلان ایتمش و (۲۶۱) ده ماوراء النهرده بنی سامان دولتی تشکل ایلمش اولمغله وقایع تاریخیه‌لری مبحث مخصوصلرنده یازیله جقدر .

(۲۶۷) ده روم ایمپراطوری عسکرله ملاطیه‌یه عزیمت ومرعش اهالیسی ملاطیه‌لولره معاونت ایدرك محاربه‌ده روملر منهزم اولدیلر .

خلیفه المعتمدك زمان خلافتنده ادارهٔ امور برادری موفقك ید استقلالنده ایدی . خلیفهٔ مشارالیه بو حالدن پك مضطرب اولدیغندن (۲۶۹) سنه‌سنده مصر حاکمی ابن طولون ایله خفیاً مخابره ایدرك مصره کیتمك و ابن طولونك معاونتیله استقلالنی اله کتیرمك افکارینه ذاهب اولمش وابن طولون مع التشکر قبول ایله خلیفه‌یی کوتورمك اوزره رقه طرفلرینه عسکر ارسال ایتمش ایدی . خلیفه او حوالی‌یه طوغری کیتدی ایسه‌ده موصل والیسی ابن

کنداجق شو حرکتنده‌کی محاذیری بالتفهیم خلیفه‌یی ارضا وسامرایه اعاده ایتدی ․

(۲۷۱) ده معتمد خراسان حجاجنك بعضیلرینی حضورینه جلب ایله خراسان ولایتنی محمد بن طاهره توجیه وعمرو بن لیثی کافهٔ مشاغل واعمال ولایتدن عزل ایدرك نامنی ملعون عد ایلدیکنی اعلان ایلدی ․ وعمرو ایله حرب ایتمك اوزره صاعد بن مخلدی فارسه کوندردی ․ صاعد عسکرله کیدرك عمرو بن لیثك مقابله ایچون کوندردیکی اردویی بوزمش اولدیغندن واسطه عودتنده موفق یاننده بولنان سرکرده‌لرك جمله‌سنی استقباله چقاردی ․ سرکرده‌لر عموماً صاعدك رکابنده پیاده یوریمکده وصاعد تکبرندن هیچ بریسیله تکلم ایلمامکده ایدی ․ از وقت کچدکده موفق صاعد ایله بوزیشوب کندوسنی وادملرینی توقیف وخانه‌لرینی یغما ایتدردی ․

(۲۷٤) ده خلیفه‌نك برادری موفق عمرو بن لیثی اخذ ایتمك اوزره عسکرله کرمانه وکرماندن سجستانه کیدرك برایش کوره‌مکه موفق اولمقسزین عودت ایلدی ․

(۲۷٥) ده جزیره عاملی ابن ابی الساج ایله مصر حاکمی خارویه ارالرنده اختلاف یوز کوستردیکندن خارویه ابن ابی الساج ایله محاربه ایتمك اوزره عسکرله

مصردن حركت وشامه طوغرى عزيمت ايلدكده ابن ابى الساج مقابله ايچون كيدرك دمشق جوارنده ثنية العقاب نام محلده بالمحاربه بوزلديغندن حمصه طوغرى فرار وخمارويه تعقيب ايلدى . خمارويه حمصه تقرب ايلدكده ابن ابى الساج ينه حربه باشلادى ايسه ده بو دفعه ده منهزم اولمغله حلبه واورادن رقه يه طوغرى چكلدى . خمارويه ارقه سنى براقيوب فراتى عبور ايله بلاد جزيره دن بلد (سنجار مركزى) نام قصبه يه قدر ارقه سى صره كندكده ابن ابى الساج ديكش طوتدره ميوب حديثه يه قاچدى . خمارويه بلدده اقامت ايتدى . ابن ابى الساج حديثه ده دخى طورمغه جسارت ايده مديكندن فرار ايتمكله نره يه كتديكى بيلنه مدى . خمارويه اسحق بن كنداجق طرفنه جلب وعسكرله ابن ابى الساجى تحرى يه مأمور ايلدى . ابن كنداجق ابن ابى الساجك تكريت طرفلرينه كتديكنى تحقيق ايتمكله اوراره طوغرى يوريدى . ابن ابى الساج خبر الدقده دجله يى كچوب اوته طرفره فرار وابن كنداجق يانده بولنان اون بيك عسكرله ابن ابى الساجك اوزرينه كيتمك اوزره ايكن ابن ابى الساج ايكى بيك اتلو ايله دجله نك جزيره جهتنه عبور وموصله طوغرى عزيمت ايدرك دير اعلايه نزول ايلدى . ابن

کنداجق یوزینی موصله چویروب موصلك الت طرفنده‌کی قصر حرب اوکنده یکدیکریله بالمحاربه ابن کنداجق منهزماً رقه طرفنه قاچدی. ابن ابی الساج بالتعقیب غلبه‌سنی موفقه بیلدردی. موفق بیان ممنونیتله برابر کوندره‌جك امداد عسکرینك وصولنه قدر توقف ایتمسی امرینی ویردی ایسه‌ده امر مذکورك ورودنده ابن ابی الساج فراتك شامیه جهتنه چکمشیدی. ابن کنداجق بوزلدقدن صکره خمارویه‌ك یاننه کیدوب الدیغی عسکرله فراته طوغری یوریدی. بریسی فراتك اوته یوزنده دیکری بروطرفنده اولدقلری حالده ابن کنداجق برفرقهٔ عسکریه‌یی بغتةً فراتدن چکیروب ابن ابی الساجك عسکرینه هجوم ایتدر دیکندن ابن ابی الساج منهزماً موصله واورادن بغداده قاچدی. وابن ابی کنداجق جزیره‌دن دیارربیعه ودیار مضر جهتلرینی بالاستیلا یرلشوب ابن ابی الساج اطاعت وخدمتنه مقابل موفق طرفندن اذربیجان ولایتی والیلکیله تلطیف اولندی.

(٢٧٦) ده موفق واسطدن بغداده کیدرك معتمدی مدائنده ترك ایله اوغلی المعتضده برخدمت ایچون عزیمت امرینی ویردکده المعتضد «خلیفه بکا شام ولاینی والیلکنی توجیه ایتمشدر. بن شامدن بشقه بریره کیتمم» دیمکله موفق

معتضدی خانه‌سنده بر اوطه‌یه حبس وچقه‌مامق اوزره بعض مأمورینك تحت محافظه‌سنه اعطا ایلدی. معتضد موفقك مرض موتنه قدر محبوس قالمشدر.

(٢٧٨) ده خلیفه‌نك برادری الموفق ابواحمد بن المتوکل وفات ایدرك رصافه‌ده دفن اولندی. رحمة الله علیه. وفاتنه‌قدر تفرد وامور خلافتی کندوسی اداره ایتمکله معتمد علی اللهك النده برشی یوغیدی. ولیعهد موفق 'اندن صکره مفوض بن معتمد اولدیغی حالده موفق وفات ایلدیکی جهتله مفوضدن صکره ابوالعباس المعتضد بن الموفق ولیعهد تعیین ایدلمشدر.

سنهٔ مرقومه‌ده کوفه‌ده قرامطه نامیله برطائفه ظهور ایدرك کندولرینه مخصوص عقاید فاسده‌یی اعلان وشو عقایده خلقی دعوتله برابر فسادات عظیمه ایقاعنه مباشرت ایتمشلردرکه بونلرك یوزلرندن بك چوق فنالقلر ومضرتلر تحدث ایتمش وبوفنالقلر خیلی وقتلر ممتد اولمش اولمغله عقیده‌لری ایله وقایع تاریخیه‌لری مبحث مخصوصنده تفصیل اولنه‌جقدر ان شا الله تعالی.

(٢٧٩) ده مفوض بن معتمد ولایت عهدن خلع اولنه‌رق ولایت عهد معتضد بن موفقده تقرر ایلدی.

سنهٔ مذکوره رجبنك اون طقوزنجی بازار ایرتسی

کونی خلیفه المعتمد علی الله اللی یاشنده اولدیغی حالده
بغدادده وفات ایدرك نعشی سامرایه ارسال واوراده دفن
ایدلدی. رحمة الله علیه.

{ابوالعباس المعتضد بالله احمد بن الموفقك خلافتی}

معتمدك وفات ایتدیکی کیجه‌نك صباحی بغدادده معتضده
بیعت اولندی.

سنهٔ مذکورده مصر حاکمی خارویه حسین بن
عبداللهی هدایای کثیره ایله معتضده کوندروب معتضد
قبول وخارویه‌نك قزنیده تزوج ایتمشدر.

(۲۸۰) ده معتضد موصل حوالیسنه کیدرك جزیره
طرفلرنده برمدتدن برو شقاوته دوام ایتمکده اولان بنی
شیبان قبیله‌سنی حرباً تنکیل ایلدی. و(۲۸۱) ده بالمحاصره
ماردین قلعه‌سنی حسین بن حمدانك ید استیلاسندن نزع
ایتدی.

معتضد شجاعت وغیرت فطریه‌سیله برابر مقصدینی
وجوده کتیرنجه‌یه قدر اجراده مصر اولدیغی جهتله
هرطرفی قورقوتدی. بناءً علیه مخالفت اوزره بولنان
رؤسانك هیچ بریسی زمان خلافتنده مخالفته دوام
ایده‌میه‌رك جمله‌سی بالاستیمان دخالت ایتمشدر.

معتضد موصل اعمالنك اموالنى جبايته نصر القشورى-
بى تعيين وبغداده عودت ايتدى . نصر مأموريتنى ايفا
ايدركن خارجيلر ممانعت كوستردكلرندن بالمقاتله رؤساى
خوارجدن جعفر مقتول اولدى . ورئيس الخوارج
هرون عسكرله نصرك اوزرينه يوريدى ايسه ده عسكرى
بوزلدى . معتضدك اقبال دولت وموفقيتى اسلافنك
چوغنه فائق اولديغندن خارجيلر دخى بربر اورطه‌دن
قالدرلمشدر .

سنهٔ مرقومه‌ده معتضد اوغلى المكتفى على يه رى
وقزوين وزنجان وابهر وقم ودينور وهمدان حواليسنى
اقطاع ايلدى . رى عاملى حسن بن على رافع بن ليث
ايچون مكتفيدن امان طلب ايتمكله تأمين ايدلدى .

(٢٨٢) ده معتضد موصله كيدرك اسحق بن ايوب
ايله حمدان بن حمدونى يانته استدى . اسحق اجابت
ايتدى ايسه ده حمدان ماردين جوارنده واقع دير
زعفرانده تحصن ايلدى . اوغلى حسين دخى برابر ايدى
معتضد وصيف ونصر القشورى ايله اوزرلرينه عسكر
سوق ايلديكندن حسين بن حمدان استيمان ايتمكله معتضدك
يانته كوندرلدى . وصيف حمدانك دردستى ايچون
كيتدكده حمدان عسكرله حربه باشلادى ايسه ده منهزماً

دیار ربیعه یه قاچشدر . وصیف ارقه سنی براقدیغندن اسحق بن ایوب واسطه سیله دخالت کوستروب معتضدك یانته بالارسال حبس اولندی .

سنهٔ مرقومه ده معتضد موصلدن جبله متوجهاً عزیمتله کرخه واردقده اوراده تفرد ایتمش اولان عمر بن عبدالعزیز بن ابی دلف فرار ایتدی . تحریسی ایچون وزیر عبیدالله بن سلیمان ری طرفلرینه کوندرلدکده عمر امان طلب ایتمکله بالتأمین کندوسنه واهل بیتنه خلعت اکسا اولندی .

(۲۸۳) ده معتضد بتکرار موصله کیدرك رئیس الخوارج هرونی بوزدقدن صکره کندوسنی دردست وبغداده کوتوروب اوراده صلب ایلدی .

(۲۸٤) ده منجملر یغمورك کثرتندن سولر طغیان ایدرك اکثر اقالیمی صوباصه جغنی استخراج ایتمشلر ایدی . بالعکس سنهٔ مزبوره ده بردرجه ده قوراقلق اولدی که چوق یرلرده اهالی استسقایه چقدی .

(۲۸٥) ده معتضد بالذات کیدرك دیار بکری ضبط ایلدی . دولت عباسیه نك بوندن مقدم یوزکوسترن ضعفندن بالاستفاده ممالکنك چوغنی متغلبلر وخارجیلر یداستیلالرینه الدقلری کبی دیار بکرله ملحقاتیده ایکیوز

الى اثنى سنه سنده عيسى بن الشيخ آمد ده بو منغلب
بو استيلاسنه يكرمى اوتوز سنه لرينه وارث و ولادينك
الرنده قالمشيدى . معتضد بالله بورايى ضبط ايدرك عسكره
اوغلى مكتفى بالله يى والى تعيين ايلدى . ورثه جوارنده
قلعه ايتدى ولكن بعض امرايى دخى بلا محاربه اوزرلرنده
ديار بكره الحاق ايلدى .

(٢٨٧) ده محمد بن ابى الساج حامى وصيف
ملاطيه صوفيه لرينى ثغور ولايتى والبلكى خليفه دن
نيابت ايتدى ولدى حامى موافقت كوسترديكى جهتله
جزيره يه عزيمت و ديار مضرى استيلا ايلمكه معتضد
عسكريله بغداددن حركت و كيدرك وصيف عسكرينى
پريشان ايدرك كندوسنى قتل و حبس ايلدى .

(٢٨٨) ده ثغور ولايتى والبسى حسن بن على
صائفه ده روم ملكه غزا ايدرك بعض قلاعى تسخير ايلدى .
ترغيب ايتديكى امرا ايله عودت ايدركن حلب والى حسن
كيسومه قدر تعقيب ابن شيبك قدر امرا تشريدر .

(٢٨٩) ده خليفه ابو العباس المعتضد خمسه ثوب
ربيع الآخره يكرمى ايكنجى كيجه سى قرق يدى ياشنده
واليكى حال ده وفات ايلدى . شجاعت ورصانته كذا

توجه ایتمش . زمان خلافتنده غریبه شیلر مصرده
اولمشدر کی کوریلمش . رحمة الله علیه .

(المکتفی علی بن المعتضد خلافتی)

معتضدک وفاتنده اوغلی مکتفی حرمنده ولیعهد ایدی
مصرده ایمش . سلطنته کوریکیدی [illegible]
کوفی بعده حریت واحد بیعت ایتمش .

(٢٩٠) سنه مکتفی قرامطه ده شخصیه جوقی محاربه لر
ایدرك غلبه ایتمشدر .

احمد بن طولون زماننده برو مصر و مؤخرا شام
طولون عائله سنك يدنده بولنمشدی . (٢٩٢) سنه سنده
المکتفی محمد بن سلیمان قوماندسیله سوق ایلدیکی اردو
دمشقی استیلا ایتدکدن صکره مصره کیتمشدی . مصر
حاکمی هارون بن خمارویه مقاومت ایچون جمع ایتمش
اولدیغی عسکرك رؤساسی خلیفه نك عسکرینه التحاق
ایتدکلرندن هارون کندی طرفنده قالان جنود ایله مقاومته
قیام ایلدیکی آنده عسکرك اراسنده اختلاف ظهور
ایدرك واختلافی تسکین ایچون عسکر ایچنه کیرمکده
مغاربه دن بری مزراقیله عرق ایردی . هارونك
وفاتندن صکره یرینه عمیسی شیبان ایچون بیعت ایدلدی

حاضرك نتيجـهٔ وخيمه‌سنی بالملاحظـه محمد بن سلیماندن استیمان ایلدیکندن تأمین ایدلمش اولدیغی حالده خوفـه ذاهب اولوب فرار ایتدی. زه‌لرده قالدیغی بیلنه‌مدی. محمد مصری استیلادن صکره بنی طولوندن موجـود اولانلری اموال واشیالریله برابر خلیفه‌یه ارسال ومصرك النديغنی تبشیر ایلدی.

سـنهٔ مذکوره‌ده موصل ولایتی والیلکی ابوالهیجا عبـدالله بن حمدانه توجیه اولنمغـله بنی حمدان خاندانی خیلی زمان موصل وجزیره ودیار بکر وحلب ممالکنده حـکومت ایلدیلر. بونلره عائد وقوعات تاریخیه مبحث مخصوصنده تفصیل اولنه‌جقدر.

(٢٩٥) سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك اون ایکنجی کیجه‌سی خلیفه المکتفی بالله ابو محمد علی بن المعتضد اوتوز اوچ یاشنده ایکن وفات ایلدی. رحمة الله علیه.

﴿المقتدر بالله جعفر بن المعتضدك خلافتی﴾

مکتفی وفات ایتدکده مقتدر بالله‌ه بیعت اولندی. مقتدر یوم بیعتده اون اوچ یاشنده ایدی. بعدالبیعه قضاة ورؤسـای عسکر حداثت سـنی جهتیله خلافتی اداره ایده‌مز دیه‌رك مقـتدرك خلعنی قرارلاشـدردیلر.

(٢٩٦) سنه‌سی ربیع‌الاولنك برنجی کونی الراضی بالله عبدالله ابن المعتزه بیعت اولندی ایسه‌ده عبدالله یکرمی درت ساعت قدر خلیفه اوله‌بیلوب مقتدرك خانه‌سنده موجود اولان غلمان ایله ابن المعتزك غلمانی یکدیکریله مقاتله ایلدکلرندن بالآخره عبدالله بن المعتزك ادملری طاغیلوب کندوسی اختفا ایلدی. اختفا ایلدیکی محلدن بالاخراج اعدام اولنمشدر. رحمة الله علیه.

سنهٔ مذکوره‌ده افریقیه‌ده دولت علویه تشکل ایتمکله وقایع تاریخیه‌سی مبحث مخصوصنده تفصیل اولنور.

(٢٩٩)ده مقتدر وزیری ابوالحسین بن‌فراتك اموالنی مصادره وکندوسنی حبس ایله ابوعلی محمد بن یحیی بن عبدالله‌ی وزارته تعیین ایلدی. ابن فرات وزارتده استخدام اولندیغی مدتجه ادارهٔ امور وزارت اوغللرینك یدلرنده قالوب مناصب بیع من یزیده وضع اولنمشیدی. بناءً علیه ولاة وعمال متوالیاً تبدل ایدرك حتی یکرمی کون ظرفنده کوفه‌یه یدی عامل تعیین اولنمشدر. بوحاللر ابن‌فراتك سبب نکبتی اولدی.

(٣٠١) ده عبدالله الفاطمی مغربدن عسکرله کلوب اسکندریه‌یی وفیومی استیلا ایتمش اولدیغی حالده خلیفه

مقتدرك جنود كافيه ايله كوندرديكى مونس مغاربه‌يى حرباً او حواليدن چقاردى.

(۳۰۲) ده مقتدر، ابن جصاص ديمكله معروف حسين بن عبدالله جوهرينك اموالنى مصادره ايتمشدركه اموال مذكوره‌نك قيمتى برمليون دينارايدى.

(۳۰۵) ده روم ايمپراطورى طرفندن تأييد سلم ومصافاة ايچون بغداده ايكى سفير كوندرلمكله نمايش اولمق اوزره اماكن وسفاين تزيينات فاخره ايله دوناديلوب يوز اللمش بيك نفر عسكر سفيرلرك ممرلرنده صف‌بسته اولدقلرى حالده اقامه وسكز بيك نفر خدام، كرانقيمت البسه ايله ايستاده ايديله‌رك پك‌چوق تجملات اختيار اولندى. وسفيرلر مقتدرك حضورينه قبول ايله حقلرنده رعايت مخصوصه كوسترلدى.

(۳۰٦) ده مقتدر بغدادده مرضا ايچون برمنتظم ومكمل خسته‌خانه تأسيس ايتدرمشدر.

(۳۱۲) ده وزير سابق ابن فرات ايله اوغللرى اعدام اولندى.

(۳۱٤) ده روملر ملاطيه حواليسنه تجاوزله صارقندى يلقده بولنمش اولدقلرى حالده ملاطيه اهاليسى بالدفعات

مدافعه ایتدیلرسه‌ده مغلوب اولدقلرندن روملر شهری یغما و خراب ایلدیلر.

(٣١٧) ده خدام و نسوانك اموردولته مداخله‌لری واموال وضیاعجه کلیتلی ثروت اله کتیردکلری شایعه‌سیله رؤساء عسکر خلیفه المقتدری عائله‌سیله برابر مونسك قوناغنه کوتوردیلر. مونس مقتدری تحت محافظه‌یه الدی. سنهٔ مذکوره محرمنك یدنجی کونی مقتدرك قرنداشی محمد بن المعتضد جلب ایله مسند خلافته اجلاس ایدیلوب القاهر بالله دیو تلقیب اولندی. عسکر اوچ کون صکره قاهردن جلوس بخششی استدیلر. قاهرك یاننده اقچه اولمدیغندن برشی ویره‌مدی. جمعیت مونسك قوناغنه عزیمت و مقتدری اخذ ایله معززاً دار الخلافه‌یه کوتوروب مسند خلافته اجلاس ایلدیلر. بوندنصکره مقتدر قاهری جلب ایله « وقعه‌ده سنك کناهك اولمدیغنی بیلورم » دیه‌رك بالتلطیف انا سنك یاننده معززاً اقامه ایله حقنده حرمت و حسن اعاشه‌سنه دقت ایلدی.

سنهٔ مذکوره‌ده (عسی ان یبعثك ربك مقاماً محموداً) آیهٔ کریمه‌سنك تفسیرندن طولایی بغدادده حنابله و سائرلری بیننده اختلاف حاصل اولوب بو اختلافدن بربیوك فتنه حدوث ایتمکله ابوبکر المروزی الحنبلی واصحابی آیهٔ کریمه

« جناب حق حضرت پیغمبری کندوسیله برابر عرشده اقعاد ایدر معناسنه‌در » دیدیلر .

طائفهٔ اخری « بوندن مراد شفاعت در » دیه‌رك بینلرنده قتال وقوع بولمغله ایکی طرفدن چوق نفوس مقتول اولدی .

(٣١٨) ده پیاده عسکری بغداددن چقاریلوب بعض مرتبه فنالق وقوعه کلدی . مقتدر خلافته اعاده اولندیغی وقت غیرتنی التزام ایدن طاقم پیاده عسکری ایدی . بونلر بو ایشی کوردکدنصکره امور خلافتی ید استقلاللرینه مفوض وخلافتی کندولرینه تابع عد ایدرك شر ومضرتی آرتمقدن خالی اولمدیلر . وارزاق میریه‌یی کندی اولاد ومعارفلرینه حصر ایدرك بونلرك اسملرینی دیوان عسکره قیدو املا وخارج استحقاق وظیفه‌لر اعطا ایتدیلر .

وظیفه‌لرینك مقدار شهریسی یوز اوتوز بیك دیناره بالغ اولدی . سواریلر معاش استدکجه بیت المالده اقچه یوقدر جوابنی ویرلمکده' پیاده‌لر وظیفه‌لرینی مع زیادهٔ المقده ایدیلر . سواریلر بو معامله‌دن غضبلنوب پیاده‌لرك علیهلرینه قیام ایدی ویردیلر .

ارالرنده مقاتله یوز کوستردی . مقتدرك صاحب الشرطه‌سی محمد بن یاقوته ویردیکی امر اوزرینه محمد

پیاده‌لری جبراً مقتدرك قوناغندن چقاروب « بغداددن چقمازلر ایسه حبس وخانه‌لری هدم ایتدریلور » دیو منادیلر ایله ندا ایتدردی . پیاده‌لر دها زیاده حدتلنوب تجاوز کوستردکلری صره‌ده ایچلرندن برجماعت مغلوب اولمغله طوتیلوب ضرب وصقاللری تراش ایدلدی . خدمه طاقندن زنجیلری پیاده‌لر ایچون تعصب استیلا ایتمکله هیجان کوسترمکه باشلادیلر . محمد پیاده‌لره مخالف بولنان برجماعتله شدت ارائه‌سنه مسارعت وبعضیلرینك خانه‌لرینی احراق ایلدی . شوحریق ایچنده برطاقم نفوس دخی تلف اولمشدر . پیاده‌لر بغداددن چقوب واسطه کتدیلر . واوراده باشلرینه خیلی غلبه‌لك طوپلاندیغندن واسط عاملنی طرد ایدی ویردیلر . مونس شو فسادك تسکیننه مأمور اولمغله عسکرله کیدرك چوغنی قتل وبقیه‌سنی طرد ایتمکله بونلرك ارتق رأیتلری اچله‌مدی .

(٣١٩) ده مقتدر ایله مونس بیننده وحشت تجدد ایلدی .

سبی بغداد صاحب الشرطه‌سی محمد بن یاقوتك خلیفه نزدنده تزاید عتباری ایدی .

(٣٢٠) ده بعض اصلاحات بهانه‌سیله خلیفه مونسی موصله کوندروب ارسالنی متعاقب املاك واموالنی

ضبط ومونسله حرب ایدرك دردستنی خفیاً بنی حمدانه
اشعار ایتدی. مونس موصله یاقن واردقده بنی حمدانك
حرب ایچون حاضرلدقلری عسکری بوزوب طاغتدقدن
وموصلی ضبط ایله برمدت اوراده قالدقدن صکره عودت
ایدرکن تکریته یتشدکده بغدادده بولنان عسکرك ارزاق
طلبیله فتنه چیقارمغه قیام ایلدکلرینی ایشتدیکندن سرعتله
عزیمت وباب شماسیه یه نزول ایلدی. مقتدر عسکرك قیامی
اوزرینه دایی زاده‌سی هرونی فتنه‌نك تسکیننه مأمور
ایتمشیدی. هرون اتش فتنه قولایلقله باصدیریله‌جق
درجه‌یی چمش اولدیغنی کورمکله کتمکه جسارت
ایده‌مدی. مقتدر جلوس ایدرکن خزینه‌نك یتمش ملیون
دینار نقود موجوده‌سی وار ایکن اسراف وسفاهتله
هپسنی محو ایتمش ومال وقوتیله خصماسنی تسکینه اقتداری
قالمدیغی کبی عسکرك چوغیده خلافکیری بولنان مونسه
مائل بولنمش ایدی. واسطه عزیمتله بصره، اهواز، کرمان
طرفلرندن عسکر طوپلامغی تصور ایلدی. امراسندن
محمد بن یاقوت بالذات عسکره کورینورده نصیحت
ایدر ایسه جمعیت کندوسنه دونر مطالعه‌سنه ذهاب ایله
بشقه طرفه کتمکدن منع ایلدیکندن مقتدر بعض فقهایی
جمع ایله الرینه مصاحف شریفه ویروب کندوسی

بر یوکسك تپه اوزرنده طوردی. یاننده طوپلانمش اولان عسکری جمعیت اوزرینه سوق ایتدکدنصکره اشاغی اینوب بر امیر کتورنه اون، بر باش کتورنه بش دینار بخشش ویریله جکنی اعلان ایتدی ایسه ده عسکری بوزیلوب دشمنلرندن مغاربه طاقی اطرافنی صاردیلر. «بنم کیم اولدیغمی بیلیورمیسکز» دیدکده «اوت کیم اولدیغکی بیلورز» دیه رك مغاربه نك بریسی طرفندن شهید ایدلدی. اوتوز اوچ یاشنده ایدی. رحمة الله علیه.

مقتدر تسیب وضعف اداره اصحابندن ایدی. مدت خلافتنده هر ایش ایچروده بولنان نسوان وخدامك اللرنده قالمش ومقربلرك ارتکاب ایله انتخاب ایلدکلری نا اهللر ملکه مسلط اولوب مظالم وارتشا غیرت وحمیت سیاسیه یه غلبه ایتمشیدی. هر کس کندوسندن متنفر وزوالنه منتظر ایدی. معتضد ومکتفی زمانلرنده نفوذ خلافت شان دولته لایق بر درجه ده ایکن مقتدرك زماننده او نفوذی خذله واسافل مقوله سی غصب ایتدیکندن حقنده یوزکوسترن حادثه یه آجیان بیله بولنمدی.

مقتدرك وفاتندن صکره بعضیلری اوغلی احمده بیعت ایده لم دیدیلر.

احمد ایسه صبی اولدیغندن ملکك شو قاریشقلغی

صره‌سنده انك خلافتندن استفاده اولنه‌مز دينله‌رك عموم طرفندن موافقت كوسترلمدى .

{ القاهر بالله محمد بن المعتضدك خلافتى }

سنهٔ مذكوره شوالنك يكرمى سكزنجى كونى قاهر باللهه بيعت اولندى . قاهر مسند خلافته اوطورمسيله برابر مقتدرك والده‌سنى جلب ايله « سنده اموال مكتومه واردر » ديه‌رك خيلى تعذيب ايلدى . ام مقتدر ذاتاً كيفسز اولديغى حالده حقنده‌كى تعذيب مرضنك استسقا علتنه تحولنى موجب اولمشدر .

(٣٢١) سنه‌سنده قاهرك احوال غير لايقه‌سى خلقه نفرت ويره‌جك درجه‌يه وارمقله مونس و حاجب على بن بليق' علينك اوغلى خلعى حقنده اتفاق ايتديلر . قاهر خبر الدقده هپسنى كتيردوب حبس ايلدى . مونسه متعلق اولان عسكر طوپلانوب اطلاقنه اصرار ايلدكلرندن قاهر اوچنكنده باشلرينى كسدروب « امام المسلمينه خيانت ايدنلرك جزالرى بودر » نداريله رؤس مقطوعه‌يى عساكر مجتمعه‌نك محضرينه عرض ايدى ويردى .

سنهٔ مذكوره‌ده آل بويه دولتى تشكل ايتمشدر . بو دولتدن بعض ملوك خلافت عباسيه‌نك استقلالنى يد

اداره‌لرینه الوب بغدادده امارتله حکومت ایتمش اولدقلرندن انلرك وقایع تاریخیه‌لری بو فصلده و دیکرلری مبحث مخصوصنده بیان اولنه‌جقدر ان شاء الله تعالی .

قاهر شدائد مذکوره‌یی اجرا ایدرکن عسکر قوماندانلرندن طریف سبکری امرینه مطیع ایدی . بو قوتله او معامله‌لری یوریده‌یور ایدی . اخرالامر طریفی دخی حبس ایلدی . ابو علی بن مقله‌نك اخذینه قیام اولندقده قاچوب اختفا ایلدیکندن قاهر ، ابن مقله ایله حسن بن هرونك تحریلرنده پك شدت کوستردی . ودردست ایده‌جکارینی درونده حبس و تلف ایتمك ایچون یرالتنده زندانلر یاپدردی . ابن مقله وحسن ، خارج بغدادده بولنان قبائل ایله کزلیجه مخابره‌یه باشلایوب قاهر طوتدردیغی رؤسانك هر بریسنی تأمین ایتمشیکن اولدردیکنی و طریف کندوسنه خدمت و صداقت کوسترمش اولدیغی حالده محبسه قونلدیغنی و بو درجه‌یه قدر مظالم ارائه‌سیله امنیت عمومیه‌یی سلب ایتمش اولان بر آدم اورطه‌دن قالدرلمدقجه حقنده وحشت عمومیه‌نك ازاله‌سی ممکن اوله‌میه‌جغنی طرف طرف لسانه الدیلر . ایش بویله قالدیغی تقدیرده پارلایه‌جق نائرهٔ فتنه‌نك وخامتی اهالی جانبندن رؤسایه بالتفهیم قاهرك خلعنده اتفاق آرا حاصل اولدی .

بناءً عليه (٣٢٢) سنه‌سی جمادی الاولاسنك التنجی
چهارشنبه کیجه‌سی رؤسا عسکرله قاهرك اولدیغی محلی
صاردیلر. قاهر ایسه یتاغنده اویومقده ایدی. مهاجملرك
کورلتیلرینی ایشیدوب اویخودن اویاندی ایسه ده
مخمورلغندن کوزینی اچه‌میوز ایدی. یرندن قالقوب فرار
ایده‌جك بر قپو ارادی ایسه قپولر چویرلمش اولدیغنی
کوردیکندن نفسنی مهاجملره تسلیمه مجبور اولمغله کوزینه
میل اتشین کشیده ایدی ویردیلر. خلافتی بر بچق سنه‌دن
زیاده دوام ایده‌مدی.

{ الراضی بالله احمد بن المقتدر باللهك خلافتی }

قاهردن صکره الرضی باللهه بیعت ایلدیلر.

سنهٔ مذکوره‌ده روم سرعسکری قرقاش اللی بیك
موجودلی بر اردو ایله ملاطیه‌یی بالمحاصره اهالی‌یه امان
اعطاسیله شهره کیردکدنصکره مسلمین حقلرنده کوسترمدیکی
فنالق قالمدی. ملاطیه‌یه جوار خربرت (خرپوت) وسائر
بلاد متجاوره‌نك چوغی بو تاریخده رومل‌رك ایادیٔ
استیلالرینه کچمشدر.

(٣٢٣) ده بغدادجه حنابله طائفه‌سی اهالی حقنده
تجاوزی ارتردیلر. شو طائفه زقاقلرده دور ایدرك نبیذ

(خرما شرابی) نەدە کوررلرایسە یرلرە دوکرلر ومغنیلرە تصادف ایلدکلرندە دوکرلر . رجال ایلە کنجلرك برابر کزدکلرینی کوردکلرندە نهی ایلە حقلرندە تفوهاتدە بولنورلر ایدی . صاحب شرطە بونلری منعە قیام ایتدی ایسەدە فائدە ویرمدی . طائفۀ مرقومەنك حق الهیدە تشبیهاتە دائر بعض عقاید فاسدەلریدە وار ایدی . طرف خلافتدن توقیع مخصوص اصداریلە حرکات مذکورەدن اتقا وعقیدەلرینی اصلاح ایتملری امری ویریلوب شو احوال وعقایدە دوام ایلدکلری حالدە کندولری اعدام وخانەلری احراق اولنەجغی تهدیدە اعلان ایدلدی .

(٣٢٤) دە محمد بن رائق بصرە دە تفرد ایدرك بغدادە ذخیرە ارسالنی منع ایتدیکندن مرکز خلافتدە مضایقۀ عظیمە حاصل اولمشیدی . خلیفە ابن رائقی امیر الامرالقلە بالتلطیف اسمنی خطبەیە علاوە ومضرتنی ازالە ایتدی . وابن رائق عسکرلە بغدادە کلوب زمام اموری ید استقلالنە الدی .

سنۀ مرقومەدە دولت عباسیەنك حالی عجایب صورتدە ایدی کە استقلالی بوزیلوب ملکنك هرپارچەسی برغاصبك النده قالمشیدی . بصرە ابن رائقك استیلاسندن صکرە کندی ید اغتصابندە، خوزستان واهواز بریدی دیو

مشهور ابو عبد اللهك فارس عماد الدوله بن بویهك و مرداویجك قرنداشی و شمکیرك موصل و دیاربکر ومضر وربیعه بنی حمدانك مصر و شام اخشید محمد بن طغجك مغرب وافریقیه قائم علوینك خراسان وماوراء النهر نصر بن احمد بن سامانك طبرستان و جرجان دیلمك بحرین و یمامه ابو طاهر القرمطینك اللرنده قالوب امور خلافت ایسه تماميله ابن رائقك ید استقلالنده ایدی ٠

(٣٢٦) ده ابن مقله نك الی قطع اولندی ٠ سببی بودر که ابن رائق بغداده کلورکن مقربلرندن بجکمی بصره یه والی نصب ایتمشیدی ٠ ابن مقله ایسه ابن رائقك قبضیله بجکمك یرینه کچیرلمسی تدبیریله اوغراشدیغی ابن رائقك مسموعی اولدقده خلیفه یه شکایت ایتمکله خلیفه ابن رائقی تلطیف ایچون ابن مقله نك حبسنه امرویرمش اولدیغی حالده بوندن طولایی حاصل اولان کفتکو اوزرینه حبسدن اخراج والی قطع اولندی ٠ ابن مقله معالجه ایله النك جریحه سی اضطرابندن قورتلدقدنصکره ینه تحصیل وزارته سعی ایلدیکی جهتله ابن رائقك مراجعتی اوزره لسانیده قطع و حبساً تضییق اولنغله بو حال ایله معذب و ایکی سنه صکره محبوساً فوت اولدی ٠

سنهٔ مذکوره ذی القعده سی غره سنده و اسطده بولنان

بصره والیسی بحکم عساکر کثیره ایله بغداده طوغری یوریوب بالمحاربه ابن رائقه غلبه ایتمکله ابن رائق عکبرایه فرار و بحکم بغداده دخول ایتدیکندن خلیفه ابن رائقك یرینه بحکمی امیر الامرا نصب ایلدی .

(٣٢٧) ده خلیفه و بحکم عسکرله موصله کیدرك موصل حاکمی ناصر الدوله وحشتله فرار ایلدی . مؤخراً ارالرنده مصالحه وقوعبولدی . خلیفه نك بغداددن حرکتندن صکره عکبر اطرافلرنده بولنان ابن رائق عسکرله یوریوب بغدادی ضبط ایتدی . خلیفه و بحکم خوفه ذاهب اولدقلرندن حران و اورفه وقنسرین وعواصم ولایتنك عهده سنه توجیهیله ابن رائقی ارضا ایتدیلر .

(٣٢٩) سنه سی ربیع الاولنك اون بشنجی کونی خلیفه الراضی بالله استسقا علتی ایله وفات ایتدی . رحمة الله علیه . خلافتنه قدر امامت وخطابتی خلفانك هر بریسی بالذات ادا ایدرکن مشار الیهك زماننده نائبلرله اداره اولنمغه باشلانمشدی .

{ المقتفی لله ابراهیم بن المقتدر باللهك خلافتی }

الراضی بالله وفات ایتدکده برادری المقتفی باللهه بیعت اولندی .

سنهٔ مذکوره‌ده بصره والیسی ابو عبدالله البریدی خروج سوداسنه دوشدیکندن امیر الامرا بحکم عسکر سوق وکندوسیده بصره‌یه طوغری حرکت ایلدی . اثناء راهده بریدینك انهزامی خبرینی الدقدنصکره نهرجور قربنده برطاقم زنکین اکراد اولدیغنی ایشتدیکندن انلرك اوزرلرینه واردقده کردلر مدافعه‌یه قیام ایتمکله عندالمقاتله بحکم مقتول اولدی . رؤساء اتراکدن کورتکین بحکمك مقتول اولدیغنی ایشتدکده امیر الامرالق منصبنی براز مدت یداغتصابنه الدی . ابن رائق یدنده اولان محللرك اداره‌سنه ابوالحسن احمد بن علی‌یی بالتوکیل بغداده عزیمت ایدرك کورتکین ایله بالمقاتله غلبه وبغداده دخول ایتمکله طرف خلیفه‌دن امیر الامرالق ینه ابن رائقه توجیه ایدلدی .

(۳۳۰) ده بریدی کلیتلو عسکرله بغداده هجوم ایتدیکندن خلیفه ایله ابن رائق موصله فرار ایتدیلر . موصل حاکمی ناصر الدوله خلیفه‌نك مخدومی ایله ابن رائقه برضیافت کشیده ایدرك ختام ضیافتده ابن رائقی اولدرتدی . خلیفه ذاتاً ابن رائقك النده عاجز اولدیغندن قتلندن ممنون اولوب امیر الامرالق خلعتنی ناصر الدوله‌یه کیدردی . ابن رائقك قتلی شایع اولدقده مصر حاکمی

اخشید شامی استیلا ایتمشدر. خلیفه، ناصر الدوله ایله برابر بغداده کیدرك بریدی فرار ایتمکله ناصر الدوله بر مدت بغدادده زمام اداره‌یی النه الوب (٣٣١) ده موصله عودت ایلدی.

سنهٔ مذکوره‌ده امراء اترا کدن توزون بغداده کلمشدر اورطه‌ده مال مغصوب کبی کشاکش اوزره بولنان امیر الامرالق منصبی بو دفعه‌ده توزونك یداغتصابنه کچدیکندن امور خلافتیده دست استقلالنه کچیردی.

حضرت عیسانك یوزینی سیلدیکی و صورتنك اوزرینه منطبع اولدیغی خرستیانلرجه اعتقاد اولنان مندیل اورفه کلیساسنده محفوظ ایکن روم ایمپراطوری یدنده‌کی اسرای مسلمین ایله مندیل مذکوری مبادله‌یه طلب کوستردی. علما و فقهانك تجمعیله مذاکرات عمیقه‌دن صکره ویریلان قرار اوزرینه سنهٔ مذکوره‌ده مندیل ایمپراطوره بالارسال اسرای مسلمین اطلاق ایدلمشدر.

(٣٣٢) ده توزونك بغدادده کوستردیکی استقلال واستبداد خلیفه‌یه وحشت وعذاب ویردیکندن ناصر الدوله ایله خفیاً بالمخابره کندوسنی موصله المسنی خلیفه التماس ایلدی. ناصر الدوله عسکرله تکریته طوغری یوریوب خلیفه‌ده حرم وتوابعیله بغداددن حرکت وتکریته

عزيمت ايتدی. ناصر الدوله مغرزاً خليفه‌يی موصله كوتوردی. خليفه اورادن رقه‌يه كيدرك بر مدت قالدقدن صكره بغدادی يك اوزلديكندن توروندن طلب مصالحه ايلدكده تورون ايمان مغلظه تحريريله امنيت ويردی. خليفه هيت وسنديه طريقيله بغداده ياقن واردقده تورون كويا استقبال رسمنی اجرا ايده‌يور كبی بر نمايش منافقانه ايله سنديه طريقيله بالورود خليفه‌يی شدتله قبض ايتمسيله برابر كوزلرينه ميل آتشين چكدرمكه باشلادی. وحرم ومتعلقاتنك صوت بلند ايله رفع ايلدكاری فرياد ووايلايی تورون طبلارك كورلتيلريله باصدروب مرامنی بعد الاجرا بغداده عودت ايلدی.

(۳۳۳) سنه‌سی محرمنده تورون مقتفی‌يی مسند خلافتدن قالدردی. لكن ارتكاب ايلديكی شو دنائتدن صكره مصادف اولديغی لعنت عموميه‌نك شئامتنه وانتقام معنويه اوغرايوب برقاچ كوندن زياده معمر اولمديغندن كندوسيده دست قبض الارواحه كرفتار وعازم بئس القرار اولمشدر.

﴿ المستكفی بالله عبدالله بن المكتفينك خلافتی ﴾

سنهٔ مذكوره صفرينك غره سنده المستكفی بالله ابو القاسم عبدالله‌ه بيعت اولندی.

(۳۳٤) سنه‌سی جمادی‌الاولاسنك اون ایکنجی کونی ال بویه‌دن معزالدوله بغداده کله‌رك خلیفه‌یه بیعت ایتدکده مستکفی معزالدوله‌یی تلطیف و مسکوکاته بنی‌بویه القابنك درجنی امر ایتدی. ومعزالدوله امور خلافتی یداستقلالنه الوب خلیفه‌ده یالکز خلافتك نامی قالدی.

معزالدوله استیلای اموردن صکره عموم امرانك آمری اولدیغی حالده مستکفی کندوسنی یدنده‌کی اموردن تبعید ایده‌جکنی حس ایله دوچار وحشت اولدیغندن سنهٔ مذکوره جمادی‌الاخره‌سنك یکرمی سکزنجی کونی خلیفه خراساندن کلمش اولان بررسول ایله مجلسنده جالس ایکن معزالدوله یاننده‌کی دیلملرله برابر حضور خلیفه‌یه کیدرك خلیفه‌یی بالاجبار کندی قوناغنه کوتوردکدنصکره میل اتشین ایله ضرورت بصره مبتلا ومحبسه القاایلدی.

{المطیع‌لله المفضل بن المقتدرك خلافتی}

بوندن صکره المطیع‌للهه بیعت اولندی. لکن مطیع‌للهك النده حل وعقد اموردن اثر بولنمیوب کافهٔ امور خلافت معزالدوله‌نك دست استبدادنده ایدی.

ترکلر اموری دست استیلالرینه النجه‌یه قدر دولت عباسیه‌نك شان ومهابتی دنیاده شایع ایکن انلرك

استیلالرندن صکره خلیفه‌لرك شان وعظمتلری اکسیلوب اختلاف واختلالك ارقه‌سی کسلمدیکی کبی امور آل بویهك اللرینه چجدکدن صکره بشقه رنکده بر انقلاب یوزکوستردی. معزالدوله‌نك استیلاسندن صکره عادتلری اوزره عسکر ارزاق استمك ایچون تجاوز کوستروب شونك بونك اموالنه ال اوزاتمغه باشلادیلر. معزالدوله ایسه بوکبی مصرفك قارشولغی اولان مقاطعاتی کندی اصحابنه تخصیص ایتمشیدی. بناءً علیه او مقاطعه‌لردن ولاة وعماللری چکیلوب دواوین رسمیه‌ده بطلان واحوال نواحیده عمارتجه نقصان یوز کوستردی. یالکز قائدلرك اللرنده‌کی یرلرده معموریت حصوله کلوب اتباع وعامه‌نك اللرنده‌کی قرا ونواحی خرابه زاره دوندی. جبایت اموالجه وقوعه کثیریلان مظالم واعتساف وتعدیلاتجه نمایان اولان مسامحه واهمال عمومك تأسفنی موجب اوله‌جق درجه‌یه وارمشیکن بونك ایچون تفوهه جرأت ایدنلرك معزالدوله دیللرینی کسمکده واهل دیواندن اعتراض ایدنلردن هر برینك باشلری بلایه اوغرامقده ایدی. بناءً علی ذلك دولت حقنده‌کی نفرت عمومیه کتدکجه ارتمقدن خالی اولمدی.

(٣٣٦) ده معزالدوله خلیفه‌یی برابر الوب بصره‌یی بر یدی یدندن المق ایچون عسکرله بغداددن حرکت

ایلدی. بصره‌یه یاقن واردقلرنده بریدی مقاومت ایده‌میه‌جکنی اکلایوب عسکری استیمان وکندوسی قرامطه درونـنه فرار ایتمکله معزالدوله بصره‌یی استیلا ایدی ویردی. بوندن صکره خلیفه ایله ابوجعفر الصیمری بصره‌ده براغوب کندوسی اهواز حوالیسنه کیدرك قرنداشی عماد الدوله ایله ارجانده بعدالملاقاة بصره‌یه وبصره‌دن مطیع ایله برابر بغداده عودت ایلدی وبغداده کلدکدن صکره موصله کیتمك ایچون تدارکاته تشبث ایلدیکنی ناصرالدوله ایشتدکده برطاقم اموال ارسالیله باشندن بلایی دفع ایتدی.

(۳۳۷) ده معزالدوله ینه ناصرالدوله علیهنه قیام ایله موصله طوغری کیتدکده ناصر الدوله نصیبینه قاچدی. معزالدوله موصلی بعدالاستیلا مظالمك انواعنی وقوعه کتیردکدنصکره قرنداشی رکن الدوله خراسان عسکرینك جرجان وری طرفلرینه قصد ایلدکلرینی تحریرات مخصوصه ایله بیان وکندوسندن استمداد ایلدیکندن بالضرور ناصر الدوله ایله مبالغ معینه ایله اویوشوب بغداده عودت ایلدی.

(۳۳۸) ده مستکفی محبسده فوت اولمشدر. رحمة الله علیه.

(٣٤٦) ده بحر فارسك صولری سكسان باع مقداری اكسيلوب اندن مقدم صولرك استيلا ایتمش اولدیغی جزیره‌لر وطاغلرك بعضيلری ميدانه چقدی. وعراق عجمده شدتلی حركت ارض وقوع بولوب بر طاغ یارلدی. وبعض ابنيه برهوا اولدی.

(٣٥٢) محرمنك اونجی كونی اهالئ بغداد دكانلرینی قاپایوب حضرت حسينك ماتمنی طوتمزینی معزالدوله امر ایتمكله سنيلر منعه قيام ایتدیلر ایسه‌ده شيعيلرك كثرتی جهتيله مقتدر اوله‌مدیلر.

(٣٥٣) ده معزالدوله عسكرله كيدرك موصل ونصيبينی استيلا وناصرالدوله چوق شی ویروب رضاسنی تحصيل ایلدی. (٣٥٦) ده معزالدوله وفات ایدوب بغدادجه اولان استبدادینی اوغلی عزالدوله بختيار تورث ایلدی.

(٣٥٧) ده متقی وفات ایتمشدر. رحمة الله عليه.

(٣٦٣) ده خليفه المطيع لله فلج علتنه مبتلا اولوب عملدن قالمغله امور خلافتی اوغلی الطائع لله عبدالكريمه ترك ایلدی.

{ الطایع لله عبد الکریم بن المطیع للهك خلافتی }

سنهٔ مذکوره ذی القعده سنك اوچنجی کونی طایع لله بیعت اولندی ٭

سنهٔ مرقومه ده سبکتکین اتراك ایله برابر واسط طرفلرینه کله رك خلیفه طایع لله بختیار ایله برابر دیرعاقوله کتمش و خلیفهٔ سابق مطیع لله دخی برابر کوتورلمشیدی ٭ مطیع و سبکتکین فوت اولمغله ایکیسنکده نعشلری بغداده نقل اولندی ٭ اتراك عسکری قوماندارینی افتکینه تفویض ایله واسطه عزیمت و بختیار ایله اللی کون مدت محاربه ایلدیلر ٭ اتراك غالب و بختیار مغلوب اولمغله عمزاده سی عضدالدوله دن استمداد ایلدی ٭ عضدالدوله (٣٦٤) ده عسکرله واسطه کتدکده افتکین اتراك ایله برابر بغداد طرفنه چکیلوب عضدالدوله بغدادك جانب شرقیسنه نزول و جانب غربی یه ایمسنیده بختیاره امر ایتدی ٭ اتراك بغداددن چقوب قتاله مبادرت ایلدیلر ایسه ده بوزیلوب چوق آدملر مقتول اولمغله عضدالدوله بغداده داخل اولدی ٭ اتراك خلیفه یی کندی ایچلرینه المشلرایدی عضدالدوله بغداده اعاده ایتدی ٭ عضدالدوله بغدادده قرارلاشدقده عسکر ارزاق طلبیله بختیاری صقشدردیلر ٭

بختيارك الندہ ايسه اقچه قالمامشيدی . هيجان ساكن اولنجه يه قدر خانه سنه قاپانوب قپوسنی قاپامسنی عضدالدوله بختياره امر ايتدی . و بختيارك عجزينی و اموردن استعفاسنی اعلان ايله برابر بختيار ايله قرنداشلرينی قبض و بغداد امارتنی استيلا ايلدی .

بختيار قبض اولنديغی وقت اوغلی مرزبان بصره ده والی ايدی . مرزبان كيفيتی عضدالدوله نك باباسی ركن الدوله يه اشعار ايله عرض اشتكا ايلديكندن ركن الدوله بوندن متأثر اولوب شدت تأثرندن اكل وشربه اشتهاسی بيله زائل اولدی . كيفيت عضدالدوله نك مسموعی اولدقده ركن الدوله يه بر رسول ارساليله بختيارك بغداد اموردن عوض اولمق اوزره فارس مملكتنه تعيينی التماس ايتدی ايسه ده ركن الدوله بختياری امور سابقه سنه اعاده ايتمز ايسه عسكرله اوزرينه كله جكنی لسان شدتله عضدالدوله يه يازديغندن عضدالدوله باباسنك غضبی جهتيله ايشی مشكلاته دوشه جكنی اكلايوب بختياری محبسدن بالاخراج ملكنه اعاده و كندوسی فارسه عودت ايتدی .

(٣٦٦) ده ركن الدوله وفات ايلديكندن عضدالدوله عراقه عزيمت ايلدی . عزالدوله بختيار جمع جنود ايله

بغداددن چیقوب اهواز حوالیسنده تلاقئ طرفین وقوعیله بالمحاربه بختیار منهزم اولمش وعضدالدوله بصره‌یی استیلا ایتمشدر.

سنهٔ مذکوره‌ده غزنه‌ده بنی سبکتکین دولتی تشکل ایلدی. وقایعی مبحث مخصوصنده بیان اولنور.

(۳۶۷) ده بختیار آل حمداندن ابوتغلبله بالاتفاق عضدالدوله علیهنده حرب ایتمکله بختیار محاربه‌ده مقتول اولوب عضدالدوله بنی حمدانك ممالکنی استیلا ایلمشدر.

(۳۷۱) ده عضد الدوله جرجان وطبرستانی استیلا ایلدی. جرجان وطبرستان قابوس بن وشمکیرك ممالکندن معدود ایکن عضدالدوله‌نك برادری فخرالدوله ایله ارالرنده حاصل اولان وحشت اوزرینه فخرالدوله قابوسك بلادینه فرار ایتمش وتسلیمنی عضدالدوله قابوسدن طلب ایلمش اولدیغی حالده قابوس تسلیم ایتمامش ایدی. بناءً علیه میانه‌لرنده خصومت یوزکوستروب محاربه جریان ایتمکله عضد الدوله غلبه واولوجهله بلاد مذکوره‌یی ضبط ایلدی.

(۳۷۲) ده عضد الدوله وفات ایدرك بغدادجه اولان امارتنی اوغلی صمصام الدوله ابوکالیجار تورث ایلمشدر.

(۳۷٤) ده کوفه ده بنی ثمال امارتی تشکل ایتمش اولدیغنه مبحث مخصوصنده یازیله جقدر.

صمصام الدوله نك بغداد امارتی اکابر دیلك هدف اختلافی اولمشیدی. اکابردن اسفار بن کردویه (۳۷۵) سنه سنده بغدادده شرف الدوله نك امارتنی طلب ایله قیام وعسکرك چوغیده بوکا میل ایتمکله شرف الدوله دن نیابةً قرنداشی ابونصر بن عضد الدوله نك ولایتی حقنده اتفاق حاصل اولدی. وامر امارتدن رجوع کوسترلمسی صمصام الدوله یه بیلدرلدی. فولاد بن مابذرار اسفاره مخالفت ایلدیکندن بغداده کی دیلملر ایکی فرقه یه ایریلوب آرالرنده محاربه وقوعبولمغله فولاد غلبه ایتمشدر. منازعه براز وقت اوزادقدن صکره صمصام الدوله ایله مصالحه ایچون مخابره یه باشلانوب عراقده خطبه شرف الدوله نامنه اوقونمق اوزره مصالحه جه اتفاق حاصل اولدیغندن خلیفه شرف الدوله یه القاب وخلعت ارسال ایله ایش تسکین اولندی.

(۳۷٦) سنه سنده شرف الدوله اهوازدن واسطه عزیمت واورایی استیلا ایلدکده شرف الدوله نك ملحوظ اولان غلبه سی اوزرینه موصل طرفنه چکلمسنی بعض خیرخواهان صمصام الدوله یه اخطار ایلدیلر ایسه ده

صمصام الدوله موافقت کوسترمیوب بالاستیمان خواصیله برلکده قرنداشی شرف الدوله‌نك یاننه کتمش وحین ملاقاتده مظهر تلطیف ورعایت اولدقدن براز صکره شرف الدوله غدر ارتکابیله صمصام الدوله‌یی قالدروب حبس ایتدرمشدر. شرف الدوله صمصام الدوله‌یی تحت توقیف ومحافظه‌ده اولمق اوزره بالاستصحاب بغداده کیدرك امارتی ضبط ایلدکدنصکره صمصام الدوله‌یی فارسه بالارسال اوراده قلعه‌بند ایتدرمش وصمصام الدوله اوچیوز یتمش طقوز تاریخنده قلعهٔ مذکورده فوت اولمشدر.

شرف الدوله دخی مذکور (۳۷۹) سنه‌سنده استسقا علتیله معلولاً وفات ایدوب بغداد امور امارتی برادری ابونصر بهاءالدوله‌یه انتقال ایلدی.

(۳۸۰) ده دیاربکرده بنی مروان دولتی تشکل ایتمشدر.

(۳۸۱) ده بهاءالدوله خلیفه طایع‌للهك مالنه طمعاً دسیسه ایله کندوسنی قوناغنه جلب ایله خلع ایتدردی.

{ القادر بالله ابو العباس احمد بن امير اسحق بن }
{ المقتدرك خلافتى }

قادر بالله ایکی سنه‌دن برو بطیحه‌ده مهذب الدوله‌نك یاننده اقامت ایده‌یور ایدی. بهاءالدوله جلب ودعوت ایچون خواص اصحابنی بطیحه‌یه کوندروب قادر باللهی معززاً کتیردیلر. بغداده تقرب ایلدکده بهاءالدوله استقبال ایچون اعیان مملکتله بغداددن چقدی وسنهٔ مذکوره رمضانك اون ایکنجی کونی قادر بالله دارالخلافه‌یه بالوصول بیعت امر مشروعی اجرا اولندی.

(۳۸۲)ده موصلده بنی حمدان دولتی منقرض اولوب بنی مسیب دولتی تأسس ایلدی. و (۳۸۳) ده خراسانده بنی سامان دولتی، (۳۸٦) ده خوارزمده ال فریقون، (۳۷۷) ده افریقاده واقع بجایه‌ده بنی حماد دولتی تشکل ایدرك (۳۸۹) ده ماوراء النهرده‌کی بنی سامان دولتی منقرض اولمغله ممالکی بنی سبکتکین ایله ترك حکمداری القان طرفلرندن تقسیم اولندی.

سنهٔ مذکوره‌ده بهاءالدوله فارسی استیلا ایدرك خوزستان وعراقه ابوجعفر الحجاج بن هرمزی والی تعیین ایله عمیدالدوله لقبیله تلقیب ایلدی.

(٣٩٠) ده عمید الدوله‌نك خوزستان و عراق حوالیسنجه سوء سلوك واداره‌سی احوال بلادك دوچار اختلال اولمسنه و بغدادجه اهل سنت و شیعی ارالرنده فتنه ظهوریله خذله‌نك جسارت و تکثرینه سبب اولدی بهاء الدوله عمید الدوله‌یی عزل ایله ابوالحسن بن استاد هرمزی بالتعیین عمیدالجیوش دیه تلقیب ایتدی . عمید الجیوشك حسن سلوك و سیرتیله فتنه و فساد زائل واموالجه‌ده منافع خزینه حاصل اولمشدر .

(٣٩١) ده بهاء الدوله عمیدالجیوشی عزل ایله یرینه ابونصر سابوری تعیین ایتمکله بغداده‌کی اتراك علیهنه قیام ایلدیلر . ابونصر فرار ایتدی . اهل کرخ ایله اهل سنت ارالرنده‌ده فتنه یوزکوسترمش ایکن اکابر بینلرینی بولوب فتنه‌یی تسکین ایتمشلردر .

(٣٩٢) ده خلیفهٔ سابق طایع لله وفات ایلدی . رحمة الله علیه .

بنی اسددن ابوالحسن علی بن مزید سکسان یدی تاریخنده بهاء الدوله‌نك دائرهٔ اطاعتندن چقمش و بهاء الدوله طرفندن ٩٠ تاریخده اوزرینه عسکر سوق اولندقده قبول اطاعت ایدرك ارالرنده مصالحه وقوعبولمشیدی . اشبو اوچیوز طقسان ایکی سنه‌سنده موصل حاکمی قراوش بن

المقلد ایله بالاتفاق قومیله کیدرك مداینی محاصره ایلدی. بغداد نائبی ابو جعفر عسکرله مدافعه یه غیرت ایتدی ایسه ده علی بن مزید بنی خفاجه قبیله سندن بالاستعانه تزید قوت ایلدیکندن ابو جعفر مغلوب اولدی.

ابو جعفر علی بن مزید غائله سیله مشغول ایکن بغدادده فتنه ظهور و تکثر ایدرك اوصره ده عمید الجیوشك مأموریتیله فتنه سکون بولدی. و ابو جعفر کوفه نواحیسنده اقامه اولندی.

(٣٩٩) ده حلبده بنی مرداس حکومتی تشکل ایتدی.

(٤٠١) ده عمید الجیوش وفات ایدرك یرینه بهاء الدوله جانبندن فخر الملك ابو واصل عراق امارتنه تعیین اولندی ابو واصل بغداده عزیمت و اجرای حسن سیاست ایلدیکندن بر وقتدن بر و مختل اولان امور سیاسیه ده انضباط کورنمکه باشلادی.

(٤٠٣) ده بهاء الدوله بن عضد الدوله صرعه مرضنه مبتلا اولدیغی حالده وفات ایدرك اوغلی ابو شجاع بغدادجه یرینه اقامه و سلطان الدوله دیو تلقیت اولندی.

(٤٠٦) ده سلطان الدوله عراق امیری فخر الملکی عزل و قتل ایله یرینه ابو محمد الحسن بن سهلانی تعیین ایلدی.

(٤٠٨) ده سلطان الدوله بغداده کاوب اوقات خمسه ده طبل چالنمسنی امر ایتدی.

(٤١١) ده بغدادجه سلطان الدوله علیهنده اختلال ظهور ایتمکله سلطان الدوله طرفدارلرینك اخطاریله قرنداشی مشرف الدوله عراق امارتنه بالتعیین کندوسی بغداددن اهوازه کیدرکن اثنای راهده ابن سهلانی وزیر تعیین ایلدی. ابن سهلان ایسه مشرف الدوله‌نك بدخواهاندن اولدیغی جهتله بوتوجیهدن مشرف الدوله وحشته ذهب اولدیغندن سلطان الدوله علیهنده بعض مرتبه خصومت کوسترمکه باشلادی. سلطان الدوله مشرف الدوله‌یی عراقدن طرد واخراج ایتمکله ابن سهلانی عسکرله مأمور ایدرك ابن سهلان بغداده تقرب ایلدکده مشرف الدوله برقوهٔ کافیه ایله مدافعه‌یه قیام وحرباً غلبه ودردست ایتدکدن صکره ابن سهلانك کوزلرینه میل آتشین چکدردی. بوکیفیت سلطان الدوله‌نك مسموعی اولدقده خوفه ذاهب اولوب درتیوز نفر سواری ایله اهواز جانبنه فرار ومشرف الدوله عراقجه کسب استقلال ایتمشدر.

(٤١٢) ده یمنده بنی نجاح دولتی تشکل ایلدی.

(٤١٣) ده سلطان الدوله ایله برادری مشرف الدوله

ارالرنده مصالحـه منعقد اولوب عراقك تمـامی مشرف الدوله‌نك وكرمان وفارس سلطان الدوله‌نك يدنده تقرر ايلمشدر. مشرف الدوله عراقده مستقل اولدقده ابوالحسن الرخجی‌يی مؤيدالملك عنـوانيله وزير تعيـين ايدوب (٤١٤) ده وزير ابوالحسـنی عزل ايله يرينه ابوالقـاسم حسين مغربی‌يی وزير نصب ايتدی.

(٤١٦) ده امير عراق مشرف الدوله وفات ايلديكندن بغداد سـلطاندن خالی قالدی. (٤١٧) ده بغدادك هر طرفنده فسـاد يوز كوستروب اتراك درلودرلو فنـالق ارتكاب وشـونك بونك اموالنی مصادره ايلدكاری كبی خرسزلرده برطرفدن سرقت اموال ايله اهالی‌يی تعذيب ايلديلر. اهـل عرض اهالی اضطراب التنده معـذب قالدقلری جهتله ميدانده‌كی فنالقلری ازاله ايچون خليفه جلال الدوله بن بهاء الدوله‌يی بغداده اسـتدی. جلال الدوله رمضـانده بغداده كلـكله خليفه بالذات اسـتقبال ايدرك حقنده حرمت ورعايت اجراسندن صكره خلافته صدق وامانتله خدمت ايتمسی ايچون جلال الدوله تحليف وبغداد امارتنه نصب ايدلدی.

(٤٢٢) ذی الحجه سنده خليفه القادر بالله ابوالعباس

احمد سکسان التی یاشنده اولدیغی حالده وفات ایتمشدر. رحمة الله علیه.

{ القائم بالله ابن القادرك خلافتی }

القادر باللهك وفاتنده اوغلی القائم بامر الله ابوجعفر عبداللهه بیعت اولندی.

سنهٔمذ کورهده سنیلرله شیعیلر بینلرنده فتنه واختلاف وقوعیله یکدیکرندن خیلی انسان قتل وتلف ایلدیلر. وکذلك اسایشه خلل کلوب خذله شونك بونك خانه‌لرینی یغما وفنالغك انواعنی ارتکاب ایتدیلر. عسکری طائفه‌سی امیرعراق جلال الدوله‌دن استکراه ایله خطبه‌دن نامنی قالدرمغه اصرار ایتمش اولدقلری حالده خلیفه بوکا موافقت ایتمه‌رك جلال الدوله اموال وعطایابذلیله مخالفلرینی تسکین ایلدی.

(٤٢٣) ده عسکر ینه جلال الدوله علیهنه قیام ایله خانه‌سنی یغما وکندوسنی بغداددن اخراج ایتدکدنصکره بغداده کلمسنی بنی بویهدن فارس حاکمی ابوکالیجاره اشعار ایتدیلر. جلال الدوله عکبرایه کیتدی ایسه‌ده ابوکالیجار بغداده کلمکده تعلل کوستردی. بناءً علیه عسکری اسکی اصرارلرندن وازکله‌رك جلال الدوله بغداده عودت ایلدی.

(٤٢٦) ده بغدادجه امور حكومته ضعف عارض اولەرق خذله میدان بولنقـله جلال الدوله اصلاحندن عاجز اولدی . عرب قبیله‌لری ایسه اطرافه طاغیلوب خلقی یغما ایله اضرار ایلدیلر .

(٤٢٧) ده عسكر ینه جلال الدوله علیهنه قیام و جلال الدوله كتابك اوزره اوچ كون مهلت طلب ایلـدی مهل و یرمیوب و هجوم ایله قوناغنی طاشلایوب كندوسنی بغداددن چیقاردیلر . جلال الدوله كرخده شریف مرتضانك خانه‌سنه و اورادن تكریتده حسین بن مكینك خانه‌سنه كیتدی . تركلر بغدادده بولنان خانه‌سنی یغما وتخریب ایتدیلر . بوندنصكره خلیفه عسكری تسكین وجلال الدوله‌یی ینه بغداده اعاده ایتمشدر .

(٤٢٨) ده جلال الدوله ایله ابوكالیجار ارالرنده مصالحه قرارلاشمغله جلال الدوله‌نك ملك الملوك عنوانیله یاد اولنمسی طرف خلافتدن امر اولندی .

(٤٣٢) ده خراسانده سلجوقیه دولتی تشكل ایتمشدر . شو دولتك ممالك عباسیه‌یه عائد بعض وقوعاتی شو فصللرده وشعبه‌لرینك وقایع تاریخیه‌لری مباحث مخصوصه‌سنده تفصیل اولنه‌جقدر ان شاء الله تعالی .

سنهٔ مذكوره‌ده بغدادده براختلال چیقوب اتراك ینه

جلال الدوله علیهنه قیام و بلدهنك قارشوسنده نصب خیام ایدرك متعدد محاربی و جلال الدولهنك چادرینی یغما ایدی و بردیلر • جلال الدوله بغدادن چکلمك استدی ایسهده اصحابی منع ایلدی دبیس بن مزید ایله موصل حاکمی قراوشدن عساکر کافیه جلب ایلدی • اتراك مصالحه یه یناشدیلر • لکن ترك طاقلری صکره ینه فنالغه دوام ایتمشلردر •

(٤٣٥) ده جلال الدوله ورم علتیله بغدادده وفات ایلدی • وفتنده اوغلی ملك عزیز واسطده ایدی • باباسنك مسندینه رغبت کوسترمدیکندن عراق امارتی مسندینه ابوکالیجار بن سلطان الدوله اوطوردلدی •

(٤٤٠) ده کرمان عاملی بهرام دیلمینك عصیانی جهتیله ابوکالیجار اوحوالی یه کیتمش اولدیغی حالده کرمان مضافاتدن مدینهٔ جنابده وفات ایتمکله باشنده بولنان اتراك خزائن وسلاح ودوابنی یغما ایلدیلر •

اوغلی ابو منصور قلاستون شیرازه کیدرك اورانی تملك ایتدی • وبغدادده بولنان دیکر اوغلی ملك الرحیم بعدالتحلیف باباسنك مقامنه اقامه ایدلدی • ملك الرحیم امارتی عقیبنده عسکر سوقیله شیرازی قرنداشنك الندن المشدر •

(٤٤٣) ده بغدادجه سنيلرله شيعيلرك ارالرنده بيوك اختلال ظهور ايدرك موسى بن جعفرك وزبيده نك وسائر بعض مشاهيرك قبرلريله اطرافنده‌كى تربه‌لر يقلمش وكرخ اهاليسى حنفى مدرسى ابوسعيد سرخسى يى قتل ايله بعض بيوتى احراق ايتمشدر . بوندن صكره فتنه جانب شرقى يه انتقال ايتدى باب الطاق وسوق يحيى واساكفه اهاليسى ايله خيلى مقاتله‌ده بولنديلر .

سنۀ مرقومه‌ده سلجوقى طغرل بك طرفندن حضور خليفه‌يه هداياى كثيره ايله بر سفير كلمشدر .

(٤٤٧) ده متوفى بهاء الدوله‌نك غلامى وانبار واليسى بساسيرينك تبعيدى ايچون طرف خلافتدن بغداد اميرى ملك الرحيمه امر ويرلديكى صره‌ده بغداد اهاليسى بساسيرينك خانه‌سنى يغما ايتديلر . بساسيرى حقنده بو معامله‌نك تجويزينى مقدمجه انبار قصبه‌سنى بالاستيلا جبراً واليلكنى خليفه‌يه تصديق ايتدرمسى وصكره خلافت عليهنده فكر فاسدانه كوسترمسى اقتضا ايلدى .

معز الدوله‌دن برو بغدادجه امور خلافت آل بويه‌نك ايادئ استقلالنده ولديغندن بونلر استدكارينى خلافته نصب وديلدكارينى وزارته تعيين ايله ممالك عباسيه‌يى

بابالرندن کندولرینه قالمش مالکانه وارکان دولتی عبید اتخاذ ایتمشلر ایدی . بوحال خلفاء سابقه‌نك هربرینه داغ درون اولدیغی حالده نه چاره که بغداد دیلمیلرله طولمش وعربلرله ترکلرك ذاتاً مزاج ومشوارلرنده حکومت وخلافتی التزام غیرتی قالامش اولدیغی جهتله خلیفه‌لر ناچار وناخواه کوردکاری معامله‌لره صبر وتحمل کوسترمکده ایدیلر . اهالئ بغداد بر وقت ترکلرك ، صکره هم ترکلرك ، همده دیلمیلرك تشدید وتضییقلرینه هدف اولوب آل بویهك مظالمی ایسه خلقده نفس المغه اقتدار براقیه‌جق درجه‌یه کلمشیدی . آل بویهك الك صوك کیسی بولنان ملك الرحیم اسلافنك هپسندن جسور ایدی . بغداد ملحقاتنی بتمسه‌مکله‌ده اکتفا ایتمیوب خارجه‌ده ال اوزاتمغه باشلادی . اوتاریخلرده تشکل ایدن سلجوقیه دولتنك شان وسطوتنك شیوعی وملك الرحیمك خارل خارل ممالك سلجوقیه‌یه تجاوز اسبابنی تدارکه دوامی سلجوقی سلطان طغرل بکك ملك الرحیم حقنده حدت وخصومتنی جلب ایتدیکندن سلطان مشارالیه عسکرله بغداده توجه ایدرك خلیفه‌یه عرض عبودیت ایدی‌ویردی . بوکیفیت خلیفه‌نك وعمومك آل بویه علیهنده اولان مقصدلرینی تسهیل ایلدیکندن سنهٔ مذکوره رمضاننك یکرمی ایکنجی کونی خلیفه القائم

بامر الله طغرل بكك اسمنی بغدادجه خطبه یه علاوه ایتدی .

سلطان مشار الیه بالاستیذان الدیغی رخصت اوزرینه کله جکی خبری آلندیغندن وزرا ورؤسا وعامهٔ اشراف استقبال ایدرك حضور خلیفه یه کتیرلدی . سلطان خلیفه نك الني اوپوب خضوع وتذلل ایله پرده ناظر اولدیغی حالده حضورنده طوردی . خلیفه سلطان مشار الیه حقنده التفات وحرمت فوق العاده کوستردی . بو صره ده سلطانك عسکریله اهالی بیننده وحشتی موجب بعض معامله تمایان اولمسیله برابر اصلاح اولنمسنی متعاقب ملك الرحيمك عسکریله سلطانك عسکری بیننده اختلاف یوز کوستروب بر فتنه چقه جغی اکلاشلدیغندن اهالیٔ بغداد عساکر سلطان ایله بالاتحاد دیلمیلری حرباً تارمار ایلدیلر .

سلطان طغرل بك ملك الرحیمی طوتدروب حبس اتمکله یوز سنه دن زیاده مدتدنبرو ممالك عباسیه یی یداستقلاللرنده طوتمقده اولان آل بویه حکومتی بغدادجه زائل ومنقرض اولدی (۴۴۷) .

(۴۴۸) ده قائم بالله سلطان ارطغرل بكك برادری داودك قزی خدیجه خاتونی تزوج ایلدی .

طغرل بك سنهٔ مذکورده بغداددن نصیبینه واوراذن

دیاربکره عزیمت ایدرك بغداده عودت ایدرکن موصلی واعمالنی آل مسیب یدندن الوب والیلکنی قرنداشی ابراهیم نیاله توجیه ایتمشدر.

(٤٤٩) ده سلطان بغداده عودتله خلیفه‌نك التفاتنه نائل اولدی.

(٤٥٠) ده موصل والیلکنه تعیین ایتمش اولدیغی قرنداشی ابراهیم نیالی عزل ایتدیکندن ابراهیم کیدرك همدانی ضبط ایله سلطانه اعلان عصیان ایلدی. وسلطان ابراهیمك ازاله‌سیچون همدان جانبنه کیتدی.

آل بویه اتباعندن انبار وعانه ورحبه‌یی دست استیلایه المش اولان بساسیری سلطانك همدان طرفلرینه کیتمسنی فرصت عد ایدرك آل مسیبدن قریش بن بدران ایله بالاتفاق باشلرینه طوپلادقلری اعراب ودیالمه ایله سنهٔ مذکوره ذی القعده‌سنده بغداده هجوم ایلدیلر. وجامعلرده خطبهٔ عباسیه‌یی قطع ایتدروب مصر حاکمی مستنصر بالله العلوی نامنه خطبه اوقوتدیلر. بناءً علیه بساسیری ایله مخالفلری آرالرنده محاربه تحدث ایلدیکندن بساسیری عسکر ایله یغمایه قیام ایلدی. خلیفه القائم بامر الله اوزرینه سیاه البسه لابس اولدیغی حالده اعراب ودیالمه‌نك تجاوز ومظالمیله درون شهرده تشکل ایدن منظرهٔ مؤلمه‌یه

بريوكسك موقعدن نظر تأسفله باقوب طوره‌يور ايدی.

يانده بولنان رئيس الرؤسا مفسدتی ترويج ايتمكده اولان قريش بن بدرانه نصائح مؤثرانه ادا ايلدكده قريش اطاعته ميل كوستردی ايسه‌ده بساسيری «بيلمزده‌كی مخالفه‌يه مخالفتمی ايده‌يورسن» ديه‌رك قريشی اغفال ايلديكندن قريش ينه اطاعتدن دونی ويردی.

بساسيرينك دشمنی اولان رئيس الرؤسا قالدريلوب قائم بامر الله يالكز قالمش اولديغی حالده قريش اوزرينه حمله ايدرك اموالی قضيب وبردهٔ شريفه‌يه وارنجه‌يه قدر يغما ايتدكدن صكره قائمی عمزاده‌سی مهارسه تسليم ايتدی. ومهارس بر محفه‌يه تحميل ايله حديثهٔ عانه جانبنه كوتوردی. قائمك اصحابی سلطان طغرل بكك يانه كتديلر. بساسيری قائمك لواسنی باشنه الەرق يوم النحرده مصلايه صعود وخلقه حسن معامله كوستروب قائمك طقسان ياشنی كچمش اولان والده‌سنی اعزازايله برخانه‌ده اقامه وخدمت ايچون يانه ايكی جاريه وضع ايلدی.

بساسيری بوندنصكره رئيس الرؤسانك باشنه قرمزی كچه‌دن اوزون بر كلاه وبوينه دريدن بر قلاده كچيروب درلو درلو حقارتله زقاقلرده كزدردی. كرخ محله‌سی اهاليسی رئيس الرؤسادن دلكير ايديلر. حقارتله كزدر-

یلورکن کرخ طرفنه کوتوردکلرنده اهالیٔ محله انسانیته یاقشمیه جق حقارتده بولندیلر. بعده بساسیرینك امریله اوکوز دریسندن بر لباس یاپدیریلوب رئیسه البلباس وباشی اوزرینه‌ده ایکی بوینوز وضع اولندی. وزواللی شو قیافتله صلباً اعدام ایدلدی. رئیس او معامله اثناسنده (قل اللهم مالك الملك تؤتی الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء) آیة کریمه‌سنی قرائتدن بشقه برشی سویلیور ایدی. رحمة الله علیه.

بساسیری بغدادی ضبط ایله خطبه‌یی نامنه اوقوتدی. یعنی مصر حاکمنه یازدی. لکن حاکم مصرك وزیری دهاة مشهوره‌دن ابو القاسم المغربی بساسیرینك بو کیدیشی باشه چقار شی اولمدیغنی اکلادیغندن مکتوبه جواب یازدرمدی. بساسیری بغدادجه مرامنی اجرادن صکره واسط وبصره‌یه کیدرك اورالریده ضبط ایتمشدر. سلطان طغرل بك ایسه قرنداشنك عصیاننی ازاله ایله او ایشی اکمال ایلدی.

(٤٥١) سنه سنده سلطان عسکرله عراقه توجه ایدرك خلیفه‌نك بغداده اعاده‌سی ایچون بساسیری‌یه خبر کوندردی ایسه‌ده بساسیری اجابت کوسترمدی. سلطان بغداده یاقین کلدکده بساسیرینك اولاد وخدامی قالمغه جرأت

ایده‌میوب اورادن چكلدیلر. سلطان بغداده دخول ایله خلیفه‌یی مهارسدن طلب ایلدی. مهارس خلیفه‌یی الوب بغداده كلمكده اولدیغی خبری النده‌قده سلطان نهروانه خیام وخدام ولوازم ارسالیله كندوسیده بالذات استقباله چقه‌رق بعدالملاقاة خلیفه‌نك ایاغنی تقبیل وتأخرینه برادرینك غائله‌سی سبب اولدیغنی بیان ایله عرض معذرت ایتدكدنصكره باب نوبیده خلیفه‌نك راكب اولدیغی بغله‌نك زمامنی كندوسی طوتوب سرایه قدر ماشیاً ركابنده یوریدی. سنهٔ مذكوره ذی‌القعده‌سنك بشنجی كونی خلیفه سراینه واصل اولمشدر.

بوندن صكره سلطان لزومی قدر عسكرله بالذات كیدرك ذی‌الحجه‌نك سكزنجی كونی بساسیرینك عسكرینه تصادفله بساسیری عندالمحاربه مقتول وعسكری منهزم اولدیغندن سر مقطوعی بغداده كوتوریلوب تشهیر ایدلدی.

رؤس مقطوعه تشهیرنده عقلاً وشرعاً بركونه جواز كوریله‌مز. لكن خلقك اذهاننده تردد حكم ایلدیكی وقتلرده شهرت شایعه قازانمش اولان بساسیری كبی بر مفسدك وجودی بعدالازاله ازاله اولندیغی اعلان اولنمسه فتنه‌یه میل واستعدادی اولانلر «اصلی یوقدر» دیو تكذیب ایتملری واطرافده او نام ایله فنالق احداثی

کورلمش وایشیدلمش شیلر اولدیغندن اصحاب حکومت طرفندن اویله‌لرینك رؤس مقطوعه‌لرینی مجمع ناسده تعلیق، یاخود قارغی اوزرینه وضع ایله تشهیر ایتدرمکه میل وموافقت کوسترلمسی مقتضای مصلحت وموافق حکمت حکومت ایدی.

بساسیرینك اسمی ارسلان اولوب یوقاروده اشارت اولندیغی اوزره آل بویه‌دن بهاء الدوله‌نك بر خدمتکاری ایدی. بسا قصبه‌سی اهالیسندن اولدیغندن بساسیری دیو مشتهر اولمشدر.

ملك الرحیم بوسنه قلعهٔ ری محبسنده وفات ایلدی.

(٤٥٤) ده سلطان طغرل بك خلیفه‌نك کریمه‌سنی تزوج ایتمشدر.

(٤٥٥) ده سلطان مشارالیه بغداددن جبل طرفنه عزیمت ایتمش اولدیغی حالده اوراده خسته‌لنوب وفات ایتدی. رحمة الله علیه.

سلطان مرحومك زوجه‌سی وخلیفه‌نك کریمهٔ محترمه‌سی، ملك الب ارسلانك امریله (٤٥٦) سنه‌سی ری‌دن بغداده کوندرلمشدر.

(٤٥٧) ده سلطان طغرل بکك خلفی مشارالیه الب ارسلانك وزیری نظام الملك بغدادده اسمنه نسبتله مشهور

اولان نظامیه مدرسه‌سنك انشاسنه باشلاتمش و (٤٥٩)ده امر بنا رسیدهٔ حد ختام اولمشدر.

(٤٦٧) سنه‌سی شعبانك اون اوچنجی کیجه‌سی خلیفه القائم بامرالله یتمش یاشنده اولدیغی حالده وفات ایتمشدر. خلیفهٔ مشارالیه صالح ومتقی ومتدین ایدی. قرق درت سنه مدت خلافتنده هیچ بر کیمسه حقنده بیوجه شرعی غدر کوسترمامش و بساسیری فتنه‌سنده اموالی یغما اولندقده اشیای موجوده‌سی ایچنده آلات ملاهی‌یه دائر هیچ بر شی کورلمامشیدی. بساسیرینك اسارتندن قورتیلوب بغداده کلدکده اموال منهوبه‌سندن شونك بونك یدلرنده بولدریلان شیلری اقچه‌سنی بعدالتسویه استرداد ایلمشدر. رحمة الله علیه.

المقتدی بامر الله عبداللهك خلافتی

قائمك وفاتنده بر حیات اوغلی یوغیدی. حفیدی المقتدی بامرالله بن ذخیرة الدین بن القائمه بیعت اولندی.

(٤٧٥) ده ابوالفتح عمید بن ابی اللیثك کوستردیکی تجاوزدن طولایی خلیفه‌ شیخ ابو اسحق الشیرازی‌یی ملکشاه سلجوقی‌یه کوندروب شکایت ایلدی. ملکشاه خلیفه‌نك التماسنی ترویج ایله عمیدك تجاوزینی منع ایتمشدر.

(٤٨٠)ده ملکشاه سلجوقی بغداده کلەرك اورادن اصفهانه عزيمت ايلدی. (٤٨٢) ده ينه بغداده عزيمتله بغداده‌کی جامع السلطانی‌یی بنا وسلاطين سلجوقيه اورایه کلدکجه درونده اقامت ایتمك اوزره بعض مساکن انشا ایتدردی.

(٤٨٥) ده ملکشاه سلجوقی بغدادده وفات ایتمشدر.

(٤٨٧) سنه‌سی شهر محرمنك اون بشنجی کونی خلیفه المقتدی بامر الله فجأةً وفات ايلدی. رحمة الله عليه

{ المستظهر بالله ابو العباس احمد بن المقتدينك }

{ خلافتی }

مقتدينك وفات ایتدیکی کون سلجوقی سلطان برکیارق بغدادده ایدی. اون التی یاشنده بولنان مستظهر ایچون اخذ بیعت اولندی.

(٤٨٩) ده امير ايلغازی ابن امير ارتق بغداده کتمکله سلطان محمد سلجوقی طرفندن بغداد شحنه‌لکنه نصب اولندی.

(٤٩٦) ده سلطان برکیارق امير ايلغازی‌یی بغداد شحنه‌لکندن عزل ایله یرینه کمشتکین قیصری‌یی نصب ايلدی. ايلغازی کمشتکينك بغداده کلمك اوزره

اولديغنى ايشتدكده برادرى بولنان حصنكيف حاكمى امير سقماندن استعانه وحله حاكمى سيف الدوله ايله عقد اتفاق ايتدى. امير سقمان حصنكيفدن رمله يه واردقده كشتكين دخى قرميسين نام محله ورود ايتمشيدى. سنهٔ مذكوره ربيع الاولنده كشتكين بغداده واصل اولدى ايلغازى خانه سندن چقوب برادرى سقمانك يانـنه كتدى. ايكيسى برلكده رمله دن حركتله دجيل كويلرينى يغما ايتديلر. كشتكين او صره ده بغدادجه سلطان محمدك خطبه سنى قطع وسلطان بركيارق نامنه خطبه اوقوتدى.

امير ايلغازى وامير سقمان وسيف الدوله نك اوچيده سلطان محمدك منسوباتندن اولدقلرندن كشتكين ايله محاربه يه قيام ايلمديلر.

كشتكينك باشنده كى عسكر طاغيلوب يانـنده ايكى نفردن زياده آدم قالمديغندن بغدادى براغوب بركيارقك يانـنه كتدى. بغدادده خطبه خليفه دن صكره سلطان محمد سلجوقى وبعده سيف الدوله وامير ايلغازى نامـلرينه اوقوتدرلدى. شو حادثه يى متعاقب امير ايلغازى بغدادده قالوب سيف الدوله حله يه وامير سقمان حصنكيفه عودت ايلمشدر.

سنهٔ مذكوره ذى الحجه سنده خليفه مستظهر ايله

برکیارق و سیف الدوله بینلرنده معاهده عقد اولنوب بغدادده خطبه ینه برکیارق نامنه اعاده اولندیغندن ایلغازی بغدادی ترك ایله یعقوبایه کتدی.

(٤٩٨) ده سلطان برکیارق اصفهاندن بغداده کلورکن یزدجردده وفات ایتمکله عساکر موجوده اوغلی ملکشاهه بیعت ایلدیلر. ملکشاه اتابکی ایاز ایله برابر بغداده کیدرك خلیفه‌نك امریله اسمی خطبه‌یه علاوه اولندی.

سلطان برکیارقك قرنداشی سلطان محمد برکیارقك وفاتی خبرینی الدقده بغداده عزیمتله جانب غربی‌یه نزول ایتدی. ملکشاه جانب شرقیده بولنوب ایکی سلطان محاربه‌یه حاضرلنمش اولدقلری حالده ارالرنده مصالحه وقوعبولدی.

(٥٠٢) ده سلطان محمد سلجوقی بغداد شحنه‌لکنه مجاهد الدین بهروزی نصب ایله حسن سلوك ومعامله‌ده بولنمسی امرینی ویردی.

(٥٠٩) ده سلطان مشارالیه بغداده کیدرك اوراده بردار الملك انشاسنی بغداد شحنه‌سی مجاهدالدینه امرایله اصفهانه عودت ایلدی.

(٥١١) ذی الحجه‌سنده سلطان محمود سلجوقی

جلوس ایتمکله وزیری ابو منصوری بغداده ارسال و خلیفه یه مراجعت ایدوب خلیفه نك امریله مشارالیه سلطان محمودك اسمی بغداد منابرنده خطبه لره علاوه ایدلدی .

(٥١٢) ده سلطان محمد مجاهد الدین بهروزی بغداد شحنه لکندن عزل ایله اقسنقری تعیین ایلدی . اقسنقر بغداده کلدکده بهروز کندی اعمالندن معدود اولان تکریته فرار ایتمشدر . بوندنصکره سلطان محمود اقسنقری بغداد شحنه لکندن عزل ایله یرینه امیر منکبرسی تعیین ایلدیکندن منکبرس اصفهانده حاکم اولمق جهتیله امیر حسین بن اروبکی نیابتله بغداده کوندردی ایسه ده اقسنقر عسکرله مدافعه یه قیام و امیر حسین منهزماً عودت ایلدی .

سنهٔ مذکوره ربیع الاخرینك اون التیسنده خلیفه المستظهر بالله احمد قرق بر یاشنده اولدیغی حالده وفات ایتمشدر . رحمة الله علیه .

﴿ المسترشد بالله ابو منصورك خلافتی ﴾

مستظهرك وفاتنده اوغلی المسترشد بالله ابو منصور الفضله بیعت اولندی .

اسملرینك خطبه ده تقدیم وتأخیرندن طولایی

سلطان محمود ایله قرنداشی سلطان سنجر بیننده (۵۱۳) سنه‌سنده منازعه تحدث ایدرك طرفین ساوه قربنده واقع ری اراضیسنده بالمحاربه سلطان محمود مغلوب اولدیغندن سلطان سنجر سلطان محمودك چادرینه عزیمتله یکدیگریله باریشوب سلطان سنجرك اسمی خطبه‌ده تقدیم اولنمسی قبول اولندی . وسلطان سنجر طرفندن سنهٔ مذکوره‌ده بغداد شحنه‌لکنه مجاهد الدین بهروز نصب ایدلدی .

(۵۱۵) ده سلطان محمود موصل وجزیره وسنجار بلادینی اقسنقره اقطاع ایدرك اخلاط حکمداری سکمان یدنده بولنان میافارقینی دخی ماردین امیری ایلغازی‌یه تسلیم ایتمشدر .

(۵۱۶) ده حله حاکمی دبیس خلیفه‌یه عصیان ایلدی . خلیفه عسکرله دبیس اوزرینه کیدرك بینلرنده قتال وقوعبولدی . دبیس بوزیلوب منتفق عشیرتی درونه واورادن بصره‌یه عزیمتله راست کلدیکی یرلری نهب ایتدکدن صکره شامه قاچمشدر .

(۵۲۱) ده سلطان محمود سلجوقی عمادالدین زنکی بن اقسنقری بغداد شحنه‌لکنه تعیین وعمـاد الدینه واسط شهرینی اقطاع ایلدی . مؤخراً عمادالدین موصل حکومتنه

تعيين قلنديغندن ينه مجاهدالدين بهروز بغداد شحنه لكنه نصب اولنمشدر.

عمادالدينك موصلده تشكيل ايلديكي اتابكان موصل حكومتي وقايعي مبحث مخصوصنده تفصيل اولنه جقدر.

(٥٢٥) ده كلاب قبيله سي، حله حاكمى دبيسى دردست ايدرك شام حكمدارى تاج الملوكه كوندردى. موصل حكمدارى عمادالدين زنكى تاج الملوكك مقدمجه دردست ايتمش اولديغى اوغلى سونج ايله مبادله اولنمق اوزره دبيسى تاج الملوكدن طلب ايلدى. عمادالدين ايله ارالرنده سبقت ايدن خصومتدن طولايى دبيس بوندن بغايت وهمه ذاهب اولمشيكن بعدالمبادله عمادالدين دبيس حقنده فوق العاده رعايت وحرمت كوسترمشدر. دبيسك حركات سابقه سى اوزرينه طوتلديغى خبرى خليفه يى ممنون ايلدى ايسه ده بغداده ارسالى حقنده وقوعبولان اشعارينه عمادالدين اطاعت كوسترمدى.

(٥٢٦) ده عمادالدين خليفه يه عصيان ايدوب دبيس ايله برلكده عسكرله بغداد اوزرينه يوريدبلر. خليفه جنود كافيه ايله قارشو چقوب حصن البرامكه ده طرفين بالمحاربه عمادالدين خليفه نك ميمنه سنى بوزدى ايسه ده خليفه بالذات عمادالدينه شدتلى برحمله كوستروب

ارالرنده قتال پك زياده مشتداولدی. دبیس وعمادالدینك ایکیسیده فناصورتله بوزلدیلر.

(٥٢٧)ده خلیفه عسکرله موصله کیتدکده عمادالدین زنکی سنجاره قاچدی. خلیفه برقاچ کون موصلی محاصره ایلدکدنصکره سلجوقیلرك بغداد علیهنده قیاملرینی ایشتدیکندن موصل محاصره‌سنی ترك ایله بغداده کیتدی.

(٥٢٨) ده خلیفه‌ایله عمادالدین ارالرنده مصالحه منعقد وخصومت برطرف اولمشدر.

(٥٢٩) ده سلجوقی سلطان مسعودك کوستردیکی خصومت اوزرینه خلیفه سلطان مسعودایله حرب ایتمك اوزره بغداد عسکریله کیدرك همدان قربنده محاربه‌ایلدیلر ایسه‌ده خلیفه‌نك عسکری بوزیلوب کندوسی حرب اسیری اولدی. سلطان مسعود خلیفه‌نك حضورینه واروب اداب وخضوع ایله النی اوپدکدن صکره تعظیمات فائقه ایله بغداده بالاعاده حین تشییعده اوکی صره پیاده یوریه‌رك غاشیه‌سنی اموزینه المشیدی. خلیفه مراغه‌یه واصل اولدقده سلطان سنجرك کلمك اوزره اولدیغی استخبار اولندیغندن سلطان مسعود استقباله کیتدی. وخلیفه چادرنده یالکز قالدی. شو اثناده باطنیه فدائیلری بغتةً هجوم ایله مشارالیهی شهید ایلدیلر. سلطان

مسعود خبر الدقده نوحه و بكا ايله ماتم اتخاذ و جسدينى احتفال عظيم ترتيب ايله مراغه‌ده دفن ايتدردى. رحمة الله عليه. اوتوز اوچ ياشنده ايدى.

﴿الراشد بالله ابوجعفر المنصورك خلافتى﴾

مسترشدك شهادتى خبرى بغداده كلدكده ذى القعده‌نك يكرمى يدنجى كونى اوغلى الراشد باللهه بيعت اولندى.

الراشد بالله عقيب بيعتده اطرافده بولنان عماد الدين زنكى و سائر ملوك ايله بالمخابره سلطان مسعود عليهنده عقد اتفاق و كيفيت سلطانه بالغ اولدقده عسكرله كلوب بغدادى محاصره ايلدى. محاصره اللى كوندن زياده دوام ايدوب شهرده فسده خيلى فنالقلرده بولنديلر. سلطان مسعود مظفر اولمقسزين نهروانه كيدرك ينه عودتله محاصره‌يى تجديد و اوصره‌ده بغدادجه عسكرى بيننده حدوث ايدن اختلافدن استفاده ايتمكله غلبه سلطان مسعوده يوز كوستردى. و خليفه راشد بالله عماد الدين زنكى ايله برابر موصله فرار ايتدى. سلطان مسعود بغداده داخل اولوب (٥٣٠) سنه‌سى ذى القعده‌سنك اون بشنده راشد بالله خلع ايدلدى.

﴿المقتفی لامر الله محمد بن المستظهرك خلافتی﴾

الراشد باللهدن صکره المقتفی لامر اللهه بیعت اولندی. راشد بغداد اوزرینه هجوم ایدر ملاحظه سیله سلطان مسعود براز وقت بغداددن حرکت ایدهمدی. بو اثناده عمادالدین زنکی ارتق راشدله اتفاقده جسارت ایده مدیکندن موصلده مقتفی نامنه خطبه اوقوتمقله راشد اورادن مراغهیه طوغری فرار ایتمشدر.

(٥٣١) ده سلطان مسعود طرفندن بغداد شحنه لکنه تعیین اولنان بقشك اهالی حقنده خیلی مظالمی وقوعبولدی. مقتفینك ایسه یدنده هیچ بر کونه استقلال اولمدیغندن سلطان مسعودك وفاتنه قدر امور خلافت شحنه لرك الرنده ایدی.

خلیفهٔ سابق راشد موصلدن مراغهیه کتدکدنصکره سلطان مسعودك خلافکیرلرندن بوزابه و عبدالرحمن طغرل بك و سلطان محمودك اوغلی ملك داود فارس متصرفی امیر منکبرسك یاننه طوپلانوب سلطان مسعود علیهنده عقد اتفاق ایلدیلر. کیفیت سلطان مسعودك مسموعی اولدقده (٥٣٢) سنهسی شعبانده بغداددن حرکتله خوزستان حوالیسنه بعد الوصول ایکی طرفك

عسکری یکدیکرینه تصادف ایلدی . و بالمحاربه سلطان محمود غالب وامیر منکبرس اسیر اولدیغندن سلطانك امریله قتل اولندی . بوندنصکره سلطان مسعود اذربیجانه وملك داود همدانه کیدرك راشد دخی ملك داودك یاننه کتدی . ملك داود اوراده بعض امراء سلجوقیه ایله بالاتحاد فارس حوالیسنی استیلا ایلدکدن صکره خوارزمشاه دخی بو اتحاد دائره‌سنه داخل اولدیغی حالده عساکر مجتمعه ایله عراقه طوغری یوز چویردیلر . جزیره‌یه تقربلرنده سلطان مسعود عسکرله مدافعه‌لرینه قیام ایلدیکندن ملك داود فارسه وخوارزمشاه کندی بلادینه عودت ایلدی .

بو افتراق اوزرینه راشد بالله یالکز قالدیغندن اصفهانه کتدکده خدمتنده موجود و باطنیه فدایلرندن معدود اولان خراسانلی برشخص سنهٔ مذکوره رمضانك اون بشنجی کونی بغتةً راشدی شهید ایدوب مشارالیه خارج اصفهانده واقع قبرستانده دفن اولندی . رحمة الله علیه .

حادثهٔ مذکوره بین الناس پك بیوك کورندی . فتنه تکثر ایدرك بغدادده و حوالیسنده امنیت منسلب

اولدی. قوی ضعیفی صویمغه و فسده نك هر بریسی بر کونه فنالغه باشلادی .

(٥٣٥) ده بغداد شحنه سی مجاهدالدین بهروز عزل ایله سلطان محمودك مملوکلرندن امیر کزل شحنه تعیین اولندی. لکن سلطان مسعود سنهٔ مرقومه ده بغداده کلدکده فسده نك فساداتنی ازاله یه کزلی اقتدارسز کورمکله ینه بهروزی بغداد شحنه لکنه نصب ایتدی .

متبرکات بنویه دن برده وقضیب شریف مسترشدك وفاتنده سلجوقیلرك یانلرنده قالمشیدی بوسنه تعظیمات فائقه ایله بغداده اعاده اولندی .

بغدادده سراق و فسده نك فنالقلری تحمل اولنه میه جق درجه یه واروب بونلر ایادئ سرقت و اغتصابلرینه یکیردکلری مالردن بر حصه دخی بغدادده بولنان ابن الوزیر ایله سلطان مسعودك دامادی ابن قاروته و یرمکده ایدیلر. شو ایکی بیوك ذاتك فسده یی استصحاب و مغصوبات و مسروقاته اشتراکده بولنملری بغداد شحنه سی بهروزك اعادهٔ اسایشه موفق اوله مامسنه سبب اولدیغی سلطان مسعودك تحقیقیله تحقق ایلدیکندن سلطان مشارالیه بهروزی توبیخ وابن الوزیر ایله ابن قاروتی صلب ایتمز ایسه کندوسنی صلب ایده جکنه یمین ایتدیکنی بهروزه

بیلدردی . بهروز (٥٣٨) سنه‌سنده ابن‌قاروتی طوتدروب صلب ایتدی ایسه ده ابن الوزیر فرار ایدرك غاصب و سارقلرك چوغی اله کچیرلدیکندن بغدادجه آسایش یوز کوسترمکه باشلادی .

(٥٤٣) ده امراء سلجوقیه عسکرله کلوب بغدادی محاصره ایلدیلر . خلیفه‌نك التماسیله مصالحه‌وقوعبولدی .

(٥٤٤) ده ملکشاه سلجوقی حله حاکمی ابن دبیس وسائر امرا ایله بالاتحاد بغداد اوزرینه‌یوریوب ملکشاهك اسمی خطبه‌یه علاوه اولنمق ایچون خلیفه ایله مراسله‌یه باشلادیلر . و خلیفه موافقت کوسترمدیکندن بغدادی محاصره ایلدیلر . خلیفه‌نك اشعاری اوزرینه سلطان مسعود عسکرله بغداده طوغری حرکت ایدرك یاقین کلدکده محاصرلر طاغلمقله سلطان مسعود بغداده داخل اولدی .

سلطان مسعود (٥٤٧) سنه‌سنده همدانده وفات ایدوب بوندن صکره خلیفه سلجوقیلرك ایادیٔ تسلطلرندن قورتلمشدر .

سنهٔ مذکوره‌ده خلیفه، بغدادعسکریله بالذات کیدرك تکریتی محاصره ایلدی ایسه‌ده مظفر اولمقسزین عودت ایتدی .

(٥٥١) ده سلجوقی سلیمان شاه بغداده کلوب خلیفه دن اکتسای خلعت وتقلد سلطنت ایلدی .

(٥٥٣) ده دجله نهری طغیان ایدرك بغدادده اوتوز بیك قدر خانه خراب اولدی .

سنهٔ مذکورده لحف متصرفی سنقر همدانی سواد بغداد ایله خراسان طریقنه صارقندیلق ایتدیکندن مقتفی عسکرله اوزرینه کتدی ایسه ده محاربه یه حاجت قالمقسزین ازغش امیری خطلو ابراس طرفندن اصلاحاته تعهد کوستریلوب بغداده عودت ایلمش اولدیغی حالده سنقر ازغش طرفنه عزیمتله امیر مشارالیهی اخراج وسلطان محمد سلجوقی نامنه خطبه اوقودوب اورالرده تفرد ایلدی . بونك اوزرینه خطلوابراس بغداددن الدیغی عسکرله سنقر اوزرینه یوریوب حرباً غلبه و لحف نواحیسنیده استیلا ایتدکده سنقر امیر قایمازك مستملکاتندن معدود ماهکی قلعه سنه عزیمت و اوراده عساکر کلیه تدارکیله خطلوابراس اوزرینه یوریوب غلبه ایتدی و امیر مشارالیه منهزماً بغداده رجعت ایلدی .

(٥٥٤) ده خلیفه المقتفی بغداددن نعمانیه یه عزیمتله ترشك نام قائد قوماندا سیله سوق ایلدیکی عسکره سنقر مقابله ایده مدیکندن طاغلره فرار ایتدی . وترشك سنقره

متعلق بولندیغی اشیایی یغما ایدی‌وبردی · بونك اوزرینه سنقر سلطان محمد سلجوقیدن و ترشـك خلیفه‌دن امداد طلب ایله جلب ایلدکاری عسکرله بالمحاربه سنقر منهزم اولوب مجروحاً بلاد عجمه فرار و براز وقت اوراده کشت‌وکذار ایتدکدنصکره خلیفه‌یه دخالت ونیاز عفو ایله افعالندن طولایی عرض ندامت ایلدی · وخلیفه عفو ایله معامله کوستردی ·

(٥٥٥) سنه‌سی شهر ربیع الاولنده خلیفه المقتفی لامر الله التمش یاشنده اولدیغی حالده وفات ایتمشدر · رحمة الله علیه ·

{ المستنجد بالله یوسف بن المقتفینك خلافتی }

مقتفیدن صکره اوغلی المستنجد بالله یوسفه بیعت اولندی · خلافت عباسیه چوق وقتدن برو استقلالنی غیب ایدرك بر وقت ترکارك وصکره دیلمیلرك و یوز شو قدر سنه‌دنبرو دخی سلاطین سلجوقیه‌نك ایادی تحکم وتغلبلری التنده مضطرب وهر درلو نفوذ واستبداددن بی نصیب قالمشیکن مستنجدك زماننده خلافتك استقلالی عودت ایتمشدر ·

حله حوالیسی بر مدتدن برو بنی اسد قبیله‌سنك

ایادیٔ تصرفلرنده ایدی. قبیله اهالیسی او حوالی‌یی خیول فساده جولانگاه ایتمشلر ایدی. بونلرك عراق حوالیسندن طرد واخراجلری ایچون طرف خلافتدن یزدن بن قماج نام قائده امر ویرلدی. یزدن بطیحه‌ده بولنان ابن معروف ایله برلکده عسکرله قبیلهٔ مذکوره‌یی حصر و تضییق ایدرك بینلرنده حرب یوز کوسترمش وبنی اسددن درتیك قدر مقتول وقوعبولوب (٥٥٦) سنه‌سنده جمله‌سی بلاد سائره‌یه طاغلمقله عراق حوالیسی وجودلرندن تطهیر ایدلمشدر.

بصره حوالیسی مستنجدك موالیسندن منکبرسك مقاطعه‌سی ایدی. مستنجد بعض حرکاتندن طولایی (٥٥٩) سنه‌سنده منکبرسی قتل ایله بصره‌یی کشتکینه توجیه ایلدی. خوزستان متصرفی شمله‌نك برادرزاده‌سی کان بن سنکاه بوصره‌ده فرصت بولوب بصره‌نك کویلرینی یغماو کشتکین مدافعه‌یه قیام ایلدکده ابن سنکاه واسط حوالیسنه مرور واورالری نهب وغارت ایتمکه باشلادی. واسط متصرفی خطلوابراس عسکرله مدافعه وحرباً غلبه ایله ابن سنکاهی اعدام ایدی ویردی (٥٦١).

(٥٦٥) ده عراق وجزیره وشام حوالیسنده پك

شـدتلی حرکت ارض وقوعبولوب چوق بنالر خاك ایله یکسان وبك چون انسان تلف اولمشدر ·

(٥٦٦) سنه‌سی ربیع‌الاولنك طقوزنجی کونی خلیفه المستنجد بالله یوسف الی‌سکز یاشنده اولدیغی حالده وفات ایلدی · رحمة الله علیه · مشارالیه شجیع ومهیب ورعایا‌پرور برذات محاسن صفات ایدی · اثنای خلافتنده استقلالنی تمامیله محافظه‌یه موفق اولمش خلفای ممدوحه‌دندر ·

{ المستضی بنور الله حسن بن المستنجدك خلافتی }

مستنجدك وفاتندن از مقدم مستضی دارالخلافه‌یه جلب واحضار وقپولر سد ایله عضد الدینی وزارتده وقایمازی عسکر امارتنده استخدام ایلمسی ایچون سوز آلنه‌رق اهل بیت خلافت جانبندن کندوسنه بیعت اولنمشیدی · مستنجد وفات ایتدکده بیعت عمومیه اجرا اولندی · وعقیب بیعتده عضدالدینی وزارته قایمازی امارت عسکریه‌یه تعیین ایلدی ·

مسند قضاده بولنان ابن مزحم بغایت ظالم ایدی · مستضی ابن مزحمی حبس ایله شوندن بوندن ظلماً المش اولدیغی شیلری اصحابنه رد ایتدروب ابو بکر بن نصر

العطاری ظهیرالدین لقبیله بالتلقیب مسند قضایه تعیین ایتدی .

(٥٦٧) ده صلاح الدین بن ایوب مصرده دولت علویه‌نك وزارتنده تقرر ایتمش اولدیغندن مشارالیهك همتیله مصر جوامعنده خطبهٔ عباسیه اقامه اولندیغی جهتیله مستضی بنور الله طرفندن صلاح الدینه ممنونیتی حاوی نامهٔ مخصوص و خلع فاخره ارسال اولنوب بغدادده شهر آیین اجرا ایدلدی .

مستضی حین بیعتده عضد الدینی وزیر وقطب الدین قایمازی امیر عسکر تعیین ایتمش اولدیغی مقدمجه بیان اولنمشیدی . قایماز امارت عسکریه‌جه تعظم واستبداد التزام ایدرك عضدالدین معزولاً خانه‌سنده اقامت ایلدی .

(٥٦٩) سنه‌سنده خلیفه ینه عضد الدینی وزارته تعیین ایتمك استدکده قایماز حدتلنوب منعنه اصرار ایلدی . خلیفه بعض مرتبه ملایمت کوستردی ایسه‌ده قایماز عضد الدینك بغداددن چقارلسنه مصر اولدی . بوصره‌ده شیخ الشیوخ صدرالدین بن عبدالرحیم طرفندن وقوع‌بولان التماس اوزرینه عضد الدینك بغدادده قالمسنه قایماز موافقت ایلدی . براز صکره قاضی ظهیر الدین علیهنه قیام وظهیر الدینك خانه‌سنی احراق ایدی‌ویردی .

قايماز ك هجومی اثناسنده ظهير الدين خليفه نك خانه سنه التجا ايتمش ايدی . قايماز امراء عسكريه يی جمع وجبراً اخراجنه تشبث ايلدكده خليفه نك ويرديكی امر اوزرينه اهالی طوپلانوب قايماز ك اموالنی يغما وخانه سنی احراق ايلديلر . قايماز ادمليله حله طرفلرينه فرار و امرا دخی كندوسنه اتباع ايتمش اولدقلری حالده قايمازی حله دن اخراج ايچون خليفه شيخ الشيوخ عبدالرحيمی كوندردی . قايماز متعلقاتيله حله دن چقوب صپا بر طريقدن موصله كيدركن (٥٧٠) سنه سی ذی الحجه سنده بر صوسز چوله اوغراتوب كندوسيله رفقاسنك چوغی صوسزلقدن هلاك اولديلر .

قايماز فتنه سنك عقبنده عضد الدين ينه وزارته نصب ايدلمشيدی . (٥٧٣) سنه سنده حجه كيتمك اوزره خليفه دن بالاستيذان بغداددن حركتله دجله يی چچوب تشييع ايدن ارباب مناصب ايله بر موكب عظيمده مسافر ايكن بر متظلم بر مادهٔ شخصيه دن طولايی بغتةً سلاح ايله عضد الدينی جرح وقتل ايتمكله ظهير الدين ابو منصور ابن نصر وزير تعيين ايدلدی .

(٥٧٠) سنه سی ذی القعده سنده خليفه المستضی بنور الله وفات ايتمشدر . رحمة الله عليه .

{ الناصرلدین الله احمدك خلافتی }

مستضیئك وفاتنده اوغلی الناصرلدین الله احمده بیعت اولندی .

ناصرلدین الله اخذ بیعت ایتدکدنصکره ظهیرالدینی حبس ایتدیکندن محبسدن میتی چقارلمش وعقیب بیعتده خلافتنی اعلان ایچون هرطرفه سفیر کوندرمشدر .

همدان واصفهان وری حکمداری پهلوانه شیخ الشیوخ صدرالدین کوندرلدی . پهلوان ناصرلدین اللهه بیعت ایتمدی . صدر الدین خلافتی طانیمیان اسلام حکمدارینك شرعاً اطاعتی آلتنده قالمق جائز دکلدر دیه‌رك پهلوانك اصحابنی نقض طاعته تحریض ایتمکله پهلوان ناچار وناخواه بیعت ایلدی .

خلافت عباسیه خیلی وقتدن برو استقلالنی غیب ایدوب پك چوق حقارت واضطراب چکیرمشیکن خلیفه المستنجد اعادهٔ استقلاله موفق اولمش وسلجوقیلرك مرکز خلافتجه نفوذلری ازاله ایدلمش ایسه‌ده بونلر وقتیله عراق ومربوطاتنی مقاطعه صورتیله شوکا بوکا اقطاع ایتمش وهربریسنك النده سلجوقیه ملوکندن بریسنك برر توقیع غیر مشروعی موجود بولنمشیدی . اومقوله‌لردن

بعضيلرينك تعرضلرى برطرف ايدلدى . بعضيلرى يىنه تعرضدن ال چكمیور ايدى .

ناصرالدين الله سلجوقيلرك و منسوبلرينك هر درلو مناسبتلرينك قطعى افكارينى التزام ايتدى .

(٥٨٤)ده سلاطين سلجوقيه نامنه منسوب و بغدادده موجود نقدر ابنيه وار ايسه هپسنى يقدردى .

(٥٨٥) ده تكريت صاحبى عيسانى قرنداشلرى قتل ايلديلر . خليفه عسكر سوقيله تكريتى ضبط ايلدى . وعانه ايله حديثه قلعه‌لرى تركمان طائفهٔ متغلبه‌سنك يد استيلالرنده اولديغى حالده (٥٨٦) ده اوراريده حرباً اللرندن الدى . (٥٩٠) ده خوزستان قلاعنك اكثرينى و(٥٩٦) ده همدان واصفهانى ضبط ايتمشدر .

ناصرالدين الله جانبندن خوزستانده امير بولنان سنجر فارس وعمان واصفهان وخوزستان ارالرنده واقع جبال منيعه‌نك حاوى اولدقلرى بلادى استيلايه مأمور اولديغندن سنجر (٦٠٣) تاريخنده عسكرله او حواليه يوزچويردكده حكمدارلردن ابوطاهر مدافعه ايتمكده ايدى . بو اثناده خليفه‌نك مواليسندن قشتمر وزيرالدوله‌نك معاملاتندن منفعلاً ابوطاهرك يانه كتديكندن ابوطاهر حقنده رعايت وقزينى دخى قشتمره تزويج ايتدكدنصكره وفات ايتمكله

قشتمر جبال مذکوره بلادینی تملك وسنجرله محاربه یه دوام ایدی ویردی. خلیفه سنجره معاونت ایچون عسکر سوق ایدرك سنجر قشتمرله هرنقدر حرب ایلدی ایسه ده بالاخره مغلوب اولدی. قشتمرك امورنده قوت حاصل اولوب بالمخابره فارس وجبل امراسیله ده اتفاق ایلدیکندن خلیفه یه مخالفتده ثبات کوستردی.

(٦٠٦) ده خوزستان امیری سنجرك بعض مخالفتی حس اولندیغندن خلیفه سنجری بغداده استدی ایسه ده سنجر عزیمتدن استنکاف ارائه ایلدی. خلیفه وزارت ثانیی مؤیدالدین وخواصندن عزالدین ایله خوزستانه عسکر کوندروب عسکر تقرب ایلدکده سنجر فارس حکمداری اتابك سعد بن دکلایه دخالت ایتدی. خلیفه نك عسکری خوزستانه داخل اولدقدنصکره طاعت وانقیاده رجوع ایتمك اوزره خبر کوندردیلر. سنجر مخالفت ابرازیله ارجان طرفلرینه چکلدی. ارالرنده براز وقت مخابره جریان ایتدکدنصکره اتابکك شفاعتیله سنجره امان ویریله رك جلب وبغداده ارسال وخوزستان امارتندن عزل ایله یرینه موالیدن امیرالحاج یاقوت نصب اولندی. برمدت حبس ایله (٦٠٨)ده اطلاق ایدلمشدر.

امراء پهلوانیه دن شمس الدین آی دوغمش اذربیجان

واران حواليسنك اميرى بولنان ازبك پهلوانى محاصره ايلدى. امراء مرقومه‌دن منكلى شمس الدين اوزرينه هجوم وغلبه ايتمكله شمس الدين بغداده فرار وخليفه شمس الدين اى‌دوغمشه برقوهٔ عسكريه ايله امداد ايدرك (٦١٠) تاريخنده اى‌دوغمش شو عسكرله منكلى اوزرينه كيتدى ايسه‌ده كندوسى حرباً مقتول وعسكر منهزم اولديغندن منكلى بلاد مذكوره‌ده كسب استبداد واستقرار ايتمشدر.

بو وقعه‌دن صكره خليفه منكلينك معارضى بولنان ازبك پهلوانى والموت قلعه‌سى صاحبى جلال الدين ايله قلاع سائره اصحابنى ديكر طرفدن منكلى عليهنده بولنمق ايچون تحريض وتشويق ايله برابر كندوسيده موصل وجزيره وبغداددن جمع ايلديكى عسكرى مملوكلرندن مظفر الدين قوماندانسنه اعطا واربل وشهرزور اميرى مظفر الدين كوكبرى ابن زين الدينى مقدمهٔ عسكره بالتعيين ارسال ايتدى. شو اردوى جسيم همدانه كيتدكلرنده منكلى مقاومت ايده‌ميه‌رك كرجستان طرفلرينه فرار وبر جبلده عسكرله تحصن ايلمش اولديغى حالده سوق اولنان عسكر جبل مذكورى صارديلر. منكلى اوراده دخى طيانه‌مديغندن بوزيلوب فرار ايتدى. مملكتى موقع

انقسامه وضع و بر قسمی اسماعیلیه ملکی جلال الدین طرفندن ضبط ایله برقسمیده ازبك بن پهلوانك یدتملکنده قالدی . ومنکلی بوزلدقدنصکره ساوه طرفلرینه فرار ایتدکده ساوه شحنه‌سی کندوسنی دردست وقتل ایدرك (۶۱۲) سنه‌سنده سرمقطوعنی بغداد کوندردی .

(۶۱۵) ده قطب الدین سلطان محمد خوارزمشاه خراسان وماوراء النهر بلادنده خطبهٔ عباسیه‌یی قطع ایتدروب اوچیوز بیك نفر عسکرله بغداد اوزرینه کاورکن حلوانه وصولنده شدت شتایه تصادفله چادرلری قار التنده قالدی . عسکر وحیواناتنك چوغی تلف اولدی . وکندوسی حال پریشانی وسفالتله عودت ایلدی .

بنی ربیعه قبائلندن بنی‌معروف، معلی نامنده برشیخك ریاستی التنده اولدقلری حالده فراتك غرب طرفلرنده وبطیحه قربنده رکز خیام ایله اوحوالیده صارقندیلقلره تصدی ومسابله‌یی قطع ایلدکلرندن ضرر دیده اولان اهالی جانبندن رفع رقعهٔ اشتکا اولنوب خلافتدن ویریلان امرلر اوزرینه واسط، تکریت، هیت، حدیثه، انبار، حله، کوفه، بصره‌دن اوزرلرینه پك چوق عسکر

سوقیله صاردرلدی . کیمیسی قتل ، کیمیسی اسیر ایدیله رك مالری یغما و جمعیتلری افنا ایدلدی .

(٦١٦) سنه سنده چین بلادندن طمغاج طاغلرنده بولنان تاتارلردن ظهور ایدن جنکیز خان بیوك برجمعیتله ترکستان وماوراء النهر بلادینی استیلا ایتدکدن صکره خوارزمشاهه غلبه وخراسان وجبل بلادندن یدنده اولان یرلری ضبط ایله اران وشروان ولان ولکز حوالیلرینه تخطی ایلدی . بوندنصکره قپچاقی استیلا ایدرك جمعیت مذکوره نك برقسمی غزنه وهند وسجستان وکرمان بلادینه اچیلوب اورالری برسنه ظرفنده استیلا ایلدیلر . خوارزمشاه علاء الدین محمد بن تکش شو بلای بی امانه قارشو طورمق اوزره عسکرله هرنقدر اوغراشدی ایسه ده موفق اوله میوب منهزم وبرباد اولدیغی حالده طبرستاندن برجزیره یه کیدرك اوراده فوت اولدی . بوندنصکره اوغلی جلال الدین قیام ومحاربه لره دوام ایتمش اولدیغی حالده بالاخره بوده مغلوب اولوب تاتارلرك دهشت واستیلاسی هرطرفی صاردی . بونلرك ومعاصرلری بولنان حکومتلرله سبقت ایدن معامله لرینك وقایع تاریخیه سی مباحث مخصوصه سنده تفصیل اولنه جقدر .

خلیفهٔ عباسی الناصرلدین الله احمد بن المستضی بنورالله آخر عمرنده علت عمایه مبتلا اولوب (٦٢٢) سنه‌سی شوالنده یتمش بش یاشنده ایکن وفات ایلدی • رحمة الله علیه •

خلیفهٔ مشارالیه علوم و فضائلده عصرینك فریدی ایدی • فنون عدیده‌ده تألیفات معتنابهاسی اولدیغی حالده قبح سیرتله متصف اولدیغندن عراق حوالیسنده مظالمندن چوق یرلر خراب اولمشدر • خوارزمشاه ایله آرالرینه اختلاف دوشدکده تاتارلری خوارزمشاه علیهنده طمعلندرمش و زماننده هرنقدر دشمنی بولنان خوارزمشاهی تاتارلره مغلوب کورمکله کندوسی تشفیٔ صدر ایلدی ایسه‌ده دشمنی علیهنه تسلیطه سبب اولدیغی بلا بالآخره کندو دولتنك انقراضنه‌ده سبب اولمشدر •

{الظاهر بالله ابونصر محمدك خلافتی}

الناصرلدین اللهدن صکره اوغلی الظاهر بامرالله‌ه بیعت اولندی مشارالیهك قبل الخلافه عمری محبسده کچمشیدی عدل و صلاحده عمربن عبدالعزیز ثانی دینله‌جك درجه‌ده ایدی • باباسنك جبراً المش اولدیغی عقار و ضیاعی اصحابنه اعاده و احداث ایتمش اولدیغی رسوم و سائر مضرشیلری لغو ایلدی •

(٦٢٣) سنه‌سی رجبنك دردنجی كونی خليفهٔ مشار اليه اللی ايكی ياشنده ايكن فوت اولمشدر. رحمة الله عليه.

{المستنصر بالله ابوجعفر المنصورك خلافتی}

الظاهر بامر اللهدن صكره اوغلی المستنصر باللهه بيعت اولندی. مشار اليه عالم وعادل ومتقی ايدی. زمان خلافتنده خيرات وحسناتی اهل بغدادی احيا ايده‌جك درجه‌ده مبذول اولوب علوم وفنونك ترقيسنه چوق خدمت ايتمش وبر مكمل مدرسه وكتبخانه انشاسيله بونلره واردات كثيره وقف ايلمشدر.

خليفهٔ مشار اليه (٦٤٠) سنه‌سی جمادی الاخره‌سنك اون اوچنجی كونی اللی ايكی ياشنده ايكن وفات ايلدی. رحمة الله عليه.

{المستعصم بالله عبدالله بن المستنصرك خلافتی}

مستنصرك وفاتنده اوغلی المستعصم باللهه بيعت اولندی.

مستعصم حافظ القرآن وصلاح ايله متصف ايدی. لكن كبر وغفلتی متصف اولديغی اخلاق ممدوحه‌سينی باصدره‌جق درجه‌ده ايدی. مع مافيه كليات وجزئيات

امورك هیچ بریسنه مداخله ایتمیوب هرایش وزیری مؤید الدین بن علقمینك ید استقلالنده کیفمایشاء متداول ایدی. زماننده استخدام اولنان ولاة وعمالك هر بریسی اهالی‌یی مظالم وجرایم ایله صویوب صوغانه دوندره‌یورلر ایدی. وزیری مؤیدالدین ابن علقمی ایسه ولاة وعمالك مظالمنی ترویج ایله خلافت عباسیه علیهنده شایع اولان نفرت وطرف طرفدن ظهور ایدن اختلافات عمومیه‌یی اسایش ورفاه عمومی شکلنده قویه‌رق مستعصم باللهه عرض ایتمکده ایدی.

ابن علقمی امامیه مذهبی غلاتندن معدود ایدی. مقصدی دولت عباسیه‌یی امحا وبر دولت علویه احیا ایتمك ایدی. لکن مذهبی جمله‌جه معلوم ایسه‌ده مقصدی محرمی اولان هوادارلرندن بشقه کیمسه‌نك معلومی دکل ایدی. خاندان خلافتك محوی اسبابنی بر صورتده حاضرله‌یور ایدی‌که هر بر حرکتی وسیلهٔ خیرخواهانه کبی کورینه‌یور ایدی.

اخر الامر بغدادی استیلا ایتدرمك ایچون کزلیجه هلاکو ایله مخابره‌یه باشلادی. مظفر اوله‌جغنه دائر ابن علقمینك هم مذهبی بولنان نصیر طوسینك وبردیکی زایچه اوزرینه هلاکو بغدادی استیلا ایتمکی قرارلاشدر.

دیغنی ابن علقمی ایشتدکده قهستانجه سوق عسکره لزوم
ارائه سیله بغداد طرفلرنده بولنان عساکر کلیه‌یی اورایه
بالارسال بغدادی عسکردن تخلیه ایلدی. هلاکو عسکرله
بغداده طوغری یوریدکده ابن علقمی هلاکونك کلمك
اوزره اولدیغنی مستعصمه خبرویرمدی. خیرخواهاندن
خبرویرن اولدی ایسه‌ده مستعصم، ابن علقمینك غیرینی
خیرخواه طانیمیور ایدی.

هلاکو بغداده یاقین کلدکده مستعصم هنوز ایشی
اکلایوب بر قوهٔ قلیله‌دن عبارت اولان قوهٔ عسکریه‌سنی
رکن الدین ایله مقابله‌یه کوندردی ایسه‌ده منهزم اولدی.
هلاکو بغدادك جانب شرقیسنه نزول ایدوب طرفین
اراسنده وقوعبولان قتال اللی کون ممتد اولدقدنصکره
ابن علقمی هلاکودن امان الدیغنی و مسندنده قاله‌جغنی
بالافاده مستعصمی کوتوروب هلاکویه تسلیم ایلدی.
هلاکونك امریله بغداد اهالیسی دخی اوراده طوپلانمقله
جمله‌سی اتلاف ایدیله‌رك (٦٥٦) سنه‌سی محرمنك ایکنجی
کونی مستعصمك وفاتیله بشیوز یکرمی درت سنه‌دن
برو ممتد اولان خلافت عباسیه منقرض اولمشدر. سبحان
من لا یزول ملکه.

نه بیوك امر مقدس معنویدرکه خلافت عباسیه‌نك

انقراضی سنه‌سی اولان (٦٥٦) سنهٔ هجریه‌سنده خلافت جلیلهٔ عثمانیه‌نك اصل الاصولی وشجرهٔ طیبهٔ دولت علیه‌نك بذر مسعود محاسن شمولی بولنان سلطان عثمان بن ارطغرل حضرتلری زینت‌ساز روضهٔ شهود اولمغله بغدادجه هرنقدر خلافت عباسیه منقرض اولدی ایسه‌ده اکا خلف اولان خلافت جدیدهٔ اسلامیه‌نك اصل اصیل معنویسی خلافت عباسیه‌نك انقراضی سنه‌سنده نمایان اولمقله برابر بو اصل کریم (٦٩٩) سنه‌سنده عالم معنویدن عالم سیاسی‌یه انتقال ایتمش اولدیغی حالده شجرهٔ جدیدهٔ خلافت برمدت دولت سیاسیه شکلنده اکتساب نشوونما و (قدوصل الحق الی اهله) مدلول حکمت شمولی اوزره یاوز سلطان سلیم حضرتلری زماننده تزیین حدیقهٔ دنیا ایلدی . (ابقاها الله تعالی الی یوم القیام) .

لاحقه

دولت عباسیه وقایعنك فذلکه ومحاکمه‌سی

دولت مقدسهٔ اسلامیه زمان سعادتدن خلافت عباسیه‌نك مؤسسی بولنان ابوالعباس عبدالله السفاحك

خلافتنه قدر بر شجرهٔ عظیمه نك ساق اصلیسی كبی حكومتجه هیچ بر طرفه غصون استقلال افراز ایتمامش و اوساق جسیم، دولت واحده اولمق اوزره بیومش ایدی . بو صورتله نشو و نماسی عبدالله السفاحك زماننده منتهی اولدی . اندنصكره شرقاً، غرباً، شمالاً، جنوباً شعبه‌لر افرازیله ممالك اسلامیه‌ده پك چوق حكومتلر تشكل ایتمشدر .

عبدالله السفاحك خلفی ابو جعفر المنصورك خلافتی عقیبنده بنی امیه بقایاسندن افریقا طرفلرینه فرار ایدنلردن اندلسده بر امویه دولت جدیده‌سی تشكل ایتمسیله بنی عباس دولتی اوساقك اوزرنده بر جهته طوغری اوزایوب شعبه‌لر ایتمغه باشلادیغی كبی اندلس امویه دولتی دخی اوروپا و افریقا طرفلرنده شجرهٔ اصلیه‌دن منشعب دیكر بر غصن عظیم كبی بر مدت بیودكدنصكره عوارض مختلفه‌یه مصادف وشعباته منشأ مخصوص اولمغه باشلادی .

شجرهٔ اصلیهٔ خلافت و دولت اسلامیه ـ ذكر اولندیغی اوزره ـ خلافت قدیمه بقایاسنی اندلسده و خلافت جدیده‌یی عراقده یكدیكرندن متباعد اولمق اوزره برر غصن عظیم كبی آیروب بر قوتك او صورتله تفرق وانقسام طبیعی‌یه تصادفی خلافتك اسكی استقلال

و نمایشنیده ایکی یه بولنشدر . اندنصکره او شجره‌نك او ایکی غصن متخالف الاداره اوزرنده کتدکجه تکثر ایدن اغصان مختلفه‌سی و علویلر طرفلرندن بلدان و ممالك اسلامیه‌ده شوغصنه مخالفت وضدیت صورتیله متعدد حکومتلر و اداره‌لر میدان سیاسیده کورنمسی حدیقهٔ حکومت اسلامیه‌یی پك زیاده توسیع ایتمش اولدیغی حالده اوشعبه‌لرك ، او حکومتلرك بدایت انشعابی قوت خلافتك انحطاط خفی‌یه تصادفنه مبدأ اولمشدر . بناءً علیه دولت عباسیه هر درلو استقلالنی محافظه و دائرهٔ ملکنك توسیعی ایچون هر درلو اقتداریی استعمال ایلدیکی وقتلرك الك قوتلی زماننده بیله شام دولت امویه‌سی قدر وسعت ملکه نائل و عظمت واستقلاله موفق اوله‌مدی .

هر دولتك بدایت ظهوری تدریجاً بیومکه مستعد بر صورتله یوز کوسترر . دولت عباسیه بو عادت طبیعیه‌یه قیاس قبول ایده‌میه‌جك بر صورتده تشکل و امتداد ایلدی . دولت امویه ملکاً وارث اولدیغی حالده متشکل اوله‌رق حین تشکلنده ممالك امویه‌نك جمله‌سنی ید تملکنده بولنشیکن التی سنه صکره دائرهٔ ملکی کوچولکه باشلایوب بنی امیه بقایاسندن اندلسده تشکل

ایدن دولت مستقله اوروپا دائره سنده‌کی بلادی ضبط ایلدکدن بشقه افریقایه‌ده ال اوزاتمشدر .

دولت عباسیه‌نك تشکلنی انحطاط خفینك تعقیب ایتمسنه تعلق ایده‌جك امر معنویدن بحثه مناسبت کوره‌میز . تاریخجه نظر دقته دوقنان شی امور سیاسیه‌جه انحطاطه نه صورتله استعداد حاصل اولمسیدر . عباسیه دولتنك تشکلندن مقدم شیعه طائفه‌لرینك دولت امویه‌یی امحا اسبابنی تحری‌یه فرصت بکلمکده اولدقلری اثناده بر دولت علویه‌نك ظهور واستقلالی انظار عمومیه‌جه منتظر ایدی . امویه دولتنك بدایتندن مقدم تأسیس واستقلالنی تحصیلده فداکارلق کوسترمش اولان بر الشام اهالیسی بنی امیه‌جه صکره‌لری نمایان اولان اختلافات وسیئاتدن صورت عمومیه‌ده بر اختلاف طبیعی‌یه واوائل دولتده عمومك استفاده ایلدیکی اسایش وحریت ارکان دولت واعیان قبائل و مملکتجه بالاخره تکثر وتنوع ایدن ریاست عصبیه شعبه‌لرینك معاملات منفعت جویانه و رقابتکارانه‌لرینه قارشو انقلابات متمادیه‌یه تصادف ایدرك دولت امویه‌نك حکمدار اخیری بولنان مروان بن محمدك اسلافنه فائق اولان بسالت واقتداری اوانقلاباتك تأثیرات شدیده‌سنه مقاومت ایده‌مدیکندن دولت عباسیه‌نك تشکلی شام

حوالیسنجه دخی ارزو اولنه جق بر درجه یه کلمشیدی .
نه چاره که حد ذاتنـده عدالت وحسن حال ایله متصف
اولان برنجی خلیفهٔ عباسی عبدالله السـفاحك تأسیس
دولت ایتمسنی متعاقب استخدامنه مجبور اولدیغی امراء
عسکریه وملکیه ایچنده عدالت واخلاق حسنه جه کندوسی
ایله هم مسلك اولمیانلر کثرت اوزره بولندقلرندن بنی امیه
ایله هوادارلرینـك امحاسی بهانه سـیله تجاوزات غیر
مشروعه یه دوام ایلدیکی اثناده شریعت و عدالته مغایر
اولمق اوزره دوکدکلری قانلر وتخریب ایلدکلری خانمانلر
عمومك خوش کوره میه جکی درجه یه وارمش وخصوصیله
بنی امیـه نك قبرلرینی بشش و موتالرك چوریمش اولان
کوکلرینی اخراج و احراق ایتمـك واتلاف اولنـانلرك
اتلری کلبلرك اوکلرینه اتلمق کبی شریعت اسلامیه نك تقبیح
ایلدیکی وقوعات غریبه لری ممالکك چوغنده وحشـت
عمومیه یه سببیت ویرمشدر .

خلیفهٔ مشـارالیه مؤخراً شـو حاللرك اصـلاح
و ازالهسیچون اوامر عادلانه و شـدیده نشر یله عدالتی
تأسیس وتعمیمه صرف مسـاعی ایتمکی التزام ایلـدی
ایسه ده مقصدینی اکماله زمان خلافتی مساعد اولمدی .
کندوسی وفات ایتدکده مسـلکی شـدتدن عبارت

اولان برادری ابو جعفر المنصورك مسند خلافته جلوس ایتمسی مرکز خلافتدن بعید بولنان اندلس حوالیسنده مجتمع بنی امیه بقایاسنك استقلالنه و او معامله‌لری سامعهٔ وحشتله ایشتمکده بولنان اندلس اهالیسنك عبدالرحمن بن معاویه بن هشامی حکمدار مستقل طانیملرینه سبب اولمشدر .

ابو جعفر المنصور غیرت وبسالتجه بر مرتبهٔ مخصوصه‌یی حائز ایدی . بغداد کبی بر شهر شهیری آز وقتده بنا ایتدرمسی امور عمرانیه‌جه اولان اقتدارینك و اشبو قسمك نهایتنده تفصیل اولنه‌جغی وجهله اسلافنه نمونهٔ امتثال اولمق اوزره زماننده علوم و فنون عدیده‌دن تألیفاته مباشرتله حکمای یونانیه اثارینك ترجمه‌سنه کمال کرمی ایله اقدامه وضع اساس اولنمسی ترقیٔ علوم و معارفه تعلق ایدن اقداماتنك درجاتنه دلالت ایدر ایسه‌ده ادارهٔ سیاسیه‌جه اهالینك خشنودیٔ عمومیلرینی جلب ایده‌جك مسلکه سلوك ایتماش اولدیغندن مدت خلافتی اولان یکرمی سنه‌دن زیاده مدت ایچنده ممالك اصلیه‌سنجه پك چوق اختلاف تحدث ایتمش وابو مسلم کبی بر خادم صادقی غدره هدف ایتمسی و عمومی دلگیر ایدن تکالیف

شاقه‌سی دولت عباسیه‌نك اوائل تأسسنده استفاده ایده‌جکی موفقیت آتیه‌یی سکته‌لندرمشدر .

منصوره خلف اولان اوغلی خلیفه المهدی غیرت واقتدار ایله متصف اولوب روملرله محاربه‌لرده مظفر وداخلاً خیلی اصلاحاتده موفق اولمش ایسه‌ده دولتنك تأسیسنی تسهیل ایدن علویلر حقلرنده منصور زماننده برو جریان ایدن خصومت مهدینك ایامنده دها زیاده کسب شدت ایلمکله بو معامله‌لر حکومت علیهنده مختلف شعبه‌لرك تشکلنی تسهیله سببیت ویرمشدر . بناءً علیه احوال مبسوطه‌نك هر بریسی بنی عباسك مهابتنی وحقلرنده‌کی محبت عمومیه‌یی اخلال ایلدی . علویلرك غوائل متمادیه‌لرندن فضله اولمق اوزره خارجیلر دخی طرفباش کوسترمکه دوام ایلدیلر .

خلفای عباسیه‌دن هرون الرشید بن مهدی حسن حال واقتدارجه اسلافنه فائق ایدی . خلافت عباسیه‌نك بدایتندن برو یکدیکرینی ولی ایتمکده اولان فنالقلر مشار الیه زماننده زائل واداره‌جه سکونت وانتظام تام دخی حاصل اولدی ایسه‌ده اوغللری بیننده نمایان اولان اختلاف اسایشی اسکیدن زیاده اخلال ایتمش وخلافت مأمونده تقرر ایتدکدنصکره مأمونك سنه‌لرجه مرکز خلافتدن تباعد

اتمسیله برابر امور سیاسیه‌یی شونك بونك یدعجز واختیارلرنده براقسی دولت عباسیه‌نك انحطاط جلی‌یه تصادفنه برمبدأ مضر اولمشدرکه مأمون اگرچه بغداده عزیمتندن صکره امر انضباطی مطلوبه توفیق ایتمش و احوال سابقه‌نك اقتضا ایلدیکی عوارض کندی زماننده بر درجه‌یه قدر پردهٔ خفا ارقه‌سنده مستور قالەبیلمش ایسه‌ده اندن صکره دولتك استقلالنی امحایه قدر سؤ تأثیرینی کوسترمشدر . مع مافیه بن قطعه‌سنك کندی خلافتنده ممالك عباسیه‌دن ایرلسی وخلق قرآن عقیدهٔ فاسده‌سنك انتشاری مأمونك صحایف تاریخیه‌سنه بشقه بشقه بربیولك لکه‌در .

عوارض مذکوره‌نك اتی‌یه انتقال ایدن مضرتلرندن معدود اولنق اوزره خراسان ، مصر ، طبرستان ممالکی عباسیه دولتنك دست استقلالندن چقمش وبلاد سائره‌نك چوغنده دخی بشقه‌بشقه حکومت مستقله تشکل ایتمشدر .

علویلر مأمونك اخلافی زمانلرنده دهازیاده مقصدلرینی ترویجه موفق اولدیلر . وعلویلردن بنی حسن سلاله‌سی حکومات متعدده‌سی جزیرة العربك چوق یرلرینی ضبط ایلدیلر . قرامطه واسماعلیه طائفه‌لری برطرفدن ممالك اسلامیه‌ده فتنه‌لر ایقاع ایدرك عصبیت وعقایدك سوء استعمالندن تحدث ایدن مخاطره‌لره دائرهٔ خلافتده مستخدم

عرب عسکرینك اطاعت وضابطهٔ سابقه‌لرینك بوزلمه‌سی وسؤ حاللریده منضم اولدی.

بو احوال وخیمه‌نك جسم دولتده اچمش اولدیغی یاره‌لره مرهم اولمق مطالعه‌سیله ترکاردن استخدام اولنان امرا وعسکر اکرچه براز وقت مطلوبه موافق خدمت کوستردیلر ایسه‌ده امور خلافت واداره صکره انلرك دست اغتصاب واستبدادلرینه کچوب اتراك امراسی خلیفه‌لری اللرنده الات مقاصد وافکار ایتمکه باشلادیلر. اخلاقنه فساد وقومیتجه بینلرینه تضاد عارض اولان ایکی درلو عسکر اراسنده خلافت هر درلو تدبیرینی شاشروب قالدی.

عرب عسکرینك اداره وتربیهٔ اصلیه‌لری بوزلدیغی کبی ترك عسکری ذاتاً عربلر بیننده‌کی شرف عصبیتك نه اولدیغنی بیلمور وخلافتك شان معنویسنی تقدیر ایدر طاقم اولمدقلرندن بونلره قارشو خلافتك زوال مهابتی انظار عربجه‌ده سؤ تأثیرینی سرایت ایتدرمکه باشلادی.

بو فنالقلر مرکز خلافت وممالك مربوطه ایچنده جابجا احکام وخیمه‌سنی یوریدرکن المعتضد والمکتفی مثللی استعداد فطری وبسالت ذاتیه‌لرندن استفاده اولنان بعض خلفای کرام غیرت مخصوصه وعلویت مجبوله‌لریله ملکك ضایعاتندن طولایی تلافیٔ مافات ایتمکه چبالادیلر.

نه چاره که کالای حکومت پارچه پارچه اولوب هر پارچه‌سی برغاصبك النده قالمش ومتعاقباً افریقاده ومصرده بر خلافت مستقله تشکل ایتمش اولدیغندن خلافت عباسیه‌یه ارتباط معنویلرینی حکومتلرینك استقلالیله برلکده استعمال ایدنلردن بری طرفجه باشی صقیلانلر مصرده‌کی خلفای علویه‌یه تحویل ارتباط ایتمکله وفسادات داخلیه‌نك رواجی کیتدکجه حکومت عباسیه‌نك دائرهٔ سیاسیه‌سنی طارلاشدرمغه دوامدن خالی اولمیور ایدی.

دیلم حوالیسنده ظهور ایدن آل بویه ملوکی بغدادجه زمام خلافت وحکومتی اللرینه الدقدنصکره ترك عسکر وامراسنك دست سطوتلری قرلدی وملوك مشار الیهم ممالك عباسیه‌دن خارل خارل ایرلقده اولان محللره بر درجه‌یه قدر رابطه بند ممانعت اولدی ایسه‌ده

اکرچه دست کرکم بر بودی
ندانم عاقبت کرکم تو بودی

مدلولنجه نه فائده‌که دیلملر ترکلردن زیاده خلیفه‌لره غلبه ومما لکده تصرفات مستبده‌یه تصدی ایله هر ایشه مداخله ایدرك بلاد ونواحئ عباسیه‌یی بابالرندن موروث مالکانه‌لری کبی انساب واتباع موجوده‌لرینه اقطاع وتقسیم ایلدیلر خلفادن ایشلرینه اولورمیانی ازاله ودیلدکلرینی اجلاس ایده‌یورلر ایدی.

دولت سلجوقیه ملوکی بغدادی و ممالك مربوطه یی ال پویه‌ك ایادیٔ اغتصابلرندن قورتاروب خلافتك شان معنویسینده محافظه یی التزام ایتدیلر ایسه ده سلجوقیلرك محافظه ایلدکاری شان خلافت مرجعیت اسلامه عائد برامر معنویدن و بو محافظه یی التزامدن مقصدلری کندی حکومتلرینی انظار عامه ده حکومت مشروعه صفتنده کوسترمك و مرکز خلافتله مربوطاتنده اسملرینی خطبه‌لرده اوقوتمقدن عبارت ایدی. شان سیاسیدن خلافتده اثر بیله براقیوب بغدادده شحنه‌لر و ممالك ملحقه ده والیلر وعامللر اقامه سیله امور حکومتجه خلیفه‌لری لباس استقلالدن تجرید ایلدیلر. ممالك عباسیه ده کرك سلجوقیلردن، کرك انلرك فروعندن پك چوق حکومتلر تشکل ایلدی که دولت عباسیه نك بدایتندن نهایتنه قدر تشکل ایتمش اولان حکوماتك وقایع تاریخیه‌لرینی بیان صره سنده انلرکده وقایعنی کتابمزه درج ایده جکز انشاالله تعالی.

خلافت عباسیه نك انحطاطی خلیفه المنتصر زماننده اچقدن اچقه کورنمکه باشلادی. والمقتفینك زماننه قدر شو انحطاط حکم یورتدی. المقتفی حد ذاتنده غیرت وجسارتله متصف ایدی. خلافتی سلجوقیلر بینلرنده اختلاف عظیم حدوثنه مصادف اولدیغندن خلیفهٔ مشار الیه هم غیرت

ذاتیه‌سندن، همده اول اختلافدن بالاستفاده خلافتك امور سیاسیه‌جه برمدتدن برو منهدم اولان بناء استقلالنه یکیدن طرح اساس ایتمش و خلفی المستنجد اقتدارجه مقتفی یه ده فائق اولدیغندن عنان استقلالی تمامیله کندی ید اقتدارینه الوب اغیارك تجاوز وتسلطندن خلافتك شان سیاسی ومعنویسنی محافظه‌یه موفق اولمشدر نه‌چاره‌که بو استقلال طوغریدن طوغری‌یه کندی یدنده‌کی ممالك ایچنده جریان ایده‌بیلوب عوارض سابقه‌دن ناشی الدن چقمش اولان ممالك سائره‌جه تأثیری یوغیدی • خلافتك یدنده قالمش اولان بلاد ایسه هیئت اصلیه‌سنه نسبتله انجق بر ولایته معادل بر دائرهٔ صغیره‌دن عبارت ایدی • ممالك سائره‌نك دول سائره یدلرندن نزعی ایسه اسیا وافریقانك همان عمومنه واوروپانك برجهتنه اعلان حربه وبوده پك چوق عسکره متوقف اولدیغی حالده اودائره‌نك حاوی اولدیغی اهالیدن تدارك اولنه‌بیله‌جك عسکر ولوازم حربیه ایله محاربه‌یه کیتمك بربیوك یانغینه بردستی صوایله کیتمك کبی اهمیتدن خالی وتهلکهٔ عظیمه‌یی جالب ایدی • بناءً علی ذلك خلیفه المستنجدك غیرت واستقلالی ممالك موجوده‌سنك توسیعنه مدار اوله‌مدی •

خلیفه الناصرلدین الله دهاة خلفادن معدوددر •

شوذاتك هم اقتدار ذاتیسی ، همده زمانك امتدادی جهتیله ایام خلافتنده شویله‌جه بر درجه‌یه قدر فتوحات دخی یوز کوستردی. لکن شو فتوحاته الث بیوك معاونت معنویه کوسترن حال خلافتك محافظهٔ شان معنویسنی مقتضای دیانت عد ایدن و مصرده خطبهٔ عباسیه‌یی اعاده ایله برابر تسلطن ایتدکدنصکره خلافت عباسیه‌یی مرجع مخصوص اتخاذ ایلیان سلطان صلاح الدین ایوبینك همت خالصانه‌سنك تأثیر قویسی ایدی. ناصرلدین‌الله ایسه او همت علیایی تقدیر ایتمیوب سلطان مشار الیه حقنده لایقسز معامله‌لر کوستردی. کیفیتی مبحث مخصوصنده تصریح و تفصیل اولنه‌جقدر ان‌شاالله تعالی.

ناصرلدین‌الله صلاح الدینك شاننی تقدیر و محاربات صلیبیه‌ده غیرتنی التزام ایتسه ایدی. دولت عباسیه امور آتیه‌جه پك چوق استفاده ایدر ایدی. لکن معاملات واقعه‌سی هم انظار عامه‌ده همده ملوك ایوبیه نظرلرنده هدف اعتراض اولدیغندن ملوك مشارالیهم خطبه‌لرده خلفای عباسیه‌نك نام‌لرینی ابقا و ملکنه تجاوزدن اتقاایله اکتفا ایلدیلر. خلفای مشارالیهمك ملکلرینك توسعی حقنده ملوك ایوبیه‌دن استفاده ایده‌مامه‌لری ناصرالدین‌اللهك او معامله‌لرندن نشئت ایلدی.

ناصرالدین الله خوارزمیلرك وسلجوقیلرك دخی تجاوزلرینه ممانعت كوستره بیلدی . و بو ایشلره موفق دخی اولدی ایسه ده خوارزمیلرك مدافعه‌لری یولنده كی تدابیرندن بری تاتارلرك بالاخره ممالك عباسیه‌یه اچلریني تسهیل ایده‌جك برصورتده جریان ایلدیكندن وفاتندن صكره خلافت بردن‌بره انحطاط جلی‌یه تصادف ایتدیكی كبی عوارض شدیدهٔ سابقه‌نك تجددندن ناشی تملندن اوینامش اولان بنای خلافتك تعمیر ایله بقاسی امرنده امكان قالمیوب داخلاً ابن علقمی كبی دشمن مذهب اولان فسده‌نك فسادینه ، خارجاً هلاكو كبی برمصیبتك غلبه‌سنه قارشو دولت عباسیه منقرض اولوب كتدی .

اخطار

مورخلرمزك قدماسی قرون وسطی تاریخنه سنهٔ هجرتی مبدأ اتخاذ ایدرك اوسنه‌دن اعتباراً ترتیب سنینه رعایتله وقایع تاریخیه‌یی درج صحایف تألیف ایتمش و صكره‌لری حكومات اسلامیه‌نك وقوعات خصوصیه‌لری امهات اصلیه‌دن بشقه بشقه افراز وتفریق ایله هردولت ایچون برر تاریخ خصوصی بالاتخاذ بونلرك كلیاتندن تاریخ عمومی تشكیل وتألیف ایلمشدر .

حالبوکه ـ ذکر اولندیغی اوزره ـ دولت عباسیه زماننه قدر دولت اسلامیه دولت واحده شکلنده امتداد ایدوب منصور زماننده‌ن بدأ ایله شعبه‌لر اتمغه باشلامش وشعبه‌لر اتدکچه ممالك اسلامیه‌نك جغرافیای سیاسیسی تبدله تصادف ایدرك وممالك متحدهٔ اصلیه دائرهٔ اتحاددن ایریله‌رق هرمملکت بردائرهٔ مستقله وجدیدهٔ سیاسیه شکلنی کسب ایتمشدر . دول اسلامیه‌نك تشکلات تاریخیه‌لری اعتباریله وقوعاتنی یازه‌جق اولسه‌ق ممالکك هیئت اصلیه‌لریله تبدلاتی اثنالرنده جریان ایدن وقایع تاریخیه سائر تاریخ کتابلری کبی تسلسلدن ایریله‌جغی وهرمملکتك تاریخنی تسلسل طریقیله یازمغه متعلق اولان مقصدمز محافظه ایدلمامش اوله‌جغی جهتله کتابمزك شوقسمنی تشکیل ایدن فصللردن فصول آتیه جغرافیای سیاسینك تبدلاتنه تابع اولمق اوزره ممالك متعدده دائره‌لرینه تقسیم اولندی .

بناءً علیه هرمملکت دائره‌سنك بدایت فتحندن برو صورت متسلسله‌ده وقایع تاریخیه‌سنی یازه‌جق ودول اسلامیه‌نك تشکلاتیله تواریخ خصوصیه‌لرینی دخی تسلسلات طبیعیه‌یه تصادف ایتدکچه درج وتفصیل ایده‌جکز .

التوفیق من الله تعالی .

فصل ثالث

(عراق عرب مملكتی دائره‌سی جغرافیاسیله قرون
وسطی تاریخی بیانند‌ه‌در)

﴿برنجی مبحث﴾

(عراق عرب دائره‌سی جغرافیاسی)

قرون اولی اوائلنده (بلاد کلدان) دینلان بابل مملکتی دائره‌سنده واقع شهرلر و معموره‌لر قبل الاسلام تبدلات و انقلاباته تصادفله فتوحات اسلامیه اثناسنده ملوك فرسك آثارندن اولان مداین شهری ایله ینه ملوك مشار الیهم زمانلرنده تاسیس اولنمش انبار، جلولا، حیره کبی بعض بلاد موجود ایدی که اسملری فتوحات اسلامیه‌یی بیان صره‌سنده ذکر اولندی.

دائرهٔ مذکوره قرون وسطی اوائلنده عراق عرب نامیله مشتهر اولوب اسلام فاتحلرینك او حوالی‌یه اچلدقلری اثناده ارض عراقك چوق یرلری خرما اغاجلریله مستور و بناءً علیه سیاهه مائل کورندیکندن (سواد عراق) دیه یاد ایدلدی.

بلاد مذکوره ملوك فرسك یدلرینه کچدکدنصکره بلاد

ایراندن معدود اولمغله صکره‌لری (عراق) لفظی (ایران) لفظندن تعریب ایدلدیکی لغت وعتیق جغرافیا کتابلرنده مذکور ایسه‌ده (عراق) قربه‌نك اشاغیسنه باغلادقلری بونجوق معناسنه اولوب بلاد عراقك انتهاسی فارس دکزینه متصل اولدیغی جهتله عربلر بو مناسبت اوزرینه او حوالی‌یه عراق اطلاق ایلدیلر.

عراق عرب دائره‌سی شمالاً جزیرهٔ مابین النهرین وکردستان اراضیسی، شرقاً بلاد عجم، جنوباً خلیج عجم (بصره کورفزی) وبادیه، غرباً بادیه ایله محدود اولوب دائرهٔ مذکوره‌نك مبدئی نهر فرات اوزرنده وانبار قربنده واقع فلوجه نام موقعدر. اورادن دجله‌نك شرقنده بولنان زاب صغیر نهری مصبنه‌قدر ممتد اولور. عراق عرب ایله بلاد فارس اراسنی کردستان دائره‌سندن امتداد ایدن خوزستان طاغلری فصل ایدر. فراتك جانب غربیسنده واقع وقرون اولاده بلاد کلدان دیو معروف اراضی ـ که نهر مذکور ایله دجله بیننده‌در ـ عراق عرب دائره‌سندن معدوددر.

عراق عرب مملکتنك برنجی شهری بغداددر. بغدادك بناسنه واوراسی مرکز خلافت اولمسیله وقایع تاریخیه‌سنه تعلق ایدن مباحث فصل سابقده تفصیل اولنمشدر.

مداین عراقك دولت عباسیه وقایع تاریخیه سندن صکره اهمیتی حائز بولنان و شو فصلده تاریخلری یازیله جق اولان محللری بصره، کوفه، بطیحه، حله، حلوان دائره لریدر.

﴿ ایکنجی مبحث ﴾

(بصره نك قرون وسطی وقایع تاریخیه سی بیانده در)

(۱۷ ـ ٦۹۹)

(بصره نك بعض تعریفاتیله بریدیین حکومتنه قدر)

(خلاصهٔ وقایع تاریخیه سی)

(۱۷ ـ ۳۲٥)

بصره شهرینك کیفیت بناسی حضرت عمر رضی الله عنه افندمزك وقایع خلافتی بیان صره سنده ذکر اولندی.

شهر مذکورك (بصره) تسمیه سنه سبب موقعك ارض غلیظه اولمسیدر. زیرا (بصره) لفظی طاشلی وغلیظه معناسنه در.

وجه تسمیه سی حقنده بشقه روایتلرده وار ایسه ده تفصیلنه لزوم کوریلمدی.

شهر مذکورده بر مسجد شریف ایله مسجدك یاننده بر دارالاماره بنا اولنمشیدی.

بناسندن مقدم حضرت عمر او حوالی یه عتبه بن غزوانی والی تعیین بیوروب مسجد مذکور ودارالاماره عتبه نك والیلکی زماننده قامشدن بنا اولندی. ابو موسی الاشعری بنایی کرپیجه تحویل ایلدی. معاویه زماننده زیاد بصره والیسی ایکن کرپیج بنـا کرجه تحویل ایدلمشدر.

بصره شهری یکی بنا اولندیغی وقت جسامتی حاوی دکل ایدی.

بناسی سنه بسنه تزاید ایدرك (١٠٥) سنهٔ هجریه سنده طول وعرضی ایکیشر فرسخ مقداری توسع ایتمشدر. سنهٔ مذکوره ده حاوی اولدیغی خانه لرك مقداری یوز بیکه بالغ اولمشیدی.

هجرتك (١٧) سنه سنده عتبه بن غزوان بصره والیلکندن استعفا ایتمکله یرینه عاصم بن الدلف وصکره مغیرة بن شعبه نصب اولنمش اولدیغی حالده اوچ آی صکره مغیره دن عزل اولنه رق یرینه ابو موسی الاشعری تعیین قلندی.

ابو موسانك بصره والیلکی هجرتك (٢٩) نجی سنه سنه قدر دوام ایدوب او تاریخده آمل واکراد ایله محاربه یه کیدرکن یوکارینی تحمیل ایتدرمش اولدیغی

اسـترلری عسکرك بعضیسی بینمك ایچون الق استدکده ابو موسی بونلری قاطچی ایله دوکدیکی کبی جهت سائره جهه ده حقنده شکایت وقوعبولدیغندن حضرت عثمان ابوموسایی عزل ویرینه عبدالله بن عامری نصب ایتدی.

عبدالله بن عامرك (٣٦) تاریخنه قدر بصره والیلکی امتداد ایدرك او تاریخده حضرت علی عبداللهی عزل ویرینه عثمان بن حنیفی نصب ایلدی.

جمل وقعه‌سی سنهٔ مذکوره‌ده وقوعبولوب عثمان بن حنیف حضرت عایشه ایله طلحه و زبیر حضرتلرینك بصره حوالیسنه ورودلرنده کوستردیکی مدافعه بالاخره محاربه‌یی منتج اولدیغی وکندوسی توجهله بصره‌دن چقوب حضرت علینك یاننه کتدیکی وجمل وقعه‌سنك تفصیلاتیله اصحاب جملك انهزامندن صکره حضرت علی بصره‌یه داخل اولمش ایدوکی مبحث مخصوصنده ذکر وبیان اولنمشدر.

حضرت علی سنهٔ مذکوره‌ده بصره‌یه بعدالوصول عبدالله بن عباسی بصره‌یه والی تعیین بیوردی.

(٤٠) تاریخنده ابن عباسك کتم اموال ایلدیکی ابو الاسود طرفندن حضرت علی‌یه عرض اولنوب وقوعبولان استعلامه جواباً ابن عباس برائت ذمتنی کوستردی ایسه‌ده

ارتق بصره والیلكنده قالمغی جائز اسـتمدیكندن ترك مأموریت ومكه‌یه عزیمت ایلدی . بعض روایتـه نظراً حضرت علی صكره ابن عباس حقنده استمالت كوستردیكندن مشارالیه ینه بصره‌یه عودت ایتمشدر .

حضرت حسن ایله معاویه‌نك مصالحه‌لری اثناسنده حمران بن ابان تغلباً بصره‌یی ضبط ایتمش ایدی . معاویه طرفندن بصره والیلكنه بسر بن ارطاة تعیین اولنمغله بسر كیدرك بصره‌یی ضبط ایتدی .

اوتاریخده اعمال بصره‌دن فارس نواحیسنده زیاد بن سمیه عامل ایدی . بسرایله زیاد بیننده وقوعبولان منازعه مبحث مخصوصنده بیان اولندی .

(٤١) سنه‌سـنده بسر عزل ایله یرینه عتبه بن ابی سـفیانك تعیینی مراد اولندقده بصره‌ده بعض ایلیشكی اولدیغندن بحثله كندوسنه توجیهی عبدالله بن عامر طرفندن التماس اولنمغله معاویه بصره والیلكنی عبدالله‌ه توجیه ایلدی .

(٤٤) ده عبدالله بن عامر بصره‌دن عزل ایله یرینه حرث بن عبدالله تعیین قلنمش ایسـه‌ده درت آی یكجدكده و(٤٥) ده حرث عزل اولنه‌رق بصره والیلكنه زیادبن سمیه تعیین ایدلدی . كوفه والیسی مغیرة بن شعبه (٥٠)

تاريخنده وفات ايلديكندن كوفه ولايتيده بصره يه علاوه قلندى. بوتاريخده زياد بصره يه سمرة بن جندبى استخلاف ايدرك كندوسى سنه نك بر نصفنده بصره، ديكر نصفنده كوفه ده بولنه يور ايدى.

(٥٣) سنه سنده زياد وفات ايتمكله بصره واليلكنه سمرة بن جندب تعيين ايديله رك (٥٤) تاريخنده سمره عزل وعبدالله بن عمر بن غيلان نصب اولندى. (٥٥) سنه سنده معاويه بصره واليلكنى عبدالله بن زياده توجيه ايدوب يزيد زماننده و(٦٠) تاريخنده كوفه ولايتى بصره يه الحاق ايدلمشدر.

(٦٤) ده يزيد وفات ايدوب خلافتجه حاصل اولان اختلاف وعراق حواليسنده يوز كوسترن اختلال اوزرينه ابن زياد شامه فرار ايتمكله اهل بصره عبدالله بن الحرث بن نوفل بن الحرث بن عبدالمطلبى اوزرلرينه والى انتخاب ايتديلر.

(٦٦) ده عبدالله بن زبير جانبندن بصره ولايتنه قرنداشى مصعب تعيين اولنوب عبدالملك بن مروان عراقى بعدالاستيلا (٧١) سنه سنده خالد بن عبدالله‌ى بصره ولايتنه مأمور ايتدى.

(٧٣) ده خالد عزل ايله بصره ايالتى كوفه يه بالالحاق

والیلکنه بشر بن مروان نصب اولنمشیدی. (۷۵) ده بصره وکوفه و سائر بلاد عراق عبدالملك بن مروان جانبندن حجاج بن یوسف الثقفی یه توجیه ایدلمش وحجاجك عراق امارتی یکرمی سنه ممتد اولمشدر.

(۷۸) ده بصره قضاسنه موسی بن انس و (۸۱) ده عبدالله بن اذینه تعیین قلندی.

حجاجك وفاتنده یرینه اوغلی استخلاف ایله بصره وکوفه امارت حربیه سنه یزید بن ابی کبشه وخراجنه یزید بن ابی مسلم مأمور اولوب بصره قاضیلکی (۹۶) سنه سنده عبدالله بن اذینه عهده سندن صرف وتحویل وحسن بن ابی الحسن البصری یه توجیه قلندی. حسن بن ابی الحسن البصریدن صکره (۹۹) تاریخنده ایاس بن معاویه بصره یه قاضی و (۱۳۲) ده مسلمه بن عبدالملك بصره وکوفه دن مرکب عراق ولایتنه امیر تعیین ایدلمشیدی.

سنهٔ مذکوره ده امارتدن عزل ایله یرینه یزید بن هبیره نصب اولندی.

(۱۰۵) ده ابن هبیره عراق امارتندن عزل ویرینه خالد بن عبدالله القسری نصب ایدلمکله خالدك امارتی (۱۲۰) سنه سنه قدر دوام ایتمشدر.

(۱۱۰) ده بصره قضاسنه بلال بن برده تعیین ایدلدی.

هشامك عراق حواليسنده‌کی ایرادندن طولایی متو- لیلر جانبندن خالد حقنده شکایت وقوعبولدیغندن خالد عزل ویرینه یوسف بن عمر الثقفی عراقه امیر وعامر بن عبیده بصره‌یه قاضی نصب ایدلمش و(۱۲۶) ده یوسف بن عمرك انفصالی وقوعبولوب یرینه منصور بن جمهور تعیین اولندیغی حالده متعاقباً عزل ایله عراق امارتنه عبدالله بن عمر بن عبدالعزیز و (۱۲۷) ده نضر بن سعید الحرشی نصب اولنمشدر.

ابن عمر عزلنی قبول ایتمیه‌رك نضر ایله بینلرنده تحدث ایدن فتنه اوزرینه خوارجه التحاق ایلدی. بناءً علیه ارالرنده خیلی منازعات ومحاربات وقوعه کلوب (۱۲۸) ده منصور عزل ایله مروان بن محمد طرفندن عراق امارتنه یزید بن هبیره تعیین وخوارجله حربه مأ- مور ایدلمشیدی. او ارالق بنی عباسك دعوتلرندن طو- لایی حوالیٔ عراقده طرف طرف اختلال یوز کوسترمش وعباسیه دولتنك تشکلنه قدر بواختلال امتداد ایتمشدر.

بصره‌نك بناسندن دولت عباسیه‌نك تشکلنه دکین اوراده حکومت ایلمش اولان ولاة وعمالك اسملری وتا- ریخ نصب وانفصاللری بالاده کوستردیکی اوزره اولوب بونلرك زمان ولایت واداره‌لرنده جریان ایدن وقایع تا-

ریخیه‌نك تفصیلاتی خلفای راشدین ودولت امویه فصللرنده مندرج اولمغله بو مبحثده تکرارینه لزوم کوریلمه‌مدی.

دولت عباسیه‌نك تشکلنده خلیفه ابوالعباس عبدالله السفاح طرفندن بصره ولایتی والیلکنه عیسی داود مأمور ایدلمش ایدی. (۱۳۳) سنه‌سنده داود حجاز ولایتنه نقل ایله بصره والیلکی دیکر عیسی سلیمان بن علی‌یه توجیه اولنه‌رق سلیمانك مأموریتی وفاتنه‌قدر ممتد اولمش و (۱٤۲) تاریخنده وفات ایتمکله یرینه خلیفه ابو جعفرالمنصور جانبندن سفیان بن معاویه نصب اولنمشدر.

اولاد حسندن نفس‌الذکیه ومهدی لقبلریله معروف محمد بن عبدالله (۱٤۵) سنه‌سنده منصور علیهنه قیام ایلدیکندن سوق اولنان عسکرله حرب ایدرکن شهید اولمش وبرادری عبدالله العلوی قرنداشنك شهادتندن مقدمجه فرار وصورت خفیه‌ده شهردن شهره کشت‌وکذار ایدرك منصور دردستنه چالشمقده بولنمش ایدی. سنهٔ مذکوره‌ده بصره حوالیسنده ظهور ایله برادرینك مدینه‌ده مقتولیتنه هنوز واقف اولمدیغی حالده خلقی برادرینه بیعته دعوت ایلدی. مرة العبسی. عبدالواحد بن زیاد، عمرو بن سلمه، عبدالله بن یحیی

الرقاشی ایله بر جماعت بیعت ایلدیلر . دیوانـده درت بیك قدر غلبه‌لك مجتمع اولدی . بصره والیسی سفیان بن معاویه دارالامارده تحصن وابراهیم سفیانی محاصره ایلدکده سفیان بالاستیمان اخذامان ایدرك ابراهیم دارالاماره‌یه داخل اولدقدنصکره بصره‌یی استیلا ایتدی . واهوازایله واسط طرفلرینه مأمورلر کوندروب اورالریده ید استیلایه الدی . بو اثناده برادری محمدك وفاتی خبرینی الدیغندن بصره‌دن حرکت ویانـده طوپلانان یوز بیك قدر غلبه‌لکله کوفه‌یه اون التی فرسخ مسافه‌ده واقع باخمرا نام موضعه نزول ایلدی . منصور حجازدن جلب ایتمش اولدیغی عیسی بن موسانك عسکرله ابراهیم اوزرینه سوق ایدرك قتال شدید وقوعیله ابتدا عیسانك عسکری بوزلدی ایسه‌ده محاربهٔ اخیره‌ده ابراهیم بوزلغله عسکری تارمار اولوب یانـده قالان التی یوز قدر ادملری ایله برلکده فرار اوزره ایکن بوغازینه اوق اصابتیله مجروح ومقتول اولمشدر . وفاتی سنهٔ مرقومه ذی القعده‌سنك یکرمی بشنجی کوننده ایدی .

شو حادثه عقبنده منصور جانبندن بصره ولایتی والیلکنه سالم بن قتیبه نصب ایدلمشدر .

(۱٤٦) ده سالم عزل ایله یرینـه محمد بن سلیمان

و(۱٤۷) ده محمد بن السفاح نصب اولنوب محمد بن السفاح بالاستعفا بغداده عودت ایلدیکندن عقبه بن سالم بصره والیلکنه مأمور اولدی .

(۱۵۱) ده عقبه بن سالم نافع بن عقبه یی بالاستخلاف کندوسی غزا ایچون بحرین طرفلرینه کتمش و سلیمان بن حکیم العدوی یی حرباً قتل ایله بر طاقم اشخاص اسیر ایتمش اولدیغی حالده سنهٔ مرقومه ده عزل ایله یرینه جابر بن توبه الکلابی و متعاقباً عبدالملك بن طیان النهیری تعیین قلنمش ایسه ده اوده سنهٔ مرقومه ده عزل اولنوب بصره والیلکی هیثم بن معاویة العکی یه توجیه قلندی .

(۱۵۵) ده منصورك امریله بصره نك اطرافنه خندق چکیله رك اوراده بر قلعه دخی بنا ایدلمشدر .

(۱۵٦) ده بصره والیسی هیثم ابراهیم بن عبد الله طرفندن فارس حکومتنه تعیین قلنمش اولان عمرو بن سدادی دردست و قتل ایتدی . وهیثم سنهٔ مرقومه ده بصره ولایتندن عزل اولنه رق بصره نك امامت و قضاسی سواره وسائر اعمال حکومتی سعید بن دعلجه توجیه اولندی .

بصره قاضیسی سوار بن عبدالله (۱۵۷) سنه سنده وفات ایدوب یرینه عبیدالله بن الحسن تعیین قلندی .

(١٥٩) ده خليفه المهدى سعيد بن دعلجى عزل ايله بصره يه عبدالملك بن ايوبى و(١٦٠) ده محمد بن سليمانى والى نصب ايتمشدر .

(١٦٤) ده محمد بن سليمان بصره ولايتندن عزل اولنه‌رق يرينه صالح بن داود و(١٦٥)ده روح بن حاتم نصب اولنمش وبصره قاضيسى عبدالله بن الحسن (١٦٦) ده بالعزل يرينه خالد بن طليق بن عمران نصب ايدلمش ايدى. اهل بصره‌نك وقوعبولان استدعاسى اوزرينه خالد عزل ايديله‌رك بصره قضاسى ابو يوسف عهده‌سنه توجيه ايدلدى. (١٦٧)ده بصره ولايتنه محمد بن سليمان والى وعمر بن عثمان التيمى قاضى نصب اولنمشدر .

محمد بن سليمان (١٧٣) سنه سنده وفات ايدرك مقدمجه قرنداشى جعفرك وقوعبولان سعايتى اوزرينه هرون الرشيد محمدك بصره‌ده موجود اموالنى جلب وتقويم ايتدردكده التمش مليون درهم بها تقدير ايديلوب محمدك جعفردن بشقه وارثى يوغيكن جعفر محمدك وفاتندن مقدم هرون الرشيده محمد حقنده سعايتله اموال موجوده‌سى ظلمياتدن و بيت المال مسلمينه عائد وارداتدن اولديغنى اعتراف ايتمش اولديغندن اموال مرقومه بيت الماله تسليم ايدلمشدر. محمد بن سليماندن صكره آتيده محرر الاسامى

ذوات ترتیب اوزره بصره ولایتنه والی اولدیلر .

سلیمان بن جعفر . عیسی بن جعفر . خزیمه بن خازم . ثانیاً عیسی بن جعفر . جریر بن یزید . جعفر بن سلیمان . جعفر بن ابی جعفر . عبدالصمد بن علی . مالك بن الخزاعی . اسحق بن سلیمان . سلیمان بن ابی جعفر . ثالثاً عیسی بن جعفر . ثانیاً جریر بن یزید . ثانیاً عبدالصمد بن علی . اسحق بن عیسی .

رشیدك تاریخ وفاتی اولان (۱۹۳) سنه سنده اسحق بن عیسی بصره والیسی ایدی .

امین بن هرون الرشید خلیفه اولدقده بصره والیلکنه منصور ابن مهدی یی نصب ایتدی .

(۱۹۹) ده بصره یه سعید بن تمام وبعده حبیب بن المهلب والی اولمش وحبیب (۲۱٦) ده وفات ایتمشدر .

بوندنصکره عراق امارتی بغداد صاحب الشرطه لکیله برابر آل طاهردن طاهرك برادرزاده سی اسحق بن ابراهیم الحسینه توجیه ایدلدی . بصره دخی شو امارته الحاق اولنوب امارته مربوط بولندقجه عامللر معرفتیله اداره اولنمشدر .

(۲٥٥) سنه سنه قدر ال طاهرك عامللری اداره

ایدوب سنهٔ مرقومه‌ده صاحب الزنج بصره‌یی ضبط ایدی ویردی ·

معتصم زماننده واندن صکره عراق حوالیسنده دعاة علویه‌دن ظهور ایدن خارجیلرك چوغی زیدیه طاقمندن ایدیلر · زیدیه طائفه‌سی حضرت علی‌یی واوغللرینی سائر اصحاب کرامه تفضیل ایله بنی فاطمه‌نك امامتنه قائل اولوب حضرت علینك تفضیلیله برابر شیخینك امامتنی ده صحیح عد ایدرلر ایدی · اشبو زیدیه طائفه‌سنك امامرندن بریسی علی بن محمد بن احمد بن عیسی بن زید اولوب خروج و خلقی نفسنه بیعته دعوت ایلدیکندن دردست وقتل اولنمشیدی · علینك مقتولیتی اثناسنده ری حوالیسنده بر شخص ظهور ایدرك علی بن محمد بن احمد بن عیسی اولدیغنی ادعا ایلدی · مرقوم ایسه ادعاسنده کاذب اولوب فی الاصل عبدالقیس طائفه‌سندن علی بن محمد بن عبدالرحیم نامنده بر شخص ایدی · بوندن مقدم بصره‌یه عزیمتله اوراده معروف النسب بر جمعیت ایله کورشدکدن صکره جوزجانه کیدرك بعض ذوات ایله‌ده ملاقات ایتمش ومنتصر زماننده بغداده عازم اولوب بعض اکابری مدح ایله بروقت چکیردکدن صکره سامرایه و (٢٤٩) ده بحرینه کیتمش ایدی · بحرینه واردقده حسن بن عبد الله

بن عباس اولادندن اولدیغنی بالادعا اوراده بر فتنه چقاردقدن صکره احسا جانبنه عزیمت و سعد بن تمیم قبیله سندن بنی شماسك یاننه نزول ایدوب بحرین اشرافندن محمد بن الازرق و سلیمان بن جامعی دخی زیر صحابتنه المقله تشکیل ایلدیکی جمعیتده بونلر قوماندانلق ایلدیلر. بحرین طرفلرنده اچدیغی محاربه‌لرده بوزلدیغندن باشنده مجتمع افراد طاغیلوب (۲۵٤) سنه‌سنده بصره‌یه فرار وبنی خبیعه قبیله‌سی ایچنه نزول ایتدی. محمد بن رجا او تاریخده بصره عاملی ایدی.

او ارالق بلالیه وسعدیه بینلرنده بر فتنه حدوث ایدوب مرقوم شو فتنه‌دن استفاده ایتمك استدکده ابن رجا اخذینه قیام وکندوسی بغداده فرار ایتدی. اوغلی وزوجه‌سیله اصحابندن برجماعت حبس اولندیلر.

علی بر سنه مدت بغدادده اقامتله محمد بن احمد بن عیسایه کسب نسبت ایدوب برجماعتك استمالتلرینه مظهر اولدی. زید بن صوحان اولادندن جعفر بن محمد و مسروق ورفیق شو جماعتدن معدود ایدیلر.

(۲۵۵) ده بلالیه وسعدیه رؤساسی بصره‌ده برمنازعه چقاروب عامل محمد بن رجایی طرد ایلدیلر. بو خبر مرقومه بالغ اولدقده بغداددن بصره‌یه رجعت

ایلدی . یحیی بن محمد، سلیمان بن جامع، مسروق ورفیق دخی برابر ایدیلر . بصره‌ده قصرالقرشه نزول ایتدکدن صکره شونك بونك یداسارتلرنده بولنان زنجیلری دعوت وحقلرنده عتق ایله وعد ایلدیکی جهتله باشنه پك چوق عرب کوله طوپلاندی . وصاحب الزنج دیو شهرت ویردی .

عرب کوله‌لردن بشقه چوق کیمسه‌لر دخی جماعتنه التحاق ایتمکله بر خرقه اوزرینه (ان الله اشتری بالمؤمنین انفسهم واموالهم) آیهٔ کریمه‌سنی یازوب شو خرقه‌یی بایراق اتخاذ ونشر لوای استبداد ایلدی . کوله‌لرك افندیلری استرداد ایچون مراجعت ایلدکلرنده افندیلرینی کوله‌لره دوکدردکدن صکره حبس واطلاق ایتمشدر .

صاحب الزنجك فسادی کتدکجه بیودی . دجیل نهرینی کچوب اورالرده دست استیلایه آلدی . وابله‌یه عزیمتله عامل بولنان ابوعونه غلبه ایتدکدنصکره قادسیه طرفلرینه طوغری اچلوب اباق باصدیغی یرلری یغما ایتدی . شو غلبه وتجاوز اثناسنده النه‌ده پك چوق اسلحه کچدی .

بصره‌دن بر جماعت مرقومك ازاله‌سی مقصدیله خروج ایلدکده یحیی بن محمدی بشیوز آدمله مدافعه‌یه

سوق ایلدیکندن بصره‌لیلری بوزوب سلاحلرینی الدیغی
کبی یکدیکرینی متعاقب اوزرینه کلان متعدد جماعتلری
دخی تار مار ایلدی . بصره دن براً ونهراً ایکی قائد
رفاقتلریله تشکیلنه قیام ایدن عسکرله ده محاربه ایدرك
شو عسکره غلبه وقائدلری قتل ایلدیکی اثناده بر مخالف
هوا ظهوریله کمیلری شط قییسنه اتدیغندن صاحب الزنج
کمیلریده ضبط وایچلرنده بولنانلری قتل ایتدی .

فسادات مذکوره‌نك شایعهٔ مدهشه‌سی مرکز خلافته
قدر یایلمقله اتراك قائدلرندن ابو هلال درتبیك مقاتل ایله
سوق اولنه‌رق ریان نهری اوزرنده حربه باشلادیلر .
صاحب الزنج انلریده بوزوب سلاحلرینی غصب ایتدیکندن
عسکرینك چوغنی تسلیح ایدی ویردی . بوندن صکره
هاشمیین مواليسندن ابو منصور ' مطوعه و بلالیه و سعدیه دن
بر بیوك اردو ایله مرقومك اوزرینه واروب صاحب
الزنجك قائدلرندن علی بن ابان بونلردن بر طائفه‌یه قارشو
چقه‌رق غلبه ایلدی . مؤخراً بر جمعیت عسکریه ده
شطده‌کی کمیلرك اوزرینه صالدرمقله اصحابی فرار و ایکی
بیك قدر سفینه‌یی ده صاحب الزنج ضبط ایدرك عسکری
اوراریده یغما ایتمشدر .

ابو منصورك عسکری صاحب الزنجك اولدیغی محله

یاقن واردقده مرقوم زنجیلری خرمالق‌ارالرینه صوقوب علی بن ابان ومحمد بن مسلم بغتةً ابو منصورك اردوسنه هجوم وچوغنی قتل ایله سلاحلرینی اغتنام ایتدکدن واوکلرینه کلان کویلری یغما ایده ایده بصره‌یه طوغری یوریوب بصره‌دن مدافعه‌لریچون قارشو چقان عسکریده طاغتدقدنصکره بصره‌یه کیرمکه حاضرلندیلر . اهالی قیام ایتمش اولدیغی حالده فنا صورتله بوزیلوب زنجیلرك بوزلرندن شهرده بیوك فنالق وقوعبولدیغی جهتله اهالی خلیفه‌دن استغاثه‌یه مجبور اولدی . جعلان الترکی اهالی‌یه امداد ایچون عسکرله کوندرلدی . وابله‌ده بولنان ابو الاخوص الباهلی‌یه دخی معاونت امری ویرلدی . صاحب الزنج ایسه عسکرینی صاغه صوله سوق ایله یغمایه دوام ایدوب طوره‌یور ایدی .

جعلان بصره‌یه بر فرسخ قدر یاقن واردقده عسکرینك اطرافنه خندق چکوب التی آی مدت اوراده اقامتله طرفین ارasında اوق محاربه‌لری جریان ایتمکده ایدی . فرصت دوشدکجه مفرزه‌لر سوقیله ده صاحب الزنجك تصادف ایدن ادملرینی قتل ایتدردکدن صکره حربدن صرف نظر وبصره‌یه دخول ایلدیکندن صاحب الزنج مصادف اولدیغی کمیلری ضبط وماللرینی

غصب ایله اصحابنی اعدام ایلدی . وبو معامله یه دوام ایله (ابله) اوزرینه هجوم کوستردی . ابله عاملی ابوالاحوص عبدالله بن حمیدالطوسی اهالیدن برجماعتله مدافعه یه قیام ایلدیکندن منهزم اولدی .

(۲۵۶) سنه‌سی رجبنده مرقوم ابله‌یی بالاستیلا قتل ویغما واحراق ابنیه‌جه الندن کلانی اجرا ایتدی . عبادان اهالیسی بونی ایشتدکده دخالتدن بشقه چاره دوشنه میوب بالاستیمان مرقومك دائرهٔ اطاعتنه داخل اولدیلر .

صاحب الزنج اهالئ مزبوره‌نك اللرنده‌کی عبید واسلحه‌یی دخی الەرق اهوازه قدر ممتد اولان محلاری تحت استیلایه الی ویردی .

ابراهیم بن المدبر اهوازك خراجنه مأمور ایدی . صاحب الزنج اهوازه داخل اولدقده اهالی قاچقله مرقوم مالارینی یغما وابراهیمی اسیر ایتدی . بصره اهالیسی قورقولرندن وطنلرینی ترك ایله هربریسی برطرفه طاغلدی .

خلیفه المعتمد (۲۵۷) سنه سنده سعید بن صالح الحاجبی عسکرله مرقومك دفع مضرتنه مأمور ایدوب سعید کتدکده صاحب الزنجه غلبه ایتمکله یدنده اسیر بولنان ابراهیم بن المدبر شوغلبه اثناسنده تخلیص کریبان

ایتمشـدر. لکن صاحب الزنج ینه جمعیتنه نظام ویروب سعیدڭ اوزرینـه هجوم وغلبه ایلدیکندن سـعید منهزماً سامرایه رجعت ایلدی.

بوندن صکره معتمد منصور بن جعفری بصره ولایتی والیلکنه بالتعیین عسکرله صاحب الزنج اوزرینه ارسال وبصره‌یه کیـده‌جك ذخیره کیلرینی منع ایتمکله منصور بحراً اوزرلرینه عزیمت وصـاحب الزنج منصوری حرباً دوچار هزیمت ایتـدی. مرقوم بوغلبه‌دن صکره اربل کوپریشنی یقمق ایچون علی بن ابان ایله اهواز طرفلرینه عسکر کوندردکده فارسدن عودت ایتمکده اولان ابراهیم بن سیما تصادفله وقوعبولان محاربه‌ده علی بن ابان مجروح وعسکری منهزم اولدی. بونی متعاقب ابراهیم (جی) نهری طرفنه کیدرك اوحوالیده دخی مصادف اولدیغی زنجیلره غلبه ایلدی.

بومغلوبیت اوزرینه صاحب الزنج ینه فتور کتیرمیوب عسکرینه نظام اعطا وبصره‌یه هجوم ودخول ایله طرف بطرف تخریبه دوام ایتمکله بصره‌یی یقدقدنصکره فسادك انواعنی ارتکاب ایله مشغول ایکن خلیفه‌نك محمدالمعروف رفاقتیله کوندردیکی عسکر ابله‌یه وبعده بصره‌یه واصل اولوب صاحب الزنجك مظـالمندن مغدور اولان اهالی

دخی محمدك عسکرینه بالالتحاق حرباً صاحب الزنجی بصره‌دن چقاردیلر . مرقوم بصره‌دن چقدقده نهر معقله کیدرك یاننده بولنان ابو اللیث اصفهانی یی امداد طلبی ایچون یحیی بن محمدك یاننه کوندردی . و بر طرفدن دخی خصماسیله حربه دوام ایدوب اطراف ونواحیده‌کی کویلری یغما ایتدکدن صکره نهر معقل سمتنه رجوع ایتدی .

صاحب الزنج بصره‌دن چقدقده علی بن ابان جی واهواز طرفلرینه کتمشیدی . اهواز حوالیسنده بولنان منصور بن جعفره نهر جی جوارنده مصادف اولمغله علی بن ابان منصوری حرباً بوزدقدن صکره تعقیبه دوام ایدرکن منصور صویی کچمك ایچون تلاش ایله کندوسنی نهره اتدقده صوده بوغلدی .

(٢٥٨) ده خلیفه المعتمدك قرنداشی موفق بربیوك اردو ایله صاحب الزنجك اوزرینه کتدکده علی بن ابان جی و صاحب الزنجك قائدلرندن یحیی بن محمد البحرانی نهر عباس طرفلرنده ایدی . موفق نهر معقل کنارینه ایندی . وعلی بن ابان حرب ایچون موفقك اوزرینه کلدی . موفقك مقدمة الجیشنده بولنان مفلح محاربه یه باشلادی ایسه‌ده کندوسی براوق اصابتیله مقتول وعسکری منهزم اولوب بو انهزام موفقك یاننده‌کی سائر عسکره‌ده سرایت ایلدیکندن

موفق عسكرینی جمع ایتمك ایچون ابله جانبنه عزیمت ونهر ابی الاسده نزول ایلدی .

اوراده‌كی عسكرنده خسته‌لق ظهور ایلدیكندن بادرود طرفنه چكیلوب الات ولوازم حربیه‌نك تداركیله اشتغالدن صكره صاحب الزنجك عسكرینه طوغری اچلدقده نهر ابی الخصیب اوزرنده بربرلرینه مصادف اولدیلر . موفق حربه سرعتله صاحب الزنجه غلبه ومرقومك عسكرندن چوغنی قتل ایله نسالرینی سبی ایتدكدن صكره بادرود طرفنه چكلدی . اول اثناده عسكر ایچنده بر حریق ظهور ایدرك بعض مرتبه ضایعاته تصادفله بادروددن واسطه عزیمت ایتمش اولدیغی حالده عسكرنده تفرقه حاصل اولدیغندن سامرایه عودت ایلدی .

منصور بن جعفرك وفاتندن صكره اصطنخور نام امیر اهوازه والی تعیین قلنه‌رق امیر مشار الیه كیدركن صاحب الزنجك قائدلرندن یحیی بن محمده تصادف ایتمكله ارالرنده محاربه وقوعبولدی . یحیی ذخیره كیلرینی اغتنام ایچون نهری عبور وطلیعه‌لرینی دجله‌یه طوغری سوق ایلدكده موفقك كوندردیكی عسكره راست كلدیكندن ارالرنده حرب وقوعیله یحیی بوزیلوب فرار ایده‌یور ایدی . بوزغون عسكری نهری كچوب یحیی یاننده قالان غلبه‌لكله

ینه حرب ایلدکده منهزماً و مجروحاً بر سفینه یه داخل اولدی ایسه ده موفقك طلیعه‌لری سفینه‌یی و مرقومی دردست و بصره‌یه ارسال ایتدیلر. یحیی سامراده اعدام اولندی.

(٢٥٩) ده صاحب الزنج اهوازه مالك اولدیغندن خلیفه المعتمد موسی بن بغایی حربه مأمور ایلدی. موسی اهوازه عبدالرحمن بن مفلحی، بصره‌یه اسحق بن کنداجیق بادروده ابراهیم بن سیمایی بالتعیین ارسال وزنج ایله محاربه امرینی اعطا ایلدی. عبدالرحمن علی بن ابان اوزرینه کیدرك ابتدا غالب و صکره مغلوب اولدی. بعدالانهزام حصن مهدی‌یه کیتمکله علی بن ابان عسکرله اوزرینه یوریوب اوراده برایش کوره مدیکندن عبدالرحمنی ترك ایله ابراهیم بن سیمایه طوغری کیدرك ابراهیم ایله حرب ایلدکده ابتدا غالب، صکره مغلوب اولمشدر.

بونی متعاقب عبدالرحمن بن ابانك اوزرینه هجوم ایدرکن صاحب الزنج طرفندن علی بن ابانه عساکر معاونه کلدیکندن عبدالرحمن مجبوراً رجعت ایتدکدنصکره ینه علی ایله حرب ایچون کیتمش اولدیغی حالده صاحب الزنج برقوهٔ عسکریه ایله علی‌یه التحاق ایلدی. عبدالرحمن وابراهیم برمدت مناوبه صورتیله حربه دوام ایتدیلر.

اسحق بن كنداجق بصره دن صاحب الزنجك امدادينى قطعه دوام ايده‌يور ايدى . بو احوال موسى بن بغانك عودتيله مسرور البلخينك ورودينه قدر ممتد اولدى .

(٢٦١) سنه‌سنده ابو الساج اهواز نواحيسنه والى تعيين اولنه‌رق صاحب الزنج ايله محاربه‌يه مأمور اولديغندن ابو الساج دامادى عبدالرحمنى عسكرله كوندروب عبدالرحمن دولاب ناحيه‌سنده على بن ابان ايله حرب ايدركن مقتول اولدى . و ابو الساج عسكر مكرم ناحيه سنه چكلمكله زنج اهوازه دخول و اهاليسنى قتل و سبى ايله درلو درلو فنالقلر ارتكاب ايتدى . صكره ابو الساج عزل ايله يرينه ابراهيم بن سيما اهوازه والى تعيين قلنديغندن خيلى مدت زنج ايله محاربه‌لرده بولندى .

(٢٦٢) سنه‌سنده صاحب الزنج واسط نواحيسنه عسكر سوقيله اورالرى برباد ايدى ويردى .

(٢٦٣) ده مسرور البلخى احمد بن ليثويه‌يى اهواز طرفلرينه كوندروب صاحب الزنجك عسكريله بالمحاربه غلبه ايلديكندن على بن ابان و اصحابندن جماعت كثيره مجروحاً فرار ايلديلر . على بن ابان يارەسى صاغالدقدن صكره ينه اهوازه عودتله قرنداشى خليل بن ابانى عساكر

کثیره ایله احمدك قتالنه مأمور ایتدی. احمد بو دفعه‌ده بر بیوك غلبه‌یه موفق اولدی.

(٢٦٤) ده صاحب الزنج واسط طرفلرینه عسکر سوق ایدرك درلو درلو فناقلر کوستردی.

(٢٦٥) ده مرقوم نعمانیه‌یی یغما واحراق ایتدی. صکره موفق طرفندن مسرور البلخی اهوازه کوندرلمکله سنهٔ مرقومه‌ده و (٣٦٦) سنه‌سنده صاحب الزنجك عسکرینه بالدفعات غلبه ایلدی.

(٢٦٧) ده المعتضد بن الموفق عسکرله صاحب الزنج اوزرینه کیتمکله مأمور اولدیغندن محاربات عدیده‌ده غلبه ومرقومك اصحابندن سلیمان جامعك وسائرلرینك اعمال دجله‌دن اللرنده اولان محللرك جمله‌سنی ضبط ایتمشدر.

صاحب الزنجك معتضده قارشو طرف طرف دوچار اولدیغی مغلوبیتلردن صکره ارتق اسکی کبی امورینه انتظام ویره‌میوب (٢٧٠) تاریخنه قدر حالی مغلوبیتله دوام وسنهٔ مرقومه‌ده موفق عسکرله صاحب الزنجه غلبه ایله مرقومی اعدام ایتدیکندن غائله‌سی مندفع اولدی.

بوندنصکره عراق ولایتینه بغداد صاحب الشرطه‌

لکنده بولنان آل طاهرك يد ادارەلرنده قالوب بصرەيه عامللر کوندرلمش و(۲۹۹) سنه‌سنه دکين بصره ادارەسی اولوجهله جريان ايلمشدر.

سنهٔ مذکورەده خليفه المقتدر بالله جانبندن بصره ولايتی واليلکنه محمد بن اسحق بن کنداجق تعيين اولنوب محمد قرامطه ايله وقوعبولان محاربه ده منهزماً فرار ايلدی.

محمد بن اسحاقدن صکره بصره واليلکنه حسن بن الخليل تعيين اولندی. (۳۰٤) سنه‌سنده حسن ايله مضر وربيعه قبيلەلری بينلرنده برفتنه حدوث ايدرك حرباً قبيلەلردن خيلی آدم تلف وبين الاهالی بيوك اضطراب حاصل اولمغله حسن بصره ولايتندن عزل وبصرەنك اعمالی واسط ولايتنه بالالحاق ولايت مذکوره واليلکنه ابودلف هاشم بن محمد الخزاعی نصب ايدلدی.

(۳۰۵) ده ابودلف عزل ايله شفيع المقتدری طرفندن نيابةً اعمال مذکورەيه سبك المفلحی تعيين قلندی.

مؤخراً واسط و بصره حامد بن العباسه توجيه اولنەرق (۳۰٦) سنه‌سنده حامدك وزارته تعيينی جهتيله اعمال مذکوره علی بن عيسايه احاله ايدلمش ايسەده سنهٔ مرقومەده ينه حامده اعاده اولنمغله واسط (۳۱۱) سنه

سنه قدر حامدك عهده سنده قالمش اولدیغی حالده سنهٔ مذكوره‌ده خلیفه جانبندن بصره ولایتی والیلكنه محمد بن‌عبدالله تعیین و (۳۱۲)ده واسط و بصره برلشدریله‌رك یاقوت عهده‌سنه توجیه اولندی.

ابوطاهر القرمطینك اوحوالی‌یه تجاوزی اوزرینه (۳۱٤) ده اذربیجان والیسی یوسف بن‌الساج واسط وبصره‌یه والی اولوب (٤۱٥) سنه‌سنده یوسف ابوطاهر قرمطی ایله حرباً مغلوب ومقتول اولدی.

بوندنصكره ابوطاهر سواد عراقده فنالقلرك انواعنی ارتكاب ایدرك بلاد جزیره‌یه طوغرچكلدكده اوحوالیده سكونت زائل اولمقدن ناشی جماعات موجوده‌نك هربریسی كندولرینه برر والی انتخاب ایدلدیكی كبی واسط حوالیسنده‌كی جماعت عرب دخی حریث بن‌مسعودی انتخاب ایلدیلر. خلیفه المقتدر كوفه جهتنه مأمور مخصوص كوندردیكی مثللو واسط وبصره حوالیسنك محافظه‌سنه هرون بن‌عریبی عسكرله مأمور ایلدی. لكن بونك عقیبنده بغداده خلافت علیهنده یوز كوسترن حادثه سواد عراقك اعادهٔ انضباطنه میدان براقدیغندن (۳۱۹) سنه‌سنه قدر او حوالی قرامطه وسائر اصحاب تغلبك تعرضلرینه هدف اولمش وسنهٔ مذكوره‌ده جانب خلافتدن بصره ولایتی

واليلكنـه ابو يوسف يعقوب بن محمد البريدى تعيين قلنمشيدى٠

(٣٢٠) سنه سنده محمد بن رائق بصره يه والى اولدى. يغى حالده (٣٢٤) سنه سنده بصره ده تماميله تفرد ايلدى٠ شو تفرد اثناسنده بغداده ذخيره ارسالنده منع ايلديكندن خليفه كندوسنى اميرالامراقله بالتلطيف اسمنى خطبه يه علاوه ايتمش وابن رائق بغداده عزيمت ايتدكدن صكره بصره ولايتى ابو عبدالله البريدى الحسينك يدينه كچمش و بر مدت اوراده بريديين حكومتى جريان ايتمش اولمغله وقايعى بر وجه آتى تفصيل اولنور٠

بصره ده بريديين حكومتى

(٣٢٥-٣٣٦)

ابو عبدالله الحسين بن محمد البريدى اهواز ولايتنده عامل بولنان ياقوت نام ذاتك كاتبى ايدى (٣٢٢) سنه سنده مرداويج اهواز حواليسنه هجوم ايله ياقوتى بصره يه قاچرمقله بر از صكره مرداويجك عسكرى اهوازدن چكلدكده طرف خلافتدن ياقوت فارس اوزرينه كتمكه مأمور اولوب اهوازك امور اداره سى ابوعبدالله البريدى-يه حواله قلندى٠

مؤخراً اهوازك اموال میریه‌سی بریدیدن طلب او.
لندقده بریدی مرداویجك استیلاسی جهتیله اهالی زرا.
عت وحراثتدن محروم قالوب حاصلاته دسترس اوله.
مدیغنی بیان وبعده ینه مطالبه ایدلدکده جواب سابق
درمیان ایلدی. وزیر ابن مقله طرفندن کوندریلان
مفتش بریدی جانبندن عطایا ایله اطماع اولنه‌رق اوده
ابو عبداللهی تصدیق ایلدیکندن ابو عبدالله اهوازك
وارداتنی کاملاً خزینهٔ ارتکابنه املا وعسکری دخی
استمالت وعطایا ایله کندوسنه میل ایتدردی. یاقوت
مأمورینندن عودت ایلدکده ابوعبدالله عسکری طائفه.
سنی پاره‌قلیوب یاقوت علیهنده احداث ایتمش اولدیغی
فتنه‌ده ظاهرجه یاقوتی وقایه وایچ یوزندن عسکری
تحریك ایده‌یور ایدی.

یاقوت ایسه ساده قلب اولمق جهتیله علیهنده‌کی
دسیسه‌یی اکلایه‌مدیغندن ابوعبدالله عسکرده سکون
حاصل اولنجه‌یه قدر کندوسنك اهوازدن چقمسنی یاقو.
ته تبلیغ ایتدی. یاقوت بوکا الدانوب اهوازدن چکلدکده
ابو عبدالله اهوازك طرف خلافتدن کندوسنه توجیه
اولندیغنی اعلان واو حوالی‌یی استیلا ایلدیکندن یاقوت
دام حیله‌یه دوشدیکنی اکلادی وبراز عسکرله ابو عبد

اللهك اوزرینه کندی ایسه‌ده بالمحاربه عسکری منهزم وکندوسی مقتول اولدی .

ابو عبدالله بوندن صکره یاقوتك اهوازده بولنان اموال واشیاسنی ضبط ایدرك حادثه مرکز خلافته عکس ایلدکده خلیفه الراضی امیر الامرا ابن رائقله برلکده عسکر استصحابیله ابو عبد اللهك ازاله‌سیچون واسطه عزیمت ایلدی . ابو عبدالله ولایت وارداتنك مقطوعاً کندوسنه التزامنی و ادارهٔ عسکریه‌یه بشقه‌سنك تعیینی استدعا ایتمکله نزدنده‌کی طرفدارلرینك ترویجیله استدعاسی قبول و اهواز ولایتی بافرمان بریدی‌یه احاله اولنه‌رق امور عسکریه‌سنه جعفر بن ورقه تعیین قلندی .

خلیفه عودت ایتدکدن صکره بریدی براز وقت جعفری ریشخند ایله اغفال وتحریکات خفیه‌ایله عسکری ایاغه قالدرمقله عسکر علوفه طلبیله جعفری تضییق ایلدی . جعفرده ایسه اقچه اولمدیغندن عسکر کورلتی‌یی قوپاردیلر . بریدی جعفری محافظه بهانه‌سیله اورادن چقاروب هم مقصدینی تحصیل ، همده جعفره بار منت تحمیل ایتمشدر .

بریدینك بغداده مال قوتیله قازانمش اولدیغی طرفدارلری ایسه هر برسیئه‌سندن برحسنه تولید ایله

علیهنده بولنانلره مقابله ایده یورلرایدی . بالاخره ابن رائق قاندروب خلیفه یه بالمراجعه بریدی یی وزارته تعیین ایتدردیلر . لکن بریدی بالذات بغداده کتمدیکندن بالنیابه احمد بن کوفی یی کوندردی .

احمد (۳۲۵) سنه سنده بغداده واصل اولوب بصره ولایتنک دخی اهوازه الحاقاً بریدی یه توجیهی امرینی استحصال ایتدکدن صکره ابن رائقله بغداده کی عسکر ارالرینه مباینت عارض اولمغله عسکردن برجمعیت بصره یه عزیمت وبریدی یه انتساب ایلدیلر . بریدینک شو عسکری قبول ایتمسندن طولایی ابن رائقله ارالرینه اختلاف دوشدیکندن ترک قوماندانلرندن بجکم رفاقتیله بریدی اوزرینه عسکر سوق اولندی . و بریدینک مقابله ایچون کوندردیکی عسکر ابتدا غالب وصکره مغلوب اولوب ابن رائق دخی معاونت ایچون عسکرله بجکمک یاننه یتشدی و بریدی ارتق حرباً موفق اوله میه جغنی اکلادیغی جهتله عمادالدوله بن بویهک یاننه عزیمتله عماد الدوله یی عراق علیهنده تحریک ایتمکه باشلادی . عماد الدوله قرنداشی معز الدوله یی عسکرله کوندروب معز الدوله بصره عسکریله بالاتحاد ابن رائقه غلبه و ابن رائق فرار ایدرك بریدی بصره ده تقرر ایلدی . معز

الدوله بومقدارله اكتفا ايدوب ابن رائق بغداده كتدكده بحكم عسكرله اهوازی تحت استيلايه المشدر ·

(٣٢٦) ده معزالدوله ينه عسكرله بصره يه كلوب بريدی ايله بالاتفاق اهوازه عزيمت و بحكمله محاربه ايلدكلرنده بحكم مقاومت ايده ميه رك اهوازدن چقدی · معز الدوله ايله بريدی اهوازی ضبط ايتديلر · اهواز معزالدوله نك النه كچدكدن صكره بصره حواليسی بنی بويهك نظر استيلاسنه هدف كبی قالديغندن بريدی بونك ايچون وهمه ذاهب اولوب معز الدوله يده الداتمق واهوازی الندن الmق استدی ايسه ده الداتهمديغندن بصره يه عودت ايتدی ·

بو اثناده بحكم واسطه واروب اوده اورايی استيلا واموال اميريه سنی ضبط ايدی ويردی · ابن رائق هرنقدر بحكمی استدی ايسه ده كتمدی · ابن رائق واسطی بريدی يه بالتوجيه بحكمك الندن المسنی اشعار ايتمكله بريدی حرص ايله ايشه صارلدی ايسه ده بحكم غلبه دن صكره بريدی ايله ارالرنده عقد مصاهرت و بغداده هجوم ايلدی · ابن رائق مغلوباً فرار ايدوب خليفه امير امرالق مسندينی بحكمه و مسند وزارتی بريدی يه اعطا ايتمش اولديغی

حالده بریدی بغداده کیتمیوب نیابت صورتیله عبدالله بن علی بی کوندردی ·

بوندن صکره بحکم ایله ارالرینه اختلاف دوشدیکی ایچون بریدی وزارتدن اسقاط و نائبی بغداددن طرد ایدلمش و بحکم (۳۲۹) سنه سنده بغدادجه ظهور ایدن اختلالده مقتول اولوب بریدی بغدادی استیلا ایلمش ایدی · عسکر بیننده تحدث ایدن فتنه اوزرینه بریدی واسطه فرار ایلدی ·

(۳۳۰) ده بریدی ایله ابن رائق ارا سنده مصالحه وقوعبولمقله بریدی ینه وزارته نائل اولدی ایسه ده بتکرار بغداد علیهنه قیام ایلدی · بغدادجه منابرده بریدی یه لعنت اوقونمسی خلافتدن امر اولندی · بریدی طوپلادیغی عسکری قرنداشی ابوالحسین ایله بغداده سوق ایدرك محاربه ده بغداد عسکری مغلوب اولمش و بریدینك عسکری بغدادی استیلا ایلمشدر · بو صره ده خلیفه و اوغلی ایله ابن رائق موصله چکلدیلر · بریدی بغداده کلوب مظالمك انواعنی ارتکاب و اوچ ای مدت اقامت ایتمش اولدیغی حالده موصل حاکمی ناصرالدوله خلیفه ایله بغداده عزیمت و بریدی یه غلبه ایتمکله بریدی بصره یه طوغری فرار ایلدی · بناءً علیه بریدیده ضعف

نمایان اولدیغندن عمان حاکمی یوسف بو ضعفدن بالاستفاده عسکرله بصره‌یی استیلایه قیام ایتدی ایسه‌ده بریدینك کمیجیلرندن بری حیله ایله یوسفك کمیلرینی احراق و یوسف مغلوباً عمانه فرار ایلدی (٣٣٢) . بونی متعاقب بریدی معزالدوله و بغداده امیر الامرا بولنان توزون ایله محاربه‌لر ایدرك وقوعات و محاربات متوالیه‌دن ناشی ثروتی زائل و برادری ابو یوسف یعقوبده ثروت حاصل اولمغله عسکر آنك طرفنه میل کوستردی . و یعقوب عسکری ایاغه قالدردی ایسه‌ده ابو عبدالله طرفنده‌کی عسکر غالب و یعقوب مغلوب و مقتول اولمشدر .

(٣٣٣) ده ابو عبدالله الحسین بن محمد البریدی حمایه طوتیلوب فوت و یرینه قرنداشی ابو الحسن علی قائم اولدی ابو الحسن امارتی عقبنده مناسبتسز حرکتلرده بولندیغندن بین العسکر علیهنده قیام حدوث ایدرك امارتدن اسقاط اولندی . ابو الحسن هجر طرفنه فرار و قرامطه‌دن استمداد ایله الدیغی عسکرله بصره‌یه کلدی ایسه ده او صره‌ده برادرزاده‌سی ابو القاسم عبدالله بصره‌یی ضبط ایتمشیدی . ابو الحسن ظفریاب اولمقسزین بغداده عزیمتله توروندن استعانه و تورون اعانه ایتمك اوزره ایکن ابو القاسم

تورونه کلیتلو نقود ارسالیله بصره امارتنی کندی نامنه تصدیق ایتدروب ابوالحسن اعدام اولندی .

ابوالقاسم امارتده قرار بولدقدن صکره بعض فسده علیهنده قیام کوستردیکندن ابو القاسم شو فسادی ازاله وامورینه انتظام اعطا ایلدی . لکن واسطی معزالدوله استیلا ایدرك النده یالکز بصره قالدی (۳۳٤) .

ابو القاسمك دائرهٔ حکومتی کوچولدکدن صکره معز الدوله ایله ارالرنده جریان ایدن محاربه ده مغلوب اولوب بصره یی الده طوتمق فکرینی التزام ایتدی ایسه ده خلیفه المطیع لله معزالدوله ایله برلکده کیدرك بصره یی ضبط ایلدیکندن بصره جه بریدیین حکومتی منقرض اولدی (۳۳٦) .

بصره نك بقیهٔ وقایعی

بصره نك ضبطندن صکره معزالدوله طرفندن بصره ولایتی والیلکی وزیری ابوجعفر الصهیری یه ویرلدی . و(۳۳۸) ده ابوجعفر وفات ایدوب وزیر ابومحمد المهلبی یه توجیه ایدلدی . سنهٔ مرقومه ده عمران بن شاهینك ظهور و بصره طریقنده مسابله یی قطع ایتمسیله معز الدوله طرفندن ویریلان امر اوزرینه مهلبی واسطه کیدرك ابن

شاهینی دفع ایتمشدر . و بریدیلر زمانندن برو بصره حوالیسی مظالمدن مضطرب اولمشیکن وزیر المهلبی بصره‌دن مظالمی ازاله‌یه و عمومك اعادهٔ اسایشنه موفق اولمشدر .

قرامطه طائفه‌سی معزالدوله علیهنده بولندقلرندن (٣٤١) ده بصره‌یی استیلا ایچون حرکت کوستردیلر . وزیر مهلبی اول اثناده اهواز طرفلرنده ایدی . عسکرله عزیمت و قرامطه جانبندن بصره‌یی تضییقه کلمش اولان یوسف بن وجیه ایله بالمحاربه غلبه ایلدی .

(٣٥٢) ده مهلبی وفات ایدرك معزالدوله بصره امارتنی اوغلی حبشی‌یه توجیه ایتدی . عضدالدوله‌نك وزیری ابو الفضل بصره‌یی حبشی یدندن الق ایچون (٣٥٦) ده کیدرك واسطه نزول ایلدی ایسه‌ده رکن الدوله‌نك همتیله حبشی بصره‌ده ابقا ایدلدی . (٣٥٧) تاریخنده عزالدوله بختیار بصره‌یی بالاستیلا اورایه مرزبانی والی تعیین ایتمشدر .

(٣٦٦) ده عضدالدوله عسکر سوقیله بصره‌یی ضبط ایدوب اوغلی ابوطاهره ویردی . (٣٧٢) ده عضدالدوله وفات ایدرك امارت عراقجه اوغللری ارالرنده تحدث ایدن منازعه اثناسنده صمصام الدوله‌یه بیعت وقوعبولمغله

شرف الدوله ایله صمصام الدوله بیننده اختلاف امتداد ایتمشیدی. (۳۷۳)ده صمصام الدوله عسکرله بصره‌یی استیلا وقرنداشی ابوطاهری طرد ایله حفیدی علی‌یی بصره ولایتنه والی نصب ایتدی. (۳۷۹)ده علی بصره‌ده وفات ایتدیکندن باباسی ابو علی ایله عمیسی بهاء الدوله ارالرنده اختلاف ظهور ایدرك (۳۸۰) ده ملك عراقك بهاء الدوله‌یه عائد اولمسی صلحاً قبول اولندیغی جهتله بصره بهاء الدوله‌نك دائرهٔ تملکنه داخل اولدی.

(۳۸٦) ده صمصام الدوله قائدلرندن شکرستانی عسکرله بصره‌یه سوق ایدوب دیلملردن درتیوز قدر مستأمن دخی شکرستانه التحاق ایلدی. شکرستان بربیوك جمعیتله بصره‌یه قریب بوستانلر اراسنه نزول ایتدی. بهاء الدوله‌نك اصحابی عسکرله قتاله حاضرلندیلر ایسه‌ده بصره اهالیسنك برقسمی صمصام الدوله‌یه میل واشراف بصره‌دن ابو الحسن العلوی‌یه اتباع ایله شکرستانه ذخیره‌جه معاونته قیام ایتدکلرندن بهاء الدوله طاقملری بونلره شدت کوسترمکه باشلادیلر. ابوالحسن رفقاسیله برابر بصره‌دن چقوب شکرستانك یاننه کتدی. وشکرستان حرباً بصره‌یی استیلا ایتدکدنصکره مخالفلرندن طوتدیغنی قتل ایتدردی.

بهاء الدوله بو وقعه‌دن خبر الدقده بصره کندوسنه اولمق اوزره شکرستان یدندن نزعنی بطیحه حکمداری مهذب الدویه اشعار و مهذب الدوله طرفندن عسکرله کوندریلان عبدالله بن مرزوق شکرستانه غلبه ایله بصره‌یی استیلا ایتدی. شکرستان بصره‌دن چقدقدن صکره اسباب مقاومتی اکمال ایله بصره‌یه هجوم ایلدیکی صره‌ده بهاء الدوله ایله ارالرنده مصالحه وقوعبولدیغندن مهذب الدوله‌نك موافقیتله بصره ولایتی شکرستانه توجیه اولندی. شکرستان هم صمصام الدوله‌نك، همده بهاء الدوله و مهذب الدوله نك طاعتلرینی بالالتزام ادارهٔ اموره باشلایوب ابتدا اهالی حقنده مظالم ارتکاب وصکره مسلکنی تعدیل ایله ایفای وظیفه‌یه دوام ایتمشدر.

صمصام الدوله‌نك خوزستانده نائبی بولنان علا بن الحسن عسکر مکرمده وفات ایدرك یرینه تعیین اولنان ابو علی اسماعیل بن استاد هرمزجند یسابوره عزیمت وبهاء الدوله‌نك اوراده بولنان مأمورلرینی طرد ایتدکدن صکره واسط وبصره طرفلرینه یوز چویروب (٣٨٨) ده اورالری استیلا و (٣٨٩) ده بهاء الدوله‌یه عرض اطاعت ایلدی.

(٣٩٤) ده بطیحه حکمداری مهذب الدوله ابو

العباس بن واصلی عسکرله بصره وسیراف حوالیسنه سوق وابن واصل حوالیٔ مذکوره‌یی ضبط ایله بر مدت مهذب الدوله‌نك طاعتنی التزام ایتمش اولدیغی حالده مؤخراً مهذب الدوله علیهنه قیام ایدرك عسکرله اوزرینه کتدکده مهذب الدوله منهزم اولدیغندن بطیحه‌یی دخی استیلا ایدی ویردی. وبطیحه‌یه مالك اولدقده اورایه نائب اقامه‌سیله کندوسی بصره‌یه عودت ایتدی.

(٣٩٥) ده بهاء الدوله عراقده امیری بولنان عمید الجیوشی عسکرله مهذب الدوله‌یه بالترفیق سفاین ایله بطیحه‌یه کوندردی. مهذب الدوله بطیحه‌یه کوردکده اهالی ممنوناً ولایتی کندوسنه تسلیم وابن واصلك نائبنی طرد ایتدیلر.

(٣٩٧) ده ابن واصل ایله بهاء الدوله اراولرنده خیلی محاربه‌لر جریان ایدرك اخرالامر ابن واصل منهزماً بصره‌یه فرار ایتمکله بالتعقیب دردست وبهاء الدوله‌نك یاننه بالاحضار اعدام اولندی.

(٤٠٣) تاریخنده بهاء الدوله وفات ایلدیکندن یرینه اوغلی سلطان الدوله کچوب قرنداشی جلال الدوله‌یی بصره‌یه والی تعیین ایتدی.

سلطان الدوله (٤١١) سنه‌سنه قدر ملك عراقده دوام

واو تاریخده عسکری اراسنده اختلال ظهور ایدرك طلبی اوزرینه قرنداشی مشرف الدوله عراقه استخلاف اولندی. مشرف الدوله عراقه واورادن اهوازه کیدرك تستره واصل اولدقده سهلانی وزارته تعیین ایلدی.

جلال الدوله (٤١٦) سنه‌سنه قدر بصره ولایتی والیلکنده دوام وسنهٔ مرقومه‌ده مشرف الدوله وفات ایتدیکندن عراق امارتنه نائل اولمغله بغدادجه اسمی خطبه‌یه علاوه ایدیلوب کندوسیده بغداده متوجهاً حرکت ایتدی. واسطه وصولنده بغدادجه خطبه‌سی قطع وبرادرزاده‌سی ابوکالیجار بن سلطان الدوله نامنه خطبه قرائت اولندیغی خبرینی الدیغندن ینه بصره‌یه عودت ایلدی.

ابوکالیجار عراق امارتنه قبول اولندیغی وقت خوزستانده عمزاده‌سی وکرمان متصرفی ابو الفوارس ایله محاربه ایتمکده ایدی. جلال الدوله ابوالفوارسك شو غائله‌سنی بصره‌یه وصولندن صکره ایشتدکده وزیری ابو سعد بن ماکولایی بالاستصحاب عسکرله بصره‌دن حرکت وبغداده متوجهاً عزیمت ایلدکده بغداددن قارشو کلان عسکر کندوسنی بر صورت قبیحه‌ده رد ویانده‌کی

اموال وخزائنی نهب ایتدکلرندن ینه بصره یه عودته مجبور اولدی.

جلال الدوله عودتنی متعاقباً عسکرله کرمانه کیدرک حرباً اورایی ضبط وبالمخابره کرمان ابوالفوارسك وبلاد فارس ابوکالیجارك یدتملکنده قالمق اوزره بینلرنده مصالحه تقرر ایتدی.

بغدادجه امرا علیهلرنده مناسبتسز حاللر ایقاعیله وقایع متنوعه ظهور ودوام ایتمسندن عساکر اتراکه اختلال عارض اولمسی واکراد وعربك تجاوزلریله بین العموم فتن وفسادك بربرینی ولی ایتمسی جهتیله امور دولتجه ضعف عظیم نمایان اولدیغندن جلال الدوله نك ردندن طولایی ندامت حاصل اولوب ارکان واعیان حضور خلیفه ده عقد جمعیت وجلال الدوله نك بصره دن جلبیله امور دولته اقامه سنه ارائهٔ رغبت ایلدیلر. قاضی ابوجعفر السمنانی عهدومیثاقی حاوی تبلیغات مخصوصه ایله بصره یه بالارسال (٤١٨) سنه سی اواسطنده جلال الدوله بغداده جلب واحترامات کامله ایله عراق امارتی مسندینه اقامه اولندی.

جلال الدوله نك مسند امارته نقلنده بصره ولایتی ابوکالیجار طرفندن استیلا اولنمشدر. بوندن صکره کرمان

متصرفی ابو الفوارس بن بهاء الدوله وفات و ابو کالیجار کرمانیده استیلا ایلدی (٤١٩).

جلال الدوله بغداده کلدکده اوغلی ملك العزیزی بصره ایله واسطه والی تعیین ایتمش و بصره یی ابو کالیجارك استیلاسندن ناشی ملك العزیزك الندهیالکز واسط قالمشیدی. ابو کالیجار واسطیده استیلا ایدرك (٤٢١) سنه سنه قدر جلال الدوله ایله ارالرنده منازعه لر و محاربه لر جریان ایتدکدن صکره بصره کندی یدنده و واسط جلال الدوله ده قالمق اوزره بالمحاکمه احکام صلح اجرا و ملك العزیز واسط حکومتنده اقامه ایدلدی.

جلال الدوله سنهٔ مرقومه ده وزیر ابو علی بن ماکولایی بطایحه سوق ایله ابو علی اورایی تحت استیلایه الدقدن صکره بطایحدن بصره یه عزیمت و بصره یی ده بالاستیلا ابو کالیجار طرفندن اقامه ایدلمش اولان ابو منصور بختیار بن علی یی طرد ایدی ویردی.

بو وقعه یی کدکده ابو کالیجار ابو منصوری بطیحه صاحبی ابو عبدالله الشرابی ایله برلکده عسکرله کمیلره تحمیل و بصره ده بولنان وزیر ابو علی اوزرینه سوق ایدرك حرب ایلدکارنده ابو علی غلبه ایلدی ایسه ده تعقیبه دوام ایلدیکی اثناده ابو منصور غلبه و ابو علی یی اسیر ایتدکدن

صکره معززاً ابو کالیجاره کوندردی • و کندوسی ابو کالیجارك عسکریله بصره یه داخل اولدی • بو کیفیت جلال الدوله نك مسموعی اولدقده بصره حوالیسی اهالیسندن یاننده موجود عسکری بصره اوزرینه سوق ایدوب ابو کالیجارك بصره ده موجود عسکریله محاربه و غلبه دن صکره جلال الدوله نامنه بصره یی ضبط ایتدیلر • ابو منصور ابو کالیجارك عسکریله برلکده ابله طرفنه فرار ایلدیکندن اوراده کندولرینه نظام ویروب سفینه لرله بصره اوزرینه کتدی • ینه جلال الدوله نك عسکری غلبه ایلدی •

بو غلبه دن صکره بصره ده بولنان عسکر عاملدن اموال طلبیله بر منازعه وقوعه کتیردیلر • ابو کالیجار عسکر سوقیله بصره یی بالاستیلا بو دفعه ده ابو منصور بختیاری اورا حکومتنه اقامه ایتدی •

ابو منصور وفات ایتدکده ابو کالیجاره اطاعت ایتمك اوزره یرینه دامادی ابو القاسم بصره یه امیر تعیین اولنوب ابو القاسم مؤخراً ابو کالیجارك اطاعتنی نقض ایله جلال الدوله یه انقیاد ایلدی • و بصره ده جلال الدوله نامنه خطبه اوقوتدی • لکن ابو کالیجارك بصره ده بولنان عسکری بوندن طولایی اختلال ایقاعنه قیام ایتمك اوزره اولدیغنی حس ایتمکله جلال الدوله نك واسطه ده بولنان

اوغلی ملك العزيزله بالمخابره ملك العزيز عسكرله بصره‌يه عزيمت وابو القاسمله اتفاق ايدرك ابو كاليجارك اورادهكی عسكرينی طرد ايتديلر .

ملك العزيز (٤٢٥) سنه‌سنه قدر بصره‌ده اقامت ايتمش وامر حكومت ابو القاسمك يدنده بولنمشيدی . صكره ملك العزيز ديلميلری بالتحريك ابو القاسمی بصره‌دن اخراج ايتدردی . ابو لقاسم ابله‌يه كيدرك تدارك ايلديكی عسكرله عودت وبرقاچ كون محاربه ايله ملك العزيزی چقاروب بصره‌يی ضبط وينه ابو كاليجارك طاعتنه ملازمت ايلدی . وملك العزيز واسطه كتدی .

ابو القاسم وفات ايتدكده ابو كاليجار طرفندن بصره ولايتی سنوی يتمش بيك دينار مقطوع ايله ابو القاسمك اوغلی ظهيره توجيه اولندی . بر مدت كچدكده ظهير مقطوع مذكوری قطع ايله داعيهٔ استقلالی التزام ايتديكندن ابو كاليجار عادل بن ابی منصور رفاقتيله عسكر ارسال و (٤٣١) ده بصره‌يی ضبط ايلدی .

بو اثناده عمان ملكی ملا الحسين بن ابی القاسم بن مكرم اوچيبك دينار ضم ايله بصره‌نك كندوسنه توجيهنی استدعا ايتمش واو شرط ايله بصره‌يی الدقدنصكره ظهير بن ابی القاسمی قبض وايكيوز بيك دينار قيمتنده بولنان

اموالنی ضبط و مصادره ایلدیکی جهتله ابوکالیجار عسکرله کله‌رك بصره‌یی ملاالحسین یدندن نزع و اوغلی عزالملوکه توجیه ایلمشدر (۴۳۲).

بصره ولایتی بنی بویه‌دن ملك الرحیمك بغداد امارتنه قدر عزالملوك عهده‌سنده قاله‌رق (۴۴۰) تاریخنده ابوکالیجارك وفاتیله ملك الرحیم امیر عراق اولدقده قرنداشی ابوعلی‌یی بصره ولایتی والیلکنه تعیین و (۴۴۵) ده بساسیری قومانداسیله بصره‌یه عسکر کوندروب بساسیری بصره‌یی بالمحاصره ابوعلی ایله محاربه ایتمشدر. بو ارالق ملك الرحیم دخی بصره اوزرینه وارمقله اهالیدن ربیعه ومضر قبیله‌لری استیمان و ملك مشارالیه بصره‌یی استیلا ایدرك ابوعلی عمان طرفنه چکلدی. ملك الرحیم بصره‌یی الدقده بساسیری‌یی اورایه والی نصب ایتدی. بوندن صکره بساسیری خلیفه‌نك امریله بصره‌دن دفع اولنمسنی متعاقب سلطان سلجوقی طغرل بك بغداده ورود وامور حکومتی یداداره سنه الدیغی صره‌ده بصره ولایتی والیلکنی امراسندن تاج الملوك هزار اسب بن بنکیره توجیه ایتمشدر (۴۴۷).

بصره ولایتی (۴۵۱) ده اغر ابوالسعد سابور بن المظفره توجیه اولنه‌رق (۴۶۰) ده ینه تاج الملوك هزار

اسب ولايت مذكوره يه والى تعيين قلنمش و (٤٦١) سنه‌سنده تاج الملوك وفات ايلديكندن بصره ضمان معين ايله ابن عيلانه توجيه اولنمشيدى. (٤٧٣) ده ابن عيلان قتل و بصره ولايتى يوزبيك دينار و يوز فرس بدل مقطوع ايله خمار تكينه اقطاع ايدلدى. ولايت مرقومه برمدت ملتزملرك بدلات مقطوعه ايله عهدهٔ اداره لرنده قالدقدن صكره امير العصمه نام ذاته توجيه اولنه‌رق (٤٨٣) ده برمنجمك تشويقيله عربلردن بنى عامر قبيله‌سى رئيسى هجوم ايله بصره‌يى ضبط ايتمش و بو هجومده ايكى مكمل كتبخانه ايله خيلى ابنيه محترق اولمشدر. بونك اوزرينه بغداد شحنه‌سى كوهرايين و حله حاكمى صدقه بن مزيد عسكرله بصره‌يه عزيمت ايتديلر ايسه‌ده عربلر بولدقلرينى يغما و انلرك ورودلرندن مقدم بصره‌يى ترك ايله چكلمش اولدقلرندن يتشه‌مديلر. بو صره‌ده بصره ولايتى واليلكنه سلجوقى سلطان بركيارق طرفندن امير قاج نصب ايله وارداتى دخى مقطوعاً امير مشار اليهه احاله اولندى.

(٤٨٦) سنه‌سنده امراء سلجوقيه‌دن اسمعيل بن ارسلانجق بصره‌يه ارسال اولنمش و امير مشار اليه برمدت بصره‌يى نيابتله اداره ايدرك (٤٨٩) ده تفرد ايتمشدر.

مهذب الدوله عباس بن ابى الجبر بصره‌يى استيلا ايچون

معقل بن صدقه بن منصور اسدی ایله کمیلره تحمیلاً جنود کثیره استصحاب و عزیمت و حربه مباشرت ایتدکلرنده قلعه‌دن آتیلان اوقلردن بریسنک اصابتیله معقل مقتول اولوب ابن ابی الجبر بطیحه‌یه عودت و اسماعیل سفن موجوده‌یی ضبط ایدی ویردی (٤٩١) ۰

ابن ابی الجبر بغداد شحنه‌سی کوهر ایندن بالاستمداد ابوالحسن الهروی رفاقتیله الدیغی عسکری استصحاب و ینه بصره‌یه عزیمت ایدرک محاربه ایتدکلرنده اسماعیل غلبه و ایکیسنیده اسیر ایدوب خیلی اقچه‌لرینی الدقدنصکره اطلاق ایلدی (٤٩٦) ۰

بوندنصکره اسماعیلک امورنده تقویت حاصل اوله‌رق (٤٩٩) سنه‌سنه قدر بصره‌ده امارتی ممتد اولمشدر ۰

او تاریخده حله حاکمی صدقه بن مزید بصره‌یی استیلا ایله جدینک مملوکی یونشاشی بصره‌یه عامل تعیین ایلدی ۰ واسماعیل بصره‌یی الدن چقاردقدنصکره ربیعه قبیله‌سندن تدارک ایتدیکی عسکرله حرباً بصره‌یی ضبط واهالیدن مقدمجه صدقه‌یه میل کوسترمش اولانلرک ماللرینی یغما ایدرک برماه مدت اوراده قالدقدنصکره صدقه جانبندن سوق اولنان عسکرک بتکرار بصره‌یی استیلا

ایتملرینی متعاقب سلطان محمد سلجوقی عسکر سوقیله نزع وکندی مأمورلری واسطه‌لریله اداره ایلدی.

(۵۰۰) تاریخلرنده بصره ولایتی سلطان محمد سلجوقی طرفندن امیر اقسنقر بخاری‌یه اقطاع ایدلمش واقسنقر جانبندن سنقر بیانی نامنده برذات نیابت صورتیله کوندرلمشدر. سنقر بیانی بصره‌نك حسن اداره‌سنه پك چوق خدمت ایدرك حتی شهرك صوینده ایچیله میه‌جك درجه‌ده شورلق حاصل اولدیغندن سفاین وجره‌لرله اوزاق محلدن اهالی‌یه کفایت ایده‌جك مقدار طاتلی صو جلب ایله جمله‌سنك حسن اعاشه‌سنه اقدام ایلدی. وسنقرك نیابتی (۵۱۱) سنه‌سنه قدر دوام ایدوب اوتاریخده سلطان محمد وفات ایتدیکندن اتراك اسماعیلیه رؤساسندن غزعلی نامنده برامیرك قبضنی مراد ایتمکله امیر مرقوم ینه رؤسای اتراکدن سنقرالب ایله بالاتفاق سنقر بیانی‌یی قبض وسنقرالب قتلنی مراد ایلدکده غزعلی قبول ایتمیوب منع ایتمك استدی ایسه‌ده سنقرالب نائب مشار الیهی قتل ایلدیکندن غزعلی دخی سنقرالبی قتل ایتدی. بواثناده امراء بلدقیه‌دن امیر علی بن سکمان نامنده رئیسی بصره جاجنه امیراولوب بونك سنقرالب ایله بینلرنده مودت اولدیغنه و بلدقیه طائفه‌سنك دخی

رئیسی بولندیغنه بناءً غزعلی امیر علیدن وهمه ذاهب اولمغله حجاجی اورىق اوزه اعراب بریه‌یی تحریك ایلدی. اعراب حجاج اوزینه کیدرك قتاله تصدی ایلدیلر. امیر علی حمایه‌یه اقدام وبصره‌یه ایکی قوناق مسافه‌یه قدر طرفین بینلرنده مقاتله دوام ایتمش اولدیغی حالده غزعلی امیر سکمانی بصره‌یه دخولدن منع ایلدیکندن امیر علی دجله‌نك الت طرفنه نزول ایله برابر حرباً عربلری دخی بوزوب طاغتدی. غزعلی برجمعیت کثیره ایله بصره‌دن چقوب امیر علی اوزرینه هجوم ایتدکده امیر علینك یانده‌کی غلبه‌لك اوجمعیته نسبتله پك‌ازایکن وقوعبولان محاربه‌ده براوق اصابتیله مقتول وجمعیتی متفرق اولدی. امیرعلی‌بن سکمان بصره‌یی استیلا ایدی‌ویردی(۵۱۳).

(۵۱٤) سنه‌سنده سلطان محمود سلجوقی امیر اقسنقر بخاری‌یی عسکرله کوندروب اقسنقر بصره‌یی امیر علی بن سکمان یدندن المشدر.

(۵۱٦) ده سلطان مشارالیه واسط وبصره‌یی امیر اقسنقر برسقی‌یه اقطاع ایدوب اقسنقر طرفندن نیابت صورتیله اوغلی عمادالدین زنکی‌کوندرلدی. عمادالدینك بصره‌جه امر انضباطده مساعیٔ عظیمه‌سی کورلمسیله سلطان محمود (۵۲۰) سنه‌سنده بغداددن کیدرکن بغداد

شحنه‌لكنه بر مقتدر ذاتك نصبنه لزوم كورديكندن عمادالدين زنكينك تعييني امرا واعيانك جمله‌سي طرفندن تنسيب واخطار اولندی. بصره وسائر عمال عراق اداره‌سی دخی كندوسنه عائد اولمق وطرفندن عامللر تعيين ايدلمك اوزره عمادالدين بغداد شحنه‌لكنه نصب ايدلدی.

عماد الدينك برادری عزالدين بن اقسنقرك (٥٢١) سنه سنده وفاتی حهتيله عمادالدين زنكی موصل ولايتنه تحويل مأموريت ايتمش وبغداد شحنه‌لكنه مجاهدالدين بهروز تعيين اولنوب عراق مربوطاتندن اولان بصره ولايتی اعمال سائره ايله برابر عهده‌سنه تفويض اولنمشدر. مجاهد الدينك مأموريتی چوق وقتلر ممتد اولدی.

(٥٤١) سنه سنده مجاهد الدين وفات ايلديكندن واسط وبصره ولايتی امراء سلجوقيه‌دن طرنطاوی عهده‌سنه توجيه اولندی.

(٥٤٧) سنه سنده سلطان محمود سلجوقی وفات ايدرك ملكشاه محمد بن محمود ايله خليفه المقتفی بينلرنده باب مباينت اچلديغندن دولت سلجوقيه‌نك بغدادده بولنان شحنه‌سی وعراق حواليسده مستخدم مأمورلری خليفه طرفندن دفعةً قيام اولنديغی صره‌ده واسط وبصره طرفلرينه‌ده عسكر سوق اولنه‌رق سلجوقيلرك اوراده‌كی

مأمورلری طرد اولنمش ویرلرینه طرف خلافتدن عامللر نصب ایدلمشدر.

خلیفه المستنجدك بدایت خلافتی اولان (۵۵۵) سنه‌سنه قدر اعمال عراقك اکثر محللری سلجوقیلرك تجاوزلریله بر دارالاختلال ایدی. المستنجد خلافتك زمام استقلالنی ضبطایله سلجوقیلرك عراق حوالیسندن تجاوزلرینی تمامیله ازاله واعمال مربوطه‌یه والیلر تعیین ایلدیکی اثناده بصره‌یه‌ده ممالیکندن کمشتکینی والی تعیین ایتدی.

(۵٦۳) ده خوزستان متصرفی ابن سنکاه بصره‌یی استیلا ایچون عسکرله هجوم ایلدکده کمشتکین بصره‌ده مقاطعات امیریه ناظری بولنان شرف الدین ابو جعفر البلدی وازغش المسترشدی ایله بالاتفاق مدافعه‌یه حاضرلنمش وابن سنکاه بصره‌نواحیسنك جهت شرقیه‌سنی نهب وغارتله واسطه طوغری کتمش ایدی. خلیفه المستنجددن بعض بلادك اقطاعنی طلب ایتدی. خلیفه جواب رداعطاسیله برابر اوزرینه عسکر دخی سوق ایلدکده ابن سنکاه سلجوقی سلطان ارسلانشاه طرفندن واسط وبصره‌نك مقدما کندوسنه اقطاع ایدلمش اولدیغنی بالادعا برقطعه توقیع ارائه واقطاع اولنان محللرك بر ثلثنه راضی اوله

جفنیده اشعار ایتمش ایسه ده خلیفه ابن سنکاه علیهنده شدت ارائه و دفعنه امر اعطا ایلدی.

ازغش ایله ابوجعفر حرب ایچون کتدکارنده ابن سنکاه مصالحه التماس ایلدیکندن عدم قبول ایله محاربه صره سنده ازغش اتدن دوشوب فوت اولمش و ابن سنکاه مقاومت ایده میه رك خوزستانه کیتمشدر.

(٥٨٧) ده بصره امارتی خلیفه الناصر الدین اللهك مملوکی امیر طغرل عهده سنده اولدیغی حالده امیر مشار الیه طرفندن محمد بن اسماعیل نیابتله بصره نك اداره سنه مأمور ایدی. او تاریخلرده عربلردن بنی ناصر قبیله سی یغما ایچون بصره یه هجوم ایلدکارنده امیر محمد عساکر موجوده ایله مدافعه یه قیام ایدوب ارالرنده اقشامه قدر محاربه ممتد اولدی. کیجه اولدقده عربلر برقاچ محلدن سوری دلوب شهره کیردیلر. او کیجه نك صباحی محاربهٔ شدیده جریانیله طرفیندن چوق تلفات وقوع بولدی. عربلر خانلری و شط کنارنده کی محللری یغما ایلدیلر. اهالی کمجیلرك بولندیغی جهته کچوب ایکنجی کون خفاجه و منتفق قبیله لری اوزرینه کله جکاری خبرینی الدقلرنده بنی عامر بصره دن خروج و اهالی یرلرینه عودت ایتمشلردر.

بنی عامر بصره دن چقدقدن و منتفق و خفاجه قبیله

لرینه حرباً غلبه ایتدکدنصکره دفعهٔ ثانیه اوله‌رق ینه بصره‌یه هجوم وغارات ایله اهالی‌یی برباد ایدوب بعده عودت ایلدیلر .

وقایع سابقه‌دن ناشی بصره‌نك مصادف اولدیغی تجـاوزات وتخریبات معموریت اصلیه‌سندن کتدکجه سقوطنی موجب اولدیغی کبی وقتیله ممالك عدیده‌یه مرکز ایکن مربوطات قدیمه‌سندن معدود محللرك هر بریسنده برحکومت تشکل ایتمش ودائره سیاسیه‌سیده پك کوچولوب اهمیت تاریخیه‌سی قالمامش اولدیغندن قرون واسطی اواخرنده وقایع تاریخیه‌سی کتابلرجه مضبوط کوریله مامشدر .

اوچنجی مبحث

کوفه‌نك قرون وسطی تاریخی بیانده‌در

خلیفهٔ ثانی حضرت عمر رضی الله عنه افندمزك وقایع خلافتنی بیان صره‌سنده کوسترلدیکی اوزره کوفه شهری هجرتك (١٧) نجی سنه‌سنده خلیفهٔ مشـارالیهك امریله بنا اولندی . شهرمذکور فراتك جانب غربیسنده‌در . الیوم خرابدر . حضرت علی ومخدوم مکرملری حضرت

حسين رضى الله عنهما افنديلرمزك قبر شريفلرى كوفه قربنده واقع ارض نجفده در .

ياقوت معجم البلدانده ديركه كوفه ده بنا قلنمش اولان مسجد الجامع قرق بيك نفرى استيعاب ايدر ايدى . زيادك واليلكى زماننده دها زياده توسيع اولندى . شهرايسه يوز بيكدن زياده خانه يى جامع ايدى .

كوفه حواليسنك اداره سياسيه وعسكريه سنه جانب خلافتدن عراق امير الجيوشى سعد بن ابى وقاص حضرتلرى مأمور اولوب حين بناسنده نفس كوفه يه ابو هياج بن مالك وكوفه ولايتنه ربط اولنان ثغوردن حلوانه قعقاع وماسبدانه ضرار بن الخطاب وقرقيسايه عمرو بن مالك وموصله عبدالله بن المعتمر عامل تعيين اولنمش ومشار اليهمك مرجعلرى سعد بن ابى وقاص حضرتلرى بولنمشيدى .

هجرتك (٢٠) نجى سنه سى اهالى جانبندن وقوع بولان شكايت اوزرينه حضرت عمر سعدى كوفه ولايتى واليلكندن عزل ايله يرينه ابو موسى الاشعرى يى تعيين بيوردى . و (٢١) ده ابو موسى عزل اولنه رق يرينه مغيرة بن شعبه نصب ايدلدى .

سعد بن ابى وقاصك كوفه دن عزلى شكايت اوزرينه ضرورى وقوعبولوب شكايت مذكوره نك بى اساس

اولدیغی ده تحقق ایلدیکندن تعین ایده جك خلیفه جانبندن یته کوفه ولایتی والیلکنه نصب اولنمسی حضرت عمر طرفندن حین وفاتنده وصیت بیورلمشیدی. (٢٤) سنهٔ هجریه سنده مغیرة بن شعبه عزل ایله کوفه ولایتنه ینه سعد حضرتلری تعیین بیوریلوب حضرت عثمانك وقایع خلافتی فصلنده بیان اولندیغی وجهله (٢٥) سنه سنده ابن مسعود حضرتلریله وقوعبولان منازعه لری اوزرینه سعدك عزلیله یرینه ولید بن عتبه نصب اولندی.

ولید سؤ سیرت و مناهی ارتکاب ایدرك حقنده تحدث ایدن شکایته مبنی حضرت عثمان (٣٠) سنهٔ هجریه سنده ولیدی عزل و کوفه والیلکنه سعیدبن العاصی تعیین بیوروب مالك الاشتر و رفقاسنك فصل مخصوصنده تفصیل اولنمش اولان وقوعات معلومه لری اوزرینه (٣٤) سنه سنده سعید عزل ایله یرینه ابو موسی الاشعری نصب ایدلدی.

حضرت امام علی بدایت خلافتنده عمارة بن شهابی کوفه یه کوندردکدن صکره ابو موسایی ابقا ایلدی ایسه ده وقعهٔ جمل اثناسنده ابو موسایی عزل و امام مشارالیه کوفه یه کیدرك اوراسنی مرکز خلافت اتخاذ بیوروب صفینه عزیمتلرنده کوفه ده ابو مسعود الانصاری یی استخلاف

بيوردیلر . صفين وقعه‌سندن صكره كوفه‌يه عودتله وفاتنه قدر اوراده اقامت ايلدكاری كبی حضرت حسن دخی خلافتی معاويه‌يه ترك ايدنجه‌يه قدر كوفه‌ده قالوب (٤١) ده امر خلافتی مشار اليه بعد التسليم مدينه‌يه عزيمت ايتمشدر :

سنهٔ مذكوره‌ده كوفه واليلكی حضرت معاويه طرفندن عبدالله بن عمرو بن العاصه توجيه اولندی ايسه‌ده بعض ملاحظه اوزرينه عبد الله عزل ايله يرينه مغيرة بن شعبه نصب ايدلدی .

مغيره وفاتنه قدر كوفه واليلكنده دوام ايدوب هجرتك (٥٠) نجی سنه‌سنده وفات ايلديكندن كوفه ولايتی بصره ولايتنه بالالحاق بصره واليسی زياد جانبندن كوفه‌يه عمرو بن حريث عامل نصب اولندی .

(٥٣) تاريخنده زياد بن سميه وفات ايدرك منحل اولان مأموريتی معاويه طرفندن عبد الله بن خالد بن اسيده توجيه اولنمش ايدی .

عبدالله سنهٔ مرقومه‌ده عزل ايله ولايت مذكوره‌يه ضحاك بن قيس تعيين اولنمشدر .

(٥٨) سنهٔ هجريه‌سنده ضحاك عزل ايله يرينه معاويه‌نك همشيره زاده‌سی عبدالله بن عثمان الثقفی تعيين

قلنمش ایسه ده عبدالرحمن کوفه یه کیدرکن مغیره نك مقدما دردست وحبس ایتمش اولدیغی خوارج محبسدن چقدقدن صکره حیان بن ضبیان السلمی ومعاذ بن جریر الطائینك ریاستلری آلتنده اولمق اوزره تشـکیل ایلمش اولدقلری جمعیتله اظهار عصیان ایتـدکلرندن عبدالرحمن طرفندن سوق اولنان عسکر خوارجی بتمامها قتل ایدوب بوندن صکره عبدالرحمنك کوستردیکی سوء سیرته اهالی تحمل ایده مدکلری جهتله حقنده رفع رقعهٔ شـکایت ایلدیلر • بناءً علیه معاویه (٥٩) سنه سـنده عبدالرحمنی عزل ایله اصحاب کرامدن نعمان بن بشیر الانصاری یی کوفه یه والی تعیین ایلدی •

یزید (٦٠) تاریخنده نعمان بن بشیری عزل وکوفه یی بصره یه الحاق ایله عبیدالله بن زیاد عهده سـنه توجیه ایدوب یزیدك وفاتندن صـکره خلافتجه حادث اولان اختلاف صره سنده ابن زیاد فرار ایتمش و (٦٤) سنه سنده عبدالله بن زبیر جانبندن کوفه ولایتنه عامر بن مسـعود ارسال قلنمشیدی • عامر جانبندن محمد بن عمیر بن عطارد عسکرله خراسـانه کوندرلدکده حرباً مغلوب و منهزم اولدی • بوندن صکره عتاب بن ورقا رفاقتیله سوق اولنان

جنود حوالیٔ خراسانده بولنان اهل اختلاله غلبه واطاعتلرینی تحصیل ایتمشدر .

سنهٔ مرقومه‌ده ابن زبیر عامری عزل ایله عبدالله بن مطیعی کوفه والیلکنه مأمور ایدوب عبدالله کوفه‌یه واردقدن صکره حضرت حسینک انتقامنی الق ایچون تشکل ایدن توابین جمعیتی سلیمان بن صرد الخزاعی ریاستیله جزیره حوالیسنه کیدرک مروان طرفندن عراق وجزیره‌یه والی تعیین ایدلمش اولان عبدالله بن زیاد ایله بالمحاربه شهید اولدی . رفاقتنده‌کی عسکر عودت ایلدکده خروج ایدن مختار بن ابی عبید الثقفی (٦٦) تاریخنده عبدالله بن مطیعی طرد و حکومتی ضبط ایتمکله مختارک اجراآت معلومه‌سی اثناسنده ابن زبیر جانبندن قرنداشی مصعب حوالیٔ عراق امارتنه مأمور ایدلمش و مختارک حرباً مقتولیتی وقوعبولوب عبدالملك بن مروان حوالیٔ عراقی ضبط ایلدکده کوفه ولایتی والیلکنه (٧١) تاریخنده قرنداشی بشر بن مروانی نصب ایتمشیدی .

عبدالملك طرفندن (٧٣) سنه‌سنده کوفه ولایتی والیلکی عمرو بن حریثه توجیه اولنمش اولدیغی حالده (٧٥) تاریخنده کوفه وبصره ایله ایکیسنکده مربوطاتی برلشدیریله‌رك تشکیل اولنان عراق امارتنه حجاج بن یوسف

الثقفی تعیین قلنمشدر . او تاریخده مشهور شریح کوفه ده قاضی ایدی (۷۸) ده شریح استعفا ایتمکله کوفه قضاسنه ابو برده بن موسی نصب ایدلدی .

(۸۳) ده حجاج واسط شهرینی بنا ایلدی . شهر مذکور کوفه ایله بصره بیننده بولندیغندن واسط تسمیه اولنمشدر .

(۸۵) ده کوفه قاضیسی ابو برده عزل ایله یرینه ابو بکر بن ابو موسی الاشعری نصب اولندی .

(۹۵) ده حجاج وفات ایتمکله کوفه ولایتی والیلکنه یزید بن ابی کبشه نصب ایدلدی .

(۹۹) ده ولایت مذکوره والیلکنه عبدالحمید بن عبدالرحمن ابن یزید تعیین اولنوب (۱۰۲) ده یزید بن عبدالملك بصره وکوفه وخراسان ولایتلرینی بالتوحید عراق امارتی نامیله تشکیل ایلدیکی دائره یه قرنداشی مسلمه یی نصب وکوفه قضاسنه قاسم بن عبدالرحمن بن عبدالله بن مسعودی تعیین ایتدی .

(۱۰۳) ده مسلمه عراق امارتندن عزل ایله یرینه یزید بن هبیره و(۱۰٤)ده کوفه قضاسنه حسین بن حسن الکندی تعیین اولنوب (۱۰۵)ده هشام یزید بن هبیره یی عزل ایله یرینه خالد بن عبدالله القسری یی نصب ایتمکله

خالدك مأموريتی (١٢٠) سنه‌سنه قدر امتداد ایلدی ·

سنهٔ مذکوره‌ده خالد بن عبدالله خراسان ولایتی والیلکنه بالتعیین عراق ولایتی والیلکی خالدك قرنداشی اسد بن عبداللهه توجیه اولنوب اسد وفات ایلدیکندن یرینه عمر بن یوسف الثقفی وکوفه قاضیلغنه‌ده عبدالله بن شبرمه نصب ایدیله‌رك عمر بن یوسف طرفندن حکم بن صلت کوفه‌یه عامل تعیین قلندی ·

(١٢٢) سنه‌سنده زید بن علی بن حسینك اصحابیله برلکده کوفه‌ده خروج ایده‌جکنی یوسف - حیره حوالیسنده ایکن - استخبار ایدوب کوفه اهالیسنك مسجده جمعیله کوندره‌جکی عسکرك وصولنه قدر اهالینك تحت محاصره‌یه النمسنی حاوی حکمه مکتوب یازدیغندن حکم اهالی‌یی مسجده جمع ایله محصور بولندروب متعاقباً یوسف طرفندن ریان بن سلمه رفاقتیله سوق اولنان ایکی بیك نفر عسکر کوفه‌یه واصل اولدی · زید بن علی اصحابیله برلکده سنهٔ مذکوره صفرنده خروج ایده‌جك ایکن طرفدارلرینك چوغی محصور قالدیغی جهتله جمع ایده‌بیلدیکی ایکیوز اون بش نفرله خروج ایلدی · قاچ کون مقابله‌دن صکره زید مقتول اولدی ·

(١٢٦) سنه‌سنده یوسف بن عمر عراق امارتندن عزل

ایله یرینه منصور بن جمهور نصب اولنوب خراسان ولایتیده عراقه الحاق اولنمش ایسه‌ده خراسان والیسی نصر بن سیار منصوری قبول ایتمدیکندن منصور عزل ایله یرینه عبدالله بن عمر بن عبدالعزیز نصب ایدلدی .

(١٢٧) ده عبدالله بن معاویه بن عبدالله بن جعفر خروج ایدوب عبدالله بن عمر ایله ارالرنده مقاتله وقوعیله مغلوباً کوفه‌دن فرار و مداین حوالیسنه عزیمت ایلدی . و اوراده باشنه خیلی غلبه‌لك طوپلاندیغندن حلوان، همدان، جبال اصفهان، ری طرفلرنده نشر لوای غلبه ایتدی .

بونی متعاقب ضحاك بن قیس شیبانی کوفه‌یه کیدوب عبدالله بن عمرله حربه طوتشمشدرکه کیفیتی دولت امویه ملوکندن مروان بن محمد بحثنده تفصیل اولنمشدر .

(١٢٨) ده مروان بن محمد طرفندن یزید بن هبیره عراقه کوندریلوب خروج ایدنلرله قتاله امر ویرلدی .

(١٣٢) ده ابو مسلم خراسانی طرفندن مأموراً کوندریلان قحطبه عراق حوالیسنه بالورود فرات نواحیسنده ابن هبیره‌نك عسکرینه غلبه و ابن هبیره اتباعیله برابر واسطه فرار ایلدی .

خلفای عباسیه‌نك برنجیسی اولان ابوالعباس عبدالله

السفاح سنهٔ مرقومه ده کوفه یه گلوب اوراده اخذ بیعت وتأسیس دولت ایتمشدرکه کیفیتی دولت امویه وعباسیه بحثلرنده تفصیل اولندیغی کبی صدر بحثدن سنهٔ مرقومه یه دکین کوفه وحوالیسنده صورتیاب ظهور اولمش اولان وقایع سائرهٔ تاریخیه دخی کوفه نك تأسیسندن خلفای عباسیه نك تشکلنه قدر مباحث سابقه ده تفصیل قلنمش اولمغله بو بحثده بطریق الخلاصه ولاة وعمالك درج اسامیسیله اکتفا قلندی . بوندن صکره ده مسبوق بالذکر اولان ماده لر خلاصه وجهله بیان وشایان تفصیل اولان وقایع سائره تفصیل ایدیله جکدر .

سفاح اخذ بیعت عقیبنده کوفه ولایتی والیلکنه عمیسی داود بن علی یی و(١٣٣) سنه سنده قرنداشی اوغلی عیسی بن موسایی تعیین ایتمکله عیسانك مأموریتی (١٤٧) تاریخنه قدر دوام ایلدی .

خلیفه المنصور او تاریخده عیسایی عزل ایله کوفه والیلکنه محمد بن سلیمانی تعیین ایتمشدر .

کوفه قاضیسی عبدالله بن بنت لیلی (١٥٣) سنه سنده وفات ایدرك یرینه شریك بن عبدالله النخعی نصب اولندی .

(١٥٥) ده کوفه والیسی محمد بن سلیمان عزل ایله یرینه عمر بن زهیر الضبی تعیین قلنمشدر . عمر بن زهیرك

قرنداشی بولنان صاحب الشرطه مسیب قرنداشنك حضورنده ابان بن بشیر الکاتبی وفات ایدنجه یه قدر قامچی ایله ضرب ایتدیکندن منصور عمری عزل ایله مقیداً حبس و مهدینك واقع اولان شفاعتی اوزرینه اطلاق ایلدی .

مسیبك حادثهٔ مذکوره‌سی اوزرینه منصور عمر بن زهیری سنهٔ مذکوره‌ده عزل ایلدکده یرینه عیسی اسماعیلی تعیین ایلدی . اسماعیل مهدینك خلافتنه قدر دوام و (۱۵۹) سنه‌سنده مهدی اسماعیلی عزل ایله کوفه ولایتنه اسحق بن صباح الکندی‌یی و (۱٦۱) ده یزید بن منصوری نصب ایتدی .

(۱٦۳) ده یزید بن منصور عزل ایله یرینه بتکرار اسحق بن الصباح و (۱۷۰) ده موسی بن عیسی بن موسی کوفه ولایتنه والی تعیین اولنمشدر .

بوندن صکره محمد بن ابراهیم، عبیدالله بن محمد بن ابراهیم، یعقوب بن ابی جعفر، ثانیاً موسی بن عیسی، عباس بن عیسی بن موسی، ثالثاً اسحق بن صباح الکندی، ثالثاً موسی بن عیسی، ثانیا عباس بن عیسی، رابعاً موسی بن عیسی، جعفر بن ابی جعفر علی الترتیب کوفه ولایتنه

والی اولوب هرون الرشیدك تاریخ وفاتی اولان (۱۹۳)ده جعفر بن ابی جعفر کوفه والیسی ایدی .

سنهٔ مذکوره‌ده امین مسند نشین خلافت اولدقده عباس بن عیسی بن موسایی کوفه ولایتنه والی تعیین ایدوب مؤخراً عزل ایله یرینه عباس بن هادی نصب اولندی .

(۱۹۸)ده مأمون خلیفه اولدقده حسن بن سهلی عراق امارتنه تعیین ایتمش وحسن طرفندن سلیمان بن المنصور کوفه‌یه عامل نصب ایدلمشدر .

هرون الرشیدك وفاتیله اوغللری امین ومأمون بینلرنده فتنه حدوث ایلدکده عراق حوالیسنده سکون وانضباط زائل اولمش وخلافت مأمونده تقرر ایتدکدنصکره مرکز خلافتجه فضل بن سهل کسب استبداد ایلمش اولدیغندن عراق امیری بولنان برادری حسنك معامله‌لرندن اهالی‌یه نفرت کلمش اولدیغی بر وقتده علویلر اجرای مرامه فرصت بولدقلرندن منصور خلیفه ایکن بغدادده قتل اولنمش اولان ابراهیم بن محمد بن حسن المثنی اولادندن محمدبن اسمعیل بن ابراهیم ـ که لساننده لکنت اولدیغی جهتله پدری طرفندن « طباطبا » دیو تلقیب ایدلمشیدی ـ زیدیه وسائر شیعهٔ علویه طرفلرندن امامته دعوت اولنمغله

(۱۹۹) سنه‌سنده کوفه‌ده خروج وخلقی کندوسنه بیعته دعوت ایلدی . وبنی‌شیبان قبیله‌سی رؤساسندن ابو السرایا سری بن المنصور دخی محمدك ترویج مقصدینه صرف مساعی ایتمکه باشلادی . اهالینك چوغی محمده بیعت ولوای اطاعتی آلتنده عقد جمعیتله کوفه‌یی ضبط ایتدیلر .

امیر عراق حسن بن سهل زهیر بن مسیبی عسکرله سوق ایدرك میانهٔ طرفینده وقوعبولان محاربه‌ده طباطبا غلبه ایتدی ایسه‌ده کندوسیده اوکون فجأةً فوت اولدی . بعض روایتجه ابو السرایا طباطبایی تسمیم ایتمشدر .

طباطبانك وفاتندنصکره ابوالسرایا محمد بن زید بن زین العابدینه بیعتله کسب استبداد ایتدکده مأمون خلیفه طرفندن اوزرینه عسکر سوق اولندی . ابوالسرایا مأمونك عسکرینی حرباً بوزوب واسط وبصره ومداین طرفلرینه یوریدی .

بونك اوزرینه عراق امیری حسن بن سهل هرثمه بن اعینی عسکرله ابو السرایا اوزرینه کوندردیکندن ابوالسرایایه حرباً غلبه وجمعیتنی تشتیت ایدرك ابوالسرایا کوفه حوالیسندن خروج ومکه‌یه فرار ایله اوراده بولنان

علویلردن حسین بن الابطس بن علی بن زین العابدین ایله مدینه‌یه کیدوب محمد بن سلیمان بن داود بن حسن المثنی ایله ده کورشدکدن صکره بصره‌یه عزیمت وزید بن موسی بن جعفر الصادق ایله ده ملاقات ایلدی.

مبحث مخصوصنده بیان اولنه‌جغی وجهله حسین بن الابطس مکه ومدینه‌یی استیلا ایلدیکی کبی ابو السرایا دخی عراق حوالیسنه عودت ایتدکده جمع ایلدیکی عسکرله کوفه‌یی ضبط ایلدیکندن سهل بن حسن طرفندن بو دفعه‌ده هرثمه بن اعین عسکرله کوندریلوب ابو السرایا مغلوب اولمش وکوفه‌دن قادسیه واورادن واسط طرفلرینه فرار ایتمش ایدی.

واسط عاملی عسکرله قارشو چیقوب (٢٠٠) سنه‌سنده ابو السرایایی دردست ونهروانده بولنان حسن سهله ارسال ایتمکله حسنك امریله اعدام اولندی.

سنهٔ مرقومه‌ده حسن بن سهل طرفندن حمید بن عبد الحمید کوفه‌یه والی تعیین قلنمشدر.

مأمونك علی الرضا حضرتلرینی ولی العهد تعیین ایلدیکی عراق حوالیسنده شایع اولدقده بو ماده شیعهٔ عباسیه‌یه پك آغر کلدیکندن بالاجتماع ابراهیم بن المهدی‌یه واندن صکره اسحق بن الهادی‌یه بیعتلرینی اعلان ایدرك

ابراهیمی « المبارك » لقبیله تلقیب و (۲۰۲) سنه‌سنده کوفه‌یی استیلا ایلدیلر. کوفه عاملی حمید اصحابیله برابر ابن هبیره‌نك قصرینه قپانوب مدافعه‌یه دوام وکیفیتی حسن بن سهله اعلام ایلدی. حسن بر تقریب حمیدی محاصره‌دن چقاروب یانه جلب وابراهیم بن المهدی عیسی بن محمد بن خالدی سوق ایله ابن هبیره قصرینی ضبط ایدوب حمیدك اصحابی یدلرنده‌کی اموالی نهب ایتدردکدن صکره عباس بن موسایی کوفه‌یه عامل تعیین ایلدی.

عباس کوفه‌یه واردقده ابراهیمه مخالفت کوستر-دیکندن ابراهیم طرفندن سعید وابوالابط نام قائدلر رفاقتلریله سوق اولان عسکر ابتدا مغلوب وصکره غالب اولوب عباس دامن استیمانه تشبث ایلدی. بناءً علیه مؤاخذه‌سندن صرف نظر اولندیغندن سعید ایله ابوالابط حیره‌یه عزیمت ایلدیلر. وعباسك اصحابی کندوسنك موافقتی اولمقسزین ینه مخالفته دوام ایله سعیدك کوفه‌ده اقامه ایتمش اولدیغی عسکر اوزرینه بالهجوم غلبه ایدی ویردیلر وقعه سعیده منعکس اولدقده سعید عسکرله کوفه‌یه واروب بالمحاربه غلبه‌دن صکره عباسی تحت مؤاخذه‌یه الدی ایسه‌ده عباسك نقض عهد ایتدیکی وغوغا کندوسنك رأی وموافقتی اولمقسزین اصحابی

طرفندن ایقاع اولندیغی تحقق ایلدیکندن سعید جانبندن عباسه امان ویرلدی.

بو حادثه عقیبنده کوفه والیلکی ابراهیم بن المهدی طرفندن فضل بن محمد بن الصباح الکندی‌یه توجیه اولنوب صکره فضل عزل ایله یرینه غسان بن الفرج تعیین قلنمش ایدی. غسان سرایانك قرنداشنی اولدرمش اولدیغی جهتله بالعزل یرینه سعیدك قرنداشی هول نصب ایدلدی.

هولك مأموریتی عقیبنده حسن بن سهل طرفندن حمید بن عبدالحمید عسکرله کوفه‌یه کوندریلوب حمیدك تقربیله برابر هول کوفه‌دن فرار وحمید کوفه‌یی استیلا ایتدی.

حمیدك کوفه‌یی ضبطندن صکره ابراهیم بن المهدی (۲۰۳) سنه‌سنده عیسی بن محمد بن ابی خالدی عسکرله کوفه‌یه کوندردی ایسه‌ده عیسی مدافعه‌ده تعلل وحمیدك مقصدینی ترویجه میل کوستردیکی ابراهیمه خبرویرلدیکندن ابراهیم عیسایی جلب وحبس ایلدی.

بوندن صکره حسن بن سهل طرفندن کوفه والیسی حمید عسکرله مداینه کیتمکه مأمور اولدیغندن کیتدکده ابراهیمك عسکری ایچنده‌کی رؤسادن فضل بن الربیع ابرا.

هیمدن ایریلوب حیده التحاق ایتمش وارتق ابراهیمك امنیتی زائل اولمغله اختفا ایتمشدر. وقوعاتی دولت عباسیه فصللنده‌کی مبحث مخصوصنده ذکر وتفصیل اولنمغله بوراده بیانه لزوم کوریلمدی.

مأمون بغدادجه کسب استقرار ایلدکدن صکره (٢٠٤) سنه‌سنده ابو عیسایی کوفه ولایتنه والی تعیین ایتدی.

(٢٠٥) تاریخنده مأمون ذوالیمینین طاهری خراسانه والی تعیین ایدوب طاهرك برادر زاده‌سی اسحق بن ابراهیم عراق امارتیله بغداد صاحب الشرطه‌لکنه مأمور اولمش وکوفه حوالیسی دخی امارت مذکوره دائره‌سنده قالمشدر. آل طاهر بغداد صاحب الشرطه‌لکنده بولندقجه کوفه‌یه طرفلرندن عامللر کوندریلور ایدی.

(٢٥٠) تاریخنده ابوالحسین کنیه‌سیله مکنی یحیی بن یحیی الحسین بن زید بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب کوفه‌ده ظهور ایتمشدر. مشارالیه مضایقه‌یه مبتلا اولوب استدانه طریقیله مضایقه‌سنی ازاله ایچون متوکل طرفندن مقدمجه خراسانده‌کی طالبیلر اوزرلرینه متولی نصب ایدلمش اولان عمر بن فرجه مراجعت ایتدکده بینلرنده نزاع وقوعبولمش وعمر کندوسنی حبس ایلمشیدی. اهلی جانبندن

كفالت كوستريله‌رك اطلاق اولندقده بغداده عزيمت وبر وقت ضرورتله اوراده اقامت ايلدی. صكره سامرايه كيدرك وصيفدن بعض مرتبه حقارت كورديكندن كوفه‌يه كتدی. ايوب بن الحسين او تاريخده بغداد صاحب الشرطه‌سی محمد بن عبدالله طرفندن كوفه‌ده عامل ايدی. يحيی كوفه‌يه بعد الوصول عربلردن وكوفه‌ليلردن باشنه خيلی غلبه‌لك طوپلايوب فلوجه‌يه كتدی. فلوجه‌ده بولنان صاحب البريد يحيانك كيفيت خروجنی محمد بن عبداللهه بيلدرديكندن يحيی ايله محاربه ايتمك اوزره كوفه عاملی ايوب ايله سواد عاملی محمود الرخسی‌يه امرلر ويرلدی. يحيی بر جمعيت عظيمه ايله كوفه‌يه هجوم وبيت المالده موجود ايكيوز يتمش بيك ديناری الوب جمعيتنی تكثير ايله حرباً غلبه ايلدی. ومحمد بن عبدالله طرفندن بالدفعات كونديرلان عسكری دخی بوزدی ايسه‌ده صكره سلاحسز وبی قدرت بر طاقم اشخاص جمعيتنه التحاق ايلديكندن محمد بن عبداللهك اخيراً سوق ايلديكی عسكره قارشو مغلوب ومقتول اولمشدر.

(٢٥١) سنه‌سنده كوفه‌ده‌كی طالبيلردن حسين بن احمد بن حمزه بن عبدالله بن الحسين بن علی بن ابی طالب ظهور ايدرك زيديه وبنی اسددن باشنه پك چوق غلبه‌لك

طوپلانمقله کوفه عاملی احمد بن نصیر الخزاعی ابن هبیره قصرینه چکیلوب تحصن ایتدی. خلیفه المستعین کوفه والیلکنی مزاحم بن خاقانه توجیه ایدوب مزاحمی عسکرله کوفه‌یه کوندردی. مزاحم هشام بن ابی دلف ایله بالاتفاق حسین ایله محاربه وکوفه‌یی محاصره ایتدکدن صکره منجنیقلرله تضییق ودرون شهره دخول ایتدی. وبعض محلاره اتش ویروب حریق' سبیع دنیلان محله‌قدر سرایت وعلوینك بولندیغی خانه‌یه طوغری هجوم ایتمکله علوی فرار ومزاحم کوفه‌ده اقامت ایلدی. بو اثناده المعتز باللهه بیعت اولندیغندن کوفه ولایتی والیلکنه ابو احمد الطالبی نصب اولنمغله مزاحم مرکز خلافته عودت ایتمشدر.

(۲۵۲) ده طالبیلردن بر ذات بغداددن کوفه‌یه کیدوب خروج ایده‌جکی شایع اولدیغندن کوفه ولایتی والیلکنه مأموراً بغداده بولنان ابو الساجه عزیمت ایتمسی امری ویرلمش وابو الساج کندوسندن مقدم خلیفه‌سی عبدالرحمنی کوندرمش اولمغله عبدالرحمن کوفه‌یه تقرب ایلدکده اهالی علویلرله حرب ایچون کلیور ظننه ذهاب وعبدالرحمنه طاش اتمغه شتاب ایلدیلر. عبدالرحمن کندوسنك عامل واهالی ایله حربه مأمور اولمدیغنی

وبعض قبائل اعراب ایله محاربه ایچون كلدیكنی بیان ایتدیكندن اهالی مدافعه‌دن چكلدیلر. معتزك اوراده بولنان والیسی ابواحمد اهالی‌یی سوء اداره ایله تنفیر ایتمش ایدی. عبدالرحمن طرفندن ابتدا ملاطفه واستمالت كوستریلوب ایكیسی برلكده حسن معاشرتله كوفه‌ده‌كی نزهتكاهه كیتدكلرنده عبدالرحمن ابواحمدی اتباعنه طوتدیروب مقیداً بغداده كوندردی.

(۲۵۵) ده علویلردن عیسی بن جعفر وزید بن علی كوفه‌ده ظهور ایدرك كوفه عاملی عبدالله بن محمد بن عیسایی اولدردیلر.

(۲۵۷) ده كوفه حوالیسی خلیفه المعتمد طرفندن قرنداشی الموفقه اقطاع ایدلمشدر.

(۲۵۹) ده كوفه‌ده عامل بولنان لنجور بلا استیذان سامرایه عزیمت ایتدیكندن خلیفه المعتمد طرفندن عودتنه امر ویرلدی ایسه‌ده باشنده‌كی غلبه‌لكله مخالفته قیام ایلدی. اوزرینه عسكر سوق اولنه‌رق حرباً اعدام ایدلدی.

بوندن صكره صاحب الزنج كوفه حوالیسنی استیلا ایدرك طرف خلافتدن عسكرله كوندریلان علی بن زید عندالمحاربه مقتول اولدی.

کوفه حوالیسی (٢٧٠) سنه‌سنه‌قدر صاحب الزنجك يد استیلاسنده قالوب او تاریخده مرقوم مقتول وغائله‌سی مندفع اولدیغندن کوفه ولایتنه احمد بن محمد الطائی نصب اولنه‌رق (٢٧٥) سنه‌سنده فارس العبدی نام خارجی سواد کوفه وطریق خراسان وسامراده درلو درلو فنالقلر ایقاعیله امنیتی ازاله ایتمش واحمد عسکرله اوزرینه کتدی ایسه‌ده منهزم اولمشدر ٠

(٢٧٨) ده سواد کوفه‌ده دعاة رافضیه‌دن «قرمط» دیو معروف اولان فرج بن یحیی ظهور ایدرك اورادن بلاد سائره‌یه یایلان قرامطه طائفه‌لری چوق وقتلر ممالك اسلامیه‌یی پایمال و حکومتلری اشغال ایلدیلر ٠ بونلرك وقایع تاریخیه‌لری مبحث مخصوصنده بیان اولنه‌جقدر ٠

(٢٨٩) ده قرامطه طائفه‌سی کوفه‌یه منتشر اولوب خلیفه المعتضد جانبندن کوفه ولایتی والیلکنه تعیین اولنان احمد بن محمد الطائینك غلامی شبل عسکرله کیدرك غلبه و رئیسلری ابو الفوارسی اسیر ایلدی ٠ ابو الفوارس خلیفه‌نك یانه کوندرلدکده خلیفه مرقومی بروجه‌آتی استنطاق ایتمشدر ٠

خلیفه ــ (ابو الفوارسه خطاباً) سز جناب حقك وانبیانك روحلری سزك اجسادیکزه حلول ایتمش زعمنده

بولنوبده‌می كندوكزی زللدن معصوم عد ایده‌یورسكز .

ابو الفوارس ـ روح الله بزه حلول ایتمش اولسه سزه ضرری و یاخود شیطانك روحی بزم اجسادمزه حلول ایتسه سزه فائده‌سی نه اوله‌یور . بویله مالایعنی سؤالده معنی یوقدر . سكا مخصوص اولان شی نه ایسه انی سؤال ایتملیسن

خلیفه ـ بكا مخصوص اولان شی نه اوله‌یور . دیدكده ابو الفوارس خلیفه‌نك تهورینی موجب اوله‌جق مناسبتسز سوزلر سویلدیكندن اعدام اولنمشدر .

(٢٩٣) سنه‌سی قربان بیرامی كونی اهالی مصلاده ایكن قاسم بن احمدك دها مقدم تصور و اسبابنی تدارك ایلدیكی خروج ماده‌سنی قرار سابق وجهله درحال اجرا ایتمسیله قرق بیك قدر اشخاص بغتةً خروج وقاسمه بیعت ایلدیلر . ومقدمجه بغدادده مقتول ومصلوب اولان حسین بن زكرویه‌نك انتقامنی المق ایچون قرامطه ایله مخابره واتفاق وقاسم ایچون برچادر قوروب « یالثارات الحسین » دیو رفع صدا ایتدیلر . كوفه حوالیسنده بوغازلرینه خدمت ایدن ادانی مقوله‌لرینی جمعیتلرینه الحاقه چالشوب تجاوزه باشلادقلری جهتله خلافكیرلری اولان اهالیدن یكرمی قدر اشخاص مقتول اولدی . او تاریخده

کوفه عاملی بولنان اسحق بن عمران سکز یوز قدر اتلو وکندوسنه اتباع ایدنلری طوپلایوب اشبو ارباب قیامك مدافعه سنه سرعتکوستردیکی اثناده قرامطه دن برجمعیت کوفه یه دخول و ارباب قیامه التحاق ایلدیلر . ارباب قیامك ویردکاری تلفات ایله برابر قرامطه دن دخی مقتوللر وقوع بولدی . ایکندی اذاننه قدر محاربه ممتد اولدقدن صکره ارباب قیام قادسیه یه چکلدی . و اسحق خلیفه یه بالمراجعه امداد ایچون عسکر استدی . خلیفه نك وصیف الترکی وفضل بن موسی بن بغا وسائر قائدلر رفاقتلریله سوق ایلدیکی عسکر قادسیه یه واصل اولدقده بینلرنده شدتلی محاربه وقوعبولوب ابتدا قرامطه وارباب قیام طرفی مغلوب اولدی ایسه ده صکره قرامطه غلبه ایتمش وخلیفه نك عسکری بیك بشیوز قدر مقتول ویروب اقبح هزیمتله مغلوب اولمشدر . بوغلبه اوزرینه قرامطه کوفه حوالیسنی استیلا وحوالئ مرقومه‌جه فناقلری امتداد ایلدی .

(٣١٠) تاریخلرنده ابوالهیجا کوفه طریقنك محافظه سنه مأمور و ابوطاهر قرمطی یه قارشو مغلوب اولدی . او اثناده کوفه حکومتنه جعفر بن ورقاء الشیبانی نصب ایدلمش اولدیغندن محافظهٔ حجاج ایچون جعفر خیلی

غلبه لكله قرامطه اوزرلرینه كتدی ایسه‌ده بوزیلوب قرامطه كوفه‌یه دخول و آلتی كون اوراده اقامتله مظالمك انواعنی ارتكاب ایلدیلر. شو حادثه اوزرینه خلیفه المقتدر وزیر مونسی عسكرله كوندردی ایسه‌ده وصولندن مقدم قرامطه طائفه‌سی چقوب كتمش اولدقلرندن یتشه‌میوب (۳۱۳) سنه‌سنده یاقوتی اورایه عامل تعیین و بغداده عودت ایتدی.

(۳۱۵) ده ابو طاهر قرمطینك ینه كوفه اوزرینه كله‌جكی شایع اولدیغندن خلیفه المقتدر یوسف بن ابی الساجی برقوه جسیمه ایله كوفه‌یه كوندردی یوسفك وصولندن مقدم ابو طاهر كوفه‌یه كیروب اوراده‌كی مأمورین فرار ایتمش و یوسفك عسكری ایچون كوفه‌ده حاضرلنمش اولان ارزاقی ابو طاهر ضبط ایلمشیدی. یوسف ایسه قرمطینك وصولندن بركون صكره واصل اولوب مقتدره اطاعت ایتمسی ایچون ابوطاهره خبر كوندردكده ابوطاهر «بز اللهدن بشقه كیمسه‌یه اطاعت ایتمیز» جوابنی ویرمكله محاربه باشلاندی. ابو طاهرك عسكری یوسفك عسكرینه نسبتله پك از ایكن یوسف منهزم و اصحابندن پك چوق كیمسه اسیر اولوب شو حادثه‌نك خبری بغداده شایع اولدقده جمله‌یه دهشت

کلکله وزیر مونس کلیتلی عسکرله کوفه‌یه طوغری کتدی ایسه‌ده ابو طاهر دها مقدم کوفه‌دن چقوب عین التمر طرفلرینه کتدیکندن یتشه‌مدی •

(٣١٦) ده قرامطه‌یه سواد کوفه‌یه کلوب خلیفه‌نك سوق ایلدیکی عسکر غلبه وقرامطه‌نك چوغنی اسیر ایلدی •

(٣٢٣) ده حجاج بغداددن حجازه متوجهاً حرکت ایلدکده ابوطاهر تعرض ایچون اوزرلرینه کیدوب کوفه‌ده‌کی علویلرك رجالری اوزرینه حجاج بغداده دونمك شرطیله تعرضدن کف ید وکوفه‌یه عزیمتله بر از وقت اوراده اقامت ایلدی •

(٣٧٤) سنه‌سنه قدر امهات تواریخده کوفه حقنده تذکیره شایان حوادث اولمدیغی کبی عامللرك اسملرینه وصورت اداره‌لرینه دائر مضبوطیت دخی کوریله‌مامشدر •

(٣٧٤) سنه‌سنده خفاجه قبیله‌سی رئیسی ابوطریف علیان بن ثمال کوفه‌ده بر امارت مخصوصه تشکیل ایدرك (٣٩٦) ده حسان بن ثمال، (٣٩٧) ده ابو علی بن ثمال، (٤٠٢) ده حسن بن ابی البرکات بن ثمال، (٤١٧) ده منیع بن حسان، (٤٢٦) ده حسن بن ابی البرکات، (٤٥٢) ده محمود بن الاخرم الخفاجی امارت مذکوره‌ده بولندیغی

وبونلرك بعضاً موصل وبعضاً حله حكمدارلريله محاربه‌لری وقوعبولوب اطراف ونواحی‌یه‌ده صارقندیلقلری امتداد ایلدیکی کبی بنی ثمال امراسی چوق وقتلر او حوالیده تصرفاته دوام و اهالی‌یی مقطوعه ربط ایله خرما ومزروعاتدن رسومات الدقلری حالده خلیفه المستنجد کوفه‌یی موالیسندن ازغشه اقطاع ایلدیکندن خفاجه قبیله‌سنك تجاوزلری اوزرینه (٥٥٦) ده ارغش و حله شحنه‌سی قیصر عسکرله کیدرك وقوعبولان محاربه‌ده خفاجه قبیله‌سی غلبه ایلدیکی تاریخ کتابلرنده مندرج ایسه‌ده امارت مذکوره‌نك کرك اسامیٔ امراسی کرك وقایع تاریخیه‌سی ترتیب و انضباط اوزره مضبوط اولمدیغندن صورت متسلسله‌ده وقوعاتنك درجنه مدار اوله‌جق مأخذ بولنه‌مامشدر .

مع مافیه کوفه حوالیسی مقدملری قرامطه‌نك وسائر مهاجمینك هجوملرینه هدف اولمقدن ناشی اسکی معموریت واهمیت تاریخیه‌سی کتدکجه زائل و هلاکونك (٦٥٦) تاریخلرنده حوالیٔ عراقیه‌یی استیلاسنده تاتارلرك صدمات مخربانه‌لریله بردن بره خراب اولوب اهمیت تاریخیه‌دن ساقط اولمشدر .

دردنجی مبحث

عراق عرب دائره سنده واقع بطیحه تاریخی بیاننده در

بطیحه واسط وبصره اراسنده واقع بر محل اولوب ازمنۀ قدیمه ده بر طاقم کویلردن عبارت ایدی . ملوك ساسانیه دن خسرو پرویز زماننده بر طرفدن دجله ودیکر طرفدن فرات نهرلری فوق العاده طغیان ایدرك اورالری صو باصوب قراء مذکوره خراب اولدیغندن اهالیسی بشقه طرفلره نقل خانه ایتدیلر . صولر چکلدکدنصکره خسرو پرویز کویلرینك معموریت سابقه سنی اعاده ایتمك استدی ایسه ده وفاتی مانع اولمش واوغلی شیرویه نك دخی مدتی امتداد ایتمدیکندن محل مذکورده کی اراضی اعمار ایدیله مامشیدی .

اسلامك ظهوریله او حوالی فتح اولندیغی اثناده اراضیٔ مرقومه اهالی وعمراندن خالی اولدیغی حالده عراق حوالیسنده دولت اسلامیه تقرر ایتدکدنصکره صولرك یارمش و تشکیل ایتمش اولدقلری درهلرك بعض محللرنده یوکسك موضعلر مشاهده اولندیغندن اورالرده کویلر انشا واهالی اسکان اولندی . مواضع مذکوره

اهالیٔ مرقومه‌یه اطرافنده‌کی صولر مناسبتیله تحصنگاه اولمغله اهالی حکومتك امر ونهینه یکده اطاعت ایتمکسزین امرار زمان ایده‌یورلر ایدی .

دولت عباسیه‌نك حوالیٔ عراقیه‌ده حکومتی تقرر ایلدکده اراضیٔ مذکوره ایام قدیمه کبی کسب نظام ومعموریت ایتمکله طرف دولتدن اموالنی جبایته عامللر تعیین وصکره بطیحه‌ده بنی شاهین حکومتی تشکل ایلدی .

بطیحه‌ده بنی شاهین حکومتی

(٤١٠ - ٣٣٨)

حکومت مذکوره‌نك مؤسسی بولنان عمران بن شاهین فی الاصل جامده اهالیسندن اولوب وطننده بر جنایتی وقوعبولدیغندن بطیحه اراضیسنده واقع بر قامشلغه فرار واختفا وبر مدت بالق کبی حیوانات صیدیله تعیش ایلدی . صکره لصوص واشقیادن باشنه بر طاقم اشخاص طوپلنوب بالاتفاق قطع طریقه باشلادیلر . فنالقلری حکومته عکس ایلدکده عمران اوزرلرینه عسکر سوق اولنه‌جغی خبر بیلدیغندن اراضیٔ مذکوره‌دن خروج وبصره حاکمی ابو القاسم بریدی‌یه التجا وانتساب ایلدی . بر مدت ابو القاسمه خدمت ایلدکدنصکره جامده حوالیسنك محافظه‌سنه

مأمور وشو مأموریتده اشقیادن باشنه چوق کسه طوپلانمقله امورنده قوت حاصل اولوب بطیحه حوالیسنك امر اداره سیده کندوسنه توجیه اولندی ·

شاهین بطیحه یه واردقدن صکره اوراده امر انضباطی اکمال ایله برابر بعض استحکامات و سائر ابنیه انشا واستقبال آرزوسنی التزام ایلدیکی بنی بویه‌دن معزالدوله‌نك مسموعی اولدقده اوزرینه عسکر سوق ایتمکله عمران مغلوباً فرار ایلدی · اولاد وعیالنی اسیر ایتدیلر · فرارندن صکره بر از وقت اوته‌ده بروده اختفا ایله کشت وکذار ایدرك معزالدوله‌نك امورینه ضعف کلدکده میدانه چقوب بطیحه حوالیسنی استیلا واستقلالنی اعلان ایدی ویردی (۳۳۸) ·

معزالدوله خبر الدقده اوزرینه عسکر سوق ایلدی ایسه‌ده عمران بر از محاصره‌دن صکره بر صعب موقعه التجا ایتمش و معز الدوله‌نك قائدی زوربهان اوزرینه یوریمش اولدیغی حالده عمران مقاومت شدیده ایله غلبه ایدرك معز الدوله عسکرینك یدلرنده‌کی سلاحلری اغتصاب ایتدی ·

بو هزیمت اوزرینه معز الدوله وزیری مهلبی‌یی بر اردوایله سوق ایلدکده ینه عمران غلبه ایتمکله مهلبینك

يانندەکی عسکرك جوغی اسیر دوشدیلر • معز الدوله ناچار وناخواه بطیحه دیارینی منشور ایله عمرانه توجیه و مقدما دردست ایتدردیکی اولاد و عیالنی اسرا ایله بالمبادله اطلاق ایلدی •

معزالدوله (٣٤٤) سنه‌سنده وفات ایتمش دیو شایع اولدیغندن عمران اهواز اهالیسنه تجاوزه باشلادی • ومعز الدوله‌نك کوندردیکی عسکر مغلوب اولوب (٣٥٥) ده معزالدوله بالذات عمران اوزرینه کیتمکده ایکن فوت اولمغله اندن صکره عزالدوله بختیار بر اردو ایله عزیمت وبطیحه طرفلرینه اقان صولری قطع ایله تضییق ایلدی دجله نهری طغیان ایدرك بوتدبیردن فائده وعسکرله ده مطلوب حاصل اولمدیغندن بالمصالحه عودت ایلمشدر •

عمران (٣٦٩) تاریخنه قدر بطیحه‌ده کیفما یشاء تصرفله اورالرك معموریتنی بر صورت ممدوحه‌یه کتوردی • او تاریخده وفات ایدرك اوغلی حسن یرینه اوطوردی •

عضدالدوله بطیحه‌نك استیلاسنه ارزو کوستروب وزیرینی عسکرله حسنك اوزرینه سوق ایلدی ایسه‌ده موفق اولمدی •

(٣٧٢)ده ابوالفرج بن عمران بن شاهین حسنی قتل ایله

بطیحه‌یی ضبط ایتمش اولدیغی حالده بر سنه صکره عسکری طاقی حسنی اعدام ویرینه برادر زاده‌سی ابو المعالی بن حسنی اجلاس ایتدیلر (۳۷۳).

ابو المعالی بطیحه‌نك اداره‌سنده حسن سلوك اختیار ایله ممنونیت عمومیه‌یی استحصاله موفق و (۳۷٦) ده وفات ایدوب همشیره‌زاده‌سی علی بن نصر بطیحه‌ده حکمدار اولمشدر. علی مهذب الدوله لقبیله تلقیب اولنوب عدالتله اجرای حکومت و خیر و حسناته دوام ایدرك ارباب خوف وخشیت دائرهٔ عدالتنده امین یشامقده ایدیلر.

مهذب الدوله‌نك زمان حکومتنده بطیحه‌ده یك چوق بیوت حسنه انشا اولنمشدر. (۳۷۸) سنه‌سنده بطیحه‌ده برشدتلی وبا ظهور ایدرك چوق ادم وفات ایلدی. (۳۹٤) ده ابو العباس بن واصل بطیحه‌یی ضبط ایله مهذب الدوله‌یی چیقاردی ایسه‌ده اهالی هجوم و غلبه ایله ابن واصلی طرد و مهذب الدوله‌یی جلب ایلدیلر (۳۹۵).

مهذب الدوله (٤۰۸) سنه‌سنده وفات ایدرك یرینه اوغلی ابو الحسن احمد اوطوردی و همشیره‌زاده‌سی ابو محمد عبد الله دیلم واتراك عسکرندن استمالتله تحصیل موافقت ایلدیکندن عسکرله بالاتفاق ابو الحسنی قبض ایله ملکی ضبط ایلدی.

ابو محمد اوچاه‌قدر بطیحه‌ده حکمدار اولدقدن صکره فوت اولمغله مهذب الدوله‌نك خواصندن ابو عبدالله الحسن بن بکر الشرابی یرینه اقامه ایدلمش و سلطان الدوله بن بویه (٤١٠) تاریخنده صدقه بن فارس ایله عسکر سوق ایدرك بطیحه‌یی ضبط ایتمکله بنی شاهین حکومتی منقرض اولمشدر.

بطیحه‌نك بقیهٔ احوالی

صدقه بطیحه‌یی ضبط ایلدکده سلطان الدوله طرفندن اورایه والی تعیین قلنمغله (٤١٢) سنه‌سنه قدر ایفای مأموریت واو تاریخده وفات ایلدی.

حکمدار سابق ابو عبدالله صدقه‌نك بطیحه‌یی استیلاسی اثناسنده دردست و حبس اولنمشیدی. صدقه وفات ایتدکده بر تقریب محبسدن قورتیلوب بطیحه‌یی استیلا ایتمش ایسه‌ده ابن المعبر عسکرله هجوم و یدندن اخذ ایلدی.

شرابی فرار ایله حله حکمداری دبیس بن صدقه‌نك یانینه کیدرك ابن المعبر (٤٢٠) سنه‌سنه دکین اوراده حکومتله آل بویه ملوکندن ابو کالیجارك اسمنه خطبه اوقوتدی. (٤٣٣) سنه‌سنده ابو نصر بن الهیثم بطیحه‌یی بالاستیلا

جلال الدوله یه ویرکو اعطا ایتمش و (٤٣٥) ده عسکر طائفه سنك اجباریله ابوکالیجاره اطاعت ایلمشیدی. (٤٣٨) ده وزیر ذی السعاده نك اوغلی ابوالغنائم عسکرله بطیحه یی محاصره ایدرك ابوالهیثم ایله ارالرنده مصالحه عقد اولنمشیکن (٤٣٩) ده ابوالغنائم ابوالهیثم اوزرینه یوریوب حرباً بطیحه یی ضبط واهالیدن خلق کثیری قتل ایلدی. کوستردیکی شدت اوزرینه پك چوق اهالی دخی ترك وطن ایتدیلر. بوندن صکره بطیحه ابوکالیجارك زیر تملکنده قالوب مؤخراً بعضیلرینك ایادئ استیلالرینه دوشمش اولدیغی حالده (٥١٠) تاریخلرنده بنی ربیعه دن بنی معروف قبیله سی اوراره داخل اولوب حوالئ مرقومه ده هر درلو قبالغی ارتکاب ایتدیلر. احوال مذکوره اوزرینه او حوالینك عمران سابقی خراب اولمش و (٦١٠) تاریخنده خلیفهٔ عباسی الناصر لدین الله بطیحه یی طوغریدن طوغری یه ضبط ایتمکله خلافت عباسیه نك عامللری معرفتیله اداره اولنمشدر.

بشنجی مبحث

عراق عرب دائره‌سنده واقع حله‌نك وقایع تاریخیه‌سی بیاننده‌در

حله شهری عراق عرب دائره‌سنده واسط وبصره واهواز ارالرنده واقعدر. بنی مزید ملوکندن سیف الدوله صدقه بن مزید هجرتك (٤٩٥) سنه‌سنده بنا واورایی عاصمه اتخاذ ایلدی.

یاقوت معجم البلدانده دیرکه حلهٔ بنی مزید کوفه ایله بغداد اراسنده بر بیوك شهر اولوب جامعین دیو مشهوردر.

بنی مزید حکومتی

(٤٠٥ــ٥٤٥)

بنی مزید بنی اسد فروعندن معدوددر. ومسکنلری بغداددن بصره‌یه وبصره‌دن نجده قدر ممتد اراضی ایدیکه اراضیٔ مرقومه نعمانیه دیو معروفدر. بنی دبیس بنی مزیددن بر عشیرت ایدی. خوزستان نواحیسنده ناملرینه منسوب وجزیرهٔ بنی دبیس دینکله مشهور موقعده ساکن ایدیلر. بنی مزیدك بیوکاری ابوالحسن علی بن مزید وقرنداشی ابوالغنائم ایدی.

ابو الغنائم بنی دبیس ایچنه كیدوب بر مدت اوراده قالدی. صكره ارالرنده وقوعبولان منازعه اوزرینه بنی دبیسدن ایریلوب ابی الحسن ناحیه‌سنه فرار ایلدی. حین فرارنده بنی دبیس خلقی كندوسنی تعقیب ایلدیلر ایسه‌ده یتشه‌مدیلر. ابو الحسن علیهنده بنی دبیسك ثباتنی كوردكده عمید الجیوشدن استمداد وعمید الجیوش دیلمیلردن بر قوهٔ عسكریه ایله امداد ایدوب بنی دبیس ایله جریان ایدن محاربه‌ده ابو الحسن طرفی مغلوب وابو الغنائم مقتول اولدی (٤٠١).

(٤٠٥) سنه‌سنده ابو الحسن قرنداشنك انتقامنی المق ایچون جمع ایتمش اولدیغی عسكرله بنی دبیس اوزرینه یوریدكده بنی دبیس مضر وطراد وحسان ونبهان قبیله‌لرینی وشاهجان حوالیسنده‌كی اكرادی جمع ایله مقابله ایتمش ایسه‌ده عندالمحاربه مغلوب وحسان ایله نبهان مقتول اولدیغندن ابو الحسن بن مزید بن علی مالرینی اغتصاب ومسكننه عزیمت ایتدكدنصكره فخر الدوله جزیرهٔ دبیسیه حكومتنی كندوسنه تقلید ایتمش وابو الحسن جزیرهٔ مذكوره‌ده اقامتله مذكور (٤٠٥) سنه‌سنده بنی مزید حكومتنی تشكیل ایلمشدر.

بوندن صكره مضر بن دبیس بر جمعیت عظیمه ایله

يانه كيدرك جلال الدوله يه مخالفتله ابوكاليجاره اطاعت ونورالدوله عليهنده حركت ايتمك اوزره ايكيسى بيننده عقد اتفاق اولندى. بناءً عليه بونلرله جلال الدوله ارالرنده بعض مرتبه وقوعات يوز كوستروب جلال الدوله ابوكاليجارك ممالكندن معدود اهواز حواليسنى نهبه قيام ايتمش وابوكاليجار مدافعه ايچون كتدكده بالمحاربه مغلوب ومنهزم اولمشدر.

(٤٢٤) تاريخنده ثابت بن على بن مزيد بساسيرى يه اتصال وانك قوت ومعاونتيله دبيس عليهنه قيام ايلدى بناءً على ذلك دبيس بشقه طرفه چكلمكه مجبور اولمغله نيل حواليسنى ودبيسك اعمالنى ثابت استيلا ايدوب دبيس بر قوهٔ عسكريه ترتيب ايله ثابتك اوزرينه سوق ايتدى ايسه ده قوهٔ مذكوره منهزم اولوب ملك، ثابتك يدنده قالمشيدى. بساسيرى بغداده عودت ايلدكده دبيس بنى خفاجه دن بالاستعانه كيدرك ثابته غلبه ايتمش وملك كندى يدنده قالمق واعمالك بعضيسى ثابته عائد اولمق اوزره ارالرنده مصالحه تقرر ايلمشدر.

آل بويه دن ملك الرحيم (٤٤١) سنه سنده اعمال واسطدن نهر صله ايله نهر فضالك حمايه سنى دبيس بن مزيده حواله واورالرده كى اراضى يى كندوسنه اقطاع

ایلدی . اراضئ مرقومه ایسه جند واسطك اقطاعندن معدود اولدیغندن بوندن طولایی عسکره غضب وتهور عارض اولوب عسکرله دبیس ارالرنده نزاع وقتال وقوعه کلمش ودبیس غلبه ایتمشدر .

(٤٤٦) سنه سنده بنی خفاجه قبیله سی دبیسك اعمالندن جامعین حوالیسنی قصد ایله فراتك جانب غربیسنه نزول ایلدیلر . دبیس شرق طرفنده ایدی . بساسیریدن استمداد و بساسیری بالذات عسکرله عزیمت ایدرك دبیس ایله برلکده نهر فراتك غرب طرفنه چقوب خفاجه ایله محاربه ایلدیلر . خفاجه قبیله سی مغلوباً جامعین اراضیسندن چکلدی .

(٤٥١) تاریخنده نور الدوله دبیس سلجوقی سلطان طغرل بکك حضورینه واروب نائل التفات اولدیغی حالده ملکنه اعاده اولندی .

دبیس (٤٧٤) تاریخنده وامارتنك اللی یدنجی سنه سنده وفات ایلدی . مشارالیه بر امیر ممدوح اولوب شعراء عصری طرفلرندن حقنده پك چوق مدیحه لر انشاد اولندیغی کبی وفاتنده دخی متعدد مرثیه لر نظم ایدلمشدر .

نورالدوله دبیسك وفاتنده اعمالنه و بنی اسد قبائلنه اوغلی ابو کامل منصور حکمدار اولمغله بهاء الدوله دیو

تلقیب اولندی. وسلجوقی سلطان ملکشاهك یاننه کیدرك (٤٧٥) سنه‌سی شهر صفرنده ملکنه عودت ایلدی.

(٤٧٩) سنه‌سنده بهاء الدوله ابو کامل منصور بن دبیس وفات ایدرك خلیفه طرفندن نقیب ابو الغنائم تعزیه ایچون اوغلی سیف الدوله صدقه‌نك یاننه ارسال اولندی وسیف الدوله ملکشاه سلجوقینك یاننه عزیمتله باباسنك اعمالی کندوسنه توجیه ایدیله‌رك معززاً ملکنه اعاده قلندی.

(٤٩٤) سنه‌سنده صدقه بن منصور ایله سلطان برکیارق ارالرنده مخالفت ظهور ایدوب صدقه زیر دستنده‌کی محلارده برکیارقك خطبه‌سنی قطع ایتمش و(٤٩٥) ده حله شهرینی بنا ایله اوراسنی عاصمهٔ مملکت اتخاذ ایتمشدر.

صدقه (٤٩٦) سنه‌سنده واسط وهیت حوالیسنی استیلا وامیر ایلغازی وسقمان ایله اتفاق ایدرك سلطان محمد سلجوقی طرفنی التزام وسلطان برکیارقك بغدادده بولنان شحنه‌سی کمشتکین علیهنه توجهله قیام ایلدکاری وصکره سلطان برکیارق ومحمد ارالرنده مصالحه تقرر ایدرك هر بریسی محلنه عودت ایلدیکی مبحث مخصوصنده بیان اولنمغله بوراده تفصیلنه لزوم کوریله‌مدی.

صدقه بن منصور سلطان محمد سلجوقینك طرفدارانندن واعاظم انصارندن ایدی . صکره بینلرنده وحشت ومخالفت یوز کوستردیکندن سلطان مشارالیهك سوق ایلدیکی عسکرله حرب ایدرکن (٥٠١) تاریخنده مقتول اولدی .

وفاتندن صکره زوجه‌سی بغداده عزیمت و سلطان مشارالیه ایله ملاقات ایلدکده سلطان، صدقه‌نك مقتولیتندن طولایی بیان معذرت واجرای رسم تسلی وتعزیتله صدقه‌نك ملکنی اوغلی دبیسه توجیه واعطا ایتمشدر . بونکله برابر سلطان محمد طرفندن دبیسه بعض محللرده اقطاع اولنمش ایسه‌ده وفاتنه قدر دبیسی ملکنه کوندرمیوب یاننده الیقویدیغندن سلطان محمود زماننده دبیس ملکنه اعاده ایدلدی .

خلیفه المستظهر وفات ایدرك (٥١٢) ده اوغلی المسترشده بیعت اولندقده دیکر اوغلی ابوالحسن خوفه ذهاب وحله‌یه فرار ایلدیکندن دبیسك احترام ورعایتنه مظهر اولدی . خلیفه مأمور مخصوص ارسالیله ابوالحسنی استدکده دبیس مادام که ابو الحسن یاننه کلمشدر تسلیم ایده‌جك اولسه بین الخلق کندی شاننی امحا ایده‌جکنی بیان واحوال آتیه‌سندن طولایی عرض کفالت ایلدیکی جهتله (٥١٣) سنه‌سنه قدر خلیفه‌نك موافقتیله ابوالحسن

حله‌ده قالدی ایسه‌ده صکره کیدرك واسطی استیلا ایلدی. بونك اوزرینه دبیس قوه جبریه ایله ابوالحسنی دردست وخلیفه‌یه ارسال ایتمشدر.

سلطان مسعود سلجوقی ایله برادری سلطان محمود ارالرنده ظهور ایدن وحشته مبنی هر بریسی دیکری علیهنه قیام ایلدکده بغداد شحنه‌لکندن انفصال ایدن قسیم الدوله برسقی‌یه سلطان مسعود جانبندن مراغه ورحبه حکومتی توجیه اولنمش وبرسقی ایله دبیس بیننده عداوت قدیمه اولدیغندن دبیس سلطان مسعودك اتابکی جیوش بك ایله مخابره‌یه ابتدار وبرسقینك قبضنی اخطار ایلمشیدی. برسقی شو مخابره‌دن خبر الدقده سلطان مسعوددن مفارقت وسلطان محموده میل ومداخلت ایتدکله سلطان مسعود وزیری ابو علی بن عماری عزل ایله برسقی‌یی وزارته تعیین ایتدی. بونك اوزرینه دبیس بعض تشبثاتده بولندیغندن سلطان محمود اصلاح احوال ایتمسنی وتخویفی حاوی یازدیغی مکتوبدن دبیس حدت کوستروب سلطان مشارالیهك اطاعتندن خروج وسلطان مسعوده میل ایله اسمنه خطبه اوقوتدی.

(٥١٤) سنه‌سنده سلطان مسعود ایله سلطان محمود ارالرنده وقوع بولان محاربه‌ده سلطان مسعودك عسکری

منهزم اولمغله دبیس بو انهزامی ایشتدکده عراق حوالیسنك کویلرینی تخریب ویغمایه قیام ایلدی. وسلطان محمود طرفندن هرنقدر لطف ایله تنبیهات اجرا اولندی ایسه ده هیچ بریسنه التفات ایتدکدن بشقه عسکرله بغداده عزیمت و دارالخلافه نك قارشوسنده نصب خیام ایدرك سلطان محموداڭ علیهنده خلیفه یی تهدیده باشلادی. خلیفه هرنقدر معذرت بیان ایتدی ایسه ده قبول ایتدرهمیوب خلیفه ایله بینلرنده مباینت باقی اولدیغی حالده حله یه کتدی. سلطان محمود سنهٔ مذکوره شهر رجبنده بغداده بالورود شهر شوالده عسکرله حله یه طوغری حرکت ایلدکده دبیس دامن استیمانه تشبث ایدرك سلطان جانبندن کندوسنه امان ویرلدی. لکن دبیسك عفو استدعاسندن مقصدی وقت قازانمق ایچون اغفال ومغالطه دن عبارت اولدیغی کبی سلطان دخی کندوسنجه بویله بر مقصد اوزرینه امان ویردیکندن دبیس اوصره ده اهل وعیالنی بطیحه یه کوندروب کندوسی حله دن حرکت و امیر ایلغازی یه التجا ایلدی. وسلطان حله یه واصل اولدقده کیمسه یی کورهمدی.

دبیس بر مدت امیر ایلغازینك یاننده اقامتله سلطاندن استعفای قصور ایچون قرنداشنی ارسال وهردرلو تشبثه

ابتدار ایتمش اولدیغی حالده فائده قازانه مدیغندن جعبر قلعه‌سی طرفلرنده جمع ایده بیلدیکی غلبه‌لکله حله‌یه عزیمت وسلطانه معروضات ارسالیله بیان معذرت ایلدی ایسه‌ده موافقت الهمدی . بوندن صکره سلطان محمود بر قوهٔ عسکریه تجهیزیله حله‌یه سوق ایتدی . دبیس حله‌یی ترك ایله ازبر دینلان نهر طرفنه چکلدی .

سلطانك عسکری قائدیرنقش رفاقتیله دبیسه یاقن واردقده من بعد سلطانك دائرهٔ اطاعتندن چقمامق اوزره قرنداشنی ترهین ایدرك ارالرنده مصالحه تقرر وسلطانك عسکری بغداده عودت ایتمشدر (٥١٦) .

بو وقعه‌دن برازصکره دبیس ینه راحت‌طورمیوب طرف خلافتدن اوزرینه عسکر سوق اولنمش و (٥١٧) تاریخنده خلیفه المسترشد بالذات عسکرله کیدرك برسق دخی خدمتنه کلمش اولمغله بالمحاربه دبیس منهزم اولدی ایسه‌ده فراتی‌عبور وغزنه‌طرفلرینه عزیمت‌ایتمش‌وسلطان محمود سلجوقینك اوغلی ملك طغرل بکك یاننه واروب مشارالیهی عراق‌حوالیسنی استیلا ایچون تحریك ایلمشدر .

بو تحریك اوزرینه طغرل بك دبیسی بالاستصحاب عراق حوالیسنه عزیمت ایتمش اولدیغی حالده موفق

اوله‌مدی . ایکیسی برلکده خراسانده بولنان سلجوقی سلطان سنجرك یاننه کتدیلر .

(٥٢٢) تاریخنده سلطان سنجرله سلطان محمود ارالرنده محاربه جریان و سلطان سنجر غلبه ایتدکدنصکره سلطان محمود حقنده حرمت ورعایت ارائه‌سیله دبیسك حله حکومتنه اعاده‌سنی التماس ایتدیکندن سلطان محمود قبول و (٥٢٣) ده دبیس ایله برابر بغداده عزیمتله دبیسی حله‌یه اعاده ایلدی .

بو معامله‌دن صکره دبیس ینه سلطان محمود علیهنده فتنه احداثیله مخالفت کوستردیکی جهتله دردستنه قیام اولندیغی صره‌ده شامه فرار ایتدی . دمشق والیسی دبیسی طوتدروب حبس ایلدیکی موصل حکمداری عمادالدین زنکینك مسموعی اولدقده موصله ارسالنی والیدن طلب ایتمش وطلبی بالترویج دبیس موصله کوندرلمشدر . عماد الدین ایله ارالرنده عداوت اولمقدن ناشی دبیس بو ماده‌جه بیوك وهمه ذاهب اولمشیکن عماد الدین خلاف مأمول اولمق اوزره حقنده حرمت و رعایت مکمله کوستردی .

(٥٢٥) سنه‌سنده سلطان محمود وفات و یرینه اوغلی داود جلوس ایلدکده عمیسی سلطان مسعود ایله ارالرنده باب خصومت اچیلوب خلیفه (٥٢٦) تاریخنده همدانه متوجهاً حرکت و سلطان مسعودك انهزامی خبرینی الدقدن

صکره عودت ایلدکده عماد الدین زنکی و دبیس بغدادی استیلا ایچون کلمش اولدقلری خبرینی القله عسکرله یتشوب حرباً ایکیسنیده بوزدی. و دبیس سلطان مسعودك یاننه فرار ایدرك سلطان مشارالیه ایله خلیفه اراسنده فتنه حدوثنه قدر اوراده قالدی.

(٥٢٩) سنه‌سنده خلیفه سلطان مسعود ایله حرب ایچون کیدرك خیمه‌سنده مقتول اولدقده سلطان مسعود بو ماده ایچون دبیس بن صدقه‌یی اتهام و اعدام ایلدی.

دبیسك خبر وفاتی حله ده بولنان اوغلی صدقه‌یه بالغ اولمغله باباسنك یرینه اوتوروب سلطان مسعود بغدادده‌کی شحنه‌سیله امیر قطلغ تکینی حله‌نك استیلاسنه مأمور ایتدی و حله صدقه‌نك یدندن النذی ایسه‌ده (٥٣١) سنه‌سنده سلطان بغداده عزیمت ایلدکده صدقه‌یی ملکنه اعاده ایلمشدر.

(٥٣٢) سنه‌سنده سلطان مسعود ایله ملك داود اراسنده محاربه وقوعبولوب صدقه بن دبیس سلطان مسعود طرفنده اولدیغی حالده ملك داودك بعض امراسی طرفندن دردست و قتل اولندی.

صدقه‌دن صکره یرینه اوغلی محمد قائم اولمشیکن (٥٤٠) تاریخنده علی بن دبیس تغلباً حله‌یی استیلا ایدرك

وقوعبولان مظالم وتعدیاتی اوزرینه اهالی سلطان مسعوده عرض شکایت ایلدیلر. سلطان مشار الیه حله یی امراسندن سلارکرده اقطاع ایلدی (٥٤٢). سلارکرد همداندن بغداده عزیمتله اورادن حله یه توجه ایلدکده علی بن دبیس حرباً مغلوب اولوب سلارکرد حله یی ضبط ایتدی. علی مغلوباً لحفده بولنان امیر بقشک یانه فرار ایدوب وقوع بولان استمدادی اوزرینه واسط صاحبی طرنطاوی ایله بالاتفاق هجوم و سلارکردی قاچروب حله یی ضبط ایلدیلر. علی ینه حله ده اجرای حکومت ایلدی.

(٥٤٥) تاریخنده علی بن دبیس وفات ایتمکله بنی مزید حکومتی منقرض اولمشدر.

حله نك بقیهٔ احوالی

علی بن دبیسدن صکره سلجوقی سلطان مسعود طرفندن حله حکومتی سلارکرده توجیه اولنمغله سلارکرد عزیمت و حله یی ضبط ایتدی ایسه ده سلطان مسعود سلجوقینك وفاتندن صکره خلیفهٔ عباسی المقتفی لامر الله امراء سلجوقیه یی عراق حوالیسندن طرده قیام ایلدکده بغداد شحنه سی مسعود بلالك بغداددن حله یه فرار ایلدی. برازوقت حله ده سلارکرد ایله حسن وفاق اوزره چکندکدن صکره سلارکردی قبض و صویه غرق ایدرك حله ده کسب استبداد ایتمشدر.

خلیفه وزیر عون الدین بن هبیره‌یی عسکرله کوندروب مسعود حرباً منهزم اولدیغی حالده حله‌یه عودت ایلدکده اهالی عدم قبول ایله کندوسنی طرد ایلدیلر. کندوسی تکریته فرار و ابن هبیره حله‌یی ضبط ایتدی.

بوندن صکره سلطان ملکشاه عسکر سوقیله واسط و حله‌یی استیلا ایتمش ایسه‌ده خلیفه (٥٤٧) تاریخنده بالذات عسکرله کیدرك واسط و حله‌یی ضبط ایلدی.

(٥٥٢) ده سلجوقی سلطان محمد مهلهل بن ابی العسکری بر قوهٔ عسکریه ایله کوندروب حله‌یی استیلا و کندوسی بغدادی محاصره ایتدی ایسه‌ده بغدادی ضبطه موفق اولقسزین دونوب کتدی.

(٥٥٥) ده خلیفه المستنجده بیعت اولندیغندن خلیفهٔ مشار الیه امراء سلجوقیه‌یی عراق حوالیسندن دفعه قیام و حله‌یده ضبط ایله او حوالیده بولنان بنی اسد قبیله‌لرینی عراق حوالیسندن طرد واجلا ایلدی. بوندن صکره حله بلادی جانب خلافتدن بنی معروفه اعطا اولنمش و مائهٔ سادسه نهایتنه قدر انلرك ید اداره‌لرنده قالمشدر.

التنجی مبحث

(عراق عرب دائره‌سنده واقع حلوانك)
(وقایع تاریخیه‌سی بیانند‌ه‌در.)

حانك ضمی ولامك سکونیله (حلوان) عراق عربدن

معدوددر. یاقوت معجم البلدانده دیرکه حلوان عراق، بغدادی ولی ایدن جبالدن نهایت سوادده واقع اولوب بعض ملوك طرفندن حلوان اراضیسی حلوان بن عمران بن الحاف بن قضاعه‌یه اقطاع اولنمش اولدیغندن انك اسمیله تسمیه اولندی. بربیوك مدینه ایدی که عراقده کوفه وبصره و بغداد و واسط وسامرادن صکره بوندن بیوك مدینه یوغیدی. میوه‌سنك چوغی انجیردر. مدینهٔ مذکوره قرب جبلده واقع اولوب چوق کره اورایه قار دوشر. واتصالنده‌کی جبله دائما قار سقوط ایدر. اوراده بولنان نارهیچ بریرده بولنمز. انجیری بغایت اعلا اولدیغندن شاه انجیر تسمیه ایدرلر. حوالیسنده چوق عیون کبریتیه واردر.

حلوان هجرتك (۱۹) وعلی روایة (۱۷) نجی سنه‌سنده جریر بن عبدالله البجلی واسطه‌سیله فتح اولندی. کیفیت فتحی مبحث مخصوصنده ذکر اولنمشدر. بدایت فتحندن اوراده ابوالشوك حکومتنك تشکلنه قدر کوفه ولایتنه مربوطاً اداره اولنه‌رق هجرتك (۳۸۱) سنه‌سنده اوراده بنی عنان حکومتی تشکل ایلدی.

حلوانده بنی عنان حکومتی

(٣٨١ - ٤٤٦)

حکومت مذکورەنك مؤسسی اکراد طائفەسندن شادنجان امیری ابو الفتح محمد بن عنان (عناز) نام ذاتدر. تاریخ تأسیسی (٣٨١) سنەسیدر.

حکومتنك یکرمنجی سنەسی وفات ایتمکله اوغلی ابو الشوك کندوسنه خلف اولدی. (٤٠١).

ابو الشوکك لقبی حسام الدوله واسمی فارسدر. ملوك حسنویهدن ظاهر بن هلال ایله ارالرنده خصومت قدیمه اولوب ظاهر بهاء الدولەنك محبوسی ایکن شمس الدوله اطلاق وممکلتنه والی تعیین ایلدکده عسکرله ابو الشوك علیهنه قیام ایلدی. وعندالمحاربه ابو الشوك مغلوب وقرنداشی مقتول اولدی. صکره ینه ارالرنده حرب وقوعیله ابو الشوك منهزم اولدیغندن ظاهر ابو الشوك یدندەکی اراضینك برقسمنی استیلا ایتدی. مؤخراً بینلرنده مصالحه وقرابت صهریه منعقد اولدی ایسەده ابو الشوك بغتةً هجوم وظاهرك یدنده اولان محللری ضبط ایدی ویردی.

(٤١٤) سنەسنده علاء الدوله بن کاکویه همدانه

كیدرك شمس الدوله بن بویهك عسكرینه غلبه واعلان استبداد ایله دینوره عزیمت ایتدكده دینوری ابوالشوك یدندن اخذ ایتدكدن صكره ابو الشوكك طلبنه اقدام كوستردی . بغدادده بولنان مشرف الدولهنك شفاعتی اوزرینه علاء الدوله عودت ایتمش ایدی .

(٤۲۰) سنهسنده غز طائفهسی ری بلادینه هجوم ایله همدانی استیلا و استراباد و دینور حوالیسنه قدر تجاوز ایلدكلرنده ابو الفتح بن ابی الشوك عسكرله اوزرلرینه كیدرك غزلره غلبه وایچلرندن برجماعتی اسیر ایلدی . وغزلری دفع ایتدكدن صكره دینور حوالیسی یدنده قالوب (٤۳۰) ده قرمیسین و جبل اعمالنیده ید استیلایه الدی .

ابو الفتح بن ابی الشوك پدری طرفندن نیابتله دینور حوالیسنی اداره واطراف ونواحیدهكی قلاع متعددهییده استیلا ایله برابر او حوالیی غزلرك تجاوزلرندن تمامیله محافظه ایدهیور ایدی . صكره عیسی مهلهلك یدنده بولنان بكورا قلعهسنی استیلایه قیام ایدرك قلعهنك تسلیمنی مهلهله تكلیف ایتمكله بینلرنده وقوعبولان محاربهده ابو الفتح اسیر اولمشدر .

بونك اوزرینه ابو الشوك عسكر جمعیله مهلهل

علیهنه قیام ایلدکده مهلهل علاء الدوله بن کاکویه‌یی تحریك ایلدیکندن علاء الدوله دینور و قرمیسین حوالیسنی استیلا ایلدی (٤٣٢) .

ابو الشوك بوندن صکره کیدرك دقوقایی استیلا واوراده‌کی اکرادك اسلحه و البسه‌سنی اخذ ایتمش و قرنداشی سرخاب بن محمد ولایتنك بعض محللرینه هجوم ایلدیکنی ایشتدیکندن عودتله بغدادده بولنان جلال الدوله‌دن استمداد ایتمشیدی . جلال الدوله‌نك کوندردیکی عسکر حلوان طرفلرینه واصل اولدقده مهلهل بعض مرتبه وهمه ذاهب اولمغله اوده علاء الدوله بن کاکویه‌دن استعانه و علاء الدوله جلال الدوله‌نك یانه چکیلوب کتمسنی مهلهله بیان ایدوب مهلهل کتدکده جلال الدوله‌نك توسطیله دینور علاء الدوله‌نك یدنده قالمق و یکدیکری بیننده‌کی خصومتی قالدرمق اوزره عقد مصالحه ایلدیلر .

ابو الشوك بوندن صکره شهر زوره عزیمت و بیرار شاه قلعه‌سنی محاصره ایلدی . قلعه صاحبی ابو القاسم بن عیاض اوغلی ابو الفتحی مهلهلك حبسندن قورتارمغی تعهد و ابو الشوکی دفع ایتمکله ابو الشوك اورادن نواحی سنده کتدی . ابن عیاض ابو الفتحك اطلاقی ایچون مهلهله مراجعت ایلدکده مهلهل موافقت کوسترمدیکی جهتله

ابو الشوكك صاماغانه عزيمت و مهلهلك ولايتنى تماميله استيلا ايدى ويردى . بونك اوزرينه بينلرنده مصلحون توسط ايدرك ابو الشوك كندى ولايتنه عودت ايتمشدر .

سلطان سلجوقى طغرل بكك امريله قرنداشى ابراهيم نيال كرماندن همدانه كيدرك اورايى ضبط ايتدكده علاء الدولهنك اوغلى كرشاشف جورقان حواليسندهكى اكراد ايله برلكده ابراهيم نياله التحاق ايتمش و او صرهده ابو الشوك دينورده بولنمشيدى . دينوردن قرميسينه چكلدكده ابراهيم نيال دينورى بالاستيلا اورادن قرميسينه كتدى . و ابو الشوك قرميسيندن حلوانه چكلمكله ابراهيم قرميسينيده ضبط ايتدى .

بونى متعاقباً ابراهيم نيال يوزينى حلوانه چويروب ابو الشوك حلوانده دخى طورهمديغندن ابراهيم نيال عنوةً حلوانيده دست استيلايه الدى . ابو الشوك متعلقاتيله سيروان قلعهسنه چكيلوب ابراهيم نيال صيمره حواليسنى استيلا و او حواليدهكى محللرى يغما ايلدى .

ابو الشوك قرنداشى مهلهل ايله محاربهيه و بالاتفاق مدافعهيه مجبور اولوب ابو الشوكك اوغلى ابو الفتح ايسه او اثناده مهلهلك محبسنده وفات ايتمش اولديغندن مهلهل ابو الفتحى قتل ايتماامش اولديغنى يمين ايله ابو الشوكه

اشعار وطلب ایدر ایسه کندوسیده انتقاماً قتل ایتمك اوزره اوغلی ابو الغنائمی ارسال ایتمکله ابو الشوك قبول معذرت و بینلرنده مصالحه تقرر ایتدی • ایکیسی برلکده ابراهیم نیالك مدافعه‌سنه قیام ایلدیلر • بو صره‌ده ابو الشوکك قرنداشی سرخاب دخی برادرینك متملکاتندن بند نجین نام محلی ضبط ایتدیکندن ابو الشوکك اوراده بولنان اوغلی سعدی ایله‌یه کتدی • و سرخاب بند نجینی نهب ایتدی •

ابو الشوك (٤٣٧) تاریخنده سیروان قلعه‌سنده وفات ایدوب قرنداشی مهلهل مقامنه قائم اولدی • اکراد مهلهله اتباع ایلدیکندن ابو الشوکك اوغلی سعدی ابراهیم نیاله مراجعت و دخالتله باباسنك ملکنی استدعا ایلدی ایسه‌ده مهلهل قرنداشنك وفاتندن صکره ملکنی استیلا ایتدیکی وقت ابراهیم نیال حلوان مضافاتندن ماغداده بولنمش و اول اثناده قرمیسینی ملوك حسنویهك حکمدار اخیری بولنان ظاهرك اوغلی بدره توجیه ایتمشیدی • مهلهل (٤٣٨) سنه‌سنده عسکرله قرمیسینه هجوم و بدر فرار ایدرك مهلهل قرمیسینی ضبط ایتدی • بو صره‌ده ابراهیم نیالك قرمیسینده بولنان عسکری مدافعه‌یه قیام ایلدیلر ایسه‌ده منهزم اولدیلر •

مهلهل ابو الشوکک ملکنی استیلا ایلدکده سعدینک اناسنی تزوج ایدوب شادنجان اکرادی حقنده سؤ معامله کوستردیکندن وسعدی ابراهیم نیاله مراجعتله رفع رقعهٔ شکایت ایلدیکندن ابراهیم سعدی یی غز طائفه‌سندن بر قوهٔ عسکریه ایله کوندردی. سعدی کیدرک حلوانی ضبطله ابراهیم نیالک اسمنه خطبه اوقوتدردی. واورادن دشته طوغری اچلدقده مهلهل ینه حلوانی ضبطله ابراهیمک خطبه‌سنی قطع ایتدردی.

سعدی بوندن صکره دیکر عمیسی سرخابک ملکنه اطالهٔ دست تعرض ایتمش ودیکر عمیسی مهلهل ایله‌ده ارالرنده خیلی منازعه وقوعبولوب حلوان کاه بریسنک وکاه دیکرینک ید استیلاسنه چکمش ایدی. سرخاب سعدی یی دردست واوغلی ابو العسکر اظهار غضبله سرخابک علیهنه قیام ایلدی. سرخاب ایسه اکراد حقنده سؤ معامله یی تکثیر ایتمسی جهتیله ابو العسکر اکراد ایله بالاتفاق سرخابی طوتدروب ابراهیم نیاله تسلیم ایتمشدر. ابرهیم نیال سرخابک کوزلرینی چقارتدقدن صکره سعدی یی اطلاق ایلدی. وسعدی ملک حلوانی بالاستیلا ابو العسکرک استدعاسیله - اعمی اولدیغی حالده محبوس بولنان - سرخابی اطلاق ایتدی.

بو وقوعاتی غزلرك او حواليده بعض تجاوزاتی تعقيب ايدرك حوالئ مذكوره خيلی اغتصابات وتخريباته هدف اولمش وبعده غزلر بغداد طرفلرينه اچلوب نهب وغارته قيام ايلدكلرنده بغداددن سوق اولنان عسكر غزلری تنكيل ومضمحل ايتمشدر.

ابو الشوكك قرنداشی مهلهل تجاوزاته تصادفندن صكره بغداده و (٤٤٣) سنه‌سنده بغداددن سلطان طغرل بكك يانته كتمكله سلطان مشاراليه سيروان ودقوقا وشهر زور وصامغان بلاديني كندوسنه وماهكی قلعه‌سنی سرخابه ورادندين حواليسنی سعدی‌يه اقطاع ايلدی.

بوندن صكره مهلهل وسعدی ارالرنده‌ينه مجادله دوام وسعدی مهلهلی قبض ايدرك سلطان طغرل يانده مرهون بولنان اوغلنی كندوسنه رد ايله بوكا مقابل مهلهلی اطلاق ايتمسنی سعدی‌يه امر ايتمش ايسه‌ده سعدی مخالفت وملك الرحيمه اطاعتله سلطان طغرل عليهنه قيام ايتديكندن سلطان طغرل بدر بن مهلهله ترفيق ايلديكی عسكر (٤٤٦) سنه‌سنده كيدرك سعدينك بلاديني استيلا ايتمكله بنی عنان حكومتی منقرض اولدی.

مرآة العبر

﴿ مفصل تاريخ عمومی ﴾

مؤلفی

دیاربکرلی سعید پاشا

سکزنجی جلد

صاحب و ناشری

عصر کتبخانه‌سی صاحبی کرقور

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

استانبول

(قره‌بت وقصبار) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۶

دردنجی فصل

(جزیرهٔ مابین النهرین دائره‌سنك قرون وسطی)
(تاریخنی بیانده‌در)

برنجی مبحث

(جزیرهٔ مذکوره جغرافیاسنك تبدلات سیاسیه‌سی) [۱]

جزیرهٔ مابین النهرین قطعه‌سنك قرون اولایه تعلق ایدن مباحث جغرافیه و تاریخیه‌سنك تفصیلاتی جلد اولده‌درج اولنمشیدی. تفصیلات مذکوره‌دن اکلاشلدیغی وجهله اوائل عمرانده قطعهٔ مذکوره‌یی وطن اتخاذ ایدن اهالی کلدانیلر واثوریلر اولوب بدایت عمرانی هجرتدن اوتوز ایکی عصر مقدمدر. قبل الهجره یکرمی اوچنجی عصرده عربلر جزیره قطعه‌سنه داخل اولمش و اوائل ورودلرنده بابل یعنی بلاد کلدان قطعه‌سنی خیلی تضییق ایدوب بابل حکمدارلرندن بختنصرك اثور قطعه‌سنی استیلا-سندن صکره بر بیوك استیصاله تصادف ایتمشلرایدی. مؤخراً بنی‌عدنان بطوندن‌مضر وربیعه‌نك قبائل متعدده.

---

[۱] شو بحث ۱۳۰۲ تاریخلی دیاربکر سالنامه‌سنه ذیل ایدیلان تاریخچه‌مزده درج اولنمشدر.

لری اثور قطعه‌سنك هرطرفنه یایلدقلرندن قطعهٔ مذکوره (دیارر بیعه) و (دیار مضر) و (دیاربکر) نامليله اوچ دائره‌یه ایریلوب بوندن ماعدادوائر مختلفهٔ سیاسیه‌یه دخی منقسم اولمش وفتوحات اسلامیه اثناسنده دیاربکر دائره‌سندن بدأ ایله تکریته قدر امتداد ایدن قسمنه جزیره نامی ویریله‌رك اندن اشاغیسی عراق عرب دائره‌سنه الحاق ایدلمشدر.

دولت امویه زماننده موصل دائره‌سی بالتفریق دیار-بکر ولایتنك شمدیکی هیئتیله خرپوت واورفه سنجاقلرینك جزیره جهتنده‌کی محللری ورأس العین حوالیسی برولایت اتخاذ اولنوب شو ولایته جزیره نامی ویرلدی.

دولت امویه وعباسیه تاریخلرنده (جزیره) دیو یاد اولنان ولایت شو دائره‌دن عبارتدر.

میسوپوتامیا دینلان جزیره هیئت قدیمه‌سنك اطرافنی فائده‌لری عمیم ایکی نهر جسیم احاطه ایدر. ازمنهٔ قدیمه‌ده بونهرلرله داخل جزیره‌ده جاری انهار سائره‌دن اچلان جدوللر میسوپوتامیانك عمران وثروتنی قطعات سائره‌نك مغبوطی اوله‌جق بردرجه‌یه واردرمشیدی. اراضیسنده ایسه مزروعاتك برینه بر قاچیوز حاصلات ویره‌جك درجه‌ده قوهٔ انباتیه اولدیغی کبی کرك داخلنده کرك

ادارهٔ قدیمه‌سنه مربوط کردستان طاغلرنده آلتون، کومش نحاس، تیمور، قورشون معدنلری ودها سائر انواع معادن اولدیغندن بو شرف وخاصیت، بو منابع ثروت میزو-پوتامیا ایله مربوطات قدیمه‌سنی اسکی زمانلرده بر قطعهٔ مبارکه عد ایتدرمش وبدایت عمراندن برو اکثر دول قدیمه‌نك سهام حرص و ارزولرینه هدف اولوب هر دولت طرفندن فتح واستیلاسنه قیام اولنمشیدی. بناءً علیه قطعهٔ مذکوره ایله مربوطات قدیمه‌سنه مالك اولمق ایچون دول قدیمه عسکرینك اوحوالیده قانلری سیللرکبی جریان ایتمشدر.

میزوپوتامیا ایله مربوطاتی اثور وبابل دولتلرینك ید حکملرنده ایکن منابع ثروتندن ایدیلان استفاده هرجهتی جنت دنیا عد ایدیله‌جك صورتده مدنیت وعمرانك درجهٔ انتهاسنه واردردیغندن دول واقوام سائره طرفلرندن او حوالی‌یه تعلق ایدن ارزوی حرص واستیلا هجرتدن مقدمکی اون درنجی عصرك اواسطنده حکمنی تشدید ایله اثور دولتی علیهنده بر بیوك محاربه قپوسی اچدی. ویوبوزدن بربرینی ولی ایدن محاربه‌لر دولت اثوریه‌نك انقراضی وبابل دولتنك بلاد اثوریه‌یی ضبطی زمانلرینه قدر حکم یوریدوب اندن صکره او قپو قپاندی ایسه‌ده

متعاقباً بابل و ماد (کیانیان) ملوکی آرالرنده بیوك بیوك محاربه‌لر جریان ایلدی .

کیانیانك حکمدار اخیری اوچنجی دارانك مغلوبیتندن صکره قطعهٔ مزبوره‌یی اسکندر یونانی ضبط ایدرك اسکندره خلف اولان سلفکیه دولتیله اشکانیان و اشکانیان ملوکیله روم دولتی و کذلك روملرله ارشاکیان و اشکانیان انقاضندن مؤسس ساسانیان دولتلری بینلرنده حربلر جریان و امتداد ایدی ویردی .

کرك شو دولتلرك کرك قبائل عربدن جزیره قطعه‌سنده‌کی بنی عدنان، بنی قضاعه، بنی مضر، بنی بکر، بنی تغلب بطونیله قبائل سائره آرالرنده سبقت ایدن محاربه‌لر لایعد ولایحصادر .

بو محاربه‌لرك وشو محاربه‌لردن تولد وتسلسل ایدن تخریباتك حکم یورتدکاری محللر هپ میسوپوتامیا قطعه‌سیله او قطعه‌یه مربوط و مجاور بولنان مواقع ایدی .

خلافت اسلامیه جزیره ایله مربوطاتنی روملر و ساسانیلر یدلرندن الدقدنصکره خارل خارل روملرله اهل صلیبك وغزو خوارج طائفه‌لریله هلاکو و تیمور کبی مخرب عمران اولان ظلمه‌نك هجوملرندن یوزکوسترن عوارض مضره محاربات و معاملات سابقه‌یی تعقیب ایلدی .

محاربات و معاملات مذكوره هجرتدن بيك اوچيوز سكسان سنه مقدم سوء تأثيراتنى كوسترمكه باشلايوب ايكى بيك اوچيوز سنه قدر امتداد ايلديكندن او محاربه‌لرك نتايجى اولان تخريبات جزيره قطعه‌سنك معموريتنى امحا ايتدى.

قطعهٔ مذكوره دولت عليهٔ عثمانيه‌نك يدينه كچدكدنصكره اكرچه رقابتك اقتضا ايلديكى اختلافات وعوارضدن قورتلدى ايسه‌ده نه‌چاره‌كه دولت عليه‌نك يدينه كچمزدن اول چول درونده‌كى معموره‌لرك يرلرى مزروعاتنى چكركه محو ايتمش تارلالره وچول كنارنده‌كى مملكتلر بوزلمش بوستانلره دونمشيدى.

صكره‌لريده قونر كوچر اقوام بدويه‌نك جولانكاهى اولمق كبى عوارضه تصادف ايتمسى اعادهٔ معموريتنه مانع اولدى.

جزيره وكردستان قطعه‌لرينك ذكر اولنديغى اوزره حاوى اولدقلرى اراضىٔ منبته وطاغلرنده‌كى معادن متنوعه پك چوق عصرلر كرهٔ ارضك الك قوتلى، الك غلبه‌لكلى جمعيتلرينى بسلمشدر.

شو قطعه‌لرده بر وقت مغبوط جهان اولان او استعداد الآن باقى، اثور وبابل كبى جمعيات متمدنه‌نك پايدقلرى

مداین و هیاکلی آلتون و کومشله طولدران ثروتك هر بر منبعی اوتلرله مستور طپراقلر آلتنده وشمدی کوزمزه سنکستان کورینان طاغلر ارالرنده حالا موجوددر. جلوس همایون مسعدتمقرون شاهانه‌لرندن برو ممالکنك معموریتنی التزام و ملکنك هر یوزدن ترقیاتی اغورنده خواب وراحتنی فدا ایله اقدامات متمادیه‌یه دوام ایتمکده اولدیغی مشهود عیون شکران اولان ولی نعمت بیمنتمز پادشاهمز السلطان الغازی عبدالحمید خان افندمز حضرتلرینك همم علیای ملکپروریلری سایه‌سنده شو قطعه‌لرك قابلیت طبیعیه‌لرندن ارانیلان منافعك اله کتوریله‌جکی توفیقات صمدانیه‌دن مأمولدر.

ایکنجی مبحث

(جزیره قطعه‌سنك قرون وسطی خلاصهٔ)
(وقایع تاریخیه‌سی بیانده‌در)

تفصیلاتی مباحث مخصوصه‌سنده ذکر اولندیغی اوزره حضرت عمر رضی الله عنه افندمزك خلافت سنیه‌لری اثناسنده اصحاب کرامدن عیاض بن غنم رضی الله عنه جزیره قطعه‌سنك فتحنه مأمور اولوب برطرفدن

مشاراليه و عراق جهتندن سعد بن ابی وقاص رضی الله عنهك سوق ایلدیکی مأمورلر دیاربکر واورفه و رأس العین و ماردین و موصل و سائر بلاد جزیره‌یی هجرتك (۱۵) سنه‌سندن (۲۰) سنه‌سنه قدر جریان ایدن مدت ظرفنده فتح ایتدیلر.

جزیره قطعه‌سی فتح اولندقدن صکره دیاربکردن تکریته قدر ممتد اولان دائره درونده واقع بلاد ذکر اولندیغی اوزره (جزیره) نامیله برولایت اتخاذ اولندیغندن شو ولایت دائره‌سنده‌کی بدوی عربلرك اداره‌ٔ سیاسیه‌لرینه ولید بن عقبه مأمور اولوب طرف حضرت فاروقیدن ولایت والیلکی عیاض بن غنم عهده‌سنه توجیه بیورلمش ایدی.

عیاض (۲۰) تاریخنده عازم داربقا اولمغله سعد بن عامر جزیره والیسی اولدی. وقاچ کون مرورنده سعد دخی وفات ایتمکله یرینه عمیر بن سعید الانصاری تعیین بیورلدی.

کردستان وروم سرحدلری عمیر بن سعدك فتوحاتندن اولوب اندن مقدم مرکز ولایت نصیبین شهری اولدیغی حالده دائرهٔ ولایتك کردستان وروم طرفلرینه طوغری

توسعندن ناشی مناسبت موقعیه اوزرینه آمد شهری جزیره ولایتنه قاعده اتخاذ اولنمشدر.

(٣٠) تاریخنه قدر عمیر جزیره والیلکنده دوام واو تاریخده خسته‌لندیکندن استعفا ایتمکله حضرت عثمان رضی الله عنه جزیره ولایتنی شامه الحاقاً معاویه بن ابی سفیانه توجیه بیوردی. ومعاویه حبیب بن مسلمه‌یی جزیره‌یه عامل نصب ایتدی.

حضرت علی رضی الله عنه افندمز خلافت سنیه‌لرنده مالك الاشتری وصکره شبیب بن عامری جزیره والیلکنه تعیین بیورب حضرت حسن رضی الله عنه افندمزك خلافتدن کف ید بیوردقلری زمانه قدر شبیب بن عامر جزیره والیسی ایدی.

معاویه حضرتلری خلافتده مستقل اولدقده حبیب بن مسلمه‌یی بالفعل جزیره‌یه والی تعیین ایلدی. اصحاب اراسنده سبقت ایدن اختلاف مملکت تمامیء محافظه‌سنه مانع اولدیغندن اواثناده جزیره‌نك اکثر محللرینی رومل استیلا ایتمش ایدی. یتمش اوچ تاریخنه قدر اورالری روملرك یدلرنده قالدی. وحبیب بن مسلمه (٤٢) تاریخنده وفات ایدوب عهده‌سندن منحل ولایتك قنسرین جهتی

حصه و جزیره جهتنده‌کی پارچه‌سی عراق امارتنه الحاق اولندی.

یزیدك زماننده ابن زیاد جزیره و عراق امارتنده بولندیغی حالده یزیدك وفاتنی متعاقباً شامه فرار ایدرك توابین ومختارك ظهوریله مروان طرفندن عراق وجزیره‌یه ابن زیاد و مختار جانبندن جزیره‌یه مالك الاشترك اوغلی ابراهیم وبعده ابن زبیر جانبندن برادری مصعب مأمور اولوب نصورتله اداره سبقت ایلدیکی دولت امویه فصلنده تفصیل اولنمشدر.

(٧٣) سنه‌سنده عبدالملك بن مروان جزیره ولایتنك رومل یدلرنده‌کی جهتنی حرباً الق اوزره برادری محمد بن مروانی جزیره والیلکنه مأمور ایتمش و محمد بن مروان قوهٔ حربیه ایله اورالری فتح وتسخیر ایلمشدر.

(٨٥) تاریخنده کردستان طرفلرنده ظهور ایدن اختلاف اوزرینه محمد بن مروان اهالی ایله بعدالمحاربه بینلرنده مصالحات انعقاد ایلدی.

(٩١)ده محمد بن مروان جزیره والیلکندن انفصال ایدوب برینه مسلمه بن عبدالملك و(١٠١)ده عمر بن هبیره تعیین اولندی. سنهٔ مذکوره‌ده دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره مسلمه جزیره ولایتنه والی تعیین ایدلمشدر.

مسلمه (١١٤) سنه‌سنه قدر جزیره والیلکنده دوام ایدوب او تاریخده بالتبدیل یرینه مروان بن محمد نصب اولندی.

(١٢٧)ده ابراهیم بن‌الولیدك مسندخلافته جلوسنی مروان قبول ایتمیوب عساکرکثیره ایله شامه عزیمت وابراهیمی خلع ایله خلافتی ضبط ایتدکدن صکره مرکز خلافتی بلاد جزیره‌دن حرانه نقل ایلدی.

مرواندن صکره جزیره ولایتنه اسحق بن مسلم العقیلی متصرف اولمشیدی.

جزیره خلقی اسحق ایله بالاتحاد خلافت عباسیه‌یه مخالفت‌کوستردکلرندن منصور (١٣٢)ده حرباً جزیره‌یی ضبط ایدرك طرف خلافتدن جزیره ولایتی والیلکنه تعیین قلندی.

(١٣٦)ده منصور مسند نشین خلافت اولدیغندن جزیره والیلکنه حمید بن قحطبه، (١٤٢) ده حمید بن قحطبه مصر ولایتنه تحویل مأموریت ایتمکله جزیره‌یه یزید بن اسید، (١٤٣)ده عباس بن محمد، (١٥٥)ده موسی بن کعب، (١٥٨) ده خالد بن برمك، (١٥٩)ده هیثم بن سعید، (١٦٠)ده فضل بن صالح، (١٦١)ده عبدالصمد بن علی، (١٦٢)ده زفر بن عاصم، (١٦٣)ده

عبدالله بن صالح، (۱٦٥)ده علی بن سلیمان، (۱٦۹)ده
منصور بن زیاد جزیره ولایتی والیلکنه مأمور اولمشدر.
(۱۷۱)ده ثغور جزیره‌ده واقع محللر ولایتدن بالتفریق
بر ولایت مخصوصه اتخاذ اولنوب جزیره ولایتنه ابو
هریره محمد بن فرخ والی اولدی. ابو هریره‌نك والیلکنی
متعاقباً جزیره حوالیسنده ظهور ایدن صحصحك خلافت
عباسیه فصلنده تفصیلی سبقت ایدن وقوعاتی اوزرینه
خلیفه هرون الرشید ابو هریره‌یی بغداده جلب و قتل ایله
جزیره والیلکنه حرب بن قیسی تعیین ایلدی.
(۱۷۸)ده جزیره حوالیسنده ظهور ایدن خارجی
ولید بن طریفك غائله‌سنی ازاله‌یه حرب بن قیسك موفق
اوله‌مامسی جهتیله اصلاحاته یزید بن مزید مأمور اولوب
خارجی مرقومی اعدام ایلدیکندن جزیره ولایتی والیلکنه
نصب اولندی.
(۱۸۰) سنه‌سنده جزیره والیلکنه سعید بن سلم،
(۱۸۳)ده خزیمه بن خازم تعیین اولنوب (۱۸٦)ده
هرون الرشید کوچوك اوغلی قاسمی جزیره و ثغور
و عواصم ولایتلرینه والی تعیین ایتدی. و (۱۹۲)ده ثغور
جزیره ولایتندن بالتفریق ثابت بن نصره توجیه اولنه‌رق
جزیره ولایتی قاسم عهده‌سنده قالدی.

(١٩٣)ده قاسم قنسرين وعواصم ولايتی واليلكنه مأمور اولوب جزيره ولايتی خزيمه بن خازمه توجيه اولندی .

(١٩٨) ده طاهر بن الحسين رقه ده عصيان ايدن نصر بن سيارك تنكيلنه مأمور و جزيره يه والی اولوب (٢٠٥)ده جزيره يه يحيى بن معاذ تعيين ايدلمش اولديغی حالده يحيی (٢٠٦) ده وفات ايتديكندن يرينه اوغلی احمد و مؤخراً عبدالله بن طاهر والی نصب اولندی . و(٢١٣)ده مأمون خليفه اوغلی عباسی جزيره وثغور ولايتلری واليلكنه نصب ايتدی .

(٢٢٣) ده عباسك خروج سوداسنه دوشديكی خبری آلنغله خليفه المعتصم عباسی جلب وحبس ايله جزيره ولايتی محافظه سنی امرادن عجيفه توجيه ايدرك (٢٣١)ده حميد بن سعيد نصب اولنمش و(٢٣٥)ده خليفه المتوكل جانبندن بعض ولايات ايله برلكده جزيره ولايتيده اوغلی منتصره اقطاع ايدلمشدر .

(٢٤٥) ده علی بن يحی الارمنی جزيره محافظه سنه تعيين قلنمش و (٢٤٨) ده خالد بن يزيد جزيره يه والی اولمشدر .

دياربكر حواليسی هروقت جزيره ولايتی دائره سندن

معدود اولدیغی حالده اداره اولنه‌رق (٢٥٦)ده عیسی بن الشیخ نام خارجینك ید استیلاسنه چچمش اولمغله دیاربکرك اندن صکره‌کی وقوعاتی مبحث مخصوص اولق اوزره بیان اولنه‌جقدر.

جزیرهٔ مابین النهرین دائره‌سندن معدود موصل حوالیسی بدایت فتحدن دولت امویه اواخرینه قدر بعضاً صورت مستقله‌ده اداره اولنه‌رق اکثریاً جزیره ولایتنه مربوط ایدی. صکره‌لری ولایت مستقله اتخاذ قلنمش اولمغله موصل وقایع تاریخیه‌سی مبحث مخصوص اولق اوزره کتابمزه درج اولنه‌جق و اسامیٔ ولاتی دخی او مبحثده یازیله‌جقدر ان شاالله تعالی.

اوچنجی مبحث

(بلاد جزیره‌دن دیاربکرك قرون وسطی)
(وقایع تاریخیه‌سی بیانیده‌در)

دیاربکر حوالیسنك تاریخ فتحی اولان (١٧) سنه‌سندن (٢٥٦) تاریخنه قدر صورت اداره‌سی جزیره ولایتنه تابع اولمغله خلاصه‌سی واسامیٔ ولاتی مبحث سابقده بیان اولندی. بو مبحثده اندن صکره‌کی وقایعنی تفصیل ایده‌جکز.

(دياربكرده آل الشيخ حكومتى)
(٢٥٦ - ٢٨٦)

بو عنوان التنده اولان حكومت متغلبه هجرتك (٢٥٦) نجى سنه‌سنده دياربكرده تشكل ايتمشدر . مؤسسى عيسى بن الشيخ بن سليل اولوب سلسلهٔ نسبى جساس بن مره بن ذهل بن شيبانه منتهى اولور . شهرتى عيسى بن شيخ الشيبانيدر .

عيسى حكام مصردن احمد بن طولون زماننده فلسطين واردن طرفلرنده عسكرلكله مستخدم ايكن رمله حكومتنه تعيين اولنمشيدى . متعاقباً فلسطين حواليسنى استيلا ايتدى . ايكيوزاللى تاريخنده بغدادجه يوزكوسترن اتراك فساداتنده مقام خلافتك ضعف وغوائلندن بالاستفاده شام وملحقاتنيده استيلا ايدرك وقوعبولان مراجعتى اوزرينه طرف خلافتدن شام ولايتى عهده‌سنه توجيه ايدلدى .

(٢٥٦) تاريخنده ابن مدبرك مصردن بغداد خزينه‌سنه كوتورمكده اولديغى يوز اللى بيك دينارى شام طريقيله بغداده كوتورركن عيسى اخذ وضبط ايلديكى بغداده خبر ويرلمكله طرف خليفه‌دن حسين الخادم شامه كوندريله‌رك مغصوباتك ردى عيسايه امر اولنمش ايسه‌ده

عیسی موافقت ایتمدیکندن معتمد خلیفه عیسایی عزل وشام ولایتنی اماجوره بالتوجیه عسکرله عیسی اوزرینه کتمسی امرینی اعطا ایتدی. اماجور بر بیوك اردو ایله شامه طوغری کتدکده عیسی یکرمی بیك عسکرله اوغلی منصوری بالارسال شامه قریب بر محلده طرفین بربرینه قارشو کلدیلر. عندالمحاربه عیسانك اردوسی منهزم واوغلی منصور مقتول اولدیغندن شامی اماجور ضبط ایلدی. عیسی ساحل طریقیله کردستان حوالیسنه قاچدی. اوراده تدارك ایتدیکی قوتله ابتدا کردستان حوالیسنی ومتعاقباً دیاربکری ضبط ایدی ویردی (٢٥٦).

(٢٦٦) تاریخنه قدر دیاربکر وملحقاتی عیسانك یدتغلبنده قالوب اوتاریخده جانب خلافتدن موصل وجزیره و کردستان ولایتلری اسحق بن کنداجقه توجیه اولندیغندن اسحق کرك عیسانك وکرك ارزن (غرزان) شهرینی بخسمه‌ش اولان خارجی ابوالمعز موسی بن زرارەنك حکومتلرینی تصدیق ایلدی. کیفیتی شویله درکه

اسحق بن کنداجق معتمد خلیفه زماننده بیوك محاربه لرده هروقت رفاقت ایلدیکی قائد احمد بن موسی ایله جزیره حوالیسنده ایکن بر ماده‌دن طولایی بینلرینه اختلاف دوشدیکندن اسحق احمددن ابرلغله عسکرینی بالاستصحاب

بلاد جزیره‌دن بلد نام مدینه‌یه عزیمت ایلدی. اوراده علیهنه قیام ایدن یعقوبی اكرادینی تدمیر و موصلی استیلا ایتمش اولان مساور خارجینك بلدده مصادف اولدیغی اوغلنی قتل ایتدكدن صكره موصله كیدرك اهالیدن خیلوجه اموال الدی. اهالی جانبندن كندوسنه قارشو مخاطب ومدافع بولنان علی بن داود معلثایا نام موقعده ایدی. انك اولدیغی محله توجه ایلدكده ابن داود یاننده بولنان حمدان بن حمدون ایله برابر دجله‌یی كچوب اسحق بن ایوبله ملاقات وابن كنداجق اوزرینه حركت ایتمك ایچون اتفاق ایتدكدن صكره اون بش بیك نفردن مركب بر اردو ترتیب ایتدیلر. ابن كنداجقك یاننده اولان عسكر اوچبیك نفردن عبارت ایدی. ابن كنداجق دجله‌یی عبور ایله تل موسی نام موقعه یتشدكده طرفین بربرینه قارشو كلدكلرندن صفوف حربیه ترتیب ایلدی. ابن ایوب عسكرینك مقدمة الجیشنده بولنان قائد كندوسی انهزام كوستره‌جكنی وانهزامی كوردكده تعقیب ایتمسنی ابن كنداجقه خفیاً اخبار ایلدی. محاربه‌یه باشلاندقده ابن ایوبك مقدمة الجیشی بوزغنلق كوسترمسنی متعاقباً او بر طاقلرده بوزلدیلر. حمدان بن حمدون ایله علی بن داود پیشخابوره وابن ایوب نصیبینه طوغری

قاچوب ابن كنداجق ديار ربيعه‌يی و نصيبينی استيلا ايتدی. ابن ايوب نصيبيندن دياربكره فرار و عيسی ارزنده بولنان موسی بن زراره ايله بالاتفاق عسكرله ابن كنداجق عليهنه قيام و ابن كنداجق موصله عودت ايلدی. شو صره‌ده معتمد خليفه طرفندن موصل و جزيره و دياربكر و كردستان امارتی ابن كنداجقه توجيه اولنديغندن عيسی بن الشيخ و موسی بن زراره ابن كنداجقه مراجعتله يدلرنده‌كی محللر حكومتلرينك كندو نامرينه تصديقنی استدعا و مسئوللرينك قبولنده ايكيوز بيك التون اعطا ايده‌جكلرينی انها ايتديلر. ابن كنداجق روی قبول كوسترمدی. بونك اوزرينه عيسی و موسی قوهٔ جبريه ايله مراملرينی استحصاله اتفاق ايدرك ابن كنداجق ايله حرب ايتمك اوزره عساكر كثيره جمع ايلديلر. ابن كنداجق ناچار و ناخواه مسئوللرينك ترويجنه موافقتله دياربكر حكومتنی عيسی بن الشيخ و كردستان حكومتنی موسی بن زراره نامنه تصديق ايلدی.

(٢٦٧)ده عيسی بن الشيخ و ابو المعز وحدان بن حمدون بنی تغلب و بنی بكر قبيله‌لريله قبائل سائره‌دن باشلرينه طوپلانان عسكرله نصيبين حواليسنده ابن كنداجق ايله حرب ايلدكلرنده ابن كنداجق هپسنی بوزوب دياربكره

قدر تعقیب ومدینهٔ آمدی محاصره ایلدی ایسه ده دیاربکر اوکنده خیلی خونریزانه محاربه‌لر وقوعبولوب ابن کنداجق شهری ضبط ایده‌مدیکندن موصله عودت ایتدی .

(۲۶۹) ده عیسی بن الشیخ وفات ایدرك اوغلی احمد یرینه قائم اولدی . موصل وجزیره والیسی اسحق بن کنداجق (۲۷۹) تاریخنده فوت اولوب یرینه اوغلی محمد موصله والی تعیین اولندی و خوارج طائفه‌سی هرون الشاری نامنده بریسنك باشنه طوپلانوب مخالفت کوستردکلرندن محمد بن اسحق احمد بن عیسادن استعانه ایلدی . احمد بنی شیبان قبیله‌سی کوله‌سی هرون بن سیما ایله خوارج واهالیٔ موصل اوزرینه سوق ایدرك بالمحاربه غلبهٔ اخیره بنی شیبانده قالدی . لکن موصل اهالیسی محمدی والیلکه قبول ایتمیوب بغداده مراجعت ایلدکلرندن طرف خلافتدن حدیثه والیسی محمد بن یحیی المجروح موصل والیلکنه تعیین اولندی .

سنهٔ مذکوره‌ده احمد بن عیسی ماردین قلعه‌سنی اخذ وضبط ایتمشدر .

(۲۸۰) سنه‌سنده بنی زهیر قبیله‌سندن ابوجوزه محمد بن عباده نام خارجی هرون اوزرینه هجوم ایدرك

هرون منهزم اولدیغندن اصحابنك بعضیسی توقف وثبات
ایله محمد بن عبادەنك میمنەسندەکی عسکری اوروب تار
مار ایلدیلر . محمد بن عبادە بیك درتیوز نفر تلفات
ویردکدن صکره عسکرینك بقیەسیله دیاربکره فرار ایتدی .
احمدبن عیسی دردستنه قیام ایدرك بینلرنده وقوع بولان
محاربەدە محمدك عسکری منهزم وکندوسی اسیر اولمغله
بغداده بالارسال معتضد خلیفەنك امریله قتل اولندی .
(۲۸۵) تاریخنده احمدبن عیسی وفات ایدرك اوغلی
محمد جانشینی اولدی . معتضد خلیفه سنۀ مذکوره
ذیالحجەسنده عسکرله دیاربکر اوزرینه هجوم ایتمکله
محمد بن احمد قلعه قپولرینی قپایوب مدافعەیه قیامو خلیفه
منجنیقلر وضعیله (۲۸۶) ربیع الاخرینه قدر محاصرەیه
دوام ایلدیکندن محمد امان ایله دیاربکری خلیفەیه تسلیم
ایلدی . خلیفه دیاربکر سوربنی هدم وتخریب ایتدی .
بو ارالق محمد بن احمدك فرار ایدەجکی خلیفەیه خبر
ویرلدکده کندوسی وعائلەسی قبض ایله توقیف اولندیلر .
آل الشیخ حکومت متغلبەسنك دیاربکرجه مدت
استقلالری اوتوز سنەدر .

(ال الشیخ حکومتنك انقراضندن بنی مروان)
(حکومتنك تشکلنه قدر دیاربکر وقایعی)

(٢٨٦ - ٣٨٠)

خلیفه المعتضد (٢٨٦) سنه سنده دیاربکری ضبط ایتدکده اوغلی المکتفی علی یی دیاربکره والی تعیین ایتدی.

(٢٨٩) ده معتضد خلیفه وفات ایتدیکندن ولایت عهدی جهتیله دیاربکر والیسی بولنان اوغلی مشار الیه المکتفی مسند نشین خلافت اولدقده بلاد جزیره و دیاربکر ابوالهیجا عبدالله بن حمدانك یدنده قالدی.

(٢٩٣) ده موصل و دیاربکر ودیار ربیعه جانب خلافتدن ابوالهیجا عبدالله بن حمدانه توجیه اولنه رق دیاربکر (٣٦٨) سنه سنه قدر بنی حمدانك یدلرنده قالمشدر. بنی حمدان حکومتنك وقایع تاریخیه سی مبحث مخصوصنده تفصیل اولنه جقدر انشاالله تعالی.

بنی بویهدن عضدالدوله (٣٦٧) تاریخنده بنی حمدان حکمدارلرندن ابوتغلبك اوزرینه هجوم ایدوب موصلی استیلا ایلدکده ابوتغلب میافارقین و دیاربکر طرفلرینه فرار ایتدیکندن عضدالدوله جانبندن تعقیب و دردستنه مأمور اولان ابوالوفا میافارقینی وبعده دیاربکری (٣٦٨)

سنه‌سنده ضبط ایتمكله ابو علی التمیمی‌یی دیاربكره والی تعیین وموصلده بولنان عضدالدوله‌نك یانه عودت ایلدی

ابو تغلبله قرابت صهریه‌سی اولان وردرومی - كه روم اكابرندن برذاتك اوغلی و عساكر رومیه امرا سندن بریسی ایدی - او تاریخلرده خرپوت وملاطیه‌یه متصرف ایدی. روم ایمپراطوریله ارالرینه خصومت دوشدیكندن طرف ایمپراطوریدن ثئونك اوغلی وردیس قوماندا سیله اوزرینه عسكر سوق اولنمش وبینلرنده خیلی محاربه‌لر وقوعبولوب وردكندوسنه برقوهٔ ظهیر اولمق اوزره ابوتغلبله برمناسبت صهریه پیدا ایتمشیدی. (٣٦٩) تاریخنده روم عسكرینه‌مغلوب اولدیغندن بعض اتباعیله دیاربكره متوجهاً كلوب میافارقینك خارجنه نزول وتحریراً عضدالدوله‌دن استعانه ایلدی. عضدالدوله ابتدا ورده معاونت ایده‌جكنه سوز ویردی ایسه‌ده ایمپراطور بونك ایچون عضدالدوله ایله مخابره‌یه باشلایوب وردی دردست ایلدیكی حالده نفسنی عضدالدوله‌نك منت عظیمه‌سی التنده بیله‌جكنی یازدیغندن عضدالدوله ایمپراطوره مساعده‌سنی ورده معاونته بالترجیح ورد ایله ادملرینك اخذ ومحفوظاً موصله ارسال اولنملرینه دائر دیاربكر والیسی ابوعلی‌یه امر ویردی.

ورد شو محابره‌دن الدیغی حسیات اوزرینه امکانه کوره حرب و صلحدن بر صورت اختیار ایتمك اوزره بلاد رومه عودت ایتمك استدی ایسه‌ده یاننده بولنان ادملری نتیجهٔ حاله انتظارینی مناسب کوردیلر. ابو علی امر الدقدن صکره وردرومیدن ملاقات طلب ایلدیکندن ورد اجابت و یاننه عزیمت ایتدکده کندوسی و اوغلی وقرنداشی مقیداً موصله و اورادن بغداده کوندرلدی. زواللی التی سنه بغدادده محبوس قالوب اوچیوز یتمش تاریخنده صمصام الدوله بعض تعهدات ایله وردی اطلاق و معززاً صوب مقصودینه ارسال ایتدی.

دیاربکر والیسی ابوعلی التمیمینك والیلکی عضد الدوله‌نك تاریخ وفاتی اولان (۳۷۲) سنه‌سنه قدر ممتد اولوب او تاریخده بادالکردی دیاربکری ضبط ایتمش وباد (۳۸۰) تاریخنده مقتول اولمغله همشیره زاده‌سی ابوعلی الحسن بن مروان الکردی دیاربکری ضبط و بنی مروان دولتنی تشکیل ایلمشدر.

(دیاربکرده بنی مروان الکردی حکومتی)

(۳۸۰ - ٤۷۹)

شو دولتك تشکلنه استعداد ویرن اسباب اکراد

حميديه دن بادالكردينك بعض معاملاتندن تولدايلدی. مؤسسی بادك همشيره زاده سی ابوعلی الحسن بن مروان الكردی وتاريخ تأسيسی هجرتك (٣٨٠) سنه سيدر.

بادك كنيه سی ابوشجاع و باباسنك اسمی دوستك در. اوائل حالنده سخاوتله متصف بر چوبان اولوب هروقت ذبح اغنام وراست كلانی اطعام ايدر ايدی. بناءً عليه باشنه پك چوق رفقا طوپلاندی. غلبه لكی چوغالدقده قطع طريق ايتمكه باشلادی. النه هرنه كچر ايسه شوكا بوكا اكرام ايلديكندن كنديجه جمعيتی بيودی. وان حواليسنه بالهجوم ارجيش بلده سنی ضبط ايدرك اموريته تقويت ويردی. بادك خلقتنده بر عظمت مدهشه اولمغله شكلنی كورنه دهشت كلور ايدی.

عضدالدوله نك موصلی استيلاسنده باديانته كنديكندن حضورينه واردقده عضدالدوله نك باقيشندن عليهنده بعض خاطره حس ايدوب طشره چيقديغی آنده فرار ايتدی باد مجلسندن خروج ايتدكدن صكره عضدالدوله قبض ايچون اراتدردقده فرار ايتمش اولديغنی خبر ويرديلر. طلب و دردستنی التزام ايتمدی. بادفرارايتدكدن صكره دياربكر حواليسنه عزيمتله افكارينی بورتمكه كفايت ايده جك اسبابی اله كترنجه يه قدر ميدانه چقمدی

عضدالدوله‌نك (٣٧٢) تاریخنده وفاتی وقوعبولدیغندن اوصره‌ده میدانه چقوب ابتدا میافارقینی، بعده دیاربکری اله کتیردی.

امیر بغداد صمصام الدوله بونی ایشتدکده ابو سعد بهرام بن اردشیر قوماندا‌سیله بر اردو ترتیب ایدرك باد اوزرینه کوندردی ایسه‌ده باد بالمحاربه غلبه وبهرام ایله عسکرندن برجاعتی طوتوب اعدام ایدی‌ویردی. بونك اوزرینه شهرت وقوتنی بر قاندها ارتردی.

بو خبر بغداده واصل اولدقده صمصام الدوله پك بیوك بر اردو ترتیب ایدرك ابوالقاسم سعد بن محمد الحاجب قومانداسیله سوق ایتدی. باد اردوی‌مذکوری خابورحسینیه اوزرنده واقع باجلایا نام موقعده بالاستقبال تارمار ایدوب سعدك رفاقتنده‌کی عسکرك چوغنی اولدردی. سعد بوزلدقدن صکره موصله طوغری فرار وباد ارقه‌سنی براقیوب تعقیب ایله‌موصلی محاصره‌ایلدی موصل اهالیسی‌ایسه بنی بویهك اوحوالی‌یی استیلاسندن برو دیلملرك مظالمندن بقمش اولدقلرندن عامهٔ اهالی باده رفاقت وسعدك علیهنه قیام ایتدیلر.

سعد یالکزجه بغداده فرار و باد موصلیده استیلا ایتدی.

بادك مظفريتى اوزرينه شاعر ابوالحسين البشنوى شو بيتلرى سويلمشدر .

البشنوية انصار لدولتكم
وليس فى ذا خفاء فى العجم والعرب
انصار باد بارجيش وشيعته
بظاهر الموصل الحدباء فى العطب
بباجلايا جلونا عنه غمغمة
ونحن فى الروع جلاءون للكرب

باد موصلده شوكت وقوت عظيمه يه مالك اولديغندن بغدادده بولنان ديلميلرك ازاله سى مقصديله اسباب هجومى تداركه باشلاديغنى صمصام الدوله ايشتدكده خوفه ذاهب اولوب تدابير قويهٔ عسكريه يه تشبث واك بيوك قوماندان زيار بن شيراكويه قومانداسيله باد اوزرينه عساكر كثيره دن مركب بر عظيم اردو سوق ايلدى . (۳۷٤) صفرنده اردوى مذكور موصل حواليسنه بالوصول وقوعبولان محاربه ده بادفنا حالده منهزم اولمغله دياربكره فرار ايتدى . دياربكره واصل اولدقده بر درجه يه قدر باشنه عسكر طوپلادى ايسه ده كندوسنى تعقيب ايتمكده اولان قوته قارشو طوره بيله جك عسكر تداركنه ميدان

قالمقسزین تعقیبنه مأمور بولنان سعدالحاجب تقرب ایتدیکندن باد اورادن حلب طرفنه قاچدی ·

صمصام الدوله دیاربکری کندوسنه ترك ایده‌جکنی وعدایله برابر بادك دردستنی حلب حکمداری سعدالدوله یه یازوب سعدالدوله باد اوزرینه عسکر چقاردی ایسه‌ده باد ایله محاربه یه کیرشمکه جرأت ایده‌مدکلرندن عسکر حلبه عودت ایلدی · سعدالدوله باده عسکرله مقاومت ایده‌میه‌جکنی اکلادقده حیله ایله آنی اولدرمکی تصورله بوایشه تعیین ایلدیکی بر فدایی کیجه وقتی کزلیجه بادك چادرینه کیروب بادك باشی ظنیله بر قلیج اتدی ایسه‌ده قلیج بادك باشنه راست کلمیوب ایاغنه دوقندیغندن باد باغردقده فدایی فرار ایتدی · بادك یدیکی قلیج یاره‌سی مهلکانه ایدی · لکن آز وقتده صاغالوب اولومدن یقه‌یی قورتاردی ·

بوصره‌ده بادك باشنه پك چوق عسکر طوپلانوب زیاره قارشو قومنی کوزینه کسدردیکندن مقصدینه موافقت کوستردیکی حالده ینه محاربه ایده‌جکنی تحریراً زیاره اشعار وطلب مصالحه ایتمکله دیاربکر و ملحقاتنك هپسی وحصنکیف جهتی بادك یدنده قالمق اوزره بینلرنده

صلح انعقادندن صکره زیار بغداده کیدرك سعد موصلده اقامت ایلدی٠

(٣٧٧) تاریخنده موصل والیسی سعدالحاجب وفات ایدوب یرینه شرف الدوله جانبندن خواشاده موصل والیلکنه تعیین اولندیغندن بادالکردی تکرار موصل طمعنه دوشه‌رك جبل طور عبدین ـ که جزیرهٔ ابن عمره قدر ممتد اولان مدیات طاغیدر ـ باد جانبندن مرکز حرکت اتخاذ اولندی٠ وعسکرله جبل مذکوره واردی٠ خواشاده‌نك شرف الدوله‌دن استدیکی عسکر واموال تأخر ایلدیکندن بنی عقیل قبیله‌سندن مجتمع عسکرله بادك تجاوزاتنی منعه قیام کوستردی٠ بادجبلدن اشاغی اینیوب قرنداشی ابوعبدالله حسین ایله صحرایه سوق ایلدیکی عسکر منهزم وحسین مقتول اولدی٠

(٣٧٩) تاریخنده شرف الدوله‌نك وفاتی خبری کلدیکندن بادجبل مذکورده طوپلادیغی عسکرله حربه حاضرلندی٠ خواشاده باد ایله محاربه ایتمك ایچون موصلده تدارکاته وبنی عقیل صحراده اجتماع و اقامتله بادك طاغدن اشاغی نزول ایتمامسی تدابیرینه دوام ایتمکده ایکن بنی حمدان حکومتی مبحثده بیان اولنه‌جغی وجهله ناصرالدوله‌نك اوغللری ابو طاهر ابراهیم وابوعبدالله

الحسین موصله کلدکلرندن خواشاده انلرك دفعلرینه موفق اوله میوب یاننده‌کی دیلمیلرله برابر موصلدن بغداده کیتدی.

(٣٨٠) تاریخنده باد الکردی ابو طاهر وابو عبد الله یدلرندن موصلی الماق اوزره فنکدن واکراد بشنویه‌دن خیلوجه عسکر استصحابیله موصله طوغری یوریدی. اثنای راهده ایکن اشراف موصل ایله مخابره‌یه باشلایوب استمالتلر ابراز وکیدرك موصلك جانب شرقیسنه نزول ایتدی. ابوطاهر وابو عبد الله مدافعه‌یه قیام کوستردیلر ایسه‌ده قوهٔ مدافعه‌لری باده مقاومت ایده‌جك درجه‌ده دکل ایدی. ابوطاهر موصلك محافظه‌سنده قالوب ابو عبد الله استعانه ایچون بنی عقیل امیری ابو الذواد محمد بن مسیبك یانه عزیمت وطلب معاونت ایلدی. ابو الذواد معاونتنی جزیرهٔ ابن عمرو نصیبین بلده‌لریله بعض محللرك کندوسنه ترك وتملیکنه تعلیق ایلدیکندن تکالیفنی قبول ایلدیلر. ابو الذواد بنی عقیلدن جمع ایتدیکی عسکرله ابو عبد الله‌ه رفاقت وموصله طوغری حرکت ایدوب بغتةً نهر دجله‌یی مرور ایلدکلرینی بادك خبر الـسنی متعاقباً عسکر اوج ویرمکه باشلادی. بادبونلر اوکدن وموصلده‌کی عسکر ارقه‌دن کندوسنی چویررلر ایسه ایش مشکل اوله‌جغنی بالملاحظه جبله چکیلوب تحصن ایتمك ایچون

عسكرينه حركت امرینی ویردی . كندوسیده بیندیكی حیوانی دكشدرمك استدكده شدتله دوشه‌رك بوینی قرلقله همشیره زاده‌سی ابو علی حیوان اوزرینه اتوبه کوتورمك استدی ایسه‌ده محاربه‌یه كلانلرك چاتملری جهتیله وقت بوله‌مدیغندن باد اوراده براغیلوب عسكر جبله چكلدی . عربلر بادك بولندیغی یره كلدكلرنده ایچلرندن بریسی طانیقله باشنی كسوب ابو عبدالله‌ه کوتوردی . بادك جثه‌سی موصله جلب ودارالاماره اوكنده صلب اولندیغندن اهالئ موصل « بویله شجیع برآدمك جنازه سنه شو حقارت انسانیته یاقشیرایش دكلدر » دیو عمومیتله قیام کوسترمكله جنازه‌یی صلابه‌دن ایندروب معززاً غسل وتكفین ونمازینی قله‌رق تدفین ایتدیلر .

بادالكردینك عائله‌سی حسنكیفده ایدی . كندوسی مقتول اولدقدن صكره همشیره‌زاده‌سی ابو علی عسكرك برقسمیله حسنكیفه كیدرك بر مصلحت مهمه ایچون دایی‌سی طرفندن كلدیكنه دائر بادك زوجه‌سنه خبر کوندردی . مزبوره ابو علی‌یی قلعه درونه الدقده ابو علی بادك وقوعاتنی وكیفیت وفاتنی بالاخبار مرقومه‌یی كندوسیله ازدواجه اطماع ایتمكله بالموافقه تزوج وحسنكیفی تملك ایلدی . وآز وقتده دیاربكره وبادالكردی یدنده‌كی محلارك

جله سنه مالك اولمغله مذكور (٣٨٠) تاریخنده بنی مروان دولتنی بالتشکیل آمد شهرینی مقر حکومت اتخاذ ایتدی.
(ابوعلی الحسن) بادك مملکتنی ضبط ایله میافارقینه کیتدکده ابوطاهر وابوعبدالله دیاربکر وملحقاتنی ضبط ایتمك مقصدیله کلیتلو عسکر الوب موصلدن حرکت ایلدیلر. ابوعلی ایسه اول وقته قدر امورینه تمامیله انتظام ویرمشیدی. ابوطاهر وابوعبداللهك کلمك اوزره اولدقلرینی ایشتدکده عسکرینی تهیه وظهورلرینه انتظار ایدوب ابوطاهر وابوعبدالله نصیبین جوارینه یتشدکلرنده ابوعلی بالمقابله محاربه وحمدانیلری بوزوب تارمار ایدرك ابوعبداللهی اسیر ایتدکدن صکره حقنده حرمت ورعایت مکمله اجراسیله عودتنه رخصت ویردی. ابوعبدالله برادری ابوطاهرك یاننه واردقده ابوطاهر بتکرار حرب ایچون عسکرینه نظام ویرمکده اولدیغنی کوروب منعنه چالشدی ایسه ده موفق اوله‌مدیغندن ناچار قرنداشنه اتباع ایله ینه ابوعلی اوزرینه کیدرك محاربه ایتدیلر. بودفعه ده حمدانیلر مغلوب ومنهزم وبالتصادف ینه ابوعبدالله اسیر اولدی. احسانه اسائت کوستردیکی ایچون ابوعلی ارتق ابوعبداللهی صالیویرمیوب حبس ایتدی. وابوعبدالله سلطان مصر عزیز بالله العلوی یه مراجعتله استشفاع

وعزیز رجا و شفاعت ایتمکله ابو علی ابو عبدالله‌ی اطلاق ایلدی .

ابو عبدالله طوغریجه مصره کیدرك عزیز جانبندن حلب ولایتنی تقلد و حلبه عزیمتله وفاتنه قدر اوراده قالدی .

ابو طاهر بوزلدقدنصکره اوغلی علی یاننده بولنان بنی نمیر امیری مزعفرله برلکده فرار ایدرکن نصیبینه واردقلرنده بنی عقیل امیری ابو الذواد اوچنیده قتل ایتدردی .

ابو علی بعدالغلبه دیاربکره واروب ضبط و ربطه دوام وحسن اداره‌یی تأسیس ایتدیکی صره‌ده میافارقین شیخ البلدی ابو صقر افکار عصیانه میل واهالی ایله بالاتفاق ابو علی‌یه مخالفت کوستردیکندن ابو علی عسکرله میافارقینه کیدرك یوم عید اولمق مناسبتیله اهالی خارج بلده‌ده واقع مصلاده ایکن میافارقینه کیردی . وابو صقری طوتدروب سورك برجندن اشاغی اتدردی . یاننده‌کی عسکر درحال خارج شهرده‌کی اهالی‌یی صویغه باشلادیلر . سور قپولرینی سد واهالی‌یی درون شهره دخولدن منع ایتدکلرندن هر بریسی برطرفه کیتدی . ابو علی میافارقین ایشلرینی بتوردکدن صکره دیاربکره عودت ایدرکن آمد

شیخ البلدی عبدالبر ابو صقر حقنده کی معامله دن اورکوب اعتماد ایتدیکی معتبرانی جلب ومذاکره ایله ابو علینك ازاله سنی قرارلشدیردیلر . ابو علی مقدمجه حلبده بولنان سعدالدوله نك قزی ست الناسی استیوب نکاح ایتدیکندن دیاربکره کلوب زفاف ایده جك ایدی . عبدالبر دیاربکر اهالیسندن ابن دمنه نام جسوری وعد و تشویق ایله ابو علینك قتلنه سوق ایتدی . ابو علی - اولوقت باب الماء وشمدی - یکی قپو دینلان شهر قپوسندن ایچرو کیررکن تعلیم سابق اوزرینه برطاقم شخاص اوزرینه دراهم نثار ایتدیلر . دراهم کوزینه دوقنماقی ایچون قولنك یکنی یوزینه طوتمسیله برابر یانی صره کیتمکده بولنان ابن دمنه ابو علی‌یی خنجرله اوروب اولدردی . بو وقعه ده حاضر بولنان اهالی ارادسنده بر قاریشقلق کورندیکندن ابن دمنه ابو علینك باشنی قطع ایله جمعیته طوغری اتدقده جمعیت طاغلدی .

بو صره ده اکرادن برجماعت میافارقینه هجوم وضبط ایدرکن ابو علینك برادری ممهد الدوله میافارقینه کتدیکندن اهالی قلعه قپوسنی اچوب ممهد الدوله یی ایچرویه الدیلر . وکندوسنه بیعت ایتدیلر . ممهد الدوله نك اسمی منصور وکنیه سی ابو سعیددر .

عبدالبر ابوعلینك مقتولیتی کوننده دیاربکر حکومتنی ضبط ایله خدمتنه مكافاةً قزینی ابن دمنه یه نکاح ایتمشیدی. ابن دمنه ایسه قتلی کندی ارتکاب ایدوبده حکومتی عبدالبره یدره مدیکندن عبدالبره بر ضیافت کشیده و ضیافتده عبدالبری قتل ایله دیاربکر حکومتنی ضبط ایتدی.

ابن دمنه دیاربکرك سورینی تعمیر وسورك یاننده کندوسی ایچون بر قصر بنا ایدرك ممهد الدوله ایله‌ده اوبوشدیغندن کندوسی آمدده وممهد الدوله میافارقینده حکومت ایلدیلر. شو وقوعاتك هپسی (٣٨٠) سنه‌سنده ایدی.

ابن دمنه مصر سلطانی وروم ایمپراطوری ایله‌ده عقد مصافاة ومدارا وتعاطیٔ هدایا ایله امورنده موفق اوله‌رق (٤٠٢) تاریخنه قدر حال بویله جریان ایتمشدر.

ممهد الدوله اصحابندن واکابر عسکردن شروه‌یی نفس میافارقین حکومتنه واوده متعلقاتندن بریسنی بلده‌نك شحنه‌لکنه تعیین ایتمشیدی.

ممهدالدوله شحنه‌یه بعض مرتبه بغض کوستردیکندن شحنه بونی حس ایدرك ممهد الدوله ایله شروه بیننده نفاقه سعی ایله ارالرینی بوزدی. شروه میافارقین

اعمالندن اتاق (ایجه) قلعه سنده ممهدالدوله یه بر ضیافت کشیده ایدرك ممهدالدوله شو ضیافته حاضر اولدقده شروه نك غدریله مقتول اولدی. (٥ جمادی الاولی فی سنه ٤٠١)

ممهد الدوله نك وفاتی خبری هنوز شایع اولمزدن اول شروه اوجوارده بولنان عم زاده لرینی دخی اورطه دن قالدرمق اوزره مأمورلر چقاروب کندوسی اوکیجه میافارقینه عزیمتله قلعه نك ضبطنه مباشرت ایلدی. قلعه متولیسی خواجه ابوالقاسم ارزن بلده سنده اولدیغندن اناختاری متولیدن الوب کتیرمك ایچون شروه ارزنه بر قاصد کوندردی ایسه ده خواجه ابوالقاسم اناختاری قاصده ویرمیوب برابر اخذایله بالذات میافارقینه کلورکن یاری یولده ممهد الدوله نك مقتولیتنی ایشتدیکندن ارزنه عودت ایتدی.

ممهدالدوله شمس قوجاغنه دوشمکله قرنداشی ابو نصر احمد کندوسیله منازعه ایدرك شمسی قوجاغندن الدیغنی مقدما رؤیاده کوردیکندن بونك اوزرینه حسد ایدرك ابونصری سعرد جانبنه دفع ایتمشیدی. خواجه ابوالقاسم ابو نصری جلب ایلدی.

ابونصر وممهد الدوله وابو علی نك پدرلری مروان

كوزلرينه ضرورت كلوب ابو علينك وفاتندن صكره جنازه‌سنی جلب وارزنده دفن ايله زوجه‌سيله برلكده ابو علينك قبری جوارنده اختيار اقامت ايتمشيدی. خواجه ابو القاسم ابو نصری باباو اناسنك يانه كوتوروب عدالت و حقانيتی التزام ايده‌جكنه تحليف ويمينی اوزرينه قاضی وشهود احضار ايتدكدنصكره ابتدا ارزنی، بعده سائر بلاد دياربكری كاملاً ابو نصره تمليك ايلدی. بو وقوعات هجرتك (٤٠٢) سنه‌سنده ايدی.

(نصر الدوله ابو نصر احمد بن مروان) بلاد مذكوره‌يی تملك واستقلالنی اعلان ايتمسيله برابر شروه‌نك اموری مختل اولدی.

دياربكر اهاليسی ايسه ذاتاً ابن دمنه‌دن بقمش اولدقلرندن ابو نصر قبول عامه ايله دياربكره كلوب ارزن ومیافارقين وسائر بلاد دياربكری ضبط ايلدی. خليفهٔ عباسی قادر بالله طرفندن كندوسنه نصر الدوله لقبيده اعطا اولنمشدر.

(٤١٥) سنه‌سنده وزير ابو القاسم حسين بن علی المغربی موصل حاكمی قراوشك يانه عزيمت ايتمكله خليفه وزير مغربينك تبعيدينی قراوشه يازديغندن وزير مغربی

دیاربکره کیدوب نصر الدوله‌نك خدمت وزارتنه نائل اولدی.

(٤١٦) سنه‌سنده نصرالدوله‌نك اورفه‌یی صورت ضبطی اورفه مبحثده یازیله‌جقدر.

(٤١٨) ده نصرالدوله‌نك وزیری ابوالقاسم حسین بن علی المغربی میافارقینده خسته‌لنوب مرضی مرض موت اولدیغنی حس ایتدکده تابوتنی امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله عنه افندمزك مشهد عالیلرنده دفن ایتملرینی وصیت ومتعاقباً عزم دار اخرت ایلدیکی جهتیله وصیتی اوزره تابوتی مشهده کوندریلوب اوراده دفن ایدلدی. وزیر مشارالیه فضائل وکمالات انسانیه‌ده مشار بالبنان اولوب اشعار رقیقه‌سی عالمپسندایدی. رحمة الله علیه.

(٤١٩) سنه‌سی جمادی الاولاسنده عقیلی بدران بن المقلد برعرب جماعتیله نصر الدوله ممالکندن نصیبین شهرینی تحت محاصره‌یه الدی. نصرالدوله ایکی دفعه بدران اوزرینه سوق ایلدیکی عسکر انهزامه تصادف ایتمکله دفعهٔ ثالثه‌ده سوق ایتدیکی اوچ بیك نفر جری، جسور سواری عسکری نصیبینه کیدوب اوراده‌کی عسکرله برلشدکدن صکره بدران اوزرینه بالهجوم

وقوعبولان قتال شديده بدران عسكريله برابر مغلوب ومنهزم اولەرق فرار ايلدی. نصر الدولەنك عسكری تعقيبنه دوام وينشدكارينی اعدام ايتديلر. بدران قرنداشی قراوشك موصله كلديكنی ايشيدوب بينلرنده اولان اختلاف اوزرينـه برده كنـدوسنی طوپلامغه وقت بولەمقسزين موصله قاچشدر.

غز طائفەسی اذربيجان طرفلرنده درلودرلو فنالق ايتدكدنصكره راست كلدكاری محللری پايمال خسار ونهب وغارت ايده ايده (٤٢٠) سنەسـنده جزيرۀ ابن عمره كلوب رئيسلرندن بوقا وناصغلی رفاقتيله برجمعيت غزيه دياربكر حواليسـنه هجوم ومنصور بن غز جزيرۀ ابن عمرك جانب شرقيسـنده اقامت ايلدی. جزيره محافظی امير سليمان ابن نصرالدوله اورادن بشقه طرفه كتملرينی مصراً طلب ايتدكده موسم شتانك مرورندن صكره هپسی شام طرفنه كتمك اوزره اوطرفده قشلاملرينه مساعده اولنمسنی رجا ايتديلر. بينلرنده مصالحه وقوعبولدی ايسەده طائفۀ مذكورەنك بغايت وحشی ونهاب اولملرندن ناشی امير سليمان مصالحەيه دوام ايدەجكلرينه اعتماد ايدەمديكندن رئيسلری بولنان منصوره برضيافت ترتيب ورئيس مرقوم جزيرۀ ابن عمره كلدكده كرك كندوسی و كرك برابرنجه

کلمش اولانلری امیر سلیمان طوتدروب مقیداً حبس ایتدی. بونك اوزرینه جزیره جوارنده بولنان غزلر طاقم طاقم اوته یه برویه هجوم ایله نهب وغارته باشلادیلر. موصل حاکمی قراوش خبر الدقده عسکر طوپلایوب نصر الدوله نك جزیره حوالیسنده کی عسکری وبشنویه اکرادیله بالاتفاق غزلری تنکیله قیام ایتدی. غزلر غصب ایلدکلری شیلری ردایتمك استمش اولدقلری حالده عساکر مرقومه ینه غزلرك یقه لرینی براقدقلرندن غزلرجان خوفیله قتاله دوام وعربلرك چوغنی قتل ایتدکدنصکره اوکلرینه کلان محللری چکنیه چکنیه دیاربکر طرفلرینه اچلدیلر. نصر الدوله اوغلی امیر سلیمانك یانده محبوس بولنان غزرؤساسندن منصوری جزیرۀ ابن عمردن جلب ایله اطلاق وتلطیف ایتدی ایسه ده حریفلر ینه بیلدکلرندن قالمیوب کیدرك خابور ونصیبین وسنجار حوالیسنی یغما وکوزلرینه ایلشنی قتله دوام ایتدیلر. موصل حاکمی قراوش او جوارده ایکن قورقوسندن موصله قاچدی.

اشبو غز طائفه سی ماوراء النهرده سیار بولنان طوائف عظیمۀ اتراکدن اولدقلری حالده فنالقلری جهتیله یمین الدوله کلیتلو عسکرله بونلری بالتنکیل ماوراء النهردن چقارتمشیدی. طاغلدقدن صکره اذربیجان وتبریز وهمدان

وارمنیه طرفلرنده هردرلو فنالقلر ایتدکدنصکره دیاربکر وموصل حوالیسنه کلوب بالاخره قراوشك سیف تدمیریله مضمحل اولدیلر . موصلده‌کی فنالقلری وقراوشك غلبه‌سی (بنی مسیب) مبحثنده تفصیل اولنه‌جقدر انشاالله تعالی

موصل حاکمی قراوشك قزی نصرالدوله‌نك زوجه‌سی اولدیغی حالده بینلرینـه امتزاجسزلق دوشدیکندن قراوش قزینی موصله جلب ایتمشیدی . قراوش قزینك صداقی اولان یکرمی بیك دینارك ارسالنی و نفقه‌سنه مقابل جزیرهٔ ابن عمرك کندویه ترکیله نصیبینك دخی قرنداشی بدرانه اعطاسنی نصرالدوله‌یه یازدیغندن بو بابده وقوعبولان مخابره‌دن بر نتیجه حاصل اولمدیغنه بناءً (٤٢١) تاریخنده قراوش ایکی فرقه عسکر ترتیبیله برینی جزیره‌یه ، دیکرینی بدران رفاقتیله نصیبینه سوق ایدوب خیلی وقت محاصره ومحاربه ایتدیلر ایسه‌ده استیلا ایده‌مدیلر . وعسکرك ایکی فرقه‌سنده‌ده فتور کلدیکندن متفرق اولدیلر . نصرالدوله مکارم اخلاق اصحابندن اولدیغی جهتله بدران تمنی ونیاز طریقیله مراجعت ایتمکی بالتصور میافارقینه کیدرك نصرالدوله‌یه بالذات عرض نیاز ایلدی . نصرالدوله نصیبینی بدرانه بالتوجیه زوجه

سنك صداقی اولمق اوزره اون بشبیك دینار دخی قراوشه کوندردی ·

(٤٢٢) تاریخنده نصرالدوله‌نك عسکریله روملر اورفه‌ده محاربه ایدوب حران صاحبی ابن وثاب نمیری توسطیله بینلرنده مصالحه منعقد اولدی ·

(٤٢٣) سنه‌سنده ارمنیه اهالیٔ نصرانیه‌سی او حوالیدن مرور ایدن حجاج مسلمینه تعرضله مالّرینی یغما ایلدکلرندن نصر الدوله جزیره نائبی اون بیك قدر عسکرله اوزرلرینه سوق ایدوب محاربه ومغصوباتی رد ایله کلیتلو اموال اغتنام ایلدی · (٤٢٤) ده اهالیٔ مرقومه ینه حجاجه تسلطله فناقلرده بولندقلرندن نصر الدوله‌نك عسکر سوقنه قیامنی ایشتملریله برابر غصب ایلدکلری شیلری اعاده وطلب عفو وامان ایلدکلرینه مبنی تأمینات لازمه النه‌رق استیصاللرندن صرف نظر قلندی ·

(٤٢٦) ده ابن وثاب نمیری روملرله بالاتفاق عربلردن وروملردن مرکب برجمعیت عسکریه ایله نصرالدوله‌نك ممالکنه هجوم و بعض فناقلره تصدی ایلدکلرندن نصر۔ الدوله دخی برجمعیت عسکریه تجهیزینه قیام ایله برابر روملرك مصالحه‌یه مغایر بویله حرکات تجاوزیه‌لرندن طولایی روم ایمپراطورینی مؤاخذه ایتدیکندن جمعیت

مذكورەيه موصلدن وحوالی متجاورۀ سائرەدن التحاق ایدن عساکر پك بیوك بر اردو تشكيل ايلدی . روملو علیهلرنده برغزای عمومی قپوسی اچلمغه استعداد کورندیکی صرەدە ایمپراطور حادثۀ مذكورەكندی امر ومعلوماتندن خارج اولدیغنی مع التحليف نصرالدولەیه اشعار ورسائل مخصوصه ایلەبرطاقم هدایای ثمینه دخی ارسال ایلدیکندن بینلرنده سلم ومصافات عودت ایدرك عساکر مجتمعه طاغیدلدی .

(٤٢٧) سنه‌سنده اذربیجان وخراسان وطبرستان وسائر بلاددن حج شریفه عزیمت ایدن حجاج اوزرینه ارمنیه حوالیسنده وسطان وآنەدە بولنان طائفۀ ارمنیەنك سناسنه طاقملریله سائر خرستیانلر برلشوب هجوم وبر طاقنی قتل وسبی ایله اموال واشیالرینی یغما و انواع مظالمه اجترا ایتدكلرندن نصرالدوله جانبندن اوزرلرینه عسکر سوق اولندی .

سناسنه رئیسی وسائر رؤسای خرستیان عرض دخالتله الدقلری اسرا واشیایی رد وضایعاتی تضمین ایلدكلرندن مصالحه ایدلدی .

(٤٣٧) تاریخنده وزیر مشهور احمد المنازی میافارقینده وفات ایلدی . مشارالیه وزیر مغربینك وفاتندن

صکره نصر الدولهیه وزیر اولمشیدی. علوم عالیه وفضائل وکمالات عمومیهده صاحب یدطولی ایدی. دیاربکر ومیافارقینده بر کتبخانه یاپدروب درونلرینه کتب کثیره ونفیسه وضع ایله هر بریسی ایچون اوقاف کافیه تخصیص ایتمشیدی. رحمة الله علیه.

مقدما حلبده ناظر دیوان ایکن بالاستعفا کلوب مدینهٔ آمدده اقامت ایتمش اولان فخرالدوله مؤیدالدین لقبیله معروف محمد بن جهیر الثعلبی نصرالدوله طرفندن مسند وزارته تعیین ایدلدی. فخرالدوله عقل وحزم ورأی وتدبیر صائب اصحابندن ایدی. نصرالدولهنك وفاتنه قدر خدمت وزارتده دوام ایلدی.

ابن خلکان دیرکه نصرالدوله وفخرالدوله بر کون برلکده اوطوررکن بر منجم یانلرینه کتمشیدی. نجوم ایله بعض شیلره حکم ویردیکی صرهده نصرالدولهیه «نعمت واحسانکله متنعم اولان برذات عاقبت اولادیکهغدر واهانتله دولتك انقراضنه سبب اولهجقدر» دیدیکندن نصرالدوله برساعت قدر تفکر ایتدکدن صکره باشنی قالدروب «اکر بوسوز صحیح ایسه دیدیکك ذات بو شیخدر» دیو فخرالدولهیه اشارت ایتدی. بعده یوزینی فخر الدولهیه چویروب اولادی حقنده بعض وصایاده

بولندی. اخرالامر بنی مروان حکومتی فخرالدوله‌نك غدریله منقرض اولمشدر.

(٤٣٩) ده بلاد دیاربکردن معدود رأس العین حوالیسنده اصفر تغلبی نامنده برشخص ظهور ایدوب شونی بونی اغوا وباشنه پك چوق اشخاص جمع ایله نواحیٔ رومه غزا ایلدی. کلیتلو غنائم اله کتیردکدنصکره حدیثه‌یه عزیمتله امورینه تقویت ویردی. تکرار روم نواحیسنه اقین ایدرك هجوم سابقنك اضعافنی اجرا ایله سبایا وغنائم اولقدر چوغالدی‌که مغتنمات قیمتلرندن پك اشاغی صاتلمغه باشلادی. شخص مرقومك شوکتی روم اوزرینه بربارکران اوله‌جق درجه‌ده اغرلشدیغندن ایمپراطور نصرالدوله‌یه مراجعتله مؤاخذه وشوحاللر کندوسنك رخصتیله ایسه میانه‌ده اولان مصالحه منفسخ اولمش اوله‌جغندن کندوسیده اکا کوره حرکت ایتمك اوزره اخبار کیفیت ایدلمسنی اشعار ایلدی. نصرالدوله شخص مرقومله اصحابنی مؤاخذه‌یه باشلادقده وقوعات مذکوره‌نك بادیسی روملر اولدیغنی و انلر اوزرلرینه هجوم ایلدکلرندن کندولریده مقابله ایتدکلرینی جواباً بیان ایلدیلر ایسه‌ده نصرالدوله شخص مرقومی طوتدروب مقیداً حبسله روملری اسکات ایتدی.

سنهٔ مرقومه ذی القعده سنده عمید الدوله ابو سعد محمد بن الحسین بن عبد الرحیم جزیرهٔ ابن عمرده وفات ایلدی. مشار الیه جلال الدوله نك وزراسندن اولوب شاعر ماهر ایدی.

(٤٤٧) تاریخنده جزیرهٔ ابن عمر محافظی بولنان ابو الحرب امیر سلیمان بن نصر الدوله ایله اکراد بختیه رئیسی امیر موسك ارالرنده اختلاف ظهور ایلدی. امیر سلیمان بالمخابره امیر موسكه بعض مرتبه تأمینات اعطاسیله نصر الدوله نك همشیره زاده سی و اکراد بشنویه رئیسی امیر ابو طاهرك قزینی امیر موسكه تزویج مراد ایتدیکندن عند الطلب ابو طاهر موافقت ایتمكله تزویج ایدلدی. امیر موسك قلبنده حاصل اولان اطمئنان اوزرینه امیر سلیمانك یاننه واردقده امیر سلیمان ارتکاب غدر ایدرك امیر موسكی قبض وحبس ایتدی. او صره‌ده سلجوقی سلطان طغرل بك روملرله غزا ایچون جزیره حوالیسنه کلدکده بو ماده‌یی ایشیدوب کرك نصر الدوله‌یه، کرك امیر سلیمانه امیر موسك حقنده شفاعت کوستردی ایسه‌ده امیر سلیمان امیر موسكك وفات ایتمش اولدیغی جوابنی ویردی. بو کیفیت ابو طاهر البشنوینك ناموسنه دوقندیغندن نصر الدوله‌یه و امیر سلیمانه «مادام

كه سزك مراديكز موسكى قتل ايتمك ايدى بو فجيعه
ايچون بنم قزيمى وسيله ايدوبده خلق ايچنده ناموسمى
اخلال ايتمالى ايديكز » ديو تحرير ايله كوجنديكنى كوستر-
ديكندن ابو حرب ابو طاهردن خوفه داهب اولوب
ابو طاهرى تسميماً قتل ويرنه اوغلى عبيداللهى اكراد
بشنويه اوزرينه رئيس تعيين ايتدى . امير سليمان شو
حادثه نك سؤ تأثيرينى ازاله ايچون عبيدالله بن ابى طاهره
خيلى مودت اظهاريله قلبنى جلبه چالشدى ايسه ده
ايكيسنك ملاقاتنه لزوم كورنديكندن عبيدالله فنك قلعه-
سندن نزول وامير سليمان يانته برقاچ نفر الهرق عبيد-
اللهك اولديغى محله عزيمت ايتدكده عبيدالله امير سليمانى
قتل ايلدى . شو وقعه اوزرينه نصرالدوله اوغلى
نصرى جزيرهٔ ابن عمر محافظه سنه بالتعيين قرنداشنك
انتقامنى المغى تنبيه ويانته عسكر دخى ترفيق ايتدى .
امير قريش بن بدران بو قاريشقلقدن استفاده املنه دوشه-
رك جزيرهٔ ابن عمرى ضبط ايتمك ايچون اكراد بختيه
وبشنويه ايله بالاتفاق نصر بن نصرالدوله ايله قتاله
ابتدار ايلديلر . ارالرنده خيلى محاربه لر وقوعبولدى
ايسه ده بالاخره قريش مجروح ومغلوب اولوب جزيرهٔ
ابن عمر نصرك يدنده قالدى .

(٤٤٨) تاریخنده سلجوقی سلطان طغرل بك دیاربکر حوالیسنه وبعده جزیرهٔ ابن عمره کیدرك اورایی محاصره ایلدی. نصرالدوله خبرالدقده بذل اموال ایله ممنونیتنی استحصال ایتدیکندن سلطان مشارالیه جزیرهٔ ابن عمردن صرف نظرله عزیمت وموصلی استیلا ایتدی.

مشارالیه نصرالدوله ابو نصر احمد بن مروان الکردی سنی سکسانی متجاوز اولدیغی حالده (٤٥٣) سنه‌سی شوالنك یکرمی طقوزنجی کیجه‌سی میافارقینده وفات ایدوب خارج شهرده محدثه نامیله بنا ایتمش اولدیغی رباط مقبره‌سنده دفن اولنمشدر. رحمة الله علیه.

مدت حکومتی اللی ایکی سنه‌در. زمان حکومتنده عمومی عدالتله خشنود ایدرك شرعشریفدن ایرلمامش ودائرهٔ حکومتنده‌کی ثغوری اعمار ایله زیر دستنده اولان اهالینك اسایش واستراحتلرینی اکمال ایتمشدر. نائل اولدیغی تنعمه معاصری بولنان ملوکك هیچ بریسی نائل اولمیوب دائره‌سنده‌کی اتباع وخدمه‌دن بشقه بشیوز خادم مملوك وبشربیك دیناره آلنمش برقاچیوز مغنیهٔ حسناسی وارایدی. مصره‌اشجیلر ارسالیله اطعمهٔ نفیسه تعلم ایتدروب خوان احسانی ارباب احتیاجه هروقت اچق بولندرمشیدی. چفتلکاری محصولاتندن قیش

موسملرنده طرف طرف طیوره دانه‌لر سرپدرر وقوشلریده دانه‌چین احسانی ایدرایدی. علماو صلحایه رعایت تامه‌سی وارایدی. اکثر کیجه‌لرده جواری مغنیه‌نك نغماتی ایله اکلنور ویاری کیجه‌یه قدر ذوقیله مشغول اولورکن هیچ بر وقت صباح نمازینی فوت ایتمامشدر. زمان حکومتنده بارکاهی مقصد علما اولدیغندن هر طرفدن اصحاب فضائل کلوب احساننه مظهر اولورلر ایدی.

ابو عبدالله الکارزونی دخی بوجمله‌دن اولوب دیاربکرده مذهب شافعی بوندن منتشر اولمشدر.

نصرالدوله‌نك وفاتنده سلطنت ایچون اوغلی نصر وسعید آرالرنده اختلاف وقوع بولدی. وزیر فخرالدوله بن جهیر نصر ایله اتفاق ایدرك محاربه‌لردن صکره غلبه نصرده قالدیغندن نصر میافارقین وسعید دیاربکر حکومتنی ضبط ایتمك اوزره ایش قرار بولدی.

(سعید بن نصرالدوله) درتیوز اللی اوچ تاریخنده دیاربکرده مسند نشین حکومت اولمشدر. بنی مروان دولتنك وزارتنده مستخدم فخرالدوله بن جهیر (٤٥٤) سنه‌سنده بغدادله بالمخابره اوراجه وزارتك طریق استحصالی تسهیل ودردست ایتدیکندن فخرالدوله‌یی جلب ایتمك اوزره خلیفه القائم بامر الله طرفندن ارسال

اولنان کامل طرادانزینی رسول صفتیله میافارقینه کلوب فخرالدوله‌یی کوتورمکه مأمور اولدیغنی کتم ایتمشیدی. عودتنده فخرالدوله تشییع بهانه‌سیله میافارقیندن برلکده چقوب بغداده طوغری اچلدیغنی نصره خبرویرلر. دردستی ایچون نصر ارقه‌لری صره کتدی ایسه‌ده یتشه‌مدیکندن میافارقینه عودت ایلدی.

دیاربکر حکومتنده بولنان سعید بن نصرالدوله (٤٥٥) تاریخنده وفات ایتکله دیاربکه حکومتنیده نصر بن نصرالدوله ضبط ایتدی.

(نظام الدین ابو القاسم نصر بن نصرالدوله) سنهٔ مذکوره‌ده دیاربکرده مسند نشین حکومت اولوب مدتی اون‌یدی سنه امتداد و (٤٧٢) تاریخنده وفات ایلدی.

(منصور بن نصر) پدرندن صکره دیاربکرده جانشینی اولدی.

سابقا نصرك ونصرالدوله‌نك واوتاریخده بغداد خلیفه‌سنك وزارتنده بولنان فخرالدوله بن جهیری (٤٧٦) تاریخنده خلیفه وزارتدن عزل ایتدیکندن وزیر مشارالیه ملکشاه سلجوقینك طلبی اوزرینه فاملیاسنی الەرق یانته کتمشیدی. ملکشاه احترامات فائقه اجراسیله برابر دیار- بکری بنی مروان یدندن أخذ ایتمك وخطبه وسکه نامنه

اولمق اوزره بنی مروان یدنده‌کی ممالکی فخر الدوله‌یه بالتوجیه خلعت اکسا وطبل وعلم اعطا ایلدی.

فخر الدوله دیاربکره طوغری یوریمك استدی ایسه‌ده قلعه‌نك متانتی جهتیله ضبطی قولای اولمدیغنی بیلدیکندن اوغلی زعیم الرؤسا ابوالقاسم ایله جناح الدوله‌یی مملکتك مزروعاتنی وباغلرینی قلعه مأمور ایتدی.

دیاربکر صاحبی منصور مقاومت ایده‌میه‌جکنی اکلادیغندن موصل حاکمی شرف الدوله‌یه مراجعتله دیاربکری کندوسنه ترك ایتمکی وعد وفخر الدوله ایله مقابله ایچون طلب معاونت ایلدی. (٤٧٧) ده شرف الدوله عسکرله فخر الدوله اوزرینه یوریدی. فخر الدوله محاربه ایتمك استمدی. لکن امیر ارتق قومانداسیله ملکشاهك سوق ایتدیکی عسکر محاربه ایدرك شرف الدوله‌یی قاچرمقله فخر الدوله بر طرفدن قلع مزروعات ودیکر طرفدن سائر تشدیدات ایله خیلی وقت دیاربکری محاصره‌یه دوام ایلدیکندن اهالی مضایقهٔ عظیمه‌یه کرفتار اولوب نصرك زماندن برو دیاربکرده استخدام اولنان مأمورین نصرانیه‌نك اهالئ مسلمه‌یی پك چوق ازعاج ایتدکلرندن طولایی اهالینك منصور حقنده نفرت عمومیه‌لری دخی او مضایقه‌یه منضم اولمغله ابوالحسن نامنده بر

شخصك توسطیله (٤٧٩) سنه‌سی محرمنده فخرالدوله دیاربکره مالك اولدقدنصكره میافارقینك ضبطنه قیام ایدرك سنهٔ مذکوره جمادی الاخره‌سنك التنجی کونی میافارقین اهالیسی بلده‌لرینی زعیم‌الرؤسایه تسلیم ایلدیلر. بلاد بنی مرواندن جزیرهٔ ابن عمر دخی سنهٔ مذکوره‌ده فخرالدوله طرفندن ضبط اولنه‌رق بنی مروان الکردی دولتی شوتاریخده منقرض اولدی. مدتلری طقسان طقوز سنه‌در.

منصور حکومت الندن چقدقدنصكره جزیرهٔ ابن عمره فرار وبر یهودینك خانه‌سنده اختفا ایدرك (٤٨٩)ده وفات ایتمشدر. کندوسی شجاعتده یکتا ایکن عدم موفقیتی کمال بخل وخستندن نشئت ایتدیکی مضبوط تواریخدر.

(دیاربکرك بقیهٔ احوالی)
(٤٧٩ - ٤٨٧)

فخرالدوله محمدبن جهیر نعمتیله متنعم اولدیغی بنی مروان الکردی حکومتنی محو ایله (٤٧٩) سنه‌سنده دیاربکره مالك اولدی ایسه‌ده دیاربکر حکومتی پك از وقت عهده‌سنده قالوب ینه سنهٔ مذکوره‌ده ملکشاه

سلجوقی کندوسنی عزل ایله العمید ابی علی البلخی‌یی دیاربکره والی تعیین ایتدی.

(٤٨٦) سنه‌سنده ابراهیم بن قریشك موصلی استیلا.سیله عربلر ارالرنده وقوعبولان اختلال اوزرینه سلاطین سلجوقیه‌دن دمشق صاحبی تتش بن الب ارسلان عسکرله موصل حوالیسنه کیدرك اعمال موصلدن مضیع نام محلده حرباً ابراهیمه غلبه وموصلی استیلا ایتدکدنصکره دیاربکر حوالیسنه عزیمتله میافارقین شهرینی ودیاربکرك سائر بعض ملحقاتنی استیلا ایتمشدر.

سلطان مشارالیه (٤٨٧) تاریخنده دیارجزیره‌دن حران ورهایی بعدالاستیلا دیاربکر شهرینی دخی ضبط ایتمکله امراسندن ابراهیم بن ینال الترکمانی‌یه اعطا ایلدی.

(دیاربکرده ال ینال حکومتی)

(٤٨٧ – ٥٧٩)

مشارالیه ابراهیم بن ینال سلجوقی تاج الدوله تتش طرفندن ذکر اولندیغی اوزره (٤٨٧) سنه‌سنده دیار بکر حکومتنه تعیین اولنمشدر.

(٤٨٨) ده سلطان برکیارق ایله تتش ارالرنده حرب وقوعیله تتش مقتول اولوب قبل الوفات اوغلی

ملك رضوانه اطاعت ایتملرینی اصحابنه وصیت ایتمش ایدی. رضوان نواحیٔ عراقدن هیت حوالیسنده ایکن باباسنك خبر وفاتنی الوب حلب وسائر ملحقاتنده امرادن اکثرینك اطاعتنی تحصیل ایلدیکی صره‌ده دیار بکری استیلا ایتمك ایچون امراسنك تسبیبیله آمد شهرینه متوجهاً کیدرکن بلاد جزیره‌دن سروج شهرینی اول باول استیلا مراد ایلدکده امیر سقمان بن ارتق دها مقدم سروجی ضبط ایلدیکنی استخبار ایدوب اول اثناده روملرك یدلرنده بولنان رها شهرینی دائرهٔ استیلایه الدی ایسه‌ده دیاربکرك ضبطنه موفق اوله‌مدی.

(٤٩٦) سنه‌سنده سلجوقی سلطان محمدله برکیارق ارالرنده اذربیجان طرفلرنده محاربه وقوعیله سلطان محمد منهزم اولدیغندن امیرمحمد بن مؤید الملك ایله برلکده دیاربکره عزیمت وامیر ابراهیم بن نیال سلطان مشارالیهه اطاعت ایلدی.

(٤٩٧) ده سلاطین سلجوقیه‌دن قلیج ارسلان بن قتلمش دیاربکری استیلا مقصدنده بولندیغی سلطان محمدك مسموعی اولدقده جزیره حوالیسنه عزیمتله امرایی جمع ومذاکره ایدرك قلیج ارسلان ایله مدافعه‌یه امیر ایاز ایله حله حاکمی صدقه‌نك تعیینی تسبیب اولندی ایسه‌ده

بعض اسباب اوزرینه امیر ایازك مقتولاً وفاتی وقوع بولمش وسلطان محمد دیاربکری محافظه‌یه موفق اوله‌مدیغندن امیر ابراهیم قلیج ارسلانك دائرهٔ اطاعتنه داخل اولمشدر.

(٥٠٠) تاریخنده سلطان قلیج ارسلان موصلی ضبط ایتمك مقصدیله ترتیب ایلدیکی عسکر ایچون امیر ابراهیم بن ینال ایله خرپوت حاکمی امیر محمد بن چبقدن استعانه ایلدیکندن ایکیسیده دائرهٔ حکومتلرندن عسکر طوپلایوب معاونتلریله قلیج ارسلان موصلی ضبط ایتدی.

دیاربکر حاکمی ابراهیم بن ینال (٥٠٣) سنه‌سنده وفات ایدرك اوغلی امیر بیسان جانشینی اولدی.

امیر ابراهیم سوء سیرتله موصوف اولدیغندن اهالی اداره‌سندن متأذی اولدقلری جهتیله پك چوق خانه‌لر ممالك سائره‌یه هجرت ایتمشلر ایدی. اوغلنك حسن سلوك واداره‌سندن ناشی مقدما نقل خانه ایدنلر وطنلرینه عودت ایلدیلر.

(٥١٠) تاریخنده دیاربکر حوالیسنده امطار منقطع اولوب درت سنه قحط وغلا ممتد اولدی.

(٥١٦) تاریخنده دیاربکر ملحقاتندن قلعهٔ ذی‌القرنین

(ارغنی قلعه‌سی) جوارنده نحاس معدنی ظهور ایتدی. معدن مذکور موقعنده اولوقته قدر معموریتدن اثر اولمدیغی حالده اندن صکره معدن مناسبتیله عمله استعمال واسکان اولندیغندن اوراده بر بیوکجه قصبه تشکل ایتمشدرکه شو قصبه الیوم ارغنی معدنی سنجاغنک متصرف مرکزیدر.

(٥١٨) سنه‌سنده ملاحدهٔ اسماعیلیه طائفه‌سنک کوستردکاری فنالقلر اوزرینه مدینهٔ آمد اهالیسی بالاتفاق طائفهٔ مذکوره اوزرینه هجوم ایدرک یدییوز آدم قتل ایلمدیلر.

(٥٢٠) تاریخنده اهل صلیب شام حوالیسنده واقع مرج الصفر نام محله نزول ایله تجاوزات شدیده‌ده بولندقلرندن دمشق حاکمی طغتکین اتابک دیار بکردن استمداد ایتمکله دیاربکر حاکمی طرفندن سوق اولنان اهالی وترکمان عسکری شامه عزیمت و بالمحاربه افرنجلره غلبه ایتمشلردر.

بوندن صکره امیر بیسان وفات ایدرک یرینه اوغلی امیر نورالدین دیار بکرده حکمدار اولمشدر.

(٥٢٨) ده موصل حکمداری عماد الدین زنکی ماردین حکمداری تیمورطاش حسام الدین ایله بالاتفاق

مدينهٔ آمد اوزرینه هجوم ایله شهری محاصره‌یه الدیلر. دیاربکر حاکمی حسنکیف حاکمندن استعانه ایتمکله حسنکیف حاکمی رکن الدوله داود بن سقمان معاونت ایچون دیار بکره طوغری کلدی ایسه‌ده دیار بکر پیشگاهنده عماد الدین و تیمور طاش مقابله و مدافعه ایدرك رکن الدوله منهزماً عودت ایتدی. لکن شهرك محاصره‌سی چوق زمان ممتد اولوب ضبطه موفق اوله‌مدقلرندن عمادالدین زنکی و تیمورطاش حسام‌الدین نائل غرض اولمقسزین محاصره‌یی ترك ایله کیدرك بلاد دیار بکردن صاور قلعه‌سنی محاصره و ضبط ایتدیلر. او تاریخدن صکره صاور قلعه‌سی ماردین ملوکنك یدلرنده قالدی.

(٥٣٥) ده امیر نورالدین فوت اولوب یرینه اوغلی امیر مریدالدین دیار بکرده مسند نشین حکومت اولدی.

(٥٣٨) ده عمادالدین زنکی بلاد دیار بکردن طنزه (بشیری) و سعرد و خیزان وذی‌القرنین قلعه‌لرینی ضبط ایتدکدن صکره آمد شهریله هانی قصبه‌سنی محاصره ایلدی. محاصره خیلی وقت اوزایوب بودفعه‌ده آمدی ضبطه موفق اولمقسزین عودت ایتدی.

(٥٢٩) ده عمادالدین بتکرار آمدی محاصره ایتمش ایسه ده ینه ضبط ایده مامشدر.

امیر مریدالدین (٥٥١)ده وفات ایدوب یرینه اوغلی ابوالقاسم امیرکمال الدین و (٥٥٣) ده امیرکمال الدین دخی فوت اولمغله اوغلی امیر قاسم و (٥٦٢) ده امیر قاسمك اوغلی امیر بیسان و (٥٦٨)ده امیر بیسانك اوغلی امیر بهاءالدین دیاربکرده حکمدار اولدی.

(٥٦٩)ده بهار موسمنده دیاربکر وجزیره ده شدتلی یغمورلر یاغوب قرق کون ممتد اولدیغندن ایام مذکوره ظرفنده ایکی دفعه کونش یوزی کوریله بیلدی. یغمورلرك کثرت نزولندن پك چوق ابنیه منهدم اولوب نفوس کثیره بنالرك التنده قالمشدر.

سلطان صلاح الدین یوسف بن ایوب حسنکیف حاکمی نورالدین محمد ایله میانه لرنده تقرر ایدن اتفاق اوزرینه مدینهٔ آمدی ضبط ونورالدینه اعطا ایده جکنی وعد ایتمشیدی. (٥٧٨) سنه سی شهر ذی الحجه سنك اون یدنجی کونی عسکرله کلوب دیاربکر شهرینی محاصره ایلدی.

دیاربکر حاکمی امیر بهاءالدین ابن بیسان مدافعه ده سوء تدبیر کوستروب شهرك انبارلرنده بر ملیون التونلق ذخیره موجود ایکن اهالی یه ذخیره واقچه ایله معاونت

کوسترمدی. یوز کوسترن مضایقهٔ شدیده اوزرینه اهالی محافظه‌یه دوام ایتمك ایچون ذخیره ایسته‌دیلر ایسه‌ده « سز کندی نفسکزدن محاربه ایدیکز » دیو جواب ویردی. مقربلری امیر بهاء الدینه « بو مناسبتسزلك ملك موروثکزك یدیکزدن چیقمه‌سنی موجب اولور » دیو اخطار و نصیحتده بولندیلر ایسه‌ده فائده ویرمدی. سلطان صلاح الدین شهرك اطرافنه منجنیقلر وضعیله محاصره‌یی تشدید واهالی‌یی تضییق ایتدی. سورك رصانتی جهتیله ضبطی ممکن اوله‌مدی.

سلطان هر درلو عدالت واحسانده بولنه‌جغنی وجمله‌یی ممنون ایده‌جکنی بالواسطه اهالی‌یه تبلیغ ایدوب ترکمانلرك دیاربکرده امتداد حکومتلریله برابر واردات مملکتی امیر بهاء الدین حقوق شخصیه‌سی کبی اغتصاب وادخار وسوء سیرت وخسته‌له هر درلو مشکلاتی اهالی اوزرینه ترك ایدوب کندوسی ذوقنه باققده اولمسی ذاتاً عمومی دلکیر وسلطان صلاح الدینك حسن حال وعدالتنك طرف بطرف شیوعی جمله‌یی معناً تسخیر ایتمشیکن اهالی ینه امیر بهاء الدینه انسانیت اوله‌رق محاصره‌ده انواع بسالت وفداکاری اختیار ایده‌یورلر ایدی. انك درجهٔ نهایه‌ده خست وارتکابیله الجـه وذخیره‌جه اعانه‌ده

بولنمامسی حقنده نفرت عمومیه‌یی تشدید ایلدیکندن سلطان صلاح الدینك تکلیفنی قبول واطاعتنه ممنونیت ارائه ایتمکه باشلادیلر.

امیر بهاء الدین ایش الدن چیقدیغنی کوروب عقلی باشنه کلدی ایسه‌ده ارتق هر نه تدبیره تشبث ایتسه صره‌سی کجدیکنی آکلامغله (٥٧٩) سنه‌سی محرمنده امان ایله دیاربکر شهرینی سلطان صلاح الدینه بالتسلیم سلطان مشارالیه دخی وعد سابق وجهله دیاربکری دولت ارتقیه ملوکندن نور الدین بن محمد بن قرا ارسلان بن داود بن سقمان بن ارتقه اعطا ایتدی. وامر تسلیم وتسلم بعدالاجرا سلطان مشارالیه اهالینك اشراف ومعتبرانی تلطیفات ورعایت مخصوصه وهدایای کثیره ایله ممنون ایلدی.

ال ینال دینلان وذکر اولنان ترکمان طائفه‌سنك دیاربکرده حکومتلری طقسان ایکی سنه‌دن عبارتدر.

ملوك ابو یه‌نك ضبطنه قدر دیاربکر ارتقیه دولتنك سقمانیه شعبه‌سی یدنده قالمشدرکه بونلرك صورت اداره‌لرینی وشعبهٔ مذکوره‌نك وقایعنی بروجه‌آتی تفصیل صره‌سنده بیان ایده‌جکز ان شاالله تعالی.

(حسنكيف ودياربكر وماردينده حكومت)
(ايدن ارتقيه دولتي)

شو دولتك ايكی شعبه‌سی اولوب بریسی حصن كيفا (حسنكيف) ودياربكرده وديكری ماردينده حكمفرما اولمشدر . بونلرك فروعندن بعض ذوات دخی خرپوتده حكومت ايلديلر .

ارتقيه دولتنك منسوب اولديغی ارتق تركمان طائفه سندندر . باباسنك اسمی اكسك ياخود اكسب اولديغی ابن خلكانده وطوغريسی اكسك ايدوكی ابو الفدانك تاريخنده محرردر .

ماردينلی عبدالسلام افنديك ام العبر نام تاريخچه سنده‌كی روايته نظراً امير ارتقك مسقط رأسی ماوراء النهرده شهرمان نام قريه اولوب باباسی اكسك بن ايلغازی بن داوددر . اوائل حالنده سلطان الب ارسلان سلجوقينك اردوسنده بر عسكر ايدی . غزالرده خدمتله ارتقا ايده ايده سرعسكر اولدی .

بنی مروان الكردی مبحثنده ذكر اولنديغی اوزره سلطان ملكشاه سلجوقی دياربكری فخر الدوله محمد بن جهيره توجيه ايدرك (٤٧٧) تاريخنده دياربكر اوزرينه

عسکر سوق ایلدیکی صره‌ده امیر ارتقی دخی بر قوهٔ عسکریه ایله شرف الدوله مسلم اوزرینه سوق ایتمش وشرف الدوله موصلدن دیاربکره فرار ایلدیکندن امیر ارتق بالتعقیب دیاربکری محاصره‌دن صکره شرف الدوله‌دن خیلی اموال اخذیله دردستندن صرف نظر ایلمشیدی.

امیر ارتق او معامله اوزرینه ملکشاه سلجوقیدن خوفه ذاهب اولدیغندن برده یانه کتمیوب شامده بولنان سلجوقی تاج الدوله تتشك یانه کتمکله تاج الدوله طرفندن قدس حکومتنه تعیین ایدلدی.

بش سنه قدر قدس حکومتنده بولندقدن صکره اوراده وفات ایدرك قدس حکومتی اوغللری سقمان وایلغازی‌یه انتقال ایتدی. (٤٩٠) سنه‌سی شعباننده خلیفهٔ مصر علوینك امیر الجیوشی افضل قدسی استیلا ایلدکده امیر سقمان رها (اورفه) یه کیدرك اوراده مقیم اولمش وامیر ایلغازی بغداده عزیمتله سلطان محمد سلجوقی طرفندن بغداد شحنه‌لکنه تعیین قلنمشیدی. دولت سلجوقیه مبحثنده تفصیل اولنه‌جغی وجهله تاج الدوله تتش ری قربنده مقتول اولدقدن صکره اوغلی رضوان هیئت طرفنده ایکن باباسنك وفاتی خبرینی الوب حلبه

و اورادن دياربكره طوغرى حركت ايلديكى صره‌ده سروجى استيلا قصدينه دوشديكندن اورفه‌ده بولنان امير سقمان سبقتله دها اول سروجى ضبط ايلدى . ورضوان دياربكره كتميوب اورفه‌يى استيلا ايتدى .

(٤٩٤)ده جزيرهٔ ابن عمر حاكمى شمس الدوله جكرمش موصلى استيلايه قيام ايلدكده موصل اهاليسنك طلبلرى اوزرينه حصنكيف عاملى بولنان موسى التركمانى كيدرك موصلى ضبط ايلدى . شمس الدوله حصنكيفه تابع نصيبينى الدقدن صكره يوزينى موصله چويرديكندن موسى التركمانى عسكرله مدافعه‌يه چقدى . لكن عسكرى كندويه مخالفت وشمس الدوله‌يه اتباع ايلدكلرندن مقابله‌يه قوتى قالميوب موصله عودت ايتمكله شمس الدوله جكرمش بالتعقيب موصلى تحت محاصره‌يه الدى . محاصره خيلى وقت اوزاديغى جهتله موسى بيوك مضايقه‌يه تصادف ايلدى . سروج حاكمى اولوب او اراليق دياربكره كلمش اولان امير سقماندن استمداد وحصنكيفى كندويه ترك ايده‌جكنى وعد ايلديكندن امير سقمان موسايه معاونت ايچون عسكر استصحاب وموصله طوغرى شتاب ايلدكده شمس الدوله اورادن چكيلوب موسى امير سقمان ايله لاجل الملاقاة موصلدن حركت ايتدكدنصكره كواثا قريه‌سى

جوارینه وصولنده عسکرندن برجماعت اوراده کندوسنی قتل ایلدیلر.

موسانك وفاتنی بعدالاستماع امیر سقمان کیدرك حسنکیفی وشمس الدوله جکرمش موصلی ضبط ایتدی.

(٤٩٦) تاریخنده سلجوقی سلطان برکیارق امیر ایلغازی‌یی بغداد شحنه‌لکندن عزل ایله یرینه کمشتکین قیصری‌یی نصب ایلدیکندن امیر ایلغازی برادری امیر سقماندن استعانه وحله حاکمی سیف الدوله صدقه ایله ده عقد اتفاق ایدرك امیر سقمان بغداد حوالیسنه عزیمتله سلطان محمد سلجوقی غیرتکشلکنی التزام ایتمش اولدقلری حالده بغدادجه اولان اختلاف زائل اولدقدنصکره امیر ایلغازی بغدادده قالوب سیف الدوله حله‌یه وامیر سقمان حسنکیفه عودت ایلدی. سنهٔ مذکوره ذی الحجه‌سنده خلیفه المستظهر ایله سلطان برکیارق وسیف الدوله بینلرنده معاهده عقد اولندیغندن ایلغازی بغدادی ترك ایله یعقوبا به کتدی.

امیر سقمان حسنکیفی ضبط ایتزدن مقدم صاحب موصل قربوغا ایله بینلرنده خصومت حدوث ایدرك بالمحاربه منهزم ویاننده بولنان برادرزاده‌سی یاقوتی بن حسن ابن امیر ارتق اسیر اولدیغندن قربوغا یاقوتی‌یی ماردین قلعه‌

سنده حبس ایتمشیدی. سلطان برکیارق طرفندن ماردین حکومتی مغنیلك خدمتنده بولنان برادمه توجیه اولنمغله امیر ارتقك زوجه‌سی کیدرك یاقوتینك اطلاقنی استدعا ایلدیکندن مغنی یاقوتی‌یی اطلاق ایلدی. لکن ماردین قلعه‌سنك رصانت طبیعیه‌سنی ومنظره‌سنك لطافتنی کوردکجه یاقوتی ماردیندن وازکله‌مدیکی جهتله اوراده اقامتنی مغنیدن التماس ایدوب الدیغی موافقت اوزرینه ماردینده قالدقدنصکره قلعه محافظرینك بعضیلریله حسن الفت واتحاد ایدرك بینلرنده اعتماد وامنیت منعقد اولدیغندن بغتةً مغنی‌یی قبض وماردینی ضبط ایتدی.

یاقوتی بوندنصکره نصیبینی استیلا ایچون کیتدکده براوق اصابتیله مقتول اولوب یاننده بولنان قرنداشی علی ماردینی بعدالاستیلا جزیرهٔ ابن عمرحاکمی شمس الدوله‌یه میل ایتدیکندن اورایه عزیمت وماردینه علی نامنده اتباعندن بریسنی متسلم تعیین ایتمشیدی. برادر زاده‌سی علینك ماردینی شمس الدوله‌یه ترك ایده‌جکنی متسلم علی امیر سقمانه یازمقله امیر سقمان حسنکیفدن حرکتله کاوب ماردینی استیلا وحسنکیف حکومتنی اوغلی ابراهیمه اعطا ایتدی. بوندنصکره ماردینده تشکل ایدن ایلغازیه حکومتی بشقه‌جه یازیله‌جقدر.

(دولت ارتقیه‌نك حسنکیف و دیاربکرده)
(حکومت ایدن سقمانیه شعبه‌سی)
(٤٩٨ ـ ٦٢٩)

انفاً بیان اولنان وقعه‌نك تاریخی اولان (٤٩٨) سنه‌سی ابتداسنده امیر سقمان حسنکیف حکومتنی اوغلی ابراهیمه توجیه ایلدکده حسنکیفده‌کی سقمانیه حکومتی تشکل ایلدی.

ابراهیم بن سقمان سنهٔ مذکوره‌ده وفات ایدوب برادری رکن الدوله داود بن سقمان جانشینی اولدی.

داود (٥٤٠) سنه‌سنده وفات واوغلی فخرالدین قرهارسلان یرینه جلوس ایتدی.

قرهارسلان (٥٦٢) ده فوت اولمغله یرینه اوغلی نورالدین محمد قائم اولمشدر.

(٥٧٨) تاریخنده سلطان صلاح الدین موصل اوزرینه کیدرکن نورالدین یاننه عزیمت ومحاربه‌لرده معاونت ایتدیکندن آمد شهرینی الدقدنصکره کندوسنه اعطا ایلمسنی سلطان صلاح الدیندن التماس ایتمش وسلطان مشارالیه اویله یاپه‌جغنه سوز ویرمشیدی. الینال بحثنده ذکر اولندیغی اوزره سلطان صلاح الدین (٥٧٩)

محرمنده آمدی ضبط ونور الدین محمده اعطا ایتدی.
نورالدین محمدك وفاتی (٥٨١) ده‌در.

نورالدین وفات ایتدکده اوغلی عمادالدینك برادری قطب الدین قراارسلاندن زیاده امارته لیاقتی وارایکن عمادالدین پدرینك وفاتنده سلطان صلاح الدینك خدمت عسکریه‌سیله موصل محاصره‌سنده ایدی. حاضر بولنمدیغندن کوچوك برادری قطب الدین مسند حکومته اوطوردیلوب امور حکومتی پدرینك وزیری قوام بن سماقا الاسعردی اداره‌یه باشلادی.

عمادالدین پدرینك وفاتنی وقطب الدینك جلوسنی ایشتدکده حسنکیفه عزیمتله حکومتی تحصیل ارزوسنده بولندی ایسه‌ده موفق اوله‌مدی. وتاریخ مذکورده کیدرك خرپوتی استیلا ایلدی.

سلطان صلاح الدین موصلدن عودت ایدرکن قطب الدین یاننه عزیمت وملاقات ایلدکده امورجه کندوسنه مراجعت ایتمك شرطیله حکومتنی بالتصدیق عاصمه‌سنی حسنکیفدن مدینهٔ آمده نقل وامراسندن صلاح الدین نام ذاتی وزارتده استخدام ایتمسنی امرایلدیکندن اولوجهله حرکت اولندی.

قطب الدین قرا ارسلان (٥٩٧) سنه‌سنه قدر آمد

وحسنکیف حکومتنده دوام ایدوب اوتاریخده حسنکیفه کیتدکده قصر طاممندن اشاغی دوشمکله وفات ایتدی .

قطب الدینك کوچوك برادری ناصرالدین صالح محمود بن محمد نورالدین ایله قطب الدین میانه‌لرینه مقدمجه برودت دوشمش وقطب الدین بونی ملکنك نهایتنده واقع حصن منصور والیلکنه تعیین وکوله‌سی ایاسی ولیعهد اتخاذ ایتمش ایدی . قطب الدینك وفاتنی متعاقب ایاس دیاربکر حکومتنی ضبط ایلدی .

صالح محمود دیاربکره طوغری کلدکده اولدیغی خبری الندقده ایاس مدافعه‌به قیام ایلدی ایسه‌ده مقصدینی یوریده‌مدیکندن صالح محمود آمده بالوصول ایاسی حبس ومؤخراً پادشاه بلاد روم عزالدین قلیج ارسلانك شفاعتیله سبیلنی تخلیه ایتدی . ایاس حبسدن چقدقدن صکره پادشاه مشارالیهك یاننه کیدرك امراسی سلکنه داخل اولمشدر .

صالح محمود فلسفه‌یه مائل ظالم، قبیح سیرتله متصف ایدی . وفاتی (٦١٨) ده‌در . دیاربکر سورینك بن وسن اوزرنده‌کی ایکی بیوك برج مشهوری صالح محمودك اثریدر .

صالح محمودك وفاتنده اوغلی ملك المسعود آمدده حکمدار اولدی .

(٦٢٣) ده بلادروم پادشاهی علاءالدین کیقباد ملاطیه‌یه نزول وعسکر سوقیله بلاد دیاربکردن حصن منصور وکاخته‌یی ضبط ایتدی٠

(٦٢٦) ده ملوك ایوبیه‌دن ملك المظفر ابن الملك العادل بلاد دیاربکردن ارزنی ضبط ایدرك ارزنه مقابل هانی قصبه‌سنی متصرفی حسام الدینه ویردی٠ ارزن (فرزان) شهری ملکشاه سلجوقی زماننده‌نبرو بیت‌الاحد عنوانیله معروف حسام الدینك خاندانی یدنده‌ایدی٠

دیاربکر حکمداری ملك‌المسعود سؤسیرتله موصوف اولدیغندن خلقك حریمنه‌تعرض وازانام قواده واسطه‌سیله اهالیدن برطاقم مخدرات نسوانی اضلال ایتمکه باشلادیغندن اهالی علیهنه قیام واوصره‌ده مصردن دیارشرقیه‌یه کلمك اوزره بولنان ملوك ایوبیه‌دن ملك الکامله کیدرك ملك‌المسعودك ازاله‌سنی استرحام ایلدیلر٠ ملك الکامل کلوب بالمحاصره آمد شهرینی ضبط ایله حکومتنی اوغلی ملك الصالح نجم الدینه اعطا ایتدی٠ ودولت ارتقیه‌نك سقمانیه شعبه‌سی منقرض اولدی٠

شعبهٔ سقمانیه‌نك بدایتی (٤٩٨) وانقراضی (٦٢٩) سنه‌سنده اولغله مدتلری یوزاوتوز بر سنه‌در٠

ملك‌الکامل اقطاع مصریه‌دن برمقاطعه احسانیله

ملك المسعودك معيشتنی تأمين ايلدی ايسه‌ده اوارالق بعض فنالغی ظهور ايلديكندن ملك المسعود مقيداً حبس ايدلدی. محبسده وفات ايتمشدر.

دياربكرده بولنان مسعوديه مدرسه‌سی ملك المسعودك جلوسندن مقدم بنا ايلديكی اثريدر. مشار اليهك اواخر حكومتنده تاتارلر دياربكر حواليسنه هجوم ومظالم عظيمه ارتكاب ايلديلر. اون بشبيك قدر اهالی مقتول ونيچه خانمان خراب اولدی.

(دياربكرده ملوك ايوبيه حكومتی)

(٦٢٩-٦٥٦)

الملك الكامل طرفندن دياربكر حكومتنه نصب اولنديغی انفاً بيان اولنان الملك الصالح نجم الدين (٦٣٦) سنه‌سنده دمشق ومصر حكومتنی اله كتورمك ايچون دياربكردن حركت ايدرك اوغلی الملك المعظم تورانشاهی دياربكر حكومتنه تعيين ايلدی.

الملك المعظم تورانشاه (٦٤٧) تاريخنه قدر دياربكر حكومتنده قالوب اوتاريخده مصر سلطنتی كندوسنه انتقال ايتمكله مصره عزيمت ودياربكر حكومتنی اوغلی الملك الموحده اعطا ايتدی.

الملك الموحد عبدالله تاریخ مذکورده دیاربکر وحسنکیف حکومتنه نائل اولوب (٦٥٦)ده هلاکونك دیاربکره والی تعیین ایندیکی اوغلی یشموتله حرب ایدرکن مقتول اولمشدر٠

ملك الموحدك وفاتنده اوغلی الملك الکامل محمد فرار ومار دین اعمالندن صاور طرفلرنده اختفا ایتمشیدی٠ براز وقت کچدکده اهالینك موافقتیله حسنکیفی ضبط ایلدی٠ مشارالیهك حسنکیفی صورت ضبطی واولادینك کیفیت حکومتلری بشقه‌جه بیان اولنه‌جقدر٠

(بنی هلاکو زماننده دیار بکر وقایعی)

(٦٥٦ — ٧٣٩)

ذکر اولندیغی اوزره هـلاکونك دیار بکری ضبط ایلدیکی تاریخ که (٦٥٦) سنه‌سیدر او تاریخده اوغلی یشموت میرزایی دیاربکره والی تعیین ایتمشیدی٠ هلاکو (٦٦٣) ده ارزنجانه کیدرك یشموتی ارزنجـان ولایتی والیلکنه نقل ودیاربکر و دیار ربیعه‌یی بر دائره اتخاذ ایله کرسیسی موصـل اولمق اوزره « اقلیم دیار بکر » تسمیه ایدرك والیلکنه امیر تورانی تعیین ایلدی٠

(٦٨٣) تاریخنه‌قدر امیر توران دیار بکر والیلکنده

قالوب‌او تاریخده ارغو خانك وزیری یهودی سعدالدولنك قرنداشی دیار بکر والیلکنه تعیین قلندی .

(۶۹۰) سنه‌سنده دیار بکر ولایتنك مناسب برذات واسطه‌سیله اداره‌سی ماردین حکمداری قطب الدین ایلغازی‌یه حواله اولنمشدر .

(۶۹۲) ده ممالك ایرانیه‌ده چاو نامیله قائمهٔ نقدیه اعمال ایدلدیکی کبی دیار بکرده دخی چاوخانه تأسیس قلنمش ایسه‌ده تداولی عقیبنده مرکز دولتجه تحدث ایدن منازعه اوزرینه لغو ایدلدی . ودیار بکر حکومتی سنهٔ مذکوره‌دن (۷۱۶) تاریخنه قدر ماردین حکمداری واسطه‌سیله اداره اولندی . سنهٔ مذکوره‌ده ابو سعید بهادر خان طرفندن دیاربکر ولایتی والیلکنه امیر ایرنجین تعیین قلنمشدر .

(۷۱۸) ده مغول امراسندن قورمش و تغمات وایسنبوق نام ذوات دیار بکر والیسی امیر ایرنجین ایله بالاتفاق ابوسعید خان علیهنه قیام ودیار بکر حوالیسنده جمع ایتدکلری عسکرله اذربیجان حوالیسنی یغما ایتدکلرندن ابوسعید تنکیللری ایچون سلطانیه‌دن حرکت ایلدی . ایکی عسکر اذربیجان حدودنده بربریله قارشو- لاشوب امیر ایرنجین ایله بعض امرا حرباً مقتول اولمغله

منحل اولان دیاربکر ولایتی والیلکنه ابوسعید خانك دایه‌سی امیرعلی پادشاه تعیین ایدلدی.

امیر مشار الیه بارکاه خانی ملازمتنده قالمقله اوغللرندن مناسب بر ذات وکالتی ایله دیاربکری اداره ایتدیرمسی ماردین حکمداری الملك العادل عمادالدینه حواله اولندیغندن ملك مشار الیه اوغلی محمد الناصری دیاربکر اداره‌سنه مأمور تعیین ایتدی.

(٧٣٠) تاریخنده امیرعلی پادشاه بالذات دیاربکره عزیمتله حکومتی ید اداره‌سنه المشدر.

(٧٣٦) ده ابوسعید بهادر خان وفات ایدرك حکومت ایران اربه خانه انتقال و ارپا خان امیر محمود شاه انجوبی خروج داعیه‌سی تهمتیله قتل ایلدیکندن امیر محمود شاهك اوغلی امیر مسعود شیخ حسن ایلخانینك وامیر شیخ ابواسحق دیاربکر امیری علی پادشاهك یاننه فرار ایلدی. ارپاخانك امرا حقلرنده‌کی تجاوزاتی اوزرینه امیرعلی پادشاه بایدو خانك اوغلی موسی خانی جلوس ایتدیرمك اوزره دیاربکر حوالیسندن طوپلادیغی عسکرله خروج ایدرك ارپا خان دخی تجهیز ایتدیکی اردو ایله مقابله‌سنه یوریدی. (٧٣٦) رمضانك اون یدنجی کونی چغتو حدودنده تلاقی

فریقین وقوعبولدی. برشدتلی محاربه‌دن صکره ارپا خان برده جمع شملی ممکن اوله‌میه‌جق صورتله بوزلدی. کندوسی برطرفه وجمعیتنك هربری برطرفه فرار ایتمکله ارپا خان بالتعقیب طوتدیریلوب اعدام وموسی خان تخت سلطنته اجلاس اولندی.

موسی خانك جلوسندن صکره زمام سلطنت ایران دیاربکر امیری علی پادشاهك ید استبدادنده قالدیغندن دیار بکر والیلکنه تعیین اولنمش اولان حاجی طغاجار دیاربکردن کاخه کیدوب روم ولایتی والیسی امیرشیخ حسن ایلخانی‌یی موسی خان وامیر علی پادشاه علیهلرینه قیام ایتدیردی. شیخ حسن احفاد هلاکودن محمد خان بن یوقتلغی جلوس ایتدیرمك اوزره عسکرله اذربیجانه طوغری حرکت ایدوب موسی خان وامیر علی پادشاه براردو ایله انلره قارشو چیقدیلر. سنهٔ مذکوره ذی‌الحجه‌سنك اونبجی کونی الاطاغ جوارنده ایکی عسکر محاربه ایدرك موسی خان منهزماً فرار وامیر علی پادشاه مقتولاً وفات ایتدیکندن محمد خان مسندحکومته جلوس ایلدی.

بوندن صکره خانان وامراء ایران ارالرنده ظهور ایدن اختلافات ومنازعات بربرینی ولی ایتمش اولدیغندن

شیخ حسن ایلخانی (٧٣٩) تاریخنده بغداد وموصل ودیار بکر بلادینی کاملاً ضبط و بغدادده ایلخانیه نامیله بر حکومت تشکیل ایتمشدر. حکومت مذکوره نك وقایع تاریخیه سی اوچنجی کتابده تفصیل اولنه جقدر ان شا الله تعالی.

دردنجی مبحث

(بلاد جزیره دن ماردینك وقایع تاریخیه سی)

ماردین شهری بلاد جزیره ودیار ربیعه دن معدود اولوب دیار بکره یتمش ایکی کیلومترو مسافه ده وچول حوالیسنك انتهاء جهت شرقیه سنده واقع برمدینه در.

مدینهٔ مذکوره بر یوکسك طاغ اوزرنده در. شو طاغه جبل غراب دینلور. شهرك موقعی سطح بحردن اوچبیك ایکیوز ومدینهٔ آمدك موقعندن بیك ایکیوز قدم مرتفعدر. مدبصری چول حوالیسنك جنوبندن یوز وغربدن دخی یوز کیلومترو مسافه یه قدر ممتد اوله رق هواسی بغایت لطیفدر. بهار موسمنده منظره سنده کی صحرای واسعك یشیل اوتلرله کورینشی بر دریای اخضری اکدور.

ماردین شهرینك اتصالنده کی قلعهٔ جسیمه قلاع

طبیعیه‌دندر. درون قلعه‌ده برج و بار واثرلری و یوز قدر خانه خرابه‌سی وحضرت خضر علیه السلامك نلم عالیلرینه منسوب بر زیارتگاه ویك وسعتلی صو صهرنجلری موجوددر.

ماردینلی عبدالسلام افندی ام العبر نام تاریخنده دیرکه ملوك فرسدن بریسنك ماردین نامنده براوغلی وار ایدی. خسته‌لندیکندن اطبا تداویدن عاجز قالمغله فصول اربعه‌نك جریان ایلدیکی مرتفع برمحلده بولندیرلمسنه لزوم کوستردیلر. جبل غراب نامیله مذکور اولان ماردین قلعه‌سنه کوندرلدی. اوراده صحت بولدقدن صکره جبل مذکوری وطن اتخاذ ایلدی. مذکور ماردین مجوسی اولدیغندن قلعه‌ده براتشکده انشاسیله مجوسی کهنه‌سنه اقامتگاه اتخاذ ایدلدی. روملرك اورایی استیلالرینه قدر شو اتشکده باقی اولدیغی حالده روملر استیلا ایتدکده اتشکده اطفا وقلعه‌نك اعمار وانتظامی اکمال اولندی.

عبدالسلام افندینك بو افاده‌جه مأخذی بزجه مجهولدر. فقط شهر مذکور اسمی جهتیله کیانیان دولتی سرعسکرلرندن ماردینوسه نسبت قبول ایدوب دولت مشارالیها زماندن مقدم تاریخ کتابلرنده ماردین نامی

مذكور اولماسنه نظراً دولت مشاراليها زماننده بنا قلنمش اولمسی ملحوظدر.

شهر مذكور هجرتك (١٧) نجی سنه سنده عیاض بن غنم رضی‌الله‌عنه واسطه‌سیله فتح اولنوب بدایت فتحندن (٢٧٩) سنه سنه قدر جزیره ولایتی والیلرینك اعمالندن معدود ایدی. اوتاریخده عیسی بن الشیخك اوغلی ودیاربکر حاكمی احمد جانبندن استیلا اولندی.

خلیفه المعتضد ال الشیخ حكومتنی محو ایلدكده ماردین شهری دیاربكره مربوط اولمق اوزره دیاربكر والیلری طرفلرندن و بنی حمدان حكومتنك تشكلندن صكره حكومت مذكوره جانبندن اداره اولنوب دیاربكرده بنی مروان دولتی تأسس ایلدكده دولت مشارالیهانك اعمالندن معدود اولمشیدی.

بنی مروان دولتنك انقراضندن صكره دیاربكری استیلا ایدن فخرالدوله محمد بن جهیرك ید ضبطنده قالدی ایسه‌ده صكره سلجوقی سلطان بركیارق طرفندن مغنیسنه توجیه اولنمش ومغنی یدندن یاقوتی بن حسن بن امیر ارتقك نوجهله ضبط ایتدیكی ویاقوتینك وفاتیله برادری علینك ید تصرفنه كچمشیكن متسلمك اخطاری اوزرینه امیر سقمانك استیلا ایلدیكی مبحث سابقده بیان

اولنمشیدی. بوندن صکره ماردینده ایلغازیه حکومتی تشکل اتمشدر.

(ماردینده دولت ارتقیه‌نك ایلغازیه شعبه‌سی)

(٨١٢ — ٤٩٨)

ماردین حکمداری بنی ارتقدن امیر علی ماردین حکومتنی شمس الدوله‌یه ترك ایده‌جکنی اوراده بولنان متسلم علی حسنکیف حاکمی امیر سقمان بن امیر ارتقه اشعار ایتدکده امیر سقمان ماردینی بالاستیلا حسنکیف حکومتنی اوغلی ابراهیمه اعطا ایتدکدنصکره صاحب دمشق طغتکینك استمدادی اوزرینه طغتکینه معاونت وافرنج طائفه‌سیله محاربه ایچون عسکرله شامه کیدرکن (٤٩٨) سنه‌سی شهر صفرنده اثنای راهده وفات ایلدیکندن تابوتی حسنکیفه کوتوریلوب اوراده دفن اولندی. وقرنداشی امیر ایلغازی ماردین حکومتنی ضبط ایتمکله ماردینده ایلغازیه دولتی تشکل ایلدی (٤٩٨).

(امیر نجم الدین ایلغازی ابن امیر ارتق) سنهٔ مذکوره‌ده ماردینده مسند نشین حکمداری اولوب نشر لوای استقلال ایتدکدنصکره شام صاحبی طغتکینك استمدادی جهتیله بالدفعات کیدرك افرنجلرله محاربه اتمشدر.

(٥٠٨) سنه‌سی موصل والیسی امیر اقسنقر برسق سلجوقی سلطان محمدك امریله افرنج اوزرینه كيتمك ایچون صاحب سنجاردن وسائر امرادن استمداد ایلدیکی اثناده امیر ایلغازیدن دخی معاونت استمشیدی. امیر ایلغازی بالذات کیتمیوب اوغلی امیر ایازی عسکرله اقسنقرك رفاقتنه کوندردی. اقسنقر امیر ایلغازینك بالذات کیتمامسندن حدتلنوب ایازی حبس ایتدی. امیر ایلغازی ایشتدکده بومعامله‌دن متأثر اولوب حسنکیف حکمداری برادرزاده‌سی رکن الدوله داوددن بالاستعانه جمع ایتدیکی عساکر ترکمانیه ایله برابر امیراقسنقر اوزرینه هجوم ایتدیکندن بالمحاربه اقسنقر منهزم اولوب ایاز قورتلدی. اقسنقر ایسه سلطان محمد سلجوقینك اتابکی وبر حکمدار مستقل قوتنده مأذونیت تامه‌ایله موصله تعیین اولنمش والی ایدی. شو حادثه سلطان محمدی نه‌درجه‌اغضاب ایده‌جکنی بیلدیکندن خوفه ذاهب اوله‌رق بعدالمحاربه شام صاحبی طغتکینك یانته عزیمتله حمایه‌سنه التجا ایلدی. سلطان محمدك اقسنقردن مقدم موصله والی تعیین ایلدیکی مودود طغتکینه معاونت وافرنجله محاربه ایچون مقدما شامه عزیمتنده بر فدایینك سوءقصدیله جامعده مقتول اولوب بوکیفیت طغتکینه نسبت اولندیغندن اوده سلطان

محمددن خوف اوزره ایدی. بناءً علی ذلك طغتکین وایلغازی سلطان محمد علیهنده اتفاق وبالمخابره انطاکیه ده بولنان افرنج طائفه سی رئیسنی دخی بو اتفاق دائره سنه ادخال ایلدیلر.

ایلغازی بوندنصکره دیاربکری ضبط ایتمك مقصدیله شامدن چقوب رستن نام محله وارد قده باشنده بولنان غلبه لکك چوغنی ایلرویه سوق وارسال ایدرك یاننده آز آدم قالمشیدی. سلطان محمدك حمصده والیسی بولنان امیر قرخان بن قراجان فرصت بولوب امیر ایلغازی یی یاننده کی جماعتله برابر دردست وکوتوروب حمصده حبس ایلدی. طغتکین بو ماده دن خبر الدقده حمصه عزیمتله ایلغازینك اطلاقنه اصرار ایتدی ایسه ده قرخان قبول ایتمدی. لکن قرخانك سلطان محمددن استدیکی عسکرك ورودی اوزادیغندن عسکر یتشه میوبده طغتکینك عسکری دها مقدم حمصه یتشدیکی حالده حمص الدن کیده جکنی ملاحظه ایتمکله ایاز یاننده رهن قالمق شرطیله ایلغازینك اطلاقنه موافقت کوستردی. ایلغازی حبسدن قورتلدقدن صکره حلبه کیدرك اوراده عساکر ترکمانیه یی جلب وجمع ایله حمصه عودت وامیر قرخانی بالمحاصره اوغلی ایازی قورتاروب

عساكر سلطانيه‌نك وصولندن اول ماردينه رجعت ايتدى.

حلب حكمدارى ملك رضوانك وفاتندن صكره اوغلى الب ارسلانه لؤلؤ خادم اتابك اولوب حلبك حكومتى لؤلونك يد استبدادنده قالمشيدى. الب‌ارسلان فوت اولدقده يرينه قرنداشى سلطان شاه قائم اولمش ايسه‌ده امور اداره ينه لؤلونك يدنده ايدى.

(٥١١) سنه‌سنده بعض وقوعات اوزرينه لؤلؤ سلطان شاهك اعدامنى تصور ايتدى. سلطان شاهك اصحابى شو سوء قصدى حس ايتدكلرندن لؤلؤ خادمى اولديرديلر. اهالئ حلب ايسه سلطان شاهك حلبى اداره ايده‌جك اقتدارى حائز اولمديغنى وجوارلرنده‌كى افرنج طائفه‌سنك حلبه كوز ديكمش اولدقلرينى بيلدكلرندن طلبلرى اوزرينه امير ايلغازى سنهٔ مذكوره‌ده كيدرك حلبى ضبط واوغلى حسام الدين تمور طاشى اورايه والى نصب ايله ماردينه عودت ايلدى.

(٥١٢) ده افرنج طائفه‌سنك شام حواليسنده كوستردكلرى تجاوزات اوزرينه طغتكين حلبه كيدرك اوصره‌ده حلبده بولنان ايلغازيدن استمداد وايلغازى امداد ايده‌جكنى وعد ايتدى ايسه‌ده افرنج عسكرينك

بغتةً اعمال شامدن حورانه هجوم واهالیدن راست کلانلری قتل واسیر ایتدکلری خبری الندیغندن ممالکنی حفظ ایچون طغتکین شامه وعسکر جمعیله امداده یتشمك اوزره ایلغازی ماردینه عودت ایتمسنی بالمذاکره قرارلشدیروب ایلغازی حلب جوارنده‌کی افرنجلرله بالمصالحه ماردینه کتدی ۰

ماردینده عسکر جمعیله مشغول ایکن افرنج طائفه‌سی نقض عهد ایله پك بیوك بر اردو جمع ایدوب حلب نواحیسنك بعضیلرینی ضبط ایلدکدنصکره حلب اوزرینه کلدکلرینی ایلغازی خبر الدقده ماردین وملحقاتنده سلاح قوللانه بیله‌جك اولانلردن یکرمی بیکدن زیاده عسکر جمع ایتدکدن بشقه ارزن صاحبی امیر طغان وبنی کلاب رئیسی اسامه بن مبارکدن دخی بالاستمداد بر قوهٔ عظیمه ایله حلبه توجه ایلدی ۰ طائفهٔ مرقومه ایلغازینك کلمك اوزره اولدیغنی ایشتدکلرنده اوچبیك سواری وطقوز بیك پیاده درحال تلعفرین طرفلرینه سوق ایدرك اوراده‌کی اوچ طریقك طارلغی جهتیله افرنجلر امیر ایلغازینك کچمسنی منع ایده‌بیلورلر ظننده ایدیلر ۰ بونکله برابر کندوسی یول زحمتنی چکمامسنی ومحاربه ایچون کندولری کلمك اوزره بولندقلرینی حاوی امیر ایلغازی‌یه

مكتوب دخی یازدیلر. افرنجلر او یوللردن ایلغـازی عسکر چکیره‌مز اعتقادنده ایکن ایلغازی بر صاعقهٔ آتشبار کبی مروره باشلایوب قارشو چیقان افرنجلری اتش شدید اوکنه کلان خس وخاشـاکه دوندردیکنـدن چکنیه چکنیه مضمحل وآت باشی یکچمکسزین طریق مذکوردن او برطوفه مرور ایدی‌ویردی. حلبـه تقرب ایتمسیله برابر افرنجلرك عسکرلرینی صاروب کوستردیکی شدت حربیه‌ده عساکر افرنجیه‌نك یتمش سکسان نفری قورتیله بیلمکله ماعداسی کاملاً اعدام اولندی. بو مظفریتده عساکر مسلمینك اغتناماتی لایعدولایحصادر. افرنجلرك رئیسی بولنان انطاکیه حکمداری سیرجال مقتول اولدی.

امیر ایلغازی (٥١٣) سنه‌سی ربیع‌الاولنـك اون بشنجی کونه شان وعظمتله شهر حلبه داخل اولوب حلب اهالیسنك علی‌العموم کوستردکاری تعظیم وشکران ایلغازی‌یی تقدیس ایده‌جك بردرجه‌یه واردی. وحقنده مدایح کثیره انشاد اولندی.

شو مظفریتك شیوعیله السنهٔ عمومیه هرطرفدن ایلغا- زی‌یی القشلایوب بغدادده بولنان خلیفهٔ عباسی مسترشد بالله وزیر سدیدالدوله ایله طرابلس صاحبی ابوعلی بن عماری تبریك غزا ایچون خلع ثمینه ایله ایلغازینك یاننه

کوندرمش و امیرایلغـازی عقیب مظفریتده اوغلی امیر سلیمانی حلبه والی تعیین ایدوب کندوسی ماردینه عودت ایتمشدر.

ایلغازینك شو غلبه‌سی افرنجلرك هربریسنی دلخون ایتدیکندن اخذ انتقام ایچون ینه بر بیوك جمعیت ترتیبیله حلب حوالیسنه یوریدیلر. ایلغازی بودفعه‌ده یتشوب اعمال حلبدن ذات البقل نام موضعده التقاء طرفین وقوعیله فرنکلر مغلوب اولدی.

بونی متعاقب طغتکین وایلغازی بالاتفاق معرهٔ قنسرین نام محلده‌کی افرنجلری بر کون بر کیجه محاصره ایلدیلر ایسه‌ده عسکرده کورینان بعض احوال اوزرینه محاصره‌یی اچوب فرنکلره رخصت ویردیلر.

(٥١٥) تاریخنده حلب والیسی امیرسلیمان یکرمی یاشنده اولدیغی حالده بعضیلرینك اغفالنه الدانوب باباسنه عصیان ایلدی. ایلغازی ماردیندن حلبه طوغری حرکت ایدرك سلیمان ورودینه کسب وقوف ایتمزدن مقدم بغتةً حلبه یتشمکله سلیمان حلبدن چقوب استقبال واعتذار ایتدی ایسه‌ده ایلغازی سلیمانی حبس ایله اغفال ایدنلر حقلرنده شدتلی مؤاخذه کوستردی.

سلیمانی دخی مؤاخذه ایچون حضورینه جلب ایلدکده

رقت ابو یه‌سی مانع اولدیغندن ینه محبسه کوندردی.
سلیمان یولنی بولوب محبسدن خروج وشامه فرار ایتمکله
برده حلب وماردین طرفلرینه عودت ایتدی. ایلغازی
برادر زاده‌سی بدرالدوله سلیمان بن عبدالجباری حلبه
والی بالتعیین ماردینه عودت ایلدی.

(٥١٦) سنه‌سی رمضاننده امیر ایلغازی وفات ایتمشدر.
ماردینده بر جامع وبر مدرسه‌سی واردر.

(الملك حسام الدین تیمورطاش ابن امیر ایلغازی)
پدرینك وفاتنده جانشینی اولدی. لکن باباسنك اقتدارینی
حائز اولمدیغندن زماننده ارتقیه دولتنك ایلغازی زماننده‌
کی شاننه خلل کلمشدر.

(٥١٧) ده طائفهٔ افرنج حلب اعمالندن حصن
الاثاربی بالمحاصره ملحقات حلبدن سائر محللرده بعض
مرتبه مضرتلر وقوعه کتوردیلر. حلب والیسی بدر-
الدوله سلیمان مدافعه‌یه کافی قوته مالك اولمدیغندن مصالحه
طریقیله حصن الاثاربی فرنکلره ترك ایتدی. اتابك
زنکینك استیلاسنه قدر حصن الاثارب فرنکلرك یدلرنده
قالمشدر.

خرپوت حاکمی بلك بن بهرام بن ارتق بوسنه عسکرله
هجوم ایدرك حرانی ومتعاقباً حلبی ضبط ایلدی.

(۵۲۱) سنه‌سنده موصل حاکمی عماد الدین زنکی ماردین بلادندن نصیبینی محاصره ایلدیکندن حسام الدین تیمورطاش بالذات کیدرك حسنکیف حاکمی عمزاده‌سی رکن الدوله داود بن سقماندن استمداد ورکن الدوله دخی وعد امداد ایتدی. حسام‌الدین ماردینه عودتله جمع جنود ایلدیکی صره‌ده امیر رکن الدوله ایله بالاتفاق عساکر کثیره طوپلایوب نصیبینه کلمك اوزره اولدقلرینی وبش کون قدر عماد الدینه مقاومتده ثبات ایتملرینی نصیبین اشرافندن بر ذاته تحریر ایله یازدیغی نامه‌یی کبوترله کوندردی. کبوتر نامه‌بر عمادالدینك چادرینه قارشو بریره قوندیغندن عمادالدینك امریله طوتدیریلوب نامه فتح وقرائت اولندقدنصکره بالتبدیل «رکن‌الدوله‌دن استمداد ایتدم. عسکر تدارك اولنقده ایسه‌ده یکرمی کوندن اشاغی مدتده نصیبینه کله‌میه‌جکمزدن اولوقته قدر شهرك محافظه‌سنه غیرت ایدیکز» مألنده بشقه بر نامه تحریر ایله بالتحمیل کبوتر اطاره ایدلدی. کبوتر نصیبینه واروب مکتوب محلنه واصل ومضموننه وقوف عمومی حاصل اولدقده یکرمی کون مقاومته قدرتلری قالمامش اولدیغندن نصیبینی عمادالدینه تسلیم ایتدیلر.

عمادالدين زنكى (٥٢٤)ده ماردين بلادندن سورجى (سورجى) يى استيلا و (٥٣٩)ده بيره‌جكى محاصره ايلدى. بيره‌جكك فتحنى قوهٔ قريبه‌يه كتيرمش ايكن موصلده بولنان نائبى نصيرالدوله‌نك قتل اولنديغنى ايشيدوب سرعت عودتنه لزوم كورنديكندن موصله بشقه نائب ارسال و كندوسى اورفه‌يه كيدوب بيره‌جكك فتحى اسبابنك اكمالنده استعجال ايتدى. اهالى ايسه فرنكلر ينه عودت ايدر خوفيله بيره‌جكى ماردين صاحبى حسام‌الدين تيمورطاشه تسليم ايلدكلرندن تيمورطاش دخى عمزاده‌سى شهاب‌الدينه اعطا ايلدى.

(٥٤٢) ده موصل حاكمى و عمادالدين زنكينك اوغلى سيف‌الدين غازى ماردين ملحقاتندن دارايى استيلا و ماردينى محاصره ايتمشدر. شدت تجاوز و تضييقندن ماردينك داخل و خارجنده چوق يرلر خراب اولوب نهب و غارت كبى معاملات غدريه دخى متزايد اولدى. بونك سببى عمادالدين زنكينك وفاتندن صكره حسام‌الدين تيمورطاش ايله حسنكيف حاكمنك موصل بلادينه طمعاً صارقديلقده بولنمش اولملرى ايدى. سيف‌الدين ماردينى محاصره و تجاوزده شدت كوستر- ديكندن حسام‌الدين تيمورطاش « عمادالدينك زمانى

سیف الدینك زمانه نسبتله عید ایمش » دیه رك عمادالدینه رحمت اوقومغه باشلادی . حسام الدین ناچار قالدیغندن حسن صورتله باشندن بلایی دفعه مجبور اولوب قزینی سیف الدینه تزویج وبو وسیله ایله سیف الدینی اوزرندن دفع ایلدی .

حسام الدین تیمورطاش (٥٤٨) سنه سنده فوت اولمشدر . ماردینده بناکرده سی اولان حسامیه مدرسه سنده مدفوندر . مشارالیه سخاوتله متصف ایدی .

(الملك نجم الدین البی ابن الملك حسام الدین تیمور طاش) پدرینك وفاتنده مسندنشین حکومت اولدی .

(٥٥٩) تاریخنده نجم الدین البی ایله حلب حاکمی نورالدین محمود و حصنکیف حاکمی فخرالدین وسائر بعض امرا عسکر جمعیله اهل صلیب یدلرنده اولان حارم قلعه سنی تسخیر ایتمك اوزره اتفاق ایلدیلر . نجم الدین انلردن مقدم کیدرك قلعهٔ مذکوره یی محاصره واطرافنه منجیقلر وضع ایتدی . انطاکیه حکمداری پرنس بیَند وطرابلس حکمداری قمس وروم مشهورلرندن والدوك وژوسلینك اوغلی ایله پاپاسلر وکشیشلر پرلشوب بربیوك اردو ترتیب ایله نجم الدین البی اوزرینه یوریدیلر . بونلر تقرب ایلدکده کندوسنی تعقیبه طمعلندرمك وبووسیله ایله حارمدن

اوزاقلاشدروب بعده حرب ایتمك اوزره ترلرك وصولرندن اول ملك نجم الدين حارم قلعه سنی ترك ایله عسكرینی الوب كیرویه چكلدی · عساكر افرنجیه ارقه سی صره كتدیلر · نجم الدينك چكلمسنی عجزینه حمل ایله برابر حارمدن زیاده جه تباعد ایدرلر ایسه اورالری عسكردن خالی قالوب نورالدين محمود وفخرالدين حارمه هجوم ایده‌جكلرینی باللاحظه نجم الدینی تعقیبدن صرف نظرله حارمه طوغری دوندیلر · نجم الدينك چكلمسی ذاتاً دسیسهٔ حربیه دن عبارت اولمغله عساكر افرنجیه یوزلرینی كیرویه چوروب احتیاطسز بر صورتله كیدركن ملك نجم الدين بونلری بالتعقیب یولده یتشمسیله برابر جنكه باشلادی · نورالدين محمود وفخرالدين دیكر طرفدن عساكر افرنجیه اوزرلرینه كلمكده ایكن نجم الدينك حربه مباشرتنی متعاقباً انلر دخی موقع محاربه یه بالوصول عساكر افرنجیه یی اورطه یه الوب محاربه ده شدت كوستردیلر · افرنجلرك مقتوللری حصیر كبی یرلره سرلدی · بقیة السیوفك قسم عظیمی عساكر مسلمینك ایادیٔ مظفریتلرینه اسیردوشوب پرنس-بیمند وقس امرایه والدوك ایله ژوسلینك اوغلی مقتولره ملتحق اولدیلر · حارم قلعه سیده حلب حكمداری نور-الدين محمود نامنه اولمق اوزره ضبط اولندی ·

امير نجم الدين البى (٥٦٠) سنه سنده فوت اولوب ماردينده واقع حساميه مدرسه سنده دفن ايدلدى.

(الملك قطب الدين ايلغازى ابن الملك نجم الدين البى)

پدرندن صكره ماردينده جانشينى اولدى.

بيره جكى بشيوز اوتوز طقوزده حسام الدين تيمورطاش عمزاده سى شهاب الدينه اعطا ايلديكى مقدمجه بيان اولنمشيدى. شهاب الدين وفات ايدرك يرينه قائم اولان اوغلى حلب حكمدارى نور الدين محمودك تابعيتنده ايكن موصل حاكمى عز الدين مسعوده تحويل اطاعت ايلديكندن (٥٧٧) تاريخنده قطب الدين ايلغازى بيره جكى ضبطه قيام و صامصاده عزيمتله اورادن عسكر كوندروب بيره جكى محاصره ايتدى. بيره جك حاكمى سلطان صلاح الدينه مراجعتله استشفاع ايدوب سلطان صلاح الدين قطب الدين ايلغازيدن رجا ايلدى ايسه ده ايلغازى قبول ايتمدى. لكن طول مدت محاصره دن دخى برشى استفاده ايده مديكندن ضبطنه موفق اولهمقسزين ماردينه دونمشدر.

قطب الدين ايلغازينك وفاتى (٥٨٠) تاريخنده اولوب والده سى ست رضيه نك ماردينده بنا كرده سى اولان مدرسه ده مدفوندر.

(الملك حسام الدين بولق ارسلان ابن الملك قطب الدين ايلغازی) پدرینك وفاتنده ماردین حکمداری اولدی ایسه‌ده هنوز حدیث السن اولدیغی ایچون بالذات اداره ایتمیوب باباسنك مملوکی نظام الدين بقش طرفندن تربیه سنه واداره ٔ امور مملکتنه قیام اولندی .

(٥٩٤) سنه‌سی رمضاننده ملوك ایوبیه‌دن شام حکمداری ملك العادل سيف الدين ابوبكر بن ایوب ماردین قلعه‌سنی محاصره ایلدیکندن ماردین عسکریله بینلرنده شدتلی محاربه‌لر جریان ایدرك ماردینجه تلفات عظیمه وقوعه کلدی . زمام اموردولتك قابضی اولان نظام الدين بقش ملك العادله مقاومته مقتدر اوله‌مدیغندن ملك العادلك عسکری ماردین شهرینك وسطنه قدر هجوم ایتدیلر .

حسام الدين ونظام الدين ودها خیلی اهالی ومأمورین قلعه‌ده تحصن ایدرك ماردینی ضبط ایدن عسکر شهرده قالمش اولان اهالی حقنده نهب وغارت کبی ارتکاب ایتدکلری فنالق قالمدی . بونلرله برابر قلعه‌ده محصور اولانلره زاد وذخایر ارسالی دخی منع ایدرك شو حال ایله محاصره بر سنه ممتد اولدی . اهالی ٔ ماردینك تصادف ایلدکلری مظالم وشدت ایشیدنلرك يوركلرینی چاپچاك ایده‌جك

بر درجه‌یه واروب بوشدتك طرف طرف یایلان حوادث مؤلمه‌سی ملوك متجاوره‌نك جکرلرینی آتش تأسفله کباب ایلدکدن بشقه ملك العادل ماردین ایشنی بتوردکدنصکره نوبت تجاوز کندی ملکلرینه انتقال ایده‌جکنیده اکلادقلرندن موصل حاکمی نورالدین وجزیره قطعه‌سنده بولنان ملوك سائره ملك العادله اتباعدن بشقه تدبیر دوشونه‌مدیلر .

امیدسلامت معاونتلرندن بکلنلان ملوکدن او فکرلرك انتشاری ماردین محصورین واهالیسنی اتش یأس وتأسفه القا ومحصورین دشمنه دخالتی مدار سلامت اتخاذ ایدرك بویوله دوکلکی مذاکره ایلدیلر . یوز یلدن برو تأسس وعموم اهالی‌یی حسن اداره ایله ممنون ایتمش اولان بر دولتك زمان انقراضی حلول ایتدی دیو محصورین واهالی کوزلرندن سرشك تأسف اقیدوب درون قلعه‌ده‌کی مظلوملرك طنین انداز جبال اولان فریاد وفغانلرینه ملك العادل مرحمت ایتمدی . شو حال مصیبت اشتمال دوام ایتمکده ایکن سلطان مصر ملك الافضل ایله ملك العادل بیننده بر وقتدن برو یوز کوسترمکه کسب استعداد ایدن اختلاف بوصره‌ده فعلیاتنی کوسترمکه باشلایوب شام حوالیسی تهلکه‌یه دوشدی .

ملك الافضل نور الدين وسائر ملوك جزيره‌يی كندوسنه موافقته دعوت ايلديكندن ملوك مشار اليهم شو نعمت غير مترقبه‌يه ممنوناً اجابت كوستروب شو اتحادك اقتضا ايلديكی قوت ملك العادلك ماردين اوزرنده‌كی قوهٔ عسكريه‌سنی تشكيله مشار اليهمی جسارتلندردی .

ملك العادل ماردين محاصره‌سنی اوغلی ملك الكامله حواله ايله كندوسی شامه كيتمك اوزره ميافارقينه عزيمت ايتدی .

ملك العادلك ماردينه‌دن چكلمسنی متعاقبا موصل حكمداری نور الدين ارسلان شاه (٥٩٥) سنه‌سی شهر شعبانك ايكنجی كونی عسكرله دينسری‌يه عزيمت ايدرك عمزاده‌سی سنجار حاكمی قطب الدين وديكر عمزاده‌سی جزيرهٔ ابن عمر حاكمی سنجرشاه دخی بر قوهٔ عسكريه ايله يانه كلديلر . وماردين محصورين واهاليسنه معاونت ايچون شوالك التنجی كونی جله‌سی برلكده حرزم نام موقعه نزول وعسكره برمناسب يربولمق ايچون جبلك الت طرفنه طوغری براستكشاف مفرزه‌سی سوق ايلديلر .

بونلرك ورودلرندن اول ماردين اهاليسنك مضايقه‌سی بردرجهٔ تحملفرسايه وارديغندن محصورين قوت لايموته محتاج قالدقدن بشقه ايچلرنده امراض متنوعه

دخی تکثر ایدرك کمال ضعفدن چوغنك ایاقده طورمغه بیله قدرتلری قالمامشیدی . امور دولتك متصرفی بولنان نظام الدین بقش برمدت معینه ظرفنده قلعه ترك اولنمق اوزره حیاتلرینی محافظه یه مدار اوله جق برمقدار ذخیره اعطاسنه مساعده اولنمسنی ملك الکاملدن رجا ایلدی . بوصورت قبول وقرار طرفینه توفیق اولندی ایسه ده ملك الکامل یوم معینه قدر دفعةً بونلره ذخیرهٔ کافیه ویرمیوب یومیه کفایت ایده جك قدر اقوات ارسال اتمکده ایدی .

محصورین غیرت الهیه یه وملك الکامل یوم معینك ورودینه انتظار اوزره ایکن غیرت الهیه یوم مذکوردن مقدم ظهور ایدرك ملوك مشارالیهمك عساکر کلیه ایله حرزمه کلدکاری خبری محصورینه وملك الکامله بالغ اولدی . محصورینه حیات کلمکله قلعه یی تسلیم ایده میه جکارینی ملك الکامله تبلیغ ایتدیلر .

ملك الکامل عساکر مرقومه نك کلدکارینی کوروب ماردین ایچنده طیانه جق اولسه نورالدین وملوك سائره یه بردرجه یه قدر مقاومت ایده بیله جکنی صعوبت موقعیه اچقدن اچغه کوسترکن مراد الهی ملك الکاملك انهزامنه تعلق ایتمش اولدیغندن اوراسنی دوشمنکسزین

عسکرله ماردیندن چقوب مهاجلره طوغری مقابله‌یه سرعت کوستردی. نورالدین وملوك سائره‌نك عسکری ایسه کلیت اوزره بولندیغندن ارالرنده وقوع بولان قانلی محاربه‌ده ملك الکاملك عسکری منهزم و پریشان وماردین جبلنه طوغری کریزان اولدیلر.

قطب الدینك عسکری دها مقدم ماردینه کیروب شهری تحت محافظه‌یه المش اولدیغندن ملك الکاملك عسکری غفلتله جبله صعوده چالشیر ایکن قطب الدینك عسکری اوکدن و نورالدینك عسکری ارقه‌دن یتشوب جمله‌سنی اسیر ایتدیلر. ملك الکامل میافارقینه طوغری فرار یلدی. احمال واثقالدن یدلرنده هرنه وار ایسه ماردینده قالدیغندن اهالیٔ ماردین ومحصورین قورتیلوب حسام الدین بولق ونظام الدین بقش محصورین سائره ایله قلعه‌دن نزول وملك الکامل ایله عسکرینك ماردینده قالمش اولان اموال واشیاسنی ضبط ایله تشفیٔ صدور ایلدیلر. نورالدین وقطب الدین وسنجر شاه یرلرینه عودت ایدرك ملك الکامل میافارقیندن حرانه وملك العادل شامه کتدی.

حسام الدین بولق ارسلان حداثت سن زمانی‌نی‌ کچیردکدن صکره‌دخی امور دولتی اداره‌یه قدرت کوستردی.

(٥٩٨) سنه سنه قدر امور دولت نظام الدینك یداستقلالنده قالوب حسام الدین بولق ارسلان او تاریخده وفات ایتمشدر.

(الملك المنصور ناصر الدین ارتق ارسلان ابن الملك قطب الدین ایلغازی) برادری حسام الدین بولق ارسلانك وفاتنده یرینه قائم اولمش ایسه ده بونك یدنده دخی حکم واستقلاله متعلق برشی اولمیوب حکم واداره کما کان نظام الدین بقش ایله بقشك مملوکی لؤلؤ یدنده ایدی.

(٥٩٩) ده سلطنت مصره متصرف اولان ملك العادل سیف الدین ابو بکرك امریله اوغلی ملك الاشرف موسی ماردینی محاصره ایتدی. ماردین حکومتنك بارعیه قلعه سنده بولنان عسکری قلعه دن اینوب ملك الاشرفك ذخیره کله جك یوللرینی قطع ایلدیلر ایسه ده ملك الاشرف طرفندن مدافعه ایچون کوندریلان عسکره قارشو منهزم اولدیلر. اشبو بوزغون عسکر اطرافه یایلوب قطع طریقه باشلادقلرندن ملك الاشرفك اردوسنه کلوب کیدنلرك امنیتلری منقطع اولدی. ملك الاشرف اصلاح طریق ایچون رأس العینه قدر عسکر چقاردی ایسه ده فنالغك اوقه سی کسلمدی. بو صره ده حلب حکمداری بولنان ملك الظاهر غازی ابن سلطان صلاح الدین عمیسی ملك العادله مراجعتله کوستردیکی توسط اوزرینه ماردین

حكمداری طرفندن ملك العادله اللی بیك آلتون تضمین ویرلمك وخطبه وسكه ملك العادل نامنه اولمق وهر نه وقت برخدمت عسكریه تكلیف ایدر ایسه ماردین حكومتی طرفندن اجابت كوسترلمك شروطیله بینلرنده مصالحه انعقاد وملك الاشرف عسكرینی الوب عودت ایلدی ٠

یوقاروده ذكر اولندیغی اوزره ملك المنصور ناصر الدین ارتق ارسلانك جلوسندن برو امور دولت نظام الدین بقش ومملوكی لؤلؤ یدلرنده اولوب ناصر الدینك نام حكمداریدن بشقه النده برشی یوغیدی ٠ (٦٠١) تاریخنه قدر حال بویله جریان ایلدی ٠ ناصر الدین ایسه غیرتله متصف اولدیغندن كندوسنك هر درلو تصرفدن محرومیتی وبقش ایله لؤلؤنك اموردولته وعامهٔ اهالی یه غلبهٔ نفوذلری قلبنده بر عقدهٔ مشوشه تشكیل ایدوب شو عقده نفس بنفس قلبنی تضییق وراحتنی سلب ایتمكده ایدی ٠

تاریخ مذكورده نظام الدین بقشك خسته لنمسی جهتیله ملك المنصور عیادت ایچون یانته عزیمت وخروجنده لؤلؤیه تصادف ایتدیكندن دروننده مضمر اولان كین كتم اولنه میه جق درجه‌ده قباروب لؤلؤ كوزینه بر افعئ هلاهل فشان كبی كورنمكله درحال بچاقله لؤلویی ضرب

وقتل ایدرك متاع استقلالنك غاصبی اولان ایکی شخصك
بریسنی اورطه‌دن قالدردی. صكره نظام الدین بقشك
یاننه عودتله انیده اولدروب باشلرینی قطع ومغلوب
نفوذلری اولانلرك محضرینه عرض ایلدی.

ملك المنصور بوندنصكره زمام حكومتی ید اقتدارینه
آلوب (٦٣٢) سنه‌سنه قدر مانع ومزاحمه تصادف
ایتمكسزین ماردینده استقلال تام ایله حكمفرما واو تاریخده
عازم داربقا اولمغله ماردینده بناكرده‌سی اولان ذات
الثمانین مدرسه‌سنده دفن اولندی.

مشارالیه مدرسهٔ مذكوره‌یی سكسان حجره اولمق
اوزره بنا وبوكا اوقاف كافیه تخصیص ایلدیكی كبی
ماردینه درت ساعت مسافه‌ده واقع قوچحصارده دخی
ایكی مناره‌لی برجامع ویاننده برمدرسه وحرزم قریه‌سنده‌ده
برمدرسه بنا ایتمشدر. جامع مذكورك شمدی بر قبه‌سیله
مناره‌لری موجود ایسه‌ده صكره‌لری قوچحصار خراب
اولوب بركوچوك قریه‌درجه‌سنه تنزل ایلدیكندن جامع
دخی خرابه یوزطوتمش ومدرسه‌لرك ایكیسیده خراب
اولمشدر.

(الملك السعید نجم الدین ابن الملك المنصور ناصر
الدین) باباسنك وفاتنده ماردینده جانشینی اولدی. هلاكو

دياربكره والی تعيين ايتديکی اوغلی پشموت مرزا (٦٥٨) تاريخنده ميافارقينی ضبط ايله خراب واهاليسنی اعدام ايتدکدنصکره باباسنك امريله ماردينك تسخيرينه قيام ايتدی. وماردين حاكمی ملك السعيد قلعه‌يه قپانوب پشموت محاصره‌يی تشديد ايلدی.

ملك السعيد اثنای محاصره‌ده وفات ايدرك اوغلی امير المظفر قرا ارسلان هلاكويه دخالت ايتمكله هلاكو طرفندن ماردين حكومتی قرا ارسلانه اعطا اولندی.

(الملك المظفر قرا ارسلان ابن الملك السعيد) انفاً بيان اولنديغی اوزره پدرينك وفاتندنصكره هلاكونك امريله مارديته حاكم اولوب ابو الفدانك ظنه حمل ايله كوستردیکی روايته نظراً (٦٩١) سنه‌سنده وفات ايتمشدر.

ملك المظفر قرا ارسلاندن صكره اوغلی (شمس الدين داود) حاكم ماردين اولوب جلوسندن برسنه طقوز آی مرورنده وانك يرينه كچن برادری (الملك المنصور نجم الدين بن قرا ارسلان) (٦٩٣) ده وفات ايلدكارينی ابو الفدا تواريخ بنی ارتق بيان ايدن تقويم حل ماردين نام كتابدن نقل ايله بيان ايلمشدر.

ملك المنصور نجم الدیندن صكره اوغلی (الملك

العادل عمادالدین علی) ماردین حکمداری اولدی ایسه ده جلوسنك اون اوچنجی کونی وفات ایلدی.

ملك العادلك وفاتنده یرینه برادری (الملك الصالح شمس الدین محمود) حکمدار اولمشدر.

ایلغازیه حکومتنك بقیهٔ وقایعی اوچنجی کتابده بیان اولنه جقدر انشاالله تعالی.

بشنجی مبحث

(بلاد جزیره دن موصلك قرون وسطی)
(وقایع تاریخیه سی بیاننده در)

یاقوت معجم البلدانده دیرکه موصل عراقك قپوسی وخراسانك مفتاحیدر اورادن اذربیجانه کیدیلور. جزیره ایله عراقك بینی وصل ایتدیکی ایچون موصل تسمیه اولندی.

موصل شهری بلاد جزیره ودیاربیعه دندر مقدملری اطرافنده ایکی سوروارایدی. شمدی اوسورلر خرابدر. شهرك قارشوسنده وشط کنارنده نفت چشمه سی وجهت شرقیه سنده عین الناعوره نامیله برپکار واردر. شوپکار ایچنده چویت وارایمش.

(بدايت فتحدن بنی حمدان حكومتنه قدر موصل واليلری)

(١٥ - ٢٩٣)

موصل شهری هجرتك (١٥) سنه سنده عراق سر-عسكری سعد بن ابی وقاص حضرتلری طرفلرندن مأمور ايديلان ربعی بن الافكل واسطه سيله فتح اولنديغی مبحث مخصوصنده ذكر اولندی. حين فتحنده هرثمه بن عرفجه موصله عامل تعيين اولنمشدر.

او تاريخدن مختار بن ابی عبيده نك خروجی تاريخی اولان (٦٦) سنه سنه قدر عراقه مربوطاً اداره اولنه رق سنهٔ مذكوره ده مختار جانبندن عبدالرحمن بن قيس موصله والی تعيين اولندی. و (٦٧) تاريخنده عبدالله بن زبير حضرتلری طرفلرندن عراق وجزيره امارتی برادری مصعبه توجيه اولنديغندن موصل حواليسی امارت مذ-كوره اعمالندن معدود اولدی.

عبدالملك بن مروانك عراق وجزيره يی استيلاسندن صكره موصل وحواليسی جزيره ولايتنه مربوطاً اداره اولنمش اولديغی حالده (١٠٦) سنه سنده ولايت مستقله اعتبار ايدلدی.

سنهٔ مرقومه دن دولت عباسيه زماننه قدر موصله

تعیین قلنمش اولان و الیلرك اسملری و تاریخ تعیینلری اشبو جدولده مندرجدر.

(موصل والیلرینك جدولی)

سنهٔ هجریه	حکومت متبوعه	اسامئ ولاة
١٠٦	دولت امویه	حر بن یوسف
١١٣	»	ولید بن تلید العبسی
١٢٢	»	ابو قحافه بن تلید العبسی
١٢٦	»	مروان بن محمد

دولت عباسیه‌نك تاریخ تشکلی اولان (١٣٢) سنهٔ هجریه‌سنده خلیفهٔ عباسی عبدالله السفاح طرفندن محمد بن صول موصله والی تعیین قلنوب (١٣٣) سنه‌سنده اهالی قیام ایله محمد بن صولی طرد ایلدکلرندن خلیفه برادری یحیایی موصل والیلکنه کوندردی. یحیی اون ایکیبیك عسکرله کیدوب اهالینك حرکت سابقه‌سنده ذی مدخل دیو متعینان مملکتدن اون بر نفر اخذ و اعدام ایتدیکندن اهالی سلاح الته طوپلانمقله ارالرنده خیلی محاربه وقوعبولدی. یحیی تحسین اولنه‌میه‌جق درجه‌ده شدت کوستردیکندن خلیفه یحیایی موصل والیلکندن عزل ویرینه عمیسی اسماعیل بن علی‌یی نصب ایتدی.

(١٤٠) تاریخنده طرف خلافتدن موصل ولایتی

واليلكى مالك بن الهيثم الخزاعى يه توجيه اولندى. مالك (١٤٥) سنه سنده بالانفصال يرينه حرب بن عبدالله تعيين اولنمغله حرب خليفه المنصورك مخدومى جعفر ايله موصله كيدرك موصلك آلت طرفنده (حرب) ناميله موسوم اولان قصرى واليلكى زماننده بنا ايتمشدر.

(١٤٧) ده حرب عزل ايله يرينه صقر بن نجده نصب ايدلدى.

(١٤٨) ده موصل قراسندن دجله اوزرنده واقع بافخارى نام قريه ده حسان بن مجالد نامنده بر خارجى ظهور ايدرك موصل واليسى صقر طرفندن سوق اولنان عسكر بالمحاربه منهزم اولدى. حسان عسكرله موصله هجوم وچارشويى يغما واحراق ايلدكدنصكره رفده يه واورادن بحرينه بجه رك سند طرفلرينه عزيمتنه يول وير ملرينى عمان جانبنده كى خوارجدن طلب ايلدى ايسه ده موافقت كوره مديكندن ينه موصل حواليسنه عودت ايتدى. صقر بو دفعه ده عسكرله حسان اوزرينه واروب محاربه ده منهزم ورؤساى عسكردن حسن بن صالح بن بلال القيسى اسير اولمغله كيفيت منصوره خبر ويرلدكده موصله عساكر كثيره سوقيله اهاليسنى قتل ايتمكى بالتصور استفتا ايچون امام اعظم ابو حنيفه وابوليلى وابن شبرمه يى كوفه دن

جلب ایدرك «موصل اهالیسی بنم علیهمده خروج کوسترمامکی تعهد وخروج ایدرلر ایسه قانلرینك مباح اولمسنی شرط ایتمش اولدقلری حالده خروج ایلدیلر. بوبابده‌کی اقتضای شرعی‌یی استفتا ایدرم» دیدکده‌اوچیده سکوت ایلدی. منصور امام اعظم حضرتلرینه خطاباً «سکوت ایده‌یورسن یاشیخ» دیمکله امام‌اعظم «مالك اولمدقلری شیئی اباحه ایتمشلردر. برعورت فرجنی‌اباحه ایتسه وطی جائز اولورمی» دیدکده منصور «اولمز یاشیخ» سویلدی. امام‌اعظم‌حضرتلریله رفیقلری‌کوفه‌یه عودت ایلدیلر. منصور بونك اوزرینه حسن‌اداره واسایشی اعاده ایچون خالدبن برمکی موصل والیلکنه تعیین ایلدیکندن خالد کیدرك فسده‌یی ازاله واسایشی اعاده ایتمشدر.

(۱۵۱) سنه‌سنده خالد موصل والیلکندن عزل‌ایله یرینه اسماعیل بن‌خالدبن‌عبدالله‌القسری و(۱۵۵)ده کعب بن موسی تعیین اولندی. (۱۵۸) ده کعب موسی عزل ایله ثانیاً خالدبن برمك موصله والی اولمشدر. (۱٦۱)ده خالد انفصال ایلدیکندن حسان‌الشروری موصل‌ولایتنه والی تعیین قلندی. و(۱٦٤) ده حسان عزل اولنه‌رق یرینه محمد بن الفضل نصب ایدیلوب (۱٦۵) ده اوده

عزل ايله احمد بن اسماعيل بن علی موصله والی اولدی.
(١٦٦) ده موسی بن کعب دفعهٔ ثانیه اوله‌رق موصل ولایتی والیلکنه تعیین قلنمشدر.

(١٦٨) ده یاسین نامنده بر خارجی موصل حوالیسنده ظهور ودیار ربیعه‌یی استیلا ایلدیکندن خلیفه المهدی امراء عسکریه‌دن ابو هریره محمد بن فرخی عسکرله کوندروب بالمحاربه خارجیٔ مرقوم مقتول اولمش و(١٦٩) ده هاشم بن سعد ومتعاقباً عبدالملك بن صالح الهاشمی موصل والیلکنه تعیین اولنمشدر.

(١٧١) ده مؤصل رؤساسندن روح بن صالح الهمدانی بنی تغلب قبیله‌سنك صدقاتنی جمعه مأمور ایدیله‌رك روح بنی تغلبه کتدکده بینلرنده اختلاف ظهوریله مقتول اولدی. بو اختلال اوزرینه موصل والیسی عبدالملك عزل ایله یرینه اسحق بن محمد نصب ایدلمشدر. (١٧٢) ده اسحق دخی بالتبدیل ولایت مذکوره والیلکنه سعید بن سلم تعیین قلندی.

(١٧٦) ده حکم بن سلیمان و از بر مدت صکره محمد بن عباس الهاشمی موصله والی نصب اولنوب (١٧٧) ده موصل فرسانندن عطاف بن سفیان الازدی هرون الرشیده مخالفتله جمع ایلدیکی درتبیك اتلویی بالاستصحاب موصل

وحوالیسنی ضبط وخراجنی کندی نامنه جبایت ایلدی. عطافك فنالغی (١٨٠) سنه‌سنه قدر ممتد اولوب اوتاریخده موصل ولایتی والیلکنه یحیی بن سعیدالحرشی‌یی بالتعیین کندوسی‌ده موصله عزیمته حاضرلنمش وموصل اهالیسندن هرکیمه راست کلور ایسه قتل ایتمکی جزم ایتمش ایدی. بونك ایچون قاضی ابویوسفدن استفتا ایلدکده جواز شرعی اولمدیغی جوابی ویرلدی. اره‌صره بوکبی خارجیلر موصله صوقیلوب تحصن ایتدکجه مقاومتلرینه سورك وجودی سبب اولدیغندن رشید کتدکدن صکره موصلك سورینی یقدردی. لکن عطافی دردست ایده‌مدیکی جهتله مرقوم بر مدت کردستان طرفلرنده طولاشدقدن صکره رقه‌یه کیدرك ترك مفسدت وبرکوشه‌ده اختیار عزلت ایلدی.

بوسنه موصل والیلکنه تعیین قلنمش اولان یحیی بن سعید محل مأموریتنه وارمسیله برابر اهالی حقنده دست مظالمی اطاله وسنین آتیه ویرکوسنی دفعهٔ تحصیل کبی معاملات غیرمشروعه ایله اهالینك برطاقنی ترك وطنه مجبور ایتمشدر. (١٨٤) ده یحیی عزل ایدیله‌رك موصل والیلکنه یزیدبن مزیدالشیبانی نصب ایدلدی.

یزیدك والیلکی (١٩٠) سنه‌سنه قدر ممتد اولوب او

تاريخده بالعزل يرينه خالد بن يزيدبن حاتم و (١٩١) ده محمدبن الفضل موصل واليلكنه نصب اولنه رق خليفه امين بن هرون (١٩٣) سنه سنده ابراهيم بن العباسى موصله والى تعيين ايتدى.

(١٩٨) ده موصلده ميدان وقعه سى ديو مشهور اولان حادثه ظهور ايتمشدر. شو فساد يمانيه و نزاريه قبيله لرى بيننده وقوع بولدى. سببى بودركه عثمان بن نعيم البرجمى ديارمضره كيدركن بعض تعدياته تصدى ايلدى. ازدو يمن قبيله لرى موصل اهاليسى حقوقلرينه تجاوز والتزام تغلب ايلدكلرندن بحثله عثماندن استنصار ايتديلر. عثمان قبائل عربدن جمع ايتمش اولديغى يكرمى بيك غلبه لكله موصل اوزرينه يوريدى. اوارالق موصلده تغلب ايدن على بن حسن الهمدانى كلمكدن مرادلرى نه اولديغنى استفسار ايلدكده عثمان موصل اهاليسنك تأديبلرى ايچون كلدكلرى جوابنى ويردى.

على درتبيك عسكرله موصلدن چقوب عثمانك عسكرينه هجوم ايتدكله عثمان بوزيلوب عسكرى تارمار اولدى.

خليفه المأمون (٢٠٤) ده مرودن بغداده عزيمت ومواصلت ايلدكده موصل واليلكنه سيد بن انس الازدى يى تعيين ايلدى.

(۲۰۵) تاریخنده بنی شیبان قبیله‌سی موصل حوالیسنده فساداته تصدی ایتمکله سید بن انس کرك قبیله‌مز کوره‌یی کرك انلره الحاق ایله فساده اشتراك ایدن قبائل سائره‌یی حرباً تنکیل ایتمشدر. (۲۱۱) سنه‌سنده موصل اهالیسندن زریق بن علی الازدی موصل واذربیجان اراسنده‌کی طاغلرده تفرد وعصیان ایلدیکندن موصل والیسی سید بن انس عسکرله اوزرینه کیدرك ارالرنده خیلی محاربه‌لر وقوعبولدی. سوق واحد نام محلده سید ایله زریق یکدیکریله بالمبارزه هربریسی دیکرینی جرح ایتمکله سید مقتول اولوب موصل والیلکنه محمد بن حمید الطوسی تعیین اولندی. محمد بن حمید موصلی بالاستیلا حرباً زریقه غلبه ایلمشدر. (۲۱۲)

(۲۱٤) سنه‌سنده محمد بن حمید بابك خرمی ایله حربه مأمور اولدیغندن عند المحاربه مقتول اولمغله موصل والیلکی عبدالله بن سید بن انسه توجیه ایدلدی. (۲۲۳) ده موصل حوالیسنده‌کی اکراد رؤساسندن جعفر بن فهر عصیان ایدرك باشنه پك چوق غلبه‌لك طوپلاندی.

موصل والیسی عبدالله بن سید عسکرله جعفرك ازاله‌سنه مأمور اولدیغندن کیدرك محاربه ایلدی ایسه‌ده کندوسی مقتول وعسکری منهزم اولمغله خلیفه عبداللهك

يرينه امراء اتراكدن ايتاخی نصب وبر قوهٔ عسكريه ايله سوق ايلدكده ايتاخ بالمحاربه جعفری قتل ايله عسكرينی بوزوب پريشان ايتمشدر.

(٢٢٩) ده غانم بن حميد الطوسی موصل ولايتی واليلكنه مأمور اولوب (٢٣١) ده بنی ثعلبه قبيله سندن محمد بن عبدالله خروج ايله ديارربيعه نك بعض محلرينی ضبط ايتديكندن والئ مشاراليه عسكرله اوزرينه كيدرك بالمحاربه محمدی دردست وسامرايه ارسال ايلدی.

(٢٣٢) سنه سنده شدتلی يغمورلر ياغوب سيللر جريان ودجله نهری طغيان ايتمكله موصل شهرنده تلفات كثيره يی موجب اولوب موصل واليسی اوتوز بيك قدر انسان تكفين ومنهدم اولان ابنيه آلتندن چوق انسان جنازه سی اخراج ايتدرمشدر.

(٢٣٥) ده متوكل علی الله جانبندن موصل ولايتی سائر بعض ولايتلرله برابر اوغلی المنتصره اقطاع ايديلوب (٢٣٨) ده موصل ولايتی جزيره ولايتيله بالتوحيد ترك رؤسای عسكريه سندن بغای كبيره توجيه اولندی.

بغادن صكره موصل واليلكنه محمد بن عبدالله

بن سید مأمور اولمش و محمدك مأموريتى (٢٤٨)سنه‌سنه قدر امتداد ايلمشدر .

سنهٔ مرقومه‌ده محمد عزل ايله يرينه ثابت بن اسحق نصب ايدلدى . و(٢٥٠)ده محمد بن عبدالله دفعهٔ ثانيه اولمق اوزره موصله والى تعيين قلندى .

(٢٥٢)ده عقبه بن محمد موصل واليلكنه مأمور اولوب بونك واليلكى اثناسنده مساور بن عبدالحميد خارجى ظهور ايتمشدر . سببى بودركه مساورك جدى موصل اهاليسندن اولوب كندوسى بوازيجده ساكن ايدى . حديثه صاحب شرطه‌سى حسين بن بكير مساورى بعض ايشله عمران قبيله‌سنه كوندردى . مساورك حوثره نامنده شاب وجسندار بر اوغلى اولديغندن حسين حوثره‌يى بالتوقيف كيجه‌لرى مجلس عشرتده برابر بولندرر وكوندزلرى محبسه اعاده ايدر ايدى . حوثره (انا بالنهار محبوس و بالليل عروس) عباره‌سيله باباسنه بر مكتوب يازديغندن مساور غضبلنوب خلقى كندوسنه اتباعه دعوت وباشنه خيلى عسكر جمع ايلدى . وشو جمعيتله حديثه‌يه هجوم ايتمكله حسين قورقوسندن اختفا ايتدى . مساور اوغلى حوثره‌يى محبسدن چيقاردقدن صكره اكراد واعرابدن كندوسنه تابع اولانلرك مقدارى

كتدكجه ارتديغندن موصل اوزرينه يوريدي. موصل واليسي عسكرله قارشو چقدقده منهزم اولدى. بوندن طولايى يوز كوسترن وخامت بيودكجه بيويوب مساور بالاخره موصلى وحواليسنى ضبط ومقام خلافتدن بيله كوندريلان عسكرى بوزوب استقلالنى اعلان ايلدى. شو غائله ايكييوز اللى ايكى سنه‌سندن التمش اوچ سنه‌سنه قدر ممتد اولوب تلف اولان انسانلرك مقدارى حساب اولنه‌جق درجه‌يى كچمشدركه بو فنالقلره منشأ بر كوچك مأمورك حظوظ نفسانيه‌سى ايدى.

(٢٥٣) سنه‌سنده رؤساى عسكردن بندار مساور خارجينك تنكيلنه مأمور اولديغندن وقوعبولان محاربه‌ده بندارك عسكرندن اللى نفر قورتيله‌بيلوب كندوسيله عسكرى مقتول اولديلر.

ينه سنهٔ مذكوره‌ده موصل حواليسنده سليمان الازدى مرجدن بر ناحيه صاتون الديغندن عنزه قبيله‌سندن برهونة الشفعه ناحيهٔ مذكوره‌يى طلب ايتدكده سليمان رد ايله جواب ويردى. او ارالق عنزه قبيله‌سى ايكى زاب اراسنده اولديغى حالده برهونه ايچلرينه كيدرك قبيله‌يى سليمان عليهنده تحريك ايلدى. بنى شيبان دخى برهونه عشيرتيله بالاتفاق سليمانه متعلق محللرى

یغما ایتدیلر. سلیمان موصلدن الدیغی عسکرله اوزرلرینه کیدوب بالمحاربه غلبه وعنزه ایله بنی‌شیباندن چوق آدم تلف ایلدی.

سنهٔ مذکوره‌ده موصل ولایتی والیلکنه ایوب بن احمد التغلبی مأمور اولمشدر.

والیٔ مشارالیه اوغلی حسنی موصلده استخلاف ایتمشیدی. حسن، حمدان بن‌حمدون وسائر امرا ایله بالاتفاق جمع ایلدیکی عساکر کثیره ایله مساور خارجی اوزرینه کیدرك وادی الربات نام محلده مقاتله ایلدیلر. مساور غلبه ومحاربلرینك چوغنی تلف ایتدی. وحسن منهزماً اربل اعمالندن حره‌یه فرار ایلدی.

(٢٥٥) سنه‌سنده مساور خارجی عساکر کلیه ایله موصله هجوم ایدوب امیرالبلد سلیمان مدافعه‌یه مقتدر اولمه‌دیغندن فرار واختفا ایتدی. ومساور بلامحاربه موصله کیردی. موصله داخل اولدقده جمعیتله مسجده کیدرك منبره صعود وخطبه‌ده ولاتك مظهر صلاح اولملری حقنده دعا ایتدکدن وچندکون موصلده قالدقدن صکره عودت ایتمشدر.

(٢٦٥) تاریخنده خلیفه المعتمد امرادن مفلحی بربیوك اردو ایله مساور اوزرینه کوندردی. اردو حدیثه‌یه تقرب

ایلدکده مساور حدیثه جوارنده‌کی عامه وزینی دینلان طاغلره چکلدی. مفلح کیدرك زینی طاغنك التنده اردوسنی اقامه ایلدی. مساور لیلاً مفلحك اردوسنی باصوب عسکرینك کافی اولمدیغنی اکلادیغندن فرار ایتمشیدی. مفلح مساورك نه‌ده اولدیغی خبرینی الەمیوب عسکرله موصله کتدی. اهالی حقلرنده حسن معامله ایله ممنونیتلرینی بعد الاستحصال مساوری تحری ایچون حدیثه‌یه عودت ایلدکده مساور ینه طاغلره چکلدی. رمضانه قدر مفلح اوغراشمش اولدیغی حالده مساورك دردستنه ظفریاب اوله‌مدیغندن سامرایه عودت ایلدی.

مفلح عودت ایتدکدن صکره مساور برجمعیت عسکریه ایله خانقینه اچـله‌رق اوراده موجود موسی بن بغانك عسکرینه حرباً غلبه ایتمشدر.

خلیفه المعتمد علی‌الله (٢٦٠) سنه‌سنده رؤسای اتراکدن اساتکینی موصل والیلکنه تعیین ایلدی. اساتکین جادی‌الاولاده اوغلی کوتکینی موصله کوندردیکندن کوتکین موصل وجوهنی میدانده واقع چادره دعوتله اچقدن اچغه فسق وملاهینك انواعنی ارتکابه باشلادی. اهالیجه حقنده نفرت عمومیه حاصل اولوب کوتکینك عسکرندن برشخص زقاق اورطه‌سنده برخاتونك

اوزرینه وثوب ایله مناسبتسزلکه تصدی ایتمك استدیکی صره‌ده خاتون فریاد واستغاثه ایلدیکندن صلحادن ادریس الحمیدی نام ذات مرقومه‌یی قورتاردی. کیفیت کوتکینه شکایت اولندقده کوتکین مرقومی ضرب ایله خلقه عدالت کوسترمك استدی ایسه‌ده کندوسنك اندن دها فاسد الاخلاق اولدیغی جمله‌جه اکلاشلمش اولدیغندن اهالی شو حالره تحمل ایده‌میه‌رك جامعده طوپلاندیلر. کوتکین واتباعنك هر درلو مظالمنه صبر ایدرکن مخدرات نسوانك عرضلرینه ال اوزاتمغه ده تحمل ایده‌میه‌جکارینه دائر معتمد علی‌اللهه شکایتنامه ترتیب وبر قاصدله ارسال ایلدکارینی کوتکین ایشتدکده مشتکیلری مؤاخذه‌یه قیام ایلدی. اهالی طوپلانوب کوتکین ایله محاربه‌یه تصدی وکوتکینك خانه‌سنی یغما ایتدکدنصکره کندوسیله ادملرینی موصلدن طرد ایدی. ویردیلر. کوتکین موصلدن چیقارلدقدن صکره عموم طرفندن یحیی بن سلیمان اوزرلرینه امیر انتخاب اولندی.

سنه اخرینه قدر موصل حکومتی یحیانك یدادارهٔ سنده قالدقدنصکره اساتکین موصله هیثم بن عبدالتغلبی‌یی عامل تعیین ایلدیکندن هیثم دیار ربیعه‌ده ایکن موصل

ولايتنك عهده سنه توجيهی امرینی الدیغندن عساکر کثیره جمعیله موصله عزیمت وشهرك جانب شرقیسنه نزول ایتدی . ویحیی موصلده جمع ایتدیکی عسکرله هیثمك اوزرینه بالهجوم غلبه وهیثمی کلدیکی محله اعاده ایلدی .

بوندنصکره اساتکین موصلی اسحق بن ایوب التغلبی یه توجیه ایتکله اسحق حمدان بن حمدون تغلبی یی دخی بالاستصحاب یکرمی بیك عسکرله دیر اعلایه نزول ایتدکده موصل اهالیسی بالمدافعه اسحاقی برمدت شهره دخولدن منع ایلدیلر .

او آرالق سلیمان بن یحیی خسته لندیکندن اسحق شهره دخول طمعنه دوشدی . وحرب شدیدایله موصله کیردی . سوق الاربعایه وصولنده چارسویی احراق ایتکله عدولدن زیاد بن عبد الواحد بوینه مصحف شریف اصه رق « ظالمره مقابله ایده جك مسلمان قالدیمی » دیو استغاثه ایلدکده اهالی بتکرار تجمع واسحاقك عسکرینه هجوم ایتکله اسحاقی وعسکرینی دبه لیه دبه لیه شهردن چیقاردیلر . اهالی اسحاقی طردایله تعقیب ایدرکن موصل امیری یحیی خسته لك حالیله برمحفه یه بینوب موصل عسکرینك اولدیغی محله عزیمت ومحفه یی عسکرینك اوکنه

سوروب اهالی‌یی تشجیعه غیرت ایلدی. اهالی اسحاقك عسکرندن یقه‌لدقلرینی قتل ایله جمعیتنی مضمحل ایلدیلر. اسحق بوندن صکره دخالت یولنی طوتوب مرضیٔ عمومه موافق حرکتدن ایرلمامق اوزره اهالی‌یی بالتأمین موصله دخولی قبول اولندی ایسه‌ده بدی کون قالدقدن صکره ینه ارالری بوزلدیغندن طرد اولنه‌رق موصل حکومتی یحیی بن سلیمانك ید امارتنده تقرر ایتمشدر.

(۲۶۱) ده معتمد علی‌الله موصل ولایتنی اساتکین عهده‌سندن صرف وتحویل ایله خضر بن احمد التغلبی‌یه توجیه ایلدی. خضر موصل اهالیسی جانبندن قبول اولنمشدر.

بر مدتدن برو حدیثهٔ موصلده خروج ایدن وبالاده وقایعی تفصیل اولنان مساور بن عبدالحمید خارجی (۲۶۳) سنه‌سنده وفات ایتمکله مرکز خلافت بر بیوك غائله‌دن قورتلدی ایسه‌ده سنهٔ مرقومه‌ده هرون بن عبدالبجلی خروج ایدرك موصلی استیلا وخراجنی کندی نامنه جبایت ایلدی. اوحوالی برمدت خارجیٔ مرقومك ید استیلاسنده قالمش اولدیغی حالده (۲۶۶) تاریخنده جانب خلافتدن موصل وجزیره ولایتلری اسحق بن کنداجق عهده‌سنه توجیه اولنمغله اسحق

موصل ولايتنى ضبط ايده‌بيلدى ايسه‌ده برمدتدن برو دياربكر وارزن حواليسنده تفرد ايتمش اولان عيسى بن شيخ الشيبانى ايله موسى بن زراره يدلرنده اولان محللرى بالاجبار كندى نامل‌رينه اولمق اوزره استحصاله نصورتله تصديق ايتدردكلرى دياربكر مبحثنده تفصيل قلنمش اولمغله بو بحثده تكرارينه حاجت كوريلمدى.

ايكيوز التمش اوچ سنه‌سنده مساور خارجينك وفاتندن صكره موصل حواليسنده ظهور ايدن خارجى هرون ايله ينه خوارجدن محمد بن خرزاد ارالرنده برمحاربه وقوعبولمشيدى. محمد بن خرزاد او ماجرا اوزرينه (٢٦٧) سنه‌سنده عسكر جعيله موصله قريب واسط دنيلان محله ورودايلدى. هرون اعمال موصلدن معلثايا نام محلده عسكر جعيله مشغول ايدى. محمدك واسطه نزولنى ايشتدكده مقاتله ايچون كيدركن ابن خرزاد مقابله‌سنه چيقدى. شمرخ نام قريه قربنده يكديكر يله ملاقى اولديلر. بينلرنده غوغا وقوعبولدى. وهرون بوزيلوب عسكرندن ايكيوز قدر انسان مقتول اولدى. شو مقتوللرك چوغى شجعان فرساندن ايدى. هرون منهزماً دجله‌يى پچوب بنى تغلب هرونه معاونت ايچون بالاجتماع هرون كندى عسكرينى دخى جمع ايتمك

ایچون حدیثه یه کیدرك جمعیتی خیلی تکثر ایتدکدن بشقه ابن خرزادك عسکرینده حیله ایله اختلافه دوشوردیکندن ابن خرزادك یانندهده شهرزوره مربوط شمردلیه عشیرتندن بشقه کیمسه قالمیوب ماعداسی طاغلدیلر. هرون حسن سیرت ابرازیله کندوسنی موصل اهالیسنه سودرمش اولمغله ابن خرزادك حکمی قالمیوب بینلرنده برده محاربه یه حاجت قالمقسزین موصل نواحیسی هرونك ید استیلاسنه کچدی. بناءً علیه موصل ولایتی والیسی نواحئ مرقومه یه نفوذینی تأثیر ایتدیره مدیکندن هرون اورالری استدیکی کبی تصرف ایده یور ایدی. فصل مخصوصنده بیان اولندیغی اوزره معتضدك خلافتی اثناسنده غائله سی برطرف اولمشدر.

(۲۷۹) ده اسحق بن کنداجق وفات ایدرك اوغلی محمد موصله والی تعیین اولنمش ایسهده اهالی قبول ایتمدیکندن عزل ایله یرینه حدیثه عاملی محمد بن یحیی و(۲۸۱) ده تکتمر، (۲۸۳) ده ایوب بن عمر التغلبی، (۲۸۵) ده عبدالله بن الهیثم موصل ولایتی والیلکنه مأمور اولدی.

(۲۹۳) ده موصل ولایتی والیلکی ابو الهیجا عبدالله بن حمدانه توجیه اولنمغله بنی حمدان خاندانی سکسان

سنه‌دن زیاده مدت موصل وجزیره ولایتلرنده حکومت ایلدیلر.

(موصلده بنی حمدان حکومتی)

(۲۹۳ - ۳۸۰)

بنی حمدان بنی تغلب قبیله‌سی رؤساسندن حمدان نامنده بر ذاتك اولادیدر. بونلر ایکی شعبه اولوب برشعبه‌سی موصلده ودیکری حلبده حکومت ایلدیلر حلب شعبه‌سی مبحث مخصوصنده بشقه‌جه یازیله‌جقدر.

ایکیوز اللی بش تاریخنده اصلاحاتجه حمدانك موصل والیلرینه بعض مرتبه معاونتی وقوعبولشیدی. صکره‌لریده اره صره معاونتده بولنوب بالاخره کسب قوت وماردین قلعه‌سنه وضع‌بد ایتمش اولدیغی حالده کندوسنك واوغللرینك نفوذلری جزیره حوالیسنده‌کی عربلره جریان ایده‌یور ایدی. صکره خلافت عباسیه‌یی طانیه‌جق درجه‌ده استقلال کوسترمکه باشلادقلرندن (۲۸۱) تاریخنده خلیفهٔ عباسی المعتضد بالذات عزیمت وشوکتلرینی کسر ایلدی ایسه‌ده حمدانی طوته‌مدی. خلیفه بغداده دوندکده حمدان دخالت کوسترمکله کندو-سنی واوغللری توقیف اولنمشلر ایدی.

خوارج صفریه‌دن هرونك بلاد عباسیه‌دن بعض

محللره تجاوزاتی اوزرینه حمدانك اوغلی حسین محبسدن چقاریلوب تنکیلنه مأمور ایدلدیکندن حسین هرونی طوتوب خلیفه‌نك حضورینه کتورمکله خلیفه بوخدمته مکافاةً حسین وقرنداشنه اکرام ایدرك بابالرینی دخی محبسدن چقاردی.

(ابوالهیجا عبدالله بن حمدان) ایکیوز طقسان ایکی سنه‌سی اخرنده موصل ولایتی والیلکنه تعیین اولنمغله (۲۹۳) سنه‌سی محرمنده موصله واصل اولدی.

موصله واردقده اکراد امراسندن محمد بن بلال نامنده برشخصك موصل نواحیسنه صارقندیلغنی خبر الدیغندن عسکرله واروب مرقومی واتباعنی تنکیل ایتدی. ابوالهیجانك کوستردیکی اقتدار نفوذینی اشاعه ایتمکله سائر اکراد عشیرتلریده عرض اطاعت ایتدیلر. برادری حسین بغدادده سردار ایدی.

(۲۹۵)ده مقتدر جلوس ایتدیکندن حسین ارکان دولته اولکاباق اولوب عبدالله بن المعتزه بیعت ایلدیلر. لکن عبداللهك اطرادسزلغی موفقیتنه مانع اولمغله مقتدر خلع اولنه‌مدیغندن حسین ارتق بغدادده طوره‌میوب موصل حوالیسنه قاچدی. وخلیفه‌نك امریله ابوالهیجا دردستنه قیام ایدرك بینلرنده برمحاربه وقوعندن صکره

حسینی دردست وامان ایله بغداده ارسال ایتدی . خلیفه حسینك قصورینی عفوایله قم وکاشان وبراز صکره دیار ربیعه والیلکنه مأمور تعیین وارسال اولندی ایسه‌ده ادای تکالیفده مخالفت کوستردیکندن خلیفه طرفندن ابن رائق اصلاحنه مأمور ایدلمکله حسین بالمحاربه ابن رائقی بوزدی . مؤخراً وزیر مونس مأمور اولوب ابو الهیجایی وحسینی دردست ایله بغداده کوتوردیکندن بر مدت حبسله براغلدیلر . صکره بغدادده برفتنه چقاره‌جغی حس اولندیغی جهتله (۳۰۶) سنه‌سنده حسین قتل اولندی .

(۳۰۷) ده ابو الهیجا تکرار موصله وبرادری ابراهیم دیار ربیعه‌یه والی تعیین اولندیلر . ابراهیم (۳۰۸) ده فوت اولدیغندن برادری داود بن حمدان دیار ربیعه والیلکنه تعیین ایدلدی . و (۳۱٤) ده ابو الهیجا تکریت طرفلرنده‌کی اشقیانك دفعنه مأمور اولوب خلیفه‌نك مطلوبی اوزره موفق اولمغله جزیره قطعه ـ سنده‌کی محللرك جمله‌سی ابو الهیجایه توجیه اولندی .

(۳۱۵) ده ابو الهیجا بغداد حوالیسنه کلان قرامطه‌یی تنکیله مأمور وحسن تدبیریله قرامطه‌نك مضرتلری

بر طرف اولوب کندوسی بغدادده قالمغله اوغلی حسن موصله متسلم تعیین ایلدی.

(۳۶۷)ده بغدادده بیوك بر فتنه باش کوستردیکندن امرا مونسله برلکده مقتدر خلیفه‌یی خلعه قالقشدیلر. ابوالهیجا موافقت کوسترمدی ایسه‌ده مونسك اقتدارینه قارشو طوره‌میوب مقتدری خلع ایله مونسك سراینده حبس ایلدیلر. قاهر مسند خلافته اوتوردقدنصکره جلوس بخششی ایچون عسکری طاقی خلیفه‌نك سراینی باصدقلرندن ابوالهیجا مدافعه ایچون سرایدن چقدقده قارشو کلان خلیفهٔ سابق مقتدرك کوله‌لرینی طاغتمقله اوغراشرکن بوینه براوق دکوب مقتول اولدی. بوصره‌ده باغچه‌نك بریانده کزنمش اولان مقتدر چقه‌رق ینه مقام خلافته اوطوردی. ابوالهیجا وفات ایتدکدن صکره عهده‌سندن منحل موصل ولایتی ملحقاتیله برابر موصلده متسلمی بولنان اوغلی حسنه توجیه اولنمشدر.

(ناصرالدوله حسن بن ابی‌الهیجا) (۳۱۷) سنه‌سنده متسلملکدن بالاصاله موصل وملحقاتی والیلکنه ارتقا ایدوب او تاریخده نصیبینی محاصره ایدن خارجی اغر بن مطره وسائر فسده‌یی تنکیل ایلدی. صکره مقتدر موصلی ناصرالدوله‌نك عمیلری سعید ونصره ویروب

ناصر الدوله دیار ربیعه و دیاربکر و نصیبین و سنجار وخابور ومیافارقین و الیلکته نقل ایلدی.

(٣٢٠)ده وزیر مونس مقتدردن بعض مرتبه و همه ذاهب اولدیغندن تحصیل اموال بهانه سیله موصله طوغری چکیلوب بنی حمدان اوتوز بیك عسکرله قارشو چقدقلرنده مونسك قوهٔ جزئیه سنه مقاومت ایده میوب بوزلدیلر. مونس موصلی ضبط ایتدی. مونس موصلدن بغداده دوندکده خلیفه موصلی مونسه توجیه ایتمکله مونس غلامی یانسی متسلمکله موصلده اقامه ومتعاقباً جلوس ایدن خلیفه قاهردخی بو توجیهی تصدیق ایلدی.

(٣٢٢)ده خلیفه الراضی بالله موصلی ناصر الدوله یه توجیه ایتدی ایسه ده بغدادده بولنان عمزاده سی سعید بولنی بولوب (٣٢٣)ده موصل منصبنی الهکتیردی. سعید موصله کلورکن ناصر الدوله استقبال شایعه سیله چقوب برطرفه صاوشمقله سعید موصلده اوطوردقده عسکره ناصر الدوله نك کوندردیکی عسکر بغتةً سعیدی اولدردیلر. خلیفه بونی ایشتدکده جانی صقیلوب وزیر ابن مقله یی عسکرله ناصر الدوله اوزرینه کوندردی. ناصر الدوله فرار ایلدی. ابن مقله بغدادده اختلال ظهورینی

ایشیدوب باکرد دیلمی یی موصله والی بالتعیین عودت ایتدکده ناصرالدوله عسکرله باکرداوزرینه یوریدی ایسه‌ده بوزلمغله تکرار عسکر طوپلایوب نصیبین قربنده محاربه‌یه طوتشدیلر. بوکره‌ده باکرد منهزم اولدی. بوندنصکره ناصرالدوله خلیفه‌یه عرض معذرت واسترحام ایتدیکندن مساعده‌یه مظهر اولوب موصل وملحقاتی کاملاً ناصر-الدوله‌یه توجیه اولندی. ناصرالدوله‌نك استقلالی بو تاریخدنصکره درکه (۳۲٤) سنه سنده‌در.

(۳۲۷)ده ناصرالدوله تعهد ایلدیکی اموالی بغداده کوندرمدیکندن راضی خلیفه امیرالامرا بحکم ایله موصل اوزرینه یوریدی. ناصرالدوله قارشو چقوب موصل ایله تکریت اراسنده بالمحاربه منهزم اولمغله موصله فرار و بحکم تعقیب ایدرك ناصرالدوله‌یی دیاربکره قاچردی. اوارالق کندوسنك استرحامی و خلیفه‌نك موافقتیله مصالحه عقد ایلدیکندن ناصرالدوله تکرار موصله عودت ایتمشدر.

(۳۳۰)ده بریدی ابوالحسین بغداده هجوم ایلدیکندن خلیفه ابن رائقله برابر تکریته طوغری فرار و ناصر الدوله‌دن استمداد ایتدی. ناصرالدوله برادری سیف الدوله‌یی خلیفه‌نك استقبالنه کوندروب ابن رائقله‌ده بارشدیغندن خلیفه وابن رائق موصله عزیمتله دجله

کنارنده اقامت ایلدیلر . خلیفه‌نك اوغلی ابو منصور ایله ابن رائقه ناصر الدوله جانبندن برضیافت کشیده اولنوب ضیافتدن صکره یرلرینه عودت ایتمك ایستدکلرنده ناصر الدوله‌نك تأخیره اصرارندن ابن رائق کندی حقنده شر استدلال ایتمکله یرندن صیچرایوب کیتمکه سرعت ایدر ایتمز ناصر الدوله براقیوب قولنه یاپشدی ابن رائق قولنی سلکوب فرلادقده یکی ناصر الدوله‌نك النده قالدی . کندوسی فرار ایله آته بینرکن یره دوشمسیله برابر قالقمغه میدان ویرمکسزین ناصر الدوله‌نك امریله ادملری ابن رائقی اولدردیلر . خلیفه‌نك مخدومی ذاتاً ابن رائقدن متنفر بولندیغی جهتله ابن رائقك مقتولیتندن ممنون اولدی . ناصر الدوله و خلیفه‌نك مخدومی حضور خلیفه‌یه کیتدیلر . خلیفه ایسه ابن رائقك نفوذ خلافتی اغتصابندن ناشی حقنده ضروری مسامحه کوسترمکده و بونی ناصر الدوله بیلوب فرصت کوزتمکده ایکن فرصتی اله کتیرمشیدی .

بو ارالق ابن رائقدن منحل امیر الامرالق منصبی خلیفه طرفندن ناصر الدوله‌یه توجیه اولنوب اوللری حسن نامیله یاد اولنورکن اندن صکره ناصر الدوله وقرنداشی علی دخی سیف الدوله دیو تلقیب اولندی .

ناصر الدوله خلیفه ایله بغداده کیدوب سیف الدوله‌یی

عسکرله بریدی اوزرینه کوندردی . سیف الدوله محاربه ده بوزلغله تکرار عسکر و بریلوب کوندرلدیکندن بو دفعه ده سیف الدوله بریدی یی بوزوب بغدادده اسایش تقرر ایتدی .

(٣٣١) ده ناصر الدوله ومؤخراً سیف الدوله موصله کیدرك اکراد سرکرده لرندن تورون بغداده کلمکله تورونك اقتداری وکثرت اعوان وجنودی جهتیله خلیفه تورونی امیر الامرا نصب ایلدی . (٣٣٣) ده تورون خلیفه ایله برلکده ابو الحسین البریدی اوزرینه کیدوب خلیفه نك عودتنده موصله توجه ایتمسی وتوروندن اظهار وحشت ایدرك ناصر الدوله یه خفیاً مراجعتی سببیله ناصر الدوله عمزاده سی عبداللهی بر بلوك عسکرله ارسال وسیف الدوله ایله برابر خلیفه یی تکریتدن استقبال ایله موصله کوتوردیلر . کندولری تکریتده ایکن تورون حمدانیلرله ماجرای سابقی اوزرینه بو ماده دن برقاتدها منفعل اولدیغندن بغداده واورادن حمدانیلرك مملکتنه یوریوب تکریت التنده بالمحاربه ناصر الدوله وسیف الدوله نك عسکرلری بوزلدی . بونلر موصله طوغری فرار وتورون ارقه لرندن الغار ایتمکله خلیفه یی الوب نصیبینه کوتوردیلر . مؤخراً بینلرنده صلح وقوعبولدیغندن تورون بغداده وخلیفه براز وقت موصلده قالدقدن صکره رقه یه

كتدى . خليفه‌نك بوندنصكره‌كى وقوعاتى خلافت عباسيه فصلنده بيان اولنمشدر .

(٣٣٤)ده بغدادده متصرف امور سياسيه اولان بنى بويه‌دن معزالدوله خليفه مطيع للهى الوب ناصرالدوله ايله حرب ايچون عسكرله موصله طوغرى بغداددن حركت ايلدى . معزالدوله ايله خليفه بر طرفدن كلدكده ناصرالدوله ديكر طرفدن كيدرك بغدادك جانب شرقيسنه قوندى . معزالدوله تكريتى يغما ايتدكدن صكره ناصر الدوله‌نك بغداده كتديكنى خبر الديغندن عودتله بغدادك جانب غربيسنه نزول وبعض دسايسه تشبثله ناصر الدوله‌نك اردوسنى ضبط ايلديكندن ناصرالدوله عكبرايه فرار وصلحى استدعا ايدرك (٣٣٥)ده بينلرنده مصالحه عقد اولنمشدر .

(٣٣٧)ده ناصرالدوله‌نك بعض مخالفتى اوزرينه معزالدوله عسكرله موصله يوريش كوستروب ناصرالدوله نصيبينه فرار ايلدكندن معزالدوله موصلى ضبط ايتدى ايسه‌ده بو ارالق مضايقه‌ده اولان برادرى ركن الدوله‌نك استمدادينه مبنى بعض تعهدات ايله ناصرالدوله‌دن ال چكوب بالمصالحه رجعت ايلدى .

(٣٤٧) ده ناصرالدوله تعهداتنه مخالفت كوستر.

دیكندن معز الدوله عسكرله موصله طوغری یوریدی . ناصر الدوله نصیبینه واورادن دیاربكره قاچدی . واكثر اتباعی معز الدوله طرفنه دوندیكی ایچون یالكز قالدیغندن ناچار حلبه كیتدی . حلب حكمداری بولنان برادری سیف الدوله توسط ایدرك معز الدوله ایله (٣٤٨) محرمنده عقد مصالحه ایلدیلر .

بو مصالحه (٣٥٣) تاریخنه دكین دوام ایدوب او تاریخده معز الدوله ناصر الدوله نك بعض اشعار والتماساتنی رد ایلدیكی ایچون ارالرنده ینه خصومت یوز كوستردیكندن معز الدوله عسكرله موصل اوزرینه هجوم ایلدی . ناصر الدوله واوغللری فرار واختفا ایدرك طرف طرف تحری اولندی ایسه ده نره ده اولدقلرینه معلومات النه مدیغندن معز الدوله ناصر الدوله ایله اوغللرینی تحری ایچون جزیرهٔ ابن عمر طرفنده ایكن ناصر الدوله اوغللریله موصله واروب معز الدوله نك اوراده كی عسكرینی قلیجدن كچیردی . معز الدوله نك اك شجیع سردارلری ناصر الدوله نك یداسارتنده و موصلده براقدیغی خزینه و جبخانه سی یداغتنامنده قالدیغنی معز الدوله خبر المسیله برابر یانندهكی كلیتلی عسكرله موصله توجه ایلدكده ناصر الدوله سنجاره واورادن نصیبینه قاچدی . معز الدوله نك مبتلا اولدیغی

اضطراب وضرورت ارتق بر درجهٔ مهلکه یه وارمشیدی. بو صره ده ناصرالدوله نك مصالحه رجاسنده بولنمسی نعم التصادف عد اولنه رق عقد مصالحه ایلدیلر.

(٣٥٦) ده ناصرالدوله قوجایوب عته کتیرمش اولدیغندن اوغللرینك اخطاراتنه مناسبتسز جوابلر ویرمکه باشلادی. حتی او تاریخده بغدادده زمام اموری دردست ایدن عزالدوله بختیارله حرب ایتمکی استیندان ایتدکلرنده «باباسندن اکا چوق پاره قالمشدر. طوریکز پاره سی دوکنسون صکره اوزرینه کیدیکز» کبی معتوهانه سوزلر سویلدیکندن سنهٔ مذکوره جمادی الاخره سنك یکرمی دردنجی کونی اوغلی ابو تغلب ناصر الدوله نك منصبنی ضبط وکندوسنی کواشی قلعه سنه کوندروب رحبه وماردین مقاطعه لرینی اکا خاص تعیین ایلدی.

ناصرالدوله (٣٥٨) تاریخنه قدر اوراده قالوب او تاریخده اجل موعودیله وفات ایتمکله جنازه سی موصله نقل وشهرك جانب شرقیسنده واقع تل توبه نام محله دفن ایدلدی. مدت استقلالی اوتوز ایکی سنه در.

(ابو تغلب فضل الغضنفری ابن ناصرالدوله) ذکر اولنه دیغی اوزره (٣٥٦) تاریخنده پدرینی منصبندن چقاروب یدنده کی ممالکی ضبط ایتدی. ناصرالدوله نك

التی اوغلی اولوب بونلردن ابوتغلب ایله ابوالبرکاتك انالری فاطمه بنت احمد الکردی ایدی. ناصرالدوله‌نك منصبندن اخراجنده ابو تغلب ایله ابو البرکات متفق اولدقلری حالده برادرلرینك بعضیسی بی طرف طوروب حمدان وابراهیم وحسین بالاتفاق بابالرینك منصبنی اعاده‌یه قیام ایتدیلر. ابوتغلب بوسببدن اوتوری ناصرالدوله‌یی کواشی قلعه‌سنه کوندرمشیدی.

حمدان پدرینك خلعنده رحبه‌ده ایدی. خلع ماده‌سنی ایشتدکده رقه‌یه وبعده نصیبینه کیدرك اورالری ضبط ایتدیکنی وابوتغلب علیهنده حرکت ایتمك اوزره برادرلرینی یاننه استدیکنی ابوتغلب خبر الدقده انلردن دها اول عسکرله حمدانك اوزرینه یوریوب حمدان رقه‌یه کیدرکن ابو تغلبه تصادفله بالمحاربه منهزماً رقه قلعه‌سنه قپاندی. بینلرینه مصلحون توسطیله بارشدیلر. ناصرالدوله (٣٥٨) سنه‌سی ربیع الاولنده وفات ایتمکله اوتاریخدن صکره ابو تغلب قرنداشلری یدلرنده اولان املاکی ضبط ایدرك قرنداشی ابوالبرکاتی رحبه حکومتنه تعیین ایتدیکندن ارالرنده ینه خصومت یوز کوستردیکی جهتله ابوالبرکات رحبه‌یه قریب برمحله کالدکده حمدانك یاننده اولان ادملر

ابو البركاته اتباع ایتدیلر . حمدان یالکز قالدیغندن بغدادده عزالدوله بختیاره التجا ایلدی .

بختیار نقیب احدی ابوتغلبه کوندروب اصلاح ذات البین ایدلمکله حمدان (٣٥٩) جمادی الاولاسنده بغدادن رحبه‌یه عودت ایلدکده ابوالبرکات رحبه‌دن ایرلدقدن وحمدان رحبه‌یه کلدکدنصکره ابوتغلب مکتوب یازه‌رق طلب ملاقات ایلدی ایسه‌ده حمدان ملاقاتدن امتناع کوستردیکندن ابوتغلب حمدانی عزل وابوالبرکاتی رحبه‌یه والی تعیین ایتدی .

حمدان ابوالبرکاتك کلمك اوزره اولدیغنی خبر الدقده رحبه‌یی ترك وابو البرکات منصبنی ضبط ایله محافظه‌سنه عسکر براغوب رقه‌یه‌آندن عربانه‌عزیمت ایلدی . حمدان ابوالبرکاتك رحبه‌دن رجعتنی ایشتدکده عودت ورحبه‌یه تقرب ایتمسیله برابر ادملرینك برطاقمی کیجه سورك دیوارندن اشوب قلعه قپوسنی اچدیلر . ابوالبرکاتك اوراده‌کی عسکری واقف اوله‌مقسزین حمدان عسکرله برلکده قلعه‌یه دخول ایتدی . صباحلین حمدان بوری چالدردقده بلده دروننده‌کی عسکر خارج بلده‌ده بوری چالنیورظنیله چوغی طشره‌یه یوریوب بعضیسی قلعه‌یه کتدیکندن حمدان ابوالبرکات طاقمندن اله کتیردیکنی اولدردی . ابو

البرکات بو حادثه‌یی ایشتدکده عرباندن قرقیسایه عزیمتله اوراده بالمخابره حمدان ایله یالکزجه برلشوب مذاکره‌ده بولندیلر ایسه‌ده هیچ بر شیئه قرار ویره‌مدیلر. ابوالبرکات ملتمساتنی ابوتغلبه یازه‌جغنی حمدانه سویلیوب بر برندن ایرلدقدنصکره حمدان غلبه‌لکیله فراتی عبور وابوالبرکاتی تعقیب ایتدیکندن رمضانک اون اوچنجی کونی بینلرنده قتال وقوعیله ابوالبرکاته بر ضربه دوقنوب اوکون متاثراً وفات ایتمکله جنازه‌سی موصله ارسال وپدرینک یاننده دفن ایدلدی.

ابوتغلب بوماجرادن حدتلنوب حرکات عسکریه‌یه تشبث ایلدکده قرنداشی ابوالفوارس حمدان طرفنده‌ایدی ابوتغلب خاصلرینی ارتره‌جغنی وعدایله ابوالفوارسی کندی طرفنه چویردی ایسه‌ده ابوالفوارس یاننه کلمسیله برابر ابوتغلب اموالنی مصادره وکندوسنی محبوساً کواشی قریه‌سنه ارسال ایلدی. بوندنصکره ابوتغلبله برادرلری ارالرنده خیلی مناقشه وقوعبولوب نهایة الامر ابوتغلب رحبه وقرقیسایی استیلا ایتمکله قرنداشی حسین امان ایله کندوسنه دخالت وحمدان ایله ابراهیم بغدادده بختیاره التجا ایلدیلر.

(٣٦٠) سنه‌سی جمادی الاولاسنک یکرمی ایکنجی

كونى ابو تغلب حرانه كتدكده اهالى قلعه قپولرینی قپایوب کندوسنی ایچرویه المدیلر . ابو تغلب جمادی الاخره نك اون اوچنه قدر محاصره ایلدکدنصکره آرالرنده صلح وقوعبولوب عمومك ارزوسیله سلامة البرقعیدی حران ورقه یه عامل تعیین ایدلدی .

(٣٦١) محرمنده روم طائفه سی کلیتلو عسکرله اورفه ونصیبین وسائر بلاد جزیره یی یاقوب یقدقدن وسبی وغارت کبی مظالم شدیده ارتکاب ایتدکدنصکره دیاربکر حوالیسنه یوریوب اورالرده دخی نیچه نیچه فنالقلر کوستردیلر . اهالیدن بر جماعت بغداده عزیمتله روملرك تجاوزلرندن طولایی فریاد وجوامع ومشاهده مشهودات مؤلمهٔ مسلمینی ایشیدنلری دلخون ایده جك صورتله اشاعه وتعداد ایلدیلر .

اهالئ بغدادك جکرلری چاکچاك اولوب دیاربکر-لیلرله برلکده خلیفه طائع للهك سراینه کتدیلر ایسه ده او ارالق خلیفه لرك تصرف امورجه یدلرنده اقتدار اولمدیغندن هیچ بر شی استفاده ایده مدکلری جهتله دیاربکر وبغدادلیلرك چوغی صید وشکار ایچون کوفه نواحیسنده بولنان عزالدوله بختیارك یانته کیدرك روملرك دیاربکر وجزیره اهالیلری حقلرنده کی مظالم تحملفرسا-

لردن طولابی آجی آجی استغاثه‌ده بولندیلر. بختیار عسکر سوق ایده‌جکنی وعدایله بغداده عودت وحاجب سبکتکینه تجهیز جنود ایتمکی امر ایله سوق اولنه‌جق عسکرك علوفه ولوازم سائره‌لرینی تهیه ایتمسنی ابو تغلبه اشعار ایتدی.

بو اثناده روملر دیاربکر ودیار ربیعه ملحقاتنی خراب وبرباد ایتدکدن صکره استیلا مقصدیله مدینهٔ آمده هجوم ایتمك اوزره اولدقلری دیاربکر والیسی هزار مرد جانبندن ابو تغلبه بیلدرلمکله ابو تغلب برادری هبة‌اللهی عسکرله امداده کوندروب هبة‌الله وهزار مرد بالاتحاد مجتمع اولان عساکر کافیه ایله روملره بر قلیج اتدیلرکه دوکدکاری دشمن قانلری میدان محاربه‌ده‌کی سبزه‌زاری لاله‌زاره دوندردی. وروملرك پك چوغی اعدام وسرعسکرلری دمستق اسیر ایدیله‌رك ابو تغلبه کوندرلدی. دمستقك جریحه‌لری مهلکانه ایدی. اولنان تداوی فائده ویرمدیکندن موصل محبسنده متأثراً وفات ایتمشدر.

ابو تغلبك برادرلری حقلرنده‌کی معامله‌سی وانلرکده بختیاره التجالری یوقاروده کوسترلمشیدی. (۳۶۳) ده بختیار موصل وملحقاتنی ابو تغلبك الندن المق ایچون جنود کثیره ایله بغدادن حرکت وربیع الاخرك اون

طقوزنجی کونی موصل جوارنده‌کی دیراعلا طرفنه نزول ایلدی.

بختیار حدوده کلدکده ابو تغلب سنجاره چکیلوب کندوسیده بغدادی استیلا نیتیله عسکرینی بالاستصحاب بغداده طوغری یوریدی. بختیار بونی ایشتدکده دفع مضرتیچون سبکتکینی عسکرینك اکثریله برلکده بغداده کوندروب سبکتکین بغداده یاقلاشمزابو تغلب بشقه یولدن سرعتله موصل جوارینه کلدی. بختیار عسکرینك چوغنی سبکتکین ایله بغداده کوندرمش بولندیغندن یاننده از عسکر قالمغله ابو تغلبك تقربنده‌قوهٔ موجوده‌سنی مقاومته کافی کوره‌مدیکنه مبنی ناچار صلحی قبول وبغداده عودت ایتدی. ابو تغلب موصله کلدکده مقدمجه بختیاره اطاعت ایتمش اولانلری قتل ایتدردیکنی بختیار ایشتمسیله برابر عزالدین قومانداسیله موصله طوغری بتکرار عسکر چقاردیغندن عسکر موصله تقرب ایلدکده ابوتغلب تلعفره چکلدی. قتل ماده‌سی کندوسنك صنعیله اولمدیغنی عرض ایله بختیاره مراجعت ایدوب ینه ارالرنده صلح وقوعبولدی.

(٣٦٧)ده بختیارك عموجه‌سی عضدالدوله‌ایله ارالرنده حرب یوزکوستردیکندن ابوتغلب بونی فرصت عدایله

برادری حمدانی کندوسنه تسلیم ایدرایسه عسکره معاونت ایده‌جکنی بختیاره یازدی. بختیار ضروری مسئولنه موافقت کوسترنجه ابو تغلب حمدانی حبس ایتدی. ویکرمی بیك عسکر طوپلایوب حدیثه‌ده بختیار ایله برلشملرینی متعاقب عضدالدوله بغدادی استیلا ایلدیکندن ابوتغلب وبختیار بغداده هجوم ایتمش اولدقلری حالده عضدالدوله قارشو چقوب بالمحاربه ایکیسنیده بوزمغله بختیاری قتل وموصلی استیلا ایلدی.

ابوتغلب ظن ایدرایدی‌که بوده اوته‌کیلرکبی برقاچ کون موصلده قالدقدنصکره دونوب کیدر. عضدالدوله ایسه « بوراسی نه‌کوزل یرایمش. کندمه مقر اتخاذ ایده‌جکم » دیه‌رك موصلده اقامت ایده‌جکنی بالاعلان ابوتغلبك دردستی ایچون مفرزه‌لر چقاردی.

عضدالدوله‌نك مفرزه‌لرندن ابوحرب طغان رفاقتنده‌کی طاقم جزیرهٔ ابن عمر وابو الوفا طاهر بن محمد علی رفاقتنده‌کی مفرزه سنجار طریقیله ابوتغلبی تحری‌یه چقدیلر. ابوتغلب نصیبینده خبرالوب میافارقینه وابوالوفا اوراره طوغری اچلدقده بتلیسه چکلدی. ابوالوفا میافارقینه یتشدکده میافارقین عاملی ایله اهالی قلعه قپولرینی قپایوب قلعه‌نك متانتنه نظراً قولایلقله ضبط اولنه‌میه‌جغی اکلا-

شلدیغندن اوراتی ترك ایله ابو تغلبك دردستنه دوام وابو تغلب ایسه ارضرومه واورادن کواشی قلعه سنه فرار ایتدی. ابو الوفا ابو تغلبی طوته مدیغندن دونوب میافارقینی محاصره ایتمه الدی. ابو تغلبك کواشی قلعه سنه تحصن ایلدیکنی عضد الدوله ایشتدکده عسکرله بالذات اوزرینه یوریدی ایسه ده ابو تغلب بشقه طرفه چکلدی. لکن باشنده بولنان ادملرینك چوغی عضدالدوله یه اتباع ایتمکله عضدالدوله موصله عودت وسرکرده لرندن طغان رفاقتیله ابو تغلبك دردستنه برقوهٔ عسکریه سوق ایلدی. طغان ابو تغلبه قریب واردقده ابو تغلب بتلیسه واورادن بلاد رومه قاچدی. وردرومی بعض خصماسیله محارب بولنمقدن ناشی ابو تغلبدن قوت الق مطالعه سیله قزینی ابو تغلبه تزویج ایتمشیدی. سائق قضا ابو تغلبی وردرومیدن استعانه یه سوق ایلدیکندن ابو تغلب بو ارزو ایله خربوته کیدرکن عضدالدوله نك بر بلوك عسکرینه راست کلوب یانندهکی اموال حموله لرینی عسکر یغمایه قویلدیلر. ابو تغلب عسکر کندوسنی طانیدقلرینی حس ایدرك مالار عضدالدوله نك اولدیغنی و موصله کوتوره جکنی ندا ایلدیکی جهتله عسکر ال چکوب یوله دوشدکلرنده ابو تغلب غلبه لکیله بغتةً اوزرلرینه هجوم وچوغنی قتل ایله

بقیه‌سنك هر برینی بر طرفه قاچردی . صکره خرپوته کیدوب وردرومی‌یه اشعار کیفیت وطلب معاونت ایتدی ایسه‌ده وردرومی محاربلرینك غائله‌سنی بتوردکدن صکره معاونتنی وعد ایلمش اولدیغی حالده محاربلرینه قارشو منهزم و پریشان اولدیغندن ابو تغلب مأیوساً مدینهٔ آمده عزیمت ایتدی .

ابو الوفا میافارقینی محاصره التنه الدیغنی یوقاروده سویلمشیدك . محاصره وقتنده هزار مرد ابو تغلب طرفندن میافارقین والیسی ایدی . میافارقینك محاصره‌سی اوچ آی امتداد واوصره‌ده هزار مرد وفات ایلدیکندن اهالی وفاتنی ابو تغلبه بیلدردیلر . ابو تغلب غلامی مونسی میافارقینه والی تعیین ایدرك کوندرمکله مونس یولنی بولوب میافارقینه کیردی . ابو الوفا هر درلو تدابیردن مأیوس اولوب قلعه‌یی ترك ایله عودت ایتمك اوزره ایکن اهالی بر قاچ آیدن برو محاصره‌دن صقلمش وحضور وراحتلری منسلب اولمش ایدوکندن قلعه‌نك تسلیمنی مونسه تکلیف ایله برابر ابو الوفا ایله مخابره‌یه باشلادیلر .

مونس هرنقدر مخالفتله قلعه‌نك اناختارینی ویرمامکده اصرار کوستردی ایسه‌ده برآدمك برجمعیته قارشو

اصرارنده اهمیت کوره‌مدیکندن اناختاری ابوالوفایه ارسال وقلعه‌یی تسلیم ایلدی.

ابوالوفا میافارقینی ضبط واهالیسنی تأمین ایتدکدن صکره یوزینی دیاربکره چویردیکندن ابوتغلب رحبه‌یه طوغری قاچدی. ابوالوفا کلوب دیاربکری محاصره ایتدی. اهالی قارشو قومق باشه چقار شی اولمدیغنی ومال صاحبی چکرکه کبی یردن یره صیچرایوب قاچمغله برابر جدانیلرك اماده‌ٔ اقبال ایده‌جکلرینه استعداد وامید دخی قالمدیغنی کوردکلرندن بیهوده قان دوکمامك اوزره دیاربکری ابوالوفایه تسلیم ایتدیلر. ابوالوفا اهالی‌یی تأمین وعضدالدوله‌دن الدیغی امر اوزرینه ابوعلی التمیمی‌یی دیاربکره والی تعیین ایله موصله عودت ایلدی (۳٦۸).

ابوتغلب رحبه‌یه کیدرکن عضدالدوله‌یه برقاصد ارسال ایله هردرلو اطاعتی تعهد وعفوینی نیاز ایلدی. عضدالدوله قاصدی تلطیف ایله برابر قبول التماسی ابوتغلبك بالذات یانته کلمسنه متوقف اولدیغی جوابنی ویردی ایسه‌ده ابوتغلب عدم امنیتندن ناشی ارتق اورالرده طولانمسندن فائده امیدی قالمدیغندن ممالك موروثه‌سی دائره‌سندن چقوب شامه کیتدی. (۳٦۹) تاریخنده بر محاربه‌ده مقتول اولمغله باشی مصره ویانده بولنان

همشیره‌سی جمیله موصله وزوجه‌سی سیف‌الدوله‌نك قزی حلبده بولنان برادری سعدالدوله‌نك یاننه کوندرلدی.

عضدالدوله دیاربکری ضبط ایتدکدنصکره ابوالوفایی موصله والی تعیین ایتمشیدی. (٣٦٩) سنه‌سی اواخرنده عضدالدوله موصلدن بغداده عودت ایلدی.

(٣٧٢) سنه‌سنده عضدالدوله وفات ایدرك یرینه اوغلی صمصام الدوله مستولیٔ عراق اولمغله او تاریخده ابوالوفایی عزل وخوشـاده نامنده بر ذاتی موصله والی نصب ایتدی.

شرف الدوله‌نك خدمتنده اولان واسملری ابوتغلب بحثنده ذکر اولنان ناصرالدوله‌نك اوغللری ابوطاهر ابراهیم ایله ابوعبدالله الحسین شرف‌الدوله‌نك وفاتندن صکره (٣٧٩) تاریخنده جانشینی بهاءالدوله‌دن بالاستیذان موصله کیتدکلرندن بعض اخطارات اوزرینه بهاء الدوله موصله دخوللرندن منعلرینی درحال خوشـاده‌یه یازدی. خوشاده منعلرینه قیام ایتدی ایسـه‌ده ابراهیم وحسینك موصله تقربلریله برابر موصل اهالیسی بالاستقبال ایچرو الدقلری صره‌ده خوشاده‌نك استعمال ایلدیکی قوهٔ جبریه کندو حقنده سـوء تأثیر کوستروب ابراهیم وحـسین خوشاده‌یی اتباع ومتعلقاتیله برلکده دردست وبغداده

ارسال ایلدیلر . ایکیسی برلکده آز وقت موصل حکومتنه متصرف اولوب بنی مروان الکردی بحثنده بیان اولندیغی اوزره (٣٨٠)ده بادالکردی موصله هجوم ایلدکده ابراهیم وحسین صقلدقلرندن ناشی ملکلرینك بربیوك پارچه‌سنی بنی عقیل رئیسی ابو الذواد محمد بن مسیبه ترك وانك امدادیله بادك شرندن تخلیص گریبان ایتدیلر ایسه‌ده متعاقباً موصل وملحقاتی اللرندن چقوب بنی مسیبه انتقال ایلدی .

بنی حمدانك کرك والیلك وکرك نیم استقلال ایله موصلده جریان ایدن حکومتلرینك مبدئی (٢٩٣) وتاریخ انقراضلری (٣٨٠) سنه‌سی اولدیغندن ابو تغلبدن صکره بنی حمداندن اولمیان ابو الوفا وخوشاده‌نك والیلکاری زمانیله برابر بو شعبه‌نك مدت حکومتلری سکسان یدی سنه‌در .

(موصلده بنی مسیب حکومتی)
(٣٨٠ - ٤٨٩)

بنی مسیب خاندانی بنی عقیل فروعندن اولدیغندن بو حکومته بنی عقیل حکومتی دخی دینلور .

بنی حمدان بحثنده ذکر اولندیغی اوزره ناصر الدوله‌نك اوغللری ابو طاهر وابو عبدالله ملکلرینك برقسمنی ابو-

الذواد محمد بن مسیبه ویردکدن صکره باد الکردینك مضرتندن قورتلدیلر ایسه ده صکره دیاربکر مملکتنی استیلا طمعنه دوشه رك دیاربکرده بنی مروان الکردی حکومتنی تشکیل ایدن ابو علینك اوزرینه هجوم ایتمش اولدقلرندن انهزام اخیرلرندن صکره ابوعبدالله اسارتدن قورتیلوب حلبده اقامت ایلمش وابوطاهر موصله کیدرکن ابو الذواد یولده کندوسنی طوتدروب اولدرمشیدی.

(ابو الذواد محمد بن مسیب) ابوطاهری اعدام ایتدکدن صکره موصلی استیلا واوراده بنی مسیب حکومتنی تشکیل ایتدی (۳۸۰).

ابو الذوادك موصل حکومتی بهاء الدوله طرفندن تصدیق اولنوب موصله کوندردیکی نائبی ابو علی اسماعیل ایله برلکده ادارهٔ حکومت اولنمسی مخابره لری مقتضیاتندن ایکن ابو الذواد نائبی کان لم یکن عد ایدرك امور حکومتی یداستبدادیله اداره ایدی ویردی.

بش التی سنه بویله جریان و(۳۸٦) ده ابو الذواد وفات ایتمکله قرنداشی مقلد موصلی یداستیلایه المق استدی ایسه ده بنی عقیل قبول ایتمدکلرندن مقلدك بیوك برادری علی بن مسند حکومته کچیردیلر.

مقلد موصلده بولنان دیلمیلره استمالت ویرمکه باشلا-

یوب دیلملری کندویه میل ایدردی . دیلملرك رئیسی ابو جعفر الحجاج علی یه طرفدار اولدیغی حالده دیلملرك مقلده میل و حجاجه مخالفت کوسترملرندن حجاجك نفوذینه ضعف وقلبنه خوف عارض اولدیغندن موصلده طوره میوب بغدادده بولنان بهاءالدوله نك یانه کیتدی . خطبه ایکیسنك نامنه اوقونمق وعلی چوله کی بدویلره ، مقلد موصل مملکتنده کی مدنیلره حکومت ایتمك اوزره

ازفرش خانه تالب بام ازان من

ازپشت بام تابثریا ازان تو

دیه رك مقلد برادری علی ایله ملکی پایلاشدی . علی چوله کتدی . مقلد شهر موصلده اولان اهالی ایله بلاد مربوطه سنه حکم ایتمکه باشلادی .

مقلدك اوارالق بغدادجه بعض اوهامی اولدیغندن هم امراض داخلیه همده امراض خارجیه یه طوتلمامق ایچون مرض داخلیسی اولان برادری علی ایشنی بویله برصورته ربط ایتمشیدی . مقلد ظهورندن وهم ایتدیکی مرض خارجی اوج ویرمکه باشلایوب کندوسندن نفرتله بغداده کتمش اولان نائب ابو علی اورادن الدیغی عسکرله موصله طوغری کلمکده اولدیغنی بالاستخبار بهاءالدوله ایله محاربه ومصالحه یه امر استحصال ایتدی .

موصلدن سنوی اون بیك دینار بهاءالدولەیه کوندرمك اوزره هم صلحی یورتدی، همده بهاء الدوله واسطەسیله خلیفەدن بامنشور حسام الدوله لقبنی استحصاله موفق اولدی.

(حسام الدوله مقلد بن مسیب) قورقدیغی غائلەیی (۳۸۷) ذی الحجه سنده ازاله و(۳۸۸) اوائلنده قرنداشی علینك اورطەدن قالدرلمسنه تشبث ایلدی. بویله ایشلرده حرکت شدیده ایله خصما چوغالتمقدن ایسه حسن صورت اختیار ایتمکی خوش کوردیکندن واوصرەده علی موصلده وخانەسی کندی اوینك یاننده بولندیغندن علی کیجه کندی خانەسنده شعوری کیدنجەیه قدر شرابنی ایچمش واویقویه وارمش اولدیغی حالده مقلد دیواری دلوب ایچرویه دخول وعلی یی قالدروب حبسه القا ایتدی.

مقلد بوندن صکره تصادف ایتدیکی بعض مانعەلری دخی ازاله ایدرك عراقده تسلط سوداسنه دوشدی ایسەده (۳۹۱) تاریخنده بر کیجه کولەلری کندوسنی اولدردیلر.

(معتمد الدوله قراوش بن مقلد) باباسنك وفاتنده جانشینی اولمق اوزره حاضرلندقده عموجەسی حسن مخالفت کوستردیکندن بنی عقیل مشایخی بینلرینی اصلاح وقراوشی مسند حکمدارییه اجلاس ایتدیلر.

(٣٩٢)ده قراوش عسكر سوقيله مدائنى محاصره ايتدردى. بهاءالدولەنك نائبى ابوجعفر برفرقهٔ عسكريه سوق ايلدى ايسەده بنى عقيل بنى مزيد ايله برلشوب باكرم حواليسنده بالمحاربه ديلميلرى بوزديلر. ابوجعفر بتكرار بر اردو جمعيله بنى عقيل وبنى مزيد اوزرلرينه كيدوب كوفه نواحيسنده بينلرنده شدتلى محاربه وقوعيله بنى عقيل وبنى مزيد بوزلدقلرندن ديلميلر عربلرك اردولرينى يغما ايلديلر.

(٣٩٧) محرمنده قراوشله ابو على بن ثمال الخفاجى ارالرنده خصومت ظهور ايتديكندن قراوش بر جمعيتله كوفه يه كيدرك محاربه ايتدكلرنده قراوش بوزيلوب انباره فرار وابوعلى قراوشك كوفه ده كى اصحابنى مصادره ايتدى.

(٤١١)ده قراوش ايله غريب بن معن بيننده محاربه وقوعبولوب غريبه بغداد عسكرى ونور الدوله دبيس بن على معاونت ايلدكلرندن قراوش منهزم اولمغله خزائن واموال موجودەسنى محاربلر يغما ايتديلر.

(٤١٧)ده دبيس بن على بن مزيد وبنى خفاجه اميرى ابوالفتيان منيع بن حسان اتفاق ايدرك بغداد عسكريده بونلرله برلشدكدن صكره قراوشك اعمالندن بعض

محلاره هجوم ایتدکلرنده قراوش بو جمعیتله مقاومت ایده میه‌جکنی اکلادیغندن عسکریله انباره فرار ایلدی. خصملری قراوشك کوفه نواحیسنده بولنان بعض اعمالنی ضبط ایدی ویردیلر.

سنهٔ مذکوره‌ده خفاجه قبیله‌سی انبار بلده‌سنه هجوم ایله بلده‌یی نهب واحراق ایلدی. قراوش جامعینه کیدوب نورالدوله دبیسدن الدیغی عسکرله جمعیت عسکریه‌سنی اون بیکه ابلاغ وبنی خفاجه اوزرینه هجوم ایلدکده بنی خفاجه فرار ایتمکله قراوش انبار بلده‌سنی تعمیر ایتدردی.

(٤٣٠) سنه‌سنده غز طائفه‌سی دیاربکر وجزیرهٔ ابن عمر حوالیسنی پایمال ونهب وغارت ایتدکدنصکره یوزلرینی موصله چویردکلرندن قراوش پك چوق عطایا واموال وعدیله منعلرینه چالشدی ایسه‌ده دفع ایده‌مدی.

قراوش موصل اهالیسندن نقدر سلاح استعمالنه مقتدر آدم وار ایسه طوپلایوب ایکی کون متمادیاً حربه دوام ایتدیلر ایسه‌ده غزلر عربلری بوزوب پریشان ایتدکدنصکره موصل شهرینه کیردیلر. قراوش بر سفینه ایله دجله‌یی کچوب فرار ایتدی. موصلده بولنان اموالنك جمله‌سی واهالینك حسابسز مالری غزلر طرفلرندن

یغما اولندی . غزلر یغما یله‌ده اکتفا ایتمیوب قتل وسبی وهتك حریم کبی هردرلو فنالغی ارتکاب واهالیدن یکرمی بیك دینار دخی طلب ایدرك شومظالم صره‌سنده برسلیطه عورتیده جرح ایلدکلرندن مزبوره قانی آقه‌آقه شهرایچنه دوشوب زقاق زقاق کشت وکذار ایله موصل اهالیسنی شتم وغیرتلرینی اویاندره‌جق فریاد وفغانه دوام ایله اهالی‌یی کاملاً ایاغه قالدردی . اهالی محو اولنجه‌یه قدر مقاتله‌یه قرارقطعی اعطاسیله غزلر اوزرلرینه هجوم وهردرلو ثباتی التزام ایدوب قتال طرفینجه کسب اشتداد ایتدیکندن زقاقلردن قانلر آقدی . غزلر متانتلی خانه‌لره قپاندیلر ایسه‌ده اهالی خانه‌لری نقب ایله ایچرو کیروب غزلری قلیجدن کچردیلر . موصلده موجود غزلردن یالکز یدی آدم قاچوب قورتیله‌بیلدی .

بوکیفیت حصباتام موقعده‌کی غزلره عکس ایتدکده اوراده واطراف واکنافده نقدر غز وارایسه برلشوب موصله هجوم ایتدیلر . غزلر اهالینك اضعافی اولوب اهالی هر نقدر مدافعهٔ شدیده‌ده بولندیلر ایسه‌ده غز طائفه‌سی غلبه ویکرمی کون موصل درونده قتل ونهبه دوام ایله ایتدکلری فنالق قالمدی . مقتوللر زقاقلرده‌قالوب دفن ایده‌جك میدانده هیچ برکمسه بولنمدی . غزلر

مقتوللری طاقم طاقم سوریوب چقور یرلره اتی ویردیلر .

موصلدن فرار ایتمش اولان قراوش بو جمعیت عظیمه وشدیده‌یه قولایلقله مدافعه ممکن اوله‌میه‌جغنی کوردیکندن بنی عقیلك جمله‌سنی جمع ودبیس بن مزیدك قبائلی دخی بونلره التحاق ایله قوتلری بیوك براردو تشکیل ایتمش اولدیغی حالده شو اردو قراوش قوماندا‌سیله موصلده‌کی غزلر اوزرلرینه یوریدیکنی غزلر خبر الدقلرنده اطراف وجوارده اولان قبیله‌لرینك هپسنی طوپلایوب سنهٔ مذکوره رمضاننك یکرمنجی کونی طرفین ارالرنده محاربهٔ عظیمه باشلامسیله وقت ظهره قدر غزلر غلبه ایلدی . عربلر هردرلو خوفی درونلرندن ازاله ایله غزلر اوزرلرینه دونوب بسالتکا . رانه محاربه‌یه قویلدیلر . غزلر شو بازار بشقه بازارلره بکزه‌مدیکنی اکلادقلرندن وهرنقدر طیانمق استدیلر ایسه‌ده پای ثباتلرینه تزلزل کلدیکندن عربلر غزلرك تمامنی محو ایده‌جك درجه‌یه کتیروب ازبر مقدار فرار ایله قورتیله‌بیلدی . اواوقتده دکین هرطرفدن نهب وجمع ایتمش اولدقلری اموال واشیا وخیام وحیواناتدن الرنده هرنه وار ایسه جمله‌سنی ضبط ایله برابر عربلرك اولدردکاری غزلرك حفره‌لره اتدقلری رؤس وجنازه .

لرندن بشـقه اولهرق پك چوق رؤس مقطوعـه‌لری سـفینه‌لرله بغداده كوندرلدی. لكن بغـدادده بولنان اتراك تشهیر ایتمیوب رؤس مزبوره‌یی یولدن اخـذ ایله دفن ایتدردیلر. غزلر وطنلرندن چقه‌لی ایاق باصدقلری بونجه ممالكده غلبه‌ایله دهشتلری هرطرفی طولدرمشیكن قراوشك بومظفریتی هر طرفه شایع اولمقدن ناشی انظار عمومیه‌ده پك بیوك شان ومشكوریت قازاندی. غزلرك موجود اصلیلرندن سكزده بری فرار ایده‌بیلوب ماعدا-سی مضمحل اولمشدر.

(٤٢١) سنه‌سی جمادی‌الاولاسنده تكریت صاحبی ابو حبیب رافع موصلده ایكن غریب بن معن عسكرله تكریتی محاصره ایدرك هرنقدر طالب امان اولدیلرایسه‌ده قبول ایتمدی. كیفیت قراوشك مسموعی اولدقده تكریت صاحبی رافعله برابر عسكراولوب غریب بن معن اوزرینه هجوم ومحـاربه ایدرك غریبی بوزدیلر. غریب منهزماً فرار ایدركن قراوش تعقیب ایلدی. صكره غریبـك بیان معذرت ورجاسی اوزرینه بینلرنده مصالحه وقوع بولدی.

(٤٣٢) ده ملك العراق جـلال‌الدوله ایله قراوش

بینلرنده اختلاف و محاربه تحدث ایدوب صکره صلح تقرر ایتدی.

(٤٤١) تاریخنده قراوشله برادری ابو کامل بیننده اختلاف ومحاربه وقوعبولوب بالاخره عقد مصالحه ایلدیلر.

(٤٤٢) سنه سنده قراوشی قرنداشی زعیم الدوله ابو کامل قبض و حبس ایله موصل حکومتنی ضبط ایلدی.

(زعیم الدوله ابو کامل) سنهٔ مذکوره ده برادری حقنده ارتکاب غدر ایله حکومتی اغتصاب وبرسنه صکره وفات ایتمکله عم زاده سی قریش بن بدران قراوشی مقامنه اعاده ایتمك ایستدی ایسه ده ارالرنده منازعه ظهور ایتدیکندن قراوش ینه محبسه اعاده ایله قریش موصلده مسندنشین حکومت اولدی.

(قریش بن بدران بن مقلد) حکومته کچدکدن صکره برادری مقلدله بوزیشوب بینلرنده محاربه وقوعیله غلبه ایلدی.

قراوش قلعهٔ جراحیه ده محبوس اولدیغی حالده (٤٤٤) ده وفات ایتمکله نعشی جلب وموصلك جانب شرقیسنده واقع تل توبه ده دفن ایدلدی.

(٤٤٨) ده سلجوقى سلطان طغرل ايله قريش بيننده اختلاف وقوعنه مبنى سلطان مشاراليه موصلى ضبط ايله قرنداشى ابراهيم نيالى اورايه والى تعيين ايلدى ايسه‌ده صكره قريشك عرض اطاعت والتماسى اوزرينه متملكانى اولان موصل، نصيبين، تكريت، قوانا، نهر بيطر، هيت، انبار، بادرونا ونهر الملك بلاديني ينه قريشه اعاده ايتدى (٤٤٩).

(٤٥٠) ده قريش خليفهٔ عباس ايله بوزشمقله موصلده حاكم مصر نامنه خطبه قرائت ايتديردى. وصكره ينه باريشوب خليفهٔ عباسى نامنه خطبه‌يى اعاده ايلدى.

(٤٥٣) تاريخنده قريش وفات ايتمشدر.

(شرف الدوله ابو المكارم مسلم بن قريش) باباسنك وفاتنده نصيبين جانبنده ايدى. وفاتى خبرينى الدقده موصله كلوب مسند حكومته اوطوردى. (٤٦٢) ده قريش الب ارسلانك همشيره‌سنى تزوج ايتدى.

(٤٧٧) ده خليفه‌يه عصيان ايدرك بغداددن سوق اولنان عسكره مقاومت ايده‌مديكندن دياربكره فرار ايلدى. مؤخراً تتش بن الب ارسلان عسكرله موصله كلوب شرف الدوله يانته وارديغندن حكومتنده ابقا اولندى.

سنهٔ مرقومه‌ده فخرالدوله بن جهیرك دیاربکری استیلایه چالشدیغی وقت دیاربکر صاحبی منصور شرف‌الدوله‌دن استعانه ایله دیاربکری کندوسنه ترك ایده‌جکنی وعد ایتدیکی بنی مروان الکردی بحثنده یازلمشیدی. بو اثناده شرف‌الدوله عسکرله معاونته قیام ایلدکده ملکشاه سلجوقی طرفندن فخرالدوله‌یه معاونت ایچون امیر ارتق قومانداسیله سوق اولنان عسکره قارشو شرف‌الدوله مغلوب ومنهزم اولوب دیاربکره فرار ایلدیکندن امیر ارتقه کلیتلو هدایا اعطاسیله رخصتنی بالاستحصال رقه‌یه کتدی.

سلطان ملکشاه شرف‌الدوله‌نك محصوریتنی ایشتدکده اسیر اوله‌جغنه یقین حاصل اولمغله عسکرله موصله کیدوب موصل ولایتنی امراسنه تقسیم ایتمش اولدیغی حالده شرف‌الدوله محصوریتدن قورتیلوب رقه‌یه کتدکدن صکره اورادن موصله عزیمت ایلدکده سلطان ممنون اوله‌رق ینه موصل حکومتی شرف‌الدوله‌ده قالدی.

(٤٧٩)ده شرف الدوله مسلم انطاکیه حاکمی سلیمان بن قتلمش ایله حرب ایدرکن مقتول اولدی.

شرف الدوله‌دن صکره چوق وقتدن برو محبوس

بولنسان قرنداشی ابراهیم بنی عقیل موافقیتله محبسدن اخراج ومسند حکومته اجلاس اولنمشدر.

(ابراهیم بن قریش) مسلمك قتلندن وکندوسی مسند نشین حکومت اولدقدن صکره عسکرله انطاکیه‌یه کیدرك سلیمان بن قتلمشی ایکی آی مدت محاصره ایتدی ایسه‌ده بر ایش کوره‌مدیکی جهتله عودت ایتدی.

عمیدالعراق سنهٔ مذکوره‌ده عسکر سوقیله انبار بلده‌سنی بنی عقیل یدلرندن نزع ایلدی.

ینه سنهٔ مرقومه‌ده سلطان ملکشاه رحبه، حران، سروج، رقه، خابور بلادینی شرف الدوله مسلمك اوغلی محمده اقطاع وهمشیره‌سی زلیخا خاتونی دخی محمده تزویج ایدرك بلاد مذکوره‌نك تسلیمنه امر ویردی ایسه‌ده محمد بن المشاطر حرانی تسلیمدن امتناع کوسترمکله سلطان مشارالیه بالاجبار محمد بن مسلمه تسلیم ایتدردی.

ابراهیم بن قریش (٤٨٢) سنه‌سنه قدر موصل حکمدارلغنده دوام ایتمشیکن سلطان ملکشاه او تاریخده ابراهیمی محاسبه ایچون احضار ومقیداً حبس ایله فخر الدوله بن جهیری کوندروب بلد مدینه‌سنی عمه‌سی صفیه خاتونه اقطاع ایتمش وصفیه مقدما مسلم بن قریشك تحت نکاحنده ایکن انك وفاتندن

صکره مسلمك قرنداشی ابراهیمك منکوحه‌سی اولمشیدی. ملکشاه وفات ایتدکده خاتون مشارالیها اوغلی علی بن مسلمی الوب موصله کیتدی. ومحمد بن مسلم ایله بینلرنده منازعه تحدث ایلدی. بناءً علیه عربلرك برقسمی محمده وبرقسمی علی‌یه اتباع ایله ارالرنده محاربه وقوعبولمقله علی غلبه وموصلیده ابن جهیرك یدندن اخذ ونزع ایدی ویردی.

ملکشاه مقدمجه ابراهیم بن قریشی احضار وحبس ایتمش اولدیغنی انفاً بیان ایتمش ایدك. ملکشاه وفات ایتدکدن صکره ترکان خاتون کسب استبداد وابراهیمی اطلاق ایلدیکندن ابراهیم سرعتله موصله متوجهاً عزیمت وشهره تقرب ایلدکده علی بن مسلم ایله والده‌سنك موافقتلریله موصل مملکتی ابراهیمه اعاده اولندی.

بوندن صکره ملکشاهك برادری تتش عراقی استیلا طمعنه دوشه‌رك شام امراسی یاننده تجمع ایلدی واقسنقری سوق ایله نصیبینی بعدالاستیلا خطبه‌نك کندی اسمنه اوقونمسنی موصل حکمداری ابراهیمه تکلیف ایدوب ابراهیم امتناع کوستردیکندن تتش دیاربکری واذربیجانی استیلا ایتدکدن صکره برکیارق ایله برادر زاده‌سی ملکشاهه مقابل حرباً منهزم اولدی. واوغلی وخلف

حكومتی رضوان حلبی ضبط واوراده محبوس بولنسان امرادن کربوغا (قربوغا) یی اطلاق ایلدیکندن قربوغا کیدرك حرانی استیلا ایلدی . وبونی متعاقباً نصیبین طرفنده بولنان محمد بن مسلم بن قریش توران بن وهیب وابو الهیجاء الکردیدن استنصار ایله قربوغایه مقابل مدافعه‌یه تشبث ایتمش اولدیغی حالده قربوغا نصیبین جانبنه عزیمت ومحمد بن مسلمی قبض ایله او حوالی‌یی استیلا ایتدکدن صکره موصله توجه ایتدی . موصل حاکمی علی بن مسلمك کوستردیکی مقاومت اوزرینه قربوغا بلد مدینه‌سنه کیدرك اوراده محمد بن مسلم غریقاً مقتول اولدقدن صکره ینه موصله عودت ایلدی . علی بن مسلم جزیرهٔ ابن عمر صاحبی جکرمشدن استمداد ایتمسیله جکرمش معاونت ایچون عسکرله موصله طوغری حرکت ایلدکده قربوغا قرنداشی توتناش ایله کوندردیکی عسکر جکرمشی حرباً جزیرهٔ ابن عمره قاچرمش و بونك اوزرینه جکرمش مغلوباً قربوغانك اطاعتنی قبول ایتمشدر .

قربوغا موصلی محاصره‌ده یك شدت کوستردیکندن علی بن مسلم موصلدن چقوب حله‌ده صدقه بن مزیدك یانته کتمکله قربوغا موصلی طقوز ای محاصره‌دن صکره

(٤٨٩) سنه سنده ضبط و استیلا ایدرك بنی مسیب حکومتی منقرض اولدی. بنی مسیبك موصلده مدت حکومتلری یوز طقوز سنه‌در.

(موصل بقیهٔ وقایعی)

(٤٨٩ - ٥٠٨)

قربوغا سنهٔ مذکوره‌ده موصلی استیلا ایدرك حسن سیرت واداره ایله اهالی‌یی ممنون ایتمشدر.

(٤٩٢) سنه سنده فرنکلر انطاکیه‌یی استیلا ایلدیکنی قربوغا ایشتدکده عسکرله کیدرك امرا ایله بالاتفاق خیلی محاربه‌لرده بولندی. لکن صکره امرا ایله بینلرنده یوز کوسترن اختلافدن اهل صلیب استفاده وبعض محللری استیلا ایلدیلر.

(٤٩٤) سنه سنده سلطان برکیارق مودو بن اسماعیل بن یاقوتی نام خارجی ایله قتال ایچون قربوغایی اذربیجان حوالیسنه مأمور ایدوب قربوغا بعض امرا ایله کتدکده اذربیجانك اکثر اعمالنی استیلا ایتدی ایسه‌ده (٤٩٥) سنه‌سی شهر ذی القعده سنده حوالیٔ مذکوره‌ده وفات ویاننده بولنان امرادن سنقرجه عزیمتله موصلی ضبط ایتدی.

موصل اهالیسی قربوغانك وفاتنی ایشتدكلرنده قربوغانك حصن کیفا (حسنکیف)ده نائبی بولنان موسی الترکمانینك حكومتنی ارزو ایدرك موسایه خبر کوندرمشلرایدی. موسی عسکرله موصله طوغری حرکت ایلدکده سنقرجه مقاومته قیام ایلدی ایسهده موفق اوله مدیغندن موسی الترکمانی (٤٩٦) سنه سنده موصلی ضبط ایلدی وجزیرهٔ ابن عمر صاحبی شمس الدوله جکرمش قیام ایله موسانك اعمالندن معدود نصیبینی استیلا ایلدکدن صکره عسکرله موصلی دخی موسی یدندن نزعه مبادرت کوسترد کده موسی عندالمدافعه منهزم اولغله شمس الدوله موصلی محاصره ایدی ویردی. بونك اوزرینه موسی اعمالندن حسنکیفی دیاربکرده بولنان سقمان بن ارتقه ترك ایله استعانه ایلدکده سقمان عسکرله معاونت ایچون موصله طوغری حرکت ایلدی ایسهده موسانی بعض اتباعی اعدام وشمس الدوله موصلی استیلا ایلدیکنی استخبار ایتدیکندن حسنکیفه عزیمت واورانی ضبط ایتمشدر.

شمس الدوله جکرمش سنهٔ مرقومه‌ده موصلی ضبط ایتدکدنصکره خابور وحوالیسینده اله کتیروب اکراد وعرب قبائلی دائرهٔ اطاعتنه داخل اولمشیدی.

سلجوقی سلطان برکیارقله سلطان محمد ارالرنده مصالحه منعقد وشو مصالحه حکمنجه موصل حوالیسی سلطان محمدڭ ممالکی دائره‌سنه داخل اولوب سلطان محمد (٤٩٨) تاریخنده موصله کتدکده شمس الدوله جکرمش امتناع کوستردی . سلطان مشار الیه بالمحاصره موصلی تضییق ایلدیکندن اهالینڭ استدعاسیله کندوسنه اطاعت ایتمك اوزره سلطان محمد شمس الدوله جکرمشی موصل حکومتنده ابقا ایلدی .

(٥٠٠) تاریخنده سلطان محمد موصل ولایتنی خوزستان والیسی جاولی سکاوره توجیه ایلدی . شمس الدوله جکرمش مدافعه ایچون عسکرله اربله طوغری کیدرك جاولی ایله محاربه ایلدکده منهزم وکندوسی ایسه اوارالق فلج علتنه مبتلا اولدیغندن محفه‌یه تحمیل ایله موصله کوتوریلور ایکن جاولینڭ عسکری طرفندن تعقیب ودردست ایدلدی .

جاولی شوغلبه‌دن صکره موصله طوغری یوریدکده اهالی شهری تسلیمده اظهار مخالفت وشمس الدوله جکرمشك موصلده بولنان اوغلی ازنکینی اوزرلرینه حکمدار نصب ایتدیلر . ازنکین حدیث السن اولدیغندن پدرینڭ موالیسندن غرغلی امور ولایتی اداره‌یه باشلایوب موصلڭ

سوريني تعميره واطرافنده‌كي خندقي تطهيره قيام ايله امر محافظه‌يه اعتنا وقليج ارسلانه مراجعتله حمايه‌سني استدعا ايلدي. قليج ارسلان نصيبين حواليسنه عزيمت واورادن موصله طوغري حركت ايلدكده اوحواليده بولنان جاولي سنجار طرفنه چكلدي. قليج ارسلان سنهٔ مذكوره اواخرنده موصله واصل اولوب شمس الدوله جكرمشك اوغلنه خلعت اكسا وحكومتني ابقا ايله برابر موصلده سلطان محمدك خطبه‌سني قطع ايتدروب خليفه‌دن صكره كندي اسمنه خطبه اوقوتدردي.

قليج ارسلان اوحواليدن چكلدكده جاولي اطرافده بولنان بعض امرادن بالاستعانه موصلي ضبط ايتدي.

قليج ارسلان بوندنصكره اوغلي ملكشاهي موصله والي تعيين ايدوب عسكرله كوندردي ايسه‌ده جاولي غلبه ايلديكندن موصلده قليج ارسلانك خطبه‌سني قطع وسلطان محمد نامنه خطبه قرائت ايتدرمشدر.

(٥٠١) سنه‌سنده سلطان محمد سلجوقي مودود بن شتكيني موصله والي تعيين ايتدي ايسه‌ده جاولي عدم قبول ومخالفت كوستر ديكندن سلطان بعض امرا ايله مودودي موصله كوندروب جاولي مقاومت اظهارينه قيام ايتدكده امراء مشار اليهم يانلرنده‌كي عسكرله موصلي محاصره

ایلدیلر. جاولی عندالمحاصره مصادف اولدیغی شدت اوزرینه زوجه‌سنی بیك بشیوز نفر مقاتل ایله موصلده براغوب کندوسی تزیید قوت چاره‌سنی تدارك ایچون برتقریب ایله موصلدن چقدی.

(٥٠٢) سنه‌سی محرمنده بعض حامیلر سورك فرجه سندن طشره چقوب مودودی و عسکرینی شهره ادخال ایلدکلرندن جاولینك زوجه‌سی یاننده بولنان عسکرله قلعه‌یه چکیلوب تحصن ایلدی. مزبوره سکزکون قدر مقاومته ثبات کوسترمش اولدیغی حالده صکره بالاستیمان خروج و برادری یوسف بن پرسقك یاننه عزیمت ایتمش و موصل مودودك ید استیلاسنده قالمشدر.

(٥٠٥) تاریخنده سلطان محمد اهل صلیب ایله لاجل المحاربه کتمسی ایچون موصل والیسی مودوده امرویرمکله مودود (٥٠٥) و(٥٠٦) و(٥٠٧) سنه‌لرنده امراء سائره‌ایله برابر سروج ورها وسائر بلاد حوالیسنده اهل صلیب ایله محاربه‌لر ایدرك دمشقه عزیمت ایتدکده جمعه‌کونی جامعده نماز قلارکن باطنیه فدائیلرندن بریسی خنجرله مودودی اوروب شهید ایلدی.

کیفیت سلطان محمدك مسموعی اولدقده (٥٠٨) سنه‌سنده اتابك امیر اقسنقر برسقی‌یی موصل ولایتی

واليلكنه تعيين ايتمش واو تاريخدن اعتباراً ولايت مذ. كوره امير مشار اليهك وصكره اولادينك يدنده قالوب موصلده اتابكان حكومتی تشكل ايلمشدر.

(موصلده اتابكان حكومتی)

(٥٠٨ — ٦١٩)

اتابك امير اقسنقر موصله والی اولدقده سنجار اميری نميرك وامراء سائره دخی برابر اولدقلری حالده جزيرهٔ ابن عمره عزيمت وامير سابق مودودك اوراده بولنان متسلمی قصبه‌يی اقسنقره تسليم ايتدی. اورادن ماردين حواليسنه كلدكده امير ايلغازی اوغلی ايازی عسكرله اقسنقره بالترفيق غزايه كوندردی. بوجمعيت اون بشبيك سواريدن مركب اولديغی حالده امير اقسنقرله برابر (٥٠٨) سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنده اورفه‌يه واصل اولوب اورفه‌ده بولنان افرنج طائفه‌سی باب محاربه‌يی اچعله وقوعبولان مقاتله‌ده اقسنقر طاقندن يدی نفر مسلمينی دردست وعساكر اسلامه قارشو اورفه سورينك اوزرنده صلب ايتديلر. بناءً علی ذلك قتال مشتداوله‌رق اسلام عسكری دخی فرنكلرك اعيان وعساكرندن چوغنی قتل و افرنج يدنده بولنان اورفه و سروج وصامصاد حواليلرنده چوق يرلری تخريب ايتمشلردر.

امیر ایلغازی بالذات محاربه‌یه کیتمیوب اوغلی ایازی کوندردیکی ایچون اقسنقر حدتلندیکندن ایلغازی ایله جریان ایدن اختلاف و محاربه‌لری ایلغازیه بحثنده ذکر اولندی. اقسنقر حلبه بعدالوصول امیر ارتقك حفیدی سلیمان یدندن حلبی اخذ ایلدی. انطاکیه وبلاد سائره‌جه‌ده بعض فتوحاته موفق اولوب موصله عودت ودها خیلی زمانلر استکمال آسایش اهالی‌یه خدمت ایتمش اولدیغی حالده (۵۲۰) سنه‌سی جمعه نمازنده ایکن باطنیه فدائیلرندن برینك خنجر غدریله شهید اولدی.

اقسنقردن صکره بر سنه قدر اوغلی عزالدین مسعود موصل والیلکنده بولنوب (۵۲۱) ده وفات واقسنقرك دیکر اوغلی عمادالدین زنکی موصل حکومتنی احراز ایلدی.

(عمادالدین زنکی ابن اقسنقر) پدری زماننده واسط وبصره والیسی ایدی. اقسنقر وفات ایتدکدن صکره بغداد شحنه‌لکنده اولدیغی حالده برادری عزالدینك وفاتی اوزرینه موصل ولایتی اعمال مربوطه‌سیله برابر عهده‌سنه توجیه اولندی. موصل اتابکانك استقلالی بونك زماننده‌در.

عمادالدین (۵۲۱) سنه‌سی شهر رمضاننده موصله

واصل اولوب ادارهٔ امور حکومته باشلادی. نصیر-
الدینی قلعه‌دزداری و صلاح‌الدین محمدی امیرحاجب
وبهاءالدینی قاضی القضاة تعیین ایلدی. موصلجه اولان
ایشلری یولنه قویدقدن صکره جزیرهٔ ابن عمره کیدرك
ممالیك بر سقینك مخالفتلری جهتیله محاصره ومحاربه ایله
بالتضییق بلده‌یی امان ایله عمادالدینه تسلیم ایلدیلر.

بوندن صکره نصیبینه، سنجاره، خابوره، حرانه کیدرك
اورالریده ضبط ایتدی. شوتاریخده اورفه وسروج
وبیره‌جك وسائر بعض نواحی رؤسای افرنجدن ژوسلین
یدنده ایدی. بلاد ونواحیٔ مذکوره‌نك ضبطنه اهتمام
ایتمکی عمادالدین تصور ایتدی ایسه‌ده اوصره‌ده موفق
اوله‌مدی. اقسنقرك ایام حیاتنده حلبده اقامه ایتمش
اولدیغی اوغلی مسعود اقسنقر وفات ایتدکدنصکره موصله
کیدوب حلبه قوبان نامنده بریسنی وبعده قتلغ‌ابه نامنده
دیکرینی متسلم تعیین ایلمشیدی. قتلغ ابه حلبده مظالم
شدیده ارتکاب ایتدیکندن اهالی متنفر اوله‌رق عموماً بنی
ارتقدن حاکم اسیق بدرالدین سلیمان بن عبدالجباره اطاعت
و(٥٢١) سنه‌سی شوالنك ایکنجی صالی کیجه‌سی بغتةً
اهالی بالهجوم قتلغ‌ابه ایله اتباعنی محاصره ایتدیلر. بو
کیفیت اطرافه عکس ایتدکده منبج صاحبی حسان وبزاعه

والیسی حسن اصلاح ذات البین ایچون حلبه عزیمت ایلدیلر. لکن مصالحه ممکن اولمیوب اورفه و انطاکیه یه متصرف اولان ژوسلین افرنجی حلبی ضبطه قیام ایلمش اولدیغی حالده اهالی اطراف شهری خندقلرله محافظه و بذاتهم مدافعه ایتمکده ایدیلر.

بو حال سنهٔ مذکوره ذی الحجه سنك نصفنه قدر ممتد اوله رق اول اثناده قره قوش حسن موقتاً حلب والیلکنه بالتعیین بینلرینك اصلاحی ضمننده بدرالدوله ایله قتلغ ابه موصله باجلب ارالری بولندی ایسه ده قتلغ ابه نك حلبده اقامه ایلدیکی ابن بدیع اهالی طرفندن سؤ قصده مصادف اوله جغنی استماع و جعبر قلعه سنه فرار ایتمشیدی.

حلب جوارنده کی فرنکلر بو قاریشقلقدن بالاستفاده مملکتی ضبطه قیام ایتمك اوزره اولدقلری عمادالدینك مسموعی اولدقده ابتدا حلب ایشلرینی یولنه قویمغی بشقه ایشلره ترجیح و بناءً علیه اورفه و سروج طرفلرنده اویالانمیوب عزیمتله حلبی ضبط ایتدی.

حما عمادالدینك پدری طرفندن امیر قراجانه توجیه اولنمش اولدیغی حالده اوصره ده حاکم شام طغتکینك یدینه کچمشیدی. عماد الدین (۵۲۳) تاریخنده موصلدن

بر الشامه کیدرکن فراتی عبور ایتدکدن صکره افرنجلرله وقوعبولان غزاسنده طغتکیندن طلب معاونت ایتدیکندن طغتکین اوغلی سونجی حمایه کوندرمکله عمادالدین سونجی مقیداً حبس واموال وخیامنی ضبط ویغما کبی معاملات غدریه کوستردی . سونجله برابر بولنان عسکر امراسنی دخی توقیف ایدرك اوارالق حما عسکردن خالی بولندیغندن کیدرك حمایی دائرهٔ تملکنه الدی . متعاقباً حمصه کیدوب اوراده حاکم بولنان قرخانیده جلب وحبس ایله حمصك کندوسنه تسلیمنی تکلیف ایلدکده قرخان مخالفت ایده‌مدی ایسه‌ده حمصده‌کی اوغلی وعسکری عدم موافقتله مقاومته باشلادیلر . عمادالدین حمصی ضبطدن عاجز قالوب سونج ایله سائر امراء محبوسینی بالاستصحاب موصله عودت ایتدی .

عماد الدین (٥٢٤)ده عسکرله موصلدن حصن الاثاربه کیدوب بالمحاربه حصن مذکوری افرنجلریدلرندن اخذ وتخریب ایلدی .

(٥٢٦)ده خلیفه مسترشدله عماد الدین ارासنده مخالفت حدوث ایتدیکندن عماد الدین حله حکمداری دبیس بن صدقه‌یی برابر الوب عسکرله عزیمت وخلیفه عسکریله عباسیه‌یه وعمادالدین مناریه‌یه نزول ایتدی .

رجبك يكرمی برنجی كونی حصن البرامكه ده التقاء طرفين وقوعيله عمادالدين خليفه نك معيتنده كی عسكرك صاغ طرفنه چارپوب هزيمت ويردی ايسه ده خليفه عسكرينك بقيه سيله ابتدا ديسك ومتعاقباً عمادالدينك عسكرينی اوروب طاغتدی . بو محاربه ده عمادالدينك عسكری چوق ضايعاته اوغرامشدر .

(٥٢٧) تاريخنده خليفه مسترشد عسكرله موصلی محاصره ايلدی . عماد الدين موصلدن چقوب سنجاره كتمشيدی . موصلده عساكر وذخائر كافيه موجود اولديغندن محاصره اوچاه اوزامشيكن شهرك ضبط اولنه مديغی جهتله خليفه بغداده عودت ايلدی .

(٥٢٨)ده عمادالدين اكراد حميديه يدلرنده بولنان عقره وشوش قلعه لريله قلاع سائره يی وحكاری قلاعندن كهيجه ونوشی وجلاب وفرح وكوثر وزعفران وكواشی وحصون مهرانيه دن سروه قلعه لريله زوزانی ضبط و(٥٢٩)ده دمشقی خيلی محاصره ايله عقد مصالحه ايتمشدر .

(٥٣٠)ده حما وحلب طرفلرندن بلاد افرنجه عسكر سوقيله كليتلو اسرا وغنائم النديی .

(٥٣١)ده حمص طرفنه نزول ومحاصره ايلدی ايسه ده

حمص صاحبی معین الدینك ثباتی جهتیله ضبط ایده‌میه‌رك اورادن حرکت وافرنج یدلرنده بولنان بعرین قلعه‌سنی محاصره ایتدی. محاصره ممتد اوله‌رق افرنج مضایقهٔ عظیمه‌یه اوغرادیغندن بعرین قلعه‌سیله اللی بیك دینار عمادالدینه ویرمك شرطیله قبول مصالحه وایفای تعهد ایتدیلر. بعرینی محاصره سنه‌نده معره ایله کفرطابی فتح ایتمشیدی.

(٥٣٢) محرمنده عماد الدین حمایه واورادن حمص مجدله کیدرك متعاقباً بالمحاصره حمصی ضبط ایتدی.

(٥٣٣) سنه‌سی ذی الحجه‌سنده معین الدوله یدنده اولان بعلبکی محاصره و اون درت محلدن منجنیق وضع ایله بالتضییق امان ایله ضبط ایلدی.

(٥٣٤)ده دمشقی محاصره وتضییق ایتدی ایسه‌ده اله‌مدی. کیدرك قپچق بن الب ارسلان یدندن شهرزوری الدی.

(٥٣٧)ده حکاری قلاعندن اشب قلعه‌سنی ضبط وتخریب ایله یرنده کندی نامنه نسبتله عمادیه قلعه‌سنی بنا ایتدی.

(٥٣٨)ده دیاربکر ملحقاتندن طنزه (بشیری) وسعرد وحصن ذی القرنین (ارغنی) وماردین بلادندن ایکن

ایادیٔ افرنجه کچمش اولان شحتان قلعه‌لرندن جملین وموز وتل‌موزری واعمال فراتدن عانه‌یی استیلا ایلدی ·

(٥٣٩)ده سیف ایله اورفه‌یی وسروجی وفراتك جانب شرقیسنده بولنان محللری فتح ایتدی · او صره‌ده بیره‌جك بلده‌سنی محاصره ایدرك قوهٔ قریبه‌یه کتیرمش ایکن موصلده اقامه ایتمش اولدیغی نائبنك قتل اولندیغی خبری کلوب اورفه‌یه عزیمت وموصله سرعت عودتنی موجب اوله‌جق اسبابه تشبث ایلدکده بیره‌جك اهالیسی فرنکلردن خوفاً بلده‌لرینی ماردین حاکمی حسام الدینه ترك واعطا ایلدیلر ·

(٥٤٠)ده بنی عقیلدن علی بن مالك یدنده بولنان جعبر قلعه‌سنی محاصره وفنك قلعه‌سنه سوق عسکر ایلدی · حسان البعلبکی ایله فنك قلعه‌سی صاحبی حسام الدولة الکردتی‌یه « سنی کیم الدن قورتاره‌جقدر » دیو خبر کوندردکده حسام الدوله « سنی بلك بن بهرام الندن کیم قورتاردی ایسه بنیده عمادالدینك الندن او قورتاره‌جقدر » جوابنی ویردی [١] · حسان عودت ایتدی

[١] بشیوز اون سکز تاریخنده بلك بن بهرام حسانی بعلبکده شدتله محاصره وتضییق ایتمش و محاصره ومحاربه اثناسنده بر اوق اصابتیله بلك مقتول وحسان خلاص اولمشیدی ·

ایسه‌ده حسام الدوله‌نك جوابنی تبلیغ ایتدی . عمادالدین زنکی جعبر قلعه‌سنی تضییق ایله مشغول ایکن سنهٔ مذکوره ربیع الاخرینك بشنجی کونی کوله‌لری عمادالدینی قتل ایلدیلر . نعشی رقه‌یه کوتوریلوب اوراده دفن اولندی .

عمادالدین زنکی بغایت جسور و بهادر اولوب بدایت حکومتنده ملکنك هر طرفی عدوان واشقیا ایله مملو ایکن جمله‌سنی سیف بسالتله قهر وتدمیر ونیجه حصون وبلاد ضبطیله دائرهٔ ممالکنی توسیع ایتمشدر .

عمادالدینك وفاتنده اوغلی نورالدین حاضر ایدی . باباسنك خاتمنی پارمغندن اخراج واخذ ایله کیدرك حلبی ضبط ایتدی . دیکر اوغلی سیف الدین الغازی شهرزورده ایکن پدرینك وفاتی خبرینی الدیغندن موصله عزیمتله مسندنشین حکومت اولدی .

(سیف الدین الغازی بن عمادالدین زنکی) جلوسندن وفاتنه قدر اوقاتنی فرنکلرله جهاد وغزایه صرف ایدرك بیوك بیوك مظفریت وموفقیتلره نائل اولدی . (٥٤٤) جمادی الاخره‌سنده وفات ایدوب وزیر جمال الدین وامیر جیوش زین الدین علی عموم عساکر ایله بالاتفاق قطب الدین مودود بن عماد الدین زنکی‌یی جلوس ایتدردیلر .

(قطب الدین مودود بن عماد الدین زنکی) پدرینك وفاتنده جالس سریر حکومت اولوب عدالتله خشنودئ عمومی‌یه مظهر اولمشدر. کندوسی صالح ومتدین وکثیر الخیرات ایدی. جزیرهٔ ابن عمر قربنده واقع ونهر دجله اوزرنده ممدود کارکیر کوپری مشارالیهك بنا کرده‌سیدر. اشبو کوپری شمدی خراب اولوب بعض قائمه‌لری موجوددر. مکهٔ مکرمه‌ده واقع مسجد صیفی تجدید ومسجد عرفاتی تعمیر ایله نعمانیه‌دن عرفاته قدرماءلذیذ اجرا ومکهٔ مکرمه اطرافنه برسور بنا ایلدی.

(٥٥٩) ده وفات ایدرك وصیتی اوزره نعشی مدینهٔ منوره‌یه نقل ایله روضهٔ مطهره علی صاحبها افضل التحیه‌نك اون بش ذراع قربنده ـ برحیات ایکن بنا ایتمش اولدیغی رباطده ـ دفن اولندی. رحمة الله علیه.

(سیف الدین بن قطب الدین مودود) باباسندن صکره موصلده سریر حکومته اوطوردی. بونك زماننده عمیسی نورالدین محمود موصلی استیلایه قیام ومحاصره ایلدی ایسه‌ده مصلحون توسطیله مصالحه ایدلدیلر.

سیف الدین جلوسندن اون برسنه صکره (٥٧٦) ده وفات ایتدی. حیاتنده جزیرهٔ ابن عمری اوغلی سنجر شاهه ویرمشدر.

(عزالدين مسعود بن قطب الدين مودود) برادری سيف الدينك وفاتنده جانشيني اولدی.

(٥٧٨)ده سلطان صلاح الدين يوسف موصلی محاصره ايدرك عزالدين مسعود والده سنی وسائر بعض ذواتی سلطان مشار اليهه بالارسال موصلدن واز كلمسنی التماس ايلدی. سلطان صلاح الدين التماسنی قبول ايتدی ايسه ده شوقبولی امراسی تقبيح ايتدكلرندن تكرار محاصره وتضييق ايدوب اوصره ده اخلاط صاحبی شاهرخك خبر وفاتنی الديغندن موصلدن اخلاطه كيدرك اورايی ضبط ايلدكدنصكره دفعهٔ ثالثه اوله رق موصلی محاصره يه قيام ايتمش اولديغی حالده يانته رسول ارساليله خطبه وسكه ده نامی ذكر اولنمق وشهر زوراعماليله بعض محللر كندويه ترك وتسليم ايدلك اوزره طالب صلح اولديغندن بوشروط ايله بينلرنده مصالحه منعقد اولدی.

(٥٨٩)ده سلطان صلاح الدينك وفاتی وقوعبولد يغندن عزالدين مسعود برادری بولنان سنجار حاكمی عماد الدين بن قطب الدين ايله بالمخابره سنجاره واورادن برلكده حرانه كيدرك سلطان صلاح الدينك ممالكنه تعرض ايتمكه قيام ايلدی ايسه ده حرانده خسته لنوب عسكری عمادالدينك يانده ترك وكندوسی موصله عودتله

سنهٔ مذکوره شعبانك یکرمی یدنجی کونی وفات ایتدی.

(نورالدین ارسلانشاه بن عزالدین مسعود) باباسندن صکره موصل حکومتنده مستقر اولدی.

(٥٩٤)ده نصیبینه کیدرك عمزاده‌سی قطب الدین محمد یدندن نصیبینی الدیغندن قطب الدین ملك العادلدن استمداد وملك العادل عسکرله بلاد جزیره‌یه عزیمت ایلدکده نورالدین ارسلانشاه نصیبینی ترك ایله موصله عودت ایدوب قطب الدین ینه نصیبینی ضبط ایتدی.

(٥٩٥)ده ماردین قلعه‌سنی محاصره ایتدکده اولان ملك الکامل ایله ارسلانشاهك محاصره‌سی ایلغازیه بحثنده ذکر اولندی.

(٦٠٠) تاریخنده سنجار حاکمی قطب الدین ممالکنده ملك العادل نامنه خطبه اوقونمسنی امر ایتدیکندن بو کیفیت ارسلانشاهك کوجنه کتدیکی جهتله قطب الدینك بلادندن نصیبینی ضبط ایتدی. قطب الدین ملك الاشرف بن ملك العادلدن استعانه ایدرك میافارقین حاکمی ملك الاوحد دخی بالاتفاق ارسلانشاه اوزرینه یوریوب بوشره قریه‌سنده بربرلرینی قارشولدیلر. عندالمحاربه نورالدین منهزماً موصله فرار ونصیبین قطب الدین یدنده استقرار ایلدی.

(٦٠٧) سنه‌سی رجبنك اخرنده نورالدين ارسلان شاه وفات ايدرك يرينه اوغلی عزالدين مسعود قائم اولدی.

(ملك القاهر عزالدين مسعود بن نورالدين ارسلان شاه) جلوسيله برابر تدبير امور مملكت باباسنك مملوكی بدرالدين لؤلونك يد اختيارينه مفوض اولوب برادری عمادالدين عقره وسوس قلعه‌لرينی يد استيلايه الدی.

ملك القاهر (٦١٥) سنه‌سی ربيع الاولك يكرمی يدنجی كونی وفات ايتمشدر. وفاتنده ترك ايلديكی ايكی اوغلنك بيوكی ارسلانشاه نامنده واون ياشنده اولوب حياتنده ملكنی بو چوجغه وصيت ايتمشيدی. بدرالدين لؤلو ارسلان شاهی ملك القاهرك مقامنه اوطوردوب حكومتی كندوسی اداره ايلدی.

(٦١٦)ده ارسلانشاه وفات ايتمكله برادری اولوب اوچ ياشنده بولنان ناصرالدين موصل حكمدارلغنه قبول اولندی ايسه‌ده (٦١٩)ده وفات ايدرك بدرالدين لؤلو قبول عامه ايله موصل حكومتنه نائل واتابكان موصل حكومتی منقرض اولدی.

اتابكانك موصلده مدت حكومتلری اق سنقرك

والیلکندن اعتباراً یوز اون بر وعمادالدین زنکینك استقلالندن اعتباراً طقسان سکز سنه‌در.

(اتابکاندن صکره موصل وقایعی)
(٦١٩ — ٦٩٩)

بدرالدین لؤلو ناصرالدینی موصل حکومتنه نصب ایتدیکی اثناده ناصرالدینك حداثت سنی جهتیله عمیسی عمادالدین واربل صاحبی مظفرالدین موصل مملکتنه طمع ایدرك هربریسی برجهتدن موصل نواحیسنه عسکر سوق ایلمشدر. بدرالدین لؤلو ملك‌الاشرف ابن ملك العادلك دائرهٔ حمایتنه دخوله مجبور اولوب ملك مشارالیهك معاونتیله معارضلرینك تجاوزلرندن تخلیص کریبان ایلدی. بو وقعه التی یوز اون التی تاریخنده ایدی.

موصله اون ایکی فرسخ مسافه‌ده واقع اولوب عمادالدین زنکی بن نورالدین ارسلانشاهك ید ضبطنده بولنان سوس و عقر قلعه‌لری بدرالدین لؤلو جانبندن استیلا اولندی (٦١٩).

(٦٢١) سنه‌سنده اربل صاحبی مظفرالدین کوکبری موصلی استیلا ایچون عسکرله کلوب تحت محاصره‌یه

الدی ایسەدە برادرینك یدندە بولنان اخلاطی استیلا ایلدیکی وموصل ملك الاشرفك حمایەسندە بولندیغی جهتله مظفرالدین محاصرەیی الغا واربله عودت ایلدی.

عمادیه قلعەسی مقدمجه عمادالدین زنکی ابن ارسلانشاه طرفندن استیلا اولنمشیکن صکره بدرالدین لؤلو عماد الدین یدندن نزع ایتمشیدی. عمادیه اهالیسی (٦٢٢) تاریخندە لؤلونك اورادەکی مأمورلرینی طرد ایله عصیان ایلدکارندن لؤلو عسکرله کیدرك بتکرار استیلا ایتدی.

(٦٢٩) سنەسندە تاتارلر دیاربکر حوالیسندە تجاوزله خلقی اضرار ایتدکدن صکره بلاد جزیرەیی اضرار ایدە ایدە موصل حوالیسنه کیتدکارندە اربل صاحبی مظفر الدین ایله بدرالدین لؤلو بالاتفاق مدافعه ایلدکارندن تاتارلر اذربیجان طرفلرینه چکلدیلر.

(٦٣٧) سنەسندە بدرالدین لؤلو ملك الجواد یونس بن ملك المودود ابن الملك العادل یدندن سنجاری اخذ و(٦٤٤) سنەسندە نصیبینی خوارزمیلرك ایادیٔ استیلا. لرندن نزع ایتدی.

(٦٤٨) تاریخندە ملك الناصر ایله بدرالدین لؤلو

میانه‌لرنده محاربه وقوعیله بدرالدین لؤلو منهزم اولدیغندن ملك الناصر نصیبین ودارایی استیلا ایتمشدر ·

(٦٥٦) سنه‌سنده هلاکو بغدادی استیلا ایله جزیره حوالیسنه اچلدقده بدرالدین لؤلو هلاکونك اطاعتنی قبول ایتدیکندن حکومتی یدنده ابقا اولنمشیدی ·

(٦٥٧)ده بدرالدین لؤلو وفات ایدوب اوغلی ملك الصالح موصل حکومتنی ضبط ایتدی ·

هلاکو برمدت موصلی ملك الصالح یدنده ابقا ایلدی ایسه‌ده دیاربکر بحثنده بیان اولندیغی اوزره (٦٦٣) سنه‌سنده دیاربکر ودیار ربیعه و موصل بلادینی (اقلیم دیاربکر) نامیله برامارت اتخاذ وکرسیسی موصل اولمق اوزره شو امارته امیر تورانی تعیین ایتمش واندن صکره موصل حوالیسی بنی‌هلاکو حکومتنك ممالکندن معدود اولمشدر ·

التنجی مبحث

(بلاد جزیره‌دن جزیرهٔ ابن عمر وسنجارده)
(حکومت ایدن اتابکان بیاننده در)

جزیرهٔ ابن عمر قصبه‌سی ماردین وموصلك وسطنده

برقصبه اولوب یاقوتك معجم البلدانده‌کی افاده‌سنه نظراً قصبهٔ مذکوره‌یی حسن بن عمر بن الخطاب التغلبی هجرتك (٢٥٠) سنه‌سنده بنا ایتمش وابن خلکان قصبهٔ مذکوره‌نك بانیسی امیر العراقین یوسف بن عمر الثقفی اولدیغنی کوسترمش ایسه‌ده ابو الفداده وسائر بعض تاریخلرده قصبهٔ مذکوره‌نك بانیسی اعمال موصلدن برقعیدلی عبدالعزیز بن عمر نامنده بر ذات اولدیغنی تصریح ایتمشلردر. صحیحی بودر.

قصبهٔ مذکوره‌یی عبدالعزیز بن عمر البرقعیدی (٢٠٠) تاریخلرنده ساحل دجله‌ده بنا ایدوب اطرافنده برسور اولدیغی حالده صکره‌لری شوسورك چوق یرلری خراب اولمش وقصبه دخی اسکی معموریتنده قالمیوب بریوجه کوی درجه‌سنه تنزل ایتمشدر.

حین بناسندن بنی مروان الکردی حکومتی زماننه قدر موصل اعمالندن معدود ایدی. صکره بنی مروان حکومتی استیلا ایدرك حکومت مذکوره‌نك انقراضنده ابن جهیر وبعده شمس الدوله جکرمش استیلا ایتمش اولدیغی حالده موصلی اتابکان حکومتنك استیلاسنده انلرك ممالکندن معدود اولمشیدی.

اتابکان موصلدن سیف الدین غازی بن مودود حیاتنده جزیرهٔ ابن عمری اوغلی سنجر شاهه وصیت ایتمش

و(٥٧٦) تاریخنده سیف الدین وفات ایتمکله سنجر شاه قصبهٔ مذکوره‌یی قراء مربوطه‌سیله برابر ضبط ایلمشیدی.

سلطان صلاح الدین یوسفك (٥٨٦) تاریخنده جزیره حوالیسنه عزیمتنده سنجر شاه سلطان مشارالیهك اطاعتنی قبول ایدرك اهل صلیب محاربه‌لرنده اعمالندن عسکر جمعیله سلطان صلاح الدینه معاونتلرده بولندی.

سنجر شاه خلقاً ظلم واساءتله متصف اولدیغندن بالاخره رعایاسی وعسکری وحتی اولاد وعیالی بیله کندوسندن نفرت ایدوب اوغللرندن محمود ومودودی زوزان بلادندن فرح قلعه‌سنه تبعید ایتمش ودیکر اوغلی غازی‌یی برمخوف خانه‌ده حبس ومأکولاتدن بردرجه‌یه قدر منع ایلمشیدی. مذکور خانه ایسه کمال اضطرابه منشأ بولندیغندن غازی برتقریب ایله چقوب قصبه درونده اختفا وموصل حکمداری نورالدیندن استمداد ایلدی.

غازی پك مضطرب اولمغله بر کیجه باباسنك خانه‌سی درونه کیروب برطرفده اختفا وفرصت دوشوروب سنجر شاهی اعدام ایتمشدر. ارکان واهالی غازینك بوجنایتنی تقبیح ایله سنجر شاهك اوغلی محموده بیعت وغازی‌یی طوتوب قتل ایلدیلر (٦٠٥).

(معزالدین محمود بن سنجار شاه) فرح قلعه‌سندن

جزیرهٔ ابن عمره کلدکده پدرینك اعدامیچون غازی یه معاونت ایدن جاریه لری دجله یه غرق ایله اولدردی.

معزالدیندن صکره جزیرهٔ ابن عمر حوالیسی موصل اعمالندن معدود اولمشدر.

سنجار - سنجار حوالیسی موصل بلادینك فتحندن برو موصل اعمالندن معدود ایدی. موصل حکمداری سیف‌الدین غازی باباسندن صکره موصل حکمداری اولدقده حلب حاکمی نورالدین محمودك اجباریله سنجار نواحیسی سیف‌الدینك برادری عمادالدین بن قطب‌الدین مودوده تملیك ایدلدی (٥٦٦).

عمادالدین (٥٩٤) سنه‌سنه‌قدر سنجارده حکومت واوتاریخده عزم دار اخرت ایتمکله یرینه اوغلی قطب‌الدین اوطوردی.

(٥٩٦)ده موصل حاکمی نورالدین ارسلانشاه قطب‌الدینك اعمالندن تلعفری ضبط ایلمش اولدیغی حالده بینلرنده مصالحه وقوعبولدیغندن ینه قطب‌الدینه اعاده ایلدی.

(٦٠٥) تاریخنده نورالدین ارسلان شاه ایله ملك العادل اراسنده قرابت صهریه منعقد اولدیغندن ملك

العادل سنجار اعمالندن نصیبین وخابوری قطب الدین یدندن نزع ایله نورالدینه ویرمشدر.

سنجار حاکمی قطب الدین (٦١٦) سنه‌سی شهر صفرنده وفات ایتمکله اوغلی عماد الدین شاهنشاه یرینه اوطوردی ایسه‌ده چند ماه حکومت و تلعفره عزیمت ایلدکده قرنداشی عمرك مباشرتیله برجماعت اوزرینه هجوم و عماد الدینی قتل ایلدکلرندن عمر سنجاری استیلا ایلدی. لکن زمانی ممتد اولمامقله (٦١٧) تاریخنده ملك الاشرف سنجاری استیلا وموصل حاکمی بدر الدین لؤلؤیه اعطا ایتمکله سنجار اتابکانڭ حکومتیده منقرض اولدی.

یدنجی مبحث

(جزیرهٔ مابین النهرین بلادندن اورفه‌نڭ)
(وقایع تاریخیه‌سی بیاننده‌در)

اورفه شهرینڭ نام قدیمی (کلیرهوا) در. اسکی یونانیلر اورفه‌یه ادس وعربلر رها دیرلرایدی. جزیرهٔ مابین النهرین مداینندن وبلاد دیاربکردندر. خلیل الرحمن نهری دیو مشهور اولان صو اورفه قلعه‌سنڭ دروننده اقه‌رق عین زلیخا صویله برلشدکدن صکره برکهٔ ابراهیم

دیو معروف برحوضه دوکلور . شو ایکی صویك ملتقاسنه مجمع البحرین دیرلر . اورفه نك باغچه لری بو صولر ایله سقی اولنور .

قلعهٔ مذکوره نك بر برجی اوزرنده طاشدن یاپلمش ایکی اوزون قائمـه خرابه سی وار . اورفه نك هواسی لطیف و باغچه لری کوزل و میوه لری نفیسدر . اورفه نارى مشهوردر . اهالیسی غریب دوست ، مکرم ، مسافر پرور . درلر .

اورفه شهری هجرتك (١٦) نجی سنه سنده عیاض بن الغنم حضرتلری معرفتیله صلحاً فتح اولندیغی مبحث مخصوصنده بیان اولنمشدر .

اورفه بلاد اسلامیه دن معدود اولدقدنصکره جزیره ولایتی اعمالندن ایدی . خـلافت فاروقیـه ده واندن صکره لری جزیره یه تعیین اولنان والیلر اورفه نکده و الیلری اولوب اسملری جزیره بحثنده ذکر و بیان اولندی .

بنی حمدانك انقراضندن اول اورفه وحوالیسی بنی حمدان حکومتنك موصل شعبه سی یدلرنده ایکن حکومت مذکوره منقرض اولدقدنصکره بنی نمیر قبیله سی رؤساسندن عطیرك یدتملکنه کچمشـیدی . وعطیر بداخلاق وشریر برکسـه اولوب کندوسی ادارهٔ اموردە تسـیبله معتاد

اولدیغندن امور حکومتی نائبی احمد نامنده بر ذاتك یدادارەسنه ویرمشیدی. عطیر عمومك نظرنده منفور وبالعکس نائب احمد جملەنك یاننده ممدوح ومشکور اولدیغی حالده عطیر حسدندن ناشی (٤١٦) تاریخنده نائبی مناسبتسز برصورتله مؤاخذه وقتل ایلدی.

بو معاملەدن عموم اهالی تأسف وعطیر حقنده اظهار غضب ایلدکلرندن اورفەیی ضبط ایتمك ایچون دیاربکر حاکمی نصرالدوله بن مروان ایله مخابرەیه باشلادیلر. نصرالدوله سنهٔ مذکورەده اصحابندن زنك نامنده بریسنی اورفەیه متسلم تعیین وارسال ایتدی. اهالی عطیری طرد ایلدیلر.

عطیر حلب حاکمی صالح بن مرداسدن استشفاع وصالح بنه مملکتك عطیره اعطاسنی نصرالدولەدن رجا ایتدیکندن نصرالدوله امور حکومت کندی نائبی طرفندن اداره ارلنمق اوزره اورفەیی عطیره اعاده ایلدی.

عطیر اورفەیه عودت ایتدکدنصکره نصرالدولەنك نائبی زنك برضیافت ترتیب ومقتول اولان نائب سابق احمدك اوغلی خفیاً جلب ایدوب عطیر ضیافتکاهدن چقدقدنصکره قتل ایتمسنه دائر بعض تعلیمات ویردی.

واو دخی الدیغی تعلیمات وجهله عطیری اولدردی. عطیرك منسوب اولدیغی بنی نمیر قبیله‌سی بونی ایشندکلرنده سلاحلانوب زنکی اورفه‌دن چقارمق اوزره هجوم ایتدیلر. زنك عسکر جمیله مدافعه‌یه قیام ایتدی ایسه‌ده محاربه‌ده مقتول اولدی. بوندن صکره صالح بن مرداس اورفه‌نك ابن عطیر ایله بنی نمیردن ابن شبله اعطاسنی رجا ایتدیکندن نصرالدوله قبول وتسلیم ایتمشدر.

ابن عطیر (٤٢٢) تاریخنده کندی حصه‌سنی یکرمی بیك آلتون بدل ایله روم ایمپراطوری اورمانوسه صاتدیغندن روم عسکری اورفه‌یه دخول وابن شبلی طرد ایتدیلر. اورفه‌ده بولنان اهل اسلام حقلرنده روملرك کوستردکلری اذا وحقارت قالمدیغی کبی جوامع ومساجدی دخی تخریب ایتملری اوزرینه دیاربکر حاکمی نصرالدوله‌نك سوق ایلدیکی عسکر اورفه‌یی محاصره وضبط ایتمکله روملر برجلره وشهرده‌کی خرستیان کنیسالره تحصن والتجا ایلدکدنصکره روملر اون بیك نفردن مرکب برقوهٔ عسکریه ارسالیله نصرالدوله‌نك عسکرینی بوزدیلر حران والیسی ابن شبیب وثاب نمیری توسطیله نصرالدوله وروملر میانه‌لرنده مصالحه وقوعبولدی. واورفه بو مصالحه اوزرینه روملرك یدلرنده قالدی.

(٤٢٧) تاریخنده حران والیسی ابن وثاب ایله ابن عطیر جمع ایتدکاری عسکری دیاربکردن اعانه اولنان عسکرله برلشدروب هجوم ورومیلری بالمحاصره عنوةً سویدایی فتح ایتدکدنصکره کیدرك اورفه‌یی محاصره ایتدیلر. اورفه‌یه زاد وذخایر کله‌جك یوللر مسدود اولدی. اورفه‌ده بغدایك بیك بشیوز درهمدن عبارت اولان بر مکوکی بر دیناره فرلادی. اورفه پطریقی یوانی بولوب کزلیجه محاصره‌دن خروج وروم ایمپراطورینك یاننه عزیمتله اعانه ایدیلان عسکری بالاستصحاب عودت ایتدکده عساکر اسلامیه مناسب موقعلرده کمین اتخاذ ایتدکلرندن بغتةً روم عسکرینه هجوم وچوغنی قتل ایدوب بقیة السیوفی اسیر ایتدیلر. پطریقده اسیرلر ایچنده ایدی. پطریقی واسرایی اورفه قارشوسنه کوتوروب محصورینه خارجدن ارائه وشهر تسلیم اولنمز ایسه پطریقی وسائر اسرایی اولدره‌جکلرینی یوکسك سس ایله تبلیغ ایلدکلرندن اهالی اورفه‌یی تسلیم ایلدیلر ایسه‌ده شهرده‌کی روملر قلعه‌یه قپاندیلر. عساکر مسلمین شدتله محاصره‌یه دوام ایدرك ابن وثاب روملرك رؤس مقطوعه‌لرندن یوز اللی دوه یوکی دیاربکره کوندردی. اطرافده بولنان روملر حسان بن جراح الطائی ایله

برلشوب عرب و روملردن بشبيك سواريدن مركب برفرقه تشكيل و اورفه ده كى روملره معاونت ايتمك اوزره كيدرك انلرى مضايقه دن تخليص ايلديلر . روملر اورفه دن چقوب حرانه هجوم ايلدكلرندن اهالى مقابله يه باشلاديغى ابن وثاب بر قريه ده ايكن خبر الدقده يتشوب حرباً روملرك اكثرينى اولدردى . بقية السيوف اورفه يه چكلديلر .

(٤٦٣)ده سلجوقى سلطان الب ارسلان اورفه يى محاصره ايتدى . لكن ضبطه موفق اولهمدى . (٤٧٥)ده موصل حاكمى شرف الدوله اورفه يه هجوم ايتدى ايسه ده اورفه ده قطع اولنان سكه لره شرف الدوله نك اسميده نقش اولنمق اوزره قبول مصالحه ايلديلر . (٤٧٩)ده سلجوقى سلطان ملكشاه اورفه يى بالمحاصره اورفه حاكمى بوزان كندويه اطاعت ايتمك اوزره مصالحه ايلدى . (٤٨٦)ده صاحب شام تاج الدوله تتش بوزان كندويه مطيع اولمق واورفه وملحقاتى جوامعنده خطبه نامنه اوقونمق اوزره صلحى قبول ايلدى .

(٤٨٧) ده تتش اذربيجانده منهزم اولوب حلبه عودت ايلدكده موصل واليسى اقسنقر اورفه حاكمى بوزان ايله اتفاق وسلطان بركيارق دخى بونلره امداد

ایچون قربوغایی ارسال ایدوب اشبو متفقین حلبه طوغری کیدرکن تتش عسکرله بالمقابله نهر سبعین یاننده تلاقئ طرفین وقوعبولمغله بالمحاربه متفقین منهزم اولدیلر . اقسنقر اسیر اولوب قربوغا وبوزان برلکده حربه دوام وتتش ایکیسنیده اسیر ایتدکدن صکره اورفه‌یه آدم ارسالیله شهرك کندوسنه تسلیمنه دائر وقوعبولان تکلیفنی قبول ایتمدکلرندن بوزانك باشنی کسوب کوندرمکله اهالی اورفه‌یی تتشه تسلیم ایلدیلر .

(٤٩٤)ده افرنج طائفه‌سنك شام وانطاکیه طرفلرنده‌کی تجاوزلری صره‌سنده اورفه‌یی ضبط ایچون اهالیسی ایله جریان ایدن مخابره‌لری اوزرینه اورفه اهالیسنك اولوقت چوغی خرستیان بولنمقدنناشی جمله‌سی افرنجلره موافقت کوسترمکله افرنج رؤساسندن ژوسلین تاریخ مذکورده اورفه‌یی ضبط ایلدی . متعقباً ژوسلین وفات ایدوب قس بردویل اورفه‌یه متصرف اولدی .

(٤٩٧)ده ماردین حاکمی سقمان بن ارتق ایله موصل حاکمی شمس الدوله جکرمش خابورده برلشوب بالاتفاق اورادن غزا ایچون افرنجلر اوزرلرینه کتدیلر . نهرالبلیخ اوزرنده التقاء طرفین وقوعیله اسلام عسکری انهزام کوستردی . فرنکلر ایکی فرسخ قدر تعقیب ایتدکدن

صکره سقمان وشمس الدوله یوزلرینی کیرویه چویروب افرنجلری تارمار ایتدیلر. منهزمین افرنج ایچنده بولنسان اورفه متصرفی قمس بردویل اسیر اولدیغندن سقمانك چادرنده حبس ایدلدی. بو ارالق شمس الدوله وسقمانك عسکرلری بیننده غنائمدن طولایی منازعه تحدث ایتمکله شمس الدوله‌نك عسکری بغتةً هجوم ایدوب قمسی چادردن الدیلر. سقمان ماردینه عودت ایلدی. شمس الدوله قمس یاننده اولدیغی حالده کیدرك اورفه‌یی محاصره واون بش کون دوام ایتمشیکن ضبط ایده‌مدیکندن موصله عودت وقمسی برابر کوتوروب موصلده حبس ایتدی. وقمسك اسارتندن صکره اورفه‌یی انطاکیه متصرفی طنغری ضبط ایلدی.

شمس الدوله‌دن صکره موصل حاکمی بولنان جاولی (٥٠٢) تاریخنده بعض مرتبه فدیهٔ نجات ویرمك وافرنجلر یدلرنده‌کی اسرای مسلمینی اطلاق وعندالایجاب عسکرله کندوسنه معاونت ایتمك اوزره تعهداته ربط ایدوب شو تعهداته رهن الدقدن صکره براغلق ایچون قمسی جعبر قلعه‌سی محافظه‌سنده بولنان سالم بن مالکه ارسال ایتدی. افرنجلرك فرسان وشجعانندن تلباشر متصرفی وقمسك خاله‌زاده‌سی اولوب وقعهٔ سابقه‌ده اسیر اولمشیکن

یکرمی بیك آلتون فدیهٔ نجات اعطاسیله قورتلمش اولان ژوسلین جعبره کیدرك نفسنی ترهین ایتدکدنصکره قس صالیویرلدی. وجاولی جعبره کتدکده ژوسلینك وقسك قاین برادرلرینی رهن الوب ژوسیلنی دخی اطلاق ایتدی.

ژوسلین براغلدقدنصکره منبجه وقس انطاکیه یه کیدوب طنغری کندوسنه اوتوز اوچبیك دینار وبعض اسلحه والبسه واسب کبی شیلر ویردی ایسه‌ده قس اورفه‌نك ردنیده طلب ایتدیکندن طنغری موافقت کوسترمدی. قس اورادن تلباشره کیدوب ژوسلین دخی یاننه کلدکله اورفه‌نك ضبطی تدبیرینی مذاکره‌یه باشلادیلر. ایشلری قوت بولمزدن اول طنغری عسکرله اوزرلرینه هجوم ایلدی. وبینلرنده محاربه وقوعبولدی ایسه‌ده ایش برکونه فیصل قبول ایتمکسزین طنغری چکیلوب کتدی.

قس سواد حلبده بولدیغی یوز التمش نفر اسرای مسلمینی اکسا وتلطیف ایله جاولی‌یه کوندردکدن صکره ژوسلین ایله برلکده طنغرینك متصرف اولدیغی یرلره صارقندیلق ایلدیلر. طرفینك هربریسی برطرفدن استعانه ایله تکثیر جمعیت ایدرك اورفه ایچون محاربهٔ شدیده‌یه باشلایه‌جقلری صره‌ده پطریقلری بینلرینه توسط ایتمکله

سنهٔ مذکوره صفرینك طقوزنجی کونی صلحاً اورفه قسه اعاده اولندی.

قس اورفه‌ده بولنان اسرای مسلمینك هپسنی اطلاق ایلدی.

سنهٔ مذکوره‌ده قس ایله انطاکیه متصرفی طنغری اراسنده خصومت وقوعبولوب جاولی قسه معاونت ایتمش وطنغری منهزم اولمشدر.

(٥٠٨)ده اورفه وسائر بلاد جزیره‌ده شدتلی حرکت ارض وقوع بولوب چوق ابنیه خراب ونفوس کثیره تلف اولدی.

(٥١٢)ده قدس قرالی بودوین وفات ایدوب وفاتنده یرینه اورفه متصرفی قس بردوینی توصیه ایتدیکندن وصیتی اوزره قس قدسده مسند نشین حکومت اولوب اورفه‌یه بوقاروده مذکور الاسم تلباشر متصرفی ژوسلینی تعیین ایلدی.

(٥١٥)ده بلك بن بهرام بن ارتق اورفه‌یی محاصره ایدرك محاصره خیلی مدت اوزادی ایسه‌ده النه‌مدی. اوارالق ژوسلین کبسه‌یه کتدیکنی ایشتدیکندن بلك درتیوز آتلو ایله اوزرینه هجوم ویانده‌کی فرنکلری قتل ایله ژوسلینی وخاله‌زاده‌سی قلیامی اسیرایتدی. ژوسلین

خلاصی ایچون هردرلو فدیهٔ نجات وعد ایلدی. بلك اورفه‌یی المدقجه براقیه‌جغی جوابنی ویردی. ژوسلین وقلیام خرپوته کوندریلوب اوراده حبس ایدلدی.

بلك (۵۱۸) ده بعض ممالکك فتحیله مشغول ایکن خرپوت قلعه‌سنی بغتةً فرنکلر استیلا ایتمکله اوصره‌ده ژوسلین وقلیام محبسدن چقوب اورفه‌یه کیتدیلر.

(۵۳۹) ده موصل حاکمی عماد الدین زنکی اورفه‌یی ژوسلین یدندن اخذ ایتدی.

(۵۴۱) ده عمادالدین زنکی وفات ایتدیکندن ژوسلین اورفه‌یی محاصره ایدرك قلعه‌ده بولنان مسلمین مدافعه‌ده بولندیلر. حلب حاکمی نورالدین محمودبن عماد الدین زنکی عسکرله یتشمکله ژوسلین فرار ونورالدین اورفه‌یی ضبط ایلدی.

نورالدیندن صکره اوغلی ملك الصالح حلب واورفه‌یه حاکم اولوب (۵۷۸) ده سلطان صلاح الدین یوسف اورفه‌یی ضبط ومظفرالدین کوکبری‌یه اعطا ایتدی. و (۵۸۶) ده مظفرالدین یدندن نزع ایله برادر زاده‌سی ملك المظفر شاهنشاهه ویردی.

(۵۸۷) ده ملك المظفر وفات وملکی اوغلی ملك المنصور ناصر الدین محموده انتقال ایتدی. (۶۱۷) ده

ملك المنصور فوت اولمغله اوغلی ملك الناصر صلاح الدين حما واورفه‌یی ضبط ایتمش اولدیغی حالده ملك المعظم اورفه ايله سروجی ملك المظفر شهاب الدين غازی ابن ملك العادله بالاعطا انك عهده‌سنده تقرر ايتدی٠

متعاقباً ملك المظفرك برادری صاحب میافارقين ملك الاشرف موسى میافارقين واخلاطی ملك المظفره بالاعطا سروج واورفه‌یی كندوسی الدی٠

پادشاه بلاد روم كيقباد بن كيخسرو ايله ملك الاشرف موسانك برادری ملك الكامل بينلرنده (٦٣٢)ده تحدث ايدن خصومت اوزرينه ملك الكامل مصردن عسكرله خرپوت طرفنه عزيمت و كيقباد ايله محاربه ايلدكده كيقباد غلبه وملك الكا ملك عسكرينی پريشان ايتدكدنصكره حران واورفه‌یی ضبط ايلدی٠ (٦٣٣)ده ملك الكامل عسكرله مصردن بتكرار حركت وحران واورفه‌یی كيقباد يدندن اخذ ايله ملك الاشرفه اعطا ايتدی٠

(٦٣٥) تاريخنده اورفه وحران خوارزميلرك يد استيلالرينه چچمشدر٠

(٦٣٨)ده حلب عسكريله خوارزميلرك اورفه قربنده وقوعبولان محاربه‌لرنده خوارزميلر منهزم وپريشان اولمغله اورفه وسروج ورقه وسائر بعض بلاد حلب صاحبی

ملك الناصر یوسف یدینه کچدی . (٦٤٨)ده ملك الناصر سلطنت مصره مظهر اولدیغندن اورفه حکومتنی حلبه منضم اولمق اوزره ملك المعظم تورانشاهه توجیه ایدلدی .

(٦٥٨)ده حلبی ، اورفه یی بلاد سائره ایله برابر هلاکو استیلا ایلدی . هلاکونك شام حوالیسنده انهزامی وقوعندن صکره حلب وحما واورفه ینه ملوك ایوبیه یدلرینه کچوب تیمورك استیلاسنه قدر ملوك ایوبیه نك ایادیٔ ضبط وتصرفلرنده قالمشدر .

سکزنجی مبحث

(جزیرهٔ مابین النهرین مربوطاتندن)
(خرپوتك خلاصهٔ تاریخیه سی بیاننده در)

خرپوت شهری جزیره بلادندن ودیاربکره مناسبت قدیمه سی اولان محللردن معدود اولوب دور اسلامده دیاربکردن صکره فتح اولنمش وهجرتك (٢٩٢) سنه سنه قدر امور حکومتی دیاربکره تابع بولنمشیدی .

مکتفی خلیفه نك وفاتیله دولت عباسیه ضعفه مصادف اولدیغندن خرپوتی تاریخ مذکورده روملر ضبط ایلدی .

(٤٨٦) سنه سنده ملوك سلجوقیه دن حلب وشام

حكمداری تاج الدوله تتش خرپوتی روملر اللرندن نزع ایله حکومتنی امراسندن امیر چبق نام ذاته ویرمشیدی. امیرچبق (٥٠٠) تاریخلرنده وفات ایتمکله اوغلی امیر محمد جانشینی اولدی.

(٥١٢) تاریخنده بلك بن بهرام بن ارتق خرپوتی اخذ ایلدی. بلك (٥١٩)ده مقتولاً وفات ایتدیکندن خرپوت بنی ارتقك حسنکیف شعبه‌سنه انتقال ایلدی.

(٥٨١)ده نورالدین محمود بن قرارسلان وفات ویرینه کوچوك اوغلی قطب الدین جلوس ایلدیکندن سقمانیه حکومتی بحثنده تفصیل اولندیغی اوزره سلطان صلاح الدینك خدمت عسکریه‌سنده بولنان نورالدینك بیوك اوغلی عمادالدین پدرینك مسندینی تحصیله موفق اوله‌مامقله کیدرك خرپوتی ضبط ایتدی.

(٦٠١)ده عمادالدین فوت اولمغله یرینه اوغلی نظام الدین قائم اولدی. عیسی بولنان دیاربکر حاکمی ملك محمود سنهٔ مذکوره شهرشعبانده خرپوتی محاصره ایلدی ایسه‌ده صاصاد حاکمی ملك الافضل التی‌یوز نفر سواری ایله نظام الدینه معاونته کلدیکندن ملك محمود بحیرهٔ سهنین دینلان خرپوت کولنه طوغری چکیلوب کولك جهت جنوبیه‌سنده دیاربکره طوغری اولان محللر

ملك محمودك وجهت شمالیه‌دن اوته‌سی نظـام الدینك یدنده قالمشـیدی. مؤخراً ملك محمود خرپوتی ضـبط وعمزاده‌سی ابراهیم بن ابی بکر بن قرا ارسلانه توجیه ایلدی.

ابراهیمـك وفاتنده اوغلی عزالدین خضر خرپوت حکومتنی ضبط ایدوب (٦٢٢)ده فوت ویرینه اوغلی نورالدین ارتق شاه قائم اولدی. کرك ارتق شاهك وکرك پدری عزالدینـك مدیر حکومتلری معین الدین عبدالرحمن ایدی.

(٦٣٠) تاریخنه قدر خرپوت حکومتی نورالدین ارتق شاهك یدنده قالدیغی حالده او تاریخده ملوك ایوبیه‌دن حما حکمـداری ملك المظفر استیلا ایتمش و (٦٣٣)ده ملوك سلجوقیه‌دن پادشاه بلاد روم کیقباد ضبط ایلمشدر.

(٦٥٦)ده هلاکونك یدا استیلاسنه کچمکله شیخ حسن چوبانینك تاریخ استیلاسی اولان (٧٤٢) سنه‌سنه قدر بنی هلاکو یدلرنده قالدی.

طقوزنجی مبحث

(جزیرهٔ مابین النهرین بلادنده حکمفرما)

(اولان ملوك ایوبیه)

(الملك العادل سیف الدین ابو بکر محمد بن ایوب) که

سلطان صلاح الدينك برادريدر سلطان مشاراليه طرفندن (٥٧٢) ده اورفـه وحران وجعبر حكومتـلرينى تقلد ايتمشيدى. (٥٧٨)ده سـلطانك شـام طرفلرينه عزيمتى جهتيله يرينه ملك العادلى قائمقام تعيين ايدوب سلطان مشاراليه شـام حواليسنده جهاد ايله اشتغال ايتديكندن ملك العادل مصرده تسويهٔ امور جهور ايله مشـغول اولدى. وعكا محاربه‌لرنده مصر عسكريله بالورود بيوك خدمتلرده بولندى.

سـلطان صلاح الدين وفات ايتدكده اوغلى الملك العزيز عثمان تخت سلطنت مصره جلوس ايدوب ملك العادل جزيره طرفنه عودت ايلدكدنصكره ملك العزيزك معاونتيله شامى ملك الافضل يدندن ضبط ايتدى.

(٥٩٥)ده سلطان مصر ملك الافضل امرا معرفتيله خلع اولنمغله يرينه ملك العادل اجلاس ايدلدى. (٦١٥)ده عساكر افرنجيه ايله محاربه ايچون دمشقه قريب عالقين نام محـله عزيمت ايلدكده وفات ايتمشـدر. تفصيلاتى محللرنده درج اولنور انشاالله تعالى.

(الملك الاشرف ابوالفتح مظفر الدين موسى بن الملك العادل) پدرى ملك العادل (٥٩٥)ده سلطنت مصره نائل

اولدقده یدنده‌کی بلاددن حران وجعبر حکومتلرینی بوکا ویرمش ایدی.

(۶۰۷)ده اخلاط والیسی ملك الاوحد نجم الدین وفات ایتدیکندن اخلاطی ومتعاقباً خابور وسائر بعض بلاد جزیره‌یی و(۶۱۶)ده نصیبینی ضبط ایتدی(۶۱۷)ده برادری سلطان مصر ملك الکامل فرنکلرله حرب ایلدیکندن ملك الاشرف جزیره عسکریله کیدرك معاونت ایلدی. وفرنکلر مغلوب اولوب دمیاط قلعه‌سی حرباً آلندی. ملك الاشرف سنهٔ مذکوره‌ده سنجاری و(۶۲۵)ده برادری ملك الکاملك معاونتیله برادر زاده‌سی ملك ناصر الدین یدندن شامی دخی آلدی.

(۶۲۷)ده جلال الدین خوارزمی اخلاطی محاصره ایتدیکندن سلطان روم علاءالدین کیقباد ایله بالاتفاق یصی چن نام محلده بالمحاربه جلال الدینی بوزدیلر. (۶۳۵)ده دمشقده وفات ایلدی.

(الملك الاوحد نجم الدین ایوب بن الملك العادل)

ملك الاشرفك برادریدر. ملك العادل شامی ضبط ایلدکده ملك الاوحده میافارقین حکومتنی ویرمش ایدی. (۶۰۴) تاریخنده موش واخلاط وملازکرد شهرلرینی بنی ارتق یدندن آلدی. (۶۰۷)ده کرجستان قرالی عسکرله

ایتدردی. وملك الكامل شو عذاب الیم ایچنده شهید اولدی. رحمة الله علیه.

(الملك الصالح نجم الدین ایوب ابن الملك الكامل ابن الملك العادل) پدری طرفندن (٦٢٩)ده دیاربکر وحسنکیف حکومتنه تعیین اولنمشیدی. (٦٣٦)ده دمشق ومصر قصدیله کیدرك یرینه اوغلی ملك المعظم تورانشاهی دیاربکر وحسنکیف حکومتنه تعیین ایلدی.

(الملك المعظم تورانشاه) (٦٤٧) سنه‌سنه قدر دیار-بکر وحسنکیف حکومتنده قالوب اوتاریخده سلطنت مصر کندوسنه انتقال ایتمکله عزیمت ودیاربکر وحسنکیف حکومتلرینی اوغلی ملك الموحده اعطا ایتدی.

(الملك الموحد عبدالله ابن الملك المعظم تورانشاه) (٦٤٧)ده دیاربکر وحسنکیف حکومتلرینه نائل اولوب (٦٥٦)ده هلاکونك دیاربکر حوالیسنه هجومی جهتیله دیاربکره والی تعیین ایلدیکی اوغلی یشموتله حرب ایدرکن مقتول اولدی.

بوندنصکره دیاربکر بنی هلاکویدنده قالوب حسنکیف ماردینده بولنان بنی ارتق ملوکنك یدینه کچدی.

ملك الموحدك وفاتنده اوغلی ملك الكامل محمد فرار وماردین اعمالندن صاور طرفلرنده اختفا ایتمشیدی.

صاورك هواسیله امتزاج ایده مدیکندن حسنکیف طرفنه کتدی. وبراز وقت کچدکده اهالی وارکان بلده ملك الکامله اتباع ایتمکله حسنکیف حکومتنی ضبط ایلدی.

بونی متعاقباً حسنکیف قلعه سنك تحکیم و تعمیرینه تشبثی ماردینه عکس ایلدکده ماردین حاکمی ملك المظفر قرا ارسلان وهمه دوشمکله ملك الکاملك ماردینه جلبنی مراد ایتدی ایسه ده ممکن اوله مدی. وحسنکیف ملك الکاملك ید استقلالنده قالدی. مشارالیهك تاریخ وفاتی مجهولدر.

وفاتنده اوغلی (ملك العادل مجیرالدین) حسنکیف حکومتی مسندینه اوطوردی. بونکده تاریخ وفاتی مجهولدر.

ملك العادلدن صکره اوغلی (الملك شهاب الدین) حسنکیف حاکمی اولدی. مشارالیهکده تاریخ وفاتی معلوم دکلدر.

ملك شهاب الدیندن صکره (الملك الصالح ابوبکر) حاکم حسنکیف اولمش ایسه ده کیمك اوغلی اولدیغی ونه تاریخده وفات ایلدیکی مجهولدر.

ملك الصالح وفاتنده (الملك العادل فخرالدین بن سلیمان) حسنکیف حکومتنی ضبط و (۷۳۶) تاریخنده

وفات ایتمکله یرینه اوغلی (الملك العادل محمد)اوطوردی.
بوندنصکره‌سی اوچنجی کتابده بیان ایده‌جکز
ان‌شاالله تعالی.

بشنجی فصل

(فرس (ایران) ممالکی بلادینك قرون وسطی)
(وقایع تاریخیه‌سی بیانند‌ه‌در)

فرس بلادینك قرون اولی جغرافیاسی کتاب اولده وبلاد مذکوره قرون مرقومه‌ده ساسانیان دولتنك یدنده ایکن اسلام فاتحلری طرفلرندن بالاستیلا دولت مشار الیهانك نوجهله انقراضی وقوعبولدیغی دخی اشبو ایکنجی کتابك قسم ثانیسنده تفصیل اولنمشیدی .

ایادئ اسلامه کچدکدن صکره عراق عرب دائرهٔ سیاسیه‌سنه الحاقاً وبعض وقتلرده رأساً اداره اولنه‌رق خلافت عباسیه اثناسنده جغرافیاجه تبدلات سیاسیه یه بالتصادف ممالك ودوائر عدیده‌یه منقسم اولمش وهر دائره‌ده بشقه بشقه دولتلر وحکومتلر تشکل ایتمش اولمغله تشکلات اخیره‌سی موجبنجه هردائره‌نك وقایع تاریخیه‌سی آتیده بشقه بشقه یازیله‌جقدر .

برنجی مبحث

(خراسان مملکتی وقایع تاریخیه‌سی بیانند‌ه‌در)
(٢٢ ـ ٢٠٥)

حضرت عمر رضی الله عنـه افندمزك خـلافت

علیه‌لری زماننده وهجرتك (٢٢)نجی سنه‌سنده خراسان حوالیسی فتوحاتنه مأمور احنف بن قیس حضرتلری بلاد فرسدن هرات نام شهری عنوةً فتح وصحار بن‌فلان العبدی نام ذاتی اورایه استخلاف ایتدکدن صکره مروالشاهجانه عزیمتله مطرف بن‌عبدالله‌ی نیشابوره وحرث بن حسانی سرخسه کوندرمش وکندوسی خراسانه توجهله خراسان ونیشابور ایله طخارستانه‌قدر ممتد اولان بلادی توجهله فتح وتسخیر ایتمش اولدیغی اشبو ایکنجی کتابك قسم ثانیسنده تفصیل اولنمشیدی.

خراسان حوالیسی بدایت فتحنده بصره ولایتنه الحاقاً صحاربن فلان العبدی اورایه عامل تعیین ایدلمش و(٢٩) تاریخنده بصره والیسی عبدالله بن عامر عمیر بن عثمانی خراسانه‌عامل تعیین ایتمشیکن مشارالیهی متعاقباً فارس ولایتنه نقل ایلدیکندن یرینه امیربن احمرالیشکری تعیین قلنمشدر.

(٣١) تاریخنده خراسان اهالیسی عصیان ایلدیکندن عبدالله بن عامرك همتیله بتکرار فتح وتسخیر اولندی.

تاریخ مذکوردن ال‌طاهر حکومتنك تشکلنه قدر خراسانه تعیین قلنمش اولان ولاة وعمالك اسملریله تاریخ مأموریتلری جدول آتیده محرردر.

(خراسان ولاة وعمالی)

سنهٔ هجریه	حکومت متبوعه	اسامیٔ ولاة وعمال
۲۹	خلافت کبری	عمیر بن عثمان
۲۹	»	امیر بن احمر
۳۱	»	قیس بن هثیم
۳۷	»	جعده بن هبیره
۳۸	»	خلید بن قره
٤۱	دولت امویه	قیس بن السلمی
٤۳	»	عبدالله بن خازم
٤۳	»	قیس بن هثیم
٤۳	»	حرث بن عبدالله
٤۳	»	عبدالله بن ابی شیخ
٤٥	»	خلید بن عبد الله
٤۸	»	فضالة اللیثی
٥۱	»	ربیع بن زیاد
٥۳	»	خلید بن یربوع
٥٤	»	عبدالله بن زیاد
٥٥	»	اسلم بن زرعه
٥٦	»	سعید بن عثمان بن عفان

۵۹	دولت امویه	عبدالرحمن بن زیاد
٦۱	»	سالم بن زیاد
٦٤	»	عبدالله بن خازم
۷۲	»	بکیر بن وشاح
۷٤	»	امیه بن عبدالله
۷۸	»	مهلب بن ابی صفره
۸۲	»	یزید بن مهلب
۸۵	»	مفضل بن مهلب
۸۷	»	قیتبه بن مسلم
۹٦	»	وکیع بن اسود
۹۷	»	یزید بن مهلب
۹۹	»	جراح بن عبدالله
۱۰۰	»	عبدالرحمن بن نعیم
۱۰۲	»	سعید بن خدینه
۱۰۲	»	عمر بن هبیره
۱۰۳	»	سعید الحرشی
۱۰٤	»	مسلم بن سعید
۱۰٦	»	خالد بن عبدالله القسری
۱۰۹	»	اشرس بن عبدالله السلمی
۱۱۱	»	جنیدبن عبد الرحمن

١١٦	»	عاصم بن عبد الله
١١٧	»	اسدبن عبدالله القسری
١١٩	»	جعفر بن حنظله
١٢٠	»	نصر بن سیار
١٣١	تغلباً	ابومسلم خراسانینک استیلاسی
١٣٢	دولت عباسیه	ابومسلم خراسانی
١٣٨	»	ابو داود
١٤٠	»	عبد الجبار بن عبدالرحمن
١٤٠	»	مهدی بن منصور
١٤٣	»	خازم بن خزیمه
...	»	اسید بن عبدالله
١٥٢	»	حمید بن قحطبه
١٥٩	»	ابوعون عبد الملك بن یزید
١٦٠	»	معاذ بن مسلم
١٦٣	»	مسیب بن زهیر
١٦٦	»	فضل بن سلیمان
١٧٠	»	ابوالعباس الطوسی
١٧١	»	جعفربن محمد بن الاشعث
١٧١	»	عباس بن جعفر
١٧٣	»	خالد الغطریف بن عتاب

۰۰۰	دولت عباسیه	سلیمان بن راشد
١٧٧	»	فضل بن یحیی البرمکی
١٧٩	»	منصور بن یزید
١٨٠	»	جعفر بن یحیی
١٨٢	»	مأمون بن هرون الرشید
١٨٣	»	علی بن عیسی بن ماهان
١٩٠	»	هرثمه بن اعین
١٩١	»	طاهر بن الحسین
١٩٣	»	امین بن هرون الرشید
١٩٣	»	مأمونك استیلاسی
١٩٦	»	مأمونك قرنداشی مؤتمن
٢٠٥	»	طاهر بن الحسین

طاهر بن الحسین کسب استقلال ایدرك خراسانده آل طاهر حکومتی تشکل ایتمشدر.

(خراسانده آل طاهر حکومتی)

(٢٠٥ ـ ٢٥٩)

ذوالیمینین طاهر بن الحسین ـ مشارالیه ابو الطیب کنیه‌سی وذوالیمینین لقبیله معروفدر. دولت عباسیه فصلنده تفصیل اولندیغی اوزره هرون الرشیدك وفاتندن

صکره اوغللری امین ومأمون ارالرنده اختلاف یوز کوسترد کده طاهر مأمون طرفنده بولندیغندن بغداده غلبه ومأمون حقنده بیعت عمومیه‌یی استحصال ایتمش ومأمون طرفندن رقه‌ده عصیان ایدن نصر بن شیث غائله‌سنك اصلاحاتنه مأمور اولمشیدی. مأمون بغداده کلدکدنصکره طاهری جلب ایله بغداد صاحب الشرطه‌لکنه تعیین ایلمش اولدیغی حالده (٢٠٥) سنه‌سنده خراسان وملحقاتی ولایتی والیلکنه تعیین وارسال ایلدی.

طاهر بغایت شجیع وزکی ایدی. بغدادی بعد الاستیلا مأمونك تأسیس خلافتنه موفق اولمش ایسه‌ده امینك اعدامندن مأمون پك متأثر اولمش وکیفیت تأثرینی طاهره بیلدرمامش ایدی. برکون طاهر مأمونك حضورینه چقدقده مأمون انی کورمسیله برابر اغلامغه باشلادی. طاهر عرض ثنا ودعا ایله برابر بکا سنك سببنی سؤال ایلدکده مأمون «بعض عارضهٔ ذاتیه‌مدن طولایی اغلایورم» دیدی ایسه‌ده طاهر بوندن اوهامه ذاهب اولدیغندن تحقیقات خفیه اجرا ایلدکده مأمونك کندی حقنده خلوصی زائل ونفرت وجدانیه‌سی حاصل اولدیغنی اکلامقله یولی بولوب خراسان والیلکنی استحصال ومأمونك یانندن انفصال ایتمشدر. اقصای

مشرقه وارنجه‌یه قدر ممتد اولان بلاد طاهره توجیه اولنمش اولدیغندن بلاد مذکوره وفاتنه قدر طاهرك واندن صکره اولادینك یداستیلالرنده قالمقله خراسانده آل طاهر حکومتی ایکیوز اللی طقوز سنه‌سنه قدر ممتد واو تاریخده منقرض اولمشدر.

طاهرك خراسان والیلکنه نصبی مأمونك منسوبانندن احمد بن خالدك دلالت وکفالتیله وقوعبولمشیدی. طاهر ایکی سنه‌قدر خراسانده حکومت ایلدی ایسه‌ده مأمونك معاملاتندن امین اولمدیغندن عصیان افکارینه دوشمش وبر جمعه کونی جامعده مأمونك اسمنی خطبه‌دن رفع ایله خلیفه‌نك اسمی ذکر اولنه‌جق محلده (اللهم اصلح امور المسلمین) عبارهسنی ذکر ایتمش اولدیغی خلیفه‌نك مسموعی اولدقده کفالتی حسبیله طاهرك بغداده جلبنی احمد بن خالددن طلب ایتمسنی متعاقب طاهرك خبر وفاتی بغداده ورود ایلدی (۲۰۷). واحمدك دلالت وصحابتیله خراسان ولایتی والیلکنه طاهرك اوغلی طلحه نصب وتعیین اولندی.

طلحه بن طاهر ـ شوذات مأمون طرفندن خراسانه والی تعیین اولندقده امور سیاسیه‌جه معاونت ونظارت ایتمك ایچون احمد بن خالد دخی خراسانه کوندرلدی.

بونك زماننده سجستان حوالیسنده حمزه نام خارجی ظهور ایتمکله طلحه بالمحاربه غلبه و مرقومی اعدام ایلدی ٠

(۲۱۳)ده طلحه وفات ایدرك یرینه قرنداشی علی قائم اولدیغی مأمونه بالغ اولمغله دینور حوالیسنده بولنسان عبدالله بن طاهر خراسان ولایتی والیلکنه مأمور تعیین اولندی ٠

عبدالله بن طاهر ـ مشار الیه مأموریت امرینی الدقدن صکره ینه دینور حوالیسنده بابك غائله سیله اشتغال ایتمکده ایکن خراسانده خوارجك تکثریله فساداتك کسب ازدیاد ایتمکده اولدیغی خبری الندیغندن جانب خلافتدن اعطا اولنان امر اوزرینه خراسانه عزیمت ایتمشدر ٠

(۲۱۸) تاریخنده اولاد علیدن محمد بن القاسم بن علی بن عمر بن زین العابدین مدینهٔ منورهده مسجد شریفده ملازم ایکن خراسان اهالیسندن بر شخصك اغواسیله خروج و خراسانه عزیمتله امامته احق اولدیغنی دعوی ایدرك اورادن جوزجان طرفلرینه کتدی ٠ زیدیه طائفهسنك جملهسی کندوسنه بیعت ایلدیلر

عبدالله بن طاهرك قائدلریله بالدفعات محاربهدن صکره منهزماً نسا طرفنه کتدکده دردست واورادن عبد اللهه وعبدالله جانبندن بغداده ارسال اولنمغله خادم

مسرور الكبيرك ياننده توقيف اولنمدى ايسه‌ده فرار ايلديكى جهتله فرارندن صكره زه‌لره كتديكنه وتصل اولديغنه دائر كسب وقوف اولنه‌مدى.

عبدالله بن طاهر (۲۳۰) سنه‌سى شهر ربيع الاولنده وفات ايدرك يرينه اوغلى طاهر خراسانه والى نصب ايدلدى. مشاراليه عالم، فضل وزكى برذات اولوب شعراى عصرينك مدح وثنالرينه مظهر اولمش وحين وفاتنده زير دستنده بولنان اهاليجه بيوك بيوك تأسفلر كوستريله‌رك حقنده چوق مرثيه‌لر سويلنمشدر.

طاهر بن عبدالله ـ بو ذات دخى پدرى كبى حسن سيرت وفطانتله متصف ايدى.

متطوعى ديمكله مشهور صالح بن نضر الكنانى (۲۳۷) تاريخنده ظهور ايدرك باشنه طوپلانان متطوعه جماعتى ايله اتحاد ودرهم بن الحسين ويعقوب بن الليث ايله‌ده بالاتفاق سجستان حواليسنده خوارجله محاربه‌لر ايتدكدن صكره حوالئ مرقومه‌يى استيلا ايتمش اولديغى حالده خراسان اميرى طاهر بن عبدالله عسكرله محاربه وغلبه ايتمكله بو محاربه‌ده صالح مقتول اولدى. صالحدن صكره متطوعينك ادارهٔ امورينه قيام ايدن حسن بن درهم موفق اوله‌مديغندن امير مشاراليه معرفتيله دردست

وبغداده ارسال اولنمغله بغداده حبس اولنوب متطوعینك اموری یعقوب بن ابی اللیث بداداره سنه انتقال ایلدی.

طاهر بن عبدالله (٢٤٨) ده وفات ایدوب خراسان وملحقاتی امارتنه اوغلی محمد بن طاهر نصب ایدلمشدر.

محمد بن طاهر ــ شوذات خراسانده حکومت ایدن آل طاهرك خاتمه سی در.

حسن بن درهمك دردستندن صکره متطوعینك اموری یعقوب بن اللیثك النده قالمش اولدیغی انفاً بیان اولنمشیدی. یعقوب سجستان حوالیسنده امورینه نظام ویرمکه دوام ایدرك اوحوالی یی کاملاً استیلا ایله برابر جانب خلافته عرض اطاعت ایلدیکندن حوالئ مذکوره ده خوارجك ازاله سی مأموریتی عهده سنه توجیه ایدلدی (٢٥٣). بوندنصکره یعقوب سجستاندن خراسان طرفلرینه توجه ایدوب محمد بن طاهرك هراتده بولنان عاملی محمد بن اوس الانباری عسکرله مدافعه یه قیام ایلدی ایسه ده بالمقاتله منهزم اولدی. وهرات وبوشنجی یعقوب بن اللیث استیلا ایدیویردی (٢٥٧).

(٢٥٩) ده یعقوب هراتدن نیشابوره کیدرك اورایی استیلا ومحمد بن طاهر جانبندن نیشابورده عامل بولنان علی الحسین بن علی یی قبض ایلدیکندن محمد بن طاهرك

ارتق حكومتی وهن عظیمه مصادف اولوب جبر و مدافعه یه قدرتی قالمدیغی جهتیله علینك اطلاقی ایچون صورت متضرعانه ده یعقوبه رجا والتماس تقدیم ایلدی ایسه ده موافقت کوره مدکدن بشقه یعقوب خراسانده محمدبن طاهری دخی عسکرله تحت تضییقه الدیغنه مبنی نیشابورده بولنان فقها اصلاح ذات البینه قیام ایلدیلر . شو صورتك از بر وقت تأثیرندن ارالرنده سکون حاصل اولمش اولدیغی حالده متعاقباً یعقوب آل طاهر حکومتنك الغاسنه قیام ایله محمدبن طاهری عائله سیله برابر طوتدروب حبس و معاملاتندن خراسان اهالیسنك نفرتنی خلافته عرض ایتمکله خراسان وحوالیسی کاملاً یعقوب بن اللیثك ید استقلالنه منتقل و سنهٔ مذکوره ده آل طاهرك خراسان حکومتی منقرض اولدی .

(خراسانده بنی صفار دولتی)

(٣٩٣ - ٢٥٣)

بنی صفار دولتنك اصلی سجستان نواحیسنده مجتمع اولمش بر طائفه دندر . طائفهٔ مذکوره خلیفهٔ بغداد المتوکلك متولیتندن صکره او حوالیده نفسلرینی متطوعه تسمیه سیله صالح بن نصرك لواء ریاستی التنده طوپلانمش

وال طاهر بحثنده ذکر اولندیغی اوزره صالحك وفاتندن صکره درهم بن حسنك وبعده یعقوب بن لیثك ریاستی آلتنه داخل اولمشیدی. یعقوب شهر صفری مبدأ امور اتخاذ ایتمش اولدیغندن صفارلقبیله ملقب اولمغله تشکیل ایلدیکی حکومت «بنی صفار» و «آل صفار» ناملریله کسب اشتهار ایتمشدر.

مشارالیه درهمدن صکره متطوعه طائفه سنه رئیس اولدقده سجستان حوالیسنده امورینه نظام اعطا ایدرك خلیفه المعتز طرفندن اوحوالیده که فسده نك اصلاحاتنه مأمور اولوب (۲۵۳) تاریخنده حوالئ مرقومه یی کاملاً استیلا وخراسان امیری محمدبن طاهربن عبدالله جانبندن اوزرینه سوق اولنان عسکره ده غلبه ایدرك (۲۵۷) سنه سنه قدر بلخ و طخارستان وهرات وبوشنج وبادغیس حوالیسنی دخی ضبط وتسخیر و(۲۵۹) ده آل طاهر حکومتنی اورطه دن قالدروب خراسان مملکتی ملحقاتنی تماميله استیلا ایلدی.

(۲٦۰) ده طبرستان بلادینه هجوم ایدرك حسین بن زیدی دفع ایله ساریه وآمل ومتعاقباً فارس بلادینی ید استیلایه آلدی.

(۲٦۳) سنه سنده اهوازنواحیسنی ضبطایلدکدنصکره

واسط و دیر عاقول طرفلرینـه طوغری اچلدقده خلیفه المعتمد جانبندن مدافعه سنه مأمور اولان الموفق معیتنده کی عسکر و امرا ایله یعقوبك تشکیلنه ابتدار ایلدی • یعقوب منهزماً فرار و موفقك عسکری تعقیب ایتمکله یعقوبك عسکرندن اون بیك قدر آدم تلف اولدی • محمدبن‌طاهر مقید اولدیغی حالده عساکر منهزمه درونده ایدی • شو مغلوبیت اثناسنده فرصت بولوب موفقك یانه کلمشدر •

یعقوب انهزامندن صکره جندیسابور جانبنه کیدرك اوراده امورینه بعض مرتبه نظام اعطا واهوازه قدر استیلا ایتمش اولدیغی حالده (٢٦٥) سنه‌سی شوالنده قولنج علتیله خسته‌لنوب جندیسابورده وفات ایتمش ویرینه قرنداشی عمروبن لیث اوطورمشدر •

عمروبن لیث ـ برادری یعقوبك وفاتنده متصدی امور حکومت اولوب جانب خلافته مراجعت وعرض اطاعت ایلدیکندن عراق عجم، فارس، خراسان مملکتلریله بغدادشحنه‌لکی منشور مخصوص ایله عهده‌سنه توجیه اولندی • بغداد شحنه‌لکنه عبیدالله بن‌عبداللهی بالتوکیل کندوسی قزوینه واورادن ری‌جانبنه کیدرك فارس عاملی محمدبن‌لیث جانبندن مشاهده ایلدیکی مخالفت اوزرینه بالمحاربه غلبه ایتدکدنصکره اصطخره وبعده

شیرازه واصل اولدقده خلیفه‌نك برادری موفقه پك چوق هدایای گرانقیمت گوندرمشدر.

(٢٧٠) تاریخنده خراسان اهالیسی عمروك مظالمندن شكایت ایچون بغداده برهیئت مخصوصه گوندروب خلیفه عمروی عزل ایله برابر عهده‌سنده اولان اعمالی محمد بن طاهره توجیه ایتدی. وعمروی اوحوالیدن چقارمق ایچون واسطده بولنان ساعد بن مخلدی بر جسیم اردو ایله خراسان حوالیسنه سوق ایلدی. عمرو عسكرله مقابله‌یه چقوب شمسك طلوعندن زوال وقتنه قدر ارالرنده شدتلی محاربه جریان واثار مظفریت ساعدك عسكری ایچنده جولان ایتمكله عمرو بقیة السیوفنی استصحاب وشیراز طرفنه فرار ایتدی ایسه‌ده اوراده ثبات ایده‌میه‌جكنی اكلادیغندن خراسانه چكلدی.

عمرو ایله خلیفه‌نك عسكری بیننده جریان ایدن محاربات (٢٧١) سنه‌سندن (٢٧٦) سنه‌سنه قدر امتداد ایتمشدر. وتاریخده خلیفه ایله ارا‌سنده مسالمت نمایان اولدیغندن اعمال سابقه‌سنه اعاده اولندی.

ری حوالیسنده عامل بولنان رافع بن هرثمه (٢٨٠) تاریخنده خلیفه المعتمده مخالفت گوستردیكندن خلیفه جانبندن احمد بن عبدالعزیز عسكرله رافعك اوزرینه

كوندرلدى. واحمده معاونت ایچون خراسان امیری عمروبن لیثه دخی امر ویرلدی. احمدبن عبدالعزیز رافع ایله محاربه‌ده منهزم اولمغله رافع غلبه ومتعاقباً اصفهانیده ضبط ایتدکدنصکره عسکرله جرجانه طوغری اچلدقده عمروبن لیث تشکیلنده ثبات کوستردیکی جهتله رافع طبرستان امیری محمدبن زیده مراجعت وانك اسمنه خطبه قرائت ایلدی. محمدبن زید جانبندن اعانةً کوندریلان درتبیك نفر عسکرله طبرستاندن نیشابوره کیدرك حرباً عمروه غلبه ایتمشدر. (٢٨٣)

بوندن صکره رافع هراتی استیلایه قیام ایلدکده عمرو عساکر کافیه ایله سرخس طرفلرنده قارشوچقه‌رق محاربه ورافعه غلبه ایتدیکندن رافع نیشابوره فرار ایتدی. عمرو بالتعقیب نیشابورده رافعی تحت محاصره‌یه المش اولدیغی حالده رافع منهزماً خوارزم طرفلرینه قاچدی ایسه‌ده خوارزم امیری ابوسعید الدرغانی رافعی دردست وقتل ایتمشدر. اوتاریخده خلیفه بولنان المعتضد بوندن ممنون اولمغله ری حکومتنیده عمروك اعمال اصلیه‌سنه علاوةً عهده‌سنه توجیه ایلدی (٢٨٤).

عمرو بن لیث رافع بن هرثمه‌یی ازاله‌دن صکره ماوراء النهر ولایتنك دخی عهده‌سنه توجیهنی طرف خلافتدن

التماس ایتمشیدی. خلیفه لواوخلعت ارسالیله ولایت مذکوره‌یی عمروه توجیـه ایتدی. عمرو ماوراء النهر ولایتنك امرینی الدقده تجهیز ایلدیکی عسکری قائدلرندن محمدبن بشیرقوماندا‌سیله یوله چقـاردیغی ماوراء النهر ولایتی امیری اسماعیل‌بن سامانك مسموعی اولمسیله برابر اسمـاعیل جنود کافیـه ایله نهر جیحونی عبور ومحمدك عسکرینـه هجوم ایدرك جریان ایدن محـاربه‌ده محمدبن بشیر مقتول وعسکری منهزم اولدی. بومغلوبیتك خبری خراسانه بالغ اولدقده عمرو تدارك ایلدیکی قوهٔ جسیمه ایله پنجاب طریقندن بخاری جانبنه طوغری یوریدیکی صره‌ده اسماعیل سامانی نهری عبور ایله ایکی عسکر قارشولشوب وقوعبولان محاربه‌ده عمروك عسکری فنـا صورتله منهزم وکندوسیده فرار ایدرکن اسیر اولمغـله اسماعیل عمروی مقیداً بغداده کوندردی (۲۸۸).

خلیفه ذاتاً عمرودن عاجز ومتنفر ایدی. بو وقعه‌دن ممنـون اوله‌رق عمروی حبس ایله خراسـان مملکتنی اسماعیل بن سامانه توجیه ایتدی.

طـاهربن‌محمد ــ شوذات عمروك حفیدیدر. باباسی وعمروك اوغلی محمد، عمرو مقـدما خلیفه‌نك عسـکریله حرب ایدرکن مقتول اولمشیدی. عمرو اسیر ایدلدکدنصکره

طاهر سجستانده متصدی امور حکومت اولدی. فارس مملکتنی دخی دائرهٔ اطاعتنه ادخال ایتمکه قیام ایلدکده اوحوالی بی دست اداره سنه المش اولان بدر نام امیرك مدافعه سنه تصادفله موفق اولمقسزین کیرو یه دوندی.

(۲۸۹) تاریخنده طاهربن محمد خلیفه المکتفی یه مراجعتله مال مقطوع اعطاسنه تعهد و فارس مملکتنك خراسانه علاوه سنی التماس ایتمکله خلیفه روی مساعده کوستردی ایسه ده طاهر حد ذاتنده لباس اقتداری حائز وصید واهویات اشتغالدن بشقه بر ایشله متلذذ اولدیغندن عمزاده سی لیث بن علی ایله جدینك موالیسندن سنکری فارس مملکتنی یداختیارلرینه الدیلر. فارسده عامل بولنان ابو قابوس طاهرك احوالندن ولیث ایله سنکرینك معاملاتندن ناشی فارسجه اداره امورهٔ موفق اوله مدیغی جهتله یانده موجود اموال امیره یی بالاستصحاب بغداده عزیمت وخلیفه یه عرض کیفیت ایلدی. خلیفه ابو قابوس حقنده روی التفات کوستروب کندوسنی خدامی سلکنه ادخال ایتدیکی طاهرك مسموعی اولدقده خلیفه یه مراجعتله ابوقابوسك اموال امیره یی اغتصاب صورتیله کوتوردیکنی بیان و یانسه کوندرلمسنی التماس ایلدی. خلیفه طاهرك مکتوبنه جواب بیله یازمدی.

ابوقابوس فارسدن چقدقدنصكره سنكری لیث بن علی‌بی دخی اورادن طرد ایله (٢٩٣) تاریخنده فارس مملكتنی ید استقلالنه الشدر .

طاهر سنكرینك یداستقلالنی قطع ایتمك ایچون (٢٩٧) ده عسكرله فارسه كیتدكده سنكری بالمقابله طاهری طوتدروب خلیفه المقتدرك یانه كوندردی . بناءً علیه خلیفه فارس حكومتنی رسماً سنكری‌یه توجیه ایلدكدن صكره لیث بن علی تدارك ایلدیكی عسكرله سنكرینك اوزرینه كیدرك غلبه‌وفارسی استیلا ایدی‌ویردی (٢٩٧)

لیث بن علی — فارس حوالیسنی ضبط ایلدیكی بغدادجه شایع اولدقده خلیفه وزیر مونسله اوزرینه عسكر سوق ایدرك لیث مدافعه ایچون مقابله‌یه چقدی ایسه‌ده خلیفه‌نك قم ولایتنده‌كی عاملی حسین بن حمدان الدیغی امر اوزرینه مونسه معاونت ایچون یتشوب ایكیسی بالاتفاق محاربه‌ده اعتنا ولیثك عسكرینی تارمار ایتدیلر . لیث فرار ایدركن یداسارته طوتلدی .
سنكرینك دخی دردست ایدلمسی واجب ایكن ایدلمدیكی ایچون خلیفه مونسی توبیخ ایتمشدر .

مونس لیثی بغداده كوتوردكده لیث حبس اولنه‌رق طرف خلافتدن سنكرینك دردست ایدلمسی ایچون محمد

بن جعفر مأمور ايدلدی . محمد عسكرله فارسه طوغری يوريدكده سنكری شيرازه چكلدی . محمد بن جعفر شيرازه تقرب ايتمسيله برابر سنكری خراسانه كيدرك يقه‌سنی اوراده‌كی عسكرك يداسارتنه ويرمكله بغداده ارسال وطرف خلافتدن فارس ولايتی واليلكنه فتح خادم الافشين تعيين اولندی (٢٩٨) .

فتح سنهٔ مذكوره‌ده وفات ايتديكندن يرينه عبدالله بن ابراهيم المسمعی نصب ايله بنی ليث اعمالندن كرمان ولايتيده فارسه الحاق ايدلدی .

ليث اسير اولدقدنصكره سجستان ولايتنی برادری معدل بن علی استيلا ايتمشيدی . ماوراء النهر مملكتی اميری احمد بن اسماعيل سامانی سنهٔ مرقومه‌ده ری جانبنه عزيمتله قاندلرندن حسن بن علی المروزی رفاقتيله سوق ايلديكی عسكر بالمحاربه غلبه ومعدلی اسير ايدرك احمد سامانينك يانته واورادن بغداده كوندرلمكله توقيف اولندی (٢٩٨) .

(٢٩٩) ده سجستان اهاليسی بنی سامانه مخالفتلرينی اعلان واحمد سامانينك اوراده‌كی عاملنی قبض ايله برابر بنی ليثدن عمرو بن يعقوبه اطاعت كوسترمش اولدقلری حالده احمد سامانی (٣٠٠) سنه سنده قاندلرندن حسين

بن علی قومانداسیله سوق ایلدیکی عسکر التی آی مدت محاصره‌دن صکره سجستانی استیلا ایلدی . شو استیلا صره‌سنده عمرو بن یعقوب دخی اله کتیریلوب احمد سامانی سجستان ولایتی والیلکنه سیمجور دواتی‌یی تعیین ایلدی . وبنی لیثدن خلف بن احمدك ظهورینه قدر اوحوالی بنی سامانك والیلری اداره‌سنده قالدی .

سجستان وخراسان مملکتلرنده بنی صفار حکومتنك استقلالی زائل اولدقدن صکره او سلسله‌دن بعضیلری بنی سامانه تابع اولمق اوزره سجستانده حکومت ایتمکده ایدیلر .

(۳۵۳) سنه سنده بنی صفاردن خلف بن احمد سجستانده حکومت ایلمکده ایکن حج شریفه عزیمت وامور حکومته اصحابندن حسین بن طاهری توکیل ایتمشیدی . حجدن عودتنده طاهر تفرد داعیه‌سیله خلفی مملکته دخولدن منعه قیام ایدی ویردی . خلف بخاری امیری منصور بن اسحق سامانی‌یه مراجعتله استمداد ومنصور جانبندن کوندریلان عسکرله کیدرك حسینی محاصره ایلدی . حسین منصور سامانی‌یه تضرعنامه ارسالیله استیمان ایلدیکندن منصورك امانیله متعلقاتنی الوب بخارایه عزیمت ایتمشدر .

خلف بر مدت منصور سامانینك تابعیتی آلتنده اجرای حکومت و بالاخره منصوره اعطاسیله مکلف اولدیغی اموال سنویه یی ایفاده اظهار مخالفت ایتدیکندن منصور خلفی عزل ایله برینه حسین بن طاهری بالتعیین عسکرله سجستانه کوندردی .

خلف سجستان قلاعنك اك متینی اولان ارك قلعه سنده تحصن و حسین یدی سنه مدت محاصره یه دوام ایتمش اولدیغی حالده دردستنه ظفریاب اوله مدیغی جهتله منصور جانبندن خراسان والیسی ابوعلی سیمجور خلفك دردستنه وارك قلعه سنك تسخیرینه مأمور اولدی . ابو علی ایله خلف اراسنده ایسه مودت سابقه اولدیغندن ابوعلی عسکرله قلعه جوارینه نزول ایتدکده بینلرنده جریان ایدن مخابرهٔ خفیه اوزرینه خلف خفیاً ارك قلعه سندن چقه رق طاق نام قلعه یه چکلدی . وابو علی ارك قلعه سنی ضبط ایتدی .

اول اثناده بنی سامان حکومتنه ضعف عارض اولدیغندن ابوعلی ارك قلعه سنی استیلا ایتدکدن صکره نوح بن نصر سامانینك اطاعتنی قبول ایله انك اسمنه خطبه اوقوتدی .

بو حالدن خلف بن احمد استفاده ایدرك سجستان

حوالیسنی تمامیله ید ضبطنه الدقدنصکره بنی بویه ممالکندن
معدود اولان کرمانی دخی استیلایه قیام ایلدی ٠
اوارالق بنی بویهدن صمصام الدوله ایله بهاء الدوله
ارالرنده اختلاف جاری و بنی بویه امورینهده اختلال
طاری اولدیغندن خلف اوغلی عمروی عسکرله کرمان
حوالیسنه سوق ایلدکده صمصام الدولهنك کرمانده عاملی
بولنان تیمور طاش برده سیر حوالیسنه چکلدی ٠ تیمور
طاش ایسه اوصرهده صمصام الدولهنك اطاعتنی ترك
و بهاء الدولهیه انقیاد ایتمش و صمصام الدوله امراسندن
ابو جعفری تیمور طاشك دردستنه مأمور ایلشیدی ٠ تیمور
طاش برده سیره واردقده ابوجعفرك مأموریتندن خبر
الوب شیرازه قاچدی ٠
ابوجعفری تیمور طاشك دردستنه مأمور ایلدیکی وقت
صمصام الدوله عسکرله بالذات عمرو بن خلفله حرب
ایچون حرکت ایتمك اوزره ایدی ٠ شو حرکتی اثناسنده
ابو جعفرك تیمور طاشله محاربهده مغلوب و عسکری منهزم
اولدیغی خبرینی الدقده قائدلرندن عباس بن احمدی عمرو
بن خلفله محاربهیه مأمور ایدرك کندوسی تیمور طاشله
حرب ایچون یوزینی شیراز حوالیسنه چویردی ٠
عباس بن احمد عمرو اوزرینه کیدرك سیرجانده

تلاقیٔ طرفین وقوعیله (٣٧٢) سنه‌سی محرمنده بالمحاربه عمرو منهزماً سجستانده بولنان باباسی خلفك یانه كتدی خلف شو انهزامدن طولایی فوران غضبله عمرویی اولدردی .

صمصام‌الدوله بو وقعه‌دن بر از صكره عباسی كرمان حكومتندن قالدروب استادهرمزی او حوالینك محافظه‌سنه مأمور ایتدی . وخلف بن احمد هرمزك مأموریتندن وهمه ذاهب اولمغله مبانیٔ مسالمتی تشیید بهانه‌سیله اغفال صورتنی اختیار ومكتوب مخصوصیله سجستان قاضیسی ابو یوسفی كرمانه ارسال ایتدی ابو یوسف كرمان وسجستانجه حسن ظن عمومی‌یه مظهر اولمش اتقیادن ایدی . خلف كرمان وسیستان خلقنی هرمز علیهنده اغضاب ایچون ابو یوسفه ترفیق ایلدیكی معتمدینه هرمزله ملاقاتدن صكره ابو یوسفی تسمیم ایتمسی تعلیمات خفیه‌سنی ویردیكندن معتمد مرقوم تعلیماتك حكمنی اجرا ایتمكله خلف ابو یوسفی تسمیم ایدن هرمز اولدیغنی بالاعلان كرمان وسجستان اهالیسنی هرمزك علیهنه قالدروب تجمع ایدن جنود كثیره‌یی (٣٨٤) سنه‌سنده اوغلی طاهرله هرمز اوزرینه سوق ایتدی . طاهر كیدرك حرباً كرمانی استیلا ایتدكدنصكره باباسی خلفه عصیاننی اعلان وارالرنده محاربه‌لر جریان ایتمسیله طاهر مغلوباً سجستانه وصكره ینه كرمانه عزیمت

ایدرك برطاغی مرکز تجمع اتخاذ ایتمش اولان عصاة ایله اتحاد وجیرفتی استیلا ایدی ویردی ۰

جیرفت حوالیسی بنی بویهدن بهاء الدولهنك دائرهٔ تملکنده ایدی ۰ بهاء الدوله طرفندن سوق اولنان عسکر طاهره قارشو مغلوب اولهرق طاهر کرمانه عودت وحرباً باباسنه غلبه ایله کرمانی ضبط ایتدی ۰ مؤخراً خلف خدعه ودسیسه ایله طاهری اولدرمشدر ۰

بوندن صکره سلطان محمود بن سبکتکین خلفك ید تملکنده اولان محللرك فتح وتسخیرینه قیام ایدرك (٣٩٠) سنهسندن بدأ ایله بینلرنده وقایع کثیره جریان ایلدی ۰ بالآخره سلطان محمود خلفی طوتدروب بعض قلاعده توقیف ایتمش واوغلی ابو حفص ازبر وقت خلفك ممالکنه متصرف اولمش ایسهده سلطان مشار الیه بالآخره سجستان حوالیسنی کاملاً بنی صفارك الندن الوب قائدلرندن احمد الفتحی یه توجیه ایتمکله بنی صفار حکومتی منقرض اولدی (٣٩٣) ۰

(خراسانده بنی سامان حکومتی ادارهسی)

(٢٨٨ ـ ٣٩٥)

خراسان امیری بنی صفاردن عمرو بن لیث بخارا

امیری اسماعیل سامانی ایله حرب ایدرکن منهزم و اسیر اولدقدنصکره خراسان مملکتی طرف خلافتدن اسماعیله توجیه اولندیغنی بنی صفار حکومتنك وقایع تاریخیه سنی بیان صره سنده تفصیل ایتمشیدك .

طرف خلافتدن خراسان وری واصفهان وسجستان ممالکی تامازندرانه وارنجه یه قدر (٢٨٨) تاریخنده اسماعیل سامانی یه توجیه اولنه رق اولبابده تسطیر اولنان منشور خلع متعدده ایله قاصد مخصوصه تودیع وارسال اولنمغله اسماعیل سامانی تعظیمات فائقه ایله بالاستقبال منشوری اوپوب باشنه قویدقدن وخلعتلرك هر برینی اچدقجه ایکی رکعت نماز قله رق تقبیل ایلدکدنصکره بالاکتسا قاصده بخشش اولمق اوزره یدی یوز بیك درهم اعطا ایلدی .

طبرستان امیری محمد بن زید العلوی بو صره ده خراسانی استیلا ارزوسنه دوشه رك عسکرله خراسانه طوغری یوریدی ایسه ده امیر اسماعیل ایله محاربه ده عسکری منهزم وکندوسی مجروح اولدیغندن طبرستان نواحیسی دخی یدندن چقمغله اسماعیل سامانی طرفندن بالاستیلا قائدلرندن محمد بن هرون اورایه والی تعیین اولندی

اسماعیل سامانی (٢٩٥) تاریخنده فوت اولوب

عهده‌سندن منحل خراسان وماوراء النهر ولایتلری طرف خلافتدن اوغلی احمده توجیه ایدلدی .

(۲۹۸) سنه سنده احمد بنی لیث یدنده قالمش اولان سجستانی بالتسخیر عمزاده‌سی ابوصالح بن اسحاقی اورایه والی تعیین ایلدی . برسنه صکره اهالی اظهار مخالفت وبنی لیثدن عمرو بن یعقوبه اطاعت ایلدیلر . احمد سامانی قائدلرندن حسین بن علی مباشرتیله بتکرار استیلا ودواتدار سیمجوری اورایه والی نصب ایتدی .

سیمجورك خراسان وملحقاتی والیلکی (۳۲۱) سنه‌سنه قدر امتداد ایدرك سعید نصر بن احمد سامانی سنۀ مذکوره‌ده ولایت مذکوره والیلکنه ابوبکر محمد بن المظفر بن المحتاجی مأمور ایتمش وابوبکر (۳۲۷) سنه سنده انحراف مزاجه مبتلا وخسته‌لکی ممتد اولمغله سعید سامانی ابوبکرك راحتنی التزاماً کندوسنی خراساندن عزل وبرینه اوغلی ابوعلی‌یی نصب ایلمشدر .

(۳۳۳) ده مشاهده اولنان بعض احوال مخالفت اشتمال اوزرینه امیر نوح بن نصر سامانی ابو علی‌یی خراسان ولایتی والیلکندن عزل ایله یرینه منصور بن قراتکینی تعیین ایدرك ابو علی ایسه مقدمجه بنی ماسان نامنه ری شهرینی استیلا کبی بربیوك خدمت میدانه قومش

ومكافات املنده بولنمش ایکن عزل ایله حقارته تصادف ایتمسی امیر نوحك خلافکیرلریله اتحادینی موجب اولدیغندن (۳۳٤) سنه سنده بو سببدن نشئت ایدن اختلاف (۳۳۷) سنه سنه دکین امتـداد ایلدی٠ بنی بویهدن رکن الدوله بو اختلافدن بالاستفاده بلاد سامانیه دن ری شهرینی استیلا ایتمشدر٠

(۳۳۹)ده امیر نوحك امریله خراسان والیسی منصور ری شهرینی بنی بویه الندن کیرو یه الدی ایسه ده قلت ذخایردن ناشی عسـکری ایچنده ظهـور ایدن اختـلال اوزرینه محافظه یه مقتدر اوله مدیغندن شهر مذکوری ینه رکن الدوله ضبط ایلدی٠

(۳٤۰)ده خراسان والیسی منصور وفات ایتـکله جنازه سی اسفیجابه نقل وپدرینك یاننده دفن اولنه رق امیر نوح طرفندن خراسان ولایتی والیلکی بتـکرار ابوعلی بن المظفره توجیه اولندی٠

ابوعلی خراسـان والیلکنه مأمور اولدیغی وقت صغانیان جانبنده ایدی٠

خراسان والیلکنه مأموریتی امرینی الدقده صغانیاندن مروه کلوب اوارالق یوز کوسترن خوارزم حوالیسی اختلالنـك تسکیندیله بعده خراسـانه عزیمتـه دائر امر

الدیغندن برمدت اوماموریتله مشغول و(٣٤٢)ده ری حوالیسنده‌كی دیلمیلرله محاربه‌یه مأمور اولدی.

ابوعلی ری حوالیسنجه وظیفه‌سنی بتوردكدنصكره وشمكیرك یداستیلاسنده بولنان طبرستانی دخی ضبط ایتمش اولدیغی حالده وشمكیر ابو علینك ركن الدوله ایله اتفاق خفیسی اولدیغنی امیر نوحه یازدیغندن امیر نوح (٣٤٣) ده ابوعلی‌یی خراسان والیلكندن عزل ویرینه بكربن مالكی نصب ایلدی. ابوعلی بومعامله‌دن حدتلنه‌رك ركن الدوله‌نك یانه عزیمتله مظهر قبول واحترام اولمشدر.

ابوعلینك التماسی وركن الدوله‌نك رجاسیله (٣٤٤) سنه‌سنده طرف خلافتدن خراسان ولایتی والیلكی ابو علی بن المظفره توجیه اولندی. ابو علی خراسانه عزیمت ایتمش ایدی. (٣٤٥)ده امیر نوح بن نصر سامانی فوت اولدیغندن خلفی عبدالملك طرفندن خراسان ولایتی والیلكنه مأمور اولمغله بكر عسكرله كیدرك خراسانی ضبط ایلمشدر.

بكردن صكره بنی‌سامان جانبندن خراسان ولایتی والیلكنه ابراهیم بن سیمجور مأمور اولوب ابراهیم براز صكره عزل ایله قهستانده اقامته مأمور اولدی. ویرینه اوغلی ابوالحسن محمد تعیین ایدلدی.

(٣٦٦)ده ابو الحسن عزل ايله يرينه بنی سامان امراسندن ابو العباس طاش و (٣٧٢) ده بتكرار ابو الحسن محمد بن ابراهيم خراسان ولايتی واليلكنه نصب اولنمش ايكن (٣٧٣)ده ينه ابو العباس تعيين قلندی٠

ابو العباس نيشابوره واردقده عزل وبتكرار محمدبن ابراهيم سيمجور نصب اولندی٠ بو بابده وقوعبولان التماس حكومت متبوعه سی جانبندن قبول اولنمديغی جهتله ابو العباس بنی بويهدن فخر الدوله يه مراجعت والديغی عسكرله نيشابوره طوغری عزيمت ايلدی٠ نيشابوره تقرب ايلدكده ابن سيمجور تحصن ومدافعه يه قيام ايتمش ايسه ده فخرالدوله طرفندن دفعهٔ ثانيه ده سوق اولنان عساكر امداديه ايله قوت سابقه برلشدريلوب اجرا اولنان تضييق اوزرينه ابن سيمجور مغلوباً فرار وابو العباس نيشابوری استيلا ايلدی٠

بوندنصكره ابن سيمجور هراتده وابو العباس نيشابورده قالوب (٣٧٧) سنه سنده بلخ امرادن فائق ونيشابور ابو العباس وهرات ابن سيمجور يدنده قالمق اوزره اوچی بيننده اتفاق حاصل اولمش وسنهٔ مذكوره ده محمدبن ابراهيم بن سيمجور فجأةً وفات ايتمكله بنی سامان حكومتنك

مساعده‌سیله خراسان ولایتی والیلكی اوغلی ابو علی‌یه توجیه اولنمشدر.

(۳۸٤)ده ابو علی بن سیمجور بلخ والیسی فائقله بالاتفاق امیر نوح سامانی‌یه مخالفت كوستردی. امیرنوح ابوعلی‌یی خراسان ولایتندن عزل وخراسانی غزنه امیری سبكتكینه بالاعطا فائق وابوعلی‌ایله حرب ایچون امیر مشارالیهدن استعانه ایلدی. امیرسبكتكین اوارالق هند ایله محارب ایكن امیرنوحدن الدیغی امراوزرینه هندایشنی تعطیل وعزیمتنی غزنه‌یه تحویل ایله عساكر لازمه استصحاب وحركت ایتمك اوزره اولدیغنی ابو علی وفائق خبر الدقلرنده بونلرده بنی بویهدن فخرالدوله‌یه مراجعتله استمداد ایلدیلر.

سنهٔ مرقومه‌ده امیر سبكتكین اوغلی محمود ایله برلكده عساكر موجوده‌یی الوب غزنه‌دن وامیرنوح دخی عسكرله بخارادن حركت وهرات نواحیسنده یكدیكریله ملاقات ایدرك ابوعلی وفائق مدافعه‌یه قیام ایلدیلر ایسه‌ده منهزم اولمغله نیشابور وهرات حوالیسی ضبط وتسخیر اولندقدنصكره امیر نوح سبكتكینه ناصر-الدوله لقبی‌ایله هراتی واوغلی محموده سیف‌الدوله لقبیله نیشابوری بالاعطا بخارایه عودت ایلدی.

امیر نوح بخارایه عودت ایتدکدنصکره ابو علی و فائق بالاتفاق خراسان حوالیسنی اله کتیرمك اوزره (۳۸۵) سنه سنده جرجاندن عسکرله نیشابوره طوغری یوریدکلرنده سیف الدوله محمودك یاننده‌کی عسکر درجهٔ کافیه‌دن نقصان و باباسندن عساکر معاونه جلبنده دخی وقتك عدم مساعده‌سی جهتیله امکانجه فقدان اولدیغندن بالمحاربه منهزم اولمغله پدرینك یاننه کتدی و ابو علی نیشابوری ضبط ایدی ویردی .

بونی متعاقب امیر نوح تلطیف صورتنی اختیاره مجبور اوله‌رق معاملات سابقه‌دن طولایی ابو علی ایله فائقه معذرتی حاوی مکتوب یازدی ایسه‌ده جواب بیله ویرمدیلر .

محمود منهزم و ابو علی نیشابوره داخل اولدیغی سبکتکینك مسموعی اولدیغی آنده عسکر جمعنه قیام ایله طوپلادیغی قوهٔ کافیه‌یی بالاستصحاب نیشابوره متوجهاً حرکت ایلدی . ابو علی و فائق عسکرله مقابله‌یه چقه‌رق طوسده تلاقیٔ طرفین وقوعنی متعاقب محمود دخی بر قوهٔ امدادیه ایله ارقه‌دن یتشمکله عندالمحاربه ابو علی و فائق منهزماً ابیورده طوغری قاچدیلر . نیشابور سبکتکین

طرفندن و باباسی بتکرار استیلا اولنه‌رق اوغلی محمود اوراده اقامه اعدهٔ ایدلدی ·

سنه ابوعلی و فائق بوانهزمدن صکره امیر نوحه ضراعتنامه‌لر ارسالیله استعطاف ایتدکارنده فائقدن ایریلوب خوارزمه یو کتدیکی حالده قصوری عفو اولنه‌جغی امیر نوح طرفندن ابوعلی‌یه جواباً بیلدرلمکله ابوعلی بالموافقه خوارزمه یقین بر محله کتدی · ابوعبدالله خوارزمشاه ابتداروی حرمت ارائه‌سیله کندوسنی تسکین و ایکنجی کیجه بغتةً باصدروب اعیان و اصحابیله برلکده جلب و توقیف ایلدی ·

جرجانیه امیری مأمون بن محمود بوو قعه‌یی ایشتدکده خوارزمشاهک اویله معامله‌سنی استعظام و عسکرله علیهنه قیام ایدرک خوارزمشاهک مقری اولان کاش بلده‌سنی استیلا و کندوسنی طوتدروب اعدام ایدی‌ویردی · وابوعلی محبسدن قورتلدی ·

مأمون امیر نوحه مراجعت وابو علی حقنده عرض شفاعت ایتدیکندن امیر نوح ابوعلینک بخارایه کوندرلمسی جوابنی یازدی · ابوعلی اصحابیله برلکده حرکت و بخارایه تقرب ایلدکده امرا و عساکر ایله بالاستقبال

حقنده تعظيمات مكمله اجرا اولنه‌رق بخارايه بعدالوصول امير نوح كندوسنى حبس ايتمشدر .

بوندن صكره ناصرالدوله سبكتكينك التماسى اوزرينه ابوعلى ناصرالدوله‌نك يانـنه بالارسـال اوراده توقيف اولنمغله (٣٨٧) سنه‌سنده موقوفاً وفات ايلدى .

امير نوحـك امريله ابوعلى مقدما فائقدن ابرلدقده فائق كاشـغره كيـدرك ترك حكمدارى ايلك خانه التجا ايتمشيدى ايلك خانك شفاعتيله امير نوحك عفوينه مظهر اولمش و بخارايه عزيمتله امور حكومتده كسب اعتبـار ايلمشدر .

ابوعلى دردست و حبس اولندقدنصكره اوغلى ابوالقاسم باباسـنك اعمالنى اله كتيرمك ايچون حركت كوسـتردى وامير نوحك خلفى منصور سامانى جانبندن خراسان ولايتى واليلكى بكتزونه توجيه اولنمغله بكتزون اوحواليه كتدكده ابوالقاسم فرار ايلدى .

سبكتكين سنهٔ مذكوره‌ده وفات ايتديكندن اوغلى محمود ايله غزنه‌ده بولنان ديكر اوغلى اسماعيل ارالرنده ملكجه اختلاف حـدوث ايتمش و محمود بو اختلافى ازاله ايچون كتدكده امير منصور خراسان ولايتى واليلكنه بكتزونى كوندرمش ايدى . محمود بن سبكتكين غزنه‌جه اولان اختلافى

ازاله و باباسنك ملکنی ضبط ایتدکدنصکره امیر نوحك مساعدهٔ سابقه‌سنی یاد وتذکیر ایله برابر خراسانك عهده‌سنده ابقاسنی امیر منصوردن التماس ایلدی ایسه‌ده موافقت کوره‌مدیکندن قوهٔ جبریه ایله نیشابور اوزرینه یوریوب بکترزونی اخراج وخراسانی استیلا ایلدی (٣٨٨) ۰

بکترزون امیر منصورك یاننه کیدرك محمودك معامله‌سنی خبر ویردکده منصور بکترزونی وبرقوهٔ عسکریه‌یی بالاستصحاب خراسانه طوغری کیتمکله محمود بن سبکتکین مدافعه ایچون سرخسده قارشولدی ایسه‌ده غلبه‌یه موفق اوله‌مدیغندن امیر منصور خراسانی ضبط ایتدی ۰

بونی متعاقب بکترزون فائقله بالاتفاق امیر منصوری خلع ویرینه برادری عبدالملکی اجلاس ایلدیلر محمود بن سبکتکین بو اختلاف اثناسنده فرصت بولوب ینه خراسانی یداستیلایه آلی ویردی (٣٩٠) ۰

بوندنصکره بخارایی ترك حکمداری ایلك خان استیلا ایدرك بنی سامان دولتی منقرض اولدیغندن خان مشارالیهك اخذ وحبس ایلدیکی سامانیلردن ابوابراهیم اسماعیل بن نوح محبسدن فرار وخوارزمه کیدرك اوراده جمع ایلدیکی عسکرله خراسانك استیلاسنه قیام

ایتمش ایسه‌ده محمود بن سبکتکینك هراتده اقامه ایلمش اولدیغی خراسان والیسی تونتاشك مدافعهٔ شدیده‌سنه تصادفله مغلوباً ابیورد وجرجان طرفلرینه کتمش وابو-القاسم بن سیجور ایله برلشوب حرکات تجاوز کارانه‌یه تصدی ایتمسنی متعاقب محمود بن سبکتکینك قائدی منصورایکیسنیده بوزوب ابوالقاسم دست اسارته کرفتار واسماعیل عازم سمت فرار اولدی . محمود بن سبکتکینك دائرهٔ اطاعتنده‌کی احیاء عربدن برقبیله امیری بولنسان ابن بیهیج فلاة جانبنده اسماعیلی اله کتیروب اعدام ایتمکله بنی سامان حکومتندن اثر قالمدی (۳۹۵) .

(خراسانده بنی سبکتکین اداره‌سی)
(۳۹۵ _ ٤۲۹)

(۳۹۵) ده خراسان ولایتنی سلطان محمود بن سبکتکین استیلا ایدرك امراسندن التون طاشی اورایه والی تعیین ایلدیکی وبنی سامانك خراسانجه علاقه‌لری قالمدیغی انفاً بیان اولنمشیدی .

ایلك خان بخارایی استیلا ایلدکده سلطان محمود خان مشارالیهه تبریکنامه تحریریله بینلرنده مسالمت ومصاهرت حاصل اوله‌رق براز وقت بومسالمت جریان ایتمش اولدیغی

حالده سلطان مشار الیه مولتان طرفلرینه کتدکده ایلك خان قائدالجیش سوباشی تکین ایله قرنداشی جعفر تکینی خراسانك استیلاسنه مأمور ایلدی (۳۹۶) .

سوباشی تکین سنهٔ مذکوره‌ده بلخی استیلا و جعفر تکینی اوراده اقامه ایلدیکدن صکره سلطان محمودك اعمالندن معدود هراة شهرینی ضبط ایچون بنی سامان امراء عسکریه‌سندن رفاقنده بولنان حسین بن نصری کوندردیکندن حسین هراة ونیشابوری استیلا وسلطان طرفندن اورالق هراتده والی بولنان ارسلان حاجب ایله نیشابور حوالیسنده‌کی عمالی اخراج ایدی ویردی .

سلطان محمود هندغزاسیله مشغول ایکن بو حادثه‌یی ایشتدکده عسکرله حرکت وبلخه تقرب ایتمسیله برابر جعفر ترمذه وهراتك استیلاسنه مأمور ارسلان حاجب اون بشبیك نفر عسکرله او حوالی‌یه یناشمز سوباشی ابیورد و نسا طرفلرینه قاچمقله ارسلان سوباشی‌یی جرجانه قدر تعقیب ایتمش ایکن سوباشی کوج حال ایله ارسلانك پنجه‌سندن یقه‌یی قورتاردی .

کیفیت ایلك خانك مسموعی اولدقده ختن حکمداری قدر خاندن بالاستمداد الدیغی عسکری کندی موجودیله برلشدروب حرکت ایلدیکی خبری طخارستانده سلطان

محموده بالغ اولمسیله سلطان مشارالیه زیر دستنده‌کی محللردن تدارك ایلدیکی عسکرله مدافعه‌یه قیام و ایلك خانی حرباً دوچار انهزام ایلدی (۳۹۷) .

(٤٠٠) تاریخنده سلطان جانبندن خراسان والیلکنه آلتون طاش مأمور اولمشدر .

(٤٠٧) تاریخنده ترك حکمداری ارسلان خان ایله سلطان محمود بیننده مصالحه تقرر ایلدیککندن ارسلان خانك کریمه‌سی سلطان محمودك اوغلی مسعوده تنکیح اولندی .

مسعودك خراسان ولایتنه استخلاف ایلدیکی آلتون طاش سلطان محمدك تاریخ جلوسی اولان (٤٢١) سنه‌سنه قدر خراسان حکومتنده دوام ایدوب سلطان مسعود او تاریخده خراسانه عزیمتله بالذات اجرای حکومت ایدرکن عسکری معرفتیله سلطان محمد منع و سلطان مسعود جلب ایله اجلاس ایدلدی . و سلطان مشارالیه خراسان ولایتنه سیاوش حاجبی نصب ایتدی . (٤٢٩) سنه‌سنده سلجوقی طغرل بك خراسان ولایتنی استیلا ایتمکله اندنصکره ولایت مذکوره سلجوقیلرك ید تملکلرنده قالمشدر .

(سلجوقیلر و خراسانده سلجوقیه حکومتی)

(٤٢٩ ـ ٥٨٣)

ماوراء النهر طرفلرنده بولنان غز طائفه‌سندن دقاق طائفهٔ مذکوره‌نك رئیسی ایدی . اوغلی سلجوق بیودکده ناصیه‌سنده آثار فطانت نمایان اولدیغندن اولوقت ترك پادشاهی بولنان بیغونك خدمت عسکریه‌سنه تقدیم اولندی بوخدمتده ترقی ایدرك حقنده یوز کوسترن میل عمومی بیغوبی وسوسه‌یه دوشوریکندن سلجوق ـ کندی حقنده ـ بیغونك سوء قصدینی حس ایتمکله دائره اتباعنده بولنان جماعتی بالاستصحاب دیار اسلامه هجرت و اعمال بخارادن جند نام قصبه‌ده اقامت ایلدی اولوقته قدر دین اسلامده دکل ایدی اندنصکره جماعتیله برابر مسلمان اولدیلر . مسلمان اولدقدن صکره سلجوق اوقاتنی ترکلرك غیر مسلم طاقملریله جهاده حصر ایدرك یوز یدی یاشنه وارد قده وفاتی وقوعبولدی .

وفاتنده ارسلان ، میکائیل ، اسرائیل ، موسی نامارنده درت اوغلی قالدی .

میکائیل باباسنك چغرنده کیدوب غزالرك بریسنده شهید اولدی . میکائیلك اوغللری بیغو ، طغرل ، داود ،

ابراهيم - بولندقلری محلدن - بخارایه ایکی فرسخ مسافه قریب بریره نقل ایلدیلر . بخارا امیری بونلرك مجاورتلرندن خوفه ذاهب اولمغله حقلرنده اسائت کوستردی . ترکستان پادشاهی بغراخانك یانه کتدیلر . بغراخان دخی توهم ایلدیکندن هپسنی برلکده قالدرمق افکارنده بولندی ایسه‌ده یالکز طغرلی طوته‌بیلوب داودی عسکرله طوتمغه قیام ایلدکده مدافعهٔ شدیده‌یه مصادف و بغراخانك عسکری منهزم اولدی . وداود قرنداشنك محبوس اولدیغی محله قدر ایلرولیوب طغرلی‌ده محبسدن قورتاردی . شو وقوعات اوزرینه ارتق اورالرده قالمغه امنیت ایده‌مدکارندن ینه جنده عودت ایتدیلر .

طغرل بکك عموجه‌سی ارسلان بن سلجوق بخارا جوارنده قالمشدی .

اوده راحتسز اولدیغی جهتله سلطان محمودغزنوی‌یه دخالت ایتمش ایدی . وسلطان محمود بغتةً عسکرله اوزرلرینه واروب چادرلرینی یغما وارسلانی حبس ایتدکدنصکره جماعتنی نهر جیحوندن امرار ومختلف محلارده متفرقاً اسکان ایلدی . محبوس ارسلانك متفرقاً اسکان ایدیلان جماعتی سلطان محمودك عمالندن کوردکاری معاملاته تحمل ایده‌مدکارندن طاقم طاقم اصفهان حوالیسنه چکیلوب

او حوالیده یرلشدیلر . اصفهان امیری علاء الدوله بن کاکویه ایله خیلی محاربه‌لری وقوع بولـدی . اورالرده دخی بارینه مدیلر . اذربیجانه کتدیلر .
شو جاعت اذربیجانده ترك نامیله مشتهر اولمشدر .

طغرل بك ایله قرنداشلری بولندقلری یردن بر موقع سلامت بولمق ارزوسیله خراسانه واورادن خوارزمه کیدرك نصب خیام ایلدیلر . خوارزمشاهك غدرینه تصادفله چادرلری یغمـا وجمعیتلری پریشـان ایلدی . اورادده جای سلامت بوله‌میوب برحال پریشانیده مروه طوغری کتدیلر .

نه سر غریبدرکه شو بختیار عائلهٔ مبارکه‌یه منتظر اولان جهـانکیرلك شرفی کنـدولرینی عجیب عجیب جلوه‌لرله استقبال ایده‌یور . بونلر ایسـه شـاهدقدرك جلوه‌سـندن واستقبالاً کنـدولریله تلاقی‌یه بر صـورت حسرتکشانه‌ده اشتیاق وتقرب اوزره بولنان اوشرفدن بیخبراولدقلری حالده‌یالکز سلامتله بارنمق ایچون اضطراب تحملفرسا ایله مأمن ارایوب طولاشیورلر ایدی . (العبد یدبر والقدر یضحك) .

طغرل بك ایله قرنداشلری مرو حوالیسنه واصل اولدقده سلطان مسعود غزنوی اوزرلرینه کلیتلی عسـکر سـوق

ایلدی . بونلر ایسه ارتق حیاتلرندن بیله اوصانمش اولدقلرندن جماعت موجوده‌لری سلطان مشار الیهك جمعیت عسکریه سنه نسبت قبول ایده‌میه‌جك درجه‌ده از ایکن - ترك جان ایتسه کده قورتلمه‌ق بو محنتخانه‌دن - دیه‌رك هرچه باداباد صورتیله حربه باشلادیلر . سلطان مسعودك عسکری پك شدتلی انهزامه تصادف ایلدی . بوغلبهٔ غریبه‌نك شایعه‌سی اطرافه یایلمسیله برابر سلجوقیلرك مهابتلری خلقك کوزینی طولدروب بلاد مجاوره اهالیسی قورقولرندن دترمکه باشلادیلر .

سلطان مسعود ینه محاربه ایتمك استدی ایسه‌ده عسکرینك کوزی یلمش اولدیغندن جرأت ایده‌میور ایدی . طغرل بکه وقرنداشلرینه قارشو تأمین صورتنی اختیار ایلدی . بونلر محبوس بولنان عملری ارسلانك اطلاقنه مساعده اولندقچه اعتماد کوسترمیه‌جکاری جوابنی ویردیلر . سلطان مسعود کندولری بلخده یانته واررلر ایسه ارسلانی براقه‌جغنی وعد ایتدی . طغرل وقرنداشلری کیتمدیلر .

ینه ارالرنده محاربه باشلادی . شو محاربه‌ده سلطان مسعودك عسکری اسکی محاربه‌دن بتر افجع هزیمته دوچار اولدی . طغرل بك وبرادرلری بو مظفریتك عقبنده

خراسانی ضبط ایله نواحیسنه عمال اقامه ایدی ویردیلر • داود هراته هجوم ایله سلطان مسعودك اوراده‌کی عسکرنیده طاغدی (٤٢٩) •

سلطان مسعود بر کره‌ده بختنی امتحان ایچون قوتنك مجموعیله سلجوقیلرك اوزرلرینه هجوم ایتدی • لکن عسکرینك ذاتاً سلجوقیلردن کوزلری ییلمش اولدقدن بشقه ارالرنده‌ده اختلاف یوز کوستردیکندن سلجوقیلر او اختلافدن بالاستفاده سلطان مسعودك عسکرینی برده تجمع ایده‌میه‌جك صورتده بوزوب طاغتدیلر •

بو انهزامدن صکره سلطان مسعود بلخ طرفلرینه چکلدی ایسه‌ده قرنداشی محمد بلخده علیهنه قیام ایتمکله کندوسنی دردست و حبس ایلدی • و طغرل بك خراسان بلادندن نیشابور جوارنده واقع شادیاخ شهرینه کیدرك اوراده سلطنت و استقلالنی اعلان ایله اقامه ایلمش اولدیغی ولاة وعمال دائرهٔ ولایتلرنده طغرل بکك نامنه (سلطان الاعظم عنوانی علاوه ایله خطبه اوقوتدیلر (٤٣١)•

(سلطان طغرل بك بن میکائیل) خراسانده پادشاه اولدقدنصکره ملکنی توسیعه غیرتله (٤٣٣) ده جرجان و بر سنه صکره خوارزم وقهستانی و (٤٣٧) ده همدان ودینوری و (٤٤٣) ده اصفهانی و متعاقباً

اذربیجان وکردستان وفارس وخوزستانی ید تسخیره الدی .

خلفاء عباسیه‌دن قائم بامرالله‌ك وقایعنی بیان صره‌سنده تفصیل اولندیغی اوزره (٤٤٧) ده بغداد کلوب بغداد- جه ال بویه ملوکنك استقلاللرینی امحا وخلیفه ایله مناسبت صهریه پیدا ایتمشدر . بغداددن نصیبین وموصل ودیاربکر طرفلرینه عزیمت وعودتله دولت عباسیه‌نك شان خلافتنی تزییده چالشدی . خلیفه ممالك عباسیه‌نك جمله‌سنه حکمی جاری اولمق اوزره اعطای ولایت والباس خلعت ایلدیکندن حضور خلیفه‌ده زمینی تقبیل وعرض تشکر وتبجیل ایلدی .

بوندنصکره قرنداشی ابراهیم نیالك همدانده عصیانی جهتیله (٤٥٠) ده انك مضرتنی ازاله ایچون کیدرك اوایشی کوردکدنصکره بغداده عودت وخلیفه‌یی بساسیرینك اسارتندن تخلیص ایله بساسیری‌یی حرباً بوزوب اعدام ایلدی .

(٤٥١) ده سلطان طغرل بکك قرنداشی وخراسان امیری داود بن میکائیل وفات ایلدیکندن یرینه اوغلی الب ارسلان خراسان امارتنه تعیین قلنمشدر .

(٤٥٢) ده سلطان مشار الیه قهستانه کیدرك امیر برسقی یی بغداد شحنه‌لکنه نصب ایتدی .

سلطان طغرل بك (٤٥٥) سنه‌سی رمضاننده یتمش یاشنده ایکن ری شهرنده خسته‌لنوب وفات ایلدی . رحمة الله علیه شجیع ، صالح برذات ستوده صفات ایدی .

حیاتنده خلیفه قائم بامر اللهك کریمه‌سی سیده خاتونی تزوج ایتمش ایسه‌ده کندوسنی پیر وعقیم اولدیغی جهتله اره‌لرنده خلوت وقوعبولمامشیدی . وفاتندن صکره مشار الیها ریدن بغداده اعاده اولندی .

سلطان طغرل بکك بلا ولد وفاتی جهتیله حیاتنده سلطنتی برادر زاده‌سی وخراسان امیری الب ارسلانه وصیت ایلمش ایسه ده وفاتی عقیبنده عمید الدولة الکندری سلطان مشار الیهك دیکر برادر زاده‌سی سلیمان بن داوده بیعت ایلدی . لکن بین الامرا بونك ایچون اختلاف تحدث ایلدیکندن امرادن باغی سیان خراسانه کیدرك طرف طرف کوستریلان میل وموافقت اوزرینه سلیمان سلطنتدن منع ایله الب ارسلانه بیعت عمومیه اجرا اولندی .

(سلطان الب ارسلان محمد بن داود) سنهٔ مرقومه‌ده

خراسانده جالس سریر سلطنت اولوب (٤٥٦)ده ختلان قلعه‌سنی و مؤخراً هراتده نفرد ایدن عمزاده‌سی بیغویی بالمحاصره هراتی استیلا ایدرك بیغویه اکرام وحسن اعاشه‌سنی التزام ایلدی.

(٤٥٧) ده الب ارسلانك وزیری نظام الملك بغدادده نظامیه مدرسه‌سنی یاپدردی.

سلطان مشارالیه (٤٦٣)ده دیاربکره عزیمتله دیار-بکر حکمداری نصربن احمدك، بعده حلبه کیدرك حلب امیری محمود بن نصرك اطاعتنه مظهر اولدی. سلطان الب ارسلان دیاربکر سورینی کوردکده آتندن نزول ایله النی سوره وبعده یوزینه سوروب تبرك ایتمشدر. حلبدن اذربیجانه تابع خوی نام قصبه‌یه عزیمت ایتدی.

الب ارسلان قصبهٔ مذ کوره‌ده ایکن روم ایمپراطوری ارمانوس روم، افرنج، روس، بجناك، کرج طائفه‌لرندن جمع ایتمش اولدیغی ایکیوز بیك عسکرله اخلاطه تابع ملازکرده ورود وبلاد اسلامك استیلاسنه قیام ایلدیکی الب ارسلانه خبر ویرلدی. یانده اون بشبیکدن زیاده عسکر اولمدیغندن شوقوهٔ جزئیه‌ایله ایکیوز بیك عسکره غلبه ملاحظه‌دن بعید کورنمکله حرم ومتعلقاتنی خویدن همدانه کوندردی. عسکرینی جمع ایله «جناب حق بکا

اجلمدن امان ویرر ایسه حقمده نعمت الهیه‌سی در . شهید اولور ایسه‌م اوغلم ملکشاهی ولی عهد تعیین ایلدم» دیه‌رك برنطق ایراد ایلدکدن صکره عسکرله دشمنه طوغری اچلدی . روم ایمپراطوری روس طاقمندن مقدمة الجیش اتخاذ ایلدیکی اون بیك نفری ایلرویه سوق ایتدی . سلطان الب ارسلان برحمله‌ده روملری بوزدی . مقدمة الجیشك چوغی مقتول وقوماندانلری اسیر اولدی . ایمپراطورك بیوك اردوسیله ارالری آز مسافه قالدقده سلطان، ایمپراطوردن مصالحه التماس ایلدکده ایمپراطور پك اغر برجواب رد ویردیکندن سلطان بو جوابدن بغایت متأثر اولمغله نه‌تدبیر اختیار ایتملری لازم کله‌جکنی امامی فقیه ابونصر محمدبن عبدالملك البخاری ایله لدی المذاکره فقیه مشارالیه «محاربه‌یه دوام سندن مأمول ونصرت اللهدن مسئول‌در . محاربه‌سز کیرویه رجعت اولنسه هم دشمنه صلابت، همده روملرك بلاد اسلامی استیلا ایتملرینه سببیت ویرلمش اولور . قلم قدرت منشور فتحی نامکزه یازمسی مرجودر . متوکلاً علی الله حرب ایده‌لم» دیمکله سلطان عسکرینی طوپلایوب «بنمله برابر ثبات ایده‌جك اولانلر محاربه ایتسونلر . هیچ بر کیمسه‌یه حرب ایچون امرونهی کوسترمیه‌جکم؛ مملکتنه عودت

افكارنده اولانلر مختاردرلر» دیو برنطق ایراد ایلدی. راکب اولدیغی قصراغك قویریغنی الیله باغلایوب یوزینی یره وضع وجناب حقه عرض دعا ایلدکدنصکره اوزرینه بربیاض لباس کیدی. «شهید اولدم ایسه شو لباسی بکا کفن ایدیکز» دیه‌رك یابنی واوقلرینی یره القا وقصراغنه بینوب قلیجنی تشهیر ایتدی. سلطانك او معامله‌سی عسکرده تأثیرات وجدانیه‌یی تحریك ایلدیکندن علی‌العموم اغلادیلر. هپسی سلطانه اتباعاً یای‌واوقلرینی ترك ایله قلیجلرینی چکدیلر. وتکبیر صدالریله دشمنه حمله کوستردیلر. شدت تهاجمدن ایکی عسکرك اراسنی غبار طولدردی. هربر حمله‌ده الله الله صدالرینی یوکسلتدکجه غزاة مسلمینك هربریسی برصاعقهٔ آتشفشانی آکدرمقده ایدی. روملرك اردولری برقوری اورمانه جهت بجهت آتشلر دوشمشده طوتشمشدرکبی برمنظرهٔ دهشت افزا تشکیل ایلدی. سحاب مغلوبیت دشمن عسکرینك اوزرینی قابلایوب خورشید مظفریت اسلام اردوسی اوزرینه طوغدی. عساکر اعدا بربرینه باقغه وقت بوله‌میه‌جق درجه‌ده یکدیکرینی چکنیوب قاچغه باشلادیلر. وغزاة مسلمین ارقه‌لرینی براقیوب راست کتیردکلرینی تلف ایده ایده تعقیبه دوام ایلدیلر. جنازه‌لردن معرکه‌ده ایاق

باصه‌جق یر قالمدی . ایمپراطور خدام و جنراللریله برابر فرار ایدرکن هپسی طوتیلوب سلطانك حضورینه کتیرلدیلر . سلطان ایمپراطوری یدنده اسیر و کندوسنی انك حقنده هردرلو معامله‌یه قادر کوردکده جناب حقك احسان بیوردیغی مظفریته تشکرله برابر شان مظفریتی علویت مروتله تزیین ایتمك ایچون ایمپراطوری بعض شروط مشروعه ایله عفو ایتدکدن صکره یداسارتنده بولنان سائر رؤسا ایله برابر معززاً مملکتلرینه ارسال ایتمك اوزره اولدیغنی ایمپراطور کوردکده بو علویتـه حیران اوله‌رق «خلیفه‌کز نه طرفده‌در» دیه سؤال ایلدی . و بغداد جهتنی کوستردکلرنده ایمپراطور اول طرفه دونه‌رك سجده ایدر کبی تعظیمات فائقه کوستردی .

بوندن صکره ایمپراطور وارقداشلری کمال اعزاز واحترام ایله مملکتلرینه طوغری یوله چیقارلدیلر . لکن ایمپراطور دیارینه کتدکدنصکره کوردیکی مروتی اونودوب سلطان اوحوالیدن چکلدکده عسکر سوقیله ارمن بلادینی استیلا ایتمشدر .

(٤٦٥) ده سلطان الب ارسلان ماوراءالنهر بلادینی تسخیره کیدرکن کرزم قلعه‌سنی فتح ایتدکدنصکره قلعه محافظی یوسف خوارزمی‌یی حضورینه جلب و عتاب

ايله خطاب ايلديكندن يوسف على الغفله بچاقله اوروب سلطانى مجروح ايلدى. مشاراليه شو يارەدن متأثراً سنهٔ مذكوره ربيع الآخرينك اونبجى كونى قرق ياشنده اولديغى حالده وفات ايتمشدر. رحمة الله عليه

(ملكشاه بن الب ارسلان) باباسنك ولى عهدى ايدى. الب ارسلانك وفاتنده وصيتى اوزره سرير سلطنته جلوس ايدرك بغداد منابرنده نامنه خطبه اوقوندى.

(٤٦٦) سنه‌سى صفرنده ملكشاه طرفندن بغداده كوندريلان كوهر ايين خليفه قائم بامرالله‌ه عهد سلطانى بالتبليغ جانب خلافتدن اعطا اولنان لواءالعهدى سلطانه ارسال ايتدى.

(٤٧٠) ده سلطان ملكشاه دمشق شهريله سائر فتح ايده‌جكى يرلرى برادرى تاج الدوله تتش بن الب ارسلانه اقطاع ايلديكندن تتش كيدرك حكومت مصريه عمالى يدلرندن ابتداء دمشق وبعده حلبى الدى.

(٤٧٤) ده خليفه المقتدى لامرالله سلطان ملكشاهك قزينى تزوج ايلمشدر.

(٤٧٩) ده سلطان برادرى تتش يدندن حلبى الوب مقابلنه جعبر قلعه‌سنى ويرمكله قلعهٔ مذكور نور.

الدین محمودك ضبطنه قدر تتش واولادی یدلرنده قالدی .

(٤٨٢) ده ملکشاه ماوراء النهر بلادندن سمرقند وبخارا وممالك سائره‌یی ضبط ایتدی .

(٤٨٤) ده بغداده کیدرك برادری تتش شامدن واقسنقر حلبدن وزعماء سائره اطرافدن بغداده عزیمت ایلدیلر . ملکشاه بو عزیمتنده بغدادده‌کی جامع السلطانی بنا وبر رصدخانه ایله سلاطین سلجوقیه بغداده کلدکجه اقامتلرینه مخصوص ابنیه انشا ایتدردی .

مشار الیه ملکشاه (٤٨٥) سنه‌سی شوالنك اون بشنجی کونی بغدادده وفات ایتمکله نعشی اصفهانه نقل ایله اوراده دفن اولندی . رحمة الله علیه .

(سلطان برکیارق بن ملکشاه) پدرینك وفاتنده یرینه جلوس ایلدی . ملکشاهك زوجه‌سی وبرکیارقك اوکی والده‌سی ترکان خاتون درت یاشنده بولنان اوغلی محمودی سریر حکومته اجلاس ایتمشیدی . ملکشاهك بغدادده مقیم قرنداشی ارغون خان خراسانه عزیمتله تدارك ایلدیکی جمعیت عسکریه ایله خراسان بلادینی ضبط ایلدکدنصکره سلطان برکیارقه مراجعت وخراسانك ضمان مقطوع ایله کندوسنه تملیکنی التماس ایلدی ایسه‌ده سلطان اعراض ایلدیکندن ارغون خان (٤٩٠) سنه‌

سنه‌قدر خراسانی یداستبدادنده‌طوتمش وسلطان برکیارق اوتاریخده قرنداشی سنجرله اتابك طغرایننك اوغلی ابو . الفتحی عسکرله بالارسال خراسانك استیلاسنه قیام ایتمش اولدیغی حالده هنوز خراسانه واصل اولمزدن مقدم ارغون خان بعض تبعه‌سنك مباشرتیله مقتول اولدیغی خبرینی الدقلرندن کیفیتی سلطان برکیارقه بیلدردیلر. سلطان بالذات کیدرك خراسان ولایتی امارتنی سنجره توجیه ایتدی .

بوندنصکره اقرباسندن امیران دیمکله معروف محمود بن سلیمان سلطان برکیارق علیهنه قیام ایله مخالفت اظهار وبلخدن تدارك ایلدیکی عسکرله خراسانك استیلاسنه ابتدار ایتدکده خراسان امیری سنجر بالمدافعه غلبه ایله محمودی طوتدروب کوزلرینه میل اتشین چکدردی.

(٤٩٣) ده سلطان برکیارقله قرنداشی سلطان محمد سلجوقی ارالرنده محاربه وقوعیله برکیارق بوزیلوب یانده باقی قالان غلبه لکله خراسان حوالیسنه عزیمت واوراده برمقدار عسکر جمع ایدرك ماوراء النهره چکمك استدی ایسه‌ده سنجر منعه قیام ایلدیکندن بینلرنده محاربه یوز کوستروب برکیارق منهزم اولدی.

صکره برادریله ارالرنده مصالحه وقوعبولوب دیار .

بکر واذربیجان واران وارمن وکرجستان سلطان محمده وعراق وطبرستان وفارس کندوسنه عائد اولسی ایکی طرفجه‌ده قبول ومنازعه‌لری ازاله اولنمشدر٠

سلطان برکیارق (٤٩٨) ده بغداده کیدرکن ربیع الاخرك ایکنجی کونی سل مرضیله یزدجرد نام محلده وفات ایتمش ونعشی اصفهانه کوتوریله‌رله اوراده دفن اولنمشدر٠ سلطان مشار الیه جلوسندن بوراحت کورمیوب عمری مخالفلرینك مدافعه سیله کچمش وحالی برقاچ دفعه سلامتدن تهلکه‌یه وتهلکه‌دن سلامته منقلب اولوب مخالفلری بالازاله راحت ایده‌جکی بروقتده وفات ایتمشدر٠ رحمة الله علیه٠

برکیارق وفات ایده‌جکی اثناده سلطنتی اوغلنك اتابکی ایازه وصیت ایتمشیدی٠ ایاز عسکرله بغداده کیدرك اسمی خطبه‌ده اوقوندی ایسه‌ده برکیارقك برادری سلطان محمد بغداده عزیمت وصلحاً ایازدن اخذ موافقتله امر سلطنت کندوسنده تقرر ایتمشدر٠

(سلطان محمد بن ملکشاه) سنهٔ مذکور جمادی الاولاسی اواخرنده سلطنت سلجوقیه‌یه نائل اولوب جمادی الاخره‌نك اون اوچنجی کونی ایازی اعدام ایلدی٠

(٥٠٠) سنه‌سی یوم عاشوراسنده وزیر نظام الملك

باطنيه فدايلرندن بريسنك دست غدريله شهيد اولدى. رحمة الله عليه.

سنهٔ مذكورهده وآندن صكره كى سنه‌لرده سلطان محمدك حوالئ عراقيه وجزيره‌جه اولان اجرا آتى بحث مخصوصلرنده ذكر اولنمش اولمغله بو محلده تفصيلنه لزوم كوريله‌مدى.

سلطان مشاراليه (٥١١) سنه‌سى ذى الحجه‌سنك يكرمنجى كونى وفات ايدرك اوغلى سلطان محمود تخت سلطنته جلوس ايلدى.

(سلطان محمود بن سلطان محمد)ك جلوس ايلديكنى عميسى وخراسان اميرى سنجر خبر الدقده قرنداشى سلطان محمدك وفاتندن طولايى ماتم عظيم اظهاريله برابر سلطان محمودك جلوسنى قبول ايتميه‌رك سلطنتى نفسى ايچون طلب وجبل وعراق ممالكنك استيلاسنه قيام ايتمكله (٥١٣) تاريخنده ساوه جوارنده بالمحاربه سلطان محمود منهزم اولمش وسلطان سنجر خراسانده استقلالنى اعلان ايتمشدر.

سلطان سنجر (٥٣٣) ده خوارزمشاه اتسز بن محمدله بالمحاربه غلبه وخوارزمى دائرهٔ اطاعتنه ادخال ايتدى.

(٥٣٧) ده خوارزمشاه اتسز سلطان سنجرك

دائرهٔ اطاعتندن خروج ایلدیکندن سلطان مشار الیه عسکرله کیدوب حرباً غلبه و اتسز سلطان سنجره مطیع اولمق اوزره بینلرنده صلح انعقاد ایلدی.

(٥٤٨) ده غز طائفه‌سی خراسان حوالیسنده ایقاع فتنه واختلال ایلدکارندن سلطان سنجر مدافعه‌لرینه قیام ایلدی ایسه‌ده عسکری منهزم وکندوسی اسیر اولمغله طائفهٔ مرقومه خراسانك هراة ودهستاندن ماعدا کافهٔ بلادینی یغما ایدی ویردیلر. خراسانك بعض بلادیده غوریلرك یدلرینه کچدی. سلطان سنجرك اسارتندن صکره کوله‌لرندن مؤید لقبی ایله ملقب ایبه نیشابور، طوس، نسا، ابیورد، دامغان بلادینی ودیکر مملوکی اینانج ری حوالیسنی استیلا ایتدی.

(٥٥١) تاریخنده سلطان سنجر غزلرك اللرندن قاچوب ترمذه واورادن جیحون نهرینی عبور ایله مروه عزیمتله ینه ملکنی اله کتیرمش اولدیغی حالده (٥٥٢) ده وفات ویرینه وصیتی اوزره همشیره زاده‌سی محمود بن محمد بن بغرا خان جلوس ایلدی.

سلطان سنجرك وفاتندن صکره مؤید نیشابوری واینانج ابیورد ونسایی ضبط ایله اعلان استقلال ایتمش اولدقلری حالده مؤید ایله اینانج آرالرنده منازعه ظهور

باطنیه فدائیلرندن بریسنک دست غدریله شهید اولدی. رحمة الله علیه.

سنهٔ مذکورهده وآندن صکره‌کی سنه‌لرده سلطان محمدک حوالیٔ عراقیه وجزیره‌جه اولان اجراآتی بحث مخصوصلرنده ذکر اولنمش اولمغله بو محلده تفصیلنه لزوم کوریلهمدی.

سلطان مشارالیه (٥١١) سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنک یکرمنجی کونی وفات ایدرک اوغلی سلطان محمود تخت سلطنته جلوس ایلدی.

(سلطان محمود بن سلطان محمد)ک جلوس ایلدیکنی عمیسی وخراسان امیری سنجر خبر الدقده قرنداشی سلطان محمدک وفاتندن طولایی ماتم عظیم اظهاریله برابر سلطان محمودک جلوسنی قبول ایتمیه‌رک سلطنتی نفسی ایچون طلب وجبل وعراق ممالکنک استیلاسنه قیام ایتمکله (٥١٣) تاریخنده ساوه جوارنده بالمحاربه سلطان محمود منهزم اولمش وسلطان سنجر خراسانده استقلالنی اعلان ایتمشدر.

سلطان سنجر (٥٣٣) ده خوارزمشاه اتسز بن محمدله بالمحاربه غلبه وخوارزمی دائرهٔ اطاعتنه ادخال ایتدی.

(٥٣٧) ده خوارزمشاه اتسز سلطان سنجرک

دائرهٔ اطاعتندن خروج ایلدیکندن سلطان مشار الیه عسکرله کیدوب حرباً غلبه و اتسز سلطان سنجره مطیع اولمق اوزره بینلرنده صلح انعقاد ایلدی.

(٥٤٨) ده غز طائفه‌سی خراسان حوالیسنده ایقاع فتنه واختلال ایلدکلرندن سلطان سنجر مدافعه‌لرینه قیام ایلدی ایسه‌ده عسکری منهزم وکندوسی اسیر اولمغله طائفهٔ مرقومه خراسانك هراة ودهستاندن ماعدا کافهٔ بلادینی یغما ایدی و بردیلر. خراسانك بعض بلادیده غوریلرك یدلرینه کچدی. سلطان سنجرك اسارتندن صکره کوله‌لرندن مؤید لقبی ایله ملقب ایبه نیشابور، طوس، نسا، ابیورد، دامغان بلادینی ودیکر مملوکی اینانج ری حوالیسنی استیلا ایتدی.

(٥٥١) تاریخنده سلطان سنجر غزلرك اللرندن قاچوب ترمذه واورادن جیحون نهرینی عبور ایله مروه عزیمتله ینه ملکنی اله کتیرمش اولدیغی حالده (٥٥٢) ده وفات ویرینه وصیتی اوزره همشیره زاده‌سی محمود بن محمد بن بغرا خان جلوس ایلدی.

سلطان سنجرك وفاتندن صکره مؤید نیشابوری واینانج ابیورد ونسایی ضبط ایله اعلان استقلال ایتمش اولدقلری حالده مؤید ایله اینانج آرالرنده منازعه ظهور

ایدوب خراسان حوالیسی فتنه ایچنده قالدیغندن سلطان محمود اصلاحاته قیام ایلدکده مازندران حکمداری رستمله برادری علی بیننده اوآرالق یوز کوسترن مقاتله‌دن طولایی ایناج رستمه معاونت کوستردیکندن انك دائرهٔ صحابتنه داخل اولمش و سلطان محمود طرفندن اطاعته دعوتی حاوی یازیلان امره موافقت ایتمامش اولغله سلطان مشارالیه عسکرله اوزرینه کیتدکده منهزماً طبرستان جانبنه قاچدقدنصکره مازندران حکمداری رستمك التماسیله واوغلی رهن ویرلك شرطیله سلطان محمود طرفندن قصوری عفو ویدنده‌کی محللر کندوسنه توجیه اولندی.

سلطان محمود ایناجك غائله‌سیله مشغول ایکن امرا-سندن سنقرالعزیزی هراتی استیلا ایتمشیدی. مؤید بومادده‌دن خبر آلدقده عسکرله کیدرك هراتی محاصره واترا كك میللرینی دخی تحصیل ایلدیکندن سنقرالعزیزی اتراك جانبندن اعدام وهرات مؤیده تسلیم اولنمش ایسه‌ده سلطان محمود عزیمت وهراتی استیلا ایتمکله مؤید بلخ حوالیسنه فرار ایتدی (٥٥٣).

(٥٥٤) ده غز طائفه‌سی خراسان حوالیسنده

تجاوزات کثیره کوستروب نیشابوردن طوسه قدر اولان محللری بالاستیلا فنالغك انواعنی ارتکاب ایلدیلر.

(٥٥٦) سنه سنده مؤید شهر نیشابوره کیدرك سراق وفسده یی تحت حمایه لرینه آلمش اولان اعیان مملکتی قبض ایتمش وشدت تجاوزدن شهر مذکور قابل عمران اولهمیه جق درجه ده خراب اولمشدر. بوندنصکره عبدالله بن طاهرك آثار عمرانیه سندن ایکن صکره خراب اولان شادپاخ شهری اعمار اولندی.

مؤید اییه (٥٥٨) ده قومس ودامغان وبسطامی تملك ایدرك سلاطین سلجوقیه دن ارسلان بن ارطغرل مؤیده خلعت ولوا کوندردی. مؤیدك بلادنده سلطان مشارالیه نامنه خطبه اوقوتدرلدی.

مؤید (٥٦٠) تاریخنده هرات شهرینی ضبط وتملك ایدوب مملوکی سیف الدین دکزی اورایه والی تعیین ایله نیشابوره کتدی. بونی متعاقب مازندران حکمدای رستم سابق الدین قزوینی قومانداسیله سیف الدین دکز اوزرینه عسکر سوق ایلدیکندن دکز منهزماً نیشابورده مؤیدك یانته کتمشدر.

مؤید سنهٔ مذکوره جمادی الاخره سنده عسکرله نسا شهرینی تحت محاصره یه الدی ایسه ده خوارزمشاهك

ارسلان بن اتسز رفاقتیله سوق ایلدیکی عسکره مقاومت ایده‌مدیکندن نیشابوره عودت ایتدی. بناءً علیه نسادن دهستانه قدر ممتد اولان بلاد خوارزمشاهك دائرهٔ ملکنه منضم اولمغله بلاد مذکوره‌ده خوارزمشاه نامنه خطبه اوقوندی.

سلطان سنجرك مملوكلرندن ایناج مقدمجه خراسان مربوطاتندن ری شهر وحوالیسنی استیلا ایتمشیدی. همدان حاکمی شمس الدین ایلدکز (٥٦٤) سنه‌سنده عسکرله ری جانبنه کیدرك حرباً غلبه ایلدی. وایناج فرار ایدرك طبرك قلعه‌سنه التجا ایتدی ایسه‌ده ایلدکز اورایده محاصره ایدی ویردی. بو صره‌ده ایلدکز ایله ایناج اراسنده تأمینه دائر مخابره جریان ایتمش اولدیغی حالده ایلدکزك تحریکیله ایناجی کندی اتباعی اعدام ایلدیکندن طبرك وری حوالیسی ایلدکز جانبندن بالاستیلا علی بن عمر اورایه والی تعیین قلنه‌رق ایلدکز همدان حوالیسنه عزیمت ایتمش واینانجك اتباعی ایلدکز طرفندن بعض مکافات ایله موعود ایکن ایلدکز وعدینی ایفا ایتمامشدر. بونلردن فعلاً مباشر قتل اولان شخصی مؤخراً خوارزمشاه طوتدروب صلب ایلدی.

(٥٦٥) سنه‌سنده کرمان حکمدارى قاروت بکك

وفاتی جهتیله یرینه قائم اولان اوغلی ارسلانشاه ایله برادری بهرامشاه اراسنده منازعه وقوعبولوب بهرامشاه عندالمحاربه فرار وهراة ونیشابور حکمداری مؤیده بالالتجا الدیغی عساکر معاونه ایله بتکرار ارسلانشاه اوزرینه کیدرك هم غلبه، وهمده کرمانی ضبط ایتمشدر.

ارسلانشاه مغلوب اولدقدنصکره اوده همدان حکمداری شمس الدین ایلدکزه مراجعت والدیغی عسکرله بهرامشاهه غلبه ایلدی. وبهرامشاه منهزماً مؤیده دخالت ایتدی. ارسلانشاه (٥٦٨) ده خطا عسکریله محاربه ایدرکن بوزیلوب متعاقباً وفات ایتمش واوغلی سلطانشاه بیوك برادری علاءالدین تکشله منازعه یه قیام ایدرك خطادن آلدیغی عسکرله خوارزمی استیلا ایلدیکندن سلطان شاه استعانه ایچون مؤیدك یاننه عزیمت اتمشیدی. مؤید علاء الدین ایله حرب ایدرکن منهزم واسیر اولمغله علاء الدین تکشك حضورینه جلب واعدام اولندی.

مؤیدك وفاتندن صکره اصحابی نیشابوره عودتله اوغلی طغانشاه ابوبکری حکمدارلغه قبول ایلدیلر.

سلطانشاه دهستان حوالیسنه کتمش ایسه‌ده تکش اوحوالی‌یده ضبط ایلدیکندن نیشابوره وبعده خطا جانبنه کیدرك خطا حکومتندن بالاستمداد الدیغی عسکرله

برادرينك اوزرينه يوريدى ايسه ده برايش كوره ميه‌جكندن مرو جانبنه عزيمت واوراسنى استيلا ايلدى . وبرمدت خراسان حواليسنده اكلنوب غزطائفه‌سيله محاربه‌لر ايتمش اولديغى حالده طائفه مرقومه‌نك رئيسى دينار نام شخص عاجز قالنقله غزلرك اللرنده‌كى سرخس حواليسنى نيشابور حاكمى طغانشاهه تسليم ايلديكندن طغانشاه امراسندن مراموشى اورايه والى تعيين ايتدى . سلطان شاه طغانشاهك يدنده‌كى محللرى استيلا ايچون (٥٨٢) سنه‌سنه قدر اوغراشوب طغانشاه مقاومته دوام وسنهٔ مرقومه محرمنده وفات ايتمشدر .

طغانشاهدن صكره اوغلى سنجر شاه جانشينى اولوب باباسندن منحل محللرى ضبط ايلدى .

(٥٨٣) ده خوارزمشاه علاءالدين تكش سنجر شاهك ممالكنى استيلايه قيام ومحاربه ومحاصره‌لره دوام ايتمكله سنجر شاهك اسباب مقاومتى محو اولديغندن مملكتى امان ايله خوارزمشاهه ترك ايتمش وسنجر شاه تكشك امريله خوارزمه كونديرلوب اسباب اعاشه‌سى بالاكمال (٥٩٥) سنه‌سنده فوت اولمشدر .

خوارزمشاهك تاريخ استيلاسى اولان (٥٨٣) سنه .

سنده خراسانجه کرك سلجوقیلرك ، کرك انلرك فرعلرندن معدود موالینك حکومتلرندن اثر قالمدی.

(خراسانده خوارزم مشاهیلرك وتاتارلرك اداره‌سی)

(۵۸۳ ـ ۶۹۹)

خراسان بلادندن هراة وبوشنج وباد غیس مقدما ملوك غوریه یدلرینه چکمش ومرو ، نسا ، ابیورد غزلرك ایادیٔ استیلالرنده قالوب سنجر شاهدن سنحل محللرده سنهٔ مذکوره‌ده خوارزم مشاهك دائرهٔ استیلاسنه داخل اولمشیدی.

خوارزم مشاه علاءالدین تکش سنجر شاهك بلادینی استیلا ایتدکدنصکره اوغلی ملکشاهی بلادمذکوره‌یه والی تعیین ایدرك یدنده بولنان سائر خراسان بلادنیده نیشابوره الحاق وملکشاهی ولی عهد تعیین ایلدی. ملکشاه (۵۹۳) سنه‌سنه قدر خراسان ولایتی والیلکنده دوام واوتاریخده وفات ایدوب خوارزم مشاه جانبندن دیکر اوغلی قطب الدین محمد ولی عهد تعیین قلنمشدر.

خوارزم مشاه علاءالدین تکش (۵۹۶) سنه‌سنده خوارزمدن نیشابوره کیدرکن اثنای راهده خسته لنوب وفات ایلدی. وفاتندن مقدم خسته‌لغی شدت کوستردکده

مرضی مرض موت اولدیغنی اکلامش وسریعاً یاننه کلسنی قطب الدینه یازمش ایدی. قطب الدین باباسنک وفاتندن صکره خوارزمه عزیمت وسریر حکمداری یه جلوس ایدرک لقبنی پدرینک لقبی اولان (علاءالدین) ه تحویل ایتدی.

علاءالدین محمد جلوس ایتدکدن صکره خراسان بلادینک بعض محللری غیاث الدین غوری جانبندن استیلا اولندی.

اسبق خراسان ولایتی والیسی ملکشاهک وفاتنده اوغلی هندوخان باباسنک ولایتنی اداره یه قیام ایتمشیدی. علاءالدین محمد جلوس ایلدکده ولایت مذکوره والیلکنه قرنداشی علی شاهی نصب ایتدیکندن هندوخان علی شاهک ورودندن مقدم باباسنک خزائن موجوده سنی بالاستصحاب غیاث الدین غورینک یاننه کتدی.

غیاث الدین (٥٩٧) سنه سنده هراة وسائر بلاد خراسانی ضبط ایله هندوخانی بلاد مذکوره دن مرو وعم زاده سی زنکی بن مسعودی سرخس ونسا وابیورد بلادینه والی تعیین ایتدکدن صکره طوسی محاصره ایلدی اهالی محاصره دن صقیلوب امان ایله شهری غیاث الدینه تسلیم ایلدیلر.

ملك غیاث‌الدین (٥٩٨) ده خراسان ولایتنی عمزاده‌سی و دامادی ضیاء الدین محمدبن علی الغوری یه توجیه ایتمش وضیاءالدین حسن سلوك وعدالت التزامیله جمله‌دن استحصال خشنودی‌یه موفق اولمشدر.

سنهٔ مذکوره‌ده خوارزمشاه خراسان ولایتنك استردادینه قیام ایدرك عسکرله مروحوالیسنه تقرب ایلدکده هندوخان فرار ایلدی.

خوارزمشاه (٥٩٩) دن (٦٠٢) سنه‌سنه قدر خراسانك کافهٔ بلادینی حرباً وجبراً حکومت غوریه یدندن نزع ایتمشدر.

مشارالیه ممالك غوریه‌یی استیلا ایتدکدنصکره مملکتی اولادی بیننده تقسیم وخراسان ومازندران ولایتلرینی اوغلی اولاغ شاهه توجیه ایلدی.

سلطان جلال‌الدین خوارزمشاهی (٦١٠) تاریخنده شمس الدین محمد جرجانی‌یی خراسان ولایتی والیلکنه مأمور ایتدی.

جنکیز خان بلاد خوارزمشاهی‌یه تجاوزله بخارایی وسمرقندی یاقوب ییقدقدنصکره تاتار عسکریله خراسان ولایتنه یوز چویردکده شمس الدین هراتده قپانوب تدارك ایلدیکی یوز سکسان بیك عسکرله تاتارلره قارشو حربه

اقدام كوسـتردی. بالاخره تاتارلر غالب وشمس الدين مغلوب ومقتول اولدی.

بوندن صكره اهالی اراسـنده اختلاف دوشمسيله بر طاقمی جنك وبرطاقمی صلح طرفنی التزام ايدرك عاقبت هراتی صلحاً تاتارلره ويروب جنكيز خانك اوغلی تولی خان شهری تسلم ايده جكی كون اهالی‌يی درت فرقـه‌يه تقسيم وهرفرقه‌نك بر دروازه‌دن خروجنی امر ايلديكندن عسكرينـه ويرمش اولديغی تعليمـات موجبنجه اهـالی دروازه‌لردن چقدقجه اعدام اولنديلر. كرك شوحاربه‌ده، كرك بعدالمصالحه تاتارلرك اولدردكلری اهالينك مقداری التی‌يوز بيك نفره بالغ اولمشدر (٦١٧).

تاتارلر خراسـانی ضبط ايتدكدن صـكره تولی خان جانبندن خراسان ولايتی واليلكی متسكای نامنده بريسنه توجيه ايدلدی ايسـه‌ده تولی خانك اورادن چكلمسنی متعاقب هرات وملحقاتی اهاليسی بالاتفاق متسكايی‌واتباعنی اعدام وملك مبارزالدين سبزواری‌يی ارزلرينه حاكم انتخاب ايلديلر. بو حادثه جنكيز خانك مسموعی اولدقده امراسندن ايلجكدايی‌التمش بيك مغول عسكريله هراتلولرك تنكيلنه مأمور ايدوب اهاليدن شخص واحد بيله صاغ براقامق اوزره قتل عام اجراسنه امر اعطا ايتدی.

وایلجکدای (٦١٨)ده عسکرله هراته بالورود شهری محاصره ایلدی. تاتارلرك بودفعه‌کی عزیمتلری اثناسنده پك چوق اهالی عسکر صفتیله اطرافدن کلوب هراته طولمشلر ایدی. چقوب تاتارلرله شدتلی محاربه‌لر ایتدیلر. (٦١٩) سنه‌سی نهایتنه قدر ایلجکدایك هرات محاصره‌سی ممتد واهالینك مدافعه‌سی مشتد اولدیغی حالده ایلجکدای بر تقریب شهرك برجهتندن عسکر ادخالیله برابر ایچرودن ودیشاریدن حربی تشدید وخلقی تهدید ایتمکله هراتی استیلا واهالییی اسیر ایتدکدن صکره پیرسالخورده‌دن سود امر چوجقلره دارنجه‌یه قدر جمله‌سنی اعدام وبر هفته مدت دخی تخریباته دوام ایدرك نه اهالیدن، نه‌ده معموریتدن اثر براقدی.

بودفعه‌کی محاربه‌لرده هرات وملحقاتی اهالیسندن مقتول اولانلرك مقداری اوچیوز بیکدن زیاده‌در. اهالیدن اون التی نفر اختفا ایله صاغ قورتیله بیلدی.

بوحادثه‌دن صکره هرات حوالیسی اون بر سنه مدت اهالی وعمارتدن خالی وخراب وهرجهتی اشیانهٔ بوم وغراب اولدی.

(٦٣٠) تاریخنده ملوك کرت منسوبانندن امیر شمس‌الدین بن محمد جنکیزیاندن منکوقاآنك یانه کیدرك حکومت

جنكيزيه‌يه تابع اولمق وامر عمرانه اقدام ايتمك اوزره هرات ولايتي واليلكنى التماس ايلديكندن ولايت مذكوره عهده‌سنه توجيه اولنمغله سند نهرينه وارنجه‌يه قدر او حوالى‌يى استيلا وامور عمرانيه‌سنه نصب نفس اعتنا ايلدى. هلاكوخان خراسان وعراق حواليسنى استيلا ايلدكده شمس الدينك عسكريله سيستانده بالمحاربه هلاكونك عسكرى مغلوب اولدى. بونى متعاقب هلاكونك بتكرار سوق ايلديكى عسكرله هرات حواليسنده مقاتله وبو دفعه‌ده شمس الدين غلبه ايتدكدنصكره اوزون اوزون محاربه‌لرله عفوه مظهر اولمش وابقاخانك بركه‌خان ايله محاربه سنده ابقاخانك غيرتنى بالالتزام بيوك بيوك بسالتلر ارائه‌سيله اون قدر جريحه المشيكن بيله دلاورلك ابرازنده ثباتدن ايرلمامشدر. مشار اليه (٦٧٥)ده ابقاخانك حضورينه وارمش وبدخواهانك سعايتلريله ابقاخان كندوسنى خراسانه عودتدن منع ايتمشدر. (٦٧٦)ده مسموماً وفات ايتدى.

شمس الدينك وفاتنده يرينه اوغلى ركن الدين خراسان ولايتنه والى تعيين اولنوب ركن الدين (٦٧٧)ده هراته عزيمت ايلدى. (٦٨٠) تاريخنده عسكرله قندهار اوزرينه يورييوب خيلوجه اموال اغتنام ايتمش و(٦٨٢)ده

حکومتی اوغلی علاءالدینه ترك ایله کندی حصارنده اختیار انزوا ایلمشیدی. بوندن براز صکره علاءالدین ایله اهالی بیننده اختلال یوزکوستروب اسایشك بوزلمسی جهتیله اهل عرض اهالی بشقه طرفلره نقلخانه ایلدیلر. اخرالامر بنی هلاکو حکومتی جانبندن اوحوالی‌یه عسکر سوقیله فساده ساعی اولانلر تنکیل وخانه‌لری سراپا تخریب اولندی. وعلاءالدین دخی برطرفه چکیلوب انزوا ایلدی.

(٦٩٠) سنه‌سنده غازان خان طرفندن امیر نوروز بشبیك اتلو ایله خراسانه کوندریلوب معموریت سابقه‌نك اعاده‌سی التزام اولندی.

کرك مأوای قدیملرینه عودت ایدن، کرك سائر محللردن اوحوالی‌یه کلوبده امر عمرانه خدمت ایلیانلر ایکی سنه مدت هر درلو تکالیفدن معاف طوتیله‌جغیده اعلان اولنمغله هرات حوالیسنك از زمانده معموریتی اعاده اولنمشدر.

شوصره‌ده کوشه نشین انزوا اولان علاءالدین ینه هرات والیلکنده بولنمسی مراد وکندوسنه تکلیف ایدلدی ایسه‌ده بیان معذرتله استعفا ایلدیکندن اوغلی

فخرالدين ، غازان محمودك امريله خراسان ولايتنه والى تعيين قلندى .

(٦٩٦) ده اميرنوروز ايله غازان خان اراسنده وحشت ظهور ايدوب فخرالدين اميرنوروز طرفنده بولنمش وصكره غازان خانه انقياد ايتمش ايدى .

(٦٩٨) ده هرات حواليسنده اسكان ايلديكى امير نكودار واتباعنك اهالى حقلرنده تعديلرى اوزرينه غازان خان امير واتباعنى استمش ايسه ده فخرالدين ويرمديكندن خدابنده عسكرله هراته سوق اولنوب بعدالمحاربه مصالحه ايدلدى . (٦٩٩) ده فخرالدين هراتك خندق وبرج وباروسنى تعمير واكمال ايدوب بوندنصكره ده غازان خان ايله بينلرنده محاربه لر وقوعبولمش اولمغله شو محاربه لرك تفصيلاتى وخراسانك بقيهٔ وقايع تاريخيه سى كتاب ثالثده درج اولنه جقدر ان شاالله تعالى .

ايكنجى مبحث

(خوزستان ولرستان جغرافياسيله وقايع تاريخيه سى)
(بيانده در)

(خوزستان) دائره سنه اهواز دخى دينلور . (اهواز) بلاد فرسدن معدود بربيوك دائره در . اصلى حاء

مهمله ایله (احواز) در. حوزك جمعی در. (حوز) حدودی مبین ومتصرفنك استحقاقی معین اولان ارضه دینلور. عجملر صکره حای هایه قلب ایله (اهواز) دیدیلر. بعض روایاته نظراً اصلی خاء معجمه ایله (اخواز) اولوب (خوز) بر قبیله اسمی اولدیغی حالده ساکن اولدقلری اراضی انلره نسبت اولنمش ومؤخراً جمع صیغه‌سیله (اخواز) دینلوب صکره خاء هایه قلب ایله (اهواز) دیو استعمال اولنمشدر. فرسلر قبیلهٔ مذکوره یه نسبتله او حوالی یه (خوزستان) اطلاق ایلدیلر. خوزستانك اسکی ایرانیلرجه اسم قدیمی (شوشنه) در.

خوزستان مملکتی شمالاً وشرقاً لرستان، جنوب شرقیدن فارس ولایتی وخلیج عجم، غرباً بغداد ولایتی ایله محدوددر. مساحه‌سی (۳۹۰۰۰) میل مربعی واهالیسی (٤۰۰۰۰۰) نفس در. حدودی اوزرنده بولنان بختیار طاغلری شمال شرقی یه ممتددر. جهت جنوبیه سنك اکثر محلاری دوز اووه‌لردن عبارتدر. دائره‌سی فارس ایله بصره میاننده واقع اولوب اورالرده اصلاقار وبوز بولنمز دجله یه قریب یرلری صولی وبعید محللری قوری در. مملکت مذکوره نك حد غربیسنك برقسمی شط العرب نهری

اولوب نهرلرینك الك بیوكی كرخ وكارون نهرلریدر. وسطندن جریان ایدرلر.

خوزستان اراضیسنده و معتلی چایرلر وار. اراضیسنك محصولاتی پرنج، داری، بغدای، ارپه، پموق، شكر قامشی، خورما، چویددر.

باشلوجه شهرلری سوق الاهواز، تستر، محره، عسكر مكرم، سوس، جندیسابور، رامهرمزدر.

خوزستان مملكتنه مربوط لرستانك مشهور بلدهلری رستاق ولوركان قصبهلریدر. قرون وسطاده لر بزرك ولر كوچكناملریله موسوم ایكی برادرك هربریسی برجهتنده حكومت ایلدكلرندن زیرا ادارهلرندهكی دائرهلر ناملرینه نسبتله مشتهر اولدی.

خوزستان اهالیسی اكثریا فاسد الاخلاق، بخیل، بكزلری صاری، جسملری ضعیف، صقاللری خفیفدر.

عامهجه اهواز دیو معروف اولان قصبهنك اسم اصلیسی سوق الاهوازدر. شو قصبهده چوق صولر وار در. بو صولرك برقسمی وادی اعظم دینلان صودر. ماء مذكور تستر حوالیسندن كلوب قصبهنك ایكی طرفندن جریان ایله بربیوك دره تشكیل ایتمشدر شو درهنك اوزرنده برجسیم كوپری و كوپرینك اوستنده بر مسجد واردر.

قرون وسطاده خوزستانك قاعده‌سی سوق الاهواز ایدی. شمدی اسکی جسامتنده قالمیوب (١٥٠٠) قدر نفوسی حاوی برکوچك بلده‌در. بلدهٔ مذکوره کارون نهری اوزرنده‌در.

اهواز حوالیسی حضرت عمرك اثنای خلافتنده عتبه بن غزوان بصره حوالیسنده والی ایکن عسکرله سوق ایلدیکی حرقوص بن زهیر معرفتیله هجرتك (١٦) نجی سنه‌سنده فتح اولندی. بلاذرینك روایتنه نظراً مغیرة بن شعبه بصره ولایتی والیلکنده ایکن سوق، اهوازه کیدرك اهالی ایله بعدالمحاربه قصبه‌یی صلحاً فتح ایلدی. صکره اهالی نقض عهد ایلدیلر. (١٧) تاریخنده حضرت عمر جانبندن ابو موسی الاشعری اهوازه والی تعیین بیوریلوب ابو موسی حرباً فتحنه موفق اولمش ومخالفت کوسترن اهالینك چوغنی اسیر ایدلمشیدی. کیفیت جانب خلافته لدی العرض اسیرلرك همان اطلاقیله اوزرلرینه خراج وضع اولنمسی امر اولنمغله امرك حکمی اجرا اولندی. بوندن صکره خوزستان حوالیسنده بولنان بلاد سائره فتح اولنمشدر.

حوالیٔ مذکوره‌ده بولنان اراضی بعدالفتح دولت عباسیه‌نك تشکلنه قدر کرك خلفای راشدین حضراتی

طرفلرندن وکرك ملوك امویه جانبندن بصره یه تعیین اولنان والیلرك کوندردکاری عامللر معرفتیله اداره اولنور ایدی. دولت عباسیه نك بدایت تشکلنده ولایت مستقله اتخاذ وخلیفه ابو العباس عبدالله السفاح طرفندن ولایت مذکوره‌و الیلکنه اسماعیل بن علی تعیین اولندی (١٣٢).

(١٣٣) سنه‌سنده اسماعیل بن علینك موصل ولایتی والیلکنه نقلیله برینه یحیی ومنصورك خلافتنده اهواز ولایتنه محمد بن الحصین، مؤخراً بسام بن ابراهیم تعیین ایدلدی.

(١٤٥) تاریخنده خروج ایدن ابراهیم بن عبدالله حوالئ عراقك بعض محللرینه تسلطله برابر امراسندن مغیره‌یی براز عسکرله کوندروب اهوازی استیلا ایلدی. منصور جانبندن عسکر سوقیله ابراهیمك ید استیلاسنده اولان محللر نزاع وخزیمه بن خازم اهوازه والی تعیین اولنوب مؤخراً فارس واهواز ولایتلرینه ابراهیم بن عبداللهو (١٥٦) ده عمارة بن حمزه و (١٦٠) ده بصره قاضئ سابق عبدالله بن الحسن، متعاقباً محمد بن سلیمان والی تعیین اولندیلر.

(١٦٤) سنه‌سنده محمد عزل ایله یرینه صالح بن داود نصب ایدیلوب (١٦٥) ده بحرین وعمان واهوازو فارس

ولایتلری بالتوحید مهدینك موالیسندن نعمانه و (١٦٦) ده ینه موالیدن معلمی یه توجیه ایدلدی. (١٦٩) ده حسن بن نسیم الحواری، (١٧٠) ده بصره و بحرین و فارس واهواز ولایتلری برلشدیریله رك بر ولایت اتخاذ ایله و الیلکنه محمد بن سلیمان مأمور اولنشدر. محمد بن سلیمان (١٧٣) سنه سنده وفات ایدوب اوتاریخدن هرون الرشیدك وفاتنه قدر اهواز حوالیسی بصره یه ملحق اولدیغی حالده بصره ولایتی والیلرینك دائرهٔ مأموریتلرنده قالمش اولمغله بونلرك اسملری بصره تاریخنده ذکر اولندی.

هرون الرشیدك وفاتندنصکره خلیفه امین و مأمون آرالرنده اختلاف جریان ایلدیکی اثناده مأمون جانبندن حسین بن علی اهواز ولایتنه والی نصب و ارسال ایدلمش ایسه ده خلیفه امین، محمد بن یزیدی عسکرله اهوازه کوندروب یکدیکری علیهنده نمایان اولان اختلاف طبیعی اوزرینه مأمونك وزیری طاهر بن الحسن، اصحابندن محمد بن طالوتی و محمد بن العلا و عباس بن بخارایی سوق ایلدکدنصکره قریش بن شبل دخی بونلره معاونته قیام ایلدی. ایکی طرف یکدیکرینك تجاوزینی ازاله تدبیرینه دوام ایدرکن محمد بن یزید عسکر مکرمه عزیمت وطاهرك عسکری اهوازه تقرب ایلمشیدی. محمد بن یزید

ازد قبیله‌سندن ورود ایده‌جك عساكر معاونه‌نك وصولنه قدر تحصن ایتمك اوزره اهوازه متوجهاً عسكر مكرمدن حركت ایلدیكی صره‌ده طاهر جانبندن ویریلان امر اوزرینه قریش بن بدر اتباعیله برلكده اندن مقدم اهوازه یتشدی. محمد بن یزید ناچار وناخواه بولندیغی محلدن كیرویه چكلدی ایسه‌ده قریش عسكرله بالتعقیب آرالرنده وقوعبولان محاربه‌ده محمد مغلوباً فرار وطاهر اهوازی استیلا ایله قریشی اهوازه والی تعیین ایتدی (١٩٥).

بوندنصكره مأمون طرفندن اهواز ولایتی والیلكنه زید بن موسی الصادق نصب ایدیله‌رك (١٩٩) سنه‌سنده بصره حوالیسنده خروج ایدن حسن مثنی اوغللرندن عباس بن محمد بن داودك تجاوزینی ازاله ایچون مأموراً بصره‌یه عزیمت وعباسی اوحوالیدن اخراج ایتمشدر.

(٢٠٠) تاریخنده اهواز والیلكنه حسن بن علی المأمونی تعیین اولنه‌رق او صره‌ده ابو السرایا قادسیه‌دن سوس واهواز طرفلرینه تجاوزله اغتصابه تصدی ایلدیكندن حسن عسكرله هجوم وابو السرایایه حرباً غلبه ایله كندوسنی واصحابنی اوحوالیدن چقاردی.

(٢٠٥) سنه‌سنده مأمون مدینة السلامدن اعمال

مشرقك اقصاسنه وارنجه یه قدر خراسان ولایتنه الحاقاً طاهربن حسینه توجیه ایتمکله اهواز حوالیسی دخی اودائره داخلنده اولدیغی حالده طاهر وآل طاهرك عهدهٔ اداره‌لرینه منتقل اولدیغندن ال طاهر حکومتنك انقراضنه قدر تعیین ایتمش اولدقلری عامللر معرفتلریله اداره اولندی.

(٢٥٥) تاریخنده یعقوب بن الصفار اهواز وفارس اعمالنی استیلا ومتعاقباً خلافته اطاعت ایدوب اعمال مذکوره یه عمال اقامه اولندیغی صره‌ده خلیفه المعتمد جانبندن اهواز ولایتنه منصور بن جعفر الخیاط والی نصب ایدلدی (٢٥٦).

صاحب الزنجك اتش فسادی خوزستان حوالیسنه شراره پاش سرایت اولوب مرقوم بصره‌ده نائرهٔ مفسدتی یارلاتدقدنصکره علی بن ابانی جی (اصفهان) واهواز طرفلرینه کوندردی. منصور بن جعفر بواثناده بحرین طرفنده ایکن صاحب الزنجك اوصورتله تجاوزی خبرینی الدقده عسکرله اهوازه توجه وجی نهری اوزرینه نزول ایدرك علی بن ابان مدافعه یه قیام ایلدیکی صره‌ده کندوسنه معاونته کلمش اولان ابواللیث اصفهانی علیدن امر المقسمز بن منصور اوزرینه هجوم ایلدی. ارالرنده حرب وقوعیله منصور غالب وابواللیث بوزیلوب عسکرینك چوغی مقتول

اولدی. مرقوم مغلوباً فرار ایتدکدنصکره علی بن ابانڭ قوهٔ موجودهسیله منصور اوزرینه یوریدکده عندالمحاربه منصور مقتول اولمغله یرینه امراء اتراکدن اصطنخور تعیین قلندی.

اصطنخور اهواز ولایتی والیلکنه مأمور اولدقدن صکره صاحب الزنجڭ قاندلرندن یحیی بن محمد عسکرله نهر عباسه طوغری اچیلوب اوارالق خلیفهنڭ قرنداشی ابواحمد الموفق صاحب الزنجڭ تنکیلنه مأموراً عسکرله اهوازه طوغری عزیمت ایدهیور ایدی. اصطنخور حرب ایچون یحیی اوزرینه هجوم ایله ارالرنده محاربه وقوعبولدی. بعدالمحاربه یحیی نهر عباسی کیچهرك اصطنخورڭ عسکرینه کوندرلمك اوزره اولان ذخیره کمیلرینی ضبط ایتدکدنصکره طلیعهلرینی موفقڭ عسکری اوزرینه سوق ایلدکده مغلوب وکندوسیده مجروح اولدیغی حالده دردست وسامرایه ارسال ایله قتل اولندی.

یحیی مقتول اولدقدنصکره صاحب الزنج علی بن ابان وسلیمان بن موسی الشعرانی قوماندالریله اهوازه برجمعیت عسکریه سوق ایدرك یحیانڭ عسکریده بونلره منضم اولمغله اصطنخور بوجمعیت جسیمهیه قارشو حرباً مقتول اولدی. وصاحب الزنجڭ عسکری اهوازی استیلا ایلدی (٢٥٩).

زنج اهوازی استیلا ایلدکدنصکره خلیفه المعتمد موسی بن بغایی حربه مأمور ایتمکله موسی' عبدالرحمن بن مفلحی عسکرله اهوازه سوق ایلدکده عبدالرحمن بالاخره مغلوب اولوب حصن مهدی جانبنه چکلدی. اوراده عسکرینه انتظام ویروب موسی بن بغانک انفصالنه قدر مرور ایدن اون یدی ماه ظرفنده برطرفدن عبدالرحمن' دیکر طرفلردن خلیفه‌نک سائر قائدلری مناوبةً علی بن ابان و صاحب الزنج عسکرلریله محاربه ایلدیلر.

عبدالرحمن بن مفلحک اهواز ولایتی والیلکنه (۲۶۱) سنه سنه قدر ممتد اولوب فارس ولایتنده تفرد ایتمش اولان محمد بن واصلک علیهنده حرکات عسکریه یه لزوم کورندیکندن سنهٔ مذکوره‌ده فارس ولایتی اهوازه بالعلاوه طرف خلافتدن عبدالرحمانه توجیه وابن واصل اوزرینه کیتمسنه امر اعطا اولندی. عبدالرحمن کندوسنه معاونته مأمور اولان طاش تمرله برلکده کیدرک رامهرمزه واصل اولدیلر. ابن واصلک ترتیب وسوق ایلمش اولدیغی عسکره اوراده قارشوکلوب عندالحرب ابن واصل غالب و طاشتمر مقتول اولدی. وابن مفلح یداسارته طوتلدی شوخبر خلیفه‌یه بالغ اولدقده ابن مفلحک اطلاقی ایچون واقع اولان اشعاره ابن واصل موافقت کوسترمدیکی

جهتله جانب خلافتدن موسى بن بغا حربه مأمور ايدلدى . موسى عسكرله واسطه واورادن اهوازه كتدى ايسه ده بعض ملاحظه اوزرينه استعفا ايلديكندن اهواز ولايتى واليلكى يوسف بن ابوالساج عهده سنه توجيه اولندقدن صكره صاحب الزنجك تجاوز واهوازى استيلا ايلديكى جهتله ابن ابوالساج برايش كورمكسزين موفق اولمقسزين عزل ايله يرينه ابراهيم بن سيما اهوازه والى تعيين قلندى .

بوندنصكره يعقوب بن الصفار فارس حواليسنده ابن واصله حرباً غلبه واورالرى استيلا ايدرك اهوازيده استيلا افكارينه دوشدى . بو اثناده صاحب الزنجك قائدلرندن على بن ابان اهوازى يغما ايله مشغول ايدى . جانب خلافتدن تنكيله مأمور ايديلان مسرور البلخى احمد بن ليثويهى عسكرله اهوازه سوق ايلدى . احمد سوسه وسوسدن تستره كتدى ايسه ده يعقوب بن الصفار جانبندن مقدمجه كوندرلمش اولان عامل محمد بن عبدالله صاحب الزنج ايله بالمخابره ابن ابانه خليفه اولمق وصاحب الزنج اطاعتنده بولنمق شرطيله اهوازك عهده سنده قالمسنى استدعا وصاحب الزنج موافقت ايدوب احمد اوحواليده تجمع ايدن دشمن جمعيتنه مقاومت ايتمكى مشكل كورديكندن سوسه عودت ايلدى . وعلى بن ابان محمدله برلكده تستره

کلدکده محمد صاحب الزنجه مخالفتله معتضد و یعقوب نامارینه خطبه اوقوتدردیغنی علی کوردکده حدتله اورادن سوق اهوازه کتدی. احمد بن لیثویه بوندنصکره تستره کیدرك محمد بن عبدالهی محاصره ایدی ویردی. شو صره‌ده علی بن ابان عسکرله احمد اوزرینه کلوب بینلرنده برشدتلی محاربه وقوعیله علی مجروحاً فرار و جریحه‌لرینه تداوی ایدرك اوصره‌ده صاحب الزنجك کوندردیکی عسکر علینك قوماندانسنده اولدیغی حالده احمد بن لیثویه اوزرینه هجوم کوستردیلر. عسکر مکرمده بین الطرفین شدتلی محاربه وقوعیله خلیلك عسکری منهزم و زنجیلردن بك چوق اشخاص مقتول اولدی. منهزملر علی بن ابانك یاننه رجعت ایتدیلر.

(۲٦۲) سنه‌سنده یعقوب بن الصفار عسکرله فارسدن اهوازه کتدکده احمد بن لیثویه تستره ایدی. مقابله‌جه عجزینی اکلادیغی جهتله اوحوالیدن چکیلوب یعقوب جند یسابوره نزول واصحابندن خضر بن المعیری اهوازه سوق ایتدکده اهواز جانبنده بولنان علی بن ابان مدافعه ایدرك میانهٔ طرفینده براز وقت مصادمه‌لر وقوعبولدی زنجیلر مدافعهٔ تامه‌یه مقتدر اوله‌مدقلرندن خضر اهوازه داخل اولدی. وابن ابان عسکر مکرمه چکلدی ایسه‌ده

اوراده دخی دیکیش طوتدیره مدیغندن نهر سدره طرفنه کتدی. یعقوب جانبندن خضره امداد عسکری ارسال ایله برابر زنجلرله محاربه‌دن فراغت واو حوالینك محافظه‌سنه دوام ایتمسی امر اولنمغله خضر امر اوزره حرکت ایلدی.

(٢٦٣) سنه‌سنده جانب خلافتدن اصلاحاته مأمور مسرور البلخی اهواز ولایتی والیلکنه تکین بخاری‌یی تعیین ایدوب ولایت مذکوره‌نك حرباً استیلاسنه امر ویردی. تکین اهوازه یقین وارد قده تستر اهالیسی کندوسنه موافقت کوستروب بالاتفاق او حوالیده‌کی زنجلری تضییق وتنکیل ایلدیلر. علی بن ابان بوزیلوب قاچدی. وزنجلرك چوغی اولدرلدی. بونی متعاقب ابن ابان فارس کوپریسنه کیدرك اوراده اقامت ومحافظه‌یه عسکر تعیین ایتدی ایسه‌ده تکین خبر آلوب اثنای راهده پوصویه عسکر قومش اولدیغندن زنجلر پوصویه یاقین وارد قده تکینك عسکری بغتةً هجوم وزنجلری برباد ایدی ویردیلر. ابن ابان تکین ایله اوغراشه‌میه‌جغنی اکلایوب حسن صورت التزامنه مجبور قالدیغی جهتله بالمخابره تکینه عرض تذلل وبعض هدایا تقدیم ایلدی. تکین حقنده مسامحه کوستردیکنی مسرور البلخی استخبار

وتکینی جلب وحبس ایله یرینه اغرتمشی نصب ایلدی ·

اغرتمش سنهٔ مذکوره رمضاننده تستره واصل اولوب مطر بن جامع نام امیر دخی یاننده اولدیغی حالده ابن ابانك عسکریله محاربه وغلبه‌دن صکره عسکر مکرمه کیدرك ابن ابانی حرباً اورالردن دفع ایلدیلر · ابن ابان اهوازه طوغری چکلدی · اغرتمش بوندن صکره خلیل بن ابان اوزرینه کیدرك اربل کوپریسندن کچر ایکن علی عسکرله مدافعه‌یه قیام ایلدیکی جهتله سروه نهرینه طوغری یوریدیلر · نهر مذکور اوزرنده زنجلرله بعد المحاربه علی اهوازه کتدکده اوراده‌کی عسکرینی چکلمش کوردیکندن عودتلری ایچون آدم کوندردی · عودت ایتدیلر · بو اثناده اغرتمش زنجلرك اوزرلرینه هجوم ایتمکله زنجلردن چوق آدم مقتول اولدی · شو وقعه (۲۶۵) سنه‌سنده ایدی ·

بوندن صکره‌ده اغرتمش ایله زنجلرك ارالرنده حرب دوام ایدوب بالاخره علی بن ابانك بوزلمسنی متعاقب خلیفه‌نك برادری موفق عسکرله بالورود دجله اعمالندن زنجلر یدلرنده‌کی یرلری نزع ایتدیکی صره‌ده زنجلر فناـ لشوب اهواز حوالیسندن چقدیلر (۲٦۷) ·

تجاوزات اشقیا موفق واوغلی معتضدك همتلریله

اوحواليدن زائل اولدقدن صكره خوزستان دائره‌سی بعضاً بصره و بعضاً فارس ولايتنه الحاقاً اداره اولنه‌رق بعضاً دخی مستقلاً اداره ایدلمش و (۳۱۹) سنه سنده محمدبن یاقوت اهواز والیلکنده بولنمشیدی.

(۳۲۲) ده مرداویج عسکر سوقیله خوزستان حوالیسنی بدا استیلایه الوب خلیفه‌یه وقوع بولان مراجعتی اوزرینه سنوی ایکیوز بیك دینار بدل مقطوع ایله حوالئ مرقومه کندوسنه الزام ایدلمشی.

(۳۲۳) تاریخنده مرد اویجك مقتولیتیله اهواز اداره‌سی ینه طوغریدن طوغری‌یه جانب خلافته انتقال ایلدیکندن محمدبن یاقوت بتکرار اورایه والی تعیین قلنمش وابو عبدالله البریدی اهواز ولايتنك بعض اموالی ضامن اولدیغی حالده ابن یاقوتك کتابتنده بولنمشیدی. بصره تاریخنده ذکری سبقت ایتدیکی اوزره ابو عبدالله بالاخره ابن یاقوتی دفع ایله اهوازولايتنی استیلا و (۳۲٤) سنه سنده اوراده کسب استقرار ایلدی.

(۳۲۵) ده امراء اتراکدن بجکم اهوازی استیلا وابو عبدالله ال بویه‌دن معزو الدوله‌یه مراجعت ایتمکله معزالدوله (۳۲٦) سنه سنده اهوازی ضبط ایتمشدر.

(۳۳٤) سنه سنه‌قدر معزالدوله بالذات اهوازده

اقامتله حکومت ایدوب سنهٔ مذکورده بغداد امارتنی یدضبطنه الدقده فارس حکمداری بولنان برادری عماد ـ الدوله اهوازی استیلا ایلدی.

(۳۳۸) ده عمادالدوله وفات ایدرك فارس واهواز ولایتلری رکن الدوله جانبندن اوغلی عضد الدوله یه توجیه اولندی. (۳۶۶) سنه سنده رکن الدوله نك ری شهرنده وفاتیله ملکی اوغلی عضد الدوله یه منتقل اولدقده عضد الدوله اوغلی صمصام الدوله مرزبانی اهواز ولایتی والیلکنه تعیین ایلمشیدی.

(۳۷۲) سنه سنده عضد الدوله وفات ایدرك عهده ـ سندن منحل بغداد امارتی صمصام الدوله یه انتقال ایلدی، صمصام الدوله بغداده عزیمت و برادری شرف الدوله ابو ـ الفوارس فارس ولایتنی استیلایه قیام ایتمکله صمصام الدوله ـ نك سوق ایلدیکی عسکره غلبه ایلدیکی اثناده دیکر برادری ابوالحسین احمد دخی اهوازی استیلا ایدی ویردی.

(۳۸۰) سنه سنده اهواز ولایتی ال بویه دن فخر الدوله نك ید استیلاسنه کچمش اولدیغی حالده (۳۸۳) ده صمصام الدوله جانبندن ابوالعلا عبداللهه توجیه اولندی ایسه ده عسکرله مدافعه ایدلدیکی جهتله ابوالعلا منهزماً

عودت ايلشيدى. (٣٨٥) ده صمصام الدوله خوزستانى بالاستيلا علابن الحسنى اوراىه والى تعيين ايلدى.

(٣٨٦) ده علا وفات ايدرك يرينه ابو على اسماعيل نصب ايديلوب (٣٨٩)ده بهاءالدوله جانبندن خوزستان ولايتى بالاستيلا ابوجعفر الحجاج بن هرمز اوراىه والى تعيين وعميدالدوله لقبى ايله تلقيب اولندى.

عميدالدوله‌نك سوء سلوكى جهتيله (٣٩٠) ده عزل ايديله‌رك عهده‌سندن منحل خوزستان ولايتى ايله عراق امارتنه ابوالحسن بن استاد هرمز و (٣٩١) سنه‌سنده ابوناصر سابور نصب ايديلوب (٤١١) سنه‌سنه قدر خوزستان ولايتى عراق امارتنه مربوطاً اداره اولنمشدر تاريخ مذكورده سلطان‌الدوله طرفندن خوزستان ولايتى اوغلى ابو كاليجاره توجيه ايدلدى.

(٤٢١) سنه‌سنده جلال الدوله اهواز حواليسنى استيلا ايچون عسكرله كتدكده ابوكاليجار مدافعه مقصديله جلال الدوله‌يه استدعانامه كوندردى ايسه‌ده جلال الدوله‌قبول‌ايتميوب اهوازه دخول واورالرى يغما ايتمش ويالكز دارالاماره‌دن ايكيوز بيك دينار اخذايله بلده‌نك بر جهتنده اغتصابى اباحه ايلديكندن عرب واكراد طائفه‌لرى اورالرى نهب وغارتله برباد ايلمشدر. بواثناده

ابو کالیجار اهوازدن چکیلوب عائله‌سی اوراده قالمشیدی. جلال الدوله عائلۀ مذکوره‌یی بغداده کوندررکن ابو - کالیجارك خسته بولنان والده‌سی یولده فوت اولدی. بونی متعاقب ابو کالیجار تدارك ایلدیکی عسکرله جلال الدوله‌نك اهواز حوالیسنده‌کی اصحابی اوزرینه بالهجوم بتکرار استیلا ایدی ویردی.

(٤٢٣) سنه‌سنده بغداد ده بولنان اتراك عسکریله جلال الدوله آراسنده ظهور ایدن اختلاف اوزرینه جلال الدوله بغداد امارتندن طرد ایله ابو کالیجار اسمنه خطبه اوقوندی. وکندوسیده بغداده دعوت اولندی ایسه ده کتمدیکندن جلال الدوله ینه امارته اعاده قلندی. جلال الدوله ایله ابو کالیجار ارالرنده‌کی مخالفت ومنازعه (٤٣٠) سنه‌سنه قدر ممتد اولوب اول اثناده بینلرنده مصالحه منعقد اولمشدر.

(٤٣٥) ده جلال الدوله وفات ایدرك ابو کالیجار بغداد امارتی مسندینه اوطوردیغندن اوغلی ابوعلی‌یی خوزستان ولایتی والیلکنه بالتعیین کندوسی بغداده عزیمت ایتمشدر.

(٤٤٠) سنه‌سنده ابو کالیجار وفات ایدوب بغداد امارتی اوغلی ملك الرحیمه انتقال ایتدکده برادری بولنان

فارس حكمدارى ابومنصور فلاستون عسكرله كيدرك خوزستانى ضبط ايتدى.

(٤٤١) دهملك الرحيم ايله فلاستون اراسندهاختلاف پارلايوب ملك مشاراليه عسكرله فارسه طوغرى كتدى ايسهده بغدادجه اختلال حدوثنى خبر آلديغندن كيرويه دونهرك (٤٤٣) ده عسكرله بالذات عزيمت وخوزستانى استيلا ايلدى. بونك اوزرينه فلاستون جمع ايلديكى جنود ايله ملك الرحيم عليهنه قيام ايله برابر سلجوقى سلطان ارطغرلدن دخى استمدادايدرك سلطان مشاراليهك كوندرديكى عسكرى كندى قوتيله بالتوحيد اهوازدن واسطه قدر يداستيلايه آلمش اولديغى حالده ملك الرحيم بتكرار عسكرله كيدرك حرباً استرداد وفلاستون ايله متفقلرينى بوزوب برباد ايدى ويردى.

(٤٤٧) سنه سنده خوزستان حواليسنى سلجوقى سلطان ارطغرل استيلا وامراسندن هزار اسب بن تنكرى خوزستان ولايتنه والى تعيين ايتدى. هزارسبك خوزستان واليلكى اون بش سنه ممتد اولمشدر.

(٤٦٢) سنه سنده هزار اسب وفات ايلديكندن سلجوقى الب ارسلان طرفندن خوزستان ولايتى كرمان

ولایتنه الحاقاً کرمان والیسی بولنان قاروت بکه توجیه اولندی.

(٤٦٥) ده قاروت بکك وفاتی وقوعبولمغله یرینه اوغلی تور انشاه قائم اولدی.

سلطان برکیارقك برادری اولوب حال صباوتنده والده‌سی ترکان خاتونك اقدامیله سریر سلطنته اجلاس ایدیلان محمودك ادارهٔ اموریني یدو صایتنه المش اولان مشار الیها ترکان خاتون فارس وخوزستانی استیلایه قیام وامراسندن امیر انزی عسکرله سوق ایدرك بالمحاربه تور انشاه مقتول اولدیغندن فارس وخوزستان سلطان محمود نامنه اولمق اوزره بعدالاستیلا امیر مشار الیه عهده‌سنه توجیه قلندی (٤٨٧).

بونی متعاقب ملکشاهك برادری ارسلان ارغون خوزستان وفارس ولایتلرینی حرباً امیر انزك یدندن الدی ایسه‌ده (٤٩٠) سنه سنده سلطان برکیارق ارسلان ارغون یدنده‌کی بلادی استیلا مقصدیله سوق ایلدیکی عسکره قارشو ارسلان مقتول اولدیغندن عهده‌سندن منحل خراسان ولایتنی ملکشاه برادری سنجره وخوزستان وفارس ولایتنی امرادن برسقه توجیه ایتمشدر.

(٤٩٤) ده امیر برسق وفات ایلدیکندن اعمالی

اوغللرندن زنكين استيلا ايلدى ايسه‌ده (٤٩٨)ده سلطان محمود سلجوقى خوزستانى امير زنكينك يدندن الوب جاولى سكاورى اورايه والى تعيين وخوزستاندن بدل دينور بلاديني زنكى يه اقطاع ايلدى . جاولى سنكاور مؤخراً موصل ولايتى واليلكنه نقل ايله خوزستان حواليسى برمدت عامللر معرفتيله بالاداره (٥٠٨) سنه سنده جاولى خوزستان وفارس ولايتلرى واليلكنه نصب ايدلدى .

(٥١٠) تاريخنده جاولى فوت اولمغله برسقك اوغللرى اسورى ايله برادر زاده‌لرى ارغوى وهدد خوزستانى ضبط ايلديلر .

(٥١٣)ده سلطان محمود سلجوقى خوزستانى برسقك اوغللرى يدلرندن الوب فارس ولايتيله بالتوحيد امراسندن قراجه ساقى يه توجيه ايلدى . قراجه ساقينك مأموريتى (٥٢٧) سنه‌سنه قدر ممتد اولمشدر .

قراجه ساقى سنهٔ مذكوره‌ده وفات ايلديكندن يرينه برسقك احفادندن امير برسق خوزستانه والى اولدى .

(٥٣٢) سنه‌سنده فارس ولايتى واليسى بولنان امير منكبرس، سلجوقى سلطان مسعود ايله ملك داود ارالرنده‌كى اختلاف اثناسنده ملك داود جانبنده ايكن خوزستان حواليسنده بين الطرفين محاربه وقوعيله منكبرس مقتول

اولدقده ملك دواد فارس وخوزستان ولایتلرینی برلشد-
روب امراسندن بوزابه‌یه توجیه‌ایلدی.

بوزابه (٥٤١) سنه سنه قدر فارس وخوزستان
والیلکنده دوام ایدوب اوتاریخده ری امیری عباس
ایله بالاتفاق سلطان مسعود سلجوقی علیهنه قیام‌ایلدیلر.
شو صره‌ده‌امیرعباس دست‌اسارته گرفتاراولوب سلطان‌مسعو-
دك حضورینه احضاراولنمغله سلطانك امریله‌قتل‌اولندی.
بوخبربوزابه‌یه بالغ اولدقده بوزابه فارس وخوزستاندن
جمع ایلدیکی عسکرله کیدرك سلطان مسعودك بلادندن
اصفهانی محاصره ایلدکدنصکره سلطان مسعود اوزرینه
یوریدیکندن قراتکین جاربنه یتشدکده حرباً اسیر وبعده
مقتول اولدی. وبوزابه‌نك مقتولیتندن صکره ملکشاه
ابن سلطان مسعود سلجوقی خوزستانی ضبط ایلدی
(٥٤٤).

(٥٤٩) سنه‌سنه قدر خوزستان ولایتی ملکشاهك
یدنده ایکن امراء سلجوقیه‌دن خاص بکك اصحابندن ای-
دوغدی شمله باشنه طوپلامش اولدیغی عسکرله کیدرك
حرباً ملکشاهه غلبه وتاریخ مذکوره‌ده خوزستانی ضبط
ایتمشدر.

(٥٦٢) سنه‌سنده خوزستان صاحبی شمله‌نك عراقه

عزيمتيله خليفه المستنجددن بعض بلادك كندوسنه اقطاعنى طلب وحصول مقصدينه موفق اولمقسزين عودت ايدرك بوبابده جريان ايدن بعض وقايع دولت عباسيه فصلنده ذكر اولنمغله بوراده تكرارينه لزوم كوريلهمدى.

(٥٦٨) تاريخنده شمله عمزاده سى سنكاه بن احمدى اراضئ عراقده واقع ماهكى قلعه سنه سوق ايله قلعهٔ مذكوره يه مقابل ديكر برقلعه نشاسنه مباشرت ايلدكده خليفه المستنجدك سوق ايلديكى عسكر حرباً مرقومى قتل ايله سرمقطوعنى بغداده ارسال وبنا ايلديكى قلعه يى تخريب ايلديلر.

(٥٧٠) سنه سنده شمله وفات ايدرك ملكشاه محمود سلجوقى طرفندن يرينه اوغلى نصب ايدلمش وابن شمله (٥٩١) سنه سنه قدر خوزستانه متصرف اولديغى حالده اوتاريخده اولاد شمله بيننده منازعه يوز كوسترمش اولديغندن بو يوزدن اهالى ارامنده نمايان اولان مضايقه اوزرينه بعض متحيزان طرفندن خليفه الناصرلدين اللهه مراجعتله خوزستانك استيلاسى التماس اولندى. خليفه عسكر سوقيله بالمحاربه خوزستانى استيلا واولاد شمله يى بغداده جلب ايله خوزستان ولايتى واياكنه اميرالحاج طاشتكين مجيرالدينى نصب ايلدى.

(٦٠٠) تاریخنده طاشتکین وفات ایتمکله طرف خلا-
فتـدن طاشتکینك دامادی سنجر خوزستانه والی تعیین
قلندی. (٦٠٦) تاریخنده سنجرك خلافته کوستردیکی
مخالفت اوزرینه بغداده کلمسی کندوسنه امر اولندی
ایسه‌ده موافقت کوسترمدیکندن خلیفه، نائب الوزاره
مؤیدالدین وخواصندن شرابی عزالدینی عسکرله خوزستانه
مأمور ایلدی. سنجر فارس صاحبی اتابك سعدبن تکله‌نك
یاننه فرار ایدوب اتابکك شفاعتیله امانه مظهر اولدیغی
حالده بغداده ارسال وخوزستان ولایتی مواليدن امیر-
الحاج یاقوته توجیه ایدلدی.

(٦١٠) سنه‌سنه قدر یاقوت خوزستان ولایتی
والیلکنده قالوب اوتاریخده ولایت مذکوره الناصر-
لدین الله طرفندن حفیدی المؤید بن علی یه توجیه
اولنمشدر.

بوندن صکره دولت عباسیه‌نك انقراضنه قدر
خوزستان ولایتی طوغریدن طوغری‌یه جانب خلافته
مربوط اولمق اوزره تعیین اولنان ولاة وعمال طرفلرندن
بالاداره (٦٥٦) سنه‌سنده دولت عباسیه‌نك انقراضی جهتیله
ممالکنی هلاکونك استیلاسی صره‌سنده خوزستان دخی
هلاکونك ید استیلاسنه کچمش وهلاکودن صکره اولادینك

دائرهٔ حکومتلرینده داخل اولدیغی حالده تعیین اولنان عامللر معرفتلریله اداره ایدلمشدر.

(لرستان تاریخی)

لرستانك خوزستانه مربوط اولدیغی وسبب تسمیه‌سی صدر مبحثده ذکر اولندی. فتحندن صکره خوزستانه مربوطاً اداره اولنور ایدی. (۳۰۰) تاریخلرنده مرجعلری خوزستان ولایتی والیلری اولمق اوزره لرستان بلادینك برجهتنده لربزرك ودیکر جهتنده لرکوچك نامیله موسوم ایکی برادر حکومت ایلدکلرندن برنجیسنك دائرهٔ حکومتنه (لرستان کبیر) ایکنجیسنك کینه (لرستان صغیر) اطلاق اولندی.

(لرستان کبیرده بنی فضلویه حکومتی)

(وقایع تاریخیه‌سی)

بنی فضلویه ملوکنك برنجیسی وحکومت مذکورهنك مؤسسی ابو طاهر محمد بن علی بن فضلویه نام ذاتدر. مشار الیه بغایت شجیع ایدی. فارسده حکمفرما اولان سلغریه دولتی امراسی سلکنه داخل اولمش وسلغریه حکومتنك شبانکاره حکومتی ایله وقوعبولان محاربه‌لرنده ابوطاهر بسالت فوق العاده ابرازیله شبانکاره عسکرینه

بعدالغلبه لرستان حوالیسنی استیلایه رخصت اعطاسنی وبعدالاستیلا والیلکنك کندوسنه توجیهی سلغراتا بکندن استدعا ایلشیدی. اتابك مقصدینی ترویج ولازم کلان امری اعطا ایتمکله ابوطاهر لرستان دیارینی حرباً استیلا ایدی ویردی.

مشارالیه ولایت مذکوره‌یی استیلا ایتدکدن واوراده یرلشدکدن صکره استبداد افکارینی التزام ایدرك اسمنی اتابك دیو اعلان ایتدی. برمدت بوصورتله اوحوالیده حکمفرما اولوب عازم‌داربقا اولدقده هزار اسب، بهمن، عمادالدین پهلوان، نصرة‌الدین، قزل نامریله موسوم بش نفر اوغلنی ترك ایدوب حیاتنده وقوعبولان وصیتی اوزره بیوك اوغلی اتابك هزار اسب لرستان حکمداری اولدی.

هزاراسبك حسن اداره‌سی اوحوالینك عمرانی تزییدایدرك شام اراضیسندن جبل‌السماقده ساکن یکرمیدن زیاد قبائل وسائر محلاردن دخی متعدد عشایر لرستانه نقل خانه ایلدیلر.

هزاراسبك شوکت وقدرتی تزاید ایدوب دائرهٔ حکومتنده قابل عمران اولان محلارك جمله‌سی معمور اولدی. وبغدادده بولنان خلافت عباسیه منشور

وخلعت ارسالیله هزاراسبك حكومتنی تصدیق ایلدی٠

هزاراسب (٦٢٦) سنه‌سنده فوت اولوب یرینه اوغلی تكله قائم اولدی٠ تكله سلغریه حكومتیله بالدفعات محاربه‌لر ایدرك مظهر غلبه اولمش و (٦٥٥) سنه‌سنده هلاكو بغداده متوجهاً عزیمت ایدر ایكن تكله اثنای راهده عرض اطاعت ایتمكله مسندنده ابقا ایدلمشیدی٠ هلاكونك بغدادی استیلاسندن صكره خلیفه‌نك واهالیٔ بغدادك مصادف اولدقلری مصائبه تكله‌نك پك متأسف اولدیغنی استماع ایتدیكی جهتله هلاكو جانبندن اوزرینه عسكر سوق اولندی٠ تكله بر قلعه‌یه چكیلوب تحصن ایلدی ایسه‌ده اخرالامر امان اخذیله نفسنی تسلیم ایتدكدن صكره هلاكونك امریله قتل اولندی (٦٥٦)٠

تكله‌نك مقتولیتندن صكره برادری اتابك شمس‌الدین الب ارغون هلاكونك امریله لرستان حكومتنه قائم اولوب اون بش سنه مدت عدالتله اوحوالی‌یی حسن اداره و (٦٧١) ده وفات ایدرك یرینه ابقا خانك امریله برادری اتابك یوسف شاه اوطوردی٠

یوسف شاه (٦٨٣) ده فوت اولمغله یرینه اوغلی افراسیاب قائم اولمشدر٠

افراسیاب ظلم واعتساف ارتكابیله موصوف ایدی٠

خاندانك قلوب عامه‌ده مدت مدیده‌دن برو جایکیر اولان محبتنی مظالمله امحا وجزئی بهانه‌لرله شونك بونك اموالنی مصادره ایتدیکندن اهالی مظالمنه متحمل اوله‌میوب مظلوم ملر ایرانده حکمفرما اولان بنی هلاکو حکومتنه شکایت ایچون اصفهانه متوجهاً برر برر یوله چقمقده باشلادقلرینی افراسیاب استخبار ایلدکده اثنای راهده طوتدردیغنی اعدام ایتمك اوزره عمزاده‌سی قزلی مأموراً یوله چقاردی. واو آرالق ارغون خانك وفاتی خبری شایع اولدیغندن بنی هلاکو حکومتنه اطاعتی ترك ایله لرستانده کندی اسمنه خطبه اوقودوب استقلالنی اعلان ایدی ویردی.

کیخاتو خان افرسیابك عصیاننی استخبار ایندکده امیر طولداری عسکرله تنکیلنه مأمور ایدوب امیر مشارالیه کیدرك غلبه ایله افرسیابی طوتوب کیخاتو خانه کوندردی ایسه‌ده بعض طرفدن وقوعبولان شفاعت اوزرینه جرایم سابقه‌سنی عفووینه لرستان حکومتنی عهده‌سنده ابقا ایله کندوسنی معززاً مملکتنه کوندردی. افراسیاب لرستانه کتدکده ینه عصیان ایدرك کیخاتو خانك سوق ایتدیکی عسکرله محاربه ایلدیکی اثناده کیخاتو خانك وفاتیله غازان خان جلوس ایلدیکندن ترك عصیان وغازان

خانك حضورينه عزيمتله عرض اطاعت ايلدى. وغازان كافى السابق لرستان حكومتنى عهده‌سنده ابقا ايله افراسيابى مملكتنه اعاده ايتدى.

(٦٩٥) سنه‌سنده غازان خان بغداده متوجهاً دار السلطنه‌دن حركت ايلدكده افراسياب همدان حدودنده خدمتنه ورود وخان مشار اليهك لطف ورضاسنى استحصال ايتمش اولديغى حالده لرستانه عودت ايتمسنى متعاقب فاسدن عودتله غازان خانك ياننه عزيمت ايدن امراء مغولدن سورقوداق افراسيابك لرستانجه وقوعبولان مظالمى اهالى‌يى عذاب اليم دائره‌سنده محصور ايتديكنى برتفصيل عرض ايلدى وغازان خانك امريله افراسياب احضار واعدام اولندى (٦٩٥).

افراسيابدن صكره غازان خان جانبندن لرستان كبير حكومتى اتابك نصرةالدين احمد بن يوسف شاهه توجيه اولنمشدر (٦٩٥).

حكومت مذكوره‌نك يوندن صكره‌سى كتاب ثالثده يازيله‌جقدر انشاالله تعالى.

(لرستان صغيرده بنى خورشيد)
(حكومتنك وقايع تاريخيه‌سى)

لرستان صغير دائره‌سنده هجرتك (٣٠٠) تاريخلرنده

لرکوچك بعض قبائله حکومت ایتمش ایسه‌ده بونك حکومتی برمرجع مشروعك نصب وتصدیقی ایله صورت رسمیه‌ده اولمیوب برعشیرت ریاستی کبی ایدی. اندن صکره‌ده دائرهٔ مذکوره‌ده بولنان قبائل مختلفه‌نك عمومنه حکومت ایده‌جك برحاکم یوغیدی. هرقبیله کندولرنجه منتخب بررئیسك یدادارمسنده اولدیغی حالده جمله‌سی جانب خلافته مطیع ومربوط اولوب سنه‌بسنه مرکز خلافتدن مرسول مأمور معرفتیله عوائدرسمیه‌لری تحصیل ایدیلور ایدی.

(۵۵۰) تاریخلرنده دولت سلجوقیه اختلاف‌جاریدن بعض مرتبه ضعفه مصادف اولدیغندن امیر حسام الدین شوهلی لرستان صغیر ایله جوارنده بولنان بعض محللری استیلا ایدرك لرستان صغیر دائره‌سنك برقسمنه سرخاب بن عیاری، دیکر قسمنه شجاع الدین خورشیدی والی تعیین ایتمش ایدی.

حکومت سلجوقیه وعراق مأمورلرینك اوحوالیده ممتد اولان سؤمعامله‌لرندن اهالی اوصانمش وخورشیدك حسن سلوکندن ممنون اولمش اولدقلرندن بالاتفاق خورشیدی اوزرلرینه حاکم مستقل انتخاب ایلدیلر. وبراز صکره سرخاب بن عیاره تابع اولان محللراهالیسیده

انك اطاعتی دائره‌سندن چقوب خورشیده اتباع وانقیاد کوستردیلر.

شجاع الدین چوق وقت لرستان صغیر حکومتنی عدالتله اداره و(٦٢١) تاریخنده یوز یاشنه قریب ایکن وفات ایتمکله برادرزاده‌سی سیف‌الدین رستم بن نورالدین محمد یرینه اوطوردی.

سیف‌الدین رستم عدل ایله متصف ایدی. خشنودئ عمومی‌یه مظهر و زماننده قطاع طریق و اشقیا سیف سیاستله مضمحل اولمشدر. لکن برادری شرف‌الدین ابو بکرله میانه‌لرنده خصومت یوز کوستروب برحمامده ایکن شرف‌الدین علیهنده سوء قصده حاضرلنمش واعوانی دخی استحضار ایتمش اولدیغنی استخبار ایتمسیله حمامدن چقوب کوه‌کلاه دینلان جبله فرار والتجا ایلمش ایدی. شرف‌الدین اوراده یتشوب کندوسنی قتل و مسندینه جلوس ایلدی.

شرف‌الدین ابو بکر بن نورالدین محمد شو فاجعه‌یی ارتکاب ومسند حکومتی اغتصاب ایتدکدن صکره سیف‌الدینك زوجه‌سی زوجنك انتقامنی المق ایچون برتقریب ایله شرف‌الدینی تسمیم ایتدروب شرف‌الدین سمك تأثیریله

وفات و برادری عزالدین کرشاسف بن نورالدین محمد یرینه جلوس ایتدی.

شرف‌الدینك وفاتیله عزالدین کرشاسفك لرستان صغیر حکومتنی احراز ایلدیکی بنی خورشیددن بغداده بولنان حسام الدین خلیل بن بدرك مسموعی اولوب حسام الدین جمع ایلدیکی عساکر کثیره ایله لرستانه طوغری یوریدکده عزالدین بلا محاربه حکومتی حسام الدینه ترك ایتمك استدی ایسه‌ده همشیره‌لری باشنه طوپلانوب مدافعه ایتدیکی حالده کندولری بالاتفاق مردانه محاربه ایده‌جکلرینی عزالدینه افاده ایلدیلر. عزالدین نسوان سوزینه اویوب مدافعه‌یه قیام ایتدی ایسه‌ده عسکری منهزم اولمغله مغلوباً تکریته طوغری فرار ایلدی. حسام الدینك تعقیب ایچون سوق ایتدیکی مأمورلر اثنای راهده عزالدینی دردست و حسام‌الدینك یانته احضار ایلدیلر. حسام‌الدین کندوسنه امان ویردی.

حسام الدین خلیل بر مدت حکومت ایتدکدنصکره برادری سلیمان شاه علیهنه قیام واهالینك چوغی سلیمان شاهه اتباع ایتمکله ارالرنده براز وقت محاربه‌لر وقوعیله بالاخره صحرای شابورده منهزم ومقتول اولدی (٦٤٠).

بو حادثه‌دن صکره حسام‌الدینك برادری بدرالدین

مسعود لرستانی ضبط ایله سلیمانشاهه غلبه وسلیمان شاه بغداده فرار ایله خلیفه یه التجا ایلدی. برمدت صکره هلاکو بغداده متوجهاً بلاد فرسه داخل اولدقده بدر. الدین مسعود منکوقا انك یانه کیدرك استحصال ایلدیکی امر ایله هلاکونك یانه ورود ولرستانده کماکان اجرای حکومت ایلدی. هلاکو بغدادی بالاستیلا ارتکاب ایلدیکی غدر عظیم صره سنده سلیمان شاه دخی شهید اولدیغندن بدرالدین مسعود سلیمان شاهك متعلقات وعائله سنك عفوینی نیاز وهلاکو التماسنه مساعده ایله هپسنی لرستانه اعاده ایتمشدر.

بدرالدین مسعود متعلقات وعائلهٔ مذکوره حقلرنده حرمت ورعایتله حسن اعاشه لرینی التزام ولرستانك اداره سنه دوام ایدرك (٦٥٨) تاریخنده فوت ویرینه تاج الدین شاه بن حسام الدین خلیل قائم اولدی. هلاکونك وفاتیله اوغلی ابقاخان جالس سریر حکومت اولدقده (٦٧٧) سنه سنده بعض حرکاتی اوزرینه ابقاخانك امریله قتل وبدرالدین مسعودك اوغللرندن ملك الدین حسن لرستانك ولای دینلان جهتنه وعزالدین حسین اینجو نام جهتنه حاکم نصب اولنمشدر.

ملك الدین بغایت فطین ومتدین وعزالدین پك حدید

ایدی. عزالدین شدت وشجاعتله ولایت همداندن تستره وحدود اصفهاندن عراق عربه قدردست تصرفنه الوب زیردستنده اولان محـلرده نشر لوای عـدالت ایلدی. قورقوسندن هیچ برکیمسه دیکری حقنده غدره جسارت ایده‌مز ایدی. شـوایکی برادر بربرلریله ده حسن اتحـاد وامتزاج ایدرك لوای سیاسیلری التنده موجود عسکرك مقداری یتمش بیك راده‌لرینه وارمقله ایران پادشـاهنك دخی هرخدمتنی ادا ورضاسنی استحصال ایلدیلر.

ملك‌الدین وعزالدینك ایکیسیده (٦٩٢) سنه‌سنده فوت اولمغله کیخا توخا جانبندن لرسـتان صغیر حکومتی جمال‌الدین خضر بن تاج‌الدین شاهه توجیه ایدلدی ایسه ده شجاع‌الدین خورشید نسلندن حسام‌الدین عمربك (٦٥٣) سنه‌سنده برجمعیتله لیلاً وبغتةً جمال‌الدین ایله حسـام‌الدین خلیلك سائر اولادی اوزرینه هجوم وهپسنی قتل ایدرك لرستان صغیری تغلباً ضبط ایلدی.

عمربکك بوحرکات غدارانه‌سی اوزرینه شجاع الدین خورشـید اولادندن صمصـام الدین محمد بن نور الدین وعزالدین محمد امراء سائره ایله بالاتفاق مقتوللرك قانلرینی دعوایه قیام وعمربکی طرد ایله صمصام‌الدین مسند حکومته اوطوردی.

بوندنصکره مقتوللرك قاتللرندن اخذ انتقامه قیام ایدیله‌رك ایکی طرف اراسنده محاربه‌لر جریان ونهایة الامر صمصام‌الدین اون درت یرندن مجروح اولدیغی حالده خصماسندن شهاب‌الدینك غدریله مقتول اولدیغندن طرفینك دعوالری شاه ایران غازان خانه انتقال ایلدی. غازان خان طرفینی بالمحاکمه قاتل اولدقلری تحقق ایدن عمر بکله شهاب‌الدینی قصاصاً اعدام ایتدروب لرستان حکومتنی عزالدین محمد بن امیر عزالدین حسینه توجیه ایتمشدر. (۶۹۵)

بقیه‌سی کتاب ثالثده یازیله‌جقدر ان شا الله تعالی.

اوچنجی مبحث

بلاد فرسدن عراق عجم مملکتی جغرافیاسیله وقایع تاریخیه‌سی بیاننده‌در

(عراق عجم) مملکتنه اقلیم جبل دخی دینلور. اسکی جغرافیا کتابلرنده (ایرانشهر) دینلان قطعه عراق عجم مملکتیدر. عراق عربه متصل اولدیغی ایچون عربلر بوکا عراق عجم دیدیلر.

شو مملکت غرباً عراق عرب، جنوباً خوزستان ولرستان، شرقاً مفازهٔ خراسان وفارس، شمالاً اذربیجان

ودیلم بلادیله محدوددر. اقسامندن زنجان حوالیسی شمالده، ابهر واصفهان شهرلری جنوبده، قزوین شرقده، همدان وسطده واقعدر. قرون وسطاده مملکت مذکورنك دارالملکی بعضاً اصفهان، بعضاً همدان ایدی. صکره‌لری ایران شاهلری طهرانی دارالملك اتخاذ ایلدیلر. عراق عجمك طولی سفید روددن یزده قدر یوز التمش وعرضی کیلاندن خوزستانه قدر یوز فرسخدر. هواسی معتدل ولطیفدر.

بلاد مشهوره‌سندن اصفهان شهری (٥١) درجه، ٤٤ دقیقه طول و ۳۲ درجه، ۳۹ دقیقه عرضده وآلچق طاغلر آراسنده واقعدر. اکاسره عسکرینك اردوکاهی اولدیغی ایچون سپاهان نامیله شهرت ویرمش ایدی. عربلر تعریب ایله اصفهان دیدیلر. زندرود ایرماغی قبله جانبندن کلوب شهرك کنارندن کچر. نهر مذکورك بعض اقسامیده آیریلوب شهر درونته اقار. میوه‌لری چوق وبغچه‌لری کوزلدر.

بلاد مذکوره‌دن ری شهری اللی‌اوچ درجه طول واوتوز بش درجه، اوتوز دقیقه عرضنده واقع بربلدهٔ قدیمه ایدی. تاتارلرك هجوملرنده خراب اولدی. غازان

خان زماننده ملك فخرالدين بر درجه يه قدر اعمارينه همت ايلدی .

طهران مقدملری بر كوچك قصبه ايدی . شاه طهماسب زماننده معموريت وجسامت كسب ايتمشدر . باغچه لری كثير واب وهواسی لطيفدر . جهت شماليه سنده واقع سميران ديمكله معروف كوهستان واديسی جنت دنيا دنيله جك درجه ده لطافتی حاوی اولمسيله مقدملری شمع ايران ديو موصوف ايدی .

قزوين شهری اللی ايكی درجه يكرمی بش دقيقه طول واوتوز يدی درجه عرضنده واقع بر بلده ٔ مشهوره در . هواسی لطيف ومياه ورياضی كثيردر .

آلموت قلعه سی عراق عجمك قلاع مشهوره سندندر . قرون وسطاده ملاحده حكومتی اوراده ظهور وكسب اشتهار ايتمشدر . وقايع تاريخيه سی شومبحثده تفصيل اولنه جقدر .

قم ، كاشان ، اردستان ، دماوند شهرلری دخی عراق عجم مملكتنده كی شهرلردن معدوددر .

مملكت مذكوره ده اولان جبالك باشلوجه لری كوه الترز ، كوه دماوند فيروزكوه ، كوه تمك لان دينلان طاغلردر . كوه الترز بر بيوكسك طاغدر ارتفاعی درت بيك

ذراعدن زیاده‌در . اوزرنده هروقت قار بولنور . فرهاده نسبت اولنان جبل بودر . کوه‌دماوند ری شهرینك جانب شرقیسنده‌در . پك مرتفع اولمغله ذروه‌سی اللی فرسخ محلدن کورینور . فیروزکوه طاغی ری و بسطام و دامغان و طبرستان آراسنده‌در . اطرافی معموردر . کوه‌نمك لان قم حوالیسنده اولوب هیچ بر طاغه متصل دکلدر .

عراق عجمك انهار مشهوره‌سی زندرود ، سفیدرود ، شاهرود ، خانخورود ، بهرود صولریدر . زندرود لربزرك طاغلرندن چقوب اصفهان طرفلرینه جریان ایدر . سفید رود بش پارمق دینلان محلدن چقوب بعض انهار ایله برلشدکدنصکره کیلانده بحر خزره دوکیلور . شاهرود قزوین جبالندن چقوب الموتی مرور ایله طارمین ناحیه‌سنده سفیدرود نهرینه منصب اولور خانخورود دماوند طاغندن چقوب ری ولایتنه جریان ایدر وچوق شعبه‌لره ایریلور . بوشعبه‌لرله طرف طرف اراضی سقی ایدرلر . بهرود الله اکبر دینلان طاغدن چقوب قزوین وابهر حوالیسنه اقار .

عراق عجم بلادی قبل الاسلام اکاسرهٔ فرسك بلادندن معدود ایدی . خلفای راشدین حضراتنك خلافتلری زماننده تدریج ایله فتح اولندی . اکثر محللری

حضرت عمر رضی الله عنه افندمزك اثنـای خلافتنـده اصحـاب کرامدن ابوموسی الاشـعری و نعمان بن مقرن رضی الله عنهما معرفتلریله التمشدر. کیفیت فتوحاتی مباحث مخصوصه‌سنده ذکر اولندی.

بلاد مذکوره فتح اولنـدقجه بصره ولایتـه ربط ایدلمشـدر. بصره والیلری طرفلرندن کوندریلان عامللر معرفتلریله اداره قلنورایدی. بنی‌امیه دولتی زماننده دخی بو صـورتله اداره جریان ایدرك صـکره لری او دائره ده متعدد حکومتلر تشـکل ایتمش اولمغله آتیده هبسی بیـان اولنه‌جقدر.

عراق عجم بلادندن اصفهان تاریخی

(٢١ - ٣٢٧)

اصفهان بلده‌سی پیشدادیان ملوکندن ضحاك زماننده بنا اولندیغنی و دمیرجی کاوه اهـل اصفهاندن ظهور ایدوب درفش کاویانی دینلان بایراق التنه خلق جمع ایله ضحاکی ازاله ایلدیکی بعض تاریخلرده مذکور ایسه‌ده بردرجه‌یه قدر صحیح عـد اولنه‌جق روایته نظراً بخت نصرك بنی اسرائیلی فلسطین حوالیسـندن چقاردیغی وقت برقسمنی اصفهان حوالیسنده اسکان ایتمشیدی. بونلر جی قصبه‌سی

جوارنده بعض مساکن انشا ایلدیلر . اومساکنڭ موقعی
یهودیه دیو شهرت ویردی . یهودیلر وطن قدیملرینه
اعاده اولندقدنصکره قصبهٔ مذکوره خراب اولدیغی کبی
انقلاب زمان ایله جی قصبه‌سیده معموریت سابقه‌سندن
ساقط و بر قریه درجه‌سنه متنزل اولمشیدی . صکره‌لری
یهودیه قصبه‌سنڭ موقعی ساسانیان ملوکنڭ عسکرینه
اردوگاه اتخاذ اولنه‌رق بر مدت کچدکده کسب معموریت
ایتمش و اصفهان شهر مشهوری وجوده کلمشدر .

اصفهان شهر و حوالیسی حضرت عمر رضی الله عنه
افندمزڭ زمان خلافتنده (٢١) وعلی روایةٍ (١٩)
سنهٔ هجریه‌سنده اصحاب و انصار کرامدن عبدالله بن عبدالله
بن عتبان حضرتلرینڭ مأموریتلریله فتح اولنوب سائب
بن اقرع اورایه عامل تعیین اولندی . سائبڭ اصفهانده‌کی
مأموریتی هجرتڭ (٣٥) نجی سنه‌سنه قدر ممتد اولمشدر .
بوندنصکره تعیین اولنان عاملرڭ اسملری ترتیب اوزره
مضبوط دکلدر .

(٦٨) سنه‌سنده خوارج طائفه‌سی ری حوالیسندن
چکلدکدنصکره اصفهانی محاصره ایلدیلر . او تاریخده عتاب
بن ورقا اصفهانده عامل ایدی . محاصره بر قاچ ای امتداد
ایدوب اهالی سور اوزرندن وخوارج خارجدن اوقلر

وطاشلرله مدافعه و محاربه یی تشدید ایلدیلر . محصورین بیوك مضایقه یه طوتلدی . عتاب شهردن چقوب هجوم ایتمکی مناسب کوردی . اهالی موافقت کوستردیلر . اهالی عتابك ریاستیله چقوب کوستردکلری مدافعهٔ شدیده یه خوارج قارشو طوره مدقلرندن اهواز حوالیسنه طوغری چکلدیلر .

(۱۳۸) سنه سنده و منصورك اثنای خلافتنده جهور بن مرار العجلی اصفهان حوالیسنده خروج ایلدی . دولت عباسیه نك ری حوالیسنده کی عاملی عسکرله کیدرك محاربه و غلبه ایتمشدر .

(۲۳۱) سنه سنده اصفهان حوالیسنی بنی صفار استیلا ایتمشیدی . (۳۱۰) تاریخلرنده ماکان بن کالینك اصحابندن اسفار دیلمی ضبط ایتدی .

(۳۱۹) ده مرداویجك غلبه سیله اسفارك اصحابی منهزم و کندوسی مقتول اولدیغندن مرداویج اصفهانی استیلا و خلیفه المقتدره مراجعتله سنوی ایکی بیك دینار بدل مقطوع ایله اصفهانك عهدهٔ ضمانته اعطاسنی استدعا ایلدی . خلیفه موافقت کوسترمش و المظفر بن یاقوتی اون بیك نفر عسکرله خراجنی جمعه مأمور ایتمشیدی .

مرداویج طرفندن کرج ناحیه سنه عامل تعیین قلنسان

عمادالدوله بن بویه کرجه وصولندن صکره انضباطه دوام ایله امورینه انتظام ویردکدنصکره عسکرله اصفهانی استیلایه قیام ایلدی . اوارالق اصفهان حوالیسی ذکر اولندیغی اوزره مرداویجك عهدهٔ ضماننده ٬ ابن یاقوت ایله ابوعلی رستم دخی عسکرله اصفهانده ایدیلر . طرفین بیننده وقوع بولان محابره حربی منتج اولدیغی صیره‌ده رستم فجأةً وفات وعمادالدوله ٬ ابن یاقوته غلبه ایله اصفهانی استیلا ایلدی ایسه‌ده مرداویج قرنداشی وشمکیری کلیتلو عسکر ایله اصفهانه طوغری یوله چقاردیغنی ایشتدیکندن اصفهان نواحیسندن النه کچن اموال واشیایی بالاغتنام ارجان حوالیسنه عزیمت ایتدی (۳۲۰) .

(۳۲۳) ده مرداویج اصفهانده بر حمامده ایکن کندوسندن دلگیر اولان عساکر اتراکدن بعضیلرینك سؤ قصدلریله مقتول اولوب برادری وشمکیر اصفهانی ضبط ایتمش اولدیغی حالده عمادالدوله عسکرله اصفهان اوزرینه یوریدی . واصفهانی استیلا ایدی ویردی .

(اصفهانده بنی بویه حکومتی)

(۳۲۷ - ۳۹۸)

بوندنصکره طرفین اراسنده محاربه‌لر دوام ایدرك وشمکیرینه اصفهانی عمادالدوله یدندن آلمش ایسه‌ده

عمادالدوله وشمكيرك بلاددن راست كتيرديكى محللرى يغما و امكان مساعد اولدقجه استيلايه دوام واعتنا ايده‌يور ايدى. بالاخره فارس وعراق عجم بلادينك اكثر محللرينى ضبط ايدرك (٣٢٧) سنه سنده برادرى ركن الدوله‌يى عسكرله ارسال واصفهانى استيلا ايلدى.

(٣٣٨) ده عمادالدوله وفات ايدرك يرينه ركن الدوله قائم اولمش وكندوسى شيرازده مسند نشين حكومت اولوب اصفهانى اوغلى عضد الدوله‌يه ويرمش ايدى.

ركن الدوله (٣٦٥) سنه سنده عضد الدوله‌يى ولى عهد تعيين ايله اصفهان ولايتنى وعراق عجمك سائر بلادينى ديكر اوغلى مؤيد الدوله‌يه اعطا ايدوب عضد الدوله عراقى ضبط ايلدكده قرنداشى فخر الدوله شيراز حكومتنى الته المشيكن (٣٦٩) ده عضدالدوله عسكرله عزيمت وفخرالدوله‌يى طردايله يرينه ديكر برادرى واصفهان واليسى مؤيد الدوله‌يى شيراز حكومتنه اقامه ايتمش وفخر الدوله كيدرك اصفهانى ضبط ايلمشدر.

فخرالدوله بوندنصكره عراق عجمك سائر بلادينى دخى استيلا وصاحب بن عباده‌يى وزير اتخاذ ايدرك (٣٨٧) ده وقوع وفاتنه مبنى اوغلى مجدالدوله رستم يرينه كچدى.

(اصفهانده بنی کاکویه حکومتی)

(٣٩٨ - ٤٤٣)

مجدالدوله صغیر و اداره‌ٔ اموره غیر مقتدر ایدی. والده‌سی سنده خاتون وصایت صورتیله حکومتی اداره و (٣٩٨) ده اصفهان حوالیسنی بروجه اقطاع قرنداشی ابوجعفر علاءالدوله بن محمد بن کاکویه اعطا ایتمشدر.

(٤٢٠) سنه‌سنده سلطان محمود غزنوی اصفهانی ضبط ایتمکله علاءالدوله سلطان مشارالیهه اطاعت ایلدی. وسلطان؛ علاء الدوله‌یی اصفهان حکومتنده ابقا ایتدی.

(٤٢١) دن (٤٢٢) سنه سنه قدر علاء الدوله‌نك غزنونلر ایله جریان ایدن وقایعی ال سبکتکین مبحثنده یازیله‌جقدر.

(٤٣٣) ده علاءالدوله وفات ایدوب یرینه اوغلی ظهیرالدین ابومنصور اوطوردی. مشارالیهك حکومتی (٤٤٢) سنه سنه قدر ممتد اولمش ایسه‌ده اوارالق وفات ایدوب یرینه اوغلی ظهیرالدین ابومنصور اوطورمش واصفهانك بعض ملحقاتنی برادرلری یدضبطلرینه المشیدی. برادرلریله ارالرینه خصومت دوشمکله بونلرك وقوعبولان تحریکاری اوزرینه سلجوقی سلطان طغرل عسکرله اصفهانی

محاصره وضبط ایتدکدنصکره ظهیرالدینه اصفهاندن بدل یزید شهرینی توجیه واقطاع ایتمشدر (٤٤٣) .

(اصفهان وعراق عجمده سلجوقیه دولتی)

(٤٤٣ - ٥٩٠)

دولت سلجوقیه نك عراق عرب وخراسان ممالکنه متعلق وتحلیلی غیرقابل اولان وقایع تاریخچه‌لری خلافت عباسیه فصلنده وخراسان مبحثنده یازلمشدر .

دولت مشار الیهانك مؤسسی سلطان طغرلك سلطان محمود ومسعود غزنوی ایله وقوعبولان محاربه‌لری و(٤٢٩) تاریخنده خراسانی ضبط ایله دولت سلجوقیه‌یی نوجهله تأسیس ایلدیکی خراسان مبحثنده تفصیل اولنمشدر . اصفهانی ضبط ایلدیکی وقته قدر بلاد خراساندن شاد-باخ شهرینی مرکز اتخاذ ایتمشیدی . (٤٤٣) سنه‌سنده اصفهانی ضبط ایله مرکز حکومتی اورایه قالدردی . بر مدت صکره عاصمهٔ دولت عراق عجم بلادندن همدان شهرینه نقل ایدلمشدر .

(٤٥٥)ده سلطان مشارالیه وفات ایدوب وصیتی موجبنجه سلطنت سلجوقیه برادرزاده‌سی وخراسان امیری الب ارسلانه انتقال ایلدی .

الب ارسلانك وقایع تاریخیه‌سی و (٤٦٥) سنه‌سنده وقوع وفاتیله اوغلی ملکشاهك سریر سلطنته جلوس ایلدیکی وانك‌ده وقایع تاریخیه‌سیله (٤٨٥)ده وفات ایدرك یرینه اوغلی سلطان برکیارقك و(٤٩٨)ده برادری سلطان محمدك، (٥١١)ده سلطان محمود بن سلطان محمدك نصورتله جلوس ایلدکاری وقایع تاریخیه‌لریله برابر علی الترتیب مبحث مخصوصنده مندرج اولمغله بوراده تکراره لزوم یوقدر.

سلطان محمودك جلوسنده عمیسی وخراسان امیری سلطان سنجر اعتراض ایله بینلرنده وقوعبولان محاربه‌ده سلطان محمود مغلوب ومنهزم اولدقدن صکره ارالرنده مصالحه منعقد اولدی. لکن سلطان سنجرك غلبه‌سندن صکره ممالك سلجوقیه‌نك بربیوك قسمی انك یداستقلالنده قالمغله سلطان محمودك دائرهٔ حکومتی اصفهان وعراق عجم وعراق عرب ممالکندن عبارت قالمشدر.

(٥١٤) سنه‌سنده سلطان مشارالیهله برادری سلطان مسعود بیننده اختلاف ظهور ایدرك همدان حوالیسنده محاربه ایلدیلر. سلطان مسعود منهزماً جرجان حوالیسنه چکلدی. (٥١٥)ده امراء سلجوقیه‌نك چوغی اتابك شیر کیر ایله برلشوب سلطان مسعودك غیرتنی التزام وبوکا

اعتماداً سلطان مسعود بتكرار سلطان محمود ايله محاربه‌يه قيام ايلدى.

بودفعه‌ده مغلوب اولوب دينوره طوغرى فرار ايدركن تعقيبه مأموراولانلرواسطه‌لريله دردست وسلطان محمودك حضورينه احضار اولندى. سلطان محمود مؤاخذه‌دن صرف نظرله مشاراليهه خلعت اكسا وحقنده حرمت ورعايت اجرا ايتمش ومسكننى برصورت شاهانه‌ده تعيين ايله محاربهٔ سابقه‌ده يغما اولنان اموال واشياسنى طوپلاتدروب سلطان مسعوده ويرمشدر.

سلطان محمود صكره‌لرى اوقاتنى معاشرت نسوانه حصر ايله ذوق وسفاهتجه مبالغه التزام ايلدى. وقواى طبيعيه‌سنه خلل كلوب (٥٢٥) تاريخنده مريضاً وفات ايتدى.

مشاراليهك وفاتنده طغرل بن محمدبن ملكشاه مسندنشين حكومت اولمشدر. برادرى سلطان مسعود بواثناده ينه فتح باب اختلاف وطرح لوازم مصاف ايدرك بينلرنده محاربه‌لر وقوعبولدى. بعضاً سلطان طغرل' بعضاً سلطان مسعود غلبه ايده‌يور ايدى. (٥٢٩) سنه سنه قدر حال بويله جريان ايلدى. سلطان طغرل سنهٔ مرقومه ده وفات ايتمكله سلطان مسعود سرير حكومته اوطوردى.

سلطان مسعودك جلوسندن صكره خلیفه المسترشدله ارالرنده یوزكوسترن اختلاف اوزرینه خلیفه عسكرله عزیمت وسلطان مسعودله حرب ایدوك تصورتله منهزم وبعده شهید اولدیغی وسلطان مشارالیهك خلیفه الراشد ایله جریان ایدن وقایعی مبحث مخصوصنده مذكور در.

(٥٤١) تاریخنده سلطان سنجر ری والیسی عباسك بعض معاملاتندن غضبناك اولوب والئ مشار الیهك مؤاخذه سنی سلطان مسعوده اشعار ایلدی. سلطان مسعود ری حوالیسنه متوجهاً اصفهاندن حركت وری شهرینه تقرب ایلدكده عباس هدایای كثیره ایله بالاستقبال عرض تعظیم واطاعت ایلدیكندن سلطان عباسی تلطیف واورادن بغداده عزیمت ایتمشیدی. سلطانك عزیمتندن صكره عباس كفران نعمت وسلطانك برادری سلیمان شاهی تحریك ایله مخالفته دعوت ایدوب خوزستان متصرفی بوزابه وسائر امرا ایده دائرهٔ اتفاقه الدی. جمله سی برلكده سلطان مسعودك خلعیله برادر زاده لرندن محمد ویاملكشاهی اجلاس ایتمكی قرارلاشدردیلر. كیفیت سلطان مسعودك مسموعی اولدقده عسكرینی جمع ایله بغداددن حلوانه واردقده شدت شتا محاربه یه مانع اولدیغندن مصلحتی هوالرك زمان اعتدالنه تعلیق وبغداده عودت ایلدی. موسم بهارده امیر

جاولی وسائر اشراف طرفلرندن ترتیب وتهیه ایدیلان عسکری کندی قوتیله برلشدروب همدان مضافاتندن اعلم ناحیه‌سنه یوریدی عباس امراء سائره ایله برابر پك جسیم بر اردو ایله قارشو کلدی. شو اردوده کی جمعیت ایسه سلطان مسعودك قوتندن چوق زیاده ایدی. سلطان طرفنده‌کی عسکر دهشته مصادف اولدی. سلیمان شاه مخالفتدن نادم اولوب قبل المحاربه اتباعیله ری طرفنه طوغری چکلدی. ری والیسی عباس دخی آنی تعقیب ایلدی. خوزستان متصرفی بوزابه محمد وملکشاه ایله میدانده یالکز قالدیغندن محاربه‌یه جرأت ایده‌میوب محمد وملکشاهی بالاستصحاب اصفهانه طوغری یوزچویردی.

بوندن صکره سلیمان شاه طوتدیغی یولك چقماز اولدیغنی اکلامقله حضور سلطانه عزیمت واستعفای قصور ایلدی. استعفاسی قبول اولنمشیدی. صکره بعض امرانك سعایت ونفاقده بولنملری جهتیله حبس ایدلدیکندن چوق وقتلر محبوس قالدقدن صکره اطلاق ایدلمشدر.

عساکر مرقومه وجه مشروح اوزره طاغلدقدن صکره رئیسلری بولنان امرا وخامت انجامی باللاحظه بر بر عرض دخالت ایتمش ویالکز عباس مأموریتندن عزل ایله بالاکتفا هیچ بریسی حقنده مؤاخذه کوسترلمامشیکن

مؤخراً ینه طریق فساده سلوك ایلدیلر . سلطان مسعود بادئ فتنه اولان عباسی بغداده جلب ایله دجله کنارنده صلب ایتدردی .

خوزستان متصرفی بوزابه ایسه عسکرینی جمع وسلطان ایله محاربه اسبابنی تمهیده دوام اوزره ایدی . سلطان قوهٔ کافیه ایله کیدرك قراتکین مرغزارنده تلاقی طرفین وقوعیله بالمحاربه بوزابه‌نك عسکری منهزم وکندوسی اسیر اولوب سلطانك حضورینه احضار واعدام اولنمشدر (٥٤٤) .

سطان مسعود (٥٤٧) سنه‌سی شهر رجبی غره‌سنده وفات ایتمکله ملکشاه بن سلطان محمود همدانده سریر حکومته اوطوردی .

ملکشاه پك شجیع وبهادر ایدی . لکن حظوظ نفسانیه‌سنه خادم وذوق وملاهی‌یه ملازم اولدیغندن جلوسنی متعاقب خزینهٔ دولتك موجودینی سفاهته صرف ایله طرح ایلدیکی بزم طرب وعشرتی ساده رو ساقی وندیملرله املا وکشمیردن جلب ایلدیکی خوبانك اختلاطیله حظوظ نفسانیه ایچنده افکار سیاسیه‌یی امحا ایتمشدر .

اشراف واعیان سلطنت ملکشاهك احوال مشروحه‌سنك ملکه تعلق ایده‌جك وخامتنی باللاحظه خلعنده

اتفاق ایلدیلر . وشو اتفاق صدور پذیر اولدقدن صکره ایشی بغایت محرم طوته‌رق خفیاً قاصد مخصوص ارسال وخوزستانده بولنان سلطان محمد بن محمودی جلب ایتدیلر . سنهٔ مرقومه شهر شوالنده ملکشاه بغتةً قبض ایله خلع وسلطان محمد سریر حکومته اجلاس ایدلدی (٥٤٧) .

سلطان محمد جالس سریر حکومت اولدقده احوال غیر مناسبه ایله مشتهر اولان زنکی جاندار ومحمد بن بونس وخاص بك وسائر بعض رؤسانك ازاله‌لرینی تصور وبونلری سرایه جلب ایله استنطاق ایدرکن رؤسای مذکوره نك سرای خارجنده مجتمع اتباع وطرفدارانی محافظه اغورنده فداکارلغه حاضرلنمش اولدقلری حس اولندیغندن جمله‌سی سرای درونـنده اعدام وسر مقطوعلری اشخاص مجتمعه درونـنه القا اولنمغله هپسی طاغلدیلر .

شو معامله اصفهان والیسی بولنان اتابك ایلدکز ایله مراغه والیسی نصرة الدین اق سنقرك معمولری اولدقده ایکیسیده نشر لوای عصیان وسلطانك زنجانده بولنان عمیسی سلیمان شاهی اجلاس ایچون قیام ایلدیلر . سلیمان شاه قاصد مخصوصله جلب اولندی .

سلطان محمد کرك مصادره ایلدیکی رؤسادن الدیغی نقودی ، کرك خزینه‌نك موجودینی عسکره توزیع واعطا

ایتمش ایسه‌ده عطیه الانلرك هر بریسی بر طرفه صاوشوب سلیمان شاه اوزرلرینه کلمك اوزره اولدیغی خبری شایع اولدقده سلطان محمدده عسکر جدید استحضارینه مدار اوله‌جق اقچه قالمامش ایدی. یانده‌کی امرا ورؤسا کندوسنی یالکز براغوب نهاوندده فرار ایتدیلر. سلطان مشار الیه خواصیله برلکده همداندن اصفهانه طوغری حرکت ایلدی اوچ کون صکره سلیمان شاه عساکر کلیه ایله مرغزار همدانه واصل اولوب سلطان محمده منسوب اولان طاقلر درحال سلیمان شاهه اتباع ایلدیلر. سلیمان شاه شان وعظمتله تختکاه سلطنته وصول بولدی (٥٤٩).

سلیمان شاه مقصدینه نائل وموانعك هپسی زائل اولمشیکن اوصره‌ده خاطر وخیاله کلمیان بر حادثه یوز کوستروب امر عکسنه دوندی. مشار الیه مسندنشین حکومت اولدقده خوارزمشاه نام ذاتی امیر حاجب وفخر الدین کاشی‌یی وزیر نصب ایلدی ایسه‌ده امراء دولت مظفر الدین الب ارغونك حجابت وشمس الدین ابونجیبك وزارتنی طلب ایده‌یورلر ایدی. شوطلبی ترویج ایچون بینلرنده اتفاق دخی حاصل اولدی وسلیمان شاه امرایه قارشو طوره‌مدیغندن طلبلرینی ترویجه موافقت کوستردی خوارزمشاه شوطلب وموافقتی استخبار ایلدکده سلیمانشاهك

ملکنی برباد ایتمکی تصور ایدرك کویا امرا سلیمان شاهه
سؤ قصد ایچون اتفاق ایتدکلرینی خفیاً مشارالیهه تبلیغه
کندوسنك همشیره‌سی و سلیمان شاهك زوجه‌سی اولان
خاتونی توسیط وشو واسطه ایله او کیفیت مزوره‌یی شاهه
اخبار ایلدی . شاه بوندن وهمه‌ذاهب اولدیغندن کندی
خواصیله برلکده لیلاً وخفیاً همداندن چقوب مازندرانه
فرار ایتمشدر . شاهك غیبوبتی شایع اولمسیله برابر عسکری
طاقلری دوائر حکومتی و سرایی یغما ایلدیلر . امرانه ٔ ولدی
دیو شاشروب قالدیلر . هیچ برکیمسه‌نك اصل ماده‌دن
خبری یوغیدی . رؤسا تلاشلرندن اختفایه مجبور اولدیلر .
اورطه‌ده قیامتلر قوپدی . سلطان محمد حادثه‌دن خبر
الدقده درحال همدانه عزیمت وبتکرار سریر حکومته
جلوس ایدی ویردی . (٥٥١) .

سلیمان شاه فرار ایتدکدنصکره کندوسنه معین وظهیر
بوله‌مدی . اوته‌ده بروده کشت وکذاردن استفاده ایده .
مدیکی جهتله بغداده عزیمت وخلیفه‌یه التجا ایلدی . طرف
خلافتدن اسباب وادوات سلطنتك اکمالنه مساعده اولندقدن
صکره بغداددن تبریزه عزیمت واتابك ایلدکزله سائر امرا
دخی کندوسنه متابعت کوستروب تدارك ایلدیکی اردو
ایله سلطان محمد علیهنه قیام ایدی ویردی . سلیمان شاه موصله

واورادن تکریته کیدرك اوراده محبوس بولنان ارسلان
بن طغرلی محبسدن بالاخراج لوازم حربیه‌نك تدارکنه
باشلادی. سلطان محمد او صره‌ده بغدادی محاصره ایله
مشغول ایدی. اتابك ایلدکزك سلیمانشاه ایله برلکده همدانی
محاصره ایلدکاری خبرینی الفله بغداد محاصره‌سنی
براغوب لیلاً عسکرله حرکت وهمدانه توجه ایتدی.
عسکر نهر اوزرندن مرور ایدرکن جسر قرلدیغندن
جسر اوزرنده اولانلر صویه دوکلدیلر. جسر دشمن
صنیعه‌سیله‌می قرلدی، یوقسه قضامی وقوع بولدی نه
اولدیغنی کیمسه اکلامیوب شو حادثه عسکری تلاشه ودرلو
درلو اوهامه دوشوردی. کیجه‌نك ظلمتی ایسه کثافت
عظیمه ایچنده اولدیغندن کیمسه کیمسه‌یی کوره‌میور ایدی.
عسکر بربرینه قارشدی. ضعیفلر قویلرك ایاقلری التنده
قالوب طبانسنه اعتمادی اولان برطرفه قاچیور ایدی.
شو حادثه بغداده عکس ایتمسیله اهالی شهردن چقوب
سلطان محمودك فرار ایدن عسکرینك کوتوره‌میوب اوراده
براقدقلری مالارینی یغما واغتنام ایتدیلر. سلطان بو تلاشك
ازاله‌سی ایچون هردرلو اقدام وغیرتی اجرا ایله عسکرینی
طوپلایوب همدانه عزیمت ایتدی.
همدانه تقربنده خصمامی فرار وکندوسی ارنق

حركات عسكريه‌دن صرف انظار ایدرك یازین همدان یایلاغنده، قیشین ساوه قشلاغنده عمر کچیروب (٥٥٥) سنه‌سنده وفات ایتمشدر.

سلطان محمدك وفاتنده سلیمان‌شاه همدانده سریر سلطنته جلوس ایلدی. وجلوسنی متعاقب ارسلان بن طغرل بن سلطان محمد بن ملکشاهی ولی عهد نصب ایتدی.

شاه مشار الیه مسند سلطنته اوطوردقدن صکره امور دولتی التزام ایتمه‌رك ملاهی وطربله اشتغال وضبط وربط ممالکه اقدامدن فراغتی اختیار ایتدی.

ارکان وامرا علی العموم کندوسندن متنفر اولدیلر. ممالکده طرف طرف اختلال یوزکوسترمکه باشلادی. امرا ورؤسا بالاتفاق کندوسنه مراجعتله اخطارات خیر خواهانه‌ده بولندیلر ایسه‌ده هر بریسنی بردرلو دل‌آزارلق ایله دلکیر ایدی ویردی. اکا برامرادن اینانج نام ذاتك ریاستیله عقد اولنان مجلس مشورت سلیمان شاهك خلعنی قرارلاشدردی ایسه‌ده خلعدن صکره حالنه براغلمسنده محذور کوردکارندن تحت محافظه‌یه النمسنیده قراره ربط ایله (٥٥٦) سنه‌سی ربیع الاولنده همدان سرایندن قالدر یلوب تحت محافظه‌یه النذی. وسلطان ارسلان بن طغرل سریر حکومته اوطوردی.

سلطان ارسلان اوصاف حمیده‌یی حائز ایدی. ممالکك ضبط وربطنه موفق اولمشیکن حسن ضابطه‌سنك تأثیریله اداره سابقه‌ده استفاده ایدن امرانك ایادی منفعتلری کسلدیکندن خاندان سلطنتدن بعضیلرینی تحریکه قیام ایلدیلر. خانداندن ملك محمد جمع ایلدیکی عسکرله همدان اوزرینه یوریدی. سلطان ارسلان مدافعه‌یه قیام ایله بینلرنده جریان ایدن محاربه‌ده ملك محمد منهزماً خوزستانه ورفقاسندن عزالدین اینانج ری حوالیسنه فرار ایلدی.

(۵۵۸) ده کرجستان اهالیسی جمعیت عظیمه ایله اران واذربیجان حدودینی تجاوزله ممالك اسلامیه‌یی اضراره باشلادیلر. سلطان مشار الیه ایلدکزله برلکده عساکر کافیه استصحاب وکرجیلره غلبه ایله راست کلان معمورەلرینی خراب ایتمشدر.

الموت قلعه‌سنده تشکیل حکومت ایدن و اسماعیلیه دینلان ملاحده‌نك اوحوالیده استیلا ایتمش اولدقلری قلعه‌لری قات قات استحکام ایچنه الوب خارجدن تجاوزه مانع اوله‌جق هردرلو اسبابی اکمال ایتمش وسلجوقیه ملوك سالفه‌سنك هیچ بریسی تنکیللرینه موفق اوله‌مامشیدی. سلطان ارسلان شو قلعه‌لرك بعضیلرینی استیلا وتخریب ایلدی؛

سلطان مشار اليه (٥٧١) سنه سنده وفات ايدرك يرينه اوغلی ملك طغرل حكمدار اولمشدر. ايلدكزك اوغلی پهلوان اتابكی واصفهان واذربيجانه ده والی ايدی.

پهلوان (٥٨٢) ده وفات ايدرك برادری قزل ارسلان عثمان يرينه تعيين اولندی.

سلطان طغرلك شيخ الاسلام ظهير الدين بلخی يه اعتقاد وتوجه تامی وار ايدی. هر مصلحتده ظهير الدينی مستشار خاص اتخاذ ايتمشيدی. بين الامرا ظهير الدين عليهنده نمايان اولان رقابت سلطان عليهنده سؤ قصدی مستلزم اولدی. امرا اقتدارينه اعتماد ايلدكاری ری واليسی قتلغ ايناجی مخابرات خفيه ايله تحريك ايتمكه باشلاديلر. سلطان شو احوالدن خبر المسيله متفقلرك بعضيسنی اعدام وبعضيسنی همدانده قلعه بند ايلدی.

بوندنصكره سيد علاء الدولەنك بعض مرتبه فنالغنی استخبار ايدوب هيچ بر كونه دليل وتحقيقه مستند اولمقسزين سيد مشار اليهی اعدام ايتمسی دولتنك زواله برمقدمه تشكيل ايدوب خيرخواهانك كندوسنه اولان محبتلری عداوته منقلب اولدی. عليهندەكی خصومت كوندن كونه بيودی. اركان وامرا سلطان مشار اليهك ازالهسيله محبوس سليمانشاهك سلطنته اعادەسنی قرارلاشدرديلر

ایسه‌ده موفق اوله‌مدیلر . بوقرار اثناسنده قزل ارسلان حدود اطاعتی تجاوزله بعض بلادی استیلا ایتدی . وسلطان طغرل ایله ارالرنده محاربه یوز کوستردی .

(٥٨٣) ده سلطان طغرل ایله قزل ارسلان بیننده محاربه‌لر پارلایوب قزل ارسلان مضایقه‌یه طوتلدیغندن خلافت عباسیه‌دن استمداد ایلدی .

(٥٨٤) ده جانب خلافتدن قزل ارسلانه عسکرله معاونت اولنوب عساکر معاونه همدان حوالیسنده سلطان طغرل ایله حرب ایدرکن منهزم و عسکرك سرکرده‌لریله رئیس الجیوش اولان وزیر جلال الدین عبدالله اسیر اولدی .

سلطان طغرلك امرا حقلرنده کوستردیکی معامله‌لرك سوء تأثیری کتدکجه ارتمقده ایدی . کندوسنك خلعیله قزل ارسلانك سریر سلطنته اجلاسنی قرارلاشدردیلر . قزل ارسلان ایله بو یولده مخابره‌ده جریان ایلدی .

قزل ایسه کمال افتخار ایله مرکز سلطنته توجه ایلدکده امرا بغتةً سلطان طغرلی قبض ایلدیلر . قزل ارسلان همدانه بعدالوصول سریر سلطنته جلوس و سلطان طغرلی همدانده قلعه‌بند ایدی‌ویردی (٥٨٦) .

امرا ولی نعمتلری حقنده شو کفران نعمتی ارتکاب

ايتدكدن صكره اوهامه طوتيلوب قزل ارسلان « ولى نعمتلرى حقنده بويله خيانت ارتكاب ايدنلردن بكا نه خير كلور » ديه‌جكنى و حقلرنده اهانت ايده‌جكنى ملاحظه ايله برابر هر بريسى كندى نفسنى قدم وشرافتده قزل ارسلانه مرجح بيلوركن انك بويندريغى التنه كيرمكدن بشقه‌جه متأسف ومضطرب اولديلر . قزل ارسلانك يوزينى كوردكجه هردرلو حضور قلب وارزوى وجدانيلرى محو اوله‌يور ايدى .

« شونه دنائت ايدى كه ارتكاب ايتدك » ديو اضطرابلرندن اويخويى غائب ايتديلر . بناءً عليه بينلرنده مذاكرهٔ محرمانه عقد ايله قزل ارسلانك صورت خفيه‌ده ازاله‌سنى قرارلاشدروب تدارك ايلدكلرى واسطه ايله ليلاً جامه خوابنده اويوركن قزل ارسلان اعدام اولندى . وقاتلى كيم اولديغنه بيله كيمسه واقف اوله‌مدى (٥٨٧) .

شو حادثه‌يى متعاقب عراقده بولنان امراء سلجوقيه ممالكك اختلالنى ازاله وحكومتى ينه صاحبنه اعاده ايچون اتفاق ايدرك سلطان طغرلى محبسدن اخراج وبتكرار مسند حكومته اجلاس ايتديلر .

سلطان اشبو ايكنجى جلوسنك عقبنده متغلبلرك اللرينه يچمش اولان اجزاء ممالكى استيلايه قيام ايلدبكى

صره‌ده مقتول قزل ارسلانك برادر زاده‌سی مظفرالدین ازبك بن پهلوان عسکرله چقوب بر طرفدن وقرنداشی قتلغ دیکر طرفدن ممالك سلجوقیه‌یی استیلایه چالشیر ایکن ایناج سلطان طغرلك سوق ایلدیکی عسکره قارشو مغلوب اولدیغی حالده فرار وخوارزمشاه علاءالدین تکشدن استمداد ایلدی. تکش بر بیوك قوهٔ عسکریه ترتیب وسلطان طغرل اوزرینه سوق ایدوب شو عسکرك تقربنده سلطان طغرل ری حوالیسنده بر بزم عشرت ترتیبیله بر طاقم ساده‌رولرله شرب خمور ونشوهٔ صهبانك تأثیریله افساد شعور ایتمکده ایدی. عسکر تقرب ایلدکده کیف حالیله یرندن صیچرایوب اتنه سوار وبلاملاحظه دشمن اردوسنه طوغری الغار ایدرك النده‌کی کرزکرانی دشمن عسکرینه اوره‌یور ظنیله حال سرمستیده بندیکی آتك باشنه ضرب وحواله ایلدکده آت یقیلوب طپراقلر اوزرنده قان ایله غلطان وکندوسی دخی افتادهٔ خاك خذلان اولدی. ایناجك اشارتیله باشنی کسوب تکشك یانته کوتوردیلر (٥٩٠). تکش سرمقطوعی خلیفه الناصر لدین اللهه کوندردی خلیفه‌نك امریله بغدادده تشهیر ایلدیلر.

بوندن صکره همدان واصفهان وسائر بلاد عراق

عجمی تکش استیلا ایتمکله سلجوقیه دولتنک عراق عجمده‌کی طبقه‌سی منقرض اولدی.

(٥٩١)ده خلیفه الناصرلدین‌الله عسکر سوقیله عراق عجمی استیلا ایلدی. اندن صکره مملکت مذکوره مرکز خلافتدن عامللر ارسالیله اداره اولنمشدر.

(عراق عجم بلادندن قزوینک تاریخنک خلاصه‌سی)

قزوین قبل الاسلام ساسانیان دولتی ممالکندن ایدی. حضرت عمر رضی‌الله عنه افندمزک خلافت سنیه‌لری اثناسنده فتح اولنه‌رق بصره‌ولایتنه بالالحاق ابو دجانه رضی‌الله عنه وبعده کثیرحارثی قزوینه عامل تعیین اولندی. حضرت علینک خلافتندن دولت امویه‌نک انقراضنه قدر ربیع بن‌جشم کوفی، ابوالعریف همدانی، عبیده بن عمر، قرط بن ارطاة، حجاجک اوغلی محمد، یزیدبن‌مهلب قتیبه، نصربن‌سیار یکدیکرینی متعاقب قزوینده حکومت ایلدیلر.

دولت عباسیه زماننده اقطاع صورتیله برامکه‌یه ویرلدی. برامکه‌نک سقوطندن صکره هرون الرشید جانبندن حربن‌یزید ریاحی احفادندن فخرالدوله منصور کوفی قزوین ولایتی والیلکنه مأمور اولوب والیلکی یکرمی ایکی سنه ممتد اولمشدر.

(٢٥١) سنه‌سنده حسن بن زید علوی خروج ایدوب عراق عجمك اکثر بلادینه مستولی اولدیغندن ایکی سنه قدر اهالی مشار الیهه اطاعت ایتدیلر. صکره خلیفه المعتزك امریله موسی بن بغا حسن بن زیدك غائله‌سنی ازاله و بر مدت قزوین حکومتنی اداره ایلدی.

موسادن صکره الیاس بن احمد سامانی‌و (٢٩٤)ده خلافتك امریله منصور کوفی اولادندن فخرالدین ابو علی قزوینه والی اولدی.

(٣٢١)ده دیلملرك ایادئ استیلالرینه چکوب یوزییل قدر انلرك و(٤٢١)ده سلطان محمود غزنوینك ممالکنه منضم اولوب سلطان مشار الیه منصور کوفی اولادندن ابونصر فخرالدوله‌یی قزوینه والی تعیین ایتدی.

ابونصردن صکره قم حاکمی حمزه وبعده امیر ابو علی محمد جعفری‌یه توجیه اولنوب التمش‌اوچ سنه مدت ابوعلی ایله اوغلی احمد وحفیدی فخر المعالی شرفشاه بن احمد قزوینده حکومت ایلدیلر. فخرالمعالی (٤٨٤)ده وفات ایلدی.

سنهٔ مذکوره‌ده ملکشاه سلجوقی' موالیسندن عماد الدوله تورانی قزوینه والی تعیین ایتمکله توران واولادی اللی بر سنه قزوینده حکومت ایتمشلردر.

(٥٣٥)ده قزوین اهالیسی خلیفه المقتفی یه مراجعتله ولایتلرینه بر والی تعیینی استدعا ایلدیلر. خلیفهٔ مشارالیه موالیسندن برنقش بازداری قزوینه والی نصب ایتدی. برنقشدن صکره اولادندن الب ارغون ' مظفر ناصر الدین قزوین ولایتی والیلکنده بولندیلر. بو عائله‌نك حکومتی (٦٤٦) سنه‌سنه قدر ممتد اولدی.

هلاکو عراق عجمی استیلا ایتدکدنصکره منکوقاآنك امریله (٦٥١) ده افتخارالدین محمد' بعده برادری امام الدین یحیی و(٦٧٧)ده امیر حسام الدین عمر شیرازی' صکره خواجه فخرالدین مستوفی قزوینه والی تعیین اولنمش وخواجه فخرالدیندن صکره قزوین حکومتی بنی هلاکو دولتی جانبندن ینه افتخاریلره توجیه ایدلمشدر.

(قزوین قلاعندن (الموت) قلعه‌سنده تشکل ایدن ملاحدهٔ)

(اسماعیلیه حکومتنك وقایع تاریخیه‌سی)

(٤٨٣ - ٦٥٥)

(الموت) جبروت وزنده قزوینه تابع برقلعه اولوب دیلملر جانبندن بنا اولنمشدر. قلعهٔ مذکوره‌یی (٤٨٣) تاریخنده غلاة شیعه‌دن اسماعیلیه طائفه‌سنك رئیسی حسن بن الصباح استیلا واوراده برملاحده حکومتی تشکیل ایلدی.

حسن بن الصباح علی بن جعفر بن حسن بن محمد بن الصباح الحمیدینك اوغلی اولمق اوزره معروف ایسه ده خراسان اهالیسی حسنك سلسله سی صباح حمیری یه منتهی اولدیغنی انكار ایدرك باباسی علی طوسه تابع برقریه اهالیسندن اولدیغنی ادعا ایدرلر ایدی .

ابومسلم رازینك ری ولایتی والیلکی اثناسنده حسن ری شهرینه کیتدی . هر درلو عقاید فاسده یه خادم ایکن ابومسلمك حسن اعتقاد اصحابندن اولدیغنی بیلدیکی ایچون مذهب باطلنی کتم ایله صورت حقده کورنمش واو تاریخلرده نیشابورده نشر کمالات ایله مشغول بولنان امام موفق نام ذاتك مجلس تدریسنه حاضر اولمشدر . حسن امام مشار الیهدن تدرس ایتدیکی وقت ـ صکره لری دولت سلجوقیه نك وزارتنی احراز ایتمش اولان ـ نظام الملك هنوز اوائل حالی ایدی که اوده امام مشار الیهدن درس اوقور ایدی . عمر بن خیام دخی شریکلری ایدی . اوچی برلکده اکثر وقتلرده درس مذاکره سنده بولنورلر وحسن ، عقاید فاسده سنی انلردن کتم ایدر ایدی . برکون ارقداشلرینه خطاباً « امام موفقدن تدرس ایدن شاکردلردن چوق کیمسه حکومته نائل اولدقلری مجربدر . اوچمزدن هانکی بریمز حکومته نائل اولدق ایسه دیکر-

لرمزيده جلب وتشريك ايتمكى شمديدن معـاهده‌يه ربط ايده‌م سويلدى. نظام الملك وعمر خيام موافقتله عقد معاهده ايتديلر. حسن ايسه كافهٔ علومده كسب مهارت ايتمش وقوهٔ علميه‌سنى افساد عقيده يولنده استعماله حصر ايلمشيدى. لكن شو حالنى افشا ايتمزايدى. نظام الملك دولت سلجوقيه ملوكندن ملكشاهك وزيرى بولنديغى وقت معاهدهٔ سابقه‌يى تذكر وعمر خيام ايله حسنى جلب ايدرك امور حكومتده استخداملرينى ارزو ايتمكله عمرخيام استعفا وحسن ممنوناً قبول ايلدى. حسن ايسه هردرلو خيانت وسؤ سيرتله متصف ايدى. نظام الملك واسطه‌سيله سلطانه حلول ايتمشيكن سلطانك حضورنده هروقت نظام. الملكك تزييف وسعايتنى التزام ايدر وحقنده سـلطانك غضبنى جلب ايده‌جك بر درجه‌يه قدر نقاقى ايلرويه كوتوررايدى. نظام الملك ايسه وفايى التزامده پك چوق رعايت ايتمش اولديغى حالده حسنك اصـلاح احوالى ممكن اولمديغندن دفعنه موفق اولدى.

حسن اورادن مصره كيدرك مستنصر علوى‌يه كسب نسبت وخلقى اكا بيعته دعوت ايچون اخـذ مأموريت ايلدى. مصرده مستنصره اويله حلول ايتمش ايدى كه اعيان واشرافك جمله‌سنه تقدمله امور حكومتى تمامها يداستبدادينه

الهجق درجه‌یه وارمش ایدی. مستنصر علوی طائفهٔ اسماعیلیه‌نك امامی اتخاذاولندیغندن حسن عودت ایده‌جکی صره‌ده «یاامام سزدن صکره دعوت کیمك نامنه جریان ایده‌جکدر» دیدکده مستنصر «اوغلم نزارك» جوابنی ویردی. حسن هرفکرینی شیطنتله ستر ایدوب مستنصره قارشو نمایشی بویله وخادمی اولدیغی افکار ایسه بشقه ایدی. آتیده تفصیل اولنه‌جغی وجهله بالاخره الموت قلعه‌سنده برحکومت عجیبه تشکیل ایلدی که تصرفات غریبه‌سندن ملوك واعاظمه دهشت عارض اولدی.

حسنك وقایع حکومتنی بیاندن مقدم معلومات اجمالیه اولمق اوزره اسماعیلیه طائفه‌سنك عقاید ومذهبلرندن براز بحث ایده‌لم.

(اسماعیلیه) طائفه‌سی غلاة شیعه‌دن برفرقه‌در. بونلر برجمعیت خفیه ایدیلر. ابتدا فارس بلادنده ظهور ایلدیلر. صکره آسیانك بلاد سائره‌سیله افریقایه منتشر اولمشلردر. اسماعیل بن جعفر الصادقه منسوب کیچنوب مشار الیهك امامتنه قائل ایدیلر. اسماعیل هرنقدر باباسندن مقدم وفات ایتمش ایسه‌ده حضرت موسی حضرت هرونی خلیفه تعیین ایتدیکی کبی جعفر صادق حضرتلریده امامتی اسماعیله ویرمش واسماعیلدن صکره امامت اوغلی محمد

المكتومه منتقل اولمشدر دیوادعا ایدرلر و محمد المكتوم ائمهٔ مستورینك برنجیسیدر دیرلر ایدی.

اسماعیلیه طائفه‌سی عندلرنده «هر بر امام شوكته مالك اولمدقچه مستور و مالك اولدقدنصكره ظاهر اولور وكندوسی مستور بولندقچه دعاتی جانبندن خلق بیعته دعوت و مخالفلره اقامهٔ حجت اولنور» اعتقادی جاری ایدی.

محمد المكتومدن صكره اماملری جعفر المصدق ابن محمد المكتوم و بعده جعفرك اوغلی محمد الحبیبدر. بوندن صكره ابو عبدالله المهدی ظهور ایلدی. ابو عبدالله مغربده دعوت علنیه اظهار و كسب شوكت و اقتدار ایتمكله بونی ائمهٔ ظاهریندن عد ایلدیلر.

طائفهٔ مذكوره‌نك فی الاصل دعوتلری ابن دیصان واسطه‌سیله ظهوره كلدی. اندنصكره بلاد فارسده عبدالله بن میمون القداح و اوغلی قیام ایتمش و بونلر طرفلرندن شریعته مغایر بر طاقم عقیده‌لر وضع ایدلمشدر. ابو عبیدالله المهدینك ظهوری و دولت فاطمه‌یی تأسیس ایتمه‌سی انلردن صكره‌در. ابو عبیدالله‌دنصكره بحرینده قرمط میدانه چقدی. اسماعیلیه فروعندن قرامطه طائفه‌سی قرمطه‌یه منسوبدرلر.

اسماعیلیه فرقه‌سنك عقیده‌لری پك فاسد ایدی. قرآن کریمك هم ظاهری همده باطنی معناسی اولدیغنی ادعا ایله معنای باطنی‌یی شریعته توافق ایتمیه‌جك برصورتده تفسیر ایتمشلردر. مثلا (صلوة) لفظنه ناطق، (زکوة) ه تزکیهٔ نفس، (کعبه) یه نبی، (صفا) یه باب، (میقات) ه علی (غسل) ه تجدید عهد، (احتلام) ه نا اهله بغیر قصد افشای سر معنالرینی ویروب بوکبی معانئ غیر صحیحه‌یه اعتقاد ومعانئ باطنه اطلاق ایدرلر ایدی. باطنیه نامیله شهرت ویرملری بونك ایچوندر.

(حسن بن الصباح) مصردن حلب ودیاربکر وبغداد وفارس بلادینه کیدرك خلقی مذهبلرینه دعوت ایلدی. پك چوق اشخاص شو دعوته موافقت ایتمشدر. حسن کشت وکذاری اثناسنده اصفهان، خوزستان، دامغان حوالیلرینی کزدکدنصکره جرجانه کیتمش وجرجاندن دیلم حوالیسنه کیتمك اوزره بولنمشیدی. وزیر نظام الملك نصورتله ممکن ایسه اله کتیرلمسی ایچون لازمکلانلره امرلر کوندردیکنی ایشتدیکندن قزوین حوالیسنه کیدرك دعاتدن بعضیلرینی الموت قلعه‌سنه ارسال واهالئ قلعه‌یی حاکم مصره بیعته دعوت ایتدی. چوغندن موافقت الدقدن صکره یاننده بولنان اصحابیله قلعه درونه داخل واوراده

ساكن اولمشدر. اوارالق ملكشاه طرفندن مهدی نامنده برعلوی قلعه محافظی ایدی. الموت اهالیسی عموماً حسنك دعوتنه اجابت ایتدکلرندن (٤٨٣) سنه‌سنده محافظی طرد وقلعه‌یی ضبط ایله اوراسنی کندوسنه مرکز اتخاذ ایتمشدر.

ابن الصباح قلعهٔ مذکوره‌ده قوتلی براسماعیلیه دولتی تشکیل ایتمکله شودولت (دولت ملاحده) نامیله شهرت ویردی. لکن شوآدمك مقصدی دولتنی مذهبنه تعلق ایدن مشیخت صورتنده کوسترمك اولدیغندن کرك کندوسی کرك اخلافنك هربریسی سلطان وامیر کبی عنوان استعمال ایتمدیلر. استعمال ایتدکلری عنوان (سید)، (رئیس)، (شیخ الجبل) کبی لقبلردن عبارت ایدی. دعاة واصحابی ارالرنده حسن بن الصباحك عنوانی (امام مستور) دیه معروف اولمشدر.

ابن الصباحك شهرتی بیودکجه بیودی. الموت جوارنده نقدر قلعه وناحیه وار ایسه هپسنی استیلا ایتدکدنصکره ممالك سائره اهالیسندن دخی بك چوق تبعه پیدا ایتدی. بو حال عراق عجمده حکمفرما اولان سلجوقیه دولتنیوهمه دوشوردیکندن ملکشاه سلجوقی ابن الصباحی واصحابنی اطاعته دعوت ایچون یانلرینه قاصد کوندردی. ابن الصباح

شو قاصدك كوزى اوكنده تبعه‌سندن برینه « نفسكی اولدر » دیدکده مرقوم درحال انتحار ، دیکرینه « کندیکی شو قلعه‌دن اشاغی آت » سویلدکده اوده بلاتردد کندوسنی قلعه‌دن اشاغی القا ایتدی . ابن‌الصباح قاصده باقه‌رق « شونلری کوردکمی بونلر کبی بکا مطیع اولانلرك مقداری یتمش بیکدن زیاده‌در . کیت‌ده کوردیککی افندیکه خبرویر . بنمله محاربه ایتمکه کندوسنده قدرت کوررسه بیورسون » دیمشدر .

ابن‌الصباح قلعهٔ مذکوره‌ده اوتوز بش سنه مدت اقامتله شو مدت طرفنده یالکز ایکی دفعه قصرینك طامی اوزرینه چقمش واوقات باقیه‌سنی منزویانه برصورتله افکار واموردینی اداره‌یه حصر ایلمشدر .

ابن‌الصباح تبعه‌سنی اوچ قسمه تقسیم ایتمشیدی . برنجی قسم دعاة ، ایکنجیسی رفاق ، اوچنجیسی فداویه‌دیو موسوم ایدی . دعاتك وظیفه‌لری خلقی مذهبلرینه اتباعه ورئیسلرینه اطاعته دعوتله اتباع ایدنلره عقاید فاسده‌لرینی تعلیمدن عبارت ایدی . رفاق ، کندولرینه اطاعت ومذهبلرینه دخالت ایدنلر ایدی . فداویه‌نك هربریسی رئیس طرفندن کیمك قتلنه مأمور اولور ایسه هیچ بر

درلو خوف ومحذوری خاطره کتیرمکمزین درحال کیدرك الدیغی امری اجرا ایتمك ایدی.

فداویه طاقملرینك رئیسلرینه مربوطیت قلبیه‌لریله برابر صورت دیکرله‌ده امره اسیر ایدلمشیدی. بونلر نظار ودعاتك منزللرنده تعلیمات مقنعه وفاسده اخذوتلقیسیله مألوف اولمش ورئیسك امرینی اجرا اغورنده هرکیم نفسنی مخاطره‌دن اسیرکه‌مزایسه وفاتیله برابر طوغریجه جنته ومخالفت ایدن جهنمه کیده‌جکی اعتقادی هربریسنك قلبنده تمامیله یرلشمش ایدی. ابن الصباح ایله محرم اسراری اولان دعاة فدایلری اقناع واضلال ایچون آتیده بیان اولنه‌جغی اوزره برساخته جنت انشاسیله برعجیب دسیسه دخی تأسیس ایتمشلر ایدی.

شو مفسدلر برمناسب موقعده وبرسور داخلنده بغایت منتظم برقصر دلنشین وبرحدیقهٔ رنکین انشا ایتدروب قصر وباغچه‌ده نظاری حیرته دوشوره‌جك درجه‌ده تزیینات ومصنوعات دلکشا ترتیب ایلمشلر ایدی. دنیاده موجود چیچکلرك اعلالری اوباغچه‌ده ایدی. باغچه ایچنده‌کی قصر دلنشینك مفروشاتی وهردرلو لوازمی او اقدر لطیف، او اقدر مزین ایدی‌که کورنلر کندولرینی عالم دنیانك خارجنده وبشقه برعالمده خیال ایدرلر ایدی. باغچه‌ده‌کی صنایع

عجیبه ایله یاپلمش حوضلرك، میناکاری فواره لرك وضعیتلری وهر حوضـك اطرافنده کی التون، کومش، مرصع، بلور اوانیٔ نفیسه نك حاوی اولدقلری صنایعك لطافتی بر درجهٔ حیرتفزاده ایدی. بونلردن فضله اوله رق قصرك و باغچه نك درونده بغایت حسنا قزلر وصباحت وجهده پك پارلاق، ودلربا امرد چوجقلر قونیـلوب هر برینه بغایت لطیف وخفیف البسه کیدرلمش ایدی. البسه نك لطافتیله برابر رقتی بر صورتده ایدی که نظاره قارشو ستر ایتدیکی وجودك جالب شهوات اوله جق صورتده وضعیت طبیعیه سی سراپا مشهود ایدی. شو بنات وغلمانك اغاجلر ارالرنده، چمنستانده، قصرده کزوب عرض نمایش ایدیشلری قسماً جنتده کی حوریلره، قسماً دخی غلمانه نظیره ایدی.

فداویه طاقمی تعلیم وفساد عقیده ایله وجدانلری تسمیم اولندقده رئیسه ومذهبلرینه مربوطیتلرینی تشـدید وتأیید ایچون حضورینه چقاریلور وحضورده تلطیف اولندیغی صره ده اکلایه میه جغی بر تقریب ایله کندوسنه اسرار ایچیریلوب نقلنه واقف اوله میه جغی درجه ده بیهوش وشوحال ایله اوباغچه یه نقل ایدلدکدنصـکره بعض اجزا استعمالیله حالت صحـوه کتیریلور ایدی. فدایی کویا رئیسـك حضورنده تأثیر قدسی یه تصادفله عالم

استغراقه واوعالمدن جنته كتمش اولـديغنى خيال ايدر ايدى. شوساخته جنـت ايچنده‌كى تزيينات ومنصوعاتى وقصرلك مشتمـلاتيله ايچلرنده دلفريبـانه خرامان اولان غلمان وبناتى، قزلرك اوغلانلرك اصوات حسنه ايله نغمات روح افزالرينى كوروب ايشتدكجه كندوسنى شاشروب عالم بشريتى غائب ايده‌جك درجه‌ده حيرته اسيراولور وبوتماشاى غرابت احتوادن صكره ينه حالت بيهوشى‌يه اعاده ايله رئيسك حضورينه كتيريلوب حالت مذكوره ازاله ايديلور ايدى.

فدايلرك هربريسى رئيسك حضورينه وحالت صحوه اعاده‌دن صكره توجه روحانيدن متولد برتأثير قدسى ايله جنتى، حورى، غلمانى كوروب عالم بشريته عودت ايتمش اولديغنى اعتقـاد ايدر وبونلردن بريسى فدايلكه سوق اولنه‌جغى وقت رئيسك حضورينه جلب ايله كندوسنه رئيس طرفندن «جنته كتمك استيورميسك» ديلدكده «اوت» جوابى آلندقدن صكره «هايدى كيت فلانى اولدرده جنته ليـاقت كسـب ايت» ديو امر ويريلور ايدى. وفدايى كمال انشراح وممنونيتـله كيـدر وهيچ خـوف وملاحظه‌يه مصادف اولقسزين اوايشى كورر ايدى. فدايى تهلكه‌دن قورتيلور ايسـه ارتق جنتلك

اولدی اعتقادنده ثبات وقورتیله‌مز ایسه مقتولاً وفات ایدوب سائر ارقداشلرینك هربریسی فدائیلك یولنده مقتول اولانه غبطه ایدر ایدی .

ابن الصباح الموت قلعه‌سنده یرلشدكدن صكره دها متعدد قلعه‌لر استیلا ایلدی . طبس، خور، خوسف، زوزن، قاین، تون، خالنجان، اردهن، كردكوه قلعه‌لری انلردن معدوددر .

طوغریدن طوغری‌یه استیلا ایلدیكی یرلرده‌كی دعاة وفداویه طاقلری كندوسنه نصل مطیع ایسه ممالك فرس وعراق، حلب، شام، دیار بكر، بلاد سائره‌ده‌كی اسماعیلیه طاقلرینده اویله مطیع ایدیلر . ممالك سائره‌ده بولنان اهل سنت بونلره پك باغض اولدقلرندن علیهلرنده طرف كوستریلان شدتكده ارقه‌سی كسلمیور ایدی . اصفهان شهرنده پك چوغی طوتیلوب صورت قبیحه‌ده اعدام اولندی . دیار بكرده بركون ایچنده سكز یوز قدر باطنی اولدرلمشدر . لكن اسماعیلیه طائفه‌سنك علی العموم اعتقاد فاسدلری كندولرنجه مقتضای دیانت اولدیغندن بوشدتلرك هیچ بریسندن قورقیورلر ایدی . فسادلری قولیرا كبی هرمملكته دخول وعقاید فاسده‌لری ارواح

خبيثه كبى سبكتمغزانه حلول ايتمكده دوام اوزره ايدى. عليهلرنده وقوعبولان محاربهلر ايسه پك چوقدر.

سلاطين طرفلرندن بالدفعات عسكر سوق ايديلهرك قلعهلرى تخريب ودردست ايديلانلر قتل ايدلدى. شدايد جاريهنك هيچ بريسى شوكتلرينك تزايدينه مانع اولهمدى. سلطان محمد بن ملكشاه (٥٠٠) تاريخنده بالذات عسكرله كيدرك ابن الصباح يدندهكى باطنيلرى اعدام وقلعه محافظى اولان احمد بن عبدالملكى قبض ايله بعد التشهير ميدان سياستده دريسنى يوزدردى. حريف تسليم روح ايدنجه يه قدر بركره اوف بيله ديمدى.

(٥٠٥) تاريخنده سلطان محمدك امريله امراسندن انوشتكين كليتلو عسكر الوب الموت قلعهسنى التى سنه محاصره ايلدى ايسهده ضبط ايدهمدى. انوشتكين محاصره يه دوام اوزره ايكن سلطان محمدك وفاتى خبرى كلمكله عسكر انوشتكينك امرينى دكلمكسزين طاغلدى (٥١١).

سلطان سنجر باطنيلرله پك چوق محاربهلر ايلدى. ابن الصباح بولديغى واسطه ايله نقود كثيره اعطا وسنجرك برجاريهسنى بالاغفال كيجه ياتديغى اوطهنك اورطهسنه برمجوهر خنجر ركز ايتدروب بونجه محافظلرى وارايكن شو خنجر نرهدن كلديكنى سنجر اوكرنهمدى. متعاقباً ابن.

الصباحـدن الدیغی مکتوبده « خنجر مادهسـندن عبرت الزمیسك ؟ سنك کوکسك او خنجرك صـاپلاندیغی یردن دها پکمیدر ؟ » دیو یازیلی اولدیغی کورمکله سنجر بونجه شجاعتله برابر پارمق دیشلیوب اوهام ایچنده قالدی.

ابن الصباح (٥١٨) تاریخنـده وفات ایدرك یرینه خلیفه‌سی (کیا بزرك) اوطورمشدر.

سلطان سنجر (٥٢٠) ده ابونصر نامسردارقوماندا-سـیله برمکمل اردو کوندروب اسمـاعیلیه قلعـه‌لرینك بعضیلرینی یيقدردی. کیابزرك (٥٢١) تاریخنده برفدایی واسطه‌سیله ابونصری اعدام ایتدرمشدر. بونك اوزرینه سلطان سنجر شـدت ارائه‌سـیله اون بیکدن زیاده باطنی اولدرتدی.

باطنیلرك سـوریه حوالیسنده دخی بربیوك جمعیتلری ظهور ایدوب خلقی اغفال واضلاله چالشدیلر. التی بیك نفر باطنی ده شام حوالیسنده تلف ایدلمشدر.

(٥٢٣) سـنه سـنده کیابزرك فوت اولوب وصیتی موجبنجه اوغلی (کیا محمد) یرینه کچدی.

بوده سلفلری کبی فاسد الاعتقاد ومضر للعباد اولمغله هردرلو فنالغی ارتکاب ایده‌یور ایدی. (٥٤٩) ده یدی بیك قدر عسکر ترتیب ایله خراسان اوزرینه سوق ایتدی.

خراسان حكومتی ایسه غز طائفه‌سیله محاربه ایتمکده ایدی. غزلر حكومتك و بلاد اسلامك بر طرفدن باشنه بلا اولمشیكن بر طرفدنده بونلر اضراره دوام ایلدیلر. خراسان اهالیسی بالاتفاق باطنیلرك اوزرلرینه یوریوب اكثرینی اولدردیلر.

(٥٥٧) ده كیا محمد وفات ایدوب یرینه اوغلی (خواند حسن) اوطوردی.

خواند حسن اسلافندن زیاده فاسد الاعتقاد ایدی. كندوسنی باطنیلر ایچنده (امام بالحق) عنوانیله یاد ایتدردی محرماتك جمله‌سی مباح اولدیغنی اعلان ایتمشدر. «برادمك قلبی جناب حقه مربوط اولدقدنصكره هرنه كناه ایشلر ایسه ایشلسون معذب اولمز» دیر ایدی. رمضانك اون یدنجی كونی بر جمعیت تشكیل ایله منبره چیقوب عقیدهٔ مذكوره‌یی بر خطبه ایله اعلان ایتدكدنصكره منبردن اینمسیله برابر شرب خمر واكل طعام ایلدی. یاننده مجتمع اشقیانك هپسی كندوسنه اتباع ایتدیلر. واول كونه (عید قیام) دیو آد قودیلر. بونلر علویلك دعوی ایدركن حضرت علینك یوم شهادتی اولان رمضانك اون یدنجی كونی بیرام اتخاذ ایتملری خباثت وجهالتلرینه دلیلدر.

خواند حسن (٥٦٠) ده قزوین قربنده برقلعه انشا سیله قزوینی محاصره ایلدی ایسه‌ده ضبط ایده‌میوب كیرویه

چكلمش و (٥٦١) ده بنی دابویه دن حسن نامنده بر شخصك سوء قصدیله مقتول اولمشدر ۰

بوندنصکره یرینه اوغلی (خواند محمد) اوطوروب باباسنك قاتلنی دردست واولاد وعیالیله برابر اعدام ایتدردی ۰ شو ظالم بلاد اسلامه خیلی صارقندیلقلرده بولنوب نیجه مسلمانی وائمه وفقهادن چوق نامدارانی شهید ایتمشدر ۰

(٦٠٧) ده فوت اولوب یرینه اوغلی (خواند جلال الدین) قائم اولدی ۰ شوذات صحیح الاعتقاد ومتدین اولدیغندن اسلافنك مسلکرینی تقبیح واصلاح عقایده اعتنا ایلمشدر ۰ بناءً علیه جانب خلافتدن حکومتی بالتصدیق یدینه منشور اعطا وحقنده حرمت اولنمسی ایچون ملوك متجاوره یه اوامر نشر اولندی ۰

مشارالیه بشقه محللردن جلب فقها وکتبخانه لرنده موجود کتب فاسده یی بالتفریق احراق وامحا ایدرك خلقی اهل سنت مذهبنه دعوتله الحادده اصرار ایدنلری قتل ایلدی ۰

تاتارلرك عراق عجمه ورودلرنده خواند جلال الدین الموت حکمداری ایدی ۰ ممالکنی ضرردن وقایةً جنکیز خانه اطاعت ایتمشدر ۰

خواند جلال الدين (٦١٨) ده وفات ايدوب يرينه اوغلى (خواند علاءالدين) اوطوردى .

خواند علاءالدين باباسنك مسلكنده كتميوب اجدادى كبى الحاده دوام وسوء سيرت و عقيده جه اجدادينى تجاوزله هردرلو فسادى ارتكاب ايدى ويردى . بالاخره عقلنه خفت كتيروب (٦٥٣) ده يتاغنده اويور ايكن اوغلى خاور شاه كندوسنى اعدام ايله يرينه كچدى ايسه ده هلاكونك عراق عجمه ورودنده كندى وزيرى بولنان نصير طوسى واسطه سيله هلاكويه دخالت ايلمش اولديغى حالده هلاكو خاور شاهى منكو قاآنك يانينه كوندرمكله ماوراء النهره وصولنده منكو قاآنك امريله اعدام اولنوب سلسله و حكومتلرى منقرض اولدى (٦٥٥) .

بوندنصكره هلاكو ملاحده بلادينى ضبط و قلعه لرينى تخريب ايتمشدر .

فهرست

صحيفه	
٢	جزيرۀ مابين النهرين دائره‌سنك قرون وسطى تاريخى
٢	جزيرۀ مذكوره جغرافياسنك تبدلات سياسيه‌سى
٧	جزيره قطعه‌سنك قرون وسطى خلاصۀ وقايع تاريخيه‌سى
١٤	بلاد جزيره‌دن دياربكرك قرون وسطى وقايع تاريخيه‌سى
١٥	دياربكرده آل الشيخ حكومتى
٢١	آل الشيخ حكومتنك انقراضندن بنى مروان حكومتنك تشكلنه قدر دياربكر وقايعى
٢٣	دياربكرده بنى مروان الكردى حكومتى
٥١	دياربكرك بقيۀ احوالى
٥٢	دياربكرده آل ينال حكومتى
٦٠	حسنكيف و دياربكر وماردينده حكومت ايدن ارتقيه دولتى
٦٩	دياربكرده ملوك ايوبيه حكومتى

صحیفه

٧٠ بنی هلاکو زماننده دیاربکر وقوعاتی
٧٤ بلاد جزیره‌دن ماردینك وقایع تاریخچه‌سی
٧٧ ماردینده دولت ارتقیه‌نك ایلغازی‌یه شعبه‌سی
٩٩ بلاد جزیره‌دن موصلك قرون وسطی وقایع تاریخچه‌سی
١٠٠ بدایت فتحدن بنی حمدان حکومتنه قدر موصل والیلری
١١٨ موصلده بنی حمدان حکومتی
١٤٠ موصلده بنی مسیب حکومتی
١٥٥ موصل بقیهٔ وقایعی
١٦٠ موصلده اتابکان حکومتی
١٧٣ اتابکاندن صکره موصل وقایعی
١٧٥ بلاد جزیره‌دن جزیرهٔ ابن عمر وسنجارده حکومت ایدن اتابکان
١٧٩ جزیرهٔ مابین النهرین بلادندن اورفه‌نك وقایع تاریخچه‌سی
١٩١ جزیرهٔ مابین النهرین مربوطاتندن خرپوتك خلاصهٔ تاریخچه‌سی

صحیفه

۱۹۳ جزیرهٔ مابین النهرین بلادنده حکمفرما اولان ملوك ایوبیه

۲۰۱ فرس (ایران) ممالکی بلادینك قرون وسطی وقایع تاریخیه‌سی

۲۰۱ خراسان مملکتی وقایع تاریخیه‌سی

۲۰۳ خراسان ولاة وعمالی

۲۰۶ خراسانده ال طاهر حکومتی

۲۱۲ خراسانده بنی صفار حکومتی

۲۲۵ خراسانده بنی سامان حکومتی

۲۳۶ خراسانده بنی سبکتکین اداره‌سی

۲۳۹ سلجوقیلر وخراسانده سلجوقیه حکومتی

۲۶۱ خراسانده خوارزمشاهیلرك وتاتارلرك اداره‌سی

۲۶۸ خوزستان ولرستان جغرافیه‌سیله وقایع تاریخیه‌سی

۲۹۲ لرستان تاریخی

۲۹۲ لرستان کبیرده بنی فضلویه حکومتی وقایع تاریخیه‌سی

۲۹۶ لرستان صغیرده بنی خورشید حکومتنك وقایع تاریخیه‌سی

صحیفه

٣٠٢ بلاد فرسدن عراق عجم مملکتی جغرافیاسیله وقایع تاریخیه‌سی

٣٠٦ عراق عجم بلادندن اصفهان تاریخی

٣٠٩ اصفهانده بنی بویه حکومتی

٣١١ اصفهانده بنی کاکویه حکومتی

٣١٢ اصفهان و عراق عجمده سلجوقیه دولتی

٣٣٠ اسماعیلیه حکومتنك وقایع تاریخیه‌سی

« خطا وصواب جدولی »

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١١٤	١١	سلیمان بن یحیی	یحیی بن سلیمان
٢٢١	١١	سجساندە	سجستاندە
٢٢٧	١٩	بنی ماسان	بنی سامان
٢٤٣	٣	طاغدی	طاغتدی
٢٥٣	٦	کوتوریلەرلە	کوتوریلەرلك
٢٥٩	١٣	اتلشیدی	ایتمشیدی
٢٦٤	١٦	ارزلرینە	اوزرلرینە
٢٦٥	١٠	دارنجەیە	وارنجەیە

حرف و نقطەجە بالبداهە معلوم اولان خطالر جدولە قونلمدی ٠

مرآة العبر

﴿ مفصل تاريخ عمومی ﴾

مؤلفی

دیاربکرلی سعید پاشا

طقوزنجی جلد

صاحب و ناشری

عصر کتبخانه‌سی صاحبی کرقور

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع ونشر اولنمشدر

استانبول

(قصبار) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۶

دردنجی مبحث

(طبرستان جغرافیاسیله وقایع تاریخیه‌سی بیاننده‌در)

(جغرافیا)

تقویم البلدانده طبرستان مملکتنه (مازندران) دینلور دیو محرردر . شو مملکتک جبالی میشه‌زار اولوب بر جمعیت عسکریه اورایی اردوگاه اتخاذ وتبرلرله میشه اغاجلرینی قطع ایتمکله فرسلرجه (تبرستان) نامیله مشتهر اولدی . صکره عربلر تعریب ایدرك (طبرستان) دیدیلر . صعب طاغلری حاویدر .

اشکانیان دولتنك مؤسس ارشکك طبرستانده ظهور ایلدیکی کتاب اولده بیان اولندی . مملکت مذکوره‌یه اسکی یونانیلر (پارثیا) دیرلر ایدی .

شو مملکت شرقاً خوارزم ، جنوباً خراسان ، شمالاً بحر شروان ، غرباً دیلم وکیلان بلادیله محدود اولوب اهل اسلام فتحندن صکره بریسی قومس ، دیکری مازندرانناملریله ایکی دائره‌یه تقسیم اولندی .

قومس خراسان ایله عراق عجم اراسنده واقعدر . بلاد مشهوره‌سی دامغان ، سمنان ، بسطام شهرلریدر .

مازندران قسمنك بلاد مشهوره‌سی جرجان ، استراباد ، ساریه ، آمل ، بلده‌لریدر .

نهر جرجان نامیله معروف اولان نهر مازندران طاغلر-
ندن چقوب یکی شهردره سندن میدان سلطانه وجرجانه
اوغرار . ممرنده‌کی مزرعه‌لری سقی ایله اقه‌رق جرجانك
اسکله‌سی اولان ابسکون نام قصبه اوکنده بحرخزره
دوکیلور .

(طبرستانك وقایع تاریخیه‌سی)

فتح اسلامدن مقدم طبرستان حوالیسی ساسانیان
دولتی ممالکندن معدود اولوب نوشروانك زمان حکومتنده
برادری کیوسك مقاطعه‌سی ایدی . ارالرنده نمایان اولان
اختلاف اوزرینه کیوس نوشروانك سوق ایلدیکی عسکره
مغلوب ومقتول اولمغله حوالیٔ مرقومه دولت مشار-
الیهانك مرزبانلری طرفلرندن اداره اولندی . کیوسك
حفیدی باوند هرمز بن نوشروانك خدمتنده اولدیغی
حالده حکومت علیهنه قیام ایدن بهرام چوبین ایله محاربه‌ده
بسالت کوستردیکندن هرمز طرفندن عراق واذربیجان
ولایتلری والیلکی باوند عهده‌سنه توجیه ایدلدی .

هجرتك (٩) نجی سنه سی ساسانیان تختنه جلوس
ایدن اذرمیدختك دائرهٔ امر ونهینده بولنمغی باوندخوش
کورمدیکی جهتله طبرستان اتشکده‌لرندن بریسنه
چکیلوب اوراده انزوایی اختیار ایتمش ودولت مشار

اليهانك اواخر حكومتنده صول نامنده بريسى طبرستان حكومتنه تعيين ايدلمشيدى .

حضرت عمر رضى الله عنه افندمزك زمان خلافتنده وهجرتك (١٨) نجى سنه سنده سويد بن مقرن طبرستانك استيلاسنه مأمور بيورلدى . سويد جزيهٔ معينه ايله صلحاً طبرستانى فتح ايتمكله حكومتى اهالى جانبندن منتخب واصبهبد عنوانيله معنون بر حكمدارك يد ادارەسنده قالمش اولديغى حالده سنه بسنه جزيهٔ معينه‌لرى خزينهٔ بيت الماله كوندريلور ايدى .

(٣٠) سنهٔ هجريه‌سنده جزيه‌نك اداسنده مخالفت كوستريلر حضرت عثمانك امريله سعيد بن العاص حضرتلرى عسكرله طبرستانه عزيمت ايلدى . حضرت حسن وحسين وابن عباس، ابن عمر، عبدالله بن عمرو بن العاص، حذيفة بن اليمان، ابن الزبير وسائر بعض اصحاب كرام رضى الله عنهم شو عسكرله برابر ايديلر .

سعيد عسكرله بلاد طبرستاندن قومسه واصل اولدقده اهالى صلحاً قبول اطاعت ايلدى . سعيدك امريله حذيفه نهاوندى استيلا ايتدكدنصكره بلاد طبرستاندن طميسه‌يه عزيمت وجرجانك تضييقنه مباشرت ايلدكده وقوعبولان محاربهٔ شديده‌ده اهالى مغلوباً دامن استيمانه صارلمقله

جزیهٔ معینه ایله بالمصالحه مدینهٔ مذکوره فتح اولندی (٣٠).

بوندنصکره سنه بسنه جزیهٔ مقطوعه‌لری بیت المال مسلمینه ادا اولنمق شرطیله دائرهٔ اطاعته داخل اولمغله اهالیجه انتخاب اولنان حکمدار جانبندن (٤٥) سنه سنه قدر حوالیٔ مذکوره اداره اولنوب سنهٔ مزبوره‌ده طبرستانده باوندیه حکومتنك برنجی طبقه‌سی تشکل ایلدی.

(طبرستانده باوندیه حکومتنك برنجی)
(طبقه‌سنك وقایع تاریخیه‌سی)
(٤٥ - ٤١٩)

باوندیه حکومتنك برنجی طبقه‌سنی کیوسك حفیدی مشارالیه باوندبن شابور تشکیل ایلدی. ذکر اولندیغی اوزره طبرستان اتشکده سنده منزوی ایکن اهالی تجمعله کندوسنی حکمدار انتخاب ایتدیلر (٤٥).

شو حکومته منسوب حکمدارلرك هر بریسی اصبهبد عنوانیله مشتهردر.

باوند انصاف وحسن سیرتله متصف ایدی. حرکت عادلانه ایله اونبش سنه مدت ادارهٔ حکومت ایتدکدن صکره لاوش نامنده برشخص ظهور ایدرك شابور قصبه‌سنده کندوسنی قتل وحکومتی ضبط ایدی ویردی (٦٠).

لاوش حکومتی استیلا ایتدیکی صره‌ده باوندك نسلنیده امحا ایتمك استدی ایسه‌ده بعض خیرخواهان باوندك صغیر اوغلی سرخابی اخفا ایلدیکندن اله کتیره‌مدی. لاوش سکز سنه مدت حکومتی یداستبدادیله اداره ایتدکدن صکره اعیان واکابر مملکت بالاتفاق سرخابی حکومتده اقامه ولاوشی ازاله ایلدیلر (٦٨).

اصبهبد سرخاب اوتوز سنه مدت باونديه حکمدارلغنده دوام ایتمشدر. یزیدبن المهلبك طبرستان غزاسی بونك اواخر حکومتنده‌در.

بالاده بیان اولندیغی اوزره حضرت عثمان رضی الله عنه افندمزك خلافتلری زماننده سعیدبن العاص رضی الله عنه عسکرله جرجان حوالیسنه کتدکده اهالی جزیه ویرمك شرطیله مصالحه‌یی قبول ایلدیکندن سعید ایلرو یوریمیوب عودت ایتمش واندن صکره طبرستانه عسکر سوق اولنمامش ایدی. حجاجك عراق امارتنده قتیبه بن مسلم خراسان والیسی ایکن طبرستانك فتحنی حجاجدن استیذان ایلدی ایسه‌ده مازندران طاغلرینك صعوبتی جهتیله حجاج رخصت ویرمدی. سلیمان بن عبدالملك حکومتی اثناسنده خراسان والیسی بولنان یزیدبن المهلب طبرستانك فتحنه مأموراً یوزبیك قدر عسکرله جرجان حوالیسنه طوغری خراساندن

حرکت ایلدی. او تاریخده جرجان شهری موجود دکل ایدی. جرجان نامی کوهستاندن عبارت اولان حوالیٔ مذکوره‌نك اسمی ایدی که عربلر کوهستان لفظنی تعریب ایله قهستان دیدیلر. جبال مذکوره خلقنك هر بر عائله‌سی طاغلر واورمانلر ارالرنده بر قلعه اتخاذ ایتمش وشو قلعه‌ده بارنمقده بولنمش ایدی. قهستان فتح اولندقدن صکره جرجان شهرینی یزید بن المهلب بنا ایلدی.

یزید عسکرله کیدرك قهستانی محاصره ایتدی. قهستان حوالیسنده‌کی اهالی شدتلی محاربه‌لرده بولندیلر. بالاخره یزید غلبه ایتمکله قهستان صلحاً تسخیر اولندی. وعبدالله بن معمر الیشکری ساسان وقهستان ولایتی والیلکنه بالتعیین درتبیك اتلو ایله مقدمة الجیش اولمق اوزره ایلرویه کوندرلدی. عبدالله جرجانك اشاغی طرفلرنده طبرستانه طوغری توجهله بلاد طبرستانه داخل اولدقده اصبهبد قان دوکلمکسزین مصالحه‌یه رغبت کوستردی ایسه‌ده یزید موافقت کوسترمیوب بر طرفدن قرنداشی عیینه‌یی ودیکر طرفدن اوغلی خالدی سوق ایله برابر عساکر مرقومه برلشدکده عیینه جانبندن عمومنه ریاست اولنمسی امرینی ویردی.

شو حرکت اصبهبد سرخابك مسموعی اولدقده جیلان

ودیالمه اهالیسندن بالاستمداد جلب ایلدیکی عسکرله کندی قوتنی برلشدروب مدافعهٔ شدیده‌یه باشلادی ایسه‌ده بوزیلوب عسکریله برابر طاغه چکلدی. اسلام عسکری تعقیب ایله طاغه چقدقده مغلوب ومنهزم اولدیلر. شو انهزامی متعاقب اصبهبدك وبردیکی امراوزرینه جرجان حوالیسنده‌کی مرزبانی فیروز اسلام عسکرینه ذخیره نقل اولنه‌جق یوللری سدایله تضییقاته دوام ومحاربه‌یه‌ده اقدام ایلدیکندن عبدالله بن معمر الیشکری ایله رفاقتنده‌کی عسکردن برنفر بیله قورتله‌مقسزین جمله‌سی اهل طبرستانه قارشو مقتول اولمشلردر. عساکر اسلامك بقیه‌سی ایسه ذخیره‌نك عدم ورودندن ودشمنك تجاوزاتندن مشکلات عظیمه ایچنده قالدیلر.

شو حادثه قهستانده یزیدك مسموعی اولدقده تأسف وحیان نبطیدن استعانه ایلدی. حیان اصبهبدك یانته کیدرك اظهار مودت ویزیدك عساکر موجوده‌سی کاملاً محو اولسه بیله خلافتك طبرستانی امحا ایتمکدن عجزی اولمدیغنی وحسن صورتله مصالحه‌نك خیرلو اولدیغنی اصبهبده تفهیم ایتدی. اصبهبد صلحه روی رضا کوستروب یدی یوزبیك درهم نقود وسائر اشیای متنوعه یزیده اعطا اولنمق شرطیله مصالحه منعقد اولدی. لکن بو یولده اهل

اسلامك مصادف اولدیغی مصائب عظیمه یزیده داغ درون اچدیغندن متعاقباً اصبهبد جانبندن وقوعبولان نقص عهد اوزرینه یزید هردرلو لوازم حربیه‌یی اکمال وبتکرار طبرستانی محاصره ایلدی . محاصره یدی ای ممتداولوب مخالفلر قلعه اتخاذ ایتمش اولدقلری جبل شاهقده تحصن وهرکون حربه دوام ایده یورلر ایدی . یزید دشمنك تحصنگاهنه دخوله یول بوله‌میور ایدی . مؤخراً تصادف اولنان بردلیلك دلالتیله یزیدك اوغلی خالد وجهم بن زحر براز عسکرله تحصنگاهه دخول ویزید عساکر سائره ایله انلری تعقیب ایتمکله غلبهٔ عظیمه‌یه مظهر اولدیلر . شو محاربه‌ده طبرستان اهالیسندن قرق بیك قدر آدم تلف اولمش وغنائمك مقداری قابل تعداد اوله‌جق درجه‌یی گچمشدر .

یزید بن المهلب اوحوالی‌یی برباد ایتدکدن صکره جرجانه چکیلوب اوغلی خالدی . جرجانه عامل تعیین ایتدی . وطبرستان حکمداری اصبهبد سرخاب مقهوراً وفات ایلدی (۹۸) .

سرخابك وفاتندن صکره اوغلی اصبهبد مهردان یرینه اوطوردی . جرجان وقهستان حوالیسی غلبهٔ مذکوره‌دن

صكره خراسانه مربوطاً عامللرله اداره اولنمش ومازندران طاغلری باونديه حكومتنك يدنده قالمشدر .

ابو مسلم خراسانی جانبندن دعوت عباسيه نك ترويج واشاعه سی اثناسنده و (١٣١) تاريخنده امرادن قحطبه جرجان حواليسنك وقحطبه نك اوغلی حسن بلاد طبرستاندن سمنانك تسخيرينه مأمور اولوب دولت امويه نك اوحواليده بولنان مأمورلرينه غلبه دن صكره ابو مسلم طبرستانك فتحنه قيام ايلدی . بناءً عليه اصبهبد مهردان سنوی خراج معين اعطا ايتمك اوزره قبول اطاعت ايتمشدر .

(١٤١) سنه سنده اصبهبد مهردانك منصور خليفه يه مخالفت كوسترمه سی جهتيله يدنده بولنان بلادك فتحنه قيام اولنه رق امرادن خازم بن خزيمه وابو الخصيب عسكرله سوق اولندی . اصبهبد ايله دنباوند حكمداری مصمغان بالاتفاق مدافعه ايلديلر . محاربه خيلی وقت امتداد ايلدی . خازم محاربه يه دوام ايدرك اصبهبد ضايعات كليه يه مصادف اولديغندن امان طلب ايتمكله قلعه ودروننده موجود اموال واشيا خازمه تسليم اولندقدن صكره اصبهبد ديلم بلادندن جيلانه عزيمت واورادہ مقهوراً وفات ايتمشدر . (١٤٢)

مهردانك وفاتندن صكره اوغلی اصبهبد سرخاب طبرستان حكومتنی ضبط ايلدی . برسنه قدر باباسنك عقد

ایتمش اولدیغی مصالحه‌یه رعایت ایلمش ایسه‌ده مؤخراً نقض عهد ایله برابر مملکتنده بولنان اهل اسلامی قتل ایلدیکی منصور خلیفه‌نك مسموعی اولدقده امرادن ابو الخصیب و خازم بن خزیمه ایله روح بن حاتمی عسکرله طبرستانه سوق ایدرك مشار الیهم عزیمت واصبهبدك قلعه‌سنی محاصره ایلدیلر. ابوالخصیبك اتخاد ایلدیکی بعض تدابیر اصبهبدی اغفال ایتمکله خازم وروح شو تدبیردن استفاده وقلعه‌یه دخول ایتدکدنصکره قلعه درونده بولنانلری اعدام ایلدکلری صره‌ده اصبهبد سرخاب یاننده تهیه ایتمش اولدیغی شربت مسمومی ایچه‌رك فوت اولدی (۱۴۳).

سرخابك وفاتندن وعساکر عباسیه قلعه‌یی یغما ایتدکدن صکره کیرویه چکلدیلر. سرخابك اوغلی اصبهبد شروین باباسنك مقامنه اوطوردی. واوتوز سنه مدت طبرستان جبالنده حکومت ایدرك (۱۷۳)ده وفات ایلدی.

شروینك وفاتندن صکره اوغلی اصبهبد شهریار جبال طبرستانه حکمدار اولمشدر.

(۲۰۱) سنه‌سنده عبدالله بن خرداد بلاد طبرستانه دخول ایله جبالی فتح ایلدی. شهریار (۲۱۰) سنه‌سنده فوت اولوب اوغلی شابور مسند حکومته اوطوردی

ایسه‌ده مازیار بن قارن بالمحاربه شابوری قتل وحکومتی ضبط ایتدی.

(٢٢٤) تاریخنده طبرستان خراجنك خراسان والیسی عبدالله بن طاهره کوندرلمسی جانب خلافتدن امر اولنمش ومازیار ایله عبدالله اراسنده اختلاف اولدیغندن مازیار خراجی طوغریدن طوغری‌یه بغداده کوندره‌جکی وعبدالله‌ی طانیمیه‌جغی جوابنی ویرمش ایدی.

بوماده اوزرینه عبدالله ایله مازیار اراسنده‌کی خصومت کسب اشتداد ایلدیکی اثناده بابك خرمینك استیصالنه مأمور امراء اتراکدن افشینك مأموریتنجه حصول موفقیتندنصکره خراسان ولایتی امیدینه طوتلمسی جهتیله مازیار ایله بینلرنده‌کی مدته استناداً مازیاری عبدالله علیهنده ثباته تشویق ایلدی. ومازیارك مخالفتده اصراری اوزرینه جانب خلافتدن اصرارینه امرویر. لدی. افشین کندوسنك خلیفه عندنده وقع وحیثیتندن ناشی بالاخره عبداللهك ازالهسنه موفق اوله‌جغنی ومقامته دوامنی خارل‌خارل مازیاره توصیه واشعارایده. یور ایدی.

مازیار قوتنی تزیید ومواقع لازمه‌یی ترصین وتشیید ایلدی. ابن طاهر حیان بن جبله ریاستیله قومسه‌درتبك

قدر عسکر سوق ایلمسنی متعاقب جانب خلافتدن بعض امرا مازیار علیهنده حرکته مأمور اولدی. عبدالله بن طاهرك قائدی حیان عسکرله طمیس ناحیه سنه واردقدن صکره مازیارك قائدلرندن قرنداشی اوغلی قارن بن شهر یاری اله المـق صـورتنه لزوم کوردی. جریان ایدن مخابره اوزرینه طبرستان حوالیسی وساریه شهری جرجان حدودینه قدر کندوسنه توجیه ایدلمسی وعداولنورایسه تکلیفه موافقت ایده جکی قارن طرفندن حیانه انها وحیان جانبندن عبدالله بن طاهره اشعاراولندی. عبدالله قارنك مطلوبنه موافقتله شـو مخابره ده غفلتی موجب اوله جق یکلشـلق وقوعبولمامسـنه دقت ایدلمسنی جواباً حیانه بیلدردی. کیفیت قارنه بعدالتبلیغ قارن مازیارك اوحوالیده بولنان قوماندانلرینه برضیافت کشـیده وموقع ضیافته ورودلرنده بغتةً سلاحلرینی الدروب هپسنی مقیداً حیانك یاننه ارسال ایلدی.

شوخبر مازیاره بالغ اولدقده کمال تأسفله برابر محافظهٔ ملکی اسـبابنی التزام وتدارکات لازمه یه دوام ایلدیکی صره ده حیان بلاد طبرسـتاندن جبل شروینـه دخول ومدینهٔ سـاریه جوارینه نزول ایدی ویردی. مازیارك اوراده بولنان قرنداشی قوهیار دامن استیمانه صاریلوب

طبرستان حكومتنك كندوسنه توجيهى وعد اولنور ايسه مازيارى قبض وتسليم ايده‌جكنى حيانه بيلدردى.
حيان شو صورته‌روى موافقت كوستردكدنصكره قوهيار برادرى عليهنده حركته باشلايه‌جغنى متعاقب كيفيته كسب وقوف ايدن بعض اصحابى شو مخابره طوغريدن طوغرى‌يه عبدالله بن طاهرله جريان ايتمامسنه نظراً بوندن حسن نتيجه مأمول اولميه‌جغنى قوهياره افاده ايلديلر. بناءً عليه قوهيار تعلل ومعذرتله حيانى اويالامق استمش اولديغى حالده حيان ايشى اكلايوب قوهٔ جبريه استصحاب وكور جبالنه طوغرى حركت ايلدكدن صكره وفاتى وقوع بولمش ويرينه عبدالله بن طاهر طرفندن عميسى محمد بن الحسين تعيين وارسال اولنمشدر.

محمد بن الحسين خرد اباده بعد الوصول قوهيار جانبندن محمد بن موسى واحمد بن صقريانه كله‌رك مأموريتندن طولايى بيان ممنونيت وشكران ومحمد بن الحسين طرفندن قوهيارك هر بر مسئولنه موافقت ايديله‌جكى بيان اولندقدن صكره قوهيار جبلده مضايقهٔ عظيمه‌يه طوتلمش اولان قرنداشى مازيارك يانته كيدرك محمد بن حسيندن كنديسى ايچون امان الديغنى بالافاده مازيارى عبدالله بن طاهرك يانته كوتوردى. وقوهيارك درونده ايسه ذاتاً مازياره

حقد وخصومت مضمر اولدیغندن عبداللهه بعد التسلیم افشین ایله سبقت ایدن مخابره‌لرنیده تبلیغ ایلدی. عبدالله شومخابره‌نك حقیقتنی اعتراف واوراقنی اعطا ایدر ایسه کندوسنی ینه ملکنه اعاده ایده‌جکنی مازیاره افاده ایتدکده مازیار اعتراف واوراقی اعطا ایتمکله عبدالله مازیاری اوراق ایله برابر معتصم خلیفه‌نك یانه کوندردی خلیفه مازیاری استنطاق ایلدکده مازیار اوراق مذکوره مندرجاتنی بعدالاعتراف صلباً اعدام ایدلمشدر (٢٢٥).

مازیاردنصکره طبرستان بلادی خراسان حکومتنده بولنان آل طاهرك اعمالندن معدود اولمق اوزره مازیارك برادر زاده‌سی قارن بن شهریاره توجبه اولندی. باونديه ملوك سابقه‌سی قارنه کلنجه‌یه قدر مجوسی ایدیلر. قارن شرف اسلام ایله مشرف اولمشدر.

قارن (٢٤٦) تاریخنده فوت اولوب یرینه قرنداشی رستم حکمدار اولدی.

(٢٥٠) سنه‌سنده طبرستانك برجهتنده علویلر ظهور ایدرك (٢٥٧) سنه‌سنده حکومت علویه‌نك غلبه‌سیله ال طاهرك طبرستانده بولنان عمالی طرد اولنمش و(٢٦٠) ده طبرستانی یعقوب الصفار ضبط ایتمش ایسه‌ده متعاقباً ینه حکومت علویه یدینه کچمش وصکره بشقه حکومتلرك

ایادیٔ ادارەلرینه منتقل اولمشدر . شو تصرفاته تعلق ایدن وقایع تاریخیـه اشـاغیده صرهسیله تفصیل ایدیلەجکدر .

تصرفات و تبدلات مذکوره جبال طبرستانده حکمفرما اولان باوندیه حکومتنك دوامنه مانع اولەمدی .

رستمك حکومتی (٢٧٨) تاریخنه قدر ممتد اولوب بعد وفاته یرینه سرخاب بن قارن اوطورمشدر .

(٣٠٢) سنه سنده بعض فسدەنك طبرستان جبالنده وقوعه کتیردکاری اختـلال جریان ایدرکن سرخاب وفات ایدرك اوغلی رستم بنی سـامان حکومتنك مظاهرتیله جبال طبرستان حکومتنی استحصال ایتمشیدی . (٣٣٧) سـنه سنده رسـتم فوت اولوب اوغلی شروین واوده (٣٧١) ده وفات ایدرك اوغلی اصبهبد شهریار طبرستانه حکمدار اولدی . شهریار (٣٩٠) تاریخنده وفات ایتمسیله برادری رستم جانشـینی اولمش وصکره برادر زادەسی دارا حکمدار اولوب (٣٩٧) تاریخنده دارانکده وفاتی وقوعبولمقـله اوغلی اصـبهبد شهریار مسـند حکومته اوطورمشدر . شهریارك حکومتی (٤١٦) سنه سنه قدر امتداد ایدرك اوتاریخده وفات واوغلی اصبهبد رسـتم مسند حکومته جلوس ایلدی .

(٤١٧) تاریخنده جوزجان متصرفی علی بن عمران اصفهان حاکمی علاءالدوله بن کاکویهك اطاعتندن چقوب علاءالدولەنك حرکات عسکریەیه تشبث ایلدیکی صرەده علی وسائر بعض امرا اصبهبد رستمه دخالتله جمع ایتدکاری عسکر اصبهبدك قوهٔ عسکریەسیله برلشدریلوب متفقاً اصفهانه طوغری حرکت ایلدیلر. علاءالدوله مدافعهٔ شدیده ایله هپسنی بوزوب امرادن اکثیردیکنی اعدام واصبهبدی طوتوب حبس ایلدی. اصبهبد (٤١٩) سنەسی شهر رجبنه قدر محبوس قالوب اوتاریخده وفات وعلاءالدوله طبرستان بلادینی استیلا ایتمکله باوندیه حکومتنك برنجی طبقەسی منقرض اولدی.

(طبرستانده علویه حکومتنك ظهورینه قدر جرجان)
(ومربوطاتنك وقایع تاریخیەسی)
(٢٥٧ — ٩٨)

بوقاروده ذکر اولندیغی اوزره جرجان حوالیسی وطبرستانك بلاد سائرەسی هجرتك (٤٥) نجی سنەسنده تشکل ایدن باوندیه حکومتنك یدنده ایکن جرجانی (٩٨) سنەسنده خراسان والیسی یزید بن المهلب عسکرله فتح ایدرك اوغلی خالدی اورایه عامل تعیین اولنمش واوتاریخه

قدر جرجان شهری موجود دکل ایکن شهر مذکوریده یزید بنا ایتدرمشدر

یزید خالددنصکره جهم بن زحرالجعفی بی جرجانه عامل تعیین ایتمشیکن (١٠٠) تاریخنده عمربن عبدالعزیز حضرتلری یزیدی خراساندن عزل ایله یرینه جراح بن عبدالله الحکمی نصب ایدوب متعاقباً عبدالرحمن بن نعیمی خراسانه والی وجراحی جرجانه عامل تعیین بیوردیلر.

(١٠٢) سنه سنده و یزیدبن عبدالملك خلافتی اثناسنده خراسان ولایتی والیلکنه تعیین قلنان سعید خدینه سلفنك عمالنی عزل واختلاس اموالدن طولایی مؤاخذه ایلدیکی اثناده عامل سابق جهم بن زحرك جرجاندن جلب ایله بو حماره بیندروب زقاقلرده محقراً طولاشدردقدنصکره اجرا ایلدیکی تعذیب ایچنده جهمك وفاتی، وقوعبولدی.

دولت عباسیه نك تشکلنه قدر جرجان و مربوطی اولان آمل وقومس وسمنان بلادی خراسانه تابع اولمق اوزره عمال ایله اداره ایتدریله رك (١٣٠) تاریخنده ابومسلم دعوت عباسیه یی ترویج ایدرکن دولت امویه نك عراقده امیری بولنان یزیدبن هبیره جانبندن نباته بن حنظله جرجانده عامل ایدی. ابومسلمك امراسندن قحطبه عسکریله جرجانه توجه ایلدی. نباته فارس حوالیسندن چکلدی. خراسان

والیسی نصربن سیار دخی عباسیلرك تضییقاتندن احترازاً
بلاد جرجاندن قومسه کتمش وایکیسی برلشه‌رك تدارك
ایلدکاری عسکرله جرجانه توجه ایلدکاری وقت قحطبه
جرجانه تقرب ایتمك اوزره بولنمشیدی. قحطبه اوغلی
حسنی مقدمة الجیشه رئیس تعیین ایدرك ایلرویه کوندردی
حسن جرجانه داخل اوله‌جغی اثناده نباته‌نك مقدمة ـ
الجیشی ذوئیب نام رئیس رفاقتنده‌کی عسکرله وقوعبولان
محاربه‌ده ذوئیب ایله عسکرندن یتمش نفر مقتول اولدی.
بونی متعاقب قحطبه دخی رفاقتنده‌کی عسکرله حسنه ملاقی
اولوب هرطرفده بربیوك اردو اولدیغی حالده بربرلرینه
قارشو کلدیلر. وقوعبولان محاربهٔ شدیده‌ده نباته مقتول
وعسکری منهزم اولدی. وجرجان ایله مربوطاتنی قحطبه
استیلا ایلدی. نباته‌نك مقتول وعسکرینك منهزم اولمسی
اطرافه شایع اولمسیله برابر جرجان اهالیسی بالاتفاق
خروجه حاضرلندقلری قحطبه‌نك مسموعی اولدقده عسکرله
هجوم ایدرك اوتوز بیك قدر اهالی مقتول اولمشدر.

دولت عباسیه‌نك تاریخ تشکلی اولان (١٣٢) سنه ـ
سنه قدر جرجان وملحقاتی ابومسلمك عمالی اداره‌لرنده
بولنوب صکره ابومسلم خراسانه والی تعیین وجرجان
وطبرستان بلادی ولایت مذکوره‌یه الحاق ایلدی.

(١٦٢) سنه سنده طبرستان وجرجان بلادی بشقه بشقه برر ولایت عداولنه‌رق طبرستانه سعید بن دعلج وجرجانه مهلهل بن صفوان' (١٦٣) ده طبرستانه عمرو بن العلا وجرجانه هشام بن سعید' (١٦٦) ده طبرستان وجرجان برلشدیریلوب والیلکنه یحیی الحرشی' (١٦٧) ده ینه بالتفریق طبرستانه عمرو بن العلا وجرجانه فراشه' (١٦٩) ده طبرستانه صالح بن شیخ عمیر وجرجانه موالیدن حجاج' (١٧٦) ده طبرستان وجر-جانه فضل بن یحیی' (١٨٠) ده عبدالله بن خازم' (١٨٤) ده مهرویه رازی' (١٨٥) ده عبدالله بن سعید الحرشی' (١٨٨) ده عبدالله بن مالك (١٩٦) ده اعمال متعدده داخلنده اولمق اوزره فضل بن سهل' (١٩٨) ده مأمونك قرنداشی مؤتمن' (٢٠١) ده عبدالله بن خردادبه' (٢٠٧) ده موسی بن حفص' (٢١٢) ده موسانك اوغلی والی تعیین اولنمشدر.

بوندنصكره جرجان وطبرستان خراسانده بولنان ال طاهرك اعمالنه ضم وعلاوه قلنوب ال طاهرك خراسان حكومتی منقرض اولنجه‌یه قدر شو اداره دوام ایلدی.

جرجان بلادی ال طاهر حكومتنك اداره‌سی زماننده عامللریله‌ اداره اولنمیده ایدی. (٢٥٠) سنه سنده علویلرك تجاوزاتنه مصادف اولمغه باشلایوب (٢٥٧) تاریخنده بلاد طبرستانی حسن بن زید العلوی استیلا ایتدی.

(طبرستان حوالیسنده علویه حكومتی وقایعیله)
(حوالئ مذكوره ده بنی سامان حكومتنك)
(صورت اداره‌سی)
(٢٥٠ - ٣٠١)

هجرت نبویه‌نك (٢٥٠) نجی سنه‌سنده كوفه‌ده ظهور ایدن یحیی بن عمیر علوینك حرباً وقوع شهادتیله سر مقطوعنك بغداده جلبی سائر علویلری توحیش ایلدیكندن هر بریسی بر طرفه طاغلدیغی اثناده علویلردن زید بن حسن بن علی بن ابی طالب اولادندن حسن بن زید بن محمد جرجانه عزیمت ایلدی. جرجان وسائر بلاد طبرستانك متبوعی بولنان خراسان ولایتنده‌كی ال طاهر حكومتنك طبرستان حوالیسنده‌كی عمالنك ارتكاب ایلدكلری مظالم ایسه اهالی‌یه نفرت ویرمش ایدی. اهالی جرجانده بولنان حسن بن زیدی جلب ایله داعی الی الحق دیو تلقیب وكندوسنه بیعت ایلدیلر (٢٥٠).

حسنك او حوالی‌یی استیلاسنی متعاقب خراسان والیسی محمد بن طاهرك طبرستانده عاملی بولنان سلیمان بن طاهر جانبندن نیابتله طبرستانده مقیم محمد بن اوس ایله عمال سائره او حوالیدن طرد اولندی. وسلیمان بن طاهر عسكرله مدافعه‌یه قیام ایلدی ایسه‌ده موفق اوله‌مدیغندن (٢٥٢)

سنه سنده بینلرنده وقوعبولان محاربه‌لردنصکره سلیمان مغلوب اولوب آمل شهری حسن بن زید جانبندن بالاستیلا دار الملك اتخاذ ایدلدی.

بوندنصکره طبرستانك هر طرفنه حسنك اشاعه ایلدیکی دعوتلره جهت بجهت اظهار روی اطاعت وباونديه حکمداری رستم دخی دائرهٔ اطاعته دخول ایله اوغللری محمد وجعفری حسنك یانـنه کوندروب عرض خدمت ایلدی. وحسن ایلرویه تجاوزله جرجانی دخی ید تسخیره الی ویردی.

کیفیت محمد بن طاهر طرفندن بغداده بیلدیرلدکده بغدادده بولنان امراء اتراکدن وصیف مستعین خلیفه جانبندن بو ایشه مأمور اولوب وصیف محمد بن طاهرك امرینه تابع اولمق اوزره اسماعیل بن فراشه قوماندا سیله بر قوهٔ عسکریه کوندردی حسن بن زید ایسه جرجانی ضبط ایلدکدنصکره ایلرولیوب ری شهرینیده استیلا ایتدی. بو صره‌ده ری شهرنده اولاد علیدن احمد بن عیسی دخی ظهور ایلدی ایسه ده باشنه طوپلانان جمعیت محمد بن طاهرك عسکرله هجومنه قارشو بوزیلوب قزوینه طوغری قاچدی (٢٥٣).

سنهٔ مذکوره‌ده محمد بن طاهرله حسن بن زید بیننده

محاربه وقوعبولوب حسن منهزماً دیلمه فرار ایله اوحوالی خلقنی دعوته باشلادی. دیلمده بولنان مجوسیلردن بك چوق اشخاص اسلامی قبول ایتمکله حسن بونلردن براردو تشکیل وکیدرك بتکرار طبرستانی تسخیر ایلدی. لکن اوصره‌ده طرف خلافتدن سوق اولنان مفلحك قوماندا. سنده‌کی عسکره مغلوب اولمغله ینه دیلم حوالیسنه چکلدی (۲۵۵).

مفلح عودت ایتدکدنصکره حسن عسکرله یوریوب آمل شهرینی و (۲۵۷) سنه‌سنده جرجان وسائر بلاد طبرستانی ضبط ایله برابر آل طاهرك طبرستانجه هردرلو علاقه‌لرینی امحا ایتمشدر.

(۲٦۰) ده یعقوب الصفار خلیفه‌دن الدیغی امر اوزرینه طبرستان بلادینه دخول وحصنه غلبه ایله بلاد مذکوره‌یی استیلا ایتدکده حسن دیلم حوالیسنه عزیمت ایلدی. یعقوب حسنی اله کتیرمك ایچون بیوك براردو ایله دیلمه طوغری حرکت ایلدیکی اثناده پك شدتلی یغمورلر یاغمغه باشلایوب معابر ومسالك سیللردن دریایه تحول ایتمش ویغمورلر ایسه قرق کون ارقه‌سی کسلمکسزین یاغوب یعقوبك عسکری دوچار پریشانی وسفالت اولمش ایدوکندن یعقوبك عسکری اثنای راهده تجاوز وعودت

بينده تردد و مشكلات طبيعيه ايله اوغراشر ايكن شو حالى فرصت عد ايدن ديلم اهاليسى يعقوبك اردوسنه بغتةً هجوم ايدرك يقه‌له دقلرينى اولدريلر. كرك سيللرك طغيانندن، كرك ديلميلرك تسلطلرندن يعقوبك اردوسى قرق بيك نفردن زياده ضايعاته اوغرادى. يعقوب بقيۀ عسكرى استصحاب ايله عودته مجبور اولدى. و حسن بن زيد فريح و فخور ايلروله‌يوب بتكرار طبرستانى استيلا ايدى ويردى (٢٦١).

(٢٦٥)ده خراسان حواليسنده خروج ايدن احمد بن عبدالله خجستانى كليتلو عسكرله طبرستان بلادينه صوقيلوب بلاد مذكوره‌يى استيلا ايتدكدن صكره يعقوب الصفار ايله حرب ايتمك ايچون خراسانه طوغرى كيتدكده حسن بن زيدينه طبرستانى ضبط ايتدى. خجستانى ايسه يعقوب ايله محاربه و غلبه‌دن صكره ينه طبرستانه هجوم ايلديكى صره‌ده حسن بن زيد اصحابندن حسن بن محمدى سارية شهرنده بالاقامه كندوسى ديلم طرفنه چكيلوب خجستانى بو دفعه ده طبرستان بلادينى دردست ايلدى ايسه‌ده يعقوبك قرنداشى عمرو بن الليثك خراسانده خجستانينك استيلا ايتمش اولديغى محللرى ضبط ايلديكى خبرينى المسى جهتيله خجستانى عمرو بن الليث ايله حرب ايتمك ايچون طبرستاندن چقدقده

ساریه شهرنده بولنان حسن بن محمد ، حسن بن زیدك وفاتنی اعلان وطبرستانی استیلایه قیام ایلدی. وحسن بن زید دیالمه عسکریله ساریه یه کیدرك حسن بن محمدی قبض ایله اعدام ایدی ویردی (٢٦٦).

حسن بن زید (٢٧٠) سنه سنده وفات ایدوب یرینه قرنداشی محمد بن زید قائم اولدی.

محمد تدارکات عسکریه سنی بالاکمال قزوین وزنجان وابهر شهرلرنیده استیلا ایلدیکندن خلیفه نك برادری موفق طرفندن اذکوتکین بلاد مذکوره یی محمدین زید یدندن اخذونزعه مأمور اولدی. ومحمد عسکرله مدافعه یه قیام ایلدی ایسه ده اذکوتکینه قارشو بوزیلوب جرجانه فرار ایلدی (٢٨٢).

خراسان حوالیسنده خروج ایلدیکی یوقارووده بیان اولنان احمد خجستانی مقدمجه مقتول اولدیغندن اصحابندن رافع بن هرثمه یرینه قائم اولمش ایدی. رافع (٢٥٧) سنه سنده عساکر کثیره ایله جرجان اوزرینه هجوم ایدرك محمد بن زید ایله محاربه وغلبه ایتمکله محمد بلاد طبرستانده استرآباد شهرینه چکلدی. ورافع بالتعقیب استرابادی محاصره ایلدی. محاصره ایکی سنه ممتد اولوب محصورین مضایقهٔ عظیمه یه طوتولدیلر. محمد برتقریب ایله بعض

اصحابنی بالاستصحاب استراباددن خروج وساریه شهرینه
فرار ایلدی . رافع خبر المسیله برابر تعقیب ایلدکده محمد جبال
طبرستان حکمداری اصبهبد رستمه التجا ایتمش ایدی . رافع
ایله محمد بیننده بوندن صکره ده خیلی وقت خصومت
امتداد ایدوب (٢٨١) سنه سنده رافعك خلیفه المعتضده
مخالفتی جهتیله جانب خلافتدن تنکیلنه تشبث اولنه جغنی
حس ایلدیکندن محمد بن زید ایله مصالحه یه مجبور
اولدی . وخصومتدن فراغتله طبرستانده محمدبن زید نامنه
خطبه اوقوتدی .

بوکیفیت عمرو بن لیثك مسموعی اولدقده رافعك اهانتله
متصف وحالنه اعتماد غیرجائز اولدیغنی محمده اشعار
وصحابتندن فراغت اولنمسنی اخطار ایتمسیله محمد رافعه
معاونتدن صرف نظر ایلدی . ورافع ابن لیث ایله محاربه ده
منهزم ومقتول اولدقده ابن لیث ارتق طبرستانه تعرضدن
واز کله رك کندوسی خراسانده ومحمد طبرستانده
قالدی (٢٨٢) .

(٢٨٨) ده عمرو بن لیث اسماعیل بن احمد سامانی یه
مغلوب وبعده مقتول اولدقده محمدبن زید خراسان بلادینی
استیلا طمعنه دوشه رك عسکرله آملدن حرکت وجرجانه
مواصلت ایلدی . اسماعیل سامانی ایسه دها مقدم

خراسانی استیلا ایتمش ایدی. النده‌کی بلاد ایله بالا کتفا تجاوزدن چکلمسنی محمد بن زیده یازدی ایسه‌ده محمد دکلمیوب ایلرویه یوریدی. اسمٰعیل سامانی طرفندن مأمور محمدبن هرون مدافعهٔ شدیده‌یه قیام وارلنده محاربه دوام ایدوب بالاخره محمدبن زید منهزم ومقتول واوغلی زید یداسارته موصول اولدی. وابن هرون طبرستان بلادینی استیلا ایلدی.

بوندن صکره محمد ابن زیدك اصحابی بالاتفاق مشارالیهك حفیدی مهدی حسن بن زیده بیعت ایلدیلر. حسن اتباعیله برابر طبرستانه صوقلدی ایسه‌ده ابن هرونك قوهٔ انضباطیه‌سنه قارشو هیچ بر طرفدن استظهاره نائل اوله‌میور وشوراده بوراده اختفا صورتیله کشت وکذار ایده‌یور ایدی.

(۲۸۹)ده ابن هرون طبرستان ولایتی والیلکندن عزل ایله حکومت سامانیه طرفندن یرینه ابو العباس نصب ایدیلەرك ابوالعباس طبرستانه واصل اولدقدن صکره حسنك اوحوالیده اولدیغنی ایشتمکله مشارالیهی بولدروب حقنده حرمت ورعایت کامله اظهار وحسن اعاشه‌سنی تأمین ایتمش وحسن حکومت ارزوسندن فراغتله مرفهاً عمر یچیرمشدر.

طبرستان بلادی اون اوچ سنه مدت بنی سامان حکومتی یدنده قالوب (۳۰۱) تاریخنده علویلردن حسن الاطروش طبرستاندن امل شهرنده برعلویه حکومتی تشکیل ایلدی.

(طبرستانده اطروشك تشکیل)
(ایلدیکی علویه حکومتی)
(۳۰۱ - ۳۱٦)

طبرستان والیسی محمدبن هرون بعض مرتبه عصیان کوستردیکی ایچون احمدبن اسماعیل سامانی محمدی عزل ویرینه ابوالعباس عبدالله بن محمدبن نوحی تعیین ایتمش وابوالعباس حسن اداره ایله اهالی یی خوشنودو علویلری لطف ورعایتله ممنون ایلمش ایدی. احمدبن اسماعیل مؤخراً ابوالعباسی عزل ایله یرینه تعیین ایلدیکی سلام سؤسیرت ومظالم ارتکابیله خلقی تنفیر وتوحیش ایلدی. ولایتده هیجان ظهوریله دیلملر سلام علیهنده قیام کوستردیلر. سلام حرباً دیلملری بوزدی ایسه ده علیهنده‌کی نفرت وحرکت عمومیه یی تسکین ایده‌مدی. احمدبن اسماعیل کندوسنی عزل ایله یرینه ابوالعباس عبداللهی طبرستان والیلکنه تعیین ایلدی. وابوالعباس حسن اداره ایله سکونت عمومیه یی اعاده یه موفق اولمسنی متعاقب عزل اولنه‌رق یرینه محمدبن صعلوك نصب ایدلدیکندن ابن

صعلوک سلفنک رسوم منصفانه‌سنی امحا و طبرستان و دیلم اهالیسنه علیهنده حرکته سببیت اعطا ایتدی.

حسین بن علی بن ابی طالب رضی الله عنهما اولادندن ناصر لقبیله ملقب حسن بن علی الاطروش محمد بن زیدک مقتولیتندن صکره دیلم حوالیسنه کیدرک اون اوچ سنه مدت او حوالیده اقامت و اهالی‌یی دین اسلامه دعوتله اشتغال ایتمش و بک چوق اهالی دین اسلامی قبول ایله زراعتلری محصولاتنک عشرینی حسن الاطروشه تخصیص ایلدکلرندن اطروش دیلم حوالیسنده مساجد شریفه بنا ایدرک مسلمینه اداب دینیه‌یی تلقین ایله مشغول بولنمشیدی. امورنده حسن تقویت یوز کوستردکدن صکره طبرستان بلادینی استیلا فکرینی التزام ایدوب اهالی‌یی بو بابده موافقته دعوت ایلدی ایسه‌ده او صره‌ده والی بولنان ابو العباس عبد اللهک حسن سیرتی اهالینک موافقتنه مانع اوله‌یوز ایدی.

امیر احمد بن اسماعیل سامانی ابو العباس عبد اللهی - ذکر اولندیغی اوزره - طبرستان ولایتندن عزل و یرینه سلامی نصب ایتدکده سلامک احوال اعتسافکارا. نه‌سی خلقه تفرت ویروب حسن بن علینک افکارینه موافقته استعداد کلمش اولدیغی حالده ابو العباس عبد.

اللهك اعادۀ مأموریتی افکار مذکورەنك قوەدە قالمسنی موجب اولمش وابو العباس محمد بن صعلوکك طبرستان والیلکندە ارتکاب ایلمش اولدیغی مظالم وسؤ سیرت خلقی حسن الاطروش بن علینك تروج افکارینە مجبور ایتمش اولدیغندن اطروش انتهاز فرصت ودیلملری ابن صعلوك علیهندە حرکتە دعوت ایلدی. ودیلملرك کوستردکلری موافقت عمومیە اوزرینە تشکل ایدن جمعیت عسکریەیی بالاستصحاب طبرستانە طوغری یوریدی. ابن صعلوك شو حرکتدن خبر الدقدە جمع ایلدیکی عسکرلە مقابلەیە چقوب سالوس شهرینە بر مرحلە مسافەدە ودریا کنارندە واقع نوروز نام محلدە تلاقیٔ طرفین وقوعیلە بالمحاربە ابن صعلوك منهزم وعسکرندن درت بیك قدر مقتول اولدیغی حالدە اطروش بقیەسنی محاصرە التنە الدی.

محصورین صقیلوب استیمان ایلدیلر. مال وجانلرنجە امنیت اعطا وسبیللری تخلیە ایلدی. لکن بونلر آمل جانبنە کتدکلرندە اطروشك دامادی حسن الداعی عسکرلە اوزرلرینە یوریوب هپسنی اولدرمشدر.

حسن الاطروش طبرستان بلادینە دخول وابن صعلوك ری حوالیسنە فرار ایتمکلە حسن امل شهرینی استیلا وبر حکومت علویە تشکیل ایلدی (٣٠١).

حسن الاطروش مقدما بر محاربه‌ده قولاغنه قلیج دوقنوب مجروح اولدیغندن صکره آز صاغرلغه مبتلا اولدیغندن (اطروش) لقبیله شهرت ویرمش ایدی. کندوسی زیدی المذهب وعلامهٔ زمان اطلاقنه انسب بر فاضل بی نظیر وعدالت وحسن سیرتله شهیر ایدی. طبرستانی استیلا ایلدکده عبدالله بن المبارکی جرجان ولایتی والیلکنه تعیین ایتمش ودیلمدن امله وارنجه ممتد اولان محللرده‌کی اهالی مجوسی اولدقلری حالده حسنک همتیله هپسی مسلمان اولمشدر.

حسن الاطروش طبرستانی استیلادن صکره عدالت وحسن اداره ایله عمومی ممنون ایدرک (۳۰۴) سنه‌سی شهر رمضاننده یتمش طقوز یاشنده ایکن وفات ایتمکله یرینه دامادی حسن بن ابی القاسم العلوی قائم اولدی. اطروشک اوغلی ابوالحسین جعفرله ابوالحسن احمد ابوالقاسم ایله حکومتده مشارک ایدیلر. حسن بن ابی القاسم داعیٔ صغیر لقبیله‌ده مشهوردر.

اطروشک طبرستانی استیلاسنده دیلملردن لیلی بن نعمان، ماکان بن کالی (کاکی) اسفار بن شیرویه قائدلرندن ومشهور مرداویج اسفارک اصحابندن معدود ایدی. داعیٔ صغیر حکومت علویه‌یی استیلا ایلدکده

لیلی بن نعمانی جرجانه وماکان بن کالی بی استراباده والی نصب ایلدی.

اوتاریخلرده خراسان ولایتی نصر بن احمد سامانینک ممالکندن وطبرستان ایله خراسان بیننده واقع دامغان شهری خراسانك ثغورندن معدود اولوب ابن سامانك موالیسندن قراتکین دامغان ثغورنده ایدی. (٣٠٨) تاریخنده لیلی بن نعمان ایله قراتکین بیننده محاربه وقوعیله لیلی غالب واموزنده قوت حاصل اولدی.

لیلی قراتکینه غلبه ایتدکدن صکره داعیٔ صغیری نیشابوری استیلایه تحریض ایلدی. ایکیسی برلکده کیدرك نیشابوری حرباً قراتکینك الندن آلدیلر. بونك اوزرینه نصر بن احمد سامانی حمویه بن علی قوماندا سیله بخارادن باردو کوندردی. محمد بن عبدالله بلخی، ابو-جعفر صعلوك، خوارزمشاه، سیمجور دواتی ایله بقرا-خان شو عسکرله برابر ایدیلر. لیلی عسکرله قارشولیوب طوسده بالمحاربه لیلینك عسکری منهزم وکندوسی بقرا-خانك یدنده اسیر اولدی. وحمویهك یانه کوتورلدکده بالاعدام سر مقطوعی بغداده کوندرلدی (٣٠٩).

شو غلبه اثناسنده قراتکینك غلامی فارس جرجانی استیلا ایتمشیدی. (٣١٠) سنه سنده قراتکین جرجانه

عودت ایدرك فارسی قتل وجرجاندن خروج ایلدکده اطروشك اوغلی ابو الحسین جعفر کیدرك جرجانی استیلا ایتمشدر.

ابو الحسینك جرجانی استیلا ایلدیکی نصر بن احمد سامانینك مسموعی اولدقده سیمجور دواتی یی درتبیك سواری ایله جرجان اوزرینه سوق ایدرك سیمجور جرجانه ایکی فرسخ مسافه ده واقع بر محله نزول وابو الحسینی تضییق ایلدی. ابو الحسین دیلم وجرجان حوالیسندن طوپلادیغی سکز بیك نفر عسکر ایله سیمجور اوزرینه یوریدی. ماکان بن کالینك عمزاده سی سرخاب بن وهسودان شو عسکرك قومندانی ایدی. عساکر مرقومه سیمجورك عسکرینه ملاقی اولدقده بینلرنده محاربهٔ عظیمه وقوعه کلدی. سیمجور شجعان عسکردن بر فرقه یی پوصوده کزلمش اولدیغی حالده بقیه سیله مقاومت ایده میوب منهزماً فرار ایلدکده ابو الحسین انتظامسز بر صورتله تعقیب ایده یور ایدی. پوصوده کی عسکر بغتةً چقوب تعقیب ایدنلری بوزدیلر. ابو الحسین بر کمی یه بینوب استراباده چکلدی. ابو الحسینك قومندانی سرخاب شو بوزغونلغه واقف اولمقسزین بر مفرزه ایله سیمجوری تعقیب ایتمکده ایدی. سیمجوری قاچردقدن صکره عودت ایلدکده

ابوالحسينك عسكری بوزیلوب تارمار اولدیغنی کورەکلە متأسفاً استراباده کیدرك ابوالحسین ایلە برلکدە اورادە اقامت وسرخاب چکلدکدن صکرە سیمجور پوصودەکی عسکرینك غلبەسنی ایشیدوب جرجانە عودت ایلدی.

بوندن صکرە سرخاب استراباددە خستەلنوب فوت اولدی. ابوالحسین ماکان بن کالی یی اورادە ترك ایلە ساریە شهرینە کیدرك تدارکات عسکریەسنە دوام اوزرە ایکن محمد بن عبدالله البلغمی وسیمجور عسکرلە استرابادە هجوم وماکان ایلە محاربە ایلدیلر. ماکان مقاومتدن عاجز اولوب استرابادی ترك ایلە ساریەیە کتدی. ایکیسی برلکدە اورادە نقصانلرینی تکمیل ایتدکدن صکرە عودت ایتمکی قرارلاشدردیلر. اورادە قوتلرینی تزیید واستراباده عودتلە حرباً سیمجورە غلبە ایدوب بعدە یانلرندە بولنان بغراخان نیشابورە وماکان جرجانە عزیمت ایتمشدر. برآز وقت کچدکدە ماکان برادری ابوالحسن علی یی اورادە براغوب استراباده کتدی.

(٣١٢) سنەسندە ابوالحسین جعفر ومتعاقباً قرنداشی ابوالحسن احمد وفات ایدوب ابوالحسینك اوغلی ابوعلی محمد باباسنك مقامنە قائم اولدی ایسەدە ماکان مقدماقیرینی جعفرە ویروب جعفرك مزبورەدن اسماعیل نامندە براوغلی

تولد ایتمش اولدیغندن ماکان شوچوجغی حکومت علویه مسندینه اوطورتمق آرزوسنی بالالتزام ابوعلی‌یی قبض وجرجانده حبس ایدی ویردی.

ابوعلی برمدت محبوس قالدقدن صکره ماکانک قرنداشی ابوالحسن علی برکیجه ابوعلی‌یی اعدام فکرینه دوشوب شوفکری اجرا صره‌سنده ابوعلی خبر آلمقله بعض خیرخواهانک معاونتلریله حبسدن خروج وابوالحسنی اعدام ایله صباحلین میدانه چقوب قائدلردن اخذ بیعت ایلدی. وعلی بن خورشیدی سرعسکر نصب ایله اسفار بن شیرویه‌یی ده یانه جلب ایتدی ایسه‌ده اموری‌نه رواج ویره‌جکی صره‌ده چوکان اوینارکن اتدن دوشوب فوراً وعلی بن خورشید دخی متعاقباً وفات ایتمشدر.

بوندن صکره اسفار استبداد افکارینه دوشدی. لکن ماکان عسکرله کلوب غلبه ایلدیکندن مقصدینه موفق اوله‌مدی. وبنی سامان طرفندن جرجانه والی تعیین ایدیلان بکر بن محمدک حمایه‌سنه دخالتله جرجانده اقامت ایلدی.

(۳۱۵) سنه‌سنده بکر فوت اولمقله نصر بن احمد سامانی جانبندن جرجان ولایتی والیلکی اسفاره توجیه ایدلمشدر.

اسفار جرجانه والی اولدقده مرداویج بن زیار الجیلی‌یی یانته کتیروب امیر الجیش نصب ایتدی .

اسفارك جرجانه والی تعیین اولندیغی وقت حسن بن ابی القاسم العلوی ماکان ایله برابر ری حوالیسنده ایدی . ایکیسی بالاتفاق بنی سامانك حوالیٔ مذکوره ده‌کی عمالنی طرد ایله ری نواحیسنی ومتعاقباً قزوین، زنجان، ابهر، قم شهرلرینده اله کتیروب طبرستانه طوغری یوریدیلر . اسفار جمع ایلدیکی عسکرله ساریه شهرنده قارشولیوب وقوع بولان محاربه‌ده حسن ایله ماکان منهزماً فرار ایدرکن اسفار بالتعقیب حسنی دردست واعدام ایدی‌ویردی و اطروشك مقدما تشکیل ایلمش اولدیغی علویه حکومتی منقرض اولدی (٣١٦) .

(حکومت علویه‌نك انقراضندنصکره جرجان)
(ودائره‌سنده‌کی نواحینك بقیهٔ وقایعی)
(٣١٦ - ٥٨٣)

ماکان بن کالی اسفار ایله محاربه‌ده بوزیلوب فرار ایتدکدنصکره کیدرك جرجان شهرینی استیلا ایتمشیدی . اسفار عزیمت وشهر مذکوری ماکانك یدندن اخذ ایتمکله ماکان طبرستان ایچرولرینه چکلدی (٣١٦) .

سنهٔ مذکوره‌ده اسفارك سپهسالاری مرداویج

عسکرله بالاتفاق ری شهرنده اسفاری اعدام ایله ملکنی ضبط ایلدیکی اثناده ماکان بن کالی یه طبرستان وجرجانی اله کتیردی. مرداویجك غائله سنه سکونت وامورینه قوت کلدکده جرجان وطبرستانك ضبطی طمعنه دوشه رك عسکرله بلاد مذکوره یه یوریدی. ماکان مدافعه یه چالشدی ایسه ده موفق اوله مدی. مرداویج طبرستان بلادینی ضبط وسپهسالاری بلقسم بن بانجینی محافظه یه تعیین ایله کندوسی عسکرله جرجانه توجه ایلدی. او اراق شیرزیل بن سالار وابوعلی ترکی ماکان طرفندن جرجانك محافظه سنه مأمور ایدیلر. مرداویج یاقن واردقده ایکیسیده فرار ایتدکده مرداویج جرجانیده ید استیلایه الدی.

ماکان طبرستان وجرجانی الدن چقاردقدنصکره نیشابوره کیدرك سعید نصر بن احمد سامانی یه دخالت ایلدی. سعید نصر طرفندن الدیغی عسکرله عزیمت ومرداویج ایله محاربه ایلدکده منهزم اولغله دامغانه، بعده خراسانه کتمشدر

(٣١٨) سنه سنده امیر سعید نصرك خراسانده بولنان امیر الجیوشی ابوبکر محمد بن المظفر عسکرله بالهجوم جرجانی

حرباً مرداویجك یدندن الوب امیر نصرك امریله اوراده اقامت ایلدی ·

(۳۲۱) تاریخنده مرداویج عسکرله جرجانه کتدکده ابوبکر بن محمد اوراده خسته ایدی · مرداویجك هجوم ایتمك اوزره اولدیغنی استخبار ومقاومته اقتداری اولمدیغنی ملاحظه ایتمکله نیشابوره چکلوب متعاقباً مرداویج ینه جرجانی ضبط ایدی ویردی ·

امیر سعید نصرك جرجان الدن کتدیکنی ایشتدکده عسکر استصحابیله جرجانه توجه ومرداویجك وزیری مطرف بن محمدله خفیاً بالمخابره وزیر مشار الیهی کندو طرفنه اماله ایلدی ایسه‌ده مرداویج بو مخابره‌یه کسب وقوف ایلدیکندن وزیری اولدردی · بوندن صکره سعید نصر ایله مرداویج ارالرنده مصالحه وقوعیله مرداویج جرجانی نصره ترك ایدوب اورادن چکلمشدر ·

بو مصالحه‌دن صکره مرداویج ینه راحت طورمیوب عسکرله هجوم وبتکرار جرجانی ضبطایله بانجینی اوراده اقامه ایتمشیدی · کندوسی (۳۲۳)ده مقتول وبانجین (۳۲٤)ده فوت اولمغله یرینه بولنان ماکان بن کالی بنی سامان حکومتنك امیر الجیوشی محمد بن المظفردن استیذان والدیغی رخصت اوزرینه کیدرك جرجانی ضبط ایلدی ·

ماکان محمد بن المظفرك مساعده‌سیله نائل مرام اولمشیکن صکره محمده عصیان ایتمش و (٣٢٨) سنه‌سنه قدر مستقلاً جرجانه متصرف اولمشیدی. سنهٔ مرقومه‌ده امیر نصر سامانی خراسان والیسی ابوعلی بن محتاجی جرجانی استیلایه مأمور ایدوب ابوعلی برقوهٔ عسکریه ایله عزیمت وجرجانی محاصره ایدیویردی. محصورین شدت مضایقه‌دن مضطرب اولدیلر. واقع اولان استعانه‌لری اوزرینه وشمکیر قائدلرندن شیرح بن نعمانی عسکرله جرجان اهالیسنك امدادینه کوندردی ایسه‌ده شیرحك جرجانه تقربنده مصالحه جهتنی مناسب کورمکله ابوعلی ایله بالمصالحه جرجانی اکا ترك ایتدردیکندن ماکان طبرستانه چکیلوب کتدی.

ماکان وشمکیرك معاونتیله (٣٢٩) ده ینه طبرستانی استیلایه قیام ایتدیکندن ابوعلی بالمحاربه غلبه وماکان مقتول اولوب وشمکیر فرار ایتمشدر.

ماکانك عمیسی حسن بن فیروزان محاربهٔ مذکوره‌ده برادر زاده‌سنك مقتولیتنی وشمکیرك مسامحه‌سنه حمل ایده‌یور ایدی. حسنك شجاعتله شهرتی ایسه وشمکیری وهمه دوشوردیکندن حسنی کندوسنه اطاعته دعوت وحسن اظهار مخالفت ایلدی. مع‌مافیه ساریه شهرینه

کیدرك خراسانده بولنان امیرالجیوش ابوعلیدن وشمکیر علیهنده استعانه‌یه قیام ایدوب ابوعلی ایله برلکده عزیمت ووشمکیری محاصره ایلدیلر (۳۳۰). شو محاصره برسنه قدر اوزادی. (۳۳۱) ده بینلرنده مصالحه وقوعیله ابوعلی وشمکیرك اوغلی سالاری رهن آله‌رق خراسانه عودت ایتدی. حسن بن فیروزان ایسه شو مصالحه‌دن ممنون دکل ایدی. سنهٔ مذکوره‌ده امیرنصر سامانینك وفاتنی ایشتدکده باشنه جمع ایده‌بیلدیکی عسکرله ابوعلی اوزرینه یوریوب خراسان سوادینی یغما ایتدکدن صکره وشمکیرك رهین اولان اوغلنیده اخذ وکیدرك حرباً جرجانی استیلا ایلدی.

(۳۳۳) سنه‌سنده ابوعلی نیشابوره کتدکده وشمکیرله بعدالملاقاة امیرنوح بن نصر سامانی جانبندن آلدیغی رخصت اوزرینه ایکیسی برلکده عسکر استصحاب وجرجانه طوغری عزیمت ایلدیلر. حسن بن فیروزان محاربه‌ده منهزم اولوب وشمکیر جرجانی ضبط ایتدی.

(۳۳۶) سنه‌سنده رکن الدوله بن بویه حسن بن فیروزان ایله برلشوب وشمکیرك بلادینی استیلایه قیام وعسکرله اوزرینه کتدکلرنده وشمکیر بوزلمقله رکن الدوله

ایله حسن جرجانی استیلا ایلدیلر . رکن الدوله جرجانی حسنه ویردی .

(۳۳۷) ده خراسان امیرالجیوشی منصور بن قراتکین وشمکیرله بالاتفاق جرجان اوزرینه یوریدی وشمکیرله آرالرنده بعض مرتبه امنیتسزلك نمایان اولدیغندن حسن بن فیروزان حقنده مسامحه کوسترمش اولدیغی حالده مؤخراً امیرنوح بن نصر جرجانی حسنك یدندن آلوب وشمکیره واندن بدل زوزن نواحیسنی حسنه اعطا ایلدی .

جرجان وملحقاتی (۳۵۱) سنه سنه قدر وشمکیرك یدنده قالوب اوتاریخده رکن الدوله بن بویه جرجان وطبرستانی استیلا ایتمکله وشمکیر هزیمت وضعف عظیم ایله جبل حوالیسنه چکلدی .

(۳۵۷) سنه سنده وشمکیر بعض امرا ایله بالاتفاق رکن الدوله علیهنده حرکات عسکریه یه قیام وطبرستانه عزیمت ایتدکده فوت اولوب اوغلی بیستون یرینه قائم اولدی . طبرستان اهالیسی ایسه رکن الدوله دن نفرت ایتمشلر ایدی . بیستونه اطاعت کوستردیلر . جرجان وطبرستان بیستونك ید استیلاسنه کچدی .

(۳۳٦) ده بیستون جرجانده وفات ایلدیکندن جبل

حواليسنده بولنان قرنداشی شمس المعالی قابوس عزیمت وجرجان بلادینی ضبط ایدی ویردی٠

(٣٦٩) سنه سنده عضد الدوله قرنداشی فخرالدوله نك یدنده‌کی بلادی استیلا ایتمکله فخرالدوله جرجانه کیدرك قابوسه التجا ایلدی٠ عضدالدوله قابوسه مکتوب یازوب هرنه ایستر ایسه مساعده اولنمق وعدیله فخرالدوله نك کندوسنه کوندرلمسنی التماس ایلمش اولدیغی حالده قابوس فخرالدوله یی وقایه‌ده ثبات کوستردی٠ عضد الدوله (٣٧١) سنه سنده دیکر قرنداشی مؤید الدوله یی عسکرله قابوس اوزرینه سوق ایدرك مؤیدالدوله جرجانی استیلا ایتدی٠

قابوس فخرالدوله ایله نیشابوره کیدرك بنی سامانك خراسانده والیسی بولنان حسام الدوله ابوالعباس واسطه سیله امیرنوح بن منصوره دخالت ایلدی٠ وامیر مشار الیهك ویردیکی امر اوزرینه حسام الدوله برقوهٔ عسکریه ایله قابوس وفخرالدوله یی آلوب جرجانه کتدی٠ جرجانده بولنان مؤید الدوله مدافعه یه قیام ایدرك حسام الدوله بالمحاصره جرجانده بولنان عسکر واهالی مضایقهٔ شدیده یه تصادف ایلمش اولدیغی حالده هپسی بالاتفاق فدایلك صورتنده حسام الدوله نك عسکری اوزرینه یوریدیلر٠

بینلرنده پك شدتلی محاربه وقوعیله حسام الدوله مغلوباً فخرالدوله وقابوس ایله برابر نیشابوره چکلدی (٣٧٣).

سنهٔ مذکورهده مؤید الدولهنك جرجانده وقوع وفاتنه مبنی فخرالدوله جرجانه عزیمت وصمصام الدوله ایله عقد اتفاق ایلدی. جرجانی قابوسه اعاده ایتمك استدی ایسهده وزیری صاحب بن عباد منع ایلدیکندن فخرالدوله جرجانی دارالملك اتخاذ واوراده اقامت ایتمشدر.

(٣٨٦) سنه سنده خراسان والیسی ابوعلی بن سیمجور جرجانی استیلا ایلدی. ابوعلی (٣٨٧) سنه سنده قدر اوراده قالوب اوتاریخده فوت اولمشدر

مقدما جرجان بلادینی الندن چقارمش اولان ابوالمعالی قابوسك مصادف اولدیغی فلاکت فخرالدولهیی وقایهسندن نشئت ایلمش ایدی. فخرالدوله ایسه جرجانی استیلا ایلدکده قابوس ایله سبقت ایدن صحبتی ومظهر اولدیغی انسانیتی اونوتمش وقابوس اون یدی سنه مدت خراسانده اقامتله ملکینی بتکرار اله کتیرمکه حسرتکش بولنمش ایکن حصول مقصده موفق اولهمامش ایدی. مذکور (٣٨٧) سنهنده فخرالدوله وفات ایدرك یدندهکی بلادی اوغلی مجدالدوله تصرفه باشلامش وبلاد مذکورهدن جبل

والی تعیین ایلدی. نوشروان ماریه شهرینه چکیلوب سلطان مشارالیهك امریله الی وفاته اوراده اقامت ایتمشدر.

بوندن صکره سلطان سنجرك غزلره اسارتی تاریخی اولان (٥٤٨) سنه‌سنه قدر جرجان وطبرستان حوالیسی سلجوقیلرك عمالی واسطه‌لریله اداره اولندی. تاریخ مذکورده سلطان مشارالیهك ممالکی امراسی یدلرنده قالدیغی وقت جرجان وری بلادینی دخی موالیسندن اینانج استیلا ایتمشیدی. (٥٥٥) ده سلطان محمود بن محمد سلجوقی ضبط ایدرك اتباعندن ایتاقی بلاد مذکوره‌یه والی تعیین ایلدی.

(٥٥٨) تاریخنده ایتاق دولت سلجوقیه‌نك دائرهٔ اطاعتندن چقوب بلاد مذکوره‌ده خوارزمشاه ایل ارسلان نامنه خطبه اوقوتدی. وامراء سلجوقیه‌دن اولوب اختلال سابقده نیشابوری استیلا ایتمش اولان مؤید جرجان بلادندن قومس وبسطام شهرلرینی ضبط ایلمش اولدیغی حالده مازندران حکمداری رستم (٥٥٩) ده حرباً مؤیدك یدندن الدی.

(٥٨٣) ده ممالك سلجوقیه‌نك کافه‌سنی خوارزمشاهیلر استیلا ایدرك سلجوقیلرك اصول وفروعنی ممالك

مذکوره‌دن طرد ایلدکلری اثناده جرجان ولایتنه علی شاه بن تکش والی نصب ایدلدی.

بلاد مذکوره تاتارلرك هجوملرینه قدر خوارزم‌شاهیان حکومتنه مربوط اوله‌رق تاتارلرك هجوملرنده حکومت مذکوره یدندن چقمشدر. تاتارلرك وقایعی مبحث مخصوصنده یازیله‌جقدر ان شاء الله تعالی.

(مازندرانده تشکل ایدن باوندیه حکومتنك)
(ایکنجی طبقه‌سنك وقایع تاریخیه‌سی)
(٤٦٦ - ٦٠٦)

هجرتك قرق بشنجی سنه‌سندن برو جبال طبرستانده حکمفرما اولان باوندیه حکومتی طبقهٔ اولاسی علاءالدین بن کاکویه‌ك تسلطیله (٤١٩) سنه‌سنده منقرض اولدیغی یوقاروده بیان اولنمشیدی.

حکومت مذکوره‌نك حکمدار اخیری اصبهبد رستم بن شهریارك اوغلی قارن جبالك برجهتنده اختفا وانزوایه ملازمتله عمرینی کچیردی. قارنك اوغلی حسام الدوله شهریار بیوکدکده اجدادینك ملك موروثنی اله کتیرمکه کوز دیکوب فرصته مترصد ایکن طبرستانی استیلا ایتمش اولان دولت سلجوقیه ملوکندن سلطان الب ارسلانك (٤٦٥)ده وفاتیله سریر

سلطنته ملكشاه سلجوقی جلوس ایلدکده مشار الیه ایله قرنداشی ایاز وعمیسی قاروتبك ارالرنده یوز کوسترن اختلافدن بالاستفاده شهریار بن قارن اجدادینك ملکنی استیلا ومازندرانده باوندیه حکومتنك ایکنجی طبقه سنی تشکیل ایلدی (٤٦٦).

سلطان محمد بن ملکشاه سلجوقی زمان حکومتنده مازندرانی ضبطه قیام ایدوب عسکرله خیلی اوغراشدی ایسه ده موفق اوله مدی.

شهریار (٥٠٣) سنه سنه قدر مازندرانده حکومت واو تاریخده وفات ایدوب یرینه اوغلی نجم الدین قارن، (٥١١)ده اوغلی رستم، (٥١٢)ده سلطان محمود سلجوقینك اعانه سیله رستمك عمیسی علاءالدوله علی، (٥٣٣)ده علاءالدوله نك اوغلی رستم متسلسلاً مازندرانده حکومت ایلدیلر.

(٥٥٢) سنه سنده جرجان امیری ایناق نیشابور امیری مؤیدله محاربه ایدرکن بوزیلوب یانده کی غلبه لکله مازندرانه عزیمت ایلدی. اواراللق مازندران حکمداری رستمله برادری علی بیننده منازعه جریان ایده یورایدی.

ایناق رستم طرفنی بالالتزام علی ایله حرب ایلدکده غلبه ایتمکله علی بی دردست وباشنی قطع ایله رستمه

کوندردی. شو ماده رستمه پك اغر کلوب «بن قرنداشمك اتی یرم. لکن بشقه‌سنه یدرمم» دیه‌رك ایتاقك علیهنه قیام ایلدی ایسه‌ده مظفر اوله‌مدیغندن ایتاق رستمه عائد اولان بلادی یغما ایده‌ایده مازندرانه چکلدی.

سنهٔ مرقومه‌ده رستم عسکرله الموت طرفلرینه کیدرك اسماعیلیه طائفه‌سنك سواد وقراسنی تخریب ایتمشدر.

(٥٥٣) سنه‌سنده جرجان امیری ایتاق لوازم عسکریه‌سنی تزیید ایله رستم علیهنده حرکات عسکریه‌یی تشدید ایلدی. رستم مصالحه طلبنه مجبور اولدیغندن ایتاقه هدایای کثیره کوندروب ایتاق دخی رهن اولمق اوزره اوغلنی رستمه بالارسال عقد مصالحه ایلدیلر.

(٥٥٥)ده رستم ایتاقله متفقاً یغمور خانه تابع غزلرله محاربه وبش دفعه غلبه ایتدکدن صکره ایتاق بوزلمسیله رستم ساریه‌یه طوغری چکلدی ایسه‌ده غزلر یتشوب رستمك عسکرندن یدی‌یوز نفر اعدام ایتمشلردر.

(٥٥٨)ده نیشابور امیری مؤید طبرستاندن قومس وبسطام ومتعاقباً دامغان شهرلرینی بالاستیلا مملوکی تنکزی بسطامده اقامه ایلدیکندن رستم عسکرله مؤید اوزرینه کتدکده مغلوب وعسکری منهزم اولمشیدی.

(٥٥٩)ده بتكرار عسكرله كيدرك تنكزه غلبه و بلاد مذكوره‌یی ضبط ایلدی.

مازندران حكمداری مشار اليه رستم (٥٦٠) سنه‌سنده وفات ایلدی. اوغلی علاء الدين حسن رستمك وفاتنی براز وقت كتم ايله زيردستنده‌كی بلادو حصونی بعد الاستيلا رستمك وفاتنی وكندوسنك جلوسنی اعلان ایتمشدر. جرجان ودهستان اميری ایتاق رستمك وفاتنی ایشتدكده ملك ایچون علاء الدين ايله منازعه‌يه باشلادی ايسه‌ده بر شی استفاده ايده‌مدی.

(٥٦٩) ده علاء الدين ايله نيشابور اميری مؤيد بيننده بيوك محاربه وقوعيله علاء الدين منهزم اولمش و مؤيد علاء الدينك اعمالندن معدود دیلم بلادينه دخول ايله اوكنه كلان معموره‌لری يقوب اهاليسنی برباد ایتدكدن صكره مملكتنه عودت ایتمشدر.

علاء الدين حسن سنهٔ مذكوره‌ده ظهور ايدن اختلالده مقتول اولوب يرينه اوغلی حسام الدين اردشير اوطوردی.

اردشير باباسنك قاتللرينی دردست واعدام ايتمش و (٦٠٣) سنه‌سنه قدر مازندرانده حكومت ايدرك سنهٔ مذكوره‌ده فوت اولمشدر.

اردشيردنصكره اوغلی شمس الملوك محمد مازندرانده

حکمدار اولدی . ملك ایچون برادرلریله بینلرنده منازعه‌لر وقوعبولوب جرجان امیری علی شاهك توسطیله بینلری بولنمشیدی . (٦٠٧) سنه سنده شمس الملوك مقتول اولد یغندن مازندران بلادینی خوارزمشاه علاءالدین محمد استیلا ایتمکله باوندیه حکومتنك اشبو طبقهٔ ثانیه‌سی منقرض اولمشدر .

بلاد مذکوره (٦١٧) سنه سنه قدر خوارزمشاهك یدنده قالوب تاتارلرك خوارزمشاه ایله محاربه‌لرندنصکره خوارزمشاه منهزماً مازندرانه چکلمشیدی . تاتارلرك تعقیبی جهتیله جزیره‌یه چکلمسیله اله کچمدی . تاتارلر درستندن مأیوس اولدقلرنده مازندران بلادینی یغما و خراب ایلدیلر .

(مازندرانده باوندیه حکومتنك)
(اوچنجی طبقه‌سی)
(٦٣٥ ـ ٧٥٠)

مازندران بلادی تاتارلرك استیلا و تخریبلرندنصکره خراب قالمش ایدی . حکومت مشارالیهانك طبقهٔ ثانیه‌سی منقرض اولدیغی وقت حکمدار اخیر شمس الملوك حفیدی حسام الدوله اردشیر اوته‌ده بروده مختفی ایکن (٦٣٥) سنه سنده ظهور ایدرك مازندران جبالنه کیرمش و کندوسنه

اتباع ایدنلرله اوحواليده باربنوب سنهٔ مذكوره‌ده باوندیه حكومتنك اوچنجی طبقه‌سنی تشكیل ایتمشیدی. بوندن صكره مازندرانك عمرانني بالالتزام تاتارلر زمانلرنده خراب اولان محللری تعمیر و طاغیلان اهالیی اعاده ایدرك امل شهرینی دارالملك اتخاذ ایلدی و (٦٤٧) سنه سنه قدر حكومت ایدوب اوتاریخده فوت اولدی.

اردشیردنصكره یرینه شمس الملوك محمد اوطوردی. هلاكونك عراقه هجومی زماننده شمس الملوك مازندران حكمداری ایدی. هلاكویه عرض اطاعتله ملكنی محافظه ایتمش و (٦٦٥) ده ابقا خانك امریله كردكوه قلعه‌سنی محاصره ایدركن بلا استیذان محاصره‌یی ترك ایله عودت ایتدیكیچون ابقاخان كندوسنی اعدام ایتدرمشدر.

شمس الملوكدنصكره قرنداشی علاءالدوله علی (٦٧٥) ده علاءالدوله‌نك برادرزاده‌سی یزدجرد، (٦٩٨) ده یزدجردك اوغلی نصیرالدوله شهریار، (٧١٤) ده شهریارك برادری ركن الدوله خسرو، (٧٢٨) ده دیكر قرنداشی فخرالدوله حسن متسلسلاً مازندران حكمداری اولوب فخرالدوله (٧٥٠) ده افراسیاب جلاوینك مؤاخذه‌سیله حمامده بغتةً قتل ایله باوندیه حكومتنك اشبو اوچنجی طبقه‌سیده منقرض اولدی.

بشنجی مبحث

(بلاد فرسدن دیلم مملکتنك وقایع)
(تاریخچه‌سی بیانده‌در)

دیلم امم قدیمه‌دن برجماعتك اسمیدر. ساکن اولدقلری محللر اسملرینه نسبتله شهرت ویردی.

کیلان اراضیسی بلاد دیلم مربوطاتندن معدود برناحیه‌در. عربلر اورالری فتح ایتدکدنصکره تعریب ایله کیلانه (جیلان) دیدیلر. (جیل) دخی اطلاق اولنور.

دیلم وکیلان بلادی شرقاً ری وطبرستان، غرباً بعض بلاد اذربیجان، شمالاً بحر خزر، جنوباً بلاد قزوین بعضاً بلاد اذربیجان ایله محدوددر.

لاهجان، تولم، فومن کوتم، رشت، دولاب، کسکر، کیسم شهرلری بلاد مذکوره‌نك مشهورلرندندر.

دیلم بلادی فتوحات اسلامیه اثناسنده طبرستان اعمالندن معدود ایدی. هجرتك (۳۰) نجی سنه‌سنده طبرستان فتح اولندقدنصکره جریان ایدن وقایع تاریخچه‌سیده طبرستان تاریخنه مربوطدر

(٤٥) سنه‌سنده طبرستانده تشکل ایدن باوندیه حکومتی

طبقهٔ اولاسنك تاريخ انقراضى اولان (٤١٩) سنه سنه قدر ديلم بلادى حكومت مذكوره نك يدنده ايدى.

(٢٥٠) تاريخنده داعى الحق حسن بن زيد تشكيل ايلديكى حكومت علويه منقرض اولدقدنصكره ديلم حواليسنده نشر ديانت ايدن حسن الاطروش بن علينك اوحواليجه اولان وقوعاتى وحسنك طبرستانده تشكيل ايلديكى حكومت علويه نك وشو حكومته منسوب قائدلردن اسفار بن شيرويه ومرداويج بن زيارك وقرنداشى وشمكير ايله بنى وشمكيرك وقايع تاريخيه لرى مبحث سابقده مندرج اولمغله بوراده تفصيلنه لزوم كوريلمه مدى.

(٣٢١) تاريخنده ديلم بلادى مرداويجك يد اداره سنده ايكن اوتاريخده ديلمدن ال بويه حكومتى ظهور ايتمش اولديغندن شو حكومتك صورت ظهورى آتيده ذكر اولنور.

(ديلم حواليسنده ال بويه حكومتنك)

(صورت ظهورى)

آل بويهك ممالك سائره يه تعلق ايدن وقايع تاريخيه لرى مباحث سابقده تفصيل اولنمشدر. ظهورلرى ديلمدن اولديغندن اصللريله كيفيت ظهورلرينى وشو بحثه متعلق وقايع تاريخيه لرينك خلاصه سنى ذكر ايده جكز

(بنی بویه) عماد الدوله ابو الحسن علی، رکن الدوله ابو علی حسن، معزالدوله ابوالحسن احمددر. بونلرك بابالری ابوشجاع بویه فناخسروك نسبنی ابن اثیر شابور ذی الاکتافه ایصال ایله اجدادینی متسلسلاً ذکر ایدر. ابوشجاع دیلم قریه‌لرندن کیاکش نام قریه اهالیسندندر فقر حال اصحابندن برکسه ایدی. دیلم رؤساسندن ماکان بن کالی و لیلی بن نعمان و اسفار بن شیرویه و مرداویج بن زیار - یوقاروده ذکر اولندیغی اوزره - حسن الاطروشك قائدلرندن اولوب ابوشجاعك اوغللری علی و حسن واحمد ماکانك معیتنده‌کی عسکر ایچنده بر کوچوك ضابط ایدیلر. مرداویجك غلبه‌سندن صکره ماکان ضعف ومضایقه‌یه مصادف اولدقده اداره‌لری ماکان اوزرینه بربار عظیم اولدی. حاللرینه مناسب بر مصلحت ارامق وماکانك حالی کسب انتظام ایتدکدن صکره ینه خدمتنه کلمك ایچون رخصتله ماکاندن افتراق و مرداویجه انتساب ایتدیلر.

مرداویج بلاد جیلدن کرج ناحیه‌سنی - مؤخراً عماد الدوله لقبیله نائل سلطنت اولان - ابو علی حسنه ویروب دیکرلرینده بر خدمته تعیین ایلدی ابو علی کرجه کیدرکن اثنای راهده کوسترديکی سماحت مرداویجك مسموعی

اولدقده ابوعلینك بوكیدشله بیویه جكنی وبالاخره باشنه بلا اوله جغنی ملاحظه ایتدیكندن مرداویج ابوعلی یی كیرو یه المق استدی ایسه ده موفق اوله مدی (۳۲۱) ·

ابوعلی كرجه واروب معاملات حسنه ایله جلب قلوب عموم ایلدیكی اثناده دیلم رؤساسندن شیرزاد كندوسنه میل ایله دائرهٔ اطاعتنه داخل اولدیغندن ابوعلی قوت بولمغه باشلادی · وناحیهٔ مذكوره دائره سنی اعمار ایله وارداتندن اكتساب ثروت ایلدی · قوتنی تجاوزه كافی اوله جق بردرجه یه واردیغندن ـ اصفهان تاریخنده بیان اولندیغی اوزره ـ عسكرله اصفهانی استیلایه قیام ایتمش اولدیغی حالده مرداویج قرنداشی وشمكیرله اصفهانه كایتلو عسكر كوندرمك اوزره اولدیغنی ایشیدوب ارجان حوالیسنه كتمشیدی ·

عماد الدوله ابوعلی ارجانی استیلادن صكره یوزینی شیرازه چویروب قارشو چقان عسكره غلبه وامورینه تقویت اعطا ایدیویردی · وبرادری ركن الدوله حسنی كوندروب كازرون ونواحیسنی یغما ایتدردی · بونی معاقب شیراز امیری محمدبن یاقوت مرداویج ایله بالاتفاق عمادالدوله یی ازاله اسبابنه تشبث ایدرك عساكر كلیه ایله اوزرینه واردقلرنده عمادالدوله مقابله دن عجزینی كورمكله

رجعت ایدرکن برطاربوغازده مرداویج ایله ابن یاقوت کندوسنه یتشدیلر. عماد الدوله ناچار وناخواه محاربه‌یه باشلامسیله برابر یاننده‌کی عسکرك برطاقی ایریلوب ابن یاقوته اتباع ایلدی. عماد الدوله هر درلو غیرت وبسالتی التزام ایله ابن یاقوته غلبه وکندی عسکرندن ایریلوب اکا اتباع ایتمش اولانلری قبض ایله اعدام ایدی‌ویردی.

عمادالدوله بوندنصکره شیرازی بالاستیلا عموم اهالی‌یی تأمین ایله اسباب اداره‌یی ترتیب ایتدکدن صکره خلیفه راضی باللهه مراجعت والنده‌کی ممالکك کندو نامنه تصدیقنی استدعا ایلدیکندن منشور مخصوص ایله مسئولنه مساعده اولنوب یدنده‌کی بلادك حکمدار مستقلی اولدی (۳۲۲).

عمادالدوله شیرازی استیلادنصکره اورایی مرکز حکومت اتخاذ ایتمش وبنی بویه حکومتنك انقراضنه قدر شیراز مرکز حکومت اولوب دیلم ومربوطاتی والیلکله اداره قلنمشدر.

حکومت مشار الیهانك شیرازجه اولان وقایع تاریخیه‌سی مبحث مخصوصنده یازیله‌جقدر انشاالله تعالی.

دیلم بلادی (٤٤٧) سنه سنه قدر بنی بویه ملوکنك یدلرنده قالوب اوتاریخده سلجوقی سلطان طغرل استیلا

ایلدی ال‌بویه حکومتنك انقراضندنصكره دیلم حوالیسنك اهمیت تاریخیه‌سی قالمامشدر ·

التنجی مبحث

(كرمان مملكتنك خلاصۂ جغرافیه‌سیله)
(وقایع تاریخیه‌سی بیانده‌در)

(جغرافیا)

كرمان بلادی شرقاً بلوخستان وافغانستان ، غرباً بلاد فارس وبحرهرمز ، شمالاً بلاد خراسان ، جنوباً بحرفارس ایله محدود اولوب باشلوجه شهرلری كواشیر ، سیرجان ، جیرفت ، سپنج ، مناب بلده‌لریدر · قاعدۂ مملكت بعضاً كواشیر ، بعضاً سیرجان ، بعضاً جیرفت ایدی كواشیر شهرنده‌كی قلعه دولت ساسانیه‌نك مؤسسی اردشیر بن بابكك بنا كرده‌سی اولدیغی مرویدر · كرمان بلادینك اك بیوك شهری سیرجاندر · ملوك اسلامیه جانبندن تعیین اولنان والیلر بونده اقامت ایدرلر ایدی ·

جیرفت شهرینك موقعی وحوالیسی بدایت اسلامده اونام ایله معروف برمیشه‌زار ایدی · اسلام عسكری میشه‌لری قطع ایله یرلرنده كویلر بنا ایلدیلر · صكره اوراده

بر بلده دخی تأسیس ایتدی. سپنج بلده‌سی سجستان سرحد-
نده‌در. بانیسی عمرو بن لیثدر.

(كرمان وقایع تاریخیه‌سی)
(٢٣ - ٣١٧)

هجرتك اون یدنجی سنه‌سنده حضرت عمر رضی الله عنه افندمز فرس بلادینك فتحی ایچون امراء عسكریه‌یه الویه ارسال بیوردقلری وقت كرمان فتحنده سهیل بن عدی رضی الله عنه مأمور اولوب یدینه لوای شریف اعطا بیورلمشیدی.

(٢٣) سنه‌سنده سهیل وعبدالله بن عبدالله بن عتبان عسكرله كرمانه كتدیلر. كرمان اهالیسی قفص جبالنده بولنان اقوامدن استعانه ایله مقاومته قیام ایتدكده اهل اسلام غلبه ایلدی. رؤسای عسكردن نسیر بن عمرو العجلی جیرفت وعبدالله بن عبدالله سیرجان حوالیسنه هجوم ایله بولدقلری حیواناتی اغتنام ایتمشلردر. كرمان فتح اولندقده امر خلافتله سهیل بن عدی اورایه عامل تعیین اولندی.

(٢٩) سنه‌سنده عبدالله بن عامر بصره‌ده والی ایكن كرمان اهالیسی عصیان كوستردكلرندن مجاشع بن مسعود السلمی اورایه عامل تعیین اولنوب عصاة ایله محاربه‌یه مأمور اولدی. مجاشع ملحقات كرماندن همید قصبه‌سی

اهالیسنه امان اعطاسیله عصیانی ازاله وقصر مجاشع
دیو معروف اولان قصری اوراده بنا ایتدکدن صکره
کرمانك قاعده‌سی اولان سیرجانه کتدی . اهالی شهرده
تحصن ایله بر مدت مقاومت کوستردیلر . مجاشع حرباً
استیلا واهالینك برقسمنی بشقه طرفلره اجلا ایتمشدر .
سیرجاندن تبعید اولنانلر قفص جبلنه کیدرك تحصن ایلدیلر
یانلرینه خیلی غلبه‌لك طوپلاندی . مجاشع جبل مذکوره
عزیمتله حرباً غلبه ایلدیکندن عصاتك بعضیلری کیلرله
مکران وبعضیلری سجستان طرفلرینه فرار ایلدیلر . خالی
قالمش اولان یرلری عربلره اقطاع ایدلدی . اراضیٔ مذکوره
مؤخراً عربلر طرفلرندن اعمار اولنمشدر

مجاشعدنصکره فارس وکرمان ولایتنه قطن بن قبیصه
عامل تعیین اولندی . (۳۹) سنه‌سنده عبدالله بن عباس
حضرتلری بصره‌ده والی ایکن کوردیکی لزوم وحضرت
علی رضی الله عنه افندمزدن الدیغی امر اوزرینه زیاد بن
سمیه‌یی کرمان وفارس ولایتلرینه عامل تعیین ایلدی .
زیادك (٤٥) سنه سنه قدر فارس وکرمانده حکومتی ممتد
اولوب سنهٔ مذکوره‌ده معاویه جانبندن بصره ولایتی
والیکنه تعیین قلندیغندن زیاد جانبندن کرمانه شریك بن
الاعور تعیین قلنمشدر .

شریکك (٦٥) سنه سنه قدر کرمان عاملکی ممتد اولدی. خوارجدن نافع بن الازرق سنهٔ مذکوره‌ده تغلباً کرمانی استیلا ایلمش اولدیغی حالده ینه سنهٔ مرقومه‌ده خوارجدن عطیه بن نجده تفردله تغلباً کرمانی ضبط واوراده اسمنه سکه ضرب ایلدی.

(٦٨) سنه سنده کذلك خوارجدن قطری بن فجأه کرمانی استیلا ایتمکله سنهٔ مذکوره‌ده مصعب بن زبیر جانبندن مهلب خوارجله قتاله مأمور اولمش وبینلرنده محاربه‌لر جریان ایتمش ایسه‌ده کرمان حوالیسی قطرینك یدندن نزع اولنه‌مامشدر.

(٧٤) تاریخنده یزید بن المهلب عبدالملك بن مروان طرفندن خوارجله محاربه‌یه مأمور اولوب کرمان حوالیسنده تحدث ایدن اختلاف اوزرینه قطری اصحابندن عبدربه الکبیری کرمانده استخلاف وکندوسی طبرستانه عزیمت ایتمشیدی. بالاخره حجاجك سوق ایلدیکی عسکرله حرب ایدرکن مقتول اولمش وعبدربه الکبیر دخی (٧٨) سنه سنده یزید بن المهلبله محاربه‌ده قتل اولنوب حجاج طرفندن کرمان ولایتنه همیان بن عدی الدوسی نصب ایدلمشدر.

(٨٠) تاریخنده حجاج، عبدالرحمن بن محمد بن اشعث

سجستان اصلاحاتنه مأمور ایدوب حجاجك عبد الرحمانه بغضی اولدیغی و کندوسنی قتله وسیله آرامقده بولندیغی عبدالرحمن برتقریب ایله خبر المش اولدیغندن « والله فرصت بولدیغم انده حجاجی محو ایده جکم » دیمش ایدی. عبدالرحمنك برادری اسماعیل حجاجه کیدرك « عبدالرحمانك عسکرله استخدامندن امین اوله میورم » سویلدی ایسه‌ده حجاج « بکا مخالفته جسارت ایده‌مز » جوابنی ویردی. عبدالرحمن سجستانه کیدرك ناحیه بناحیه استیلا ایله ضبط ایلدیکی یرلره کندو طرفندن بر عامل اقامه ایده‌یور ایدی. کرمان عاملی بولنان همیان دخی او اثناده عصیان ایلدیکندن حجاج همیانی عزل ایله یرینه عبدالرحمانی تعیین ایلدی.

(۸۰) سنه‌سنده عبدالرحمن سجستان حوالیسنجه شمدیلك دها ایلرو کیدلمه‌سی و فتوحاتك درجات حاضره‌سیله اکتفا ایدلمه‌سی مناسب اوله‌جغنی حجاجه یازدی. حجاج بربرینی متعاقب عبدالرحمانه یازدیغی مکتوبلرده شو رأینی عجزه حمل ایله البته ایلرو کیدلمه‌سنی و کیتمز ایسه معزول اولدیغنی لسان شدتله امر ایتدیکندن عبدالرحمن عسکری جمع و حجاج ایله سبقت ایدن مخابره اوراقنی عمومك پیش انظارینه وضع ایتدکدن صکره « بنده سزك

افرادیکزدن بر شخصم» ایلرویه کیده‌لم دیدیککز حالده کتمکه حاضرم» دیدکده حضـاردن ابو طفیـل عامر بن واثلث تشویقیله حجاجك یرینه عبدالرحمنی اقعاد ایلدیلر. مومی الیه‌ده زمام حکومتی دردست ایدنجه سجستانی ترك ایله لازم کلنلرله عقد مصالحه‌وکرمان ولایتنه حریثه بن عمرو‌ی عامل تعیین ایتدکدن صـکره عسـکرله عراق حوالیسنه طوغری یوریدی. بونك ورودی اوزرینـه فارس اهالیسی حجاجك دائرهٔ اطاعتندن چیقوب عبدالرحمنه میل ومظاهرت ارائه وعبدالملك بن مروانی ترك ایتدیلر.

بو کیفیت حجاجك مسموعی اولدقده عبدالملکه مراجعتله استمداد ایلدی.

عبدالملك بر قوهٔ عسکریه تجهیز ایله یوله چقاروب حجاج دخی بصره‌دن عسـکرله تستره عزیمت ومقدمة الجیشنی ایلرویه سوق ایلدی ایسه‌ده عبدالرحمن مقدمه‌یی بوزوب تارمار ایتدیکی خبرینی الدیغندن حجاج بصره‌یه واورادن کوفه‌یه چکیلوب عبدالرحمن بصره‌یی استیلا ایلدی.

(٨٢) سنه‌سنده عبدالرحمن ایله حجاج بیننده دیرالجماجم محاربه‌لری باشلامش اولمغله ـ دولت امویه فصلنده تفصیل اولندیغی اوزره ـ محاربات مذکوره (٨٣) سنه‌سنه

قدر ممتد اولمش و عبدالرحمن اكثرنده غلبه ايدرك بالاخره منهزماً كرمانه وبعده سجستانه كتمكله حجاجك وقوعبولان اشعارى اوزرينه رتبيل كندوسيله اصحابنى كوندرركن عبدالرحمن يولده نازل اولدقلرى قصرك سطحندن نفسنى اشاغى اتوب فوت اولمشدر.

عبدالرحمنك يداستيلاسندن منتزع اولان بلادده عامللر تعيين قلنديغى صرهده كرمانه حبيب بن المهلب تعيين ايدلمش و(٨٦) سنه سنده كرمان ولايتى خراسانه الحاقاً قتيبه بن مسلم عهده سنه توجيه قلنمش اولمغله تاريخ مذكوردن طاهر بن حسينك خراسان وسائر اعمال شرقيه يه امارتى سنه سى اولان (٢٠٥) تاريخنه قدر كرمان ولايتى بعضاً صورت مستقله ده وبعضاً دخى خراسانه الحاقاً اداره اولنديغى كبى اندن صكره ال طاهرك اعمالندن معدود اولمشدر.

يعقوب بن صفارك ال طاهر امارتنه تابع يرلرى استيلا سنده كرمانيده ضبط ايلدى.

(٢٨٩) سنه سنده عمرو بن ليثك مأموريتنه مبنى حفيدى طاهر بن محمد كرمانده عمروك مقامنده قائم اولديغى حالده (٢٩٨) سنه سنده كرمان وفارس ولايتلرى جانب خلافتدن عبدالله بن ابراهيم عهده سنه توجيه اولندى.

(٣٠٠) تاریخنده خلیفه المقتدر جانبندن بدرالکبیر کرمان ولایتنه والی نصب ایدیلوب (٣٠٤) سنه سنده ابوزید خالد المارداني و (٣١١) سنه سنده بدرالکبیرك اوغلی محمد تعیین قلنمشیدی. (٣١٢) ده ثانیاً عبدالله بن ابراهیم و (٣١٦) ده محمد بن یاقوت والی تعیین ایدلمش اولدیغی حالده (٣١٧) ده کرمانده بنی الیاس حکومتی تشکل ایلدی.

(کرمانده بنی الیاس حکومتی)
(٣١٧ - ٣٥٧)

امیر سعید نصر بن احمد سامانینك اصحابندن ابوعلی محمد بن الیاس امیر مشارالیهك بعض مرتبه مغضوبی اولدیغندن حبس ایدلمش و محمد بن عبیدالله بلغمینك شفاعتیله حبسدن براغله رق جرجانه کتمش ایدی. امیر نصرك برادرلری ابوزکریا یحیی و منصور و ابو صالح اسحق خروج ایدرك بونلردن یحیی مصادف اولدیغی تضییقات اوزرینه بلخ و بخارا و سمرقند طرفلرینه فرار ایتدکدنصکره نیشابوره کیتدکده ابوعلی یحیانك یاننه عزیمت و انکله عقد اتفاق ایلدی. سعید نصر ایسه یحیانی تعقیبه دوام ایتدیکندن عسکرله نیشابوره طوغری چکلمکده اولدیغی خبری النده یحیی و محمد بن الیاس نیشابوردن چکلدکاری صره ده محمد کرمانه کیدرك اورانی استیلا ایدی ویردی (٣١٧).

محمد ابن الیاس کرمانده کسب استقلال ایتمش اولدیغی حالده (٣٢٢) ده امیر سعید بن نصر جانبندن دیلمی ماکان بن کالی کرمانی استیلایه مأمور ایدلدی. وماکان برآغر عسکرله کیدرك حرباً ابن الیاسه غلبه ایله کرمانی ضبط ایتدی. ابن الیاس شو مغلوبیت اوزرینه دینوره چکیلەرك (٣٢٢) سنه‌سی اواخرنده ماکان امیر سعید نصرك امریله جرجان اصلاحاتنه کتدکده ابوعلی عودت وبتکرار کرمانی استیلا ایتمشدر.

(٣٢٤) سنه‌سنده امیر سعید نصر طرفندن سیمجور دواتی کرمانی استیلایه مأمور اولوب سیمجور عزیمت ومحاصره ایتدی ایسه‌ده اوآرالق معز الدوله احمد بن بویه بربیوك اردو ایله سیرجانه عزیمتله اورایی بالاستیلا اموالنی جبایته باشلادیغی سیمجور خبر آلدقده کرمان محاصره‌سنی ترك ایله خراسانه چکلدیکندن محمد بن الیاس محصوریتدن قورتیلوب کرمان وسجستان بیننده بولنان بم قصبه‌سنه عزیمت ایلدی. ومعز الدوله قصبهٔ مذکوره‌یه توجه ایلدکده ابن الیاس مدافعه‌یه قیام ایتمکسزین سجستانه کتمکله معز الدوله کرمان قصباتندن جیرفته بالعزیمه بم مدینه‌سنه اصحابندن بریسنی عامل نصب ایتدی.

معزالدوله جیرفته یاقن واردیغی وقت قفص و بلوص طاغلرنده بولنان اقوامك رئیسی کلویه دیمکله معروف علی بن زنجی بعض اموال عرضیله بینلرنده مسالمت حصولنه میل و التماس کوستردی معز الدوله قبول ایتمیوب جیرفته واصل اولدقده علی اون فرسخ قدر کیرولیوب برصعب محله چکلدیکندن معز الدوله مصالحه یی قبول ایتمش ایدی.

صکره غدر عظیم ارتکاب ایلدیکندن مذکور جبللر خلقی بالمراجعه عمادالدوله نك اطاعتنه داخل اولدیلر. بوندن صکره معز الدوله ینه قفص وبلوص اقوامی اوزرلرینه هجوم ایتدکده اهالینك پوصویه وضع ایلمش اولدقلری عسکرك هجوملریله منهزم اولوب ابن الیاس بو صره ده عسکرله سجستاندن خروج وینه کرمانه توجه ایتدی ایسه ده معزالدوله یه قارشو مغلوباً رجعت ایلدی.

(۳۲۵) ده کورینان لزوم اوزرینه معزالدوله کرماندن فارسه کتدکده ابن الیاس کرمانی ضبط ایلدی.

ابن الیاسك کرمانده حکومتی (۳۵۵) سنه سنه قدر ممتد اولوب اوتاریخده فالج علتنه مبتلا اولمغله حکومتنی اوغللر. ندن الیسعه و آندنصکره الیاسه وصیت ودیکر اوغلی سلیمانه دخی بخاراده کی اموالنی ضبط ایله اوراده اقامت

ایتمسنی توصیه ایلدی. سلیمان کرماندن چقدقدن صکره کیدرك سیرجان شهرینی استیلا ایلدیکندن الیسع باباسنك امریله عزیمت وقوهٔ عسکریه ایله سلیمانی اخراج ایتمکله سلیمان خراسانه کتدی. بونی متعاقب بعض منافقلرك نفاقلری اوزرینه محمدالیسعی حبس ایتمش ایسه‌ده الیسع بر تقریب ایله حبسدن خلاص اولوب باشنه برجمعیت عسکریه طوپلادیغندن پدری کرمانی الیسعه ترك ایله دیلد. یکی قدر اموال واشیا استصحاب وبخاراده امیر منصور سامانینك یاننه عزیمت ایتدی. امیر مشار الیهك حرمت ورعایتیله براز وقت بخاراده قالدقدنصکره (٣٥٦) سنه سنده فوت اولمشدر.

الیسع کرمان حکومتنی ضبط ایتدکدنصکره بنی بویه‌دن عضدالدوله ایله ارالرنده منافرت یوز کوستروب بالاخره اصحاب واتباعی عضدالدوله‌یه اتباع ایلدیلر (٣٥٧) سنه سنده عضدالدوله کرمانی ضبط واوغلی ابوالفوارسه اعطا ایتمکله بنی الیاس حکومتی منقرض اولدی.

(کرمانك بقیهٔ وقایعی)

(٣٥٧ - ٤٥١)

عضدالدوله کرمانی ضبط ایتدکده عائذ بن علی‌یی اورایه والی تعیین ایتمشیدی.

(٣٥٨) ده محمد بن الیاسك اوغلی سلیمان کرمان ولایتنه كلوب قفص و بلوص جبالنده کی اقوامك تحصیل اطاعتلریله بر قوت تدارك و کرمانی استیلایه قیام ایلدی ایسه ده (٣٥٩) ده عضدالدوله عسکرله حرباً کرك سلیمانی و کرك برادرزاده‌سی بکر و حسینی اولدردی.

(٣٦٠) سنه سنده قفص و بلوص جبلنده بولنان طوائف بالاتفاق عضدالدوله یه عصیان ایلدیلر. ابو سعید البلوصی ایله اولادی بونلرله برابر ایدیلر. عضدالدوله نك امریله عائد بن علی عسکرله کیدرك طرفین بیننده وقوعبولان محاربه ده طاغلیلردن بش بیك قدر مقتول اولدی. ابو سعیدك ایکی اوغلیده شو محاربه ده مقتول اولمشدر. عائد غلبه دنصکره قفصده کی اهالی‌یی استیصال ایچون جبله صوقیله‌رق ارالرنده بالدفعات محاربه وقوعیله مخالفلری تنکیل و بعض بلادیده استیلا ایلدی.

(٣٦٤) تاریخنده عضدالدوله عراقه کتدکده کرمانك عسکردن خالی قالمسیله جرومیه طائفه سندن طاهر بن الصمه کرمان بلادینه طمع ایدرك منسوب اولدیغی جرومیه طائفه سندن باشنه خیلی عسکر طوپلادی. صکره طائفهٔ مذکوره رئیسی یوزتمرله ارالرنده مخالفت و محاربه وقوع بولوب یوزتمر طاهره غلبه ایلدیکی خراسانده بولنان

ابو علی بن الیاسك اوغلی حسینك مسموعی اولدقده شو اختلالدن استفاده ارزوسیله بر جمعیت عسکریه تدارك وكرمانی استیلایه قیام ایدیویردی. كیفیت عضدالدوله‌یه اخبار اولندقده امراسندن عمان اصلاحاتنه مأمور مطهر بن عبداللهه ویردیکی امر اوزرینه مطهر عسکرله عزیمت وابتدا یوزتمرله بم حوالیسنده بالمحاربه غلبه ایتدكدن صكره حسینك اوزرینه كیدرك حرباً حسین مغلوب ومأسور اولدی. نصل اولدیغی معلوم اولەمدی.

(٣٨١) سنه‌سنده عمرو بن اللیث احفادندن سجستان صاحبی بولنان خلف بن احمد اوغلی عمروی عسکرله كرمان اوزرینه كوندروب اواثناده شرف الدوله طرفندن اوراده عامل بولنان تمور طاش عمروك تقربنه قدر خبر الەمدی. فارس حكمداری صمصام الدوله ابو جعفر نام قائد قومانداسیله عسكر كوندروب تمرتاشك بهاء الدوله‌یه میلی جهتیله بعدالملاقاة قبضنی دخی ابو جعفر امر ایتمشدی ابو جعفر بر اشدكده تمرتاشی قبض وشیرازه ارسال ایتدكدن صكره كیدرك دارزین نام محلده عمروایله محاربه ایلدی ایسه‌ده دوچار هزیمت اوله‌رق جیرفت طریقیله عودت ایتدیكی صمصام الدوله‌نك مسموعی اولدقده عباس بن احمد ریاستیله مقدمكی اردودن جسیم براردو كوندروب سیرجانده

بالمحاربه عمرو منهزماً باباسنك یاننه دوندی. خلف غضبندن اوغلی عمرو ی حبس وبعده قتل ایتمشدر.

بوندن صکره صمصام الدوله عباسی کرماندن عزل ایله استاد هرمزی یرینه نصب ایتدی. هرمز کرمانه واصل اولدقده خوفه ذاهب وصلحه طالب اولوب حسن ظن عمومی یه مظهر اولان سجستان قاضیسی ابو یوسفی کوندرمش اولدیغی حالده ـ مبحث مخصوصنده ذکری سبقت ایتدیکی اوزره ـ ترفیق ایلدیکی بر معتمدی واسطه سیله قاضی بی تسمیم وشو فعل فاجعی استاد هرمزه عطف ایله خلقی هرمزك علیهنه قالدردی. ودیلم عسکرینه انهزام ویروب کرمانی استیلا ایلدی ایسه ده صکره ینه دیلمیلر جانبندن کرمان استیلا اولندی (٣٨٤).

(٣٩١) سنه سنده طاهر بن خلف باباسنك اطاعتنی ترك ایلدیکندن بینلرنده وقوعبولان محاربه ده منهزماً کرمانه کتدی. اوآرالق بهاءالدوله طرفندن کرمانده ابوموسی سیاهجیل عامل ایدی. طاهرك عسکرله جیرفتی استیلا ایدرك کرمان بلاد سائره سنی دخی ضبطه قیام ایلدکده ابوموسی عسکرله یتشوب حرب ایلدی ایسه ده منهزم اولدی. بهاءالدوله استاد هرمزك اوغلی ابوجعفر ایله عساکر کثیره سوق وطاهری اورالردن دفع ایتدکله

طاهر سجستانه طوغری قاچدی. (٤٠٣) سنه سنده سلطان الدوله قرنداشی ابو الفوارسی کرمانه والی تعیین ایتمش و (٤١٩) ده ابو الفوارس وفات ایدرك ابو کالیجار کرمانی استیلا ایلمشدر.

(٤٢١) سنه سنده سلطان محمود بن مسعود غزنوی عسکر سوقیله کرمانی ضبط ایلدیکندن ابو کالیجار امرا سندن عادل بن بهرامی برجسیم اردو ایله ارسال و بردسیر، مؤخراً جیرفت طرفلرنده حرباً سلطان مسعودك عسکرینه غلبه ایدرك کرمان ینه کیرو النمدی. و عادل اوراده اقامه اولندی.

(٤٣٣) سنه سنده سلجوقی سلطان طغرل قرنداشی ابراهیم ینالی عسکرله کرمانه سوق ایدرك ابراهیم بعض بلاد ملحقه‌یی استیلا ایلدیکی ابو کالیجارك مسموعی اولدقده وزیری مهذب الدوله‌یی عسکرله سرعت اوزره ارسال و سلجوقیلر ضبط ایتمزدن مقدم جیرفتی طوتمسنی مهذب الدوله‌یه امر ایتدی. ابراهیم ینال جیرفتی محاصره ایله مشغول ایکن مهذب الدوله جیرفته التی فرسخ مسافه‌ده واقع برمحله نزول ایتدکدن صکره عسکره ذخیره جلبی ایچون حیوانات چقاردقده ذخیره حیواناتنك اوکنه غزلر چقوب نهب و غارته قیام ایلدکلرینی مهذب الدوله

ایشندی . درحال عسکر سوق ایتمسنی متعاقب غزلر کتدکجه چوغالوب قتال برصورت شدیده‌ده جریان ایلدیکی وغزلر ثبات کوستردیکی خبرینی المسیله برابر مهذب الدوله بالذات کیدرك غزلری تنکیل ومنهزملری رأس حدوده قدر تعقیب ایتدکدنصکره کرمانه عودت ومحافظه‌به همت ایتمکله جیرفت وحوالیسی بنی‌بویه یدنده قالوب کرمانك اکثر نواحیسنی سلجوقیلر استیلا ایلدی .

(کرمانده سلجوقیه حکومتی)

(۴۳۳ - ۵۸۳)

کرمان سلطان طغرل طرفندن استیلا اولندقده سلطان مشارالیه برادر زاده‌سی قاروت بکی اورایه امیر تعیین ایدرك سنهٔ مذکوره‌ده کرمانده برسلجوقیه حکومتی تشکل ایتمکله حکومت مذکوره خیلی وقت ممتد اولمشدر .

قاروت بك بن داود چقر قره ارسلان لقبیله معروفدر . ذکر اولندیغی اوزره کرمان امارتنه نائل اولوب مدتی اوتوز ایکی سنه امتداد ایتدی .

(۴۴۷) سنه‌سنده سلطان طغرل بغداده کیدرك ملك الرحیمی قبض وممالکنی ضبط ایلدکده کرمان مملکتنك بنی‌بویه یدنده بولنان جیرفت شهریله ملحقاتنی قاروت بکك اعمالنه علاوه ایتمشدر .

قاروت بك (٤٥٩) تاريخنـده وزيرينـك اغفاليله سلطان الب ارسلانه اظهار عصيان وخطبه‌سنی قطع ايلديكی خبری النديقده سلطان مشاراليه عسكرله كيدرك سوق ايلديكی طليعه‌سنی قاروت بكك طليعه‌سی بوزدی ايسه‌ده بالاخره قاروت بك بوزيلوب جيرفته فرار واورادن سلطانه مراجعتله عرض دخالت ايلدی. دخالتی قبول اولندی بعده بينلرنده ملاقات حاصـل اولوب سـلطانك اظهار ايتمش اولديغی لطف كريمانه‌يه مقابل قاروت بك كوزلرندن كريهٔ ندامت اقيده‌رق اغلامقله يانـنده اولانلرك هپسی اغلاديلر.

(٤٦٥) سنه‌سنده الب ارسلانك وفاتيله ملكشاه سرير حكومته اوطوردقده الب ارسلانك وصيتی موجبنجـه كرمان امارتنی قاروت بك عهده‌سنده ابقاايله برابر فارس ولايتنی دخی مير مشار اليه ويردی. بونی متعاقب قاروت بك ری ولايتنی استيلايه قيام ايدوب عسكرله يوريدكده ملكشاه سبقتله دها مقدم ری شـهرينه واصـل اولمش وقاروت بك تقرب ايلدكده بالمحاربه بوزيلوب يداسارته طوتلمش ايدی سلطان ملكشاهـك امريله بوغدريلوب اعدام وكرمان امارتی سلطان مشاراليهك برادری تكشه توجيـه اولندی متعاقباً قاروت بكك اوغلی سـلطانشاه

سلطانك محبسندن فرار ایله كرمانی استیلا ایتمشدر.

سلطانشاه (٤٧٦) سنه‌سنه قدر حكمدارلق ایدوب اوتاریخده وفات ایتمشدر. كعبۀ شریفه‌یه بیاض كسوه اكسا ومیزابی فضه‌دن انشا ایتدرن بودر.

سلطان شاهدن صكره قرنداشی تور انشاه حكمدار اولدی. تورانشاه (٤٨٨) سنه‌سنده تركان جلالیه خاتونك سوق ایلدیكی عسكرله حرب ایدركن اوق اصابتیله مقتول اولوب یرینه اوغلی ایرانشاه اوطوردی. ایران شاه طریق الحاده سلوك وكرمانیان حقلرنده مظالم ارتكاب ایلدیكندن بدایت حكومتندن بش سنه صكره قتل اولنه‌رق اعیان وامرانك اتفاقیله یرینه ارسلانشاه بن‌قاروت بك اجلاس اولندی.

ارسلانشاه عدالتله متصف ایدی. حسن اداره‌سندن اهالی علی‌العموم خشنود اولوب قرق ایكی‌سنه‌یه قریب مدت حكمدارلق ایتمش و(٥٣٦) سنه‌سنده وفات ایلمشدر.

ارسلانشاهدنصكره یرینه‌اوغلی محمد شاه اوطوردی. مدتی درت سنه‌در. صكره اوغلی طغرلشاه حكمدار اولدی. مدتی اون ایكی سنه‌در.

طغرلشاه وفات ایتدكده اوغلی ارسلانشاه، بهرامشاه، تورانشاه ارالرنده اختلاف یوز كوستروب هر ناحیه‌یی

بريسى استيلا ويكديكرى عليهنده ضرب كوس خصومتله
شومعامله اسايش مملكتى امحا ايلدى. اختلاف مذكور
يكرمى سنه ممتد اولوب مملكت خراب واهالى دوچار
اضطراب اولمشيدى. دست اجل اوچنك دخى كريبانكير
حياتى اولدقدنصكره بهرامشاهك اوغلى محمد شاه متقلد
قلادهٔ حكمرانى اولدى.

سلجوقى ملكشاه بن سلطان محمود قيام وحرباً
محمد شاهك عسكرينى دوچار انهزام ايتمكله مشار اليه
بلادغوره فرار ايتمش وسلجوقيه‌نك كرمانده‌كى بنى قاروت
حكومتى منقرض اولمشدر (٥٨٣).

(كرمانك بوندنصكره‌كى وقايعى)
(٦١٩ — ٥٨٣)

ملكشاه كرمانى ضبط ايتمسنى متعاقب غزطائفه‌سندن
وخوارزم حواليسنده ساكن امرادن ملك دينار كرمانى
استيلا ايلدى. تاريخ مذكوردنصكره مشاراليه ملك
دينار ايله اخلافى فرخشاه، نظام‌الدين محمود، عمادالدين
محمد، بغاتكين، رضى الدين نيشابورى، نصرة الدين،
قوام‌الدين، اختيارالدين بربرينى متعاقب حكومت ايدرك
(٦١٢) سنه سنده سجستان حكمدارى ابو الفضل محمد بن
حربك يدتصرفنده ايكن خوارزمشاه علاء الدين محمد

جانبندن استیلا و حکومتی اوغلی غیاث الدینه اعطا اولندی.

(٦١٧) سنه سنده خوارزمشاهك تاتار بلیه سنه تصادفی اثناسنده غیاث الدین کرمان حکومتنه شجاع الدین ابو القاسم زوزنی یی بالاستخلاف کندوسی باباسنك خدمتنه کتمشیدی. خوارزمشاه ابسکون جزیره سنده وفات ایتدکدن صکره کرمانه متوجهاً حرکت ایلدی. شجاع الدین ایسه کرمانده برطاقم ختایی خوبان ایله عالم آبه طالمش و کرمانی یداستقلالنده طوتمغی قورمش ایدی. غیاث الدینه دخوله یول ویرمدیکندن مشار الیه عراق جانبنه چکیلوب کتدی.

متوفی خوارزمشاه محمدك اتباعندن تاتار وقعه سنده زوایا نشینان اختفا اولان لشکر بوصره ده چقوب غیاث الدینه رفاقت ایلدیلر. امرادن قره ختایی براق حاجب دخی غیاث الدینك یاننه کلدی. غیاث الدین و امرا بالاتفاق فارس حکمداری اتابك سعدك اوزرینه یوریوب بلادینی پایمال ایتدکدن صکره براق حاجب بعض اسبابه مبنی متعلقاتیله برابر غیاث الدیندن مفارقت و هندستانه طوغری حرکت ایلدی. حدود کرمانه یتشدکده کرمانی یداستقلالنده المش اولان شجاع الدین براق حاجبك یولنی طوتمغه

قیام ایلدیکندن براق ضروری محاربه یه باشلامش اولدیغی حالده شجاع الدینك عسکری ایچنده بولنان ترك طائفه‌سی (الجنس الی الجنس یمیل) مدلولنجه ایریلوب براق حاجبك عسکرینه التحاق ایلدیلر. بناءً علیه شجاع الدین مغلوب وچندکون صکره طوتیلوب مقتول اولمغله براق حاجب کرمانی استیلا ایدی ویردی (٦١٩).

(کرمانده قره ختایلر حکومتی)

(٦١٩ — ٧٠٥)

بونلره کرمانشاهان دخی دینلور. شو حکومتك مؤسسی مشار الیه براق حاجبدر. شو ذات قره ختای امراسندن وخان خانان دولتی ارکانندن ایدی. خوارزمشاه تکش زماننده دولت مشار الیها خزینه‌سنه معین اولان ویرکونك استحصالی ایچون برادری حسام الدین خیتز ایله برلکده مأموراً خوارزمه کلمش واوتاریخلرده خوارزم عمران ونعم فراوان جهتیله مغبوط بلاد اولدیغندن اوراده مظهر اولدقلری نعم ولذائذدن ایرلمق استمیوب خوارز مشاهك یاننده قالمشلر ایدی. ذکر اولندیغی اوزره (٦١٩) سنه‌سنده غیاث الدیندن ایریلوب هندستانه کیدرکن تصادفی اولمق اوزره کرمان حکمداری شجاع الدین ایله محاربه‌یه طوتلمش وکرمانی ضبط ایتمشدر.

خوارزمشاه جلال الدین هندستاندن دوندکدنصکره براق حاجبك یدندن کرمانی حیله ایله الق استیوب براقه خلعتلر کوندردی شو خلعتلری کوتورن مأمور کرمانه واصل اولدقده براق حاجب شومعامله حیله‌دن عبارت اولدیغنی اکلادیغندن کندوسی اصحابندن برجمعیتله برمتین قلعه‌یه چکیلوب قلاع سائره‌یه دخی عسکر اقامه وبلاد سائره‌یی حالی اوزره ترك ایتدکدن صکره جلال الدینه برمکتوب تحریر وشومکتوبده « بن سنك برعد مملوککم شوبلاده عزیمت ایده‌جکك ایشتدیکم ایچون بلادی تخلیه وسزه تهیه ایلدم. زیرا بلاد سزك کندی ملککزدر. اکرحضورکزده بنم ایچون برقپوباقی اولدیغنی بیلسه‌ایدم کلورم ایدم لکن بعض خوفه ذهابم عزیمته مانع اولدی» دیو یازدی. جلال الدین قلاع مذکوره‌نك ضبطی محاصره‌یه بوده چوق وقته محتاج اولدیغنی اکلادیغندن اصفهانه قریب برمحلده توقف ایدرك براق حاجبی تأمین وکرمان حکومتنده ابقا ایلدی(٥٣٣).

براق حاجب بوندن مقدم فارس حوالیسنده غیاث الدیندن ایریلوب کرمانه کتدیکنی یوقاروده بیان ایتمش ایدك. جلال الدینك هندستاندن عودتنده غیاث الدین مشار الیهله برلشدکدن وبرمدت ملازمتیله امرار زمان ایتدکدن

صکره جلال الدینك خواصندن ملك نصرتی قتل ایتمسندن طولایی نظردن ساقط اولمش و تاتار امراسندن بانیالك عراق عجمه ورودنده جلال الدینك مدافعه یه قیامی متعاقب خواصیله معرکه‌دن یوز دوندروب خوزستانه و بعده بغدادده خلیفه عباسینك یانه کیتمشدی. اورادن الموته وبراز اکلندکدنصکره خوزستان طریقیله کرمانه توجه ایدوب کرمان حکمداری براق حاجب ایله ارالرنده عهد و پیمان منعقد اولدیغندن بشیوزه قریب اتباعیله کرمانده قالدی. بدایت وصولنده براقه مسافر ایکن براق اثنای مصاحبتده غیاث الدینه متعظمانه خطاب ایله برابر ایاغنی اوزادوب رعایتسزلك کوستردیکندن غیاث الدین «شو عظمتی سکا کیم وردی» دیدکده براق «سلطنتی سامانیلردن الوب انلرك خدمتکارلری اولان غزنویلردن و یرن سلجوقیلری منصبدن عزل ایله یرلرینه انلرك کوله‌لری اولان خوارزمشاهیلری نصب ایدن بو عظمتی بکا وردی» جوابنی اعطا ایلدی. وغیاث الدینك والده‌سنی نکاح ایله طلب ایلدیکندن غیاث الدین دفعه مقتدر اوله‌میوب موافقت کوستردی.

براز صکره براقك اقرباسندن ایکی شخص غیاث الدینك یانه کلوب براق کندوسنه امنیت جائز اوله‌جق

ادم اولدیغنی وانی ازاله ایله یرینه کندوسنی اجلاس ایتمك تصورنده بولندقلرینی سویلدکده ـ روضة الصفا قو لنجه ـ غیاث الدین موافقت کوسترمامش اولدیغی حالده خواصندن برایسی کیفیتی براقه تبلیغ ایلدیکندن براق بعد التحقیق اول ایکی شخصی اعدام وغیاث الدین ایله متعلقاتنی توقیف ایتدکدن صکره اتلاف ایلدی. وغیاث الدینك والده سی فریاده باشلادقده کرك آنی وکرك غیاث الدینك سائر اتباعنیده اولدردی.

براق حاجب جنکیزیلره اطاعت و (٦٣٢) سنه سنه قدر کرمانده حکومتله اوتاریخده وفات ایدرك وصیتی موجبنجه برادر زاده سی قطب الدین محمد یرینه اوطوردی

براق حاجبك حین وفاتنده اوغلی رکن الدین خواجه جق اوکتای قاآن خانك خدمتی ملازمتنده ایدی. براقك وفاتی خبری الندقده اوکتای قاآن کرمان حکومتنی رکن الدینه توجیه ایلدیکندن قطب الدین سجستان طریقیله اردویه کتدی.

رکن الدین منکوقاانك تاریخ جلوسی اولان (٦٤٨) سنه سنه قدر کرمانده حکمدارلق ایدوب منکوقاآن جلوس ایلدکده بر تقریب ایله کرمان حکومتی امرینی استحصال وکرمانه توجه ایتدی. وصولندن مقدم رکن الدین

كرماندن حركت و بغداده عزيمتله خليفه‌يه مراجعت ايلدى ايسه‌ده اوارالق خلافتك مغول حكمدارانيله اوغراشه‌جق وقتى اولمديغندن مراجعتى قبول اولنه‌ميوب بالضرور منكوقاآنك يانه كتمش اولديغى حالده متعاقباً قطب الدين دخى اردويه ورود ايتمكله براز صكره ركن الدين كندوسنه تسليم و اعدام اولندى .

قطب الدين غائلهٔ رقيبدن قورتلمدقدن صكره مسند حكومتده قرار و (٦٥٥) سنه‌سنده ترك حيات مستعار ايدرك يرينه صغير اوغلى حجاج سلطان اوطوردى . حجاجك حداثت سنى جهتيله امور حكومتى اوكى والده‌سى عصمة الدين تركان خاتون اداره ايده‌يورايدى . بالذات ادارهٔ اموره كسب اقتدار ايده‌جك درجه‌يه وارد قده ابقاخانك اوزرينه هجوم ايدن چغتاى عسكرينك تنكيلنده حسن خدمت و بسالت كوستردى . بناءعليه ابقاخانك تلطيفنه مظهر اولمش و كرمانه عودتنده تركان خاتونى استثقال ايله حقنده بعض مرتبه حقارت دخى جائز كورمش ايدى . خاتون مشار اليها ابقاخانك يانينه كيدرك عرض شكايت ايلدكده بو شكايتدن ابقاخانك غضبناك اولديغى حجاج سلطان استخبار ايله هندستانه فرار ايتمكله امور حكومت تركان خاتونك يدنده قالدى . برمدت هندستان

حوالیسنده اختیار غربت ایلدکدن صکره ملوك هندك معاونتلرینه مظهر اولوب رفاقتنه ویریلان عسکرله کرمانه طوغری کلور ایکن بکرنام موضعـه وصولنده مریضاً وفات ایلدی (٦٧٠).

بوندن صکره کرمان حکومتی مسندینه قطب الدینك اوغلی جلال الدین سیورغتمش اوطوروب ترکان خاتونك مداخله‌سیله اجرای حکومت ایده‌یورایدی. ابقاخانك وفاتیله احمد خانك جلوسنده سیورغتمش اردویه کیدرك مراجعتی اوزرینه خان مشارالیهك امریله ترکان خاتونك امور حکومتدن یدمداخله‌سی قطع ایدلمش و(٦٨١) سنه‌سندن اعتباراً سیورغتمش بالذات کسب استقلال ایتمشدر.

شو معامله‌دن نمایان اولان تأثیر اوزرینه ترکان خاتون اردویه عزیمتله وقوعبولان التماساتنه مقابل حقـارته تصادف ایلدیکندن تبریزه چکیله‌رك برازوقت اوراده اقامت ودوچار اولدیغی اسفك تأثیریله خسته‌لنوب حمای محرقه ایله عزم دار اخرت ایلدی.

ارغون خانك سریر حکومت ایرانه جلوسـنده سیورغتمش اردویه جلب اولنوب اوصره‌ده همشیره‌سی پادشاه خاتون شهزاده کیخاتو وخانزاده کردنچین خاتون سیورغتمشه نکاح ایدلمش وکیخاتو زوجه‌سیله برابر جانب

رومه دفع ایدیلوب خاتون مشارالیهانك کرمانده بولنان املاك وعقاراتنی سیورغتمش ضبط ایلمشیدی.

ارغون خان وفات ایدوب کیخاتو دیار رومدن عودت وتخت حکومته جلوس ایلدکده پادشاه خاتون کیخاتو خانك امریله (٦٩١) سنه سنده کرمانه عزیمت وسیورغتمشی قتل ایله حکومتی ضبط ایتدی ایسه ده (٦٩٤) سنه سنده بایدوخانك خروجیله اعیان وامرا بالاتفاق کیخاتوخان علیهنه قیام ایلدکلرنده سیورغتمشك متعلقاتی دخی کرماندن چقوب نواحیدن طوپلادقلری عسکرله خاتونی محاصره ودردست ایتدکدن صکره بالاستیذان بایدوخاندن الدقلری امر اوزرینه خاتون مشارالیهایی اعدام ایتدیلر.

بوندن صکره کرمان حکومتی مظفرالدین محمدشاه بن حجاج سلطانه انتقال ایلدی. مظفرالدینك وزارت مسندینه تعیین ایتمش اولدیغی قاضی فخرالدینك سؤ معامله سی ارکان واعیان حکومتجه وحشتی ورعایاجه نفرتی موجب اولدیغندن مظفرالدین فرمان خان ایله اردویه عزیمت ایلدیکی اثناده رؤسا قیام وفخرالدینی اعدام ایدی ویردیلر (٦٩٥).

شو حادثه مملکتجه فسادك شیوع وتوسعنه بادی اولدی.

مظفر الدین اردودن عودتنده اصلاحاتدن عجزینی مشاهده ایلدیکندن هردرلو تدبیردن کف ید فراغت واوقاتنی حصر ملاهی وعشرت ایتمش وشو حال ایله فوت اولوب یرینه سیورغتمشك اوغلی قطب الدین شاه جهان جلوس ایلمشدر.

قطب الدین برطرفدن اهالی حقنده ارتکاب مظالم واعتساف ودیکر طرفدن متبوعی اولان دولت ایرانیه یه قارشو فتح باب اختلاف ایلدیکندن (۷۰۵) سنه سنده محمد خدابنده خان کندوسنی جلب ایله شیرازده اقامتنه امر اعطا وکرمان حکومتنی امرادن ملك اسلام ناصر الدین نام ذاته توجیه ایتمکله کرمانده قره ختاییلر حکومتی منقرض اولدی.

یدنجی مبحث

(فارس مملکتی جغرافیاسیله وقایع تاریخیه سی)

(بیانده در)

(جغرافیا)

فارس مملکتی شرقاً کرمان، سجستان وغرباً خوزستان

و بحر فارس، شمالاً عراق عجم و خراسان ایله فارس اراسنده کی مفازه جنوباً بحر فارس و هرمز ایله محدوددر.

قرون وسطاده فارس مملکتی (١) اردشیر خوره (٢) اصطخر، (٣) دارابکرد، (٤) شابور خوره، (٥) قبادخوره نامرله بش دائره یه تقسیم اولنمشیدی.

اردشیر خوره دائره سنك منسوب اولدیغی نام مذکور برشهرك اسمیدرکه شهر مذکور صکره لری جور نامیله معروف ایدی. آل بویه زماننده بانئ اصلیسی اولان فیروز شاهه نسبتله فیروز آباد دیو یاد اولندی. شو دائره نك باشلوجه شهرلری مذکور فیروز آباد ایله شیراز، سیراف شهرلریدر.

شیراز فارس مملکتنك پای تختی ایدی. حجاجك عمزاده سی محمد بن قاسم بن عقیل هجرتك (٧٦) سنه سنده شهر مذکوری بنا ایلدی. عضدالدوله زماننده معموریتی چوق ترقی ایتمش ایدی. اطرافنده کی سوری عضدالدوله نك اوغلی صمصام الدوله یاپدردی. صکره لری سور مذکور خراب اولمغله اتابکان فارسدن سعد بن زنکی تجدید ایتدرمشدر. شیرازك میاه جاریه سنده کثرت اولوب صولرینك برقسمی رکن آبادار ماغیدرکه شوارماغك یوللرینی رکن الدوله حسن بن بویه انشا ایتدردی.

اصطخر دائره‌سنك اك بیوك شهری بیضادر. مفسر مشهور قاضی بیضاوی بوشهردندر. اصطخرده میاه لطیفه وکوزل چمنزارلر واردر. یزدشهری شو دائره مربوطاتندن ایدی.

داربکرد دائره‌سنك مرکزی اولان دارابکرد دائرهٔ مذکوره نامیله موسوم اولوب بناسی پیشدادیان دولتی زماننه نسبت اولنه‌یور. عربلر داربکردی تعریب ایله داربجرد دیدیلر. کرمان ایله همحدود اولان شبانکاره خطه‌سی وزرکان قلعه‌سی ایله اصطهبانات شهری شو دائره داخلنده‌در.

شابور خوره دائره‌سنك نامی شابور بن اردشیره منسوبدر. شو دائره‌نك اك بیوك شهری کازرون در. شهر مذکور قرون وسطاده پك معمور ایدی. بشاور، شهرستان، نوبندجان شهرلری بلاد مشهوره سندندر. بو دائره لطیف باغچه‌لری، کوزل چمنزارلری شاملدر.

قبادخوره دائره‌سی نوشیروانك باباسی قباده منسوبدر. ارجان شهری، ابن عماره، کاویان، شهاده قلعه‌لری ایله بحر فارس اسکله‌لرندن بیدهان قصبه‌سی شو دائره‌ده‌در. دائرهٔ مذکوره‌ده متعدد ولطیف مرغزارلر واردر.

فارسده انهار عدیده اولوب باشلوجه‌لری طاب، فیروز

آباد، نهر فراوات، دیورود، شیرین نهرلریدر. طاب نهری لرستان طاغلرنده مرج قرینه‌دن چقوب شتر نام قریه‌نك یاننده بحره دوكیلور. فیروز اباد نهری جبال حسناتدن، نهر فروات، فروات دیلان محلدن، دیورود نهری كرمان حدودندن، نهر شیرین كوه دینادردن نبعان ایدرك فارس بلادنده جریان ومزارعی سقی ایله دریایه دوكیلورلر.

جبال فارسدن دارابكرد جبلنده طوزمعدنی واردر.

مملكت مذكوره‌ده بحیرهٔ بختكان، بحیرهٔ دشت ارزن نامليه ایكی بحیره دخی اولوب صولری طوزلودر.

ینه شو مملكته نسبت اولنان بحر فارس سند حدودندن عمانه وارنجه شرقدن غربه وعماندن بصره‌یه وارنجه جنوبدن شماله ممتددركه فارس مملكتی بونك شرق جهتنده واقعدر. ساحل غربیسی عماندن بحرین وقطیف وعبادانه طوغری امتداد ایدركه شط العربك مصبی اوراده‌در سواحل شرقیه‌سی مهرویان، سیف، سیراف، حصن ابن عماره‌یه وهرمز بوغازینه، اندن شرقه دونوب مكران سواحلنه منتهی اولور. جزیرهٔ قیس، جزیرهٔ بحرین، جزیرهٔ خارك بحر مذكورده‌در.

(فارس مملكتی وقایع تاریخیه‌سی)
(١٧ — ٣٢٢)

حضرت عمر رضی الله عنه افندمزك خلافت علیه‌لری وقایعنی حاوی اولان فصلده تفصیل اولندیغی اوزره سعد بن ابی وقاص حضرتلرینك قادسیه مظفریتندن صكره بحرین عاملی علاء الحضرمی كندوسیده انك خدمتنه معادل برایش كورمك ارزوسیله جانب خلافتپناهیدن استیذان ایتمكسزین هجرتك (١٧) نجی سنه سنده جارود بن المعلی، سوار بن همام، خلید بن المنذر نام ذواتك ریاستلریله فارس بلادینه سوق ایلدیكی اردو اصطخر حوالیسنه چیقدقلرنده ایران سرداری هربذ سفینه‌لرله اسلام اراسنه صوقیلوب طوس نام محلده جمع ایتدیكی عسكری جنود اسلام اوزرینه سوق ایلمش و جریان ایدن محاربه‌دن صكره اسلام عسكری بصره‌یه كیتمك استدكلرنده عجملر یوللری طوتوب عتبه بن غزوانك كوندردیكی عسكرله برلشدكدنصكره حرباً فرسلره غلبه و بصره‌یه عزیمت ایتمش ایدی.

جنود مسلمینك ارتق بلاد فرسه هجوملریله ممالك ایرانك تماماً ضبطنه سنهٔ مذكوره‌ده ارادهٔ جلیلهٔ خلافتپناهی شرفتعلق ایدرك امرایه الویهٔ عسكریه‌نك تقسیمی صره‌سنده بلاد فارسدن اردشیر خوره لواسی

مجاشع بن مسعود السلمی یه، اصطخر لواسی عثمان بن العاصه ودارابکرد لواسی ساریه بن زنیم الکنانی یه ویرلدی.

(۲۳) سنه سنده توج، اردشیر خوره، اصطخر، شیراز، ارجان، بسا، دارابکرد شهرلرینك نوجهله فتح اولندیغی فصل مذکورده تفصیل اولنمشدر. فارس بلادی فتح اولندقده بصره‌یه مربوط اولمق اوزره بلاد مذکوره‌یه عمیر بن عثمان عامل نصب اولندی.

(۲۹) سنه سنده فارس اهالیسنك عصیان کوستردکلری جهتله بصره والیسی عبدالله بن عامر عبیدالله بن معمری فارس ولایتنه عامل تعیین ایلدی. عبیدالله اصطخره کتدکده اهالی، مرقومه قتاله تصدی ایلدیلر. محاربه‌ده عبیدالله مقتول واسلام عسکری منهزم اولدی. بونك اوزرینه ابن عامر بالذات کیدرك محاربه واصطخر ودارابکر دوجور شهرلرینی بتکرار استیلا ایله جانب خلافتدن الدیغی امر موجبنجه هرم بن حیان الیشکری فارس ولایتنه عامل تعیین ایدلدی. یزدجرد اهالینك عصیانی صره‌سنده جور شهرنده ایدی. عسکر اسلامك هجوملرنده خراسانه قاچدی. بوندنصکره اصطخر حوالیسنه شریك بن الاعور عامل نصب ایدلمش وشریك اصطخرده برمسجد بنا ایلمشدر.

(۳۹) سنه سنده عبدالله بن عباس حضرتلری بصره ده والی ایکن حضرت علی رضی الله عنه افندمزدن الدیغی امر اوزرینه فارس ولایتنه زیاد بن سمیه یی عامل تعیین بیورمش وزیادك شو مأموریتی معاویه نك خلافتنه قدر ممتد اولوب صکره معاویه یه مخالفت کوستردیکی ومعاویه تأمین ایله ینه فارس ولایتنده ابقا ایلدیکی فصل مخصوصنده ذکر اولنمشدر.

(٤٥) تاریخنه قدر زیادك ولایت مذکوره والیلکی ممتد اولدی. او تاریخده بصره ولایتی والیلکنه تعیین وفارس، کرمان، خراسان، اهواز بلادی دخی بصره یه ربط ایلدی. زیاد جانبندن بلاد مذکوره یه عمال اقامه اولندی. یعنی اثناده فارسه دخی عامل تعیین ایدلمش ایدی. تاریخ مذکوردن (٦٨) سنه سنه قدر فارس بلادی بصره دن کوندریلان عامللرله اداره اولندی.

سنهٔ مرقومه ده مصعب بن زبیر جانبندن فارسه عمر بن عبیدالله بن معمر عامل نصب ایله خوارج محاربه سنه سوق ایلدی. عمر ایله اوغلی عبیدالله اصطخرده وقوع بولان خوارج محاربه سنده مقتول اولمشدر.

بوندنصکره فارس وکرمان ولایتلرینی خوارج استیلا ایلدی. مصعبك مقتولیتندنصکره بلاد فارس گاه خوارجك

وكاه وعبدالرحمن بن محمد بن اشعثك يد استيلاسنده قالوب خوارجك اللرى كسلدكده بلاد مذكوره بصره يه الحاق اولندى ·

دولت امويه نك انقراضـنه قـدر بصره يه مربوط ايدى ·

(۱۲۸) سنه سنده مسلم بن المسيب عراق اميرى ابن عمر جانبندن شـيرازده عامل ايكن عبدالله بن معاويه فارس بلادينه غـلبه ايلدى · (۱۲۹) ده عبـدالله حرباً منهزم ومقتول اولوب بلادفارس ابومسلم خراسانينك اصحابندن ابراهيم بن ابى سلمة الخلال يدادارهسنه انتقال ايتمشيدى ·

ابو العبـاس عبدالله السـفاحك كوفـه يه ورود يله اختفاسى اثناسنده ابوسلمه كوفـه يه كلوب بعض مرتبـه مناسبتسز معامله ده بولنديغندن خلافتك تقررندن صكره ابوسلمه قتل اولنوب (۱۳۲) سنه سنده خليفه ابو العباس فارس ولايتى واليلكنـه عميسى عيسى بن على يه تعيين ايلدى · مقدما ابومسلم خراسانى جانبندن فارسـده اقامه ايدلمش اولان محمد بن اشعثك كوستردبكى مخالفت اوزرينه عيسى ولايتك امور حكومتنه وضع يدايده مدى ·

(۱۳۳) سـنه سنده خليفه اسماعيل بن على بى اهواز وفارس ولايتنـه والى نصب ايدوب متعـاقباً اسماعيلى

موصل ولایتی والیلکنه تحویل ویحیی بن محمد بن علی بی فارسه والی تعیین ایتدی.

(١٣٥) ده یحیی وفات ایدرك بصره ولایتنه تابع اولمق اوزره فارسه عمرو بن شداد عامل نصب ایدلمش ایدی. (١٥٦) سنه سنده عمروك بعض مرتبه مخالفتی مشاهده اولندیغندن بصره والیسی هیثم بن معاویه بالذات کیدرك عمروی قبض وصلب ایتمشدر.

بوندنصکره کوردجله واهواز وفارس ولایتنه عمارة بن حمزه و (١٥٩) ده نصر بن حرب' متعاقباً ینه عمارة بن حمزه فارسه والی نصب اولنوب (١٦٠) ده کوردجله وبحرین وعمان وکوراهواز وفارس بصره ولایتنه الحاقاً محمد بن سلیمان عهده سنه توجیه ایدلدی. (١٦٥) سنه سنده خلیفه المهدی اهواز وفارس وکوردجله وبحرین وعمان بلادینی بصره دن بالتفریق هپسنی برولایت اتخاذ ایله موالیسندن نعمانی و(١٦٦) ده کذلك موالیسندن معلی بی ولایت مذکوره یه والی تعیین ایتمشیدی. (١٦٩) ده خلیفه الهادی بحرین وعمان بلادینی بالتفریق بشقه جه ولایت اتخاذ ایدرك اهواز وفارس بلادینی بصره یه الحاقاً محمد بن سلیمان عهده سنه توجیه ایلدی فارس بلادینك (١٩٨) سنه سنه قدر اداره سی بصره یه

مربوطاً جریان ایدرك سنهٔ مذكورهده مأمون خلیفه عراق، فارس، اهواز، حجاز، یمن ولایتلرینی حسن بن سهل عهدهسنه توجیه ایتمش و(٢٠٥) سنهسنده خراسانه الحاقاً اعمال شرقیهیی طاهر بن الحسینه تفویض ایلمشدر. اندن صكره فارس ولایتی خراسان اعمالندن معدود اولدی.

(٢٥٦) سنهسنده فارسی یعقوب بن الیث استیلا ایلمش اولدیغی حالده سنهٔ مذكورهده فارسدن سجستانه عزیمتنی متعاقب خلیفه المعتز فارس ولایتی والیلكنه حرث بن سیمایی تعیین ایتدی. بوندن صكره مفلح بن واصل عسكرله بالهجوم وقوعبولان محاربهده حرث مقتول اولوب بلاد مذكوره ابن واصلك یداستیلاسنه چكمشدر.

(٢٦١) سنهسنده یعقوب بن الیث ینه فارس بلادینی استیلا طمعنه دوشهرك عسكرله بلاد مذكورهدن بیضایه واردقده ابن واصل مدافعهیه قیام ایلدی ایسهده مغلوب اولدی.

فارس بلادی یعقوبك دائرهٔ استیلاسنده قالمغله خلیفه المعتمد طرفندن بلاد مرقومه رسماً یعقوبه توجیه ایدلمشدر.

(٢٧١) ده خلیفهٔ مشارالیه، عمرو بن اللیثی خراساندن عزل وصاعد بن المخلدی عمرو ایله حربه مأمور ایلدی.

صاعد فارسه کیدرك حرباً عمروه غلبه ایتدی ایسه ده فارس بلادی عمروك یدندن نزع اولنه مدی.

(٢٧٤) سنه سنده خلیفه نك برادری موفق عسکرله فارسه توجه ایلدکده عباس بن اسحاق مدافعه ایچون سیرافه واوغلی محمدی ارجانه بالارسال صاحب الجیش ابو طلحه یی موفقله حرب ایچون کوندردی.

ابو طلحه موفقه یاقین وارد قده مقاومت ایده میه جکنی اکلادیغندن استیمان واخذ امان ایلدی. موفق شیرازه تقرب ایلدکده ابو طلحه عمروك یانه کتمك نیتنده اولدیغنی حس ایتمکله ابو طلحه یی حبس ایتمش وموفق فارس بلادینی ضبط ایتدکدن صکره عمرو کرمان وسجستان طرفلرینه چکلمشدر.

تاریخ مذکوردن (٢٨٨) سنه سنه قدر فارس بلادی جانب خلافتدن کوندریلان عامللر ایله اداره اولندی. سنهٔ مرقومه ده عمرو بن اللیثك حفیدی طاهر بن محمد عسکرله بلاد مذکوره یه هجوم وخلیفه المعتضدك اوراده عاملی بولنان عیسی النوشری یی اخراج ایلدی ومعتضد فارس ولایتی موالیسندن بدره توجیه ایدوب بلاد مذکوره یی طاهر یدندن نزع ایتمسی امرینی ویردی. بدر عسکرله

كتدكده طاهرك اوراده بولنان عاملی فرار و بدر فارسی استيلا ايتدی.

(٢٩٠) سنه سنده بدرك خليفه المكتفی‌يه بعض مرتبه مخالفتی وقوعبولدی. بناء عليه بدر بغداده جلب ايله اعدام اولنه‌رق طاهرك التماسی اوزرينه فارس بلادی مال مقطوع ايله جانب ولايتدن عهده‌سنه توجيه اولنمشدر

بوندنصكره طاهر صيدوشكار و لهويات ايله اشتغال ايدرك رؤيت امور دن اعراض كوستردی. (٢٩٣) سنه سنده عمرو بن الليثك مواليسندن ابوقابوس سبكری بغداده عزيمتله طاهردن شكايت ايلديكندن خليفه طاهری عزل وليث بن علی بن ليثی فارسه والی نصب ايتدی. ليث سبكری ايله برلكده كيدرك فارسی حرباً طاهرك يدندن الدقدن صكره سبكری تفردله ليثی دفع وفارسی ضبط ايتمشدر.

(٢٩٧) سنه سنده ليث سجستان حواليسندن طوپلاديغی عساكر كثيره ايله فارسه توجه ايلدكده سبكری مقاومت ايده‌ميه‌جكنی اكلايوب فارسه فرار و خليفه‌دن استمداد ايلدی. خليفه مونس الخادمی عسكرله كوندردی. مونس حرباً غلبه و ليثی اسير ايدوب واسطه دوندكدنصكره سبكرينك كاتبی عبدالرحمن كسب تحيز ايلديكندن فارسده بر اختلال ظهور ايتمكه باشلادی. مونس اهوازه قدر كتدكده سبكری

بر طاقم هدایا ایله بالاطماع خلیفه‌نك یاننده مظهر مساعده اولمسنه مونسی توسیط ایدوب وزیر ابن الفرات ایسه مونسك علیهنده بولندیغندن محمد بن جعفری فارس بلادینك ضبطنه مأمور تعیین وتسییر ومحمد (۲۹۸) سنه‌سنده سبکری‌یه غلبه ایله فارسی تسخیر ایلدی.

فارسك ضبطنده عبدالله بن ابراهیم المسمعی اورایه عامل تعیین اولندی. (۳۰۰) سنه سنده عبدالله عزل ایله بدر الکبیر، (۳۰٤) ده ابوزید خالد، (۳۱۱) ده بدرك اوغلی محمد، (۳۱۲) ده ینه عبدالله بن ابراهیم، (۳۱٦) ده محمد بن یاقوت فارس وکرمان ولایتلرینه والی اولمشدر.

(۳۱۷) سنه‌سنده کرمان ولایتنی محمد بن الیاس استیلا ایدرك فارس بلادی (۳۲۲) سنه سنه قدر محمد بن یاقوتك یدادار‌ه‌سنده قالمشیدی. اوتاریخده عماد الدوله بن بویه فارسی استیلا ایتمکله اوراده ال بویه حکومتی تشکل ایلدی.

(فارس مملکتنده ال بویه حکومتی)
(۳۲۲ — ٤٤۸)

آل بویه‌نك کیفیت ظهورلریله دیلم وعراق عرب وعجم بلادینه وبلاد سائره‌یه تعلق ایدن وقایع تاریخیه‌سی مباحث سابقه‌ده تفصیل اولنمشدر.

بنی بویه‌دن عمادالدوله مرداویج طرفندن عهده‌سنه توجیه اولنان کرج ناحیه‌سنه کیتدکدنصکره جلب قلوب عموم ایله قوتنی ارتروب اصفهانی ضبطه قیام ایلدکده مرداویجک قرنداشی وشمکیرک مدافعه‌سی توسیع مملکت مقصدینه مانع اولمشیدی. ارجانه، بعده کازرون حوالیسنه کیدرک اورالری یغماایله یوزینی شیرازه چویردی. شیراز والیسی محمد بن یاقوت مرداویج ایله بالاتفاق مدافعه‌یه قیام ایلدکده ایکیسی ده مغلوب اولوب (٣٢٢) سنه‌سنده عمادالدوله شیرازی استیلا ایدی ویردی.

عمادالدوله شیرازی اله کتیردکده ابن یاقوت وسائره لرینك اوراده موجود اموال ونقودینی ضبط ایله کسب ثروت ایلدی. خلافتك دائرهٔ اطاعتنده بولنمق شرطیله استیلا ایلدیکی یرلرك کندوسنه توجیهنی استدعا ایلدیکندن خلافتدن منشور مخصوص اصداریله التماسی قبول اولنمشدر (٣٢٣).

مرداویج شووقوعاتدن پك متأثر اولدی. بناءً علیه عمادالدوله ایله حرب ایچون عسکرله شیراز حوالیسنه کیدرکن - مبحث مخصوصنده تفصیل اولندیغی اوزره - مقتول اولوب یدنده کی جبل بلادینی عمادالدوله استیلا ایتمشدر. بوندنصکره شیرازده حکمفرما وبالاخره قرحهٔ مهلکه

مرضنه مبتلا اوله‌رق اعادهٔ صحتدن امیدی کسلدکده برادر زاده‌سی عضدالدوله بن رکن الدوله‌یی جلب ایله قوناغنده برسریر اوزرنده اوطوردوب وکندوسی انك حضورنده طوروب حکومتله عرض سلام ایلدی. ویردیکی امر اوزرینه رؤسا واکابر عضدالدوله‌یه عرض اطاعت ایتدیلر.

عمادالدوله (٣٣٨) سنه سنده علت مذکوره ایله وفات ایدوب عضدالدوله شیرازده مسند نشین حکمداری اولدی.

(٣٥٧) ده عضدالدوله‌نك کرمانی و(٣٦٦) ده عراق امارتنی وصکره موصل ودیاربکری نوجهله استیلا ایلدیکی مباحث مخصوصه‌سنده مذکوردر.

مشارالیه بالاخره علت صرعه‌یه ابتلا ایله قوتی ضعفه مبدل اولدی.

(٣٧٢) سنه‌سنده بغدادده وفات ایدوب امیرالمؤمنین حضرت علی رضی الله عنه افندمزك مشهد عالیلرنده دفن اولنمشدر. عاقل، فاضل، مقبول السیاسه، شدید الهیبه ایدی.

عضدالدوله‌نك وفاتندنصکره اوغلی صمصام الدوله عراق امارتنه نائل اولدقده فارس بلادینی برادرلری

ابوالحسن احمد وابوطاهر فیروز شاهه اقطاع ایدرك كرمانده بولنان دیكر قرنداشی شرف الدوله ابوالفوارس شیرزیل سبقت كوستروبده استیلا ایده مامك ایچون سرعتله فارسه كتملرینی امر ایلدی. احمد وفیروز شاه ارجانه واصل اولدقلرنده شرف الدوله پدرینك وفاتنی استخبار ایتمسیله برابر علی العجله كاوب انلردن مقدم شیرازه واصل اولدیغنی ومسند حكومتی ضبط ایتدیكنی ایشتدكلرندن اهوازه عودت ایلدیلر.

شرف الدوله شیرازه كلدكده سؤشهرت قازانمش اولان وزیر نصر بن هرون النصرانی‌یی ازاله ومحبوس بولنان اكابری اطلاق ایله برابر بلاد فارسده قرنداشی صمصام الدوله‌نك خطبه‌سنی قطع ایتدردی.

بوندنصكره بصره‌یی بالاستیلا قرنداشی ابوالحسینه اقطاع ایتمشدر.

شرف الدوله‌نك بلاد فارسی استیلاسیله حركات سائره‌سی صمصام الدوله‌نك مسموعی اولدقده عضد الدوله‌نك حاجبی امیر ابوالحسنی عسكرله كوندروب شرف الدوله دخی امیر ابو الاغر دبیس بن عفیف اسدی ایله كوندردیكی عسكر قرقوب نام محلده بربرینی قارشولدیلر. بالمحاربه

صمصام الدوله‌نك عسکری مغلوب و امیر الجیوشی ابو الحسن مأسور اولدی (٣٧٣).

(٣٧٥) اوائلنده شرف الدوله صمصام الدوله علیهنه قیام ایله اهوازی، بعده بصره‌یی ضبط ایتدکده صمصام الدوله وهمه ذاهب و صلحه طالب اولوب شرف الدوله‌نك نامی امیر الامرا عنوانیله یاد اولنمق و عراق ولایتنده اسمی صمصام الدوله‌نك اسمندن مقدم خطبه‌ده اوقونمق اوزره بینلرنده صلح تقرر ایتدی ایسه‌ده شرف الدوله عراقده بولنان اکابر وامرانك کندوسنه میللرینی حس ایتدیکی ایچون شو مصالحه‌دن نادم اولدیغندن عسکرله بغداده طوغری یوریدی. صمصام الدوله‌نه حرکتده بولنمسی لازم کله‌جکنی خیرخواهانیله مشاوره ایلدکده هرکس برسوز سویلمش اولدیغی حالده هیچ بریسنی قبول ایتمیوب برقاچ اتباعیله شرف الدوله‌نك یاننه کتدی. شرف الدوله ابتدا حقنده تعظیم و حرمت کوستروب مجلسدن طشره چقدقده ویردیکی امر اوزرینه صمصام الدوله قبض وکوتوال قلعه‌سنده مقیداً حبس ایدیلرك کندوسیده بغداد امارتنی ضبط ایلمشدر

شرف الدوله شیرازدن حرکت ایلدیکی وقت ابو القاسم بن علایی شیرازه والی نصب ایتمشیدی. (٣٧٩) سنه‌سنده

خسته لنوب مرضی مرض موت اولدیغنی حس ایلدکده اوغلی ابو علی بی اموال و خزائنی ایله برابر فارسه کوندردی مرضی دها زیاده مشتد اولدقده اصحابی صحتنك عودتنه قدر قرنداشی بهاالدوله نك قائمقام نصبنی مذاکره و کندو- سنه عرض ایتدیلر. موافقت کوسترمسنی متعاقب وفات ایتمسیله جانب خلافتدن بهاءالدوله یه خلعت امارت اکسا اولندی.

شرف الدوله مقدما صمصام الدوله یی قلعه بند ایتدیکی یوقاروده یازلمشیدی. وفات ایده جکی اثناده صمصام- الدوله نك کوزلرینه میل آتشین چکمك ایچون کوندردیکی مجدالدین فراش شیرازی قلعه یه یتشمزدن مقدم شرف الدو- نك وفاتی خبری النوب فراش ابو القاسم العلا ایله مشورت ایتدکده علا همان مأموریتنی اجرا ایتمسنی تنسیب ایتمکله فراش صمصام الدوله نك کوزینه میل آتشین چکدی.

ابو علی بن شرف الدوله والده سیله اموال و خزائن وجواریبی الوب بغداددن حرکت و بصره یه مواصلت ایتدکده باباسنك وفاتی خبرینی الدیغندن بحراً ارجانه کیدرك شیرازه یتشمکه سرعت کوستردی. کیدرکن متولی ابو القاسم العلا ایله مخابره یه باشلادی. علا شیرازی

کندوسنه تسلیم ایتمکه حاضر اولدیغی اشعار و ابوعلی کیدرك شیرازی استیلا ایتمشدر.

قلعه بند ایکن علانك غدری و فراشك مباشرتیله کوزینه میل اتشین چکیلان صمصام الدوله ایله قرنداشی ابوطاهری بو اثناده قلعه مأمورلری اطلاق ایلدیلر. مشار الیهما امرادن فولاد ایله برلکده بلاد فارسدن سیرافه کیدرك دیلم اهالیسندن باشلرینه پك چوق عسکر طوپلاندی شیرازده کی دیلملر دخی صمصام الدوله یه میل ایلدیلر.

بناءً علیه ابوعلینك شیرازه وصولی فتنه تعقیب ایدرك اوراده کی اتراك و دیلملر یکدیکریله مخاصمانه باشلامق اوزره اولدیغنی کوردیکندن ابوعلی قوناغندن چقوب کندو طرفدارانی اولان اتراك ایچنه کتدی. صمصام الدوله ایسه شیرازه بالوصول مسند حکومته اوطوردی. دیلملر ابوعلینك قبضیله صمصام الدوله یه تسلیمنه قیام ایلدیلر. ترکلر طرفلرندن شدتلی مدافعه کوسترلدی. طرفین بیننده برقاچ کون قتال جریان ایتدکدن صکره ابوعلی اتراك ایله برابر فسا بلده سنه کیدرك اورایی بالاستیلا دردست ایلدکلری دیلملری اعدام وماللرینی اغتنام ایلدیلر. ابوعلی اتراك ایله ارجانه بعده شیرازه

عزيمت و صمصام الدوله ايله بالمحاربه شهرى يغما ايتدكدن صكره ارجانه عودت ايتدى.

براز وقت كچدكده بهاء الدوله قاصد مخصوص ارساليله ابو على يى تلطيف وحقنده كوزل وعدلر ارائه ايلدى. برطرفدن دخى اتراك ايله مخابرهٔ خفيه يه باشلايوب استمالتلر كوستردى. اتراك بهاء الدولهدن موعود اولدقلرى مساعداته مغروراً ابو على يى بهاء الدولهنك يانه كتمكه تشويق واطماع ايلديلر. بناءً على ذلك ابو على واسطه عزيمتله (٣٨٠) سنهسى جمادى الاخرهسنده بهاء الدوله ايله ملاقى اولدى. عقيب ملاقاتده بهاء الدوله كندوسنى حبس و صكره قتل ايله فارس بلاديني ضبط ايچون اهوازه متوجهاً حركت ايتدى.

بهاء الدوله خوزستانه بعد الوصول بولديغى شيلرى اخذ ايتمشدركه شو صره‌ده برمليون دينار، سكز مليون درهم النه كچدى. ثياب وجواهر ايسه لايعد ولايحصى ايدى. عسكر بونجه نقود واشياىي يالكز بهاء الدوله يه يدره‌مدكلرندن درحال كورلدى يى قوپارديلر. بهاء الدوله ناچار وناخواه نقود واشياى مذكورەنك چوغنى عسكره ويروب كندوسنه آز برشى قالدى. بوندن صكره بلاد فارسه طوغرى يوريوب ابو العلا بن الفضلى

مقدمة الجیش ایله ایلرویه کوندردی. ابو العلا نوبندجانه واصل اولدقده صمصام الدولەنك اوراده‌کی عسکری مدافعه‌یه قیام ایلدیلر ایسه‌ده بوزلدیلر. ابو العلا عسکرله فارس بلادینه صوقلمغه باشلادی. صمصام الدولەنك فولاد زماندار نام قائد قومانداسیله سوق ایلدیکی عسکر ابو العلانك عسکرینه تقرب ایلدکده عسکرینك برقسمنی پوصویه وضع ایتمشیدی. ابو العلانك عسکری اوجوارده‌کی کویری‌یی کچوب دیلم عسکرینك راست کتیردکاری احمال واثقالنی یغما ایله مشغول ایکن پوصوده‌کی عسکر خروج ایله برابر محاربه‌یه باشلادیلر. ابو العلا مغلوب وعسکری تماميله مقتول اولدی.

بو غلبه‌دن صکره فولاد ارجانه عودت وصمصام الدوله دخی شیرازدن ارجانه عزیمت ایدرك طرفین بالمخابره بلاد فارس صمصام الدولەنك، خوزستان وعراق بلادی بهاء الدولەنك یدنده قالمق اوزره بینلرنده مصالحه منعقد اولمشدر.

(۳۸۳) سنه‌سنده بهاء الدوله نقض عهد ایله فارس بلادینی استیلا ایچون ابو العلایی عسکرله ینه فارسه طوغری یوله چقاردی. صمصام الدولەنك مدافعه ایچون کوندردیکی عسکر بو دفعه‌ده ابو العلانك عسکرینه غلبه

ايله برابر ابو العلا يده اسير ايتديلر . ابو العلا صمصام الدوله نك يانته كتيرلدكده بعض شفاعت اوزرينه حبسيله اكتفا ايدلدی . شوغلبه دن صكره خوزستان بلادی دخی صمصام الدوله نك يد استيلاسنه كچمش ايسه ده (٣٨٤) سنه سنده بلاد مذكوره يی ينه بهاء الدوله' ايكی سنه صكره بتكرار صمصام الدوله استيلا ايتمشدر .

(٣٨٥)ده بلاد فارسده كی اتراك طائفه سی بر فساد ايقاع ايلديلر . صمصام الدوله نك امريله طائفهٔ مرقومه نك تنكيللرينه قيام وچوغی اعدام اولندی . بقيه سی كرمانه طوغری قاچديلر .

(٣٨٩) ده صمصام الدوله ديلملرك نسبلرينی تصحيحه قيام ايدرك بيك قدر اشخاصی دفتردن چقارتدی . بونلر نه يا په جقلرينی شاشروب قلعه ده محبوس اولان بختيار زاده لری بر تقريب ايله اخراج ويانلرنده تشكيل جمعيت ايلديلر . برطاقم اكراد دخی جمعيتلرينه قارشدی . هپسی رفع لوای خلاف ايدرك ارجانی استيلا ايچون يوله چقديلر . صمصام الدوله خبر الدی ايسه ده او آرالق قائدلرندن ابو جعفر هرمزنسا شهرنده اولوب يانلرنده مدافعه ايده جك عسكر دخی موجود دكل ايدی . شيرازده مخالفلره هوادار اولانلر انتهاز فرصتله اياقلانوب صمصام

الدوله نك قوناغنی یغما ایدی ویردیلر. صمصام الدوله قلعه یه تحصن ایتمك استدی. قلعه محافظلری یول ویرمدیلر. یاننده انجق اوچیوز قدر غلبه لك قالمشیدی. ابو علی بن استاد هرمزك یاننه كیتمكی قرارلاشدردیلر. شیرازدن ایكی مرحله اوزاقلاشوب دودمانه یتشدكارنده دودمان رئیسی طاهر صمصام الدوله یی دردست ایله بختیارك اوغلی ابو نصرك یاننه كوندروب اعدام اولندی.

كتابمزك دولت عباسیه فصلنده صمصام الدوله نك (۳۷۹) تاریخنده وفات ایتدیكی سهواً یازلمشدر.

فارس بلادی صمصام الدوله دن صكره براز وقت بختیار اوغللرینك النده قالوب (۳۹۰) سنه سنده بهاءالدوله طرفندن مأمور ابو علی استاد هرمز عسكرله كیدرك حرباً شیرازی استیلا ایتمش وابونصر بن بختیار بلاد دیلمه وقرنداشی ابو القاسم بطیحه یه فرار ایتمشدر.

بهاءالدوله (۴۰۳) سنه سنده بلاد فارسدن ارجان شهرنده وفات ایدرك نعشی عراقه نقل ومشهد امیر المؤمنینده مدفون باباسی عضد الدوله نك یاننده دفن اولندی.

بهاءالدوله دن صكره اوغلی سلطان الدوله ابو شجاع ارجاندن شیرازه كیدرك سریر حكومته اوطوردی.

كرمان والیسی وسلطان الدوله نك برادری ابو الفوارس

(٤٠٧) سنه‌سنده بعض دیالمه ایله بالاتفاق شیرازی ضبط ایلدی ایسه‌ده سلطان الدوله حرباً ابوالفوارسی شیرازدن چقاردی.

سلطان الدوله‌نك دیكر برادری مشرف الدوله دخی عراقی استیلایه قیام ایدرك حرباً غلبه ایتكله (٤١٣) سنه‌سنده آرالرنده مصالحه منعقد اولوب عراقك تمامی مشرف الدوله‌یه و كرمان ایله فارس بلادی سلطان الدوله‌یه قالدی.

(٤١٥) سنه‌سنده سلطان الدوله شیرازده وفات ایدوب اتراك طاقلری كرمان امیری ابوالفوارس بن بهاء الدوله‌یی جلوس ایتدرمكی قرارلاشدردیلر. ابوالفوارس كلوب جلوس ایلدی ایسه‌ده سلطان الدوله‌نك اوغلی ابوكالیجار حرباً ابوالفوارسه غلبه و فارس حكومتنی ضبط ایدی ویردی. ابوالفوارس فسامدینه‌سنه چكلدی.

ابوكالیجار شیرازه داخل اولدقده شیرازده‌كی دیالمه ایله ارالرنده اختلاف یوز كوستردی. دیلمیلرك مخابره و طلبلریله ابوالفواس ینه كلوب شیرازی ضبط ایتدكدن صكره بینلرنده مصالحه وقوعیله كرمان و فارس بلادی ابوالفواسك، خوزستان ابوكالیجارك یدنده قالدی.

(٤١٨) ده ابوكالیجار ابوالفوارس علیهنه قیام ایله

حرب ایچون کرمانه طوغری کتدی. بلاد فارس ابو-
کالیجارك کرمان ابوالفوارسك یدنده قالمق وابوکالیجار
طرفندن ابوالفوارسه سنوی یکرمی بیك دینار ویرلمك
شرطیله بینلرنده مصالحه عقد اولنمشدر.

(٤٣٥) سنه سنده عراق امیری جلال الدوله وفات
ایلدیکندن ابوکالیجار عراق امارتنه نائل وبغداده عزیمتنده
خلیفه نك التفاتنه مظهر اولدی.

سنهٔ مرقومه ده دارالملك فارس اولان شیرازك اطرافنه
برسور چکلمسنی ابوکالیجار مراد ایدرك امر انشایه مباشرتله
سکز ذراع سمکنده واون ایکی بیك ذراع دورنده برسور
انشا ایدلدی. امر بنا (٤٤٠) سنه سنده تمام اولمشدر.

ابوکالیجار بوندن مقدم کرمانك برقسمنی ضبط ایله بهرامشاه
بن لشکرستانی اورایه عامل نصب ایتمشیدی. سنهٔ مرقومه-
ده بهرامشاه مخالفت کوستردی. ابوکالیجار اصلاحات
ایچون کیدرکن جناب نام محلده خسته لنوب وفات ایتدی.
واوغلی ابومنصور فلاستون درحال شیرازه کیدرك فارس
بلادینی استیلا ایلدی.

بغداده بولنان ملك الرحیم بن ابوکالیجار دخی عراق امارتنه
نصب اولندی.

ملك الرحیم فلاستونك بلاد فارسی ضبط ایتدیکنی

ایشتدکده قرنداشی ابوسعدی عسکرله کوندروب ابوسعد شیرازی ضبط و فلاستون ایله والده سنی قبض ایتمشدر.

(٤٤١) سنه سنده ملك الرحیم شیرازه کیدرك شهره یاقن وارد قده بغداد وشیراز اتراکی بینلرنده براختلاف ظهور ایلدی.

ملك الرحیم شیراز اتراکنه اعتماد ایده مدیکی کبی فارسده کی دیالمه یده مقدمجه محبسدن اصطخره فرار ایتمش اولان ابومنصور فلاستونه هوادار اکلادیغندن قرنداشی ابوسعد ایله ابوطالبی ارجانده اقامه وعراقه عودت ایتدی. لکن بویوزدن دخی فارسده بشقه جه براختلاف قپوسی اچلدیغندن اصطخرده فلاستونك باشنه خیلی غلبه لك طوپلانوب فلاستون شو قوتله بلاد فارسی استیلا واهوازیده ضبط ایچون ارجانه طوغری عزیمت ایلدی. ملك الرحیم فلاستونك تجاوزاتندن خبر الدقده عسکرله اوزرینه کتدی ایسه ده عسکری منهزم اولدی.

(٤٤٢) ده اهوازده بولنان فارس عسکری بیننده براختلاف ظهور ایدوب برطاقی فلاستونه، برطاقی ملك الرحیمه میل واطاعت کوستردیلر. فلاستون کندی اطاعتنده قالانلر ایله فارسه کتدی.

(٤٤٣) ده ملك الرحیم برادری ابو سعدی عسکرله

بلاد فارسه سوق ایدوب ابوسعد اصطخر، شیراز، داربکرد شهرلرینی استیلا ایتدی. فارس امیری فلاستون مدافعه‌یه چالشیرکن مغلوب و عسکری منهزم اولدی.

(٤٤٥) ده ملك الرحیم بلاد فارسدن ارجان شهرینه کیدرك امیر ابومنصور فلاستونك اوراده‌کی عسکری کندوسنه اطاعت ایتدیلر. ارجان ملك الرحیمده قالدی.

ملك الرحیمك شیرازده بولنان برادری ابوسعد ایله عسکری بیننده سنهٔ مرقومه‌ده براختلاف ظهور ایدوب عسکر ابوسعدی شیرازدن طرد و فلاستونی کتیروب اکا اطاعت ایتدیلر. ابومنصور شیرازه بالوصول استیلاسنی متعاقب سلجوقی سلطان طغرل نامنه خطبه اوقوتدردی.

(٤٤٧) سنه‌سنده ملك الرحیم طرفندن اصطخر قلعه‌سی محافظی بولنان فولاد دیلمی حرباً شیرازی استیلا وابو منصور فلاستونی طرد ایله ینه ملك الرحیم نامنه خطبه اوقوتدردی. ابومنصور شیرازدن چقارلدقده فیروز اباده کیتمشیدی. برادری ابوسعد ایله برلشوب عسکرله شیرازه عزیمت و حرباً فولادی اورادن چقاروب شیرازی ضبط ایتدکدنصکره برادرلری ملك الرحیمه اطاعت وبراز مدت برلکده اقامت ایتدیلر ایسه‌ده بالاخره ارالرینه

الحاق ایلدی . امیر عباسك (٥٤١) تاریخنده مقتول اولمسنی متعاقب بوزابه فارس وخوزستاندن جمع ایلدیکی عسکرله کیدرك اصفهانی محاصره ایتدی . برقوهٔ عسکریه دخی همدانه وماهکی قلعه‌سنه طوغری یوله چقاردی . بوزابه بوندنصکره سلطان مسعودك علیهنده شدت ارائه سیله سلطان مشارالیهك اوزرینه اچقدن اچغه هجوم علامتلرینی کوستردکده سلطان مصالحه ایچون مخابره‌یه باشلادی . موافقت کوسترمیوب ایلرویه طوغری یوریدی . سلطان قائدلرندن قره‌تکین ایله برلکده عسکرله کیدرك مرجده بوزابه‌یی بالاستقبال بینلرنده محاربه وقوعبولدی . سلطان مسعود میمنه ومیسره سیله برابر منهزم اولدی . قلبده بولنان عسکر حربه دوام ایدرك اتیلان اوقلردن برینك بوزابه‌یه اصابتله بوزابه اتندن دوشوب مجروح ومأسور اولمغله سلطانك امریله اعدام اولنمشدر .

بوزابه‌نك یداسارته طوتلمسیله برابر عسکری منهزم اولوب بلاد فارسی سلطان مسعود استیلا ایتدی (٥٤٢) .

سنهٔ مذکوره‌ده سلطان مسعود سلجوقینك ولد صغیرینه اتابك اولان مظفرالدین سنغر بن مودود سلغری خروج وبلاد فارسی ضبط ایتمشدر .

اتابکان فارس حکومتی
(٥٤٢ ـ ٦٦٥)

بونلره ال سلغر دخی دینلور. دولت سلجوقیه‌نك حال ضعفه تصادفلری اثناسنده اتابك مظفرالدین سنغر بن مودود سلغری خروج ایدوب ذکر اولندیغی اوزره (٥٤٢) سنه‌سنده فارس مملکتنی استیلا وال سلغر حکومتنی تشکیل ایلدی. مشارالیه شیرازده برخانقاه وبر مسجد بنا ایتمشدر. وفاتی (٥٥٠) تاریخنده‌در.

سنغردن صکره برادری اتابك زنکی بن مودود شیرازده سریر حکومته اوطودی سلغریاندن الب ارسلان حکومتی زنکینك الندن آلمق اوزره علیهنه قیام ایلدی ایسه‌ده حرباً منهزم اولدی.

زنکی (٥٥٨) سنه‌سنده وفات ایدوب یرینه برادر زاده‌سی زنکی بن تکله جلوس ایلدی. زنکی عسکر حقنده سؤ سیرت کوستردیکندن رؤسای عسکر خوزستان متصرفی شمله‌یی فارس بلادینی استیلایه تشویق ایتدیلر. شمله عسکرله بلاد فارسه طوغری یوریدکده زنکی مدافعه‌یه قیام ایتدی عسکرینك برمقدار جزئیسی صداقت ابراز ایدرك اکثریسی خیانت کوستردیکندن زنکی منهزماً

فرار وشبانكاره اكرادينه التجا ايلدى. شمله بلاد فارسى استيلا ايدى ويردى. لكن شمله‌نك برادر زاده‌سى ابن شنكالك بلاد مرقومه‌ده ارتكاب ايلديكى مظالم عمومه نفرت ويرديكندن شمله‌يى استيلايه تشويق ايدن عسكره ندامت كلوب كرك عسكر، كرك اهالى على العموم زنكينك حكومتنى ارزو ايلديلر. زنكى جلب ايله يرينه مسند حكومته اوطوردلدى.

زنكى (٥٧١) ده وفات ايدرك يرينه اوغلى اتابك تكله جلوس ايتمشدر.

اتابك ايلدكز بونك زماننده شيرازى استيلا ايچون عسكرله هجوم ايدرك خيلى صارقنديلقرده بولندى. تكله مدافعه اثناسنده مجروح اولدى. طغرل بن سنغر تكله‌يه معارض اولوب ارالرنده جريان ايدن محاربه‌لر اثناسنده بلاد فارسك چوق يرلرى خراب اولمشدر.

تكله (٥٩١) سنه‌سنده وفات ايدرك برادرى مظفر الدين ابوشجاع اتابك سعد بن زنكى يرينه اوطورمشدر. مشار اليه عادل وسياسى بر ذات ايدى. زماننده فارس بلادى معموريت كسب ايلدى. جلال الدين خوارزمى بونك زماننده هندستاندن عودتله بلاد فارسك بعضيسنى يغما ايتمش وصكره ارالرنده صلح انعقاد ايتمشدر.

(٦٢٣) سنه‌سنده سعد بن زنکی فوت اولوب یرینه اوغلی مظفرالدین اتابك ابوبکر جلوس ایلدی.

تاتارلرك بلادفارسه مجاور بولنان محللره اطالهٔ ایادیٔ استیلا وخسار ایلدکلری اثناده ابوبکر اوکتای قاآنه هدایا واطاعت عرضیله ملکنی جنکیزیلرك مضرتلرندن محافظه ایتمش واوکتای قاآن طرفندن کندوسنه قتلق خان لقبی دخی ویرلمشدر.

هلاکو عراقه عزیمت ویول اوزرنده ایاق باصدیغی یرلری پایمال مضرت ایلدیکی اثناده ابوعلی سعدی تهنیت قدوم ایچون هلاکونك یاننه کوندردی. وهلاکونك التفاتنه مظهر اولدی. هلاکو بغداده هجوم ایدرکن اتابك ابوبکر برادر زاده‌سی محمد شاهی عسکرله هلاکویه ترفیق ایلدی.

ابوبکر (٦٥٨) سنه‌سنده وفات ایدرك اوغلی سعد اول اثناده بغداد حوالیسندن شیرازه عودت ایدرکن یولده خسته‌لنوب وفات ایتمش وخبر وفاتی شیرازه بالغ اولدقده ولدصغیری اتابك محمد سریر حکومته اجلاس ایدلمشدر.

اتابك محمد جلوسندن ایکی سنه یدی ماه صکره

قضاءً قصرلك سطحندن اشاغی دوشوب وفات ایتدی (٦٦١) .

بوندنصکره اتابك محمد شاه بن سلغر بن اتابك سعد بن زنکی شیرازده سریر حکومته اوطوردی . شو ذات بغایت شجیع ایدی . هلاکونك حوالیٔ عراقیه‌جه سبقت ایدن حرکات عسکریه‌سی اثناسنده رفاقتنده بولنمش وبسالت کوسترمش ایدی . جلوسندنصکره شعائر حکومتی امحا وذوق ومناهی ارتکابیله امرار صبح ومسا ایلدی . بوحاللرله برابر سفك دمایه‌ده حریص ایدی . بو وجه شرعی شونی بونی اعدام ایله نفرت عمومیه‌یه هدف اولدی . جلوسندن سکز ماه کچدکده هلاکوخانك امریله خلع واصطخر قلعه‌سنده حبس ایدیله‌رك برینه سلجوق شاه بن سلغر اجلاس ایدلدی (٦٦٢) .

سلجوقشاه بدایت جلوسنده ساعیٔ فساد عدایلدیکی امرایی ازاله وسلفی زماننده امرایی تحریك ایدن ترکان خاتونی سلك ازدواجه کشیده ایلدی . سلجوقشاه ایسه ملاهی ومناهیده محمد شاهدن کیروقالمیوب بلاسبب برطاقم بیکناهانك عقوبتنه اشارت ایده‌یور ایدی .

برکیجه مجلس عشرتده بخار باده‌دن دماغنده امتلا حاصل اولوب ترکان خاتونك سلفی زماننده‌کی تحریکاتی

خاطرینه کلمکله شوصرده قارشوسنده اياق اوزره طور-
مقده اولان برزنجی کوزینه ایلشوب ترکان خاتونی اعدام
ایله باشنی کتیرمیسنی زنجی یه امر ایتدی . زنجی کیدرك
ترکان خاتونی اعدام و باشنی برطشت ایچنه وضع ایله
کتیردکده سلجوقشاه مقتوله نك قولاقلرنده کی قیمتدار کوپه-
لری چقاروب او مجلسده تغنی ایله کندوسنی اکلمکده
اولان مطربه طوغری فرلاتدی . بو ماده دن هرکسه وحشت
ونفرت کلدیکندن شیرازده بولنان امرا سلجوقشاهه
مراجعت ایتمکسزین اتلرینه بینوب شیرازدن چقدیلر .
سلجوقشاه بونلرك حرکتلرینی ایشتدکده مسلحاً اتنه بینه‌رك
سرعتله ارقه‌لری صره کتدی . ابتدا راست کلدیکی
اوغل بکی برکرز کران حواله سیله یره یقوب اولدردی
امراء سائره یه یتشه مدیکندن عودتله هپسنك شیرازده کی
ماللرینی یغما وخانه لرینی احراق ایتدردی . امرادن فرار
ایدنلر هلاکونك یاننه کیدرك سلجوقشاهك احوالنی
بیلدردیلر . هلاکو امراسندن التاجوبی عسکرله شیرازه
طوغری یوله چیقاردی . التاجو اصفهانه یتشدکده
هلاکونك امرینی وبرساعت اول اظهار ندامتله حضور
ایلخانی یه التجا ایدر ایسه حقنده خیرلو اوله جغنی سلجوق
شاهه یازدی ایسه ده سلجوقشاه شو نصیحته اعتبار ایتمیوب

عساكر موجوده‌سنی بالاستصحاب سواحل بحر عمانه طوغری چكلدی. اتاجو عسكرله شیرازه كیردكدن صكره سلجوقشاهی تعقیب ایچون حركتله یتشدكده بینلرنده شدتلی محاربه وقوعبولوب اخرالامر سلجوقشاه دردست ایله كوزلرینه میل اتشین چكلمسنی متعاقب وفات ایلدی (٦٦٢).

بوندنصكره اتابك سعد بن زنكینك قزی آبش خاتون شیرازده سریر حكومتده جلوس ایدوب براز وقت ادارهٔ امورایله اشتغال ایتدی ایسه‌ده قاضی شرف الدین ابراهیم خروج ایله ملكه اختلال عارض اولمغله قاضی ایله شیرازده بولنان مغول عسكری ارالرنده محاربه‌لر وقوعیله قاضی شرف الدین واتباعندن چوق كیمسه مقتول اولدی (٦٦٣).

شیرازجه حادث اولان اختلالك بوندن صكره‌ده ارقه‌سی كسلمدیكندن (٦٦٥) سنه‌سنده ابقاخانك امریله آبش خاتون تبریزه اجلا و بلاد فارس استیلا اولنوب آل سلغر حكومتی منقرض اولمشدر.

شو استیلادن صكره بلاد فارس طوغریدن طوغری‌یه بنی هلاكو ممالكنه منضم اوله‌رق والیلرله اداره ایدلدی.

سکزنجی مبحث

(اذربیجان مملکتنك خلاصـهٔ جغرافیه سیله)
(وقایع تاریخیه سی بیاننده در)

(جغرافیا)

(اذربیجان) بیت النـار معناسنه اولان اذربایکان لفظنك معربیدر . ملوك قدیمهٔ فرس زمانلرنده اتشکده لرك باشلوجه لری او حوالیده ایدی . انك ایچون اویله تسمیه اولنمشیدی . عربلر بعدالفتح شماخینك

تذکرتها وهناً وقدحل دونها
قری اذربیجان المسالح والجال

بیتنك وزنندن دخی اکلاشلدیغی اوزره همزه نك وبانك فتحی ، ذالك سکونی ، رانك کسریله (اذربیجان) دیو تلفظ ایلدیلر .

اذربیجان مملکتی ممالك ایرانیه نك قسم شمالیسی در . شمالاً بحر خزر وشروان ، جنوباً عراق عجم وشهرزور ، شرقاً بلاد دیلم ، غرباً کردستان بلادیله محدوددر . مداین مشهوره سی تبریز ، اردبیل ، خوی ، سلماس ، ارمیه ، مراغه شهرلریدر . تبریز شهری برواسع صحرانك نهایتنده سهند

نام طاغك ذيل غربيسنه ياقن بر محلهدر. كوزل باغچهلری واردر. هرون الرشيدك زماننده بنا اولنمشدر.

اردبيل كوه سيلانك جانب شرقيسندهدر. ماد ملوكندن كيخسروك بنا كردهسيدر.

اذربيجانده طاغلر چوقدر. بونلردن سقلانه طاغنك ارتفاعی اون ايكی بيك قدمدر. ازمنهٔ قديمهده شو طاغك وولقان اولديغی روايت اولنهيور.

مملكت مذكورهده كی انهارك باشلوجهلری قره صو وارس نهرلريدر. ارميه كولی شو مملكت داخلندهدر.

(اذربيجان مملكتنك وقايع تاريخيهسی)

(٢٢ — ٣٣٠)

حضرت عمر رضی الله عنه افندمز طرفندن اذربيجانك فتحنه بكير بن عبدالله مأمور ايدی. نعيم بن المقرن ری حواليسنی فتح ايتدكدنصكره خليفه حضرتلرينك شرف صادر اولان امر عاليلری اوزرينه هجرتك (٢٢) نجی سنهسنده سماك بن خرشنهيی امداد ايچون عسكرله بكيرك يانه كوندردی بكير اذربيجان حواليسنه كتديكی وقت اسفنديار بن فرخزاد واج رود حواليسنده بوزيلوب جرميدن طاغلرينه

طوغری کلیور ایدی. سماك بکیرك یاننه یتشدکده هر بریسی برطرفدن اذربیجان بلادینی فتح ایلدی.

فتح اولنان یرلره عتبه بن فرقدك والی تعیین اولنمسی جانب عالئ خلافتپناهیدن امر اولندیغندن اذربیجان بلاد مفتوحه‌سنه عتبه والی نصب اولندی (۲۲).

عتبه بن فرقد (۲۵) تاریخنده اذربیجاندن عزل ایله یرینه اشعث بن قیس الکندی عامل تعیین ایدلدی. سنهٔ مذکوره‌ده اذربیجان اهالیسی نقض عهد ایله عصیان ایلدیلر. اوزرلرینه عسکر سوق اولندقده مقاومتدن عجزلرینی اظهار و صلح التماس ایلدکلرندن بدل صلح اولمق اوزره سکز یوز بیك درهم استیفا و مصالحه اعاده وابقا قلندی.

اشعث بن قیس الکندی (٤٠) سنه سنده وفات ایتمشدر. اشعثدن صکره ابن مطیع محمد بن عمیر بن عطارد الطائی اذربیجانه والی تعیین اولنوب محمد بن مروانك جزیره ولایتی والیلکنه تعیننندن دولت امویه‌نك انقراضنه قدر اذربیجان ولایتی کردستان ایله برلکده رأسا واکثراوقاتده جزیره ولایتنه مربوطاً اداره اولندی.

دولت عباسیه‌نك تشکلنده ابو جعفر المنصور جزیره ولایتی والیلکنه نصب اولنه‌رق اذربیجان ولایتی برسابق جزیره‌یه ربط ایدلمکله منصور طرفندن محمد بن صول

اذربیجانه عامل تعیین قلنمشیدی. منصور نائل خلافت اولدقده اذربیجان بلادی موصل ولایتنه ربط ایدیلهرك (١٥٨) سنه سنده یحیی بن برمك رأسا ادربیجان ولایتی والیلکنه مأمور اولدی.

(١٦١) ده بسام بن عمر والتغلبی اذربیجانه والی اولوب (١٦٣) سنه سنده خلیفه المهدی اذربیجان وسائر اعمال غربیه یه اوغلی هرونی والی تعیین ایتدی. (١٧٠) ده و هرون الرشیدك خلافتنده یزید بن مزید بن زائدة الشیبانی اذربیجانه والی نصب اولنه رق (١٨٣) سنه سنه قدر یزیدك مأموریتی ممتد اولدیغی حالده سنهٔ مرقومه ده یزید موصل ولایتی والیلکنه نقل ایله اذربیجان دخی موصله الحاق ایدلدی. (١٨٥) ده یزید اذربیجان بلادندن بردعه ده وفات ایدرك اذربجان ولایتنه اوغلی اسد والی نصب اولنمشدر.

(١٩٢) سنه سنده خرمیه طائفه سی اذربیجان حوالیسنده حرکات فساد کارانه یه باشلادیلر. هرون الرشید عبدالله بن مالکی اون بیك نفر عسکرله طائفه مذکوره نك تنکیلنه مأموراً ارسال ایلدی. عبدالله کیدرك طائفهٔ مرقومه یی حرباً استیصال ایتمشدر.

(٢٠١) سنه سنده بابك خرمی اذربیجان حوالیسنده نشر فساد اعتقاد ایتمکه باشلادی. بابك طائفه جاویدانیه-

دن اولوب طائفهٔ مزبوره جاویدان بن سهلك اصحابیدر. بابك جاویدانك روحی کندوسنه حلول ایلدیکنی ادعا ایدر ایدی. شو طائفهٔ فاسده انانك اوغله، قزك بابایه، همشیره نك قرنداشه تنکیحی جائز اولدیغی اعتقاد فاسدینه و مذهب تناسخه قائل اولوب « ارواح حیواندن حیوانه انتقال ایدر » دیرلر ایدی.

(٢٠٥) سنده مأمون خلیفه طرفندن عیسی بن محمد بن ابی خالد اذربیجان و کردستان ولایتنه والی تعیین قلنوب بابك خرمی ایله محاربه یه مأمور اولدی ایسه ده برایش کورمکه موفق اولهمدی.

(٢٠٩) سنه سنده زریق کردستان حوالیسنده اولدیغی حالده اذربیجانده بولنان قائمقامی احمد بن جنید الاسکافی یی بابك خرمی اسیر ایلدی. بونی متعاقب ابراهیم بن الليث بن ابو الفضل اذربیجان ولایتنه مأمور اولدی. زریق بن علی ایسه موصل و اذربیجان اراسنده بولنان جبالی بالاستیلا تغلب کوستردیکندن موصل امیری سید بن انس عسکرله اوزرینه کیدرك ارالرنده محاربه جریان ایتمش و (٢١١) سنه سنده زریق قرق بیك موجودلی براردو ترتیب ایله موصله سوق ایتمش اولدیغی حالده سید تدارك ایده بیلدیکی درت بیك نفرله مدافعه یه قیام

ایلدی ایسەده کمال حدتندن کندوسنی الەمیوب یالکز باشنه زریقك عسکرینه هجوم ایلدکده زریقك اصحابندن بریسی مبارزه صورتیله قارشوچقوب ایکیسیده یکدیکرینی اولدرمشدر.

بوخبرمأمونه بالغ اولدقده غضبناك اولەرق زریق وبابك ایله محاربه ایتمك اوزره محمدبن حمید الطوسی‌یی موصل والیلکنه بالتعیین عسکرله اذربیجانه کوندردی.

محمد اذربیجانه کیتمك اوزره موصله بعد الوصول ربیعه وقبائل سائرەدن جمع ایلدیکی عسکری قوهٔ موجودەسیله برلشدروب والیٔ سابق سیدك اوغلی محمدی دخی بالاستصحاب اذربیجانه طوغری حرکت ایلدکده زریق زاب نهری اوزرنده محمد بن حمیدی قارشولیوب وقوعبولان محاربەده فنا صورتله منهزم اولدیغندن محمددن استیمان واخذ امان ایله بغداده کوندرلدی. بوندنصکره محمد بن سید موصله عامل تعیین اولنەرق محمد بن حمید اذربیجانه عزیمت وقارشوچقان یعلی بن مره ایلەرفقاسنی بالاخذ بغداده ارسال ایله بابك خرمی‌یه طوغری حرکت ایلدی(٢١٢).

محمدبن حمید بابکك اوزرینه کیدرکن مصادف اولدیغی متغلبلری تنکیل واثنای راهـده بولنان عقبەلره عسکر

اقامه‌سیله رجعتنی تأمین ایده‌یور ایدی. هشتادسره یتشدکده بابکك بلده‌سنه دخول ایچون اصحابیله بر مجلس مشورت عقد ایدوب برجهت مناسبه‌دن همان بلده‌یه هجوم ایدلمسنه متفقاًقرار ویرلدکدن صکره محمد عسکرینی تعبیه ایله هجومه حاضرلنمش وبابك ایسه یول‌اوزرنده‌کی سنکستانده پوصویه عسکر قومشیدی. محمد ایله اصحابی طاغه طوغری ایلرولیوب اوچ فرسخ مقداری مسافه یوقارویه چقدقلرنده بابك پوصوده‌کی عسکرله بر هجوم شدید کوسترمسیله برابر محمدك عسکری بوزلدی. محمد ویانینده‌کی رؤسای عسکردن ابو سعید عساکر منهزمه‌یه صبر وثباته متعلق نصایح واوامر اعطا ایلدیلر ایسه‌ده عسکرك طوردرلمسی ممکن اوله‌مدی. یانلرنده‌کی اتباع جزئیه‌لریله ثبات وقتال شدیده دوام کوستردیلر. بابکك عسکرندن برشخص محمدك راکب اولدیغی قصراغی یاره‌لیوب محمدقصراقدن اشاغی دوشدی. بابکك‌ادملری اطرافنی صاروب محمدی اولدردیلر. (٢١٤).

محمدبن حمیدك مقتولیتی‌خبری مأمونه بالغ اولدقده عبدالله بن طاهری بابکله محاربه‌یه وعلی بن هشامی اذربیجان واصفهان ولایتی والیلکنه مأمور ایلدی. علی بن هشام اذربیجانه وارمسیله برابر اهالی حقنده

فرار ایله جان قورتاره بیلوب عسکرینك بقیه‌سی کاملاً مقتول اولدی. بابك موقانه طوغری قاچوب افشین برزنده کتدی.

افشین برزنده، بابك بنه نواحیسنده جمعیت عسکریه لرینه نظام ویرمکله اوغراشوب اره‌صره طرفینك مفرزه‌لری ارالرنده چاتپات مصادمه‌لر وقوعبولور ایدی. اول اثناده بابك افشینك مراغه‌دن ذخیره کتیرمکده اولان برقافله‌سنی اوروب ذخیره‌یی ضبط ایتدی. عسکرده مضایقهٔ شدیده حاصل اولمسی متعاقب شیرواندن درجهٔ کفایه‌ده ذخیره یتشوب خلیفه‌نك معاونت ایچون عسکرله کوندردیکی بغا دخی افشینك معسکرینه واصل اولدی. بابك ایسه مذهبنه اتباع ایدنلرك کثرتی سایه‌سنده قوتی کتدکجه آرترمقده ایدی.

(۲۲۱) سنه‌سنده معتصم طرفندن جعفرالخیاط دخی امداد عسکریله افشینك اردوسنه التحاق ایدوب بابکك تنکیلنه کفایت ایده‌جك قوت طوپلانمقله طرف طرف محاربه‌لره باشلاندی.

(۲۲۲) سنه‌سنده افشین قتال شدید ایله غلبه ایدرك بابکی وقرنداشی عبداللهی دردست وسامرایه ارسال ایتمکله خلیفه‌نك امریله ایکیسیده اعدام اولنمشدر.

اذربیجان ولایتی بابکك لوث فسادندن تطهیر اولندقدن صکره افشینك اقرباسندن منکجور اورایه والی تعیین قلندی.

(۲۲٤) سنه سنده منکجور بعض اسبابدن طولایی عصیان ایدرك خلافتك امریله اوزرینه کیدن عسکره قارشو مغلوب ومأسور اولمغله سامرایه کوندریله‌رك حبس اولندی.

(۲۲٥) سنه سنده اذربیجان ولایتی والیلکنه محمدبن حاتم بن هرثمه مأمور اولمشدر.

مقدمجه بابك وقعه سنده دردست وسامراده حبس ایدلمش اولان محمدبن البعیث (۲۳٤) سنه سنده محبسدن قاچوب اذربیجانده واقع مرنده عزیمتله بعض قلاعی استیلا ایلدی. خلیفه المتوکل طرفندن حمدویه بن علی بن فضل السعدی اذربیجان ولایتی والیلکنه وابن بعیثك دردستنه مأمور اولوب زیرك الترکی وعمر بن سیسل دخی حمدویه ترفیق اولندی. بونلر خیلی وقت اوغراشدیلر ایسه ده ابن بعیثی طوته مدیلر. حمدویه' زیرك' ابن سیسل مرندا طرفنده‌کی اورماندن بیك قدر اغاج کسوب یکرمی قدر منجنیق اعمال وابن بعیثك محصور اولدیغی مرند قلعه سنی تضییق ایتدیلر. ابن بعیث باشنده‌کی غلبه لکله

متفقاً مقاومت شديده كوستردى . جانب خلافتدن محاصرلره معاونت ايچون بغاالشرابى عسكرله كوندريله رك محصورين عيسى بن الشيخ بن سليل واسطه سيله بغادن امان طلب ايلديلر . بغاامان اعطاسيله قلعه يى ضبط ايتديكى صره ده ابن بعيث قلعه دن چقوب فرار ايتمكله تحريسنه مأمور اولانلرك مباشرتلريله دردست وسامرايه كوندريله رك اوراده حبس ايدلدى . محبوساً وفات ايتمشدر .

(٢٣٥) سنه سنده متوكل اولادينه اقطاع بلاد ايدركن اذربيجانى بعض بلاد ايله اوغلى معتزه اقطاع ايتمش ومحمد بن يوسف المروزى اذربيجان ولايتنه والى تعيين قلنمشيدى .

(٢٣٦)ده محمد وفات ايتديكندن يرينه اوغلى يوسف نصب ايدلدى .

(٢٣٧) سنه سنده يوسف اذربيجانه مربوط كردستان حواليسنه كتدكده عصيان اوزره بولنان بطريق بقراط بن اسقرط استيمان ايلديكندن يوسف بطريق ايله اوغلى نعمه يى طوتوب خلفيه يه كوندردى . بونك اوزرينه او حواليده بولنان رؤساى خرستيان بقراطك قرنداشى اوغلى ايله بالاتفاق يوسفك قتلنى قرارلاشدرديلر . بطريقك دامادى وارزن (غرزان) عاملى موسى بن زراره دخى بونلرله اتحاد ايلدى . ۲واوارالق شتاشدت كوستروب

قاردن یوللر قاپاندیغندن یوسف اذربیجانه کتمیوب طرونه بلده‌سنده اقامت ایده‌یور ایدی. متغلبلر بلدهٔ مذکوره‌ده یوسف ایله اصحابنی محاصره ایلدیلر. یوسف بلده‌دن چقوب حرباً مقتول اولدی. یاننده اولان ادملرده مأسور ومقتول اولمشلردر.

متوکل شو حادثه‌دن خبرالدقده بغاالکبیری عسکرله یوسفك قاتللرینی طوتمغه مأمور ایلدی. بغا موصل وجزیره طریقیله کیدرك ارزندن بدأ ایله موسی بن زراره وبرادرلری اسماعیل، سلیمان، احمد، عیسی، محمد، هرونی دردست ومتوکله ارسال ایتدکدن صکره یوسف علیهنده حرکت ایتمش اولان رؤسا متغلبلریله محاربه ایلدی. شو محاربه‌لرده مخالفلردن اوتوزبیك قدر مقتول وچوق کمسه مأسور اولمشدر. بونلرله متفق اولان الباق ودبیل بلده‌لرینده استیلا اولندقدن صکره تفلیس شهری تحت محاصره‌یه النْدی.

تفلیسك محاصره‌سی (۲۳۸) سنه‌سنه قدر ممتد اولوب منجنیقلر ایله اتیلان نفطلی پاچاوره‌لر شهری احراق ایتمکله اللی بیك قدر انسان دخی محترق اولمشدر. بوندن صکره تفلیس حذاسنده بولنان صغدبیل شهریله حرزمان قلعه‌سی

فتح وقلعه‌ده‌کی پطریق اسیر ایدلدی. صکره بیلقان ناحیه‌سنده‌کی کبیش قلعه‌سی تسخیر اولندی.

(٢٤٨) سنه‌سنده خلیفه المستعین طرفندن ثغور شامیه والیسی مجاهد مشهور علی بن یحیی الارمنی اذربیجان وکردستان ولایتی والیلکنه مأمور اولوب (٢٤٩)ده روملرک ملاطیه‌یی حرب ایله برباد ایتدکدن صکره جزیره‌یه هجوملرنده علی بن یحیی عسکرله مدافعه‌یه کتدیکندن عند المحاربه شهید اولدی. علی بن یحیادن صکره علا بن احمد اذربیجان ومربوطاتنه والی تعیین اولنمشدر.

(٢٥١) سنه‌سنده کردستان حوالیسنده ظهور ایدن ایکی نفر خارجی باشلرینه طوپلادقلری غلبه‌لکله فساده قیام ایلدکلرنده علا شو خارجیلرک اوزرلرینه کتدی. خارجیلر برقلعه‌یه تحصن ایلدیلر. علا بالمحاصره قلعه‌یی ضبط ایلدی ایسه‌ده خارجیلر دردست ایدیله‌مدیلر. نره‌یه قاچدقلری بیلنه‌مدی.

(٢٦١) سنه‌سنده خلیفه المعتمد جانبندن اذربیجان ولایتی والیلکی محمد بن عمر بن علی الطائی عهده‌سنه توجیه اولندی. علی کتدکده والئ سابق علا مفلوج اولدیغی حالده مخالفت کوستروب برمحفه‌یه بینمش اولدیغی حالده

عسکرله مدافعه ایچون خروج ایلدی ایسه‌ده عسکری مغلوب وکندوسی اسیر اولمش ومتعاقباً وفات ایتمشدر •

بوندن صکره اذربیجان بلادینی مراغه صاحبی عبدالله بن حسین همدانی استیلا ایلدی •

(۲۷٦) سنه‌سنده خلیفه المعتمدک قرنداشی موفق، محمدبن ابی الساجی اذربیجان ولایتی والیلکنه تعیین ایلدیکندن ابن ابی الساج کیدرکن عبدالله عسکرله مدافعه ایچون خروج ایلدی ایسه‌ده حرباً منهزم اولوب اذربیجانی ابن ابی الساج ضبط ایدی‌ویردی •

(۲۸۰) سنه‌سنده ابن ابی الساج عسکرله مراغه‌نك ضبطنه قیام ایدرك محاصره ومحاربهٔ شدیده‌دن صکره عبد الله بن حسین واصحابنی دردست وحبس ایله اعدام ایتمش ومراغه‌یی استیلا ایلمشدر •

(۲۸۸) سنه‌سنده اذربیجانده شدتلی وباظهور ایدرك پك چوق انسان تلف اولدی • وفیاتك کثرتندن موتایی تکفین ایده‌جك ادم بولنه‌میوب اموات تکفین ودفن اولنمقسزین زقاقلرده قالدی •

اذربیجان والیسی محمد بن ابی الساج سنهٔ مرقومه‌ده وبادن وفات ایتمکله اصحابی محمدك اوغلی دیودادی یرینه اوطورتدیلر • محمدك قرنداشی یوسف بن ابی الساج مخالفتله

باشنه طوپلادیغی براز عسکری استصحاب ومحاربه‌یه قیام ایلدکده منهزم اولوب حکومتجه شرکتنی استدی ایسه‌ده دیوداد قبول ایتمدیکندن یوسف موصل طریقیله بغداده کتدی٠

(٢٩٦) سنه‌سنده یوسف بن ابی الساج یوز یکرمی بیك دینار مال مقطوع ایله اذربیجان ولایتنی تقلد ایدرك دینور طریقیله عزیمت واذربیجانی استیلا ایلدی٠

یوسف بن ابی الساجك والیلکی وزیر بن الفراتك زمان وزارتنده ایدی٠ (٢٩٩) سنه‌سنده ابن الفراتك عزلیله خاقانینك وزارته نصبنی متعاقب یوسف بن ابی الساج متعهد اولدیغی مال مقطوعی (٣٠٤) سنه‌سنه قدر کوندرمیوب شو اقچه‌نك تجمعیله کسب ثروت وامتناع ایچون اکتساب قوت ایلدیکندن سنهٔ مرقومه‌ده خلیفه‌نك وزیری بولنان علی بن عیسانك عزل ومؤاخذه‌سنی ایستدکده علی بن عیسانك عزلندن مقدم مشار الیهك سعی ایله ری ولایتی خلیفه جانبندن کندوسنه ویرلدیکنی اعلان وری حوالیسنی ضبط ایچون عسکرله اذربیجاندن حرکت ایلدی٠ ری ولایتی والیسی محمد بن علی بن صعلوك یوسفك کلمکده اولدیغندن خبر الدقده خراسانه چکیلوب یوسف ری٬ قزوین٬ زنجان٬ ابهر بلادینی

استیلا و علی بن عیسانك سعیی ایله ری ولایتی کندوسنه اعطا اولندیغنی وبناءً علیه کاوب عزیمتله متغلبین طائفه‌سنی اورالردن طرد ایلدیکنی وزیر ابن الفراته انها ایلدی. خلیفه المقتدر بو معامله‌دن غضبناك اوله‌رق علی بن عیسادن سؤال اولندقده علی یوسفی تکذیب ایلدیکندن (۳۰۵) سنه‌سنده خاقان مفلحی نام قائد قوماندا سیله یوسف اوزرینه عسکر سوق اولندی. خاقان کتدکده بالمحاربه مغلوب ومأسور اولمغله جانب خلافتدن بو ماده ایچون مونس الخادم عسکرله یوسف اوزرینه کوندرلدی. مونس اعمال جبله یتشدکده یوسف یدی یوز بیك دینار مال مقطوع ویرمك اوزره ری اعمالنك کندوسنه توجیهنی استدعا ایتمش ایسه‌ده خلیفه «یوسفك ارتکاب ایلدیکی تزویرات اوزرینه یرُ کوك آراسنی طولدیره‌جق اقچه بیله ویرسه ری ولایتنی کندوسنه ویرمیه‌جکم» دیو جواب رد اعطا و یوسفك تنکیلنی التزام ایدرك بونك ایچون مونسه امر شدید ارسال ایلدی. مونس عسکرله ایلرولدکده یوسف غلبه ومونسك معیتنده کی امرانك اکثرینی اسیر ایدرك دوه‌لره بالارکاب برصورت تشهیریه‌ده اردبیله ادخال ایتمشدر. مونس زنجانده اقامتله برطرفدن اکمال نواقصه، دیکر طرفدن خلافته مراجعتله استعانه‌یه

دوام ایدوب یانده پك بیوك بر اردو طوپلاندی . (۳۰۷) تاریخنده مونس عساکر مجتمعه ایله یوسفك اوزرینه یوریوب اردبیل قپوسنك اوکنده وقوعبولان محاربه‌ده یوسف مغلوب ومأسور اولمغله مقدمجه امراحقنده ارتکاب ایلدیکی معاملهٔ تشهیریه‌یه مقابلةً مونس « من دق دق » دیه‌رك یوسفك باشنه تیلکی قویروغندن معمول بر کلاه کیدروب کندوسنی بر دوه‌یه ارکاب ایله مشتهراً بغداده ادخال ایتمشدر . یوسف بغداده بعدالوصول خلیفه‌نك امریله محبسه قونلدی .

یوسف اسیر اولدقدنصکره غلامی سبك اذربیجان ولایتنی استیلا ایدی‌ویردی .

سبكك اذربیجانی ضبط ایلدیکی خبری آلندقده مونس الخادمك محمد بن عبیدالله قومانداسیله سوق ایلدیکی عسکر غلبه ایلدیکی اثناده سبك اذربیجانك مال مقطوع ایله کندوسنه توجیهنی خلیفه‌دن استدعانامه ایله التماس ایلدکده سنوی ایکیوز یکرمی بیك دینار ویرمك شرطیله التماسی بالقبول کندوسنه خلعت وعهدنامه کوندرلدی .

(۳۱۰) سنه‌سنده خلیفه مونس الخادمك التماسیله یوسف بن ابی الساجی حبسدن اطلاق وری ٬ قزوین ٬ ابهر ٬

زنجان، اذربیجان بلادینی سنوی بشیوز بیك دینار مال مقطوع ایله عهده‌سنه توجیه ایلدی و برقوهٔ عسکریه ترفیقیله یوسفی یوله چقاردی. یوسف اذربیجانه واصل اوله‌جغی صره‌ده سبك وفات ایلدیکندن مانع ومزاحمه تصادف ایتمکسزین اذربیجان ولایتنی استیلا ایتمشدر.

(٣١١) سنه‌سنده یوسف عسکرله کیدرك صعلوکك قرنداشی احمد بن علی یدندن حرباً ری بلادینی الدی. علی عندالمحاربه مقتول اولمشدر.

(٣١٤) سنه‌سنده نواحئ مشرق بلادی طرف خلافتدن یوسف بن ابی‌الساجه توجیه اولنمغله یوسف کتدکده قرامطه ایله حرب ایدرکن مأسور ومقتول اولدی.

یوسفك اذربیجاندن انفصالی تاریخی اولان سنهٔ مرقومه‌ده ابوسالم دیسم بن ابراهیم الکردی اذربیجان ولایتنی استیلا ایدی ویردی. دیسمك اذربیجان ولایتنده حکومتی اون التی سنه امتداد ایتمشدر.

دیسمك باباسی ابراهیم بروقت موصل حوالیسنده خروج ایلمش اولان هرون الشارینك اصحابندن ایدی. هرونك مقتولیتندن صکره اذربیجان حوالیسنه کیدرك رؤسای اکراددن بریسنك قیزینی نکاح ایتمش ودیسم شو قزدن تولد ایلمشیدی. بوصرده ابن ابی السا[illegible]

انتساب ایدرك كندیجه قدری عالی و ذكر اولندیغی اوزره یوسفك انفصالنده تغلباً اذربیجانه والی اولدی.

(٣٢٦) سنه سنده وشمكیرك منسوباتندن لشكری (سبكری) اذربیجان بلادینه هجوم ایلدیكندن دیسم مدافعه یه قیام ایلدی ایسه ده منهزم اولوب اردبیلدن ماعدا اذربیجانك كافهٔ بلادینی لشكری استیلا ایدی ویردی. دیسم اردبیله چكیله‌رك اوراده تحصن ایتمش اولدیغی حالده لشكری محاصره یه دوام ایلدیكی اثناده دیسم وشمكیره مراجعتله كندوسنك اطاعتنده بولنمق اوزره لشكری بلیه سندن خلاصنی استدعا ایلدیكندن وشمكیرك یازدیغی تهدید آمیز مكتوب اوزرینه لشكری موصل حوالیسنه چكیلوب اذربیجان ولایتی كماكان دیسمك یدنده قالمشدر.

دیسمك یانده‌كی عسكرك چوغی كرد ایدی. وشمكیره اطاعتندن صكره دیلملر دخی عسكرینه داخل اولدیلر. بالاخره كردلر دیسم علیهنه خروج ایله قلعه‌لرك بعضیلرنده تغلب كوستردیلر. دیسم كردلرك شو حركتلرینی كورد كده دیلملردن عسكرینك تكثیرینه مجبور اولدی. دیلمی صعلوك محمد بن مسافر كه سالار دینكله كسب شهرت ایتمش وبالاخره اولادندن بری اذربیجانده بر حكومت

مستقله تشکل ایتمشدر دیسمك جلب ایتمش اولدیغی دیالمه ایچنده ایدی دیسم دیلملر حقلرنده اکرام ورعایت کوستروب شو قوتله کردلرك تغلبنی ازاله واذربیجانده استقلالنی محافظه ایلدی.

بوندن صکره دیسمك وزارت خدمتنده بولنان ابوالقاسم علی بن جعفر اذربیجانی، اعداء حکومتی التزامه باشلادی. دیسم وزیر مشار الیهی تخویف ایلدیکندن وزیر طرم بلدەسنه فرار ایلدی. محمد بن مسافر اول اثناده دیسم جانبندن طرم محافظەسنه مأمور ایدی. ابو جعفرك طرمه وصولی محمد بن مسافر ایله اوغللری وهسودان ومرزبان ارالرنده وحشت ومخالفت ظهور ایلدیکی برزمانه مصادف اولوب بونی متعاقب وهسودان ایله مرزبان بابالرینی قبض ویدندکی اموال وذخایری کاملاً اخذ ایلدیلر.

محمد بن مسافر هر درلو ثروت ویساردن محروم قالدیغی حالده یالکزجه برقلعەدرونده چکلدی. علی بن جعفر شو حالی کوردکده مرزبانه تقربله خدمتنه دخول واذربیجانی استیلایه مرزبانی اطماع ایلدی. علی بن جعفر باطنیه مذهبی اصحابندن ومرزبان دخی شوطائفەدن اولوب دیسم ایسه خوارجدن وحضرت علی‌یه بغض

ایدنلردن ایدی . یانده بولنان دیالمه نك هپسی شیعی ایدیلر بناءً علیه مذهبجه ده آرالرنده کی مخالفت دیسمك سقوطنی منتج اولغله مرزبانك دیسم علیهنه قیامی علامتلری یوز کوسترمکه باشلامسیله برابر دیسمك یانـنده کی دیلملر مرزبانه تبعیت کوستردیلر . مرزبان اذربیجانه طوغری یوریی ویردی . دیسم مرزبان ایله مقاتله ایچون عسکریله قارشو چقدقده یانـنده کی دیلملرك بقیه سیده مرزبانك عسکرینه قارشدقلری کبی کردلرکده چوغی دیلملره اتباع ایلدیلر . دیسمك یانده پك آز عسکر قالدیغندن کردستان حوالیسنه چکیلوب بینلرنده مودت اولان حاجیق بن دیرانی یه التجا و مرزبان اذربیجان بلادینی استیلا ایتمشدر (۳۳۰) .

بوندن صکره مرزبان بعض معاملات ایله علی بن جعفری توحیش وعلی بن جعفر دخی سؤ سیرتله مرزبانك ذهننی تخدیش ایلدیکندن مرزبانی اغفاله مسارعت وتبریز شهرندن اموال کثیره استحصالنه مرزبانی اطماع ایلدی . مرزبان بومقصدی ترویج ایچون دیلملری تبریزه کوندروب عسکرك کوستردکاری مظالم اوزرینه اهالی بالمخابره دیسمی جلبه مباشرتله برابر متفقاً دیلملر علیهلرینه قیام ویقه لدقلرینی اعدام ایلدیلر . دیسم جمع ایده بیلدیکی

عسکرله تبریزه عزیمت ایتدی. بوصره‌ده مرزبانك یانندەکی کرد عسکری حقنده کوستردیکی سوء معامله انلریده توحیش ایلدیکندن کردلر دخی آیریلوب دیسمه اتباع ایدی ویردیلر.

شو وقوعات اوزرینه مرزبان علی بن جعفری توحیش ایلدیکنه نادم اولوب مع مافیه طوپلایه بیلدیکی عسکرله دیسمی تنکیله‌ده قیام وتبریزه طوغری عزیمت ایلدی. ودیسم بالمحاربه منهزماً تبریزه چکیلوب تحصن ایتدی. مرزبان تبریزی محاصره ایله برابر علی بن جعفریده تأمین وجلب ایلدیکندن دیسم تبریزی براغوب اردبیله چکلدی. مرزبان علی بن جعفرله برلکده کیدرك اردبیلی محاصره آلتنه آلدی. بوراده دخی محاصره اوزایوب دیسم مضایقه‌یه طوتلدیغندن مصالحه‌یه رغبت کوستردی. بالاستیمان اردبیلی مرزبانه تسلیم ومرزبانك مساعده‌سیله چکیله‌رك اهلیله برابر اوراده اقامت ایتدی. مرزبان موانعی ازاله ایتدکدن صکره اذربیجان بلادینی بالاستیلا تبریزده برحکومت مستقله تشکیل ایتمشدر (۳۳۰).

(اذربیجانده بنی مسافر حکومتی)

(۳۳۰ــ٤۲۰)

مرزبان بن محمد بن مسافر ذکر اولندیغی اوزره

(٣٣٠) سنه‌سنده اذربیجانده بنی مسافر حكومتنی تأسیس ایدرك حكومت مذكوره كندوسنك، كندوسندن صكره اولادینك یدلرنده قالمشدر. مرزبانك باباسی صعلوك دیمكله مشهور محمدك سالار لقبیله ده مشتهر اولمسی جهتیله شو حكومته بنی سالار حكومتنده دنیلور.

(٣٣٢) سنه‌سنده روس طائفه‌سی بحراً اذربیجان حوالیسنه چقوب بردعه یه قدر واردقلرنده مرزبانك بردعه‌ده بولنان عاملی دیلمیلردن وكوكلیلردن طوپلادیغی بشبیك قدر عسكرله روسلر اوزرلرینه كیدوب محاربه‌یه باشلادی ایسه‌ده برساعت ظرفنده منهزم اولدی.

روسلر منهزملری تعقیب ایله اولدره اولدره بر-دعه‌یه طوغری یوریوب اهالی حقنده امان اعطا وشهره دخول ایله هركسك امین اولمسی ایچون طرف طرف ندا ایلدیلر. اهالیدن شهرده موجود اولانلر حقلرنده حسن معامله كوستردی. روسلر شهری ضبط ایتدكدن صكره نواحیده بولنان اهل اسلام طرف طرف طوپلانوب روسلر اوزرلرینه هجوم كوستردیلر. هپسی منهزم اولدی. اسلام عسكرینك هجوملری صره‌سنده بردعه اهالیسنده عموماً روسلر علیهلرنده ایاقلانمشلر ایدی. سلاح بولانلر اسلحه، بولمیانلر طاشلرایله حرب ایده‌یورلرایدی. روسلر

روسلر غلبه ایلدکده بردعه‌ده بولنان اهالی اوچ کونه قدر شهردن چقوب کیتمزلر ایسه حقلرنده شدت کوستریله جکنی اعلان ایلدیلر. اشیالرینی یوکلنوب کیتمکه مقتدر اولانلر چکیلوب بشقه طرفلره کیتدیلر. ایام مذکوره ظرفنده کیده‌میانلرك چوغی روسلر یدلرنده مقتول واون بیك قدر اهالی دخی مأسور اولدی. اسیرلرك هربریسندن یکرمی درهم فدیهٔ نجات استنلوب برشی النه‌مدیغندن روسلر هپسنی اعدام ومالارینی اغتنام ایتدیلر.

مرزبان بن محمد شو حادثهٔ وخیمه‌یی ایشتدکده نفرعام صورتیله اهالیٔ بلادی ایاغه قالدروب تجمع ایدن اوتوز بیك قدر عسکرله روسلر اوزرلرینه هجوم ومحاربه‌لره قیام ایلدکلرندن روسلر منهزماً مراغه‌یه چکیلوب اوراده بولدقلری میوه‌لری بول بول یمکدن برشدتلی وبایه طوتلدیلر. ایچلرنده وفیات تکثر ایلدی.

روسلر شو حال ایله برابر خیلی وقت مرزبانه مقاومت کوستروب بالاخره مغلوب واکثری مقتول اولدی. روسلرك مضایقه‌یه مصادف اولدقلری صره‌ده موصل حاکمی ناصرالدوله برادر زاده‌سی ابو عبدالله الحسین بن سعیدك اذربیجانی استیلا ایچون سلماسه کلدیکی خبری مرزبانه بالغ اولمغله مرزبان عسکرینك برقسمنی

روسلر اوزرلرنده براغوب دیکر قسمیله ابو عبدالملك اوزرینه یوریدی. ابو عبدالله مغلوباً کلدیکی یوله دونوب او حوالیدن چکلمشدر.

مرزبانك روسلر اوزرلرنده براقدیغی عسکر بر طرفدن شدت وبا دیکر طرفدن روسلری برباد ایلدی. روسلر اسؤ حال ایله بالاخره چکیلوب کور نهرینی عبور وکیلرله کلدکاری سمته فرار ایتمشلردر.

(۳۳۷) سنه سنده بنی بویهدن رکن الدوله مرزبانك بلادندن ری شهرینی استیلایه قیام ایتدی. مرزبان عسکرله کیدرك ابتدا غالب، صکره بعض مواعیده الدانوب منهزم اولدیغی حالده ید اسارته طوتلدی.

مرزبانك اسارتی خبری اذربیجانه بالغ اولدقده اصحابی مرزبانك باباسی محمدی یرینه اقامه ایلدیلر. محمد ایسه سؤ سیرتله نفرت عمومیه یه هدف اولدیغندن حقنده برقیام عمومی علامتی مشاهده واوغلی وهسودانك یانته فرار ایتدی.

بوصره ده حکمدار سابق دیسم کردی فرصت بولوب باشنه طوپلادیغی کردلرله اذربیجانی استیلایه قیام ایلدکده رکن الدوله نك سوق ایتمش اولدیغی محمد بن عبدالرزاقك

قوماندهسی التنده‌کی عسکر غلبه ایدرك دیسم وهسودانك یاننه قاچدی.

مرزبان خیلی وقت سمیرام قلعه‌سنده محبوس قالوب اول اثناده والده‌سنك تدبیریله برطاقم تجار سمیرام قلعه‌سی متولیسی بشیر اسفارك یاننه کیدرك «مرزبان مقدما بزدن اشترا ایتدیکی امتعه‌نك اقچه‌سنی ویرمامشدر» دیه بر دعوای مصنعه اقامه ایلدیلر. بشیر اسفار طرفینی سویلتدردکده مرزبان انکار مدعا ایلدی ایسه‌ده مدعیلردن بریسنك غمز عین ایله ایماسی اوزرینه ایشی اکلایوب مدعایی اعتراف وفقط مقداری مجهولی اولدیغنی افاده ایتدی. تجار ایسه ادملریله برابر بشیر اسفارك یاننده قالوب مطلوبلری مرزباندن استحصال اولنمدقجه کیتمیه‌جکلرینی سویلدیلر. مع مافیه الەجقلری تحصیل اولنور ایسه استدیکی مقدارینی کندوسنه ویره‌جکلرنیده بشیره وعد ایلدکلرندن بشیر اغفال اولندی. بناءً علیه تجار وادملری هرکون سربست قلعه‌یه کیروب چقمقده ونوقت استرلر ایسه مرزبانی کورمکده ایدیلر. بشیر اسفارك اصراری اوزرینه مرزبان بورجنك مقدارینی والده‌سندن استعلام ایتمکه وتجارك مطلوباتنه وفایده‌یله جك مقدار اقچه‌یی اناسندن استمکه لزوم کوستردی. بشیر اسفار اویله یاپلسنه موافقت

کوستردی . مرزبان ایله تجار بودسیسه لر ایله ایشی اویالیورلر ایدی .

بشیر اسفارك صبیح الوجه براوشاغی وارایدی . بو اوشاق قلیچ وقلقان ایله مسلح اولدیغی حالده اره‌صره مرزبانك یانه کیرر چقار ایدی . مرزبان شو اوشاغه عشق شدید کوستروب خفیاً خیلی نقود اعطا ایتدی . اوشاق کوردیکی لطف واحسان اوزرینه مرزبانه اسیر اوله‌جق بردرجه‌ده مجبور اولوب تخلیصنه سعی ایدن تجارك سرلرینه کسب اطلاع وبوده انلرله اتحاد ایلدی . برزره ایله برایکه تدارك ایدرك خفیاً مرزبانه ویردی . مرزبان ایاغنده‌کی قیدی ایکه ایله کسمکه دوام ایدوب بریوم موعودده جمله‌سی متفقاً خروج ایتمکی قرار-لاشدردیلر . بشیر اسفار هفته‌ده برکره مرزبانك یانه واروب زیارت ایدرایدی . یوم موعود کلدکده تجارك بعضیسی مرزبانك یانه کیدوب بعضیسی حصنك قپوسی اوکنده طوردیلر .

اوارالق بشیر اسفار مرزبانك یانه کلمکله مرزبان هرنه استرایسه ویرمك اوزره کندوسنی براقمسنی بشیردن رجا ایلدی . بشیر رکن الدوله‌یه خیانت ایده‌میه‌جکی جوابنی ویردی . مرزبان ذاتاً قطع ایله ایلشدردیکی

قیدی بغتةً اياغندن چقاروب قپویه طوغری سرعت وغلام مرقومده‌کی قلیج وقلقانی اخذ ایله بشیر اسفاری اعدام ایتدکدنصکره قپواوکنده‌کی نوبتجی پیده‌اولدردی. اوراده بولنان تجار قیافتنده‌کی ادملردخی مرزبانك یاننه طوپلاندیلر. قلعه‌ده‌کی عسکر ایسه اوصره‌ده متفرق ایدیلر. ایشتدکاری کورلتی اوزرینه عودت ایلدکلرنده قلعه متولیسنك مقتول اولدیغنی کوردکلرندن هپسی مرزبانه اتباع ایلدیلر. مرزبان سمیرام قلعه‌سنی ومتعاقباً کیدرك ینه اذربیجانی استیلا ایلدی (٣٤٢).

دیسم الکردی وهسودان ایله برلکده اذربیجان بلادنده حکم یوریدرکن رکن‌الدوله ایله بینلرنده بعض وقوعات یوزکوستروب کردستان بلادینه چکلمشیدی. اول اثناده مرزبانك سمیرام قلعه‌سنی بالاستیلا یوزینی اذربیجانه چویردیکنی ایشتمکله بغداده فرارایتدی.

دیسم بوندن صکره رکن الدوله‌یه وناصرالدوله وسیف الدوله‌یه مراجعتله اذربیجانی استرداد ایچون معاونت طلبنده بولندی ایسه‌ده فائده کوره‌میوب (٣٤٤) سنه‌سنده سیف الدوله‌نك یاننده ایکن سیف الدوله ایله مرزبان ارالرینه خصومت دوشدیکندن سیف الدوله‌نك معاونتیله دیسم سلماسه قدر کتدی ایسه‌ده منهزماً کردستانده

بولنان حاجيقه دخالت ايلدی. حاجيق مرزبانك طلب وتهديديله ديسمی قبض ومقيداً اذربيجانه ارسال ايتديكندن مرزبان ديسمك كوزلرينه ميل اتشين چكدروب كندوسنيده محبسه القا ايتدی. ديسم مرزبانك وفاتنه قدر محبوس قالمش صكره مرزبانك بعض اصحابی ديسمی اولدرمشدر.

مرزبان (٣٤٦) سنه سنده وفات ايلدی. خسته ايكن مرض موته اولديغنی اكلادقده كندوسندن صكره ملكی قرنداشی وهسودانه بعده اوغلی جستانه، صكره ديكر اوغلی ابراهيمه، ابراهيمدن صكره ديكر اوغلی ناصره وصيت ايدوب اوغللرندن كيمسه حياتده بولنمز ايسه قرنداشی وهسودانك حكمدار اتخاذنيده وصيتنه علاوه ايتدی. شو وصيت قاريشق برشی اولديغندن مرزبان فوت اولدقدن صكره وهسودان اشتباهه ذاهب اولوب مرزبانك اوغللری ايسه متفقاً استبداد كوستردیلر. وهسودان فراری كبی ارديلدن چقوب طرم بلده سنه كتدی. صكره جستان بن مرزبان كسب استبداد ايتمكله برادرلری كندوسنه اطاعت ايلديلر.

جستان ابوعبد الله النعيمی يی وزير تعيين ايدوب جستان بن شرمزن نام امیردن بشقه امرادخی كندوسنه

اطاعت کوسترمشلردر. جستان بن شرمزن کردستان حوالیسنده والی ایدی. تغلب نیتنی التزام وجستانك عیسی وهسودان ایله سائرلرینی تحریك ایله فساده قیام ایلدی. شو اختلاف (٣٤٩) سنه‌سنه قدر امتداد ایتمش اولدیغی حالده اوتاریخده مستجیر بن عیسی بن المکتفی بالله اذربیجانده ظهور ایله خلقی آل محمددن رضا ایچون کندوسنه بیعته دعوت واظهار عدالت ایتمکله اتباعی چوغالمغه باشلادی.

ابن عیسانك ظهوریله اتباعنك تکثرینه سبب ویرن حال - جستان بن مرزبانك سؤسیرت کوسترمسندن وسیاست عسکریه‌جه تسامحندن تولد ایدن - نفرت عمومیه ایدی. جستان ذکراولندیغی اوزره امورسیاسیه‌جه التزام تسیب ونسیان ومشاورهٔ نسوان ایله ملاعب وملاهی‌یه رغبت کوستردیکندن عیسی وهسودان ایله طرمده تحصن ایتمش اولان جستان بن شرمزن قیامه تدبیر ارامقده ایدیلر. بو اثناده جستان بن مرزبان وزارت خدمتنده بولنان نعیمی‌یی قبض ومؤاخذه‌یه تصدی ایلدی. نعیمی ایله ابن شرمزنك وزیری ابوالحسن عبدالله بن محمد بن حمدویه ارالرنده مصاهرت اولدیغندن نعیمنك مؤاخذه‌سندن طولایی ابوالحسن وحشته ذاهب اولوب صاحبی

ابن شرمزنی جستانك برادری ابراهیم بن مرزبان ایله مكاتبه یه تشویق وملكه اطماع ایلدی. بونكله ابو الحسن كیدرك مراغه شهرنیده استیلا ایتدیلر. جستان خبر الدقده ابن شرمزن ایله وزیری ابو الحسنه طاتلیجه برلسان ایله تحریراً مراجعت ونعیمی یی اطلاق ایده جكنیده تعهدله بینلرنده مسالمت حصولنه ارزو كوستردی. ابو الحسن بونك اوزرینه ابراهیمه نصرتدن چكلمش اولدیغی حالده ابن شرمزنك كوستردیكی نفاق جستان ایله ابراهیمه خوش كورنمدیكندن یكدیكریله بالمخابره ابن شرمزن علیهنده عقد اتفاق ایلدیلر. بو صره ده نعیمی محبسدن فرار ایله موقانه كیدرك اتباعی چوغالدقده عراقه كیدلمك اوزره ابن عیسایی ادعای خلافته تشویق وتحریك ایلدی ابن عیسی اوچیوز قدر غلبه لكله نعیمك یانه عزیمت ایدرك ابن شرمزن ایله ده اتحاد ایتدیكندن كندوسنه بیعت ایدنلر كتدكجه چوغالمغه باشلادی. واموری قوت كاوب المستجیر بالله لقبیله تلقب ایتدی. جستان بن مرزبان ایله ابراهیم عسكرله مستجیر اوزرینه عزیمتله حرباً غلبه ومستجیری دردست واعدام ایدیویردیلر.

وهسودان برادر زاده لرینك اختلافنی كوردكده مستجیر وقعه سندن صكره ابراهیم ایله بالمخابره یكدیكرینی

زیارت و ناصر بن مرزبان ایله ده مکاتبه ایلدیلر . ابراهیم برادری جستانك یاننده ایکن شو مکاتبه اوزرینه جستاندن آیریلوب ناصرك یانه کیتدی . جستانك یاننده کی عسکر دخی ناصره اتباع ایتدیلر . عسکر ناصر ایله بالاتفاق اردبیلی ضبط ایتمش اولدقلری حالده ناصردن علوفه استدیلر . ناصرده اقچه یوغیدی . کندوسنی تحریك ایدن عیسی و وهسودان ایسه معاونتدن اثر بیله کوسترمدی . ناصر اغوا اولندیغنی اکلایوب بالضروره جستان ایله برلشدی ایسه ده جستانده ده ثروت اولمدیغندن مضایقهٔ عسکریه‌یی ازاله ایچون عمیلری وهسودانك یانه کیتمکه مجبور قالدیلر . بالمخابره تعهد الدقدن صکره والده‌لرینی آلوب کیتدکارنده وهسودان اوچنیده حبس و امارتی اوغلی اسمعیل نامنه عقد ایلدی . ابراهیم بن مرزبان کردستان حوالیسنده اولدیغی حالده برادرلرینی قورتارمغه قیام ایلدیکنی وهسودان ایشتدکده جستان و ناصری و والده‌لریله برابر اعدام ایتمشدر (۳٤٩) .

بوندن صکره وهسودان ابراهیمی اله کتیرمسنی ابن شرمزنه امر ایلدیکندن ابن شرمزن عسکرله کیتدکده ابراهیم کردستانه عودت ایلدی .

ابراهیم عودتندن صکره (۳٥٥) سنه‌سنه قدر

عسکر جمیله اوغراشوب اوتاریخده اذربیجانه کتمك استدکده جستان بن شرمزن اطرافده بولنان ملوك واکراد ایله بالمخابره معاونت عمومیه ایله ابراهیمك مدافعه سنه قیام ایلدیکی حالده اسماعیل بن وهسودانك وفات ایلدیکی خبرینی آلدیغندن ابراهیم طوغریجه کیدرك اردبیلی ضبط ایتدی .

ابراهیم اردبیلی ضبط ایلدکده اوراده بولنان ابوالقاسم بن میسکی وهسودانك یاننه عزیمتله ایکیسی بربریله عقد اتفاق ایلدیلر . ابراهیم قرنداشلرینك انتقامنی آلمق ایچون عمیسی وهسودان اوزرینه یوریدکده وهسودان خوفه ذهاباً ابن میسکی ایله برابر دیلم بلادینه قاچدی . ابراهیم عمیسنك بدنده کی اعمالیده ضبط ایدی ویردی .

بونی متعاقب عسکر بیننده اختلال ظهور ایدوب ابراهیمك قوتنه تفرقه عارض ؛ وهسودانك امورنده قوت نمایان اولدی . وهسودان ابوالقاسم میسکی بی عسکرله ابراهیمك اوزرینه سوق ایدوب ابراهیم مغلوباً فرار ایتمکله تعقیب اولندی ایسه ده طوتیله مدی . یالکزجه ری حوالیسنه کیدرك انشته سی رکن الدولهیه التجا ایلدی .

رکن الدوله بر قوهٔ عسکریه ترتیب وابن العمیدك

قوماندا سیله ابراهیمه ترفیق ایدرك یوله چیقارمقله ابن العمید وابراهیم سنهٔ مرقومه‌ده اذربیجانی ضبط ایتدیلر . لکن ابراهیمك سوء سلوکی ولاپنجه محاذیر آتیه‌یه سبب اوله‌جغی اکلاشیلوب استیلا اولنمسنی ابن العمید رکن الدوله‌یه یازدی ایسه‌ده رکن الدوله « بکا دخالت ایدن بر آدمی معاونتله ممنون ایتمشیکن صکره حقنده او یله معامله اختیاربنی خوش کورمم » جوابنی ویردیکندن ابن العمید رکن الدوله‌نك یاننه عودت ایتمشدر .

ابراهیم بوندن صکره سؤ سیرت ابرازنده دوام ایلدیکی جهتله ملکی یدندن چیقوب کندوسیده بنی بویه حکومتی جانبندن اخذ وحبس اولنمش وفخر الدوله‌نك تاریخ وفاتی اولان (٣٧٧) سنه‌سندن صکره بنی مسافر- دن سالار ابراهیم بن مرزبان بن اسماعیل بن وهسودان سرجهان وزنجان وسائر بعض بلادی استیلا ایتمشیدی . اشبو ابراهیمك حکومتی (٤٢٠) سنه‌سنه قدر ممتداولوب او تاریخده یمین الدوله ایله سالار ابراهیم اراسنده قزوینده محاربه وقوعیله چوق انسان تلف اولدی . سالار سرجهان قربنه چکیله‌رك او حوالیده تحصن ایتمش اولدیغی حالده مسعود بن یمین الدوله ریدن عسکرله کیدوب بینلرنده خیلی وقایع جریان ایلدکدن صکره

بالاخره سالار منهزماً فرار واختفا ایلمشیدی . برزنجیه‌نك دلالتیله کزلندیکی یر بولنوب دردست وقلاع وبلادی مسعود جانبندن ضبط اولندی .

اذربیجانك بقیهٔ وقایعی

(٤٢٠ - ٥٤١)

(٤٢٠) سنه‌سنده اذربیجان امارتی وهسودان بن مهلان نام ذاتك عهده‌سنده ایدی . اوتاریخده غزلردن برطائفه اذربیجانه داخل اولدی . وهسودان طائفهٔ مرقومه‌نك شرلرینی دفع ایچون حقلرنده اکرام ورعایت وبونلردن برقز دخی آلوب عقد مصاهرت ایلدی . بو معامله‌لردن مقصد غزلرك اذربیجان بلادینده تجاوزلرینی منعدن عبارت ایکن غزلر مقتضای جبلیلرینی اجرادن کیرو طورمیوب بلاد مرقومه‌ده هر درلو فنالغی ارتکاب ایتدکدن صکره (٤٢٩) سنه‌سنده مراغه‌یه کیدرك اهالیدن یقه‌لدقلرینی اعدام ومساجد شریفه‌یی احراق ایله آتش مظالمك علولرینی طرف طرف اشاعه وبولدقلری اشیایی یغما ایله عمومك آسایشنی ازاله ایلدیلر . بوندن صکره اکراد هذبانیه اوزرینه صالدروب تشهیر فساد وکوزلرینده ایلشن یرلری برباد ایدرکن ابوالهیجاربن

الدوله ایله وهسودان اتحاد وبلاد مرقومه اهالیسیده مشار الیهما ایله اتفاق ایلدکارندن غزلر بو حالی کوردکده اذربیجان بلادندن چقوب ری حوالیسنه کتدیلر. دیکر برغز طائفه سی اذربیجان بلادینه داخل اولدی. بونلرده تجاوزانه تصدی ایتمش اولدقلری حالده (٤٣٣) سنه سنده وهسودانك غیرتیله طائفهٔ مرقومه استیصال وایچلرندن اوتوز بیك قدر اشخاص بیوکلریله برابر اعدام اولنه رق بقیه سی فرار ایلدیلر.

(٤٤٦) سنه سنده سلجوقی سلطان طغرل اذربیجان حوالیسنه عزیمتله اوتاریخده بلاد اذربیجانه مستولی اولان وهسودان بن محمد الروادی الکردی سلطان مشارالیهه اطاعت واسمنه خطبه قرائتله اوغلنیده رهن ویردیکندن بلاد مذکوره وهسودان عهده سنده ابقا اولنمش ایدی.

(٤٥٠) سنه سنده سلطان طغرل مهلان بن وهسودانی باباسنك ولایتی اولان اذربیجان حکومتنده ابقا ایلدی. بوندن صکره ده اذربیجان ولایتی دولت سلجوقیه یه تابع اولمق اوزره شو عائله یه منسوب والیلرك ید اداره لرنده قالدیغی کتب تواریخدن اکلاشیله بور ایسه ده ولاة مشار

مشار الیهمك علی الترتیب اسملری ایله تاریخ تعیینلری مضبوط دکلدر.

(٤٨٦) سنه‌سنده اذربیجان بلادی سلجوقی تاج الدوله تتش ابن الب ارسلانك ید ضبطنه کچدی. اول اثناده امراسندن اقسنقر و بوزانك کندوسندن افتراقلریله سلطان برکیارقه اطاعتلری اوزرینه اقتدار وقوتی زائل اولدیغندن تتش دیار شامه کیدرك اذربیجان و بلاد سائره سلطان برکیارقه انتقال ایلدی.

تتش (٤٨٧) ده عسکرله بلادجزیره‌یی بعده دفعهٔ ثانیه اولمق اوزره اذربیجانی ضبط ایتمشدر.

سلطان برکیارق نصیبینده ایکن تتشك اذربیجانه کندیکنی ایشیدوب عزیمتله تتشك بولندیغی موقعه طقوز فرسخ قدر یناشدی. یاننده بیك نفردن زیاده عسکر یوغیدی. تتشك یاننده‌ایسه اللی بیك قدر عسکر اولدیغندن امراسندن سوق ایلدیکی امیر یعقوب سلطان برکیارقه غلبه ایتمکله سلطان اصفهانه چکلدی. اصفهانه وصولی اوزانی استیلا ایتمش اولان برادر صغیری محمودك وفاتنه مصادف اولمسیله سلطان مشارالیه اصفهانه مالك اولدی.

(٤٨٨) ده سلطان برکیارق عساکر کلیه ایله تتش اوزرینه کیدرك ری قربنده بالمحاربه غلبه ایتمکله تتش

مقتول اولمش واذربیجان ایله یدنده‌کی بلاد سلطان برکیارقه انتقال ایتمشدر.

(٤٩٥) ده سلطان برکیارقله سلطان محمد سلجوقی بیننده وقوعبولان مصالحه شروطندن اولمق اوزره اذربیجان، دیاربکر، جزیره، موصل بلادی سلطان محمده انتقال ایلدی.

(٥١٠) سنه‌سنده امرادن برجماعت بغدادده سلطان محمد سلجوقینك یاننده طوپلاندقلری صره‌ده اذربیجان صاحبی احمدیل بن ابراهیم بن وهسودان دخی بغداده کیدرك اتابك طغتکینك یاننده جالس ایکن بر شخص باطنی النده بر ورقه اولدیغی حالده اورایه ورود واغلایه اغلایه ورقه‌نك سلطانه ایصالنی نیاز ایتدی. احمدیل ورقه‌یی الیرایکن شخص مرقوم بچاق ایله اوردیغندن احمدیل مرقومی چکه‌رك التنه الدی متعاقب باطنیٔ مرقومك اوراده بولنان رفیقی احمدیله بر بچاق دها اوردی. احمدیل حال مجروحیتنده باطنیلرك ایکیسنیده قلیجله اولدردی ایسه‌ده مرقوملرك دیکر رفیقی بر بچاق دها اوروب احمدیلی قتل ایتمشدر.

اذربیجان بلادی سلطان محمد سلجوقینك ملکی اولدیغی حالده سلطان مشارالیهك (٥١١) سنه‌سنده

وفاتیله اوغلی سلطان مسعودك ید استیلاسنه کچمش و (٥١٣) سنه سنده ملك طغرل اذربیجان حوالیسنه کیتدکده اتابك کون طوغدی اذربیجان بلادینی استیلا ایتمسی ایچون ملك طغرلی تشویق ایدرك تدابیر لازمه یه ده تشبث ایتمش ایدی. (٥١٥) سنه سی شوالنده اتابك وفات ایلدی. بو اثناده مراغه صاحبی بولنان اقسنقر احمدیلی بغدادده بولنان سلطان محمودك یاننده ایکن سلطان مشار الیه اذربیجان بلادینی احمدیلی یه اقطاع ایلدی. احمدیلی اردبیل شهرینه وارد قده اهالی شهر قپولرینی قاپایوب کندوسنی ایچرویه المدیلر. اورادن تبریزه کیتدی. اول اثناده سلطان محمود اذربیجان بلادینی جیوش بکه اقطاع ایدرك امیر مشار الیه عساکر کثیره ایله مراغه یه کلدیکی خبری الدیغندن احمدیلی سلطان محمودك بعض خلافکیرلریله اتحاد تدابیرینه تشبث ایلدی بوکاده موفق اوله مدی.

جیوش بك اذربیجان بلادینه واصل اولدقده بعض امرا ایله ارالرنده منافرت یوز کوستروب بو منافرت منازعه یی منتج اولدی. امراء مشار الیهم سلطانی جیوش بك علیهنده اغرا ایلدیلر. سلطان (٥١٦) رمضاننده تبریز قپوسنك اوکنده جیوش بکی قتل ایتدردی.

(٥٢٥) سنه سنده سلطان محمود وفات ایدرکیدنده کی

جبل واذربیجان بلادی اوغلی ملك داوده منتقل اولمغله بلاد مرقومه‌ده ملك مشارالیه اسمنه خطبه اوقوندی.

سنهٔ مرقومه‌ده ملك داودك عمیسی سلطان مسعود عسکرله جرجاندن حرکت وتبریزه عزیمتله شهری استیلا ایلدیکی جهتله ملك داود برقوهٔ عسکریه ایله کیده‌رك شهر مذکوری محاصره ایلدی. (٥٢٦) سنه‌سی محرمنك سلخنه‌قدر ارالرنده محاربه جریان ایدوب بینلرنده مصالحه وقوعیله تبریز ملك طغرلك یدنده قالدی. وسلطان مسعود همدانه کیتدی.

سنهٔ مذکوره‌ده ملك طغرل ایله داود ارالرنده خصومت یوز کوستروب ملك داود اذربیجاندن عسکرله همدانه متوجهاً حرکتله رمضان غره‌سنده همدانه قریب برقریه‌یه نزل وملك طغرل مدافعه ایچون عسکرله همداندن خروج ایله محاربه صره‌سنده ملك داودك عسکری بیننده اختلاف یوز کوسترمکله اتابکی اقسنقر احمدیلی فرار وعسکرك چوغی اکا اتباع ایتدی. ملك داود بو حادثه اوزرینه متحیر قالدیغندن سنهٔ مرقومه ذی القعده‌سنده بغداده کیدرك خلیفه‌نك اکرامنه مظهر اولدیغی حالده سلطانك قوناغنه ایندیرلدی. ملك مسعود اذربیجان بلادندن کنجه‌ده قالمشیدی.

سلطان مسعود ملك داودك بغداده كتديكنى ايشتدكده كندوسيده (٥٢٧) سنه‌سى صفرنده بغداده كتديكندن وصولنده ملك داود بالاستقبال عرض رعايت وخدمت ايلدى.

بوندن صكره خليفه ايكيسنه‌ده خلعت اكساايدرك بينلرنده اتفاق حاصل وسلطان مسعود ايله ملك داود برابرجه اذربيجانه متوجهاً بغداددن حركتله مراغه‌يه واصل اولوب اذربيجان بلاديني استيلا ايتمش اولان اقسنقر احديلى سلطانه اموال كثيره تقديميله عرض اطاعت وسلطان اذربيجانى ضبط ايدرك بلاد مذكوره‌كى قراسنقر وسائر امرا حرباً منهزم اولديلر. امرا منهزم اولدقدن صكره ارديبلده تحصن ايتمش اولدقلرى حالده سلطان ارديبلى محاصره ايلدكده امرا ايله متققلرندن خيلى انسان مقتول اولدى. بقيه‌سى فرار ايلديلر. بلاد مذكوره سلطان مسعودك يد تملكنده قالدى.

(٥٢٨) سنه‌سنده ملك طغرل بلاد جبله كيدرك بلاد مرقومه‌يى تمامها استيلا ايلديكى خبرى سلطان مسعوده بالغ اولدقده سلطان مشار اليه ملك داود ايله اتفاق و ملك داودى اذربيجانده اقامه ايله كندوسى ملك طغرل اوزرينه كتدكدن صكره ملك داود سلطان مشار اليهه عصيان

واذربیجانی استیلا ایلدی. سلطان ملك طغرل ایشی ترك ایله عودته مجبور اولدیغندن عسکرله دونوب رونزروکان قلعه سنده ملك داودی محاصره ایتدی ایسه ده اثنای محاصره ده ملك طغرل اردو ایله قزوینه طوغری کلدیکنی بالاستخبار محاصره یی ترك ایله قزوینه توجه ایتمش ایدی. یانندهکی امرانك اوصره ده کندوسندن ایرلمسی ضعفنی موجب اولدیغندن هیچ برشیئه موفق اولمقسزین بغداده کیدرك بلاد جبل ملك طغرلك، اذربیجان بلادی ملك داودك یداستیلاسنده قالدی.

(٥٣٠)ده قراسنقر عساکر کثیره ایله ملك داودك الندن اذربیجانی المغه قیام ایدرك طرفین مراغه ده حرب ایلدکلرنده ملك داود منهزماً خوزستانه فرار وقراسنقر اذربیجانی استیلا ایلدی.

(٥٣٢)ده قراسنقر بلاد فارسی دخی ضبط ایتمش ایسه ده اوراده اکانه میوب بلاد مذکوره یی ملك سلجوقشاهه تسلیم ایله اذربیجانه عودت ایتمشدر.

(٥٣٤)ده اذربیجان واران بلادنده پك شدتلی حرکت ارض وقوعبولوب ایکیوز اوتوز بیك قدر انسان منهدم اولان ابنیه انقاضی ایچنده تلف اولدی.

(٥٣٥) سنه سنده اذربیجان صاحبی قراسنقر سل

مرضيله وفات ایدرك بلاد مذكوره‌نك بر قسمیله اران بلادی ممالیك سلجوقیه‌دن امیرجاولی طغرلینك یداستیلاسنه کچمشدر.

امیرجاولی (٥٤١) سنه‌سنده سلطان مسعوده عصیان وحركات خصمانه‌یه تشبث ایتمسنی متعاقب فجأةً وفات ایتمكله اذربیجان بلادی ممالیك سلجوقیه‌دن اتابك ایلدكزك یدضبطنه کچوب اوراده اتابكان حكومتی تشكل ایلدی.

اتابكان اذربیجان حكومتی
(٥٤١ - ٦٢٢)

شمس الدین ایلدكز سلاطین سلجوقیه‌دن سلطان محمودك وزیری کمال سمیرامینك كوله‌سی ایدی. وزیر مقتول اولدقده سلطان محمودك خدمتنه انتساب ایتمشیدی سلطان طرفندن ابتدا اران ولایتی والیلكنه نصب اولنوب امیرجاولینك وفاتندن صكره ذكراولندیغی اوزره (٥٤١) سنه‌سنده اذربیجان بلادینك اكثرینی استیلا واتابكان اذربیجان عنوانیله برحكومت مستقله تشكیل ایتمشدر.

ایلدكز ملوك سلجوقیه‌دن ارسلان شاهك اناسنی نكاح ایدرك اوغللری پهلوان محمد، قزل ارسلان عثمان

مشار الیهادن متولد اولدی . ایلدکز بین الامرا اتابك اعظم عنوانیله یاد اولنور ایدی .

(٥٥٦) سنه سنده سلیمان شاه ایله ارسلان شاه ارالرنده اختلاف ظهور ایلدکده ایلدکز یکرمی بیك عسکرله ارسلان شاهه یاردم ایدرك همدانه عزیمتله ارسلانشاه اسمنه خطبه اوقوتدردی . ارسلان شاهك زمان حکومتنده زمام استقلال ایلدکزك النده قالمقله شاه مشار الیه هر درلو تصرفات سیاسیه دن بی نصیب ایدی .

ری امیری اینانج ایلدکزه سنوی مال مقطوع ویرمکه متعهد ایدی . اینانجك مال مذکوری اداده مخالفت کوسترمسی جهتیله ایلدکز (٥٦٤) سنه سنده عسکرله ری حوالیسنه کیدرك اینانج ایله اصحابی حرباً مقتول اولدیلر . ری بلادینی ایلدکز استیلا ایلدی .

اتابك شمس الدین ایلدکز (٥٦٨) سنه سنده وفات ایدرك اوغلی پهلوان محمد جانشینی اولدی .

اذربیجان بلادندن مراغه وتبریز شهرلری (٥٧٠) سنه سنه قدر اقسنقر احمدیلینك یدنده ایدی . سنهٔ مرقومه ده احمدیلی وفات ایدرك ملکنی اوغلی فلك الدینه وصیت ایتمش اولدیغی حالده پهلوان عسکرله مراغه یه عزیمت

وقرنداشی قزل ارسلانی تبریزه سوق ایله بالمحاصره ایکیسنیده ضبط ایتدیلر.

اتابك پهلوانك مدت حکومتی (٥٨٢) سنه‌سنه‌قدر ممتد اولوب مدت حکومتنده اهالی‌یی عدالت وحسن سیاستیله خشنود ایتمش وسنهٔ مذکوره‌ده فوت اولوب برادری قزل ارسلان عثمان یرینه قائم‌اولمشدر.

سلاطین سلجوقیه‌دن طغرل‌بن ارسلان اتابك‌پهلوانك مکفولی اولوب سلیمان شاه زماننده ادارهٔ امور دولتجه ایلدکز مستقل اولدیغی کبی ملك طغرل زماننده‌ده عنان استقلال پهلوانك یدنده ایدی. پهلوان وفات ایلدکده‌ملك طغرل استقلالنی دردست ایلدی. بناءً علیه ملك‌مشارالیه ایله قزل ارسلان ارالرنده محاربه‌لر جریان ایتمشدرکه شو وقوعاته تعلق‌ایدن بحثلر مبحث‌مخصوصنده مندرج اولمغله بوراده تکراره لزوم کوریلمه‌مدی.

قزل ارسلان ملك‌طغرله بالاخره غلبه ایله‌مشارالیهی حبس ایتدکدن وبلادینی استیلادن صکره پهلوان‌زماندن برو اصفهانده ممتد اولان فسادی حوالیٔ مذکوره‌یه ورودنده‌شافعیلر علیهلرنده تعصب فتنه‌سی ولی‌ایلدیکندن قزل ارسلان شواختلاله متصدی اولانلردن برجماعتی صلب ایله اختلالی تسکین ایتمش، صکره همدانه عودتله

اسمنه خطبه اوقوتدرمشدر. امرا ایسه علیهنده بولنه‌رق (٥٨٧) سنه‌سنده قزل ارسلان لیلاً خانه‌سنده اویورکن مقتول اولوب قاتلی بولنه‌مدی.

قزل ارسلاندن صکره برادر زاده‌سی اتابك ابوبکر بن پهلوان یرینه قائم اولوب اذربیجان واранده حکمدارلق ایلدی.

اتابك ابوبکرك زمانی کیجه کوندوز شرابخورلقله کیچوب حفظ شان حکومت ومحافظهٔ بلاد ورعیتی التزام ایتمدی. (٦٠٢) سنه‌سنده مراغه‌ده بولنان علاءالدین قراسنقر ایله اربیل حاکمی مظفرالدین کوکبری بالاتفاق اذربیجان بلادینی استیلایه قیام ایلدیلر. بونلرك حرکتلرینی ابوبکر ایشتدکده باباسنك مملوکی و بلاد جبلك حاکمی بولنان آی طوغمشه مراجعتله استعانه‌ده بولندی. ای طوغمش ابتدا التفات کوسترمیوب ابوبکر بتکرار مراجعتله برابر کمال مضایقه‌سنی وملکی اغیار طرفندن استیلایه قیام اولندیغی بروقتده کندوسنك سیرجی کبی اوزاقدن باقمسی حمیته موافق اولمیه‌جغنی ای طوغمشه اشعار ایلدکده ای طوغمش علاءالدین ومظفرالدینه تهدید امیز مکتوبلر یازمقله مظفرالدین کیرویه چکیلوب علاءالدین مقصدنده ثبات کوستردی ای طوغمش ایله ابوبکر حرباً علاءالدینه غلبه ایله یدنده‌کی

مراغه شهرنده محاصره ایلدیلر علاء الدین یدندهکی حصونك بعضیسنی ابوبکره ترك ایله بینلرنده مصالحه وقوعبولدی .

ابوبکرك بوندن صکره‌ده شرب مدام وذوق ملاهی‌یه دوام ایتمسی قلوب عامه‌دن خوف سطوتنی تمامیله ازاله ایلدیکندن سنهٔ مرقومه‌ده کورجی طائفه‌سی بلادینه تجاوزله طرف طرف صارقندیلقلر کوستردیلر . ابوبکرده ایسه ملکنی محافظه‌یه تعلق ایده‌جك غیرتك اثری یوغیدی سطوت ومدافعهٔ سیاسیه‌دن بی‌نصب اولدیغی حالده طائفهٔ مذکوره امیرینك قزینی نکاحله الوب عقد مصاهرت وبو وسیله ایله دفع مضرت ایلدی .

مراغه صاحبی علاءالدین قره‌سنقر (٦۰٤) سنه‌سنده وفات ایدرك یرینه ولد صغیری اقامه اولنمش وتدبیر حکومت علاء الدینك برخادمی یدنده قالمش ایدی . شو ولدصغیرك دخی (٦۰٥) سنه‌سی اوائلنده وفاتیله اهل بیتی منقرض اولدی . نصرة الدین ابوبکر صغیر مزبورك وفاتنی ایشتدکده مراغه شهریله روین دز قلعه‌سندن ماعدا بلاد ملحقه‌سنی ضبط ایتدی ایسه‌ده خادم مرقوم عسکر وذخایر کافیه ایله قلعهٔ مذکوره‌ده تحصن ایدرك ابوبکرك

ملاهی یی براغوبده اوزون اوزادی محاصره یه وقتی اولمدیغندن قلعهٔ مذکوره خادم مرقومك النده قالدی.

نصرة الدین ابوبکردن صکره برادری اتابك اوزبك بن پهلوان اذربیجان وملحقاتنه حکمدار اولدی. خلیفه ناصرلدین اللهك همدان صاحبی منکلی علیهنده امرایی تحریك ایلدیکی صره‌ده اوزبکك توجهله حرکت ایتمش اولدیغی خلیفهٔ مشارالیهك وقایعی بیان صره‌سنده تفصیل اولنمشدر.

(٦١٤) تاریخنده اوزبك خوارزمشاه علاء الدین محمده اطاعتله بلادنده مشارالیه اسمنه خطبه اوقوتدی.

اوزبك دخی شرب خمر وملذاته انهماك ده کیده کیده برادرینك بربنی طوتوب امور سیاسیه‌دن ال چکدی. (٦١٧) سنه سنده تاتارلر خوارزمشاهه غلبه ایله مازندران، ری، همدان بلادینی برباد ایتدکدن صکره جبل بلادینه واردقلرنده شدت شتادن اوراده بارینه مدقلری جهتله ایاق باصدقلری یرلری چکرکه افتنده اوغرامش تارلالره دوندروب یوزلرینی اذربیجان بلادینه دوندردیلر.

تبریزه تقرب ایتدکلرنده اوزبك - دکل که تاتارلرك مدافعه‌سنه: شراب ایچمکدن امور ذاتیه‌سنه بیله باقمغه وقت بوله‌مدیغندن - اموال، حیواناتدن نه موجودی وار

ايسه تاتارلره بالارسال مصالحه التماسنده بولندی . بلاد مذكوره‌ده ايسه حسب الموسم مرعی اولمديغندن تاتارلر بارينه‌ميوب سواحله طوغری حركتله موقانه كتديلر . كورجيلرك مدافعه‌يه قيامل‌ری اوزرينه مملكتلرينی پايمال ايتدكدن صكره يه سنۀ مرقومه‌ده اذربيجان بلادندن مراغه‌يی استيلا ايتمشلردر .

تاتارلر مراغه‌يی استيلادن صكره يوزلرينی تبريزه چويروب اردبيل شهرينه كلديلر . اوزبك ايسه اعجز خلق الهی و ليلا ً نهاراً مداوم فسق ومناهی اولوب مملكتك كافه‌سنی برساعتلك ذوقه فدا ايدر طاقمدن اولديغندن ذاتاً امور حكومتی يداداره‌دن براقش وهرايشی امرادن شمس الدين طغرائی رؤيت ايتمكده بولنمشيدی . اوزبك تاتارلرك تبريزه طوغری كلمكده اولدقلرينی ايشتمسيله برابر نخجوانه متوجهاً تبريزدن چقوب اهل وعيالنی خوی قصبه‌سنه كوندردی . طغرائی عسكر واهالی‌يی جمع وطرف طرف تشويقه سعی ايله نفوس خلقه تقويت ونصايح مؤثره ايله قلوب عمومه قوت اعطا ايدرك بالاقدام اسوار وخندقلری اصلاح ايلدی . شهری حصانت قويه‌النه الدی .

تاتارلر اهالينك اوصورتله حركات واقداماتنی

ایشتدکارنده شهره طوغری یوریمیوب اموال وثیاب مطالبه‌سیله اکتفا ایلدیلر .

بین الاهالی قرارلشدریلان مقدار اموال ارسالیله مضرتلری دفع ایدلمشدر .

تاتارلر او حوالیدن چکلدکدن صکره اوزبك بن پهلوان بالعزو العافیه تبریزه عودت و معتادی وجهله اداره‌ٔ جام ذوق و سفاهت ایلدی .

(٦٢٢) تاریخنده جلال الدین خوارزمی هندستاندن عودتله خوزستانه، اورادن دقوقایه کیدرك دقوقایی فتح ایتدکدن صکره عزیمت و مراغه‌یی استیلا ایلدی . تاتارلرك یقمش اولدقلری یرلری تعمیرایله مشغول اولدیغی حالده برادری غیاث الدینك دایسی امیر ایغان مقدمجه اذربیجان حوالیسندن جمع ایلدیکی اللی بیك قدرسواری ایله اران حوالیسنه کتمش و بالمراسله همدان حوالیسی خلیفه ناصرالدین الله طرفندن کندوسنه اقطاع اولنمش ایدوکندن امیرمشارالیه اران حوالیسنده قشلایوب صکره همدانی استیلا ایچون او حوالی‌یه کتدیکنی جلال الدین خبرالدی . وعساکر کلیه ایله کیدرك ایغانی لیلاً و بغتةً اولدیغی یرده احاطه ایلدی . صباح اولدقده امیرایغان و عسکری کندولرینی احاطه ایدن جلال الدین اولدیغنی

اکلایوب جلال‌الدینی حالا دقوقاده بیلورکن بویله قضای ناکهانی کبی اوزرلرینه چوکمسی جمله‌سنی شاشروب بعد الاستیمان اخذ امان ایتدکدن صکره جلال الدین ایکی عسکری توحید ایتمشدر. امیر ایغان یالکزجه مراغه‌یه کیدرك اوراسی کوزینه‌پك خوش کوروندیکندن مراغه‌ده قالدی.

جلال الدین بوندن صکره اذربیجانی استیلایه قیام ایتمکله اوزبك بن پهلوان شو حرکتی ایشتدیکی انده تبریزی ترك ایله کنجه‌یه کیتدی. جلال الدین اولا محاصره بعده تأمین ایله سنهٔ مرقومه رجبنك اون برنجی کونی تبریزی ضبط ایدوب اتابکان اذربیجان حکومتی منقرض اولدی (٦٢٢).

اذربیجان وقایعنك بقیه‌سی

(٦٢٢ - ٦٦٣)

جلال‌الدین اذربیجانی استیلا ایتدکدن صکره اهالی حقنده حسن معامله ایله خشنودیٔ عمومی‌یی جلبه چالشدی. جمعه کونی جامعه کیدرك خطیب خطبه‌ده خلیفه‌یه دعا ایتمکه باشلادقده جلال‌الدین درحال قیام وخضوع واحترام ایله دعایی استماع ایدرك ختام دعاده

اوطوردی. نمازدن صکره اوزبکك تبریزده بولنان کوشکنه کتدی. کوشك بغایت مزین ایدی. «بویله یرده بز اوطوره میز» دیه‌رك درونده موجود اموالی ضبط ایله کوشکدن چقدی. اذربیجانی استیلادن صکره کورجیلرله وقوعبولان محاربه‌سی مبحث مخصوصنده ذکر اولنه‌جقدر.

جلال‌الدین کورجیلرله محاربه‌یه کیتدکدن صکره شمس‌الدین طغرائی امرا ایله بالاتفاق اوزبکك حکومتنه اعاده‌سنی قرارلشدیردیلر. جلال‌الدینك بتلیسده براقدیغی وزیری شرف‌الدین بونی استخبار ایتدکده جلال‌الدینه بیلدردی. جلال‌الدین دوندکدن صکره اتفاق مذکورده بولنانلری مؤاخذه ایتمشدر.

سلجوقی ملك طغرلك قزی اوزبکك زوجه‌سی ایدی. اوزبك مقدما بر مملوکنی اعدام ایتمیه‌جکنه دائر طلاقه یمین ایتمش ایکن مرقومی اولدروب مشارالیها مطلقه اولمشدیو اقامهٔ دعوی وشهود ایله اثبات مدعا اولندیغندن طلاقك وقوعنه حکم لاحق اولمغله جلال‌الدین مشارالیهایی نفسنه نکاح ایلدی.

اوزبك کنجه شهرینه چکیله‌رك جلال‌الدین کنجه‌یی استیلا ایتدکده اوزبکك اوراده قالمسنه مساعده

كوسترديء اوزبك متعاقباً وتصادف ايتمش اولديغی مصائب اوزرينه مقهوراً كنجه‌ده وفات ايتمشدر.

جلال الدينك طبيعتی جوره مائل وعسكری خلقك مالنه ال اوزاتمقله مألوف ايدیء اذربيجانی استيلا ايلديكی وقت خلقی كندوسنه ايصندرمق ايچون معاملات جميله كوسترديسه‌ده صكره شو معامله‌يی مناسبتسز معامله‌لره تحويل ايدوب عموم جانبندن حقنده خوشنودسزلق كوسترلمكه باشلاندیء اوزبكك زوجه‌سی اولديغی حالده مطلقه اولديغنه حكم لاحق اولان ملكۀ مشار اليها اوزبك زماننده امور حكومتی بالاستقلال كندوسی اداره ايدركن جلال الدينك نكاحی آلتنه كيردكدن صكره نفوذ سابقه‌دن محرومه اولوب شو حال ايله برابر جلال الدينك كندوسنه التفاتنده مأمولنه موافق كورمه‌دیء شو سببلردن اوتوری اوده جلال الدينك عليهنه قيام وخوی اهاليسيله خفياً اتفاق ايدرك ايوبی ملك الاشرفك اخلاطده نائبی بولنان حسام الدين حاجبی اذربيجانی استيلايه تحريك ايلديلرء حسام الدين عسكرله عزيمت وملكۀ مشار اليهانك يدنده‌كی خوی شهريله جوارنده‌كی حصونی استيلا ايدی ويردیء نخجوان اهاليسيده بلده‌لرينی حسام الدينه تسليم ايتديلرء حسام الدين اوراده اكلنوبده

استیلایه دوام ایتسه ایدی اذربیجان بلادینك هپسنی استیلا ایده بیله جك ایدی. لکن آکلنمیوب جلال الدینك خویده بولنان زوجه سی مشار الیهایی بالاستصحاب اخلاطه عودت ایلدی (٦٢٤). جلال الدینك اخلاط اوزرینه هجومنك باشلوجه سببی بو ماده در.

مبحث مخصوصنده بیان اولنه جغی وجهله جلال الدین عسکرله کیدرك التزام شدت و(٦٢٦) سنه سنده اخلاطی ضبط و تخریب ایلدی. اخلاطی استیلادن صکره ملك الاشرف ایله کیقباده کیفیت مغلوبیتی و(٦٢٨) ده تاتارلر اذربیجان بلادینه هجوم ایله مراغه یی ضبط ایدرك جلال الدینك فرار و مقتولیتی دخی مبحث مذکورده تفصیل اولنه جقدر.

اذربیجان اهالیسی سنهٔ مرقومه ده تاتارلره اطاعت ایتدیلر. تبریز و اذربیجانك بلاد سائره سی تاتارلرك یدلرنده قالوب (٦٦٣) سنه سنده هلاکو اذربیجانده دولت ایلخانیه نامیله بر دولت مستقله تشکیل ایتمشدر.

(اذربیجانده دولت ایلخانیه وقایعی)

(٦٦٣ – ٧٠٣)

منکوقاآن بن تولی خان ابن جنکیز خان مغول

حکمداری ایکن (٦٥١) ربیع الاولنده قرنداشی هلاکویی یوز بیکرمی بیك عسکرله جانب ایرانه کوندرمشیدی • ملاحدهٔ اسماعیلیه‌دن قاضی شمس الدین هم مذهبی بولنان وزیر ابن علقمی واسطه‌سیله او صره‌ده خلیفه‌یی ملاحده‌نك استیصالی ایچون قهستانه عسکر ارسالنه مجبور ایدوب شو حرکت عسکریه هلاکویی علیهنده اغضاب ایلدی • ینه ملاحدهٔ اسماعیلیه‌دن قهستان حاکمی ناصرالدین محتشم برقصیده ماده‌سندن اوتوری خلیفه‌دن دلکیر اولان نصیر طوسی‌یی هلاکویه کوندروب تسخیر بغداده موفق اوله‌جغنه دائر نصیر هلاکویه برزائرچه ویردی • فسده‌نك برطرفدن بغدادی عسکردن تخلیه ایتدیرملری دیکر طرفدن هلاکویی حرکته تشویقلری خلافت عباسیه‌نك (٦٥٦) سنه‌سنده توجهله محوینی منتج اولدیغی مبحث مخصوصنده ذکر اولنمشدر •

هلاکو بغدادی استیلا و تخریب ایتدکدن صکره ممالك و بلاد سائرهٔ اسلامیه‌یی آتش قهر ایله یاقوب طوتشدرمقده و کوزینه ایلشن معموره‌لری اشیانهٔ بوم وغراب ایدوب کتمکده اولدیغی حالده برادری منکوقاآن (٦٥٧) تاریخنده وفات ایتمکله استقلالنی دردست و حلبی، شامی، بلاد رومی خراب ایلدی • دشت قبچاق حکمداری

برکه خان ملوك اسلامیه‌دن ایدی. هلاکونك اسلام بلادنده ارتكاب ایلدیكی مظالمك انتقامنی آلمق ایچون (٦٦٠) تاریخنده اوغلی توقایی عسكرله هلاکو اوزرینه کوندروب توقا شروان دربندن كچدكدن صكره هلاکونك شرمون قوماندا‌سیله سوق ایلدیكی مقدمة الجیشی بوزدی ایسه‌ده ابقا خان قوماندا‌سی آلتنده‌كی عسكره قارشو بوزلدیغندن برکه خان برقوهٔ عسكریه ایله بالذات عزیمت و هجوم ایدرك هلاکونك عسكرینه بر صورتله غلبه ایتدی كه ابقا خان یالكز باشنه قورتیله بیلوب رفاقتنده‌كی عسكر مضمحل اولدی.

هلاکو بو آجی‌یی یوطه‌میوب بالنفس برکه خان اوزرینه كیتمك اوزره اتباعندن جلال الدین دواتداری - كندی استدعاسی ایله - سواد عراقده‌كی عسكری خدمتنه یتشدرمك ایچون مأموراً ارسال ایلدیكندن جلال الدین عساكر مرقومه‌یی جمع ایله برابر بالاستصحاب مصره فرار ایتمكله هلاکو محاربه‌یه كیده‌میه‌رك خارل خارل «بنی براوغلان آلداتدی» دیه كدرندن چكی كبی باشنی صاللار طورر ایدی.

(٦٦٣) ده ارزنجانه كیدرك اوغلی ابقا خانی عراق عجم ومازندرانه ودیار بكری ضبط ایتدیكی وقت والی

نصب ایلمش اولدیغی دیکر اوغلی یشموتی اذربیجانه، امیر تورانی دیار بکر و دیار ربیعه یه، خواجه عطایی بغداده، معین الدین پروانه کاشی یی بلاد رومه والی بالتعیین مراغه یه عزیمت وایلخانیه نامیله اوراده بردولت تشکیل ایلدی.

هلاکو مراغه ده امیر حسن وآنی اولدیغی برارمنی قاریسنك کوکلنی خوش ایتمك ایچون جوامع شریفه یی تخریب ویرلرینه کلیسالر بنا ایلمکله مشغول ایکن مراغه دن چقتو قشلاغنه کیدوب استحمام ایتدکدن صکره مزاجنه انحراف کلدیکندن اطبانك اتفاقیله ویریلان مسهل بناء حیاتنی مضمحل ایلدیکی جهتله قرق سکز یاشنده اولدیغی حالده عازم بئس المصیر اولدی.

مغوللر بربیوك دخمه یی هلاکو یه مدفن اتخاذ ایله اعتقادلرنجه عذابخانه سنده روحیله انسیت ایتمك ایچون بر طاقم دختر پری پیکری زیب وزینتله اراسته ایدرك هلاکونك یاننه قویدیلر.

هلاکونك وفاتنده جنازه سنك لسان حالندن حکایه صورتیله تاریخ وصافده شو بیتلر مندرجدر.

بزخم تیغ جهانکیر و کرز قلعه کشا
جهان مسخر من شد چوتن مسخر رای

بسی حصار کشادم بیك کشادن دست
بسی سپاه شکستم بیك فسردن پای
چو مرك تا فتن اورد هیچ سود نکرد
بقا بقای خدابست ملك ملك خدای

محصول ابیات: انسانك بدنی کندی رأینه مسخر اولدیغی کبی جهانکیر اولان قلیجمك پارەسی و قلعه کشا اولان کرزمك ضربه‌سیله بکاده جهان مسخر اولدی.

بر دفعه ال اچمقله نیچه قلعه فتح ایتدم. بر اياق طوکدرمقله نیچه عسکر قردم.

اولوم که اوزریمه یوریش کوستردی او قوت و اقتدار هیچ فائده ویرمدی. بقا جناب حقك بقاسی، ملك خدای لایزالك ملکیدر.

(ابقاخان) باباسی هلاکونك وفاتنده مازندران قشلاغنده ایدی. ارکان و امراء دولت ابقاخانك مسند سلطنته جلوسنی قبول و کندوسنه بیان کیفیت ایلدیلر. ابقاخان مراغه‌یه کیدرك (٦٦٣) سنه‌سی جماذی الاولاسنك اون طقوزنجی کونی جالس سریر حکمرانی اولدقدن صکره تبریزه عزیمت و اورایی مرکز حکومت اتخاذ ایلدی.

شو ذات باباسی کبی تخریب بلادە مائل دکل ایدی. مسند حکومته اوطورەسنی متعاقب باباسنك یقدیغی

يرلرى ياپدرمق اوزره خواجه علاءالدينى بغداده كوندردى

بوقاروده بحثى چكديكى اوزره دشت قبچاق حكمدارى بركه‌خان هلاكونك ممالك اسلاميه‌يى تخريب و عباداللهى قهر ومظالمله تعذيب ايتمسندن ناشى خيلى محاربه‌لرده بولنمشيدى . هلاكوخانك هلاكه دوشدكده بركه‌خانك ابقا خان عليهنه قياميله حكومتنى عدم قبولى طرفين بيننده محاربه‌يى موجب اولدى . بركه‌خان كليتلو عسكر جمع واوغلى توقاخانه ترفيق ايدرك ايرانه وابقاخان برادرى يشموتى عساكر كثيره ايله توقاخانك تنكيلى ايچون مقابله‌سنه كوندردى . ايكى اردو خراسان حواليسنده بربرينه قارشو كلوب جريان ايدن محاربهٔ خونريزانه‌ده توقانك كوزينه براوق اصابتيله اردوسى بوزلدى . بو انهزام بركه خانه خبرو يرلدكده اوچيوز بيك سوارى ايله اذربيجانه طوغرى حركت ايتدى . ابقاخان دخى بربيوك اوردو ايله مقابله‌يه كلدى . بركه‌خان شروان نهرينك كنارينه كلدكده نهرك اوراده‌كى معبرندن چكمكه صويك طغيانى مانع اولديغندن تفليس طريقنى اختيار واو طرفدن صويى عبور ايلديسه‌ده محاربه‌يه باشلامزدن اول برشدتلى قولنج علتنه طوتيلوب وفات ايتمكله بالضروره

محاربه اولنه‌مدی. برکه خانك عسکری دشته دونه‌رك ابقاخان تبریزه عودت ایتدی.

(٦٦٨) ده ماوراءالنهر پادشاهی براق خان عسکرله ایرانه یوریدیکندن بالمحاربه ابقاخانه مغلوب اولدی.

ابقاخان (٦٧٩) سنه‌سنده بغداده کیدرك برادری منکون اغولی عسکرله بلاد شامك تسخیرینه مأمور تعیین وسوق ایتدی. سلطان مصر قلاون حمص حدودنده قارشولیوب بالمحاربه منکون اغول مغوللرك چوغیله برابر مقتول اولدی. ابقاخان بونی ایشتدکده اخذ انتقام ایچون بالذات مصره هجوم ایتمك استدی ایسه‌ده وقتك اقتضاسی ذهننی اول افکاردن دوندروب همدانه عزیمتله وزیر شمس الدینك ضیافتنده ایکن (٦٨٠) سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنده فجأةً وفات ایلدی.

(انکودار اوغول خان بن هلاکوخان) (٦٨١) سنه‌سنده مسند خانی‌یه جلوس ودین اسلامی قبول ایتدیکندن احمدخان تسمیه اولندی. وزیر شمس الدینی وزارتده ابقا وارکان شریعت مطهره‌نك تقویه‌سنه چالشوب بتخانه‌لری هدم ایله یرلرینه مسجد انشا ایتدی.

(٦٨٢) ده برادر زاده‌سی ارغون‌خان عصیان ایلدیکندن دیکر برادری قنقور ارکان حکومتك بعضیلریله

برلشوب هپسی ارغون خانه اتباع ایلدیلر. قنقور بعض رفقاسیله برلکده قتل اولندی. امرادن مجدالملك حکومت علیهنده سؤنیتنی اچقه اوروب بعض ممالکده ده القا ایلدیکی مفسدت اوزرینه امراء حکومت قتلنه اصرار ایلدیلر. احمد خان عفو ایتمك استدی ایسه ده خصماسی یدلرندن قورتاره مدی. اعوان حکومت مجدالملکی پاره پاره ایدوب هر پارچه سنی بر ولایته کوندردیلر. مجدالملکك ولایتلره تقسیم اولنان اعضاسندن بر الیده عراقه حصه دوشمشیدی. عراق حکومتنه حریص اولدیغی حالده النه کچمیوب الی اورایه کوندرلدیکی ایچون شعرادن بریسی

میخواست که اودست رساند بعراق

دستش نرسید ولیك دستش برسید

بیتنی انشاد ایتمشدر.

مآل بیت: مجدالملك استدی که النی عراقه ایرشدره، عراق النه ایرشمدی، لکن الی عراقه ایرشدی.

احمد خانك اسلامیتی قبول ایله تورهٔ جنکیزیه یی لغو و ابطال واحکام شرعشریفی تأیید ایتمسی تورهٔ جنکیزیه هو ادارلرینه کتدکجه سوء تأثیر کوستردیکندن ارغونك احمد خان علیهنده نشر ایتدیکی تخم فساد مرکز حکومتده بشقه یرلردن زیاده ثمره ویردی. احمد خان

ارغون اوزرینه سوق ایلدیکی عسکرله انی تنکیل ودردست ایتدی ایسه‌ده اولدرمیوب توقیف ایله اکتفا ایتمشیدی . فسده تدابیر فسادیه‌یه دوام ایله ارغونخانی بغتةً محبسدن چقاروب سریر حکومته اوطورتدیلر .

احمدخان سررشتهٔ مدافعه‌نك الدن چقدیغنی کورمسیله جاجرم طرفنه فرار ایلمش اولدیغی حالده طوتیلوب قتل اولندی .

(ارغونخان بن ابقاخان) (٦٨٣) سنه‌سی جمادی‌الاخره‌سنك یدنجی کونی سریر حکومته جالس اولوب وزیر شمس الدینی عزل ایله بوقایی وزارته نصب ایتدی .

وزیر سابق ــ که هلاکو زماننده‌ن بروخدمت وزارتده ایدی ــ جاجرمده مرحوم احمدخاندن ایریلوب اصفهانه واورادن شیرازه کتمشیدی .

احمد خانك شهادتیله کندوسنك حالی ومغوللرك حرکات حاضره‌لری نقطهٔ نظرندن استقبالنه طوغری باقدقده وارادات خزینه‌نك محافظه‌سی یولنده ارکان وامرانك وظایفنی قطع وتقلیل کبی معاملات سابقه‌سندن کندوسنه پیدا اولان دشمنلر، شو دشمنلرك خان لاحق نظر اعتباری التنده‌کی مقاملریله بونلرك سعایتلرندن تصادف ایده‌جکی فلاکتلر کوزینك اوکنه کلدی . بقیهٔ عمرینی

كوشهٔ انزواده چکیرمك اوزره دریا طریقیله هندستانه کیتمکی تصور ایتدی ایسه‌ده عمرینك چوغنی خدمت وزارتنده کچردیکی بردولتك خاندانی براغوبده ممالك اجنبیه‌یه کیتمسنی بیوك بر دنائت کوردیکندن فدای حیاتی فدای ناموسنه ترجیح ایدرك ارغون خانه مراجعت ودخالت کوستردی.

ارغون خان ذاتاً شمس الدینك استقامتنی بیلدیکندن طلبی اوزرینه‌وقوعبولان ملاقاته‌شفاهاً دخی شمس الدینی تأمین ایلدی.

شمس الدین عاقبت اموره انتظاراً خانه‌سنه چکلمش اولدیغی حالده‌ارغون خانك کوستردیکی التفات خلافکیر-لرینه زهرابهٔ تأسف اولدیغندن بعض عزویات بی‌اساس ایله خاندن امراستحصال ایتدکدن صکره شمس الدینی واوغللری فرج‌الله ومسعود واتابك ویحیایی میدان سیاسته سوریوب اعدام وزمان اقبالنده انشا ایتدرمش اولدیغی مبراته وارنجه‌یه قدر خانمانی یغما وتخریب ایلدیلر.

شمس الدینك ازاله‌سندن صکره زمام دولت رقیبدن سالم اوله‌رق بوقانك یداستبدادنده قالدی. بوقا استقلالی ارتره ارتره کرك ارغون خانك کرك ارکان وامرادن هیچ برینك نفوذی قالمدی. بوقا حقنده یوز کوسترن

نفرت عمومیه چرکینلشمکده دوام ایلدی ایسه‌ده مسحور تسویلاتی اولان ارغون خان نظرنده اووجه قبیح بر حسن روز افزونی حائز اولمشیدی.

بو صره‌ده خدمت خانی‌یه صوقلمش اولان یهودی سعد الدوله‌نك واردات خزینه‌یی تزیید امورنده بیوك بیوك خدمتلری كوریله‌یور ایدی. خدمات مذكوره ارغون خانه تقرب وحلولنی استلزام ایلدیكندن بوقانك خصماسی سعد الدوله‌یی ترویج مراملرینه الت اتخاذ ایتمك ایچون طرف طرف خدمت واقبالنی القشلامغه باشلادیلر. سعد الدوله كبی بر یهودینك مقام وزارته ارتقاسنی بوقا مأمول ایتمدیكندن دفعنی التزام ایله ایتمدی. بوقانك علیهنده سعد الدوله واسطه‌سیله خانه درلو درلو القاآته تشبث ایتدیلر. سعد الدوله‌نك خانه حلولی بوقایی تجاوز ایدوب بوقاذروهٔ اقبالدن حضیض ادباره طوغری دوشمكه باشلادی.

بوقانك ذاتاً متصف اولدیغی دنائت ولی نعمتی علیهنده خیانتنی اقتضا ایتمكله فرات ساحلنده واقع بر محلده اقامت ایتمكده بولنان هلاكونك حفیدی چوشكابی تخت حكومته اوطورتمغی تصور ایدرك بو مقصدینی برقاصد مخصوص ارسالیله چوشكابه بیلدردی. چوشكاب ارغون

خانك سايه‌سنده نم بحسابه مظهر اولان بوقانك بودنائته انكشت بردهان تعجب اولوب بونده برصنيعه اولمديغنى تأمين بوقا ايله هم افكار اولان متحيرانك اسملرينى كندويه بيلدرمكله حاصل اوله‌جغى جواب شفاهيسيله قاصدى اعاده ايلدى. قاصد عودتله‌اوجوابى بوقايه تبليغ ايتدكده بوقامتفقلرينك اسملرينى مشعر يازديغى پوصله‌يى چوشكابه كوندردى. چوشكاب شوپوصله‌يى المسيله برابر ارغون خانك يانته كيدرك بوقانك خيانتنى بالتفهيم پوصله‌يى اعطا وارغون خان بوقايى كردن بسته اولمق اوزره كتيردوب اعدام ايتدى.

بوندن صكره يهودى سعدالدوله وزير اعظم اولوب مناصبى كندى اقرباسنه حصرايله قرنداشى فخرالدوله‌يه بغداد، ديكر قرنداشنى دياربكر، اقرباسندن وليدى اذربيجان شمس الدوله‌يى فارس ولايتلرينه والى بالتعيين نفوذ حكومت دخى كندويه منحصر اولدى.

سعدالدوله‌نك سرمايهٔ اقبالى اموال خزينه‌نك تزييدى حقنده‌كى خدمتلرى ايدى. زمان وزارتنده بوخدمتلرينى فوق العاده برصورتله ارتردى. لكن خلقتنده‌كى دنائتى اجرادن چكينله‌مديكندن حضرت محمد صلى الله عليه وسلم افندمزك مطاع ومنقاد عموم اولمسى بردين جديد

اعلانی قوتیله اولدیغی وجهـانكيرلك حصولی برملت جـدیده اختراعنه متوقف ایدوکنی ارغون خانه بالافاده تسویلات شیطانیه ایله سوزینی ذهننه صوقدیغندن کعبه نامیله برصنم خانه انشاو خلقی بالاجبار او صنم خانه یه توجه وعبادته سوق ایتمکی ایکیسی برلکده قرارلاشدردیلر . شو ایکی دنی و قرارك اجراسی ایچون مسلمین حقلرنده کوستردکاری اذیتلر درجهٔ صبر وتحملی کچدی .

ارغون خانك استعمالنه دوام ایلدیکی زیبق وکوکرد کبی اجزادن مرکب بر معجون اوصره‌ده انی بر مرض صعبه مبتلا ایدرك طبیب خواجـه امین الدین تداویده مساعیٔ عظیمه کوستردی . علتنی ازاله ایده‌جك برعلاج ویرمشیکن شراب او علاجی معـده‌ده تسمیم ایده‌جکنی بیلمکسزین ارغون خان ایکی اوچ قدح باده ایچدیکندن — ازقضا اسکنجبین صفرافزود — مرضی مرض موته تحول ایلدی . هنوز وفات ایتمزدن اول یهودی سعدالدوله کندی استقبالنی تأمین ایچون درلو درلو تدابیر شیطانیه یه تشبث ایتمش اولدیغی حالده ارغونك حالت نزعنـده سعدالدوله یه دشمن اولان ارکان واعیـان کرك آنی کرك متعلقـاتنی ارغون خانه مهماندار اوله‌رق بئس المصیره کوندردیلر . ارغون خان دخی (٦٩٠) سـنه‌سی ربیع-

الاولنك اوچنجی كونی انلره پیرو اولوب یانلرینه كتدی.

(كیخاتو خان ابن ابقا خان) ارغونك وفاتنده روم ولایتی والیسی ایدی. اتفاق عموم ایله جلب و(٦٩٠) سنه‌سی رجبنك یكرمنجی كونی تبریزده سریر حكومته اجلاس اولندی. عقیب جلوسنده خواجه سعدالدین احمد زنجانی‌یی خدمت وزارته تعیین ایلدی.

كیخاتو خان مسرف وسفیه الطبع ایدی. ارغونك وفاتنده خزینه‌نك پك چوق نقد موجودی وار ایدی. شو ثروت كیخاتونك اسرافاتنده وفا ایتمیوب از وقتده دوكندی. او سنه‌لرده حیواناته برعلت مهلكه عارض اولمشیدی. سواری عسكرنده نقدر حیوانات وار ایسه تلف اولدی. خزینه‌یه یوز كوسترن مضایقهٔ نقدیه‌یه حیوانات اشتراسی غائله‌سیده منضم اولوب برطرفدن دشمن ظهورنده سوارینك فقدانندن تولد ایده‌جك محاذیر پیش نظر ملاحظه‌یه النDی. صدر دولتك ملازم دركاهی بولنان عزالدین مظفر چینده مستعمل اولدیغی اوزره (چاو) نامیله برقائمهٔ نقدیه اخراجی تدبیرینی اخطار ایدرك بوتدبیر دولتجه قبول اولندی. ادربیجان، عراق عرب وعجم، فارس، خوزستان، دیار بكر، خراسان ولایتلرنده

بشقه بشقه چاو خانه‌لر تأسیس وممالك ایرانیه‌ده التون، كومش استعمالی یساق ایدیله‌رك ارکان وامراء دولتدن بشـقه‌سی صرمه‌لی اثواب قوللانمامق، قیومجی اصنافی صنعتلرندن ممنوع و مسـكوكات تداول ایتـدرلمیوب معاملات جاریه چاوه منحصر اولمق کبی شرطلری حاوی امرلر یازیلوب هرطرفه نشر ایدلدی.

(٦٩٣) سـنه‌سی ذی‌القعده‌سـنده شهر تبریزده چاو تداوله چقارلدیغندن اهالی ارزاق و لوازم سـائره‌نك صورت خفیه‌ده نقد ایله بیع وشراسنه باشلادیلر. اوچ كون ظرفنده چارشـولرده بیع وشرای علنی كلیاً معطل اولدی. بو حالك عمومه‌كوستردیکی ضرورت‌واضطراب حدود صبروتحملی کچدیکندن جمعه‌كونی اهالی بالاتفاق لسـان فریاد ایله عزالدین مظفره اوقودقلری لعنت وكوسـتردکاری مخالفتلرك واوله‌سی سمع دولته بالغ اولمسـیله برابر چاوك ابطالنه حكم خانی تعلق ایدرك كافی السابق نقـ[illegible]و خان منهزماً [illegible] جریانی ایچـون ولایاته امرلر [illegible]ت وقتل ایدلدی.

(چاو) [illegible]طان محمود غازان خان) (٦٩٤) سـنـ[illegible]
اوزرنده .سنك اونبجی بیرام كونی تبریزده سریر حكومته (لااله ا[illegible] ایلدی. جلوسـندن مقدم امیر نوروزك دلالتیله

عنوان حکمداریلری اولان (ایریجی ودویریجی) لفظلری محرر اولوب کاغدك اورته‌سنه چاولك قیمتی موضوع ایدی. شو یازیلردن بشقه کاغدك ایچنده (سنه ثلث وتسعین وستمائه. پادشاه جهان این چاو مبارك را در ممالك روان کردانید. تغییر وتبدیل کننده بازن وفرزند خویش وپیوند بیاسا خواهند رسید) عباره‌سیده یازیلی ایدی.

کیخاتونك بر طرفدن اموال خزینه‌یی اتلاف ایله عمومی تعذیب ایده‌جك بر اختراع مضره مبادرتی، دیکر طرفدن حظوظات نفسانیه‌سنی التزام ایله بنین وبناتك پردهٔ عرض وعصمتلرینی چاپچاپ ایده‌جك حالره دوامی ازالهٔ وجودی حقنده ارکان واشراف دولتی بر اتفاق دائره‌سنده جمع ایلدی. متحیزان وسپاهیان شو اتفاقك مرتبی اولان امیرالامرا طغاجارك خانه‌سنه سیل کبی فوج فوج آقوب طوپلاندیلر. کیخاتو اردوده ایکن امرادن اقبوقا یانینه کیدوب عرضه آلندی. صدر دولتك اتفاق مذکورك دائره‌سی عزالدین مظفر چیننده مستعمل اولدیغی تدبیر (چاو) نامیله بر قائمهٔ نقدیه اخراجی تدبیرینی اخد جانب رومه بو تدبیر دولتجه قبول اولندی. ادربیجان، عراق اولان وعجم، فارس، خوزستان، دیار بکر، خراسان ولایتلرنده

صره‌ده ارباب قیام طرفندن دردست و (٦٩٤) سنه‌سی جماذی الاخره‌سنك دردنجی کونی اعدام ایدلدی.

(بایدو خان) طرقای خانك اوغلی و هـلاکونك حفیدیدر. کیخاتو ازاله اولنمزدن مقـدم طغاجار وسائر امرا (٦٩٤) جمادی الاولاسنده بایدویی تخت خانی‌یه اوطورتمشلردر. بایدو خان عقیب جلوسنده طغاجاری امیر الامراقده ابقا وخواجه جلال‌الدین دستجردانی‌یی وزیر اعظم نصب ایتـدی. کیخاتونك مقربلرندن اقبوقا وسائر بعض امرانك استیصاللری ایچون ولایاته امرلر نشر اولندی.

بایدو خانه امتـداد حکومت مقـدر اولمدیغنـدن جلوسندن یدی آی صکره امرا واجناد امیر نوروزك همتیله قبول اسلام ایتمش اولان غازان محمود خان ابن ارغون خانه میل ایتـدکلرندن (٦٩٤) ذی‌الحجه‌سـنده غازان خان امیر نوروزی عساکر کثیره ایله سوق ایدوب عنـدالمحاربه بایدو خان منهزماً فرار ایدرکن نخجـوان قربنده دردست وقتل ایدلدی.

(سـلطان محمود غازان خان) (٦٩٤) سـنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك اونجی بیرام کونی تبریزده سریر حکومته جلوس ایلدی. جلوسـندن مقدم امیر نوروزك دلالتیله

كرلك كندوسی وكرلك يانده بولنان امراء مغوللك جمله‌سی دين مبين اسلامی قبول ايتمشلر ايدی. مسند نشين حكومت اولدقدن صكره خطهٔ ايرانيه‌ده بولنان مغوللر علی العموم دائرهٔ ناجيهٔ اسلاميه‌ده داخل اولمشلردر. جلوسلرينه قدر ايران سكه‌لری مربع ايدی. مبدأ سلطنتلرنده سكه‌لرك يازولرينی كلمهٔ توحيده وشكللرينی شكل مستديره تحويل ايتدروب منشور ومكتوبلرك ابتدالرنده بسملهٔ شريفه يازلمسنی امر ايتدی.

امير الامرالق وسپهسالارلق منصبی امير نوروزه بالتوجيه خواجه صدرالدين زنجانی وزير اعظم تعيين وامير الامراء سابق طغاجار ايله امرادن سلطنت عليهنده بولنانلرك وجودلری ازاله اولندی.

غازان محمود خانك جلوسندن براز صكره براق خانك اوغلی اجای برجسيم اردو ايله جيحونی كچوب حدوده صارقنديلق ايلديكندن امير نوروز تشكيلنه مأمور اعسكرله حركت ايلدكده اجار فرار ايتدی. امير نوروز تعقيب ايله همدان حدودنده باشلرينه صاعقه دوشر كبی يتشوب اجايك اردوسنی مضمحل ايتمشدر. بو صره‌ده خواجه صدرالدينك سؤ تصرفله اتهام اولنديغندن بالتبديل يرينه خواجه جمال الدين دستجرانی نصب ايلدی.

جلوسك ایکنجی سنه‌سی شهزادکان وامرادن سوکا، برلا، استمیو، قنقربای وارسلان هوادارلریله برلشوب محمود خان اذربیجانده وامیر نوروز خراسانده ایکن ایکیسنیده ازاله ایتمکی قرارلاشدردیلر. متفق عد ایتدکلری شهزاده‌لردن تانجو بر قاعده‌له خفیاً امیر نوروزه اخبار کیفیت ایلدیکندن امیرك هجومیله سطوت دلیرانه‌سنه قارشو رؤسای فساد مقتول وهوادارلری پریشان اولدیلر.

امیر نوروزك محمود خان نظرنده اولان اعتباری وبسالت فطریه‌سنك فساداته قارشو سدسدیدکبی حیلولتی افکار فسادیه‌ده بولنانلره داغ درون اولدیغندن مباشرتیله مسند وزارت واقبالدن ساقط اولان خواجه صدرالدین احمد زنجانی اوزمره ایله برلشوب امیر نوروزك سلطنت ایلخانیه علیهنده بولنان سلطان مصر ملك الناصر محمدله اتفاق خفیسی اولدیغنی محمود خانه تفهیم وبرساخته مکتوب ترتیبیله ادعالرینی تأیید ایتدیلر. بوخبر خراسانده امیر نوروزه بالغ اولوب تبرئهٔ ذمته قیام ایلدی ایسه‌ده ایش قبول تأمین ایده‌جك درجه‌ده قالمدیغنی اکلادیغندن هراتده بولنان دامادی ملك فخرالدینه التجا ایلدی. ملك فخرالدین بعض اوهام اوزرینه (٦٩٥) سنه‌سی شوالنك ایکنجی کونی امیر نوروزی دردستله مأمور قتلقشاهه

بالتسليم اعدام وسر مقتولی محمود خانه ارسال اولندی .
(٦٩٩)ده سلطان مصرك دياربكرى استيلا ايچون عسكر كوندرديكى محمود خانه خبر ويرلدی . طقسان بيك سواريله تبريزدن حركتله شامه كيدرك مصر عسكرينی بوزدی .
(٧٠٠) تاريخنده ينه بلاد شامه متوجهاً حلبه قدر عزيمت ايلدی ايسه ده سلطان مصر طلب مصافاة كوسترمسندن ناشی بلامحاربه عودت ايلمشيدی . بغداده وصولنده سلطان مصرك بعض اشعارات غير مناسبه سنه كوجنوب بتكرار حلبه عزيمتله امير قتلقشاه ايله امير چوبانه ترفيق ايتديكی عسكری شامه كوندردی ايسه ده محاربه ده منهزم اولدقلرندن اذربيجانه طوغری چكلديلر .
محمود خان بو وقعه دن متأثر اولديغی حالده براغر خسته لكه مبتلا اولوب (٧٠٣) سنه سی شوالنك اون برنجی بازار كونی حدود قزوينده وفات ايتمكله نعشی نقل وحياتنده تهيه ايتمش اولديغی تربه يه دفن ايدلدی .
مشار اليه غازان محمود خان اخلاق جيده واوصاف حسنه ايله موصوف صالح، متدين، متقی، شريعت محمديه يه خادم وفواحشدن محترز ايدی . رؤياده ايكی دفعه حضرت فخر عالم صلی الله تعالی عليه وسلم افندمزی كوروب

بامر عالیٔ نبوی حضرت علی وحضرت حسین رضی الله عنهما ایله معانقه ایتمشیدی. نهر فراتدن صحرای کربلایه بر واسع جدول اچدروب اطرافنی اعمار ایلمشدر. امیر نوروز حقنده امرانك تسویلاتنه الدانوب کوستردیکی معامله‌دن بشقه لسان تاریخه لکنت ویره‌جك ماده‌سی یوقدر.

بقیه‌سی کتاب ثالثده یازیله‌جقدر انشاالله تعالی.

طقوزنجی مبحث

سجستان وزابلستان (افغانستان) مملکتلرینك وقایع تاریخیه‌سی بیانده‌در

سجستان مملکتی قبل الاسلام سیستان نامیله معروف ایدی. بعد الفتح عربلر سجستان دیو یاد ایلدیلر. بلاد مشهوره‌سی قندهار، زرنج، اسفرار، خواش، سفنجای رودان بلادیدر. خلاصهٔ جغرافیه‌سی برنجی جلدك فرس مملکتی بحثنده مندرجدر.

مملکت مذکوره‌نك حکومت واداره‌سی من القدیم زابلستان مملکتی ایله برلکده جریان ایتدیکندن وقایع تاریخیه‌سی مخلوطدر.

زابلستان افغانستان بلادیدر. بوکا کابلستان وباختر

زمین‌دخی دینلور. جغرافیاسی بحث‌مذکورده مندرجدر. تاریخچـه بعض مرتبه اهمیتی اولان بامیان نواحیسی افغانستاندن معدوددر.

(مملکتین مذکورتینك فتحندن آل سبکتکین حکومتنك)
(تشکلنه قدر وقایع تاریخچه‌سی)
(٢٢ ـ ٣٦٦)

سجستان بلادینی هجرتك (٢٢) نجی سنه‌سنده وحضرت عمر رضی الله عنه افندمزك اثنای خلافت علیه‌لرنده عاصم بن عمرو وعبدالله بن عمیر فتح ایتمشلردر.

مشار الیهما امر خلافتله سجستانك اشاغی طرفلرینه کتدکلرنده اهالی قتاله باشلادیلر. عساکر مسلمین غلبه وتجاوزله زرنج شهرینی محاصره ایلیوب کوستریلان تضییق اوزرینه اهالی بالمصالحه جزیه‌یی قبول ایلدی.

(٣١) سنه‌سنده سجستان اهالیسی اظهار عصیان ایلدی. بصره والیسی عبدالله بن عامر خراسانه واورادن کرمانه کیدرك ربیع بن زیاد الحارثی‌یی مأموراً سجستانه کوندردی. ربیع زرنجه بعده روشت بلده‌سنه کتدکده اهالی محاربه‌یه تصدی ایتدیلر. عسکر اسلامده بعض مرتبه تلفات وقوعبولدقدنصکره اهالینك چوغی مقتول اولدی. ربیع بلدهٔ مذکوره‌یی فتح ایله ناشرود

وشرواد بلده‌لرینه یوریوب انلریده فتح ایتدکدنصکره زرنجه دوندی . عودتنده اهالی قتاله تصدی ایلدکارنده اقبح هزیمته مصادف اولدیلر شهر محاصره آلتنه آلندی . اهالینك تصادف ایلدکاری مضایقهٔ شدیده اوزرینه مرزبانلری مصالحه التماسنه تشبث ایتدی . مرزبان بالذات کاور ایسه مصالحه وجود بوله‌جغی خبری کوندریلوب مرزبان ربیعك یانینه کلدکده مقتوللرك میدانده‌کی جسدلرندن برجسد اوزرنده اقعاد وبرجسدده طیانمق ایچون یاصدق کبی یانینه وضع اولندقدن صکره رفاقتیله کلمش اولانلرك هر بریسنیده برمقتولك جسدی اوزرنده اوطورتدیلر مرزبان ایله رفقاسنك دهشتدن یورکاری اغزلرینه فرلادی . ربیعك مطلوبی وجهله مصالحه‌یی قبول ودائرهٔ اطاعته دخول ایلدیلر .

ربیع بوندن صکره سنارود وادیسنی کچوب منتهای وادیده‌کی قریه‌یه واردقده حوالئ مزبوره‌ده‌کی اهالی مدافعه کوستردیلر ایسه‌ده مغلوب ومنهزم اولدیلر . ربیع غلبه‌دن صکره زرنجه عودت واوراده برسنه مدت اقامتله عبدالله بن عامرك یانینه دوندکده ابن عامر کندوسنی سجستان وزابلستانه عامل تعیین ایله اعاده ایتدی . التی ماه

صكره بر بيوك اختلال ظهوريله اهالی ربيعی ولايتدن چقارديلر.

ابن عامر طرفندن عبدالرحمن بن سمره سجستان وزابلستانه عامل تعيين ايدلدی.

عبدالرحمن عسكرله كيدرك زرنجی شديداً محاصره ايلدی. مرزبان ايكی مليون درهم وايكی بيك نفر كوله وجاريه ويرمك اوزره بينلرنده صلح منعقد اولوب مصالحه‌دن صكره عبدالرحمن زرنج ايله هند بلادندن كش ناحيه‌سی بيننده‌كی محللرك هپسنی فتح ايتمشدر.

عبدالرحمن شوفتوحاتدن صكره زرنجه دونوب حضرت عثمانك عليهنده قيام ظهورينه قدر اوراده قالدی. اول اثناده امير بن احمر اليشكری سجستان وزابلستانه عامل تعيين وارسال اولندی ايسه‌ده اهالی اميری اخراج ايله عصيان كوسترديلر.

حضرت علی رضی الله عنه افندمزك وقعهٔ جملدن صكره كوفه‌يه عزيمتلرينه قدر بلاد مرقومه كندی مرزبانلرينك يد استيلالرنده قالوب (٣٦) سنه‌سنده صعاليك عربدن حسكه بن عتاب الحبطی وعمران بن فضيل البرجی بر جمعيتله سجستان ولايتنده تجاوزه باشلاديلر.

وقوعبولان مراجعت اوزرینه عبدالرحمن بن جروالطائی اصلاحات ایچون کوندرلدی ایسه‌ده حسکه حرباً عبدالرحمنی اعدام ایدیویردی . بونك اوزرینه سجستانه برعامل ارسالنی حضرت علی رضی الله عنه افندمز بصره والیسی عبدالله بن عباس حضرتلرینه امر بیوردیلر . ابن عباس سنه‌مز قومه‌ده ربعی بن کاس العنبری‌یی عامل نصب ایله کوندردی . ربعی حسکه‌یی حرباً اعدام وسجستان وزابلستان بلادینی ضبط ایتمشدر .

(٤٣) سنه‌سنده ابن عامر بصره ولایتنده ایکن عبد الرحمن بن سمره‌یی سجستان وزابلستانه عامل نصب وارسال ایلدی . اول اثناده بلاد مذکوره اهالیسی نقض عهد ایتمشلرایدی . عبدالرحمن کابل شهرینه قدر حرباً ایلروليوب شهر مذکوری آیلرجه محاصره ومنجنیقلرله تضییق ایتدی . شدت تضییقدن شهرك اطرافنده‌کی سورده بیوك رخنه اچیلوب رخنه‌دار اولان محلی اهالی تعمیره میدان بوله‌مامق ایچون عبدالرحمن اوجهاتی محافظه‌یه عباد بن حصینی مأمور ایتمشیدی .

عبادك مدافعه ومحافظهٔ شدیده‌سی اوزرینه اهالی تعمیره مقتدر اوله‌مدیلر . جهت مذکوره‌ده برمدت شهری هجومدن محافظه ایله اوغراشدیلر ایسه‌ده عساکر مسلمین

حملات متماديه ايله اهالينك بازوى اقتدارلريني قروب اخرالامر هجوم وشهرى استيلا ايتمشلردر. شهر بعدالفتح كابل ايله هند اراسنده بولنان بست، زران، خشك بلده لربده حرباً النـدى. بوندن صكره عساكر مسلمين غزنه شهريني فتح ايلديلر.

(٤٥) تاريخنده معاويه طرفندن زياد بن سميه بصره ولايتي واليلكنه مأمور اولدقده سجستان، زابلستان ولايتلرينيده بصره يه الحاق ايلدى. زياد جانبندن اوغلى عباد سجستان وزابلستانه عامل تعيين قلندى.

عبادك سجستان عامللكى (٦١) سنه سنه قدر ممتد اولمشدر.

او تاريخده برادرى سلم بن زياد يزيدبن معاويه طرفندن خراسان ولايتي واليلكنه نصب اولنمش وسلم عبادى عزل ايله يرينه ديكر برادرى يزيدبن زيادى تعيين ايتمشدر.

يزيدبن زياد سجستانه كتدكده كابل اهاليسى حقنده غدر ومظالم ارتكابنه قيام ايلدى. اهاليده عصيانه قيام ويزيدك كابلده بولنان برادرى عبيد بن زيادى قبض ايلديلر. كيفيت يزيدبن عبادك مسموعى اولدقده عسكرله كابل اوزرينه كتدى ايسه ده حرباً منهزم اولدى. بو مغلوبيتى خرسان واليسى سلم بن زياد ايشتدكده طلحة

الطلحات دینکله معروف طلحه بن عبداللهی سجستان وزابلستانه عامل نصب ایله کوندردی. طلحه‌نك سجستانه وصولنی متعاقب وفاتی وقوعبولدیغندن بنی یشکردن بریسی ادارهٔ بلادی اله المق استدی ایسه‌ده او حوالیده بولنان مضریه طائفه‌سی قبول ایتمیوب کندوسنی سجستاندن چقاردیلر. سجستان مرزبانلرندن رتبیل اموری یداداره‌سنه الدی.

(۷٤) سنه‌سنه قدر سجستان وزابلستان بلادی رتبیلك النده قالوب اوتاریخده عبدالملك طرفندن خراسان ولایتنه والی نصب اولنان امیه بن عبدالله اوغلی عبد-اللهی بلاد مذکوره‌یه عامل تعیین ایتدی. عبدالله بست بلده‌سنه واصل اولدقده رتبیل ایکی ملیون درهم ویرمك اوزره مصالحه‌یه رغبت کوستروب برطاقم هدیه دخی کوندردی ایسه‌ده عبدالله «شورواقی التون ایله طولدرسه مصالحه‌یی قبول ایتمیه‌جکم» جوابنی ویردی. رتبیل یدنده‌کی بلادی تخلیه ایله صعوبتلی محلاره چکلدکدن صکره یوللری طوتوب مدافعهٔ شدیده‌یه قیام کوستردی. ایش بیوك مشکلاته دوشدی. کیفیت عبدالملکك مسموعی اولدقده عبداللهی سجستان ولایتندن عزل ایتمشدر.

(۷۸) سنه‌سنده عبدالملك عبدالله بن امیه‌یی خراسان

وبلاد مربوطه‌سی والیلکندن عزل ایله اعمالی عراق امیری حجاج بن یوسفك دائرهٔ امارتنه الحاق ایتکله حجاج طرفندن سجستان ومربوطاتنه عبدالله بن ابی بکره عامل نصب اولندی.

عبدالله سجستانه کتدکده رتبیل صلحاً خراجی قبول ایلدی. برسنه مدت حالی اوزره ترك اولندی ایسه‌ده (٧٩) سنه‌سنده رتبیلك حرباً اوحوالیدن یدتصرفنك قطعی ایچون حجاج طرفندن عبداللهه امرویرلدی.

عبدالله جنود مجتمعه ایله رتبیلك یدتصرفنده‌کی بلاده دخول ومصادف اولدیغی حصونی هدم ایله بلادمذکوره اراضیسنك برقطعه‌سنی ضبط ایلدی. عسکره آدم ایلرولیوب ایچرویه طوغری یوریدی.

عبدالله ایلرولدکجه اهالی داخل بلاده چکلدیلر. اسلام عسکری ایسه بوتجاوزده خط رجعتلرینی تأمین ایتمکی دوشنمیورلرایدی. رتبیل ارقه‌دن عقبه‌لری وطار یوللری طوتوب عساکر مسلمینی بیوك مضایقه وتهلکه‌یه دوشوردی. مسلمین تهلکه‌یه دوشدکلرینی اکلادقلرنده دشمندن مصالحه طلبنه مجبور اولدیلر. رتبیله یدی یوز بیك درهم ویرمك شرطیله یوللرك اچلمسنه روی رضا کوستردیلر ایسه‌ده عبداللهك رفاقتنده بولنان شریح «شان

اسلامی ازاله‌سی ایدیورسکز، رتبیله براقچه ویرمکسزین حرباً چکیله‌لم. شو سقط معامله جائز دکلدر» دیو اتخاذ اولنان تدبیره مخالفت قویه کوستردی. عبیدالله «شو بونامش حریفك سوزینه اعتبار ایتمیکز» دیو عسکره نطقلر ایراد ایتمکه باشلادی ایسه‌ده شریح «عسکرلو. بزلر دین وصلابت سایه‌سنده بونجه فتوحاته مظهر اولمش ودین اوغورنده هردرلو مخاطره‌یه کوکس ویروب ثبات وشجاعتمزله دنیایی دترتمش برملت نجیبه‌یز. بویولده هیچ محو اولسه‌ق دنیا طوردقجه الڭ بیوك مظفریت قدر بزه شان ویره‌جکز. مذلتی قبول ایتمکدن ایسه هایدی مردانه یوریوب طریق سلامتی ارایه‌لم» کبی نطقلرله عسکری تشجیع ایلدی. بناءً علیه عساکر مسلمین دشمنك طوتمش اولدیغی طریقه بسالت جدیه ایله هجوم کوستروب خیلی ضایعات ویردکدن صکره رتبیلك بلادندن چقدیلر..

عساکر مسلمین کرك زمان مضایقه‌ده، کرك اثنای عودتده قارن طویوره‌جق درجه‌ده یه‌جك بوله‌مدقلرندن امعاجه امراضنه مبتلا اولمشلر ایدی. طریق سلامتی بولدقلرنده خلاصلرینه منتظر اولان اهالی طرف طرف اطعمه تقدیمنه باشلادیلر. شبع کلنجه‌یه قدر اکل ایدنلرك

وفات ایتمکده اولدقلری کورلدیکندن امعـایه صلاح کانجه‌یه قدر تدریج ایله اکل طعام اوتمسی تدبیری اتخاذ اولندی.

کیفیت حجاجك معلومی اولدقده عبدالملك بن مروا. نه معلومات اعطا وکوفه ایله بصره‌دن عساکر کثیره جمعنه اعتنـا ایلدی. عبدالملك طرفنـدن ویریلان امر اوزرینـه (٨٠) تاریخنده حجـاجك بالاقدام جمع ایتمش اولدیغی قرق بیك عسکر عبدالرحمن بن محمد بن اشعثك ریاستیله یوله چیقارلدی. شو عسکرك هر درلو اوازم سفریه ومهمات حربیه‌سی درجهٔ کفایه‌ده ایدی.

عبدالرحمن شو اردو ایله سجستانه واردقده اهالی‌یی جمع ایله «ای اهالیٔ مطیعه خلق مطیع ومنقاد بولندقجه بر تویلرینه بیله ضرر کلمز. ولایتکزك والیلکنه مأمور اولوب کلدم. برنجی وظیفه‌م سزلری محافظه ایله اسا. یشکزه خدمت، ایکنجی وظیفه‌م دشمنلر ایله بالمقاتله امر. لری التنده‌کی اهالی‌یی رتبیلك اوامر غیر مشروعه‌سندن چیقاروب عدالت شرعیه دائره‌سنده یشایه‌جق بر نعمته مظهر ایتمکه چالشمقدر. شو اجراآت خیریه‌یه قارشـو سزلردن تخلف ایدن اولور ایسه عقوبت شدیده‌یه هدف اولمسـنی عدالت اقتضـا ایدر» مآلنده بر خطبهٔ بلیغه

اوقودی. اهالیدن اللری سلاح طوتان افراد طاقم طاقم عسکره التحاق ایدرك ایلرویه طوغری یوریدیلر.

شو جمعیت مجاهده رتبیلك بلادینه یاقن واردقده رتبیل بیان معذرت ونه مقدار جزیه تکلیف اولنور ایسه قبول ایتمك اوزره مصالحه یه ارائهٔ روی رغبت ایلدی. عبدالرحمن قبول ایتمیوب رتبیلك بلادینی محل بمحل، قریه بقریه، قلعه بقلعه استیلا ایله ایلرولدی. استیلا ایلدیکی یرلرده عامللر ومخاطره‌لی محللرده محافظلر اقامه ایده‌یور ایدی.

رتبیلك النده قالان بعض بلاد صعبه‌جه فتوحاتك سنهٔ آتیه‌یه تأخیرینی مناسب کوردیلر. کیفیت عبدالرحمن طرفندن حجاجه یازلدقده ـ اتنجی مبحثده تفصیل اولندیغی اوزره ـ البته بوسنه ایلرو کیدیله‌جکدر دیو امر قطعی وشدید ویرمسی کرك عبدالرحمنی، کرك عسکری عصیانه مجبور ایدرك حجاج ایله عبدالرحمن ارالرنده اچیلان محاربه (٨٣) سنه‌سنه قدر ممتد اولدی.

عبدالرحمن محاربه‌لرك اکثرنده حجاجه غلبه ایدرك صکره نوجنده مغلوب ومقتول اولدیغی مبحث مذکورده تفصیل اولنمغله بوراده تکراره لزوم کورمه‌یز.

عبدالرحمن رتبیل طرفندن قبض ایله حجاجه کوندر-

لدكده حجاجك مساعده سيله سجستان بلادى رتبيلك النده قالمشدر.

(٩٣) سنه سنده خراسان والیسى قتيبه بن مسلم سجستانه كيدرك رتبيل ايله محاربه يه باشلادقده رتبيل مصالحه التماسنده بولندى. قتيبه مصالحه‌يى قبول ايله سجستان ومربوطاتى خراجنه عبدربه بن عبدالله بن الليثى‌يى عامل نصب ايلدى.

بوندن (١٥٠) سنه سنه قدر سجستان و زابلستان بلادى دولت امويه وعباسيه طرفلرندن نصب ايديلان خراسان واليلرينك اعمالندن معدود اولمشدر. بو مدت ظرفنده بلاد مذكوره‌جه قيده شايان وقايع تاريخيه‌يه واوراده اقامه اولنان عماللك ترتيب اوزره اسملريله تاريخ تعيينلرينه ظفرياب اولنه‌مدى.

سنهٔ مرقومه‌ده استادسيس نامنده برخارجى خروج ايدرك خراسان وسجستان بلادنده باشنه اوچيوز بيك قدر مقاتل طوپلاندى. خراسانك هرطرفنه غلبه كوستردى. مروالرود اهاليسندن اجثم نامنده برذات برجمعيت تشكيليله مدافعه‌يه قيام ايلدى ايسه‌ده اكثر اصحابيله برلكده حرباً مقتول اولندى. حكومتدن خارجئ مرقوم اوزرينه عسكرله كونديريلان معاذ بن مسلم، جبرئيل بن يحيى

حماد بن عمرو، ابوالنجم سجستانی، داود بن کرار هپ منهزم اولدیلر. منصور، خازم بن حزیمه‌یی بر بیوك اردو ایله اوغلی مهدینك رفاقتنه ویروب استادسیس اوزرینه کوندردی. مهدی وخازم خیلی وقت محاربه‌لره دوامدن صکره غلبه ایدرك استادسیس ایله اوغللرینی اله کتیردیلر. شو محاربه‌لرده خارجیلردن یتمش بیك قدر انسان اولدرلمش واوتوز بیك قدر اسیر النمش ایسه‌ده استادسیس ایله اهل واولادندن بشقه‌لری اطلاق اولنمشدر.

(١٥١) سنه‌سنده معن بن زائده سجستانده والی ایدی، رتبیل معین اولان ویرکوسنی ویرمدیکندن معن حرب ایچون کتدی ایسه‌ده رتبیل زابلستان یایلاسنه کتمشیدی. معنك اوارالق بعض معامله‌سی علیهنده خوارجدن بر طاقمنك سوء قصدینی موجب اولدی. خارجیلر معنی قتل ایلدیلر. معنك برادر زاده‌سی یزید بن مزید درحال اقدام ایله قاتللرك هپسنی طوتدروب اولدردکدن صکره امور حکومتی اداره‌یه باشلادی. او صره‌ده خصماسنك کندی لساندن ترتیب ایتدکلری بر ساخته مکتوب منصور خلیفه‌یی اغضاب ایتمکله منصور، یزیدی عزل ایله حبس واموالنی بالمصادره خراسان وسجستانه یوسف البرمی والی تعیین ایلدی.

(١٦٠) تاریخنده سجستان ولایتی والیلکنه حمزه بن یحیی نصب اولنوب (١٦٦) ده فضل بن سلیمان الطوسی خراسان ولایتی والیلکنه بالتعیین سجستان وزابلستان بلادی دخی خراسانه الحاق وفضل جانبندن سعید بن دعلج سجستان ومربوطاتنه عامل نصب ایدلدی.

بو تاریخدن طاهر بن حسینك خراسان امارتنه قدر سجستان وزابلستان بلادی خراسانه مربوطاً اداره اولندیغی کبی (٢٠٥) سنه‌سنده‌ده خراسانه مربوطاً طاهرلك، وبعده ال طاهرك یدلرنده قالمشدر.

(٢٥٣) سنه‌سنده یعقوب بن لیث الصفار سجستانی استیلا ایلدی.

یعقوب ایله برادری عمرو سجستان اهالیسندن اولوب بدایت حاللرنده باقرجی ایدیلر. بونلرك زمانلرنده اصحاب زهددن صالح المطوعی خوارج ایله قتاله قیام ایلدکده باشنه پك چوق کوکللی طوپلاندی.

یعقوب دخی شوکوکللیلرك ایچنده ایدی. خوارجله جریان ایدن قتالده یعقوب اثبات بسالت ایتمش وصالحك وفاتنده یرینه قائم اولان درهم رفاقتنده‌ده شجاعت کوستروب درهمك عظمت وشانی خراسان حکومتنی وهمه دوشوردیکندن علیهنه قیام ایله دردست وبغداده

بالارسال حبسندن صكره انك مقامنه یعقوب كچمشیدی.

یعقوب یاننده كی كوكللیلر ایله خوارج واشرا اوزرلرینه نشر صولت وسطوت ایدرك اكثرینی ازاله یه موفق اولدی. اصحابی ایسه حسن حال واقتدارندن ناشی كندوسنه فوق العاده اطاعت كوستردیلر. سجستانده عظمت وشانی پك زیاده اهمیت كسب ایتدی.

یعقوب سنهٔ مرقومه ده خلیفه یه مراجعت واظهار اطاعت وعبودیتله سجستانی تملك وهراته ده اطالهٔ دست تعرض ایلدیكندن خراسان امیری محمد بن طاهر بن عبدالله بن طاهر هراة عاملی محمد بن اوسی عسكرله یعقوب اوزرینه كوندردكده یعقوب غلبه وهراة وبوشنج حوالیسنی دخی استیلا ایلدی.

سنهٔ مرقومه ده خراسانده بنی صفار حكومتی تشكل ایدرك شو حكومت (٢٨٨) تاریخنه قدر امتداد ایتمشدر وقایع تاریخیه سی شوفصلك برنجی مبحثنده تفصیل اولنمغله بوراده تكرارینه حاجت كوریلمدی.

سنهٔ مذكوره ده خراسان وسجستان بلادی اسماعیل سامانینك ید استیلاسنه كچوب متعاقباً بنی صفاردن عمروك حفیدی طاهر بن محمد بلاد مذكوره یی استیلا ایلدی ایسه ده

صکره یه حکومت سامانیه جانبندن بالتسخیر (۳۰۰) تاریخنده سجستانه سیمجورداتی والی نصب اولندی. (۳۵۳) سنه‌سنه قدر بنی سامانك والیلری طرفلرندن بلاد مزبوره اداره اولنوب سنهٔ مرقومه‌ده بنی صفاردن احمد بن خلف ظهور و بلاد مرقومه‌یی ضبط ایتمش و زابلستانك بعض محللری بنی سامانك والیلری یدلرنده قالمشدر.

(۳۹۰) تاریخنده سلطان محمود بن سبکتکین خلفی طوتدروب حبس ایتدرمش و یرینه قائم اولان اوغلی ابو حفص از بر وقت سجستانده حکومت ایتمش اولدیغی حالده (۳۹۳) سنه‌سنده سجستان حوالیسی کاملاً بنی صفارك الندن النوب سلطان مشارالیه جانبندن احمد قنجی اورایه والی تعیین قلنمشدر.

بو بابده جریان ایدن وقایع تاریخیه دخی مبحث مذکورده تفصیل اولنمشدر.

(سجستانده بنی صفار شعبه‌سی)

(۵۰۰ ـ ٦۲۷)

سجستان ولایتی حکومت غزنویه‌نك و صکره دولت سلجوقیه‌نك ممالکندن معدود اولوب (۵۰۰) تاریخلرنده خلف بن احمد سلاله‌سندن طاهر بن احمد ال سلجوقك

مساعده‌سیله سجستانه مالك اولمشیدی. وفاتنده اوغلی تاج‌الدین ابوالفضل و(٥٥٩)ده شمس‌الدین محمدبن تاج‌الدین سجستان حکمداری اولدی.

شمس الدین پك ظالم ایدی. جلوسندن برمدت کچدکده همشیره‌سنك موافقتیله اعدام ویرینه برادری تاج الدین حرب اجلاس ایدلدی.

تاج‌الدین حرب(٦١٢) سنه‌سنده فوت اولوب اوغلی بهرامشاه سریر حکومته جلوس ایلدی. بهرامشاه ملاحدهٔ باطنیه ایله محاربه‌لر اچدیغندن بونلردن بعض فدایلرك غدریله شهید و مسندینه اوغلی نصرةالدین جالس اولمش وازوقت صکره برادری رکن‌الدین حکومتی ضبط ایتمشیدی. نصرةالدین ملوك متجاوره معاونتیله ینه ملکی استیلا ایلدی ایسه‌ده (٦١٧) سنه‌سنده جنکیزخانك سجستانه هجومنده شهید اولمشدر.

تاتارلر سجستاندن چکلدکدن صکره شوعائله‌دن شهاب الدین محمود سجستان حکومتنه قیام ایلدی. ولایت خراب واهالی پریشان اولدیغندن حکومتنده رونق کوره‌مدی. متعاقباً اقرباسندن عثمان شاه کرمان حکمدارینك معاونتیله شهاب الدینی حرباً اولدردی ایسه‌ده کرمان عسکرینك

قوماندانی نیالتکین عثمان شاهی منع ایله سجستانی کندوسی استیلا ایدیویردی.

خوارزمشاه جلال الدینک هندستانه عزیمتنده نیالتکین دخی تاتارلرک تجاوزاتندن فراراً برابرجه هندستانه کتمشیدی. غیوبتندن صکره بنی صفاردن شاه محمود سجستانی استیلا ایلدی.

جلال الدین هندستاندن عودت ایدرکن نیالتکین دخی دونوب ینه سجستانی استیلا ایتمش اولدیغی حالده (٦٢٥) سنه‌سنده بتکرار تاتارلر سجستانه هجوم وایکی سنه مدت قلعه‌ده نیالتکینی محاصره ایلدیلر. اثنای مدافعه‌ده کوزینه اوق اصابتیله نیالتکین مجروح ومقتول اولدی (٦٢٧).

بوندن صکره سجستان بلادی تاتارلرک یداستیلالرنده قالمشدر.

(زابلستان بلادندن غزنه‌یه متعلق بعض وقایع)

(٣٥١ - ٣٦٦)

احمد سامانینک کوله‌لرندن البتکین امیر منصوردن افتراق ایدرک وکیدرک بلاد زابلستاندن غزنه‌یی استیلا ایتمش وامیر منصورک کوندردیکی عسکریده بوزدیغندن بینلرنده صلح انعقادیله شومصالحه حکمنجه غزنه البتکینک

یدنده قالمشیدی. البتکین (۳۵۵)ده وفات ایدوب یرینه اوغلی ابواسحق اوطوردی.

ابو اسحاقك مدت حکومتی (۳۶۶) سنه‌سنه قدر ممتد اوله‌رق اوتاریخده وفات ایتمش ویرینه وارث اوله‌جق خلف حکومتی قالمامش اولدیغندن اعیان وامرا علی‌العموم امیر سبکتکینه اطاعت ایتدکلرندن غزنه‌ده آل سبکتکین دولتی تشکل ایلدی.

(غزنه‌ده آل سبکتکین دولتی)

(۳۶۶ - ۵۷۹)

امیر ناصرالدین سبکتکین ابو اسحق بن البتکینك حاجبی ایدی.

امیر منصوربن نوح سامانینك زماننده بخارایه کیدرك عقل وعفت وجودت رأیی ارباب دولته بکندرمشیدی.

ینه غزنه‌یه عودت ایتدکدن براز صکره ابواسحق ذکر اولندیغی اوزره بلاولد وفات ایتدیکندن سبکتکین قبول عموم ایله غزنه‌ده مسند حکومته اوطوردی (۳۶۶)

امیر مشارالیه حسن سیرت وسیاست حسنه التزام وکبر وعظمتدن احتراز ایله نفسنی امرانك بریسی کبی اتخاذ وهر بریسنه حالنه مناسب ناحیه اقطاع ایتمکله عمومك شکران وخشنودیسنه مظهر اولمشدر.

(٣٦٧) سنه‌سنده بابی نورنامنده برامیرك خروجیله بست مدینه‌سنی ضبط ایلدیکی جهتله مدینه صاحبی طغان امیرسبکتکیندن استعانه ایلدی. سبکتکین عسکر استصحاب وطغان ایله برلکده کیدرك مدینهٔ مذکوره‌یی بالتسخیر بابی‌نوری تنکیل وبستی طغانه تسلیم ایتدی. طغان معاونت مذکوره اوزرینه امیرسبکتکینه سنوی مقدار معین ویرکو ویرمکی تعهد ایتمشیدی. ملکنده کسب اقتدار ایتدکدن صکره ویرکویی اداده تعلل کوستردی. بونکله برابر امیرسبکتکینه وجاهاً مناسبتسز سوزلرده سویلدکدن صکره بغتةً قلیجله حمله ایدرك النی یاره‌لدی. سبکتکین قلیجی الندن الوب طغانی جرح ایلدی.

بوحادثه‌دن ارالرنده خصومت یوز کوستردی. طرفین محاربه‌یه طوتشمقله سبکتکین غلبه وبستی ضبط ایتمشدر.

ینه سنهٔ مذکوره‌ده قصدار متولیسی سبکتکینه عصیان ایتمکله سبکتکین حرباً قصدار بلده‌سنی استیلا وسنوی غزنه خزینه‌سنه ویرکو ویرمك اوزره متولی‌یه اعاده ایلدی.

بوندن صکره هندستان غزاسنه باشلادی. شواهق جبالده واقع بعض قلاع حصینه‌یی فتح ایلدکدن صکره

هنـد حکمداری چیپال جنـود وفیول استصحابیله غزنه اوزرینـه هجوم ایچـون حرکت ایلدیکنی سـبکتکین ایشتدکده ترتیب ایلدیکی عسکره پك چوق کوکالی دخی ملتحق اولدیغی حالده غور عقبه‌سی قربنـده التقـای طرفین وقوعیله ارالرنده کونلرله محاربه جریانندن صکره شدت شتا هندلیلرك ثباتنه مانع اولدیغندن صلحه رغبت کوستردیلر. اموال معینه وبعض بلادك ترکی اوزرینـه بینلرنده مصالحه منعقد اولدی.

چیپال اموال مذکوره‌یی کوندرمك اوزره رهائن وضع وسـبکتکینك ترفیق ایتدیکی مأمورلرله برلکده عودت ایلدکدن صکره نقض عهد ایدرك رهائن مرقومه‌یه مقابل مأمورلری یاننده الی قودی. سبکتکین عساکر کافیه ایله هنـد اوزرینه یوریوب ایاق باصدقلری یرلری وهندستانك قلاع معتبره‌سندن لمغان قلعه‌سنی اسـتیلا ایله برابر اوراده‌کی بتخانه‌لری تخریب ایلدکدن صکره عودت ایلدی.

سـبکتکینك تخریبات واسـتیلاسی چیپالك مسموعی اولدقده یوز بیك قـدر مقاتل جمع ایله غزنه‌یه طوغری یوله چقدقده سـبکتکین عسکرله قارشولیوب قتاله مباشرت وعسـکرینی منـاوبه‌یه تخصیص ایله یورمقسزین موقع

حربه سوق ايده‌يور ايدی. محاربه‌لر امتداد وهنديلری دوچار مضايقه واشتداد ايلدی. بو صره‌ده سبكتكين جمله‌سنی يد واحد كبی برلشديروب هند عسكرينه برحملهٔ شديده كوستردكده ايكی عسكر بربرينه قاريشوب طرفيندن اعمال سيوف ورماح ايدلمسنی متعاقب هنديلر بوزلديلر. احمال واثقال موجوده‌لری اسرای كثيره ايله برابر ايادیٔ مسلمينده قالدی. بقية السيوف تارمار وعازم سمت فرار اولوب بوندن صكره ارتق هنديلرك رأيت اقتدارلری آچله‌مديغندن سبكتكينه مغلوب اولمشلردر. سبكتكينك سطوت واقتداری هرطرفی دتره‌تمكله باشلامقله اقوام افغانيه واهالیٔ خلج علی العموم اطاعتی قبول ايلديلر.

امير سبكتكينك هندستانجه وقوعبولان محاربات مذكوره‌سی نه تاريخلرده جريان ايلديكی مضبوط دكلدر.

امير مشار اليهك (٣٨٤) سنه‌سندن (٣٨٧) سنه‌سنه قدر اوغلی يمين الدوله محمود ايله برلكده خراسان ولايتنه تعلق ايدن وقايع تاريخچه‌سی شو فصلك برنجی مبحثنده مندرجدر.

ناصر الدين سبكتكين بلخده بعض مسكن انشا ايتديروب اوراده اقامت ايده‌يور ايدی. اثنای اقامتنده انحراف مزاجه تصادف ايلدی. تبديل هوا ايچون غزنه‌يه

متوجهاً حرکت ایتدکدن صکره یولده وفات ایتمش ونعشی غزنه‌یه نقـل ایله دفن اولنمشـدر . اعتقـادی پاك متدین ، عادل ، خیرات وحسناته مائل کثیر الجهاد ایدی . رحمة الله علیه .

وفاتنـدن اولجـه ملکنی کوچك اوغلی اسماعیـله وصیت ایتمشیدی . وفاتندن صکره اسماعیل مسـند نشین حکومت اولدی ایسه‌ده اموال خزینه‌یی اتلافه باشلادیغندن امورنده انتظام کوریله‌مدی .

بیوك اوغلی یمین الدله محمود باباسنك وفاتیله برادر- ینك جلوس واسرافاته تصـدی ایلدیکنی ایشـتدکده ملکی استیلا اسبابنی تدارکه باشلایوب حسن وفاقه دائر اسماعیل ایله بینلرنده جریان ایدن مخابره‌ده نتیجهٔ حسـنه کوستره‌مدیکندن عسـکرله نیشـابوردن هراته کیـدرك اوراده بولنـان عمیسی بغراجق ایله عقد وفاق ایتدکدن صکره غزنه‌یه توجـه ایلدی . او آرالق اسماعیل بلخده کتمشیدی . یمین الدوله‌نك بست شهرینه واصل اولدیغی خبرینی آلدقـده کندوسی اندن مقـدم غزنه‌یه یتشمك ایچون حرکت وعزیمتده سرعت کوستردی یمین الدوله دها اول غزنه اوکنـه واصل اولوب متعاقبـاً اسماعیل دخی عسکرله ورود ایلدی . شهرك خارجنده یکدیکریله

بالمحاربه اسماعیل منهزماً قلعه یه چکیلوب اوراده تحصن ایتمکله یمین الدوله قلعه یی محاصره آلتنه آلدی. اسماعیل مدافعه یی باشه کوتوره میه جکنی اکلادیغندن قلعه دن نزول ایله حکومتدن فراغت وحقنده یمین الدوله اظهار حرمت ورعایت ایدرك اسماعیل معززاً عزیمتله بلخی اقامتگاه ایتمشدر. مدت حکومتی یدی ایدن عبارتدر.

یمین الدوله محمود بن سبکتکین (٣٨٨) سنه سنده غزنه ده سریر حکومته اوطوردی. ملوك اسلامدن ابتدا سلطان عنوانتی احراز ایدن پادشاه اشبو ذات ستوده صفاتدرکه مدت سلطنتنده موفق اولدیغی غزا و فتوحات ملوك عالم ارهسنده شانتی پك عالی کوستررر.

بنی ساماندن امیر نوح خراسان ولایتنی مقدما یمین الدوله یه ویرمشیدی. امیر منصور عهد سابقه مخالفتله ولایت مذکوره یی استرداده قیام ایلدی. بوندن طولایی یمین الدوله ایله آرالرنده وقوعات جریان ایدوب شو وقوعات وخراسانه متعلق وقایع تاریخیه شو فصلك برنجی مبحثنده تفصیل اولنمغله اوبحثلری بوراده تکرار ایتمیه جکز.

سلطان مشار الیه (٣٩٢) سنه سنده هندستان بلادینك فتوحاتنه باشلادی. شو فتوحات اخر سلطنته قدر دوام

ایتمش و تاریخلرجه دنیا طوردقجه اسلان سپاهی ایله یاد اولنه‌جق بردرجه‌یه وارمشدر.

مباحث مخصوصه‌سنده ذکری سبقت ایتدیکی اوزره مشارالیه خراسان و سجستان کبی بلاد مسلمین ایله برمدت محاربه‌لر ایدرك بلاد مذکوره‌یی فتح ایتدکدن صکره سنهٔ مذکوره‌ده هندستانه غزا ایده‌جکنی اعلان ایتدی. مجتمع اولان عسکرینه پك چوق کوکللی طاقلریده منضم اولوب برقوهٔ جسیمه ایله هندستان بلادندن برشوره دنیلان شهره توجه ایلدکده شهر مذکورك حکمداری چیپال مدافعه ایچون استقبال ایلدی. چیپالك کلمکده اولدیغی خبری آلنمسیله برابر عساکر مسلمینك الك کزیده‌لرندن مرکب اون بشبیك موجودلی برفرقهٔ ممتازه ایروب چیپال اوزرینه کوندردی. التقای طرفین وقوعیله هند عسکری منهزم وچیپال ایله اهل وعشیرتندن برجماعت ایادیٔ مسلمینه مأسور اولدی. هندیلرك بیوکلری حاللرینه کوره بیونلرینه بر قیمتدار قلاده تعلیق ایدرلرایدی. چیپالك بیوننده ایکیوز بیك دینار ورفقاسندن معدود رؤسای مأسوره‌دن هر برینك بیوننده‌ده قیمتدار بر قلاده وار ایدی. شو قلاده‌لرله دشمن اردوسنده‌کی احمال واثقالك هپسی اغتنام اولندی.

يمين الدوله هند اهاليسنه شعارذلى وكندوسنك يوكلكنى طانتدرمق ايچون چيپالى مال معين ايله اطلاق ايلدى ايسه‌ده يداسارته طوتيلان ملوكك برده مسند حكومته قبول اولنماسى هنديلرك مقتضاى عادتلرى اولديغندن چيپال عودت ايتدكده قبول اهاليه مظهر اوله‌مدى. بناءً عليه باشنى تراش ونفسنى احراق ايتمشدر.

شومظفريتدن صكره يمين الدوله بتكرار هندستانه كيدوب وبهند شهرينى حصراً وحرباً استيلا ايلدى. هنديلرك منهزم اولانلرى طاغلره التجا ايله ميل احتشاد وعزم فساد ايدركن برمفرزهٔ عسكريه ايله تنكيل اولنديلر.

سلطان محمود سجستان بلادينى مقدمجه حرباً استيلا وحاجبى احمد قنجى‌يى اوراده اقامه ايتمشيدى. سنهٔ مرقومه‌ده بر اختلال ظهوريله اهالى دائرهٔ اطاعتدن چقديلر. اوزرلرينه وارلدقده ارك قلعه‌سنه تحصن ايتمش اولدقلرى حالده بالمحاصره (٣٩٣) سنه‌سى شهر ذى الحجه‌سنده قلعه استيلا وعصاة امحا اولندى.

يمين الدوله (٣٩٥) ده بلاد هندن بهاطيه شهرينى محاصره ايلدى. شهرده بولنان اهالى بالاتفاق طشره چقوب اوچ كون متمادياً محاربه ايلديلر. دردنجى كون منهزم اولديلر. بوزلدقدن صكره شهره كيرمك استدكلرنده

اسلام عسکری مسابقتله دروازهٔ شهری طوتمشلر ایدی. قپواوکنده قتال شدید وقوعیله هندیلر بوزیلوب جباله التجا واسلام عسکری شهری استیلا ایلدی. سلطانك جباله التجا ایدنلر اوزرلرینه سوق ایتدیکی عسکر هندیلری استیصال واصلاحات لازمه‌یی اکمال ایتدکدن صکره غزنه‌یه عودت اولنورکن یغمورلرك کثرتندن ناشی صولر طغیان ایتمکله چوق ضایعاته تصادف اولندی.

هندایله زابلستان اراسنده واقع مولتان والیسی ابو-الفتوح الحاد وفساد اعتقاده سلوك ایله اهالیٔ ولایتی دخی کندی اعتقادینه دعوت ایلدیکی یمین الدوله‌یه خبر ویرلدکده مشارالیه (۳۹٦) سنه‌سنده عسکرله مولتانه کیدرك صولرك کثرتندن یوللرده مشکلات عظیمه چکیردکدن صکره شهره تقرب ایلدی. ابو الفتوح مقاومت ایده‌میه‌جکنی بیلدیکندن اموالنی سرندیبه نقل وشهری ترك ایتمش ایدی.

اهالی مخالفتده عناد ایلدیلر. حرباً شهره کیریلوب جزای عصیان اولمق اوزره اهالینك معین اولان ویرکولرینه یکرمی بیك درهم علاوه ایدلدی.

سنهٔ مرقومه‌ده هندبلادندن کواکیر قلعه‌سی حرباً ضبط اولنمشدر.

قلعه ده التیوز قدر اصنام وار ایدی . هپسی احراق اولندی .

هند محاربات سابقه سنده برطاقم ابناء ملوك اسلامی قبول ایتدكلرندن هر بریسی بر ناحیه یه عامل تعیین اولنمشیدی . (٣٩٧) سنه سنده جمله سی ارتداد ایلدكلری خبری النجه یمین الدوله عسكرله اوزرلرینه كیتدكده فرار ایلدیلر . یدلرنده كی بلاد استیلا و حكم اسلامه ادخال ایله اوزرلرینه اهل اسلامدن عمال اقامه ایلدی .

سلطان مشار الیه (٤٠٠) سنه سندن (٤٠٧) سنه سنه قدر بالدفعات هندستانه غزا و ناردین تانیشر كبی بلاد مهمه یی استیلا ایلدی . ناردین شهرنده هندیلرك برصنمی وار ایدی . شو صنمك قرق بیك سنه اول اورایه وضع اولنمش ایدوكنی اعتقاد ایدرلر ایدی . صنم پارچه پارچه ایدلدی .

یمین الدوله جانبندن فتح اولنان بلاد هندستانك هر برینده شعائر دین مبین عمومه تعلیم ایچون اصحاب فضل وتقوادن ادملر اقامه ایدلمش وشو همت عظمی اوزرینه هندستانده انوار اسلامیت پارلایوب مجوس و اصنام پرستاندن پك چوق اهالی مسلمان اولمشدر .

مظفریات مذكوره دن صكره یمین الدوله نك مراجعتی

اوزرینه خلیفهٔ عباسی قادر بالله طرفندن مشار الیهك یدنده بولنان ممالکك سلطنتی کندوسنه تقلید و منشور مخصوص ارسال اولندی ٠

سلطانك (٤٠٧) سنه سنده بلاد خوارزمی صورت استیلاسی مبحث مخصوصنده ذکر اولنه جقدر انشاالله تعالی ٠

مشار الیه سنهٔ مذکوره ده بلاد هندن کشمیر وقنوج شهرلرینه کتدی ٠ ماوراء النهردن یکرمی بیك قدر کوکلی عسکر کلوب بوغزا ایچون مرتب اولان اردویه التحاق ایتمشدر ٠ یمین الدوله شو قوتله کشمیره یاقن وارد قده حاکمی بالذات استقبال و دین اسلامی قبول ایدرك شهری تسلیم ایلدی ٠ سنهٔ مذکوره رجبنك یکرمیسنده ماجون شهرینه وارلدی ٠ شهر مذکورك حصون منیعه سی استیلا ایدیله ایدیله هودبك قلعه سنه واریلوب هودب قلعه اوزرندن عسکر اسلامه باقدقده دهشته مصادف اولمغله کلمهٔ اخلاص ایله ندا و خلاصلرینی استدعا ایتدکدن صکره هودبله اون بیك قدر اهالی قلعه دن اینوب سلطانه عرض دخالت ایلدیلر ٠ سلطان دخالتلرینی قبول و اعیان هندن کلجندك قلعه سنه توجه ایلدی ٠ شو قلعه یه کیده جك بوللر صعب المرور اولوب کلجند طرفندن محافظلرله ده تحت محافظه یه النمشیدی ٠ اهل اسلام بشقه جهتدن قصه بریول کشف

ایله او یولدن ایزوالدیلر . کلجندك سوق ایلدیکی عسکر عساکر مسلمینك صدمات دلیرانه سیله بوزیلوب فرار ایدرکن اوکارنده‌کی نهر عمیقه اوغراتوب اکثری صوده بوغلدی . کلجند کمال تأثرله ابتدا زوجه سنی . صکره کندی نفسنی اولدرمشدر .

شو قلعه‌نك بتخانه سنده چوق اصنام وار ایدی . اهل اسلامك اصنام مذکوره اوزرلرندن طوپلادقلری آلتونك مقداری آلتیوز یتمشبیك اوچیوز مثقاله بالغ اولمش و بتلر اوزرلرندن چوق مجوهرات دخی اغتنام ایدلمشدر . بتلر قیمتدار اولان اشیادن تعریه ایدلدکدن صکره احراق اولندیلر .

اسلام عسکری قنوج شهرینه یاقن واردقده قنوج راجه سی قلعه‌یی براغوب کنك (غانژ) نهرینك اوته طرفنه کچدی . یمین الدوله قنوجی و نهر مذکور اوزرنده‌کی قلعه‌لری استیلا ایدی ویردی . او حوالیده اون بیك قدر بتخانه وار ایدی‌که هندیلر شو بتخانه‌لرك یوز بیك سنه ظرفنده یاپلدیغنی اعتقاد ایدرلر ایدی . ایچلرنده‌کی قیمتدار اشیا اغتنام اولندقدن صکره هپسی تخریب و احراق ایدلدی .

بوندن صکره براهمه قلعه سنه کیدلدی . مدافعه‌یه

کلانلر تمـامیله محو اولنجه‌یه قدر حربه دوام ایلدیلر • قلعهٔ مذکوره و متعاقباً شروه قلعه‌سی ضبط اولندی •

فتوحات مذکوره‌دن صکره یمین الدوله بلاد مفتوحه‌نك امر اداره‌سـنی ترتیب و غزنه‌یه عودت ایدرك اموال غنائم ایله بر بیوك جامع شریف انشا ایتمشدر •

سلطان مشـارالیه (٤٠٩) سنه‌سـنده افغانسـتانك دائرهٔ اطاعتده اولمیان اهالیسنی تأدیب ایتدکدن صکره ینه هندستانه کیدرك غانژ نهرینی عبورایله اسفار سابقه‌ده کیدیله‌مامش اولان یرلره قدر ایلرولدی • صولت و صدمات متمـادیه‌سی دیار هندسـتانی دهشـتله لرزه‌ناك ایلدیکی جهتله یمین الدوله‌نك شو سـفرنده هندسـتان ملوکی اغر اغر هدیه‌لرله طرف طرف عرض تکریم و رعایت و ارائهٔ روی اطـاعت ایلدیلر • بو دفعه‌ده اون عدد قلعه فتح اولندی •

بو سفرده هندستان حکمدارلرینك اعاظمندن معدود بیدا (٥٦٠٠٠) سواری، (١٨٠٠٠٠) عدد پیاده، (٧٤٦) عدد فیلدن مرکب بر بیوك اردو ترتیب ایتمش و بلاد سائره متهزملرندن چوق اشخاص دخی شو اردویه التحاق ایلمشیدی • شـو قـوتله یمین الدوله اوزرینه یوریدی • بر کوندن زیاده محاربه ایده‌میوب کندوسی عازم راه فرار و عسکری تارمار

اولدی. منهزمین بطاقنقلر واورمانلره طوغری قاچارکن اهل اسلام ارقه‌لرندن سرعتله یقه‌لدقلرینی اولدردیلر. بو سنه‌ده اکمال مظفریتدن صکره یمین الدوله غزنه‌یه عودت ایلدی. و (٤١٤) سنه‌سنده هندستانه بر غزا دخی ایدوب مظفراً دوندی.

سلطان مشارالیه (٤١٦) سنه‌سنده هندستانک سومنات قلعه‌سنی فتح ایچون عزیمت ایتمشدر. هندیلرک اک بیوک بتخانه‌سی شو قلعه‌ده ایدی. قلعه درونده رئیس الاصنام اولمق اوزره سومنات نامیله بر بیوک صنم وار ایدی. کسوف وقوعبولدقچه شو صنمی زیارت ایدرلر وبحرک جزر ومدی سومناته عبادتیدر اعتقادنده بولنورلر ایدی. براهمه‌دن بیک قدر اشخاص سومناتک خادمی ایدی. هندیلر اهل اسلامک قهرینی سومناتدن بکلمکده ایدیلر. یمین الدوله شو سفرنده سومناتی امحا وبتخانه‌یی احراق ایچون غزنه‌دن چقمش ایدی. اهل اسلام اثنای راهده سومناتک قره غوللری اعتقاد اولنان بتلری قره‌قره سومناته کیده‌یورلر ایدی. شو صره‌ده هندیلردن مقدمة الجیش اولمق اوزره قارشو چیقان یکرمی بیک عسکر بر حمله‌ده بوزلدی.

سنهٔ مذکوره ذی القعده‌سنده سومنات قلعه‌سنه

واریلوب کونلرله مقاتله وهندیلر طرفلرندن محو اوله جق بردرجه یه قدر مدافعه وقوعیله اللی بیك قدر عساکر هندیه مقتول وبقیه سی مخذول اولوب جان قورتارانلر یوکسك محللره التجا ایله سومناتك همت ومدافعه سنه انتظار ایدرکن یمین الدوله قلعه یی وبتخانه یی ضبط ایله سومناتی پاره پاره ایتدکدن صکره پارچه لرینی بت پرستانك انظار عمومیه لرینه قارشو القا وبتخانه یی احراق وامحا ایلدی .

سومنات بش ذراع طول، اوچ ذراع عرضنده طاشدن معمول برصنم ایدی . موضوع اولدیغی بتخانه درونده مرصع قندیللر وبیحساب اشیای نفیسه ایله سومناتدن بشقه متعدد اصنام مرصعه ده وار ایدی . هپسی اغتنام اولندی .

شو مظفریتك ختامنده و(٤١٧) سنه سنده غزنه یه عودت اولندی .

(٤٢٠) ده یمین الدوله ری وجبل بلادینی ضبط ایتمشدر . ضبط ایتدکدن صکره اوحوالیده بولنان باطنیه طائفه سنی تنکیل وعقاید دینیه یه مغایر اولان فلاسفه کتابلریله مذاهب اعتزال واحکام نجومه متعلق کتابلری جمع واحراق ایلدی . مشار الیه ری بلادینه اوغلی

مسعودی والی نصب ایدرك اصفهانیده استیلا وعودت ایلدکده اهالی قیام واورایه اقامه ایلدیکی عاملی اعدام ایلدیلر. ینه اصفهانه عزیمتله عصاتی حرباً امحا ایتمشدر شو محاربه‌لرده مخالفلردن بشبیك قدر انسان مقتول اولدی.

یمین الدوله اوغلی وری والیسی مسعودی (٤٢١) سنه‌سنده عسکرله کوندروب همدانی ومتعاقباً علاء الدوله بن کاکویه یدندن اصفهانی ضبط ایدوب علاء الدوله تستره کتدی. ملکنك اعاده‌سی ایچون بنی بویه‌دن استعانه ایلدیکی صره‌ده یمین الدوله‌نك وفاتیله مسعودك خراسانه کتدیکی خبرینی الدیغندن اصفهانه عودت وملکنی ضبط ایتمشدر.

ینه سنهٔ مرقومه‌ده یمین الدوله‌نك هندستانده بولنان نائبی احمد بن ینالتکین یوز بیك عسکرله هندستانك نرسی شهرجسینه غزا ایدرك غنائم کثیره ایله عودت ایلدی.

مشارالیه یمین الدوله سلطان محمود غزنوی (٤٢١) سنه‌سی ربیع الاخرینك یکرمی اوچنجی کونی اسهال مرضیله وفات ایتمشدر. حنفی المذهب، اخلاق واطوار محموده‌سی مهذب، کثیر الخیرات، مائل الحسنات، عادل متقی، محب علما ایدی.

غزاوت جلیله‌جه وقوعبولان همم فوق العاده‌سی

ملوك دنیا اراسنده شانی بر درجهٔ علیایه اعلا وهر طرفی
مجوس واصنام پرستانه مأوی اولان هندستان کبی بر
اقلیم واسعده جهت بجهت اعلاء کلمة الله ایله دین مبین
اسلامی احیا ایلدیکی جهتله حیاتنده بلاد اسلامك جمله
سنده شان عالیسی انظار تقدیس وشکران ایله مشهود
اولدیغی کبی خبر وفاتی بلاد اسلامه شایع اولدقده جملهٔ
موحدینه بادیٔ حزن عظیم اولدی. فردوسی شهنامه سنی،
عتبی تاریخنی سلطان مشار الیهك نام نامیسنه نسبتله
یازمشدر. نهر جیحون اوزرینه بر جسیم کوپری یاپدیرمش
ودیانت اسلامیه یه خدمتجه ملوك اسلامك اك ییوکلرندن
معدود بولنمشدر. رحمة الله علیه.

یمین الدوله وفات ایده جکی وقت ملکنی بلخده
بولنان کوچك اوغلی محمده وصیت ایتمشیدی. وفاتندن
صکره محمد غزنه یه کلوب سریر حکومته جالس وجلال
الدوله عنوانیله ملقب اولدی.

یمین الدوله نك بیوك اوغلی مسعود اصفهانده ایدی.
باباسنك وفاتنی ایشتدکده اصفهانه بر والی نصب ایله
خراسانه کتدی. اصفهان اهالیسی عصیان ایدرك
والی بی ویانندهکی آدملری اولدیردیلر. مسعود شو حادثه دن
خبر آلدقده عسکرله اصفهانه عودت وبادیٔ فساد

اولانلری اعدام ایله اورایه مناسبنی استخلاف ایتدکدن صکره برادری جلال الدوله محمده مراجعتله یدنده اولان بلاد ایله قناعت ایتمك اوزره خطبه‌ده کندی اسمنك دخی اوقنمسنی التماس ایلدی. جلال الدوله مغلطه امیز جواب ویردی. مسعود النده‌کی ری ونیشابور بلادینك انضباطنه دوام واهالی‌یی ممنون ایده‌جك معاملات عادلانه اتخاذیله مشغول ایکن جلال الدوله محمد عسکرله مسعودك علیهنه قیام وعمیسی یوسف بن سبکتکینی مقدمة الجیوش اتخاذ ایله غزنه‌دن حرکت ایتدی. حیوانه بینرکن باشندن صاریغی دوشدیکندن خلق بونکله تطیر ایلدیلر. پدرینك اعیان حکومتندن خراسان والیسی التون تاش «برادرك علیهنده بولنمه» دیو جلال الدینه نصیحت نامه کوندردی ایسه‌ده دکله‌مدی. جلال الدوله تکناباد بلده‌سنه واروب رمضان بیرامنك اوچنجی کیجه‌سی عشرتله مشغول ایکن حاجب علی خویشاوند یوسف بن سبکتکین ایله بالاتفاق محمدی قبض وحبس ایدرك سرعت عزیمتنی مسعوده بیلدیردیلر. مسعود کلدکده برادرینك اصحابندن ایکن حقنده خیانت کوسترن علی خویشاوندی قتل ویوسفی حبس ایتشدر.

مشارالیه سلطان مسعود (٤٢٢) سنه‌سی جمادی.

الاخره‌سنك سکزنجی کونی غزنه‌یه بالوصول سریر حکمرانی‌یه جلوس ایله نصیر الدوله دیو تلقب وپدرینك وزیری ایکن اون سنه‌دنبرو محبوس بولنان احمد بن حسن میمندی‌یی محبسدن چیقاروب مسند وزراته اقامه ایلدی ·

مسعود حکومتده استقرار بولدقده اطراف وسائر اقطارده بولنان ملوك طرفلرندن سفرا ارسالیله عرض تهنیت ایدلدی ·

سلطان مسعود اصفهاندن عودت ایتدکدن صکره علاء الدوله بن کاکویه‌یه اصفهانی ومتعاقباً همدانی وری شهرینه قدر بعض بلادی ضبط ایله تجاوز کوسترمشیدی · نوشروان بن منوجهرك دخی بلادینه تعرض ایلدیکندن نوشروان سلطان مسعوده عرض تهنیت واطاعتله برابر ملکنك محافظه‌سیچون استعانه‌ده بولندی · سلطانك سوق ایلدیکی عسکر نوشروانك بلاد مضبوطه‌سنی حرباً علاء الدوله‌یدندن نزع ونوشروانه تسلیم ایتدی · وسنهٔ مرقومه‌ده تیز ومکران بلادیده سلطان مسعودك ممالکنه منضم اولدی ·

سلطان (۴۲۳) سنه‌سنده علاء الدوله اوزرینه ینه عسکر سوق ایدرك حرباً غلبه ایتمشدر ·

ساوه وقم نواحیسی خراسان حجاجنه صارقندیلقدن

خالی اولیورلرایدی. سلطان مسعود (٤٢٤) سنه‌سنده عسکر سوقیله نواحئ مذکوره اهالیسنی تنکیل وساوه حکمداری شهرپوشی طوتدروب قلعه دیوارنده صلب ایتدی.

(٤٢٥)ده هندستان بلادندن بعض محللری فتح ایتمشدر. سنهٔ مرقومه‌ده اصفهان حکمداری علاء الدوله وفرهاد بن مرداویج سلطان مسعود علیهنده عقد اتفاق وسلطانك ابوسهل الحمدونی رفاقتیله خراساندن سوق ایلدیکی عسکرله محاربه ایلدیلر. طرفین خیلی ثبات کوسترمش اولدیغی حالده فرهاد مقتول اولوب علاء الدوله منهزماً فرار واصفهان ایله جرباد قان بیننده‌کی جباله التجا ایلدی. سلطان مسعودك عسکری کرج ناحیه‌سنه نزول ایدوب ابوسهل علاء الدوله‌دن طلب اطاعت ایلدکده علاء الدوله موافقت کوسترمدیکندن ابو سهل اصفهانی استیلا وعلاء الدوله‌نك اوراده‌کی خزینه‌لرینی یغما ایتمشدر. حکیم مشهور ابوعلی بن سینا علاء الدوله‌نك خدمتنده ایدی. شو یغما اثناسنده انکده کتابلری اخذ ایله غزنه‌یه کوتوریلوب اوراده‌کی کتبخانه‌یه قونلدی.

(٤٢٦) سنه‌سنده سلطان مسعود دار ابن منوجهری جرجان وطبرستانده ابقا ایله دارانك سرعسکری کالیجار

کوهینك قزینی تزوج ایلدی . بو صره‌ده سلطان مسعود هندستانده والیسی بولنان احمد ینالتکینك عصیانی ازاله ایچون هنده کتدکده دارا سلطانه مخالفت کوسترمشیدی . سلطان عودتنده حرباً جرجان و طبرستانی بالاستیلا مؤخراً دارانك دخالتی اوزرینه ینه اعادهٔ ملکنه مساعده کوستردی .

(۴۲۹) سنه‌سندن (۴۳۱) سنه‌سنه قدر سلطان مسعود ایله سلجوقیلر ارالرنده جریان ایدن وقایع تاریخیه خراسان مبحثنده مذکوردر .

خراسان وماوراءالنهر بلادی سلجوقی طغرل بکك ید استیلاسنه کچدکدن صکره سلطان مسعود بلاد مذکوره‌دن مأیوس اولوب (۴۳۱) شوالنده غزنه‌یه عودت وسرعسکری سوباشی ایله خراسانده منهزم اولان عسکرینك امراسنی حبس ایله سلاجقه‌یی خراساندن اخراج ایچون مجدداً ترتیب ایلدیکی اردویی اوغلی مودوده کوندردی ایسه‌ده برایشه موفق اوله‌مدی .

(۴۳۲) ده طغرل بکك بلخده بولنان قرنداشی داودی تنکیل ایچون امیر الجیوش ابونصر ایله برلکده حرکت ایلدی . چند کون صکره برادری جلال الدوله محمد ایله خزینه‌سنی بالاستصحاب سلاجقه علیهلرنده عساکر کافیه

ترتيبي مقصديله هندده عزيمت وسيحون نهريني عبور ايتدكدن صكره امراسندن انوشتكين بلخي سائر امرا ايله بالاتفاق سلطان مسعودك خزينه سني يغما ايله سنهٔ مرقومه ربيع الآخرينك اوچنجي كوني برادري حكمدار سابق جلال الدوله محمدي ثانياً حكمدار اتخاذ ايتمكه قيام ايلديلر . ومحمد هرنقدر روی رضا كوسترمدی ایسه ده بالاجبار حكومتي كندوسنه قبول ايتديرديلر . عسكرك اكثري مخالفلرك دائرهٔ اتفاقلرنده ايدي . سلطان مسعودك يانده اتباع ايله آز عسكر قالمشيدي .

شوقوهٔ جزئيه ايله مخالفلرله مقابل حربه باشليوب طرفين بيننده شدتلي مقاتله وقوعبولدي . لكن سلطان مسعودك عسكرنده قلت اولديغندن غلبه ايدهميوب معركه جوارنده كي ماريكله خانه قاپاندي . بالمحاصره امان ايله كندوسني خاندن چيقارديلر . جلال الدوله محمد مسعود حقنده حرمت وتعظيم ايله برابر نزده اقامت اختيار ايدر ايسه امنيت تامه يه مظهر اوله جغني سويلدي . سلطان مسعود كيكي قلعه سنده اقامتي اختيار ايلديكندن معززاً اورايه كوندرلدي .

محمد امور دولتي سفاهت ودنائتله متصف اولان اوغلي احمدك يداستقلالنده براقديغندن احمد عم زاده سي

یوسف بن سبکتکین و ابن علی خویشاوند ایله مسعودك قتلنده اتفاق ایدرك حیله ایله باباسنك خاتمنی اخذ و قلعهٔ مذکوره یه عزیمتله خاتمی مستحفظه بالارائه درون قلعه یه دخول و مسعودی قتل ایلدیلر. کیفیت سلطان محمدك مسموعی اولدقده پك متأسف اولوب سلطان مسعودك خراسانده بولنان اوغلی مودوده «پدریکزی عمزادهك یوسف ایله علی خویشاوندك اوغلی علینك مقتولیت سابقه‌سی ایچون بنم رضام اولمقسزین اعدام ایتدیلر» مآلنده برمکتوب یازدی مودود معترضانه برجواب ترقیم وجوابنامه‌سنك نهایتنده (وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون) آیت کریمه‌سنی تحریر ایتمشدر.

سلطان محمدك هیبتی زائل اولدیغندن عسکر طرف طرف اموال رعایایه اطالهٔ ایادیٔ غارت وتخریب بلاده مباشرتله برابر فنالغك هرنوعنی ارتکاب ایلدیلر.

مودود بن سلطان مسعود باباسنك مقتولیتنی ایشتدکدن صکره عسکرله غزنه اوزرینه یوریوب سنهٔ مذکوره شعبانك اوچنجی کونی وقوعبولان محاربه‌ده محمد وعسکری منهزم وکندوسی ایله اوغلی احمد وخصی انوشتکین بلخی وابن علی خویشاوند مأسور اولدیلر.
مودود کرك بونلری کرك عبدالرحیمدن ماعدا بالجمله

عمزاده‌لرینی اعدام ایتدردی. عبدالرحیم حرکات سابقه‌جه برادرینه مخالف اولدیغندن مظهر سلامت اولمشدر.

سلطان مودود سنهٔ مزبوره شعبانك یکرمی اوچنجی کونی غزنه‌یه واصل اولوب باباسنك وزیری ابونصری کندوسنه وزیر نصب ایتدی. وشهاب الدوله دیو ملقب اولدی.

مشارالیه حسن سیرت التزام وطریق عدله سلوك ایله ادارهٔ امور سلطنته باشلادی. سلجوقی سلطان طغرلك برادری داود بوندن مقدم بلخی استیلا ایتمش ایدی. مودودك سلطنت وحسن سلوکیله حکومت غزنویه‌ده بر نمایش جدید کوردیکندن هراة اهالیسی یانلرنده‌کی غزلری ولایتدن اخراج ومودود نامنه هراتی محافظه ایلدیلر. مودودك اموری غزنه‌ده کسب استقرار ایتمکله قرنداشی مجدودك غائله‌سندن بشقه موجب احتراز اوله‌جق برایش قالمدی.

سلطان مسعود مجدودی ایکیوز یکرمی التی سنه‌سنده هندستانه کوندرمش ایدی. مجدود مخالفته قیام وعسکرله کاوب لهاوور (لاهور) شهریله ملتانی بالاستیلا مودود علیهنده عسکر جمعنه اقدام ایلدی. مودودك مجدودی تنکیل ایچون کوندردیکی عسکرله محاربه ایتمك اوزره

ایکن عید اضحادن اوچ کون صکره مجدود لهاورده لیلاً وفات ایتمکله وفاتی تصورتله وقوعبولدیغی کشف اولنه‌مدی. بونی متعاقب بلادک جمله‌سی مودوده اطاعت ایتمشدر. سلجوقیه غزلرده سلطان مودوددن خوفه ذاهب اوله‌بورلر ایدی. (٤٣٥) سنه‌سنده مودودک حاجبی ایله خراسانده بولنان داود واوغلی الب ارسلان حرب ایلدکلرنده حاجب رفاقتنده‌کی عسکر مغلوب اولدی.

سنهٔ مرقومه‌ده بست ولایتنده‌کی غزلره مودودک عسکری حرباً غلبه ایلدی.

ینه سنهٔ مرقومه‌ده ملوک هندک بعضیلری بالاتفاق لهاووری محاصره ایلدیلر. اوحوالیده‌کی اسلام عسکرینک استعانه‌لری اوزرینه سلطان مودودک کوندردیکی امداد عسکرینک وصولندن مقدم ملوک مرقومه‌نک بریسی لهاووری ترک ایله کیرویه چکلدی. ومودوده عرض اطاعت ایلدی. دیکرلری ده کیرویه چکلدکدن صکره عساکر اسلامیه انلردن بریسنک بلادینه دخول وقلعه لرینی محاصره ایلدکده عساکر هندیه‌دن بشبیک سواری ویتمشبیک پیاده بالاستیمان قلعه‌لرینی اسلام عسکرینه تسلیم ایتدیلر. شو قلعه‌ده موجود بشبیک نفر اسرای مسلمین قورتارلدی. عساکر مسلمین بوندنصکره ایکنجی ملکک

بلادینه کیدرك حرباً غلبه و اموال و سلاحلرینی اغتنام ایدی ویردیلر . هندك ملوك سائرەسی طرف طرف عرض اطاعت ایتدکلرندن هر برینی ملکنده ابقا اولندی .

(٤٤١) سنه‌سی رجبنده ابو الفتح سلطان مودود بن مسعود یکرمی طقوز یاشنده ایکن وفات ایتمکله امرا واعیان ولد صغیری بهاالدوله علی‌یی مسند حکومته اوطورتدیلر ایسه‌ده مودودك بدایت حکومتنده قبض ایله بست طریقنده واقع میدین قلعه‌سنده حبس ایتمش اولدیغی عمیسی عبدالرشید قلعه‌دن چقوب اوارالق قلعه‌یه تقرب ایتمش اولان مودودك وزیری ایله عسکردن اطاعت استدکده هپسی عرض اطاعت ایلدیلر . غزنه‌یه یاقین واردقده علی فرار و عبدالرشید سریر حکومته جلوس ایدوب جمال الدوله لقبیله ملقب اولدی . بعضیلری عبد. الرشیدك لقبنی شمس دین الله ، بعضیلری سیف الدوله ، بعض مورخین مجدالدوله دیو روایت ایده‌یورلر .

مودودك حاجبی اولدیغی حالده عبدالرشیدك جلو. سندن صکره کذلك خدمت حجابته نصب اولنان طغرل سلطنت طمعنه دوشوب (٤٤٤) سنه‌سنده عبدالرشید اوزرینه خروج ایلدی . عبدالرشید غزنه قلعه‌سنه قاپاندی ایسه‌ده طغرل بالمحاصره قلعه‌یی ضبط ایله عبدالرشیدی

دزدست ایلدکدن صکره اعدام وسلطان مسعودك قزینه
جبراً نفسنه تزویج ایتدی.

بوحادثه عقیبنده ارکان دولت متفقاً قیام وطغرلی
اعدام ایله قلعه‌لرك برنده محبوس بولنان سلطان مسعودك
اوغلی سیف الدوله فرخزادی جلب وتخت سلطنته
اجلاس ایلدیلر.

هند اعمالنده والی بولنان امراء غزنویه‌دن خرخیز
طغرلك علیهنده‌کی قیامك حصولنه همت مؤثره کوسترمش
وفرخ زادك جلوسندن صکره غزنه‌یه کلوب عبدالرشیدك
قتلنده طغرله معاونت وموافقت کوسترنلری اعدام
ایتدیرمشدر.

بواثناده داود سلجوقی غزنه‌یی استیلا ایچون عسکرله
هجوم ایلدی ایسه‌ده خرخیز مدافعه‌یه قیام وحرباً داوده
غلبه ایدرك عسکرینی بوزدقدن صکره خراسان اوزرینه
عسکر کوندردی. خراسان امیرالجیوشی کلسارغ مدافعه‌یه
چقوب وقوع بولان محاربه‌ده منهزم ورؤسای عسکرله
برلکده مأسور اولمشیکن فرخ زادك یاننه کوتورلدکده
کلسارغ ورؤسای بولنان سائر امرا خلعتلر اکساسیله
تلطیف واطلاق ایدلدیلر.

(٤٥٠) سنه‌سنده فرخ زادك غلمانی قتلنه اتفاق ایله

جامده ایکن اوزرینه هجوم ایلدیلر. فرخ زاد درحال قلیجی الوب بسالت وشجاعتله اصحابنك ورودینه قدر مدافعه ایله اصحابی کلدکده کندوسی تخلیص وغلمانی اعدام اولنمشدر.

شو حادثه‌دن نجات بولدقدن صکره فرخزاده دنیادن نفرت عارض اولوب هر وقت موتی تذکیر ودنیایی تحقیر ایده‌یور ایدی. (٤٥١) سنه‌سنده قولنج علتیله وفات ایلدی.

فرخزاددن صکره برادری ابراهیم بن مسعود ظهیر الدوله لقبیله حکمدار اولدی.

ابراهیمك زماننه قدر خراسان امیری داود سلجوقی ایله غزنه حکومتی ارasنده مخاصمت ومحاربه وقوعبولور ایدی. ابراهیم ایله داود بیننده یکدیکرینك ملکنه تجاوز ایتماملك اوزره مصالحه منعقد اولمشدر.

(٤٦٥) سنه‌سنده غزنه‌لیلردن برطائفه سلطان ملکشاهك سکلکنده بولنان عمیسی امیر الامراء عثمان اوزرینه هجوم ایله عثمانی اسیر ایتدکدن صکره خزائنی ایله برابر غزنه حوالیسنه کوتوردکن اکابر امرادن امیر کمشتکین بن بلکان مهاجملری تعقیب وعثمان ایله اموالی تلخیص ایلدی.

(٤٧٢) سنه‌سنده ابراهیم هندستانده بولنان قلاع حصینه‌دن اجود قلعه‌سنی محاصره و محصورین ایله محاربهٔ شدیده‌دن صکره سنهٔ مذکوره صفرینك یکرمی برنجی کونی امان ایله قلعه‌یی ضبط ایلدی. بوندن صکره‌ده فتوحاته دوام ایدرك هندستانده اسلافنه میسر اولمیان بعض قلاعی حرباً استیلا و مظفراً غزنه‌یه عودت ایتمشدر. فتوحات اخیره‌سنك تاریخلری مضبوط دکلدر.

(٤٨١) سنه‌سنده ابراهیم بن مسعود وفات ایدرك یرینه اوغلی علاء الدوله ابو سعد مسعود ثانی جلوس ایلدی. ابراهیم عاقل، رأیی متین، صالح بر پادشاه اولوب ال یازوسیله سنه‌ده بر مصحف شریف یازار ایدی.

ملك مسعود ملکنده کسب استقرار ایدرك ملکه‌یه نظام اعطا و حکومتی (٥٠٨) سنه‌سنه قدر امتداد ایلدی. سنهٔ مذکوره‌ده وفاتی وقوعبولمشدر. بغایت متقی ایدی. بر اوطه‌یی عبادتنه تخصیص ایلدیکندن کیجه‌لری اول اوطه‌یه قاپانور و فقرایه مخصوص البسه کیوب عبادته مشغول اولور ایدی. احوال رعایانك دائما تحقیقنه ساعی اولمغله نسوان قوجه‌لرینك، عبید افندیلرینك احوالنی کندوسنه افاده ایدر و سیاسیاتجه عدالت اجراسنده بولنور ایدی.

ملك مسعودك وفاتنده يرينه اوغلى ارسلان شاه اوطورمشدر. ارسلانشاهك اناسى سلجوقى داود بكك قزى ايدى. جلوسنده برادرلرينك بعضيلرينى ميل اتشين ايله عمايه مبتلا ايتدكدن صكره قلعه بند ايتدردى. ايچلرندن بهرامشاه برتقريب ايله قاچوب سلطان سنجره دخالت ايتمكله سلطان شفاعتنامه تحريريله بهرامشاهك مؤاخذه‌سندن صرف نظر ايلمسنى ارسلانشاهدن التماس ايتدى. ارسلانشاه مساعده كوسترمدى. سلطان سنجر (٥٠٩) سنه‌سنده عسكرله غزنه اوزرينه يوريدكده ارسلانشاه اظهار ندامت وسلطان سنجرك همشيره‌سى بولنان والده‌سنى طلب عفو ايچون ارسال ايلدى. لكن برادرلرى حقنده كوستردىكى معاملات شديده‌دن طولايى والده‌سى كندوسندن دلكير اولديغندن مشار اليها سلطان سنجرك يانده واردقده اوغلى ارسلانشاهك احوالندن شكايت وسلطانى ارسلانشاه عليهنده اغرا ايتمكله سلطان عسكرله غزنه‌يه تقرب ايلدكده ارسلانشاه اوتوز بيك عسكر ويوز يكرمى فيلدن مركب بر اردو ايله قارشو چقوب غزنه‌يه برفرسخ بعدى اولان شهراباد صحراسنده محاربه‌يه باشلاندى. فيللرك ميدان كارزارده‌كى هجوملرى سلطان سنجرك اردوسنى بوزه‌جق بردرجه‌يه واردقده سنجرك

صول جناحنده بولنان سجستان والیسی ابوالفضل قومانداسیله تیراندازلر فیللرك اوزرلرینه یغمور کبی اوقلری یاغدروب بربیوك فیل اولدرلدی. فیللر اورکوب بوزلرینی کیرویه چویردیلر. فیللرك انهزامی ارسلانشاهك اردوسنه‌ده تأثیر ایتمکله عسکری بوزیلوب کندوسی هندستانه فرار وسلطان سنجر غزنه‌یه دخول ایله بهرامشاهی سریر حکومته اجلاس ایلدی (٥١٠)

آل سبکتکینك خزائن واموال نفیسه‌لری غزنه‌یه طقوز فرسخ مسافه‌ده واقع برقلعه‌ده ایدی. بهرامشاهك زوجه‌سیله اتباعندن خازن ارسلانشاهك امریله او قلعه‌ده محبوس ایدیلر. محبوسلر ارسلانشاهك بوزلدیغنی ایشتدکلرنده قلعه محافظلرینه اموال اعطاسیله بلامحاربه قلعه‌یی سلطان سنجره تسلیم ایتدردیلر. قلعه‌ده‌کی کرانقیمت اموالك حد وحسابی یوغیدی. شو اموال ایچنده ایکی ملیون درهم قیمتلی بش عدد مرصع تاج والتون وکومشدن معمول اون یدی عدد تخت؛ بیك اوچیوز کلچه آلتون وار ایدی. هپسنی سلطان سنجر اغتنام ایلدی. قلعه‌ده بولنان دارالامارەنك دیوارلرینه مرکوز کومش لوحه‌لری سلطانك اتباعی قوپارمق استدیلر. سلطان منع ایتدی.

غزنه بلادنده خلیفه‌نك بعده سلجوقی سلطان محمدك

صکره سلطان سنجرك، اندن صکره بهرامشاهك اسمنه خطبه اوقوتدرلدی . اولوقته قدر بلاد مذکورهده ملوك سلجوقیه اسملرینه خطبه اوقونمامش ایدی . سلطان سنجر قرق کون قدر غزنه‌ده قالدقدن صکره ملکنه عودت ایلدی .

سنجر خراسانه کتدکدن صکره ارسلانشاه تدارك ایتدیکی عسکرله بتکرار غزنه‌یی استیلا و برماه مدت اوراده اقامت ایدرك سنجر بونی استخبار ایتدکده سوق ایلدیکی عسکرك تقربنده بهرامشاه اوغانان (افغانستان) طاغلرینه قاچدی . سنجرك عسکری تعقیب ایتمکله اوغانان اهالیسی ارسلانشاهی طوتوب عسکره تسلیم ایلدیلر . عسکر بهرامشاهی سنجرك یانه کوتورمك استدیلر ایسه‌ده بهرامشاه بالارضا اللرندن آلدقدن صکره (٥١٣) سنه‌سنده اعدام و پدرینك تربه‌سنده دفن ایتمشدر .

(٥٢٩) سنه‌سنده بهرامشاه سلطان سنجره تغییر طاعت وظلم رعایایه اطالهٔ دست جرأت ایلدیکندن بو یوزدن پایلان اخبار مزعجه سلطان سنجره بالغ اولدقده سلطان مشارالیه بهرامشاهی یا اخذ یاخود اصلاح ایچون غزنه‌یه کتدی . غزنه‌یه یاقن واردقده بهرامشاه طلب عفو ایله عرض تضرع ایدوب بالذات کلور ایسه مظهر عفو

اوله‌جغی برمقربی واسطه‌سیله سنجر طرفندن بهرامشاهه تبلیغ ایدلدی. بهرامشاه هدایای کثیره استصحابیله مقربه رفاقت وسنجرك موکبنه طوغری حرکت ایدرك ارالرنده از مسافه قالدقده مقرب، کلمکده اولدیغی اخبار ایچون ایلروليوب سنجرك یاننه عزیمت وعرض کیفیت ایلدکدن صکره بهرامشاهك یاننه عودت ایلدی. ایکیسی برلکده موکب سلطانه طوغری ایلرولدیلر. موکب واثار عظمت سلطانی اوزاقدن بهرامشاهك کوزینه ایلشدکده نیتی بوزیلوب خوفه ذهاب وفراره شتاب ایتمکه باشلادی. مقرب هیچ برصورتله تأمینه موفق اوله‌مدیغندن موکب سلطانه عزیمت وبیان کیفیت ایتمکله سلطان غزنه‌یه دخول ومخابره صورتیله بهرامشاهك وهمی ازاله‌یه تشبث ایتمش اولدیغی حالده بهرامشاه کندوسنی حضوردن منع ایدن شی خوفدن عبارت اولدیغنی وکلمکده معذور بولندیغنی جواباً اشعار ایله برابر سلطانك لطفنه دخالتنی تأکید ایتدیکندن سلطان غزنه‌یی ینه بهرامشاهه ترك ایله ملکنه عودت ایلدی.

بهرامشاه ایله غور حکمداری محمد بن حسین اراسنده مصاهرت وقوعبولمش ومحمد بن حسین بهرامشاهی زیارت مقصدیله برجمعیت عظیمه بالاستصحاب غزنه‌یه کلدکده

مقصدی فرصت دوشوروب غزنه‌یی استیلا اولدیغنی بهرامشاه حس ایلدیکندن محمدی قبض واعدام ایتمشیدی. انك یرینه غور حکمداری اولان سام بن حسین جدری علتیله فوت اولوب خلفی سوری بن حسین حکمدار اولدقده برادری محمدك انتقامنی المغه قیام و پیاده، سواری عساکر کثیره ایله (٥٤٣) سنه‌سنده عزیمتله غزنه‌یی ضبط ایتدیکندن بهرامشاه بلاد هندده چکیلوب اوراده طوپلادیغی جنود عظیمه ایله غزنه‌یه عودت ایلدی. سورینك یانده‌کی عسکر ایسه ظاهرده کندوسنه خادم وقلباً بهرامشاهك میلنه ملازم ایدیلر. ایکی طرفك عسکری قارشو قارشو یه کلدکلرنده سورینك عسکری بهرامشاهك اردوسنه التحاق ایتمکله بهرامشاه (٥٤٤) سنه‌سی محرمنده غزنه‌یه بالوصول سوری‌یی دردست ایله صلب ایلدی.

بو ماده غوریلره صاغلیه‌جق برداغ درون اچدیغندن غزنویلر اراله‌رنده جریان ایدن خصومت و محاربه بالاخره آل سبکتکینك انقراضنه قدر ممتد اولمشدر.

بهرامشاه (٥٤٨) سنه‌سنده وفات ایدرك یرینه اوغلی خسرو شاه اوطوردی.

(٥٥٠)ده غور حکمداری علاء الدین حسین غزنه‌یی ضبط و یغما ایدرك خسرو شاه هندستانه چکلدیکندن

اوراده جمع ایلدیکی عسکرله عودت و ینه غزنه یی استیلا ایتدی .

(٥٥٩) سنه سنده غز طائفه سی امیرلری زنکی بن علی رفاقتیله غزنه بلادینی یغما و تخریب ایتدکدن صکره غزنه یی هدف تعرض اتخاذ ایلدیلر . خسرو شاهك غزنه ده بولنان اوغلی ملکشاه مدافعه یه کافی اوله جق قوته مالك اولمدیغندن شهری ترك ایله لهاوور (لاهور)ه کلدی . او حوالیدن الدیغی عسکرله غزنه یه عودت ایلدکده غزلر چکیلوب کتدیلر . ملکشاه شهره داخل اولدی .

غوریلر ایله غزنویلر ارالرنده بر مدتدن برو جریان ایدن خصومت کتدکجه کسب اشتداد ایلدی . غور حکمداری غیاث الدین بر بیوك اردو جمعیله برادری شهاب الدین معیتنه اعطا و غزنه یه سوق ایلدیکندن شهاب الدین غزنه یی متعاقباً کرمان و شنوران بلادینی ضبط ایتدکدن صکره لهاوورده بولنان خسرو شاهه طوغری یوز چویردی . خسرو شاه خبر الدقده عسکرله کیدرك سند نهرینی محافظه و شهاب الدینی مروردن منع ایتدیکندن شهاب الدین خرشابور شهرینه عزیمت و شهر مذکور ایله انی ولی ایدن هند جبالنی ضبط ایتدی .

شهاب الدین جبال مذکوره یه مالك اولدقدن صکره

امورنده قوت وقلوب ناسجه مهابتنده عظمت یوزکوستر. دیکی کبی التزام ایلدیکی عدالت وحسن سیرتی بدنده‌کی محللرده بولنان اهالی‌یی دخی تأمین وخشنود ایلدیکندن (٥٧٩) سنه سنده لهاوور شهرینی استیلا ایچون هردرلو اسباب وتدبیری اکمال و عساکر کلیه ایله کیدرك شهر مذکوری محاصره ایلدی.

محاصره خیلی وقت اوزادی. خسرو شاه مقاومتده دوام کوستردی ایسه ده بین المحصورین نمایان اولان مضایقه بردرجهٔ تحملفرسایه واردی. اهالی خسرو شاهه نصرتجه تحویل نیته مجبور اولدیلر. بلده قاضیسی ایله خطیبی شهاب الدینك یاننه کیدرك خسرو شاه ایله اوغلی و اهل و عیالی ایچون امان استدکلرندن شهاب الدین یمینلرله تأمین وعمومك موافقتیله شهره دخول ایلدی.

خسرو شاه ایکی آی مدت معززاً شهاب الدینك یاننده قالدقدن صکره غوره کوندرلمسی غیاث الدین طرفندن اشعار اولندیغندن شهاب الدین کیفیتی خسرو شاهه افاده ایلدکده خسرو شاه سبقت ایدن یمین شهاب الدین ایله جریان ایلدیکنی وغیاث الدین ایله سویلشه‌جك سوزی اولدیغنی سویلدی شهاب الدین لسان

مناسب ایله خسرو شاهی تطییب واوغلی علی شاه ایله برلکده براز عسکره ترفیق ایدرك ایکیسنیده یوله چقاردی . فرشابور شهرینه وصوللرنده استقبال ایدن اهالی ایکیوز شوقدر سنه‌دن برو زیر دستلرنده‌کی بلادی عدالتله اداره ومصابیح جهادی نور اسلامیت کورمامش اولان بلاد هندستانده جهت بجهت اناره ایتمش اولان بر دولتك انقراضنی اکلایوب خسرو شاه کوزلرینه کورنمسیله ترابر کندیلرینی ضبط ایده‌میه‌رك صورت عمومیه‌ده رفع آواز بکا وطرف طرف نشر فریاد واویلا ایلدکلرینی موکللری کوردکده « بر پادشاه بر پادشاهی زیارته کیده‌یور . سز نیچون اغلایورسکز » دیه‌رك منع وبعضیلرینیده ضرب ایلدیلر .

خسرو شاه فرشابوره واصل اولدقده شهر خطیبنك اوغلی یانته کله‌رك «پدرم خطابتدن نفسنی عزل ایلدی . سزدن بشقه‌سنه خدمت ایتمیه‌جکدر» دیدکده خسرو شاه « پدریکه بندن سلام سویله . (درمع الدهر کیفما داروا) مدلولنه رعایت ایتملیدر » دیدکدن صکره « بونلری آلده بندن یادکار اولمق اوزره پدریکه کوتور » دیه‌رك خطیبك اوغلنه سند معمولاتندن بر قماش ایله صوفدن منسوج بر سجاده اعطا واوصره‌ده برلسان حزین وفصیح ایله

وليس كعهد الداريا ام مالك

ولكن احاطت بالرقاب السلاسل

بيتنى انشاد ايلدى. خطيبك اوغلى كيفيتى و بيتك انشادينى باباسنه سويلدكده خطيب «خسرو شاهك حيفاكه هلاكنه يقينى حاصل اولمشدر» ديه رك اغلادى.

خسرو شاه ايله اوغلى على شاه غوره واصل اولدقلرنده غياث الدين كندولرينى حضورينه بيله چيقارمقسزين قلعه لرك برينه ارسال ايله قلعه بند ايتدرمش و (٥٨٥) تاريخنده ايكيسيده محبوساً وفات ايتمشدر.

آل سبكتكين حكمدارلرينك اكثرى حسن سيرت وعدالتله متصف اولوب جدلرى سلطان محمودك جهاد وغزاجه اولان فتوحاتى واخرته تعلق ايدن حسناتى ايسه معروف ومشهوردر. رحمهم الله.

شو حكومتك بدايت تشكلى (٣٦٦) سنه سنده ايدى. انقراضى ذكر اولنديغى اوزره (٥٧٩) تاريخنده اولمغله مدت عموميه سى (٢١٣) سنه در. سبحان من لا يزول ملكه ولا تغيره الدهور.

(غزنه‌ده حکومت غوریه)
(۵۷۹ - ۶۱۲)

شهاب الدین ابو المظفر محمد بن سام غوری غزنه‌یه عزیمتله بر مدت استراحتدن صکره هندستانه عودت واجره شهرینی استیلایه قیام ایلدی. شهر مذکور حکمدار- ینك الندە استقلال اولمیوب هر درلو استقلال زوجه‌سنك یدنده ایدی. شهاب الدین بر مدت شهری محاصره ایلدی ایسه‌ده فتح ایده‌مدی. خفیاً زوجهٔ مرقومه‌یی کندوسیله ازدواجه دعوت ایلدی. مزبوره نفسنجه ازدواجه لیاقتی قالمامش اولدیغندن و بر کوزل قزی بولندیغندن بحثله قبول ایدر ایسه شو قزی نکاحله کندوسنه ویره‌جکنی شهاب الدینه بیلدرمکله شهاب الدین مع الممنونیه قبول جوابنی کوندردی. زوجهٔ مرقومه زوجنی بالتسمیم شهری شهاب الدینه تسلیم ایتمشدر.

شهاب الدین قزی نکاح ایله الدی ایسه‌ده مزبوره خلوته مطیقه اوله‌مه‌جق درجه‌ده صبیه اولدیغندن غزنه‌یه کوتوریله‌رك کندوسنه شعائر اسلامیه‌یی و قرآن کریمی تعلیم ایچون معلم تعیین اولندی.

چوجق تعلم ایله اشتغال ایده‌یور ایدی. براز صکره

اناسی فوت اولوب چوجق دخی خلوت وقوعبولمقسزین نکاحندن اون سنه صکره وفات ایتمشدر. اوزرینه بر تربه بنا اولنه‌رق غزنه اهالیسی قبرینی زیارتگاه اتخاذایلدیلر.

شهاب الدینك هندستانجه غلباتی کسب اشتداد ایلدکده هندملوکی عموماً علیهنده عقد تفاق ایدی‌ویردیلر بونلرك اك بیوکاری برملکه‌ایدی. بوده بربیوك اردوایله دائرهٔ اتحاده کیردی. شهاب‌الدین عساکر کثیره ایله مدافعه‌یه مبادرت کوستروب التقای طرفین وقوعنده هنوز قتاله شدت کلمزدن عسکرینه انهزام عارض اولمغله هندیلر اسلام عسکرینه غلبهٔ شدیده کوستردیلر. چوق مسلمان مقتول اولدی. عندالمحاربه برضربه اصابتیله شهاب الدینك برالی عملدن قاله‌جق درجه‌ده مجروح اولوب باشنه‌ده برضربهٔ شدیده دوقندیغندن آتدن اشاغی یقله‌رق مجروحاً مقتوللر ایچنده قالدی. ارایه کیجه حلول ایتمسیله ایکی عسکر بربرندن ایرلدیلر. شهاب الدینك ادملری کیجه وقتی مقتوللر ارالرنده کزوب اغلایه‌اغلایه کندوسنی ارایورلر ایدی.

شهاب الدین سسلرندن طانیوب سویلشمکه باشلادقده هپسی یانه‌کله‌رك باشلری اوزرنده اجره شهرینه کوتور.

دیلر. هندیلر دخی صباحلین موقع حربدن چکیلوب کتمشلر ایدی.

شهاب الدینك خبر سلامتی شایع اولدقده بلاد اقطاردن تهنیتنامه‌لر ورودیله ممنونیت عمومیه کوسترلدی. مشار الیه انهزام مذکوره بادی اولان امراء غوریه‌یی حضورینه جلب ایله برصورت محقره‌ده مؤاخذه ایتمشدر.

شهاب الدینك خبر انهزامی برادری غیاث الدینك مسموعی اولدقده جمع ایلدیکی عساکر معاونه‌یی یانینه کوندردی. کیفیتی هند ملوکی ایشتدکلرنده سلاحلرینی تجدید وجمع عسکر جدید ایله ملکهٔ مرقومه دخی برابر بولندیغی حالده شهاب الدینك اوزرینه یوریدیلر. شهاب الدین خدعه‌یه تشبثله ملکهٔ مزبوره ایله ازدواجه طلب کوستردی. ملکه شوطلبی رد ایله برابر «یامحاربه ایتملی، یاخود النده‌کی بلاد هندی براغوب کیتملی» جوابنی ویردی شهاب الدین هندیلری اغفال ایچون عودت ایتمسی برادرندن رخصت المغه متوقف اولدیغنی واستیذان ایلدیکندن بحثله الەجغی جوابه کوره حرکت ایده‌جکنی ملکه‌یه بیلدردی. هندیلر ارالرنده‌کی نهرك اوته طرفنده، شهاب الدین عسکریله برلکده برو طرفنده توقفله متارکه ایلدیلر.

هندیلر نهر مذکورك کچید یرلرینی محافظه ایلدکلرندن

برو طرفدن اوته طرفه عبوره امكان بولنه‌میور ایدی. اهل اسلامه مائل بولنان برهندی خفیاً شهاب الدینك یانه كلوب نهرك محافظه اولنه‌مامش برچكیدی بولندیغنی وهندیلر جوابه انتظاراً برحال تسیبده بولنه‌قلرندن دلالتیله شوچكیددن عسكر چكیریلور وهند عسكرینه هجوم كوستریلور ایسه موفقیت ملحوظ قوی ایدوكنی سویلدی شهاب الدین هندینك سوزنده حیله اولمدیغنی تدقیق ایله اكلادقدن صكره امیرحسین بن خرمیل غوری رفاقتیله بربیوك فرقهٔ عسكریه سوق ایدوب هندیٔ مرقوم دلالتیله لیلاً وبغتةً نهرك اوته طرفنه چكیردی. هندیلر هرشیدن بیخبر اولدقلری حالده اردو كاهلرنده بی‌قید وفتور ذوق وسفاهت واكثری خواب راحتله مشغول ایدیلر. فرقهٔ مذكور قضاء مبرم كبی ارالرینه كیردكده تلاش ناكهانیدن بابا اوغلی' برادر برادری غائب ایدوب بربرینی چكنمكه ویكدیكرینی اورمغه باشلادیلر.

اهل اسلامك هجوم ایلدكارینی اكلاینجه‌یه قدر كوستردكاری یكاشلقلر اصلاح قبول اتمیه‌جك درجه‌ده انتظاملرینی بوزدی. ایش اكلاشلدقده بعضیلری نهرك معبرلرینی محافظه' بعضیلری اسلام عسكریله مدافعه‌یه غیرت كوسترمكه باشلادیلر شهاب الدین اولوقته قدر

بقیهٔ عسکرله صویی چکوب فرقهٔ مذکوره‌یه التحاق
ایتدیکندن معبرلری محافظه‌دن برفائده حاصل اولمدی.
اسلام عسکری ایسه جسد نادانه حلول ایتمش روح کبی
هند اردوسنك ایچنه قارشمش اولدیغندن تدبیرسز،
انتظامسز مدافعه‌دنده فائده کوره‌مدیلر. عساکر مسلمین
طرف طرف وضع سیوفه اعتنا وکوکره‌مش ارسلانلر کبی
تکبیر صدالریله معرکه‌یی املا ایدرك مسلمینك صدای
دهشت فزالری، اعدانك آوازهٔ واویلالری طاغلره منعکس
اولدیغی حالده هندیلرك پای ثباتلری متزلزل واسباب
مقاومت وموفقیتلری مضمحل اولدی. هندیلردن آز
عسکر فرار ایله قورتیله‌بیلوب اکثری طعمهٔ شیر شمشیر
وبرقسمیده اسیر ایدلدی. ملکهٔ مرقومه دخی ید اسارته
طوتلدیغندن شهاب الدینك امریله اعدام اولنمشدر.

شهاب الدین شو غلبه‌دن صکره‌بر مدت او حوالیده
قالوب لازم کلانلری مؤاخذه واهالی حقلرنده ارائهٔ
سیرت جمیله ایدرك هر درلو اطاعتلرینی بالاستحصال
مملوکی قطب الدین ایبکی کرسیٔ بلاد هند اولان دهلی
شهرنده اقامه وحدود چینه قدر بلاد هندستانی استیلادن
صکره غزنه‌یه عودت ایلدی.

(۵۸۳) سنه سنده شهاب الدین غزنه‌دن ینه هندستانه

غزايه كيدرك سوالك ناميله معروف اجمير بلاديني استيلا ايتمك استدی . بلاد مرقومه‌دن تبرنده قلعه‌سنی ومتعاقباً شرستی وکوه رام شهرلرینی ضبط ایتدکده بلاد مذکوره حکمداری شجعان ملوکدن کوله برجمعیت عظیمهٔ عسکریه ویکرمی درت فیل ایله مدافعه‌یه مهیا اولدیغی حالده شهاب الدین شو جمعیتك اوزرینه کیدرك طرفین حربه باشلادی . حربه شدت کلمسیله برابر عساکر اسلامیه‌نك میمنه‌سی وبونی متعاقب میسره‌سی بوزلدیغندن شهاب الدینك اصحابی « امان نفسکی قورتارمغه باق » دیو کندوسنه سویلدیلر ایسه‌ده مشارالیهك قلبنده‌کی غیرت محبت حیاته غلبه ایلدیکندن کندوسنی ضبطه مقتدر اوله‌میوب النده‌کی قارغی ایله یالکز باشنه دشمن عسکرینه هجوم ایدرك مصادف اولدیغی برفیلك اوزینه قارغی‌یی آتدی ایسه‌ده هندیلرك بعضیلری اوزرینه هجوم ایله ایچلرندن برینك اوردیغی حربه شهاب الدینك ساعدینه اصابتله اوبر طرفدن چقدی . حربه‌نك تأثیر شدیدندن شهاب الدین سرسملیوب یره دوشمکله هندیلر اخذی ایچون هجوم کوستردکلرنده اصحابی تخلیصنه اقدام ایلدیلر . شو صره‌ده مثلی آز ایشیدلمش برحرب مخوف وقوعیله هندیلر اخذینه ظفریاب اولمقسزین اصحابی

شهاب الدینی قورتاروب برفرسه ارکاب ومنهزماً عودت ایتدکله هندیلر تعقیب ایتمکسزین رجعت ایتمشلردر. شهاب الدین معرکه‌دن بر فرسخ اوزاق بر موقعه یتشدرلدکده وجودندن اقان قانلردن بایلدی. ال محفه‌سنه وضع ایله یکرمی درت فرسخ قدر اوموزلرنده کوتوریلوب لهاوور شهرینه بعدالوصول محاربهٔ مذکوره‌جه بادئ انهزام اولان امراء غوریه‌یه «سزلر انسان دکلسکز. حیوانسکز. حیوانه حیوان معامله‌سی لازمدر» دیه‌رك هر بریسنك باشنه آربه ایله طولی برطوربه تعلیق وجمله‌سنی تکدیر وتحقیر ایلدی. اورادن غزنه‌یه توجهله امراء مرقومه‌نك بعضیلرینی تحقیراً پیاده اوله‌رق کوتوردی. وغزنه‌یه وصولندن صکره (۵۸۸) سنه‌سنه قدر اوراده استراحت ایلدی.

سنهٔ مرقومه‌ده شهاب الدین انهزام سابقدن قلبنده حاصل اولان عقده‌یی ازاله ایچون عسکرله کیتمکده ومقصدینی هیچ برکیمسه‌یه سویلمامکده ایدی. هندبلادندن پرشاووره قدر کیتدی. غوریلردن براختیار آدم شهاب الدینك یانته کلوب «دشمن بلادینه تقرب ایتدك. نره‌یه قدر کیدیله‌جکنی، کیتمکده مقصد نه اولدیغنی هیچ بر کیمسه بیلمیور. موجود امرایه سلام بیله ویرمیورسن.

ويروب يقه‌لدقلرینی اولدردیلر. معرکه دشمن مقتوللرندن طولدی. هندیلر اقبح هزیمته کرفتار اولوب اجیرملکی کوله فرار ایتمك استدکده عسکری «نره‌یه کیده‌یورسن، بزدن ایرلمامغه، قاچمامغه یمین ایتمش‌سن» دیه‌رك بالاجبار یوزینی معرکه‌یه چویردیلر. کوله برفیـله بینـوب حربه دوام ایلدی. عسکری مضمحل وکندوسی اسیر اولمغله شهاب الدین بلادینی استیلادن صـکره غزنه‌یه عودت وکوله‌یده برابر کوتوروب غزنه‌ده اعدام ایتمشدر.

(٥٩٠) سـنه‌سنده شهاب الدین عسـکرله هندیلرك الك مقدس شهرلری اولان بنارس شهرینه کیدرك بنارس وتوابعی حکمداری یدی‌یوز فیل وبرملیون قدر عسکرله قارشولیوب حربه باشـلاندی. طرفین فوق‌العاده صبر وثبات کوستردیلر. هند عسکرنده تکثر ایدن مقتوللردن یولر طواوب هندملکیده شـو محاربه‌ده مقتول اولدی. عساکر هندیه کاملاً منهزم اولوب شهر مذکوری استیلا، شهرده‌کی خزائن واموالی استصحاب ایله غزنه‌یه عودت ایتمشدر.

(٦٠٠) تاریخنده شهاب الدینـك خوارزمشـاه ایله وقوعبولان محاربه‌سی خوارزمشـاهیان وقایعی بیـان صره‌سنده بیان اولنه‌حقدر.

(٦۰۲) ده شهاب الدین بنی کوکرله محاربه و غلبه ایلدی.

مشارالیه سلطان شهاب الدین غازی سنهٔ مرقومه ده کوه‌جود حوالیسی سکنه‌سنك عصیانی اوزرینه اصلاحات ایچون عزیمت و فسده‌نك امحاسیله عودت ایدرك اثنای راهده دمك نام محله وصولند برفداینك سلاح غدریله شهید اولدی. رحمة الله علیه.

مشارالیه شجیع، مقدام، کثیرالغزا، رعایاسنه عادل اولوب زیردستنده‌کی بلادده احسن نظام ثابت و احکام شریعت تمامیله جاری ایدی.

شهاب الدینك وفاتی شایع اولدقده بامیان حکمداری بهاءالدین بن‌سام غزنه‌یی استیلا ایچون کیدرکن یولده‌وفات ایدرك مقصدینی اوغللری علاءالدین محمود ایله جلال الدینه ترك ایلدیکندن علاءالدین غزنه‌یی ضبط ایلدی ایسه‌ده شهاب الدینك مملوکلرندن تاج الدین الدز علاءالدینی طرد ایله غزنه‌یی ضبط ایلمش اولدیغی حالده علاءالدین ایله جلال الدین عسکرله هجوم و سنهٔ مرقومه ذی القعده سنده ینه غزنه‌یی استیلا ایلدیلر.

(٦۰۳) سنه‌سی صفرنده تاج الدین الدز عسکرله غزنه‌یه بالهجوم حرباً بامیانیلره غلبه وبتکرار غزنه‌یی

ضبط ایتمشیدی. (٦١٢) سنه‌سنده خوارزمشاه علاء الدین محمد غزنه‌یی ضبط ایله اوغلی جلال الدین منکبرتی اورایه والی تعیین ایلدی. غزنه‌نك بوندن صکره‌کی وقایع تاریخیه‌سی خوارزم تاریخنه مربوط اولدیغندن مبحث مخصوصنده ذکر اولنور انشا الله تعالی.

(افغانستان بلادندن بامیانده غوریه حکومتی)

(٥٥٧ — ٦٠٩)

غور حکمداری غیاث الدین محمد (٥٥٧) سنه‌سنده بامیان بلادینی فتح ایلدکده عمزاده‌سی شمس الدین محمد بن مسعودی بلاد مذکوره‌یه والی تعیین وقز قرنداشنیده اکا تزویج ایتمشیدی. شمس الدینك مشار الیهادن سام نام اوغلی تولد ایلدی.

شمس الدیندن صکره دیکر زوجه‌سندن متولد بیوك اوغلی عباس یرینه جالس اولدقده غیاث الدین غوری ایله قرنداشی شهاب الدین عباسك ملکی استیلا ایتمسندن غضبناك اولوب عباسی غوره احضار وملکی یدندن اخذ ایله سامی بامیانه والی تعیین ایلدیلر.

غور امراسی سامدن پك ممنون اوله‌رق مشار الیهی بهاء الدین لقبیله تلقیب ایتمشلردر. سام سنه حکومتنده کسب

شـان و عظمت و اکتساب ثروت ایتمکله دایسی شهاب الدیندن صکره برینه حکمدار اولمق ارزوسنه دوشمشیدی .

(٦٠٢) سنه سنده شهاب الدینك شهادتی وقوعنه مبنی بهاءالدین سام غزنه یی استیلا ایچون کیدرکن یولده وفات ایدوب اوغللرینه کیفت وصیتی و بونلرك غزنه جه سبقت ایدن وقوعاتی غزنه مبحثنده مندرجدر .

بهاء الدینك تاریخ وفاتی اولان سنهٔ مرقومه ده اوغلی جلال الدین علی ایله علاء الدین غزنه اوزرینه کتدکلرنده مترصد فرصت اولان عمیلری مسعود بامیان حکومتنی استیلا ایتمشیدی . جلال الدین براز عسکرله بر سحروقتنده بغتةً مسعودك خانه سنی باصوب کندوسـنی اخذ وقتل ایتدکدن صکره باباسنك مسندینی ضبط ایتدی .

جلال الدین (٦٠٩) سنه سنه قدر حکومتده دوام ایدوب اوتاریخده خوارزمشـاه علاءالدین محمد بامیانی ضبطه قیام ایلدکده جلال الدین مدافعه یه تصدی ایتدی ایسـه ده عسکری منهزم و کـندوسی مأسور اولمغله خوارزمشـاه جلال الدینی قتل و بامیـان بلادینی ضبط ایتمشدر .

اوچنجی مبحث

(بلاد فرسدن غور مملکتی تاریخی)

غور مملکتنك اوچ طرفی خراسان و بر طرفی سجستان ایله محدود اولوب مواقعی جبالدن عبارتدر. الڭ مشهور بلده‌سی فیروزکوه دینلان شهردر.

جبال مرقومه اهالیسی من القدیم اقوام جبلیه‌دن عبارت وریاستلری کندو طرفلرندن منتخب ومطاع اولانلره عائد ایدی. اکثر وقتلرده قطع طریق ایله ابناء سبیله صارقندیلق ایدرلر ایدی. مأوالری ایسه مضایق وصعب المرور محللر اولمغله تنکیلارنده هروقت صعوبت کورینور ایدی.

یمین الدوله سلطان محمود غزنوی (٤٠١) سنه‌سنده اکبر امراسی اولان هراة والیسی التونتاش وطوس والیسی ارسلان جاذبی مقدمة الجیوش نصب ایله کندوسیده برابر اولمق اوزره عسکرله جبال مذکوره‌یه طوغری حرکت ایلدی. التونتاش ایله ارسلان جاذب ایلرولیوب عسکرله جبله صوقلدیلر. اهالی مدافعه‌یه باشلادی. طرفین بیننده بك شدتلی محاربه وقوع بولوب سلطان دخی یاننده‌کی عسکرله مقدمه‌یه بالالتحاق اهالی‌یی کیرویه سوردیلر.

مسالك ومساكن موجوده‌لری استیلا و جمعیتلری تارمار ایدلدی.

اقوام مرقومه اولوقت ابن سوری دینلکله معروف بر رئیسك ریاستنه تابع ایدیلرکه شوررئیس فیروزکوه شهرنده اوطورور ایدی.

سلطان عسکرله ایلرولیوب شهر مذکوری تضییقه باشلادی. صباح وقتندن نصف النهاره قدر بین الطرفین محاربه دوام وکسب اشتداد ایلمش اولدیغی حالده ابن سوری فوق العاده بسالتله ثبات کوستردی. محاربه‌یه دوام چوق ضایعاتی موجب اوله‌جغی اکلاشلدیغندن سلطان خدعه طریقیله عسکری کیرویه چکدکده غوریلر شو معامله‌یی هزیمته عطف ایله تعقیب وشهردن خیلی تباعد ایلدیلر. اوصرده سلطان عسکرله غوریلره طوغری دونوب تشدید کارزار وغلبهٔ عظیمه ایله غوریلری اقبح هزیمته کرفتار ایلدی. غوریلرك چوغی مقتول وبرقسمی مأسور اولدی. ومدینه‌لریده ضبط ایدلدی. بونی متعاقب اوحوالیده‌کی حصون وقلاعك جمله‌سی استیلا اولنمشدر. ابن سوری قهرندن نفسنی تسمیم ایله انتحار ایلدی.

اولوقته قدر جبال مذکوره خلقی دین اسلامده دکلر ایدی. تعلیم شعائر وشرائع دین مبین ایچون ایچلرینه

معلملر اقامه ایدیلهرك اندن صکره جبال مذکوره اهالیسی کاملاً مسلمان اولدیلر.

غور اقوامی دائرهٔ طاعت و اسلامه دخول ایلدکارنده یمین الدوله رئیس مقتولك برادری محمد بن سوری‌یی غوره والی نصب ایتدی. محمد بر وقت صکره عصیانه سلوك ایتدیکندن سلطان مشار الیه محمدی و اوغلی حسنی دردست و محبسه القا ایلمش اولدیغی حالده حسن پدریله بالمذاکره بر تقریب ایله بندینی شکست و محبسك پنجره‌سندن اتیلوب فرار ایتدکدن صکره غوره عزیمتله بتکرار او حوالی‌یی استیلا ایدی‌ویردی.

حسن بن محمد حکومت غوریه‌یی ید استقلالنه المغله ارتق الندن نزع اولنه‌مدی.

حسندن صکره اوغلی حسن٬ بعده اوغلی حسین٬ صکره محمد بن حسین حکومت غوریه‌یه متصرف اولمش وغزنه حکمداری بهرامشاه ایله عقد مصاهرت ایتمشیدی.

(٥٢٩) سنه‌سنده سلطان سنجر ایله بهرامشاه ارا‌سنده یوز کوسترن اختلاف اوزرینه بهرامشاه امورینه تقویت ویرمك ایچون محمدله عقد اتفاق ایلمش ایدی. مبحث سابقده تفصیل اولندیغی وجهله غزنه‌یی استیلا نیتی

وزیارت شایعه‌سیله غزنه‌یه کتدکده بهرامشاه مقصدینی اکلایوب محمدی قبض واعدام ایلدی.

محمددن صکره غوره حکمدار اولان برادری سام بن حسین جدری علتیله فوت اولوب خلفی سوری بن حسین حکمدار اولدقده عساکر کثیره ایله عزیمت وغزنه‌یی ضبط ایتمش وبهرامشاه هندستانه کیدرك اورادن کتیردیکی عسکرله غزنه‌یی ضبط ایلدکدن صکره سوری‌یی صلب ایلشدر. بوماده غوریلرله غزنویلر ارالرنده خصومتی بردن بره شدتلندردی.

سوریدن صکره برادری علاء الدین حسین غور حکمداری اولوب حسین (٥٤٥) سنه‌سنده سلطان سنجره عائد بعض بلادده اطالهٔ ید تعرض ایتدکدن صکره بلخه کیدرك اوراده حاکم بولنان امیر قوچی محاصره ایتدی. سلطان سنجر عسکرله اوزرینه واروب حرباً غلبه وعلاء الدینی دردست ایتمکله حضورینه جلب ایلدکده «یاحسین سن بنی اسیر ایتسه ایدك حقمده نه معامله‌ده بولنور ایدك» دیدکده حسین «برکموش زنجیر تهیه ایتمشیدم. سنی او زنجیر ایله باغلیه‌جق ایدم» دیدکدن صکره زنجیری کتیروب سلطانه کوستردی. شو افاده سلطانه خوش

كلديكندن علاء الدين حسيني خلعت اكساسيله تلطيف وملكنه اعاده ايلدى .

علاء الدين (٥٥٠) سنه سنده غزنه يه هجوم ايدرك خسرو شاه مدافعه جه عجزيني اكلاديغندن هندستانه كتدى . علاء الدين غزنه يي ضبط واوچ كون يغمايه دوامدن صكره مقدما سورى يي دردست ايدنلرى رؤس جبالدن اشاغى آتديروب سورينك صلب اولنديغى محله ده كى ابنيه يي يقدردى . بوندن صكره خسرو شاه عسكرله هندن كلوب ينه غزنه يي استيلا ايتمشدر .

علاء الدين حسين غزنه ده ايكن سلطان محمود غزنويدن ماعدا آل سبكتكينك قبرلريني نبش ايله كوكلريني احراق ايتدرديكندن جهانسوز لقبيله مشتهر اولدى .

علاء الدين برادر زاده لرى ابو الفتح غياث الدين محمد بن سام وابو المظفر شهاب الدين محمد بن سامى بلاد غوردن سنجه ناحيه سنده اقامه ايتمشيدى . شو ايكى برادر ناحيۀ مذكوره ده متفقاً عدالت وحسن سيرت التزام ايلديلر . اهالى محبت ورعايتلرينه اسير اولوب عمليرى علاء الدين ايكيسنيده حضورينه جلب ايتمك استيوب عزيمتلريني كندولرينه يازدقده كتمديلر . بونك اوزرينه امراسندن خروش نام قائد قوماندا سيله اوزرلرينه عسكر كوندردى .

غیاث الدین ایله شهاب الدین حرباً غلبه وخروش ایله عسکرینك چوغنی اسیر ایلدکدن صکره شو مأسورین حقلرنده کوستردکاری احسان ورعایت عظیمه جمله‌سنی محبتلرینه اسیر ایلدی. هیچ بریسی مشار الیهمادن آیریله‌میوب هپسی بطوعهم دائرهٔ اطاعت وخدمتلرنده قالمشلردر.

محاربهٔ مذکوره‌دن صکره غیاث الدین وشهاب الدین آچقدن آچغه عمیلرینه اظهار عصیان وخطبه‌دن اسمنی طی ایتدیلر. علاء الدین حسین عسکرله بالذات اوزرلرینه کیتدی ایسه‌ده محاربه‌ده عسکری بوزیلوب کندوسی اسیر اولدی. علاء الدین اسیر اولدقده غیاث الدین ایله شهاب الدین کندوسنی کمال تعظیم ایله کوتوروب تخت حکومتده اجلاس وایکیسیده قارشوسنده ال باغلایوب عرض خضوع وانقیاد ایلدیلر. علاء الدین شو نجابت ومروته حیران وشدت تأثردن کریان اولدیغی حالده « شوچوجقلر نقدر کریم الاخلاق ایمشلرکه بن کندولرینی طوتسه ایدم حقلرنده آغر معامله ایدر ایدم » دیدکدن صکره قاضی‌یی احضار وقزینی غیاث الدینه تزویج ایله برابر وفاتنده یرینه غیاث الدینی حکمدار اتخاذینی وصیت ایلدی.

علاء الدين سنهٔ مذكورهده وفات ايتديكندن وصيتى وجهله غياث الدين محمد غوريه حكومتى سريرينه اجلاس ايدلدى .

(٥٥٩) سنه سنده غياث الدينك امريله قرنداشى شهاب الدين غزنه يى و(٥٧٩) سنه سنده ال سبكتكينك كافهٔ بلاديني تصورتله استيلا ايلديكى و اندن صكره كى وقايعى غزنه تاريخنده ذكر اولنمغله بوراده تفصيله لزوم يوقدر .

سلطان غياث الدين سرير حكومته اوطوردقدن صكره خراسان بلادندن هراة وسائر بعض بلادى دخى بالاستيلا اورادهكى اتراك سنجريه يه غلبه ايلدى .

خوارزمشاهك برادرى سلطانشاه غياث الدينك بلادينه تعرض ايلديكندن غياث الدين (٥٨٥) سنه سنده عسكرله فيروز كوهدن خراسانه توجه ايدرك (٥٨٦) سنه سنه قدر طالقان بلادى ارا سنده ترددله وقت بكيردى . سنهٔ مرقومهده سلطانشاه عسكرله مدافعه يه قيام ايدوب حرباً منهزم اولمغله غياث الدين سلطانشاهك بعض بلادينى استيلا ايتمشدر .

(٥٩٤) ده خوارزمشاه ايله خليفه الناصرلدين الله ارالرنده تحدث ايدن خصومت اوزرينه خوارزمشاه

علیهنده حرکت ایتمسی ایچون خلیفه طرفندن غیاث الدینه امر ویرلدی. خوارزمشاه خوارزمه عودتله حرکتندن طولایی غیاث الدینی تهدید ومؤاخذه‌یه مباشرتله برابر ختاییلریده غیاث الدین علیهنده تحریك ایلدیکندن ختا حکمدارینك امراسندن طانیکو قوماندانسیله سوق ایلدیکی اردو غیاث الدینك امراسندن طالقان والیسی محمد جربك وکرزیان والیسی حسین بن خرمیل وامیر خروش غوری قوماندالرنده‌کی عسکره قارشو مغلوب وطانیکونك عسکرندن اون ایکی بیك نفر مقتول اولدی. شو انهزام ختا حکمدارینك مسموعی اولدقده تفات واقعه‌نك سببیتنی خوارزمشاهه عطف ایله هر بر مقتول ایچون اون ایکی بیك دینار دیت ادعا ایلدی ایسه ده خوارزمشاه «سز غوریلرك بلخی استیلالرندن ناشی اوزرلرینه عسکر سوق ایلدیکز» دیو جواب رد اعطا وغیاث الدین ایله عقد مسالمت ایتمشدر.

امام فخر رازی حضرتلری بامیان حکمداری بهاء الدین سامینك یاننده ایکن (٥٩٥) ده مفارقت وغیاث الدینك یاننه عزیمت ایلدی. غیاث الدین امام مشارالیه حقنده فوق العاده حرمتله هراة شهرنده کندوسی ایچون بر مدرسه بناسنه باشلادوب اوتارنخده ایسه غوریلرك

هپسی کرامیه مذهبنده اولدقلرندن فخر رازی حقنده‌کی معامله‌ء تعظیمیه مذهب مذکور علماسنه اغر کلدکله علمای مومی الیهم فیروز کوهده غیاث‌الدینه مراجعت وفخر رازی ایله مناظره طلب ایلدیلر . کرامیه علماسنك رئیسی اولوب ابن القدوه دینلکله معروف قاضی مجدالدین عبدالمجید بن عمر ایله فخر رازی بینلرنده باب مباحثه اچلوب فخر رازی ابن‌القدوه‌یی شتم ایده‌جك درجه‌یه قدر مباحثه اوزادی . غیاث‌الدینك عمزاده‌سی ضیاءالدین فخر رازی علیهنه قیام وغیاث‌الدینه مراجعتله ذمنی التزام ایلدی ایسه‌ده غیاث‌الدین سوزینه قولاق ویرمدی . ایکنجی کون ابن القدوه جامعده وعظه باشلایوب منبره چقدقده حمد وتصلیه و(ربنا امنابما انزلت واتبعناالرسول) آیهٔ کریمه‌سنی قرائتدن صکره « ایها الناس بن رسول اکرم حضرتلرندن روایت صحیحه ایله بنم عندمده ثابت اولان اقوالدن بشقه برشی سویلم . ارسطاطالیس ایله ابن سینانك کفریاتنی وفارابینك فلسفه‌سنی بیلم . شیوخ اسلامدن برشیخ دونکی کون مباحثه اثناسنده نه ایچون بنی شتم ایلدی » دیه‌رك اغلامغه باشلادی . حاضر بولنان کرامیه طائفه‌سی دخی اغلایوب فخر رازی علیهنده بولنانلر طرف تجمعله فتنه وقتال ظهور ایده‌جك

بر درجه‌یه قدر ایش بیومکه کسب استعداد ایلدی. بونك اوزرینه غیاث‌الدین یانند‌ه‌کی جماعتی ارسال ایله خلقی تسکین و فخر رازی‌یی هراته اعاده ایتمشدر.

(۵۹۷) تاریخنده سلطان غیاث‌الدین ایله برادری شهاب‌الدین خراسان بلادندن خوارزمشاهه عائد اولان بلادی استیلا ایلدیلر ایسه‌ده (۵۹۸) ده خوارزمشاه ینه بلاد مذکوره‌یی اخذ و تملك ایتدی.

(۵۹۹) سنه‌سی جمادی‌الاولاسنده غیاث‌الدین ابو الفتح محمد بن سام الغوری وفات ایتمکله او آرالق طوسده بولنان برادری شهاب‌الدین غازی شهر رجبده هراته و اورادن فیروزکوهه عزیمت ایتمش و برادرینك مقامنه جلوس ایتمش اولدیغی حالده (۶۰۲) سنه‌سنده بر فدائینك سوء قصدیله شهیداً وفات و سریر حکومته برادر زاده‌سی غیاث‌الدین محمود بن غیاث‌الدین محمد جلوس ایلدی.

سنهٔ مرقومه‌ده غیاث‌الدین محمود ایله خوارزمشاه آره‌سنده وقایع کثیره جریان ایدرك بلادینك بعضیلری خوارزمشاه جانبندن استیلا اولنمش و (۶۰۷) سنه‌سنده خوارزمشاهك امریله دایسی وهراة والیسی امیرملك جنود کلیه ایله فیروزکوهه کیدرك حرباً غلبه وغیاث‌

الدين محمود ايله اوغلی علی شاهی طوتوب خوارزمشاهه ارسال ایتدکدن صکره خوارزمشاهك امریله ایکیسیده اعدام ایدلمشدر.

بوندن صکره امراء غوریه غیاث الدین محمودك اون درت یاشنده بولنان اوغلی بهاءالدین سامی غور حکومتی سریرینه اوطوردوب اوصره‌ده مخالفته قیام ایدن شهزادکانك بعضیسنی قتل وبعضیسنی حبس ایلدیلر. بونی متعاقب خلافکیراندن برجمعیت قیام کوستروب شهزاده‌لرك قاتللرندن قرق بش قدر اشخاصی دردست وفیللرك ایاقلری آلتنه القا ایتمشلردر.

بهاءالدین سامك جلوسندن اوچ‌ماه صکره خوارزمشاهك یانده بولنان علاءالدین اتسزبن علاءالدین جهانسوز خوارزمشاهك ترفیق ایتدیکی عسکرله فیروزکوهه هجوم ایدرك سنهٔ مذکوره جمادی الاولاسی اواسطنده حکومت غوریه‌یی ضبط ایلدی.

(٦١١) سنه‌سنه قدر غور حکومتی علاءالدین اتسزك یدنده قالوب سنهٔ مذکوره‌ده خوارزمشاه غور بلادینی یدندن نزع ایله طوغریدن طوغری‌یه کندی ممالکنه ضم والحاق وامراسندن بریسنی اورایه والی تعیین ایتمکله حکومت غوریه منقرض اولدی.

آلتنجی فصل

(ترکستان قطعه‌سی قرون وسطی وقایع)
(تاریخچه‌سی بیانده‌در)

ترکستان قطعه‌سنی بعض جغرافیین جنوبی، وسطی، شمالی و بعضیلری شرقی وغربی قسملرینه تقسیم ایدرلر. برنجی تقسیمه نظراً خوارزم مملکتنك بعض بلادیله طخارستان بلادی جنوبی، عربلرك ماوراء النهر دیدکلری بخارا، سمرقند بلادی وسطی قسمنده داخل اولوب قسم شمالینك اکثری صحرا ومفازه‌لردن عبارتدر.

ایکنجی تقسیمه کوره تیان شان جبالنك هند قوش جبالنه اتصال ایتدیکی محلدن کاشغرك غربنه قدر شرقی، بخارا، خیوه، خوقند خانلقلرینه تابع اراضی قسم غربیدر.

برنجی مبحث

(بلاد ترکستاندن خوارزم وقایع تاریخچه‌سی بیانده‌در)
(٩٣ — ٦٢٢)

خوارزم بلادی شرقاً نهر جیحون، غرباً بلاد اتراك شمالاً بلادرك، جنوباً بلادخراسان ایله محدوددر. بلاد

مشهوره‌سی کرکانج صغیر، کرکانج کبیر، زمخشر، هزاراسب، خامجرد، خیوه شهرلریدر.

قتیبه بن مسلمك خراسان والیلکی زماننده بلاد مذکوره حکمداری خرزادك کوچك برادری کندوسنه مخالفت اوزره اولوب استقلالنه مانع اوله‌یور ایدی. بونکله برابر اهالی حقنده وقوعبولان مظالمی دخی جمله‌یی توحیش ایتمکله حکمداره شکایتدن فائده کوره‌میورلر ایدی.

هجرتك (٩٣) سنه‌سنده قتیبه غزا ایچون صغده کیدرکن حکمدار مشار الیه قرنداشنك قهرندن قتیبه‌یه مراجعته مجبور اولوب خوارزم طریقیله صغده کیدر ایسه قرنداشنك و ملکنده کندوسنه معارض اولانلرك ازاله‌لرینه باقلمق شرطیله دائرهٔ اطاعته داخل اوله‌جغنی قتیبه‌یه یازدی. قتیبه موافقت جوابنی ویردکدن صکره عسکرله خوارزمه توجه ایلدکده امرا مدافعه‌یه لزوم کوردیلر. حکمدار «قتیبه مملکتلرینه سوء قصد ایچون کلیوب اوطریقدن صغده کیده‌جکنده دائر امنیت المش اولدیغنی» بالتفهیم مدافعه‌دن منع ایلدی. هپسی بی قید و فتور ذوق و صفالربله مشغول اولدیلر. قتیبه خوارزم بلادندن هزاراسبه واصل اولدقده مملکت علیهنده‌کی حرکتی حس اولندیغندن خوارزمشاهك اصحابی مقاتله

ایتمك استدیلر. خوارزمشاه بونجه قوتلی دونتلر اهل اسلامه قارشو مضمحل اولمشیکن خوارزمجه مقاتله نك سقامتی معلوم اولدیغنی وحسن صورتله قتیبه نك دفعی مناسب اوله جغنی اصحابنه بیان ایله برابر کندوسی بلاد خوارزمدن فیل شهرینه کیدرك قتیبه ده شهر مذکورك اوکنده کی نهرك برطرفنه نزول ایلدی. اموال واسرای معینه ایله عقد مصالحه ایلدیلر.

بوندنصکره قتیبه قرنداشی عبدالرحمنی خوارزم بلادندن خام جرد شهری اوزرینه کوندردکده اهالی مدافعه یه قیام ایتدیلر. عبدالرحمن حرباً خام جردی استیلا ایتدی. خوارزمشاه ایله بعدالمصالحه خوارزمشاهك برادریله سائر معارضلری دردست وازاله اولندیلر.

اوتاریخدن یعقوب الصفارك خراسانی استیلاسنه دکین بلاد مذکوره خراسانك اعمالندن معدود ایدی. (۲۵۹)ده یعقوب الصفارك و(۲۸۸)ده امیر اسماعیل سامانینك ید ضبطنه کچدی. بنی صفار وبنی سامان یدلرنده بولندیغی وقتلرده دخی والیلرله اداره اولنور ایدی.

(۳۸۵) سنه سنده خوارزمشاه ابوعبدالله خوارزم ولایتنده حکومت سامانیه نك امیری ایکن خراسان والیسی ابوعلی سیمجور ایله بلخ والیسی فائق متفقاً امیرنوح

سامانی یه مخالفت کوستردیلر . امیر نوح ابو علی یی خراسان ولایتندن عزل ایله خراسانی غزنه یه الحاقاً امیر سبکتکینه اعطا او امیر مشار الیهی ابو علی و فائق ایله حربه مأمور ایلدی . امیر سبکتکین عسکرله کیده جکی وقت ابو علی و فائق بنی بویهدن فخر الدوله یه مراجعتله استمداد ایلدیلر . امیر سبکتکین اوغلی محمود ایله برلکده کیدرك غلبه ایتمکله امیر نوح هراتی سبکتکینه و نیشابوری اوغلی محموده توجیه ایلدی . بونی متعاقب ابو علی و فائق حرباً محموده غلبه ایتمش اولدقلری حالده سبکتکین عسکرله یتشوب ایکیسنیده قاچرمقله ابو علینك امیر سامانی یه مراجعت متضرعانه سی اوزرینه امیر مشار الیه شو مراجعته جواباً فائقدن ایریلوب خوارزمه کیدر ایسه قصوری عفو اولنه جغنی ابو علی یه بیلدردی . ابو علی خوارزمه یاقین بر قریه یه کتدکده خوارزمشاه ابتدا حرمت کوستروب صکره ابو علی یی قبض و حبس ایلدی .

(خوارزمده بنی مأمون حکومتی)

(۳۸۵ – ٤۰۷)

بو اثناده مأمون بن محمد امیر سامانی جانبندن خوارزمه تابع جرجانیه شهرنده والی ایدی . خوارزمشاهك شو

مناسبتسز معامله‌سنی ایشتدکده حدتلنوب علیهنه قیام وحرباً غلبه ایله ابوعلی‌یی محبسدن بالاخراج خوارزم شاهك یدنده اولان بلادی استیلا وبعض اصحابنی اوراده بالاقامه خوارزمشاهی احضار واعدام ایتدی (۳۸۵).

مأمون بلاد خوارزمی استیلا ایلدکده بلاد مذکوره ولاة وحکمدارانه عنوان مخصوص اولان خوارزمشاه لقبیله ملقب اولمشدر.

مأمون بوندنصکره خوارزم بلادینی حسن اداره ایله (۳۷۸) سنه‌سنده وفات ایلدیکندن اصحابی طوپلانوب اوغلی ابوالحسن علی‌یه بیعت ایلدیلر. یمین الدوله محمود علینك همشیره‌سنی تزوج ایتمش وایکیسی یدواحد کبی متفق بولنمشیدی.

علی وفات ایتدکده برینه قرنداشی ابوالعباس بن مأمون اوطوردی. (۴۰۷) ده یمین الدوله خوارزم بلادنده کندی نامنه خطبه اوقونمسنی طلب ایده‌رك بوکا خوارزمشاه ابوالعباس موافقت کوستردی ایسه‌ده امراسی عدم قبول ایله بوماده ایچون کلمش اولان قاصدی طرد ایدی ویردیلر. بوندن صکره امرا بعض اوهام اوزرینه ابوالعباسی برتقریب ایله اعدام ایتدرمشلردر.

ابوالعباسك مقتولیتی یمین الدوله‌نك مسموعی اولدقده

عسکرله خوارزمه توجه ایلدی. امرادن صاحب الجیوش بتکین بخاری عسکرله مدافعه یه چیقوب بین الطرفین قتال شدید وقوعیله خوارزمیلر منهزم واکثری مقتول اولدیلر. بتکین برکمی یه بنوب فرار ایدرکن معیتنده بولنانلرکمی بی ردایله بتکینی یمین الدوله یه تسلیم ایلدکارندن بتکین و امرادن سائر مأمورین ابوالعباسك قبری یاننده صلباً اعدام اولندیلر(٤٠٧).

خوارزمك بقیهٔ وقایعی

(٤٠٧ — ٤٩٠)

یمین الدوله خوارزمی ضبط ایلدکده امراسندن تونتاشی اورایه والی تعیین ایلدی(٤٠٧).

تونتاشك وفاتنده اوغلی هرون خوارزمه والی اولمشیدی. (٤٣٤)ده هرون خدمه‌سی یدلرنده مقتول اولدیغندن برادری اسماعیل یرینه کچدی. بونی متعاقب مسعود سبکتکینك ویردیکی امر اوزرینه شاهملك عسکرله خوارزمه توجه ایلدکده اسماعیل سلجوقی سلطان طغرله دخالت ایتمکله سنهٔ مذکوره‌ده سلطان مشارالیه خوارزمی استیلا واسماعیلی اوراده ابقا ایتدی.

سلطان الب ارسلان (٤٥٨)ده قرنداشی ارسلان ارغونی خوارزمه والی نصب ایلدی.

(٤٦٥)ده سلطان ملکشاه مسند نشین سلطنت اولدقده خوارزم بلادینی ابریق داری انوشتکینه اقطاع ایلدیکندن انوشتکین سلطانك خدمتنده قائم اولدیغی حالده طرفندن نائبلر کوندریلور وشو نائبلر جانبندن خوارزم بلادی اداره اولنور ایدی.

(٤٨٥) سنه سنده سلطان برکیارقك امراسندن اکنجی نامنده برذات خوارزمشاه عنوانیله خوارزم ولایتنه امیر تعیین اولندی.

(٤٩٠) سنه سنده سلطان برکیارقه عصیان ایدن امیر قودن ایله محاربه ایدرکن اکنجی مقتول اولمغله سلطان مشارالیه انوشتکینك اوغلی محمدی خوارزمشاه عنوانیله خوارزمه امیر نصب ایلدی. مشهور آفاق اولان خوارزمشاهیان دولتی سنهٔ مذکورهده تشکل ایتمشدرکه وقایع تاریخیه‌سی آتیده تفصیل اولنه جقدر.

(دولت خوارزمشاهیان)

(٤٩٠ - ٦٢٨)

سلجوقی سلطان برکیارق امیر قودن ایله محاربه ایتدك

اوزره خراسان والیسی امیرحبشی بی مأمور ایتمش وخوارزمشاه اکنجی دخی بو محاربه‌یه سوق اولنمشیدی. ذکر اولندیغی اوزره اکنجی مقتول اولدقده سلطان مشارالیه خوارزم ولایتنی محمدبن انوشتکینه توجیه ایلدی (٤٩٠).

انوشتکین امراء سلجوقیه‌دن بلکباکك اقچه ایله آلنمش کوله‌سی ایدی. بیودکجه استعداد ودرایتی دخی بیوییوب حسن اوصاف ایله کسب اشتهار وسلطانك خدمت مخصوصه‌سنه اتصال ایتدی. انوشتکینك محمد نامنده بر اوغلی وارایدی. بوده تربیه‌جه مکمل وفطانتله متصف ایدی. ذکر اولندیغی اوزره سلطان برکیارق طرفندن خوارزم ولایتی امارتنه نصب اولندقدنصکره اوقاتنی نشرعدالت ومکرمته حصر ایتمش وسلطان سنجر دخی محمدی خوارزم امارتنده ابقا ایلمشیدی. کفایت وشهامتی کتدکجه بیودیکندن سلطان سنجرك یاننده حیثیت واعتبارده بیودی.

ملوك اتراکك بعضیلری خوارزمه کوز دیکوب بو مقصدی ترویج ایچون حرکات عسکریه التزام ایلدکلری اثناده محمد خوارزمشاه سلطان سنجرك یاننده ایدی. اتراکك تجاوزینی ایشتدکده سرعتله خوارزمه عزیمت

وتدارکات حربیه‌سنی اکمال ایله مدافعه‌یه قیام کوستردی . اتراك حرباً منهزم اولدیلر .

محمد خوارزمشاه (۵۲۱) تاریخنده وفات ایتمکله یرینه سلطان سنجرك امریله اوغلی اتسز خوارزمشاه اولمشدر .

اتسز بر مدت سلطان مشارالیهك دائرهٔ اطاعتنده بولنوب حروب ومغازیده حسن خدمت وابراز بسالت ایلمش ایدی . صکره استقلال ارزوسنه دوشمکله بینلرنده بیوك بیوك وقوعات یوز کوستردی .

(۵۳۳) سنه‌سنده اتسزك سلطانه عصیانی تمامیله شایع اولدیغندن سلطان مشارالیه عسکرله تنکیله قیام ایلدی . خوارزمشاه مدافعه‌ده بوزیلوب اوغلی ایل‌قتلغ دخی حرب ایدرکن مقتول اولمشدر .

سلطان سنجر خوارزم بلادینی بالاستیلا برادرزاده‌سی سلیمانشاهه اقطاع ایتدکدن صکره مروه عودت واتسز باشنه طوپلادیغی عسکرله خوارزمه عزیمت ایلدی . اهالی ایسه سلطان سنجرك عسکرندن متنفر اولدقلرندن اتسزه اتباع ایلدیلر . سلیمانشاه بالضرور خوارزمی ترك ایله سلطانك یانه کتدی .

(۵۳۶) سنه‌سنده سلطان سنجر قره ختای اترا کیله

محاربه‌ده بوزیلوب بلخه عزیمت ایلدکده اتسز انتهاز
فرصت وسلطان سنجرك مقر سلطنتی اولان مرو شهرینی
استیلا ایچون عسکریله عزیمت ایدرك خارج شهره نزول
ایتدی. اهالی اتسز علیهنده مخالفت عمومیه کوستردیلر.
اتسز غلبه وشهره دخول ایله مخالفت کوسترنلردن چوق
ادم اولدردکدن صکره خوارزمه عودت ایتمشدر.
اعاظم علمادن فقیه شافعی ابراهیم مروروذی وعلی بن
محمد بن ارسلان وشریف علی بن اسحق الموسوی نام ذوات
بو صره‌ده مقتول اولدیلر.
اتسز خوارزمشاه سنهٔ مذکوره شوالنده عسکر
استصحابیله نیشابوره متوجهاً خوارزمدن حرکت ایتدکده
زهاد وعلما وفقها مشارالیهك یانته عزیمتله مروده
کوستردیکی شدتی نیشابورده کوسترماسنی رجا ایتدیلر.
خوارزمشاه تأمین وشهره دخول ایلدی. متعاقباً سلطان
سنجرك خطبه‌سنی قطع ایتلرینی خطبایه تنبیه ایدوب جمعه
کونی جامعده خطبه اوقنورکن خطیب سنجرك اسمنی ترك
وخوارزمشاهك اسمنی ذکر ایتمسی ویوز سنه‌دن زیاده‌درکه
متبوعلری اولان بر دولت قویه وعادله‌نك اعاظم ملوکندن
معدود بر پادشاه عادلك اسمنی یرنده امرادن برشخصك
کوله زاده‌سی بولنان اتسزك اسمنی جماعت ایشتدیکه برابر

بوکا تحمل ایده‌یوب واویلا صدالریله بکا و صیحهٔ عمومیه ایله برندن صچیرایان هردرلو فداکارلق اختیار ایده‌جکنه دائر حسیات مؤثره ابرازینه ابتدار ایلدیکندن اورطه‌ده قیامت قوپمه و جامعدن چقان سلاحه صارلمغه باشلادی. اصحاب رأی و عقولك نصایحی خلقك قلوبنده‌کی تأثرات عمومیه‌یی تسکین ایده‌مدیکندن اتسز معامله‌سنی تعدیله مجبور اولمغله (۵۳۷) سنه‌سی محرمی ابتداسنده نیشابور اهالیسی اتسزك خطبه‌سنی قطع وینه سلطان سنجرك خطبه‌سنی اعاده ایلدیلر.

خوارزمشاه بوندن صکره بیهق شهرینه عسکر سوق ایدوب بش کون متمادیاً محاربه وقوعبولمشیکن اهالی مدافعه‌ده فوق‌العاده شدت کوستردیلر. شهر استیلا اولنه‌مدی. خوارزمشاهك عسکری محاربه‌دن وازکچوب بیهقك کویلرینی یغما و خراب و خراسان نواحیسنجه‌ده هردرلو تجاوزی ارتکاب ایلدیلر. قره‌ختاییلرك ایسه قوتلرنده نمایان اولان شدت و خوارزم اهالیسیله قره ختاییلر بینلرنده‌کی مجاورت سلطان سنجری خوارزمشاه حقنده مسامحه اختیارینه مجبور ایتمشیدی. خوارزمشاه ایسه بلاد مذکوره‌یی حرباً استیلا ایتدی.

(۵۳۸) سنه‌سنده سلطان سنجر قره‌ختاییلرله اولان

غائله‌سنی تخفیف ایدرك عساكر كلیه ایله یوزینی خوارزم شاه علیهنه چویردی. خوارزمشاهك استیلا ایتمش اولدیغی محللری برر برر یدضبطه الدقدن صكره خوارزمی محصرهٔ شدیده التنه الدی. خوارزمشاهك هردزلو اسباب مقاومتی استعماله مقابل سلطانك منجنیقلر وهجوملرله تشدید وتضییق محصوریتی دخالته مجبور ایلدی. سلطان ایسه دائرهٔ محصوریتده بولنان خصمانك مقاومته تعلق ایدن اسباب واقتدارلرینك اضمحلالنه واقف اولدیغندن مروه عزیمت اوزره ایدی. بو صره‌ده خوارزمشاه رسل وهدایای كثیره ارسالیله اعتراف جرم ومعصیت وعرض تضرع وندامت ایتمكله بینلرنده مصالحه منعقد اولدی.

سلطان عودت ایتدكدن صكره خوارزمشاه ینه قدم خلاف اوزره قیام كوستردی. سلطان ادیب صابر نام ذاتی نصیحت ایتمك اوزره كوندروب ادیب خوارزمه واصل اولدقده اتسز ادیبی كوزحبسنه القا ولوازم محاربه‌یی جمع واكماله اعتنا ایتدی. بونكله برابر ملاحدهٔ اسماعیلیه اصولی اوزره سلطانه سوء قصد ایچون ایكی فدائی دخی تدارك ایله یوله چقاردی. ادیب صابر بوتشبثدن خبر الوب فدائیلرك شكل وشمایللرینی تحقیق وبر تقریب ایله سلطانه اخبار ایتدیكندن سلطان تحریات

عظیمه ایله ایکیسنیده بولدروب اعدام ایتدرمشدر. بو ماده‌یی سلطانه بیلدرن ادیب اولدیغنی خوارزمشاه اکلامقله ادیبی نهر جیحونه اتدردی.

(٥٤٢) سنه سنده سلطان سنجر بیوك اردو ایله خوارزم بلادینه توجه و هزاراسب شهرینی حصرآاستیلا ایلدی. انسزك مادحی شاعرمشهور رشید وطواط هزار اسبده‌کی محصورین ایچنده ایدی. اثنای محاصره‌ده خوارزمشاهه خطاباً انشاد ایلمش اولدیغی

کردشمنت ای شاه شود رستم کرد

یك خرز هزاراسب تونتواندبرد [۱]

بیتنی بر ورقه‌یه یازوب شو ورقه‌یی براوقه ربط ایله سلطان سنجرك اردوسنه آتمش واوقی بر عسکر بولوب سلطان سنجره کوتوردکده سلطان حدتندن پرآتش اولمشیدی. هزار اسب شهرینی استیلاسی عقیبنده وطواطی بولدروب یدی پارچه اولمق اوزره پاره‌لنمسنی امر ایلدی. وطواط بو امری ایشتدکده تویلری اورپوروب مسخره لقدن بشقه صورتله خلاصی چاره‌سنی بوله مدیغندن «پادشاهم! وطواط

[۱] مآل بیت: ای شاه اکر دشمنك رستم کرد اولسه سنك هزار اسبکدن برخربیله کوتورمکه مقتدر اوله‌مز.

[۲] بر ضعیف قوشدر. وجودی یدی پارچه اولغه متحمل دکلدر. ایکی پارچه ایدلمسنی امر ایدیکز» دیمسی سلطانه خوش کلمکله کوله‌رك وطواطی عفو ایلدی.

سلطان هزاراسب شهرینی بعد الاستیلا کیدرك خوارزمی تحت محاصره‌یه الدی. محاصره‌ده منجنیقلرله کوسترلان تضییقات امتداد و شدت مضایقه محصورینی برباد ایتدیکندن اهو پوش نامنده بر زاهد متقی حضور سلطانه عزیمله اتسز واهالی حقنده عرض شفاعت وطلب عفو ومرحمت ایلدی. خوارزمشاه دخی رسل وهدایای کثیره تقدیمیله عرض تضرع ونیاز ایتدیکندن بو دفعه‌ده سلطانك عفوینه مظهر اولمشدر. بو صرده‌ده منعقد اولان مصالحه شروطك برینی اتسزك حضور سلطانه کله‌رك بالذات استعفای قصور ایتمسی ایدی. اتسز اسب سوار اوله‌رق سلطانك یانه کلمش وچادره اوزاق بر محلده اتدن اینوب چادره قدر پیاده یوریمسی اصول مرعیه‌دن ایکن چادرك اوکنه قدر اتدن اینمامشدر. شو حرکتدن سلطان متأثر اولدی ایسه‌ده عهده وفایه رعایت مسامحه اختیاریله مروه عودت ایلدی. بوندن صکره سلطان سنجرله خوارزمشاه بینده‌کی مصافاته خلل کلمامشدر.

---

[۲] وطواط لفظی کیجه قوشی معناسنه‌در.

خوارزمشاه سلطان سنجره تعلق ایدن اوهامی ازاله ایتدکدن صکره برمدت ترکستان غزاسیله مشغول اولدی. سلطانی غزلر اسیر ایتدکدن صکره غز طائفه‌سنڭ خراسان حوالیسنه تجاوزلرینی منع وخراسان والیسی محمود خانه معاونت ایچون عسکرله نساحدودینه قدر کتدکده سلطانڭ اسارتدن قورتلدیغی خبرینی الوب عودت ایدیور ایدی. یولده مزاجنه انحراف عارض اولدی. کندوسی چادرنده مرضنڭ تأثیر وخیمیله مضطرب وبعض رؤسا یاننده جالس اولدیغی حالده خارج خیمه‌ده بر حافظڭ قرآن اوقودیغنی ایشیدوب استماع ایچون چادرده بولنانلره سکوت ایتملرینی امر ایلدی. (وماتدری نفس بای ارض تموت) آیهٔ کریمه‌سی اول‌باول قولاغنه دوقنمغله بوندن سوء تفاؤله ذاهب ومرضنڭ بردن بره اشتدادیله پك مضطرب اوله‌رق (۵۵۱) سنه‌سی جمادی الاخره‌سنڭ طقوزنجی کونی (ما اغنی عنی مالیه. هلك عنی سلطانیه) آیهٔ کریمه‌لرینی تلاوت اوزره ایکن روحنی قابض الارواحه تسلیم ایلدی.

متوفای مشارالیه اهالی حقنده عدل وخیره دوام ایله معروف وحسن سیرتله موصوف ایدی. زمان حکومتنده خوارزم بلادی اهالیسی حال اسایش وامنیتله عمرکچیر-

دكارندن وفاتی زیردستنده اولان محللرجه تأسف عمومی یی موجب اولمشدر .

خوارزمشاهك وفاتندن صکره اوغلی ایل ارسلان خوارزمـه عزیمت ویولده استقبال ایدن ارکان وامرا کندوسنه بیعت ایلدیلر .

اتابك اغلبینك ایله امرانك برطاقی سلیمانشـاه بن اتسزی سریر حکومته اوطورتمق استدیلر ایسـه ده ایل ارسلان سبقتله مرکز حکومته دخول ومخالفلرینی ازاله ایتمشدر .

ارسلانك بدایت حکومتنده امراء اترا کدن لاچین بك ایله قزلغانك بعض متحیزاتی سمرقنددن خوارزمه کاوب یغوخانك مقتولیتندن طولایی استغاثه ده بولندیلر . ایل ارسلان بونلره استمالت اعطاسیله خان علیهنده اعلان حرب ایلدی . وخان ، ایل ارسلانك حرکتنی ایشتدکده قراکول وزیر دستنده کی سائر محللرده کی تراکمه یی طوپلایوب قرا ختاییلردن دخی استمداد ایتدی . خوارزمشاه سمرقنده توجه ایلدکده سمرقنـد حکمداری ایلك ترکمانك معاونتیـله جمع ایتمش اولدیغی عسـکری استصحاب وآب صغد کنارینه نزول ایتدکده ایل ارسـلانك عسکرنده کی انتظام کوزینی

یلدردیغندن سمرقند علماسنی توسیط ایله عقد مصالحه یه موفق اولمشدر .

بوندن بر مدت صکره ایل ارسلان خوارزمدن قره ختای خانینه معین اولان ویرکونك اداسنده مسامحه کوستردیکندن (٥٦٨) سنه سنده قره ختای خانی ایله بینلرنده محاربه وقوعبولدی . شو محاربه ده ایل ارسلان اقبح هزیمتله منهزم اولمش و شو انهزامك قهریله خسته لنوب خوارزمه عودتنده وفات ایتمشدر . ایل ارسلاندن صکره سریر حکومته جلوس ایدن کوچوك اوغلی سلطان شاه حدیث السن ایدی . والده سی ترکان خاتون وصایتله امور حکومتی اداره یه باشلادی . سلطانشاهك بیوك برادری و جند والیسی تکش باباسنك وفاتنی و سلطانشاهك جلوسنی ایشتدکده قره خطایلردن بالاستمداد جمع ایلدیکی اردو ایله خوارزمه هجوم ایدرك سلطانشاه مغلوباً فرار ایتمکله تکش خوارزمی استیلا و ترکان خاتونی اعدام ایتدی . سلطانشاه مرو حوالیسنده باشنه طوپلانان عسکرله نسا و ابیورد شهرلرینی بالاستیلا ملوك مجاوره دن دخی استعانه ایدوب (٥٨٩) سنه سنه قدر قرنداشی تکش ایله ارالرنده پك چوق محاربه لر وقوعبولمش اولدیغی حالده خوارزم حکومتنی اله کچیره میوب اوتاریخده داربقایه ارتحال

وتكش سلطانشاهك غائله سندن خلاص ايله كسب استقلال ايتمشدر .

سلطانشاهدن منحل نسا ومرو وسائر بلاد خراسان تكشه منتقل اولمغله بلاد مرقومه‌دن نيشابوري اولوقت قطب الدين، صكره علاء الدين لقبيله ملقب اولان اوغلى محمده ومروى بيوك اوغلى ملكشاهه توجيه ايلدى .

(۵۹۰) سنه سنده سلجوقى ملك طغرل رى شهرينه هجوم ايتمكله خوارزمشاه طرفندن اوراده بولنان اينانج فرار ايتمش وبواثناده خليفه ناصرلدين الله ملك طغرل عليهنه قيام ايدرك طغرل يدنده بولنان بلادى منشور ايله خوارزمشاهه توجيه ايتمكله خوارزمشاه عسكرله رى شهرينه هجوم ايلدكده طغرل حرباً مغلوب ومقتول اولوب خوارزمشاه جانبندن طغرلك سر مقطوعى بغداده كوندرلمشدر .

(۵۹۳) ده خوارزمشاهك بيوك اوغلى ومروواليسى ملكشاه وفات ايدرك يرينه قطب الدين محمد نصب اولندى .

(۵۹٤) ده خوارزمشاه ايله ختايلر ارالرنده خصومت وقوعيله ختاى خانى عساكر كثيره ايله خوارزمى محاصره ايتدى برشيئه موفق اوله‌مقسزين عودت ايتدكدن صكره خوارزمشاه عسكرله كيدرك بخارايى ضبط ايلدى .

(۵۹۵)ده خلیفه‌نك امریله ملاحده علیهنده حرکت وارسلان‌کشا قلعه‌سنی بعدالاستیلا الموته کیدرك ملاحده‌دن یقه‌لدیغنی اعدام ایله خوارزمه عودت ایلدی . عودتندن صکره ملاحده طائفه‌سی خوارزمشاهك وزیری نظام‌الملك مسعود بن علی اوزرینه هجوم ایله وزیر مشارالیهی اعدام ایلدیلر . ملاحده‌نك بوحرکتی عقیبنده خوارزمشاه اوغلی قطب الدینی عسکرله کوندروب ملاحده یدلرنده‌کی ترشیش قلعه‌سنی محاصره ایلدی . محصورین عرض اطاعت وقطب الدینه یوزبیك دینار اعطا ایتمکله بینلرنده مصالحه منعقد اولمشدر .

(۵۹۶) سنه‌سنده خوارزمشاه تکش شهرستان نام بلده‌ده فوت اولمغله نعشی خوارزمه نقل ودفن اولندی . وسریر حکومته اوغلی قطب الدین محمد جلوس ایلدی . محمد اولوقته قدر قطب الدین لقبیله معروف ایکن اندن صکره علاء الدین دیو تلقیب ایدلمشدر .

تکشك وفاتنده اوغلی علی شاه اصفهانده ایدی . علاءالدینك طلبی اوزرینه خوارزمه کلدکده خراسان حربنه مأمور اولوب نیشابور والیلکیده عهده‌سنه توجیه اولندی نیشابور والیسی وقطب الدینك برادر زاده‌سی هندوخان عمیسندن خوفاً مروه فرار وخراساندن بربیوك اردوجمعنه

قيام ايلدی. شو حركت شايع اولدقده چقر تركی قوماندا-
سيله خوارزمشاهك سوق ايلديكی عسكره تقرب ايتمسيله
برابر هندوخانك جمعيتی طاغيلوب كندوسی غزنه حكمداری
غياث الدينك يانته قاچدی. چقرك مروه دخولی غياث-
الدينك مسموعی اولدقده طالقان اميری محمد بن جربكه
ويرديكی امر اوزرينه امير مشار اليه عسكرله كيدرك مرو-
الرود ايله پنجده كويلرينی استيلا ايتدكدن صكره مروده
خطبه نك غياث الدين نامنه اوقونمسنی وياخود شهری ترك
ايله چكلمسنی چقره بيلدردی. چقر محمد واسطه سيله
غياث الدينك دائرهٔ اطاعت وتبعيتنه دخول ايلديكندن
غياث الدين بو معامله يی علاء الدينك ضعفنه حمل ايله
خوارزم بلادينی هدف تعرض ايتمكه باشلامشدر.

(٥٩٧)ده غياث الدين عسكر چكه رك خراسانك
خوارزمشاهه تابع اولان بلادينی استيلا وهندوخانه اعطا
ايتدكدن صكره ينه خوارزمشاهك اعمالندن سرخس
وطوس ونيشابوريده ضبط ايتدی. خوارزمشاه ايسه
اوارالق ختايلرك مدافعه لريله مشغول اولديغندن غياث-
الدينك مدافعه سنه قيام ايده ميور ايدی.

(٥٩٨)ده غياث الدين عليهنه قيام ايدرك دردست
ايلديكی بلادی ترك ايتمز ايسه محاربه يه حاضر اولمسنی

غیاث الدینه بیلدردی. او صره‌ده غیاث الدینك قرنداشی شهاب الدین عسکرك برقسمیله هند حوالیسنده بولندیغندن عودتنه قدر غیاث الدین خوارزمشاهی مراسله‌ایله اویالامق استدی‌ایسه‌ده خوارزمشاه شومراسله‌دن مقصد نه اولدیغنی اکلامقله غیاث الدینك خراسانده نائبی بولنان علاء الدین غوری‌یه قاصد ارسال ونیشابوردن چکلمسنی تبلیغ ایتدی. علاء الدین یدنده‌کی بلادك اسباب محافظه‌سنی ملاحظه‌اوزره ایکن خوارزمشاه نسا ابیورد ومرو بلادینی ضبط ایله هندوخانی قاچردقدن صکره یوزینی نیشابوره چویروب علاء الدین مدافعه‌یه اعتنا کوسترمش اولدیغی حالده خوارزمشاه ایکی ای‌مدت نیشابوری حصراً تضییق وامان‌ایله ضبط وتسخیر ایتمشدر.

خوارزمشاه بوندن صکره سرخس شهرینی اله کتیروب سرخسدن ایرلدقده طالقان اوزرینه سوق ایلدیکی عسکر اوراده بولنان محمدبن جربکه غلبه ایتدی ایسه‌ده محمدك پوصویه وضع ایلدیکی عسکر بغتةً چقوب خوارزمیلره غلبه ایلدیکندن خوارزمشاه مصالحه‌یه رغبت کوستردی. الدیغی جواب مغالطه‌دن عبارت اولدیغی اکلاشلمقله خوارزمشاه خصومته دوام وکیدرك هراتی محاصره ایلدی. وطالقانده بولنان محمدبن جربك

دخی برطرفدن حرکتله غلبه ایتدی. خوارزمشاه ایسه هراتك محاصره سنی التزام وشو محاصره یی تشدیده قرق کون مدت دوام ایتمش ایکن ظفریاب اوله میوب طالقانه کیدن عسکرینك انهزامنیده ایشتمش وغیاث الدینك هنده کتمش اولان برادری شهاب الدین عسکرله عودت ایدوب غیاث الدینك قوتی اهمیت کسب ایلمش اولدیغندن هراة امیری بولنان عمرالمرغنی ایله عقد مصالحه وعودت ایتدکدنصکره غیاث الدینك برادری شهاب الدین عسکرله خوارزمشاه اوزرینه کیده جکی صره ده غیاث الدینك وفاتی وقوعبولدی.

(٦٠٠) سنه سنده خوارزمشاه علاءالدین محمد بتکرار عسکرله هراتی محاصره ایدرك ظفر بوله مدیغندن سرخسه کتدی. اوراده اقامت ایلدیکی اثناده شهاب الدین عسکرله خوارزم طرفنه طوغری اچلدنغنی ایشیدوب سرعتله سرخسدن حرکت وشهاب الدینك عسکریله خوارزم اراسنده کی طریقی ضبط ایله ارالرنده قتال شدید جریان ایتمش وایکی طرفدن پك چوق عسکر مقتول اولمشدر. بومحاربه لرده خوارزمشاه عسکرجه ضایعات کلیه یه اوغرادیغی کبی اتراکه قارشو دخی بشقه جه بر هزیمته

اوغرامش و کندوسی یدی نفرله فرار ایدرك اموال وخزائنی کاملاً اتراکك ایادیٔ اغتصابلرنده قالمشدر.

(٦٠٢) تاریخنده خوارزمشاه بلخ شهرینی وخراسان بلادندن غوریلرك اللرنده‌کی محللری حرباً استیلا ایتدکدن صکره ترمذ شهرینیده اله کتیرمشدر.

ینه سنهٔ مذکوره‌ده اون بیك قدر سواری بلادجبله سوق ایله اورالری استیلایه قیام ایلدی. اوآرالق جبل صاحبی آی‌طوغمش اربیل صاحبی مظفرالدین ایله محاربه ایده‌یورایدی. خوارزمیلر زنکانه واصل‌اولدیغی خبرینی الدقده اربیله عودتله کوستردیکی مدافعه شدیده‌ده خوارزمیلر اقبح هزیمتله منهزم اولوب عسکرینك برازی فرار ایله قورتلدی ماعداسی قلیجدن کچیرلدی.

(٦٠٣) سنه‌سنده خوارزمشاه طالقان شهرینی و(٦٠٤)ده ماوراء النهر بلادینی ضبط ایتدی.

سنهٔ مرقومه‌ده خوارزمشاه اتراك ختا ایله حرب ایدرکن بوزیلوب امراسندن شهاب الدین ابن مسعود ایله برابر یداسارته طوتلدی. لکن ختاییلر خوارزمشاهی طانیدقلرندن برتقریب ایله خلاصنه چاره بولنمق ایچون ابن‌مسعود خوارزمشاهی کندی‌غلامی صفتنده‌کوستردی خوارزمشاهده اوصفتی التزام ایتدی. ابن مسعود نفسی

ایچون فدیهٔ نجات ویرمك اوزره ختاییلری بالارضا بدل فدیه‌یی کتیرمك ایچون غلامی صفتنده بولنان خوارزمشاهی ختاییلرك موافقتلری ایله یوله چقاروب خوارزمشاه بو تقریب ایله یقه‌یی دست اسارتدن قورتارمش وخوارزمه بعدالوصول ابن مسعودك فدیهٔ نجاتنی ارسال وانیده تخلیص ایتمشدر.

خوارزمشاهك اسارتندن صکره برادری علی شاه معدومیتنی اعلان وحکومتی ضبط ایتمشیدی. مشارالیه عودت ایتدکده علیشاه خوفه ذهاب وفیروزکوهده بولنان غیاث الدین محمود غورینك یانته فرار ایلدی.

خوارزمشاه امراسندن امیرملك واسطه‌سیله عسکر کوندروب هم علیشاهی، همده غیاث الدینی بالاحضار اعدام ایتدردی.

غیاث الدین محمود ملوك غوریه‌نك صوك کیمسی‌در. بونك مقتولیتیله حکومت غوریه منقرض اولوب حکومت مشارالیهایه عائد بلاد خوارزمشاهك ممالکنه منضم اولدیغی کبی ختا حکومتیده سنهٔ مرقومه‌ده خوارزمشاهك شدتیله منقرض اوله‌رق بلاد ختا دخی ممالك خوارزمیه‌یه منضم اولمشدر.

بوندن صکره مکران، کرمان، سند، غزنه بلادینی

خوارزمشاه استیلا ایلدی . کرك شو بلده لره ، کرك ختا وماوراء النهر بلادینه تعلق ایدن وقایع تاریخیه مباحث مخصوصه سنده مندرجدر .

مشارالیه علاءالدین محمدخوارزمشاه دائرهٔ استیلاسنك توسعندن غروره تصادفله بغدادده کندی نامنه خطبه اوقوتدرمق واسمنی (سلطان) عنوانیله یاداتدرمك مراقنه دوشوب شوارزوسنی استحصال ایچون خلیفه الناصر لدین الله‌ه مراجعت ایلدی ایسه‌ده روی قبول کوره‌مدیکندن عساکر کلیه‌ایله خلافت عباسیه علیهنه قیام وفارس ، ماوراءالنهر ، قزوین ، زنجان ، ابهر ، همدان اصفهان ، قم ، کاشان ، اذربیجان شهرلرینی حرباً اطاعتی دائره‌سنه ادخال ایتدکدن صکره یوزینی بغداده چویردی همداندن اوچ مرحله ایرلدقده بغایت شدتلی برصوغوقه طوتیلوب اوحوالیده مثلی کورلمامش بردرجهٔ شدیده‌ده قارلر دخی یاغمقله چادرلر ، عسکرلر ، حیوانلر هپ قارالتنده قالدیغندن حیوانات ویك چوق عسکر تلف اولدی . حوالیٔ مذکوره‌ده وجوارنده بولنان اهالی واکراد خوارزمشاهك اردوسنده موجود اموال ومهماتی یغمایه قیام ایلدیلر . خوارزمشاه ، سؤ حال ایله بلادینه چکیلوب

شو حادثه‌دن نشئت ایدن ضایعات و نواقصی اصلاح واکمال ایله اوغراشر ایکن تاتار بلیه‌سی اوج ویرمکه باشلادی.

بو صره‌ده ینه عراق علیهنده‌کی مقصدینه وجود ویرمك افکارندن کندوسنی اله‌میوب (٦١٥) سنه‌سی محرمنده مروه واورادن ماوراءالنهره وبعده نیشابوره کیده‌رك جمعه کونی منبرك یاننده جلوس ایله خلیفه الناصرلدین اللهك خطبه‌سنی قطع ایتمسنی خطیبه امر ایتدی. وکذلك زیر دستنده اولان بلخ، بخارا، سرخس بلادینك جمله‌سنده خطبه‌یی قطع ایتدردی ایسه‌ده خوارزم، سمرقند، هراة بلادنده خطبه‌نك قطع وردی عموم اهالینك اتحادآراسنه تابع اولدیغندن بلاد مرقومه‌ده کماکان ناصرلدین الله نامنه خطبه اوقونمشدر.

خوارزمشاه علاءالدین محمدك بالاده کوستریلان فلاکتی خلافت علیهنده‌کی افکار فاسده‌سنك مجازات معنویه‌سی اولدیغی حالده شو افکاره دوامدن فارغ اولمدیغی بغدادجه معلوم اولدقده خلیفه الناصرلدین الله اوارالق تاتارستان حوالیسنده نشرلوای سطوت ایدن جنکیز خانی بعض وسائط ایله خوارزمشاه علیهنده تحریك ایلدی جنکیز خان ایله خوارزمشاه بیننده بر تجارت معاهده‌سی منعقد اولدیغی جهتله جنکیز خان نقض عهدی

خوش کورمیور ایدی . او صره‌ده تاتارستانك بعض تجاری خوارزمشاهه تابع اترار ولایتنه کلوب ولایت مذکوره والیسی اینالجق بونلری جاسوس دیه توقیف وخوارزمشاهه اشعار ایلدیکندن والئ مشارالیه خوارزم شاهك ویردیکی امر اوزرینه تجاری اعدام ایتدردی . شو حادثه تاتار بلیه‌سنك ممالك اسلامیه‌یه تجاوزینه سبب اولمشدر .

تجارك قتل اولندقلری جنکیزخانك مسموعی اولدقده اینالجقك مقیداً طرفنه ارسالنی خوارزمشاهدن طلب ایتدی . خوارزمشاه رد ایله جواب ویردی . جنکیزخان الدیغی جواب ردی متعاقباً خوارزمشاه علیهنه قیام کوستردی . خوارزمشاه تحقیق ایچون کوندرمش اولدیغی مأمور دوندکده تاتار عساکرینك کثرتنی و هر بریسی قتالجه اصبر مخلوقات اولدیغی حتی اسلحه البسه‌لرینی محتاج اولدقلری هر درلو اشیایی اللریله اعمال ایدوب کرم وسرد روزکاردن و مشاق وتعبه مقاومتدن باك وپروالری اولمدیغنی عرض ایلدکده خوارزمشاه جنکیزه قارشو برخصومت قپوسی اچدیغنه نادم ومتأسف اولدی ایسه‌ده اولان اولمش کیدن کتمش اولدیغندن اسباب تحفظه مجبوریت کوردی .

کیفیتی بعض علما وعموم امرا ایله لدی المذاکره خوارزمیلرك سطوات متمادیه ایله قورقتمش اولدقلری اهالی‌یه قارشو معتادلری اولان مقاومتی تاتارلره مقابل دخی استعمال ایده جکلری ملاحظهٔ مغرورانه‌سیله خوارزمشاهك وهمنه اهمیت ویرمکسزین متعاقباً محاربه‌یه قرار ویردیلر.

جنکیز خان ایسه خوارزمشاهه سفیر مخصوص ارسالیله «تجارمی اعدام واموالمی اغتصاب ایتدیکز. ایشته شمدی‌یه دکین کوزیکزك کورمدیکی بر جمعیت عسکریه ایله بلادیکزه کله جکم. مقاومته اقتداریکز وار ایسه حربه حاضراولیکز» تهدید شدیدینی خوارزمشاهه تبلیغ ایتدی. خوارزمشاه بو ماده ایچون جنکیز خانك کوندردیکی سفیری قتل ایله برابر «کندوسی زحمت چکمسون. ایشته بن اوزرینه کلیورم» جوابنی کوندردی. وجمع ایلدیکی بر بیوك اردو ایله تاتارستانه طوغری اچلدی. جنکیز خانه تابع اولان بلادده ایلق باصدیغی اثناده جنکیز ملوك اتراکدن کشلو خان ایله محاربه‌یه کیتمشیدی. خوارزمشاه اورالرده صبیان ونسوندن بشقه برشی کورمدی. بونلری اسیر واموال موجودهلرینی اغتنام ایدرك عودت ایلدیکی صرده جنکیزخان کشلو

خان محاربه‌سندن عودت وخوارزمشاهك تجاوزاتنی استخبار ایلدی. فورطنه‌یه طوتلمش دریا کبی نشر امواج غضب وحدت وخوارزمشاهی تنکیلده التزام سرعتله عسکرینك برقسمنی خوارزمیلری تعقیبه مأمور ایتدی. خوارزمشاه هنوز بلاد مذکوره حدودندن چقمزدن تاتارلر کندوسنه یتشدیلر. ارەلرنده اوچ کون اوچ کیجه قتال شدید وقوعبولدی. خوارزمشاهك عسکرندن یکرمی بیك، تاتارلردن لایعد ولایحصی مقتول یرلره سرلدی. میدان محاربه قاندن بطاقلقلره دوندی. دردنجی کیجه ایکی طرف دخی یورغنلقدن بی‌تاب وطاقت اولدیغی حالده بربرندن ایرلدیلر. خوارزمشاه عسکریله بخارایه، تاتار عسکری جنکیزخانك یاننه عودت ایلدی. خوارزمشاه بخارایه عودت ایلدکده تاتارلر ایله ارەسنده پارلامش اولان آتش خصومت ارتق افلاکه سرچکه‌جکنی وجنکیز ارقه‌سنی براقیه‌جغنی بیلدیکندن بخارا وسمرقند اهالیسنی کاملاً سلاح التنه الوب ذخایر ومهمات لازمه‌یی تهیه ایتدکدن صکره کندوسی جمع ایده‌جکی عسکرله کلنجیه قدر بصیرت اوزره بولنملرینی و تاتارلرك ورودلرنده حرکات تحفظیه‌یه دوام ایتملرینی جمله‌یه تنبیه ایله برابر

بخارا‌ده یکرمی بیك٬ سمرقندده اللی بیك عسکر اقامه وخراسانه توجه ایتدی.

تاتارلر خوارزمشاهك عودتنی متعاقب پك بیوك اردو ایله اچلوب بش آیده بخارا اوکنه واصل اولدیلر. بخاراده‌کی عسکر واهالی مدافعهٔ شدیده کوستردی. ارالرنده اوچ کون محاربه امتداد ایدرك اوراده‌کی خوارزم عسکری محو اوله‌جق درجه‌یه کلدی. قلعه درونده بولنان برقوهٔ جزئیه‌نك ماعداسی ایلاً بخارایی ترك ایله خراسانه طوغری چکادیلر. صباح اولدقده اهالی قاضی بدرالدین واسطه‌سیله جنکیزخاندن امان استدکلرندن قلعه‌ده محصور بولنان خوارزمیلردن ماعداسنه امان ویرلکله (٦١٦) سنه‌سی ذی‌الحجه‌سنك دردنجی کونی تاتارلر بخارایه دخول واهالی‌یه تعرض ایتموب حکومته عائد ذخایر واشیایی ضبط ایلدیلر.

بوندن صکره قلعه‌ده بولنان عسکرك تنکیل واخذلری ایچون اهالی‌یی حربه سوق ایدوب قلعه‌نك اطرافنده‌کی خندقی طپراق واخشاب ایله طولدردیلر. قلعه‌ده بولنان درتیوز نفر خوارزم عسکری متانت فوق‌العاده ابرازیله اون ایکی کون اون ایکی کیجه متمادیاً مقاتله‌یه دوام ومحاربلرندن کندی مقدارلرینك اضعافنی اعدام ایتدیلر.

بالاخره محصورینك کافه‌سی مقتول اولوب قلعه‌ده ضبط اولندی ·

جنکیز قلعه‌نك ضبطندن صکره اهالی‌یی یالکز اوزرلرنده‌کی البسه ایله شهردن طشره چیقاروب درون شهرده موجود اموالك کافه‌سنی یغما وابنیه‌نك جمله‌سنی تخریب وامحا ایتدردی اهالی درونده کوله وجاریه اتخاذینه الویرشلی اولمیانلریده بتمامها اعدام ایتدروب اسرای موجوده حقنده فضایحك انواعی ارتکاب اولندی · شوفلاکت عظیمه‌نك جریانی اثناسنده نسوان وصبیانك رفع ایلدکاری اصوات واویلا وفریاد وبکا طاغلره طاشلره تأثیر ایده‌جك درجه‌یه وارمشیکن اول ملاعینه تأثیر ایتمدی · اوتاریخده ایسه بخار دارالعلما ایدی · قاضیخان امام رکن الدین٬ صدرالدین خان کبی اعاظم فقهاهب شو حادثه‌ده شهید اولمشلردر رحمة الله علیهم ·

تاتارلر بخارادن الدقلری نسوان وصبیانی یالین ایاق وپیاده اوله‌رق برابرجه سمرقنده کوتوردیلر · خوارزمشاه ایسه اول اثناده ترمذ وبلخ اراسنده بر محلده ایدی · جنکیز لعین سمرقنده یاقن وارد قده اتلولری ایلرویه سوق ایتدی · پیاده‌لر ایله احمال واثقالی واسرایی کیروده براقدی وسمرقند اهالیسنك رعب ودهشتلرینی تزیید ایچون اغر

اغر حركتله سمرقندك اوكنه يتشدی. ایکنجی کونی
بخارا اسیرلرینی احمال واثقال ایله برلکده پیاده‌لر ایچنه
قارشدروب شوهیئتله سمرقنده طوغری سوق واهالی‌یه
کثرت سوادارئه ایلدی. سمرقندده آلتی بیك قدر خوارزم
عسکری وبك چوق اهالی وارایدی. خوارزم عسکری
ایسه تاتارلرك قولاق طولدران حاللرندن دهشتله اسیر
اولدقلرندن قورقولرندن اودلری قوپه‌یور ایدی. اهالینك
شجعانی شدتله محاربه‌یه باشلایوب تاتارلری یرلرندن
اوینا تدیلر وحملات شجیعانه ایله خیلی مسافه قدرسوردیلر.
لکن جنکیزك بوصوریه وضع ایلدیکی عسکر اثنای تعقیبده
چقوب سمرقند ایله شجعانك اره‌لرینه کیردکلرندن شو فرقهٔ
شجیعه تاتار فرقه‌لرینك ارالرنده محصور قالوب حرب
ایده ایده علی العموم شهید اولمشلردر رحمهم الله.

بو وقعهٔ مؤلمه ومدهشه اوزرینه ارتق سمرقند ایچنده‌کی
عسکرده سلاح طوته‌جق ید اقتدار قالمدیغندن بالاستیمان
(٦١٧) سنه‌سی محرمنده شهری تاتارلره تسلیم ایلدیلر.
جنکیز لعین بخاراده یاپدیغی بوراده دخی بالاجرا اهالیدن
کوله وجاریه اتخاذینه شایان اولانلری اسیر وماعداسنی
علی العموم قتل ایلدکدن صکره خوارزم عسکرینده

قلیجدن کچیروب شهری سراپا خرابه‌زاره و هرخطوه‌سنی بر مزاره دوندردی.

بوندن صکره هرطرفه عسکر طاغیدوب «خوارزمشاه کوکه بیله چقمش بولنسه دردستنه اقدام ایده‌جکسکز» دیو فرقه و مفرزه‌لرینه اوامر عمومیه ویردی. تاتارلرك هر طرفه یایلان شدائد مدهشه‌لری ایسه طاغلری دترتدیکندن خوارزمشاهك یانده‌کی عسکرك هر بریسی بر طرفه قاچدی. وکندوسی بر قاچ آدمیله طبرستان دکزینك اسکله‌سی اولان ابسکون لیماننده بر کمی‌یه بینوب درون بحرده واقع برقلعه‌یه فرار واوراده مقهوراً ترك حیات مستعار ایلدی (٦١٧).

مشارالیه خوارزمشاه علاءالدین عالم، فاضل، فقیه، محب علما ایدی. دائرهٔ استیلاسنی توسیع ایلدیکی اثناده تاتارلردن ماعدا بلاد اهالیسی یوزندن ضرره تصادف ایتمیوب هرکس معامله‌سندن خوشنود اولمشیدی. خلافت عباسیه حقنده‌کی سوء فکرینك مجازات معنویه‌سنه تصادفله همدان ایله عراق بیننده تصادف ایلدیکی ضایعات عظیمه‌یی تاتارلره قارشو کوستردیکی معاملات غافلانه تعاقب ایلدی. حد عراقدن ترکستانه قدر کافهٔ ممالك وهندك بعض محللری ایله سجستان، کرمان، طبرستان،

غزنه، جبل خراسان وفارس بلادینك بعضیلری دائرهٔ ملکنه داخل اولوب نائل اولمش اولدیغی تنعم وتعظمه ملوك سلجوقیه‌نك هیچ بریسی نائل اولمامشیدی. مقدرات الهیه‌دن نشئت ایدن تاتار حادثه‌سی اوزرینه از وقت ایچنده عظمت وسطوتی مضمحل وهردرلو نعمت وقدرتی زائل اولدیغی حالده برقلعه‌ده روحنی قابض الارواحه تسلیم ایتمشدر.

جنکیز خونریز بخارا وسمرقند شهرلرینی برباد ایلدکدن صکره مازندران، همدان، اذربیجان، مراغه، دربند شروان، لان، قپچاق، خراسان بلادینی پایمال واهالیسنی استیصال ایدرك ایاق باصدیغی یرلری طولی دکش تارلالره دوندردی. پك بیوك برادرو دخی سوق ایله خوارزمی تحت محاصره‌یه الدی. خوارزمده ایسه عسکر واهالی لایعد ولایحصی ایدی. شو عسکر واهالینك محاصرلره کوستردکاری مقاومت تاریخلرده اسان تعجبله ذکره شایان اوله‌جق بر درجه‌ده وقوعبولمشدر. خوارزمده‌کی جمعیت عمومیه‌نك تاتارلره قارشو مدافعه‌لری بش آی ممتد اولدی. محصورین سور ایله محفوظ اولدقلرندن تاتارلری بیوك بیوك ضایعاته اوغراتدیلر. نه چاره‌که محصورینك هرطرفدن امید استمدادلری زائل

وطالقانی مرکز اتخاذ ایتمش اولان جنکیز لعین طرفندن محاصرلره خارل خارل کوندریلان قوهٔ امدادیه متسلسل ایدی. تاتارلر بالآخره شهری محله بمحله استیلا ایلدیلر. برمحله استیلا کوردکده اهالیسی بشقه محله‌لرله ایله برلشوب مقاومته دوام واهالیدن نسوان وصبیان بیله مردانه محاربه‌یه اقدام ایده‌یورلر ایدی. تاتارلر شهری تمامیله ضبط ایتدکاری وقت کور، طوپال کبی عملمانده‌لر قالوب ماعداسی علی العموم شهید اولمشیدی. شهرك هر طرفنی یغما وتخریبات ایله معموریتی امحا ایتدکدنصکره نهر جیحونك سکرینی هدم ایله شهره صو باغلادیلر. شهرك موقعی سراپا صو ایچنده قالدی.

خوارزم محصورلرینك تاتارلره قارشو وقوعبولان محاربه‌لری هیچ برمحلده‌کی مقاومته قیاس قبول ایدرشی دکل ایدی. بشقه بلده‌لرده استیمان وقبول خذلان ایله دخالت ایدنلر واپادیٔ اسارته طوتیلانلر چوق ایدی. خوارزمده‌کی عسکر واهالیدن نسوان وصبیانه وارنجه برنفر بیله نه‌یداسارته طوتلدی، نه‌ده روی دخالت کوستردی. هپسی حرباً شهید اولدیلر. رحمهم الله تعالی.

خوارزمشاه متوفی علاءالدین محمدك اوغلی جلال الدین منکبرس غزنه والیسی ایدی. مذکور (٦١٧) سنه

سنده جنکیز خراسانی برباد ایتدکدن صکره غزنه‌یه بر بیوك اردو کوندردی. جلال‌الدین باباسنك عسکرندن سلامت بولانلری یانه طوپلایوب غزنه‌یی محافظه ایچون تدارکات ممکنه‌یی اکمال ایتمشیدی. جنکیز غزنه‌یه طوغری یوله چیقاردیغی اردویی بلق نام موضعده قارشولیوب ارالرنده اوچ کون اوچ کیجه قتال شدید امتداد وتاتارلری برباد ایتمکله جنود مسلمینك ایادیٔ قهر وسطوتلرندن کریبان حیاتلرینی قورتاره‌بیلانلر طالقانده بولنان جنکیز خانك یانه قاچدیلر.

شو مظفریتك اطرافه شیوعنی متعاقب هراة اهالیسی والیلری امیر کبیر ملك خان قومانداسیله او حوالیده‌کی تاتارلری تپه‌لدیلر ایسه‌ده جنکیز متعاقباً عساکر کثیره سوقیله هراتی ضبط وتخریب ایلدی.

جلال‌الدین غلبه‌دن صکره جنکیزه آدم کوندروب ینه محاربه‌یه حاضر اولدیغنی بیلدردی. جنکیز مقدمکی اردودن بیوك بر اردو ترتیب وبعض اولادنیده شو اردویه ترفیق ایله سوق ایدی ویردی. جلال‌الدین جنکیزك عسکرینی کابل جوارنده قارشولیوب سل سیف بسالت ومقدمکی محاربه‌دن زیاده دوچار هزیمت ایلدی. بو هزیمتك عقبنده تاتار اردوسنده‌کی اشیا ومهمات بتمامها

غزاة مسلمینك ایادیٔ اغتنامارنده قالوب بلاد سائره‌دن
اسیر ایتمش اولدقلری مسلمین دخی اسارتدن قورتلدیلر .
حیفا که بودار محن مدار دنیاده هر صفایی بر کدرك
تعقیب ایتمسی عالمك حال وشانی ایجاباتندن اولدیغندن عقیب
مظفریتده یوز کوسترن بر وقعهٔ ناکه ظهور موجب انقلاب
وتاتارلره قارشو اوصره‌ده تأسس ایدن سد سدید موفقیت
او وقعه اوزرینه خراب اولوب کیتمشدر .
اتراك خلجدن سیف الدین بغراق نام امیر دلیر عساکر
کثیره ایله جلال الدینك عسکرینه التحاق ایتمش وشاهد
مظفریت شو ذاتك همت ومعاونتیله یوز کوسترمش ایدی .
هراة والیسی امیر کبیر ملك خان ایله امیر بغراق آرالرنده
تقسیم غنائمدن طولایی اختلاف نمایان اولوب شو اختلاف
قتالی موجب اولدی . بین القتال امیر بغراقك برادری
مقتول اولدیغندن بغراق متأثراً عسکردن مفارقتله هندستان
یولنی طوتدی . شجعان عسکرك بر بیوك قسمی دخی ایریلوب
بغراقه رفاقت ایتدیلر . جلال الدین سرعتله یتشوب یالواره
یالواره بغراقك عودتنی نیاز وکوزلرندن یاشلر دوکوب
حضورنده تذلل ابراز ایلدی ایسه‌ده اعاده‌سنه موفق
اوله‌مدی . بو حادثهٔ نصرت فرسا عسکر ایچنده بر ماتم
عظیم تشکیل ایدرك قوتلری ضعفه مبدل اولدی . بونی

متعاقب جنكيز خان قوتنك بر قسم عظیمی ایله جلال الدینك عسکرینه هجوم کوستردی . جلال الدین عسکرینك ضعفنی کوردیکندن محاربه یه طورمقسزین هنده طوغری حرکتله سند نهری کنارینه یتشدی ایسه ده کچمك ایچون سفینه بوله مدی . عبوره چاره ارارکن جنکیزخانك عسکری باش کوسترمکه باشلادی . بر طرفدن طغیان میاه دیکر طرفدن بر عظیم اردوی کمراه جلال الدینك عسکرینی اورطه یه الوب ارالرنده پارلایان نائرهٔ حرب وقتالك علوی کوکاره سر چکدی . معرکه ده اقان قانلردن نهر سندك صولری لاله رنك اولمش وامید نجاتك فقداننده ناشی عساکر مسلمینك هیچ بریسنده اولوم قورقوسی قالمامشیدی . عزهٔ موحدینك او فرقهٔ قلیله سی جبخانه یه اصابت ایدن شراره کبی موجودلرینك اضعاف مضاعفی اولان او جسیم تاتار اوردوسنه صالدروب کوستردکلری صدمات آتشین تاتارلره پارمق دیشلتدی . قتال اوچ کون اوچ کیجه ممتد وامیر کبیر ملك خان ایله چوق عسکر اسلام مقتول اولدی . تاتارلرك مقتول ومجروحلری ایسه لایعد ولایحصی ایدی . حملات متوالیه دن ایکی طرفده بر درجه ده یورغنلق عارض اولدیکه سلاح قوللانمغه اللرنده طاقت قالمدی . بو محاربه ده تاتارلر عساکر مسلمینك

بر قاچ قانی ضایعاته اوغرادیلر. نه فائده که بونلرك ارقه ده احتیاط و امدادلری مع زیادة موجود و مسلمینك امید استمدادی مفقود اولدیغندن جلال الدین ایله یاننده کی اولومدن قورتلمش اولان مسلمین تدارك اولنان سفینه‌لر ایله نهرك اوته طرفنه کچدیلر. وتاتارلر غزنه یه عودتله شهری احراق بالنار ایدوب معموریت کورمامش عرصهٔ خالیه یه دوندردیلر (٦١٧).

جلال الدین صویی کچدکدن صکره اصحابیله هندستانه کیدرك بش سنه یه قریب مدت اوراده قالدی ایسه ده احوالی مضطرب اولدیغندن (٦٢٢) سنه سنده کرمان طریقیله اصفهانه عزیمت ایلدی. او تاریخده اصفهان قرنداشی غیاث الدینك النده ایدی. جلال الدین فارس بلادینك بعضیلرینی استیلا وخوزستان بلادینی یغما ایتدکدن صکره مراغه یه کیدرك تاتارلرك یقدقلری یرلری تعمیر ایدرکن اذربیجانده ایفان طائیسی حادثه سی ظهوره کلمش وبو حادثه یی بعدالازاله تبریزی فتح ایتمشدر.

اذربیجان صاحبی اوزبك اکثر وقتلرده سرخوش وآیق زمانده قمار ایله مشغول اولدیغندن یدنده کی بلادی تجاوز اعدادن محافظه یه اقتداری یوغیدی. جوارنده کی کورجستان اهالیسی اوزبکك او حاللرندن استفاده ایله

اذربیجان بلادینی سهام تعرضه هدف ایتمکده و اهالی عدالت الهیه ظهورینه انتظار ایلمکده ایدیلر. جلال الدین تبریزی فتح ایتمسنی متعاقب کورجستان علیهنه نشر لوای جهاد و جریان ایدن محاربه لرده کورجیلری برباد ایلدی (٦٢٣).

بوندن صکره اخلاط شهرینی محاصره التنه الدی ایسه ده اهالینك کوستردیکی مدافعهٔ شدیده اوزرینه قارلر یاغنجه یه قدر استیلا ایده مدیکندن تبریزه طوغری چکیلور ایکن انی ترکمانك بعض بلادده صمارقندیلقلرینی ایشیدوب طائفهٔ مذکوره یی تنکیل و بعده تبریزه عزیمت ایتمشدر.

(٦٢٤) سنه سنده ملاحدهٔ اسماعیلیه طائفه سی اعیان امرادن برینی اولدردی. جلال الدین عسکرله بلاد اسماعیلیه یه کیدرك شوکتلرینی قردقدن صکره تاتارلردن برجمعیتك دامغان شهرینه کلدکلرینی ایشیدوب انلره قارشو دخی بربیوك مظفریت قازاندی.

(٦٢٥) تاریخنده دخی بلادینه تجاوز کوسترن برجسیم تاتار اردوسیله بالدفعات محاربه لر ایدرك اکثرنده غلبه ایتمش ایدی. صکره قرنداشی غیاث الدینك کندوسندن ایرلمسی ضعف وانهزامنی موجب اولمش وشو محاربه دن

دوندکده ینه اخلاط شهرینی محاصره یه المشدر . قیش موسمنه قدر محاصره یی تمدید و اخلاط کویلرنده کی اهل اسلام حقلرنده مظالم و سیئاتك انواعنی تجویز ایلدکدن صکره تبریزه چکلدی .

(٦٢٦) سنه سنده بتکرار اخلاط اوزرینه کلوب کوستردیکی شدت قالمدی . اهالی مقاومتده فوق العاده متانت کوستردیلر . (٦٢٧) سنه سنه قدر اخلاطی تضییقه دوام و سنهٔ مذکورهده بالاستیلا نفوس و معموریتی امحا ایلدی .

جلال الدین کرك اخلاط کرك خوزستان حوالیسنده کوستردیکی مظالم و ارتکاب ایلدیکی فضایح تاتارلرك بلاد اسلامیه ده ارائه ایلدکلری فناقلره شبیه ایدی . ابن اثیر کبی ثقاة مورخینك بو بابده یازدقلری تفصیلاتك ایرادندن صرف نظر ایلدك .

سلجوقیهٔ روم ملوکندن علاء الدین کیقبادك عمزاده سی اخلاطك استیلاسنده جلال الدینه یاردم ایتمش و بوندکه علاء الدین ارا سنده خصومت یوز کوسترمش ایدی . شو خصومت اوزرینه علاء الدین کیقباد بعض مرتبه و همه ذاهب اولدیغندن سنهٔ مرقومه ده ملوك ایوبیه دن ملك الکاملك برادری ملك الاشرف قرنداشی طرفندن علاء.

الدين كيقبادك التماسنه ونى معاوننه مأمور اولدى.
علاءالدين ايله ملك الاشرف سيواسده برلشدكدنصكره
ايكيسى برلكده عسكرله اخلاطه طوغرى يوله چقديلر.
ارزنجان اعمالندن ياسى جار نام محلده جلال الدين عسكرله
بونلرى قارشولدى ايسهده عندالمحاربه مغلوباً اخلاطه
فرار ومصالحه يه رغبت اظهار ايتمكله بينلرنده مصالحه
منعقد اولدى. جلال الدين ارزنجانه چكيلوب ملك
الاشرف اخلاطه كتدكده شهرى خرابه زار وهر
خطوه سنده جلال الدينك اولدرديكى مظلوملردن بر مزار
مشاهده ايلدى.

(٦٢٨) سنه سنده ملاحدۀ اسماعيليه نك استدعاسيله
تاتارلر جلال الدين عليهنده ينه قيام كوستردىلر. جلال‌
الدين هرنقدر شجاعتده يكتا ايدى ايسه‌ده قبح سيرت
وفساد اخلاق ايله متصف ايدى. سوءتدبيرى ملوك
مجاوره يه وحركات غدارانه سى عمومه نفرت ويرمشيدى
تاتارلر رى وهمدان بيننده‌كى يرلرى بالاستيلا اذربيجانى
هدف تعرض ايدى ويرديلر. بواثناده جلال الدينك اتيده
بيان اوله‌جق حركت مجنونانه سى اوزرينه وزيرى شرف‌
الدين ايله عسكرندن برجمعيت جسيمه دخى دائرۀ اطاعتندن
چقدى.

جلال الدین حکومتنك صوك کونلرنده خدامندن قلیج نامنده براوغلانه هوادار وهردرلو افکاری شو اوغلانك محبت وعلاقهٔ شدیده سیله تارمار اولمشیدی. تاتارلرله محاربه ایچون عسکرله تبریزدن حرکت ایتدکدن صکره قلیج وفات ایلدی. جلال الدین قلیجك وفاتندن حزن عظیمه مبتلا اولوب برصورت مذمومه ده فریادوفغان ودرلودرلو غرابت احوال اعلان ایلمشدرکه شو حاللر نه لیلانك مجنوننده، نه ده شیرینك فرهادنده کورلمشیدی. جنازه یی الوب تبریزه عودت ایلدی. عودت ایدرکن جنازه نك اوکنده پیاده یوریملریچون امراء عسکرك جمله سنه امرویروب قلیجك موضع وفاتی ایسه تبریزه برقاچ فرسخ اوزاق اولدیغندن اورادن تبریزه قدر امرایی عسکرله برابر پیاده یورتدی. کندوسی ایسه آته بینمیوب برحالت مجنونانه ده جنازه نك یانی صره رفع اواز بکا وللریله باشنه دیزلرینه اوروب ادانیٔ ناسدن برسفلینك بیله ارتکاب ایدمیه جکی مناسبتسزلکارله حیثیتنی امحا ایله کیده یور ایدی. وزیری وامراسی کوج حال ایله کندوسنی آته بیندردیلر. تبریزه یاقن واردقده جنازه یی استقبال ایچون عموم اهالینك شهردن طشره چیقملرینی امر ایتدی. اهالیدن اغلامیانلرك قتللرینه ده امرویردی ایسه ده امراسی بالاصرار

شو فضاحتدن کندوسنی منع ایلمدیلر. شو حاللرله برابر جنازه‌یی کونلرله دفن ایتدرمیوب هر وقت اللریله دوکنور وصوت بلند ایله هونکور هونکور اغلار ایدی. یمکدن ایچمکدن چکلدی. کندوسنه طعام کوتورلدکده اظهار غضب وحدتله «کوتوریکز قلیج یسون» دیر ایدی. خدامندن بریسی «قلیج وفات ایتمشدر» دیدکده زواللی‌یی اوروب اولدردی. بو ماده امراسنک درونلرینی غیظ وغضبله طولدروب طرف طرف لسان نفرین وتشنیع ایله یاد اولنمغه باشلادی. وزیریله عسکرندن چوغنک ترك اطاعت ایتلرینه‌ده بو ماده سبب اولمشدر.

جلال الدین بو مناسبتسزلکلرله اشتغال ایدرکن تاتار اردولرینك بلادینه ایاق باصدقلری خبری التقله عقلی باشنه کلوب جنازه‌یی دفن ایتدردی وتدبیره باشلادی ایسه‌ده نه نفوذندن، نه‌ده کیمسه‌ده محبتندن اثر قلمشیدی. طاعتنه عودتنی وزیره یازوب موافقتنی رجایه باشلادی. وزیر حقوق سابقه‌یه رعایةً عودت ایتمش اولدیغی حالده جلال الدین برقاچکون صکره وزیریده اعدام ایتدرمشدر.

تاتارلر ایسه قولیرا کبی جلال الدینك بلادینه یایلوب طرف طرف نشر فساد وایاق باصدقلری معموره‌لری برباد ایده‌ایده یوریدیلر.

جلال الدین هر درلو قدرت واقتداردن بی نصیب قالدیغنی اکلایوب خلیفهٔ عباسی یه انجا وملوك مجاوره دن معاونت استدعا مقصدیله بغداده متوجهاً دیاربکره یارم ساعت مسافه ده واقع کوپری یه کلوب کیجه چادرنده اویورکن تحریسنه دوام ایدن تاتارلر چادرینی باصدیلر ایسه ده اله کچمیوب کندوسی میافارقین جهتنه ویاننده بولنان عسکرینك هر طاقی بر طرفه فرار ایلدی. جلال الدین میافارقین حکمداری شهاب الدین غازی ابن ملك العادله التجا ایچون میافارقینه متوجهاً بر قریه یه یتشدکده تاتارلرك تعقیب ایتمکده اولدقلرینی کورمکله قریه اتصالنده کی جبله کیردی. جبل ایسه اکراد حیدودلرینك موقع شقاوتلری ایدی. کردلر جلال الدینی صویوب اولدرمك استدکلرنده جلال الدین بونلردن برکرده کیم اولدیغنی خفیاً تفهیم وکندوسنی قورتارر ایسه برمنصب عالی ایله مکافات ایده جکنی وعد ایتدی. کرد جلال الدینی خانه سنه کوتوروب زوجه سنه توديع وطاغده قالان شیلرینی کتیرمك اوزره جبله عودت ایتدکده خانه سنه بشقه برکرد کلوب جلال الدینی اخلاط محاربه سنده کورمش اولدیغندن اوراده کورمسیله برابر طانیدی. خانه صاحبی بولنان کردك زوجه سنه «شوخوارزمی بی

نیچون صاغ براقش سکز» دیدکده قاری «زوجم یانمه امانت براقدی» سویلدی. کرد «شو جلال الدین خوارزمیدر. اخلاطده بر قرداشمی اولدردی که کندیسی کبی ایکی انسان ذکر ایدی» دیه‌رك الندهکی حربه ایله جلال الدینی اوروب اولدردی. (فی ١٥ شوال، فی سنه ٦٢٨) نعوذ بالله تعالی من الذل بعد العزه.

جلال الدین لیلاً دیاربکر کوپریسندن فرار ایتدیکی وقت یانندهکی عسکرینك برطاقی حرانه، بر طاقی نصیبین، موصل، سنجار، طرفلرینه طاغلدیلر. کرك رؤسا کرك اهالی فلاح و بدویلره وارنجه‌یه قدر ذکر اولنان عساکر متفرقه‌یی یقه‌لیوب اخلاط وخوزستان کبی بلاد اسلامیه‌ده کوستردکاری مظالمك انتقامنی الدیلر.

خوارزمی تاتارلر استیلا وجنکیز خان وفات ایتدکدن صکره اوراده اولاد جنکیزدن بنی دوشی خان حکومتی تشکل ایلدی.

(خوارزم ومربوطاتنده بنی دوشی خان حکومتی)

(٦٢٤ ـ ٦٩٩)

دوشی خان جنکیز خانك بیوك اوغلیدر. جوجی خان نامیله‌ده مذکوردر. اناسی قنقرات قبیله‌سی رئیسنك

قزی بوریه قوچین نام خاتوندر. مرکیت قبیله‌سی رئیسی برکیجه بغتةً جنکیزك قبیله‌سنی باصوب مزبوره‌یی او اوقت حامل بولنمشیدی. از برمدت صکره رئیس مرقوم بوریه قوچینی جنکیزه اعاده ایتدی. مزبوره یولده حملنی وضع ایدرك جنکیزك یانه وصول بولدقده جنکیز اظهار مسرت و لسانلرنده مسافر معناسنه اولان جوجی (دوشی) لفظنی شو چوجغه اسم وضع ایتمشیدی. بیودکده جنکیز طرفندن خوارزم، دشت قبچاق وسائر بعض بلاد دوشی‌یه اقطاع ایدلدی.

دوشی جنکیزدن التی ای مقدم وجنکیز (٦٢٤) سنه‌سنده وفات ایدرك دوشینك ید تملکندن منحل اولان خوارزم وبلاد سائره اوکتای قاآنك فرمانیله باتوخان ابن دوشی خانه توجیه ایدلدیکندن بلاد مذکوره‌ده بنی دوشی حکومتی تشکل ایتمشدر.

خوارزمدن تارکنده وصغدوسرایدن اران‌سرادق، بلغار، باشغرد، جرلانه قدر ممتد اولان بلادك کافه‌سی باتوخانك دائرهٔ تملکنه وشروان شهرلرندن باکو ودمیرقپو شو مملکتك حدودینه داخل ومملکت مذکوره‌نك حدی قسطنطینیه جوارینه واصل ایدی.

(٦٥٠) سنه سنده باتوخان وفات ایدوب یرینه قرنداشی توتوخان اوطوردی.

توتوخانك مدت حکومتی ایکی سنه دن عبارت اوله رق (٦٥٢) ده بلاولد وقوع وفاتیله یرینه برادرزاده سی برکه خان ابن باتو خان جلوس ایتمشدر.

برکه خان جلوسی اثناسنده شیخ نجم الدین اصحابندن شیخ شمس الدین باخوری نام ذات بخاراده مقیم ایدی. شیخ مشارالیه برکه خانی دین اسلامه دعوت واوده قبول شرف اسلامیت ایدوب کندی قومنیده اسلامه حمل وتشویق ایله برابر بلادینك جمله سنده شعائر اسلامیه‌یی اقامه ومساجد ومدارس انشا ایله علما وفقهایه رغبت عظیمه کوستردی.

هلاکونك ممالك اسلامیه جه وقوعبولان مظالمك شیوعی اوزرینه برکه خان ایله وقوعبولان محاربه‌لری بنی هلاکو بحثنده تفصیل اولنمشدر.

برکه خان (٦٦٥) سنه سنده فوت اولوب منکوتمر بن طغان ابن باتو خان سریر حکومته جلوس ایلدی.

منکوتمرك مدت حکومتی خیلی وقت امتداد ایتمشدر. مشارالیه (٦٧٠) سنه سنده عسکرله قسطنطینیه اوزرینه کیتدکده ایمپراطور خضوع ورغبتله استقبال ایدرك بینلرنده

خصومته محل قالمدیغندن منکوتمر تجاوزه تصدی ایتمکسزین عودت ایتدی.

(٦٨٠) ده ابقاخانك مظاهرتیله شامه متوجهاً حرکت ایتمش وابقاخان دخی رحبه‌یه نازل اولمشیدی. منکوتمر حمایه کتدکدنصکره ابقاخان ایله اوراده برآشوب مصر سلطانی منصور قلاوونك عسکریله حمص اوکنده بالمحاربه مغلوب اولدیغی حالده بلادینه رجعت ایلدی.

منکوتمر (٦٨٢) ده وفات ایدوب یرینه اوغلی توران جلوس ایتدی ایسه‌ده (٦٨٦) ده حکومتدن فراغت وترهب اختیار ایلدیکندن اوغلی قلابغا خان سریر حکومته اوطوردی.

قلابغا خان بلاد کرك اوزرینه غزا ایدرك دوشی خان احفادندن وبلاد شمال حکمدارلرندن نوغیه بن تاتاری عسکرله سوق ایلدی. نوغیه بلاد کرکی غارتله خیلی تجاوز کوستردی ایسه‌ده شدت شتایه طوتیلوب عسکرینك چوغی صاغوقدن واجلقدن هلاك اولدیغندن عودت ایتمش اولدیغی حالده قلابغا شو معامله‌دن متأثر اولوب نوغیه‌یی مؤاخذه تصورینی التزام ایلدی. نوغیه شو مقصدی حس ایدوب بالآخره آرالرنده اچغه اوران خصومت حربی منتج اولمغله شوخصومتك اثنای جریاننده و (٦٩٠)

سنه سنده بعض امرانك غدريله قلابغا مقتول اولوب يرينه طغطاى بن منكوتمر اوطوردى.

طغطاينك جلوسندن صكره نوغينه كندى بلادينه چكيلهرك قلابغا عليهنده غدر ارتكاب ايتمش اولان امرانك اعداملرينى طغطايدن طلب ايتمكله طغطاى امراء مرقومهنك هپسنى اعدام ايدى ويردى.

بوندن صكره نوغينه ايله طغطاى ارالرنده خصومت ظهوريله نوغينه استبداد التزام وقريم حواليسيله سائر بعض بلادى استيلا ايدرك تجاوزاتندن چوق يرلر يقلمش و(٦٩٩) سنه سنده طغطاى ايله ارالرنده وقوعبولان محاربهده نوغينه مقتولاً وفات ايدوب غائلهسى زائل اولمشدر.

شو حكومتك بقيهٔ وقايعى كتاب ثالثده يازيلهجقدر انشاالله تعالى.

ايكنجى مبحث

(تركستان دائرهسندن طخارستان تاريخى)

(٦٤ - ٦١٧)

طخارستان مملكتنك قاعدهسى بلخ شهرى اولوب

بلاد مشهورەسی بلخ، ولوالج، طالقان، فاریاب، منك؛ شهرلریدر. جوزجان ناحیەسی شو دائره مربوطاتندندر.

حضرت عمر رضی الله عنه افندمزك وفاتلرندن صکره خراسان اهالیسی نقض عهد ایتمشلرایدی. بصره والیسی عبدالله بن عامر (٣١) سنەسنده خراسان بلادینی بتکرار دائرۀ اطاعته ادخال ایتدکدن صکره احنف بن قیسی طخارستان بلادینك فتحنه مأمور ایلدی. احنف مؤخراً رستاق احنف دیو شهرت ویرن سوانجرد قریەسنه کیدرك اورایی بالمصالحه ضبطدن صکره ایلرولدکده جوزجان، طالقان، فاریاب بلدەلریله سائر بلاد طخارستان اهالیسی بالاجتماع صغانیان حکمداریده بونلره معاون اولدیغی حالده احنف ایله مقاتله ایلدیلر. اسلام عسکری غالب واهالیٔ مرقومەدن محاربه ایدنلرك اکثری مقتول اولدی. بوندن صکره احنف عسکرایله مرواروده عودت واعدانك برطاقی جوزجانه التحاق ایتمشدر.

احنف عودتنی متعاقب اقرع بن حابسی عسکرله جوزجانه کوندردی. اقرع حرباً جوزجانی وطالقان وفاریابی فتح ایتدکدن صکره طخارستانك قاعدەسی اولان بلخ شهرینه یوریدکده درتیوز بیك وعلی روایةٍ یدییوز بیك درهم جزیه اوزرینه عقد مصالحه ایتمکله بصره

والیسی عبدالله بن عامر طرفندن اسید بن متشمس طخارستان ولایتنه عامل نصب ایدلمشدر.

ابن عامر اوحوالیجه اکمال فتوحات ایتدکدن صکره عمره ایچون مکهٔ مکرمه‌یه عزیمتله خراسانه قیس بن الهیثمی استخلاف ایلدکده قیس طخارستانک هنوز فتح اولنمامش اولان بلادینی استیلایه قیام ایله سنجانه قدر ایلرولدی. وسنجان اهالیسی مدافعه کوسترمکله اورایی دخی حصراً استیلا ایلدی.

طخارستان بلادی فتح ایلدکدنصکره خراسانه مربوطاً عامللر ایله اداره اولنورکن بین الاصحاب نمایان اولان اختلاف ومنازعه صره‌سنده بلاد مرقومه اهالیسی دائرهٔ اطاعتدن چقمش ایدی. معاویه جانبندن بصره والیلکنه نصب ایدیلان عبدالله بن عامرک اثنای ولایتنده و(٤٣) تاریخنده خراسانه مأمور عبدالله بن خازم بلاد مذکوره‌یی بتکرار حرباً استیلا ایلدی.

(٤٥) تاریخنده اهالیٔ مرقومه ینه مخالفته قیام کوستردیلر. بصره والیسی زیاد بن سمیه جانبندن خراسان ولایتنه عامل تعیین اولنان حکم بن عمرو الغفاری طخارستانه غزا واموال کثیره اغتنام ایتمشدر.

طخارستان (٦٤) سنه‌سنه قدر خراسان والیلرینک

عامللریله اداره اولندی . سنهٔ مرقومه‌ده بکیر بن وشاح طخارستانده عامل ایدی . بکیرك مأموریتی (۷۲) سنه‌سنه قدر ممتد اولوب اوتاریخده خراسان والیسی بولنان عبد. الله بن خازمك عبدالملك بن مروانه مخالفت کوستره‌سی جهتیله عبدالملك خراسان ولایتنی بکیر بن وشاحه توجیه ایله ابن خازمك تنکیلنه امرویردی . مروه سکز فرسخ مسافه‌ده واقع برقریه اوکنده بالمحاربه ابن خازم مقتول اولمشدر .

بوندن صکره عبد الملك طرفندن خراسان والیلکنه تعیین اولنان امین بن عبدالله طخارستان ولایتنی ینه بکیره توجیه ایتمك استدی ایسه‌ده بحیر بن ورقانك تحذیریله شوفکرندن صرف نظر ایدرك ماوراء النهر بلادینك فتحی ایچون کوندردیکی عسکره بکیری دخی ترفیق ایتمشیدی . بکیر ایله عبدالله بن امیرارالرنده اختلاف ومنازعه وقوعیله شو منازعه صره‌سنده بکیر مقتول اولدی .

بکیرك طخارستاندن عزلندن برو طخارستان بلادینك مرکزی اولان بلخ‌شهر وخوالیسی دائرهٔ اطاعتدن خروج ایتمشیدی . (۷۷) سنه‌سنده عبدالله بلخ نهرینی کچوب غزایه تصدی ایلدی . اهالی کندوسنی عسکریله برابر محاصره

اثناده الدقلرندن هيسى هلاكه تقرب ايتمشيكن كوجل ايله محاصره‌دن قورتيلوب مروه عودت ايلديلر.

(٨٠) تاريخنده خراسان واليسى بولنان مهلب بن ابى صفره بلخ نهرينى عبور ايله كش ناحيه‌سنه نزول ايتمش وتركستان بلادندن ختل حكمدارى شبلك عمزاده‌سنى دردست واعدام ايتدكدن صكره اوغلى يزيدى عسكرله كوندروب شبلك قلعه‌سنى تحت محاصره‌يه المش اولديغى حالده بينلرنده مصالحه وقوعبولمشدر. بونى متعاقب مهلب ديكر اوغلى حبيبى بخارا اوزرينه سوق ايلدى ايسه‌ده فتحه موفق اوله‌ميوب مهلب ايكى سنه مدت كشده اقامتله اوحوالى اهاليسى فديهٔ نجات اعطا ايتمك اوزره ارالرنده مصالحه منعقد اولدى.

شو تاريخدن صكره حجاج ايله عبدالرحمن بن اشعث بيننده اختلاف ومحاربه ظهوريله بلاد تركستانجه فتوحات تأخر ايلديكندن مهلب ايلروله‌مكه موفق اوله‌مييه‌رق كش ناحيه‌سنده اقامت ايدوب اوغلى يزيد بلخ حواليسنك اداره‌سيله مشغول اولدى.

(٨٢) سنه‌سنده مهلب وفات ايدوب خراسان ولايتى واليلكى اوغلى يزيد عهده‌سنه توجيه اولنمش وطخارستان بلادى دخى كماكان خراسان اعمالندن معدود اولمشدر.

(۸۵) تاریخنده خراسان ولایتی والیلکنه تعیین قلنان مفضل بن مهلب طخارستان بلادندن اخرون وشومان نواحیسنی تسخیر ایلدی .

بوندن صکره طخارستان اهالیسی کندی رئیسلرینه اطاعتله خراسان ولایتی حکومتنه اظهار عصیان ایلدیلر . (۸۶) سنه‌سنده خراسان ولایتی والیلکنه مأمور قتیبه بن مسلم عسکرله کیدرك تضییق ایلدکده اهالی فدیهٔ نجات اعطاسیله صلحاً دائرهٔ اطاعته داخل اولمشلردر .

قتیبه بعد المصالحه مروه عودتله قرنداشی صالح بن مسلمی عسکرله طخارستانده قائمه ایتمشدی . صالح بلاد ترکستاندن اورشت وفرغانه واخشتیکث بلده‌لرینی فتح ایلدی . شوصره‌ده بلخ اهالیسی مخالفته قیام ایتدیلر ایسه‌ده بالمحاربه ینه دائرهٔ اطاعته ادخال اولندیلر . بلخ اهالیسیله محاربه‌ده برمکك زوجه‌سی قتیبه‌نك قرنداشی عبدالله بن مسلمك یداسارتنه کچمشیدی . عبدالله ایله مزبوره بیننده وقاع جریانیله مزبوره حامله اولمش ومؤخراً عبدالله وفات ایدرك مرقومه زوجی برمکه اعاده اولنمشیدی . مزبوره‌دن تولد ایدن اوغلی خالد خلفای عباسیه زماننده کسب اشتهار ایدن خالد بن برمك اولمغله مزبوره زوجی برمکه

اعاده اولندقدن صکره خالد تولد ایلدیکندن برمکك ولدفراشی عداولنمشدر ·

قتیبه نك بخارا وسائر بلاد ترکستانجه اولان فتوحاتی بحث مخصوصنده تفصیل اولنه جقدر ان شاالله تعالی ·

شو دائره مربوطاتندن طالقان شهری دخی قتیبه نك (٩٠) سنه سی فتوحاتندندر · قتیبه طخارستان بلاد مفتوحه سنه (٩١) سنه سنده برادری عمربن مسلمی عامل تعیین ایلدی ·

سنهٔ مذکوره ده طخارستان بلادندن جوزجان شهر وناحیه سی قتیبه نك همتیله فتح اولنمشدر ·

ینه سنهٔ مرقومه ده طخارستان بلادندن شومان ناحیه سی حکمداری قتیبه نك اوراده بولنان عاملنی طرد ایتمکله حکمدارك دائرهٔ اطاعته عودتی ایچون کوندریلان مأمورلر مقاتله یه تصادفله شومأمورلردن عیاش التمش قدر جریحه الوب متأثراً وفات ایلدی · کیفیت قتیبه نك مسموعی اولدقده عسکرله کیدرك حکمدارك قلعه سنی بالمحاصره تضییق ایله غلبه ودرونده بولنان نفوسدن شایان اسارت اولانلری اسیرایتدکدن صکره دائرهٔ اطاعتدن چقمش اولان کش ونسف وفاریاب شهرلرنیده حرباً استیلا ومروه عودت ایتمشدر ·

(۹۸)ده قبیصه بن حاتم، (۱۰۳)ده نصر بن سیار، (۱۰۴)ده قتیبه بن مسلم بن عمرو، (۱۰۶)ده ینه نصر بن سیار، (۱۰۷)ده مسلم بن عبدالرحمن الباهلی، (۱۰۹) ده یحیی بن ضبیعه، (۱۱۰)ده ینه مسلم بن عبدالرحمن، (۱۱۱)ده سوره بن حرا لتمیمی، (۱۱۲)ده عماره بن حریم، (۱۱٤)ده نصر بن سیار البجبی، (۱۱٦)ده سلیمان بن عبدالله بن خازم طخارستانه والی تعیین اولندی.

(۱۱۸)ده خراسان والیسی اسد بن عبدالله بلاد طخارستاندن اولوقته قدر فتح اولنمامش اولان بتوشکان قلعه سنی فتح ایتمشدر.

اسد بن عبدالله سنهٔ مرقومه ده بلخ مدینه سنی قاعدهٔ حکومت اتخاذ ایله دواوینی مرودن اورایه نقل ایلدی.

(۱۱۹)ده اسد خاقان ترك ایله محاربه یه کتدیکندن کرمانی بن علی یی بلخده استخلاف و مظفراً بلخه عودت ایتمشدر.

اسدك بلاد ختل و خاقان ترك ایله وقوعبولان محاربه لری بحث مخصوصنده یازیله جقدر ان شاء الله تعالی.

(۱۲۰) سنه سنده اسد بن عبدالله بلخده وفات ایدوب یرینه نصب اولنان نصر بن سیار خراسان ولایتی مرکز

حکومتنی مروه نقل ایله مسلم بن عبدالرحمن بن مسلمی بلخه عامل نصب ایتدی.

(١٢٨)ده معاذ بن جبله' (١٢٩)ده زیاد بن عبدالرحمن القشیری بلخه عامل تعیین اولنمشدر.

سنهٔ مرقومه‌ده ابومسلم خراسانی نقیب ابوداود ایله عمرو بن اعینی طخارستانه وابو عاصم عبدالرحمن سلیمی‌یی بلاد طخارستاندن طالقانه داعی تعیین وارسال ایتمکله مشارالیهم عزیمت وامر دعوته دوام ایلدیلر.

ینه سنهٔ مرقومه‌ده ابومسلم جانبندن طخارستان ولایتی والیلکنه محرز بن ابراهیم نصب اولندی.

نقیب ابوداود (١٣٠)ده طخارستان بلادینک بلخدن ماعداسنی دائرهٔ بیعته ادخال وبلخه توجه ایلدکده اهالی زیاد بن عبدالرحمن ایله برابر جوزجانه طوغری حرکت ایلدکلرندن ابوداود رفاقتنده‌کی عسکرله اوزرلرینه واروب حرباً غلبه ایتمکله اهالیٔ مرقومه منهزماً ترمذه چکلدیلر. ابوداود بلخ شهرینی استیلا ایدی‌ویردی.

بوندن صکره ابومسلم' ابوالمیلا یحیی بن نعیمی بلخه عامل تعیین ایله کندوسنک عودتنی ابوداوده یازدیغندن ابوداود یحیایی بلخده اقامه ایله عودت ایتمشدر. ابومسلم

بونی متعاقب یحیایی عزل ایله عثمان بن کرمانی یی بلخه عامل نصب ایلدی .

زیاد بن عبدالرحمن ترمذ حوالیسنده جمع ایلدیکی عسکری قرنداشی مسلم ایله بلخه سوق ایدرك مسلم حرباً غلبه و بلخی ضبط ایلدیکی جهتله عثمان برقوهٔ عسکریه جمع و نضر بن جبیح ایله برلکده بلخه هجوم ایدرك مسلم بن عبدالرحمنی عسکریله برابر بلخدن اخراج ایلدی ایسه‌ده تعقیب التزام ایتدیکندن مسلم بلخه رجعت و عثمانه غلبه ایتمشدر .

بوندن صکره ابومسلم طرفندن بلخه عامل نصب ایدیلان نقیب ابو داود بلخی استیلا ایلدی .

(١٣٢) تاریخنده دولت عباسیه تشکل ایدرك خراسان ولایتی ابومسلمه توجیه اولنمغله طخارستان بلادی دخی خراسان ولایتنه الحاق و ابومسلم جانبندن بلاد مذکوره‌یه ابوداود عامل نصب ایدلدی .

تاریخ مذکوره‌دن صکره بلخ و سائر طخارستان بلادی خراسان ولایتنه مربوطاً عامللرله اداره اولنمش ایسه‌ده ترتیب اوزره شو عامللرك اسملرینه ظفریاب اولنه‌مدی .

بلاد مذکوره (٢٠٥) سنه‌سنده خراسان امارتنه

الحاقاً طاهر بن الحسينك واندن صكره ال طاهرك اعمالندن معدود اولديغى حالده (٢٥٧) سنه سنده بلاد مرقومه‌يى يعقوب بن ليث الصفار و(٢٨٧) سنه سنده اسماعيل بن احد سامانى استيلا ايتمش و بنى ساماندن صكره ال سبكتكين حكومتنه منتقل اولمشدر.

سلجوقيهٔ خراسان بحثنده تفصيل اولنديغى اوزره سلطان مسعود ايله سلاجقه ارالرنده فتن عظيمه وقوعندن صكره (٤٣٢) سنه سنده بلخى سلطان طغرلك قرنداشى داود استيلا ايلدى.

(٥٨٤) سنه سنده بلخ نواحيسنده سلطان سنجرله غز طائفه‌سى ارالرنده برمعركهٔ عظيمه وقوعيله طائفهٔ مرقومه بلخ شهرينه دخول واهاليسنك اموالنى يغما ايله فقهاسنى واهالينك اكثرينى اعدام ايله مدرسه‌لرى تخريب ايتمشلردر.

بوندن صكره بلخ وطخارستان بلادى حكومت غوريه‌يه انتقال ايلدى. غوريلردن صكره غزلرك ايادىٔ استيلالرينه كچوب (٥٥٨)ده حكومت غوريه ايله غز طائفه‌سى ارالرنده وقعهٔ عظيمه وقوعيله بلخ شهرى قتال ويغمايه هدف اولمش وغزلردن صكره شهر مذكورى ختايلر استيلا ايتمش اولديغى حالده (٥٩٤)ده حكومت غوريه ختايلرك اللرندن المشدر.

(٦٠٢)ده خوارزمشاه علاء الدین محمد بلخی محاصره وقرق کون قدر محصورین ایله محاربه ایتمش ایسه ده فتح ایده مامشیدی. (٦٠٣) سنه سنده مشار الیه امان ایله استیلا ایلدی.

(٦١٧) سنه سنه قدر بلخ و طخارستان مملکتی خوارزمشاهك یدنده قالوب سنهٔ مذکوره ده جنکیزخان طرفندن استیلا وتخریب اولنمشدر بوندن صکره تیمورلنكك استیلاسنه قدر تاتارلرك یدلرنده قالدی.

حکومات مذکوره دن مسبوق بالذکر اولانلرك بلخه تعلق ایدن وقایع تاریخیه لری مباحث سابقه ده ذکر اولندیغی کبی بنی سامان وخانان کبی حکومتلرك وقایعیده مباحث آتیه ده بیان اولنه جقدر ان شا الله تعالی.

(طخارستان بلادندن جوزجانده بنی فریغون حکومتی)

بنی فریغون جوزجان اکابرندن برخاندان اولوب بنی سامان حکومتی زماننده تسلسل وتوارث طریقیله جوزجانده والیلك ایتمشلردر. حکومتلری نه تاریخده باشلادیغنه و(٣٧٤) سنه سنه قدر ولاة مشار الیهمك وقایع تاریخیه لری تفصیلاتنه معلومات النه مدی.

ناصرالدین سبکتکین زماننده و سنهٔ مرقومه ده

خاندان مذکوردن ابوالحرث احمد بن محمد جوزجانده حکمدار ایدی. شو ذات عالم، مکرم، محب علما اولمغله شهرت عظیمه قازانمش و قزینی نکاح ایله یمین الدولهیه ویرمشدر.

ابوالحرثك وفاتنده اوغلی ابونصر محمود حکمدار اولوب (٤٠١) تاریخنده ابونصر وفات ایتمکله ملکنی آل سبکتکین استیلا ایلدیکندن بنی فریغون حکومتی منقرض اولمشدر.

اوچنجی مبحث

(بلاد ترکستاندن ماوراء النهرك خلاصهٔ)
(جغرافیهسیله وقایع تاریخیهسی بیاننددر)

جغرافیا

نهردن مراد جیحوندر. ماوراء النهر مملکتی غرباً خوارزم، شرقاً هند، جنوباً جیحون، شمالاً نهر سرت و ترکستانك بلاد سائرهسیله محدود اولوب بلاد کثیرهیی حاویدر. شو بلادك باشلوجهلری بخارا، سمرقند، کش، نسف، ترمذ، صغانه، فرغانه، یارکند، خاشکند، جند، شاش، اسروشنه، مرغینان، نسا، خوقند شهرلریدر. نواحی صغد شو مملکتك شرقنده واقع اولوب خجند، یارکند شهرلری نواحی مذکورهدن معدوددر.

بلاد مذکوره‌نك الڭ جسیم و الڭ شهیری اولان بخارا طول شرقیسنك التمش درت درجه، یکرمی بش دقیقه‌سنده واقع اولوب موقعی اووه‌دن براز یوکسکجه بر محلدر. اطرافنی بر سهل مستوی احاطه ایدر. ابراج متفرقه‌یی واون درت کیلومترو دوری حاوی بر سور ایله محاطدر. شوسورك ارتفاعی وقاعده‌سنده‌کی سمکی سکز مترودر. شهر مذکورك نام قدیمی بومجکث اولوب اسکندر یونانی زماننده بنا اولندیغی مرویدر.

(ماوراء النهرك وقایع تاریخیه‌سی)

(٥٤ ـ ٢٠٤)

ماوراء النهرك اهل اسلام جانبندن بدایت فتحی هجرتك (٥٤) سنه‌سنده‌در. سنهٔ مذکوره‌ده خراسان والیسی عبید الله بن زیاد نهری قطع ایله بخارا حوالیسنه کیدرك قارشو چقان ترکلری حرباً بوزمش و بلاد بخارادن رامنی، نسف، بیکند قصبه‌لرینی فتح ایتمشدر.

(٥٦) سنه‌سنده خراسانه والی بولنان سعید بن عثمان بن عفان نهری کچوب سمرقنده طوغری اچلدی. صغد حکمداری عسکرله قارشولیوب بینلرنده محاربه وقوعیله صغدیلر منهزم اولدیلر. شهرلری محاصره

وتضييق اولندقدن صكره اهالی صلحاً عرض اطاعت ایدوب آنی متعاقب ترمذ شهریده بالمصالحه فتح ایدلدی.

(٦٢) تاریخنده خراسان والیسی سلم بن زیاد نهری عبور ایله سمرقنده غزا ایلدی. زوجه‌سی وعثمان بن ابی العاصك حفیده‌سی ام محمد بنت عبدالله دخی برابر ایدی. مزبوره شوغزا اثناسنده براوغلان چوجغی تولید ایتمكله صغد نامیله تسمیه قلنمشدر.

(٨٠) سنه‌سنده خراسان والیسی مهلب بن ابی صفره ماوراء النهر بلادینه غزا ایدرك ختل حكمداری شبلك قلعه‌سنی محاصره ایلدكده بخارا حكمداری قرق بیك عسكرله شبله معاونته كلمش وحبیب بن مهلب درتبیك عسكرله قارشی چقوب غلبه ایتدكدن صكره بخارا عسكرینك نزول ایلدیكی قریه‌یی احراق ایتمشدر. مهلب ایكی سنه مدت اوحوالیده قالوب كش اهالیسیله مصالحه‌دن صكره خراسانه دوندی.

(٨٧) سنه‌سنده خراسان والیسی قتیبه نهری كچوب بلاد بخارادن بیكند شهرینی محاصره التنه الدی. صغد فرغانه، شاش حوالیسنده‌كی اهالی برلشوب مدافعه‌یه قیام ایلدیلر. طرفین بیننده درت ای مدت محاربه وقوع بولدی. اخرالامر قتیبه غلبه واللی بیك رأس حیوان

ایله پك چوق اشیا اغتنام ایتمشدر. قتیبه بیکندی صلحاً استیلا واورایه عامل نصب ایله عودت ایتدکدن صکره اهالی نقض عهد ایله عاملی اولدردیلر. قتیبه کیرویه دونوب شهرك سورینی دلمکه باشلادی. اهالی مصالحه التماسنده بولندیلر ایسه‌ده عدم قبول وجبراً شهره دخول ایله عاملك قاتللرینی وبادئ مخالفت اولان اشخاصی دردست واعدام ایدیویردی. شوغزاده اهل اسلامك اغتنام ایلدکلری اشیا لایعد ولایحصادر.

(۸۸)ده قتیبه ماوراء النهر بلادندن نومشکث شهرینه غزا ایدرك اهالی ایله بعد المصالحه عودت ایدرکن صغد وفرغانه اهالیسی ایله اتراك سائره‌دن مرکب اوچیوز بیك موجودلی براردو چین حکمدارینك همشیره‌زاده‌سی کور تعابون قوماندا سیله عساکر اسلامك ساقه‌سنده‌کی عبدالرحمن بن مسلم ایله محاربه‌یه باشلادیلر. ساقه ایله اوائل عسکر اراسنده برمیل مسافه وار ایدی. قتیبه عسکرله کیرویه دونوب عبدالرحمنك عسکرینه بالالتحاق صباحدن وقت ظهره قدر محاربه وترکاره غلبه‌دن صکره اسلام عسکری مروه عودت ایتمشدر.

(۸۹) سنه‌سنده قتیبه زم جوارندن جیحونی عبور ایله بخارایه توجه ایلدی. صغد، کش، نسف اهالیسی

مجتمعاً مفازهٔ طریقده قتاله باشلادیلر . قتیبه غلبه و بخارایه طوغری عزیمت ایدرك خرقانهٔ سفلایه نزول ایتدکده بخارا حکمداری وردان خداه مدافعهٔ شدیده کوستردی . قتیبه بخارانك فتحنه موفق اولمقسزین مروه دونه‌رك صورت حالی حجاجه بیلدیرمکله حجاج بخارا موقعنك رسمنی طلب ایلدیکندن رسم مذکور حجاجه بعد الارسال حجاج شورسمه نظراً عسکر اسلامك حرکات لازمه‌سنی حاوی بر تعلیمات ارسال ایلدی .

(۹۰) سنه‌سنده قتیبه عسکرله بتکرار بخارایه کیدرك وردان خداه صغد حوالیسیله اطرافده‌کی اتراك طائفه‌لرندن استعانه و اسباب مدافعه‌یی تهیه ایدرکن قتیبه سرعت اختیاریله بخارایی تحت محاصره‌یه آلدی . بونی متعاقب اطرافده‌کی اتراك عسکری محاصرین اوزرینه یوریدیلر . اسلام عسکرندن ازد قبیله‌سی ترکلرله محاربه‌یه باشلادقده بوزیلوب کیرویه دوندکلرندن بوزیلانلر اسلام اردوسنه طوغری رجعت ایلدکده جنود اسلام ایله برابر کتمش اولان نسوان مسلمات «اسلامی رزیلی ایده‌جکسکز» دیه‌رك حدتله اتلرینك یوزلرینه اوره اوره منهزملری کیرویه چویردیلر . نسوانك شو معاملهٔ حیتکارانه‌لرندن تجدد ایدن غیرت اوزرینه ازد قبیله‌سنك اعدایه طوغری

رجعتلرینی متعاقب بنی تمیم قبیله سنده رؤسادن وکیع وهریم بن القحمه قوماندالریله اعدا ایله محاربه ایچون ازدیلره بالالتحاق ترکاره قارشو حربه شدت ویردکاری صره‌ده قتیبه هرکیم دشمندن برباش کتیرر ایسه یوزدرهم عطیه ویره‌جکنی اعلان ایلدی. عسکر اسلام فوق‌العاده ثبات کوستروب هم اعدایه غلبه، همده بخارایی فتح ایدی ویردیلر.

بخارایه غلبه‌دن صکره صغد اهالیسی خوف‌ذاهب وصلحه راغب اولدقلرندن حکمدارلری ترخون جانبندن وقوعبولان طلب اوزرینه قتیبه حیان نبطی‌یی کوندروب فدیهٔ نجات ایله بینلرنده مصالحه منعقد اولدی.

(۹۳) سنه‌سنده صغد اهالیسی نقض عهد ایلدیلر. قتیبه عسکرله کیدرك اهالئ صغد ایله محاربه‌یه باشلادی. برماه مدت محاربه جریان ایتدکدن صکره صغدیلرك استعانه‌لری جهتیله بعض ملوك ومرازبه اولادی شاش وفرغانه حوالیسندن متجمع عساکر اتراکی بالاستصحاب قتیبه ایله حرب ایچون حرکت ایلدیلر. قتیبه اوصره‌ده سمرقندی محاصره ایده‌یور ایدی. شومحاصره اثناسنده اتراك مجتمعه‌نك کلمکده اولدقلری خبری آلدی. مدافعه ایچون بوله چقاریلان صالح بن مسلم اثنای راهده ایکی موقعی کمینکاه اتخاذ وهرکمینه عسکر اقامه ایلدی. ترکلر

کیجه وقتی یوللرینه دوام ایدرکن پوصوده‌کی عساکر اسلامه محاذی اولدیلر. عساکر مسلمین شدتله حربه باشلادی. ظلمت لیلدن کیمسه کیمسه‌یی کورمیور ایدی. حرب ایدن نقوله عسکردر. موجودلری نه‌قدردر ترکلرجه مجهول اولدیغی حالده ترتیبسز، انتظامسز بر صورتله مدافعه‌یه باشلاندی.

شوقاریشقلق ایچنده ترکلر یکدیکرلرینی محافظه جهده تأمینه مقتدر اوله‌مدقلرندن جمیتلرینك هرجهتنی وهم ودهشت احاطه ایتمشیدی. کیجه‌نك قراکانغی اچلمغه باشلادی ایسه‌ده او وقته قدر اسلام عسکری دشمن اردوسنه صوقیلوب اعدا دهشت ایچنده صباحلادی ترکلرك ایادیٔ صولت ومدافعه‌لری کسیلوب تث تولك فرار ایله قورتیله بیلانلرك ماعداسی کاملاً قلیجدن کچیرلدی. واسلاب واسلحه‌لری تماماً ایادیٔ مسلمینده قالدی. صغد جنود مجتمعه‌سی شوانهزامی کوردکلرنده بلامحاربه طاغلدیلر وسمرقند اهالیسی شهرده تحصن ایلدیلر.

قتیبه شهرك اطرافنه منجنیقلر وضعیله تضییقه دوام ایلدیکی اثناده دشمن عسکرندن سور اوزرنده کورینان برکیمسه صوت بلند ایله قتیبه‌یی سوکمکه باشلادی. اهل اسلام تیراندازلرندن بریسنك اتدیغی اوق اصابتیله شاتم

مرقوم درحال مقتول اولدی. قتیبه مرقومی اولدرنه اون بیك درهم عطیه ویرمشدر.

محصورین عنادده اصرار کوستردیلر. قتیبه سورك دلنمسنه امرویردی. عسکر اسلام سوری دلمکه دوام ایلدیلر. دلیك اچلمغه باشلادقده ارقه طرفده‌کی اهالی دلیکه طوغری خارل خارل اوق اتمقده و سوری دلمکده اولانلر یوزلرینه قالقان طوتوب دلمکه دوام ایتمکده ایدیلر شهره طولمش اولان حوالیٔ سائره اهالیسی بو اثناده قتیبه‌یه مراجعتله مصالحه طلبنده بولندیلر. قتیبه ابتدا رد ایله جواب ویروب صکره بعض شروط ایله ارالرنده مصالحه منعقد اولدی. سمرقند شهریده بونی متعاقباً فتح و استیلا اولنمشدر.

سمرقنددن چقان اهالینك اشیاسی شهرده قالمشیدی. کندوسی بدل صلحدن فضله برشی المیه‌جغنی و شهرده اشیاسی قالمش اولانلرك کلوب کوتورملرینی قتیبه اعلان ایلدیکندن اصحابی کلوبماللرینی کوتوردیلر.

اصنام اوزرنده‌کی ذی قیمت اشیانك اهل اسلامه تسلیمی صغد منهزملریله عقد اولنان مصالحه ایجاباتندن ایدی. اصنام جلب ایله بریره جمع ایدلدکده بربیوك قصر کبی یغیلوب قالدی. اوزرلرنده‌کی التون وسائر قیمتدار اشیا

سلب ایدلدکدن صکره احراق اولنملری مراد ایدلدی. اهالی «بونلری یاقان هلاك اولور» دیو قتیبه‌یه اقامه ایتدیلر. قتیبه آتش کتیردوب اصنام مرقومه‌یی کندی الیله احراق ایلدی. بعدالاحراق محروقات اراسنده اللی بیك مثقال قدر آلتون ظهور ایتمشدر.

بخارا وسمرقند فتح اولندقده قتیبه‌نك قرنداشی صالح بن مسلم اورایه استخلاف ایدلدی.

(٩٦) سنه‌سنده قتیبه‌نك سلیمان بن عبد الملکه عصیانی جهتیله کندوسی وقرنداشلری علیهلرنده وقوع بولان سوء قصد صره‌سنده صالح بن مسلم دخی قتیبه ایله برابر مقتول اولمش ویزید بن المهلب (٩٧) سنه‌سنده سمرقند وبخارا بلادینه اوغلی معاویه‌یی عامل نصب ایلمشدر.

(١٠٢) سنه‌سنده خراسان والیسی بولنان سعید خدینه سمرقند وبخارا بلادینه شعبه بن ظهیری ومتعاقباً عزل ایله عثمان بن عبدالله مطرفی عاملی تعیین ایلدی. بو اثناده سعید خدینه‌نك ضعف اداره‌سی شایع اولدیغندن بو شایعه‌نك سوء تأثیراتندن معدود اولمق اوزره خاقان ترکلری جمع ایله صغد حوالیسنه اطالهٔ دست تجاوز ایتمش وصغد اهالیسی ترکلره میل ایله اهل اسلام علیهنده محاربه‌لری وقوعبولمشدر. سعید سنهٔ مرقومه‌ده نهری

عبور ایله صغده کیدرکن اترا کدن بر طائفه مدافعه یه چیقدقلرنده حرباً مغلوب و اهل اسلام غالب اولدی .

(۱۰۳) و(۱۰٤) سنه‌لرنده سعید الحرشی خراسانده والی ایکن صغد اهالیسی مخالفت کوستردیکندن ارالرنده حروب متعدده جریانندن صکره مصالحه وقوعبولدی .

(۱۰٦) سنه‌سنده سمرقند و بخارایه هانی بن هانی عامل نصب اولنمشدر .

سنهٔ مرقومه‌ده خراسان والیسی مسلم الکلبی نهری قطع ایله بخارایه کیدرکن عراق امیری خالد بن عبد الله القسری طرفندن الدیغی مکتوبده امارتی اعلان واکمال غزا اولنمسی امر ایلدیکندن مسلم بولنه دوام ایله فرغانه یه واصل اولدقده خاقانك عسکرله کندولرینه طوغری کلمکده اولدیغی خبر النوب اوچ مرحله قدر یول کتدکدن صکره خاقان مسلمك بولندیغی موقعه واصل اولدی . بینلرنده محاربه وقوعیله عسکر اسلامجه بعض مرتبه تلفات وقوعه کلمش وفارس مشهور مسیب بن الریاحی ایله رؤسا مقتول اولوب اهل اسلام ارائهٔ شدتله ترکلری دفع ایتمشدر . مسلم شو حادثه‌دن صکره یولنه دوام ایتمکده و ترکلر اسلام عسکرینی طواف ایدر برصورتده بولنمقده ایدی . مسلم عساکر اسلام ایله برابر بولنسان حملی ثقیل

اشیانك احراقنی امر ایلدی . بر ملیون درهم قیمتنده بولنان اشیای ثقیله احراق اولندی . اسلام عسکری نهره قریب بر محله نزول ایلدیلر . خاقانك اوغلی اسلام عسکرینك ارقه سندن ایرلیور ایدی « مسلمك امریله جنود اسلام دال قلیج اوله رق ترکارك مدافعه سنه حاضرلندیلر . ساقه ده بولنان حمید بن عبدالله نهرك ارقه طرفنده واقع اولمشیدی . ترکارك شدت تجاوزلرینه هدف اولدیغندن یاننده کی عسکرده خیلی مجروح وقوعبولدی . تأنی ایله حرکت ایتمسنی وکندوسنه انتظار اولنمسنی مسلم حمیده بیلدروب اوصره ده ترکارك اسلام عسکرینه تمامیله تقرب ایلمسیله عساکر مسلمین صبروثبات ایله سن سیف بسالت وترکاره غلبه ایلدیلر . ترك عظماسندن صغد عسکرینك قوماندانیده اسیر ایدلدی . بوندن صکره حمید بن عبدالله بر اوق اصابتیله مقتول اولمشدر .

عسکر اسلام ترکاره بعدالغلبه خجند شهرینه عزیمت ایتدیلر . وصوللرینی متعاقب مسلمك عزلیله یرینه عبدالله بن نعیمك نصب اولندیغنه دائر اسد بن عبدالله القسرینك مکتوبی ورود ایلدی .

اسد بن عبدالله خراسانه والی اولدقدن صکره سمرقنده

عزیمت ایلدکده هانی بن هانی‌یی عزل ایله حسن بن عمرطة الکندی‌یی سمرقنده عامل نصب ایتدی.

سمرقند حوالیسی هرنقدر ممالك اسلامیه‌دن معدود اولمش ایسه‌ده دین اسلامه داخل اولمامشلرایدی. (۱۱۰) سنه‌سنده خراسان والیسی اشرس بن عبدالله السلمی سمرقند اهالیسنی دین اسلامه دعوت ایچون ابو الصیدا صالح بن طریفی مأموراً ارسال و دین اسلامی قبول ایدنلرك جزیه‌دن معاف طوتیلمریني اشعار ایتدی. بو اثناده حسن بن عمرطه سمرقند ولایتندن عزایله یرینه هانی بن هانی عامل نصب ایدلمش و تبلیغات مذکوره اوزرینه اهالیٔ سمرقند دین اسلامی قبول ایله مساجد بناسنده باشلامشیدی.

اشرسك بریکاش معامله‌سی اوزرینه دین اسلامی قبول ایتمش اولانلرك بعضیلرندن خراج مطالبه اولنمسی متعاقب سمرقند نواحیسنده یدی بیك قدر اهالی اعتزال ایلدیکی کبی صغد و بخارا اهالیسی دخی کفری ارتکاب و اسلام علیهنده عسکر جمعنه قیام ایلدیلر. اشرس کیدرك اوچاه مدت آمل حوالیسنده اقامت ایتدکدن صکره قطن بن قتیبه‌یی اون بیك عسکرله صغد و بخارا اهالیسی اوزرینه کوندردی. خاقان اتراك سائره ایله برلکده اهالیٔ مرقومه‌یه مظاهرت ارائه‌سیله قطنی محاصره ایلدیلر.

اشرس ثابت بن قطنه‌یی عبدالله بن بسطام ایله برلکده معاونت ایچون ارسال ایتمکله محصورین ایادیٔ اترا کدن استخلاص ایدلدی .

بوندن صکره اشرس نهری عبور ایله بنی حیاندن مسعود رفاقتیله ترکلر اوزرلرینه بر سریه کوندردی . سریهٔ مذکوره‌نك ابتدا مغلوب، صکره غالب اولمسنی متعاقب اشرس عسکرله بیکندده نزول ایلدکده ترکلر صویی قطع ایلدکلرندن جنود مسلمین صودن طولایی بیوك مضایقه‌یه طوتلدیلر . بلکی یوزقدر اهل اسلام صوسزلقدن وفات ایتدی . شو مضایقه‌نك تأثیریله اسلام عسکری اتراك اوزرینه شدتلی بر هجوم کوستروب غلبه و صویی ضبط ایلدکدن صکره ترکلرله خیلی محاربه و بخارا ایده محاصره ایتمشلردر .

(١١١) سنه‌سنده هشام اشرسی خراسان ولایتندن عزل ایله یرینه جنیدبن عبدالرحمنی نصب ایدرك جنید خراسانه واوورادن نهری قطع ایله بخارایه کتدی . اشرس ایسه حالا بخارا و صغد اهالیسیله محاربه ایده‌یور ایدی . جنید بیکند حوالیسنه واصل اولدقده ترکلر بالاستقبال محاربه‌یه باشلادیلر . جنید مقابله ایله ترکلره غلبه و خاقانك برادرزاده سنیده اسیر ایدرك هشامه کوندردی . و بخارا و سمرقند بلادینی بتکرار استیلا ایله بخارایه قطن بن

قتیبه‌یی و سمرقنده شداد بن خلید الباهلی‌یی عامل تعیین ایتدی.

(١١٢) سنه‌سنده جنید سورة بن الحری سمرقنده عامل نصب ایتدکدن صکره خراساندن طخارستانه کیدرک عماره بن خریمی اون سکز بیك و ابراهیم بن سام اللیثی‌یی اون بیك عسکرله ایلرویه کوندردی. ترکلر مقابله ایچون طوپلاندیلر. خاقان سمرقندی محاصره ایله برابر اهل اسلام علیهنده هندستاندن دخی استعانه ایلدی. جنید نهری کچوب ترکلر اوزرلرینه کیتمك استدکده رؤسادن بعضیلری بین الطرفین معلوم اولان خصومتك شدتنه نظراً قوهٔ اسلامیه‌نك مقداری اللی بیك نفره بالغ اولمدجه نهری کچمك جائز اولمدیغنی جنیده اخطار ایلدیلر. جنید عماره معیتنده‌کی عسکری کیدی رفاقتنده‌کی عسکرله بالتوحید نهری کچوب کش ناحیه‌سنه نزول ایتدکده خاقان یاننده‌کی صغد و فرغانه و شاش ترکلریله جنیدك مقدمه‌سنه حمله کوستردی. مقدمه‌ده بولنان عماره بن عبد الله کیرویه دونمکله ترکلر براز تعقیبدن صکره سمرقنده یوز چویردیلر. جنید نصر بن سیاری براز عسکرله سمرقنده کوندردی. نصر ترکاره تشوب شدتله حربه باشلادقده رفاقتنده‌کی اعیان امرانك چوغی مقتول اولدی. شو قتال اثناسنده

جنید عساکر موجوده ایله معرکه‌یه بالوصول محاربه‌نك شدتی بر درجه‌یه واردی‌که عساکر مسلمینك اللرنده‌کی قلیجلر هیچ برشی قطع ایده‌میه‌جك بر صورت کسب ایلدی. عسکر ایچنده بولنان کوله‌لر اخشاب کسوب عسکره طاغتدیلر. مجاهدین اخشاب ایله محاربه‌یه دوام ایتدی. محاربه‌نك امتدادی هپسنه یورغنلق ویرمکله اسلام عسکری برطرفه چکیلوب اردولرینك اطرافنه خندق چکمکه باشلادیلر.

خاقان ترك میدان ویرمامك ایچون بکربن وائل قبیله‌سی عسکرینه برشدتلی هجوم کوستردی. قبیلهٔ مذکوره خلقی اولومی کوزلرینه الوب فداکارانه بر صورتله مدافعه و ترکلری بوزوب کیرویه اعاده ایتدیلر. بوندن صکره جنید سمرقندده بولنان سورة بن الحری عسکرله ترك اوزرینه کلمکه مأمور ایدوب سوره تردد کوستردی ایسه‌ده جنید تهدید وامرینی تأکید ایلدیکندن سوره موسی بن اسود الحظلی‌یی سمرقندده بالاستخلاف ارقه‌دن ترکاره طوغری هجومه باشلادی. سوره ایله جنیدك آراسنده برفرسخ مسافه قالدقده خاقان سوره‌نك عسکریله صویك اراسنه صوقلدی. سوره محاربه اثناسنده اتدن دوشوب فخذی قرلمش ورفاقتنده‌کی عسکردن ایکی بیك نفرنجق

قورتیله بیلوب بقیه‌سی کاملاً شهید اولمشدر. اوارالق مهلب بن زیاد یدییوز قدر ادمله مرغاب دینلان رستاقه چکیلوب اوراده برقصره نزول ایتمشیدی. نسف بلده‌سی متصرفی اشکند قصری بالمحاصره مهلب ایله رفقاسنه امان ویردی. هپسی امان ایله نفسلرینی تسلیم ایلدیلر ایسه‌ده اشکند بونلری تحت الحفظ کوتوررکن حقلرنده غدر اولنه‌جغنی اکلادقلرندن مأسورین قتاله قیام ایتدیلر. ایچلرندن اون‌یدی کیمسه قورتیله بیلوب ماعداسی مقتول اولدی.

بوندن صکره جنید عسکرله شعبدن خروج وسمرقنده توجه ایلدکده ترك جمعیتی اطرافنی صاروب ارالرنده شدتلی قتال وقوعیله ترکلر فنا حالده منهزم اولدیلر. جنید یانده‌کی نسوان وعیال طاقملرینی مروه کوندروب کندوسی عسکرله درت ماه قدر صغد حوالیسنده اقامت ایلدی.

عساکر مسلمینك درجهٔ مضایقه‌لری هشام بن عبد الملکك معلومی اولدقده بصره وکوفه‌دن اونربیك عسکر واوتوز بیك قدر دخی قارغی ارسالنی امرایله کیفیتی جنیده بیلدردیکندن جنید سمرقندده اقامت وعساکر معاونه‌نك ورودینه انتظار ایده‌یور ایدی. اول

اثناده خاقان بخارایه طوغری یوزچویردی. بخاراعاملی قطن بن قتیبه خوفه ذاهب اولوب بعض اصحابیله لدی المشاوره خوفك فائده‌سی اولمدیغندن بحثله متفقاً مدافعه‌یه قرار ویردیلر. سمرقندده‌كی عیالات استصحاب وعثمن بن عبدالله اوراده استخلاف ایله طواویس نام محله یاقین واردقلرنده رمضانك برنجی كونی خاقان عسكرله كرمینیه نام موقعه بالوردو قارشولرینه چقمقله بینلرنده براز محاربه‌دن صكره كیجه حلول ایلدیكندن ایكنجی كون صباحلین تركلر اسلام اردوسنك ساقه‌سنه تعرض ایلدیلر. ارالرنده شدتلی قتال وقوعبولدی. شومقاتله‌ده مسلم بن احوز عظماء تركدن بریسنی اولدرمكله اتراك بوندن تطیر ایدرك عودت وعساكر مسلمین بخارایه عزیمت ایلدی.

بوندن صكره اسد بن عبدالله القسری ایله خاقان بیننده جریان ایدن وقوعات بحث آتی‌یه متعلق اولدیغندن اوراده تفصیل اولنه‌جقدر ان شا الله تعالی.

(١٢٠) سنه‌سنده خراسان والیسی نصر بن سیار قطن بن قتیبه‌یی صغد وسمرقند حوالیسنه عامل تعیین ایلدی.

(١٢١) سنه‌سنده منصور بن عمرو لشباب الجدید حوالیسنده بولنان اهل اسلام اوزرینه جزیه وضع ایلدیكی شایع

اولدیغندن نصر بن سیار او نواحی یه کیدرك اجرای تحقیقاته باشلادقده اوتوز بیك قدر مسلم اوزرینه وضع جزیه اولندیغی تحقق ایتمکله وجه شرعی اوزره تعدیلات اجرا و مروه عودت ایلدی.

بنه سنهٔ مرقومه‌ده نصر زرشفر و سمرقند حوالیسنه و مؤخراً شاش نواحیسنه کتمشدر. شاشه کیدرکن مسلمینك عدو اکبری اولان صول ترکی اون بشبیك عسکرله مدافعه صورتنده کورندی. بخارا، سمرقند، کشف، نسف حوالیسندن یکرمی بیك قدر عسکر نصر ایله برلشوب سمرقند عسکری اوزرنده بولنان عاصم بن عمیر ترکاره طوغری کیتدکده عظماء ترکدن بریسنی اسیر ایتمکله نصرك یانه کتیریلوب هویتی تحقیق واستنطاق اولندقدن صکره صول ترکی اولدیغی ثابت اولدیغندن اعدام ایلدی.

نصر بنه سنهٔ مرقومه‌ده شاش حوالیسنه غزا و حوالیٔ مذکوره‌یه نیزك بن صالحی عامل نصب ایله عودت ایتمشدر.

(١٢٥) سنه سنده سمرقنده صغانیان اهالیسندن حسان، شاشه موسی بن ورقا عامل تعیین ایدلدی.

(١٢٨) ده ثغر سمرقند و طخارستانه معاذ بن جبله عامل نصب اولندی.

(١٣٤) سنه سنده سمرقند حواليسی ابو مسلم خراسانی جانبندن استيلا اولنه‌رق ابو مسلمك امراسندن ابو داود كش نواحيسنه عزيمتله رئيس اهالی بولنان اخريدی‌اعدام واموال واشياسنی اغتنام ايلدی. ابومسلم خراسانی تبدل دولت صره‌سنده فرصت انتهازيله استبداد كوسترن رؤسای اتراك يدندن سمرقندی الديغندن اندن صكره خارجدن سمرقنده تجاوز وقوعبولماماق ايچون شهرك اطرافنه سور انشاسنی امر وزياد بن صالحی سمرقند وبخارايه عامل نصب ايله مروه عودت ايتمشدر.

(١٣٥) سنه سنده ماوراء النهرده خروج ايدن زياد بن صالحك ازاله‌سی ايچون ابومسلم بالذات عزيمتله برابر ابوداودی محافظه ايچون ترمذه كوندردی.

ابو مسلم بخارايه كتدكده زيادك قائدلرندن بعضيلری ابو مسلمه دخالت وزيادی افساد ايدن سباع بن نعمان اولديغنی بيان ايلديلر. اوصره‌ده سباع آمل حواليسنده بولنمغله ابو مسلمك ويرديكی امراوزرينه آمل عاملی سباعی طوتدروب اعدام ايتمشدر. زيادك قائدلری دخالت ايتدكدن صكره حالنه وهن عارض اولديغندن اوحواليده‌كی بردهقانك مباشرتيله اولدريلوب سر مقطوعی ابومسلمه كوندرلدی.

(١٤٠) سنه سنده بخارا وحواليسنه مجاشع بن حريث الانصاری عامل نصب اولندی.

(١٥٩) ده ابن مقنعك صورت ظهوریله صغد و بخارا وکش حوالیسنده وقوع بولان فتنالقلری دولت عباسیه فصلنده تفصیل اولنمشدر .

(١٦٠) سنه سنده جبرائیل بن یحیی سمرقنده عامل تعیین اولنه رق سمرقند سورینك بناسنی جبرائیل اکمال ایلدی . بوندن صکره ماوراءالنهر بلادی خراسان ولایتنه مربوطاً اداره اولنمشدر .

(١٩٠) سنه سنده رافع بن اللیث بن نصر ماوراءالنهرده هرون الرشیده مخالفت کوستردی . سببی بودرکه یحیی بن اشعث طائی عیسی ابو نعمانك قزینی نکاح ایتدکدن صکره مزبوره یی سمرقندده ترك ایله بغداده کیتمشیدی . بغدادده اقامتی امتداد ایلدیکندن مزبوره یحیانك قید ازدواجندن قورتلمق افکارینه دوشدی . سمرقندده بولنان رافع بن اللیث مرقومه نك ثروت ویسارینه طمعاً یحیایه مربوط اولان قید نکاحنك فسخیله کندی نفسنه تزوجنی ارزو ایتدیکندن یحیی الفاظ کفر ارتکاب وبعده توبه ایتمش اولدیغنه برجماعتی اشهاد ایتمش و نکاحنك فسخنه حکم لاحق اولدقدن صکره مزبوره یی نفسنه نکاح ایلمش اولدیغنی یحیی ایشتدکده هرون الرشیده عرض شکایت ایلدی . هرون، رافعه حد اقامه سیله برابر

بشقه‌لرینه عبرت اولمق اوزره برچاره بیندریلوب سمر-قندده تشهیری ایچون خراسان والیسی علی بن عیسایه امر ویردی. علی امرك حکمنی اجرا ورافعی سمرقندده حبس ایتمش اولدیغی حالده رافع محبسندن بلخه فرار ایتدی. علی بن عیسی اوارالق بلخده بولندیغندن رافعك بوینی اورمق استمش ایسه‌ده بعض طرفدن وقوعبولان شفاعت اوزرینه اطلاق ایتمشیدی. رافع اورادن سمرقنده عودت وعلی بن عیسانك سمرقنده‌کی عاملنی بغتةً اعدام ایله سمرقندی ضبط ایلدیکی علینك مسموعی اولدقده علی اوغلنی عسکرله سوق ایلدی ایسه‌ده رافع غلبه وعلینك اوغلنی حرباً اعدام ایتدی. رافعك شوغلبه‌سندن علی بن عیسی خوفه‌ذاهب اولوب بلخدن مروه‌فرار ایلدیکی هرون الرشید ایشتدکده علینك بلا استیذان بلخدن خروج ایلدیکی ایچون عزلیله یرینه هرثمه بن اعینی نصب ایدرك رافعك تنکیلنه امرویردی. رافع ایسه ایشی بیودوب اوحوالیده قوتنی تزیید واستقلالنی اعلان ایلدیکندن (١٩٢) سنه‌سنده هرون الرشید رافعك تنکیلی مقصدیله خراسان حوالیسنه کیتدی.

سنهٔ مرقومه‌ده خراسان والیسی هرثمه هرونك امریله سمرقندده رافعی محاصره ایدرك شومحاصره سمرقندك فتحنه قدر دوام ایتمشدر.

(۱۹۳) سنه سنده هرثمه سمرقند محاصره سنی تشدید ایله سوردن ایچرویه دخوله فرجه تحصیل ایلدیکندن رافع اوحوالیده‌کی عظماء اترا کدن استعانه یه مجبور اولدی. ترکلر رافعه معاونت ایچون غلبه لکله سمرقنده طوغری کلمکه باشلادقلرینی هرثمه خبر الدقده عسکرله قارشو چقوب ترکلری کلدکلری طرفه دفع ایدی ویردی. رافعك ارتق نه مقاومته اقتداری، نه ده برطرفدن استمداده مداری قالوب حال مأیوسیتله مدافعه یه دوام ایلدی ایسه ده (۱۹۵) سنه سنده مغلوب وکندوسیله اصحابندن برجماعت مقتول اولوب سمرقند ضبط ایله ابن یحیی ماوراء النهر ولایتنه عامل تعیین قلندی.

(۲۰٤) سنه سنده مأمون خلیفه خراساندن عراقه عودت ایدرکن خراسان ولایتنه غسان بن عبادی والی نصب ایلدکده ماوراء النهرده بولنان عظما عائله سندن بنی سامانك حقوقنه رعایت ایتمسنی غسانه امر و تنبیه ایتمشیدی. سنهٔ مرقومه‌دن اعتباراً ماوراء النهرده بنی سامان حکومتی باشلادی.

صحیفه ﴿ فهرست ﴾

٢ طبرستان جغرافیاسیله وقایع تاریخچه‌سی
٥ طبرستانده باوندیه حکومتنك برنجی طبقه‌سی
١٧ طبرستانده علویه حکومتنك ظهورینه قدر جرجان ومربوطاتنك وقایع تاریخچه‌سی
٢١ طبرستان حوالیسنده علویه حکومتی وقایعیله حوالیٔ مذکوره‌ده بنی‌سامان حکومتنك صورت اداره‌سی
٢٨ طبرستانده اطروشك تشکیل ایلدیکی علویه حکومتی
٣٦ حکومت علویه‌نك انقراضندن صکره جرجان ودائره‌سنده‌کی نواحینك بقیهٔ وقایعی
٤٧ مازندرانده تشکل ایدن باوندیه حکومتنك ایکنجی طبقه‌سی
٥١ مازندرانده باوندیه حکومتنك اوچنجی طبقه‌سی
٥٣ بلاد فرسدن دیلم مملکتنك وقایع تاریخچه‌سی
دیلم حوالیسنده آل‌بویه حکومتنك صورت ظهوری
٥٨ کرمان مملکتنك خلاصهٔ جغرافیاسیله وقایع تاریخچه‌سی
٦٥ کرمانده بنی الیاس حکومتی
٦٨ کرمانك بقیهٔ وقایعی

صحیفه

٧٣ کرمانده سلجوقیه حکومتی
٧٦ کرمانك سلجوقیه‌دن صکره‌کی وقایعی
٧٨ کرمانده قره‌ختاییلر حکومتی
٨٥ فارس مملکتی جغرافیاسیله وقایع تاریخیه‌سی
٩٧ فارس مملکتنده آل‌بویه حکومتی
١١٢ فارس بلادینك آل‌بویه‌دن صکره‌کی وقایعی
١٢١ اذربیجان مملکتنك خلاصهٔ جغرافیاسیله وقایع تاریخیه‌سی
١٤٣ اذربیجانده بنی مسافر حکومتی
١٥٦ اذربیجانك بقیهٔ وقایعی
١٦٤ اتابکان اذربیجان حکومتی
١٧٢ اذربیجان وقایعنك بقیه‌سی
١٧٥ اذربیجانده دولت ایلخانیه وقایعی
١٩٥ سجستان و زابلستان (افغانستان) مملکتلرینك وقایع تاریخیه‌سی
١٩٦ مملکتین مذکورتینك فتحندن آل‌سبکتکین حکومتنك تشکلنه قدر وقایع تاریخیه‌سی
٢١٠ سجستانده بنی صفار شعبه‌سی
٢١٢ زابلستان بلادندن غزنه‌یه متعلق بعض وقایع

صحيفه

٢١٣ غزنه‌ده آل سبكتكين دولتى
٢٥١ غزنه‌ده حكومت غوريه
٢٦٢ افغانستان بلادندن باميانده غوريه حكومتى
٢٧٤ بلاد فرسدن غور مملكتى تاريخى
٢٧٥ تركستان قطعه‌سى قرون وسطى وقايع تاريخيه‌سى
٢٧٥ بلاد تركستاندن خوارزم وقايع تاريخيه‌سى
٢٧٨ خوارزمده بنى مأمون حكومتى
٢٨٠ خوارزمك بقيه وقايعى
٢٨١ دولت خوارزمشاهيان
٣٢٤ تركستان دائره‌سنده طخارستان تاريخى
٣٣٥ طخارستان بلادندن جوزجانده بنى فريغون حكومتى
٣٣٦ بلاد تركستاندن ماوراء النهرك خلاصۀ جغرافياسيله وقايع تاريخيه‌سى
٣٣٧ ماوراء النهرك وقايع تاريخيه‌سى